norman mailer

CEI GOI ȘI CEI MORȚI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ – 1968 –

CEI GOI ŞI CEI MORŢI

Norman Mailer

În româneşte de IOANA CORBUL ŞI VINTILĂ CORBUL

Norman Mailer

CEI GOI
ŞI CEI MORŢI

Coperta de MIRCEA DUMITRESCU

Norman Mailer

THE NAKED AND THE DEAD

Published by THE NEW AMERICAN LIBRARY

Prima parte

VALUL

1

Nimeni nu putea să adoarmă. Când va crăpa de ziuă, ambarcațiile de asalt vor fi coborâte pe mare, primul eşalon de trupe va străbate lanțul de stânci spălate de valuri deferlante şi va debarca pe plaja insulei Anopopei. Pe puntea fiecărei nave din convoi se ştia că, peste câteva ore, mulți oameni aveau să moară.

Întins pe cuşetă, un soldat stătea cu ochii închişi, fără să doarmă. Împrejurul lui se auzea – asemenea freamătului valurilor care se sparg de stânci – murmurul oamenilor în somnul lor agitat. „N-aş face una ca asta, n-aş face pentru nimic în lume una ca asta!” strigă unul din ei în vis şi soldatul deschise ochii iar privirea lui se plimbă prin încăperea de sub punte, pierzându-se în încâlceala de hamace, de trupuri goale şi de echipamente care se bălăbăneau în aer. Îşi zise că are nevoie să meargă la latrină şi, după ce scăpă o înjurătură, se suci, ridicându-se în capul oaselor, apoi lăsă picioarele să-i atârne peste marginea cuşetei; bara de oțel a patului de deasupra îi apăsa spinarea îndoită. Suspină, întinse mâna după bocancii pe care-i atârnase de un stâlp de susținere al punții şi se încălță cu încetineală. Cuşeta sa fiind a patra dintr-un şir de cinci cuşete suprapuse, se lăsă să alunece pe bâjbâite în semiobscuritatea înconjurătoare, temându-se să nu calce peste vreunul din oamenii aflați în paturile de dedesubt. Ajuns pe podea, se strecură printr-o îngrămădeală de saci şi baloturi, se împiedică de o puşcă, şi îşi croi drum spre uşa din peretele etanş al încăperii. Trecu în altă încăpere, tot atât de aglomerată, şi în cele din urmă ajunse la latrină.

Aerul de acolo era saturat de aburi. Chiar în momentul acela un om folosea unicul duş cu apă dulce – permanent ocupat încă de când trupele se îmbarcaseră. Soldatul trecu pe lângă partidele de poker cu zaruri care se jucau în compartimentele duşurilor cu apă sărată, pe care nimeni nu le folosea, şi se chinci pe podeaua umedă, cu găuri mari, rotunde, tăiate din loc în loc. Îşi uitase țigările, şi ceru una de la un om care stătea cu câțiva paşi mai încolo. În timp ce fuma, se uita la podeaua neagră şi umedă acoperită de chiştoace, şi asculta apa care se scurgea prin conducte. De fapt,

nu avusese niciun motiv să vină acolo, dar continua să stea chincit, pentru că era mai răcoare iar mirosul de latrină, de apă sărată, de clor, de metal, dulceag şi lipicios, îi părea mai puțin apăsător decât duhoarea grea şi fetidă de sudoare din încăperile de sub punte. Soldatul rămase acolo vreme îndelungată, apoi se ridică încet în picioare, îşi trase pantalonii verzi ai uniformei de campanie în sus şi se gândi la efortul pe care avea să-l facă spre a ajunge iarăşi la cuşeta lui. Ştia că zorile îl vor prinde aşteptând, fără să poată ațipi, şi îşi spuse: „Aş vrea să vină mai repede timpul, puțin îmi pasă ce-o să fie, aş vrea să vină mai repede timpul". Şi în vreme ce se înapoia, se gândea la zorile unei zile din copilăria lui, zori fără somn, fiindcă era ziua lui de naştere şi fiindcă maică-sa îi făgăduise o petrecere.

Pe înserat, Wilson, Gallagher şi sergentul instructor Croft, laolaltă cu două plantoane de la Cartierul General, începuseră o partidă de poker cu şapte servite. Acaparaseră singurul loc liber de pe podeaua încăperii de sub punte, unde se putea vedea după stingerea luminilor. Dar chiar şi aşa, trebuiau să se zgâiască, căci singurul bec care ardea lângă scară era camuflat cu albastru şi le era greu să deosebească cărțile roşii de cele negre. Jucau de ore întregi şi erau pe jumătate năuciți. Dacă miza era neînsemnată, deschideau automat, aproape fără să mai stea pe gânduri.

Norocul îi surâsese lui Wilson încă de la început, iar după un tur în care câştigase trei poturi consecutive, norocul acesta devenise fenomenal. Wilson era bine dispus. Un maldăr de lire australiene se îngrămădeau sub picioarele lui încrucişate, şi, deşi ştia că numărătoarea banilor aduce ghinion, îşi evaluase câştigul la vreo sută de lire. Aceasta îi stârnea în piept o senzație ciudată, lascivă, pe care o încerca ori de câte ori îi mergea din plin.

— Află de la mine, îl anunță el pe Croft cu vocea sa molatică de meridional, bănetul ăsta mă va duce de râpă. N-am să mă pot descurca niciodată cu lirele astea blestemate. Toate le fac pe dos australienii.

Croft nu răspunse. Pierduse puțin, însă îl plictisea faptul că toată noaptea avusese parte numai de cărți proaste.

Gallagher mormăi cu dispreț.

— Fir-ar să fie, cu norocul tău, n-ai nevoie să ții socoteala banilor. Nu-ți

trebuie decât mâna cu care să-i aduni.

Wilson chicoti.

— Ai dreptate, măi băiete, îmi trebuie însă o mână a dracului de zdravănă.

Râse din nou, cu o veselie uşoară, aproape copilărească, şi începu să împartă cărțile. Wilson era un om înalt, în vârstă de vreo treizeci de ani, cu o chică frumoasă de un brun auriu şi cu o față sănătoasă şi rumenă, cu trăsături largi, regulate. Avea o ciudățenie. Purta ochelari rotunzi, cu ramă argintie, ce-i dădeau, la prima vedere, un aer studios sau cel puțin o aparență ordonată. În timp ce servea cărțile, degetele sale păreau să le savureze contactul excitant. Visa cu ochii deschişi râuri de băutură şi se simțea oarecum trist, fiindcă, în ciuda banilor săi, nu putea să-şi facă rost nici măcar de o cană cu vin.

— Ştiți, zise el râzând, am băut zdravăn la viața mea, dar nu sunt niciodată în stare să-mi amintesc gustul unei băuturi, dacă nu am sticla în mână. Chibzui o clipă, gata să dea o carte, apoi pufni: Este ca şi când faci dragoste. Unul care face treaba asta cu foc şi ori de câte ori vrea, ei bine, nu poate să-şi dea seama cum ar fi dacă i-ar lipsi aşa ceva. Iar când îi duce lipsa, nimic nu-i e mai greu decât să-şi aducă aminte cum era când avea de-a face cu o treabă de muiere. În partea de jos a oraşului era una cu care m-am ținut, nevasta unui prieten, avea cea mai grozavă legănare de fese pe care ai fi putut-o visa vreodată. Din toate fetele pe care le-am avut, n-am s-o uit niciodată pe curviştina aia. Clătină din cap în semn de omagiu, îşi şterse cu dosul palmei fruntea înaltă şi parcă cioplită, îşi trecu mâna peste coama aurie şi pufni vesel. Măi băieți, continuă el încet, era ca şi cum te-ai fi cufundat într-un butoi cu miere. Împărți câte două cărți întoarse pe dos, fiecărui jucător, iar la turul următor câte o a treia, pe față.

Pentru întâia dată Wilson avu carte proastă; stătu în expectativă un tur întreg, şi cum până atunci câştigase din gros, se retrase din joc. După debarcare, îşi spuse el, va găsi desigur un mijloc ca să-şi facă rost de băutură. Un sergent de la cantina Companiei C, câştigase peste două miare, luând cinci lire pe litru. Nu aveai nevoie decât de zahăr, de drojdie şi de conservele alea de piersici sau de caise. Simți, prin anticipație, o licărire dulce şi, caldă în gâtlej. Eh, puteai să fabrici băutură chiar şi cu mai puțin.

Îşi amintea că vărul său Ed făcuse un vin din melasă şi din stafide, şi ieşise ceva foarte bun la gust.

Totuşi, preț de o clipă Wilson se simți descurajat. Dacă ar vrea să-şi fabrice băutură, ar trebui, într-una din seri, să fure-ingredientele de sub cortul cantinei şi să găsească un loc unde să le ascundă pentru câteva zile. Apoi i-ar trebui un colțişor unde să lase licoarea o dată făcută. Nu prea aproape de bivuac, unde oricine ar putea să dea de ea, şi nici prea departe, ca s-o aibă la îndemână în cazul că i-ar veni poftă să tragă o duşcă la repezeală.

Ar fi avut o grămadă de probleme de rezolvat, dacă n-ar fi vrut să aştepte până se vor încheia operațiile debarcării şi se vor fi stabilit într-o tabără permanentă. Dar aceasta cerea timp. Cine ştie, poate trei sau patru luni. Wilson începu să nu se mai simtă în largul său. În armată, un om care vrea să obțină ceva pentru sine, trebuie să-şi facă multă bătaie de cap.

Gallagher, care tocmai pasase cartea, se uita la Wilson cu ciudă. Numai un neghiob ca lăudărosul ăsta putea să câştige toate poturile mari. Pe Gallagher îl mustra cugetul. Pierduse peste treizeci de lire, aproape o sută de dolari; deşi banii aceştia proveneau din câştiguri obținute în timpul călătoriei pe ocean, nu-şi găsea scuză. Se gândea la nevasta-sa, Mary, însărcinată în şapte luni, şi încerca să-şi aducă aminte cum arăta. Dar tot ceea ce resimțea, era o adâncă vinovăție. Cu ce drept arunca el pe geam banii pe care ar fi trebuit să-i trimită nevestei? Încerca o amărăciune profundă şi oarecum familiară; mai devreme sau mai târziu, toate luau la el o întorsătură nenorocită. Gura i se strânse. Orice ar fi făcut, oricât de mult s-ar fi străduit, totul părea sortit până la urmă eşecului. Amărăciunea se ascuți, copleşindu-l. Îl rodea pentru o clipă o dorință după ceva palpabil, care îi scăpa însă printre degete, sâcâindu-l. Se uită la unul din plantoane. Levy, care amesteca cărțile, şi simți că i se încleştează gâtlejul. Evreul ăsta avea o baftă blestemată; dintr-odată, amărăciunea i se preschimbă în furie, îi apăsă pieptul şi apoi țâşni într-o rostogolire surdă de înjurături.

— Haide, haide odată cu cărțile alea, rosti el, nu le mai freca atâta. Mai dă-le dracului şi joacă o dată. Lungea urât „a”-urile şi înghițea „r”-urile, ca irlandezii din Boston.

Levy ridică privirile asupra lui şi îl maimuţări:

— Haide odaaată cu căăărţile aaalea şi nu le maaai freca atââăta!

„Foarte nostim, tâmpitul dracului", mormăi Gallagher pentru sine. Gallagher era un bărbat de statură mijlocie, cu un trup atât de us-căţiv şi de noduros, încât dădea impresia că ar fi strâmb şi respingător. Faţa, croită după acelaşi calapod, era mică, urâtă şi însemnată de urmele unei acnee care îi lăsase pielea grunjuroasă şi plină cu pete roşii Această culoare, sau poate forma nasului său lung, de irlandez, uşor întors într-o parte îl făceau să pară tot timpul scos din fire. Nu avea decât douăzeci şi patru de ani.

Un şapte de cupă fu dat pe faţă. Gallagher se uită cu băgare de seamă la cele două cărţi ale sale şi îndrăzni să spere. Nu avusese toată noaptea o singură chintă şi îşi spuse că-i venise şi lui rândul: „Cu tot norocul lor, n-or să-mi sufle şi jocul ăsta", gândi el.

Wilson miză o liră şi Gallagher plusă.

— Haideţi, să facem un pot cum se cade, mârâi el. Croft şi Levy merseră, dar după ce ultimul se retrase, Gallagher avu senzaţia că este înşelat. Ce treabă mai e şi asta? zise el. Te caci pe tine de frică. Nu m-ar mira să-ţi văd mâine capul neghiob zburând de pe umeri. Prevestirea sa se pierdu în foşnetul bancnotelor aruncate pe cuvertura împăturită, pe care jucau; încerca însă o nelinişte rece, ca şi când blestemul ar fi trebuit să cadă asupra lui. „Sfântă Fecioară Maria, muma lui..." îşi spuse el repezit. Se văzu culcat pe plajă, cu o grămăjoară sângerândă în loc de cap.

Ridică şi cartea următoare: o pică. Se întrebă dacă au să-i expedieze trupul neînsufleţit în ţară şi dacă Mary va veni la mormântul său? Era foarte plăcut să te compătimeşti singur. O clipă avu nostalgia privirii atât de miloase a nevestei lui. Ea îl înţelegea, îşi spuse el, dar când încercă să se gândească la ea, nu văzu decât imaginea Sfintei Fecioare Maria, mama lui... aşa cum îi stăruia în memorie reproducerea unei picturi cu subiect religios, cumpărată la şcoala parohială. Cum arăta Maria, adică Maria lui? Se strădui să o evoce, să-i reconstituie chipul în minte. Dar în momentul acesta nu era în stare; îi scăpa, întocmai ca o melodie pe jumătate uitată care se confundă cu alte melodii mai familiare.

Cartea următoare fu o cupă. Avea în total patru cupe şi mai avea de primit

două cărți. Neliniştea i se potoli, absorbită de emoția stârnită de partidă. Se uită pe furiş la adversarii săi. Levy ieşise din joc, iar Croft avea o pereche de decari. Croft miză două lire şi Gallagher fu sigur că acesta avea şi un al treilea zece. Dacă Croft nu va reuşi să obțină o nouă carte, tot atât de bună, lucru de care Gallagher era convins, atunci Croft va cădea peste culoarea lui.

Wilson chicoti şi bâjbâi alene după banii săi.

— De data asta o să fie un pot măreț, zise el, aruncându-şi miza pe cuvertura împăturită. Gallagher pipăi cu degetul mare restul de bancnote, spunându-şi că era ultima ocazie de a se reface.

— Încă două, mormăi el; îl cuprinsese un soi de panică. De ce n-a apucat să vadă mai devreme că Wilson căpătase trei pici? Mare ghinion mai avea!

Totuşi, plusurile abia începuseră, şi Gallagher se linişti. Wilson încă nu avea chintă. Erau cel puțin la egalitate şi se putea ca Wilson să nu mai aibă alte pici în afară de cele care se vedeau; poate că nici nu trăgea la chintă. Gallagher nădăjduia că Croft şi Wilson se vor abține de la joc. Avea să pluseze până la ultimul ban.

La turul următor, Croft, sergentul major Croft resimți o emoție puternică. Până acum nu acordase prea mare interes partidei, dar la noua împărțeală primise un şapte, ceea ce îi făcu două perechi. În acel moment avu convingerea puternică şi neaşteptată că potul avea să fie al lui. Ştia, era sigur că următoarea lui carte avea să fie un şapte sau un zece şi o să facă un ful. Nu mai încăpea îndoială. O certitudine atât de răsunătoare trebuie să aibă o semnificație. De obicei, juca apreciind cu pătrundere probabilitățile, iar pe deasupra îşi mai cunoştea şi în mod efectiv partenerii. După părerea lui, însă, tocmai acea părticică de necunoscut pe care ți-o rezerva pokerul dădea un sens jocului. În tot ceea ce întreprindea, punea la bătaie toată pregătirea şi ştiința sa, dar ştia că în cele din urmă rezultatele depindeau şi de noroc. Era însă pregătit să întâmpine cu toată demnitatea norocul. Avea credința profundă, imposibil de tălmăcit în cuvinte, că norocul îi surâdea, şi acum, după o noapte lungă cu cărți obişnuite, căpătase o doză cu un potențial în plină creştere.

Gallagher primi o a cincea cupă şi Croft îşi închipui că acesta făcuse o chintă roaială. Cele trei pici ale lui Wilson nu se ameliorară cu caroul care-i

căzuse, dar Croft presupuse şi despre el că făcuse deja chinta roaială şi că mergea la sigur. Croft se tot mira de vicleniile jocului lui Wilson, ce contrasta cu înfăţişarea sa degajată.

— Două lire, zise Croft.

Wilson aruncă două bancnote peste pot. Gallagher îl supralicită.

— Plus două.

Croft fu încredinţat că Gallagher avea chintă roaială.

Lăsă să cadă cu grijă patru lire – una câte una – pe pătura de jos.

— Încă două, spuse el. Tensiunea îi stârnea în gură un gust plăcut.

Wilson chicoti prosteşte.

— Fir-ar să fie, o să avem un pot mare! exclamă el. Mai că m-aş retrage din joc, dar niciodată nu m-am putut împiedica să nu mă zgâiesc la ultima carte.

Acuma Croft era convins că şi Wilson are chintă roaială. Văzu că Gallagher e cam nesigur – una din picile lui Wilson era un as.

— Încă două, ceru Gallagher, cu oarecare disperare. Croft îşi făcu socoteala că dacă ar avea ful în mână, l-ar plusa pe Gallagher toată noaptea, însă aşa cum stăteau lucrurile, e mai înţelept să-şi rezerve banii pentru cartea a şaptea.

Adăugă două livre la maldărul îngrămădit pe cuvertură. Wilson îi urmă pilda. Levy le împărţi ultima carte, pe dos. Stăpânindu-şi nervii, Croft îşi plimbă privirile prin ungherele încăperii pierdute în umbră, contemplă şirurile suprapuse de cuşete ce se înălţau ca o pânză de păianjen deasupra grupului de jucători. Se uită la un soldat care se răsucea în somn. Apoi puse mâna pe cartea a şaptea. Era un cinci. Îşi amestecă încet cărţile. Era dezorientat. Nu-i venea să creadă că se putea înşela în aşa hal. Scârbit, abandonă partida, fără a-şi da măcar osteneala să anunţe acest lucru. Începea să se înfurie. Calm, îi observa pe jucători. Îl văzu pe Gallagher mizând ultima bancnotă.

— Cred că mă înşel grozav, dar să-ţi văd cartea, spuse Wilson. Ce ai, băiete?

Gallagher deveni brutal, ca şi cum ar fi ştiut că pierde.

— Ce moaş-ta crezi că am, cur pictat? O chintă la valet de cupă.

Wilson suspină:

— Îmi pare rău că ți-o fac tocmai ție, băiete, dar te-am tăiat. Am chinta de pică cu ăsta, spuse el fluturându-şi asul.

Câteva clipe Gallagher rămase fără glas, iar pe chip petele închise la culoare se înroşiră. Deodată, păru să explodeze.

— Dintre toți dobitocii din lume, trebuia ca tocmai puiul ăsta de lele să pună laba pe toți banii! continuă să stea pe loc, în vreme ce-l scuturau fiorii.

Iritat, un soldat de pe o cuşetă de lângă tambuchi se ridică într-un cot.

— Pentru numele lui Dumnezeu, băieți, strigă el, tăceți o dată, să dormim şi noi puțin!

— Du-te dracului! urlă Gallagher.

— Da mai terminați o dată, ce dracu', nu pricepeți?

Croft se ridică în picioare. Era un bărbat descărnat, de talie mijlocie, dar se ținea atât de drept, încât părea înalt. Sub globul albastru al becului, fața sa îngustă, triunghiulară, părea cu desăvârşire lipsită de expresie; s-ar fi zis că nimic nu era de prisos în relieful bărbiei sale dure şi mici, al obrajilor fermi, al nasului scurt şi drept. Lumina accentua reflexele indigo din părul său negru şi moale, iar privirea-i înghețată era foarte albastră.

— Ia ascultă, soldățelule, vorbi el cu glas egal şi rece, ține-ți fleanca. Jucăm cât avem chef, chiar dacă nu-ți place; poate că ai de gând să te pui cu noi patru?

Dinspre cuşeta pe care Croft n-o pierdea din ochi se auzi un mormăit nedesluşit.

— Dacă ai în adevăr poftă, poți să te pui numai cu mine, adăugă el. Fraza era domoală şi limpede rostită, cu o urmă de accent meridional. Wilson îl privea cu atenție.

De data asta, soldatul care protestase nu dădu niciun răspuns; Croft zâmbi din vârful buzelor şi se aşeză din nou.

— Cauți gâlceavă, măi frate, îi zise Wilson.

— Nu mi-a plăcut tonul ăluia, răspunse Croft scurt.

Wilson dădu din umeri.

— Bine, hai să jucăm mai departe, propuse el.

— M-am ridicat, spuse Gallagher.

Wilson se simțea prost. Nu e de loc plăcut să umfli toți banii unui camarad, se gândi el. Gallagher era în general un băiat cumsecade, şi treaba îi părea şi mai neplăcută când se gândea că se întâmplase tocmai cu un om cu care dormise trei luni în acelaşi cort.

— Ascultă, frățioare, propuse el, n-are rost să strici o partidă fiindcă eşti lefter. Lasă-mă să-ți avansez câteva lire.

— Nu, am plecat, repetă Gallagher cu mânie.

Wilson dădu iarăşi din umeri. Nu-i înțelegea pe cei care, ca Gallagher şi Groft, puneau atâta patimă într-o partidă de poker. Şi lui îi plăcea jocul, căci n-avea cum să-şi piardă timpul până dimineața, dar, la urma urmei, pokerul nu era atât de important. Un maldăr de bani, care se îngrămădeşte în fața ta, îți dă o senzație agreabilă, dar ar fi preferat să bea. Sau să se culce cu o femeie. Chicoti trist. Tare departe mai erau femeile.

După un timp, Red simți că amorțeşte tot stând întins pe cuşetă; se strecură pe după sentinelă şi se urcă pe punte. După şederea-i îndelungată în încăperea de dedesubt aerul de pe punte îi păru rece. Inspiră adânc şi înaintă cu băgare de seamă prin întuneric până când conturul vasului începu să se desluşească puțin câte puțin în fața ochilor săi. Luna arunca asupra cabinelor de pe punte şi a utilajului un luciu argintiu. Privea țintă înaintea lui, conştient de suflul mut al elicelor, de legănarea lentă a vasului, ale cărui vibrații le percepuse jos, în cuşetă. Se simți dintr-odată mult mai bine, căci puntea era aproape pustie. Un marinar făcea de planton lângă un tun, foarte aproape, dar în comparație cu încăperea de jos, izolarea de aici era completă.

Red se apropie de parapet şi se uită la mare. Vasul abia se mişca şi întreg convoiul părea că se oprise, cu botul în apă, ca un câine care adulmecă o pistă nesigură. Foarte departe, la orizont, se contura o insulă, care-şi înălța povârnişurile muntoase, spre a coborî apoi într-o cascadă de coline. Aceasta e Anopopei, îşi zise el, dând din umeri. Se deosebea cu ceva? Toate insulele semănau între ele.

Foarte vag, fără să vrea, se gândi la săptămânile care vor veni. Mâine, după ce vor fi acostat, vor merge prin apă şi li se vor umple bocancii de nisip.

Vor trebui să descarce ambarcațiile, una după alta, vor avea de cărat lăzi peste lăzi pe plajă şi le vor stivui. Dacă vor avea noroc, nu vor fi întâmpinați de artileria japoneză şi nici de prea mulți trăgători aflați la pândă. Resimți o oboseală amestecată cu teamă. Vor porni această campanie şi apoi alta, şi iarăşi alta; n-o să se mai isprăvească niciodată. Îşi frecă ceafa, privind cu încăpățânare apa. Trupul îi era slab, deşirat, şi încheieturile deformate. Se făcuse ora unu din noapte. Peste trei ore tunurile vor începe să tragă şi oamenii vor înghiți pe nerăsuflate o gustare caldă, grețoasă.

Nu-ți rămâne decât să trăieşti de pe o zi pe alta. Dacă se gândea mai bine, plutonul său nu era lipsit de noroc; cel puțin pentru zilele ce aveau să urmeze. Vor avea de lucru pe plajă aproape o săptămână şi între timp patrulele vor fi cercetat pistele oarecum primejdioase, apoi operațiunea va degenera în rutina şi plictiseala obişnuită. Scuipă frământând, cu capetele bătătorite ale degetelor sale acoperite de cicatrice, încheieturile noduroase ale falangelor celeilalte mâini.

Aşa cum stătea lipit de parapet, profilul lui apărea ca un fel de pată largă în formă de nas, de care spânzura o falcă lungă; văzută în lumina lunii, imaginea era înşelătoare, căci nu îngăduia să se desluşească roşeața pielii şi a părului. Cu excepția ochilor săi liniştiți, de un albastru palid, prinşi într-o plasă de riduri şi de pistrui, chipul său părea frământat de mânie. Când râdea, îşi arăta dinții lungi, galbeni şi strâmbi, iar glasul său aspru exploda într-o ilaritate disprețuitoare pe care nu căuta să şi-o stăvilească. Trupul lui noduros era numai oase, şi, deşi atingea o înălțime de peste şase picioare, era îndoielnic să cântărească mai mult de o sută cincizeci de livre.

Se scărpină pe burtă şi, după ce şi-o exploră cu mâna câteva clipe, se opri, constatând că îşi uitase centura de salvare. Se simți instinctiv îndemnat să plece în căutarea acesteia în cală, dar reacționă furios împotriva lui însuşi. „Blestemata asta de armată îți bagă atâta frică în tine încât nu mai îndrăzneşti nici să-ți întorci capul, cugetă el scuipând. Îți iroseşti jumătate din timp ca să-ți aminteşti ce ți se ordonă să faci". O clipă şovăi, întrebându-se dacă n-ar fi fost totuşi bine să meargă după centură, apoi zâmbi, arătându-şi toți dinții. „Ei! nu poți fi ucis decât o singură dată".

Spusese acest lucru lui Hennessey, un băiat, care sosise în unitatea sa cu

câte va săptămâni înainte de îmbarcarea forțelor divizionare în vederea prezentei invazii. „O centură de salvare, gândi el, numai Hennessey poate să-şi facă sânge rău pentru o centură de salvare”.

Într-o noapte, în timpul unei alarme aeriene se aflau împreună pe punte. Şedeau ghemuiți sub o barcă de salvare şi se uitau la vasele din convoi, care spintecau vijelios apele negre. Servanții unui tun din apropiere stăteau încordați în jurul chiulasei. Un zero atacase, şi o duzină de proiectoare încercau să-l prindă în fascicolele lor de lumină. Sute de gloanțe trasoare desenau arcuri roşii pe cer. Totul era foarte deosebit de bătăliile la care asistase până atunci; totul era lipsit de căldură, de oboseală, frumos şi ireal ca într-un film în culori sau ca într-o ilustrație de calendar. Absorbit de, spectacol, nici nu se lăsase pe burtă, când o bombă explodă deasupra unui vas, la câțiva yarzi depărtare, desfăşurând un evantai galben, livid.

Tocmai atunci Hennessey îi stricase tot cheful.

— Iisuse, abia acum mi-am adus aminte! rostise el.

— Ce anume?

— Nu am niciun cartuş de aer comprimat în centura mea de salvare.

Red izbucnise într-un hohot de râs.

— Am să-ți spun ceva. După ce se va scufunda vaporul, nu-ți mai rămâne decât să călăreşti pe un şobolan gras până la țărm.

— Nu, ascultă, e foarte serios. Doamne, mai bine s-o umflu de pe acum. Bâjbâi, în căutarea supapei, şi după ce o găsi, îşi umflă centura. Amuzat, Red îl urmărise cu privirile. Ce copil! Copiii ăştia fuseseră altfel învățați: nu ştiau decât să se supună regulamentului. Pe Red aproape că îl cuprinsese tristețea.

— Iată-te pregătit pentru orice împrejurare, Hennessey.

— Ascultă, replicase el înfoindu-se, n-am poftă să mă expun de pomană. Şi dacă vasul e atins? N-o să mă arunc în apă nepregătit.

Acum, țărmul insulei Anopopei se vedea în depărtare lunecând încet, asemenea unui vas enorm. „Aş, îşi zise Red, Hennessey nu s-ar fi aruncat în apă nepregătit”. Făcea parte din acea categorie de oameni care-şi pun bani deoparte pentru căsnicie, înainte de a fi cunoscut fata. Iată cu ce te alegi dacă te ții după tipicul regulamentelor.

Se plecă peste parapet şi se uită în jos, la apă. Cu toată imobilitatea aparentă a vaporului, dâra lăsată se învolbura cu repeziciune. Luna dispăruse după un nor şi apa părea neagră, duşmănoasă, îngrozitor de adâncă. În jurul navei, până la vreo cincizeci de yarzi depărtare, se vedea ca un fel de nimb, dar mai încolo nu era decât o beznă, atât de vastă, atât de densă, încât nu mai putu distinge marginea insulei Anopopei. Apa răscolea un şuvoi de spumă cenuşie şi groasă, care se rostogolea şi fremăta de-a lungul valurilor stârnite de mersul navei. Red avu acel simțământ de tristă compasiune pe care-l încerci când totul îți pare uşor de înțeles – mai ales ceea ce oamenii doresc şi nu izbutesc să realizeze. Pentru prima oară după mulți ani se văzu din nou înapoindu-se de la mină, pe înserat: pielea, de o paloare murdară, contrasta cu zăpada. Trecea pragul casei şi mânca în tăcere, sub privirile morocănoase ale maică-sii. Era o casă rece şi mohorâtă în care fiecare se înstrăina din ce în ce mai mult de ceilalți; în anii din urmă nu se gândise la această casă decât cu amărăciune. Dar acum, în vreme ce contempla apa, re-simțea pentru prima oară un fel de milă: îşi înțelegea mama şi frații şi surorile, pe care aproape îi uitase. Înțelegea acum şi alte lucruri; revedea cu ochii minții incidente întunecate, incidente triste, survenite în cursul anilor pe care-i irosise muncind fără tragere de inimă, îşi amintea de un bețiv jefuit pe treptele ce coborau spre Bowery Park, lângă podul Brooklyn. Această înțelegere, atât de deosebită, nu putea fi decât efectul momentului pe care-l trăia în prezent; nu era decât rodul întregii sale experiențe trecute, a celor două săptămâni de agitație necontenită pe bord, a atmosferei acestei nopți care le proteja înaintarea spre plajele vrăjmaşe.

Dar compasiunea aceasta nu dură decât câteva minute. Înțelegea totul, ştia că nu poate face nimic, şi de altfel nici nu era ispitit să facă ceva. La ce bun? Suspină, şi frământarea aceasta lăuntrică se spulberă odată cu oftatul său. Sunt lucruri împotriva cărora nu poți să acționezi cu nimic. Sunt prea încurcate. Trebuie să ştii s-o scoți la capăt singur, să nu ajungi ca Hennessey, care-şi face sânge rău pentru toate fleacurile.

Red n-avea poftă să se amărască. N-ar fi făcut nimănui niciun rău, şi nici el nu dăduse vreodată de dracu'. „Niciodată", îşi zise el cu mândrie.

Rămase multă vreme să privească apa. Niciodată nu făcuse mari

descoperiri. Tot ceea ce ştia era în legătură cu lucruri neplăcute. Pufni pe nas, trăgând cu urechea la vântul care se izbea de flancurile navei. Întreaga sa ființă era conştientă de scurgerea secundelor care se precipitau în întâmpinarea zorilor. Erau ultimele clipe când i se mai îngăduia să fie singur – şi savura din plin această senzație pe care n-avea s-o mai guste multe luni de acum încolo. Întotdeauna fusese un singuratic.

Îşi spuse din nou că nimic nu i-ar mai fi făcut plăcere. Nici banii, nici femeile, nimic. Când simțea nevoia unei tovărăşii, orice femeie uşoară întâlnită pe drum era bună pentru aşa ceva. Nu se lăsa dus de nas de nimeni. Zâmbi, apoi, apucându-se de parapet, aspiră mirosul greoi, vegetal adus dinspre insulă, peste ape, de vântul care-i biciuia obrazul.

— Puțin îmi pasă ce crezi tu, îi spunea sergentul Brown lui Stanley. Adevărul e că nu poți avea încredere în ei. Îşi vorbeau cu glas scăzut, de pe cuşetele lor alăturate; Stanley se grăbise să le ocupe de îndată ce el şi Brown puseseră piciorul pe bord. Nu există nicio femeie în care să poți avea încredere.

— Nu ştiu dacă e întotdeauna aşa, şuşoti Stanley. Eu am încredere în nevastă-mea... Îl irita întorsătura pe care o lua conversația, căci îi hrănea viermele îndoielii; pe de altă parte, ştia că sergentului Brown nu-i place să fie contrazis.

— Ascultă, rosti Brown. Eşti un băiat bun şi deştept, dar n-are rost să te încrezi în femei. Uită-te la a mea. E frumoasă, ți-am arătat fotografia.

— E într-adevăr bine, se grăbi să încuviințeze Stanley.

— Fără îndoială că e frumoasă. Şi crezi că o să stea liniştită, că o să mă aştepte? Sigur că nu. Se distrează şi ea.

— Eu n-aş spune aşa ceva, sugeră Stanley.

— De ce nu? De altfel nici nu mă supăr. Ştiu ce face, şi când am să mă înapoiez acasă, am să mă răfuiesc cu ea. Primul lucru care am s-o întreb o să fie: „Ai umblat cu băieții?” şi dacă îmi spune: „Da”, o fac să-mi povestească totul de-a fir-a-păr cât ai clipi din ochi. Dar dacă spune; „Nu, iubitule, pe cuvântul meu că n-am umblat cu nimeni, doar mă cunoşti”, fac o mică anchetă printre prieteni şi dacă descopăr că a mințit, ei bine, o pun jos, îi trag o chelfăneală şi pe urmă, măi băiete, o dau afară cu un picior în spate. Clătină din cap cu convingere. Brown era de statură mijlocie, grăsuliu, cu o față de adolescent, cârn, pistruiat şi cu părul de un brun-roşcat. În jurul ochilor se țesuse o rețea de riduri şi pe bărbie îi apăruseră câteva ulcerații tropicale. Dacă te uitai la el mai cu luare aminte, îi dădeai cu prisosință cei douăzeci şi opt de ani pe care-i avea.

— Ai să treci, de bună seamă, prin câteva momente neplăcute, dacă bineînțeles ne mai întoarcem acasă, zise Stanley.

Sergentul Brown încuviință solemn, apoi chipul lui căpătă o expresie amară.

— La ce te poți aştepta? Crezi că au să te sărbătorească aşa ca pe un erou? După ce ai să te întorci acasă, oamenii or să te privească în ochi şi or să-ți spună: „Arthur Stanley, a trecut o bucată de vreme de când ai plecat”, şi tu, tu ai să spui: „Mda”, şi atunci ei or să-ți spună: „Am dus-o greu pe aici, dar credem că lucrurile or să se mai îndrepte. Ai avut mare noroc că nu te-au frecat ca pe noi”.

Stanley râse.

— Nu mă prea pricep la treburile astea, spuse el cu modestie, ştiu însă că bieții civili habar n-au prin ce trecem noi.

— Te cred că n-au habar, spuse Brown. Uite, a trebuit să lupți la Motome ca să ştii ce înseamnă asta. Când mă gândesc că nevastă-mea îşi face de cap, în timp ce eu asud aici aşteptând zorile, îmi vine să înnebunesc… da, da, să înnebunesc. Îşi trosni cu nervozitate falangele degetelor, apoi pipăi bara de

oțel dintre cele două cuşete: Nu mă tem că mâine o să fie al naibii de rău, şi nici că o să ne spetim muncind; doar nu mori din puțină muncă. Pufni pe nas. Pe dracu', dacă generalul Cummings ar veni mâine dimineață la mine şi mi-ar spune: „Brown, pentru tot restul războiului te detaşez la descărcare”, crezi că m-aş supăra? Fir-ar să fie, dacă m-aş supăra. Am văzut atâtea lupte, încât mi-e lehamite; şi în invaziaasta de mâine, ți-o spun eu, oricât or să ne plouă cu obuze de la vapor pe plajă şi înapoi, tot n-o să fie ca la Motome. Acolo, la Motome, ştiam că o să mor. Nici acum nu înțeleg cum de am scăpat

— Ce s-a întâmplat? întrebă Stanley. Îşi îndoi genunchii cu băgare de seamă, ca să nu lovească pe omul culcat în hamacul de deasupra, cam la Cinci palme deasupra capului său. Auzise povestea asta de vreo douăsprezece ori de când venise în secție, dar ştia că lui Brown îi plăcea s-o repete.

— Ei bine, când au detaşat plutonul nostru pe lângă Compania Baker, pentru debarcarea aia cu bărci pneumatice, am fost sigur de îndată că s-a zis cu noi. Dar ce puteam zice? Istorisi cum că după ce părăsiseră torpilorul lor pe nişte bărci pneumatice cu câteva ore înainte de răsăritul soarelui, fuseseră surprinşi de maree şi reperați de japonezi. Dragul meu, să nu-ți închipui că am făcut pe mine de spaimă când japonezii au început să ne bumbăcească cu o baterie de tunuri antiaeriene. N-a scăpat nicio barcă de-a noastră neatinsă şi unele au început să se scufunde; în barca de lângă mine se afla comandantul companiei, cred că îl chema Billings; nenorocitul îşi pierduse tot cumpătul. Plângea, se văicărea, străduindu-se să dea drumul unei rachete ca să avertizeze torpilorul că aveau nevoie de acoperire; tremura însă atât de vârtos, încât nu putea să țină puşca. Deodată îl vedem pe Croft ridicându-se în picioare în barca lui şi spunând: „Hei, tu, pui de lele, dă-mi puşca”, Billings i-o dă, şi în picioare, în văzul tuturor japonezilor de pe plajă, Croft trage două rachete, apoi reîncarcă arma.

Stanley clătină din cap în semn de compătimire.

— E un tip, Croft ăsta, zise el.

— Şi încă ce tip! Ascultă-mă pe mine, e un om şi jumătate. E singurul tip căruia nu i-aş căuta gâlceavă. După socoteala mea, cel mai bun sergent din corpul de armată, şi în acelaşi timp cel mai rău. E pur şi simplu fără nervi,

adăugă el cu ciudă. Dintre toți oamenii cu stagiu îndelungat în unitatea noastră, nu e unul pe care să nu-l fi lăsat nervii. Zău aşa, tot timpul stau cu frica în sân. Şi lui Red îi e frică. Şi lui Gallagher. Nu se află decât de şase luni printre noi, dar a făcut botezul focului când cu bărcile pneumatice şi acum ştie ce e frica; la fel şi cu Martinez, care e cel mai bun cercetaş din câți cunosc. Poate că lui îi e şi mai frică decât mie; nici Wilson care îşi ascunde atât de bine simțămintele, nu e mai breaz. Să ştii însă că lui Croft îi place să se lupte. Da, da, îi place. Nu există om mai capabil, mai bun să ne comande, sau mai rău, depinde de cum vezi lucrurile. Din cei şaptesprezece băieți dinplutonul nostru am pierdut unsprezece, dacă pui la socoteală şi pe locotenent, cel mai bun băiat din lume; cât despre noi, ceilalți, n-am mai fost buni de nimic o săptămână întreagă; Croft însă, a cerut chiar a doua zi să plece în patrulare şi atunci l-au detaşat la compania A până ce ai sosit tu, cu Ridges şi cu Toglio ca să astupați găurile, şi să refaceți grupa.

— Crezi că vom primi destule întăriri ca să refacem plutonul? întrebă Stanley, pe care chestiunea îl interesa, sub un anumit aspect.

— Eu unul, zise Brown, cred că nu vom primi niciodată întăriri. Deocamdată abia dacă suntem o grupă cârpită; chiar dacă o să fim completați, n-o să alcătuim decât două grupe nenorocite, de câte opt oameni fiecare. E destul de prost să faci parte dintr-un pluton de recunoaştere; suntem două grupe sfrijite de cavalerie şi ne trimit în misiuni în care, de fapt, e nevoie de un pluton de infanterie ca lumea.

— Da, suntem dezavantajați şi în privința înaintărilor în grad, spuse Stanley. În oricare alt pluton din regiment, dumneata şi Martinez, ați fi ajuns sergenți-majori, iar Croft – adjutant.

Brown zâmbi.

— Nu ştiu, Stanley, dacă primim întăriri; însă postul de caporal e încă liber. Nu l-ai disprețui, nu-i aşa?

În ciuda strădaniilor sale, Stanley simți că roşeşte.

— Ei, pe dracu’, mormăi el, nici nu mă gândesc la aşa ceva!

Brown râse încet.

— Merită să te gândeşti.

Stanley îşi zise furios că pe viitor va trebui să fie mai prevăzător cu Brown.

În cadrul unei experiențe faimoase, un psiholog suna dintr-un clopoțel ori de câte ori dădea de mâncare unui câine. Bineînțeles, câinele secreta o salivă abundentă la vederea hranei.

După un timp oarecare, psihologul suprimă hrana, continuând să sune clopoțelul la orele de masă. Câinele secreta salivă la sunetul clopoțelului, ca şi mai înainte. Psihologul merse mai departe cu experiența suprimă clopoțelul şi îl înlocui cu tot felul de zgomote puternice. Glandele salivare ale câinelui continuară să funcționeze.

Pe bord se afla un soldat, care semăna cu acest câine. Navigase vreme îndelungată peste mări şi participase la un mare număr de lupte. La început, şuieratul şi deflagrația unui obuz erau legate deteama pe care o resimțea față de acest fenomen anume. Dar după câteva luni de încercări groaznice, orice zgomot neaşteptat îl făcea să intre în panică.

În noaptea aceea zăcuse în cuşetă, dârdâind la orice izbucnire de glasuri, la orice schimbare a pulsațiilor în sala maşinilor, la orice zgomot făcut de vreo piesă de echipament de care se împiedica cineva. Nu-şi amintea să fi avut vreodată nervii mai încordați ca acum; sudoarea îi curgea şiroaie şi se gândea cu groază la dimineața care avea să vină.

Soldatul se numea Julio Martinez şi avea galoane de sergent; el era cercetaşul plutonului de recunoaştere, din compania detaşată pe lângă Postul de Comandă al regimentului 460 infanterie.

2

Bombardamentul naval al insulei Anopopei începu la ora 04.00 adică la câteva minute după ce aurora falsă a tropicelor se stinse lăsându-se covârşită de întuneric. Toate tunurile flotei de invazie porniră să tragă la intervale de două secunde, făcând noaptea să se cutremure şi să se înfioare ca un imens trunchi de copac rostogolit de cumplite valuri. Navele pârâiau din încheieturi şi se smuceau după fiecare salvă, biciuind cu furie apa. Preț de un minut, noaptea, sfârtecată, necuprinsă, se zbătu în convulsiuni drăceşti.

După primele salve, focul deveni mai neregulat, iar vijelia se cufundă iarăşi în beznă. Izolate în noapte, bubuiturile asurzitoare ale tunurilor se rostogoleau ca nişte uriaşe trenuri de marfă care se opintesc, înaintând sacadat de-a lungul unei rampe. Se putea auzi uneori murmurul, suspinul dezamăgit al obuzelor, care treceau pe deasupra capului. La Anopopei, puținele focuri de tabără presărate pe plajă se făcură nevăzute.

Primele proiectile căzură în mare, ridicând îndepărtate jerbe de apă. În curând însă un şirag de obuze se sparseră de-a lungul plajei şi Anopopei se trezi la viață, strălucind ca jăratecul. La hotarul dintre plajă şi junglă se aprindeau focuri de mici proporții; uneori câte un obuz cădea prea departe, incendiind porțiuni din pădure. Panglica plajei, limpede conturată, scânteia ca un port văzut de la o mare distanță, târziu în noapte.

Un depozit de muniții începu să ardă, învăluind o parte din plajă într-o lumină roşiatică. După ce o serie de obuze îl loviră în plin, flăcările se înălțară la o înălțime fantastică, avântându-se într-un nor cumplit de fum brun. Obuzele continuară să mături plaja, apoi începură să pătrundă tot mai adânc în interiorul insulei. Bombardamentul căpătase un ritm regulat, aproape monoton. Un număr de nave îşi descărcau salvele în acelaşi timp, virau spre larg şi un alt şir de nave veneau să le ia locul. Depozitul de muniții continua să ardă, dar cele mai multe focuri de pe plajă începeau să scadă în intensitate; valurile de fum nu reuşeau să mascheze coasta luminată tot mai puternic de apariția zorilor. Cam la vreo milă în interiorul insulei, ceva luase foc pe creasta unei coline, iar dincolo de aceasta, foarte

departe, muntele Anaka se înălța deasupra unui colier de fum cafeniu. În pofida veşmântului purpuriu de la poalele sale, muntele se odihnea netulburat în inima insulei şi privea marea. Bombardamentul îl lăsa cu desăvârşire nepăsător.

Jos, în cala pentru trupe, zgomotele erau mai surde, mai stăruitoare; se auzeau buşeli şi huruituri ca într-o garnitură de metro. Becurile electrice, de un galben palid, aprinse după gustarea de dimineață, pâlpâiau trist, populând cu umbre panourile tambuchilor şi şirurile de cuşete, luminând oamenii îmbulziți în spațiile dintre paturi ori în jurul scării care ducea pe puntea de sus.

Martinez asculta îngrijorat zgomotele. N-ar fi fost surprins dacă panoul care îi servea de scaun i-ar fi lunecat de sub şezut. Ochii săi injectați de sânge clipeau în lumina obositoare a becurilor. Ar fi vrut să fie mai nesimțitor, dar un tic pe care nu-l putea stăpâni îi contracta picioarele ori de câte ori lovituri mai puternice zguduiau peretele despărțitor. Fără vreun motiv aparent, repeta necontenit ultima frază dintr-o veche glumă: „Nu-mi pasă dacă mor, dacă mor, dacă mor, mor, mor”. În lumina palidă, pielea lui părea cafenie. Martinez era un mexican scund, zvelt, frumos, cu părul ondulat şi îngrijit, cu trăsături mărunte. Până şi în aceste clipe avea portul şi grația unui cerb. Oricât de iuți i-ar fi fost gesturile, mişcarea lor rămânea întotdeauna suplă şi aparent lipsită de sforțări. Ca şi la cerbi, capul său era în permanentă mişcare iar ochii nu-şi găseau niciodată astâmpărul.

Deasupra vuietului regulat al tunurilor, Martinez putea să audă glasuri singularizându-se desluşit, timp de o secundă – apoi pierzându-se iarăşi. Dinspre fiecare pluton răbufnea o babilonie de voci; glasul vreunui şef de grupă îi ajungea la ureche ca un zumzet de insectă, nedesluşit şi mai curând supărător.

— Va să zică ne-am înțeles: nu vreau să vă rătăciți după ce vom debarca pe plajă. Stați cu toții la un loc, e foarte important.

Martinez îşi duse genunchii la gură şi se arcui atât de tare, încât simți oasele şoldurilor întinzându-i fesele.

Mica grupă a lui Croft părea neînsemnată în comparaţie cu alte plutoane. Croft vorbea despre ambarcaţiile de acostare însă Martinez, pierdut în gândurile sale, abia îl mai asculta.

— Nicio grijă, spunea Croft încet. Va fi la fel ca şi data trecută. Nu văd de ce lucrurile ar merge mai prost, dimpotrivă...

Red râse zgomotos şi dispreţuitor

— Mda, debarcăm cu toţii ca un singur om, zise el. Dar aş jura pe toţi dracii că se va găsi vreun dobitoc care să ne trimită înapoi, în cală.

— Crezi că m-aş scăpa pe mine dacă mi s-ar spune să rămânem aici până la sfârşitul războiului? exclamă sergentul Brown.

— Destul, le-o tăie Croft. Dacă ştiţi mai bine decât mine cum se vor desfăşura lucrurile, n-aveţi decât să-mi luaţi locul şi s-o spuneţi.

Încreţi din sprâncene, apoi reluă: Suntem repartizaţi pe secţiunea douăzeci şi opt a punţii de bărci. Ştiţi cu toţii unde se află, dar orice s-ar întâmpla, mergem pachet. Dacă vreun om se trezeşte că a uitat ceva pe vas, să-i fie de învăţătură. Nimeni nu se mai întoarce.

— Mda, băieţi, şi nu uitaţi prezervativele, propuse Red. Toţi râseră. Croft îl privi mânios timp de o secundă, apoi mormăi:

— Sunt sigur că Wilson nu-şi va uita prezervativele.

Râseră din nou.

— Ai grozav de multă dreptate, se burzului Gallagher.

Wilson izbucni într-un râs molipsitor.

— Aflaţi de la mine, zise el, mi-aş lăsa mai curând puşca. Dacă aş afla că pe plaja asta se ascunde vreun noduleţ de fată, şi nu aş avea prezervativele la mine, mi-aş trage un glonte în cap.

Martinez zâmbi, dar râsul lor îl irita.

— E ceva în neregulă, Mâncătorule-de-Japonezi? întrebă Croft cu glas egal. Privirile lor se întâlniră într-o îmbrăţişare intimă de veche prietenie.

— Aah, blestemata burtă, nu mai e bună de nimic, exclamă Martinez.

Rostea cuvintele limpede, dar cu o voce joasă şi şovăielnică, de parcă ar fi tradus încet vorbă cu vorbă din spaniolă. Croft îl măsură iarăşi din ochi, cu atenţie, apoi reveni la oamenii săi.

Privirea lui Martinez rătăcea prin încăpere. Acum, când hamacele erau

strânse sul şi legate, neobişnuita lărgime a culoarelor dintre cuşete îl făceau vag să nu se simtă în apele lui. Se gândi că semănau cu spațiile dintre rafturile cu cărți din biblioteca cea mare din San Antonio; şi aceasta îi aminti un lucru neplăcut – o fată care îi vorbise cu ton jignitor: „Nu-mi pasă dacă mor, dacă mor", îi trecu iarăşi prin cap. Se scutură. Astăzi avea să i se întâmple ceva groaznic. Dumnezeu Atotputernicul, în marea lui bunătate, te lasă întotdeauna să presimți evenimentele şi tu trebuie să... veghezi, să te păzeşti, să ai grijă de tine însuți. Mintal, rosti ultima parte a frazei în englezeşte.

Fata era bibliotecară şi-l bănuise că încerca să fure o carte. Era tare mic pe atunci. El se speriase, şi răspunsese în spanioleşte, şi fata îl dojenise. Simți că i se contractează picioarele. Îşi amintea că bibliotecara îl făcuse să plângă. Fir-ar a dracului de fată. Acum ar fi putut să se culce cu ea. Gândul acesta răutăcios îi făcu plăcere. Acum ar fi scuipat-o pe stârpitura aceea de bibliotecară. Dar spațiile dintre rafturile cu cărți redeveniră o cală plină cu trupe şi Martinez îşi regăsi teama.

Un fluierat răsună, făcându-l să tresară. „Oamenii pentru puntea de bărci numărul cincisprezece!" strigă o voce la tambuchi. Unul din plutoane porni să se cațere pe scară. Jur împrejur glasurile tăcuseră şi Martinez simți că toți erau încordați la maximum. De ce nu-i chema mai întâi pe ei? se întrebă el, plin de ură față de încordarea crescândă a aşteptării. Avea să i se întâmple ceva. Acum, ştia limpede acest lucru.

Le veni rândul abia peste o oră. Se înghiontiră pe scară în sus, şi aşteptară o bucată de vreme, înşirați lângă trapă, până să li se dea ordin să pornească spre ambarcația lor. În ceața dimineții puntea era foarte lunecoasă, şi cum înaintau anevoie, se poticneau şi înjurau pe întrecute. După ce ajunseră la ambarcație, formară o linie frântă şi aşteptară iarăşi. Red dârdâia în aerul proaspăt al dimineții. Nu era încă ora şase, şi ziua avea de pe acum acea ambianță deprimantă a diminețiilor de cazarmă. Acum însemna că plecaseră la drum, însemna ceva nou, ceva foarte neplăcut.

Pe navă operațiile de debarcare continuau într-un ritm inegal. Câteva ambarcații de asalt fuseseră încărcate cu trupe şi lăsate deja pe mare; acum

circulau în jurul navei ca nişte căţeluşi în curea. În bărci, oamenii fluturau mâinile spre punte; văzute pe fondul cenuşiu al bărcilor şi pe fondul albastru al mării matinale, chipurile aveau o culoare nefirească. Apa era de un calm uleios. Lângă pluton, un grup de oameni aborda o ambarcaţie, iar altă ambarcaţie care îşi făcuse plinul, îşi începea coborârea în scârţâitul scripeţilor. Pretutindeni, pe punte, oamenii îşi aşteptau rândul.

Umerii lui Red începeau să amorţească sub greutatea echipamentului: ţeava puştii zdrăngănea lovindu-i-se de cască. Nu se simţea în apele lui.

— Degeaba îţi tot cari raniţa în spate, că nu te poţi învăţa cu ea, zise Red.

— Ţi-ai potrivit-o bine? întrebă Hennessey. Glasul său era afectat şi tremura puţin.

— La dracu' cu potrivitul, spuse Red. Mă doare peste tot unde mă atinge. Nu sunt făcut pentru raniţă, am prea multe oase. Tot vorbind, trăgea cu coada ochiului la Hennessey; voia să vadă dacă prietenul său era mai puţin nervos. Aerul era rece. În stânga lui Red soarele, încă jos, zăcea parcă potolit şi fără căldură. Soldatul tropăi, aspirând ciudatul miros de vapor, de uleiuri, de gudron şi de apă cu efluvii de peşte.

— Când ne urcăm în bărci? întrebă Hennessey.

Bombardamentul continua şi insula părea de un verde palid în lumina dimineţii. O dâră slabă de fum se târa de-a lungul coastei.

Red râse.

— Ce? Crezi că azi o să fie altfel? O să aşteptăm pe punte toată dimineaţa. În timp ce vorbea, zări un grup de ambarcaţii de debarcare, care se roteau pe învelişul mării, cam la o milă depărtare. „Primul val nu s-a descurcat încă”, spuse el, ca să-l mai linişească pe Hennessey. Îi reveni în minte debarcarea de la Motome, şi simţi din nou cum începe să-l împresoare panica. Păstră încă în vârful degetelor amintirea marginii cauciucate a bărcii de care se crampona din răsputeri, în vreme ce stătea până la piept în valuri. Avea şi acum în fundul gâtlejului gustul sărat al apei de mare, îşi aducea aminte de muta, de înlăcrimata sa groază la gândul că se va duce la fund de îndată ce îl vor părăsi puterile – şi japonezii care continuau să-i bombardeze. Se uită iarăşi înainte şi pentru o clipă, care-i păru foarte lungă, faţa lui ursuză căpătă o expresie de tristeţe adâncă.

În depărtare, dincolo de plajă, jungla luase aspectul golaş şi schilodit, firesc după un asemenea bombardament. Palmierii arşi, dezgoliți de frunze, se înălțau ca nişte coloane înnegrite după un foc mare. Departe, în zare, muntele Anaka era aproape invizibil în pâcla de un cenuşiu-albastru palid, în care se topeau parcă nuanțele cerului şi ale apei. În vreme ce Red privea drept înainte, un obuz de mare calibru ateriză pe coastă, stârnind un fum mai des decât cele două sau trei obuze care îl precedaseră.

Debarcarea asta va fi uşoară, îşi zise Red, fără a înceta să se gândească la bărcile pneumatice.

— Fir-ar să fie, aş vrea să nu pustiască de tot ținutul ăsta, îi spuse el lui Hennessey. Aici va trebui să trăim. În această dimineață, aşteptarea îi crea o senzație de neîmplinire. Răsuflă, apoi se lăsă pe călcâie.

Gallagher începu să înjure.

— Paştele mă-sii, cât timp o să mai zăbovim pe aici?

— Gura, zise Croft. Jumătate din plutonul de comandă ne însoțeşte, şi până acum nici nu s-au urcat pe bord.

— Da de ce nu s-au urcat? întrebă Gallagher. Îşi împinse casca pe ceafă. E tot o manevră a scârbelor ăstora. Ne lasă să aşteptăm atâta pe punte, ca să ne facă japonezii de petrecanie.

— Auzi cumva artileria japoneză? întrebă Croft.

— Asta nu înseamnă că n-au aşa ceva, spuse Gallagher. Îşi aprinse îmbufnat țigara, protejând-o în căuşul palmei de parcă s-ar fi temut să nu i-o smulgă cineva dintr-o clipă în alta.

Un obuz şuieră deasupra navei, şi, instinctiv, Martinez se trase îndărătul unei turele. Avea senzația că este despuiat.

Maşinăria brațelor macaralei e complicată şi jumătate din acestea se află deasupra apei; înhămați cu echipamentul de campanie – centiron şi puşcă, banduliere şi grenade, baionetă şi cască – oamenii aveau impresia că erau prinşi de o uşă turnantă care le strivea umerii şi pieptul. Îşi pierdeau suflul, şi le amorțeau membrele, cățăratul pe pasarela fără parapete care ducea la ambarcație devenea o aventură oarecum asemănătoare cu mersul pe sârmă al unor oameni îmbrăcați în armură.

Când primiră ordinul să se urce în ambarcaţie, sergentul Brown îşi umezi nervos buzele.

— Ar fi putut s-o construiască mai ca lumea, mormăi el adresându-se lui Stanley, în momentul în care se aventurau pe pasarelă. Şmecheria era să nu se uite în jos, la apă.

— Ştii, Gallagher nu e băiat rău, dar prea se întrece cu firea, rosti Stanley pe un ton confidenţial.

— Da, zise Brown, distrat. Se gândea ce impresie proastă ar face el, un gradat, dacă ar cădea în apă. „Doamne, m-aş duce de-a dreptul la fund”, cugetă el. Niciodată n-am putut să sufăr momentele astea, spuse el tare

Ajunse la marginea bărcii şi sări înăuntru. Fu cât pe-aci să cadă sub greutatea echipamentului, şi îşi scrânti glezna. Dintr-odată, toţi deveniră foarte veseli în mica ambarcaţie care se legăna domol sub braţul macaralei.

— Iată-l pe bătrânul Red, strigă Wilson, şi râseră cu toţii la vederea lui Red, care înainta cu băgare de seamă de-a lungul pasarelei, având faţa încreţită ca o prună uscată. Când ajunse în barcă, le aruncă o privire dispreţuitoare.

— Fir-ar să fie, am greşit barca. Nu văd pe aci mutre îndeajuns de tâmpite, cum s-ar cuveni într-un pluton de recunoaştere.

— Hai, urcă-te, ţap bătrân, pufni Wilson. Apa e bună şi rece.

Red rânji

— Numai chestia ta nu e rece. Pun rămăşag că şi acum arde ca focul.

Brown se surprinse râzând cu hohote. Ce băieţi buni erau în plutonul ăsta, îşi zise el. I se părea că partea cea mai rea trecuse.

— Cum face generalul ca să se suie în bărcile astea? întrebă Hennessey. Nu mai e tânăr, ca noi.

Brown chicoti.

— Are doi soldați care-l poartă în spinare.

Hohotele de râs care-i întâmpinară vorbele îl încălziră plăcut.

Gallagher se lăsă să cadă în ambarcație.

— Mare porcărie şi armata asta! exclamă el. Pun rămăşag că cel mai al naibii procent de răniri se înregistrează în cursul ambarcării pe blestematele astea de bărci. Brown se topea de râs. Gallagher avea, desigur, aceeaşi mutră furioasă şi când făcea dragoste cu nevastă-sa. O clipă, se simți ispitit să i-o spună, şi aceasta îl făcu să râdă. Şi în vreme ce se strâmba de râs, avu viziunea neaşteptata a propriei sale neveste, culcată chiar în momentul acela cu un bărbat, şi preț de câteva secunde încetă să mai râdă. Hei, Gallagher, continuă el întărâtat, pun rămăşag că ai mutra asta acră şi când te culci cu nevastă-ta.

Gallagher se încruntă, apoi, în ciuda tuturor aşteptărilor, începu şi el să râdă.

— Aah, tâmpitul draaacului! zise el, stârnind noi hohote de râs.

Micile ambarcații cu boturile lor teşite păreau nişte hipopotami care se scaldă în apă. Lungi cam de doisprezece metri, late de trei, aveau forma unor cutii de pantofi, deschise, prevăzute cu motor la spate. Partea dinainte a ambarcației, unde se îngrămădea grosul trupei, spărgea valurile făcând un zgomot confuz, puternic; două sau trei degete de apă se strecuraseră prin crăpături, clipocind pe fundul bărcii. Red nu se mai strădui să-şi păstreze picioarele uscate. De mai bine de o oră ambarcația se rotea pe mare, amețindu-l. Uneori, îi biciuia pe neaşteptate o ploaie de stropi reci, pătrunzători, aproape dureroşi.

Primul val de asalt acostase cu vreo cincisprezece minute mai înainte, şi lupta care se desfăşura pe plajă se auzea din depărtare asemenea pârâitului slab al unui foc de artificii. Văzut din largul mării, totul părea neînsemnat. Ca să-i mai treacă de urât, Red scruta coasta, pe deasupra marginii bărcii. De aci, de la trei mile depărtare, arăta pustie; numai anumite aspecte

decorative ale bătăliei erau vizibile – un fum subțire, ca o ceață ușoară, se târa de-a lungul învelişului apei. În răstimpuri, escadrile formate din câte trei bombardiere, în picaj, treceau huruind deasupra capetelor lor; în curând însă, zgomotul motoarelor se topea într-un vuiet uşor. Era greu să le urmăreşti când coborau în picaj asupra plajei căci viteza le făcea aproape invizibile; aduceau mai degrabă cu nişte particule strălucitoare de lumină pură. Ciupercile de fum stârnite de bombe păreau foarte fine şi inofensive, iar avioanele se şi pierdeau din vedere când zgomotul exploziilor abia începea să se rostogolească peste ape.

Red încercă să uşureze greutatea echipamentului, comprimându-l de peretele bărcii. Rotirea asta necontenită era plictisitoare. În vreme ce se uita la cei treizeci de oameni care se înghesuiau împreună cu el în barcă, şi făcea constatarea că verdele uniformei lor părea nefiresc pe fondul albastru-cenuşiu al bărcii, simți nevoia să rămână nemişcat şi să răsufle de câteva ori adânc. Sudoarea se prelingea de-a lungul spinării.

— Mai durează mult? vru să ştie Gallagher. Armata asta blestemată: grăbeşte-te, aşteaptă, grăbeşte-te, aşteaptă.

Red îşi aprinse o țigară, a cincea de când barca fusese coborâtă pe mare. Țigarea avea un gust insipid, neplăcut.

— Tu ce crezi? zise el. Pun rămăşag că n-o luăm din loc înainte de ora zece.

Gallagher înjură. Nu era nici opt.

— Ascultă, reluă Red. Dacă s-ar fi priceput ăştia cum să învârtească lucrurile, am fi acum pe cale de a mânca ceva, şi nu ne-am fi urcat în lăzile astea decât peste două ore. Scutură scrumul de la țigară: Când colo, un puturos de locotenent ne pune să părăsim vaporul, ca să fie liniştit şi să poată soili în voie. Vorbea înadins destul de tare ca să fie auzit de locotenentul de la plutonul de comunicații, şi începu să râdă când ofițerul se întoarse cu spatele.

Caporalul Toglio, ghemuit lângă Gallagher, se uită la Red.

— Suntem mai la adăpost aici, explică el cu râvnă. O barcă e o țintă mult mai mică în comparație cu un vapor şi dacă se mişcă aşa e mult mai greu de atins, decât crezi.

— Vax! mormăi Red.

— Află, zise Brown, că de data asta m-aş simți mai bine pe vapor. Cred că e mai sigur, fir-ar să fie.

— M-am informat, protestă Toglio. Statisticile dovedesc că în timpul debarcării eşti mai în siguranță aici decât în orice alt loc.

Red ura statisticile.

— Lasă-mă cu cifrele astea, spuse el caporalului Toglio. Dacă te iei după ele înseamnă să nu mai faci nici baie, fiindcă e prea periculos.

— Vorbesc foarte serios, spuse Toglio; un italian greoi, cu un cap în formă de pară, mai lat în fălci decât la tâmple. Deşi se răsese în ajun, barba îi albăstrea fața până sub ochi, exceptând gura largă şi prietenoasă. Vorbesc serios, stărui el. Am văzut statisticile.

— Ştii cam ce ai putea să faci cu ele, zise Red.

Toglio zâmbi, deşi era puțin cam iritat. Red era un băiat tare bun, dar prea independent, gândi el. Unde am ajunge dacă toată lumea i-ar semăna? Ne-am duce de râpă. În toate e nevoie de cooperare. O invazie ca aceasta era pusă la punct după un plan eficace; care prevedea şi orarul respectiv. Trenurile n-ar mai circula dacă mecanicii ar pleca din stație când le-ar veni pofta.

Ideea aceasta îl impresiona. Tocmai arăta spre Red cu unul din degetele sale groase şi puternice, ca să-i împărtăşească ideea, când, deodată un obuz japonez, primul în acea jumătate de oră, ridică o coloană de apă la câteva sute de metri depărtare. Zgomotul, neobişnuit de tare, îi făcu pe toți să tresară. În liniştea totală care urmă, glasul tunător al lui Red se auzi de la un capăt la celălalt al ambarcației.

— Hei, Toglio, dacă ar fi să mă bizui pe tine ca să-mi apăr pielea, aş fi de un an în iad!

Râsetele zgomotoase îl făcură pe Toglio să nu se simtă tocmai în largul său; se căzni totuşi să zâmbească. Wilson rezumă situația, spunând cu vocea sa domoală:

— Toglio, oricum ai suci lucrurile, tot încurcate rămân. N-am văzut în viața mea un om mai încăpățânat pentru orice fleac.

Toglio îşi zise că nu era adevărat. Îi plăcea ca treburile să fie făcute aşa

cum trebuie, dar băieții ăştia nu pricepeau nimic. Oamenii de seama lui Red îți dădeau întotdeauna osteneala peste cap, făcând lumea să râdă.

Turația motorului crescu brusc şi ambarcația de asalt, după ce descrise un cerc, se îndreptă vâjâind spre coastă. Îndată valurile începură să se lovească de peretele dinainte, şi o adevărată cascadă de stropi îi împroşcă pe oameni. Se auzi un geamăt de surpriză, apoi tăcerea se aşternu asupra acestora. Croft îşi ridică puşca şi astupă cu un deget gura țevii, spre a împiedica apa să pătrundă înăuntru. O clipă avu senzația că ar fi călărit un cal în galop.

— Drăcia dracului, am pornit, vorbi cineva.

— Sper cel puțin că acolo au curățat terenul, şopti Brown.

Croft se arăta condescendent, deşi se simțea deprimat. Fusese dezamăgit când, cu câteva săptămâni înainte, aflase că plutonul său de recunoaştere fusese detaşat la descărcări, în prima săptămână a invaziei: şi nu avusese decât dispreț pentru oamenii care se bucurară la această veste. „Căcăcioşi" îşi zise el cu jumătate glas. Un om care se temea să-şi arate vârful nasului, nu făcea două parale. Să conducă oamenii la acțiune, era un lucru pe care-l dorea cu înflăcărare; atunci se simțea puternic şi sigur pe sine. Îi dădea inima brânci să se afle în mijlocul bătăliei care se desfăşura pe insulă, şi îi era ciudă că plutonul său fusese detaşat la operațiile de descărcare. Îşi trecu mâna pe obrazul său ferm şi descărnat şi privi tăcut în jurul său.

Hennessey stătea în picioare lângă pupa. Croft care îi observa obrazul palid, deduse că Hennessey era încolțit de frică, şi aceasta îl amuza. Băiatul nu-şi găsea locul; se agita fără rost şi o dată sau de două ori tresări în mod vizibil la auzul unor zgomote îndepărtate; simțind o mâncărime la un picior, începu să se scarpine cu violență. După aceea, sub ochii lui Croft, îşi trase pantalonul afară din jambiera piciorului stâng, îl răsfrânse până deasupra genunchiului, şi cu multă grijă aplică puțină salivă pe iritație. Croft îi cercetă cu luare aminte carnea albă, perii blonzi, notă osteneala pe care Hennessey şi-o dădea ca să-şi pună pantalonul la loc în jambieră, şi încercă o excitație stranie ca şi cum aceste gesturi ar fi avut o semnificație ascunsă. Băiatul ăsta prea e grijuliu, îşi spuse el.

Apoi, se gândi cu încordată certitudine: „Hennessey o să fie ucis astăzi".

Se simți ispitit să râdă ca să pună astfel zăgaz emoției. De data aceasta avea certitudinea. Deodată, îi reveni în minte pokerul din ajun, fulul pe care nu reuşise să-l tragă, şi se simți ruşinat şi scârbit. Te crezi prea şmecher, îşi zise el. Dezgustul provenea nu atât din convingerea că aceste preziceri nu aveau niciun rost, cât din constatarea că nu erau demne de încredere. Cu mintea pustie, clătină din cap, în aşteptarea evenimentelor, apoi se ghemui în fundul ambarcației de asalt care se îndrepta spre coastă.

Martinez trecu prin cele mai grele momente chiar în preajma acostării. Toate chinurile sale sufleteşti din ajun, toate spaimele încercate de azi-dimineață atinseseră punctul culminant. Se temea de clipa când rampa se va lăsa în jos, clipa în care va trebui să părăsească barca. I se părea că un obuz avea să-i înghită pe toți, sau că o mitralieră îndreptată spre prova avea să înceapă să tragă din clipa când îi va găsi descoperiți. Nimeni nu scotea un cuvânt, şi când Martinez închidea ochii, zgomotul valurilor care se spărgeau de flancurile ambarcației, i se părea copleşitor – ca şi cum s-ar fi înecat cineva. Deschise ochii şi îşi înfipse cu disperare unghiile în palme. Buenos Dios, şopti el. Cu o mişcare brutală îşi şterse sudoarea care i se prelingea de pe frunte în ochi. „De ce atâta linişte?” se întrebă el, într-adevăr, pretutindeni domnea liniştea, oamenii tăceau, şi pe plajă se lăsase acalmia; unica mitralieră care răpăia în depărtare scotea un sunet spart şi nefiresc.

Un avion țâşni fără veste, zbură pe deasupra lor vâjâind, apoi îşi goli tunurile deasupra junglei. La auzul acestui zgomot, Martinez abia se stăpâni să nu urle. Simți iarăşi crampe în picioare. De ce nu debarcau? În clipa aceea ar fi fost în stare să întâmpine fără împotrivire dezastrul care avea să-l lovească în momentul când rampa din față va fi lăsată în jos.

— Credeți că vom primi curând poşta? întrebă Hennessey cu glas ascuțit. Întrebarea sa se pierdu într-un hohot neaşteptat de râsete. Martinez râdea ca un apucat când chicotind nervos, când cu hohote.

— Căcăciosu ăsta de Hennessey! îl auzi el pe Gallagher.

Deodată, Martinez îşi dădu seama că ambarcația se imobilizase. Zgomotul motorului se schimbase, se făcuse mai puternic, mai nesigur, ca şi cum elicele n-ar fi muşcat apa. În clipa următoare, înțelese că acostaseră.

Câteva secunde rămaseră nemişcați. Apoi rampa din față se lăsă în jos şi

Martinez intră în apă, trăgându-şi picioarele. Abia scăpă să nu cadă, când un val se sparse cam la înălțimea genunchilor lui. Înainta cu capul în jos, uitându-se la apă. Abia după ce atinse țărmul, înțelese că nu i se întâmplase nimic. Privi în jur: Cinci ambarcații acostaseră odată cu a lor şi oamenii se împrăştiau pe plajă. Văzu un ofițer care venea spre el şi îl auzi întrebându-l pe Croft:

— Ce pluton e acesta?

— Informații şi recunoaştere, domnule locotenent. Detaşați la serviciul de descărcare.

Ofițerul le ordonă să aştepte lângă un pâlc de cocotieri, la marginea plajei. Plutonul se puse greoi în mişcare pe nisipul moale şi Martinez luă loc în rând, poticnindu-se îndărătul lui Red. Nu încerca niciun simțământ în afară de convingerea că sentința lui de moarte fusese amânată.

Parcurseră vreo două sute de metri, apoi se opriră lângă pâlcul de cocotieri. Se făcuse cald. Cei mai mulți dintre oameni îşi desfăcură echipamentul şi se întinseră pe nisip. Înaintea lor mai trecuseră pe acolo şi alți oameni. Unități din primul val poposiseră prin apropiere, căci de jur împrejur nisipul era călcat în picioare şi acoperit cu pachete de țigări şi cutii de conserve goale. Oamenii aceia se aflau acum în interiorul insulei şi înaintau undeva prin junglă; plaja rămăsese aproape pustie. Privirea lor cuprindea cam două sute de yarzi din plajă, care dispărea apoi după un cot al insulei. Totul era calm, relativ pustiu. Se putea ca dincolo de acel cot să se desfăşoare oarecari operații, dar nu aveau cum să-şi dea seama. Era încă prea devreme pentru aducerea proviziilor, iar trupele care debarcaseră odată cu ei se împrăştiaseră la repezeală. Cam la vreo sută de metri spre dreapta lor, marina stabilise un post de comandă cu un ofițer, o masă pliantă şi un jeep garat într-un punct adăpostit unde jungla întâlnea plaja. În stânga lor, cam la un sfert de milă, personalul Cartierului General îşi începea activitatea. Câteva ordonanțe săpau şanțuri individuale pentru statul-major al generalului, iar în direcția opusă doi oameni desfăşurau un mosor de fir telefonic, împleticindu-se sub greutatea celor patruzeci de kilograme purtate în spinare. Un jeep trecu pe nisipul umed şi stabil de la marginea apei, şi dispăru înapoia postului de comandă al marinei. Ambarcațiile de asalt care

acostaseră dincolo de fanioanele multicolore ale Cartierului General porniseră iarăşi în larg şi se vedeau acum îndreptându-se spre flota de invazie. Apa părea foarte albastră şi navele, văzute prin pâcla dimineții, păreau cuprinse de un uşor tremur. În răstimpuri, unul din torpiloare trăgea câte o salvă şi o jumătate de minut mai târziu, oamenii auzeau suspinul domol al obuzului care descria un arc în direcția junglei. Din când în când, răbufnea vacarmul unei mitraliere, căreia îi răspundea curând sunetul ascuțit al unei arme automate japoneze.

Sergentul Brown privi cocotierii, cu vârfurile secerate de obuze. Ceva mai departe se afla un pâlc de cocotieri neatinşi. Brown clătină din cap. O mulțime de oameni ar putea supraviețui unui astfel de bombardament.

— Nu e un bombardament atât de îngrozitor, dacă te gândeşti ce-a fost la Motome, zise el.

Pe chipul lui Red plutea o expresie de amărăciune.

— Mda, Motome. Se culcă pe burtă, aprinse o țigară. Plaja a şi început să pută, vesti el.

— Cum să pută? întrebă Stanley. E prea devreme.

— Pute, asta e, răspunse Red. Nu-l plăcea pe Stanley. Deşi exagerase uşoara duhoare sălcie care venea dinspre junglă, era gata să-şi apere afirmația. Simți cum îl pătrunde o veche şi familiară descurajare; se simțea prost dispus şi gata de ceartă; era prea devreme ca să mănânce, şi fumase prea multe țigări.

— Asta nu-i invazie, spuse el. Doar nişte exerciții. Manevre amfibii. Scuipă cu ciudă.

Croft îşi ajustă cartuşiera în jurul mijlocului şi îşi aruncă puşca pe umăr.

— Mă duc după informații, se adresă el lui Brown. Stai aici cu oamenii până mă întorc.

— Ne-au uitat, spuse Red. Am putea să tragem un pui de somn.

— D-aia mă şi duc după informații, zise Croft.

— Oof, de ce nu ne laşi să stăm şi noi cu curul pe nisip, măcar în ziua asta, gemu Red.

— Hei, Valsen, rosti Croft, ai face bine să-ți mai ții gura aia spartă.

Red îl privi bătăios.

— Ce? întrebă el, vrei să câştigi singur războiul? Se măsurară din ochi câteva secunde, apoi Croft se îndepărtă cu paşi mari.

— N-ai prea ales bine, cu cine să te cârâi, spuse sergentul Brown.

Red scuipă din nou.

— Nu las pe nimeni, să mi se cace în cap.

Îşi simțea bătăile accelerate ale inimii. Pe marginea apei, la vreo sută de yarzi depărtare, zăceau câteva cadavre, şi în vreme ce Red se uita la ele, un soldat de la Cartierul General începu să le tragă pe nisip. Deasupra lor patrula un avion.

— Ce linişte grozavă! exclamă Gallagher.

Toglio încuviință din cap.

— Mă duc să-mi sap o groapă individuală.

Îşi desprinse cazmaua. Wilson pufni în râs.

— Nu-ți mai da osteneala, îi zise el.

Toglio se făcu a nu-l auzi şi începu să sape.

— Am să-mi fac şi eu una, spuse Hennessey cu vocea lui pițigăiată, şi se apucă de lucru la vreo douăzeci de paşi de Toglio. Câteva secunde nu se mai auzi decât scrâşnetul cazmalelor în nisip.

Oscar Ridges suspină.

— Ei drăcie, spuse el. Aş putea să-mi fac şi eu una. Pufni într-un fel de râs stingherit şi se aplecă apoi asupra echipamentului. Râsul său semănase cu un zbieret prelungit de măgar.

— Uuaa-a – aaah! îl imită Stanley.

Ridges îl privi şi spuse cu o voce egală:

— Ei drăcie, asta sunt şi n-am ce-i face; aşa râd eu. Pentru mine e foarte bine şi aşa. Pufni din nou în râs, ca să-şi dovedească buna credință, dar de data asta râsul lui fu mai potolit. Fiindcă nu-i răspunse nimeni, începu să sape. Trupul său bondoc, puternic, era îndesat ca un butuc. Avea o față plină, iar falca lungă, bălăbănită, atârna grea, făcându-l să stea cu gura căscată. Ochii săi bulbucați îi accentuau înfățişarea neroadă, dar cumsecade. În timp ce săpa, mişcările sale erau exagerant de încete; zvârlea fiecare lopată de nisip exact, în locul celei dinainte, şi înainte de a săpa iarăşi, se oprea spre a se uita în jur. Toată făptura lui degaja un aer bănuitor, ca şi

cum ar fi fost deprins să i se facă farse.

Stanley îl observa cu nerăbdare.

— Hei, Ridges, spuse el cerând din ochi încuviinţarea sergentului Brown, dacă ai şedea vreodată deasupra unui foc, cred că ţi-ar fi lene să te pişi pe el, ca să-l stingi.

Ridges zâmbi vag.

— Poate că aşa o fi, spuse el calm. Se uita la Stanley, care se apropiase de el şi se oprise deasupra gropii, spre a-i cerceta adâncimea. Stanley era un adolescent zvelt, destul de bine făcut, cu un chip prelung, plin de înfumurare şi dispreţ, dar în acelaşi timp şi de o oarecare nesiguranţă. Dacă n-ar fi avut nasul atât de mare şi mustaţa prea neagră şi prea rară, ar fi fost frumos. Abia împlinise nouăsprezece ani.

— Iisuse, mai ai destul de săpat, zise el în scârbă. Glasul său avea o asprime artificială; amintea un actor care se străduieşte să folosească jargonul soldaţilor.

Ridges nu răspunse. Continua să sape cu răbdare. Stanley stăruia să se uite la el cum lucrează; se căznea să găsească o vorbă mai de duh. Începea să se simtă caraghios, tot stând acolo; lăsându-se târât de un îndemn necugetat, împinse cu piciorul puţin nisip în groapă. Tăcut, fără să schimbe ritmul, Ridges aruncă nisipul afară. Stanley simţea că toate privirile camarazilor erau aţintite asupra lui. Îi părea oarecum rău că se angajase în acest joc, cu atât mai mult cu cât nu ştia dacă oamenii erau de partea lui. Dar mersese prea departe ca să mai poată da înapoi. Cu o lovitură de picior făcu să cadă şi mai mult nisip în groapă.

Ridges lăsă cazmaua jos şi se uită la Stanley. Nu-şi pierduse răbdarea, dar chipul său trăda o oarecare nelinişte.

— Ce te-a găsit, Stanley? întrebă el.

— Nu-ţi place? rânji tânărul.

— Nu, dom'le Nu-mi place de loc.

Faţa lui Stanley se schimonosi într-un zâmbet uşor.

— Ştii ce-ai de făcut.

Red urmărise nervos întreaga scenă. Ţinea la Ridges.

— Ia ascultă, Stanley, strigă el, şterge-ţi mai întâi nasul şi nu mai fă pe

dobitocul.

Stanley se răsuci pe călcâie şi se uită furios la Red. Afacerea lua o întorsătură urâtă. Se temea de Red, dar nu putea să bată în retragere.

— Red, ține-ți fleanca! mârâi el.

— Fiindcă veni vorba de fleancă, ripostă Red cu glas tărăgănat, poți să-mi spui de ce-ți dai osteneala să cultivi buruiana aia de sub nas, când îți creşte atâta păr în gaura curului? Pusese în cuvintele sale un accent atât de grosolan şi de sarcastic încât toți oamenii începură să râdă mai înainte ca el să fi isprăvit fraza.

— Al dracului mai e şi Red ăsta, chicoti Wilson.

Stanley se roşi, apoi făcu un pas spre Red.

— Te poftesc să nu-mi vorbeşti pe tonul ăsta.

Red era furios. Îl mâncau palmele. Era sigur că dacă şi-ar fi pus mintea l-ar fi snopit pe Stanley, dar mai ştia că toate au o limită, aşa că îşi struni mânia.

— Aş putea să te cotonogesc, băiete, îl avertiză el pe Stanley.

Brown se ridică în picioare:

— Ascultă, Red, îl întrerupse el, de ce n-ai făcut pe grozavul şi când te-ai încontrat cu Croft?

Red tăcu, nemulțumit de sine. Asta era. Nehotărârea îl făcu să şovăie.

— N-am făcut, răspunse el. Dar asta nu înseamnă că s-a născut omul cu care m-aş feri să mă bat. Se întrebă dacă îi fusese frică de Croft. Căcănari! exclamă el întorcându-le spatele.

Când simți că Red nu are de gând să se bată, Stanley se luă după el:

— Cu mine n-ai terminat încă.

Red se întoarse spre el.

— Şterge-o.

Spre surprinderea sa, Stanley se auzi vorbind.

— Ia te uită, te scapi în nădragi de frică?

Îşi dădu seama că mersese prea departe.

— Stanley, spuse Red, aş putea să-ți crăp capul, dar astăzi n-am chef de ceartă. Simțea că îl cotropeşte iarăşi furia, şi se străduia să se stăpânească. Haide, isprăveşte odată cu tâmpeniile.

Stanley îl scrută o clipă, apoi scuipă în nisip. Era ispitit să-i mai spună ceva, dar ştia că victoria era de partea lui. Se aşeză lângă Brown.

Wilson se întoarse spre Gallagher şi clătină din cap.

— N-aş fi crezut că Red o să se dezumfle atât de uşor, şopti el.

Când văzu că nu se mai agață nimeni de el, Ridges se apucă din nou de săpat. Incidentul îi dădea oarecum de gândit, dar satisfacția pe care o resimțea ținând în mână coada cazmalei, îl mai domoli. „O nimica toată, unealta asta, îşi spuse el. Taica s-ar prăpădi de râs dacă ar vedea-o”. Se adânci în lucru; munca aceasta familiară îl reconforta. „Nimic nu te întăreşte mai mult decât munca”, îşi zise el. Groapa era aproape gata. Începu să-i bătătorească fundul, frământând nisipul cu picioarele, într-un ritm egal şi lent.

Oamenii auziră un zgomot ciudat, ca şi când cineva ar fi plesnit cu o paletă de muşte tăblia unei mese. Neliniştiți, se uitară împrejur.

— Un mortier japonez, murmură Brown.

— E foarte aproape, şopti Martinez. Erau primele lui vorbe rostite de când acostaseră.

Cei de la Cartierul General se aruncaseră la pământ. Brown îşi ascuți urechea, percepu un vaier tot mai intens şi îşi îngropă fața în nisip. Obuzul explodă la vreo sută patruzeci de yarzi de ei. Întins la orizontală, Brown asculta nemişcat zgomotul clar, înspăimântător al schijelor care despicau văzduhul, secerând frunzişul din jun-glă. Îşi înăbuşi un geamăt. Obuzul aterizase la o distanță destul de mare, dar... O panică nestăvilită îl cuprinse. Ori de câte ori intra în luptă, trecea prin momente când îşi pierdea cu desăvârşire cumpătul şi se lăsa târât de primul impuls care-i trecea prin cap. În vreme ce ecoul exploziei se pierdea în văzduh, Brown sări în picioare.

— Haideți s-o ştergem dracului de-aici, strigă el înfiorat.

— Şi cu Croft ce facem? întrebă Toglio.

Brown se strădui să-şi adune gândurile. Un fel de disperare îl îndemna să părăsească această porțiune a plajei. Îi veni o idee, pe care o îmbrățişă de îndată.

— Voi ăştia care aveți câte o groapă, rămâneți aici. Noi o ştergem şi ne întindem cu burta la pământ cam la vreo jumătate de milă de aici, şi când

Croft s-o înapoia, veniți după noi. Începu să-şi strângă lucrurile, apoi le aruncă iarăşi pe jos şi bombăni:

— La naiba, vin după ele mai târziu, şi o luă repede la picior pe plajă în jos. Ceilalți oameni îl urmăriră surprinşi cu privirea şi ridicară din umeri: Gallagher, Wilson, Red, Stanley şi Martinez porniră după el, înşiruindu-se cât era plaja de lungă. Hennessey îi privi un timp, apoi se întoarse spre Toglio şi Ridges. Îşi săpase groapa numai la câțiva metri de pâlcul de cocotieri şi acum se căznea să străpungă cu privirile desişul pădurii, dar vegetația foarte deasă nu-i îngăduia să vadă prea departe. Spre stânga, groapa lui Toglio, deşi era săpată la mai puțin de douăzeci de yarzi, părea foarte îndepărtată; groapa lui Ridges, care era dincolo de a lui Toglio, dădea iluzia că s-ar fi aflat la distanță şi mai mare.

— Ce e de făcut? şopti el, întorcându-se spre Toglio. Îi părea rău că nu plecase cu ceilalți, dar se temuse să nu se facă de râs. Toglio se uită în jur, apoi încovoindu-se de spinare, alergă spre groapa lui Hennessey. Sudoarea îi acoperea fața lată.

— Mă tem că situația e foarte gravă, spuse el dramatic, încercând să pătrundă cu privirea desişurile junglei.

— Ce se întâmplă? întrebă Hennessey. Simțea în piept un fel de greutate, despre care n-ar fi putut să spună dacă îl supăra sau nu.

— Cred că japonezii au adus pe furiş un mortier lângă plajă; s-ar putea să ne atace. Îşi şterse obrazul. Aş fi vrut ca băieții să-şi fi săpat gropile aici.

— Urât din partea lor că au plecat, zise Hennessey. Era surprins de tonul firesc al vocii sale.

— N-aş putea să spun, zise Toglio. Brown are mai multă experiență decât mine. Trebuie să ai încredere în gradați. Luă puțin nisip şi îl prefiră printre degete. Mă întorc la groapa mea. Tu să nu te mişti de-aici. Dacă se ivesc japonezii, va trebui să-i oprim. Glasul său era plin de prevestiri sinistre. Hennessey încuviință din cap cu ardoare. „Ca la cinematograf”, gândi el. Imagini nedesluşite i se fugăreau prin minte. Se văzu în picioare, respingând un atac.

— Okay, mânzule, zise Toglio, bătându-l pe umăr.

Încovoindu-se iarăşi, făcu în fugă drumul întors, trecu de groapă şi se opri

lângă Ridges; spre a-i vorbi. Hennessey îşi aminti de Red, care îi spusese că Toglio venise în plutonul lor după ce luase parte la luptele grele de la Motome, şi se întrebă dacă puteau să aibă încredere în el.

Se ghemui în groapă, scrutând jungla. Gura îi era uscată şi îşi umezea într-una buzele. Ori de câte ori i se părea că surprinde o mişcare în desişul junglei, simțea o strângere de inimă. Pe plajă totul era calm. După ce mai trecu un minut, începu să se plictisească. Auzi un camion care ambreia în josul plajei. Se uită cu băgare de seamă într-acolo şi văzu, în larg, un nou val de ambarcații de asalt care se îndreptau spre insulă. „Ne trimit întăriri", îşi spuse el, dându-şi de îndată seama cât de absurdă îi era presupunerea.

Zgomotul sec, asemănător cu un plesnet de paletă, răbufni iarăşi dinspre junglă, urmat de un altul, apoi de încă unul, şi de încă unul. „Mortiere", gândi Hennessey, Spunându-şi că era foarte perspicace. Auzi, deasupra capului, un sunet ascuțit, pătrunzător, ca al unei maşini care frânează spre a evita o ciocnire. Instinctiv, se ghemui şi mai mult în groapa lui. Apoi nu mai ştiu ce se petrece cu el. Auzi o explozie îngrozitoare, ce se repercută parcă în fiecare ungher al creierului său; pământul se cutremură cumplit sub el. Simți cum zboară pământul pe deasupra lui şi cum îl loveşte suflul exploziei. Urmă altă explozie, cu tromba de pământ, cu şocul şi cu suflul ei năprasnic. Apoi încă o explozie şi încă una. Începu să plângă cu hohote în groapa sa. Era îngrozit şi totodată plin de ciudă. După ce mai căzu un obuz, începu să țipe ca un copil: Destul, ***destul!*** Bombardamentul încetase de câteva minute şi Hennessey tot mai dârdâia în groapa lui... Simți între coapse ceva cald şi umed. În primul moment îşi zise: „Sunt rănit". Totul era calm şi atât de plăcut; avu imaginea vagă a unui pat de spital. Se pipăi şi îşi dădu seama, cu bucurie dar şi cu scârbă, că îşi deşertase mațele în pantaloni.

Trupul i se înțepeni. „Dacă stau nemişcat, n-am să mă murdăresc", cugetă el. Îşi aminti că Red şi Wilson spuneau că trebuie „să-ți strângi gaura curului" şi acum înțelese ce voiau să spună. Îl apucă un râs nervos. Marginile gropii se măcinau peste el; îl cuprinse nelinişte la gândul că nu vor mai rezista la un nou bombardament, începu să se miroasă şi îi veni deodată greață. N-ar fi cazul să-şi schimbe pantalonii? se întrebă el. Nu avea

decât o singură pereche de pantaloni de schimb în echipamentul său şi nu se aştepta să mai primească alţii înainte de o lună. Dacă îi arunca pe aceştia, cei de la depozit erau în stare să-l pună să-i plătească.

„Nu, nu poate să fie adevărat”, îşi zise el, nu eşti obligat să plăteşti efectele pierdute în timpul campaniei. Îl surprinse un nou acces de râs nervos. „Ce-ar zice tata de povestea asta!” Într-o frântură de secundă întrevăzu chipul părintelui său. O chemare lăuntrică îl îndemna să-şi ia inima în dinţi şi să arunce o privire peste parapetul gropii. Se ridică încet şi cu multă băgare de seamă: se temea nu numai să nu-şi murdărească şi mai rău pantalonii, dar şi să nu se pomenească nas în nas cu vreun inamic.

Toglio şi Ridges stăteau de asemenea lipiţi de fundul gropilor lor individuale; pe Hennessey îl încolţi bănuiala că fusese părăsit.

— Toglio, don caporal Toglio, strigă el; nu reuşi să scoată însă decât o bolboroseală aspră şi răguşită. Nu primi niciun răspuns. Nici nu-i trecu prin minte că vorbele lui nu fuseseră poate auzite. Era singur, cu desăvârşire singur. Încercă o spaimă grozavă la gândul că îl lăsaseră în voia sorţii. Unde puteau să fie ceilalţi? Nu mai văzuse până atunci cum arată o bătălie şi i se părea nedrept să fie părăsit. Simţea o amărăciune cumplită la gândul că îl lăsaseră singur. Jungla avea o înfăţişare întunecată şi ameninţătoare, ca un cer prevestitor de furtună. Deodată, ştiu că nu mai putea rămâne acolo. Ieşi din groapă, înşfăcă puşca şi începu să se târască pe burtă.

— Hennessey, unde te duci? strigă Toglio, scoţând capul din groapa sa.

Hennessey se opri, apoi începu să bolborosească:

— Mă duc să mi-i iau pe ceilalţi. Trebuie să mă duc; mi-am murdărit pantalonii. Începu să râdă.

— Înapoi! strigă Toglio.

Băiatul se uită la groapa pe care abia o părăsise şi îşi dădu seama că nu mai avea puterea să se întoarcă acolo. „Plaja pare atât de pură, atât de prietenoasă. Trebuie să plec”, îşi zise el şi începu să alerge. Îl auzi pe Toglio strigându-l din nou, apoi nu mai fu conştient decât de şuierul propriului său suflu. Deodată, îşi dădu seama că ceva se bălăbănea în umflătura pe care o făceau pantalonii în dreptul jambierelor. Se desfăcu la pantaloni, îi lăsă grăbit în jos, îşi scutură excrementele, şi o luă iarăşi la goană.

Trecu pe lângă fanioanele care semnalau punctul de acostare al ambarcaţiilor şi zări un ofiţer de marină culcat pe burtă într-o mică adâncitură din preajma junglei. Deodată îi ajunse iarăşi la ureche un bufnit de mortieră şi îndată după aceea răpăitul unei mitraliere foarte apropiate. Câteva grenade făcură explozie, amintind zgomotul găunos şi puternic al unei pungi de hârtie umflate, cu aer pe care-o spargi. „Trebuie să fie soldaţi de-ai noştri; trag cu mortierele după japonezi” reflectă. Auzi apoi abătându-se asupra lui urletul de sirenă al unui obuz de mortier. Se răsuci pe loc, apoi se aruncă la pământ. Poate că simţi explozia mai înainte ca o schijă să-i despice capul în două.

Red îl găsi în vreme ce plutonul făcea drumul întors, spre Toglio. Aşteptaseră sfârşitul bombardamentului adăpostiţi într-un şanţ lung, săpat în zigzag de o companie din trupele de rezervă mai în jos pe plajă. Când aflase că servanţii japonezi ai mortierului fuseseră lichidaţi, Brown luase hotărârea să se înapoieze. Red, care nu se simţea tocmai în apele lui, trecuse instinctiv în capul coloanei. Tocmai ieşeau de după o cotitură a plajei când îl văzu pe Hennessey, cu faţa în nisip, cu o gaură adâncă în cască şi cu un mic cerc de sânge la cap. Una din mâinile sale era întoarsă cu palma în aer, cu degetele încleştate, ca şi cum ar fi vrut să reţină ceva. Lui Red i se făcu rău. Ţinuse la Hennessey – un soi de ataşament pe care-l resimţea de altfel pentru mulţi oameni din pluton, ameninţaţi să sfârşească în acelaşi chip. Îl obseda amintirea nopţii petrecute împreună pe punte, în timpul atacului aerian, când Hennessey îşi umflase centura de salvare; – amintirea unei clipe de spaimă şi de panică, de parcă cineva, sau ceva, se uitase peste umărul lor, râzând. Există anumite ciudăţenii care n-ar trebui să fie.

Brown se opri în spatele lui şi îşi aţinti privirea tulbure asupra cadavrului. „Poate că nu trebuia să-l fi lăsat în urmă”? se întrebă el. Se străduia să nu se gândească dacă era sau nu răspunzător.

— Cine se ocupă de cadavre?

— Cei de la înregistrările Deceselor.

— Bine, mă duc să-i caut, ca să-l ridice, zise Red.

Brown se încruntă.

— Trebuia să fi stat cu toții laolaltă. Tăcu, apoi îl apucă de umeri cu mânie: Ce dracu', Red, astăzi dârdâi de frică. Cauți cearta cu lumânarea, şi pe urmă o laşi baltă, faci crize de nervi… Se uită la Hennessey şi nu-şi termină fraza.

Red o şi luase din loc. Avea să ocolească tot restul zilei această porțiune din plajă. Scuipă, încercând să izgonească imaginea care-i rămăsese întipărită în minte: casca lui Hennessey şi sângele prelingându-se prin spărtura metalului.

Oamenii din pluton îl urmară îndeaproape, şi după ce ajunseră la Toglio, începură să sape cu toții gropi în nisip. Toglio se învârtea nervos de colo-colo, repetând fără încetare că urlase la Hennessey să rămână pe loc. Martinez încercă să-l domolească.

— Okay, nu poți să mai faci nimic, spuse el în mai multe rânduri. Îşi săpa groapa individuală cu iuțeală şi uşurință; pentru prima oară în ziua aceea se simțea liniştit. Spaima i se spulberase odată cu moartea lui Hennessey. Acum nu i se mai putea întâmpla nimic.

După ce se înapoie, Croft nu făcu niciun comentariu la veştile pe care i le dădu Brown. Brown se simți uşurat: îşi spuse că nu era vinovat cu nimic şi încetă să se mai gândească la Hennessey.

Croft însă, îşi frământă mintea toată ziua. Mai târziu, în vreme ce lucrau la descărcare, se surprinse în mai multe rânduri gândindu-se la o reacție asemănătoare, când descoperise că nevastă-sa îl înşela. În clipa aceea, mai înainte ca furia şi durerea să fi început a-l măcina, avusese senzația unei răscoliri lăuntrice, a unor pulsații surde, datorite certitudinii că viața i se va schimba, şi că unele lucruri nu vor mai fi niciodată aceleaşi. Aceeaşi certitudine o resimțea acum. Moartea lui Hennessey îi deschisese perspective atât de vaste, de uluitoare, încât nu îndrăznea să le privească în față. Tot restul zilei fu chinuit de gânduri haotice, de vedenii ciudate, de prevestiri neînchipuit de puternice.

Partea a doua

ARGILĂ ŞI TIPARE

1

Cu prilejul expunerilor preliminare făcute în prezența Statului său major, generalul maior Edward Cummings, comandantul trupelor de pe insulă, descrisese insula Anopopei asemuind-o cu forma unei ocarine. Imaginea era destul de exactă. Un şir înalt de munți traversa pe axul său longitudinal corpul în formă de fus al insulei, lungă de aproape o sută cincizeci de mile şi lată de aproape cincizeci. Plasată aproape perpendicular pe axul insulei, o peninsulă înainta în mare cam douăzeci de mile.

Forțele generalului Cummings debarcaseră în vârful acestei peninsule şi în primele zile înaintară aproape cinci mile, Țâşnind din ambarcațiile de asalt, oamenii din primul val suiseră plaja în fugă şi se regrupaseră la liziera junglei. Valurile următoare trecură mai departe, infiltrându-se în pădurea virgină de-a lungul pistelor defrişate mai înainte de japonezi. Nu avuseseră de întâmpinat decât o rezistență uşoară în ziua întâi şi într-a doua, fiindcă grosul trupelor inamice se retrăsese în interior încă de la începutul bombardamentului naval. Înaintările inițiale suferiseră întârzieri lipsite de importanță, datorită unor ambuscade mărunte, ori unor poziții de apărare provizorii, instalate de-a lungul vreunei văgăuni sau de-a curmezişul vreunei cărări. Trupele avansau cu multă precauție, în salturi de câteva zeci de metri, trimițând numeroase patrule în recunoaştere. Se scurseră mai multe zile fără să se poată vorbi de o linie de front continuă. Grupuri restrânse se strecurau în junglă, angajau scurte hărțuieli cu grupuri şi mai puțin numeroase, apoi înaintau din nou. Ansamblul mişcării era progresiv, dar fiecare unitate în parte înainta fără o direcție bine determinată şi fără a respecta un orar prestabilit. Erau asemenea unor furnici care se căznesc să tragă după ele fărâmituri de pâine printre nişte ierburi înalte.

În ziua a treia cuceriseră un câmp de aterizare japonez. Operație fără importanță – o fâşie de pământ desțelenit în plină junglă, cam de un sfert de milă, cu un mic hangar camuflat printre hățişuri şi câteva barăci pe care japonezii le distruseseră în prealabil. Isprava aceasta fusese înserată în comunicatul militar privind operațiile din Pacific, şi crainicii de la radio anunțară victoria la sfârşitul emisiunii lor de ştiri. Cele două plutoane care

ocupaseră aerodromul după o mişcare de învăluire prin junglă, reduseseră la tăcere unica mitralieră care apăra luminişul, apoi trimiseseră un mesaj prin radio, înapoi la postul de comandă al batalionului. Trupele generalului se regrupaseră peste noapte pe poziții defensive, realizând pentru prima oară o oarecare coerență. Generalul stabilise linia sa de front la câteva sute de metri îndărătul terenului de aviație şi în seara aceea putuse auzi artileria japoneză bombardând aerodromul. Spre jumătatea dimineții următoare trupele sale înaintară încă o jumătate de milă de-a lungul peninsulei. Frontul se scinda iarăşi în numeroase picături de mercur.

Părea imposibil să se păstreze o ordine oarecare. Două companii porneau dimineața, având perfect asigurată legătura între flancuri, ca la căderea nopții să-şi organizeze bivuacul la o milă una de alta. Jungla opunea o rezistență mult mai îndârjită decât japonezii, şi oamenii încercau s-o evite ori de câte ori le era cu putință; îşi croiau drumuri de-a lungul povârnişurilor pâraielor, deschideau piste printre hățişurile încâlcite din jurul pâlcurilor de cocotieri, înaintau cu plăcere prin spațiile acoperite cu iarbă kunaï. Japonezii ripostau bombardând aceste locuri de trecere, la ore neprevăzute, astfel încât trupele trebuiră în cele din urmă să le evite, înaintând pe dibuite prin trecerile nesigure oferite de zonele mai puțin încâlcite ale pădurii virgine.

În cursul primei săptămâni a campaniei, jungla fusese cel mai înverşunat duşman al generalului. Divizia fusese prevenită că pădurile din insula Anopopei vor constitui un obstacol formidabil, dar această punere în gardă nu uşură cu nimic sarcina trupelor. În desişurile cele mai adânci ale junglei, un om pierdea o oră ca să înainteze câteva zeci de metri. În inima pădurii, copaci înalți de aproape o sută de metri îşi întindeau ramurile joase pe o rază de treizeci de yarzi. Dedesubt creşteau alți copaci, a căror vegetație masivă ascundea vederii trunchiul uriaşului, şi în puținele spații libere, liane şi ferigi, bananieri sălbatici şi palmieri pitici, flori şi arbuşti, se îmbulzeau într-o încâlceală haotică, se înălțau spre zdrențele de lumină filtrate până acolo, chemând aerul şi hrana ca nişte şerpi în fundul unui puț. În adâncul junglei domnea întunericul ca sub un cer de furtună şi niciun suflu nu agita aerul. Acolo totul era umed, abundent, înăbuşitor, ca şi cum pădurea ar fi fost o uriaşă grămadă de cârpe unsuroase lăsate să se încingă şi să

fermenteze sub bolțile unui imens depozit. În această temperatură de seră, frunzele căpătau dimensiuni prodigioase. În aceste adâncimi fierbinți, jilave, liniştea era necunoscută. Păsările croncăneau, animalele mici țipau ascuțit, câte un şarpe se strecura făcând să foşnească frunzişul – totul pe fondul unei tăceri aproape palpabilă în care puteai să auzi creşterea vegetației într-un freamăt surd, uluitor.

Nicio armată n-ar fi putut să trăiască sau să-şi deschidă drum pe acolo. Oamenii ocoleau desişul junglei, îşi croiau poteci printre tufărişurile mai puțin luxuriante, şi printre pâlcurile de cocotieri; chiar şi acolo privirea lor nu reuşea să răzbată mai departe de douăzeci sau treizeci de yarzi. Astfel, în primele faze ale operației, oamenii nu reuşiră să înainteze decât în grupuri foarte mici, care mergeau aproape bâjbâind. În acest punct lărgimea peninsulei era de numai câteva mile, şi cu toate că generalul desfăşurase pe acest front două mii de oameni, legătura dintre ei era foarte precară, între două companii de câte o sută optzeci de oameni, era destul loc ca să se poată strecura orice număr de japonezi. Chiar acolo unde terenul era mai liber, companiile nu izbuteau întotdeauna să stabilească o linie continuă. După o săptămână de tatonări, conceptul tactic al unui front continuu nu depăşise stadiul unui concept. Puzderie de japonezi rămăseseră în spatele trupelor. Pretutindeni în junglă, şi chiar în întreaga zonă a peninsulei pe care generalul o cucerise, ambuscadele şi hărțuielile se țineau lanț, astfel încât muştiucul proeminent al ocarinei părea acoperit de țepi. Era o zăpăceală teribilă şi continuă.

Generalul se aşteptase la asta, şi îşi luase măsuri în consecință. Păstrase în rezervă două treimi din forțele sale, adică şase mii de oameni, care aveau misiunea să asigure aprovizionarea şi să cutreiere jungla laolaltă cu patrulele de securitate. Înaintea declanşării operațiilor, serviciile de informații îi raportaseră că japonezii dispuneau de cel puțin cinci mii de oameni şi că dintre aceştia doar câteva sute luaseră contact cu trupele sale. Comandantul japonez, generalul Toyaku, se pregătea desigur pentru o defensivă prelungită. Aceste presupuneri îşi căpătară confirmarea: puținele avioane de recunoaştere pe care Cartierul General al Armatei le punea la dispoziția generalului Cummings fotografiaseră o puternică linie de apărare

stabilită de Toyaku pe tot frontul dintre contraforturile muntelui şi mare. Când Cummings va fi să ajungă la baza peninsulei, va trebui să execute cu trupele sale o mişcare de întoarcere de nouăzeci de grade, având ca pivot flancul stâng, spre a face față lui Toyaku.

Motivele acestea justificau în ochii lui Cummings încetineala înaintării. Îndată ce trupele sale vor ajunge în fața liniei Toyaku, va fi esențial să li se asigure o bună aprovizionare, ceea ce implica deschiderea unui drum pe care să se poată circula în voie. Încă din cea de-a doua zi a invaziei, Cummings ajunsese la concluzia întemeiată că luptele hotărâtoare se vor desfăşura foarte departe de bazele sale. În acest scop detaşase de îndată o mie de oameni la construirea drumului – folosind pentru început o pistă într-o stare destul de bună, de care japonezii se serviseră pentru transporturile lor motorizate între terenul de aviație şi coastă. Geniştii diviziei lărgiră pista şi o pietruiră cu material luat de pe plajă. Dar dincolo de aerodrom pista era rudimentară, aşa că, după prima săptămână, alți o mie de oameni fură repartizați la lucrările de construire a drumului.

Le trebuiau trei zile spre a executa o mie cinci sute de metri de drum. În acest timp trupele din prima linie îşi continuau înaintarea. După trei săptămâni, parcurseră aproape cincisprezece mile în interiorul insulei, în vreme ce construirea drumului nu acoperi nici jumătate din această distanță. Mai departe, proviziile trebuiră să fie cărate cu spinarea, ceea ce necesita încă o mie de oameni.

Înaintarea progresa fără incidente, zi cu zi. Comunicatele radiodifuzate nici n-o mai pomeneau. Pierderile erau neglijabile iar linia frontului căpătă în cele din urmă o oarecare formă. Generalul supraveghea activitatea neîntreruptă a oamenilor şi a camioanelor care intrau şi ieşeau din bivuacurile instalate în junglă, din imediata apropiere a plajei, mulțumindu-se din când în când să curețe terenul de japonezii care se mai găseau acolo, să construiască drumul şi să împingă frontul înainte, fără să forțeze măsura. Ştia că într-o săptămână sau două, ori cel mult într-o lună, adevărata campanie abia avea să înceapă.

2

Totul era nou pentru recruții proaspăt debarcați. Se simțeau nenorociți fiindcă hainele de pe ei erau mai tot timpul jilave. Oricum şi-ar fi ridicat corturile, acestea se prăbuşeau în cursul nopții. Nu izbuteau să înfigă țăruşii în nisip, astfel încât să țină cum trebuie. Când începea să plouă, nu aveau altă soluție decât să-şi strângă picioarele sub ei şi să spere că păturile nu se vor uda prea tare. În toiul nopții erau treziți pentru a face de gardă. Mergeau poticnindu-se la lumina săracă a lunii până la câte o groapă umedă, în care se ghemuiau, tresărind la cel mai mic zgomot.

Erau trei sute de oameni cuprinşi de tristețe şi amărăciune. Totul li se părea ciudat. Nu se aşteptaseră să facă de corvoadă în plină zonă de luptă. Îi dezorienta contrastul dintre activitatea febrilă din timpul zilei, cu acel necontenit du-te-vino de camioane şi ambarcații, şi liniştea nopții când totul era învăluit în tăcere. Atunci se făcea mai răcoare şi asfințitul soarelui dincolo de ape era mai întotdeauna de o mare frumusețe. Oamenii îşi fumau ultima țigară, îşi scriau scrisorile, sau încercau să-şi consolideze corturile cu câte o bucată de lemn, adusă de ape. Odată cu căderea nopții, zgomotele luptei îşi puneau surdină; pârâitul îndepărtat al armelor uşoare şi ecoul distant al canonadei păreau să vină din altă lume. Totul era confuz şi complicat, şi cei mai mulți dintre recruți primiră cu bucurie ordinul de a se prezenta în sfârşit la companiile respective.

Croft, însă, nu era mulțumit. Sperase, deşi ar fi fost neverosimil, că unitatea sa de recunoaştere avea să primească pe cei opt oameni de care avea nevoie şi în ciuda lui i se repartizau – doar patru. Aceasta fusese pentru el picătura care făcuse să se reverse cupa cu amărăciuni adunate de când debarcase împreună cu grupa sa la Anopopei.

Lipsiți de spectacolul unor lupte, oamenii încercară o primă nemulțumire. Silit fiind să-şi lase jumătate din divizie în garnizoană la Motome, generalul nu chemase la Anopopei decât o parte din ofițerii şi gradele inferioare din Cartierul General al Diviziei. Li se dădură corturi în bivuacul companiei de comandă a regimentului 460, şi se luă hotărârea ca cele două

comandamente reunite să fie amplasate la umbra unui pâlc de cocotieri, pe o coastă nisipoasă care domina marea.

Grupa lui Croft fusese repartizată la instalarea acestui bivuac. După ce făcuseră două zile de corvoadă pe plajă îşi petrecură restul săptămânii smulgând buruieni, desfăşurând sârmă ghimpată, nivelând solul pentru corturile popotei. În felul acesta activitatea lor căpătă un caracter de rutină. În fiecare dimineaţă, Croft trebuia să-şi adune oamenii spre a-i duce la lucru fie pe plajă, fie pe şantierul de construcţie al drumului. Astfel se scurse o săptămână, apoi încă una – fără patrulări.

Croft fierbea. Corvezile acestea, pe care le îndeplinea cu aceeaşi eficienţă ca pe oricare altă sarcină, îl scoteau din fire. Neclintita rutină zilnică îl dezgusta. Sosirea recruţilor îi dădu ocazia să-şi mai descarce năduful. Croft îi remarcase pe plajă mai înainte ca aceştia să fie repartizaţi. Îi urmărise din ochi cum îşi împătureau corturile, cum se prezentau la apelul pentru corvoadă, şi, asemenea unui antreprenor care plănuieşte extinderea şantierului, se complăcuse să calculeze toate patrulele pe care le-ar fi putut comanda dacă ar fi avut la îndemână un efectiv complet de şaptesprezece oameni.

Când află că nu i se dăduseră decât patru oameni, îl cuprinse furia. Socoti că nu avea în total decât treisprezece oameni, când, pe hârtie cel puţin, o unitate de recunoaştere trebuia să numere douăzeci de soldaţi. La Motome, şapte din oamenii aceştia fuseseră repartizaţi cu titlu permanent la serviciile de informaţii ale regimentului, şi astfel erau definitiv pierduţi pentru el. Nu plecau niciodată în patrulare, nu făceau niciodată de gardă, nu erau chemaţi la corvezi, se aflau sub comanda altor gradaţi – aşa că le uitase şi numele. La Motome se văzuse pus în situaţia de a constitui patrule numai din trei sau patru oameni, când de fapt acestea ar fi trebuit să cuprindă de două ori pe atâţia. Şi în tot acest timp se aflaseră în pluton şapte soldaţi în plus asupra cărora nu avea nicio autoritate.

Mânia lui spori când descoperi că un al cincilea om, repartizat totuşi în plutonul său, fusese trimis la grupul de comandă. După masa de seară se îndreptă cu paşi mari spre cortul ofiţerilor de la grupul de comandă şi începu să se certe cu căpitanul Mantelli, ofiţer de stat-major.

— Domnule căpitan, va trebui să-mi dați omul acela din grupul de comandă.

Mantelli era blond, purta ochelari, şi râdea vesel cu o voce stridentă. În fața ieşirii năvalnice a lui Croft schiță un gest batjocoritor de apărare, acoperindu-şi fața cu amândouă mâinile.

— O clipă, Croft, zise el râzând, nu mă confunda cu vreunul din japonezii ăştia blestemați. Ce dracu' ți-a venit să dai buzna aici? Vrei să dărâmi toate lucrurile?

— Domnule căpitan, am dus lipsă de oameni destulă vreme; nu mai merge aşa. Mi-e lehamite să risc pielea băieților mei, când şapte oameni, fir-ar să fie, stau în cur la grupul de comandă, făcând pe ordonanțele sau dracu' mai ştie ce pentru dumneavoastră ofițerii.

Mantelli izbucni în râs. Fuma un trabuc care părea nelalocul lui față de chipul său atât de tras.

— Croft, să zicem că ți-aş da aceşti şapte oameni: cine dracu' o să-mi mai aducă hârtie igienică, dumneata, când am nevoie?

Croft îşi încleştă mâinile de marginea mesei şi se uită furios la Mantelli.

— Puteți glumi cât vreți, domnule căpitan; eu îmi cunosc însă drepturile. Omul acesta, al cincilea ține de plutonul meu. Aici la grupa de comandă, îl puneți să ascută creioane.

Mantelli râse din nou.

— Să ascută creioane! Dă-o dracului, Croft, nu ai o părere prea bună despre mine. Un vânticel de seară sufla dinspre plajă, făcând să pocnească foile de pânză ale cortului în formă de piramidă, în care nu se mai afla nimeni în afară de cei doi inşi.

— Ascultă, continuă Mantelli, ştiu, e mai mare ruşinea să n-ai oameni, dar eu ce pot să-ți fac?

— Puteți să mi-l dați pe-al cincilea om. E repartizat la pluton, şi eu sunt sergentul acestui pluton. Am nevoie de el.

Mantelli îşi frecă picioarele pe pământul bătătorit al cortului.

— Ştii cum stau lucrurile acolo, la Operații? Colonelul Newton intră şi deodată i se pare că ceva nu e în ordine. Suspină şi spune: „Treburile merg cam prost pe aici", şi să fiu al dracului dacă nu trag tot eu ponosul. Vino-ți

în fire, Croft, tu nu însemni nimic; singurul lucru important este să fie destui scribălăi care să facă față nevoilor de la postul de comandă. Îşi răsuci trabucul în gură. Da, acum când generalul şi întreg statul său major şi-au fixat aici bivuacul, nu poți să scapi un scuipat fără să nimereşti în fața Consiliului de război; o să ți se mai ia şi alți oameni din secție. Şi dacă nu încetezi cu bombănitul, te pun să cureți panglicile de la maşinile de scris.

— Mi-e totuna. Ori îmi dați omul, ori mă duc la domnul maior Pfeiffer, la domnul colonel Newton, la domnul general Cummings, nu mă interesează. Plutonul meu n-o să facă de corvoadă pe plajă la infinit; vreau să am toți oamenii care mi se cuvin.

Mantelli suspină.

— Croft, dacă ți-am da mână liberă, i-ai cerceta pe recruții ăştia ca pe nişte cai de rechiziție.

— Aşa aş face, domnule căpitan.

— Doamne, nu-mi dai niciun pic de răgaz. Se răsturnă pe scaun, şi trase cu piciorul în masă, o dată sau de două ori. Printre foile cortului putea să vadă plaja, încadrată de un pâlc de cocotieri. Departe de tot, o piesă de artilerie trase un foc.

— Îmi dați omul, nu-i aşa?

— Da, da, da... zise Mantelli, privindu-l pieziş. Pe nisip, la, vreo sută de metri, recruții îşi montau corturile. Departe, pe mare, câteva vapoare Liberty cu ancora lăsată, se mistuiau în pâcla înserării. Bine, am să ți-l dau pe nenorocitul ăla. Scotoci într-un maldăr de hârtii, urmări cu degetul o listă de nume şi sublinie pe unul din ele cu unghia.

— Îl cheamă Roth şi e funcționar. O să faci din el un trăgător dat dracului.

Recruții mai rămaseră câteva zile pe plajă. În seara următoare schimbului de cuvinte dintre Croft şi Mantelli, Roth rătăcea trist printre corturi. Omul cu care împărțea cortul, un tânăr fermier cu o fire deschisă, era plecat la cortul unor prieteni şi Roth nu avea niciun chef să se ducă după el. Fusese acolo noaptea trecută, dar, ca de obicei, se simțise străin. Tovarăşul său de cort şi prietenii acestuia erau cu toții tineri, abia terminaseră şcoala comunală, râdeau cu poftă de orice glumă nesărată, se hârjoneau şi se

înjurau pe întrecute. Roth nu ştia niciodată ce să le spună. Simțea o dorință vagă să stea de vorbă serios cu cineva. Nu cunoştea pe nimeni mai de doamne-ajută printre recruți; toți cei cu care călătorise pe mare fuseseră trimişi care încotro după ce ajunseseră la ultimul punct de triere. De altfel nici aceia nu prezentau interes. „Unul era mai neghiob decât celălalt”, îşi zicea el. Îi preocupau numai femeile.

Se uită cu melancolie la corturile risipite pe nisip. Într-o zi sau două avea să fie vărsat la noua sa unitate şi perspectiva aceasta nu-l bucura câtuşi de puțin. Auzi, să-l facă puşcaş! Urâtă treabă. Barem să nu-i fi făgăduit că îl vor folosi la scripte. Ridică din umeri. Armata avea nevoie numai de carne de tun. Până şi pe el, om cu sănătatea şubredă şi tată de familie, îl făceau puşcaş. Era calificat pentru altceva; îşi luase licența, şi era deprins cu lucrările de birou. Dar încearcă să explici asta la armată.

Trecu pe lângă un cort unde un soldat înfigea nişte bețe în nisip. Se opri, şi îl recunoscu. Era Goldstein, unul dintre cei cu care fusese repartizat la plutonul de recunoaştere.

— Ei, văd că eşti foarte ocupat, zise el.

Goldstein înălță capul. Să tot fi avut douăzeci şi şapte de ani. Era foarte blond. Ochii săi albaştri aveau o expresie prietenoasă, plină de seriozitate. Se uită la Roth cu atenție, bulbucându-şi uşor ochii, ca şi când ar fi fost miop. Apoi lăsă capul într-o parte şi îi zâmbi cu multă căldură. Această mişcare, ca şi concentrarea privirii sale, dădeau de îndată impresia unei mari sincerități.

— Tocmai îmi consolidam cortul, spuse el. Toată ziua m-am gândit în fel şi chip, şi, în sfârşit, am găsit buba. Cei din armată nu s-au gândit să facă țăruşi pentru nisip. Zâmbi cu entuziasm. Atunci m-am dus şi mi-am tăiat nişte crăci din desiş, iar acum îmi fabric nişte bețe. Pun rămăşag că or să țină pe orice vânt. Vorbea întotdeauna cu multă seriozitate, dar cam repezit, ca şi când s-ar fi temut să fie întrerupt. Dacă n-ar fi avut o neaşteptată expresie de tristețe, accentuată de şanțurile care se lăsau de la nări până la colțurile gurii, l-ai fi luat drept adolescent.

— Ideea e foarte bună, spuse Roth. Şovăi o clipă, nu găsi nimic să adauge, şi se aşeză pe nisip. Goldstein se aşternu din nou pe lucru, fredonând.

— Ce părere ai de locul unde am fost repartizaţi? întrebă el.

Roth ridică din umeri.

— Nu e bine; aşa cum am şi prevăzut.

Roth era mic de statură, avea braţe lungi şi spinarea ciudat de încovoiată. Întreaga lui făptură părea să se năruie; avea nasul lung, pornit în jos, pungi sub ochi, şi umeri căzuţi. Părul tuns foarte scurt îi scotea în relief urechile mari.

— Nu, nu-mi place unde am fost repartizat, repetă el oarecum teatral. Întreaga lui înfăţişare te făcea să te gândeşti la o maimuţă fragilă şi lugubră.

— Eu cred că am avut totuşi noroc, spuse Goldstein încet. Dacă vrei să ştii, ar fi fost mai rău dacă ne-ar fi vârât în focul luptelor. Se zice că unităţile de pe lângă statul major sunt mai bune; poate că o să găsim acolo şi câţiva băieţi mai cu scaun la cap.

Roth luă un pumn de nisip, pe care-l lăsă să se prefire printre degete.

— La ce bun să-ţi faci iluzii? spuse el. După cum văd eu lucrurile, fiecare pas pe care-l faci în armată e mai rău decât cel dinainte, şi cel care ne aşteaptă va fi mai rău decât toţi ceilalţi. Roth avea o voce cavernoasă; vorbea atât de rar încât Goldstein începu să dea semne de nerăbdare.

— Nu, nu, eşti prea pesimist, zise el. Apucă o cască şi se folosi de ea ca de un ciocan, ca să înţepenească ţăruşul. Dă-mi voie să te contrazic; cred că nu vezi lucrurile aşa cum trebuie. Lovi de mai multe ori cu casca şi lăsă să-i scape un fluierat oarecum dezamăgit. Oţelul ăsta nu e bun de nimic. Ia te uită, abia am ciocănit cu el în ţăruş şi l-am şi turtit.

Roth zâmbi cu o umbră de dispreţ. Optimismul lui Goldstein îl irita.

— Vorbe goale, numai vorbe goale, spuse el. Adevărul e că în armată nu e chip să răsufli. Aminteşte-ţi de vasul pe care am venit. Ne-au înghesuit înăuntru ca pe nişte sardele.

— Presupun că au făcut tot ce au putut şi ei, îşi dădu părerea Goldstein.

— Tot ce-au putut? Nu cred. Făcu o pauză, ca şi cum ar fi căutat printre obiecţiunile lui pe cele mai convingătoare. Ai văzut cum erau trataţi ofiţerii? Dormeau în cabine de lux, pe când noi eram îngrămădiţi în cală ca nişte porci. Şi asta pentru ca să li se bage în cap că sunt un grup aparte, superior nouă. De acelaşi procedeu se foloseşte şi Hitler pentru a-i convinge pe

germani de superioritatea lor. Avu senzația că e pe punctul de a descoperi ceva profund.

Goldstein ridică mâna.

— Tocmai de aceea noi nu ne putem îngădui o astfel de atitudine. Împotriva ei luptăm. Încreți furios sprâncenele, ca şi cum propriile sale vorbe ar fi atins în treacăt un punct dureros ascuns în mintea sa. Ah! nu ştiu ce să zic; cred că sunt cu toții o bandă de antisemiți.

— Cine? Germanii?

Goldstein nu răspunse imediat.

— Da, rosti el.

— E şi acesta un fel de a privi lucrurile, zise Roth cu oarecare emfază. Totuşi, nu-mi pare să fie atât de simplu, continuă el să-şi dezvolte teoriile.

Goldstein încetă să-l mai asculte. Îl copleşise o tristețe adâncă. Până în clipa aceea fusese bine dispus; dintr-odată îşi simți inima grea. În timp ce Roth îi vorbea, clătina din când în când din cap, sau plescăia din limbă – fără nicio legătură cu spusele interlocutorului. Îşi amintea un episod întâmplat în cursul după-amiezii: fusese martorul unei discuții dintre mai mulți soldați şi un şofer de camion. Şoferul, un flăcău zdravăn cu fața rotundă şi roşie, spunea recruților care companii erau bune şi care erau cele rele. Ambreiase şi îşi pusese camionul în mişcare, când le aruncă peste umăr: „Rugați-vă la Dumnezeu să nu vă dea la compania F; acolo îi bagă pe toți ovreii ăştia blestemați". Recruții izbucniseră în râs şi cineva strigase după el: „Dacă mă trimit la compania F, demisionez din armată". Şi iar râsete. Goldstein se înroşi de furie, la amintirea acestei scene. Resimți însă şi mai intens toată neputința sa. Regretă că nu trântise câteva vorbe băiatului care răspunsese camionagiului. Dar băiatul acela nu avea nicio importanță. Încercase doar să se facă interesant. Şoferul de camion era tartorul. Îi revăzu în gând fața roşie, de brută, şi fără să vrea îl încolți frica. Acest ***grobe jung,*** acest țărănoi, îşi zise el. Se simțea îngrozitor de deprimat; acest soi de mutră se profila îndărătul tuturor pogromurilor împotriva evreilor.

Se aşeză lângă Roth şi se uită posomorât la mare. După ce Roth isprăvi de vorbit, Goldstein clătină din cap în semn de încuviințare.

— Pentru ce sunt aşa? întrebă el.

— Cine?

— Antisemiții. De ce nu se învață minte? De ce nu-i trăsneşte Dumnezeu?

Roth rânji:

— Dumnezeu este un articol de lux pe care nu pot să mi-l ofer.

Goldstein îşi deschise palma şi şi-o izbi cu cealaltă mână făcută pumn.

— Nu-mi intră în cap. Cum poate Dumnezeu să asiste la toate astea, fără să le pună stavilă? Se zice că suntem poporul ales. Fornăi pe nas cu dispreț. Ales! Ales pentru surâs, pentru necazuri.

— În ceea ce mă priveşte, sunt un agnostic, spuse Roth.

Goldstein îşi privi un timp mâinile, apoi surâse cu tristețe. Liniile se adânciră în jurul gurii şi buzele căpătară o expresie sarcastică.

— Când va bate ceasul, zise el solemn, nu te vor întreba ce soi de evreu eşti.

— Cred că îți faci prea multe griji în privința asta, zise Roth. Se întrebă de ce existau pe lume atâția evrei cu capetele împuiate cu tot felul de poveşti de adormit copiii. Părinții săi, cel puțin, erau moderni. Goldstein, însă, arăta ca un bunic dărâmat de ani, care geme şi blesteamă tot timpul, convins că va pieri de o moarte violentă. Evreii îşi fac prea mult sânge rău, continuă el. Îşi frecă nasul său lung şi trist. „Goldstein e un băiat ciudat, se gândi. Se entuziasmează din te miri ce, ca un neghiob; cu toate acestea e de-ajuns să înfiripi o discuție de natură politică sau economică, ori să ataci un subiect din actualitate, ca să îndrepte imediat conversația pe făgaşul antisemitismului, aşa cum fac toți evreii”.

— Dacă nu ne-am face noi sânge rău, zise Goldstein cu amărăciune, nimeni nu şi-ar mai face.

Pe Roth toate acestea îl scoteau din sărite. Doar pentru că era şi el evreu, toți evreii îşi închipuiau că trebuia să reacționeze la fel ca ei. Încerca un simțământ de frustrare. Desigur, multe din nenorocirile sale se datorau faptului că era evreu, dar aceasta era o simplă nedreptate; nu-l interesa prea mult problema evreiască şi nici nu condamna întâmplarea care făcuse să se nască evreu.

— Lasă, n-are rost să vorbim despre asta.

Şedeau pe nisip şi contemplau strălucirea purpurie a asfințitului. După un timp, Goldstein îşi consultă ceasul, apoi se uită iarăşi spre soarele care se cufundase aproape în întregime sub linia orizontului.

— Cu două minute mai târziu decât ieri, spuse el lui Roth. Îmi place să țiu astfel de socoteli.

— Am avut o dată un prieten care lucra la Oficiul meteorologic din New York, zise Roth.

— Da? întrebă Goldstein. Ştii, mi-am dorit întotdeauna să lucrez în domeniul ăsta. Dar pentru aşa ceva îți trebuie o pregătire temeinică. Presupun că se fac o mulțime de calcule.

— Prietenul meu a studiat la universitate, admise Roth. Prefera acest gen de conversație. Se preta mai puțin la controverse. Da, a studiat la universitate, repetă el. Dar asta n-are importanță: a avut pur şi simplu mai mult noroc decât cea mai mare parte dintre noi. Eu am absolvit universitatea la New York, dar nu m-am ales cu nimic de pe urma ei.

— Cum poți să spui aşa ceva? întrebă Goldstein. Ani de-a rândul am visat să fiu inginer. Gândeşte-te numai ce minunat e să poți desena tot ce vrei! suspină trist, apoi zâmbi. Dar nu mă plâng. Am avut destul noroc.

— Te descurci tot atât de bine şi fără universitate, îl asigură Roth. Personal, nu găsesc că o diplomă îți este de prea mare folos când cauți de lucru. Fornăi cu amărăciune. Ştii, am dus-o doi ani fără să găsesc de lucru. Ştii ce înseamnă asta?

— Mie-mi spui? zise Goldstein. Eu am avut întotdeauna de lucru, dar de anumite slujbe nici nu merită să vorbeşti. Surâse în semn de dezaprobare. La ce bun să te plângi? întrebă el. La urma urmei, ne-am descurcat destul de bine. Întinse mâna cu palma în sus. Suntem căsătoriți şi unul şi altul, şi avem fiecare copii. Ai copii, nu-i aşa?

— Da, zise Roth. Îşi scoase portofelul şi Goldstein putu să desluşească în lumina tulbure a înserării trăsăturile unui băiețel drăguț, de vreo doi ani. E frumos micuțul tău, spuse el. Şi nevastă-ta este... foarte plăcută la vedere. Soția lui Roth era o femeie lipsită de grație, cu un obraz rotofei.

— Aşa cred şi eu, zise Roth. Privi imaginea nevestei şi copilului lui Goldstein şi îi întoarse automat complimentul. Simțea o căldură plăcută

când se gândea la fiul său. Îşi aminti cum îl trezea băiețelul duminica dimineața. Nevastă-sa lua copilul în patul lor, iar micuțul se aşeza călare pe pântecele tatălui, îl trăgea de perii de pe piept şi chiuia de plăcere. Simțea fiori de încântare şi în acelaşi timp de regret, când revedea clipele acelea, căci îşi dădea seama că nu ştiuse să se bucure îndeajuns de fiul său, pe vremea când se aflau împreună. Se supăra când îl trezea din somn, iar acum era uluit că putuse să treacă pe lângă o fericire atât de mare, fără să o prețuiască aşa cum ar fi trebuit. Avea impresia că în momentul acela era pe punctul de a-şi înțelege propriul său eu, de a şi-l tălmăci fundamental; încerca o senzație de mister şi descoperire, ca şi cum ar fi găsit nişte punți şi nişte abisuri invizibile în cuprinsul cenuşiu şi familiar al existenței sale. Ştii, zise el, viața asta e plină de ciudățenii.

Goldstein oftă.

— Da, răspunse el molcom.

O undă de simpatie îl împinse pe Roth spre Goldstein. „Făptura lui are ceva care te atrage, îşi zise. Numai unui bărbat poți să-i destăinui toate gândurile care-ți trec prin cap. O femeie trebuie să se ocupe de copii şi de toate mărunțişurile zilnice”.

— Sunt o mulțime de lucruri pe care nu le poți spune unei femei, zise Roth.

— Nu sunt de aceeaşi părere, spuse Goldstein cu căldură. Mie îmi place să stau de vorbă cu nevastă-mea. Între noi domneşte o camaraderie minunată. Ea înțelege atât de bine lucrurile. Făcu o pauză, ca şi cum ar fi căutat cuvântul potrivit care să-i exprime gândul. Nu ştiu de ce, dar când eram de optsprezece sau nouăsprezece ani aveam altă părere despre femei. Le doream, şi atâta tot. Obişnuiam să mă duc la prostituate; îmi amintesc că mă scârbeau, dar peste o săptămână mă duceam iarăşi la ele. Privi o clipă apa, apoi zâmbi cu înțelepciune. După ce m-am căsătorit, am înțeles multe lucruri despre femei. Totul e atât de deosebit de ceea ce gândeşti când eşti copilandru. Chestia aceea... îşi pierde din importanță, nu ştiu dacă mă înțelegi. Femeile, adăugă el solemn, nu pun acelaşi preț pe asta, cum punem noi. Ele văd lucrurile altfel.

Roth fu ispitit să-i mai pună lui Goldstein întrebări în legătură cu

nevastă-sa, dar şovăi. Cuvintele interlocutorului îi uşurau sufletul. Îndoielile, suferințele pe care le resimțea ascultând pălăvrăgelile soldaților despre aventurile lor amoroase, se mai alinau.

— E adevărat, admise el cu plăcere. Pe femei nu le interesează. Îl simțea foarte aproape pe Goldstein; era ca şi cum ar fi împărtăşitâmpreună o mare ştiință. Omul acesta plin de înțelegere şi bunătate n-ar putea face rău nici unei muşte, îşi zise el. Căpătase chiar certitudinea că Goldstein ține la el.

— E bine aici pe nisip, zise Roth cu glasul său adânc.

Văzute în lumina lunii, corturile păreau împodobite cu o pulbere argintie, iar plaja sclipea la marginea apei. Pe Roth îl năpădeau gânduri anevoie de exprimat. Goldstein era un suflet frate, un adevărat prieten. Suspină. Un evreu nu poate găsi înțelegere decât tot la un evreu.

Ideea aceasta îl demoraliză. De ce trebuie să fie astfel? îşi luase diploma universitară, avea educație, era mai presus decât majo-ritatea celor de aici, dar la ce îi serveau toate acestea? Singurul om cu care merita să stea de vorbă, se comporta ca un evreu bătrân şi bărbos.

Şedeau pe nisip şi păstrau tăcerea. Luna dispăru îndărătul unui nor iar plaja se cufundă în beznă şi în linişte. Zgomote surde de conversație şi de râsete răzbăteau uneori din corturi ajungând prin noapte până la ei. Roth îşi zise că peste câteva minute va trebui să se înapoieze la cortul său. Se îngrozea la gândul că va fi iarăşi trezit pentru a face de gardă. Zări un soldat care venea spre ei.

— Cred că e Buddy Wyman, spuse Goldstein. E băiat de treabă.

— Vine şi el cu noi la plutonul de recunoaştere? întrebă Roth.

Goldstein încuviință, clătinând din cap.

— Da, când am aflat că va trebui să mergem în acelaşi loc, am hotărât să dormim în acelaşi cort, dacă bineînțeles ne vor lăsa.

Roth zâmbi acru. Ar fi trebuit să-şi închipuie. Când Wyman se aplecă pentru a intra sub cort, el se dădu la o parte şi aşteptă ca Goldstein să facă prezentările.

— Cred că ne-am mai văzut când s-au făcut repartizările, zise el.

— Da, desigur, îmi amintesc de dumneata, spuse Wyman afabil. Era un tânăr zvelt, cu părul deschis la culoare şi cu fața osoasă. Se lăsă să cadă pe

o pătură şi căscă. Nu credeam să stau atâta la taifas, se scuză el întorcându-se către Goldstein.

— Lasă astea, spuse Goldstein. Am consolidat, cortul şi cred că noaptea asta o să stea în picioare. Wyman cercetă cortul şi observă țăruşii.

— Oh, grozav! exclamă el. Îmi pare rău că n-am fost aici ca să-ți dau o mână de ajutor, Joe.

— Nu face nimic, zise Goldstein.

Roth avu senzația că e de prisos. Se ridică, întinzându-se.

— Cred că am s-o şterg, spuse el, fricționându-şi cu mâna brațul slăbănog.

— Mai stai puțin, stărui Goldstein.

— Nu. Vreau să dorm puțin înainte de a intra de gardă.

Roth plecă târându-şi picioarele prin întuneric. Îşi zise că prietenia lui Goldstein nu era chiar atât de valoroasă. „E prea superficial. N-are, din păcate, niciun fel de profunzime".

Oftă. Picioarele sale făceau un zgomot ciudat prin nisip, de parcă s-ar fi bălăcit în noroi.

— Desigur, spunea Polack, sunt tot felul de mijloace ca să te descurci. Îşi repezi falca proeminentă spre Steve Minetta şi rânji. Nu există să nu te poți descurca.

Minetta nu avea decât douăzeci de ani, dar părul i se rărise de ajuns spre a-i lăsa fruntea pleşuvă. Purta o mustăcioară pe care o îngrijea cu meticulozitate. Fiindcă i se spusese odată că seamănă cu William Powell**1**, se pieptăna în aşa fel încât să sporească asemănarea.

— Nu pot să fiu de acord, zise el. Sunt cazuri când nu te poți descurca.

— Ce tot vorbiți acolo? vru să afle Polack. Se răsuci pe pătură, ajungând cu fața spre Minetta. „Ascultă ce mi s-a întâmplat. Odată, la măcelărie, am ales o găină tăiată pentru o clientă, o babornință. Pe nesimțite, am încercat să şterpelesc una din cele două bucăți de grăsime de pe burta pasării". Făcu o pauză, pentru a spori efectul celor spuse; Minetta făcu haz de rânjetul care schimonosi gura lui Polack.

---

[1] Actor de cinema din S.U.A.

— Da? Şi pe urmă? întrebă el.

— Cum ţi-am spus, babornița nu mă scăpa din ochi. Când am început să împachetez pasărea, mi-a zis: „Unde e cealaltă bucată de grăsime?” Eu mă uit la ea şi zic: „Ce să faci cu ea madam, e împuțită; şi pasărea o să capete un gust de putreziciune”. Babornița a scuturat din cap şi a spus: „A mea să fie paguba, tinere. Pune-o la loc”. Ce puteam să fac? Am pus totul la loc.

— Şi atunci, cum te-ai descurcat?

— Înainte de a-i da pachetul, am avut grijă să sparg fierea găinii. După aia a căpătat sigur gust de căcat.

Minetta săltă din umeri. Lumina pătrundea îndeajuns în cort spre a-i îngădui să deslușească chipul lui Polack. Acesta zâmbea lărgindu-şi gura până la urechi. Minetta găsea că vecinul său e tare hazliu cu cei trei dinți lipsă în partea stângă a gurii.

Polack nu împlinise încă douăzeci şi unu de ani, dar ochii săi aveau o expresie de şmecherie şi neruşinare, iar când râdea, pielea i se zbârcea ca la un om în toată firea. Minetta nu se simțea tocmai înlargul său în tovărăşia lui Polack. Se temea că nu va fi în măsură să-i țină hangul.

— Las-o mai încet cu lăudăroşeniile! zise Minetta. Cu cine-şi închipuia Polack ăsta că are de-a face, de-i toarnă asemenea gogoşi?

— E adevărul adevărat, spuse Polack cu imputare în glas. Avea un fel propriu de a stâlci cuvintele.

— E adevăul adevăat, îl maimuțări Minetta.

— Îți place, eh? întrebă Polack.

— Nu mă plâng, zise Minetta. Vorbeşti ca dintr-o carte de istorioare hazlii. Căscă. În orice caz, cu armata n-ai să te poți juca.

— Până acum m-am descurcat destul de bine, zise Polack.

— Câtă vreme eşti în armată, e greu să zici că te poți descurca, opină Minetta. Se plesni cu palma peste frunte şi se ridică în capul oaselor. Blestemații ăştia de țânțari! exclamă el. Cotrobăi sub perna făcută dintr-un prosop înfăşurat în jurul unei cămăşi murdare, şi scoase o loțiune împotriva înțepăturilor de țânțari. Ce viață păcătoasă! mormăi el, ungându-se pe față şi pe mâini. Se lăsă într-un cot, aprinse o țigară, dar îşi aminti că nu au voie să fumeze. Ei, să-i ia dracu’, spuse el tare, după o secundă de şovăială.

Instinctiv, ascunse totuşi țigara în căuşul palmei. Nu-mi place să trăiesc ca un porc, reluă Minetta, întorcându-se spre Polack. Îşi bătu cu palma perna. Să dormi pe rufele tale murdare, să porți haine murdare... Ăsta nu mai e trai!

Polack ridică din umeri. Era penultimul într-o familie de şapte copii şi până în ziua când îl internaseră la un orfelinat, dormise pe o pătură întinsă pe jos, lângă o sobă cu cărbuni, instalată în mijlocul încăperii. Când, pe la mijlocul nopții, focul începea să se stingă, primul copil căruia i se făcea frig se scula şi băga din nou cărbuni în sobă.

— Nu e chiar aşa de rău să porți haine murdare, zise Polack. Izgoneşte ploşnițele. Se deprinsese să-şi spele singur rufăria încă de la vârsta de cinci ani.

— Se poate o porcărie mai mare? întrebă Minetta. Să-ți miroşi propria putoare, sau să fii mâncat de ploşnițe. Se gândea la hainele sale civile. Pe toată strada nu se găsea om mai elegant decât el; era primul care învăța cei mai noi paşi de dans. Acum purta o cămaşă cu două numere mai mare. Ştiți bancul cu țoalele de la armată? rosti el. Au numai două numere: cele prea largi şi cele prea strâmte.

— Îl ştiu, zise Polack.

— Oooh! îşi amintea cum în fiecare după-amiază îşi pierdea câte o oră îmbrăcându-se şi pieptănându-se cu grijă; şi o făcea cu plăcere chiar când nu se ducea nicăieri. Spune-mi cum să scap de armată, şi eu am să-ți spun cum să te descurci în orice ocazie.

— Există mijloace, zise Polack.

— Desigur, există mijloace să ajungi şi în rai, dar cine merge vreodată acolo?

— Există mijloace, repetă misterios Polack, clătinând din cap în întuneric. Minetta nu-i vedea decât profilul şi îşi spunea că nasul încovoiat şi falca lungă, răsfrântă peste gingiile intrate înăuntru îl făceau să semene cu o caricatură a Unchiului Sam.

— Ei, spune, ce mijloace? întrebă el.

— Nu eşti destul de curajos pentru aşa ceva, zise Polack.

— Nu văd cum ai scăpa tu de armată, stărui Minetta.

Glasul lui Polack era scârțâit şi caraghios.

— Mie-mi place armata, spuse el.

Minetta începea să-şi iasă din fire. Nu era chip să-i pui capac lui Polack.

— Mai du-te dracului! se răsti el.

— Ba du-te tu dracului!

Se întoarseră cu spatele unul la altul şi încremeniră potoliţi în păturile lor. Dinspre ocean venea un fel de pâclă; Minetta simţi că îl scutură un fior. Se gândea la plutonul de recunoaştere în care fuseseră vărsaţi amândoi şi se întrebă cu un vag fior de nelinişte dacă va fi în stare să intre în linia întâia. În timp ce lăsa somnul să-l fure, se vedea ca prin vis, plimbându-se pe străzile oraşului; cu însemnele „Campaniei peste Mări” prinse la tunică. Îşi dădu seama însă că perspectiva înapoierii acasă era încă foarte îndepărtată şi frica de linia întâia îl cotropi iarăşi. Auzi zgomotul îndepărtat al unei canonade şi îşi trase pătura în sus, peste umeri. Aceasta îi cree o senzaţie plăcută.

— Hei! Polack! strigă el.

— Ce... e? bolborosi Polack, care aproape adormise.

Minetta uitase ce voia să spună.

— Crezi că o să plouă la noapte? întrebă el la întâmplare.

— Cu găleata.

— Mda, zise Minetta, închizând ochii.

În aceeaşi noapte Croft discuta cu Martinez despre noua ordine de bătaie a plutonului. Stăteau ghemuiţi pe pături, sub cortul lor.

— Mantelli ăsta e un macaronar caraghios, zise el.

Martinez ridică din umeri. Italienii erau deopotrivă cu spaniolii, sau cu mexicanii. Nu-i plăcea genul ăsta de conversaţie.

— Cinci oameni noi, mormăi el gânditor. Gogeamite plutonul. Zâmbi în întuneric şi-l plesni uşor peste umăr pe Croft. Rareori se întâmpla să dea dovezi de afecţiune. În unitatea asta multă tevatură acum, nu? adăugă el după o clipă.

Croft clătină din cap.

— Să mă ia dracu’ dacă ştiu. Îşi drese glasul. Ia ascultă, Mâncător-de-Japonezi, aş vrea să-ţi spun ceva. Am să fac o nouă împărţire în două grupe;

m-am gândit să păstrez pe cei mai mulți din oamenii vechi într-o grupă şi să mai fac una cu tine şi cu Toglio.

Martinez îşi duse degetul la nasul său subțire şi acvilin.

— Veche grupă cu Brown?

— Da.

— Red, caporal la Brown? întrebă iarăşi Martinez.

Croft pufni.

— Pentru nimic în lume nu l-aş alege pe Red. Băiatul ăsta nu ştie să asculte de porunci; cum dracu' ar putea să poruncească altora? Apucă un băț şi se lovi peste jambiere. M-am gândit la Wilson, zise el. Dar Wilson nu ştie nici să citească o hartă.

— Gallagher?

— Mi-ar plăcea Gallagher. Dar prea e mereu cu capsa pusă. Şovăi o clipă. Am să-ți spun. L-am luat pe Stanley. Brown mi-a împuiat urechile tot lăudându-l pe Stanley. Mi-am zis că e făcut să se înțeleagă cu Brown.

Martinez ridică din umeri.

— Plutonul tău.

Croft rupse bățul în două.

— Ştiu, Stanley este cel mai sfruntat linguşitor din pluton, dar vrea să fie caporal, ceea ce nu se poate spune despre Red sau despre Wilson. Dacă nu corespunde, îl zbor şi cu asta basta.

Martinez încuviință clătinând din cap.

— Numai să-i încerci, aş zice. Se uită la Croft. Spui eu am grupă cu oameni blestemați care sunt... care ***sunt noi?***

— Aşa e. Îl bătu pe umăr. Martinez era singurul om din pluton la care ținea; se îngrijea de ei aproape părinteşte – ceea ce era cu totul contra firii sale. Am să-ți spun ceva, Mâncător-de-Japonezi, vorbi el repezit. Ai trecut prin mai multe decât toți oamenii din pluton, chiar şi decât mine. După cum socotesc eu, am să mă folosesc de grupa oamenilor vechi pentru patrulare, fiindcă ştiu ce au de făcut. Deocamdată, grupa cu oameni noi o să huzurească. De aia vreau s-o comanzi tu.

Martinez păli. Chipul său era lipsit de expresie, dar un ochi îi clipi nervos de câteva ori.

— Brown nervi răi, zise el.

— Da mai dă-l dracului pe Brown! De când cu chestia bărcilor de cauciuc, s-a învârtit, lăsând greul pe spinarea altora. Acum e rândul lui. Să te mai odihneşti şi tu, dragul meu.

Martinez îşi pipăi în treacăt cureaua.

— Martinez al dracului bun cercetaş, spuse el cu mândrie. Brown bun băiat, dar nervii lui... nu buni. Eu rămân echipa veche, da?

— Cea nouă o să huzurească.

Martinez clătină din cap.

— Oameni noi nu cunosc pe mine. Nu-mi place. La dracu', nu bine. Se învârtoşi, în efortul de a-şi traduce sentimentele în englezeşte. Dau ordin... ceartă. Nu ascultă pe mine.

Croft clătină din cap. Argumentul nu era lipsit de valoare. Ştia totuşi cât îi era de frică lui Martinez. Uneori, noaptea, îl auzea gemând. Pe Martinez îl chinuiau atunci visele rele. Când îl atingea pe umăr, ca să-l trezească, acesta sărea ca o pasăre speriată, gata să-şi ia zborul.

— Eşti sigur. Mâncătorule-de-Japonezi?

— Da.

Ce băiat cumsecade acest Mâncător-de-Japonezi, cugeta Croft. Existau mexicani buni şi mexicani răi, dar pe cei buni nimeni nu-i întrece.

„Un om adevărat nu-şi părăseşte meseria", îşi zise el. Simţi un neobişnuit val de afecţiune pentru Martinez.

— Ce mai pui de lele îmi eşti! îi spuse el.

Martinez îşi aprinse o ţigară.

— Brown frică, Martinez frică, dar Martinez mai bun cercetaş, rosti el încet. Ochiul lui stâng continua să i se bată. S-ar fi zis că devenită transparentă, pleoapa îi trăda bătăile neliniştite ale inimii.

MAŞINA TIMPULUI

JULIO MARTINEZ

POTCOVEŞTE IAPA

Un mexican mic de stat, zvelt, foarte frumos, cu părul ondulat şi îngrijit, cu trăsături mărunte, ascuţite. Trupul său avea eleganţa şi graţia unui cerb. Şi, asemenea cerbilor, capul său nu-şi găsea niciodată astâmpărul. Avea ochi căprui, lichizi şi foarte vioi, de parcă ar fi fost oricând gata s-o ia la fugă.

Şi băieţaşii mexicani se înnebunesc după legendele americane; şi ei vor să fie eroi, aviatori, amanţi, financiari.

Julio Martinez, un băieţaş de opt ani, merge pe străzile împuţite ale oraşului San Antonio; asta se întâmplă în 1926. Se împiedică de pietricele şi priveşte cerul Texasului. Ieri a văzut un avion rotindu-se prin văzduh; fiindcă este foarte mic, speră să mai vadă astăzi şi alt avion.

(„Când eu mare, fac avioane care zboară.")

Pantalonii scurţi, albi, îi ajung până la jumătatea coapselor. Cămaşa albă, deschisă la piept, lasă să i se vadă braţele de băieţaş, subţiri şi pârlite de soare. Părul îi este negru şi inelat. Un mexican mic şi şmecher.

Profesorul mă iubeşte, mama mă iubeşte, mama mea voinică şi grasă cu acel miros care e numai al ei; braţele ei sunt puternice şi pieptul moale; noaptea, în cele două cămăruţe, îi aude pe mama şi pe tata, trop-trop, trop-trop; pufneşte în pernă. („Când eu mare, fac avioane care zboară.")

În cartierul mexican străzile nu sunt pavate, şi în caniculă atârnă mici streaşini de lemn. Aspiri praf, miros de petrol, de untură, adulmeci duhoarea puturoasă a tumorilor cailor de povară şi a bătrânilor ştirbi care-şi sug luleaua.

Mama îl scutură, îl ocărăşte pe spanioleşte. „Leneşule, du-te şi cumpără un ardei iute şi o livră de fasole". El ia în palmă moneda rece.

„Mamă, când eu mare zbor cu avion".

„Tu eşti băieţelul meu cuminte (atingerea umedă, arzătoare a buzelor ei, mirosul de carne), acum du-te şi cumpără-mi ce ţi-am spus".

„Sunt multe lucruri pe care am să le fac, mamă".

Ea râde. „Ai să câştigi bani, ai să ai moşii, dar acum şterge-o".

Băiețaşii mexicani cresc; le mijeşte barba, ca o vie minusculă pe povârnişul bărbiei. Când eşti liniştit şi sfios, e greu să-ți găseşti o fată.

Ysidro e fratele său mai mare; are douăzeci de ani şi se îmbracă foarte şic. Pantofii lui sunt maro cu alb; poartă favoriți lungi de două degete. Julio îl ascultă cu luare aminte.

„Îmi învârtesc bine treburile. Fete înalte. Fete blonde platinate; Alice Stewart, Peggy Reilly, Mary Hennessey. Protestante”.

„Mă culc cu toate cum vreau”.

Ysidro râde. „Tu faci dragoste ca puştii. Mai târziu ai să te şmechereşti. Ai să înveți şi tu să mânuieşti femeia ca pe o chitară”.

Julio face dragoste la cincisprezece ani. Pe strada cu pământ bătătorit e o fetiță care nu poartă pantaloni. Isabel Flores, o fetiță murdară. Face dragoste cu toți băieții.

„Julio, eşti dulce, dulce, atât de dulce”.

Sub copac, în dosul casei pustii, în beznă. „Julio, precum câinii, okay?”

Simte o greață dulceagă care îl îmbolnăveşte. („Fetele protestante mă iubesc, am să câştig mulți bani.”)

„Isabel, când o să fiu mare o să-ți cumpăr multe rochii”.

Trupul catifelat şi jilav al fetiței se destinde. „Rochii? întreabă ea. Ce culoare or să aibă?”

Julio Martinez e băiat mare acum, mare financiar; lucrează într-un birt ieftin. La tejghea. Miros plin, bogat, de porc fript, de usturoi împănat în cârnați pe grătar. Joe şi Nemo, Harpy şi Dick. Birtul se numeşte ***White Tower.*** Slănină pe o farfurie încinsă şi grăsime; grăsime râncedă, s-o râcâi cu cuțitul. Martinez poartă un veston alb.

Texanii sunt uneori nerăbdători. „Hei, băiete, dă-i zor cu chiléle”.

„Da, domnule”.

Prostituatele se uită peste capul lui, de parcă n-ar exista. „Foarte pipărat, băiete”.

„Da, domnişoară”.

Farurile automobilelor strălucesc într-un fel de vâltoare electrică. Picioarele îl dor pe pardoseala de ciment. („Am să câştig mulți bani.”)

Dar nu găseşti pe toate cărările slujbe care să aducă mulți bani. Ce poate să facă un tânăr mexican la San Antonio? Poate să lucreze la tejgheaua unui birt prăpădit; poate să fie comisionar de hotel; poate să culeagă bumbac – angajat sezonier; poate să deschidă o prăvălioară; nu poate să fie doctor, avocat, mare negustor, patron.

Poate să facă dragoste.

Rosalita are burtă mare; o burtă aproape tot atât de mare ca a tatălui ei, Pedro Sanchez. „Ai să te însori cu fata mea; „spune Pedro.

„Da”. Se găsesc însă fete mai drăguțe decât Rosalita. „Oricum, e timpul să te însori”.

„Da”. (Rosalita o să se îngraşe ca o purcea; prin casă or să alerge copii. Trop-trop, trop-trop, pufneşte în pernă. El o să sape şanțuri pe margine de drum.)

„În orice caz, tu ai fost primul”.

„Da”. (Nu fusese el de vină. Sheik, Ramses, Golden Trojan erau totuşi mărci bune. Câteodată cumpără de doi dolari din cei douăzeci pe care-i câştigă pe săptămână.)

„Am să vorbesc cu señora Martinez”.

„Da. Dacă vrei”.

Noaptea supărările atârnă greu. Rosalita e fragedă, dar sunt fete şi mai fragede. Julio calcă pe străzile cu pământ bătătorit. Au început să le paveze.

Obosit? Neliniştit? Vrei să scapi de o fată? Înrolează-te în armată.

În 1937 Martinez e soldat. În 1939 e tot soldat. Nu l-au gradat. Drăguț, sfios mexican, cu purtări frumoase. Ținuta sa este întotdeauna fără cusur şi asta e de ajuns ca să fii trimis la cavalerie.

Sunt şi corvezile. Plivești grădinile ofițerilor, eşti chelner la petrecerile lor. Îți țesali calul după ce l-ai călărit; dacă este iapă, o cureți sub coadă. E cald în grajduri şi miroase a cal. („Am să-ți cumpăr multe rochii.”) Un soldat îşi loveşte calul peste cap. Numai aşa pricepe scârba asta cu patru labe. Calul nechează de durere, scormoneşte pământul cu cele patru copite. Soldatul îl loveşte, iarăşi. Scârba asta a încercat astăzi să mă zvârle din şa. Poartă-te cu bidiviul ca şi când ar fi un tuciuriu; numai aşa o să-şi bage mințile în cap.

Martinez iese din boxa lui. Abia atunci îl zăreşte soldatul. „Hei, Julio, zice el, să-ți ții gura”.

Îl trece un fior. („Hei, băiete, dă-i zor cu chiléle.”)

Clatină din cap, zâmbeşte. „Imediat”, spune Martinez.

Fortul Riley este mare şi verde; clădirile cazărmilor sunt de cărămidă roşie, Ofițerii locuiesc în căsuțe drăguțe cu grădini. Martinez e ordonanța locotenentului Bradford.

„Julio, azi ai să-mi lustruieşti bine cizmele?”

„Da, domnule locotenent”.

Locotenentul îşi toarnă de băut. „Bei un pahar, Martinez?”

„Mulțumesc, domnule locotenent”.

„Azi vreau să te ții de curățenie”.

„Da, domnule locotenent Mă țin”.

Locotenentul îi face cu ochiul.

„Să te îngrijeşti ca de casa ta”.

„Da, domnule locotenent”.

Locotenentul şi nevastă-sa pleacă la plimbare. „Cred că eşti cea mai bună ordonanță pe care am avut-o vreodată, Hooley” spune doamna Bradford.

„Mulțumesc, coană”.

Când se fac noii gradați, Martinez capătă gradul de caporal. Prima oară când face exerciții cu o grupă este atât de înfricoşat încât abia i se mai aud comenzile. („Să mă ia dracu’ dacă primesc să-mi poruncească un mexican!”) „Grupă, la stânga, la stânga pe grupe. La stânga-mpreee-jur, înainteee marş, la stânga-mpreee-jur, înainteee!” (Trebuie să fiți conştienți de propriile voastre răspunderi; nimic nu e mai greu pe lume decât să fii un gradat perfect. Ferm şi distant, ferm şi distant; acesta e cuvântul cheie.)., (CO-LOA-NĂ la DREAPTA!” Bocancii bătătoresc argila roşie, sudoarea curge. Tropa, trop, trop, trop, tropa, trop, trop, trop. (Mă culc cu toate fetele albe, cu toate fetele protestante, ferm şi distant. AM SĂ FIU UN BUN GRADAT.)

Grupăăă, stai!! Pe loc reee-paus!

Martinez e vărsat în divizia de infanterie a generalului Cummings. Pleacă peste mări, caporal într-un pluton de recunoaştere.

Câte descoperiri mai face. Poți să te culci cu fetele australiene. Străzile din Sydney, fata blondă cu pistrui, care îl ține de mână. „Eşti teribil de drăguț, Joolie”.

„Şi tu eşti drăguță”. Gustul berei australiene, şi soldații australieni care îl tapează de câte un dolar.

„Yank, n-ai un şiling sau doi?”

„Yank? Okay!” bâlbâie el.

Prostituata blondă cu care face dragoste! „Ah, ce podoabă mai ai, Joolie, ce straşnică podoabă. Ia-o de la început!”

„Îndată”. („Mă culc cu doamna locotenent Bradford, cu Peggy Reilly şi cu Alice Stewart, am să fiu un erou.”)

Martinez se uită la un fir de iarbă. Fii-i – iuuu! Glonțul se pierde şuierând în junglă. Martinez se târăşte, se strecoară în dosul unui buştean. Fii – iuuu! Grenada atârnă greu în mâna lui. O ridică în sus, îşi îngroapă capul în tainița adâncă a brațelor. (Brațele mamei sunt puternice şi pieptul îi este moale.) BUUUBRRUUUMMM!

„I-ai venit de cap ticălosului?”

„Unde dracu' e?”

Martinez se târăşte centimetru cu centimetru. Japonezul zace pe spate cu bărbia profilată pe cer. Mațele albe desenează o floare pe un fond roşu.

„I-am venit de hac”.

„Eşti un om de nădejde, Martinez!”

Pe Martinez îl fac sergent. Şi băiețaşii mexicani se înnebunesc după legendele americane. Dacă nu pot fi aviatori, financiari sau ofițeri, pot fi oricând eroi. Nu e nevoie să se împiedice de pietricele şi să privească cerul Texasului. Orice zdrențăros poate fi erou.

Dar asta nu te face protestant alb, ferm şi distant.

3

O altercație era cât pe-aci să se iște la popota ofițerilor. De vreo zece minute, locotenent-colonelul Conn se lansase într-o tiradă împotriva sindicatelor muncitorești și locotenentul Hearn își pierduse răbdarea. În locul acesta nu era ușor să-ți păstrezi cumpătul. Amenajată în mare-grabă, popota nu era destul de încăpătoare pentru cei patruzeci de ofițeri; în cele două corturi puse cap la cap, abia încăpeau șase mese, douăsprezece bănci și o bucătărie de campanie. Ceva mai mult, operațiunile militare fiind abia la început, meniul ofițerilor nu se îmbunătățise încă în raport cu cel al trupei. O dată sau de două ori li se serviseră prăjituri sau tarte, iar într-o zi căpătară salată fiindcă cineva făcuse rost de o ladă cu roșii de la un vas în trecere; în general însă mesele erau proaste. Și cum ofițerii își plăteau mâncarea din indemnizația lor de hrană, resimțeau destul de amar această stare de lucruri. Fiecare fel era salutat cu un murmur de dezgust, atenuat de îndată cu prudență, căci și generalul mânca la popotă, la o măsuță situată la unul din capetele cortului.

Dezagrementele erau și mai mari la masa de prânz. Popota fusese ridicată în colțul cel mai puțin plăcut al bivuacului, la mai multe sute de metri de plajă, în afara umbrei cocotierilor. Razele soarelui cădeau de-a dreptul peste cort, înfierbântând atât de mult aerul dinăuntru încât până și muștele amorțeau; abia mai găseau puterea să zboare. Ofițerii mâncau într-o zăpușeală cumplită; sudoarea de pe față și de pe mâini le picura în farfurii. La Motome, bivuacul permanent al diviziei fusese instalat într-o mică vâlcea, străbătută de un pârâu ce susura printre stâncile din apropiere; contrastul acesta era de-a dreptul exasperant. Aceasta făcea ca și conversațiile să lâncezească iar certurile să se iste din orice nimicuri. De altfel certurile acestea nu depășeau anumite limite în cadrul ierarhiei ofițerești. Un căpitan putea să aibă un schimb de cuvinte cu un maior, un maior, cu un locotenent-colonel, dar niciun locotenent nu-și permitea să facă observații unui colonel.

Locotenentul Hearn era conștient de acest lucru. Era conștient chiar și de multe altele: până și cel mai imbecil dintre oameni știa că un locotenent

secund – când mai este şi singurul locotenent secund din statul-major al unităţii – trebuie să se ferească de a căuta cearta cu lumânarea. Pe de altă parte îşi dădea seama că nu e privit cu ochi buni. Ceilalţi ofiţeri îl invidiau pentru marele lui noroc de a fi fost desemnat adjutant al generalului mai ales că fusese mutat în această mare unitate abia către sfârşitul campaniei din Motome.

Pe lângă toate astea, locotenentul Hearn nu-şi dăduse de loc osteneala să-şi facă prieteni. Era un om înalt, cu o chică neagră şi o faţă greoaie, încremenită parcă. Deasupra unui nas scurt, turtit şi uşor încovoiat, privirea ochilor săi căprui era rece şi imperturbabilă. Largă, fină, fără expresie, gura depăşea masa solidă a bărbiei, şi vocea sa tăioasă, subţiată de o undă de dispreţ, părea uimitoare pentru un om de înălţimea lui. Deşi tăgăduia acest lucru, arăta simpatie pentru foarte puţine persoane, – cea mai mare parte dintre acei care aveau de-a face cu el, îşi dădeau stingheriţi seama de acest lucru numai după câteva minute. Hearn făcea parte din acea categorie de oameni pe care ceilalţi simt o plăcere să-i umilească.

Bunul simţ îl îndemna să-şi ţină gura. Dar, în ultimele zece minute ale mesei de prânz, năduşeala îi îmbibă atât de mult cămaşa, şi porni să picure atât de stăruitor în farfurie, încât Hearn abia îşi mai putu stăpâni dorinţa de a zvârli conţinutul farfuriei sale în obrazul locotenent-colonelului Conn. De două săptămâni prânzea sub acest cort, şezând împreună cu alţi şapte locotenenţi şi căpitani la masa aceasta, alături de aceea la care Conn vorbea acum. De două săptămâni îl asculta perorând despre imbecilitatea Senatului (lucru cu care Hearn ar fi fost de acord, dar din pricini deosebite de cele enunţate de Conn), despre inferioritatea armatelor ruseşti şi englezeşti, despre înclinarea spre trădare şi dezmăţ a negrilor, despre faptul îngrozitor că Jew-York încăpuse pe mâinile străinilor. Rumegându-şi exasperarea, Hearn ştia cu exactitate, care avea să fie urmarea simfoniei. Până în prezent, se mulţumise să stea cu privirile aţintite în farfurie, să mormăie furios „ce cap de cretin”, sau să se uite cu o expresie de scârbă concentrată la unul din stâlpii de susţinere a cortului. Dar rezistenţa lui avea margini. Cu trupul său gros priponit în masă, cu capul numai la câteva degete de pânza încinsă, nu avea cum să nu vadă expresia celor şase maiori şi colonei aşezaţi la masa

alăturată. Până şi înfăţişarea lor, mereu aceeaşi, îl umplea de furie.

Se afla acolo locotenent-colonelul Webber, un olandez gras şi scund, cu un zâmbet neghiob plutindu-i veşnic pe buze; zâmbetul acesta se topea numai când se pornea pe înfulecat. Avea comanda geniului diviziei. Căpătase faima unui om destoinic, dar Hearn nu-şi aminteasă-l fi auzit vorbind sau să-l fi văzut făcând altceva, decât să mănânce cu o poftă crâncenă şi uluitoare orice borhot scos din nesecatul stoc de conserve.

În faţa lui Webber, de cealaltă parte a mesei, şedeau „gemenii", maiorul Binner, din statul-mă jor, şi colonelul Newton, comandantul regimentului 460. Amândoi erau înalţi, slabi, cu o înfăţişare lugubră, chipuri prelungi, ochelari înrămaţi cu argint, şi păr încărunţit de timpuriu. Arătau ca nişte pastori, şi rareori scoteau câte o vorbă. Odată, la cină, maiorul Binner manifestase înclinări religioase; începuse un monolog condimentat cu citate din ***Biblie*** care durase zece minute; această înclinare era singurul lucru care îl deosebea în ochii lui Hearn. Newton suferea de o timiditate dureroasă, dar avea maniere excelente, absolvise Academia Militară de la West Point. Circula zvonul că nu se atinsese niciodată de vreo femeie, dar fiindcă se aflau în jungla Pacificului de sud, lui Hearn nu i se oferise încă prilejul să constate în fapt misoginismul colonelului. Totuşi, îndărătul acestor bune maniere se ascundea un personaj extrem de chiţibuşar, care-şi mustra cu voce moale ofiţerii, şi care nu-şi permitea să gândească decât în sensul vederilor generalului.

De fapt, aceştia trei erau inofensivi; Hearn nu le adresase niciodată vreun cuvânt, iar ei nu-l tulburaseră cu nimic. În clipa aceasta, însă, îi ura cu acea violenţă veninoasă pe care o simţi uneori faţă de câte-o hidoasă mobilă de familie. Îl înfuriau fiindcă stăteau la aceeaşi masă cu locotenent-colonelul Conn şi cu maiorii Dalleson şi Hobart.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spunea tocmai Conn, e o ruşine că Senatul nu i-a trimis mai de mult la naiba. Cum aude de sindicate, Senatul calcă în vârful picioarelor; dar încercaţi să cereţi un tanc în plus, încercaţi numai. Conn era scund, foarte îmbătrânit, cu obraz zbârcit şi ochi mici, aşezaţi inegal sub frunte; ai fi zis că nu funcţionau împreună. Era aproape chel, cu o fâşie de păr cărunt deasupra cefei şi a urechilor; şi nasul îi era lat,

inflamat şi brăzdat de vinişoare albastre. Bea mult şi rezista la băutură; în asemenea împrejurări vorbea răguşit, monocord şi foarte autoritar.

Hearn suspină şi îşi turnă în pahar puţină apă caldă dintr-un vas smălţuit cenuşiu. Picături de sudoare i se prelingeau sub bărbie, întrebându-se parcă dacă era mai bine să se prelingă de-a lungul gâtului sau să cadă în farfurie. Când îşi şterse cu mâneca bărbia, Hearn simţi că îl ustură pielea. Sub învelişul cortului, conversaţiile se înfiripau de la o masă la alta.

— Era o fată şi jumătate. Întreabă-l şi pe Ed, o să-ţi spună la fel.

— De ce să nu stabilim o reţea în joncţiune cu Paragon Red Easy?

Oare prânzul acesta avea să dureze la infinit? Hearn ridică încet capul şi îl văzu pe general, care-l pironi cu privirea timp de o secundă.

— Ce ruşine, Doamne! bombănea Dalleson.

— Ascultaţi-mă pe mine, ar trebui să le sucim gâtul tuturor.

Ultima replică aparţinea desigur lui Hobart. Hobart, Dalleson, Conn, trei variante ale aceleiaşi teme. Sergenţi-majori activi, avansaţi ofiţeri. „Toţi sunt la fel", îşi spuse Hearn. Zâmbi în sinea sa, închipuindu-şi ce s-ar întâmpla dacă le-ar cere să tacă. Cu Hobart – era uşor. Hobart ar sughiţa înecat de surprindere, apoi şi-ar agita galoanele. Dalleson l-ar pofti probabil să iasă afară. Ce-ar face însă Conn? Conn ridica o problemă. Era un bătrân abil: orişice ai fi făcut, pretindea că făcuse acest lucru înaintea ta. Când nu vorbea despre politică, era prietenul tău, un prieten patern.

Hearn îl lăsă la o parte, ca să-l cerceteze din nou pe Dalleson. În ceea ce îl privea pe Dalleson, nu exista decât o singură posibilitate: să-l faci să turbeze, până când ridica mâna spre a te lovi. Era prea puternic şi prea înalt ca să fie bun de altceva, mai înalt şi mai puternic chiar decât Hearn; faţa lui roşie, gâtul de taur, nasul turtit, nu exprimau decât furie, ilaritate sau uluială – însă o uluială trecătoare, până ce pricepea despre ce e vorba. Avea aerul unui jucător de fotbal profesionist. Dalleson nu constituia o problemă: în mod potenţial, ar fi putut să fie un om cumsecade. Şi cu Hobart era uşor. Marea Brută Americană nu era greu de manevrat. Numai Hobart nu fusese sergent-major activ, ci – ceea ce era cam acelaşi lucru – funcţionar de bancă sau responsabil de sucursală a vreunui mare magazin. Avusese gradul de

locotenent în Garda Națională. Se purta aşa cum era de aşteptat: niciodată în dezacord cu superiorii, niciodată de acord cu subordonații. Totuşi, avea pretenții şi la afecțiunea unora şi a altora. Folosea jargonul greoi, încâlcit, al Legiunii americane, al Clubului Rotary şi al Camerei de Comerț, amenința şi linguşea, făcând întotdeauna pe băiatul de treabă în cursul primelor cincisprezece minute, care urmau după intrarea sa în scenă, ca îndată după aceea să te privească neîncrezător, cu aroganța înnăscută, bănuitoare şi sfruntată a oamenilor de teapa lui. Era grăsuț şi bucălat ca un îngeraş, avea chipul posomorât şi gura mică şi subțire.

Hearn nu se întrebase niciodată dacă impresiile sale erau sau nu întemeiate. Dalleson, Conn şi Hobart erau veşnic laolaltă. Hearn îşi dădea seama că între ei exista o oarecare diferență. De fapt, îl detesta pe Dalleson mai puțin decât pe ceilalți doi; tuturor le recunoştea trăsăturile distinctive, calitățile respective, totuşi îi disprețuia în egală măsură. Aceştia aveau trei însuşiri comune, care în ochii lui Hearn făcea să dispară orice deosebire dintre ei. În primul rând, aveau cu toți obrazul roşu; tatăl lui Hearn, un capitalist din Middlewest care reuşise în afaceri, era de asemenea rumen la față. În al doilea rând, toți trei aveau gura mică, cu buze înguste şi strânse – trăsătură față de care Hearn nutrea o deosebită antipatie; şi în al treilea rând, cel mai detestabil din toate, niciunul dintre ei nu se îndoise vreodată de adevărul cuvintelor sau de justețea faptelor lor.

I se întâmplase lui Hearn să i se spună că nu iubeşte oamenii decât în mod abstract, şi niciodată în mod concret – un clişeu, bineînțeles, o simplificare prea uşoară, dar nu lipsită de un oarecare adevăr. Îi disprețuia pe cei şase ofițeri de la masa învecinată, pentru că aceştia, deşi îi urau pe evrei şi pe negri, pe ruşi, pe englezi, şi pe irlandezi, se simpatizau între ei, pipăiau bucuros nevasta prietenului, se îmbătau împreună fără a se teme că-şi pierd reputația, făceau escapade prin bordeluri, cheltuind cu voioşie într-o seară tot ceea ce câştigau într-o săptămână. Doar prin faptul că existau pe lume, denaturau mințile cele mai luminate, talentele cele mai remarcabile ale generației lui Hearn, dându-le un caracter mai bolnăvicios, mai mărginit chiar decât vederile trio-ului Conn-Dalleson-Hobart. Nu-ți rămânea decât să le faci jocul; în caz contrar trebuia să te ascunzi înfricoşat

în gaură de şarpe.

Căldura, care între timp se materializase parcă sub cort, începea să-l lingă cu limbi de foc. Murmurul continuu al glasurilor, zarva metalică a cuțitelor şi furculițelor ciocnite de căni şi farfurii, îi scrijeleau creierul ca nişte pile nevăzute. Un planton trecu aproape în fugă, aşezând pe fiecare masă câte un castronaş cu piersici conservate.

— E destul să vă amintesc de individul ăla... zise Conn, pomenind numele unui faimos lider al mişcării sindicale. Ştiu din sursă sigură – şi nasul său se roti cu încăpățânare – da, da, ştiu precis că are o damă cu pielea neagră.

— Doamne, când te gândeşti, cotcodăci Dalleson.

— Am mai auzit spunându-se că i-ar fi făcut şi o pereche de bastarzi tuciurii, dar nu garantez. Ceea ce pot să vă spun, e că are motive puternice să forțeze votarea acestor proiecte de lege care ar face din fiecare negru un rege. Dama lui conduce actualmente întreaga mişcare muncitorească; întreaga țară, în cap cu Preşedintele, suferă influențe puternice ori de câte ori tipesa dă din târtiță.

Interpretarea labială a istoriei.

Hearn îşi auzi, accentul rece şi ascuțit al propriului său glas ieşindu-i din gâtlej.

— Cum de ați aflat toate astea, domnule colonel?

Sub masă, picioarele îi tresăltau de mânie.

Conn se întoarse mirat spre Hearn şi-i aruncă o privire peste scaunele care-i despărțeau. Broboane mari de sudoare se scurgeau pe nasul său roşu, băşicat. Rămase o clipă fără glas, chibzuind dacă întrebarea era prietenoasă sau nu; îl plictisise vădit această uşoară încălcare a disciplinei.

— Ce vrei să spui cu asta, Hearn? întrebă el.

Hearn lăsă să se scurgă o secundă; se străduia să nu întreacă măsura. Îşi dădu brusc seama că cea mai mare parte din ofițeri se uitau când la el, când la Conn.

— Nu cred că ştiți mare lucru în chestiunea aceasta, domnule colonel.

— Nu crezi, ei? Nu crezi, ei! Află de la mine că ştiu mai multe decât dumneata în legătură cu corciturile astea de sindicalişti.

Hobart se amestecă în discuție.

— E bine să te agăţi de negrese şi să trăieşti cu ele. Râse, căutând aprobarea ofiţerilor. E foarte bine, nu-i aşa?

— Mă întreb de unde ştiţi atâtea lucruri în legătură cu această chestiune, domnule colonel Conn, zise iarăşi Hearn. Afacerea lua întorsătura de care se temuse. Încă o replică sau două în plus, îl va pune în situaţia de a alege fie să bată în retragere, fie să-şi primească pedeapsa. Când revenise la atac, după răspunsul lui Conn, nu făcuse decât să învenineze lucrurile.

— Dacă tăceai, înţelept rămâneai, Hearn. Când fac o afirmaţie, ştiu pe ce mă bizui.

Ca un ecou, Dalleson interveni la rândul său.

— Ştiu că eşti al naibii de şmecher, Hearn. Un murmur de râs în semn de aprobare străbătu cortul. Hearn îşi dădu seama că era detestat de toată lumea. Cu toate că ştia acest lucru, încercă o uşoară strângere de inimă. Locotenentul de lângă el stătea ţeapăn şi încordat, cu cotul îndepărtat cu prudenţă de al său.

Se vârâse singur în această situaţie şi singura ieşire era să meargă până la capăt. Teama, şi o preocupare detaşată, aproape anodină, de ceea ce îl aştepta, se îmbinau, cu bătăile exagerate ale inimii. Poate că îl aştepta Curtea Marţială?

În timp ce vorbea, se simţi mândru de siguranţa vocii sale.

— De vreme ce ştiţi atâtea în legătură cu această chestiune, bănuiesc că le-aţi aflat uitându-vă prin gaura cheii.

Îi răspunseră câteva râsete alarmate; mânia dilată faţa lui Conn. Roşeaţa nasului său se extinse încet peste obrajii, peste frunte; vinele-i albăstrii se umflară îngrozitor – luând înfăţişarea unui nod de rădăcini purpurii, încărcate cu fiere. Evident, îşi căuta cuvintele, asemenea unui jucător care, după ce a scăpat mingea, aleargă nebuneşte în cerc spre a o prinde. Când va fi să vorbească, va fi cumplit. Până şi Webber încetase să mai mănânce.

— Domnilor, ***vă rog!***

Se făcuse auzit glasul generalului, un glas care venea de la celălalt capăt al cortului. Ajunge!

Tăcură cu toţii. Se lăsă o tăcere grea, în care se topi chiar şi zăngănitul cuţitelor şi al furculiţelor – apoi veni reacţia: cor de şuşotiri, scurte

exclamații, întoarcere stingherită spre felurile de mâncare de pe masă. Hearn era furios împotriva lui însuşi, scârbit fiindcă simțise o mare uşurare când intervenise generalul.

Datorau supunere tatălui.

Îşi dădu seama că, în subconştient, ştiuse că generalul îl va proteja; o veche şi nedesluşită emoție îl cuprinse, un resentiment şi în acelaşi timp încă ceva, ceva care nu era prea curat.

Conn, Dalleson şi Hobart, un trio de marionete exasperate, îl fixau cu furie. Hearn duse lingurița la buze, morfoli miezul zaharat al unei piersici conservate, al cărei gust contrasta cu acreala din gâtlej, cu învolburarea caldă şi acidă din stomac. Puse lingurița jos, cu zgomot, apoi rămase cu ochii ațintiți asupra mesei. Conn şi Dalleson vorbeau stingheriți, ca nişte persoane care se ştiu ascultate de străini într-un tren sau într-un autobuz. Prinse din zbor câteva cuvinte, ceva în legătură cu lucrul lor de după amiază.

Cel puțin şi Conn se va alege cu o indigestie.

Generalul se ridică fără grabă şi părăsi cortul. Dădea astfel un semnal şi celorlalți că pot să plece. Conn şi Hearn schimbară o privire, apoi, stânjeniți, se uitară în altă parte. După ce zăbovi un minut, Hearn încălecă banca şi ieşi afară. Hainele îi erau ude şi aerul de afară îi dădu senzația unui duş răcoritor.

Îşi aprinse iritat țigara şi dădu o raită prin bivuac, oprindu-se când ajungea la sârma ghimpată, întorcându-se spre cocotieri şi privind cu ciudă îngrămădeala corturilor de un verde închis. După ce îşi termină ocolul, coborî faleza povârnița care dădea pe plajă; mergea prin nisip, izbind distrat cu piciorul în resturile de echipament rămase acolo din ziua debarcării. Câteva camioane îl depăşiră; o echipă de oameni cu cazmale pe umăr se duceau la corvoadă, târşindu-şi bocancii prin nisip. Departe, pe mare câteva nave de transport, ancorate, leneveau sub pripătul soarelui. Pe stânga, o ambarcație de asalt se apropia de un depozit al aprovizionării.

Hearn îşi zvârli țigara şi făcu un scurt semn din cap spre un ofițer care trecea pe acolo. Acesta răspunse, dar numai după un moment de ezitare. Nu mai era nimic de făcut, de acum înainte nu va mai putea ieşi din această situație în care intrase singur. Conn era un maredobitoc, dar el îl întrecuse.

Era o poveste veche: când nu mai putea îndura ceva se aprindea dintr-odată. Eh, vechea lui slăbiciune. Nu mai putea suferi acest continuu paradox, în care trăiau, el şi ceilalţi ofiţeri. În America fusese altfel; sălile de mese erau separate, locuinţele erau separate, şi dacă făceai o gafă, nu suportai nicio consecinţă. Dar aici ofiţerii dormeau în cuşete, în vreme ce la câţiva paşi mai încolo oamenii dormeau pe jos; şi mâncarea ofiţerilor era proastă, dar li se servea în farfurii, pe când soldaţii îşi puneau gamelele în poală, după ce făceau coadă în plin soare. Ceva mai mult; la zece mile depărtare mureau oameni, şi aceasta ridica probleme morale cu totul deosebite de cele care se puneau când oamenii erau ucişi la trei mii de mile depărtare. Ori de câte ori străbătea bivuacul avea aceeaşi senzaţie: verdele hâd al junglei, care începea la câţiva yarzi dincolo de sârma ghimpată, gingaşa dantelă a cocotierilor profilându-se pe cer, înfăţişarea palidă, cărnoasă, ulceroasă a tuturor lucrurilor – toate se uneau spre a-i spori dezgustul. Urcă din nou faleza, îşi roti privirea peste terenul acoperit cu corturi de toate mărimile, peste camioanele şi jeep-urile îngrămădite în parcul de automobile, peste şirul de soldaţi îmbrăcaţi în salopete verzi care le stăteau atât de prost, peste îndelunga lor tropăială în aşteptarea raţiilor de mâncare. Aici, oamenii avuseseră răgaz să smulgă terenului grozav de luxuriant câţiva yarzi, curăţind locul de scaieţi şi rădăcini; dar acolo, în junglă, trupele din prima linie nu puteau să-şi amenajeze un loc în care să poată trăi mai ca lumea, pentru că nu rămâneau decât o zi sau două pe aceeaşi poziţie şi în al doilea rând pentru că era primejdios să se expună. Oamenii aceia se culcau în noroi, năpădiţi de insecte şi de viermi; aici, însă, ofiţerii se înfuriau fiindcă nu li se dădeau şerveţele de hârtie, iar meniul lăsa de dorit.

Încerca un simţământ de vinovăţie la gândul că era ofiţer. La început cunoscuseră cu toţii acest simţământ; când ieşiseră din şcoala de ofiţeri, resimţiseră stingheriţi privilegiile care li se acordaseră. Era însă mai comod să uiţi acest lucru şi motive aveai destule; manualele îţi ofereau de îndată argumente susceptibile să te convingă – dacă îţi convenea aceasta – că eşti liber de orice obligaţii. Foarte puţini erau acei care nu izbuteau să renunţe la scrupulele lor.

Se ruşinau poate şi de avantajele create de simpla împrejurare că se

născuseră din părinți cu situații înalte.

Conştiința acestei vinovății exista şi în armată. Un lucru foarte subtil, abia perceptibil, şi totuşi real. Situația lui de pildă: tată bogat, cele mai vestite universități, mai târziu slujbe bune, şi niciun fel deîncercări grele în viață – în afară, poate, de cele pe care şi le impunea în mod deliberat. Asemenea multora dintre prietenii săi avea destule motive să se simtă vinovat. Bineînțeles, aceasta nu se putea aplica tuturor acelora pe care-i cunoscuse la universitate. Unii fuseseră declarați inapți pentru serviciul militar, alții fuseseră mobilizați ca simpli soldați, câțiva ajunseseră ofițeri superiori în aviație sau primiseră posturi în serviciile secrete de la Washington; unii eşuaseră în lagărele rezervate celor care ridicau obiecțiuni de conştiință. Dar toți acei care-i fuseseră colegi în liceele rezervate odraslelor de bogătaşi, erau acum sublocotenenți sau locotenenți. O clasă de oameni născuți pentru a se bucura de averi, obişnuiți a se face ascultați... Ceva mai mult. Pe lângă autoritate, mai aveau şi un fel de siguranță, care nu-i lipsea nici lui, nici lui Conn, sau lui Hobart, nici tatălui său, şi nici generalului.

Generalul. Resimți iarăşi urmele acelui gust amar. Fără intervenția generalului ar fi fost, în momentul acesta, pe cale de a plăti pentru gestul său necugetat. Unui ofițer care lupta în prima linie i se mai puteau găsi scuze. Atâta timp cât va rămâne aici, va fi nemulțumit de sine şi îi va dispreţui pe ceilalți ofițeri; îi va dispreţul mai mult decât s-ar cuveni. Nu găsea nimic interesant la cartierul ăsta general; nimic – şi totuşi, încerca o stranie satisfacție în ciuda rutinei plictisitoare. Activitatea lui în preajma generalului îi oferea compensații unice.

Din nou îl năpădi acel resentiment şi încă ceva – un fel de nelinişte. Hearn nu întâlnise încă pe cineva care să-l egaleze pe general; era aproape convins că acesta era un om mare. Nu era vorba numai de mintea lui, evident sclipitoare; Hearn cunoscuse oameni a căror minte nu era mai prejos de a lui Cummings. Nu era desigur nici inteligența lui, surprinzător de inegală şi cu mari lacune. Generalul avea însă darul aproape unic de a trece de la concepție la acțiune imediată şi efectivă, aptitudine care putea scăpa însă neobservată luni de zile în ochii colaboratorilor săi.

Cummings era plin de contradicții. Hearn credea că generalul era în

esență indiferent la tot ceea ce privea confortul său personal şi cu toate acestea se înconjura de tot luxul cuvenit unui ofițer de rangul său. În ziua invaziei, de cum debarcase pe plajă, se instalase la telefon şi rămăsese acolo până seara, elaborând planul de luptă potrivit împrejurărilor, şi timp de cinci, şase sau opt ore în şir condusese fazele preliminare ale campaniei fără o clipă de răgaz, fără să consulte o singură dată harta, luând hotărâri fără să şovăie, ghidându-se doar după informațiile trunchiate, comunicate de ofițerii din prima linie. Fusese o performanță remarcabilă, o concentrare a minții aproape fantastică.

Târziu, în după-amiaza acelei prime zile, Hobart se prezentase în fața lui Cummings.

— Domnule general, unde doriți să stabilim bivuacul Cartierului general?

— Oriunde, omule, oriunde, mormăise Cummings, contrastând izbitor cu politețea desăvârşită manifestată de obicei față de ofițerii săi. În acel moment fațada se prăbuşise, expunând parcă vederii o fiară sălbatecă năpustită asupra unui os. Hearn simțise o admirație involuntară pentru general; n-ar fi fost surprins să-l vadă dormind pe un pat de cuie.

Două zile mai târziu, după ce trecuseră momentele mai grele ale invaziei, ceruse să i se schimbe de două ori amplasamentul cortului, nu fără a-l fi mustrat cu blândețe pe Hobart, fiindcă alesese un teren prost nivelat. Firea generalului era într-adevăr plină de contradicții. Reputația lui era bine stabilită în Pacificul de sud; înainte de a fi repartizat la divizie, Hearn auzise numai cuvinte de laudă despre capacitatea militară a lui Cummings; aceste elogii erau cu atât mai prețioase în aceste zone îndepărtate, unde cancanurile constituiau cea mai bună diversiune împotriva plictiselii. Dar generalul nu credea în sinceritatea acestor laude. O dată, sau de două ori, când conversațiile dintre ei luaseră o întorsătură mai intimă, Cummings bombănise: „Am duşmani, Robert, duşmani puternici". În glasul generalului se desluşea o autocompătimire dezgustătoare, care contrasta cu judecata clară şi rece cu care aprecia de obicei oamenii şi lucrurile. Propaganda îl înfățişa în postura celui mai simpatic şi mai binevoitor dintre generalii comandanți de divizie, farmecul său era bine cunoscut, dar Hearn descoperise destul de repede că în realitate Cummings era un tiran, un tiran

cu voce catifelată – este adevărat – dar în ciuda acestei voci rămânea fără tăgadă un tiran.

Era de asemenea şi un îngrozitor snob. Hearn, care se socotea el însuşi snob, nu avea prejudecăți împotriva snobismului, deşi snobismul lui era cu totul deosebit de al generalului. Lui Hearn îi plăcea să clasifice oamenii; chiar dacă pentru aceasta ar fi trebuit să treacă în revistă cinci sute de tipuri pentru, a-şi identifica personajul. Snobismul generalului era ceva mai simplu. Cunoştea toate slăbiciunile şi cusururile ofițerilor săi de stat-major, dar în ochii lui un colonel era întotdeauna superior unui maior, indiferent de calitățile lor intrinseci. Bunăvoința sa față de Hearn era cu atât mai inexplicabilă. Îl numise aghiotantul său după o întrevedere de abia o jumătate de oră, îndată după sosirea lui Hearn la divizie, şi încet, progresiv, îi arătase toată încrederea. În sine, aceasta era de înțeles: generalul, în vanitatea lui nemăsurată, înțelegea să se înconjoare de oameni egali cu el din punct de vedere intelectual, sau care să poată pretinde cel puțin la o astfel de egalitate, oameni cărora să le expună ideile şi teoriile sale; or, din întregul său stat-major, Hearn era singurul capabil să-l înțeleagă. Astăzi – mai precis – acum treizeci de minute, generalul îl scosese dintr-o situație primejdios de explozivă. În cursul celor două săptămâni consecutive debarcării, Hearn îşi petrecuse aproape seară de seară făcând conversații sub cortul generalului, şi lucrul acesta se aflase foarte repede în limitele restrânse ale bivuacului. Generalul nu putea să ignoreze aceasta; ştia desigur că stârnea resentimente primejdioase pentru moralul corpului ofițeresc. Totuşi, în ciuda prejudecăților şi propriilor sale interese, continua să țină la Hearn; ceva mai mult, îşi dădea osteneala să desfăşoare în fața ochilor acestuia, netăgăduita fascinație a personalității sale.

Hearn ştia că, dacă n-ar fi fost generalul, şi-ar fi cerut mutarea cu mult înainte de sosirea diviziei la Anopopei. Încerca un simțământ penibil la gândul că ajunsese un fel de ofițer de ordonanță; îl supăra contrastul atât de izbitor în ochii săi – dintre ofițeri şi trupă; ceva mai mult, ofițerii de stat-major îi făceau o scârbă pe care nu era în stare să şi-o ascundă. Nu suporta această situație decât datorită atitudinii enigmatice a generalului față de el. La douăzeci şi opt de ani, singurul lucru care-l interesa cu adevărat, era să

scoată la iveală echivocurile şi subterfugiile cele mai ascunse, să le dibuiască la fiecare bărbat sau femeie care îi stârneau curiozitatea. Odată spusese:

— Când descopăr pornirile murdare ale oamenilor, începe să mă cuprindă plictiseala. Nu-mi rămâne decât să mă descotorosesc de ei cât mai repede. În schimb îşi atrăsese această replică:

— Hearn, ai un organism atât de zdravăn, încât îți creează un fel de carapace.

Poate că era adevărat.

În orice caz, nu era uşor să descoperi pornirile murdare ale generalului. Avea şi el, fără îndoială înclinările sale necurate, poftele lui nemărturisite, pe care le înfierau etica săptămânalelor moralizatoare, dar toate acestea nu îl micşorau cu nimic. Generalul ascundea un talent, o inteligență superioară, o râvnă mai adâncă decât tot ceea ce întâlnise Hearn până atunci; aceasta îl făcea de altfel să-şi piardă din obiectivitate de îndată ce era vorba de Cummings. Influența generalului asupra lui Hearn era mai mare chiar decât influența acestuia asupra generalului şi lui Hearn gândul acesta îi era nesuferit. Dacă şi-ar pierde inviolabila sa libertate, ar însemna să sepomenească iarăşi asaltat de micile mizerii de care sufereau toți cei din jur.

Dar, şi în această situație, urmărea cu o atenție oarecum ostilă desfăşurarea relațiilor dintre el şi general.

Îl revăzu pe general o oră mai târziu, în cortul său. Cummings era în momentul acela singur şi studia un raport referitor la operațiile aeriene. Hearn sesiză de îndată interesul pe care generalul îl arăta acestui studiu. După primele două sau trei zile de la debarcare, constatându-se absența oricărui atac aerian japonez asupra insulei Anopopei, Marele Stat-Major hotărâse să scoată de sub comanda generalului Cummings escadrila de luptă care participase la operații; această escadrilă avea baza de plecare pe altă insulă, aflată la vreo sută de mile depărtare. Escadrila nu fusese de mare folos generalului; dar acesta sperase să o utilizeze împotriva liniei Toyaku, după ce va fi extins şi consolidat aerodromul capturat de trupele sale. Turbase când i se adusese la cunoştință că avioanele fuseseră destinate altor operațiuni; atunci făcuse remarca în legătură cu duşmanii săi.

Tocmai studia rapoartele privitoare la teatrul operațiilor aeriene spre a se convinge dacă avioanele nu erau trimise în misiuni fără rost. La oricare altul, această tenacitate ar fi părut o absurdă autopedepsire: dar în privința generalului, nu era aşa. Analiza fiecare fapt din rapoarte, sonda punctele slabe, astfel ca în momentul în care aerodromul avea să fie gata, să aibă la dispoziție un lanț de argumente solide, extrase chiar din rapoartele studiate acum.

Fără să se întoarcă, vorbi peste umăr:

— Azi ai depăşit măsura.

— Aşa cred şi eu, zise Hearn aşezându-se.

Generalul îşi răsuci puțin scaunul şi se uită gânditor la Hearn.

— Te bizuiai pe mine ca să te scot din încurcătură. Zâmbea, când rosti aceste cuvinte; glasul îi era artificial, uşor afectat. Cummings avea numeroase moduri de a se exprima; când se adresa trupei, mai scăpa câte o înjurătură iar vocea sa căpăta o intonație mai puțin precisă ca de obicei. Față de ofițeri adopta întotdeauna o atitudine demnă şi distantă, iar frazele îi erau riguros construite. Hearn era singurul om căruia îi vorbea direct, dar când renunța la aceasta şi în fraza lui se strecura acea afectare caracteristică relațiilor dintre general-şef şi ofițer-subaltern, însemna că era foarte nemulțumit. Hearn cunoscuse pe vremuri un om care se bâlbâia ori de câte ori spunea o minciună; într-un grad mai subtil, accentul generalului vădea o stare oarecum similară. Cummings era vizibil furios fiindcă se văzuse silit să acorde sprijinul său lui Hearn într-un mod care avea să alimenteze zile întregi bârfelile din Comandamentul Diviziei.

— Cred că aşa e, domnule general. Mi-am dat seama după aceea.

— Vrei să-mi spui şi mie de ce te-ai purtat ca un neghiob, Robert? Afectarea lui Cummings era aproape efeminată. De la prima lor întâlnire, generalul îi făcuse impresia că nu spune decât foarte rar ceea ce gândeşte, iar Hearn nu avusese încă prilejul să-şi schimbe părerea în această chestiune. Cunoscuse oameni care îi semănau întâmplător: acelaşi accent efeminat, iar la nevoie aceeaşi posibilitate de a trece de la o extremă amabilitate la o extremă asprime. Dar pe lângă acestea, caracterul său avea o complexitate sporită, făcând să coexiste alături de o rigiditate lăuntrică,

abil ascunsă, o sensibilitate, o înclinare spre expansiuni verbale aparent sincere; personalitatea sa devenea astfel şi mai indescifrabilă. La prima vedere, înfăţişarea lui nu se deosebea de loc de a celorlalţi generali. Era de statură mijlocie, robust, cu chipul mai curând frumos, cu pielea bronzată şi părul cărunt; dar existau şi deosebiri. Când zâmbea, aducea cu o droaie de senatori şi oameni de afaceri americani, aspri la înfăţişare, roşii la obraji, satisfăcuţi de ei înşişi. Nu păstra însă în orice ocazie aureola de om cumsecade, dar cu caracter tare. Chipul său oglindea un fel de inexpresivitate, acea inexpresivitate de pe chipurile, actorilor americani care joacă roluri de senatori. Asemănarea aceasta dispărea însă uneori cu desăvârşire. Hearn avea impresia că zâmbetul de pe chipul generalului era împietrit.

Şi ochii îl trădau. Ochi mari, cenuşii, siniştri, asemeni sticlei topite. La Motome avusese loc o trecere în revistă, înaintea îmbarcării trupelor, şi Hearn mersese în urma generalului. Oamenii tremurau în faţa lui Cummings, bâlbâiau răspunsurile stânjeniţi şi cu o voce răguşită. Desigur, sfiala lor se datora în mare parte faptului că vorbeau cu un general; dar Cummings fusese atât de cordial, se străduise atât de mult să-i facă a se simţi în largul lor. Zadarnic. Ochii săi mari cu irisul cenuşiu-palid, aproape invizibil, aduceau cu două ovale de un alb înspăimântător. Hearn îşi amintea de articolul dintr-un ziar, unde Cummings era asemuit cu un buldog inteligent şi de rasă, un articol plin de sevă care adăuga: „În manierele acestui personaj se îmbină în mod efectiv forţa, tenacitatea, puterea acelui viteaz animal, cu inteligenţa, farmecul şi ţinuta unui profesor universitar sau a unui bărbat de stat”. Aceste rânduri nu-l zugrăveau mai exact decât majoritatea articolelor de ziar, dar subliniau teoria preferată a lui Hearn despre general. Pentru reporterul acela, Cummings era Profesorul, după cum pentru mulţi alţii era Generalul, Omul de stat, Filosoful. Fiecare din „pozele” acestea cuprindea un uluitor amestec de adevăr şi minciună, ca şi cum generalul şi-ar fi asumat în mod instinctiv una sau alta din pozele care îi făceau plăcere la un moment dat; îndărătul acestor atitudini rămânea omul mânat de resorturile propriilor sale imbolduri.

Hearn se rezemă de spătarul scaunului.

— Foarte bine. Presupun că am făcut pe neghiobul. Ei şi? Simți o mare plăcere să spui unui individ de teapa lui Conn să se ducă dracului.

— A fost cu totul lipsit de noimă. Presupun că te-ai socotit oarecum umilit fiindcă erai obligat să-l asculți.

— Exact. Aşa a şi fost.

— Te-ai purtat ca un copil. Drepturile pe care le ai ca persoană, depind în întregime de bunul meu plac. Gândeşte-te bine la asta. Fără mine n-ai fi decât un simplu locotenent secund; gradul ăsta, cred eu, defineşte efectiv un om căruia nu i se îngăduie să aibă spirit. Nu dumneata i-ai spus să se ducă dracului – neplăcerea cu care pronunța cuvintele „să se ducă dracului” îi sublinia fraza – ci eu de fapt i-am spus-o, deşi nu aveam niciun chef s-o fac în momentul acela. Să presupunem că ai sta în picioare în vreme ce-mi vorbeşti. Ai putea de asemenea să începi prin a respecta regulamentele. Blestemat să fiu dacă am să îngădui oamenilor să te vadă stând comod pe scaun în fața mea, ca şi cum divizia asta ar constitui o asociație între noi doi.

Hearn se ridică. Încercă un resentiment sumbru, aproape copilăresc.

— Foarte bine, rosti el sarcastic.

Generalul zâmbi deodată puțin batjocoritor.

— Îl aud pe Conn debitându-şi murdăriile, de mai multă vreme decât dumneata. E plictisitor, Robert, pentru că toate astea n-au nicio noimă. Sunt oarecum dezamăgit, fiindcă ai reacționat într-un mod atât de primar. Glasul său îl învăluia pe Hearn, sporindu-i enervarea. Am cunoscut oameni care ridicau aceste murdării la rang de înaltă artă. Oameni de stat, politicieni. O făceau cu un anumit scop, deşi în sinea lor treaba asta le repugna... N-ai decât să te laşi târât de indignări virtuoase; rezultatele tot mediocre vor fi. O adevărată ispravă este să faci din tine însuți instrumentul propriei tale politici. Poate să-ți placă sau să nu-ți placă. În asta constă însă cea mai înaltă desăvârşire a persoanei umane.

Poate. Era ceva în care Hearn începea să creadă. Totuşi, în loc să încuviințeze, spuse:

— Perspectiva dumneavoastră este mai adâncă şi mai largă decât a mea, domnule general. Mai simplu, nu-mi place să fiu călcat pe coadă.

Cummings îl privi fix.

— Ştii, mai există şi altă optică. Nu sunt în dezacord cu Conn. În multe din spusele sale se află un sâmbure de adevăr. De pildă: „Toți evreii sunt zgomotoşi”. Ridică din umeri. Bineînțeles, nu sunt cu toții zgomotoşi, dar trebuie să admiți că această rasă prezintă o proporție supărătoare de indivizi cu maniere detestabile.

— Dacă e aşa, trebuie să căutăm cauza, spuse Hearn. Trăiesc cu toții într-o atmosferă de tensiune foarte diferită de a noastră.

— Un exemplu tipic de vorbărie liberală. De fapt nici dumitale nu-ți plac...

Hearn nu se simțea în largul său. Erau... erau urme de aversiune pe care le putea detecta şi înăuntrul lui.

— Nu pot să spun acest lucru.

Cummings zâmbi iarăşi.

— Să analizăm, de pildă, părerea lui Conn despre „negri”. Poate să-ți pară oarecum surprinzător, dar e mai apropiată de adevăr decât crezi. Dacă i s-ar năzări oricui să se culce cu o negresă...

— Sudiştii se culcă, zise Hearn.

— Şi radicalii. Asta e de altfel şi sistemul lor de apărare; cică le întăreşte „morala”. Îşi arătă dinții într-un zâmbet: Poate că e şi cazul dumitale?

— Poate.

Cummings îşi examină unghiile. Era dezgust? Deodată, râse cu o veselie sarcastică.

— Ştii, Robert, dumneata eşti un liberal convins.

— Mi se fâlfâie.

Rosti aceste cuvinte cu brutalitate dar şi încântare, ca şi cum ceva l-ar fi împins să încerce în ce măsură putea să zdruncine stânca ce-i strivise mai adineauri degetele de la picioare. Era de departe cea mai mare libertate pe care şi-o luase vreodată față de general; şi în plus, cea mai iritantă dintre toate. Înjurăturile şi vulgaritățile păreau să zgârie şira spinării lui Cummings.

Generalul închise ochii, ca şi cum ar fi vrut să contemple întinderea pagubelor pricinuite înăuntrul ființei sale. Când se uită din nou la Hearn, expresia sa era rece.

— Drepți! spuse el cu o voce egală. Ce-ar fi să mă saluți? După ce Hearn se supuse, generalul schiță un zâmbet palid în care se desluşea o umbră de

aversiune. Aspru tratament, nu-i aşa, Robert? Foarte bine, pe loc repaus.

„Bestia”! gândi Hearn. Admirația şi mânia se amestecau în egală măsură. Generalul îl trata de la egal la egal... aproape fără excepție; apoi, la un moment dat, pe neaşteptate, îl făcea să joace, ca o păpuşe la capătul unei sfori, restabilind relațiile fundamentale de la general la locotenent cu acea cutremurare brutală pe care o stârneşte o lovitură aplicată cu un prosop umed. Îndată după aceea, vocea sa căpăta catifelarea înşelătoare a unei alifii care măreşte suferința, în loc s-o uşureze.

— Nu e prea echitabil din partea mea, nu-i aşa, Robert?

— Nu, domnule general.

— Ai văzut prea multe filme. Dacă ai un revolver şi tragi asupra unui om fără apărare, înseamnă că eşti o creatură odioasă, un personaj infam. Îți dai seama, însă, că ideea aceasta e cu totul ridicolă. Faptul că eşti în posesia unui revolver şi că celălalt om este dezarmat nu se datorează unui accident. Această situație este rodul a tot ceea ce ai săvârşit până atunci, implică o anumită înțelegere a faptului că posezi un revolver şi că... Îl poți folosi la nevoie.

— Am mai auzit vorbele acestea, rosti Hearn, deplasându-şi piciorul alene.

— E cazul s-o luăm de la început cu „drepți” şi cu „salută”? Generalul râse scurt. Robert, sălăşluieşte în dumneata o încăpățânare care mă dezamăgeşte. Nutream unele speranțe în ceea ce te priveşte.

— Nu sunt decât un ins care calcă în străchini.

— Aşa e. Asta eşti. Eşti... fie, eşti un reacționar ca şi mine. Dar cuvântul acesta te înspăimântă. E cel mai mare cusur pe care ți-l găsesc. Ai dat cu piciorul la tot ce-ai moştenit, ai renegat tot ce-ai învățat, şi cu toate astea n-ai fost zdrobit. Asta m-a izbit în primul rând la dumneata. Un tânăr om de lume care n-a fost zdrobit, care nu şi-a pierdut busola. Îți dai seama că e o performanță.

— Ce ştiți dumneavoastră despre tinerii oameni de lume... domnule general?

Generalul îşi aprinse o țigară.

— Ştiu totul. E o prostie să afirmi că oamenii nu-ți dau crezare, dar de data asta e adevărat. Zâmbetul de om cumsecade îi apăru pe buze. Singurul

lucru nepotrivit la dumneata este o anumită prejudecată care ți-a rămas înrădăcinată. A pus atât de zdravăn stăpânire pe dumneata, încât nu izbuteşti să te debarasezi de ideea că „liberal" înseamnă binele, şi „reacționar" răul. Acesta e sistemul ***dumitale de referință:*** două cuvinte. De aceea nu înțelegi nimic.

Hearn îşi mişcă picioarele.

— Pot să mă aşez?

— Desigur. Îl privi îndelung, apoi adăugă cu o voce absolut lipsită de intonație: Nu eşti supărat, nu-i aşa, Robert?

— Nu, acum nu mai sunt. Cu o perspicacitate puțin tardivă, înțelese că generalul avusese de învins destule emoții când îi ordonase să se ridice în picioare. Era atât de greu să tălmăcească ceea ce se petrecea în capul generalului. În tot timpul acestei conversații, Hearn stătuse în defensivă, cântărindu-şi cuvintele, vorbind fără nicio libertate. Deodată îşi dădu seama că acelaşi lucru se întâmplase şi cu generalul.

— Ca reacționar, ai un mare viitor înaintea dumitale, spuse Cummings. Nenorocirea este că tabăra mea a dus întotdeauna lipsă de gânditori. Eu sunt o excepție, şi în anumite momente mă simt tare singur.

Între ei continua să stăruie aceeaşi tensiune grea, nedefinită, cugetă Hearn. Vorbele lor nu ajungeau la suprafață decât prin intermediul unui ecran gros, rezistent, ca uleiul.

— Eşti un prost dacă refuzi să înțelegi că acesta ar fi secolul, poate mileniul reacțiunii. E singura afirmație a lui Hitler, care să nu fie rezultatul unei crize de isterie. Dincolo de uşa întredeschisă a cortului se desfăşura bivuacul instalat pe terenul proaspăt defrişat ce sclipea în soarele după-amiezi. Locul era aproape pustiu, cea mai mare parte a oamenilor aflându-se la corvezi.

Generalul crease această stare de tensiune, în care tot el se lăsase prins. Ținea la Hearn; de ce... pentru ce motiv? Hearn nu ştia. Se împotrivea cu greu magnetismului lui Cummings, un magnetism isvorât din toate elementele care alcătuiau forța sa. Cunoscuse oameni care gândeau în acelaşi chip cu generalul Cummings; unii dintre aceştia îi păruseră mult mai profunzi. Deosebirea consta însă în faptul că toți aceştia nu făceau nimic

sau poate că rezultatul activității lor era nul, datorită tocmai faptului că se agitau inutil în vidul sufocant al vieții americane. Poate că şi generalul ar fi părut un nătărău, dacă nu s-ar fi aflat pe această insulă, unde avea totul în mână. Insula dădea însă un temei tuturor cuvintelor sale. Atâta timp cât Hearn rămânea cu el, putea să urmărească întregul proces – de la naşterea unei idei, până la realizarea ei tangibilă, în ziua sau în luna următoare. Această cunoaştere era foarte greu de obținut tocmai fiindcă elementele componente scăpau adeseori cercetării lui Hearn, şi aceasta îl intriga şi îl fascina totodată.

— Află, Robert, că ne aflăm într-o perioadă de mijloc, pregătitoare, a unei ere noi, şi că sperăm să asistăm la renaşterea unei puterii reale; aşa ceva poți să vezi cu propriii dumitale ochi, Robert, în acest moment eu îndeplinesc aici o funcție mai curând restrânsă; nu sunt, de fapt, decât starețul, stăpânul micului meu schit, ca să spun aşa.

Vocea lui continua să țeasă, pe un ton de zeflemea urzeala unei pânze proprii şi unice, în vreme ce tensiunea dinlăuntrul ființei sale slăbea, apoi sporea iarăşi, căutând o inexorabilă satisfacție în relațiile dintre el şi Hearn, ori dintre el şi cei cinci mii de japonezi, pe care voia să-i doboare folosindu-se de toți factorii posibili.

Ce monstru, îşi zise Hearn.

CORUL:

COADĂ LA MÂNCARE

(Cortul popotei e instalat pe o faleză nu prea înaltă, care domină plaja. În partea din față se afla o masă joasă, cu patru sau cinci oale conținând hrana. Trupeții se scurg într-un şir neregulat, ținând gamelele în mână. Red, Gallagher, Brown şi Wilson sunt pe punctul de a-şi primi rația. În timp ce înaintează, tuspatru adulmecă mâncarea aflată pe fundul unei oale mari, pătrate. Carne conservată şi ghiveci puțin încălzit. Ajutorul de bucătar, un grăsun rumen la față, ras în

creştetul capului, şi cu un aer veşnic amenințător, trânteşte câte un polonic zdravăn de mâncare în fiecare gamelă ce i se întinde.)

Red: Ce porcărie mai sunt şi lăturile astea?

Ajutorul de bucătar: Găinaț de bufniță. Ce credeai că e?

Red: Dacă e aşa, e bine; credeam că e ceva ce nu poate fi mâncat. (Râsete.)

Ajutorul de bucătar (bine dispus): Hai, mişcă, mişcă, dacă nu vrei să te pocnesc, să-ți dea borşul pe nas.

Red: Vino-ncoa', să ți-o dau la muie.

Gallagher: Iar porcăria asta de ghiveci.

Ajutorul de bucătar (întorcându-se spre ceilalți bucătari înşiruiți de-a lungul rândului de oale): Soldatul Gallagher cârâie, băieți.

Ceilalți bucătari: Trimite-l la popota ofițerilor.

Gallagher: Mai îmi dai puțin?

Ajutorul de bucătar: Porțiile sunt cântărite ştiințific de caporal. Mişcă!

Gallagher: Scârnăvie!

Ajutorul de bucătar: Plimbă ursul! (Gallagher trece.)

Brown: General Cummings, eşti cel mai cumsecade băiat din unitate!

Ajutorul de bucătar: Mai vrei carne? N-am de unde. S-a terminat carnea.

Brown: Eşti cel mai al dracului din toți.

Ajutorul de bucătar (întorcându-se spre rând): Atenție, sergentul Brown trece trupele în revistă.

Brown: Pe loc repaus, băieți. Înainte marş, marş. (Trece mai departe.)

Wilson: Să vă ia dracu'. Nu vă pricepeți să gătiți porcăria asta de ghiveci şi într-alt chip?

Ajutorul de bucătar: „Când se afumă, fierbe; când se arde, e gata". Asta-i deviza noastră.

Wilson (pufnind): Ştiam eu că nimeni nu vă întrece să băgați mâncarea în boli.

Ajutorul de bucătar: Ia zi, nu vrei tu să mă pupi...?

Wilson: Aşteaptă-ți rândul, băiete. Mai sunt cinci oameni din pluton-înaintea ta.

Ajutorul de bucătar: Am să te aştept. Numai pentru tine o fac. Hai, dă-i

drumul, mişcă. Ce, crezi că eşti vreun şmecher, de blochezi circulația?

(Soldații trec mai departe.)

4

Spre sfârşitul primei luni de campanie, trupele din linia întâi atinseseră baza peninsulei. Dincolo de aceasta, cam la cinci mile depărtare, se desfăşura lanţul munţilor Watamai, de la un capăt la celălalt al insulei, paralel cu marea. În partea stângă a peninsulei, linia Toyaku descria un traseu aproape drept, de la contraforturile munţilor şi până la ocean. După cum explicase generalul statului său major, trebuiau să facă un viraj la stânga, să părăsească bulevardul peninsulei şi să se angajeze într-o stradă laterală strâmtă, străjuită – la figurat – de un zid de uzină pe dreapta, de un şanţ (marea) pe stânga, şi având pe Toyaku în faţă.

Cummings execută operaţia cu brio. Fu nevoit să imprime liniei sale de front, stabilizată în cele din urmă, o mişcare de rotaţie de nouăzeci de grade, astfel încât flancul stâng, ancorat în preajma mării, n-avea să se deplaseze decât cu vreo jumătate de milă, pe când flancul drept, expus de-a lungul întregului marş, avea de parcurs un arc de şase mile în plină junglă.

Avea de ales între două proiecte. Planul cu cele mai reduse riscuri era să plaseze în flancul drept un batalion care să înainteze până la poalele muntelui; putea stabili astfel o linie temporară, de-a lungul unei diagonale a cărei aripă dreaptă, s-ar fi deplasat paralel cu contraforturile, până ar fi atins încetul cu încetul linia de apărare Toyaku. Dar această manevră ar fi necesitat mai multe zile, o săptămână, poate, şi s-ar fi izbit probabil de o vie rezistenţă. Celălalt proiect, cu mult mai primejdios, consta în deplasarea flancului drept direct asupra punctului de joncţiune al muntelui cu linia Toyaku. În acest chip, ansamblul frontului ar fi pivotat într-o singură zi.

Era însă o manevră foarte primejdioasă. Toyaku dispunea fără îndoială de o forţă de şoc gata să cadă în coasta trupelor aflate în plină înaintare şi să le învăluie flancul. În cursul zilei în care ar fi executat manevra de pivotare, generalul ar fi avut flancul drept descoperit. Îşi asumă răspunderea şi răsturnă situaţia în avantajul său. În ziua operaţiei, luă de pe şantierul drumului un batalion, pe care-l păstră în rezervă. Dădu apoi ordin comandanţilor de companii de pe flancul drept să înainteze prin junglă, fără să se preocupe de flancuri sau de spate. Misiunea lor era precisă. Să

străbată cele şase mile din „țara nimănui” şi să se retranşeze noaptea la poalele muntelui, cam la o milă de avanposturile liniei Toyaku.

Presupunerile generalului se dovediră întemeiate. Toyaku se folosi de o companie din trupele sale, care căzu în flancul forțelor americane în mişcare, dar Cummings interveni cu batalionul său de rezervă şi o încercui aproape în întregime. Timp de câteva zile o bătălie extrem de confuză se desfăşură în junglă, înapoia noilor poziții ale divizei. În cele din urmă însă, întreaga companie japoneză, cu excepția câtorva trenarzi, fu cu desăvârşire nimicită. Rămaseră şi câțiva puşcaşi în spatele diviziei; o dată sau de două ori unul din convoaiele cu provizii căzu în ambuscadă, dar acestea erau incidente neglijabile, care nu-l neliniştiră pe general. De altfel, după încheierea operației de pivotare se concentră numai asupra consolidării pozițiilor sale. Oamenii deschideau cărări, desfăşurau sârmă ghimpată, curățau terenul dând foc junglei; stabileau comunicații telefonice cu flancurile şi spatele frontului. Două sau trei ieşiri neînsemnate ale japonezilor nu dădură prea mult de lucru generalului. Se scurseră astfel patru zile, apoi trecu şi a cincea, în care timp continuă să-şi întărească pozițiile şi să grăbească execuția drumului dintre plaja de debarcare şi front. Îi mai trebuiau încă două săptămâni pentru a-şi duce la capăt planul, şi înțelegea să se folosească de acest interval de timp, consolidându-şi situația. Un atac puternic al lui Toyaku l-ar fi stingherit, desigur, dar trebuia să accepte acest risc.

Între timp, dispuse să fie deplasat bivuacul Comandamentului Diviziei. Forțele sale progresaseră cu vreo douăzeci şi cinci de mile din ziua debarcării, în vreme ce liniile telefonice se alungeau apreciabil şi comunicațiile prin radio deveneau tot mai anevoioase. Împinse apoi bivuacul cu vreo cincisprezece mile înăuntrul peninsulei, plasându-l la adăpostul unui alt pâlc de cocotieri, de pe marginea drumului. Noua instalație nu era atât de plăcută ca cea de pe plajă; dar după ce oamenii îşi pierdură mai multe zile, defrişând desişurile dintre copaci, întinzând sârmă ghimpată, săpând latrinele şi tranşeele, montând corturile, bivuacul ajunse demn de locuit. Zăpuşeala era însă mult mai mare decât pe faleză, fiindcă briza se strecura anevoie prin jungla ce-i împresura; dincolo însă de încercuirea de sârmă ghimpată curgea un pârâiaş, aşa că oamenii nu trebuiau să se îndepărteze

prea mult pentru a se scălda.

Bivuacul companiei de serviciu din regimentul 460 fu stabilit de cealaltă parte a drumului. În afară de eventualitatea unei retrageri dezastruoase, generalul nu intenționa să-şi mai deplaseze bivuacul, oricât ar fi durat restul campaniei; totodată, profitând de timpul disponibil, începu să execute treptat unele lucrări. Se construi pentru ofițeri un duş de campanie, fură ridicate corturile popotei şi câteva corturi mai spațioase fură montate şi afectate adăpostirii ofițerilor de stat-major. Terenul din jurul bivuacului era curățat zilnic, pe potecile din jur se aşternu pietriş, iar parcul de automobile fu dotat cu un canal de scurgere executat din butoiaşe goale de benzină care ducea până la drum.

Instalațiile acestea îi făceau lui Cummings o mare şi constantă plăcere. Deşi amenajase până atunci o mulțime de bivuacuri îmbunătățirile progresive aduse acestor aşezări îi procurau întotdeauna satisfacții. La o săptămână după încheierea operațiilor de pivotare a frontului avu impresia că înălțase un adevărat sat. Activitatea era neîntreruptă; oamenii aduceau neîncetat ameliorări bivuacului, camioanele forfoteau într-un necontenit du-te-vino. De cealaltă parte a drumului, atelierele de întreținere a materialelor funcționau în plin, şi în după-amiezele somnolente generalul putea să audă huruitul maşinilor-unelte. Propriul său bivuac fusese considerabil mărit, astfel încât sârma ghimpată ajunsese să înconjoare un perimetru lung de circa două sute de yarzi, pe mai bine de o sută în lățime; această elipsă cuprindea vreo sută treizeci de corturi, de toate dimensiunile, dintre care douăzeci pentru ofițeri, trei latrine, două bucătării mobile, peste patruzeci de camioane şi jeepuri, şi aproximativ trei sute de soldați.

Dintre aceşti oameni, foarte puțini făceau parte din plutonul de recunoaştere. După sosirea celor cinci recruți, efectivul plutonului se ridică la paisprezece oameni, cazați în şapte corturi plasate la o distanță de zece yarzi unul de altul, de-a lungul perimetrului. În cursul nopții, câte doi oameni făceau de gardă, folosindu-se de două mitraliere cu care țineau sub observație jungla; ziua, corturile lor erau pustii; toți – cu excepția unui singur om – erau de corvoadă la lucrările drumului. Trecuseră cinci săptămâni de la debarcare, şi în afară de câteva patrulări de rutină în jurul

noului bivuac, plutonul nu participă la nicio acțiune. Anotimpul ploios se apropia; căldura se făcea tot mai apăsătoare şi munca la drum devenea din ce în ce mai istovitoare. O săptămână după instalare, cea mai mare parte din oameni, chiar şi veteranii de la Motome, doreau să intre în luptă.

După cină, Red se spălă şi intră în cortul lui Wilson şi al lui Gallagher. În ziua aceea zăpuşeala fusese insuportabilă; zilele şi nopțile se făcuseră înăbuşitor de fierbinți; Red era în toane rele. Îşi petrecuse ziua, ca şi pe celelalte de altfel, muncind din greu la construirea drumului.

Întinşi pe jos, în cortul lor, Gallagher şi Wilson fumau în tăcere.

— Ce tot îndrugi? rosti Wilson tărăgănat.

Red îşi şterse fruntea de sudoare.

— Țâncul ăsta de Wyman? Era şi aşa destul de nasol să dormim cu un puşti ca Toglio, dar cu Wyman… Pufni pe nări. În curând o să ni-i expedieze cu câte un biberon atârnat de gât.

— Mda, plutonul s-a dat peste cap, ca să zic aşa, de când au venit recruții ăştia, se plânse Wilson. Suspină şi îşi şterse bărbia, cu mâneca suflecată a salopetei. Vremea o să ne joace un renghi, zise el încet.

— Iar porcăria asta de ploaie! exclamă Gallagher.

Nori de culoarea ardeziei măturau cerul la răsărit şi se ridicau amenințător atât dinspre nord cât şi dinspre sud. Aerul umed, apăsător, încremenise fără murmur. Până şi cocotierii păreau împovărați, lipsiți de viață, cu frunzişul atârnând fără vlagă, deasupra pământului prost nivelat al bivuacului.

— Apa o să măture toate lemnele cu care am întărit drumul, spuse Gallagher. Red se uită cu neplăcere spre mare. Corturile gata parcă să se prăbuşească aveau o înfățişare sumbră, mohorâtă, deşi amurgul mai învăluia încă văzduhul într-o lumină roşiatică, bolnăvicioasă.

— Principalul e să nu-ți uzi tu sula, zise el.

Câteva clipe cântări în minte dacă n-ar fi cazul să se înapoieze la cortul său şi să adâncească şanțul de scurgere înconjurător, care dăduse aproape peste margini sub aversa din ajun, apoi ridică din umeri. Îşi zise că şi Wyman trebuie să învețe a se descurca singur. Se lăsă pe vine şi se strecură în gaura în care se odihneau Wilson şi Gallagher. Gaura aceasta, adâncă de vreo cinci palme avea aproximativ lungimea şi lățimea unui pat de două persoane. Wilson şi Gallagher dormeau acolo unul lângă altul, pe o cuvertură dublă. Deasupra amenajaseră un acoperiş fixat pe o prăjină transversală de bambus sprijinită de altele două, verticale; atârnaseră de o parte şi de alta două pânze impermeabile prinse de sol cu nişte țăruşi. Înăuntru puteai să te ridici în genunchi fără să te loveşti cu capul de prăjina de sus. E drept însă că niciun copil de opt ani nu ar fi putut să stea în picioare. Privit de afară, adăpostul acesta nu părea să fie mai înalt de cinci palme. Acest aranjament era tipic pentru întreg ansamblul corturilor din

bivuac.

Red se întinse între Wilson şi Gallagher şi se uită la triunghiul de cer şi de junglă încadrat de intrarea cortului. Cei doi îşi făcuseră gaura pe măsura lor, astfel că picioarele lungi ale lui Red spânzurau deasupra şanțului de scurgere. Când vântul împingea ploaia spre adăpost, apa se strângea în şanțul săpat sub nivelul gropii. În momentul acesta, şănțulețul era încă plin cu noroi, rămas după aversa din ajun.

— Măi băieți, când o să mai săpați vreo gaură, faceți în aşa fel încât omul să se poată lungi cum se cade, zise el râzând zgomotos.

— Cui nu-i place, n-are decât să se care, scrâşni Gallagher.

— Asta e ospitalitatea celor din Boston, spuse Red.

— Vrei să zici că nu e loc pentru derbedeii care vin să ne bată la cap, râse Gallagher încercând să facă o glumă. Văzute în lumina posomorâtă, petele purpurii de pe obrazul său păreau umflate şi intrate în putrefacție.

Wilson izbucni într-un râs prostesc.

— Cei din Boston sunt mai răi decât toți blestemații de yankei.

— E un oraş în care nu te-ar lăsa să intri fără ghete în picioare, fornăi Gallagher. Îşi aprinse o țigară şi se culcă pe burtă. Trebuie să ştii să citeşti şi să scrii, dacă vrei să te duci prin părțile de nord.

Wilson se simți oarecum rănit în amorul său propriu.

— Ştii, spuse el, poate că nu sunt în stare să citesc prea bine tot ce e scris, dar nu există lucru pe care nu l-aş putea face, dacă mi-aş pune în gând. Îşi amintise de Willy Perkins, cel dintâi din oraş care îşi cumpărase maşină de spălat. Când maşina se stricase, el, Wilson, o demontase piesă cu piesă şi o reparase. Nu există maşină pe care să n-o pot drege, zise el. Îşi scoase ochelarii şi şterse cu colțul batistei sticlele aburite. Mi-amintesc că la noi era odată un tip cu o bicicletă englezească. Alea americane nu erau destul de bune pentru el. Pierduse un rulment cu bile şi nu avea cu ce să-l înlocuiască. Atunci am luat unul american şi i l-am ajustat la bicicletă. Ațintí spre Gallagher unul din degetele sale groase. După treaba asta bicicleta a funcționat tot atât de bine ca şi înainte.

— Grozav, mormăi Gallagher. La Boston ai fi găsit câți rulmenți ai fi vrut.

— În anumite împrejurări e bine să ştii cum să te descurci, spuse Wilson.

— Nu văd cum dracu' ai putea să te descurci fără ştii tu ce, interveni Red.

Râseră toți trei.

— Aşa ceva nu trebuie să-ți lipsească, admise Wilson şi îşi frecă gânditor mâna de peretele gropii.

— La Boston, spuse Gallagher, când unul din băieți suceşte capul vreunei fete, se laudă la prieteni.

Îi fu însă ruşine de ceea ce spusese. Şi făgădui să-şi amintească aceasta când va merge să se spovedească la părintele Hogan. Hotărârea luată îl linişti. Când se ducea la duhovnic, uita toate faptele rele pe care le săvârşise. Câteodată, când încerca să-şi amintească gândurile urâte ce-i trecuseră prin cap înainte de a-l vizita pe părintele Hogan, nu reuşea să şi le recapituleze. Nu reuşea să mărturisească decât atât: „Părinte, am cârtit".

Mary îl cunoştea atât de puțin, gândi Gallagher. Nu-l auzise nici măcar înjurând. Era o deprindere proastă căpătată în armată. Înjura şi înainte vreme, când se afla cu băieții din bandă, dar asta nu avea nicio însemnătate. Pe atunci nu era decât un puşti. Şi nu înjura niciodată în prezența femeilor.

Începu să se gândească la banda sa. Buni băieți mai erau, îşi zise el cu mândrie. Odată împărțiseră manifeste pentru alegerea lui McCarthy, la Roxbury. McCarthy ținuse mai târziu un discurs, spunând că victoria lui se datora cohortelor sale credincioase. Altă dată făcuseră un raid la Dorchester, ca să le dea o lecție jidanilor. Puseseră mâna pe un țânc de unsprezece ani, care venea de la şcoală; îl luaseră la mijloc şi Whitey Lydon se răstise:

— Ce dracu' eşti tu, mă? Țâncul răspunsese tremurând că nu ştie. Eşti un purăț, îi spusese Whitey. Asta eşti: un purăț puturos. Îl apucase de cămaşă, zicând: Acum ştii ce eşti?

— Sunt purăț, rostise puştiul, gata să izbucnească în plâns.

— Aşa e, confirmase Lydon. Spune literă cu literă. Hai, dă-i drumul.

— P-r-ț, bâlbâise puştiul.

Ce hohote de râs izbucniseră atunci, se gândi Gallagher. P-r-ț... Țâncului îi fusese atât de frică, încât se scăpase fără îndoială în pantaloni. Blestemații ăştia de jidani! îşi mai aduse aminte chipul în care Lydon se făcuse polițist. Ce baftă avusese şi Lydon ăsta. Cu puțin noroc, ar fi putut şi el să intre în poliție. Dar Gallagher muncise ca un zănatec la Clubul Democratic, fără să

tragă niciun profit. Ce se întâmpla cu el? Visă totuşi să facă lucruri mari. Ar fi putut chiar să obțină o slujbă la Poştă, dacă nu s-ar fi împotrivit consilierul municipal Shapiro şi căcăciosul lui de nepot Abia sau Jackie. Mult îl mai supărase treaba asta. Întotdeauna îşi vâra dracul coada. Simți cum îl potopeşte o mânie mută, şi pentru că aceasta îi procura o mare satisfacție, izbucni deodată:

— Văd că avem în pluton nişte jidani împuțiți.

— Da, zise Red... Ştia că Gallagher era pe punctul de a se avânta într-una din lungile sale tirade şi asta îl plictisea. Da, reluă el cu un suspin. Sunt tot atât de nenorociți ca şi noi toți.

Gallagher se întoarse spre el.

— Nu sunt deci în mijlocul nostru decât de o săptămână şi ne-au şi stricat plutonul.

— N-aş crede, zise Wilson. Roth, nu e mare lucru de capul lui, dar celălalt, Goldstein, Goldberg, sau cum dracu' îl cheamă, nu e băiat rău. Azi am fost cu el la corvoadă şi am discutat cum e mai uşor să instalezi un cort.

— Eu n-am nicio încredere în împuțiții ăştia, declară Gallagher furios.

Red căscă, apoi îşi trase înăuntru picioarele.

— Începe să plouă, zise el.

Stropi de ploaie răsunau pe pânza cortului. Cerul era de un verde plumburiu, uniform, ca un geam mat, îndărătul căruia părea să se afle un fel de lampă; ca o lumină intensă ce strălucea după un paravan.

— O să plouă cu găleata, spuse Red întinzându-se la loc. Cel puțin v-ați fixat bine cortul?

— Cred că da, zise Wilson.

Un soldat trecu în goană şi zgomotul paşilor săi îl indispuse pe Red. Îi era atât de familiar tropăitul grăbit al omului care fuge spre a se pune la adăpost. Suspină iarăşi.

— Toată viața n-am făcut decât să-mi ud curul, bombăni el.

— Ştii, zise Wilson, de când e caporal, Stanley face pe nebunul. L-am auzit spunând unor recruți cum a fost la Motome. „A fost al dracului de rău", zicea Stanley. Wilson chicoti. Mă ungea pe inimă când îl auzeam pe Stanley vorbind aşa, fiindcă eu – ca să zic – nu eram încă, sigur cum stă treaba.

Gallagher scuipă.

— Nu-l las eu pe Stanley să mă bată la cap.

— Mda, zise Red.

Gallagher şi Wilson credeau că lui Red îi fusese frică de Stanley. Să-i ia dracu', îşi zise Red. Când aflase că Stanley avea să fie caporal, nu simțise decât amuzament şi dispreț. Aşa şi era; Stanley avea stofă de copoi.

— E oricând gata să-i pupe în cur pe ofițeri, mârâi Red cu jumătate de gură.

Totuşi, nu era atât de simplu. Îşi dădu brusc seama că ar fi vrut să fie înaintat la gradul de caporal. Aproape că îi veni să râdă, cu o umbră de amărăciune, ca şi cum n-ar fi ajuns la capătul surprizelor. „Mi-a venit de hac armata, cugetă el. Vechea cursă de şoareci. Mai întâi îți bagă frica în oase, pe urmă îți atârnă tinichele pe piept". Dacă i s-ar fi dat şi lui o tinichea, ar fi refuzat-o... Cel puțin, ar fi avut şi el o bucurie când le-ar fi dat-o înapoi.

Un fulger scăpără foarte aproape şi câteva clipe mai târziu tunetul păru să explodeze deasupra cortului.

— N-a fost prea departe, opină Wilson.

Cerul amenințător, de furtună, era acum aproape negru. Red se gândea că toată viața nu făcuse altceva decât să refuze tinichelele, şi acum... De mai multe ori îşi atinse pieptul cu latul palmei încet, aproape cu melancolie. Trăise întotdeauna închis în sinea lui, purtându-şi tot avutul în spinare. „Cu cât eşti mai îndestulat, cu atâta ai nevoie de mai multe lucruri ca să trăieşti în largul tău". Era o veche axiomă a sa, dar de data asta, nu simți nicio mângâiere – ci numai gânduri negre. De multă, de foarte multă vreme era un lup singuratic.

— Uite că plouă, zise Gallagher.

Vântul biciuia turbat corturile. Ploaia începu încet, răpăi pe pânza cauciucată a adăpostului, apoi crescu în intensitate. În câteva secunde se dezlănțui furioasă, cu stropi grei ca grindina. Corturile se încordau, smucindu-şi legăturile. În depărtare explodară alte tunete, iar băierile cerului se deschiseră asupra bivuacului.

Sub cort, oamenii fură scuturați de un fior. Nu vor avea de-a face cu o furtună obişnuită.

Wilson se ridică, arcuindu-şi spinarea de stâlpul de susținere al cortului.

— Fir-ar să fie, bombăni el, vântul ăsta ar putea să reteze capul unui om. Dincolo de sârma ghimpată, frunzişul arăta strivit, ca şi cum ar fi fost călcat în picioare de o haită de animale.

Wilson se uită o clipă afară, apoi clătină din cap. În mijlocul unui gol verzui, peste care se învălmăşeau ierburi şi arbuşti striviți parcă de averse, bivuacul abia se mai vedea. Vântul sufla cu o forță uriaşă. Stând în genunchi, Wilson încerca parcă să-i măsoare violența. Cu toate că se trăsese înapoi îndată după ce scosese nasul afară, apa îi curgea şiroaie pe obraz. Nu aveau cu ce să astupe rupturile şi cusăturile cortului, prin care apa pătrundea cu repeziciune şi nici să evite potopul de stropi repeziți de vijelie prin intrarea cortului. După ce inundă şanțurile de scurgere, ploaia începu să inunde şi groapa. Gallagher strânse cuverturile, iar cei trei oameni, chinciți sub pânza care pocnea în bătaia vântului, încercau s-o țină, străduindu-se totodată, zadarnic, să-şi păstreze picioarele uscate. Afară, apa făcuse nişte băltoace mari, care se lărgeau necontenit, întinzându-şi tentaculele ca nişte imense amibe care absorbeau pământul.

— Fir-ar al dracului să fie! exclamă Wilson.

Goldstein şi Ridges erau uzi până la piele. Când începuse ploaia, ieşiseră ca să întărească țăruşii cortului. Goldstein înghesuise cuverturile în sacul său impermeabil, apoi îngenunchease ca să fixeze mai bine cortul.

— E groaznic, strigă el.

Ridges încuviință din cap. Pe fața sa urâtă şi lătăreață se scurgeau şiroaie de apă iar părul încâlcit, de culoarea nisipului, i se lipea în spirale de craniu.

— Nu ne rămâne decât să aşteptăm, răspunse el. Glasul său fu acoperit de rafalele vântului, astfel încât Goldstein nu auzi decât cuvântul „aşteptăm”, a cărui sonoritate îndelungă, încărcată parcă de gemete, îl făcu să tresară. S-ar fi zis că întreg universul se cufundase în hăuri, învăluindu-i cu mugete de o sumbră violență. Goldstein simți o durere ascuțită în braț, când stâlpul care susținea acoperişul se încordă ca un arc destinzându-se apoi brusc şi lovindu-l puternic. Era atât de ud, încât salopeta verde părea neagră.

Fundul oceanului semăna desigur cu priveliştea asta, îşi zise el. Citise

odată despre existenţa furtunilor submarine şi conchise că şi ele arătau la fel. Deşi îl încolţise groaza, şi în acelaşi timp îl preocupa stabilitatea cortului, era absorbit de furtuna care îl fascina. Îşi spunea că pământul trebuie să fi avut aceeaşi înfăţişare când începuse să se răcească şi se simţea cuprins de înfrigurare, de parcă ar fi asistat la facerea lumii. Era ridicul să-l preocupe în acelaşi timp şi cortul, dar asta îl depăşea. Avea totuşi convingerea că instalaţia va rezista, şi că ţăruşii care aveau o lungime de trei picioare vor face faţă şocurilor în solul acesta argilos. Dacă ar fi bănuit că va izbucni o astfel de furtună, şi-ar fi durat un adăpost capabil să reziste la orice intemperii; acum ar fi stat întins, uscat şi lipsit de grijă. Era supărat şi pe Ridges. S-ar fi cuvenit ca acesta să-l prevină asupra furtunilor; era doar veteran, aşa că ştia la ce aveau să se aştepte. Trebuia să chibzuiască la construirea unui adăpost mai solid. Bocancii îi erau plini de apă, aşa că îşi mişcă degetele de la picioare ca să şi le mai încălzească. Totul e să scapi de apă, îşi zise el; cel care a inventat ştergătorul de parbriz a trecut, desigur, prin aceleaşi încercări ca şi mine.

Ridges urmărea furtuna cu panică şi supunere. Dumnezeu a rupt barierele cerului, cugetă el. Frunzişul din junglă se smucea nebuneşte, iar verdele plumburiu al cerului îi împrumuta un verde atât de variat, de strălucitor, încât Ridges îşi zise că aşa trebuie să arate Paradisul. Percepea pulsaţia pădurii ca şi cum ar fi făcut parte integrantă din aceasta, iar pământul, transformat într-o băltoacă de aur, părea să fi căpătat viaţa. Nu putea să-şi smulgă privirile de la verdele fantastic al junglei, de la brunul portocaliu al pământului, care gâfâia febril, de parcă ploaia i-ar fi deschis nişte răni adânci. Ridges se simţea nimicit de aceste imense forţe.

„Domnul a dat, Domnul a luat”, cugetă el solemn. Furtunile ocupau un loc deosebit în existenţa sa; se învăţase să se teamă de ele, se deprinsese cu ele, iar în cele din urmă ajunsese să le aştepte. Imaginea tatălui său, obrazul lui zbârcit şi roşcovan, privirea tristă şi domoală aochilor săi albaştri îi reveniră în minte. „Am să-ţi explic, Ossie, îi spusese tatăl său. Omul se străduieşte, munceşte din greu, cu sudoarea frunţii, ca să-şi scoată hrana din pământ; şi când lucrul e gata, dacă aşa e voia lui Dumnezeu, vine furtuna şi strică tot”. Acesta era, poate, cel mai adânc adevăr pe care-l

cunoştea Ridges: i se părea că tatăl său, dimpreună cu el şi cu bătrânul lor catâr, se războiseră toată viața cu pământul sterp, cu insectele, cu bolile plantelor, şi că nu o dată rodul strădaniilor lor se dusese de râpă într-o singură şi întunecoasă noapte.

Îl ajutase pe Goldstein să înfigă țăruşii fiindcă e firesc să-ți ajuți vecinul aflat în nevoie, iar omul care doarme sub acelaşi acoperiş cu tine, fie el şi străin, este vecinul tău; dar, în forul său lăuntric, ştiuse că încercarea de a întări adăpostul era zadarnică. „Nepătrunse sunt căile Domnului, îşi spunea el, şi trebuie să te supui lor”. Dacă furtuna trebuie să le smulgă cortul, aceasta avea să se întâmple chiar dacă l-ar fi înțepenit cu odgoane. Deşi nu ştia dacă în clipa asta ploua sau nu în Mississippi se ruga ca furtuna să cruțe ogorul tatălui său. Abia s-a semănat, Dumnezeule. Te rog, Doamne, te rog. Ridges se ruga fără să nutrească vreo speranță; se ruga numai spre a-şi arăta cucernicia.

Vântul se învârtejea prin bivuac ca o imensă coasă, retezând frunzişul palmierilor, repezind ploaia. Văzură un cort desprinzându-se cu un zgomot sec din legăturile sale, avântându-se în văzduh şi fâlfâind ca o pasăre înspăimântată.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplând în linia întâi, zbieră Goldstein, care îşi amintise, cu un fel de groază, că în junglă se mai aflau şi alte bivuacuri. Ridges ridică din umeri.

— Cred că se țin bine, strigă el.

Goldstein se întreba cum o fi pe acolo; de o săptămână, de când se afla în acest pluton, nu văzuse decât crâmpeiul de drum pe care făcea de corvoadă. Încercă să-şi închipuie un atac pe o asemenea vijelie şi se cutremură. Toată energia lui se concentra asupra stâlpului de susținere al acoperişului, pe care îl ținea cu amândouă mâinile. Japonezii ar putea să dea un atac chiar în punctul acesta. Ar fi vrut să ştie dacă se afla vreun om de gardă, lângă mitraliere.

— Un general mai şmecher ne-ar sări acum în spate, zise el.

— Aşa cred şi eu, răspunse Ridges fără să mai ridice tonul.

Vântul încetase de câteva clipe, şi în glasurile lor se desluşea ceva nesigur, voalat, ca şi cum ar fi vorbit în biserică. Goldstein îşi luă mâinile de pe

stâlpul de susținere şi simți sângele pulsându-i prin brațe. „Circulația sângelui anulează efectele oboselii”, reflectă el. Poate că furtuna încetase. Groapa lor se transformase într-un fel de mocirlă; Goldstein se întrebă unde ar putea să doarmă la noapte. Se înfioră; simțise dintr-odată greutatea rece a hainelor sale.

Vântul porni iarăşi să sufle; Goldstein şi Ridges reluară lupta mută de apărare a adăpostului lor. Goldstein avea impresia că sprijinea o uşă pe care un om mult mai puternic încerca s-o împingă în sens contrar. Văzu alte două corturi luate de vânt şi soldați alergând în căutarea altui adăpost. Râzând şi înjurând, Wyman şi Toglio se repeziră în gaura lor.

— Cortul nostru şi-a luat zborul, strigă Wyman; un zâmbet îi lumina obrazul osos şi tânăr. Tii, zbieră el, e şi asta ceva! Expresia chipului său reflecta în egală măsură şi surpriză şi încântare; părea să se întrebe dacă taifunul acesta era o catastrofă sau un spectacol de circ.

— Şi boarfele voastre? strigă Goldstein.

— Pierdute. Luate pe sus. Puşca lăsată într-o băltoacă.

Goldstein se uită îngrijorat după puşca lui. O văzu pe cornişa de deasupra gropii, acoperită de apă şi noroi. Se dojeni în gând că n-o înfăşurase într-o cămaşă murdară, înainte de-a izbucni furtuna. „Sunt încă un răcan prostănac, îşi spuse el, un veteran şi-ar fi amintit că trebuie să-şi protejeze puşca”.

Apa se scurgea de pe nasul mare şi cărnos al lui Toglio. Îşi mişcă falca proeminentă, strigând:

— Crezi că o să țină cortul vostru?

— Nu ştiu, urlă Goldstein. Țăruşii, da. Deşi stăteau chinciți, cei patru oameni abia aveau loc în groapă. Ridges îşi examina picioarele, cufundate în noroi, şi ajunse la concluzia că ar fi fost mai bine dacă s-ar fi descălțat. Ne străduim atâta să le păstrăm uscate, dar degeaba. Un şuvoi de apă se scurgea în cort de-a lungul stâlpului de susținere şi şiruia pe genunchiul său îndoit. Suspină: veşmintele îi erau atât de reci, încât picăturile de apă păreau calde.

O enormă rafală de vânt năvăli sub cort, umflându-l ca pe un balon; stâlpul de susținere se frânse cu zgomot sec, sfâşiind pânza. Cortul se

prăvăli ca un cearşaf umed peste soldaţii care se zbătură dedesubt, prosteşte, până ce tot vântul începu să-i degajeze. În vreme ce bâjbâia prin întuneric, Wyman se prăpădea de râs. Îşi pierduse echilibrul, căzuse cu şezutul în noroi şi se zbătea fără vlagă sub pânză.

— Iisuse! exclamă râzând. Se simţea prins ca într-un sac şi râdea fără oprire. „Sunt prea slab ca să scap dintr-un sac de hârtie”, îşi spunea el, şi acest gând îi păru şi mai hazliu. Unde sunteţi? strigă el; dar în momentul acela aerul umflă din nou cortul şi îl smulse deodată, luându-l pe sus, val-vârtej. O zdreanţă de pânză rămăsese agăţată de unul din ţăruşi şi fâlfâia cu zgomot în vântul năprasnic. Cei patru bărbaţi se ridicară din groapă, apoi se ghemuiră îndată, spre a seapăra de violenţa suflului. Soarele se întrezărea deasupra orizontului, printr-o spărtură în nori, care părea infinit de îndepărtată. Ploaia se făcuse foarte rece, aproape îngheţată, şi soldaţii tremurau ca varga. Mai toate, corturile bivuacului fuseseră smulse din loc. Ici, colo, câte un soldat ţopăia prin noroi, împleticindu-se sub asaltul vântului într-o succesiune de salturi, asemenea celor făcute de personajele dintr-un film proiectat cu acceleratorul.

— Iisuse, am îngheţat de tot! strigă Toglio.

— Hai să plecăm de aici, zise Wyman. Era acoperit de noroi şi îi clănţăneau dinţii. Fir-ar a dracului de ploaie!

Împleticindu-se, ieşiră din gaură şi, o porniră spre parcul de automobile, spre a se adăposti în camioane. Îmbrâncit încolo şi încoace de vânt, pierzându-şi controlul mişcărilor, Toglio se clătina de parcă ar fi aruncat prea mult lest.

— Mi-am uitat puşca! îi strigă Goldstein.

— N-ai nevoie de ea, zbieră Toglio.

Goldstein vru să se oprească şi să facă drumul întors, dar vântul îl târa înainte.

— Nu se ştie niciodată! se auzi el urlând. Alergau unul lângă altul şi răcneau ca şi când s-ar fi aflat într-o încăpere enormă. O clipă, Goldstein încercă un simţământ de exaltare.

Toată săptămâna trudiseră spre a-şi pune în orânduială bivuacul; folosiseră până şi scurtele lor momente de libertate pentru a-i aduce noi

îmbunătățiri. Acum pierduseră totul; hainele şi hârtia de scris erau leoarcă de apă, puşca o să ruginească fără doar şi poate; pământul o să fie prea îmbibat de apă, ca să mai poată dormi pe el. Totul se ruinase. Goldstein încercă un fel de veselie, aşa cum se întâmplă după câte un dezastru.

Şi el şi Toglio fură suflați de vijelie de-a dreptul în parcul de automobile. Vrând să facă un ocol, se ciocniră unul de altul şi căzură în noroi. Lui Goldstein i-ar fi plăcut să rămână acolo, nemişcat, dar se sprijini în mâini, se sculă, şi ajunse împleticindu-se lângă un camion. Aproape întreaga companie se îngrămădea în camioane ori sub ele. Goldstein nimeri într-un grup de vreo douăzeci de oameni, înghesuiți unul într-altul, la adăpostul unei basculante. Strâns lipiți, ca să se mai încălzească, dârdâiau şi clănțăneau din dinți. Cerul părea un imens şi întunecat castron, întors cu fundul în sus, pe care tunetele îl făceau să trosnească şi să se cutremure. Goldstein nu era în stare să desluşească decât silueta verde a camionului şi verdele-negricios al uniformelor ude.

— Iisuse! rosti cineva.

Toglio încercă să-şi aprindă o țigară, dar aceasta i se dislocă parcă între buze, înainte ca el să fi putut scoate chibriturile din punga impermeabilă. O aruncă, uitându-se cum se dizolva în noroi. Deşi, se udase până la piele, contactul cu ploaia îi era foarte neplăcut; fiecare picătură care se prelingea de-a lungul spinării îi făcea impresia unei râme reci, scârboase, respingătoare. Se întoarse spre vecinul său şi-i strigă:

— Ți-a zburat şi ție cortul?

— Mda.

Se simți înviorat. Îşi trecu mâna peste obrazul murdar, nebărbierit, şi se simți dintr-odată foarte apropiat de toți oamenii din jur. Un val de căldură lăuntrică îl îndemna să-şi deschidă inima față de fiecare în parte. „Sunt, cu toții băieți cumsecade şi buni americani, îşi zise el. Numai un american poate să înfrunte râzând asemenea încercări”. Îi era atât de frig la mâini, încât şi le înfundă în buzunarele largi ale salopetei.

Red şi Wilson, care se aflau la câtiva paşi de el, începură să cânte. Vocea lui Red era profundă şi răguşită; Toglio râse ascultându-l.

O cale ferată construit-am odată
Cu timpul luându-mă la întrecere...

cântau ei, tropăind pe loc ca să-şi încălzească picioarele.

O cale ferată construit-am, e gata.
Frate, dă-mi un ban de petrecere.

Toglio se trezi râzând cu hohote. „Red e un comic neîntrecut", îşi zise el, începând să cânte laolaltă cu ceilalţi oameni:

Odată înălţat-am un turn la cer
Cărămizi şi armătură şi var.
Odată înălţat-am un turn, şi-ţi cer
Frate, să-mi dai un ban măcar.

Toglio reluă ultima strofă, iar Red îi făcu un semn de încurajare cu mâna. Cântau toţi trei cât îi ţinea gura, fiecare cu braţele pe umerii celuilalt ca să se mai încălzească puţin. Vântul contenea din când în când, şi atunci îşi auzeau glasurile cu o sonoritate distantă, oarecum ireală, asemănătoare cu a unui post de radio dintr-o cameră alăturată, al cărui volum creşte şi scade, creşte şi scade.

Odată îmbrăcaţi în kaki
Ce bine-arătam
Plini de Yankee Doodly Dum.
Cu juma de milion de cizme prin inferm tropăiam
Şi eu puştiul toba băteam.

Ia zi, ţi-aminteşti, Al, ce-mi spuneai?
Mereu Al şi Al eram.
Ia zi, ţi-aminteşti, prieten mi-erai?
Frate, dă-mi şi mi-e un ban.

Sfârşiră, izbucnind în râs; Toglio zbieră:

— Ce mai cântăm acum? Nu v-ar place ***Arată-mi drumul spre casă?***

— Nu pot să mai cânt! strigă Red. Mi s-a uscat gâtlejul. Trebuie să beau ceva. Îşi ţuguie buzele şi îşi rostogoli ochii, iar Toglio râse în cascade. Grozav comic, Red ăsta. Toţi băieţii erau tare buni.

Toglio începu să cânte ***Arată-mi drumul spre casă,*** şi mai multe glasuri se uniră cu al lui.

Sunt obosit şi vreau în pat
Un păhărel pe gât am dat
Şi mi s-a suit la cap îndat.

Cădea acum o ploaie deasă şi regulată, şi în vreme ce cânta, Toglio se simţea cuprins de o senzaţie de vis vagă, euforică. Deşi stăteau vârâţi unul într-altul, tremurau de frig. Se văzu conducând o maşină, într-un asfinţit, iarna, în preajma unui oraş necunoscut care îl întâmpina cu căldura şi luminile sale.

Oriunde-aş umbla.
Pe pământ, mare sau valuri cât casa.
Cânta-voi ăst cântec aşa.
Arată-mi drumul spre casă.

Se făcuse aproape întuneric şi sub cocotieri, la adăpostul camioanelor, chipurile oamenilor nu se mai desluşeau decât anevoie. Toglio se întristă şi îl năpădi o blândă melancolie. Îşi revăzu nevasta, împodobind un pom de Crăciun, şi o lacrimă i se prelinse pe obrazul său plin şi rotund. Câteva clipe uită şi de război şi de ploaie; ştia că în curând va trebui să-şi caute un adăpost pentru noapte, dar până atunci cânta cu dârzenie, mişcându-şi degetele de la picioare, şi lăsându-se potopit de amintirile dulci şi voluptoase evocate de cântec.

Un jeep apăru derapând prin noroi şi se opri la vreo treizeci de paşi. Din

maşină coborî generalul Cummings, urmat de doi ofițeri. Toglio îl împunse cu cotul pe Red, spre a-l face să tacă. Cu capul descoperit, cu uniforma udă, generalul zâmbea totuşi. Toglio îl privea cu interes şi cu un fel de deferență. Îl zărise de multe ori în bivuac, dar pentru prima oară îl vedea atât de aproape.

— Hei, băieți, strigă generalul apropiindu-se, cum e când eşti ud leoarcă? Toglio râse împreună cu ceilalți soldați. Râse şi generalul.

— Nu face nimic, nu sunteți de zahăr. Vântul se potoli iarăşi, şi Cummings se adresă cu voce mai scăzută maiorului şi locotenentului care îl însoțeau: Cred că ploaia e pe punctul de a se opri. Am telefonat adineauri la Washington, şi ministrul de război m-a asigurat că o va opri. Cei doi ofițeri râseră zgomotos iar Toglio zâmbi. Generalul era un om deschis şi apropiat de oameni, tipul ofițerului desăvârşit.

— Băieți, spuse generalul tare, nu cred să mai fi rămas vreun cort în picioare. Îndată ce furtuna se va potoli, vom încerca să aducem foi de cort de pe plajă, dar nu mă îndoiesc că cei mai mulți dintre voi vor rămâne uzi peste noapte. E regretabil, dar vi s-a mai întâmplat să fiți şi altă dată. În prima linie lucrurile n-au mers tocmai pe roate şi s-ar putea ca unii dintre voi să petreacă noaptea într-un loc mult mai prost decât acesta. Tăcu o clipă, rămânând în picioare sub ploaie, apoi adăugă făcând cu ochiul: Presupun că niciunul dintre cei care sunt de gardă nu şi-au părăsit postul când a izbucnit furtuna. Dacă se află printre voi vreunul care n-ar fi trebuit să se afle aici să facă bine să se întoarcă la post de îndată ce voi pleca! se auziră râsete stingherite. Ploaia aproape că încetase, astfel încât grosul companiei se adunase încetul cu încetul lângă maşină, în jurul generalului. Şi acum să vorbim serios. După câte mi s-a spus înainte de întreruperea comunicațiilor, n-ar fi exclus ca în noaptea aceasta să se strecoare câțiva japonezi în liniile noastre, aşa că ați face bine să fiți cu ochii în patru. Suntem destul de departe de front, dar depărtarea asta e relativă. Le zâmbi şi se urcă în jeep, urmat de ofițeri; maşina demară, apoi dispăru în întuneric.

Red scuipă.

— Ştiam eu că de la o vreme am cam huzurit. Pun rămăşag că la noapte or să ne dea de furcă.

Wilson încuviință furios.

— Da, da, v-ați plâns de prea mult bine. Toți recruții care tânjesc după încăierări or să-şi schimbe în curând părerea.

— Cumsecade tip, generalul, interveni Toglio.

Red scuipă din nou.

— Nu există pe lume generali cumsecade. Toți sunt nişte nemernici.

— Ascultă, Red, protestă Toglio, unde mai găseşti un general, care să

vorbească atât de deschis soldaţilor? E un om straşnic, să ştii de la mine.

— E unul din ăia care caută să intre în voia mulţimii, asta e, spuse Red. De ce dracu' simte nevoia să ne povestească toate încurcăturile lui? Îmi ajung ale mele.

Toglio oftă şi tăcu. „Red ăsta nu ştie decât să te contrazică". Ploaia contenise şi se gândea să se întoarcă la rămăşiţele cortului său. Gândul acesta îl deprimă, dar îşi zise că nu trebuia să se lase pe tânjală acum; când furtuna se sfârşise.

— Mai bine să căutăm un loc de dormit, zise el.

Red mârâi.

— Degeaba. La noapte o să ne vedem în linia întâi.

Odată cu înserarea, se lăsă o căldură înăbuşitoare.

Generalul era îngrijorat.

— Du-ne la bateria comandamentului de la unu-cinci-unu porunci el şofer-ului, după ce jeepul ieşi din parcul de maşini. Se întoarse spre maiorul Dalleson şi spre locotenentul Hearn, care stăteau înghesuiţi pe bancheta din spate. Dacă sunt tăiate comunicaţiile cu batalionul 2 vom avea mult de umblat în noaptea asta. Jeepul trecu printr-o deschizătură amenajată în obstacolul de sârmă ghimpată şi o luă la dreapta, spre front. Generalul scruta mohorât drumul. Noroiul era din ce în ce mai greu de străbătut. Maşina derapa când într-o parte când într-alta prin glodul clisos care peste câteva ore avea să devină vâscos ca argila, împotmolind transporturile până la osie. Generalul cerceta întunecat cu privirea jungla care străjuia de o parte şi de alta şoseaua. Trecură pe lângă un şanţ în care zăceau cadavrele intrate în putrefacţie ale câtorva japonezi şi generalul îşi ţinu răsuflarea. Cu toate că mirosul acesta îi devenise familiar, îl suporta întotdeauna cu greu. Îşi notă în minte să trimeată o echipă care să curețe drumul de îndată ce se va restabili calmul.

Se lăsa noaptea, şi odată cu ea generalul avu presentimentul unui dezastru iminent. Mersul în acest jeep, care înainta încet prin întuneric, îi dădea senzaţia că pluteşte prin aer. Torsul regulat al motorului, muţenia însoţitorilor săi, freamătul greoi, jilav al junglei îl făceau să se simtă desprins

de orice prezență materială. Nu-i mai rămânea decât activitatea accelerată a creierului. Izolat undeva în spațiu, trebuia să-şi cântărească şi să-şi rezolve singur problemele. Furtuna, care se abătuse cu iuțeală de necrezut, urmase unui atac japonez. Zece minute înainte de dezlănțuirea ploii, un mesaj al batalionului 2 îl anunțase că inamicul declanşase un foc susținut. Îndată după aceea, furtuna rupsese liniile telefonice. Comandamentul diviziei rămăsese izolat de front; până şi radioul încetase să mai funcționeze. Generalul habar n-avea ce se petrece în primele linii: Poate că Hutchins fusese nevoit să bată în retragere: n-ar fi fost exclus ca japonezii, cuprinşi de o frenezie generată de furtună, să fi străpuns frontul în mai multe puncte. Cum făceau trupele lui față situației, fără să primească ordine din partea sa, Dumnezeu ştie. Numai să fi rezistat bateria comandamentului.

Din fericire, în ultimele două zile trimisese în sprijinul batalionului 2 vreo douăsprezece tancuri. Pe o vreme ca asta circulația tancurilor devenea imposibilă, şi chiar dacă acestea erau acum imobilizate din cauza terenului, se putea eventual organiza o poziție de apărare la adăpostul lor. Ce haos îl aştepta acolo? Până în zori întreaga linie risca să se transforme într-o serie de arici izolați. Şi nu putea face nimic – până nu restabilea legătura telefonică. Putea să se aştepte la cele mai mari nenorociri. În două zile risca să se regăsească la punctul de plecare, în locul unde începuse manevra de pivotare.

Îndată ce va avea un telefon la îndemână, va trebui să ia hotărâri fără întârziere? Trecea în revistă personalitatea ofițerilor săi de pe linia frontului, caracteristicile distinctive – presupunând că aveau – a diferitelor companii şi chiar a plutoanelor. Memoria sa remarcabilă reconstituia o sumedenie de cifre, de amplasamente, de poziții esențiale şi de incidente; ştia efectiv locul ocupat pe Anopopei de fiecare om, de fiecare armă, iar imaginea globală a dispozitivelor sale de pe insulă îi era prezentă în minte. În momentul acela era un om de o extremă simplitate. Întreaga lui ființă lucra în vederea unui scop unic, şi ştia din experiență, cu o certitudine care nu avea nevoie de cuvinte, că în clipa dorită, fiecare amănunt se va cristaliza într-o reacție adecvată. În starea sa de tensiune, instinctele nu puteau să-l înşele.

Cu toate acestea, înăuntrul lui mocnea o mânie intensă, primitivă.

Furtuna se pusese de-a curmezişul proiectelor sale şi furia lui căpăta forme copilăreşti. Din când în când îl încercau spasme de iritare, ce-i risipeau concentrarea minții, încețoşându-i-o. „Nu mi s-a spus o vorbă despre furtuna asta, bombănea el din când în când. Un serviciu meteorologic care merge anapoda. Marele Cartier al Armatei ştia desigur ceva, dar de ce nu m-au prevenit? Niciun raport despre furtuna asta, nimic, nimic. Ce neglijență. Poate că nu e simplă neglijență. Poate că se încearcă să mi se pună bețe în roate”.

Jeepul se împotmoli într-un şanț şi motorul se opri brusc. Cummings se întoarse spre şofer. Îi venea să-l ucidă cu un glonte, dar se mulțumi să murmure:

— Haide, băiete, n-avem timp pentru aşa ceva. Motorul jeepului se puse în mişcare şi porniră din nou la drum.

Bivuacul său fusese distrus, faptul acesta era cel mai neplăcut din toate. Îl preocupau primejdiile care-i pândeau divizia; era neliniştit – dar în mod abstract. Ceea ce îl durea direct, personal, era distrugerea bivuacului. Îşi aminti aproape cu durere de şuvoaiele de apă care măturaseră pietrişul de pe alei, de cuşeta sa răsturnată şi înțepenită în noroi, de naufragiul cortului său. Ce dezastru! îl cuprinse un nou acces de mânie.

— Aprinde farurile, băiete, porunci el şoferului. Altfel pierdem prea mult timp. Dacă s-ar fi aflat prin apropiere trăgători la pândă, ar fi fost ca şi cum s-ar fi plimbat cu o lumânare aprinsă, printr-o pădure înțesată de tâlhari. Se încordă înfiorat de plăcere. Primejdia îi biciuia nervii, îl făcea să aprecieze măreția misiunii sale. Ar fi bine să țineți sub observație marginile drumului, se adresă lui Hearn şi lui Dalleson. Aceştia îşi îndreptară carabinele în afara jeepului, scrutând jungla. În lumina farurilor, frunzişul căpăta o strălucire argintie, tainică.

Locotenentul Hearn pipăi magazia carabinei, trase închizătorul, apoi îl puse la loc, ținând în mâinile sale mari, mica armă cu țeava ațintită spre junglă. Se afla într-o complexă stare de spirit în care îşi făceau loc şi excitația şi descurajarea. Executaseră operațiunile în cea mai deplină ordine, iar acum, după toate înaintările acelea cronometrate, frontul amenința să se prăbuşească, în vreme ce jeepul lor rătăcea pe bâjbâite, ca un nerv în

căutarea unui muşchi sau a unui organ devitalizat. Generalul îi spusese odată: „Îmi place haosul; este ca un reactiv ce spumegă în eprubetă, înainte de precipitarea cristalelor. Pentru mine este un fel deaperitiv ”.

„E un fel de a te minți pe tine însuți”, se gândise Hearn atunci. Generalului nu-i plăcea haosul, cel puțin în momentele când se afla şi el în eprubetă. Numai unor oameni ca el, Hearn, putea să le placă haosul, oameni care nu se lăsau cuprinşi în vârtej.

Totuşi, generalul reacționase firesc. Hearn îşi amintea de apatia care-i cuprinsese după încetarea furtunii. Generalul rămăsese cam o jumătate de minut în contemplarea cuşetei sale mânjite, apoi ridicase un pumn de noroi pe care începuse să-l frământe între degete. Vijelia le tăiase parcă tuturor brațele, dar Cummings făcuse față situației adresând o cuvântare deosebit de politicoasă oamenilor care nu se gândeau decât să-şi bage coada între picioare şi s-o şteargă în căutarea unui adăpost. Reacția sa era firească, generalul trebuia să reia în mână frânele conducerii.

Acum, în jeepul acesta, atitudinea lui era de asemenea lesne de înțeles. Nuanțele politeții sale, timbrul vocii, îi dezvăluiau lui Hearn că generalul nu era preocupat decât de operațiunile militare şi de noaptea care îi aştepta. Însetat să treacă la acțiune, devenea alt om.

Această atitudine îl deprima pe Hearn şi totodată îi stârnea admirația. O atare capacitate de concentrare cu adevărat supraomenească îi era de neconceput. Privea contrariat jungla, ținând carabina în mână. N-ar fi exclus ca o mitralieră sau câțiva puşcaşi inamici, înarmați cu automate, să-i aştepte la următoarea cotitură a drumului. Jeepul lor ar lua curba, douăsprezece gloanțe l-ar atinge dintr-o salvă, şi astfel s-ar isprăvi cu istorioara bâjbâielilor şi-a măruntelor sale nemulțumiri. Odată cu el, tot atât de întâmplător, ar pieri un om cu însuşiri poate de geniu, un bădăran nerod de seama lui Dalleson şi un şofer tânăr şi nervos care era probabil un fascist în devenire. Şi toate acestea cât se poate de simplu. Luând o cotitură.

Sau, dimpotrivă, el ar ucide un om. Era de-ajuns să ridice arma, să apese pe trăgaci, şi un înveliş purtător de pofte şi nelinişti, or poate de puțină bunătate, ar trece în lumea neființei. Tot atât de uşor cum ai strivi o insectă. Dacă nu chiar mai uşor. Acest lucru îi pricinuia starea sa depresivă. Totul se

întorsese cu susul în jos; nimic nu mai era la locul lui. Oamenii cântaseră în parcul de automobile, un cântec gingaş, copilăros şi vitejesc totodată. Acum se aflau pe drumul acesta – un punct mişcător de-a lungul vastelor şi neutrelor spații ale junglei. Şi undeva, înainte; se desfăşura eventual o bătălie. Zgomotul constant al artileriei şi al armelor uşoare nu însemna mare lucru, putea tot atât de bine să fie vorba de un tir extins pe întreaga lungime a frontului, ca şi de o concentrare infernală într-un singur punct. Dar niciuna din aceste ipoteze nu corespundea probabil realității. Noaptea acționase trupele în insule izolate.

Încă o dată, deveni conştient de masa enormă a lui Dalleson proptită de propriul său corp şi aceasta îl făcu să se încordeze puțin. După câteva clipe, pescui în buzunarul cămăşii o țigară, apoi începu să se scotocească după un chibrit.

— Ar fi mai bine să nu fumezi, mormăi Dalleson.

— Farurile sunt aprinse.

— Da, mormăi iarăşi Dalleson.

Maiorul îşi deplasă uşor şezutul pe banchetă, contrariat că Hearn ocupa atâta loc şi că mai şi fuma. Era nervos. Nu-l preocupa perspectiva unei ambuscade; dacă s-ar fi văzut într-o asemenea situație, i-ar fi făcut față cu sânge rece şi s-ar fi achitat onorabil. Ceea ce îl neliniştea, era imposibilitatea de a şti ce aveau să facă după ce vor ajunge la regimentul 151 artilerie. Încerca tracul unui student cu mintea cam greoaie, în ziua examenului temut. În calitatea lui de ofițer cu operațiile şi instrucția, era firesc să cunoască situația tot atât de bine ca şi generalul, dacă nu chiar mai bine; dar fără hărțile şi hârtiile sale se simțea pierdut. Dacă generalul l-ar lăsa să ia inițiativa vreunei decizii, ar fi o catastrofă. Se răsuci din nou pe banchetă, adulmecă nemulțumit fumul țigării, apoi se aplecă înainte – şi cu o voce pe care o credea scăzută, dar care răsună tare şi puternic, spuse:

— Sper că totul va fi în ordine când vom ajunge la unu-cinci-unu, domnule general.

— Da, replică generalul, trăgând cu urechea la plescăitul cauciucurilor prin noroi.

Răcnetul lui Dalleson îi zgâriase auzul. Mergeau de vreo zece minute cu

farurile aprinse, şi nu mai simțea atât de acut iminența unei primejdii. Apoi îl cuprinse iarăşi neliniştea. Dacă liniile de comunicație nu erau restabilite, nu le mai rămânea decât să meargă încă o jumătate de oră prin noroi şi chiar în acest caz nu era sigur că se vor putea folosi acolo de vreun telefon. Şi în momentul acesta, japonezii străpungeau poate liniile de apărare.

Trebuia totuşi să ajungă la o linie telefonică. Fără telefon... se simțea asemenea unui jucător de şah căruia i s-ar fi legat ochii în mijlocul unei partide. Putea să-şi închipuie viitoarea mişcare a adversarului şi s-o pareze; dar îi va fi mai greu să prevadă cealaltă mişcare care va veni, şi cea următoare ei; dacă ar face o mişcare de apărare greşită, ar fi un dezastru. Jeepul coti brusc, derapând. Când ieşi din curbă, farurile se reflectară în ochii holbați ai unui soldat la pândă în dosul unei mitraliere, instalată pe o latură a drumului. Jeepul se îndreptă spre soldat...

— Ce dracu' v-a apucat să vă plimbați cu farurile aprinse! strigă el. Îl zări pe general: Iertați-mă, domnule general! zise el, clipind des.

— Foarte bine, camarade. Ai dreptate, nu e permis să calc propriile mele consemne. Zâmbi şi soldatul îi zâmbi la rândul său. Jeepul părăsi drumul şi se angajă pe un fel de cărare ce ducea spre postul de comandă al bateriei. Era întuneric şi generalul şovăi o clipă, încercând să se orienteze. Cortul postului de comandă este într-acolo, zise, el, arătând cu un gest. Cei trei ofițeri coborâră, apoi porniră prin beznă, împiedicându-se de rădăcini şi de vegetația care năpădea terenul prost deştelenit. Noaptea era foarte întunecoasă, se simțea în aer o tensiune stăpânită, şi cei trei bărbați păstrau tăcerea. Nu întâlniră decât un singur soldat de-a lungul celor cincizeci de metri pe care-i avură de parcurs până la postul de comandă.

Generalul dădu la o parte foile de la intrarea cortului şi pătrunse – neplăcut impresionat – în culoarul de siguranță. Cortul fusese, fără îndoială, dărâmat, târât prin noroi, apoi ridicat iarăşi. Partea dinăuntru a pereților era mânjită. Ajuns la extremitatea culoarului, dădu la o parte alte foi. Un recrut şi un căpitan şedeau la o masă.

Cei doi oameni săriră în picioare.

— Domnule general, rosti căpitanul.

Generalul adulmecă. Aerul, foarte jilav, era viciat. Sudoarea începu să i se

prelingă pe frunte şi pe spinare.

— Unde este colonelul McLeod? întrebă el.

— Îl chem, domnule general.

— Nu – stai o clipă. Poți să-mi spui dacă e posibil să obțin de aici legătura cu batalionul doi?

— Da, domnule general. Se poate.

Cummings simți o adâncă uşurare.

— Cheamă-i te rog. Vreau să le vorbesc. Îşi aprinse o țigară şi-i zâmbi locotenentului Hearn.

Căpitanul ridică receptorul şi învârti de trei ori manivela unui telefon de campanie.

— Trebuie să folosim releul bateriei B, domnule general.

— Ştiu, răspunse scurt generalul. Fiind familiarizat cu cele mai mărunte rotițe ale mecanismului diviziei, se arăta iritat ori de câte ori i se amintea un astfel de subiect.

După un minut sau două căpitanul îi înmână receptorul.

— Batalionul doi, domnule general.

— Dă-mi-l pe Samson, zise Cummings, folosind numele din cod al locotenent-colonelului Hutchins. Samson, aci Camei. Îți vorbesc de la Pivot Red. Ce se întâmplă? Aveți legături cu Paragon White şi Paragon Blue?

— Aici Samson. Da, circuitele noastre funcționează normal. Vocea se auzea slab şi de departe, având ca fundal în receptor un fel de bâzâit.

— Fii scurt, mormăi generalul.

— Am încercat să intrăm în legătură cu dumneavoastră, continuă Hutchins. Am respins un atac îndreptat împotriva lui Paragon White B ŞI C, şi împotriva lui Paragon Red E ŞI G. Dădu coordonatele. Cred că au sondat terenul şi că vor face o nouă încercare la noapte.

— Da, zise generalul, cumpănind datele situației. Va trebui să trimitem întăriri. Primul batalion din regimentul 459 infanterie, ținut în rezervă şi detaşat provizoriu la lucrările drumului, ar putea să ajungă până aici în două ore. Trebuie să păstreze însă o rezervă alcătuită cel puțin dintr-o companie şi un pluton. De altfel, atacul putea să se declanşeze mai devreme. Generalul chibzui un timp, apoi hotărî să nu trimeată în prima linie decât

două companii din batalionul unu şi să păstreze celelalte două companii pentru a acoperi o eventuală retragere. Va mai lua de la posturile de comandă şi de la serviciile companiilor toţi oamenii disponibili. Aruncă o privire asupra ceasului. Era ora opt. Samson, zise el, în jurul orei 23 Potential White Able şi Dog vor face joncţiunea cu trupele dumitale; deplasarea se va face pe drumurile afectate convoaielor. Vor stabili contactul cu Paragon White şi Paragon Red, potrivit condiţiilor locale. Operaţia se va executa în funcţie de necesităţile momentului. În clipa aceea, lui Cummings totul îi părea extrem de limpede. Japonezii vor dezlănţui probabil în cursul nopţii, un atac pe întreaga linie a frontului, şi mai mult ca sigur, vor încerca să învăluie flancurile. Furtuna împiedicase trupele lui Toyaku să se grupeze în timp util, şi se putea presupune că terenul desfundat îl pusese în imposibilitate de a-şi deplasa prea multe tancuri. Era exclus ca atacul japonez să nu fi avut decât rolul unui simplu sondaj, menit să determine punctele slabe ale liniei de apărare inamice. Totuşi, pe noroiul acesta, care împiedica manevrele rapide, Toyaku se va vedea silit să atace numai sectoare izolate în speranţa că le va sparge. Generalul era încredinţat că va putea face faţă situaţiei. Vom avea de întâmpinat la noapte atacuri locale extrem de puternice, vorbi el în receptor. Veţi stabili contactul cu toate unităţile din linia întâi şi le veţi ordona să reziste pe poziţie. Nu admit o retragere generală.

— Domnule general? Vocea de la celălalt capăt al firului era şovăielnică.

— Dacă japonezii izbutesc să pătrundă în liniile noastre, lăsaţi-i să o facă. Companiile care vor rămâne să flancheze golurile făcute de japonezi trebuie să reziste pe poziţii. Voi trimite în faţa consiliului de război orice ofiţer care, din motive tactice, ar ordona unităţii sale să se retragă. Forţele inamice care ne vor străpunge liniile vor fi lichidate de rezervele noastre.

Dalleson era complet dezorientat. După socotelile sale, linia frontului – de curând stabilită – nu putea rezista loviturilor puternice pe care japonezii le vor dezlănţui la adăpostul nopţii. El şi-ar fi retras trupele cu o milă sau două, spre a întârzia declanşarea atacului până a doua zi de dimineaţă. Simţi o profundă recunoştinţă faţă de general, fiindcă acesta nu-i ceruse părerea. Şi, fără tranziţie, acceptă ca pe un lucru de la sine înţeles că generalul avea

dreptate şi că el se înşelase.

— Şi eu? întrebă Hutchins. Am să primesc întăriri?

— Powerhouse va stabili contactul cu trupele dumitale la ora 23,30. Vei desfăşura noile forțe între Paragon Red şi Paragon Red Easy, coordonate 017.37 – 439.56 şi 018.25 – 440.06. Cita pozițiile din memorie; i se întipăriseră în minte planurile directoare. În plus, veți primi un pluton întărit din Paragon Yelow Sugar. O veți folosi pentru aprovizionare şi comunicație cu Paragon White, şi mai târziu, dacă este posibil, o veți detaşa la Paragon Baker sau Cat. Vom stabili amănuntele în funcție de desfăşurarea situației. Noaptea asta îmi voi stabili postul de comandă aici.

Totul îi venea acum cu uşurință în minte, formula hotărârile într-o succesiune rapidă şi – îşi spunea el – sub o formă instinctiv justă. În momentul acesta era cu adevărat fericit. Închise telefonul şi se uită la Hearn şi la Dalleson. Simți o domoală şi impersonală afecțiune pentru cei doi ofițeri.

— Vom avea o noapte destul de încărcată, zise el cu jumătate glas. Remarcă, indirect, că ofițerul de artilerie şi soldatul se uitau la el cu un fel de spaimă. Se întoarse spre Dalleson şi-i spuse aproape cu voioşie: – I-am promis lui Hutchins un pluton întărit. Îi voi trimite pe Pioneer şi pe Demolition, dar trebuie să mai adăugăm o grupă din alt pluton.

— Poate să-i luăm de la Recunoaştere, domnule general?

— Perfect, pe ăştia am să-i dau. Acum, pregăteşte-mi ordinele de marş. Repede. Îşi aprinse o țigară şi se întoarse spre Hearn. Ar fi cazul să ne faci rost de cuşete, domnule locotenent. Nu avea timp să se ocupe de Hearn într-un moment ca acesta.

Sugestia de a adăuga o grupă de recunoaştere la plutoanele Pioneer şi Demolition fu singura contribuție a lui Dalleson la bătălia care avea să se dezlănțuie în noaptea aceea.

5

Roth visa că prindea fluturi pe o pajişte frumoasă, când Minetta veni să-l trezească spre a intra de gardă. Roth bombăni ceva şi încercă să se întoarcă pe partea cealaltă, dar Minetta îl scutură şi mai zdravăn.

— Bine, bine, mă scol, murmură el înciudat. Se răsuci iarăşi, mormăi ceva, se ridică în mâini şi în genunchi, apoi clătină din cap. Trei ore de gardă în toiul nopţii! zise el cu scârbă; posomorât, începu să se încalţe.

Minetta îl aştepta în amplasamentul mitralierei.

— Iisuse, în noaptea asta umblă fantome, şopti el. Credeam că n-o să se mai isprăvească niciodată.

— S-a întâmplat ceva?

Minetta se uită spre jungla cufundată în beznă. Nu se desluşea decât sârma ghimpată, la vreo zece yarzi dincolo de mitralieră.

— Mi s-a părut că aud nişte japonezi foindu-se pe acolo, zise el cu voce scăzută. Bagă de seamă, să deschizi bine ochii.

Roth simţi că se îmbolnăveşte de frică.

— Eşti sigur?

— Nu ştiu. Artileria bubuie zdravăn cam de vreo jumătate de oră. Cred că acolo, pe front, s-a încins lupta. Îşi încordă auzul. Aşteaptă! O baterie scuipă foc la câteva mile depărtare, bufnind răsunător şi gol. Pun rămăşag că japonezii atacă. Iisuse, cred că băieţii din plutonul nostru au şi intrat în horă!

— Noi ăştialalţi avem noroc, zise Roth.

Vocea lui Minetta scăzu de tot.

— De, ştiu eu. Nu e prea grozav să faci de gardă. Ai să vezi. Trei ore pe o noapte ca asta îţi albesc părul. Ce te faci dacă japonezii ajung până aici tocmai când eşti de gardă? Nu suntem decât la zece mile de front. Cine ştie dacă nu ne vom pomeni aici cu niscaiva patrule.

— Va să zică e serios, bolborosi Roth. Îşi aminti chipul lui Goldstein, când îşi pregătea raniţa, îndată după furtună. Acum se afla acolo, în mijlocul bătăliei. Roth încercă o senzaţie bizară. Goldstein risca să fie ucis. Oricare dintre ei de altfel – Red, Gallagher, sergentul Croft, Wyman, Toglio, Martinez,

Ridges, sau Wilson. Acum erau cu toții acolo, prinşi în vâltoarea luptei. Mâine, unul sau altul nu va răspunde la apel. Era groaznic, dacă te gândeai. Ar fi vrut să-i împărtăşească şi lui Minetta gândurile sale. Dar Minetta începu să caşte.

— Iisuse, sunt mulțumit că s-a sfârşit. Vru să plece, dar se opri. Ştii pe cine va trebui să trezeşti?

— Pe sergentul Brown?

— Da. Doarme cam pe-acolo, pe o cuvertură, împreună cu Stanley. Arătă vag într-o direcție.

— Suntem doar cinci oameni care facem de gardă în această parte a taberei, murmură Roth. Gândeşte-te puțin, doar cinci oameni pentru un perimetru care ar necesita un pluton întreg.

— Asta voiam să spun şi eu, zise Minetta. N-avem clipă de răgaz. Cel puțin acolo, sus, unde sunt ai noştri, e o sumedenie de lume. Căscă. Bine, mă duc, zise el.

Roth se simți îngrozitor de singur după plecarea lui Minetta. Se uită spre junglă, apoi, cât mai pe tăcute, coborî în şanțul mitralierei, îşi spunea că lucrurile acestea depăşeau puterile sale; nu-l țineau balamalele. Aici era nevoie de oameni mai tineri decât el, băieți de o seamă cu Minetta sau cu Polack, sau de veterani.

Şedea pe două lădițe cu cartuşe, iar mânerele lor îi intrau în fese. Se răsucea din când în când, şi îşi mişca picioarele. Furtuna transformase şanțul într-un smârc. Totul era jilav. Hainele lui rămăseseră ude câteva ceasuri în şir, şi el se culcase pe pătura întinsă pe pământul umed. Ce viață! Până să se lumineze de zi, va răci cu siguranță. Şi să fie mulțumit dacă nu se va alege cu o pneumonie.

În junglă domnea liniştea; o imobilitate sinistră, care-i tăia respirația. Aştepta. Deodată imensul vid din jur se sfărâmă şi Roth deveni brusc conştient de viața nocturnă a pădurii – desluşi suspinul copacilor, concertul greierilor şi al broaştelor şi al şopârlelor ce se foiau prin desiş. Apoi, deodată, zgomotele părură să se topească, urechea sa nu mai capta decât tăcerea, şi astfel, câteva minute, avu senzația că se perindă o succesiune regulată de zgomote şi tăceri, distincte unele de celelalte, şi totuşi identice, asemeni

acelor jocuri de cuburi care-şi schimbă fără încetare forma, şi apar când scobite, când cu proeminenţe. În depărtare se auzi un tunet, urmat de un fulger, dar lui Roth nu-i mai păsa de ploaie. Ascultă îndelung canonada, care răsuna întocmai ca un clopot mare înfăşurat în greul linţoliu al umezelii nocturne. Se cutremură şi îşi încrucişă braţele. Îşi amintea tot ce-i spusese un sergent instructor despre şmecheriile murdare ale japonezilor, despre chipul cum se strecoară în spatele santinelelor şi le înjunghie. „N-ai timp nici să-ţi dai seama de ce ţi se întâmplă, îi explicase sergentul, în afară poate de ultima clipă, când însă e prea târziu".

Crampe de frică îi răscoliră maţele şi îl făcură să arunce o privire înapoia sa. Tremura, chibzuind posomorât cum e când mori înjungheat. Ce sfârşit îngrozitor! Nervii îi erau încordaţi. În vreme ce se străduia să desluşească jungla, de dincolo de luminişul îngust şi de sârma ghimpată, îl cuprinse aceeaşi panică teribilă, pe care o încearcă un copil în timpul unui film de groază, când monstrul se năpusteşte pe la spate asupra eroului. Ceva clănţăni prin mărăcini; Roth se chinci la iuţeală în şanţul său, apoi încetul cu încetul cuteză să strecoare o privire pe deasupra parapetului; încerca să discearnă o formă omenească sau cel puţin să recunoască vreun obiect prin bezna adâncă a pădurii. Zgomotul dispăru, dar reîncepu după zece secunde. Roth stătea îngheţat în şanţul său şi simţea cum îi pulsează întreagă fiinţă. Avea senzaţia că urechile sale se transformaseră în nişte enorme amplificatoare, ce detectau o gamă întreagă de sunete abia percepute mai înainte – alunecări, foşniri, trosnete de vreascuri, de ferigi strivite. Se aplecă peste mitralieră, dar îşi aminti că nu-l întrebase pe Minetta dacă o încărcase sau nu. Ar fi trebuit să lase în jos chiulasa şi să verifice magazia, dar era îngrozit la gândul zgomotului pe care avea să-l facă. Îşi luă puşca şi împinse încet siguranţa, făcând-o să alunece, dar nu putu înăbuşi un clinchet metalic care-i răsună asurzitor în urechi. Tresări şi se holbă în beznă, sforţându-se să determine locul de unde veneau zgomotele; dar acestea păreau să provină din toate părţile, fără ca el să-şi poată face o idee despre pricina şi depărtarea lor. Un nou vacarm îi izbi auzul; roti mitraliera, cu stângăcie, aşteptând împietrit, acoperit de sudoare. O clipă fu ispitit să tragă, orbeşte, cu furie, dar îşi aminti că era primejdios. Poate că nici ei nu mă văd,

îşi zise, deşi nu-i venea să creadă. Numai teama de ceea ce i-ar fi spus sergentul Brown îl reținuse să deschidă focul. „Dacă tragi fără să vezi ținta îți descoperi poziția şi te poți pomeni în orice clipă cu o grenadă în cap". Aşa îi spusese Brown. Era convins că japonezii îl vedeau şi aceasta îi stârni deodată furia. „De ce nu veniți odată?" se întreba el cu disperare. Nervii îi erau atât de încordați, încât ar fi primit cu uşurare un atac.

Îşi înfundă picioarele în mâlul adânc din fundul şanțului şi, fără să-şi mute privirile de la liziera junglei, luă puțin noroi de pe o cizmă şi începu să-l frământe ca pe o argilă. Nu-şi dădea seama ce face. Fiindcă stătea țeapăn, începuse să-l doară ceafa. I se părea că şanțul său era teribil de expus şi insuficient apărat. Era îngrozitor să fii nevoit a face de gardă într-un şanț descoperit, având doar o mitralieră la îndemână.

La liziera junglei avu loc o învălmăşeală frenetică şi Roth îşi strânse fălcile ca să nu țipe. Zgomote asemănătoare celor pe care le fac nişte oameni târându-se, se apropiau tot mai mult; înaintau câțiva paşi, se opreau, apoi pocneau iarăşi. Bâjbâi în jurul trepiedului mitralierei, în căutarea unei grenade; după ce o găsi, rămase cu ea în mână, întrebându-se unde s-o arunce. Grenada îi părea extrem de grea, şi se simțea atât de slăbit, încât se temea că n-o va putea azvârli la mai mult de zece yarzi. Fiindcă distanța reglementară – după cum învățase la instrucție – era de circa treizeci şi cinci de yarzi, îl încolți frica să nu fie ucis de schijele propriei sale grenade. O puse la loc şi rămase nemişcat lângă mitralieră.

După o bucată de vreme spaima începu să-i scadă. De mai bine de o jumătate de oră se aşteptase ca zgomotele să dea naştere la ceva, dar nu se întâmplase nimic, aşa că începu să se mai linişească. Nu concepea că japonezii – în cazul că l-ar fi detectat – ar fi fost în stare să piardă două ore ca să înainteze cincizeci de metri. Fiindcă el însuşi era incapabil să mai îndure această stare de tensiune, îşi închipuia că nici ei nu erau mai breji; încercă aşadar să se convingă că jungla era populată numai de animale care umblau de colo până colo. Se aşeză, rezemându-se cu spinarea de peretele umed al şanțului; începea să se destindă. Nervii i se calmau treptat; deşi tresărea încă la zgomotele bruşte, simțea că nervii i se domoleau încetul cu încetul, ca o maree care se retrage. După o oră începu să-i fie somn. Nu se

mai gândea la nimic; nu făcea decât să asculte viața intermitentă a pădurii. Un țânțar începu să-i bâzâie pe la urechi, pe la ceafă, şi el aşteptă ca insecta să-l înțepe, astfel încât s-o poată strivi. Se gândi că în şanțul său se mai aflau şi alte insecte şi asta îl făcu să se scuture de parcă o furnică ar fi şi umblat de-a lungul spinării sale. Îşi aminti de libărcile care bântuiau primul apartament în care locuise îndată după căsătorie. Atunci încercase să-şi liniştească nevasta. „Nu trebuie să-ți faci sânge rău, Zelda. Îți spun sigur că libărcile nu sunt atât de rele pe cât par; am învățat asta la şcoală". Zelda era convinsă că aveau şi ploşnițe în pat; cu toate că încercase zadarnic s-o potolească: „Zelda, libărcile mănâncă ploşnițele". Ea sărise din pat şi se agățase de gâtul lui şi strigase plină de spaimă: „Herman, mă muşcă ceva". „Imposibil". „Nu-mi mai vorbi de libărcile tale, şoptea ea mânioasă în întunericul camerei de culcare. Dacă libărcile mănâncă ploşnițele, înseamnă că trebuie să fie ploşnițe şi în patul nostru, nu?"

Amintirile acestea îi treziră simțăminte de plăcere dar şi de regret. Viața lor în comun nu-i împlinise speranțele. Se certaseră de nenumărate ori, căci Zelda avea limba ascuțită. Îl lua peste picior fiindcă avea educație şi fiindcă era incapabil să câştige bani. Nu era numai vina Zeldei, dar nici a lui. Nimeni nu putea fi condamnat. Atâta doar, că nu e posibil să ai tot ce ți-ai visat în copilărie. Îşi şterse mâinile pe pantaloni, cu o mişcare lentă şi măsurată. Zelda fusese o soție bună. Reconstituia tot mai greu în memorie certurile ca şi chipul nevestei sale. Visa cu ochii deschişi, o vedea sub trăsăturile unei alte femei, sub trăsăturile multor femei. O viziune lascivă prinse să i se perinde prin minte.

Visă că făcea fotografii pornografice folosindu-se de o fată pe care o costumase ca pe o cow-girl. Fata purta o pălărie de cowboy, o fâşie de piele lată de un deget îi acoperea sânii, un centiron cu cartuşe şi un toc de revolver îi spânzurau pe şolduri. Roth îi spunea în ce poziții să stea şi ea îl asculta cu o nepăsare provocatoare. Canalele inghinale începură să-l doară, dar rămase să viseze cu ochii deschişi şi să-şi închipuie tot felul de lucruri.

După un timp începu să lupte împotriva somnului, care începea iarăşi să-l potopească. Zgomotul continuu şi îndepărtat al canonadei, când limpede, când asurzit, îi procura acum o senzație de siguranță. Nu mai trăgea cu

urechea la ecourile junglei. Ochii i se închideau, rămâneau închişi şi el plutea între vis şi veghe. În mai multe rânduri fu pe punctul de a adormi, dar de fiecare dată, câte un zgomot neobişnuit îl smulgea brusc din somnolență. Se uită la cadranul luminos al ceasului de mână şi constată uluit că mai avea o oră de gardă. Se rezemă de peretele şanțului; închise ochii hotărât să-i deschidă după câteva secunde şi adormi.

Se trezi peste două ore. Începuse iarăşi să plouă. Burnița îi îmbibase parcă oboseala şi pătrunsese în bocanci. Posomorât, strănută, şi abia atunci îşi dădu surprins seama cât de mult dormise. „Un japonez ar fi putut să mă omoare”, îşi spuse el înfiorat. Ieşi din şanț şi porni poticnindu-se în căutarea lui Brown. N-ar fi dat de el, dacă nu l-ar fi auzit bombănind:

— Ce dracu’ scormoneşti pe aici, ca un porc prin lături? Roth se făcu mic.

— Nu izbuteam să te găsesc, spuse el pe un ton plângăreț.

— Pe dracu’, mormăi Brown. Se întinse sub pătură, apoi se ridică. „N-am putut dormi din cauza tărăboiului ăsta blestemat. Cât e ceasul?”

— E trecut de trei şi jumătate…

— Trebuia să mă trezeşti la trei.

Roth aşteptase cu teamă această remarcă.

— Mă furaseră gândurile, îngăimă el, şi am uitat să mă uit la ceas.

— Căcat! zise Brown. Îşi înnodă şireturile de la bocanci şi, fără să mai adauge ceva, se îndreptă spre postul de gardă.

Roth rămase o clipă nemişcat; cureaua puştii îi rodea umărul; porni în căutarea locului în care el şi cu Minetta îşi făcuseră culcuşul. Minetta îşi trăsese toate păturile, aşa că Roth se lungi cu băgare de seamă, căutând să se învelească şi el cu o pătură. Acasă, ținuse întotdeauna să aibă plapuma băgată sub picioare; acum se simțea nenorocit, fiindcă picioarele îi ieşeau de sub pătură. Totul era jilav. Continua să plouă şi îl pătrunsese frigul. Păturile erau ude, iar mirosul de mucezeală aducea cu duhoarea de picioare nespălate. Se răsuci când pe o parte, când pe alta, străduindu-se să găsească un loc mai bun, dar nu-şi afla astâmpărul, ai fi zis că o rădăcină îl împoldea în scobitura şalelor. Îşi scoase capul afară din pături. Burnița îi gâdila fața; transpira şi dârdâia în acelaşi timp. Era încredințat că se va îmbolnăvi. „De ce nu i-am spus lui Brown să-mi mulțumească fiindcă am

făcut încă o jumătate de oră de gardă în locul lui?” se întrebă el pe neaşteptate. Se simţea amărât şi frustrat, pentru că nu ştiuse să-i răspundă pe loc. „Aşteaptă puţin, am să ţi-o spun pe şleau, mâine de dimineaţă, îşi făgădui el mânios. Nu exista om în pluton, care să-i fie pe plac lui Roth. Toţi sunt nişte tâmpiţi. Niciunul din ei nu e în stare să se arate prietenos faţă de un nou-venit”, conchise el. Şi asta îl făcu să se simtă îngrozitor de singur. Îi era frig la picioare şi când încercă să-şi mişte degetele, spre a şi le încălzi, se simţi copleşit de inutilitatea încercării sale. Se sili să se gândească la nevasta şi la fiul său, şi i se păru că nu poate să existe viaţă mai desăvârşită decât alături de ei. În ochii nevestei sale sclipea un licăr dulce şi matern, iar fiul său îl privea cu încântare şi respect. Şi-l închipuia crescând, se vedea discutând cu el, făcând mult caz de părerile lui. Burniţa îi gâdila urechea; Roth îşi acoperi faţa cu un colţ al păturii, apoi se lipi de trupul cald al lui Minetta. Se gândi iarăşi la copilul său, şi mândria îi umflă pieptul. „Crede că sunt cineva, îşi zise el. Lasă, am să le-arăt eu lor!” Ochii i se închiseră şi un oftat adânc, ce exprima o imensă dezamăgire, îi scăpă în noaptea calmă, ploioasă.

„Scârba asta de Roth, îşi spunea Brown. Să adoarmă când e de gardă; japonezii ne-ar fi putut ucide pe toţi. Nimănui nu-i e îngăduit să-şi lase camarazii în primejdie; nu poate fi ceva mai rău pe lume. Nu, dom’le, îşi repetă Brown, nu poate fi ceva mai rău pe lume. Uneori şi mie mi-e frică, şi eu îmi pierd capul, dar cel puţin îmi îndeplinesc îndatoririle de sergent. Trebuie să-ţi urmezi drumul, oricât ar fi de greu. Omul are obligaţia să-şi îndeplinească treaba ce-i revine, să-şi asume răspunderea faptelor sale; abia atunci poate pretinde să i se dea ceea ce i se cuvine. Pe Roth l-am luat la ochi din prima zi. Nu face două parale. E un trântor, nu ştie să se descurce şi nu-l preocupă nimic. Urăsc pe burghezii ăştia care se pierd cu firea fiindcă au dat de greu. Ai dracului. Şi noi, care ne aflăm pe front de doi ani, şi Dumnezeu ştie cât o să mai stăm! Noi ne luptăm, în vreme ce ei îşi fac de cap cu nevestele şi îşi fac poate şi cu ale noastre”.

Îşi schimbă înciudat locul; încercă să se aşeze cât mai bine pe lăzile cu muniţii, îşi aruncă privirile asupra junglei, apoi îşi şterse cu mâna nasul

scurt şi cârn. „Da, şi noi stăm aici, în şanțurile astea păduchioase, şi ne trec nădușelile ori de câte ori auzim un zgomot suspect; în vremea asta femeile huzuresc acasă! Trebuia să-mi închipui ce are să mă aştepte, din ziua când m-am încurcat cu târfa aia. Încă de pe vremea când umblam împreună la şcoală, începea să dea ochii peste cap de îndată ce vedea o pereche de nădragi. Acum ştiu. Ştiu că e o neghiobie să te însori cu o fată, numai fiindcă nu poți s-o ai altfel. Mi-a sucit capul; nici azi nu ştiu dacă era fecioară. Nu mai există pe lumea asta femei curate, cinstite. Când propria ta soră îți spune că nu te priveşte dacă îşi face de cap, în lipsa bărbatului ei plecat în călătorie, e cazul să deschizi bine ochii şi să vezi lucrurile limpede. Nu e femeie în care să mai poți avea încredere, după ce-ai lăsat-o puțin timp singură. De câte ori nu m-am culcat cu femei măritate, cu mame de copii! Sunt dezgustătoare”.

Îşi ridică puşca de pe genunchi şi o rezemă de mitralieră. „Ca şi cum n-aş avea destule necazuri pe cap: indivizi de teapa nemernicului ăstuia de Roth, care adoarme când e de gardă, corvezi care trebuie supravegheate pentru ca oamenii să nu execute sarcini peste puterile lor, gânduri care te năpădesc – ziua de azi să fie oare ultima din viața ta? – măcar dacă femeile ar avea bunăcuviință să țină picioarele strânse; da, da, femeile sunt nişte păcătoase. În vremea asta noi le ducem dorul; da ce dracu' poți face? Ar trebui să nu mă mai amărăsc atâta, altfel n-am să mai fiu bun de nimic; şi nu trebuie să-mi pierd cumpătul; dar cum să nu-ți fugă mintea la târfele astea de femei, când n-ai altceva la ce să te gândeşti? Toți se gândesc la femei; mai mult ca sigur.

Şi în clipa asta, ce-o fi făcând? În clipa asta trebuie să fie cu vreunul în aşternut; or fi socotind ce-o să facă cu cei zece mii de dolari pe care-o să pună mâna dacă plesnesc. Ei bine, am să le joc un renghi, am să scap nevătămat din războiul ăsta blestemat, şi pe urmă am să-i fac vânt nevestei, şi pe urmă am să câştig bani din gros. Pentru inşi ca mine, care nu se dau înapoi de la nimic, or să fie după război destule mijloace de câştig. Toți de aici spun că sunt un sergent destoinic. Poate să nu fiu un cercetaş tot atât de bun ca Martinez; poate că nu am gheață în vine ca Croft, dar mă conformez regulamentului şi-mi iau serviciul în serios. Nu sunt ca Red, care-

şi pierde vremea fără rost şi care nu se gândeşte decât să tragă chiulul. Fac tot ce-mi stă în putinţă ca să fiu un gradat de nădejde, fiindcă cei care sunt destoinici în militărie, îşi găsesc întotdeauna un loc bun în viaţa civilă. Dacă ai un lucru de făcut, fă-l cum trebuie, aşa gândesc eu;"

Artileria trăgea fără întrerupere de câteva minute; Brown ascultă canonada cu atenţia încordată. „Vai de pielea alor noştri, îşi zise el. Al dracului să fiu dacă japonezii nu atacă în plin. Cei din plutonul derecunoaştere sunt acum în mijlocul vânzolelii. Nu prea e băftos plutonul nostru, şi asta pot s-o spun fără înconjur; tot ce-aş vrea, e să nu cadă niciunul de-ai noştri în noaptea asta. Încercă să străpungă cu privirea întunericul. Am mare noroc că ne-au lăsat în spatele frontului, îşi zise el; bine că nu sunt în pielea lui Martinez. Lucrurile or să se încingă rău în noaptea asta; zău, n-am nicio poftă să fiu acolo. Am alergat şi eu destul sub focul mitralierelor şi am înotat prin apă în vreme ce japonezii trăgeau asupra noastră cu tunurile antiaeriene. Sunt mândru că m-au făcut sergent, dar uneori aş vrea să fiu un simplu soldat, ca să joc în ham ca Roth; Trebuie să mă descurc singur, pentru că nimeni n-o să mă ajute; şi dacă e vorba, am asudat destul în războiul ăsta ca să nu mă las curăţat tocmai acum".

Îşi pipăi cu degetul bubele din jurul gurii. „Fir-ar a dracului de treabă, îşi zise el, nădăjduiesc să scape cu toţii teferi".

Convoiul de autocamioane înainta cu îndârjire prin noroi. Trecuse doar o oră de când cei din plutonul de recunoaştere plecaseră din bivuac dar li se părea că se scursese mult mai mult timp. Cum în fiecare autocamion erau douăzeci şi cinci de oameni şi numai douăsprezece locuri pe bănci, mai bine de jumătate din ocupanţi se îngrămădea pe podea într-o încâlceală de picioare, de arme şi de raniţe. Năclăiţi de sudoare, cufundaţi în beznă, li se părea că noaptea era cumplit de adâncă; de o parte şi de alta a drumului jungla răspândea o umezeală lipicioasă.

Nimeni nu avea nimic de spus. Când îşi ascuţeau auzul, puteau să audă maşinile din capul convoiului gâfâind din greu în susul unei coaste. Uneori autocamionul din urma lor se apropia destul de mult ca să-i desluşească farurile camuflate, luminând slab, asemenea unor lumânări în ceaţă. În

negura compactă lăsată asupra junglei, oamenii aveau senzația că sunt lipsiți de substanță.

Wyman şedea pe ranița sa şi când închidea ochii şi se lăsa în voia zdruncinăturilor camionului, i se părea că se află în metrou. Tensiunea şi emoția încercate în momentul în care Croft venise să le spună să-şi strângă echipamentul şi să fie gata, slăbiseră în parte, şi acum mintea lui şovăia între plictiseală şi vagi aduceri aminte. Se gândea că îşi însoțise odată mama într-o călătorie cu autobuzul de la New York la Pittsburgh. Asta se întâmplase îndată după moartea tatălui său, şi mamă-sa mergea să-şi vadă rudele în legătură cu nişte chestiuni băneşti. Demersul se dovedise a fi zadarnic şi pe drumul de întoarcere, în autobuzul de noapte, el şi maică-sa vorbiseră despre situația lor şi împreună hotărâseră că el va trebui să-şi caute de lucru. Îşi aducea aminte de toate acestea cu un soi de uimire. Fusese noapteacea mai importantă din viața lui, şi acum întreprindea altă călătorie, mult mai memorabilă, fără să aibă cea mai mică idee cum avea să se sfârşească. O clipă se simți foarte matur: lucrurile acestea avuseseră, loc cu puțini ani în urmă, şi acum i se păreau neînsemnate. Încercă să-şi închipuie frontul, bătălia, şi recunoscu că îi era imposibil să şi le imagineze. Îşi închipuise întotdeauna o bătălie ca pe o încleştare violentă, care se desfăşura fără încetare, zile de-a rândul. Dar de la sosirea sa în pluton nu se întâmplase nimic. Trecuse o săptămână şi mai bine într-o atmosferă de linişte şi pace.

— Crezi că o să vedem multe în noaptea asta, Red? întrebă el încetişor.

— Întreabă-l pe general, îi răspunse în doi peri Red. Îi era drag Wyman, dar se străduia să pară neprietenos, fiindcă tinerelul acesta i-l amintea pe Hennessey. Noaptea care îi aştepta îi inspira cea mai profundă aversiune. Luase parte la atâtea lupte, cunoscuse atâtea spaime, văzuse atâția oameni ucişi, încât nu-şi mai făcea iluzii în privința propriei sale invulnerabilități. Ştia că putea fi ucis; era un fapt pe care-l acceptase, pe care-l înconjurase cu un înveliş protector spre a-l izola mai bine – atât de bine încât se gândea rareori la el. Totuşi, de la o vreme cădea pradă unei senzații îngrijorătoare, imposibil de tălmăcit în cuvinte, dar foarte apăsătoare. Până la uciderea lui Hennessey privise moartea celor cunoscuți ca pe ceva enorm, nimicitor şi

nebunesc. Cei ucişi erau cei pe care nu-i mai vedeai în preajma ta; ei se confundau cu cei care plecau la spital şi nu se mai întorceau, sau cu cei care schimbau unitatea. Când i se întâmpla să audă că vreun cunoscut fusese ucis sau grav rănit, manifesta interes, se arăta chiar puțin afectat, dar acest soi de emoție ar fi resimțit-o aflând că un prieten se însurase, ori că pierduse sau câştigase o sumă de bani. În sfârşit, ceva care se întâmpla unei cunoştințe. Dar moartea lui Hennessey îi redeschisese o nelinişte tainică. Amintirea cuvintelor lui Hennessey căpăta un înțeles atât de ironic, de evident, încât, Red se trezea pe marginea unei spaime de nepătruns.

Altă dată ar fi fost în stare să întâmpine perspectiva chinurilor şi a mizeriilor războiului cu o acceptare rece a ceea ce ştie că va fi moartea. Dar acum, ideea morții îl îngrozea iarăşi.

— Ştii ceva? se adresă el lui Wyman.

— Nu.

— N-ai ce să-i faci, aşa că mai bine ține-ți gura.

Wyman înghiți dojana şi tăcu. Regretându-şi ieşirea, Red pescui în fundul buzunarului său un baton de ciocolată pe jumătate topit şi acoperit de fire de tutun.

— Vrei puțină ciocolată? întrebă el.

— Da, mulțumesc.

Noaptea era grea, apăsătoare. În afară de câte o sudalmă sau vreun mormăit provocat de hurducăturile drumului, în autocamion domnea tăcerea. Fiecare vehicul în parte făcea tot zgomotul pe care îl poate face un camion: scârțâia, gemea, zdrăngănea prin hârtoape, floştocea prin noroi. Luate împreună, autocamioanele scoteau un potpuriu de ecouri şi de vibrații complicate, care sunau ca o dulce, continuă şi melancolică rostogolire de valuri de-a lungul flancurilor unei nave. Chirciți pe podeaua camionului, cu spinările înțepenite de picioarele celor care şedeau, cu puştile proptite la întâmplare sau ținute ca vai de ele pe genunchi, oamenii scrutau bezna. Croft insistase să-şi păstreze căştile şi Red asuda sub greutatea căştii sale.

— Am putea tot atât de bine să purtăm un sac de nisip, îi zise el lui Wyman.

Încurajat, Wyman întrebă:

— Cred că n-o să fie prea rău, nu-i aşa?

Red suspină, spre a-şi stăpâni enervarea

— N-o să fie prea rău, băiete. N-ai decât să-ți strângi gaura curului şi restul o să meargă de la sine.

Wyman râse molcom. Ținea la Red şi se hotărî să stea în preajma lui. Autocamioanele se opriră şi oamenii începură să se mişte, să-şi facă loc şi să bombăne, încercând să-şi destindă membrele amorțite; apoi, cu bărbia în piept, aşteptară fără să-şi piardă răbdarea. Uniformele n-aveau cum să se usuce în atmosfera jilavă a nopții. Nu sufla niciun strop de vânt şi oamenii se simțeau obosiți şi somnoroşi.

Goldstein începu să se agite. Când văzu că după cinci minute de aşteptare autocamioanele nu se pun în mişcare, se întoarse spre Croft:

— Domnule sergent, zise el, pot să cobor, ca să aflu de ce ne-au oprit?

— Nu te mişca de-acolo, Goldstein, mârâi Croft. Nimeni n-are voie să coboare şi să se rătăcească apoi cu bună ştiință.

Goldstein roşi.

— Nu mă gândeam la aşa ceva, bâigui el. Mi-am spus doar că ar putea fi primejdios să stăm nemişcați în vreme ce japonezii ne dau eventual târcoale. Cum vreți să ştim altfel de ce s-au oprit camioanele?

Croft căscă, apoi rosti cu glasul său rece şi egal:

— Stai liniştit, o să ai mai târziu destule motive ca să-ți faci griji. Deocamdată vezi-ți de treabă şi scobeşte-te-n nas dacă n-ai altceva mai bun de făcut. Lasă pe seama mea judecarea situației.

Câțiva pufniră în râs şi Goldstein se simți jignit. Îşi dădu seama că îl ura pe Croft; începu să rumege batjocurile suferite din partea acestuia, de când sosise în unitate.

Convoiul demară smucit, parcurse cu viteza întâia câteva sute de metri şi se opri iarăşi.

Gallagher scăpă o înjurătură.

— Ce ai, micuțule, te grăbeşti? întrebă Wilson cu blândețe.

— De-am ajunge odată acolo unde trebuie.

Rămaseră pe loc câteva minute, apoi se urniră din nou. O baterie pe lângă care trecură, trăgea, şi alta, la câteva mile depărtare, intrase de asemenea în

acțiune. Proiectilele şuierau pe deasupra convoiului, şi oamenii le ascultau, cufundați într-o tăcere mohorâtă. Undeva, departe, o mitralieră începu să răpăie cu întreruperi; zgomotul sacadat al tirului ajungea până la ei asemenea plesniturilor înfundate şi găunoase ale unui covor care e bătut. Martinez îşi scoase casca şi îşi frecă țeasta; avea senzația că-l izbesc în cap nişte ciocane. Un tun japonez intră în acțiune, țipând ascuțit şi pătrunzător. Orizontul se lumină, astfel încât oamenii putură să se vadă unii pe alții. Fețele lor părură albe, apoi albăstrii, ca şi cum s-ar fi aflat într-o cameră întunecoasă, plină de fum.

— Ne apropiem, spuse cineva.

Când sclipirea din zare se stinse, văzură în locul ei o pâclă palidă, şi Toglio spuse:

— Arde ceva.

— Lupta e în toi, opină Wyman întorcându-se spre Red.

— Aş, simple sondaje, zise Red. Ar fi mai multă zarvă dacă ițele s-ar încurca de-a binelea. Câteva mitraliere lătrară, apoi tăcură. Undeva căzură obuzele unor mortiere, făcând un zgomot surd şi mat. Altă mitralieră, aflată mult mai departe, porni să tragă iarăşi. Se făcu linişte. Autocamioanele continuau să înainteze pe drumul întunecat şi plin de noroi.

După câteva minute opriră din nou. Cineva, din fundul autocamionului, aprinse o țigară.

— Stinge-o dracului! zbieră Croft.

Soldatul, care făcea parte din alt pluton, ripostă pe loc!

— Cine dracu' eşti tu, bă? M-am săturat să tot aştept.

— Stinge-o, repetă Croft.

După o pauză, soldatul îşi strivi țigara. Croft simțea o iritare crescândă. Nu-i era frică, dar îl îmboldea nerăbdarea şi stătea cu ochii în patru.

Red se întrebă dacă n-ar fi cazul să-şi aprindă la rândul său o țigară. De la cearta cu Croft, de pe plajă, abia dacă mai schimbaseră câteva vorbe, şi se simțea ispitit să-l sfideze. De fapt, ştia că n-o s-o facă şi încerca să înțeleagă dacă se abținea de frica lui Croft, sau fiindcă nu trebuia să fumeze. „Căcat, îşi zise el. O să-i viu eu de hac ticălosului, când i-o fi lumea mai dragă; nu-mi scapă”.

Convoiul se urni iarăşi. După câteva minute auziră glasuri înăbuşite dinspre drum, apoi autocamionul lor coti şi coborî legănându-se pe un drumeag înecat în noroi. Locul de trecere era foarte îngust şi o creangă biciui autocamionul.

— Păzea! zbieră cineva. Se aruncară cu toții pe podea. Red îşi scutură nişte frunze care se prinseseră de cămaşă şi se înțepă cu un spin în deget. Îşi şterse mâna de pantaloni şi începu să-şi caute ranița, pe care o azvârlise în camion în momentul plecării. Picioarele îi erau înțepenite şi se străduia să le mlădieze.

— Nu coborâți înainte de a vi se spune, strigă Croft.

Autocamioanele se opriră. Auzeau oameni umblând prin întuneric.

Totul era îngrozitor de estompat. Ghemuiți în camion, soldații şuşoteau între ei. Un ofițer izbi în tăblia dindărăt.

— Coborâți şi nu vă depărtați unii de alții! le porunci.

Începură să sară din camion, nesiguri, fără să se grăbească. Trebuiau să se lase să cadă de la o înălțime de aproape doi yarzi, şi habar n-aveau de starea solului pe care urmau să aterizeze.

— Lăsați tăblia în jos, spuse cineva şi ofițerul strigă:

— Linişte, băieți, linişte!

După ce coborâră cu toții, rămaseră în aşteptare. Autocamioanele porneau înapoi pentru o altă călătorie.

— E vreun ofițer printre voi? întrebă ofițerul.

Câțiva soldați râseră pe înfundate.

— Linişte! Tăcere! porunci ofițerul. Sergenții să facă un pas înainte!

Croft şi sergentul de la plutonul Pioneer şi Demolition se executară.

— Mai toți oamenii mei sunt în alt camion, zise sergentul.

Ofițerul îi ordonă să-şi adune unitatea. Croft îi vorbi cu voce scăzută mai bine de un minut, apoi se întoarse spre oamenii săi:

— Trebuie să mai aşteptăm. Să ne aşezăm sub copacul de colo.

Era tocmai atâta lumină cât să poată desluşi copacul, spre care se îndreptară fără grabă.

— Unde suntem? întrebă Ridges.

— Postul de, comandă al batalionului doi, zise Croft. Ai lucrat atâta vreme

la drum şi nici nu ştii unde te afli?

— Pârț! Când lucrez, lucrez, nu-mi pierd vremea să mă uit încoace şi încolo, zise Ridges. Pufni nervos pe nări şi Croft îi porunci să tacă. Se aşezară sub copac şi aşteptară în tăcere. O baterie camuflată după un pâlc de copaci, la vreo cinci sute de metri depărtare, trase o salvă care ilumină locurile înconjurătoare o frântură de secundă.

— Ce e cu tirul ăsta atât de aproape? întrebă Wilson.

— Eh, tunari, spuse cineva.

Wilson suspină.

— Nu facem decât să stăm şi să ne udăm la cur.

— Mi se pare că nu se prea pricep, zise Goldstein ceremonios. În glas i se desluşea un fel de neastâmpăr, ca şi cum ar fi sperat să se angajeze într-o discuție.

— Iar bați câmpii, Goldstein? întrebă Croft.

„Antisemitul”, gândi Goldstein.

— Îmi exprim doar părerea, zise el.

— Părere! scuipă Croft. Numai muierile au păreri.

Gallagher râse molcom şi batjocoritor.

— Hei, Goldstein, iar vrei să ne ții un discurs?

— Dumitale nu-ți place armata cât îmi place mie, zise Goldstein încet.

Gallagher tăcu o clipă, apoi rânji.

— Tâmpenii, zise el. Nu cumva doreşti puțin gefüllte fish? Tăcu; apoi, parcă încântat de ceea ce spusese, adăugă: Da, de asta are nevoie Goldstein de puțină porcărie din aia de peşte umplut. O mitralieră prinse să tragă; din cauza nopții li se părea că e foarte aproape.

— Nu-mi place felul dumitale de a te exprima, zise Goldstein.

— Ştii ce-ți rămâne de făcut? spuse Gallagher. Era cam ruşinat, şi ca să se înviorеze, adăugă sălbatec: Să te duci dracului…

— Îți interzic să-mi vorbeşti pe tonul ăsta, spuse Goldstein. Glasul îi tremura. Simțea înăuntrul său un fel de tumult, îl revolta perspectiva unei încăierări cu Gallagher, dar îşi dădea seama că era inevitabilă. „Şi goii ăştia, nu ştiu decât să se ia la bătaie”, reflectă el.

Red se amestecă în vorbă. Simțea că-l cuprinde acea stare de proastă

dispoziție pe care i-o provoca întotdeauna expunerea emoțiilor la lumina zilei.

— Haide, terminați odată! mormăi el printre dinți. O să aveți în curând prilejul să vă bateți cât poftiți. Auzi, să te iei la harță din pricina armatei! Aflați că din ziua când l-au proțăpit pe Washington călare pe un cal, toate au mers cu josul în sus.

— N-ai dreptate, Red, îl întrerupse Toglio. Nu e bine să vorbeşti aşa despre George Washington.

Red îl plesni cu palma peste genunchi.

— Eşti un adevărat cercetaş, vrei să spui că nu-i aşa, Toglio? Ție-ți place steagul, nu?

Toglio îşi aminti de o poveste citită pe vremuri, „Omul fără patrie". Red era ca şi omul acela.

— Socotesc că sunt lucruri de care nu trebuie să-ți bați joc, zise el cu asprime.

— Vrei să-ți spun ceva?

Toglio ştia că trebuia să se aştepte la un bobârnac.

— Ce? întrebă el fără să vrea.

— Singurul lucru care nu-mi place la armata asta e că n-a pierdut niciodată vreun război.

Toglio era scandalizat.

— Crezi că ar trebui să-l pierdem pe ăsta?

— Ce am eu cu blestemații ăştia de japonezi? se înfurie Red. Crezi că mă doare undeva dacă porcăria asta de junglă le rămâne lor? Ce-mi pasă mie că generalul are poftă de încă o stea pe epoleți?

— Generalul Cummings este un om de treabă, interveni Martinez.

— Nu există ofițer de treabă în lumea asta, declară Red. Sunt cu toții o bandă de aristocrați; aşa se cred şi ei. Generalul Cummings nu e cu nimic mai presus decât mine. Căcatul lui nu miroase a înghețată de vanilie.

Glasurile începeau să depăşească limitele şoaptelor.

— Mai încet, le atrase atenția Croft.

Discuția îl plictisea. Numai nevolnicii obişnuiesc să bată câmpii.

Goldstein continua să tremure. Simțământul lui de umilință era atât de ascuțit, încât îl podidiră lacrimile. Întreruperea lui Red îl lipsise de replica pe

care ar fi vrut s-o dea. Vorbele lui Gallagher îi căşunaseră atâta suferinţă, încât simţea o necesitate aproape disperată să reacţioneze. Ştia însă că dacă ar deschide gura, ar începe să plângă de furie; aşa că tăcea, străduindu-se să-şi recâştige calmul.

Un soldat se apropie de ei.

— Voi sunteţi cei din Recunoaştere? întrebă el.

— Da, răspunse Croft.

— Bine. Veniţi după mine.

Îşi strânseră lucrurile şi porniră la drum prin întuneric. Abia dacă-l vedeai pe cel care mergea înaintea ta. După ce străbătură câteva sute de metri, soldatul care le servea de ghid se opri.

— Aşteptaţi aici, zise el.

Red înjură.

— Data viitoare să mergem în cadenţă.

Artileria porni iarăşi să tragă; bubuiturile erau acum asurzitoare. Wilson lăsă să-i cadă raniţa.

— Peste câteva minute câţiva bieţi nenorociţi or să dea de dracu', şopti el. Suspină şi se aşeză pe pământul umed. Credeam că o grupă are altceva mai bun de făcut, decât să se învârtească pe loc toată noaptea. Nici nu mai ştiu dacă mi-e cald sau frig. O ceaţă uşoară, jilavă, se târa aproape de pământ şi oamenii când dârdâiau, când asudau în uniformele lor ude. Proiectilele japoneze cădeau cam la o milă depărtare şi oamenii ascultau în tăcere.

Prin faţa lor trecu un pluton; puştile făceau un zgomot metalic lovindu-se de căşti şi de raniţe. Foarte aproape ţâşni o rachetă şi la lumina ei oamenii părură nişte siluete negre, mişcătoare, în faţa unui proiector. Puştile lor erau aşezate în cele mai bizare unghiuri iar raniţele le dădeau înfăţişarea diformă a unor cocoşaţi. Ropotul mersului lor era confuz; ca şi vuietul convoiului de autocamioane evoca murmurul valurilor mării izbite de stânci. Lumina rachetei se stinse şi coloana trecu mai departe, târând în urma ei uşorul clinchet metalic al puştilor. La o oarecare distanţă se iscă o hărţuială şi auziră sonoritatea caracteristică a puştilor japoneze.

— Ascultă-le, se adresă Red lui Wymail. Tic-bum, tic-bum. Nu poţi să te înşeli.

Câteva puşti americane răspunseră, răsunând mai puternic, asemenea plesniturilor unor curele pe o masă. Wyman tresări nervos.

— La ce distanță credeți că sunt japonezii? îl întrebă el pe Croft.

— Habar n-am. Ai să-i vezi destul de curând, băiețaşule.

— Pe dracu' o să-i vedem! mormăi Red. O să ardem gazul aici toată noaptea.

Croit scuipă.

— N-ai nimic împotrivă, Valsen, nu-i aşa?

— Sigur. Nu fac pe eroul.

Nişte soldați trecură prin întuneric; câteva autocamioane făcură haltă. Wyman se culcă pe pământ. Era necăjit că, în prima lui noapte pe front, pica de somn. Cămaşa sa, deşi udă, continua să soarbă umezeala solului, aşa că Wyman se ridică dârdâind. Aerul era înăbuşitor. Măcar să fi putut aprinde o țigară.

Se scurse o jumătate de oră înainte de a li se ordona să pornească iarăşi la drum. Croft se ridică în picioare şi o luă pe urmele călăuzei; ceilalți se târâră după el. Călăuza îi conduse până la un pâlc de arbuşti, unde se afla un pluton grupat în jurul a şase tunuri antitanc. Tunurile, de calibru 37, erau lungi de şase picioare şi aveau o siluetă foarte zveltă. Pe un teren neted şi tare, tunul putea fi manevrat fără dificultate de un singur om.

— Mergem la batalionul unu împreună cu antitancurile astea, zise Croft. Trebuie să împingem şi noi două tunuri.

Le spuse să se strângă în jurul lui.

— Nu ştiu cât o fi de noroioasă cărarea, zise el, dar nu e greu de presupus. O să mergem în mijlocul coloanei, aşa că o să vă împart în trei grupe de câte trei oameni. În felul ăsta o grupă se va odihni cu schimbul. Îi iau pe Wilson şi Gallagher, Martinez să-i ia pe Valsen şi pe Ridges, iar tu, Toglio, ia ce-a mai rămas... pe Goldstein şi pe Wyman. Începem dansul, adăugă sec.

Plecă şi vorbi câteva secunde cu un ofițer. Când se înapoie spuse:

— E-n regulă, grupa lui Toglio se va odihni prima. Trecu înapoia unui tun şi îl împinse cu umărul. „O să fie greu, ticălosul. Wilson şi Gallagher începură să tragă laolaltă cu el; celelalte plutoane, împărțite de asemenea pe grupe, se puseră la rândul lor în mişcare, împinseră tunurile prin întregul

bivuac şi ieşiră printr-o deschizătură făcută în sârma ghimpată şi păzită de o mitralieră.

— Distracție plăcută, băieți! le strigă mitraliorul.

— Du-te dracului, îi răspunse Gallagher. Tunul era atât de greu încât brațele începuseră să-i amorțească.

Coloana, formată din cincizeci de oameni, înainta foarte încet de-a lungul unei cărări înguste ce şerpuia prin junglă. După ce parcurseră treizeci de yarzi, nu le mai fu cu putință să se desluşească unii pe alții. Ramurile se împreunau deasupra cărării, dându-le impresia că bâjbâie printr-un tunel fără sfârşit; Picioarele li se înfundau în noroi şi în curând cizmele li se acoperiră cu hălci de glod. Oamenii împingeau tunurile, parcurgând câțiva yarzi, se opreau, se opinteau, şi iar se opreau. Cam din zece în zece yarzi tunul se împotmolea şi cei trei oameni îşi consumau restul de energie spre a-l urni şi a-l trage încă vreo zece yarzi, până când începeau să-i doară degetele. Tot trăgând, împingând, şi înglodându-se, ajungeau să se înfunde în altă groapă. Coloana întreagă se opintea şi se poticnea, abia înaintând de-a lungul cărării. Oamenii se loveau unii pe alții; uneori, cei de la primul tun se pomeneau în spate cu gura țevii tunului din urmă, alteori cei de la tunul al doilea rămâneau mult înapoi, aşa că în curând coloana se frânse într-o sumedenie de segmente, ce se zvârcoleau ca un vierme tăiat în bucăți, ale cărui cioturi continuă să trăiască. Eforturile cele mai penibile reveneau oamenilor care încheiau coloana, fiindcă cei dinaintea lor transformau cărarea într-un fel de mlaştină. Câte două echipe trebuiau din când în când să se întovărăşească, spre a căra tunul pe brațe peste hârtoapele cu neputință de străbătut pe roți.

Cărarea era foarte îngustă. Rădăcini groase îi făceau pe oameni să se poticnească într-una; crengile, spinii le zgâriau obrajii şi mâinile până la sânge. Fiindcă bezna era foarte adâncă, li se întâmpla să piardă cărarea atât de cotită şi să scape din mâini tunul, care se rostogolea în câte o râpă. Coborau atunci până în fundul văgăunii, scoteau tunul, apoi trebuiau să răzbată prin desişuri, ferindu-şi ochii cu brațele, şi istovindu-se într-o luptă titanică spre a readuce tunul pe cărare.

Deşi îi pândea primejdia unei ambuscade din partea japonezilor, nu le era

cu putință să păstreze tăcerea. Tunurile scârțâiau şi pârâiau din încheieturi, cauciucurile plescăiau în contact cu noroiul, oamenii înjurau cu disperare, gâfâiau, gemeau asemenea unor luptători ajunşi la capătul puterilor după o lungă încăierare. Glasurile şi comenzile, contopite cu corul de înjurături şi blesteme, reflectau efortul extraordinar al oamenilor. După o oră nu mai exista nimic pentru ei în afară de tunul acela cu silueta atât de zveltă pe care trebuiau să-l tragă pe poteci. Sudoarea le îmbiba uniformele şi le îneca ochii, orbindu-i. Se încrâncenau, călcau strâmb, înjurau cumplit, ca să împingă piesele de artilerie doar puțin câte puțin, fără să-şi mai dea seama de ceea ce făceau.

Când se schimba echipa, cei trei oameni eliberați se împleticeau pe lângă tun, încercând să-şi recâştige suflul, sau rămâneau în urmă, îngăduindu-şi o clipă de răgaz. După fiecare zece minute coloana se oprea, spre a permite celor rămaşi să o ajungă din urmă. În timpul acestor halte oamenii se întindeau pe jos, în mijlocul cărării, fără să le pese că se umpleau de noroi. Li se părea că erau înhămați la munca aceasta de ore întregi; se înăbuşeau şi stomacul li se contracta de parcă ar fi fost gol. Unii îşi lepădau ranița, îşi scoteau cască, şi le semănau pe drum. Sub bolta junglei, unde umbrele răcoroase ale nopții nu reuşiseră încă să pătrundă, aerul era insuportabil de cald. Mersul prin junglă se putea compara cu nişte bâjbâieli printr-un dulap fără ieşire, burduşit cu veşminte de catifea.

În timpul unei halte, ofițerul care conducea coloana porni să-l caute pe Croft.

— Unde este sergentul Croft? strigă el.

Întrebarea sa trecu din gură în gură, de-a lungul coloanei, până ajunse la Croft.

— Aici, domnule locotenent, strigă Croft. Se îndreptară unul spre celălalt, poticnindu-se prin noroi.

— Cum se simt oamenii dumitale? întrebă ofițerul.

— Bine.

Se aşezară pe marginea cărării.

— A fost o greşeală să pornim aşa cum am pornit, suspină adânc ofițerul. Totuşi, trebuie să trecem.

Trupul noduros şi uscat al lui Croft rezistase destul de bine la efort, dar glasul îi era frânt şi vorbele îi ţâşniră din gură, scurte şi repezi.

— Mai avem mult de mers? întrebă el.

— O milă… o milă şi ceva. Cred că am străbătut jumătate din drum. Poate mai puţin. N-ar fi trebuit să pornim.

— Au nevoie atât de urgent de tunurile astea?

Ofiţerul făcu o pauză, încercând să-şi recapete suflul.

— Aşa cred… n-avem arme antitanc… pe linia frontului. Am respins un atac acum vreo două ore… la Batalionul Trei. Am primit ordin să ducem tunuri de 37 la Batalionul Unu. Se aşteaptă şi ei la un atac.

— Ar fi bine să o luăm din loc, zise Croft.

Avea numai dispreţ faţă de acest ofiţer, care simţise nevoia să-i vorbească. Trebuia să fie în stare a-şi îndeplini singur misiunea.

„Da. Ai dreptate”. Ofiţerul se ridică şi se sprijini o clipă de un copac. „Dacă se înfundă vreun tun, dă-mi de veste. Mai încolo… avem de traversat un pârâu. O să fie greu”.

Plecă bâjbâind şi Croft se înapoie la tunul său. Coloana se lungise pe două sute de yarzi. Se puseră iar în mişcare. O dată sau de două ori o rachetă răspândi o lumină lividă, albăstrie deasupra lor, o lumină delicată care se pierdea în desimea frunzişului. Scurta clipă de lumină îi surprindea la tunurile lor, în plin efort, întruchipând parcă stilul şi frumuseţea basoreliefurilor antice. Uniformele erau şi mai negre, sub efectul apei şi al noroiului, iar chipurile lor, prinse în strălucirea difuză, erau albe şi contorsionate. Până şi tunurile aveau o frumuseţe zveltă, articulată, asemenea unor insecte aşezate pe labele lor posterioare. Apoi bezna îi împresura iarăşi şi coloana pornea orbeşte înainte, închipuind un şir de furnici ce-şi târau poverile spre furnicar.

Oamenii atinseseră acea stare de oboseală când ajungi să urăşti tot ce te înconjoară. Un om aluneca în noroi, şi rămânea acolo, răsuflând din greu; îi dispărea până şi voinţa de a se ridica în picioare. Cei din jur se opreau şi-l aşteptau, nemişcaţi, să se ridice. Dacă mai aveau o urmă de suflu, înjurau.

— Noroi împuţit!

— Ridică-te! strigă cineva.

— Du-te dracului! Ducă-se dracului şi blestematul ăsta de tun!

— Lăsați-mă. N-am pățit nimic. Lăsați-mă să zac.

— Ridică-te, ticălosule!

Chinul reîncepea până la halta următoare – câțiva yarzi mai departe, în bezna aceasta nu mai aveau însemnătate nici distanțele şi nici timpul. Nu le mai era cald; îi scuturau fiori şi tremurau în noaptea-umedă, erau plini de noroi şi de murdărie din cap până în picioare; puțeau, dar nu era o putoare animală, răspândeau un fel de duhoare grețoasă, ca şi putreziciunile junglei, o duhoare putredă de humus şi excremente care le umplea nările şi le impregnase pielea. Tot ce ştiau, era că trebuiau să meargă înainte; dacă noțiunea de timp mai avea un oarecare sens, aceasta era numai în funcție de convulsiunile de greață care-l însoțeau.

Wyman se întreba de ce nu cade la pământ. Răsuflarea gâfâită, şuierătoare, îi zbuciuma pieptul la intervale lungi, curelele raniței îi zdreleau pielea, picioarele îl ardeau, nu mai era în stare să vorbească, fiindcă pieptul, gâtul, gura îi erau parcă astupate cu un tampon de pâslă. Nu mai era conştient de duhoarea puternică, fetidă emanată de uniforma sa. Ceva dinlăuntrul lui se mira de capacitatea lui de a îndura. Wyman era un tânăr comod; nu muncea niciodată mai mult decât avea obligația s-o facă şi evita pe cât posibil oboseala, efortul muscular, răsuflarea tăiată, gustul amar al istovirii. Avusese cândva vagi vise de eroism, socotind că aşa ceva i-ar aduce recompense fabuloase ce i-ar uşura existența şi i-ar rezolva problema întreținerii mamei sale. Avea o prietenă şi voia s-o dea gata cu panglicile decorațiilor lui. Odinioară războiul imaginat de el implica numai senzații tari, lipsite însă cu desăvârşire de eforturi grele, istovitoare, sau de mizerii. Visase că va lua parte la o şarje de cavalerie, pe un teren descoperit, în bătaia unei mitraliere, dar nu se gândise că va simți împunsături în coaste, datorită alergăturii şi greutăților cărate.

Nu se gândise că avea să fie înlănțuit de un monstru de metal, lipsit de viață, cu care va trebui să se lupte până când brațele vor începe să-i tremure şi picioarele nu-l vor mai ține; nici nu concepuse că avea să se împleticească de-a lungul unei cărări, în miez de noapte, în vreme ce bocancii sugeau noroiul în care se afundau până la gleznă. Se înhăma la tun, îl ridica –

împreună cu Goldstein şi Toglio – când roțile se împotmoleau în vreo hârtoapă, dar mişcările lui erau pur şi simplu automate; abia dacă mai resimțea eforturile dureroase pe care trebuia să le facă ori de câte ori trebuia să tragă de butucul roții. Degetele îşi pierduseră capacitatea de a apuca şi adesea mâinile îi alunecau peste afet, fără să-l poată prinde.

Coloana înainta tot mai încet şi uneori se scurgea câte un sfert de oră până ce reuşeau să deplaseze un tun cu o sută de yarzi. Ici, colo câte un om leşina, şi-l abandonau pe marginea cărării, până avea să-şi revină şi să-şi ajungă din urmă echipa.

În cele din urmă, un mesaj fu transmis de-a lungul coloanei.

— Nu vă lăsați, mai avem puțin şi ajungem.

Timp de câteva minute mesajul acționa asupra lor ca un stimulent, astfel încât oamenii prinseră puțin curaj. Dar când constatau că după fiecare cotitură nu dădeau decât tot de beznă şi de noroi, îi cuprinse iarăşi o deznădejde fără margini. Erau momente când se scurgea câte un minut fără ca ei să facă vreo mişcare. Le era din ce în ce mai greu să împingă la tunuri şi după fiecare oprire le venea să lase totul baltă.

Albia pe care aveau să o traverseze se afla la câteva sute de metri de Batalionul 1 şi era mărginită de un mal abrupt care cobora în fundul bolovănos al pârâului, ca să urce apoi în acelaşi chip spre celălalt versant – înalt cam de cinci yarzi. Acesta era pârâul despre care vorbise ofițerul. În preajma pârâului coloana se opri şi cei rămaşi în urmă putură să-i ajungă. Fiecare echipă trebuia să aştepte ca cea dinainte să treacă pârâul. Din pricina întunericului, traversarea fu foarte anevoioasă şi le răpi mult timp. Oamenii trebuiau să coboare tunul în josul malului, sforțându-se să nu le scape din mâini, să-l poarte apoi pe deasupra bolovanilor lunecoşi care umpleau albia pârâului şi, în sfârşit, să-l urce pe culmea celuilalt versant. Piciorul aluneca pe panta lunecoasă a malului. Câte un tun înainte de a atinge buza versantului, o pornea de-a-ndărătelea, cu echipa sa de oameni agățată de roți.

Lui Wyman – Toglio – Goldstein le veni rândul cam după jumătate de oră, în timpul căreia putuseră să se mai odihnească. Îşi regăsiseră suflul şi în timp ce basculau tunul dincolo de buza malului, se îndemnau unii pe alții

cu strigăte. Tunul începu să-i tragă în jos şi trebuiră să-i reziste cu disperare spre a-l împiedica să se rostogolească în fundul albiei pârâului. Efortul le stoarse şi picul de forțe abia recuperate şi după ce ajunseră cu tunul la poalele celuilalt versant se simțiră mai istoviți decât în tot timpul marşului.

Făcură o haltă de câteva minute spre a recâştiga puțina energie care le mai rămăsese, apoi porniră la asaltul malului. Toglio sufla ca un taur şi comenzile sale aveau o sonoritate răguşită şi stăruitoare; ai fi zis că le smulgea cu violență din adâncul ființei sale.

— Hai, împinge… împinge, bolborosea el, şi tustrei luptau ca să urnească tunul.

Dar acesta le rezista, le opunea inerția şi viclenia sa, şi puterea începea să se scurgă din membrele lor tremurânde.

— Ține-l, striga Toglio. Nu-l lăsa să alunece!

Se încordau în spatele tunului, străduindu-se să-şi proptească picioarele în argila vâscoasă.

— Mai împinge! striga el, când simțea că piesa înainta cu câțiva paşi. Wyman îşi zicea că un resort din trupul său se încorda primejdios şi că dintr-o clipă într-alta putea să se rupă. Se opriră, apoi înaintară iarăşi câțiva yarzi. Încet, minut după minut, se apropiau de creştet. Să mai fi fost vreun yard până la țintă, când Wyman îşi pierdu ultimele rezerve de forțe. Lupta ca să-şi păstreze un crâmpei de energie în membrele sale scuturate de fiori, dar simți dintr-odată că se năruie şi rămase proptit prosteşte în spatele tunului; nu-i mai opunea decât greutatea trupului său încovoiat. Tunul începu să alunece şi Wyman se aruncă într-o parte. Toglio şi Goldstein rămaseră agățați fiecare de butucul roții sale. Când Wyman dădu drumul la tun, li se păru că cineva îi împinge în jos. Goldstein rezistă până ce degetele sale se desfăcură unul câte unul de roată; abia avu răgazul să-i strige lui Toglio „Păzea!” că în clipa următoare tunul se şi prăbuşi în fundul albiei, făcând salturi peste bolovani; o roată i se strâmbă. Oamenii căzură de-a berbeleacul pe urmele lăsate de tun. Ajunşi jos, începură să-l pipăie prin întuneric, ca nişte cățeluşi care ling rănile mamei lor. Wyman plângea stors de vlagă.

Accidentul stârni mare învălmăşeală. Echipa lui Croft venea în urma lor.

— De ce v-ați oprit? strigă el. Ce se petrece acolo?

— Am pățit-o! strigă Toglio. Aşteaptă o clipă!

Toglio şi Goldstein izbutiră să culce tunul pe o parte.

— S-a stricat roata, strigă el din nou. N-o mai putem face să meargă. Croft înjură.

— Dați-l la o parte din drum. Cei doi oameni încercară să-l urnească dar nu izbutiră.

— Avem nevoie de ajutor, strigă Goldstein.

Croft înjură iarăşi. Împreună cu Wilson se lăsară să alunece în josul malului. Unindu-şi cu toții puterile, reuşiră să rostogolească tunul de mai multe ori. Fără să scoată o vorbă, Croft se înapoie la tunul său, iar Toglio, Goldstein şi Wyman se cățărară pe mal şi porniră poticnindu-se spre bivuacul Batalionului 1. Cei care ajunseseră înaintea lor zăceau fără mişcare pe pământ. Toglio se lungi în noroi iar Wyman şi Goldstein se culcară lângă el. Niciunul din ei nu deschise gura. Câte un obuz exploda undeva, în junglă; atunci picioarele oamenilor se contractau; acesta era singurul lor semn de viață. În jur era o necontenită mişcare şi zgomotele bătăliei se auzeau tot mai apropiate, mai duşmănoase. Glasuri se desprindeau din întuneric. Cineva striga:

— Unde-i transportul de aprovizionare pentru compania B?

Răspunsul sosea, îndepărtat şi amortizat, fără ca oamenii întinşi pe jos să-i acorde vreo atenție. Câte unul din oameni devenea brusc conştient de agitația nocturnă; timp de câteva secunde mintea se concentra asupra zarvei care țâşnea parcă din junglă, apoi cădea iarăşi în amorțeală.

Croft, Wilson şi Gallagher sosiră cu tunul lor, scurt timp după aceea. Croft îl strigă pe Toglio.

— Ce vrei? Aici sunt, răspunse Toglio. Nu-i venea să se mişte.

Croft se apropie prin întuneric şi se aşeză lângă Toglio. Răsuflarea îi era prelungă şi lentă, ca la un alergător după o cursă grea.

Mă duc la locotenent... să-i spun chestia cu tunul. Cum s-a întâmplat?

Toglio se ridică într-un cot. Nu-i plăcea să dea explicații şi era zăpăcit...

— Nu ştiu, zise el. L-am auzit pe Goldstein strigând „Păzea”, şi tunul mi s-a smuls din mână. Îi era nesuferit gândul că trebuie să se scuze față de Croft.

— Goldstein a strigat? întrebă Croft. Unde e?

— Aici sunt, domnule sergent, se auzi din beznă glasul lui Goldstein.

— De ce ai strigat: „Păzea"?

— Nu ştiu. Am simţit dintr-odată că nu mai puteam să-l ţin. Ceva mi l-a tras din mână.

— Cu cine mai erai?

Wyman se ridică în capul oaselor.

— Eu eram. Glasul îi suna vlăguit.

— Tu i-ai dat drumul?

Wyman simţi că-l cuprinde frica, la gândul că va trebui să-şi recunoască vina faţă de Croft.

— Nu, zise el. Nu cred. L-am auzit pe Goldstein ţipând şi atunci tunul a pornit-o spre mine. M-am aruncat în lături ca să mă feresc.

Nici nu mai ştia cum se petrecuseră exact lucrurile şi un alter-ego se străduia să-l convingă că spune adevărul.

— Cred că a fost din vina mea, scăpă el, cuprins de un acces surprinzător de ruşine; dar vocea îi sună atât de slab, încât păru lipsită de sinceritate şi Croft îşi zise că încerca să-l apere pe Goldstein.

— Mda, zise el. Un val de furie îl cotropi. Se întoarse spre Goldstein. Ia spune, Izzy, zise el.

— Nu mă cheamă Izzy, replică Goldstein mânios.

— Nu-mi pasă cum te cheamă. Dacă ai să mai faci vreodată una ca asta, te trimit în faţa Curţii Marţiale.

— Nu cred că i-am dat eu drumul, protestă slab Goldstein.

Şi el începu să aibă îndoieli. Recapitularea senzaţiilor sale, în momentul în care tunul începuse să-i scape din mâini era prea confuză spre a-i îngădui să se socotească în dreptul său. Crezuse că Wyman a dat cel dintâi drumul tunului; dar când acesta îşi recunoscuse vina, Goldstein fusese năpădit de panică şi, asemenea lui Croft, îşi închipuise că Wyman voia să-l acopere.

— Nu ştiu, zise el. Nu cred că am fost eu.

— Nu crezi, i-o reteză Croft. De când ai venit în pluton, Goldstein, nu faci decât să-ţi dai păreri asupra modului în care ar trebui să se procedeze ca treburile să meargă bine. Dar când e vorba să te pui pe lucru, dai înapoi. M-am săturat să-ţi tot ascult balivernele.

Încă o dată Goldstein fu cuprins de o furie neputincioasă. O reacție imposibil de controlat, o agitație lăuntrică, mai puternică decât resentimentul său îi paraliza graiul. Lacrimi de frustrare îi umplură ochii. Se întinse iarăşi pe pământ. Propria-i mânie se întoarse împotriva lui. Îl potopi o ruşine fără margini.

— Oh, nu ştiu, nu ştiu, repetă el.

Senzațiile lui Toglio oscilau între uşurare şi milă. Era mulțumit că nu i se imputa pierderea tunului şi în acelaşi timp regreta că un altul avea de suferit consecințe. Îi era încă viu în minte efortul comun împotriva inerției tunului; îşi zicea că bietul Goldstein era un băiat de treabă, dar că avea ghinion.

Wyman era prea istovit ca să mai judece limpede. După ce declarase că vina e a lui, se simțise reconfortat la gândul că, la urma urmei, nu era de condamnat. De fapt, oboseala grozavă îl împiedica să judece coherent sau să-şi amintească limpede ceva. Convins că Goldstein scăpase tunul, se lăsa în voia unei senzații de plăcută securitate. Singura imagine reală care-l mai bântuia era legată de agonia îndurată în timpul tentativei lor de escaladare a malului. „L-aş fi scăpat două secunde mai târziu, dacă n-ar fi făcut-o el”, îşi zise Wyman, animat de un vag sentiment de afecțiune față de Goldstein.

Croft se ridică.

— Bine, iată un tun care nu va fi recuperat prea curând, zise el. Pun rămăşag că o să zacă acolo până la sfârşitul campaniei.

Era atât de furios, încât fu cât pe-aci să-l lovească pe Goldstein. Se despărți de ei fără să mai adauge vreun cuvânt şi porni în căutarea ofițerului care condusese coloana.

Oamenii din pluton se întinseseră pe pământ şi ațipiseră. În junglă se auzeau din când în când bubuituri puternice, dar cine se mai sinchisea? Întocmai ca o furtună care nu se hotărăşte să se dezlănțuie, bătălia amenințase să-i cuprindă în vârtejul ei încă de la căderea nopții, şi acum ar fi fost nevoie de un adevărat baraj ca să-i mai trezească. Erau de altfel prea istoviți spre a-şi săpa gropi individuale.

Red adormi mai greu decât ceilalți. Frigul şi umezeala îi răscoliseră boala de rinichi, de care suferea de mai mulți ani. Simțea junghiuri în rinichi şi se

răsucea când pe o parte, când pe alta, întrebându-se cum ar trebui să stea ca să-l doară mai puţin: cu spinarea lipită de pământul ud, sau dimpotrivă, lăsată să se zvânte în aerul nopții. Rămase treaz vreme îndelungată; gândurile i se învălmăşeau înăuntrul unui cadru strâmt împletit din oboseală şi tristețe. Îşi amintea că rămăsese odată fără lucru într-un orăşel din Nebraska şi că fusese nevoit să aştepte multă, vreme până să se urce într-un tren de marfă cu care să părăsească regiunea. Pe atunci socotea că e de mare importanță să nu cerşească pâinea de toate zilele şi se întreba dacă ar mai fi avut şi acum o astfel de mândrie. „Ei, pe atunci eram un om şi jumătate, îşi zise el. Şi cu ce m-am ales?” Simți răceala aerului pe spinare şi se întoarse cu fața în sus. I se părea că toată viața dormise numai în locuri pustii şi umede şi căutase zadarnic puțină căldură. Se gândi la un bătrân vagabond care spunea: „N-am decât cincizeci de cenți în buzunar şi iarna care se apropie…” şi îl năpădi tristețea ca atunci, în acel amurg rece de octombrie. Stomaculâi era gol. Se ridică după o clipă de şovăială, cotrobăi prin sacul său de provizii, mestecă un baton de fructe comprimate şi îl stropi cu o înghițitură de apă din gamelă. Deşi pătura i se udase încă din timpul furtunii, se înveli cu ea şi se simți ceva mai bine. Încercă să adoarmă, dar rinichii îl dureau prea tare; se ridică în capul oaselor şi începu să scotocească prin cartuşiere în căutarea trusei de prim-ajutor, de unde luă punguța de hârtie cu pilule calmante. Înghiți jumătate din ele şi sorbi aproape toată apa din gamelă. Se gândi la început să înghită toate pastilele, dar îşi aminti, că ar avea nevoie de ele, dacă ar cădea rănit. Gândul îl deprimă din nou. Scrută întunericul şi reuşi după un timp să desluşească trupurile oamenilor care dormeau în jurul său; Toglio sforăia. Îl auzi pe Martinez murmurând ceva pe spanioleşte, înainte de a exclama: „Nu pot omorî japonezi, Doamne, nu pot omorî pe ei!” Red suspină şi se întinse iarăşi. „Unde sunt cei care dorm în pace?” se întrebă el.

O mânie străveche prinse să-l potopească. „Nu-mi pasă de nimic”, îşi zise el, trăgând neliniştit cu urechea la şuierul unui proiectil. Era asemenea murmurului unor crengi de copac bătute de vântul iernii. Se văzu cu ochii minții mergând cu paşi mari pe o şosea națională, în faptul serii. Se afla într-un oraş minier din răsăritul Pennsylvaniei şi se uita după minerii care

treceau la volanul Fordurilor lor hârbuite. Chipurile le erau încă negre de funingine şi de praf de cărbune. Nu se asemuia cu regiunea minieră din Montana, pe care o părăsise cu ani în urmă, şi totuşi era acelaşi lucru. Se vedea mergând cu paşi mari şi rumegând în minte la cele ce se petreceau la el acasă; cineva îl poftea să urce într-o maşină, apoi îl trata cu un pahar într-un bar plin de zgomot. Era ceva frumos în acea înserare privită retrospectiv, ca şi scurta viziune a altui moment – ascuns într-un vagon de marfă, părăsea un oraş străin. Dar aceste crâmpeie nu erau decât vagi licăriri în lunga şi cenuşia scurgere a vremii. Suspină iarăşi, ca şi cum ar fi vrut să cuprindă ceva din marea ştiinţă abia întrezărită. „Nu reuşeşti niciodată să dobândeşti tot ceea ce vrei”, îşi zise el, simţind o plăcere ciudată să-şi rumege necazurile. Îl toropea somnul şi îşi acoperi capul cu braţul. Un ţânţar porni să-i bâzâie lângă ureche; Red îl lăsă în pace, nădăjduind că va pleca. Pământul părea să colcăie de insecte. „Cel puţin cu ploşniţele sunt deprins”, gândi el, şi fără motiv zâmbi.

Începu să plouă şi Red îşi ascunse capul sub pătură. Trupul istovit i se cufunda treptat, într-un fel de somnolenţă cu diverse stadii, ca şi cum fragmente din fiinţa sa ar fi aţipit la intervale diferite, astfel încât mult timp după ce încetase să mai gândească, un segment din creierul său continua să perceapă tremurul sau cârcelul dintr-un picior. Bombardamentul creştea în intensitate şi cam la o jumătate de milă mai încolo o mitralieră deschisese focul. Aproape prin somn, Red îl văzu pe Croft întinzând o pătură pe jos. Ploua într-una. În curând încetă să mai audă tirul de artilerie, deşi chiar după ce adormi, o zonă din creierul său continuă să înregistreze evenimentele. Cu toate că nu-şi mai amintea nimic după ce se trezi, auzi oamenii în marş şi avu conştiinţa că alţi oameni târau tunurile antitanc prin bivuac. „Japonezii au de gând să atace bivuacul folosindu-se de drum, îşi spuse el în somn. Ai noştri vor să-l apere”. Probabil că avea fierbinţeală.

Se deşteptă când auzi un strigăt:

— Recunoaşterea! Unde e Recunoaşterea? Visul prinse să se topească; Red rămase culcat; pe jumătate adormit, îl auzi pe Croft, care sărise în picioare, zbierând:

— Aici! Pe aici!

Ştiind că trebuie să se scoale la rândul lui, peste câteva minute, se înfofoli şi mai bine în pătură. Îl durea tot trupul şi ştia că, dacă se va ridica, se va simţi mai înţepenit decât un par.

— Haideţi, băieţi, sculaţi-vă! strigă Croft. Haideţi, sculaţi-vă, trebuie să plecăm!

Red îşi descoperi faţa. Ploua într-una şi mâna i se udă în contact cu pătura. Când îşi va băga pătura în raniţă îşi va uda şi raniţa. Tuşi, dregându-şi glasul, cu neplăcere, şi scuipă de două ori. Avea în gură un gust infect. Alături de el, Gallagher se ridică în capul oaselor, bombănind.

— Fir-ar a dracului de armată! De ce nu ne lasă să soilim? N-am tras destul noaptea asta?

— Suntem eroi, zise Red. Se sculă şi începu să-şi strângă pătura. Aceasta era pe o parte udă, şi pe alta plină de noroi. Dormise cu puşca lângă el, adăpostind-o sub pătură, dar tot era udă. Se întreba de cât timp nu mai avusese parte de un loc uscat.

— Junglă puturoasă! exclamă el.

— Haideţi, băieţi, curaj! îi îndemnă Croft.

O rachetă răspândi o lumină vie asupra desişului hâd al junglei şi asupra uniformelor ude. Red observă că faţa lui Gallagher era acoperită de noroi, şi când îşi trecu mâinile peste propriul său obraz, le retrase mânjite de noroi.

— Arată-mi drumul spre casă, fredonă el. Sunt ostenit şi vreau să mă culc.

— Ei, zău, făcu Gallagher.

Sfârşiră amândoi să-şi lege raniţele. Racheta se stinse, şi timp de o clipă îi orbi bezna.

— Unde mergem? întrebă Toglio.

— La Compania A, zise Croft. Se aşteaptă la un atac.

— Suntem un pluton fără noroc, asta suntem, suspină Wilson. Bine că am isprăvit cu tunurile alea antitanc. Al dracului să fiu dacă nu m-aş bate mai degrabă cu mâinile goale împotriva tancurilor decât să mai am de cărat afurisitele alea de tunuri.

Grupa, orânduită în şir indian, se puse în mişcare. Bivuacul Batalionului 1 nu era mare, şi după vreo treizeci de secunde ajunseră la deschizătura amenajată în rețeaua de sârmă ghimpată. Martinez, care era cap de coloană, înainta cu precauție de-a lungul cărării în direcția Companiei A. Somnolența îi dispăruse şi era cu ochii în patru. Deşi nu putea să vadă nimic, un simț special părea să-l călăuzească printre şerpuiturile cărării, în aşa fel încât nu se rătăcea decât rareori. Mergea cu vreo treizeci de metri înaintea grosului grupei, şi era cu totul izolat. Dacă vreun japonez ar fi stat la pândă de-a lungul cărării, Martinez ar fi căzut cel dintâi în cursă.

Dar nu-i mai era frică. Spaimele sale aveau un caracter abstract; de îndată ce trebuia să-şi conducă oamenii, îi revenea curajul. În clipa aceasta, mintea îi era concentrată în jurul unor serii de sunete şi de gânduri. Auzul său explora jungla, gata să detecteze orice zgomot care ar fi indicat o prezență suspectă de-o parte sau de alta a cărării; în acelaşi timp percepea indispus poticnelile şi murmurele oamenilor din urma sa. Mintea sa înregistra sunetele intermitente ale bătăliei şi se străduia să le clasifice; ori de câte ori se destrămau norii, lăsând să se vadă vreun colț de cer, căuta Crucea Sudului, ca să determine direcția serpentinelor cărării; ori de câte ori îi era posibil, îşi însemna în memorie puncte de reper, pe care le adăuga la cele observate mai înainte. După un oarecare timp începu să repete pentru sine: copac înclinat asupra cărării, un braț noroios de pârâu, bolovan de-a curmezişul cărării, tufişuri dese... De fapt n-avea niciun motiv s-o facă: cărarea aceasta ducea fără niciun fel de dubiu de la Batalionul 1 la Compania A. Dar căpătase această deprindere încă de pe vremea primelor patrule, şi i se supuse instinctiv.

Simțea o mândrie calmă la gândul că numai de el depindea siguranța grupei. Gândul acesta îl întărea, îl susținea în mijlocul primejdiilor față de care voința şi trupul său ar fi dat poate semne de slăbiciune. În cursul

transportării tunurilor antitanc, fusese de nenumărate ori pe punctul de a abandona; contrariu lui Croft, nu pusese nicio trufie în îndeplinirea acestor treburi. Ar fi fost oricând gata să admită că misiunea aceasta îl depăşea, dar îi dădea ghes să meargă înainte acea parte a ființei lui care îl antrena la lucruri de care se temea ori nu le putea suferi. Mândria de a fi sergent constituia nucleul în jurul căruia evoluau majoritatea actelor şi gândurilor sale. „Nimeni nu vede în întuneric ca Martinez”, îşi zise el. Cu brațul întins, îndepărtă o ramură şi îndoindu-şi cu uşurință genunchii, trecu pe sub ea. Îl dureau picioarele şi umerii şi spinarea, dar aceste suferințe nu-l mai preocupau; îşi călăuzea echipa, şi asta îi era de-ajuns.

Grupa se înşira în urma lui şi fiecare din oameni încerca tot felul de emoții. Wilson şi Toglio erau somnoroşi. Red era cu ochii în patru, dar se afla în toane rele; avea presimțiri negre. Goldstein se simțea nenorocit şi plin de amărăciune; efortul de a se târî de-a lungul unei cărări în orele întunecoase din preajma zorilor, îl făceau morocănos şi trist. Se vedea murind, fără vreun prieten care să-l plângă. Wyman pierduse puterea de a mai raționa; înainta anevoie, într-o stare de amorțire totală, indiferent la ceea ce ar fi putut să i se întâmple. Ridges era ostenit şi răbdător; nu se gândea la ceea ce aveau să-i aducă orele următoare, nici nu se pierdea în contemplarea membrelor sale dureroase; înainta firesc, iar mintea îi plutea în voia unui curent leneş.

Şi Croft; Croft era încordat, pătimaş, nerăbdător. Toată noaptea fusese furios din pricina corvezii executate de grupa sa. Zgomotele bătăliei nu încetaseră să-i ațâțe închipuirea. Îl cuprindea exaltarea ori de câte ori recapitula starea sufletească pe care o încercase la moartea lui Hennessey. Se simțea puternic, neobosit, în stare de orice; muşchii îi erau tot atât de prăpădiți ca ai oricăruia din oamenii săi, dar îşi desprinsese mintea de trup. Era înfometat de pulsația aspră şi iute pe care o va resimți în piept, după ce va ucide un om.

Pe hartă, numai o jumătate de milă despărțea Batalionul 1 de Compania A, dar cărarea făcea atâtea ocoluri şi cotituri bruşte, încât depărtarea efectivă era de peste o milă. Oamenii erau plini de stângăcie şi pasul le devenise nesigur. Ranițele le atârnau strâmb pe spinare, puştile le alunecau de pe umeri. Cărarea era deplorabilă; la origine fusese o pistă de vânat, apoi o

lărgiseră parțial, dar pe alocuri rămăsese în starea inițială. Nu puteai face un pas fără să te zgârii de crengi. Jungla era de nepătruns şi ți-ar fi trebuit o oră ca să-ți croieşti un drum de treizeci de yarzi în afara cărării. Era imposibil să desluşeşti ceva în noapte, iar exalațiile frunzişului umed erau sufocante. Oamenii trebuiau să meargă în şir şi să nu se depărteze între ei. La trei paşi distanță nu se puteau vedea unul pe altul şi ca să poată înainta, fiecare om se agăța de cămaşa celui dinainte! Martinez putea să aprecieze cât de departe se aflau de el, după zgomotul pe care-l făceau împiedicându-se şi lovindu-se între ei ca nişte copii care se joacă pe întuneric. Mergeau încovoiați aproape în două şi poziția aceasta era extrem de obositoare. Corpurile lor sufereau, fiindcă în ultimele ore mâncaseră şi dormiseră pe sponci. Unii scăpau gaze al căror miros puturos se răspândea în aerul viciat. Cei din urmă treceau prin adevărate chinuri; îşi astupau nasul, înjurau, îşi țineau răsuflarea şi dâr-dâiau de oboseală şi scârbă. Gallagher, care se afla în coada coloanei, tuşea şi blestema.

— Nu vă mai… fir-ar a dracului de treabă! striga el, şi cei din față se îndreptau puțin de spinare şi râdeau.

— Mănânci rahat, nătărăule? murmură Wilson, făcând pe cei din jurul său să pufnească în râs.

Unii adormeau din mers. Cu ochii închişi mai tot timpul marşului, ațipeau în clipa în care piciorul se ridica în aer şi se trezeau când piciorul atingea pământul. Wyman se târa fără să mai simtă nimic; trupul îi era cu desăvârşire amorțit. Şi el şi Ridges moțăiau continuu şi ici, colo, pe câte un parcurs de zece sau cincisprezece yarzi, adormeau de-a binelea. Li se întâmpla uneori s-o ia razna şi să intre prosteşte cu capul în mărăciniş, înainte de a-şi recâştiga echilibrul. În noapte, zgomotele acestea păreau înspăimântătoare. Îşi dădeau seama cu nelinişte cât de aproape erau de câmpul de luptă. Cam la o jumătate de milă înaintea lor se auzeau împuşcături.

— Lua-o-ar dracu', şopti unul din ei, nu puteți păstra puțină linişte?

Umblau de mai bine de o jumătate de oră, dar după primele minute de mers nimeni nu se mai gândea la timp. Să se încovoaie, să se târască prin noroi, să se țină cu amândouă mâinile de cel dinainte, devenise unica

preocupare; cărarea devenise un calvar şi oamenii nici nu se mai gândeau încotro merg. Pentru cei mai mulți, sfârşitul marşului fu o surpriză. Martinez se înapoie şi le spuse să tacă din gură.

— Japonezi aud la voi veniți de zece minute, şopti el.

Printre oameni se aşternu tăcerea; străbătură ultima sută de yarzi fără zgomot, ridicol de precauți, încordându-şi muşchii ori de câte ori făceau câte un pas.

La Compania A nu văzură nici sârmă ghimpată, nici teren desțelenit. Cărarea se despărțea într-un fel de furcă, fiecare din cei patru dinți ducând spre patru posturi diferite. Un soldat îi întâmpină în locul din care porneau brațele cărăruii şi îi conduse de-a lungul unuia din brațe spre nişte corturi mici, instalate sub frunziş.

— Eu sunt din Plutonul Doi, se adresă el lui Croft. Acum ne aflăm la vreo sută de metri în josul râului. Grupa dumitale poate să doarmă în şanțurile astea; veți face de pază chiar aici. Aveți două mitraliere la dispoziție.

— Ce se întâmplă? şuşoti Croft.

— Nu ştiu. Am auzit că ne aşteptăm, la un atac, în zori, pe toată linia frontului. Am fost obligați să trimitem un pluton la Compania C curând după căderea nopții, şi n-a rămas decât un pluton care să asigure paza acestui avanpost. Îşi trecu cu zgomot mâna peste gură. Hai, vino să-ți arăt locul, adăugă el, apucându-l pe Croft de cot. Croft îşi trase brațul; nu putea suferi să-l atingă cineva.

Făcură câțiva paşi pe cărare, apoi sergentul Companiei A se opri în fața unui şanț. Acolo se afla o mitralieră, cu țeava vârâtă în frunzişul unui pâlc de arbuşti. Croft privi printre frunze şi văzu în slaba lumină a lunii un curs de apă, mărginit de fiecare parte de câte o fâşie de nisip.

— Ce adâncime are râul? întrebă el.

— Păi, să tot aibă patru, cinci picioare. N-o să pună stavilă japonezilor.

— Mai sunt şi alte avanposturi în fața noastră? întrebă Croft.

— Nu mai sunt. Şi japonezii ştiu exact unde ne aflăm. Au trimis patrule. Îşi şterse din nou gura şi se îndreptă de spinare. Vino, să-ți arăt cealaltă mitralieră. O luară pe o potecă strâmtă care se adâncea în junglă, ajungând până la vreo zece minute de plajă. Nişte greieri țârâiau foarte tare şi soldatul

se înfioră. Uite şi cealaltă mitralieră, zise el. Aici e flancul nostru. Aruncă o privire prin mărăciniş şi ieşi pe fâşia de nisip. Uită-te, rosti el. Croft porni pe urmele lui. Cam la vreo cincizeci de metri spre dreapta începeau povârnişurile stâncoase ale munților Watamai. Croft se uită în sus. Coastele se înălțau aproape vertical până la vreo mie de picioare. Cu tot întunericul, le simțea atârnând parcă deasupra lui. Îşi ascuți văzul şi avu impresia că întrezăreşte o fărâmă de cer dincolo de povârnişurile muntelui, dar n-ar fi putut să jure că nu se înşela. Avu o tresărire ciudată.

— Nu ştiam că suntem atât de aproape, spuse el.

— Oh, da. E şi bine şi rău. Nu e cazul să-ți faci griji că ar putea să cadă asupra noastră tocmai în punctul ăsta, totuşi noi asigurăm flancul companiei. Dacă ar ataca zdravăn, nu prea am avea cu ce să-i oprim. Se înapoie în hățiş, răsuflând anevoie. Zău aşa, când mă gândesc la cele două nopți petrecute aici mă trec fiorii. Uită-te la râul ăsta. Când e lună plină, apele încep să sclipească, şi tot privindu-le, te apucă tremuriciul.

Croft rămase la liziera junglei, uitându-se la cursul de apă care, după ce ajungea la câțiva metri de coastele stâncoase, cotea spre dreapta, apoi prindea să curgă paralel cu muntele, în direcția liniilor japoneze. Din locul acesta va fi în măsură să cuprindă cu privirile tot terenul. Spre stânga, râul se strecura câteva sute de yarzi printr-o albie dreaptă, amintind un drum care se desfăşoară în noapte, între două taluzuri de iarbă înaltă.

— Voi unde aveți pozițiile? întrebă Croft.

Soldatul arăta spre un copac care se desprindea parcă de masa junglei.

— Ne aflăm chiar lângă copacul de colo. Dacă o să ai nevoie să vii la noi, înapoiază-te la furcă şi apuc-o pe poteca din extrema dreaptă, cum vii de aici. Strigă „Buckeye” când te apropii.

— Bine, zise Croft.

Mai vorbiră câteva minute, apoi soldatul îşi pipăi locul unde se aflau cartuşierele.

— Iisuse Cristoase! Aflǎ de la mine, ai să înnebuneşti după o noapte petrecută aici. Pretutindeni jungla, şi tu la marginea ei, doar cu porcăria asta de mitralieră.

Îşi puse puşca pe umăr şi se îndepărtă pe potecă. Croft îl urmări un

moment cu privirea, apoi se înapoie la grupa sa. Oamenii îl aşteptau lângă cele trei corturi mici, şi el le indică amplasamentul celor două mitraliere. Le comunică pe scurt tot ce i se spusese şi desemnă oamenii de gardă.

— E trei dimineața, zise el. O să stăm patru la un post şi cinci la celălalt. Ne schimbăm la fiecare două ore. La schimbul al doilea, postul cu patru oameni o să-l primească pe al cincilea. Îi împărți în echipe, apoi trecu la prima echipă de gardă şi anume la mitraliera de pe flanc. Wilson se oferi pentru primul schimb la cealaltă mitralieră.

— După ce termin, am să dorm pe săturate, zise el. Mi-e lehamite să fiu trezit tocmai în momentul când încep să visez frumos.

Oamenii zâmbiră trist.

— Ascultați, adăugă Croft, dacă se întâmplă ceva, cei care dorm să se scoale degrabă şi să sară în ajutorul nostru. Nu sunt decât vreo câțiva yarzi de la corturile noastre la mitraliera lui Wilson şi cam tot atât până la a mea. Să nu pierdeți mai mult de trei ore ca să ajungeți la noi. Câțiva zâmbiră iarăşi. Bine, asta e tot, adăugă Croft. Îi lăsă şi porni spre mitraliera sa.

Se aşeză pe marginea şanțului şi se uită prin hățiş la râu. Jungla îl înconjura din toate părțile; acum, când nu mai avea de ce să se agite, se simțea foarte obosit şi oarecum deprimat. Dornic să se smulgă din această prostrație, începu să cerceteze diversele obiecte din şanț. Erau acolo trei chesoane cu benzi pentru mitralieră, un şir de şapte grenade aliniate pe jos, lângă mitralieră, şi o cutie cu rachete, cu puşca lor. Luă puşca, îi desfăcu liniştit închizătorul, vârî o rachetă şi armă percutorul. Apoi aşeză puşca la îndemână.

Câteva proiectile trecură murmurând pe deasupra lui. Rămase surprins când observă cât de aproape cădeau de cealaltă parte a râului. La distanța aceasta zgomotul exploziilor răbufnea foarte tare; schijele biciuiau vârfurile copacilor din jur. Croft rupse o tulpină, o duse la gură şi începu s-o mestece gânditor. Trăgea probabil unul din plutoanele Companiei A; se străduia să determine poteca, pe care ar trebui să o ia, pornind de la furcă, în cazul unei replieri. Înfrigurarea dinainte se potolise şi acum se simțea aproape în largul său; situația actuală era atât de primejdioasă, încât neutraliza teama pe care i-o inspirase perspectiva luptelor; acum se liniştise, privea lucrurile cu sânge

rece, însă începuse să-l copleşească oboseala.

Obuzele mortierelor cădeau cam la cincizeci de metri înaintea plutonului aflat în stânga lui Croft. Croft scuipă nepăsător. Tirul era prea scurt pentru o simplă operație de hărțuire; vreun observator remarcase probabil ceva suspect în jungla de dincolo de râu, de vreme ce trăgeau atât de aproape de propria lor poziție. Mâna sa exploră iarăşi şanțul şi descoperi un telefon de campanie. Ridică receptorul şi ascultă liniştit. Era o linie cu circuit deschis, folosită probabil numai de plutoanele din Compania A. Doi oameni vorbeau atât de încet, încât trebui să facă un efort ca să-i audă.

— Lungeşte tirul cu cincizeci, apoi scurtează-l.

— Eşti sigur că sunt japonezi?

— Jur că i-am auzit vorbind.

Croft îşi aținti privirile dincolo de râu. Luna ieşise dintre nori şi panglicile de nisip de pe marginile apei sclipeau argintii. Jungla de sub poalele muntelui părea de nepătruns.

Mortierele dinapoia postului înaintat al lui Croft deschiseră iarăşi focul, făcând un zgomot sec, crud. Urmări obuzele ce cădeau asupra junglei, ca să se apropie după aceea de râu în salve succesive. De pe malul japonez răspunse un mortier, apoi Croft auzi dinspre stânga sa mai multe mitraliere împroşcându-se unele pe altele într-o răpăială neregulată. Apucă telefonul şi şuieră în receptor.

— Wilson, şuşoti el. Wilson! Nu primi niciun răspuns şi chibzui dacă n-ar fi fost cazul să meargă până la şanțul lui Wilson. Începu apoi să-l blesteme în tăcere fiindcă nu răspundea la telefon; apoi se dojeni singur pentru că observase telefonul abia după ce împărțise oamenii. Se uită peste râu. „Grozav sergent mai sunt”, îşi zise el.

Auzul i se acorda pe toate sonoritățile nopții; le cernea, le selecționa din experiență. Dacă un animal făcea zgomot în vizuina sa, nu-i dădea atenție; dacă țârâia vreun greiere, nu-l lua în seamă. În momentul acesta percepea numai sunetul înăbuşit al unei alunecări, care nu putea să provină decât de la oameni ce se strecurau printr-un culoar strâmt, în inima junglei. Scrută cu privirea malul celălalt, străduindu-se să determine locul unde frunzişul era mai puțin des. Într-un punct, între mitraliera sa şi cea a lui Wilson, se

afla un pâlc de cocotieri destul de răsfiraţi spre a îngădui oamenilor să se adune la adăpostul lor. De îndată ce se uită într-acolo, avu certitudinea că aude mişcându-se ceva. Gura i se încleştă. Pipăi patul mitralierei şi, uşurel, o aţinti asupra pâlcului de cocotieri. Foşnetul creştea; s-ar fi zis că nişte oameni se târau prin hăţişurile de peste râu într-un punct plasat în dreptul ţevii mitralierei sale. Croft îşi înghiţi saliva. Pulsaţii minuscule păreau să-i bată în membre; capul îi părea golit de substanţă. Era însă îngrozitor de lucid; avea senzaţia că îşi cufunda ţeasta într-o găleată cu apă îngheţată. Îşi umezi, buzele şi făcu o mişcare lentă; i se părea că aude flexiunile propriilor săi muşchi.

Mortierul japonez deschise din nou focul şi Croft tresări; Obuzele cădeau în direcţia plutonului din stânga sa. Zgomotul lor discordant îl enerva. Tot scrutând râul în care se reflecta luna, crezu că vede nişte capete rotindu-se în apă. Îşi plecă o clipă ochii asupra genunchilor, apoi şi-i îndreptă iarăşi către celălalt mal. Îşi plimba încet privirea când spre stânga, când spre dreapta punctului unde se gândea că s-ar putea afla japonezii; îndelungata sa experienţă îl învăţase că pentru a vedea un obiect în întuneric, nu trebuia să-l priveşti direct. Ceva păru să mişte sub pâlcul de copaci; noi şiroaie de sudoare prinseră să se scurgă de-a lungul spinării lui Croft. Se răsuci stingherit, încerca o stare de tensiune intolerabilă, dar nu pe de-a-ntregul neplăcută.

Se întrebă dacă Wilson auzise zgomotele, şi, drept răspuns, îi ajunse la ureche clănţănitul atât de familiar al unei mitraliere care se înarmează.

Pentru simţurile ascuţite ale lui Croft, ecoul răsună de-a lungul râului făcându-l să turbeze de mânie, fiindcă Wilson îşi descoperea poziţia. Alunecarea din hăţişuri deveni mai pronunţată şi el rămase încredinţat că aude şuşoteli pe celălalt mal. Bâjbâi în căutarea unei grenade şi, după ce o găsi, o aşeză la picioare.

Auzi apoi un sunet care-i săgetă carnea. Cineva striga de pe malul celălalt:

— Yank, Yank!

Rămase încremenit. Glasul era subţire, pătrunzător şi hidos în felul în care şuşotea.

„E un japonez”, îşi zise Croft. În acel moment nu era în stare să se

clintească din loc.

— Yank! Pe el îl striga. Yank. Noi venit după tine, Yank.

Noaptea aşternea peste râu un covor greu, înăbuşitor. Croft încercă să respire.

— ***Noi venit după tine, Yank.***

Croft avu senzaţia că o mână se abătuse fără veste pe spinarea lui şi că degetele călătoreau în sus, de-a lungul şirei spinării, gata să-l înhaţe de păr.

— Noi venit după tine, Yank, se auzi el şoptindu-şi. Încerca înspăimântătoarea neputinţă a omului aflat în plin coşmar; vrea să strige şi nu poate scoate un sunet.

— Noi venit după tine, Yank!

Îl cuprinse un tremur îngrozitor. Mâinile părură să-i îngheţe pe mitralieră. Intensa presiune din creştetul capului devenea insuportabilă.

— Noi venit după tine, Yank, strigă glasul.

— VENIŢI AICI, SCÂRNĂVIILOR! zbieră Croft. Urlase din toate fibrele corpului, ca şi cum s-ar fi aruncat într-o poartă de stejar.

Timp de zece secunde nu se mai auzi niciun sunet, nimic în afara strălucirii lunii pe râu şi a bâzâitului plin de încordare şi extaz al greierilor. Apoi vocea vorbi din nou:

— Oh! noi venim, Yank, noi venim.

Croft trase mânerul de înarmare. Inima continua să-i bată frenetic.

— Recun… RECUNOAŞTEREA, PE POZIŢII! strigă el din răsputeri.

Pe malul celălalt, o mitralieră începu să pârâie şi Croft se chinci în şanţ. Mitraliera scuipa lumini albe, duşmănoase, asemănătoare unor torţe de acetilenă şi făcea un zgomot înspăimântător. Croft se stăpânea numai printr-un efort de voinţă. Apăsă trăgaciul mitralierei sale, care începu să-i trepideze în mână. Gloanţele trasoare se răspândiră sălbatic în jungla de pe celălalt mal.

Zgomotul, vibraţia mitralierei sale, îl mai liniştiră. Ţinti în direcţia focului japonezilor şi trase o rafală. Mânerul începu iarăşi să trepideze şi Croft trebui să-l apuce cu amândouă mâinile. Mirosul metalic şi cald al ţevii dădea un sens acţiunii sale. Se chinci iarăşi în şanţ, în aşteptarea replicii, înfiorându-se fără să vrea la trecerea gloanţelor.

PII – IUUU!... PII – IUUU! Puțin noroi, ridicat de impactul gloanțelor îi atinse obrazul fără ca el să-şi dea seama. Croft avea aparenta insensibilitate a oamenilor prinşi în vârtejul luptei. Tresărea la zgomote, gura i se încleşta şi i se deschidea succesiv, ochii i se rotunjeau, dar nu-i păsa de trupul său.

Trase din nou o rafală lungă, veninoasă, şi se chinci iarăşi în şanț. Un urlet îngrozitor țâşni în noapte şi vreme de o secundă Croft zâmbi uşor. „I-am venit de hac", gândi el. Văzu metalul care ardea carnea şi sfărâma oase în drumul său. „VAAAUUU". Încremeni la auzul urletului şi în aceeaşi clipă, o clipă bizară, ruptă parcă din timp, retrăi tot ansamblul sunetelor şi mirosurilor şi viziunilor care însoțesc însemnarea cu fier roşu a animalelor.

— RECUNOAŞTEREA AICI! strigă el furios, trăgând o rafală lungă, care dură cam zece secunde, spre a acoperi înaintarea oamenilor săi. Când se opri din tras, auzi zgomotul unui corp, târându-se în spatele lui. Recunoaşterea? şopti el.

— Da. Gallagher se lăsă să alunece în şanț. Sfântă Fecioară, murmură el. Croft îl simțea tremurând lângă el.

— Taci! îl prinse cu putere de braț. Ceilalți, în picioare!

— Da.

Croft privi iarăşi peste râu. Totul era cufundat în tăcere; zvâcnirile abrupte ale focurilor de mitralieră erau date uitării aşa cum sunt date uitării scânteile dispărute ale unei pietre de ascuțit. Acum, când nu mai era singur, putea să chibzuiască la un plan. Faptul că oamenii se aflau în preajma lui, împrăştiați prin hățişurile dintre cele două mitraliere, îl făcu să devină iarăşi conştient de responsabilitățile sale de comandant.

— Or să ne atace în curând, şopti el răguşit la urechea lui Gallagher.

Gallagher se porni iarăşi să tremure. „Ohh! ce deşteptare”, încercă el să spună, dar vocea i se stinse.

— Iată, şuşoti Croft. Târăşte-te până la ai noştri şi spune-le să nu tragă până ce japonezii nu încep să traverseze râul.

— Nu pot, nu pot, şopti Gallagher.

Lui Croft îi veni să-l pocnească.

— Du-te! şopti el.

— Nu pot!

Mitraliera japoneză îi biciui de pe celălalt mal. Gloanțele piuiră prin jungla din spatele lor, smulgând frunze. Traseul lor semăna cu nişte frânturi de fulgere roşii care se pierdeau în pădure. S-ar fi zis că o mie de puşti trăgeau asupra celor doi oameni ghemuiți în fundul şanțului. Zgomotul le ciocănea timpanele. Pe Croft îl durea capul. Tirul mitralierei sale aproape că îl asurzise. PIIUUUU! Un glonte ricoşă, plesnindu-i cu noroi. De data aceasta Croft simți cum îi cade pământ pe spinare. Se gândi că se apropia momentul să înalțe capul şi să tragă iarăşi. Focul părea să slăbească; ridică ochii cu băgare de seamă. PII-UUUU! PII-IUUUU! Se aruncă la loc în şanț. Mitraliera japoneză sfâşia hățişurile în căutarea lor.

Se auzi un sunet ascuțit, pătrunzător, şi oamenii îşi acoperiră capul cu brațele. BAA-RUUUUM, BAA-RUUUUMM, RUUUMM, RUUUMM! Obuze de mortier explodară de jur împrejurul lor, şi ceva îl ridică pe Gallagher, îl scutură, apoi îl lăsă să cadă. Oh! Doamne! strigă el. Un bulgăre de noroi îl lovi în ceafă BAA-RUUUUMM, BAARUUUUMM!

— Iisuse, m-a lovit, strigă un om. M-a lovit. M-a lovit ceva.

B A A-R U U U M M!

Gallagher se răzvrăti împotriva forței exploziilor.

— Opriți, mă predau, zbieră. OPRIȚI!... Mă predau! Mă predau!

În acest moment, n-ar fi putut să spună ce îl făcea să urle.

BAA-RUUUMM, BAA-RUUUMM!

— M-a atins, m-a atins, striga cineva. Puştile japoneze trăgeau din nou. Croft se lungi în fundul şanțului său, cu mâinile întinse pe pământ, cu muşchii rigizi.

BAA-RUUUMM! TIIIIIIIN! Schijele cântau, împrăştiindu-se prin frunziş.

Croft apucă puşca de rachete. Deşi focul nu slăbise, auzi pe cineva strigând în japoneză. Ațînti puşca în aer.

— Vin japonezii, strigă el.

Dădu drumul rachetei şi urlă:

— OPRIȚI-I!

Un strigăt ascuțit se înălța în junglă, de cealaltă parte a apei; strigătul pe care l-ar scoate un om căruia i s-a zdrobit un picior. „AAAIIIII! AAAIIIIIII!”

Racheta țâşni în momentul în care japonezii porneau la atac. Croft avu brusc senzația că mitraliera japoneză îi luă pieziş, şi începu să tragă automat, fără să vizeze, dar ținând țeava aproape paralel cu pământul şi plimbând-o lateral astfel încât să tragă în evantai. Nu putea să audă tirul celorlalte arme, dar le vedea țevile scuipând flăcări ca nişte guri de eşapament.

Într-o frântură de clipă avu în fața ochilor imaginea japonezilor alergând spre el, de-a curmezişul râului. „AAAAIIIIIIII!” se auzi iar țipătul. În lumina rachetelor, japonezii aveau înfățişarea țeapănă şi lividă pe care o capătă lucrurile aureolate de fulgere. Nu mai vedea nimic limpede; n-ar fi putut să spună, în momentul acela, unde sfârşeau mâinile sale şi unde începea mitraliera; era pierdut într-un vast vârtej de zgomote din care i se întipăreau fugitiv în minte doar câte un țipăt izolat ori câte o comandă răcnită. N-ar fi fost în stare să numere japonezii care treceau râul; ştia doar că degetul îi înțepenise pe trăgaciul mitralierei şi că n-ar fi putut să-l desprindă. În aceste rare momente, pierdea noțiunea primejdiei. Continua, firesc, să tragă.

Linia atacanților care trecea râul începea să se frângă. Apa le încetinea

considerabil înaintarea şi focul concentrat al plutonului de recunoaştere bântuia printre ei culcându-i la pământ ca un vânt puternic într-un câmp cu spice. Japonezii începură să se poticnească de trupurile celor căzuți. Croft văzu, îndărătul unui trup, un japonez ridicând brațele, ca şi cum ar fi vrut să se agațe de ceva ce plutea în aer; Croft trase în el şi i se păru că trecură multe secunde până ce brațele japonezului căzură în jos.

Se uită spre dreapta şi văzu trei oameni care încercau să traverseze râul în locul unde acesta cotea brusc, spre a curge paralel cu coasta muntelui. Îşi răsuci mitraliera într-acolo şi îi durui cu gloanțe. Unul din ei căzu, iar ceilalți doi, după ce se opriră o clipă nehotărâți, o luară la fugă înapoi, spre mal. Nu avu timp să tragă după ei; câțiva soldați ajunseseră la mal şi îşi încărcau arma. Croft trase direct în ei, şi îi văzu căzând la vreo cinci yarzi de şanțul său.

Trăgea, trăgea necontenit, trecând de la o țintă la alta, cu reflexul rapid al unui atlet care sare după minge. De îndată ce vedea oameni căzând, ataca alt grup. Japonezii se împărțiră în mici cete şovăielnice care începeau să bată în retragere.

Lumina rachetei se stinse şi pentru un moment Croft fu orbit de beznă. Tăcerea năpădise întunericul. Cu o grabă aproape disperată Croft bâjbâi în căutarea altei rachete.

— Unde sunt? întrebă el în şoaptă pe Gallagher.

— Ce?

— Căcat.

Mâna sa descoperise cutia cu rachete. Încărcă din nou puşca. Ochii săi începeau să se deprindă cu întunericul aşa că avu un moment de şovăire. Ceva se mişcă însă pe râu şi el dădu drumul la rachetă. În lumina explozivă, surprinse mai mulți soldați japonezi care încremeniseră în apă. Croft îşi roti mitraliera şi trase în ei. Unul din soldați rămase în picioare un timp necrezut de lung. Chipul îi era lipsit de expresie. Mirarea i se întipări pe față abia când gloanțele i se cuibăriră în piept.

Nimic nu mai mişca pe râu. În lumina rachetei, trupurile aveau o înfățişare moale, neomenească, amintind nişte saci cu grăunțe. Unul din cadavre, cu fața adâncită în apă, era târât de curent. Pe mal, lângă

mitralieră, alt japonez zăcea pe spate. O pată mare de sânge i se scurgea din trup şi stomacul său spintecat lăsă să se vadă mațele ca la o pasăre tăiată. Un impuls ciudat îl făcu pe Croft să tragă în cadavru o nouă rafală; îl străbătu un fior de plăcere când leşul se mişcă sub impact.

Un rănit gemea, spunând ceva în japoneză. Din când în când scotea câte un țipăt; țipătul acesta suna îngrozitor în lumina crudă a rachetei. Croft apucă o grenadă.

— Nemernicul ăsta face prea multă gălăgie, zise el.

Smulse inelul şi aruncă grenada pe malul celălalt. Grenada căzu ca un sac de boabe pe unul din trupuri şi Croft se ghemui, trăgându-l şi pe Gallagher după el. Explozia puternică bufni sec, ca o rafală de vânt care sfărâmă geamurile unei ferestre. După un timp, ecourile se pierdură.

Croft se încordă, ascuțindu-şi auzul la zgomotele de peste râu. Erau zgomotele potolite şi furişe ale unor oameni care se afundau în junglă.

— Trântiți-le câteva salve, strigă el.

Porniră cu toții să tragă şi, timp de câteva minute, Croft mătură jungla cu rafale scurte. Putea să audă pârâitul continuu al mitralierei lui Wilson.

— Cred că i-am aranjat, se adresă el lui Gallagher.

Racheta se stinse şi Croft se îndreptă de mijloc.

— Cine a fost rănit? strigă el.

— Toglio.

— Grav?

— Nu prea, murmură Toglio. Un glonte m-a atins în cot.

— Poți să rezişti până dimineața?

Urmă un moment de tăcere, apoi Toglio răspunse slab:

— Da, o să pot.

Croft ieşi din şanțul său.

— Vin într-acolo, anunță el. Nu trageți.

O luă pe potecă spre Toglio. Red şi Goldstein stăteau în genunchi, lângă rănit. Croft le vorbi încet.

Trece şi asta, zise el. O să rămânem în şanțurile noastre, până dimineața. Nu cred să mai dea buzna peste noi în noaptea asta, dar nu se ştie niciodată. Nimeni să nu adoarmă. Nu mai e decât o oră până în zori, aşa că nu vă mai

țineți de fleacuri.

— În niciun caz n-am să adorm, suflă Goldstein. După aşa o deşteptare!

Aşa spusese şi Gallagher.

— Ce vreți, şi mie mi-a dârdâit târtița în aşteptarea lor, zise Croft. Se înfioră în răcoarea zorilor; cu o fărâmă de ruşine în inimă, îşi dădu seama că pentru prima oară în viață îi fusese cu adevărat frică. Nemernicii ăştia de japonezi, zise el. O luă spre şanțul său, târându-şi picioarele obosite. „Cum le mai urăsc pe bestiile astea!” O furie cumplită îi frământa trupul istovit.

— Într-una din zile am să pun eu mâna pe un japonez, bombăni el.

Râul ducea încet leşuri le în voia curentului.

— Cel puțin, zise Gallagher, dacă o să rămânem aici o zi, sau două, hoiturile lor n-or să ne împută aerul.

MAŞINA TIMPULUI

SAM CROFT

VÂNĂTORUL

Era un bărbat descărnat, de talie mijlocie, dar care se ținea atât de drept, încât părea înalt. Fața sa îngustă, triunghiulară, nu avea niciun fel de expresie. Nimic nu părea de prisos în modelul bărbiei sale dure şi mici, al obrajilor fermi, al nasului scurt şi drept. Ochii săi de gheață erau foarte albaştri... Priceput, puternic, îndeobşte de o goliciune lăuntrică totală, manifesta un dispreț superior față de toată lumea. Ura firile slabe şi nu cunoştea sentimentul iubirii. În sufletul său sălăşluia o viziune crudă, diformă, de care era rareori conştient.

Ce l-a plămădit pe Croft astfel?

Oh, răspunsurile nu lipsesc. De vină este societatea coruptă. Ori poate diavolul l-a recunoscut drept unul de-ai săi Sau faptul că e originar din Texas; ori pentru că îl huleşte pe Dumnezeu.

Este poate aşa, fiindcă singura femeie pe care a iubit-o vreodată l-a înşelat; ori s-a născut aşa; sau i-a fost prea greu să se adapteze.

Tatăl lui Croft obişnuia să spună: „Uite, Sam al meu e un băiat rău, Trebuie să recunosc că s-a născut rău”. Apoi, gândindu-se la nevasta lui suferindă, o ființă plăpândă şi blajină, Jesse Croft adăugă uneori: „Desigur că Sam a supt laptele mamă-şi deopotrivă cu ceilalți băieți ai mei, dar îmi închipui că la el laptele s-a acrit, căci altfel stomacul lui n-ar fi putut să-l mistuie”. Rânjea, îşi sufla nasul cu degetele şi le ştergea pe fundul pantalonilor de doc albastru spălăcit. (Stătea în picioare, în fața hambarului murdar de lemn; pământul roşu şi uscat al Texasului îi ardea sub tălpi.) „Îmi amintesc că odată l-am luat la vânătoare, era încă un năpârstoc de-o şchioapă, abia dacă putea să ducă puşca la umăr… dar trăgea straşnic încă de pe atunci. Şi vă spun, nu-i plăcea să-ți vâri nasul în treburile lui. Asta îl scotea întotdeauna din fire, chiar şi pe când era un prichindel, o fărâmă de om.

Nu răbda să fie bătut.

Nimic nu-l putea struni. Îl băteam de se pişa pe el, dar nu scotea un geamăt. Se uita la mine de parcă ar fi vrut să-mi ardă una, sau poate să-mi tragă un glonte în cap.

Croft se învățase de tânăr să meargă la vânătoare. Iarna, prin deşertul vântos al Texasului, trebuiau să umble până amorțeau de frig; străbăteau vreo douăzeci de mile pe nişte drumuri desfundate; praful acționa ca pulberea de şmirghel peste vechiul Ford decapotabil. Cei doi oameni de pe bancheta din față vorbeau puțin şi cel care nu conducea îşi sufla în mâini. Când ajungeau la pădure, soarele nu apuca încă să se ridice deasupra vârfurilor copacilor.

„Ia te uită, băiete, vezi urma asta, e lăsată de cerb. Ehe, rareori se găsesc oameni destul de iscusiți ca să ia urma unui cerb. Nu-ți rămâne decât să te aşezi la pândă şi să aştepți dincotro bate vântul să vină un cerb spre tine. Ai mult de aşteptat”.

Băiatul şade în pădure. Tremură de frig. „Al dracu’ să fiu dacă am să-mi pierd vremea adăstând cerbul. Mă duc după urmele lui”.

Umblă cu paşi mari prin pădure, mereu cu vântul în faţă. E întuneric şi copacii sunt de culoare brună-argintie; pământul e de un verde-măsliniu catifelat. Unde să fie bătrânul cerb? Dă cu piciorul într-o ramură din calea sa şi încremeneşte, în vreme ce un cerb trece în galop prin desişul pădurii. Dumnezeul mă-sii! Bătrânul cerb parcă zboară.

A doua oară este mai prudent. Găseşte urmele unui cerb, îngenunchează, atinge drăgăstos amprenta copitei, încearcă o vie emoţie. O ia pe urmele bătrânului cerb.

Două ore umblă tiptil prin pădure, uitându-se atent unde pune piciorul, întâi călcâiul, apoi degetele, înainte de a se lăsa cu toată greutatea. Când crengile uscate se agaţă de straiele lui, le desface încet; una câte una.

Zăreşte un cerb într-o poieniţă şi încremeneşte. Vântul îi dezmiardă uşor obrajii şi i se pare că simte mirosul animalului. „Dumnezeul mă-sii, îşi spuse el în şoaptă. Gogeamite vietate". Cerbul se întoarce încet; se află la vreo sută de metri: se uită peste capul tânărului Croft. „Nu poate să mă vadă, nemernicul".

Băiatul îşi înalţă puşca, dar tremură în aşa hal, încât cătarea îi joacă în faţa ochilor. Lasă arma în jos şi se blestemă. Întocmai ca o babă fricoasă. Duce iarăşi puşca la umăr, o ţine ferm, ţinteşte la câteva degete mai jos de muşchiul picioarelor anterioare. „Am să-l nimeresc drept în inimă".

BBU-UUUU!

A tras altcineva şi cerbul se prăbuşeşte. Băiatul fuge spre cerb, aproape plângând. „Cine l-a împuşcat? Era cerbul meu. Îl omor pe ticălosul care l-a împuşcat".

Jesse Croft râde de el. „Băiete, ţi-am spus să nu te mişti din locul în care te-am lăsat să stai".

„Eu am luat urma cerbului".

„L-ai speriat, şi a dat peste mine. Te-am auzit venind de la mai bine de o milă".

„Minţi! Minţi ca un ticălos!" Băiatul se aruncă asupra tatălui său şi încearcă să-l lovească.

Jesse Croft îi trage un pumn peste gură şi-l pune jos. „Bătrân ticălos!" strigă băiatul şi se aruncă din nou asupra tatălui.

Jesse îl imobilizează râzând. „Parcă ai fi o pisică sălbatică, nu? În regulă, trebuie să mai aştepţi vreo zece ani până să-l cotonogeşti pe taică-tău”.

„Cerbul este al meu”.

„Cerbul este al ălui care l-a împuşcat”.

Lacrimile îngheață în ochii băiatului. Dacă n-ar fi tremurat – îşi spune – el ar fi împuşcat mai întâi cerbul.

„Da, domnule, explică Jesse Croft, Sam al meu nu răbda să fie bătut. Când Sam avea doisprezece ani îl tot chelfănea un dobitoc de puşti din Harper. (îşi scărpină coama zburlită, ținând pălăria în mână.) Puştiul ăsta îl cotonogea pe Sam în fiecare zi şi în fiecare zi Sam se întorcea ca să-l zgândăre. Zău aşa, până la urmă l-a făcut pe puşti să se pişe cu sânge.

Pe urmă, când a mai crescut, cam pe la şaptesprezece ani, călărea caii în galop la bâlciul din august; căpătase faima celui mai bun călăreț din tot ținutul. Până când a venit un tip din oraşul Denison şi l-a bătut pe Sam într-o întrecere oficială, cu arbitri şi cu tot ce trebuie. Îmi amintesc că Sam a fost atât de furios încât n-a mai vorbit cu nimeni două zile”.

„Are stofă bună, declară Jesse Croft vecinilor săi. Ai noştri au fost printre primii care au venit aici, să tot fie şaizeci de ani de atunci; iar în Texas numele de Croft era cunoscut încă de acum o sută de ani. Cred că se găseau printre ei şi din ăia cu o fire tot atât de afurisită ca a lui Sam. Poate că de asta au şi ajuns până aici”.

Să vânezi cerbi, să te încaieri şi să încaleci cai la bâlci, însumează un număr de ore care nu depăşeşte zece zile dintr-un an. Mai există şi alte lucruri, întinderile largi şi netede ale câmpiei, colinele din depărtare, mesele fără sfârşit în bucătăria cea mare, cu părinții, cu frații, cu argații de la fermă.

Văcarii stau de vorbă în dormitor. Sonoritate moale, tărăgănată a glasurilor.

„Află că fetişcana aia o să-şi aducă aminte de mine, dacă n-o fi fost prea beată”.

„Pe negru l-am privit, după aia, în ochi şi i-am zis: eşti un tuciuriu puturos şi netrebnic; am pus mâna pe secure şi i-am dat una în cap. Dar ticălosul abia dacă a sângerat. E mai uşor să faci de petrecanie unui elefant decât să ucizi un negru, dându-i una în cap”.

„O târfă nu mă încălzeşte. Eu trebuie să mă culc cu ea de cinci, şase ori

ca să mă satisfac, dacă e vorba de o singură dată şi pe urmă să-mi iau pălăria – ei bine, nu fac decât să mă ațâț şi mai tare”.

„L-am luat la ochi pe taurul ăla roşu, cu pată îndărătul urechii, care o ia mereu înaintea cirezii; o să fie al dracului de tare când i-o veni vremea de montă”.

Asta a fost educația lui Samuel Croft.

Şi, zi de zi, praful stârnit de mersul vitelor se ridică în sclipirea după-amiezilor însorite. Te plictiseşti şi e incomod să adormi în şa. Poate, gândindu-te la oraş (la bar, la bordel sau la băutură).

„Sam, începe să te mănânce pielea?”

O leneşă şi somnolentă pulsație în şale. Soarele se răsfrânge pe coama calului, îi scaldă coapsele într-o căldură care toropeşte. „Da, e ceva...”

„Se înființează o secție a Gărzii naționale la Harper”

„Da?”

„Îmi închipui că or să fie şi câteva femei, care să dea târcoale uniformelor, şi-apoi or să fie şi trageri cu carabina”.

„Poate am să merg şi eu acolo, împreună cu tine”. Întoarce calul şi pleacă după o vită care zăboveşte.

Când a omorât pentru întâia dată un om, Croft purta uniforma Gărzii naționale. La Lilliput, pe terenurile petrolifere, izbucnise o grevă, şi câțiva din sindicatele galbene au fost răniți.

Au chemat garda. (Ticăloşii care au declanşat greva veneau din Nord, de la New York. Băieții de pe terenurile petrolifere nu sunt răi, dar roşii le-au sucit capul şi în curând or să te pună să-i pupi în c... pe negri.) Gărzile s-au orânduit în front la poarta uzinei; asudau în căldura umedă a verii, sub batjocurile şi huiduielile greviştilor.

„Hei! răcanilor!” strigau băieților din gardă.

„Să-i punem pe fugă. Sunt cu toți nişte galbeni în slujba companiei”.

Croft stă în front şi gura i se înăspreşte.

„Or să ne pună pe fugă”, zice un soldat de lângă el.

Locotenentul din gardă este un comis-voiajor în mercerie. „Dacă aruncă în voi cu pietre, faceți bine şi culcați-vă, băieți. Dacă se-ngroaşă gluma, trageți două salve în aer”.

O piatră zboară prin văzduh. Mulțimea stă întunecată în fața porții şi ici-colo, câte un om trage o sudalmă soldaților.

„Încă nu s-a născut nemernicul care să-mi vorbească aşa”, zice Croft.

O piatră loveşte pe unul din soldați. Ceilalți se aruncă la pământ şi ațintesc puştile deasupra capetelor mulțimii care înaintează.

„Să-i punem pe fugă”.

Vreo zece oameni se îndreaptă spre poartă. Câteva pietre zboară pe deasupra lor şi cad printre soldați.

„Haideți, băieți, şuieră locotenentul. Trageți în aer”.

Croft coboară țeava puştii. Ținteşte pieptul celui mai apropiat grevist şi simte o ciudată ispită.

Am să apăs numai puțin pe trăgaci.

BUU-WUUUUU! împuşcătura se pierde în salvă, dar grevistul cade.

Croft simte o excitație bizară.

Locotenentul înjură. „Fir-ar a dracului de treabă, băieți, cine l-a omorât?”

„Nu avem cum să-l aflăm, domnule locotenent, spune Croft”. Se uită la mulțimea care se retrage în panică. „Haită de câini”, îşi zice el. Inima îi bate, iar mâinile îi sunt foarte uscate.

„Vă amintiți de Janey, fata cu care s-a însurat? Aflați de la mine că era o poamă şi jumătate, spune Jesse Croft. (Expectorează apoi un scuipat gros şi îl striveşte gânditor cu cizma.) Cea mai îngrozitoare târfă. Totul a mers cum a mers, până au început să se ciorovăiască. Adevărul e că n-aş fi dat-o pe niciuna din fetele cu care s-au însurat băieții mei. Sunt om bătrân, dar vă spun, era destul să mă uit la ea, ca să am mâncărimi. (Se scarpină cu putere prin pantaloni.) Partea proastă cu Sam este că nu ar fi trebuit să se însoare cu ea. Când poți să ai o femeie, fără să-i pui verigheta în deget, nu merită să-i pui pirostriile în cap. Arzoaicele cărora nu le e gândul decât la pat, n-or să se mulțumească cu un singur bărbat, mai ales după ce s-au obişnuit cu el. (Îşi ațınteşte degetul spre cei care-l ascultă.) Pot să spun că e o lege a vieții”.

După căsătorie, Croft închiriază o căsuță pe ferma tatălui său. El şi cu Janey îşi consumă dragostea în cursul unui an care se scurge cu tăcută

încetineală, pigmentat cu o mie de incidente repede uitate, dar cu efecte durabile. Seara stau unul în fața celuilalt, ascultă la radio, vorbesc rar, cu stângăcie: instinctiv, orbeşte, Croft caută o cale de comunicare.

„Vrei să ne culcăm?”

„E încă devreme, Sam”.

„Aha!” Şi mânia porneşte să fiarbă înăuntrul lui. Înainte vreme erau lacomi unul de celălalt, acum, apropierea fizică îi scârbeşte ca şi prezența altora, de altfel. În somn, trupurile lor se atingeau fără plăcere; piciorul unuia din ei îl deranja pe celălalt. Îi storc de vlagă şi nopțile şi existența în doi, sub povara dublă a zilnicului spălat de vase şi a sărutărilor devenite prea familiare.

Spiritul de echipă.

Dar el urăşte acest spirit de echipă. În timpul nopților liniştite, în încăperile triste ale casei clădite pe câmpiile Texasului, o mânie de nedefinit creşte înăuntrul lui. Sunt lucruri pe care nu se pricepe să le exprime (de pildă vastele spații ale nopții), ori prezența ei, care îlexasperează, umbrindu-i orice bucurie. Plimbările la oraş, chefurile, focul care le aprinde ocazional sângele şi reînvie în aparență vechea lor pasiune – nu fac decât să adâncească ireparabilul.

În cele din urmă începe să plece singur la oraş; când e beat, se duce la câte-o târfă, pe care i se întâmplă s-o bată cu o furie mută. Şi Janey îşi găseşte alți bărbați, zilieri de la fermă şi o dată chiar pe unul din frații lui Croft.

Să nu te însori niciodată cu o femeie nesătulă la pat, spunea mai târziu Jesse Croft.

Croft află totul la o ceartă.

„Te duci în oraş şi îți faci de cap; ei bine, să nu-ți închipui că te-am aşteptat cu brațele încrucişate. Şi eu aş putea să-ți spun unele lucruri”.

„Ce lucruri?”

„Vrei să le afli, nu? Arzi de nerăbdare să le afli. Ia mâna de pe mine”.

„Ce lucruri?”

Ea râde. E un fel de a răspunde.

Croft o plesneşte peste obraz, o înşfacă de încheieturile mâinilor şi o scutură.

„Ce lucruri?”

„Ticălosule! (Ochii ei sticlesc.) Ştii foarte bine ce fel de lucruri”.

O loveşte atât de tare, încât femeia cade pe podea.

„Lucruri în care nu eşti tu cel mai grozav”, strigă ea.

Croft rămâne pe loc tremurând, apoi se năpusteşte afară din încăpere. („Paştele mă-ti de târfă!”) Nu simte nimic, brusc îl potopeşte mânia şi ruşinea, apoi iarăşi nimic. În momentul acela, iubirea lui pentru ea renaşte năvalnic, simte iarăşi cu toată puterea nevoia să o aibă. („O straşnică maşină.”)

„Dacă Sam ar fi dat peste vreunul din băieții care umblă pe sub fustele lui Janey, l-ar fi ucis, spune Jesse Croft. Se învârtea ca un leu în cuşcă, ai fi zis că voia să ne strângă pe toți de gât. Apoi a plecat în oraş şi s-a îmbătat ca un porc. Când s-a întors, am aflat că s-a înrolat în armată”.

După aceea n-a mai avut de-a face decât cu femei măritate.

„Îți închipui, desigur, că sunt o stricată, fiindcă ies cu tine”.

„Nu-mi închipui nimic. Toată lumea vrea să se distreze”.

„Aşa e. (Ea îşi soarbe berea.) Asta e şi filosofia mea. Toată lumea are nevoie de distracție. Nu-ți închipui, cred, că sunt o stricată, soldățoiule!”

„Drace, arăți prea bine, ca să-mi închipui că ai fi o stricată”. (Mai bea o bere.)

Şi după un timp: „Jack nu se poartă frumos cu mine. Tu mă înțelegi”.

„Sigur, iubito, te înțeleg”. Se rostogolesc pe pat.

„Nu e nimic rău în filosofia asta”, zice ea.

„Ai dreptate”.

„Toate sunteți nişte târfe împuțite”, gândeşte el.

Strămoşii săi au răzbătut, şi au muncit, şi s-au opintit, şi-au mânat boii, şi-au obosit nevestele, şi au călătorit mile peste mile.

Şi el răzbate şi se munceşte înăuntrul lui, şi se perpeleşte încet la flacăra unei uri nesfârşite.

(Sunteți cu toate nişte târfe împuțite.)

(Sunteți cu toate o haită de cățele.)
(Sunteți cu toate nişte iepe în călduri.)
URĂSC TOT CE NU SE AFLĂ ÎN MINE.

6

Bătălia, începută în noaptea bântuită de furtună, se prelungi până în seara următoare. Atacul respins de plutonul de recunoaştere nu era decât unul din numeroasele atacuri respinse de-a lungul râului, după lupte ce duraseră ore întregi, spre a se împotmoli în cele din urmă într-un descurajant şi istovitor meci nul. La un moment dat, aproape toate companiile fuseseră angajate în acţiune, şi de fiecare dată lucrurile se desfăşuraseră după acelaşi tipic. Când un grup de treizeci, sau cincizeci, sau o sută de japonezi încerca să traverseze râul, se lovea de o grupă sau de un pluton de soldaţi americani, adăpostiţi în câte-o tranşee apărată de arme automate. În noaptea aceea japonezii atacaseră mai întâi flancul stâng al lui Cummings, de pe marginea apei, şi în zori angajaseră două companii lângă falezele de care se sprijinea flancul din extrema dreaptă, alcătuit din unităţi de recunoaştere. Amândouă tentativele dăduseră greş; în primele ore ale dimineţii, Toyaku atacă centrul liniei frontului, dând mult de furcă uneia din companii şi silind pe alta să se replieze până în preajma postului de comandă al Batalionului 2. Generalul, care continua să stea la postul de comandă al bateriei unu-cinci-unu, luă o decizie rapidă, şi reînnoind tactica hotărâtă în ajun, ordonă centrului să reziste pe poziţie.

Patru sute de oameni ai lui Toyaku, sprijiniţi de patru sau cinci tancuri, izbutiseră să treacă râul, mai înainte ca artileria şi contraatacurile generalului pe flancurile spărturii să fi neutralizat în parte pătrunderea japoneză. Totuşi chiar şi în cele mai primejdioase faze ale asaltului, Cummings nu avusese de rezolvat probleme mai serioase decât aceea pe care şi-ar pune-o de pildă un obez ce ar desfunda cu şezutul său lăbărţat o somieră şi s-ar zbate apoi să şi-l scoată, bolborosind tot soiul de înjurături. Acestui şezut, alcătuit din grosul forţelor japoneze încercuite într-o poiană naturală, aflată înapoia propriilor sale linii, generalul reuşi să-i facă un fel de puncţie, atacându-l cu rezervele, concentrând tot focul artileriei sale, apoi făcând să avanseze şi tancurile păstrate până atunci într-un loc situat doar la un sfert de milă de punctul cel mai înaintat al japonezilor. A fost cea mai mare bătălie din cursul întregii campanii şi cu rezultatele cele mai frumoase.

Către seară, ultimele formații de asalt inamice fură zdrobite; japonezii care nu izbutiseră să se înapoieze în liniile, lor, traversând râul, se pierdură în junglă, fiind apoi capturați pe rând în cursul săptămânii ce urmă. Era pentru a doua oară că generalul zdrobea forțele inamice infiltrate îndărătul liniilor sale; în legătură cu aceasta, îi ținu lui Hearn o mică disertație.

— Acestea sunt ceea ce numesc eu tacticile de sufragerie. Sunt asemenea acelor cuconițe care îngăduie tipilor perverşi să le vâre mâinile pe sub fuste, înainte de a-i pocni peste degete.

Timp de mai multe zile avură loc numeroase dueluri de artilerie şi ciocniri de patrule; dar, călăuzit de un instinct pe care Hearn nu i-l contesta, generalul recunoscuse că, în ciuda hărțuielilor şi a rapoartelor deseori confuze şi contradictorii, soarta bătăliei, în ceea ce îl privea pe Toyaku, fusese definitiv pecetluită după falimentul atacului central. Cummings îşi petrecu ziua următoare închizând spărturile din liniile sale şi trimițând rezervele la lucrările drumului. Două sau trei zile mai târziu, după o intensă activitate de patrule, execută o înaintare de peste o milă, fără a întâmpina rezistență, reuşind astfel să-şi plaseze elementele înaintate la câteva mii de metri de Linia Toyaku. Socotea că i-ar trebui încă două săptămâni spre a-şi amenaja drumul până în linia întâia şi altă săptămână ca să, atingă apărarea lui Toyaku. În cursul săptămânii consecutive bătăliei fu într-o dispoziție excelentă, pe care şi-o manifestă prelucrându-l pe Hearn şi îndopându-l fără întrerupere cu maxime militare personale.

— În ceea ce priveşte ofensiva, Toyaku este un om sfârşit, spunea el. Când îți reduci întreaga strategie la defensivă, trebuie să-ți dai seama că pierzi o cincime din forțe în contraatacuri şi că cele care îți mai rămân trebuie să le foloseşti pentru a săpa tranşee. Toyaku şi-a risipit forțele. Japonezii aceştia îşi pregătesc migălos campaniile, stau la pândă, frământându-se lăuntric şi când tensiunea devine prea mare, explodează. E un paradox fascinant. Cultivă un joc specific lor, un joc febril, cu învăluiri de flancuri, cu încercuiri; iar după ce se angajează în luptă, se comportă ca nişte animale rănite, care scot răgete stupide când înțepăturile muştelor devin prea supărătoare. Aceasta nu-i o metodă bună. Ori de câte ori îți iei precauțiuni inutile, îți obligi oamenii să facă de veghe în sectoare care nu necesită asemenea

eforturi, ori îți laşi trupele să trândăvească, deşi nu au nevoie de odihnă; înseamnă că în calitatea ta de comandant ai procedat ilogic. Cu cât te vei pricepe mai bine să eviți dubla întrebuințare a oamenilor şi risipirea eforturilor, cu atât mai mare va fi presiunea pe care o vei exercita asupra adversarului. Cu atât mai mari şi mai numeroase vor fi şi posibilitățile care ți se vor prezenta.

A doua zi după bătălie, potrivit teoriilor sale, detaşă o parte din trupe la reconstruirea bivuacului. Corturile fură din nou înălțate, cărările din porțiunea bivuacului rezervată ofițerilor fură din nou pietruite, iar cortul generalului căpătă o podea de bârne. Popota ofițerilor fu plasată într-un loc mai ferit, iar după furtună i se aduseră îmbunătățiri, întărindu-se pereții cu un nou rând de stâlpi de bambus. Sosi chiar şi o cantitate de carne proaspătă, care fu distribuită în două părți egale; jumătate pentru cei o sută optzeci de oameni afectați bivuacului, cealaltă jumătate pentru popota celor treizeci şi opt de ofițeri. Frigiderul generalului fu despachetat şi branşat la generatorul care alimenta tabăra.

Hearn era scârbit. Îl descumpănea iarăşi una din acele mici enigme oferite de atitudinea generalului. Afacerea cu carnea proaspătă constituia o nedreptate flagrantă, de care Hobart, ofițerul cu aprovizionarea, ar fi fost în stare să o facă. Dar Hobart nu avea niciun amestec în chestiunea aceasta. Hearn se afla în cortul generalului când Hobart, cu zâmbetul pe buze, se prezentase lui Cummings spre a-i anunța sosirea cărnii. Acesta ridicase din umeri, apoi dăduse unele sugestii foarte limpezi în legătură cu distribuirea care avea să se facă. Era de necrezut. Netăgăduita sa perspicacitate ar fi trebuit să-i dea de gândit asupra efectelor pe care o astfel de dispoziție ar putea s-o aibă asupra trupei; nesocotise totuşi resentimentul pe care avea să-l stârnească. Nu procedase astfel spre a-şi satisface lăcomia, căci Hearn nu-l văzu după aceea înfruptându-se cu prea multă poftă din carne; generalul îşi lăsa mai întotdeauna farfuria pe jumătate plină. Gestul lui nu putea fi pus nici pe seama distracției; era foarte conştient de ceea ce, făcea. Hearn considera că generalul acționase în mod deliberat. După plecarea lui Hobart, Cummings îl fixase cu o privire absentă; apoi, în mod inexplicabil, ochii săi cenuşii, complet lipsiți de expresie, clipiseră şiret:

— Trebuie să mă preocup de ameliorarea traiului dumitale, Robert. Dacă mâncarea va fi mai consistentă, vei fi poate ceva mai bine dispus.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule general.

Generalul, izbucnind deodată sub efectul unei bizare voioşii, dădu drumul unei cascade de hohote de râs, care crescură, se umflară până la paroxism, făcându-l în cele din urmă să cadă ţeapăn pe un scaun, şi să înceapă a-şi scuipa flegma în batista de mătase cu monogramă.

— Cred că e timpul să amenajăm un cort în care ofiţerii vor putea să se recreeze seara, spuse el în sfârşit. Pentru moment nu eşti prea ocupat, Robert. Îţi încredinţez sarcina aceasta.

O sarcină ciudată, a cărei semnificaţie o înţelese Hearn abia mai târziu. Ceru sergentului-major al companiei de stat-major să-i pună la dispoziţie o echipă de oameni; îi puse să cureţe o bucată de teren de bălării şi de rădăcini, s-o acopere cu pietriş, să ridice un cort spaţios şi să sape în jurul lui un şanţ adânc pentru scurgerea apei de ploaie. Dispuse amenajarea unei intrări duble în cort şi astuparea intervalurilor cu bucăţi de pânză, spre a nu se strecura afară lumina. După ce isprăviră cortul, Hearn îi puse într-o după-amiază să taie bambus pentru confecţionarea câtorva mese de scris şi a două mese de joc. Dirijase fără chef oamenii, conştient în tot timpul lucrului că şi-i făcuse duşmani şi, prinzând din zbor, fără voie, anumite expresii foarte aspre la adresa lui. Generalul îi încredinţase această sarcină ştiind că îi va fi nesuferită; aceasta îl şi făcuse pe Hearn să se achite de ea la perfecţie. Se arătă foarte meticulos în legătură cu execuţia unor detalii neglijate la construcţia cortului, şi o dată sau de două ori avu câte un schimb de cuvinte cu sergentul care comanda echipa. Toate bune, numai că aceasta era prea puţin ca să-l satisfacă pe general.

Adevăratul tâlc al lecţiei reieşi abia mai târziu. Soldatul care în timpul zilei se ocupa de generator, primise ca un supliment de corvoadă şi întreţinerea cortului-club. Dimineaţa trebuia să ridice foile de pânză iar seara să le deruleze; şi pentru că – spuneau unii – zgomotul provocat de generator în timpul nopţii era prea mare, soldatul primi însărcinarea de a se îngriji de felinare, de a le umple cu petrol şi de a le aprinde.

Într-o seară, la câteva zile după terminarea lucrărilor, Hearn pătrunse în

cortul-club şi îl găsi cufundat în întuneric. Se aflau acolo mai mulţi ofiţeri care bâjbâiau şi înjurau pe întrecute.

— Ascultă, Hearn, îl interpelă unul din ei, ce-ar fi să alergi puţin după lumină?

Hearn întinse pasul până la cortul soldatului. Îl chemă afară şi se răsti:

— Ce-i asta, Rafferty, ţi se pare că faci prea multă treabă?

— Doamne, Iisuse Cristoase, vă cer iertare, domnule locotenent, am uitat.

— Hai, dă-i bătaie, nu sta să te uiţi la mine, se auzi el strigând. Haide, mai repede!

În vreme ce soldatul – care ieşise din cortul lui – se îndrepta agale înspre generator, ca să se aprovizioneze cu petrol, Hearn îl însoţi dezgustat cu privirea.

„Nătărăul”, gândi el, dându-şi imediat seama, cu un fel de şoc că începea să dispreţuiască oamenii din trupă. Era o senzaţie foarte vagă, abia perceptibilă, dar totuşi reală. În timpul montării cortului soldaţii încercaseră să-i joace feste ori să tragă chiulul, ori de câte ori le fusese cu putinţă. Îşi arătaseră nemulţumirea chiar înainte de a fi lucrat cu el, înainte de a-l fi cunoscut; îi executaseră ordinele cu o neîncredere instinctivă, imediată, şi lucrul acesta îl iritase.

Deodată înţelese lecţia generalului. Un nou element se adăugase. În trecut, când avusese de-a face cu trupeţii, se arătase aspru fiindcă socotea că simpatiile lui nu aveau nicio legătură cu misiunea încredinţată. Oamenii care făceau de corvoadă îşi manifestau îndeobşte ostilitatea faţă de cel ce le comanda. Aceasta era fără importanţă, de vreme ce el nu simţise nicio ostilitate faţă de oamenii săi.

Dar acum începeau să-l scoată din sărite. Ideea generalului îi apărea foarte limpede: Hearn era ofiţer şi exercitându-şi atribuţiile de ofiţer, trebuia să adopte treptat, cu voie sau fără voie, prejudecăţile clasei sale. Generalul îi amintea că făcea parte din clasa sa. Evocă ochii lui Cummings, palizi şi siniştri, privirea sa lipsită de expresie, inexplicabilul semn cu ochiul. „Trebuie să mă preocup de ameliorarea traiului dumitale, Robert”. Totul devenea mai limpede. Ştia că, dacă ar vrea, ar putea să termine războiul purtând epoleţi de ofiţer superior; o ştiuse din ziua în care generalul îl luase

sub aripa lui protectoare. Şi în adâncul ființei sale sălăşluiau ambiții oarecum potrivite cu aceasta, ambiții de care se temea. Cummings ştia acest lucru. Cummings îi spusese, de fapt, că dacă ar vrea, dacă ar fi destul de tare spre a şi înfrânge antipatia şi prejudecățile față de ofițeri, ambițiile sale ar fi îndeplinite.

— Înțelege-ți clasa şi munceşte în limitele ei. Lecție de marxism de-a-ndoaselea.

Hearn fu profund tulburat. Se născuse în sânul unei aristocratice şi bogate familii din Middlewest şi deşi rupsese legăturile cu părinții săi şi profesa idei şi concepții care le repugnau, nu se dezbărase niciodată de bagajul emoțional al primilor săi optsprezece ani. Simțământul de culpabilitate ce-şi impunea, indignarea stârnită de spectacolul nedreptății, nu erau niciodată autentice. Întreținea zgârietura, scărpinându-se, şi ştia acest lucru. De asemenea mai ştia, în acest moment, că dintre toate motivele care îl împinseseră să se certe cu Conn, la popota ofițerilor, motivul esențial se datora temerii că s-ar fi putut să nu se scandalizeze prea mult de ceea ce spusese Conn. I se întâmpla adeseori să reacționeze astfel. Şi cum pentru el, a acționa direct în vederea propriilor sale interese, însemna a se arunca în orbita tatălui său, singurul drum care îi oferea o compensație emoțională ducea în direcție opusă: adică spre stânga. Vreme îndelungată crezuse că aceasta era calea sa; un timp şi mai îndelungat îşi afişase propria politică, fiindcă prietenii şi cunoscuții săi din New York o socoteau foarte firească pentru el. Dar acum, izolat în cadrul armatei, prins sub critica inchizitorială a generalului, încleştarea degetelor sale începea să slăbească.

Făcu drumul întors şi pătrunse în cortul clubului. Rafferty umpluse şi aprinsese felinarele. Afluența nocturnă a ofițerilor începuse. Două mese erau ocupate de jucători, iar la celelalte se plasaseră ofițeri care se pregăteau să-şi rezolve corespondența.

— Ei, Hearn, vrei să joci poker?

Îl strigase Mantelli, unul dintre puținii prieteni ai lui Hearn la statul-major.

— Da, da, în regulă, zise Hearn, trăgându-şi un scaun. De când funcționa clubul, îşi petrecea serile acolo, într-un fel de sfidare mută la adresa generalului. De fapt, această frecventare îi părea plictisitoare şi destul de

incomodă; căldura devenea treptat copleşitoare, iar aerul se îmbâcsea de fumul țigărilor şi al trabucurilor; prezența sa în acest cort, făcea însă parte din necontenitul duel desfăşurat între el şi general. Generalul voise să-l vadă ridicând acest cort; foarte bine, se va servi de ceea ce îi putea oferi cortul. Dar în seara aceasta, după ce-şi dăduse seama de atitudinea lui față de Rafferty, gândul de a-l vedea pe general începu să-i inspire groază. Foarte puțini erau aceia de care se temuse vreodată; începea să-şi spună însă că îi era realmente frică de general. Îi veni rândul la servit; amestecă îndelung cărțile şi le împărți, jucând mecanic, fără niciun interes. Începu să transpire; îşi scoase cămaşa şi o atârnă pe spătarul scaunului. Asta se întâmpla în fiecare seară. În jurul orei unsprezece, aproape automat toți ofițerii se aflau în maiouri şi în cort puțea a năduşeală şi a fum de țigară.

— Am o carte tare tâmpită în seara asta, zâmbi Mantelli, înfăşurând buzele în jurul capătului unui trabuc.

Fumul învăluia zarva conversațiilor. Undeva, departe, în plină junglă o piesă de artilerie trase un singur foc; zgomotul surd vibră în capul lui Hearn ca un nerv istovit.

„Fumătorul nocturn al diviziei”, îşi zise el bombănind.

Abia mizase de câteva ori, cu şanse potrivite, când se iscă o întrerupere. Pentru prima dată generalul îşi făcea apariția la club.

— Drepți! zbieră cineva.

— Repaus, domnilor, zise generalul. Îşi plimbă privirile prin cort. Nările îi fremătau uşor. Hearn! strigă el.

— Domnule general?

— Am nevoie de dumneata. Flutură uşor mâna. Glasul îi era tăios, impersonal. Părăsi cortul, mai înainte ca Hearn să-şi fi încheiat cămaşa.

— Hai fugi la tăticu, îl tachină Mantelli.

Hearn era furios. În mod normal, faptul că generalul venise după el i-ar fi făcut plăcere; dar glasul acestuia îl umilise. O clipă stătu în cumpănă dacă n-ar fi trebuit să rămână la club.

— Îți dau revanşa cât de curând, îi spuse lui Mantelli.

— În orice caz, nu în seara asta, nu-i aşa? îl zeflemisi un ofițer de la masa lor.

— Eh, vocea stăpânului, zise Hearn.

Isprăvi de încheiat cămaşa, puse scaunul la loc şi traversă cortul, într-un colț, mai mulți ofițeri îşi sorbeau rația săptămânală de whisky.

Îi auzi cântând, apoi se zbătu în faldurile care camuflau intrarea dublă a cortului. După lumina care domnea la club, se simți orbit când ieşi în bezna răcoroasă a nopții; atât de orbit, încât aproape că se ciocni cu generalul, care îl aşteptase.

— Pardon. Am crezut că ați luat-o înainte, mormăi el printre dinți.

— Nu face nimic, zise Cummings. Se îndreptă agale spre cortul său şi Hearn îşi încetini pasul ca să nu-l întreacă. Nu cumva m-o fi auzit spunând: „Vocea stăpânului?" Ah, să-l ia dracu'!

— Cu ce vă pot fi de folos, domnule general?

— Vom discuta după ce ajungem la cort.

— Bine, domnule general. Între ei dăinui un moment de tensiune. Continuară drumul în tăcere strivind sub tălpi pietrişul de pe alee. Un om sau doi trecură pe lângă ei prin întuneric; activitatea bivuacului se întrerupea peste noapte. În jur Hearn simțea prezența palpabilă parcă a soldaților care făceau de gardă în tranşee.

— Liniştită noapte, şopti el.

— Da.

Când să intre în cort, se ciocniră iarăşi. Hearn se oprise în fața faldurilor portierei, spre a îngădui generalului să treacă înainte, dar acesta puse mâna pe umărul lui Hearn spre a-i da întâietatea. Porniră în acelaşi timp şi Hearn îl înghesui pe general, făcându-l să se dea înapoi sub greutatea trupului său masiv.

— Pardon.

Nu primi niciun răspuns. Cu un spasm de mânie, Hearn dădu la o parte faldurile cortului şi trecu înainte. Când Cummings pătrunse la rândul, său în cort, era foarte palid şi buza inferioară păstra urma dinților. Ori ciocnirea îl iritase mai tare decât îşi închipuise Hearn, ori fusese atât de tulburat, încât îşi muşcase buzele. Dar de ce? Ar fi fost mai caracteristic pentru Cummings să găsească incidentul plin de haz.

Bănuitor, Hearn se aşeză fără să ceară voie. Generalul păru să fie pe

punctul de a spune ceva, dar nu deschise gura. Se aşeză pe scaunul de lângă masa lui de lucru, se deplasă puțin ca să-l vadă pe Hearn în față, şi îl privi țintă, impasibil, aproape un minut. Chipul său avea o expresie cu totul nouă, o expresie pe care Hearn nu i-o cunoştea. Ochii cenuşii, aspri, cu pupile decolorate, imense, înspăimântătoare, erau lipsiți de orice strălucire. Hearn avea impresia că dacă ar atinge globul acestor ochi, ochii n-ar clipi. Uşoara crispare a gurii, încleştarea muşchilor în jurul proeminențelor feței, păreau sălaşul unei dureri bizare.

Se întrebă, cu o strângere de inimă, ce anume îl îndemnase pe general să-l caute. Trebuie să fi încercat o mare umilință. De altfel, nu folosise niciun artificiu spre a se justifica; pe masa generalului nu se zărea nici urmă de lucrări. Hearn se uită la harta insulei Anopopei, fixată pe o planşetă mare de desen, la ocarina pe care generalul cânta mica lui melodie.

Avu încă o dată ocazia să constate cât de golaş era cortul generalului. Oriunde s-ar fi aflat, la Motome, într-o cabină pe bordul unei nave, sau aici, Cummings nu părea niciodată legat de un anumit loc. Cortul acesta era auster. Cuşeta arăta ca şi când n-ar fi fost folosită, masa de lucru era goală, şi al treilea scaun era plasat într-un perfect unghi drept cu cea mai mare din cele două lăzi de campanie. Pardoseala era netedă şi curată; nu se vedea urmă de murdărie. Felinarul cu gaz desena lungi diagonale de umbră şi lumină în jurul obiectelor dreptunghiulare; totul avea înfățişarea unei picturi abstracte.

Şi Cummings îl scruta fără încetare cu privirea aceea inexplicabilă, ca şi cum nu l-ar fi cunoscut. În depărtare se auzi o canonadă, asemenea bătăilor propriului lor puls.

— Mă întreb un lucru, Robert, rosti în cele din urmă generalul.

— Da, domnule general?

— Pe dracu', nu ştiu de fapt nimic despre dumneata. Glasul său era plat, neutru...

— Ce vreți să spuneți? Că fur din whisky-ul dumneavoastră?

— Poate că da... la figurat.

Ei drăcie! Ce însemna asta?

Generalul se răsturnă în scaun, întrebând cu un ton oarecum prea

degajat.

— Cum merg treburile pe la club?

— Bine.

— Armata n-a pus încă la punct un sistem pentru împrospătarea aerului în corturile cu camuflaj.

— Oh, e un miros înăuntru de te trăsneşte, dar e normal. Deci, generalul se plictisise, gândi el. Sărman stăpân. N-am totuşi de ce să mă plâng: am câştigat la poker vreo sută de dolari.

— În două nopți?

— Nu, în trei.

Generalul schiță un zâmbet.

— Adevărat, au şi trecut trei nopți.

— Ca şi cum n-ați fi ştiut.

Generalul îşi aprinse o țigară, apoi stinse chibritul cu o mişcare înceată a mâinii.

— Te asigur, Robert, că am şi alte griji pe cap.

— N-am spus contrariul.

În mod deliberat, conştient, generalul se uită la el cu o expresie fixă, plină de iritare.

— Te-ai făcut atât de neobrăzat, încât într-o zi ai să ajungi în fața plutonului de execuție.

Glasul lui aducea cu un muget înăbuşit şi Hearn văzu cu o vie surpriză că degetele generalului tremurau. O bănuială îi încolți în minte, fu pe punctul de a se preciza, apoi se pierdu ca un fir de ață care n-a intrat pe urechea acului şi se clătină uşor înainte de a cădea.

— Scuzați-mă.

Se părea că şi de data aceasta spusese un cuvânt nepotrivit. Din buzele generalului se scurse tot sângele. Se rezemă de spătarul scaunului său pliant, trase îndelung din țigară, şi pe neaşteptate îi surâse lui Hearn, cu un aer cordial, părintesc, nemaipomenit de prefăcut.

— Eşti încă supărat din pricina afacerii cu carnea, nu-i aşa?

Supărat. Generalul mai folosise odată acest cuvânt. Un cuvânt care acum suna cam ciudat. Ajunsese iarăşi stăpân pe situație? îi părea oarecum

straniu că generalul făcuse primul pas. Nu numai că îi părea straniu, dar îl şi neliniştea. Instinctiv, Hearn se închise în el, ca şi când s-ar fi aşteptat să i se ceară un lucru pe care n-ar fi vrut să-l acorde. Generalul nu făcea niciodată nimic pentru a înlesni relațiile dintre ei. Uneori raporturile lor luau aspectul unei prietenii tacite, pe care mulți generali o întrețin cu aghiotanții lor, cu ofițerii superiori sau de ordonanță. Alteori apropierea aceasta se făcea şi mai simțită – atunci flecăreau, ori mai scăpau câte o bârfeală. Între ei dăinuia totuşi o duşmănie ciudată. Şi Hearn nu izbutea să găsească cauzele ascunse ale acestei stări.

— Cum să nu fiu supărat, spuse el în cele din urmă. Iritarea soldaților pricinuită de pungăşiile cu carnea, se va răsfrânge tot asupra dumneavoastră.

— Îl vor învinui pe Hobart, ori pe Mantelli, sau chiar pe sergentul de la popotă. De altfel asta nu are nicio importanță. În fond, dumitale puțin îți pasă, şi ştii prea bine acest lucru.

Pe naiba, Hearn nu avea de gând să-şi dezvăluie gândurile.

— Chiar dacă mi-ar păsa, tot nu m-ați înțelege.

— Cred că te înşeli. Posed, dacă ne gândim bine, o doză normală de reacții suficient de decente.

— Eh.

— Te îndoieşti, Robert. Ineficacitatea liberalilor îşi are rădăcina taman în incertitudinea desperată care le chinuie mintea.

Taman! Lui Hearn nu-i displăcu această expresie vulgară, care-i amintea locul său de baştină – Middlewest-ul – printre fațetele elegant şlefuite ale limbajului folosit de general.

— E uşor să aplici etichete, zise el.

— Oh, de ce nu vrei să chibzuieşti puțin? Dacă ți-ai urmări până la capăt oricare din ideile dumitale, ai vedea că niciuna din ele nu stă în picioare. Crezi că e foarte important să câştigăm războiul ăsta?

— Sigur, dar nu văd legătura cu carnea.

— Bine, atunci urmăreşte raționamentul meu. Şi ai să cazi de acord cu mine, căci am studiat problema. Când eram de vârsta dumitale, sau poate aveam câțiva ani mai mult, m-a preocupat să aflu ce determina o națiune să

se bată bine.

— Presupun că există un fel de identitate între popor şi ţară, fie că motivele sunt bune, fie că sunt rele.

Generalul clătină din cap.

— Aceasta este o atitudine de istoric liberal. Ai fi surprins dacă ai şti cât de puţin intră factorul acesta la socoteală.

Felinarul începu să fileze şi el se ridică să potrivească flăcăruia. Timp de o secundă faţa îi fu luminată, de jos în sus, într-un mod oarecum dramatic.

— Numai două elemente contează. O naţiune se bate bine în funcţie de numărul oamenilor care o alcătuiesc şi de calitatea materialului pus la dispoziţie. Iar cealaltă ecuaţie stabileşte că soldatul va fi un combatant cu atât mai eficace, cu cât nivelul său de trai este mai scăzut.

— Acesta e tot secretul, nu?

— Mai e şi alt factor important, care m-a preocupat o bucată de vreme. Dacă te baţi pentru apărarea propriei tale ţări, s-ar putea să obţii rezultate şi mai efective.

— Reveniţi la argumentul meu.

— Mă întreb dacă ştii cât de complicate sunt toate acestea. Când un om se bate pe propriul său pământ, îi este mult mai uşor să dezerteze. E o problemă de care nu am a mă preocupa la Anopopei. E adevărat că primul considerent atârnă mai greu în balanţă decât al doilea, dar opreşte-te şi judecă. Dragostea de patrie este foarte frumoasă; trebuie să ţii seamă de acest factor moral la începutul unui război. Dar nimic nu e mai nesigur decât emoţiile beligerante; cu cât se prelungeşte războiul, cu atât valoarea lor scade. Când un război se prelungeşte mai mulţi ani, numai două lucruri contează: o forţă materială superioară, şi un nivel de trai scăzut. De ce socoteşti că un regiment de Sudişti face cât două regimente de Nordişti?

— În ceea ce mă priveşte, nu am ajuns la această concluzie.

— Ei bine, întâmplător acesta e cazul.

Îşi împreună judicios vârfurile degetelor şi se uită la Hearn.

— Nu colportez teorii. Vorbesc din experienţă. Şi, ca general de divizie, concluziile acestea mă plasează într-o poziţie mai curând mediocră. Nivelul nostru de trai este cel mai ridicat din lume, şi cum e de aşteptat, soldaţii

noştri, luați individual, sunt cei mai slabi combatanți care alcătuiesc armata unei mari puteri. Sau, cel puțin, aşa sunt în starea lor naturală. Comparativ cu alții, sunt bogați, sunt răsfățați şi, ca americani, cea mai mare parte din ei împărtăşesc prejudecățile excentrice ale democrației noastre. Îşi fac idei exagerate despre drepturile lor, ca indivizi, şi nu au nicio idee despre drepturile altora. Nu se întâmplă acelaşi lucru cu țăranul; şi dă-mi voie să-ți spun deschis că din țăran faci cel mai bun soldat.

— Deci, după dumneavoastră, trebuie îngenuncheați, zise Hearn.

— Întocmai. Îngenuncheați. Ori de câte ori un soldat vede că un ofițer se bucură de anumite privilegii, se simte îngenuncheat şi mai vârtos.

— Eu nu văd lucrurile în acest chip. Aş zice mai curând că ajunge să ne urască şi mai mult.

— De acord. Dar în acelaşi timp, se teme şi mai tare. Nu-mi pasă din ce aluat e plămădit omul pe care mi-l încredințezi; e de ajuns să-l am câtva timp în subordinea mea, ca să-l umplu de teamă. Or de câte ori se săvârşeşte în armată ceea ce numeşti dumneata o nedreptate, soldatul care suferă se deprinde şi mai mult cu ideea propriei sale inferiorități.

Îşi netezi părul pe tâmple.

— Cunosc o închisoare de soldați americani, în Anglia; oamenii aceştia vor fi spaima Europei în ziua invaziei. Folosim față de ei metode brutale, care au un iz cam urât, dar este necesar. Chiar aici, în Pacific, dispunem de un lagăr special, de rezervă; deunăzi s-a comis un atentat împotriva colonelului-comandant al lagărului. Dumneata nu eşti în stare să înțelegi aşa ceva, dar pot să te asigur, Robert, că pentru a avea o armată demnă de acest nume, trebuie ca oricare din cei care o alcătuiesc să fie dresat în frica față de şefii săi ierarhici. Dezertorii, cei din închisorile militare, sau cei din lagărele de rezervă, țin de apele stătute ale armatei, unde disciplina trebuie să se exercite cu vigoare sporită. O armată este cu atât mai eficientă cu cât te temi de superiori şi îți disprețuieşti subordonații.

— Şi ce amestec am eu în toate acestea? întrebă Hearn.

— Încă niciunul. Există însă ceea ce se cheamă dispensă papală.

Zâmbi, apoi aprinse o altă țigară. Un cor de râsete se auzi în surdină dinspre club, străbătu bivuacul şi se înfiltră în cortul generalului.

Hearn se aplecă înainte.

— Gândiți-vă la omul care face de gardă în acest moment şi care aude acele hohote de râs. Mă tem că într-o zi o să-şi întoarcă mitraliera asupra noastră.

— Oh, tot ce se poate! Când soldații se apucă să facă astfel de treburi, înseamnă că armata lor e pe pragul înfrângerii. Până atunci, ura se acumulează în sufletele lor şi contribuie ca însuşirile lor combative să crească în proporție egală. Neputând să se întoarcă împotriva noastră, se năpustesc drept înainte.

— Dar vă jucați cu focul, zise Hearn. Dacă pierdem războiul, provocați o revoluție. Mi se pare că ar fi în interesul dumneavoastră să vă arătați uman cu soldații şi să evitați o revoluție în caz de înfrângere.

Cummings râse.

— Iată destul material pentru un editorial care să apară într-unul din săptămânalele voastre liberale, nu-i aşa? Eşti un dobitoc, Robert. Nu vom pierde războiul; şi chiar dacă l-am pierde, crezi că Hitler ar îngădui să izbucnească o revoluție?

— Atunci, sunteți pe cale de a spune că dumneavoastră şi cei care gândesc ca dumneavoastră nu veți pierde în niciun caz războiul.

— Dumneavoastră şi cei care gândesc ca dumneavoastră, îl maimuțări generalul. Îmi serveşti un capitol de marxism, nu-i aşa? Marea conspirație capitalistă? Cum se face că ştii atâtea despre marxism?

— Am citit unele lucruri.

— Mă îndoiesc. Mă îndoiesc că ai citit realmente ceva.

Strivi gânditor capătul țigării.

— Interpretezi greşit istoria, dacă socoteşti războiul acesta ca pe o mare revoluție. Este vorba de o concentrare de putere.

Hearn ridică din umeri.

— Sunt un biet student la istorie şi nicidecum un gânditor. Cred doar că nu e o dovadă de bun simț a face oamenii să te urască.

— Îți repet, asta nu are importanță, de vreme ce se tem de tine. Judecă mai temeinic, Robert, cât de multă ură a fost pe lumea asta şi cât de puține revoluții au izbucnit.

Se scărpină în bărbie, uşor, oarecum senzual, ca şi când ar fi fost absorbit de zgomotul pe care-l făcea unghia râcâind firele din barbă.

— Până şi revoluția rusă nu a fost altceva decât o formă de organizare în spațiu. Maşinismul secolului nostru impune consolidarea, care la rândul ei impune exercițiul fricii, fiindcă majoritatea oamenilor trebuie să fie aserviți maşinii – o operație de care nu se bucură din instinct.

Hearn ridică iarăşi din umeri, Discuția luase întorsătura obişnuită. Criteriile sale, mai mult sau mai puțin temeinice, aveau încă valoarea lor; pentru cineva care gândea ca generalul însă, ideile acestea nu erau decât expresia unor sentimente, a unor sentimente false; cum îi repetase de altfel Cummings de multe ori. Făcu totuşi un efort.

— Există şi alți factori, spuse, el încet. Nu văd cum ați putea neglija înnoirea şi chiar apariția anumitor mari idei morale.

Generalul schiță uun zâmbet.

— Robert, între politică şi istorie nu există legături, după cum nu există legături între nevoile omului şi codul regulilor morale.

Aforisme, mereu aforisme. Simți un fel de aversiune pentru discuția aceasta.

— Domnule general, când veți termina cu războiul acesta, când vă veți aşterne la lucru pentru a realiza viitoarea dumneavoastră operă de ***consolidare,*** americanul anilor patruzeci se va zbate în aceleaşi nelinişti ca şi europeanul anilor treizeci, care ştia că viitorul război îl va pune la pământ.

— Probabil. Neliniştea este starea naturală a omului secolului douăzeci.

— Eh! Hearn îşi aprinse o țigară şi constată cu surprindere că îi tremurau mâinile. În momentul acesta şi numai în acesta, îl văzu pe general în adevărata lui lumină. Cummings începuse discuția în mod deliberat, spre a recâştiga un echilibru care, dintr-un motiv sau altul, îi lipsise la sosirea lor în cort.

— Eşti prea încăpățânat ca să te dai bătut, Robert. Se ridică şi se apropie de una din lăzile de campanie. Adevărul e că nu te-am chemat să stăm de vorbă. Mi-am spus că am putea face o partidă de şah.

— Cu plăcere. Era surprins şi oarecum stânjenit. Nu cred să vă dau mult de furcă.

— Vom vedea.

Desfăcu o măsuță pliantă şi începu să aşeze piesele pe tabla de şah.

O dată sau de două ori Hearn adusese vorba despre şah, şi generalul propusese, în termeni vagi, o partidă. Dar Hearn nu contase pe aceasta.

— Vreți într-adevăr să jucați? întrebă el.

— Desigur.

— Frumos spectacol, dacă ar intra cineva.

Generalul zâmbi.

— Clandestin, nu?

Isprăvi cu aşezarea pieselor, luă un pion roşu şi unul alb, apoi întinse pumnii strânşi spre Hearn.

— Îmi plac piesele acestea, zise el afabil. Fildeş sculptat de mână; nu sunt atât de scumpe pe cât s-ar crede, dar omul care le-a făcut este fără îndoială un bun meşteşugar.

Hearn nu spuse nimic. Se alese cu pionul roşu şi generalul, după ce orândui piesele pe tabla de şah, deschise partida. Hearn dădu o replică convențională, îşi cuprinse confortabil capul între mâinile sale mari şi se strădui să studieze tabla de şah. Era însă nervos. Încerca o excitare şi totodată o apăsare sufletească; discuția îl tulburase şi nu simțea nicio plăcere să joace şah cu generalul. Dintr-odată, sensul relațiilor lor deveni mai manifest. Avea impresia că participa la ceva indecent, şi intră în joc cu senzația că ar fi dezastruos pentru el dacă ar câştiga partida.

Făcu primele mişcări fără să-şi muncească prea mult mintea. De fapt, gândul îi fugea aiurea, trăgea cu urechea la bubuitul surd al artileriei, la sfârşitul monoton al lanternei Coleman. O dată sau de două ori i se păru că aude foşnetul frunzişului din jurul bivuacului şi zgomotul acesta îl întristă. Se surprinse privind chipul generalului, pe care se citea concentrarea. Expresia acestuia nu se deosebea de aceea care o avusese pe plajă, în ziua invaziei, sau în jeep, în noaptea atacului japonez; or atunci ca şi acum îl impresionase cu forța şi posibilitățile sale de orientare.

Hearn se trezi spre a constata că ajunsese într-o situație extrem de dificilă, doar după şase mutări. Jucase împotriva celor mai elementare reguli, deplasând de două ori un cal, înainte de a-şi fi dezvoltat centrul. Poziția sa

nu părea încă primejduită; calul putea fi retras fără consecinţe grave; însă generalul se avântă într-un atac oarecum ciudat. Hearn îşi încordă atenţia. Dacă generalul şi-ar fi desfăşurat piesele şi ar fi exploatat uşorul său avantaj poziţional, ar fi câştigat partida. Ar fi fost însă o luptă îndelungată, cu un final anevoios. În loc de aceasta, generalul porni un atac cu pionii; un atac care, în caz de insucces, l-ar fi adus într-o situaţie foarte neplăcută, căci i-ar fi compromis posibilităţile de desfăşurare şi i-ar fi expus flancul regelui.

Calculându-şi replicile, Hearn se pierdu foarte repede în complicaţiile ameţitoare ale jocului. Păstrându-şi prezentă în minte imaginea ansamblului tablei de şah, studie numeroasele variante de contraatac pe care le-ar fi putut lansa generalul, pierzându-se într-o serie de ipoteze unele mai complicate decât altele. Apoi renunţă la elaborarea unor noi combinaţii, spre a analiza variantele care ar rezulta dacă ar muta altă piesă.

Poziţia sa era desperată. Cu dureroasă acuitate, îşi dădu seama că pionii înaintaţi ai generalului nu numai că îl ameninţau serios, dar îl şi sugrumau. Hearn făcuse parte din echipa de şah a colegiului, şi în diferite epoci ale vieţii, jocul acesta îl interesase foarte mult. Era un jucător destul de bun pentru a aprecia clasa superioară a generalului, şi se pricepea îndeajuns spre a putea citi în stilul adversarului ceva din firea acestuia. Generalul era strălucitor în concepţie, şi ştia să scoată, cu o rece eficacitate, toate avantajele posibile din uşoara superioritate dobândită la începutul partidei. După ce pierdu un cal şi un pion, în schimbul a doi pioni, Hearn abandonă, lăsându-se pe speteaza scaunului. Prinsese gust de joc, şi, deşi era obosit, simţea o dorinţă surdă să reînceapă.

— Nu joci rău, spuse generalul.

— Pasabil, mormăi Hearn.

Acum, după terminarea partidei, deveni iarăşi receptiv la zgomotele izvorâte din junglă.

Generalul orândui piesele la loc în cutie. Degetele sale păreau să se bucure de contactul cu figurinele, în clipa în care le aşeza pe catifeaua verde ce căptuşea interiorul cutiei.

— Acesta e fără îndoială jocul meu preferat, Robert. Da, da, am o singură pasiune – şahul.

Ce voia de fapt generalul? Hearn simți deodată o mare plictiseala. Discuția, partida de şah, păreau să rezulte dintr-o voință inexorabilă ascuțisă sub trăsăturile impasibile ale lui Cummings. Îl copleşi o proastă dispoziție inexplicabilă, ce-i accentua starea de depresiune sufletească. S-ar fi zis că aerul dinlăuntrul cortului se făcuse mai greu.

— Şahul, rosti Cummings, este inepuizabil. Într-adevăr, viața însăşi e concentrată în el.

Proasta dispoziție a lui Hearn creştea treptat.

— Nu cred, zise el, ascultându-şi cu o umbră de dezgust accentul limpede, aspru, al propriului său glas. Ceea ce m-a intrigat la şah, ceea ce a sfârşit prin a mă plictisi, e faptul că nimic nu e mai străin de viață decât acest joc.

— Ce socoteşti dumneata că este în esență războiul?

Iar o lua de la început. Hearn era conştient că generalul îl manevra şi voia să evite o discuție pe care acesta o provoca. Într-o frântură de secundă fu ispitit să-l lovească pe general, să vadă cum i se deranjează părul cărunt şi cum îi curge sângele din gură. Impulsul fu puternic şi de moment. Apoi îl toropi din nou plictiseala.

— Nu ştiu cum să spun, dar războiul nu se poate compara cu jocul de şah. Asemuiți-l mai degrabă cu bătălia navală, unde totul se reduce la o manevră pe întinderi netede, deschise, cu unități de foc deosebite; acolo elementele esențiale sunt Forța, Spațiul şi Timpul. Războiul aminteşte un blestemat meci de fotbal. Începi un joc care nu se sfârşeşte niciodată potrivit aşteptărilor.

— E mai complicat, asta e singura deosebire.

Hearn se pocni peste coapsă cu o neaşteptată exasperare.

— Pentru Dumnezeu, mai aveți mult de citit ca să cunoaşteți fondul problemei. Luați de pildă o grupă, o companie – cum dracu' vă puteți închipui că veți şti vreodată ce se petrece în capul oamenilor? Mă întreb uneori cum de sunteți în stare să vă luați răspunderea de a-i pune să facă una sau alta. Oare lucrul acesta nu vă scoate niciodată din minți?

— Şi de data aceasta ai nimerit-o prost, Robert. În armată, conceptul de personalitate, de individualitate nu este decât o piedică. Desigur, în orice unitate militară există diferențieri între oameni; dar aceste diferențieri se

anulează reciproc şi din ceea ce-ți rămâne rezultă o medie. O companie este bună sau mediocră, este eficientă sau ineficientă pentru o misiune sau alta. Mă folosesc de o tehnică mai grosolană, de numitorul comun.

— Sunteți atât de sus cocoțat, încât nu mai puteți vedea ce se întâmplă jos. Factorul moral e prea complicat pentru a vă îngădui să luați vreodată o hotărâre cum se cade.

— Totuşi, iei hotărâri, şi le pui în execuție cu sau fără rezultat.

Îi părea necinstit să mai continue o asemenea discuție, în timp ce pe front, în tranşeele lor individuale, oamenii erau întremeniți de groază. Vocea lui Hearn se făcu mai stridentă, ca şi cum i s-ar fi transmis groaza acestora.

— Şi cum procedați? Printre oamenii dumneavoastră sunt unii care n-au mai văzut America de un an şi jumătate. Cum faceți ca să calculați câți dintre ei e preferabil să piară şi câți supraviețuitori se pot întoarce mai devreme acasă, sau dacă nu e mai bine ca toți să rămână aici şi să fiarbă în sosul lor, în vreme ce nevestele îi înşală cu Dumnezeu ştie cine? Care este aritmetica dumneavoastră pentru aceste lucruri?

— Am să-ți răspund. Aceste lucruri nu mă preocupă. Se scărpină iarăşi în bărbie cu vârful unghiei, iar după o scurtă şovăială adăugă: Ce-i cu dumneata, Hearn? Nu ştiam că eşti căsătorit.

— Nu sunt căsătorit.

— Te-a lăsat prietena? Are vreun amant?

— Nu, nu am nimic în urma mea.

— Atunci de unde până unde grija asta față de „infidelitatea” femeilor? E în firea lor să fie necredincioase.

Puțin surprins de propria sa îndrăzneală, Hearn zâmbi cu o neaşteptată dezinvoltură.

— Ce e cu dumneavoastră, domnule general? vorbiți din proprie experiență?

Îşi aminti deodată că generalul era însurat, informație aparent lipsită de importanță, fiindcă generalul nu vorbise niciodată despre soția lui. Aflase totul întâmplător, de la un ofițer. Îi păru rău că formulase această întrebare.

— Poate să fie şi din proprie experiență, de ce nu, zise generalul. Intonația vocii i se schimbă fără veste. Aş vrea să-ți amintesc, Robert, că libertățile pe

care ți le-ai permis față de mine sunt o urmare a îngăduinței mele. Socotesc că ai mers prea departe.

— Îmi pare rău.

— Te poftesc să taci.

Hearn tăcu, scrută chipul generalului, care părea absent. Ochii i se îngustaseră; s-ar fi zis că fixau un obiect în spațiu, aflat la vreo zece degete înaintea lui. Două pete albe se formaseră sub buza sa inferioară, aproape sub colțurile gurii.

— E adevărat, Robert, că soția mea este o târfă.

— Oh!

— A făcut tot ce a putut ca să mă umilească.

Hearn era Uluit şi revoltat. Această autocompasiune apăruse iarăşi în glasul lui Cummings. Nu povesteşti astfel de lucruri primului venit, cel puțin nu pe tonul acesta. Eh, sunt generali şi generali.

— Îmi pare foarte rău, domnule general, bolborosi, el în cele din urmă.

Lanterna Coleman se stingea şi pâlpâirea flăcării arunca în cort lungi şi mişcătoare fâşii de lumină.

— Îți pare într-adevăr rău, Robert? Există oare ceva care să te atingă vreodată? În acest moment unic glasul generalului era despuiat de orice artificii. Întinse brațul şi potrivi lampa. Află, că nu ai nimic omenos în tine.

— Poate.

— Nu faci niciodată concesii, nu-i aşa?

Oare ***aceasta*** era semnificația spuselor generalului? îl privi în ochii deveniți luminoşi, aproape rugători. Avu intuiția că dacă ar rămâne nemişcat un timp, destul de îndelungat, generalul ar întinde brațul încet şi l-ar atinge poate pe genunchi.

Nu. Era ridicul.

Hearn se ridică în picioare cu o mişcare bruscă şi agitată, făcu câțiva paşi spre celălalt capăt al cortului, apoi se opri o clipă, cu privirea ațintită asupra cuşetei generalului.

Cuşeta lui. „Nu, îşi zise el, pleacă de aici, mai înainte ca generalul să-ți ghicească gândurile”. Se întoarse pe jumătate şi se uită la Cum-mings; acesta nu se clintise din loc; stătea ca o pasăre mare, împietrită, şi aştepta...

aştepta ceva nedefinit.

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, domnule general.

Din fericire, glasul său avu un ton tăios.

— Nu importă. Generalul îşi privi mâinile. Pentru numele lui Dumnezeu, Robert, dacă vrei să te uşurezi, ieşi afară şi opreşte-te o dată din mers.

— Da, domnule general.

— De fapt, n-am isprăvit încă discuţia asta.

Lucrurile mergeau mai bine.

— Ei bine, ce vreţi să admit? Că sunteţi un zeu?

— Să ştii, Robert, dacă există un Dumnezeu, atunci îmi seamănă în toate privinţele.

— Se foloseşte de tehnica numitorului comun.

— Întocmai.

Acum puteau să vorbească; să vorbească şi iar să vorbească. Între ei se aşternu totuşi tăcerea) în acel moment luă fiinţă între ei o certitudine: certitudinea stânjenitoare, neplăcută, că nu se iubeau de loc.

Conversaţia reîncepu, pe un ton de uşoară controversă, apoi alunecă în jurul campaniei. După o bucată de vreme, îndestulătoare pentru a salva aparenţele, Hearn se înapoie în cortul său. Şi cum sta în întuneric, ascultând foşnetul aspru al frunzişului palmierilor, îi fu greu să adoarmă. În jurul lui se desfăşura jungla, spaţiile infinite ale cerului Sudului, cu stelele sale enigmatice.

În seara aceasta se întâmplase ceva; dar ceea ce se întâmplase părea acum exagerat, disproporţionat. Nu-i venea să creadă, tot ce auzise. Scena era încâlcită, deformată, ca într-un vis. Întins pe patul său, începu să râdă încet.

Infecte pretexte.

Când scormoneşti prea mult un lucru, descoperi întotdeauna în fundul fundului numai murdărie. Şi în vreme ce râdea, Hearn avea în faţa ochilor propria sa imagine, îşi vedea trupul mare tresăltând de râs, îşi vedea chica neagră, îşi vedea trăsăturile schimonosite de această ciudată, convulsivă ilaritate.

O femeie, care fusese amanta lui un timp, îi adusese într-o dimineaţă o

oglindă şi îi spusese: „Uită-te, când eşti în pat semeni leit cu o maimuță”.

În veselia lui se desluşea o undă de exasperare. Membrele îi erau fierbinți. Iisuse, ce situație.

Dar a doua zi de dimineață Hearn nu mai fu atât de sigur că se întâmplase ceva aievea.

CORUL:

FEMEILE

Grupa a doua sapă o nouă latrină. E într-o după-amiază. Soarele răzbate printr-o spărtură a frunzişului cocotierilor şi se revarsă sclipitor pe movila de pământ proaspăt. Minetta şi Polack, coborâți în fundul gropii, lucrează fără să se zorească. Sunt goi până la brâu. Pe pantaloni, sub curea, s-a lățit o pată de năduşeală, ca o fâşie lată. La fiecare zece sau cincisprezece secunde câte o lopată de pământ e ridicată în sus şi aruncată cu un zgomot moale, pe o grămadă de pământ care creşte lângă latrină.

Minetta (suspinând): Toglio, băftosul ăsta de macaronar. (Pune piciorul pe lopată.) Crezi că e vreo scofală că suntem iar aici? Acolo, pe front, dacă eşti rănit, te pomeneşti trimis acasă. (Rânjeşte.) Ei, şi ce mare lucru să nu-ți poți mişca cotul ca toată lumea!

Polack: Cine are nevoie de cot pentru treaba aia?

Brown (aşezat pe un buştean, lângă gaură): Da, să vă spun ceva, băieți. Toglio o să se întoarcă la el acasă şi o să-şi găsească nevasta umblând brambura cu toți împantalonații. Nu există femeie în care să poți avea încredere.

Stanley (lungit alături de Brown): Oh, nu ştiu ce să zic, dar eu am încredere în nevastă-mea. Nu sunt toate femeile la fel.

Brown (amar): Ba toate sunt la fel.

Minetta: Eh, şi eu am încredere în prietena mea.

Polack: N-aş avea încredere nici de două parale în toate târfele astea.

Brown (scobindu-se în nas cu ardoare): Aşa zic şi eu! (Se adresează lui Minetta, care s-a oprit din săpat:) Ai încredere în prietena ta?

Minetta: Sigur că da. Ştie că n-o să găsească ceva mai acătării.

Brown: Crezi că chestia ta e mai grozavă decât a altora?

Minetta: Până acum nu m-a întrecut nimeni.

Brown: Eşti un ţânc, dacă vrei să ştii. Nu ştii ce înseamnă o chestie pe cinste... Ia zi, Minetta, nu ţi s-a întâmplat niciodată să dai chix?

(Stanley şi Polack izbucnesc în râs.)

Minetta: Ha, ha.

Brown: Ia ascultă, Minetta: Ţi-ai pus vreodată unele întrebări? Crezi de pildă că eşti mai dat dracului decât alţii?

Minetta: Nu e cazul s-o spun eu.

Brown: Ei bine, ţi-o spun eu, n-ai nimic special. Eşti un flăcău ca toţi flăcăii. Niciunul dintre noi nu are ceva deosebit, nici Polack, nici tu, nici Stanley, nici eu. Suntem o ceată de soldăţoi oarecare. (Se ascultă cu plăcere.) Când suntem acasă, damele sunt numai miere. Oh, s-ar da şi peste cap pentru tine. Dar cum ai întors spatele, începe să le alerge gândul la alţii.

Minetta: Roşie a mea se gândeşte numai la mine.

Brown: Crezi tu că se gândeşte! Începe prin a se gândi ce bine era când... Ascultă-mă pe mine, dacă prietena ta e tot atât de frumoasă ca nevastă-mea, n-o să-şi piardă vremea de pomană. Sunt o sumedenie de tipi care roiesc în jurul lor, sumedenie de civili, detaşamente de tineri neînţărcaţi. Nu trece mult şi o vezi pe Roşie a ta dusă cu zăhărelul pe la întâlniri. Mai dansează câte puţin, se mai freacă de unul şi de altul...

Minetta: Roşie mi-a scris că nu se duce la dans. (Black şi Brown izbucnesc în râs.)

Polack: Crede ce-i spun putorile astea.

Minetta: Ei bine, aflaţi de la mine, am pus-o la încercare de o sută de ori şi n-am prins-o niciodată minţind.

Brown: Asta dovedeşte doar că e mai şmecheră decât tine. (Stanley râde stingherit.) Ţine minte, nu se deosebesc cu nimic de mine sau de tine, mai ales alea începute. Le place tot atât de mult treaba asta ca şi nouă bărbaţilor.

Şi le e de o mie de ori mai uşor să o facă decât nouă.

Polack (cu voce de falset): Nu ştiu de ce nu mai am trecere la fete... Mă las foarte uşor cucerit. (Toţi râd.)

Brown: Ştii ce e pe cale să facă în clipa asta prietena ta? Am să-ţi spun eu. Acum, în America, e ora şase dimineaţa. Ea se trezeşte în acelaşi aşternut cu un tip care nu e mai breaz decât tine, şi îi toarnă aceleaşi gogoşi pe care ţi le turna şi ţie. Ia aminte, Minetta, nu există femeie în care să poţi avea încredere. Toate ne pun coarne.

Polack: Nu găseşti una din scârbele astea care să fie cinstită.

Minetta (muiat): Nu-mi pasă.

Stanley: Cu mine e altceva. Am un copil.

Brown: Alea cu copii sunt şi mai păcătoase. Se plictisesc şi mai mult şi au nevoie de distracţie. Femeile nu fac nici cât o ceapă degerată.

Stanley (uitându-se la ceas): Ne-a venit rândul la săpat. (Sare în gaură şi apucă o sapă.) Lua-v-ar dracu' de chiulangii. De ce nu vă faceţi, treaba cum se cade? (Sapă îndrăcit timp de un minut, apoi se opreşte. Transpiră din belşug.)

Polack (zâmbind): Sunt încântat că n-am pentru cine să-mi fac sânge rău – le-am dat cu piciorul târfelor.

Minetta: Mai du-te dracului! Prea te crezi isteţ.

7

După infructuoasa tentativă nocturnă a japonezilor de a traversa cursul apei, prima grupă rămase trei zile încheiate pe vechile poziții. În ziua a patra, Batalionul Unu înaintă cu o jumătate de milă, iar recunoaşterea îşi părăsi amplasamentul împreună cu Compania A. Noul lor avanpost se afla pe creasta unei coline ce domina o vale minusculă, acoperită cu iarbă kunaï. Petrecură restul săptămânii săpând tranşei, desfăşurând sârmă ghimpată şi patrulând. Frontul se liniştise. În viața plutonului nu se petrecu nimic deosebit. Rareori li se întâmpla să mai vadă oameni, în afara celor din Compania A, ale căror poziții se aflau pe o colină alăturată, la câteva sute de yarzi depărtare. Povârnişurile stâncoase şi foarte apropiate ale lanțului Watamai se aflau tot pe dreapta lor; după-amiaza, târziu, pereții abrupți ai muntelui păreau să se înalțe asupra oamenilor ca nişte valuri gata să se spargă.

Soldații îşi treceau zilele perpelindu-se la soare pe creasta colinei. Nu aveau altceva de făcut, decât să-şi mănânce rațiile, să doarmă, să scrie scrisori şi să facă de gardă în gropile lor individuale. Diminețile erau plăcute şi pline de prospețime, dar când venea după-amiaza oamenii se posomorau şi cădeau într-un fel de toropeală; noaptea, somnul le era neliniştit, fiindcă vântul făcea iarba să se mişte jos, în vale, dând impresia că o coloană în marş se îndrepta spre colină. O dată sau de două ori pe noapte omul din gardă trezea întreaga grupă, şi atunci rămâneau ghemuiți în gropile lor timp de o oră şi mai bine, scormonind cu privirea valea care se desfăşura la picioarele lor, în lumina argintie, nesigură, a lunii.

Uneori le ajungeau la ureche pocnetele îndepărtate ale unor salve de puşcă, ce pârâiau ca un foc de vreascuri într-o zi de toamnă; adesea câte-un obuz înscria un leneş arc de cerc pe deasupra capetelor lor, suspinând şi murmurând, înainte de a se prăbuşi în junglă, dincolo de liniile americane. Noaptea, ecoul mitralierelor, găunos şi adânc, asemenea notelor lugubre ale unor tobe primitive. Aproape că nu trecea clipă fără să le ajungă la ureche bufnituri de grenade şi mortiere, sau țăcănitul puştilor mitraliere, toate aceste zgomote atât de îndepărtate şi de voalate, încât oamenii sfârşiră prin

a nu le mai lua în seamă. Săptămâna se scurse într-o tensiune vagă, continuă, izvorâtă din teama mută pe care le-o inspira lanțul munților Watamai, cu pereții lor verticali, înălțându-se în flancul drept.

În fiecare zi o echipă de trei oameni urca anevoie colina alăturată, unde îşi avea bivuacul plutonul Companiei A, ca să revină cu o cutie cuprinzând zece rații zilnice şi cu două canistre cu apă de câte douăzeci de litri. Erau drumuri fără incidente, şi oamenii le aşteptau cu plăcere fiindcă mai risipeau monotonia şi le dădeau prilejul să schimbe câteva vorbe cu inşi care nu făceau parte din propria lor grupă.

În a şasea zi a săptămânii Croft, Red şi Gallagher coborâră pantele colinei şi după ce se strecurară prin iarba kunaï, înaltă de vreo şase picioare, ajunseră într-o pădurice de bambus şi o luară pe poteca ce ducea spre Compania A. Îşi umplură cu apă bidoanele goale, îşi strânseră curelele ranițelor şi mai zăboviră câteva minute sporovăind ba de una, ba de alta, înainte de-a face calea întoarsă. Când ajunseră la potecă, Croft, care mergea înainte, se opri şi făcu semn lui Red şi lui Gallagher să-l ajungă din urmă.

— Fir-ar să fie, şopti el, faceți prea mare gălăgie. Dacă drumul e scurt şi ranița nu prea grea, nu înseamnă că trebuie să zburdați ca o turmă de porci.

— O.K., bombăni Gallagher încruntându-se.

— Haideți, dați-i drumu, bombăni şi Red.

Red şi Croft nu-şi adresaseră o vorbă toată săptămâna.

Fără grabă, păstrând o distanță de vreo zece metri unul de celălalt, cei trei oameni începură să coboare pe potecă. Red simți că începe să-l cuprindă furia, când băgă de seamă că umblă prudent, poate fiindcă nu îndrăznea să se împotrivească ordinului lui Croft. În timp ce mergea, se străduia să determine dacă ajunsese să se teamă de Croft, sau dacă era precaut din obişnuință. Dezbătea această problemă, când îl văzu pe Croft oprindu-se fără veste şi aruncându-se pe burtă în mărăcini, pe marginea potecii. Croft întoarse capul, se uită şi la Red şi la Gallagher, apoi le făcu un lent şi tăcut semn cu brațul. Red îl scrută cu luare-aminte: gura şi ochii lui Croft erau lipsiți de expresie, dar în încordarea şi atitudinea trupului său se desluşea ceva imperativ. Red se ghemui şi se apropie târându-se de Croft. Când se

văzură tustrei la un loc, Croft duse un deget la gură, apoi îl îndreptă spre o rarişte a frunzişului. La vreo douăzeci şi cinci de yarzi zăriră o mică adâncitură. Acolo era în realitate o poieniță pierdută în inima junglei; în mijloc, întinşi pe jos şi cu capetele pe saci, se odihneau trei soldați japonezi, în vreme ce al patrulea, cu o puşcă de-a curmezişul genunchilor, stătea jos, cu bărbia îngropată în palmele împreunate. Croft îi fixă îndelung cu privirea apoi se uită cu încordare la Red şi la Gallagher. Falca i se încleştase şi lângă ureche un cartilaj îi palpită de mai multe ori. Îşi scoase cu încetineală sacul din spinare şi-l puse jos în tăcere.

— Imposibil să străbatem desişul ăsta fără să facem zgomot, şopti el abia perceptibil. Arunc o grenadă şi apoi dăm cu toții năvală, înțeles?

Subalternii săi încuviințară, clătinând muteşte din cap, apoi îşi desfăcură ranițele. Red se uită prin mărăcinişul care îi despărțea de poiană. Dacă grenada nu şi-ar atinge ținta, ucigându-i pe japonezi, toți trei s-ar expune unei primejdii serioase dacă ar încerca să treacă mai departe. Dar acum abia se mai gândea la asta. Toată ființa lui se răzvrătea împotriva situației în care intrase. Părea de necrezut. Reacțiile sale în preajma unei lupte erau întotdeauna aceleaşi; avea impresia că nu va mai fi în stare să facă un pas, să tragă cu puşca, să-şi expună viața – şi cu toate acestea mergea înainte. Ca şi în alte dăți, Red se mânie cumplit împotriva acestei stări de spirit, o furie împotriva tendinței sale de a evita momentul culminant. „Nu sunt nici mai rău, nici mai bun decât alții", îşi zise el, cu moartea în suflet. Zări chipul lui Gallagher, alb de frică, şi deşi era tot atât de înspăimântat, nu se putu împiedica să nu încerce față de acesta o surprinzătoare senzație de dispreț. Nările lui Croft se dilataseră şi pupilele sale păreau înghețate şi foarte negre. Red îl ura: îl ura pentru bucuria pe care Croft o resimțea în asemenea situații.

Croft scoase o grenadă din centiron şi îi smulse inelul de siguranță. Red se uită iarăşi prin desiş; vedea pe japonezi din spate. Deslușea obrazul soldatului aşezat în capul oaselor şi aceasta contribuia ca spectacolul să-i pară şi mai ireal. Avu senzația că ceva îl sugrumă. Soldatul japonez cu chip neutru, blajin, cu tâmple largi şi fălci greoaie, avea o înfățişare bovină, iar mâinile îi erau grosolane, robuste, bătătorite. Ştiindu-se la adăpost de

privirile duşmanilor, Red încercă pentru un moment un vag şi necuviincios sentiment de plăcere, în care se îmbinau spaima şi siguranța că nimic din ceea ce se întâmpla nu era real. Nu-i venea să creadă că în câteva clipe soldatul acesta cu fața lată, avea să moară.

Croft îşi desfăcu degetele eliberând mânerul, care făcu percuție. Fitilul aprins pocni în interiorul grenadei şi un fâşâit continuu rupse tăcerea. Când îl auziră, japonezii săriră în picioare, țipând, şi alergând încoace şi încolo în cercul strâmt al poienii. Red citi expresia de groază aşternută pe chipul unuia din soldați, auzi fâşâitul grenadei care se contopea cu bătăile inimii sale, cu şuierul din urechi, şi se aruncă la pământ, în momentul în care Croft lansă grenada. Îşi strânse carabina, ațintindu-şi cu încordare privirea asupra unui fir de iarbă. Mai avu timp să reflecteze că ar fi trebuit să-şi curețe arma, percepu un urlet înspăimântător, se gândi la soldatul cu fața largă, apoi se trezi în picioare, năpustindu-se împleticit prin desiş.

Se opriră tustrei la marginea poienii. Cei patru soldați japonezi zăceau nemişcați în kunaï-ul strivit. Croft îi contemplă îndelung, apoi scuipă potolit. „Du-te şi te uită”, se adresă el lui Red.

Red se lăsă să alunece în poiana în care se întindeau trupurile japonezilor. Dintr-o ochire, văzu că doi dintre aceştia erau cu siguranță morți; unul din ei se odihnea pe spate, cu mâinile încleştate pe ceea ce fusese obrazul lui, şi care nu mai era decât o pastă sângerândă; celălalt zăcea pe o parte, cu o rană mare în piept. Ceilalți doi căzuseră cu fața în jos, şi nu li se vedeau rănile.

— Lichidează-i! strigă Croft.

— Sunt morți.

— Lichidează-i!

Red avu o tresărire de mânie. „Dacă n-aş fi fost eu de față, ticălosul i-ar fi ucis el însuşi”, cugetă el. Se opri lângă unul din trupuri şi apăsă țeava în ceafa japonezului. Înghiți puțin aer, apoi trase o rafală. Nu simți decât vibrația armei în mâini. Abia după aceea observă că trăsese chiar în soldatul care şezuse cu puşca pe genunchi. Timp de o secundă se aflã pe pragul unei nelinişti intense, dar o înăbuşi şi înaintă spre al patrulea trup.

În vreme ce se uita la acesta, încercă fugitiv o întreagă gamă de emoții

subtile. Dacă ar fi fost întrebat, ar fi răspuns fără îndoială: „Nu, n-am simțit nimic”; dar i se înțepenise ceafa şi inima îi bătea cu repeziciune. Un cumplit dezgust îi răscolea măruntaiele pentru ceea ce era pe cale să facă, totuşi, în timp ce îndrepta țeava armei spre ceafa omului, avea simțământul anticipat al unui lucru plăcut, îşi încordă degetul pe trăgaci, pregătindu-se, fără să se grăbească pentru clipa în care gloanțele vor deschide mici găuri rotunde în trupul acesta şi îl va face să se mişte, să se zvârcolească sub impactul lor. Anticipă toate aceste senzații, apăsă pe trăgaci... dar nu se petrecu nimic. Arma i se blocase. Încercă să deblocheze mecanismul armei, când trupul. De la picioarele sale se răsuci pe neaşteptate. Îi trebui aproape o secundă ca să-şi dea seama că japonezul trăia. Cei doi oameni se uitară unul la altul, cu o expresie goală şi cu obrazul agitat de un tremur nervos, apoi japonezul sări în picioare. În acea frântură de clipă Red l-ar fi putut trăsni cu patul armei, dar surpriza penibilă resimțită când arma se blocase şi şocul provocat de faptul că soldatul era încă în viață, contribuiseră să-l paralizeze aproape cu desăvârşire. Îl văzu ridicându-se, înaintând cu un pas şi abia atunci muşchii săi reacționară, făcându-l să arunce arma în capul japonezului. Nu-l nimeri şi cei doi soldați, aflați doar la vreo trei metri unul de altul, continuară să se fixeze cu privirile.

Niciodată nu avea să uite chipul acestui japonez. O față descărnată, cu pielea trasă sub ochi, peste pomeți şi sub nări, şi cu o înfățişare rătăcită şi cercetătoare. Red nu scrutase niciodată cu o asemenea încordare chipul unui om; îl privea cu atâta concentrare, încât ajunsese să-i deslușească cele mai mici cusururi ale epidermei. Observă câteva puncte negre pe fruntea japonezului, o bubă pe nas, picături de sudoare în jurul orbitelor adânci. Se fixară astfel cu privirile cam o jumătate de secundă, apoi japonezul îşi scoase baioneta iar Red se răsuci pe călcâie şi o luă la fugă. Îl văzu repezindu-se asupra lui şi îl fulgeră gândul tâmpit că trăieşte un film de groază.

— Omoară-l, urlă el cu un efort peste umăr, omoară-l, Croft!

Se poticni, căzu cât era de lung şi rămase nemişcat, pe trei sferturi năucit. Se pregătea sufleteşte pentru străfulgerarea de suferință pe care avea să i-o pricinuiască baioneta împlântându-se în spinare şi îşi reținu răsuflarea. Percepu o pulsație a inimii, apoi încă una. Îi revenea vioiciunea şi trupul lui

prindea să se încordeze. Inima îi bătu iar, şi iar, şi iar. Înțelese deodată că nu avea să i se întâmple nimic.

Glasul limpede şi rece al lui Croft îi supără auzul:

— La dracu', Red, cât ai de gând să mai stai întins pe pământ?

Red se răsuci şi se ridică în capul oaselor. Îşi înăbuşi cu greu un geamăt, dar sforțarea îl făcu să se cutremure.

— Iisuse! îşi zise el.

— Ce părere ai despre amicul tău? întrebă Croft încet.

Japonezul se afla la câțiva metri de ei, cu brațele în aer. Baioneta îi căzuse din mână. Croft se apropie de ea şi cu o lovitură de picior o aruncă de o parte.

Red se uită la soldatul japonez; ochii lor se întâlniră pentru o clipă, apoi îşi întoarseră fața, ca şi cum ar fi fost surprinşi făcând ceva ruşinos. Red îşi dădu deodată seama de propria lui slăbiciune.

Dar nici acum nu voia să admită nicio slăbiciune față de Croft.

— Lua-v-ar dracu', de ce ați venit atât de greu? întrebă el.

— Am venit cât am putut de repede, zise Croft.

Pe neaşteptate Gallagher începu să vorbească. Era alb ca varul şi îi tremurau buzele.

— Era să-i trag un glonte în cap, puturosului ăstuia, dar te aflai în drumul meu.

Croft râse încet.

— Cred că i-a fost mai frică de noi decât de tine, Red, zise el. A încetat al dracului de repede să te mai fugărească atunci când a dat cu ochii de noi.

Red băgă de seamă că începe iarăşi să tremure. Simțea o admirație amestecată cu invidie față de Croft şi încerca o vie neplăcere lagândul că avea să-i rămână obligat. O clipă sau două căută să-şi exprime într-un fel mulțumirea, dar nu reuşi să rostească niciun cuvânt.

— Ar fi cazul să facem drumul întors, zise el.

Expresia chipului lui Croft păru să se schimbe. O licărire de contrarietate i se aprinse în ochi.

— De ce n-ai lua-o tu înainte, Red? sugeră el. Gallagher şi cu mine te-am urma după câteva minute.

— Vrei să-l iau cu mine pe japonez? întrebă Red cu o sforțare. Era ultimul lucru pe care ar fi dorit să-l facă. Nu se simțea încă în stare să se uite în ochii prizonierului.

— Nu, zise Croft. Gallagher şi cu mine o să avem grijă de el.

Red desluşi ceva ciudat în atitudinea lui Croft.

— Dacă vrei, pot să-l iau cu mine.

— Nu, o să ne ocupăm noi de el.

Red aruncă o privire asupra trupurilor fără viață, întinse în poiana înverzită. Câteva insecte începuseră să bâzâie deasupra cadavrului fără chip. Tot ceea ce i se întâmplase până acum i se păru iarăşi ireal. Se uită la soldatul de care fugise: chipul acestuia îi păru anonim, neînsemnat, şi se miră că nu îndrăznise să-i întâlnească privirile. „Iisuse, mi se pare că m-a cam smintit frica”, gândi el. Picioarele îi tremurau uşor când se aplecă să-şi ridice arma. Era prea obosit ca să mai scoată un cuvânt.

— Bine, o să ne revedem sus, pe colină, murmură el.

Ceva nedesluşit îi spunea că n-ar fi trebuit să plece, şi în timp ce călca pe potecă, îndepărtându-se, încercă iarăşi straniul simțământ de ruşine şi de vinovăție provocat de întâlnirea cu soldatul japonez. „Ticălos mai e şi Croft ăsta”, îşi zise. Abia îşi târa picioarele, de parcă l-ar fi stors de vlagă o mare fierbințeală lăuntrică.

După plecarea lui Red, Croft se aşeză pe iarbă şi aprinse o țigară. Fuma în tăcere, absorbit de gânduri. Gallagher se aşeză lângă el, fără să-şi ia ochii de la prizonier.

— Hai să-i facem de petrecanie şi să ne întoarcem, spuse el fără veste.

— Gura, zise Croft încet.

— La ce bun să-l mai chinuim pe nenorocitul ăsta? rosti Gallagher.

— Nu se plânge, răspunse Croft.

În clipa aceea, ca şi cum i-ar fi înțeles, prizonierul căzu în genunchi şi începu să se vaiete în hohote ascuțite. Îşi întindea brațele cu un gest rugător, şi din vreme în vreme, izbea pământul cu mâinile, ca şi cum l-ar fi cuprins disperarea fiindcă nu se putea face înțeles. În noianul de cuvinte, Gallagher crezu că desluşeşte ceva care suna ca „Kuud-saï kuud-saï”.

Chipul neaşteptat în care lupta începuse şi luase sfârşit, îl adusese pe Gallagher într-o stare vecină cu isteria. Mila trecătoare resimțită față de prizonier dispăru, lăsând locul unei iritații aprinse.

— Ispräveşte odată cu porcăria asta de „kuud-saï”! zbieră el la japonez.

Soldatul tăcu un moment, apoi reîncepu să se tânguiască. În glasul său vibra o deznădejde care scrijelea creierul lui Gallagher.

— Parcă ar fi un jidan puturos, cu scălâmbăiala asta din mâini, strigă el.

— Ajunge, zise Croft.

Soldatul se apropie de ei şi Gallagher se uită stingherit la ochii săi negri, rugători. O duhoare puternică de peşte se degaja din veşmintele sale.

— Rău mai put ăştia, zise el.

Croft nu-l pierdea din ochi pe japonez. Era copleşit de o vie emoție, căci simțea iarăşi pulsându-i puternic cartilajul de sub ureche. În realitate, nu se gândea la nimic; era cuprins de un intens sentiment de frustrare. Continua să aştepte rafala pe care Red ar fi trebuit s-o tragă. Cu infinit mai multă intensitate decât Red, anticipase tresăririle spasmodice ale trupului sub ploaia gloanțelor şi acum încerca o vie dezamăgire.

Se uită la țigara sa, şi dând urmare unui impuls lăuntric, o dădu soldatului japonez.

— De ce faci asta? întrebă Gallagher.

— Să fumeze şi el.

Cu lăcomie şi totodată cu teamă, prizonierul trase de câteva ori din țigară. Arunca priviri bănuitoare spre Croft şi Gallagher; sudoarea făcea să-i lucească obrajii.

— Hei, îi strigă Croft, stai jos!

Japonezul se uită la el cu un aer nesigur.

— Stai jos, repetă Croft.

Îi arătă cu mâinile ce are de făcut şi prizonierul se lăsă pe vine lângă un copac.

— Ai ceva de mâncare? îl întrebă Croft pe Gallagher.

— Am o tabletă de ciocolată din rația mea.

— Dă-mi-o, zise Croft.

Luă ciocolata din mâna lui Gallagher şi o întinse japonezului care îl privea

cu o înfățișare nătângă; Croft mimă mâncatul şi prizonierul înțelegând, rupse hârtia şi înghiți ciocolata.

— Îi e o foame turbată, exclamă Croft.

— Ce dracu' te-a găsit? întrebă Gallagher.

Era atât de exasperat încât îi venea să plângă. Faptul că rămăsese fără ciocolata păstrată pentru mai târziu, îl scotea din fire. Ceva mai mult, oscila între iritarea prilejuită de prezența prizonierului, şi un simțământ involuntar de compătimire.

— Într-adevăr, ticălosul ăsta împuțit e numai piele şi os, rosti el, cu un accent de superioritate de care s-ar fi servit pentru a vorbi despre o biată javră dârdâind în ploaie. Dar când văzu ultima fărâmă de ciocolată dispărând în gura japonezului, bombăni mâniat: Fir-ar al dracului de porc blestemat!

Lui Croft îi revenise în minte noaptea în care japonezii încercaseră să treacă râul, înăuntrul său se trezi un fel de freamăt; se uită îndelung la prizonier. O emoție puternică îl împingea spre acesta, un impuls care-l făcu să-şi încleşteze dinții. Ar fi fost însă incapabil să spună ce fel de emoție era; îşi scoase bidonul şi trase o duşcă. Îl văzu pe prizonier uitându-se la el cum soarbe şi îi dădu, spontan, bidonul.

— Hai, bea, zise el. Îl privi cum sorbea apa cu înghițituri îndelungi, lacome.

— Să fiu al dracului dacă înțeleg ce te-a apucat, zise Gallagher.

Croft nu răspunse, Nu-l pierdea din ochi pe prizonier, care isprăvise de băut. Pe chipul japonezului se iviră lacrimi de bucurie. Deodată zâmbi şi arătă un buzunar al uniformei sale. Croft scoase de acolo un portofel şi îl deschise. Înăuntru se afla o fotografie a soldatului japonez în haine civile, având alături nevasta şi doi copilaşi cu fețe rotunde, de păpuşă. Japonezul se arătă pe el însuşi, apoi făcu două gesturi cu mâna deasupra solului, spre a indica statura copiilor săi.

Gallagher se uită la fotografie şi simți o strângere de inimă. Timp de o secundă îşi aminti de nevastă-sa, şi se întrebă cu cine o să semene propriul său copil după ce se va naşte. Îşi dădu seama cu uimire că nevastă-sa ar fi putut să se afle în chinurile facerii chiar în momentul acesta. Fără să ştie de ce, se adresă brusc japonezului;

— O să am şi eu un copil zilele astea.

Prizonierul zâmbi politicos şi Gallagher, arătându-se pe sine cu un gest mânios, îşi îndepărtă mâinile pe măsura unui nou-născut.

— Eu, zise el. Eu.

— Ahhhhh, exclamă prizonierul. Ciizaii!

— Da, ciiz-aii, zise Gallagher.

Prizonierul clătină din cap domol şi zâmbi iarăşi.

Croft se apropie de el şi îi mai dădu o ţigară. Japonezul se înclină adânc şi îi acceptă chibritul.

— Arigato, arigato, domo arigato, zise el.

Croft simţi o puternică pulsaţie zvâcnindu-i în creier. Impasibil de data aceasta, văzu iarăşi lacrimi ţâşnind din ochii prizonierului. Îşi mută privirea asupra poieniţei; o muscă umbla pe buzele unuia din cadavre.

Prizonierul trase cu sete un fum de ţigară şi se rezemă de copac. Ochii i se închiseseră şi, pentru prima oară, se aşternu pe chipul său o expresie visătoare. Croft simţi că încordarea îi umflă pieptul. Gura-i uscată, amară, poftea ceva. Până atunci mintea lui zăcuse pustie; deodată ridică arma şi aţinti capul prizonierului. Gallagher vru să protesteze, când japonezul deschise ochii.

Glontele îi făcu ţeasta ţăndări, mai înainte ca prizonierul să fi avut timpul să-şi schimbe expresia. Se prăbuşi înainte, apoi se rostogoli pe o parte. Continua să zâmbească, dar cu un aer nerod.

Gallagher încercă să vorbească, dar nu fu în stare. Îl încolţi o spaimă necuprinsă şi încă o dată îi fugi gândul la nevastă-sa. „Oh, Doamne, cruţ-o pe Mary, cruţ-o pe Mary”, repetă el necontenit, până ce uită semnificaţia cuvintelor.

Câteva secunde Croft nu-l slăbi din ochi pe japonez. Pulsaţia din cap slăbise; i se uşură pieptul şi limba. Îşi dădu dintr-o dată seama că, în sinea lui, ştiuse că avea să-l ucidă pe prizonier; ştiuse acest lucru din momentul în care îl expediase pe Red înainte. Se simţea cu desăvârşire pustiit. Zâmbetul de pe faţa mortului îl amuza, şi deodată scoase un râs trivial, care sună foarte firesc pe buzele sale.

— Fir-ar să fie de treabă! exclamă el. Se gândi iar la japonez, la tentativa

lor de a trece râul şi împinse cu piciorul cadavrul. Fir-ar să fie de treabă, zise el, japonezul ăsta a murit fericit. Înăuntrul său simţi crescând râsul năvalnic.

În aceeaşi dimineaţă, dar câteva ore mai târziu, grupa de recunoaştere primi ordinul să se înapoieze în spatele frontului. Îşi împăturiră corturile, îşi strânseră efectele, îşi umplură bidoanele cu apa adusă de Red, Gallagher şi Croft, mâncară câte ceva în aşteptarea schimbului. Spre amiază, o grupă din Compania A veni să ocupe avanpostul şi oamenii din grupa de recunoaştere părăsiră colina, luând-o pe cărare, spre Batalionul Unu. După o jumătate de oră de mers, pe un drum mlăştinos în inima junglei, făcură un popas, fiindcă erau atât de împovăraţi încât abia se mai târau prin noroi. Cu toate acestea, unii dintre ei nu mai puteau de bucurie; Martinez şi Wyman aveau senzaţia că respirau mai liber, iar Wilson se gândea numai la whisky. Croft era tăcut, gânditor, în vreme ce, nervoşi şi iritabili, Gallagher şi Red se uitau în jur la cel mai mic zgomot care-i lua pe nepregătite. Red constată că se întorcea într-una, ca să se uite în urma lui.

Făcură o oră până la Batalionul Unu şi după un nou şi scurt popas, cotiră pe o pistă lăturalnică ce ducea la Batalionul Doi. Ajunseră acolo către mijlocul după-amiezii şi Croft primi ordinul să înnopteze în perimetrul batalionului. Oamenii îşi lepădară sacii, îşi despachetară foile impermeabile şi începură să-şi ridice corturile. Un post de mitralieră se afla chiar în faţa lor, aşa că nu mai îşi pierdură vremea să-şi sape şanţuri. Stătură să mai răsufle puţin şi să mai sporovăiască, dar încetul cu încetul îi năpădi toată oboseala acumulată în cursul săptămânii.

— Pe dracu'. Zise Wilson, ne-au băgat în fundătura asta izolată. Pentru nimic în lume nu mi-aş petrece aici luna de miere.

Nu-şi găsea locul. Îl furnica parcă în piept, iar oboseala îi turnase plumb în braţe şi în picioare.

— Ce să zic, rosti el, grozav aş mai bea o sticluţă cu ceva tare. Îşi întinse picioarele şi căscă oarecum deznădăjduit. După câte am auzit, la popotă e un sergent care fabrică niscaiva spirtoase.

Nimeni nu-i răspunse, şi el se ridică în picioare.

— Mă duc să, dau o raită, poate găsesc ceva de băut.

— Şi cu ce bani? Am crezut că te-ai curăţat de parale acolo, sus.

Jucaseră poker în fiecare zi.

Wilson se simţi jignit.

— Ia ascultă, Red, declară el, nu s-a născut ăla care să mă lase pe geantă. Sunt jucător de poker, nu zic ba, şi pun rămăşag că nu sunt mulţi care s-ar putea lăuda că m-au curăţat în vreo partidă.

De fapt îşi pierduse toţi banii, dar o mândrie neînţeleasă îl împiedica să recunoască. Pentru moment, nici nu se gândea cu ce ar putea plăti whiskyul, în eventualitatea că ar găsi. Nu se gândea decât cum ar face rost de ceva băutură. „Numai să dau de spirtoase, îşi zise el, că mă descurc eu”.

Se ridică şi porni la treabă. După vreo cincisprezece minute se înapoie cu zâmbetul pe buze. Se aşeză lângă Croft şi Martinez şi începu să biciuiască pământul cu un capăt de crenguţă.

— Aflaţi, zise el, că am dat peste un sergent cumsecade, de la popotă: are un alambic, acolo, în pădure. Am vorbit cu el şi mi-a spus preţul.

— Cât? întrebă Croft.

— Bine, am să-ţi spun, zise Wilson, e cam scump – dar şi marfa e bună. Îl prepară din piersici conservate, caise şi struguri, la care adaugă mult zahăr şi drojdie de bere. Mi-a dat să-l gust. E al dracului de bun.

— Cât? întrebă Croft din nou.

— Eh, vrea douăzeci, şi cinci de lire pentru trei bidoane pline. N-am putut niciodată să socotesc păcătoasele astea de lire, dar cred că nu e mai mult de cincizeci de dolari.

Croft scuipă.

— Cincizeci de dolari. Hm, optzeci, vrei să spui. E destul de pipărat pentru trei bidoane.

Wilson încuviinţă, clătinând din cap.

— Nici vorbă, dar mâine-poimâine tot o să ne ducem pe copcă. Făcu o pauză, apoi reluă: Am putea să ne învoim cu Red şi cu Gallagher, în cazul ăsta ar fi cinci lire de scăfârlie, fiindcă suntem cinci. Cinci ori cinci, douăzeci şi cinci, nu-i aşa?

Croft chibzui.

— Dacă Red şi Gallagher intră în combinaţie, vin şi eu cu Martinez.

Wilson plecă să-l convingă pe Gallagher şi nu se lăsă până nu se alese cu cinci lire australiene. Se opri la taifas cu Red şi pomeni de preț.

— Cinci lire de scăfârlie pentru trei bidoane prăpădite? explodă Red. Wilson, cu douăzeci şi cinci de lire poți să faci rost de cinci bidoane.

— Ştii prea bine că nu se poate, Red.

Red înjură.

— Aş vrea să ştiu cum arată şi paralele tale, Wilson?

Wilson scoase din buzunar banii lui Gallagher.

— Iată-le, Red.

— Nu cumva-s biştarii vreunuia din băieți?

Wilson suspină.

— Zău, Red, nu ştiu cum dracu' îți trece prin cap aşa ceva despre un camarad.

În momentul acesta era cât se poate de sincer.

— Bine, ține cinci lire, mârâi Red.

Era convins că Wilson mințea, dar la urma urmei asta nu avea nicio importanță.

Simțea nevoia să se îmbete şi nu găsea energia să pornească singur în căutarea băuturii. Trupul i se încordă neplăcut când îşi aminti panica ce-l asaltase pe potecă, după ce auzise împuşcătura lui Croft. „Ce dracu', nu facem decât să ne călărim unii pe alții!" Nu izbutea să uite moartea japonezului. Era ceva ilogic în treaba asta. De vreme ce japonezul nu fusese ucis pe loc, trebuia să-l fi făcut prizonier. Şi mai era ceva. Ar fi trebuit să rămână neclintit pe locul său. Îşi aminti de noaptea petrecută pe râu, de măcel. Oftă din greu. La urma urmei de ce să nu petreacă şi Wilson câteva ore plăcute. Era din ce în ce mai greu să găseşti un prilej de petrecere.

Wilson căpătă restul sumei de la Croft şi Martinez, se înarmă cu patru bidoane goale şi plecă în căutarea sergentului de la popotă. Îi vărsă suma tocmită, douăzeci de lire, şi se înapoie cu patru bidoane pline. Ascunse unul în cortul său, sub o pătură chitită în două, apoi se duse la ceilalți şi îşi desprinse bidoanele de la centiron.

— Ar fi mai bine să le golim la iuțeală, zise el. Alcoolul ăsta ar putea să roadă metalul.

Gallagher sorbi o înghițitură.

— Din ce porcărie o fi făcut? întrebă el.

— Oh, e marfă bună, îl asigură Wilson…

Trase o duşcă zdravănă şi râgâi satisfăcut. Alcoolul îşi făcu drum pe gât, încingându-i pieptul şi mațele. O senzație plăcută, de căldură, i se răspândi în membre, ungându-i parcă încheieturile.

— Aa, ce bine-mi face! exclamă el.

Băutura din pântece şi gândul că alte sorbituri aveau să urmeze, îl făcură să se simtă, uşor ca un fulg. Îl apucă cheful să abordeze subiecte filosofice.

— Aflați de la mine, zise el, whiskyul e un lucru de care niciun bărbat nu se poate lipsi. D-aia nu mă împac cu blestematul ăsta de război: nu poți să faci ce-ți place şi nici să petreci după pofta inimii, chiar dacă nu superi pe nimenea.

Croft mormăi ceva neînțeles şi şterse gâtul sticlei înainte de a o duce la gură. Red fărâmița puțin pământ între degete. Alcoolul avea un gust dulce şi totodată aspru, care îi ardea gâtlejul şi îi sporea iritarea. Îşi frecă nasul roşu şi borcănat, apoi scuipă mâniat.

— Nimeni nu te întreabă ce ți-ar place să faci, se adresă el lui Wilson. Nu ştiu decât să te trimită peşcheş în focurile gheenei.

O frântură de secundă, îi revenirăîn fața ochilor minții cadavrele din poiana înverzită, cu rănile lor deschise.

— Nu te mai frământa, adăugă el. Un soldat nu face în ochii lor nici cât o ceapă degerată.

Gallagher îşi aminti cum zvâcniseră picioarele şi brațele prizonierului japonez, în clipa în care Croft trăsese.

— Întocmai ca la un biet pui de găină căruia îi suceşti gâtul, bodogăni el ursuz.

Martinez ridică privirile spre el. Obrazul îi era tras şi sub ochi îi apăruseră cearcăne.

— De ce nu taci odată? îl repezi el. Crezi că nu vedem aceleaşi lucruri ca şi tine?

Glasul său, de obicei potolit şi cuviincios, căpătase de data asta accente de o stridență care îl ului pe Gallagher, făcându-l să tacă.

— Să trecem bidonul din mână în mână, propuse Wilson.

Îl înclină şi sorbi băutura până la ultima picătură.

— Cred că ar trebui să destupăm alt bidon, suspină el.

— Am plătit cu toții băutura, zise Croft. Fiecare are dreptul să-şi bea partea.

Wilson pufni în râs.

Şedeau cu toții roată, trecându-şi din când în când bidonul de la unul la altul, până ce limba începu să li se lenevească. Vorbeau împleticit, înainte de a fi sfârşit al doilea bidon. Soarele se cufunda spre apus, şi pentru prima oară în după-amiaza aceea copacii şi corturile din pânză impermeabilă, de un verde întunecat, începură să-şi proiecteze umbrele pe pământ. La vreo treizeci de metri mai departe, Goldstein, Ridges şi Wyman şedeau pe vine şi vorbeau cu glas scăzut. Din când în când, câte un zgomot se filtra prin insulița de palmieri – hurducăitul unui camion pe drumul care ducea la bivuac, ori vorbele vreunui soldat ce-şi executa corvoada. La fiecare sfert de oră o baterie trăgea în depărtare şi toți cei de față aşteptau, fără să-şi dea seama, exploziile proiectilelor. Nu vedeau decât sârma ghimpată din fața lor şi mărăcinişul des de dincolo de palmieri.

— Mâine o să fim cu toții la companie... Să bem pentru întoarcerea noastră, zise Wilson.

— Nădăjduiesc că vom petrece restul campaniei spetindu-ne pe scârnăvia asta de drum, exclamă Gallagher.

Croft îşi plimbă visător un deget pe centiron. Iritarea şi emoția pe care le resimțise după lichidarea prizonierului se topiseră în timpul marşului, lăsând în loc o indiferență mohorâtă şi goală față de tot ceea ce îl înconjura. Deşi rămăsese întunecat, pe măsură ce bea, se petreceau în mintea lui anumite schimbări. Ideile i se încâlceau, tulburi. Stătea tăcut şi nemişcat, multe minute de-a rândul, atent doar la ciudatul vârtej care îşi dăduse frâu liber înăuntrul lui. Mintea se legăna în ritmul beției, asemeni unei umbre subacvatice care unduieşte în jurul unui pilot înfipt în nisip. Îl năpădeau tot felul de gânduri – Janey era o târfă beată – şi un chiag greu şi dureros i se înfunda parcă în piept. „Şuieră biciul”, mormăi el, în vreme ce gândurile îi rătăceau, evocând leneş şi senzual o cavalcadă pe culmile unei coline ce

domina o vale însorită. Alcoolul i se lăsase în picioare şi, pentru o clipă, îşi aminti întregul complex de senzaţii plăcute pe care le încerci când soarele ţi-a înfierbântat şaua şi când te pătrunde mirosul de piele încinsă şi de cal asudat. Valul acesta de căldură lăuntrică, datorat alcoolului, îi readuse în minte soarele strălucitor din poiana înverzită, trupurile neînsufleţite ale japonezilor; surprinderea aprinsă în ochii prizonierului în clipa morţii sale, făcu să se înfiripe în adâncul fiinţei lui un firicel de râs care prinse să se scurgă printre buzele sale subţiri şi strânse – asemenea unui firicel de salivă din gura unui bolnav.

— Dumnezeii mă-sii! murmură el.

Wilson se simţea într-o formă grozavă. Whiskyul îl cufundase într-o mare de senzaţii trandafirii, creându-i o bună dispoziţie desăvârşită; imagini vagi, lascive îi răsăreau în minte. Simţea între vintre un prea plin, o tumescenţă, în vreme ce nările îi fremătau.

— Aş da orice să mă pot iubi acum cu o femeie. Pe vremuri, când eram băiat de serviciu la hotelul Main, se afla acolo o fată, cântăreaţă într-o orchestră de mâna a doua, pripăşită la noi în oraş. Eu răspundeam ori de câte ori suna după băutură. Eram un copilandru atunci şi, cum s-ar spune, cam greoi la minte, dar într-o zi, când m-am suit la ea în cameră, am găsit-o goală. Zău aşa, am rămas acolo trei ore în şir. Uitasem să mai cobor după treburi. După aia îmi făcea toate mendrele.

Suspină şi trase o duşcă zdravănă.

— Am făcut dragoste cu ea în fiecare după amiază, timp de două luni. Îmi spunea că niciun bărbat nu e în stare să mă întreacă.

Îşi aprinse o ţigară şi ochii îi scânteiară îndărătul ochelarilor.

— Sunt un om de treabă, oricine poate s-o spună. Pot să dreg orice flecuşteţ, nicio chichiţă de maşinărie nu mi-a venit de hac vreodată, iar când e vorba de femei, sunt dat dracului. O sumedenie de femei mi-au spus că în viaţa lor n-au mai întâlnit un bărbat ca mine.

Îşi trecu mâna peste fruntea masivă şi peste chica sa aurie.

— Nimic nu e mai cumplit decât să stai fără femeie.

Mai trase o înghiţitură.

— Am o fetişcană care mă aşteaptă la Kansas; nu ştie că sunt însurat. Ne-

am încurcat pe vremea când eram la Fort Riley. Îmi scrie într-una, Red poate să vă spună, fiindcă el îmi citeşte scrisorile. Mă aşteaptă să mă întorc. Cât despre nevastă-mea, îi repet într-una că ar face mai bine să nu mă mai bombardeze cu scrisori, afanisindu-mă despre copii şi văitându-se că nu-i trimit mai mulți bani; sunt al naibii de sigur că n-o să mă întorc la nevastă. Pe d-r-a-a-cu, țin mai mult la fetişcana mea din Kansas. Îmi găteşte, nişte bucate grozave.

Gallagher fornăi.

— Păcătoşii ăştia de lăudăroşi nu fac toată ziua decât să se ducă la femei şi să halească!

— Ei, crezi că e ceva mai bun pe lume? rosti Wilson cu blândețe.

— Mai sunt şi alte lucruri în viață, zise Gallagher. Te zbați ca un peşte pe uscat şi vrei să te alegi cu ceva din treaba asta.

Luă o înfățişare lugubră.

— La ora asta nevastă-mea aşteaptă un copil, poate că e tocmai pe cale să nască, în vreme ce eu stau aici şi beau; dracu' să mă ia dacă mint, când vă spun că n-am avut niciodată baftă.

Scăpă un uşor geamăt de mânie şi se aplecă înainte, cu patimă.

— Mi-amintesc că obişnuiam să dau câte-o raită prin oraş... şi... vedeam fel de fel de lucruri, şi credeam că o să ajung ceva mare.

Făcu o pauză, potopit de amărăciune.

— Dar întotdeauna era ceva care mă trăgea înapoi.

Se opri iarăşi, iritat, de parcă şi-ar fi căutat cuvintele, apoi îşi întoarse morocănos privirea.

Red se simțea foarte băut şi foarte înțelept.

— Să vă spun ceva, băieți... niciunul din voi n-o să facă vreodată treabă. Sunteți băieți buni, dar n-o să vă alegeți toată viața decât cu... praful de pe tobă. Da, da, numai cu praful de pe tobă o să vă alegeți.

Croft izbucni într-un hohot de râs.

— Eşti un flăcău de treabă, Gallagher! strigă el posomorât, lovindu-l cu palma pe spinare. Îl cuprinse deodată o veselie explozivă, care se răsfrânse asupra tuturor.

— Şi tu, tu arăți întocmai ca un cocoş bătrân, Wilson. Eşti un desfrânat,

cum nu s-a mai pomenit…

Vocea îi era răguşită şi ceilalţi, cu toată beţia lor, îl priviră cu nelinişte.

Croft îşi scutură capul ca şi când ar fi încercat să se smulgă dintr-o ameţeală tumultuoasă.

— Am să vă spun ceva, făcu el. Sunteţi cu toţii băieţi buni. Sunteţi nişte curci plouate, nişte încornoraţi, totuşi sunteţi băieţi buni. Aveţi un suflet al dracului de bun.

O umbră de zâmbet îi schimonosi gura, apoi izbucni în râs şi dădu peste cap o duşcă zdravănă.

— Mâncătorul-de-japonezi poate fi cel mai bun prieten. Mexican sau ba, vorba e că nu-l duci uşor. Nici bătrânul Red, ticălosul ăsta împuţit, pe care am să-l ucid într-o zi, nici bătrânul Red, zic, nu se gândeşte la rele, oricât ar fi el de tâmpit.

O frică ciudată îl năpădi pe Red, şi timp de o secundă fu în alertă, de parcă s-ar fi aflat sub acţiunea unei freze care îi sfredelea un dinte.

— Mulţumesc, asemenea, zise el.

Râsul lui Croft era de o veselie nemaipomenită.

— Înţelegeţi ce-am vrut să spun, adăugă el.

Red căzu iarăşi într-o somnolenţă jalnică.

— Pe dracu’, sunteţi băieţi buni cu toţii, zise el cu o mişcare vagă a mâinii.

Pe neaşteptate, Croft izbucni într-un râs prostesc. Pentru prima oară oamenii îl auzeau scoţând astfiel de sunete.

— Cum a spus şi Gallagher, împuţitul ăla se zvârcolea de parcă ar fi fost un pui de găină căruia abia i-ai sucit gâtul.

Wilson pufni în râs. Nu ştia de ce râdea Croft, dar puţin îi păsa. În jurul lui totul devenise difuz, nesigur, plăcut. Tare îi mai iubea pe oamenii aceştia care beau alături de el; superiori şi amabili – aşa îi apăreau prin vâltoarea languroasă a minţii sale.

— Bătrânul Wilson n-o să vă lase niciodată în pană, zise el zâmbind.

Red fornăi plin de dispreţ şi îşi frecă vârful nasului amorţit. Simţea o iritaţie furioasă împotriva unui complex de fapte şi împrejurări prea numeroase şi prea subtile pentru a le putea identifica.

— Wilson, eşti un bun camarad, zise el, dar nu faci nici două parale. Să

ştii, niciunul din noi nu preţuieşte mai mult.

— Red beat la el, zise Martinez.

— Vorbeşti ca să te afli în treabă, strigă Red.

Alcoolul îl făcea rareori fericit. Memoria sa reconstituia un şir mohorât de baruri murdare şi de băutori resemnaţi, cu privirile plecate în fundul paharelor goale. Revăzu aievea rotocoalele opace de sub fundul paharelor şi, după ce închise ochii, rotocoalele acelea prinseră să i se învârtejească prin craniu. Simţi cum se clatină sub efectul beţiei, apoi deschise ochii şi se înţepeni dârz.

— Lua-v-ar dracu' pe toţi, zise el.

Nimeni nu-l băgă în seamă. Când îl zări pe Goldstein care stătea singur în cort şi scria o scrisoare, Wilson se ruşină deodată fiindcă nu-i chemaseră la chiolhan şi pe ceilalţi oameni din grupă. Îl privi câteva secunde cum mâzgălea cu creionul hârtia şi cum mişca tăcut buzele; deşi îşi spuse că ţinea la el, se simţi oarecum iritat fiindcă Goldstein stătea deoparte, şi nu acceptase să bea cu ei. „Goldstein ăsta n-ar fi trăit rău, dar prea e ăsta-sunt-şi-nu-pot-să-mă-schimb”.

I se părea că înţelesul fundamental al vieţii îi scăpa lui Goldstein.

— Hei, Goldstein, urlă el, vino încoace!

Goldstein înălţă capul şi zâmbi cu sfială.

— Mulţumesc, dar tocmai am început să-i scriu soţiei mele.

Vorbise cu blândeţe dar în glasul său se desluşea un fel de teamă, de parcă ar fi ştiut că avea să fie maltratat.

— Ei, lasă scrisoarea, zise Wilson. Poate să mai aştepte.

Goldstein suspină, se sculă şi veni spre ei.

— Ce vrei?

Wilson râse. Întrebarea îi părea absurdă.

— Bea şi tu cu noi. Pentru ce crezi că te-am chemat?

Goldstein şovăi. Auzise că alcoolul fabricat în alambicurile din junglă era adeseori toxic.

— Ce fel de băutură e? spuse el ca să câştige timp. E whisky adevărat sau suc de junglă?

Wilson se simţi ofensat.

— E un rachiu foarte bun. Nu pui astfel de întrebare când eşti poftit să bei.

— Israele, necheză Gallagher. Aici nu stăm la tocmeală.

Goldstein se înroşi. De teama dispreţului lor fusese pe punctul de a accepta, dar acum clătină din cap.

— Nu, nu, mulţumesc, zise el.

„Şi dacă rachiul ăsta e otrăvitor? gândi el. Frumos ar mai fi din partea mea s-o las pe Natalie să se descurce singură în viaţă. Când ai nevastă şi copil nu poţi să înfrunţi orice risc". Clătină iarăşi din cap, şi se uită la chipurile lor aspre, impasibile.

— Zău, nu am poftă, spuse el cu vocea lui blândă şi puţin gâfâită, aşteptând cu nelinişte răspunsul lor.

Toţi îşi manifestară dispreţul. Croft scuipă şi îşi mută privirile aiurea. Gallagher luă o înfăţişare virtuoasă.

— Niciunul din ***ei*** nu bea, bombăni el.

Goldstein ştia că ar fi trebuit să se înapoieze la scrisoarea sa, dar făcu o uşoară tentativă de a se justifica.

— Oh, beau, spuse el. Îmi place câte un pahar din când în când, înainte de masă sau la o petrecere...

Tăcu. Din clipa în care îl chemase, Wilson avusese, în sinea lui, amara certitudine că va întâmpina neplăceri, certitudine care nu servise decât pentru a emite, la întâmplare, câteva semnale de alarmă, de care nu fusese în stare să asculte.

Wilson părea furios.

— Goldstein, eşti un căcăcios, asta ***eşti.***

Din înaltul superiorităţii şi a stării sale euforice, simţea o scârbă condescendentă faţă de oricine ar fi fost atât de stupid încât să nu aprecieze şansa pe care i-o oferise lui Goldstein.

— Ei, du-te şi scrie-ţi scrisoarea, mugi Red.

Era în toane rele şi înfăţişarea zăpăcită şi umilită a lui Goldstein îi spori supărarea. Îl desconsidera pentru neputinţa sa de a-şi ascunde sentimentele; mai mult, încerca o plăcere sadică, în acelaşi timp sumbră şi amuzată, de a fi ştiut cu exactitate ce avea să se întâmple. În străfundul său nutrea o oarecare simpatie faţă de Goldstein, dar o înăbuşi.

— Un bărbat nu face nici doi bani dacă nu ştie să se apere, mârâi el.

Goldstein se răsuci brusc pe călcâie şi plecă. Cercul băutorilor se strânse, apropiindu-i, creând între ei o legătură aproape tangibilă. Destupară al treilea bidon.

— A fost o greşeală că am încercat să fim drăguți cu el, spuse Wilson.

Martinez încuviință din cap.

— Cine plăteşte rachiu, bea. Nimeni nu bea gratis.

Goldstein se strădui să se concentreze din nou la redactarea corespondenței, dar îi fu cu neputință să scrie. Se gândea posomorât la vorbele oamenilor şi la propriile sale răspunsuri, regretând că nu dăduse replicile care îi veneau acum în minte. „De ce se înverşu-nează atâta împotriva mea?” se întrebă el, gata să plângă. Luă scrisoarea, o citi, fără să-i prindă pe de-a-ntregul înțelesul. Plănuia să deschidă un atelier de sudură după război, şi de când plecase peste mări, nu încetase să comenteze acest lucru în corespondența cu nevastă-sa. În momentul în care îl strigase Wilson, nu scria; cu creionul în mână, visa cu entuziasm şi bucurie la ziua în care avea să devină un cetățean căpătuit în comunitate, un om cu vază. Nu era vorba de visuri deşarte; îşi şi alesese amplasamentul viitorului său atelier şi socotise câți bani ar economisi el şi nevastă-sa dacă războiul ar fi să mai dureze un an sau cel mult doi – era foarte optimist în ceea ce priveşte durata războiului – şi calculase chiar cât ar putea să pună de o parte în cazul că ar fi avansat caporal sau sergent.

Aceasta era singura lui plăcere de când părăsise Statele Unite. Noaptea veghea în cortul său, făcând planuri de viitor, gândindu-se la fiul său, sau încercând să-şi închipuie unde se află nevastă-sa în momentul acela. Uneori, când hotăra că e în vizită la părinții ei, încerca să reconstituie conversația lor şi tresălta de bucurie la amintirea glumelor familiale.

Dar acum nu se mai putea lăsa în voia acestor gânduri. De îndată ce încerca să audă glasul uşor şi molcom al soției sale, devenea conştient de râsul obscen al oamenilor care nu încetau să bea. Ochii i se umplură de lacrimi; clătină din cap cu mânie. De ce îl urau într-atât? se întreba el. Se străduia să fie un bun soldat. Nu trăsese niciodată chiulul la corvezi, era tot

atât de zdravăn ca oricare din oamenii din grupă şi lucra mai conştiincios decât cei mai mulți dintre aceştia. Deşi fusese ispitit de multe ori, nu trăsese niciodată cu arma, pe când făcea de gardă, dar se pare că nimeni nu băgase de seamă lucrul acesta. Croft nu-i recunoscuse niciodată meritele.

„Sunt o şleahtă de antisemiți, îşi zise el. Nu ştiu decât să se înhăiteze cu femei uşoare şi să se îmbete ca nişte porci”. În străfundul inimii regreta că nu cunoscuse decât puține femei, că nu cunoştea uşuratica şi zgomotoasa camaraderie a bețivilor. Obosise tot aşteptând să şi-i facă prieteni; ei nu-l voiau, îl urau. Exasperat, îşi lovi cu pumnul palma. „Doamne, cum de îngădui antisemiților ăstora să apuce ziua de mâine?” întrebă el. Nu era habotnic, dar credea în Dumnezeu, un Dumnezeu al lui, căruia îi căuta gâlceavă şi uneori îl dojenea. „De ce nu pui capăt acestei stări de lucruri?” exclamă el cu amărăciune. I se părea că aşa ceva nu era prea greu de săvârşit, şi atunci se mânia împotriva Dumnezeului în care credea, ca şi cum acesta ar fi fost o rudă milostivă, fireşte, dar puțin cam zăpăcită şi cam leneşă.

Se aşternu iarăşi pe scris. „Nu ştiu, draga mea, dar câteodată sunt atât de sătul, încât îmi vine să las totul baltă. E îngrozitor acest lucru, totuşi îi urăsc pe toți soldații ăştia din preajma mea, căci sunt o şleahtă de ***grobe jungeri.*** Pe cinstea mea, dragă, mi-e foarte greu să-mi mai amintesc frumoasele noastre idealuri. Deşi îi compătimesc pe evreii din Europa, mi se întâmplă să nu mai ştiu pentru ce luptăm...” Reciti cele scrise, şterse totul cu violență, apoi rămase nemişcat, pradă unei spaime mute.

Era atât de schimbat. Îşi dădu deodată seama de asta. Îşi pierduse încrederea, nu mai era sigur de el însuşi. Îi ura pe toți cei cu care trăia şi muncea; în trecut nu-şi amintea să mai fi urât vreodată pe cineva. Îşi prinse capul între mâini, apoi, încordat, începu din nou să scrie, „Am o idee care nu e prea rea. Poate că ar trebui să încercăm ceva cu maşinile vechi. Sunt o sumedenie de rable care n-ar avea nevoie decât de puțină sudură ca să meargă, chiar dacă n-ar fi prea prezentabile...”

Wilson începea să nu-şi mai găsească astâmpărul. Stătuse în acelaşi loc câteva ore şi buna dispoziție i se risipea încetul cu încetul. Bețiile lui urmau întotdeauna aceeaşi curbă: la început se simțea fericit şi plin de bunăvoință,

dar pe măsură ce bea, toți care nu beau ca şi el i se păreau mai puțin vrednici de interes. După o bucată de vreme se plictisea şi devenea ceva mai treaz. Se frământa, se agita, şi deodată părăsea barul sau casa unde i se dădea de băut, gata să se avânte în orice aventură. I se întâmplase adesea să se trezească a doua zi în patul unei femei necunoscute, sau într-un şanț, ori pe sofa – într-o cameră din căsuța sa de lemn. Rareori îşi amintea ce i se întâmplase.

Goli ultimele picături din cel de-al treilea bidon şi oftă zgomotos. Glasul îi era cleios.

— Ce facem acum, băieți? întrebă el.

Croft se ridică în picioare, clătinându-se, şi râse din nou. Toată după-amiaza chicotise.

— Vreau să dorm, îi înştiință el.

Wilson dădu din cap, se aplecă înainte şi îl apucă pe Croft de picior.

— Sergentule – îți spun sergent fiindcă stai mereu călare pe disciplină – sergentule, nu e momentul să te duci la culcare, fiindcă n-o să se lase întunericul mai înainte de o oră sau două.

Gallagher îi zâmbi strâmb.

— Nu vezi că ticălosul ăsta de Croft e atât de beat, încât nu mai ştie unde se află?

Croft se lăsă în jos şi îl apucă pe Gallagher de gulerul cămăşii.

— Chiar dacă sunt beat, n-am să permit nici unuia din voi să-mi vorbească astfel, nici unuia. Îl îmbrânci fără veste. N-am să uit ce-ai zis... Vorbea tărăgănat. N-am să te uit, aşteaptă până mâine. Tăcu, râse iarăşi, apoi, cu paşi nesiguri, se îndreptă spre cortul său.

Wilson rostogolea înainte şi înapoi un bidon gol.

— Ce facem? întrebă el râgâind.

— Blestemat rachiu terminat prea repede, zise Martinez. Îl cuprindea deprimarea la gândul banilor pe care îi cheltuise.

Wilson se aplecă înainte.

— Ascultați, băieți, am o idee. Japonezii au nişte bordele pe roate pe care le aduc până în linia întâia.

— De unde ai mai auzit aşa trăsnaie? întrebă Gallagher.

— Am auzit; asta e sigur. De ce nu ne-am strecura la noapte până în liniile lor? Poate punem mâna pe o fetişcană gălbioară.

Red scuipă.

— Wilson, zise Gallagher cu neobrăzare, îți cam plac negresele.

Wilson râse.

— Pe dr-a-aa-cu, rosti el cu glas tărăgănat. Uitase deja de proiectul său.

Red se gândi iarăşi la trupurile din poiană. Îl fascina ciudat felul cum arătau. Îl săgetă un fior de spaimă şi din nou se uită peste umăr.

— De ce n-am merge după suveniruri? strigă el cu furie.

— Unde?

— Trebuie să fie japonezi morți pe aproape, zise el, rezistând dorinței de a întoarce capul.

Wilson chicoti prosteşte.

— Sunt, sunt destui, răspunse el deodată. Jos, la vreo două-trei sute de metri de alambicul sergentului de la popotă s-a desfăşurat o luptă. Îmi amintesc că am trecut prin apropiere, chiar prin apropiere.

— Noaptea când noi mers la râu şi când venit japonezii, interveni Martinez. Noaptea aia japonezii venit până aproape aici.

— Aşa e, zise Wilson. Am auzit că au venit cu tancurile.

— Ei bine, atunci să mergem să vedem cum stă treaba, bolborosi Red. Să aducem câteva suveniruri.

Wilson se ridică în picioare.

— Fir-ar să fie, când sunt turtit, simt nevoia să bat drumurile. Se întinse de îi trosniră oasele. Bine, băieți, haidem.

Ceilalți îl priviră fără să scoată un cuvânt. Pluteau într-un fel de stupoare şi pălăvrăgiseră brambura, fără rost. Vorbiseră fără să se gândească la ce spuneau şi energia lui Wilson îi derută.

— Haideți, sculați-vă, băieți, repetă el.

Îi dădură ascultare, fiindcă erau pasivi; ar fi ascultat pe oricine le-ar fi cerut să facă una sau alta. Wilson îşi luă puşca, şi ceilalți îl imitară, luându-le pe ale lor.

— Unde dracu' mergem? întrebă Gallagher.

— N-aveți decât să mă urmați, zise Wilson, lăsând să-i scape o tuse de bețiv.

Îl urmară, unul în spatele celuilalt, într-o linie frântă. Wilson îi conduse prin bivuac. Buna dispoziție îi revenise. „Arată-mi drumul spre casă”, cântă el.

Câțiva soldați se uitară după ei şi Wilson se opri.

— Băieți, zise el, parşivii de ofițeri or să se holbeze la noi, aşa că faceți bine şi umblați ca nişte soldați.

— Capul sus! urla Red. Se simți deodată plin de veselie.

Porniră la drum, exagerat de precauți, şi când se întâmplă ca Gallagher să se poticnească, toți îi aruncară priviri mustrătoare.

— Lua-te-ar dracu', Gallagher! îl ocări Wilson blajin.

Mergea cu un aer firesc, cu pas uşor, şovăitor. Începu chiar să fluiere. Ieşiră din tabără printr-o spărtură în sârma ghimpată şi înaintară anevoie prin luminişul cu iarba kunaï, înaltă până la piept. Gallagher se poticnea şi înjura, şi de fiecare dată Wilson îl privea ducând un deget la buze.

După vreo sută de metri se treziră în plină junglă. Continuară să bâjbâie prin iarbă, apoi descoperiră o potecă. Foarte departe trăgea o baterie, şi Martinez se înfioră. Mersul îl făcea să asude abundent şi se simțea foarte deprimat.

— Unde dracu' câmp de luptă? întrebă el.

— Numaidecât, la capătul potecii, zise Wilson.

Îşi aminti de al patrulea bidon de whisky, cel care-l ascunsese, şi pufni în râs.

— Într-o clipită, le spuse el.

Se opintiră de-a lungul potecii încă vreo sută cincizeci de metri şi în cele din urmă ajunseră la drum îngust.

— E un drum japonez, spuse Wilson.

— Unde sunt blestemații ăştia de japonezi? întrebă Gallagher.

— Oh, la câteva mile de aici, îl linişti Wilson. Aici au fost dați peste cap.

Gallagher adulmecă.

— Le şi simt mirosul, îi înştiință el.

— Desigur, zise Wilson. Mi s-a spus că sunt o sumedenie pe aici.

Drumul şerpui printr-un desiş de palmieri, apoi o luă peste un câmp de kunaï. Pe măsură ce înaintau, simțeau tot mai pronunțat o du-hoare familiară, care se ridica deoparte şi de alta, din câmpie. Era un iz de putreziciune, nu tocmai dulceag, asemănător oarecum cu emanațiile unor gunoaie dospite, ori cu miasmele unei mlaştini. Duhoarea varia nu numai în intensitate dar şi calitativ. Uneori nările li se umpleau cu un iz grețos de cartofi putrezi, alteori cu mirosul acru al unei vizuini de skoncs.

— Iisuse, înjură Red, ocolind trupul neînsuflețit al unui japonez, care se lățea zdrobit de-a curmezişul drumului.

La liziera desişurilor de palmieri care străjuiau câmpul, copacii erau desfrunziți, şi trunchiurile se profilau negre, sau brune, de parcă le-ar fi uscat seceta. Cu ramurile ciuntite, încremeniseră golaşi şi stingheri, asemeni unui şir de piloni înfipți în nisip, în timpul refluxului. Nu mai stăruia nici urmă de verdeață.

Pretutindeni se conturau siluetele negre ale tancurilor incendiate. Răspândite printre copacii devastați şi înconjurate de cercuri de iarbă carbonizată, păreau camuflate ca într-un joc de copii în care chipuri de oameni celebri stau ascunse după nişte ramuri înfrunzite. Un aşternut de sfărâmături acoperea câmpul. Cadavre de japonezi zăceau peste tot, iar pe un deluşor înapoia căruia aceştia se repliaseră pentru câteva ore, artileria scobise în pământ gropi adânci.

Oamenii hoinăreau pe câmpul întins, de aproape un sfert de milă. Prin iarbă se vedeau cadavre contorsionate; zăceau în poziții ce sfidau odihna morții, încremenite într-o supremă încordare. Soldații le ocoleau, continuând să-şi târască picioarele de-a lungul drumului. Ceva mai încolo, un tanc american şi un camion cu şenile japonez, lăsate pe o parte şi îmbucate una într-alta, stăteau gata să se prăbuşească, ca două clădiri vetuste. Arseseră împreună şi acum încremeniseră înnegrite şi dislocate. Leşurile japonezilor rămăseseră pe loc; şoferul de pe camionul cu şenile căzuse pe jumătate de pe bancheta sa. Capul, strivit de la tâmplă până la falcă, se sprijinea inert de scara maşinii, ca un sac de fasole. Un picior îi era înțepenit în parbriz, şi celălalt, secționat la jumătatea coapsei, făcea un unghi drept cu capul. S-ar fi zis că avea o existență aparte.

Ceva mai încolo un alt japonez zăcea pe spate. O gaură mare îi despica pântecele, şi intestinele îi ţâşniseră afară, într-un fel de ciorchine, asemănător petalelor congestionate ale unei flori marine. Carnea abdomenului era foarte roşie şi, în chinurile agoniei, mâinile i se împreunaseră deasupra rănii, ca şi cum ar fi vrut să atragă atenţia asupra acesteia. Avea o faţă plăcută, impersonală, cu trăsături mici, aparent liniştite. Picioarele şi fesele i se umflaseră, iar pantalonii se întinseseră în aşa hal, încât semănau cu pantalonii colanţi purtaţi de un dandy în epoca lui Napoleon. Amintea o păpuşă spartă şi cu umplutura ieşită afară.

Făcând un unghi cu acesta, zăcea un al treilea soldat, cu o rană groaznică în piept. Focul îi cuprinsese coapsele şi trunchiul când încercase să scape din camionul cu şenile. Era culcat pe spate, cu picioarele depărtate şi cu genunchii îndoiţi. Flăcările îi mistuiseră pantalonii de uniformă, lăsând să i se vadă organele genitale, reduse în stare de filamente. Numai cenuşa perilor stăruia încă ţeapănă, asemeni unui burete din sârmă.

Wilson scormoni pe lângă sfărâmături, apoi scăpă un oftat.

— I-au şi despuiat de toate suvenirurile, zise el.

Gallagher se clătina, ameţit de băutură.

— Cine? Cine dracu' să fi făcut aşa ceva? Wilson, eşti un mincinos împuţit. Tu ai furat toate suvenirurile.

Wilson îl ignoră.

— E ruşinos, pot să spun, că noi, oameni în toată firea, ne-am pus pielea în saramură o săptămână întreagă, fără să ne alegem măcar cu niscaiva suveniruri. Glasul i se făcu amar. O adevărată ruşine, mama ei de treabă.

Martinez împinse cu piciorul organele genitale ale cadavrului carbonizat, care se sfărâmară cu un uşor fâşâit – ca şi cum ar fi scuturat cu degetul cenuşa unei ţigări de foi. Încercă o undă de plăcere, înecată apoi în tristeţe. Alcoolul îl deprimase, şi mersul îi sporea această stare sufletească. Stârvurile nu-i inspirau nici groază, nici scârbă; frica sa de moarte era străină de duhoarea şi de formele crude pe care le căpătau trupurile în moarte. N-ar fi putut să spună pentru ce era trist, dar trebuia să lase tristeţea pe seama unui lucru. Regreta banii cheltuiţi pe whisky, şi de o jumătate de oră se străduia să socotească timpul necesar pentru a-i pune la

loc din soldă.

Red se rezemă de camionul cu şenile. Era ameţit şi întinse braţul ca să se ţină de portieră. Mâna i se închise peste un fruct cărnos, pe care-l aruncă în grabă. Fructul era roşu, avea forma, unei pere, şi Red nu mai văzuse niciodată ceva asemănător.

— Ce-i asta? întrebă el răguşit.

— E o haleală japoneză, zise Wilson.

— Unde o pescuiesc?

— Nu ştiu, făcu Wilson, înălţând din umeri. Dădu cu piciorul în fruct şi îl făcu să zboare. O undă de frică străbătu beţia lui Red. O secundă se gândi la Hennessey.

— Bine, Wilson, dar unde dracu' sunt suvenirurile alea? întrebă el.

— Urmaţi-mă, băieţi, zise Wilson.

Lăsară cele două maşini în plata Domnului şi începură să exploreze marginea drumului, în partea povârnişului după care se retranşaseră japonezii. Artileria desfundase mai toate culoarele şi adăposturile care brăzdau deluşorul. Pereţii de pământ erau pe jumătate dărâmaţi, asemenea unor construcţii de nisip pe o plajă, năruite sub picioarele celor ce se scaldă. Locul era acoperit cu cadavre, douăzeci-treizeci de oameni, împrăştiaţi în grupuri de câte doi, trei, sau patru. Mii de sfărâmături acopereau povârnişul, care degaja un miros puternic de gunoaie arse. Provizii se mucegăiau, saci de echipament îşi vărsaseră conţinutul, rugina ataca puştile, şi pe întreg deluşorul domnea un talmeş-balmeş de bocanci, de bidoane şi de bucăţi de carne intrată în putrefacţie. Mii de resturi erau aruncate peste tot, într-o dezordine haotică. Morţi de o săptămână, japonezii căpătaseră dimensiunile unor imenşi obezi; li se umflaseră enorm şi picioarele, şi burţile, şi fesele, făcând uniformele să crape. Căpătaseră o culoare verde şi purpurie, iar viermii colcăiau în rănile lor şi le mişunau pe picioare.

Lungi de o jumătate de deget, viermii arătau ca nişte melci fără casă, cu deosebirea că aveau culoarea burţii de peşte. Acopereau cadavrele, aşa cum albinele roiesc, aproape ciucure, în jurul capului unui apicultor. Era cu neputinţă să distingi rănile, viermii colcăiau alene prin cele mai mici crăpături ale cărnii. Cu o mutră îndobitocită de beţie, Gallagher se uita la o

procesiune de viermi care intra în gura căscată a unui mort. Spera poate că vor scoate un zgomot oarecare, căci îl cuprinse mânia când îi văzu ospătându-se în tăcere. Duhoarea era pătrunzătoare şi muştele zburau în roiuri deasupra cadavrelor.

— Muşte puturoase, mormăi el.

Ocoli un trup şi ridică de jos o cutiuță de carton care zăcea în apropiere. Putrezit de umezeală, cartonul i se desfăcu în mână; înăuntru erau nişte fiole minuscule, cu un lichid negricios.

— Ce-o mai fi şi asta? întrebă el, după ce examină încruntat fiolele.

Nimeni nu-i răspunse, şi după o clipă le aruncă pe jos.

— Aş vrea să ştiu unde dracu' sunt suvenirurile?

Wilson încerca să ridice chiulasa unei puşti ruginite.

— Într-una din zile am să-mi fac rost de sabia vreunui samurai, îi înştiință el. Cu patul unei puşti japoneze mişcă din loc un cadavru; se strâmbă scârbit.

— Stârvuri împuțite, asta suntem cu toții, nişte stârvuri împuțite.

Coastele străpungeau torsul mortului, vag argintate în lumina asfințitului. Carnea crudă era de-o culoare brună-verzuie.

— Parc-ar fi o spată de berbec, afirmă Wilson.

Oftă iar şi o luă în jos, pe deluşor. Mai multe grote naturale se deschideau de cealaltă parte a povârnişului, şi într-una din ele vreo şase cadavre se îngrămădeau pe culmea unei movile de cutii şi de lăzi.

— Ei, băieți, strigă Wilson, v-am găsit ceva.

Era mândru de el. Batjocurile lor îl jigniseră.

— Când bătrânul Wilson vă spune că e pe cale să dibuie ceva, puteți să vă bizuiți pe el.

Un camion hurui pe drum, îndreptându-se spre bivuac. Wilson flutură mâna copilăreşte, apoi se lăsă pe vine şi se uită în interiorul grotei. Veniseră şi ceilalți lângă el şi cu toții examinau locul.

— Sunt o grămadă de lăzi de campanie ofițereşti, făcu Wilson.

— Lăzi ca toate lăzile, zise Red.

— Asta şi vreau să spun, îi explică Wilson. Le golim şi le luăm cu noi. Facem din ele lăzi de campanie.

Red înjură.

— Dacă ai nevoie de aşa ceva, găseşti câte pofteşti la companie.

— Ah, nu, replied Wilson. Alea sunt de calitate proastă. Astea sunt făcute ca nişte adevărate lăzi de campanie.

— Ar trebui să fiu țicnit să mă car tot drumul cu o ladă de-asta, zise Red.

Martinez se îndepărtase câțiva metri. Remarcase la un cadavru câțiva dinți de aur; fascinat, se învârtea în jurul corpului neînsuflețit şi nu-şi lua privirile de la ei. Erau cel puțin şapte sau opt dinți de aur; da, de aur masiv. Aruncă o privire fugară spre camarazii săi care umblau prin grotă.

Îl cuprinse deodată o mare poftă să intre în stăpânirea acelor dinți de aur. Îi auzea pe oameni cotrobăind prin grotă, înjurând, şi, fără să vrea, se uită din nou în gura căscată a cadavrului.

„Lui nu mai serveşte la nimic”, îşi zise el. Plin de încordare, se strădui să prețuiască valoarea aurului. „Poate treizeci de dolari”.

Plecă, apoi se întoarse. O tăcere adâncă domnea peste câmpul de luptă; se auzea doar bâzâitul muştelor deasupra deluşorului. Jos, în vale, totul era duhoare şi pustiire. Resturi de oameni schilodiți şi de vehicule sfărâmate erau împrăştiate pretutindeni; te aflai parcă într-un cimitir de fiare vechi, negre şi ruginite, cu câte un smoc de iarbă verde ici şi colo. „Totul pute”, îşi spuse Martinez, clătinând din cap. O puşcă zăcea la picioarele lui; o ridică, fără să cugete de ce, şi cu patul puştii lovi falca stârvului. Se auzi un zgomot mat, ca o secure izbind într-un buştean putred şi ud. Ridică puşca şi mai lovi o dată gura mortului, făcând să-i sară dinții. Unii se rostogoliră pe jos, alții se răspândiră pe falca schilodită. Cuprins de frenezie, strânse patru sau cinci dinți de aur şi îi îndesă în buzunar. Asuda îngrozitor şi neliniştea părea să-i iasă prin porii pielii, în ritmul bătăilor inimii. Aspiră adânc, de mai multe ori, şi încetul cu încetul se linişti. Încerca un simțământ de vinovăție şi totodată de euforie; îşi aminti că în copilărie furase câteva parale din punga maică-sii. „Pe dracu’”, zise el. Alene, se întrebă când va putea să vândă dinții. Gura zdrobită a cadavrului îl stânjenea; împinse cu piciorul stârvul rostogolindu-l pe burtă. Dădu cu ochii de o colonie de larve şi se înfioră. Îl încolți deodată frica, se răsuci pe călcâie şi o porni după cei din grotă.

În grota de dimensiuni mici atmosfera era umedă, sufocantă. Deşi aerul părea rece, oamenii asudau din belşug. Trupurile se îngrămădeau pe lăzi ca nişte saci de făină şi când încercau să le mişte, viermii ţâşneau din toate părţile, ca nişte peşti în apă. Se afla acolo un haos de rămăşiţe de tot soiul, înnegrite de fum, deşeuri de metal ruginit, schije de obuze, cutii de muniţii spintecate, grămezi de cenuşă asemeni zgurei de cărbune, şi chiar, ieşind afară dintr-o moviliţă de gunoaie, o tibie carbonizată. Duhoarea avea intensitatea delirantă a eterului.

— N-o să putem lua afurisitele astea de lăzi! spuse Red.

Îi era greaţă şi spinarea începuse să-l doară peste măsură, din cauza eforturilor pe care trebuia să le depună pentru a deplasa cu vârful degetelor trupurile fără viaţă.

— Hai s-o ştergem, zise Gallagher.

La intrarea grotei lumina părea să se micşoreze.

— Ei, băieţi, n-o-ţi vrea să plecăm tocmai acum?! pledă Wilson. Era hotărât să ia cu el o ladă.

Sudoarea îneca ochii lui Martinez. Era iritat şi nerăbdător.

— Noi înapoiem acum, nu? propuse el.

Wilson zvârli cât colo un cadavru şi deodată se trase înapoi, scoţând o exclamaţie. Scosese la iveală un şarpe. Cocoţată pe o ladă, reptila îşi legăna capul, dintr-o parte în alta. Mormăind de frică, oamenii se traseră înapoi, ţinându-se la un loc, şi se făcură una cu peretele opus al grotei. Red apăsă pe trăgaci şi viză cu încetineală capul şarpelui. Mâinile îi tremurau şi priveau cu intensitate ochii turtiţi ai reptilei.

— Vezi să-l nimereşti, şopti Wilson.

Detunătura se repercută din perete în perete, cu puterea unei salve de artilerie. Capul şarpelui se prefăcu într-o bucată de carne fără formă, dar trupul său continuă să fremete cu frenezie încă vreo câteva secunde. Cuprinşi de spaimă, asurziţi de împuşcătură, oamenii îl priveau ţintă.

— Haideţi s-o ştergem! strigă Gallagher.

Se împiedicară unii de alţii, în graba lor neaşteptată de a fugi. O panică violentă pusese stăpânire pe toţi. Afară, Wilson începu să respire zgomotos şi să-şi şteargă faţa de sudoare.

— Cred că n-o să am cât voi trăi o ladă ca asta, zise el cu prefăcută dezinvoltură.

De fapt, se simțea sleit de puteri, şi pentru moment agitația îl părăsise.

— Cred că ar fi bine să ne întoarcem, spuse el.

Coborâră deluşorul şi o luară pe drumul care ducea spre bivuac. Trecură pe lângă carcasa unui tanc care se dezintegra lângă drum, cu şenilele sfărâmate şi ruginite, aducând cu un schelet de şopârlă.

— La dracu', şarpe ăsta, zise Martinez.

Red mârâi. Se uita la un cadavru, aproape gol, culcat pe spate. Era un cadavru elocvent, căci nu i se vedea vreo rană, iar mâinile sale crispate se cramponau de pământ ca şi când ar fi pus pentru o ultimă oară aceeaşi întrebare zadarnică. Neliniştea îi contractase umerii goi, şi Red îşi imagina, fără nicio greutate, expresia de suferință care trebuie să fi schimonosit gura cadavrului. Dar mortul acesta nu avea cap şi Red încercă o durere surdă la gândul că nu va vedea niciodată chipul acestui om. Un cheag de sânge îi marca gâtul secționat. Cadavrul părea să se odihnească într-un cadru făcut din linişte.

Deodată Red îşi dădu seama că era treaz şi foarte obosit. Ceilalți i-o luaseră înainte cu o bună bucată de drum, dar reținut de o emoție pe care ar fi fost incapabil s-o exprime, continua să privească trupul decapitat. Ideea propriei sale morți îi părea oarecum de necrezut, dar în străfundul sufletului său îşi spunea că omul culcat acolo dorise şi el o mulțime de lucruri. Avusese o copilărie, o adolescență, atinsese vârsta bărbăției – cu visele şi amintirile sale. Ca şi când ar fi văzut pentru prima oară un cadavru, Red cugetă cu surprindere şi înfiorare că omul e într-adevăr o făptură foarte fragilă.

Duhoarea din grotă îi îmbâcsea nările, şi cadavrul îi inspira o groază asemănătoare cu cea resimțită într-o zi când, pe o pajişte, fusese nevoit să calce peste un morman de fecale omeneşti. Fecalele acelea păreau să exprime o stranie suficiență, un fel de eu-îmi-sunt-de-ajuns, întâlnită şi la trunchiul şi la membrele acestea. Deşi ştia că pământul avea să resoarbă duhoarea degajată din stârv, duhoarea aceasta oribilă îi căşuna acum adânci tresăriri de frică. Amintirea mirosului fetid din grotă se combina cu

cel de aici, înspăimântându-l – trecea prin toată gama mirosurilor, de la exalările unui început de alterare, până în paroxismul duhorii cadaverice – o răsuflare aprigă, puturoasă, care îl sugruma ca o mână cu degete înghețate: miros de coşciug căruia i s-a ridicat capacul, şi mirosul acesta îl pătrundea, stăruia în ființa lui, în timp ce privea trupul acesta fără să-l vadă, fără să se gândească la el, iar în capul lui se încălecau imagini din viață şi de după moarte, laolaltă cu conştiința propriei sale vulnerabilități.

Apoi totul se isprăvi, şi se mişcă din loc, lăsând să-i rătăcească privirile peste câmpul de luptă care se desfăşura de o parte şi de alta a drumului. Duhoarea puturoasă continua să-l apese. „Ca două coloane de furnici care se ucid între ele”, gândi el. Mohorât, îşi ajunse din urmă camarazii şi merse cu ei mai departe, prin desişurile de palmieri, de-a lungul potecii. Nu vorbeau de loc, căci îşi mistuiau alcoolul. Pe Red îl durea capul. Se poticni de o rădăcină, înjură, apoi, fără nicio tranziție, mormăi:

— Aş pune rămăşag că omul nu e făcut dintr-o plămadă specială, de vreme ce leşul îi pute în aşa hal.

După ce se înapoiară la Batalionul 2, Wyman îşi găsi distracția chinuind o insectă. Înțepase cu o crenguță trupul lung şi păros, al unei omizi negre-aurii. Gângania începu să alerge roată, apoi se prăvăli pe spate, făcând eforturi nebuneşti spre a se întoarce. Wyman o atinse cu capătul înroşit al țigării sale şi insecta se răsuci, se chirci în formă de L, apoi rămase prostrată, în vreme ce picioarele i se zbăteau uşor. S-ar fi zis că se străduia cu deznădejde să respire.

Ridges urmărise cu, neplăcere scena. Chipul său prelung se zbârcea.

— Nu trebuie să te porți aşa cu o ființă, zise el.

Wyman era absorbit de convulsiile omizii, aşa că intervenția îl irită. Simți totuşi o umbră de ruşine.

— Ce vrei să spui, Ridges? Crezi că au vreo însemnătate gângăniile astea?

— Lasă, suspină Ridges. Nu ți-a făcut niciun rău. Îşi vedea de treburile ei.

Wyman se întoarse spre Goldstein.

— Ia te uită cum se aprinde predicatorul din pricina unei insecte. Râse sarcastic, apoi adăugă: am ucis o ființă a lui Dumnezeu, nu?

Goldstein ridică din umeri.

— Fiecare cu punctul său de vedere, zise el cu blândețe.

Ridges lăsă capul în jos cu un aer îndărătnic.

— Nu e mare ispravă să râzi de un om care crede în cuvântul Domnului.

— Mănânci carne, nu-i aşa? întrebă Wyman. Era mulțumit că avea un avantaj, căci de obicei se simțea inferior majorității oamenilor din grupă. Ei drăcie, unde scrie că poți să mănânci carne, dar că e interzis să omori o insectă?

— Nu-i acelaşi lucru. Eu nu mănânc insecte.

Wyman turnă puțin pământ peste omidă şi o urmări cum se zbate.

— După câte ştiu, nu-ți faci sânge rău când ucizi un japonez, sau chiar mai mulți, zise el.

— Sunt păgâni, spuse Ridges.

— Scuză-mă, se amestecă Goldstein, nu cred că ai întrutotul dreptate. Acum câteva luni am citit un articol în care scria că în Japonia sunt mai bine de o sută de mii de creştini.

Ridges clătină din cap.

— Ce să zic, n-aş vrea să ucid unul din ăştia, spuse el.

— Totuşi, va trebui s-o faci, spuse Wyman. De ce nu vrei să admiți că n-ai dreptate?

— Domnul mă va feri să omor un creştin, zise Ridges cu încăpățânare.

— Aaaah.

— Asta e credința mea.

De fapt era foarte tulburat. Zvârcolelile insectei îi amintiseră felul cum arătau cadavrele japonezilor, a doua zi după încercarea lor de a trece râul. Semănau cu vitele moarte de la ferma tatălui său. Îşi spusese: „Asta, pentru că sunt păgâni”, dar afirmația lui Goldstein îl nedumerise. O sută de mii de oameni însemna mult pentrii el; presupunea că reprezenta cel puțin jumătate din populația Japoniei, şi se gândea că printre cei care pieriseră se aflau cu siguranță şi creştini. Chibzui un minut sau două, apoi pricepu. Totul era cât se poate de simplu.

— Crezi că omul are suflet? îl întrebă el pe Wyman.

— Nu ştiu. Ce dracu’ mai e şi sufletul?

Ridges chicoti.

— Ei drăcie, nu eşti chiar atât de şmecher pe cât crezi. Sufletul e ceea ce pleacă de la om, după ce a murit – e ceea ce zboară la cer. De aceea e aşa de urât când îl vezi culcat în râu. Pentru că nu mai este ce a fost înainte. Ce a fost mai însemnat, sufletul a zburat după moarte.

— Cine poate şti, zise Wyman. Se simţea înclinat să filosofeze.

Omida trăgea să moară sub ultimul pumn de ţărână sub care o îngropase.

În noaptea aceea, fiind de gardă, Wilson dădu gata bidonul său de whisky. Beţia i se reaprinse şi îl apucă din nou dorul de hoinăreală. Stătea pe marginea gropii sale şi se tot frământa, uitându-se iritat printre sârmele ghimpate. Capul i se clătina când într-o parte, când într-alta; ochii i se închideau fără voie. La vreo cincisprezece, metri dincolo de sârma ghimpată se afla un tufiş care îl scotea din fire. Tufişul proiecta o umbră care se prelungea spre liziera junglei, ascunzând vederii o fracţiune din perimetru. Mânia sa creştea pe măsură ce scruta umbra. „Lua-te-ar dracu' de tufiş, îşi spunea el. Crezi că ai să-mi poţi ascunde vreun japonez?" Clătină din cap. „Niciun nenorocit de japonez n-o să-mi sară în cap".

Ieşi din groapă şi făcu câţiva paşi. Mersul îi era şovăielnic, şi asta îl supără. Se înapoie în groapă şi începu iarăşi să se uite la tufiş. „Cine te-a pus să creşti tocmai aici?" întrebă el. Când închidea ochii, îl apuca ameţeala; avea impresia că mestecă un burete. „Nici nu poţi să tragi un pui de somn cu afurisitul ăsta de tufiş", îşi zise el. Suspină, verifică siguranţa mitralierei, aruncă o privire de-a lungul ţevii şi ţinti baza tufişului.

— Ţi-am spus să nu creşti aici, bodogăni el, apăsând pe trăgaci.

Patul mitralierei săltă sălbatec când trase o rafală lungă. Când opri focul, tufişul se afla tot acolo. Furios, Wilson mai trase o rafală.

Zgomotul mitralierei păru înspăimântător oamenilor din secţie, care dormeau la o depărtare de vreo zece metri. Îi smulse din somn cu violenţa unei descărcări electrice, îi făcu să-şi vâre capul în ţărână, apoi îi aruncă în genunchi. Neştiind că Wilson trăsese, crezuseră că aveau de-a face cu un nou atac japonez, şi timp de câteva secunde pline de groază pendulară între somn şi veghe, în vreme ce tot felul de gânduri şi temeri li se învălmăşeau

prin minte.

Goldstein îşi închipui că era de gardă şi că adormise.

— Nu dormeam, şopti el cu disperare de mai multe ori, închisesem doar ochii ca să-i înşel pe japonezi, eram gata, jur că eram gata.

Martinez lăsă să-i scape un vaiet:

— Eu dai înapoi dinți, eu făgăduieşti dai înapoi dinți.

Wyman visa că tunul antitanc îi aluneca din mâini şi spuse:

— Nu e vina mea, Goldstein i-a dat drumul.

Se simțea vinovat, dar în clipa în care se trezise, uitase cu desăvârşire visul.

Culcat pe burtă, Red îşi zicea că soldatul cu baionetă trăgea în el:

— Dă-i înainte, nenorocitule, dă-i înainte, bolborosea el.

Gallagher se gândea: „Or să-mi vină de hac şi ***mie”***

Şi Croft cunoscu o clipă de teamă care îl paralizase, înlănțuindu-i mâinile şi picioarele de mitralieră, în vreme ce japonezii încercau să treacă râul. A doua rafală îl eliberă, aşa că începu să urle: „VENIȚI DUPĂ MINE!” Sudoarea îi acoperea obrazul; se trezi târându-se spre şanțul lui Wilson. „RECUNOAŞTEREA, SUS! SUS! LA POSTURI!” mugea el. Era încă nesigur dacă se afla, sau nu, pe malul râului.

Wilson mai trase o rafală şi Croft îşi dădu seama că nu era vorba de o mitralieră japoneză. Pricepu, în aceeaşi clipă, că se aflau în bivuacul Batalionului 2, departe de râu. Se lăsă în groapa lui Wilson şi îl scutură de braț.

— În ce tragi?

Abia atunci Croft se trezi de-a binelea.

— I-am venit de hac, zise Wilson. L-am doborât, ticălosul.

— Pe cine? şopti Croft.

— Tufişul. Îl aținti cu degetul. „Acolo. Nu vedeam limpede. Mă înnebunea”.

Oamenii se târau pe furiş spre groapa lui Wilson.

— Nu erau japonezi? întrebă Croft.

— Sigur că nu, răspunse Wilson. Dacă aş fi văzut vreun japonez, nu m-aş fi folosit de mitralieră. Aş fi luat puşcociul. Doar n-ai fi vrut să las să ne repereze poziția, din pricina unui japonez păduchios!

Croft se strădui să-şi stăpânească un violent acces de furie. Deşi Wilson era mult mai puternic decât el, îl apucă de umeri şi îl zgâlțâi.

— Îți jur, îți jur, rosti el cu glas răguşit, dacă îmi mai joci vreodată un renghi ca ăsta, Wilson, te omor cu mâinile mele, te...

Tăcu, tremurând de mânie.

— Înapoi! strigă Croft către oamenii care se târau spre ei. A fost o alarmă falsă, lua-o-ar dracu' s-o ia!

— Cine a tras? şopti cineva.

— Înapoi! comandă Croft.

Se întoarse spre Wilson.

— E cel mai scârbos renghi pe care mi l-ai jucat vreodată... De azi înainte, te-am trecut pe lista neagră.

Ieşi din groapă şi se băgă înapoi sub pătură. Îşi simțea şi acum mâinile agitate de un uşor tremur.

Wilson era uluit. Nu putea să uite buna dispoziție a lui Croft din cursul după-amiezii, şi accesul său, neaşteptat, de mânie, îi părea de neînțeles. „De ce şi-o fi ieşit aşa din sărite?” se întrebă el. Râse – apoi îşi aminti cum îl scuturase Croft şi se înfurie... „N-are importanță de când îl cunosc, îşi spuse el, n-are dreptul să se poarte aşa cu mine. Dacă mai îmi face o dată una ca asta, îi ard câteva scatoalce”. Se uită arțăgos prin rețeaua de sârme ghimpate. Acum, tufişul fiind retezat, aproape de pământ, putea să cuprindă cu privirea o zonă mai largă. „Trebuia să fac asta mai de mult”, îşi zise el. Se simțea foarte jignit de izbucnirea lui Croft. „Pentru o mică rafală de mitralieră... o nimica toată”. Îşi dădu seama dintr-odată că întreg bivuacul

se trezise şi că toţi oamenii trăgeau neliniştiţi cu urechea. „Când sunt beat, mă vâr ***singur*** în bocluc”... se gândi el şi pufni în râs.

A doua zi, de dimineaţă, Croft şi oamenii săi se înapoiară la bivuacul Companiei de Stat-Major. Absenţa lor durase şapte zile şi opt nopţi.

MAŞINA TIMPULUI

RED VALSEN.

MENESTRELUL RĂTĂCITOR

Omul acesta era numai oase şi noduri. Avea mai bine de şase picioare înălţime, dar nu cântărea nicio sută şi cincizeci de livre. Profilul consta aproape în întregime dintr-o pată lungă în formă de nas şi o falcă lungă atârnând în jos, o combinaţie care făcea ca chipul lui să pară veşnic opărit şi mânios. Afişa o expresie de suprem dispreţ, dar ochii săi, prinşi într-o reţea de zbârcituri şi de pistrui, erau blânzi, obosiţi şi de un albastru înduioşător.

Orizontul este mereu închis. Niciodată nu se înalţă deasupra colinelor care înconjoară oraşul, niciodată nu acoperă vârful puţurilor minei, nici străvechile case din lemn ros de carii în care trăiesc minerii. Colinele Montanei, de un brun-deschis, domină valea. Trebuie să ştiţi că totul aparţine Companiei. Cu mulţi ani în urmă, ea a trasat drumurile care duc în vale, ea a săpat puţurile, a durat casele pentru mineri, a ridicat magazii pentru aprovizionare, a clădit o biserică. De atunci, oraşul este o troacă. Salariile ies din puţuri şi se scurg în seifurile Companiei. După ce ai băut în cârciumile Companiei, ai cheltuit pentru hrană şi veşminte, ai plătit chiria, nu-ţi mai rămâne nimic din salariu. Toate orizonturile duc la ascensorul minei.

Şi toate acestea Red le află foarte devreme. Altceva ce-i mai rămâne să afle, o dată ce tatăl său a fost ucis într-o explozie în mină? Unele reguli sunt

imuabile, şi una dintre acestea prevede că în oraşul Companiei, dacă un miner este ucis, feciorul cel mare rămâne susținătorul întregii familii. În 1925, când Red împlineşte treisprezece ani, mai sunt şi alți fii de mineri, mai tineri decât el, care lucrează în mină. Minerii ridică din umeri. E feciorul cel mai mare, şi asta e de ajuns.

La paisprezece ani e în stare să mânuiască o foreză. Un câştig bun pentru un băiețandru; dar, în străfundul puțului, în capătul cel mai îndepărtat al tunelului, nu e loc să stai în picioare. Până şi băiețaşii trebuie să lucreze stând pe vine, cu picioarele înfipte în minereul revărsat din vagonetele supraîncărcate: E cald acolo, bineînțeles, şi umed, şi luminile fixate pe căştile minerilor se pierd foarte repede în bezna galeriilor. Corpul forezei, extrem de greu, apasă pieptul băiatului, şi când sfredelul vibrează pe stâncă, trebuie să strângă din răsputeri mânerele aparatului.

Când gaura este străpunsă, se îndeasă cu explozibile şi minerii se retrag îndărătul unei curbe a galeriei, ca să dea foc dinamitei. După explozie, se încarcă minereul în vagonete, se împing încetişor şi sunt oprite ici şi colo, spre a curăța linia de pământul căzut de sus. Apoi se înapoiază cu vagonetele goale şi se reia încărcarea. Red munceşte zece ore pe zi, şase zile pe săptămână. Iarna vede cerul numai duminica.

Pubertate în praf de cărbune.

Seara, către sfârşitul primăverii, se duce şi se aşază cu prietena lui într-un parc la capătul unei străzi a Companiei. Oraşul se isprăveşte în urma lor, şi colinele brune şi goale, mai adânci în lumina amurgului, se îndepărtează spre apus. Mult timp după ce se lasă întunericul în vale, ei pot să mai zărească printre creste ultimele licăriri ale asfințitului.

„Frumoasă privelişte”, murmură fata.

„Pe dracu’. Plec de aici”. Red are optsprezece ani.

„Mă întreb mereu ce-o fi dincolo de coline”, spune domol fata.

Îşi înşurubează bocancul în iarba sărăcăcioasă a parcului. „Am mâncărimi la tălpi, sunt leit taică-meu, şi el a fost plin de idei, avea un maldăr de cărți, dar maică-mea le-a vândut. Ah, ce femeie!”

„Cum poți să pleci, Red? Are nevoie de banii câştigați de tine”.

„Ascultă, când mi-o veni bine, îmi iau picioarele la spinare şi o întind. Un om care nu datorează nimănui nimic, trebuie să plece. (Priveşte în întuneric. În sufletul lui se împletesc o nerăbdare necuprinsă, mânia, şi atâtea altele, distilate de asfințitul de dincolo de cercul colinelor.) Eşti o fată cumsecade, Agnes. (Sentimentul unei pierderi puțin grave, o senzație plăcută de autocompătimire la gândul că o va părăsi.) Dar, îți făgăduiesc, nu am să duc viața pe care a dus-o taică-meu. Nu vreau să crăp în mină".

„Ai să faci o mulțime de lucruri, Red".

„Desigur. (Aspiră aerul dulceag al nopții şi inhalează mirosul pământului. Certitudinea forței, dispreţul față de colinele înconjurătoare.) Ştii, am să-ți spun ceva: nu cred în Dumnezeu".

„Nu eşti serios, Red!"

(Sub pătură, trupul strivit, aproape aplatizat al tatălui său.) „Da, aşa e, nu cred în Dumnezeu".

„Uneori nici eu nu cred", spune Agnes.

„Da, ție pot să-ți vorbesc, tu mă înțelegi!"

„Dar vrei să pleci".

„Adevărat. (E şi cealaltă certitudine. Trupul lui Agnes e tânăr şi puternic şi el îi cunoaşte parfumul sânilor, asemenea cărnii pudrate a pruncilor, dar aici, toate femeile se prefac în uscături.) Uite, băiatul ăla, Joe Mackey, care i-a trântit un plod lui Alice şi pe urmă a lăsat-o; pe propria mea soră, dar îți spun că nu-i condamn. Trebuie să înțelegi asta, Agnes".

„Eşti crud".

„Da, aşa e. E o laudă pentru cei care au optsprezece ani".

„Desigur, trebuie să te gândeşti că puțurile se pot închide".

„O săptămână, merge; ai vânătoarea de iepuri şi jocurile cu mingea, dar în curând nu mai simți nicio plăcere. Îți petreci cea mai mare parte din timp acasă, unde, în afară de bucătărie, toate odăile sunt dormitoare. Frații săi mai mici fac necontenit zgomot şi Alice e morocănoasă când îşi hrăneşte bastardul. Era mai uşor când se ducea la lucru, dar acum stă într-una cu ei".

„Plec din oraş", spune el în cele din urmă.

„Ce? Nu, pentru numele lui Dumnezeu, nu! spune maică-sa. Eşti la fel ca taică-tău". (O femeie scundă şi bondoacă, care nu şi-a pierdut niciodată

accentul suedez.)

„M-am săturat, n-o să-mi prăpădesc viața pe aici. Eric e destul de mare ca să lucreze în mină, dacă o s-o mai deschidă”.

„N-ai să pleci”.

„Nu poți să mă împiedici! zbiară el. Cu ce te alegi după atâta trudă? Cu un pic de haleală?”

„Eric, în curând ai să lucrezi în mină. O să te însori cu o swenska drăguță”.

El trânteşte ceaşca în farfurioară. „Pe dracu’! Crezi că o să mă legi prin căsătorie? (Agnes, ideea nu este cu totul neplăcută, dar o respinse cu furie.) Plec, n-am de gând să-mi irosesc viața înapoia unei foreze, aşteptând să-mi cadă galeria în cap”.

Sorăsă vine în bucătărie. „Mucosule, n-ai decât optsprezece ani, unde vrei să pleci?”

„Nu te amesteca! „urlă el.

„De ce să nu mă amestec, mă priveşte mai mult decât pe mama! Voi, bărbații, nu sunteți buni decât să ne băgați în bocluc, şi pe urmă habar n-aveți. Ei bine, n-ai să faci una ca asta!” strigă ea.

„Nu? De ce? N-ai grijă, ai să găseşti oricând un fraier să-ți dea de mâncare”.

„Poate că şi eu aş vrea să plec, poate că mi s-a făcut şi mie lehamite să mă învârtesc în loc şi să nu găsesc un bărbat care să mă ia de nevastă”.

„Te priveşte. N-ai să mă opreşti tu, paştele mă-sii de treabă”.

„Eşti la fel cu ticălosul care m-a lăsat cu buza umflată, un bărbat care nu e în stare să-şi plătească oalele sparte, nu face nici două parale”.

(Tremură.) „Dacă aş fi Joe Mackey, te-aş lăsa şi eu baltă. E lucrul cel mai isteț pe care l-a făcut în viața lui”.

„Îi ții partea, împotriva surorii tale?”

„Fir-ar să fie, e destul că şi-a făcut mendrele cu tine”. (Ea îl pălmuieşte. Lacrimi de mânie şi de vinovăție îl podidesc. Şi le înăbuşe şi îşi priveşte sora.)

Maică-sa suspină. „Atunci, du-te. E rău când frații se bat ca animalele. Pleacă”.

„Şi mina?” (Şovăie.)

„Eric. Oftează din nou. Într-o zi ai să-ți dai seama cât de urât te-ai purtat. Oh, Doamne!”

„Trebuie să plec. Aici sunt ca într-o cursă de şoareci”. (Replica asta nu-l uşurează.)

În 1931 toate călătoriile lungi se încheie în jungla vagabonzilor.

Numai itinerariul variază:

Trenuri de marfă îl duc din Montana în Iowa, trecând prin Nebraska.

La unele ferme primeşte un blid cu mâncare în schimbul unei zile de muncă.

Strângerea recoltei şi lucru la hambare.

Grămezi de bălegar.

Nopți prin parcuri, arestare pentru vagabondaj.

Când i se dă drumul din casa de corecție, îşi cheltuieşte unicul dolar pentru o masă bună şi un pachet de țigări şi în aceeaşi noapte se îmbarcă într-un tren de marfă. Luna poleieşte cu argint lanurile de porumb şi el se ghemuieşte pe platforma unui vagon descoperit şi admiră cerul. O oră mai târziu, alt vagabond se urcă în vagonul lui. Are o sticlă de whisky; o golesc împreună şi isprăvesc țigările lui Red.

Stau culcați pe spate pe podeaua vagonului; deasupra lor, cerul tremură în ritmul smucirilor şi zdruncinăturilor trenului. Le e destul de bine.

„Iisuse, e sâmbătă seara!” spune celălalt vagabond.

„Mda”.

În fiecare sâmbătă seara, în oraşul său minier are loc un bal în subsolul bisericii. Fețe de masă cu pătrățele acoperă mesele rotunde; fiecare familie are masa sa, minerii cu fiii cei mari, cu nevestele şi cu fetele şi cu bunicii şi cu plozii. Sunt şi prunci care dormitează, morfolind băloşi sfârcul sânului mamei lor.

Provincial.

Peste tot pute. Minerii îşi aduc sticlele şi se aştern pe beție, o beție posomorâtă – oameni sleiți după o săptămână de muncă. Spre miezul nopții se iau la harță cu nevestele. În cele mai îndepărtate amintiri ale sale, îl vede pe taică-său înjurând-o pe maică-sa, în vreme ce orchestra Companiei –

vioară, chitară şi pian – scârţâie un cadril sau o polcă.

Să te îmbeţi într-o sâmbătă seară, pe podeaua unui vagon de marfă, este cât se poate de hazliu pentru un tinerel dintr-un oraş minier. Orizontul se întinde pe un milion de mile, deasupra lanurilor de porumb argintii.

În jungla vagabonzilor, printre bălţi, lângă şinele de cale ferată de la marginea oraşelor, câteva cabane risipite în mijlocul bălăriilor. Acoperişurile sunt din tablă ondulată, mâncată de rugină, şi dedesubt iarba creşte printre scândurile duşumelei. Cei mai mulţi oameni dorm afară, de-a dreptul pe pământ şi îşi fac toaleta în pârâiaşele domoale şi leneşe care alcătuiesc băltoace în jurul rambleurilor. Timpul se scurge odată cu mersul soarelui; muştele de un verde auriu se conturează pe fondul cenuşiu şi portocaliu al depozitelor de gunoaie. În tabără sunt câteva femei şi noaptea Red şi alţii ca el le ţin tovărăşie. Ziua, hoinăresc prin oraş, scormonesc prin lăzile de gunoi, încearcă să-şi facă rost de un blid cu mâncare. Dar în cea mai mare parte din timp stau la umbră, se uită cum trec trenurile şi pălăvrăgesc.

„Ştiu de la Joe că or să ne dea în curând afară”.

„Nemernicii”.

„O să fie revoluţie, băieţi, ascultaţi-mă pe mine, trebuie să facem un marş asupra Washingtonului”.

„Hoover o să vă pună pe fugă. Te înşeli pe tine însuţi, nu crezi, Mac?”

„Parcă mă şi văd mărşăluind. «Mi-e dragă Parada, bătaia Tobei»”.

„Să ştiţi, băieţi, am văzut cu ochii mei de când au început toate astea – numai ticăloşii ăştia de ovrei, numai nemernicii ăştia de ovrei internaţionali”.

„Nu ştii ce vorbeşti, Mac. Ceea ce ne trebuie, este o acţiune revoluţionară, suntem nişte exploataţi, Trebuie să te aştepţi la dictatura proletariatului”.

„Ce eşti tu, mă, comunist? Ascultă, eu aveam rostul meu, eram cineva în ţinutul meu, aveam biştari în bancă, mergeam pe propriile mele picioare, dar a fost o conspiraţie”.

„Numai bogătaşilor şi grangurilor le e frică de noi. «Am să fiu Fericit când am să vă văd pe toţi în pământ, Voi ticăloşilor, Voi». Crezi că nu spun nimic nici cântecele astea? E strofa pe care şi-o amintesc toţi”.

Red şade printre ei şi moţăie („Sunt nişte căcăcioşi. Numai gura de ei. Cel mai înţelept e să stai şi să-ţi ţii clanţa.”)

„Crezi că sunt comunist; află că studiez natura omenească, sunt un om care s-a educat singur. Aspirații americane, iată ce sunt cântecele astea, opium pentru mase, învârteli cu care să ne ducă de nas. Eh… nouă ne place mişcarea, ei vor să ne lege de casă, ca să ne exploateze”.

„Aaaah”.

„Or să ne dea afară, băieți”.

„Oricum, eu plec, spune Red. Mă mănâncă tălpile”.

Se pare că, într-un fel sau altul, nu te scufunzi niciodată cu desăvârşire; întotdeauna apare câte o pomană providențială, sau nişte pantofi pe care îi poți cumpăra când cei din picioare s-au făcut ferfeniță. Într-un fel sau în altul, dai întotdeauna de o slujbuliță oarecare, de o farfurie de ciorbă ca să te încălzeşti, de un oraş nou, primitor, şi o dată sau de două ori pe lună încerci plăcuta senzație de a te cățăra într-un tren de marfă, în zori, când pământul se înalță din noapte şi când nu ți-e prea foame.

Când azvârli un pumn de paie într-un râu, se întâmplă ca unele fire să plutească la suprafața apei chiar dacă sunt prinse într-un vârtej. Se găseşte întotdeauna ceva care să te țină la suprafață. Continui să mergi, şi vara se sfârşeşte, nopțile devin mai răcoroase (cincizeci de cenți în buzunar şi iarna care bate la uşă), dar găseşti oricând nişte şine de cale ferată care duc spre sud şi o închisoare unde te lasă să-ți petreci noaptea.

Şi dacă scapi şi de asta, izbuteşti să obții un ajutor, sau să găseşti de lucru pe ici pe colo. Spălător de vase, ajutor de bucătar, țiglar, zilier pe la ferme, zugrav, instalator, până şi amploiat la o stație de benzină.

În ’35 lucrează într-un restaurant aproape un an – cel mai bun spălător de vase pe care l-au avut vreodată. Zorul, în această parte a bucătăriei, durează de la ora douăsprezece până la trei. Farfuriile sosesc sunând pe măsuțe cu rotile, un om înlătură cu mâna resturile şi grăsimile, îşi plimbă degetul pe buza paharelor spre a şterge roşul de buze, le lasă să cadă în maşina de spălat, cu aburii ei care vibrează, cântă, iar după ce ies prin celălalt capăt al maşinii, un om pescuieşte tăvile cu nişte cleşti, răsuceşte farfuriile cu vârful degetelor şi le face morman. Să nu le apuci cu mâinile goale, băiete.

După lucru, Red se înapoiază în camera sa mobilată (doi dolari şi jumătate pe săptămână, scurgerea vremii a îngroşat cu murdărie covorul de pe scară şi piciorul se înfundă ca într-o iarbă moale şi prăfuită), apoi se lungeşte în pat. Dacă nu e prea frânt de oboseală, se scoală după un timp şi se duce la barul din colț. (Asfaltul cenuşiu şi crăpat, lăzile de gunoi pline vârf în pasajele comune, literele luminoase ale reclamei de neon, două din ele lipsesc.)

„Trebuie să fii filosof. Ştii, Red, a fost o vreme când credeam că am făcut o mare prostie însurându-mă. Îmi făceam râie pe inimă şi mă întrebam pentru ce trudesc din greu, dar, eh, toate trec. Uită-te la tinereii ăia doi care se giugiulesc pe banchetă. Aşa cum îi vezi, nu pot să respire unul fără celălalt, aşa era şi cu iubita mea. Nu-mi mai fac râie pe inimă, căci cunosc cântecul. Ăştia doi or să termine ca tine, ca mine, ca toată lumea”.

(Berea s-a trezit, are gust de pişoarcă.) „Eu, spune Red, nu prea îmi pierd vremea cu femeile. Toate nu urmăresc decât să te îmbrobodească, am văzut multe cazuri d-astea”.

„Ei, dracul nu e chiar atât de negru pe cât pare, căsnicia şi femeile au şi lucruri bune, dar nu e ce-ți închipui la început. Ştii, un om însurat are o sumedenie de griji, ți-o spun eu, uneori aş vrea să fi hoinărit şi eu ca tine”.

„Da, am să mă duc la târfe”.

„Haide, Pearl, să mergem”.

O urmează pe scara acoperită cu un covor spongios, uitându-se la legănarea automată a şoldurilor ei.

„Nu te-am mai văzut de mult, Red”.

„Numai de două săptămâni”.

„Da, ultima oară ai mers cu Roberta. Ea îl alintă, Dragul meu”.

În alcov, cuvertura aruncată la picioarele patului e mânjită de încălțămintea clienților. Pearl fredonează un cântec. (Colega Betty are, buze roşii, are pentru Harward.) Îşi strecoară dolarul sub pernă, „Încetişor, Red, Puicuța a avut o zi lungă şi grea”.

Fiorii paroxismului, de-a lungul spinării, îl lasă nesatisfăcut; nu se simte în apele lui.

„Ce-ar fi să ne mai iubim o dată, pe veresie?”

„Oh, nu, dragă, ştii bine ce ne-ar face Eddie dacă ar descoperi că dăm marfa pe gratis”.

Se îmbracă la iuțeală, simțind brațul fetei pe umărul său. „Regret, Red, vino altă dată şi facem ce vrei, aşa, între noi. De acord?”

În clipa aceea gura ei e molatecă şi sânii îi par umflați. Red îi atinge sfârcul: cu falsă pasiune, sfârcul se întăreşte sub degetul său. „Eşti o fată de treabă, Pearl”.

„Una din cele mai bune”.

Becul gol îl izbeşte cu cruzime în ochi. Îi respiră mirosul pudrei, sudoarea dulceagă a subsuorilor.

„Cum ai început meseria, Pearl?”

„Am să-ți spun într-o zi, la un pahar de bere”.

Afară, aerul este rece ca un măr acru. Red resimte o melancolie adâncă, plăcută, statornică, şi o dată înapoiat în odaia sa, nu poate dormi.

„Am de prea multă vreme slujba asta”. (Coline brune şi goale, mai profunde în lumina asfințitului. Noaptea se retrage spre apus.) UNDE ESTE FRUMUSEȚEA PIERDUTĂ ODATĂ CU TINEREȚEA?

Se ridică şi se uită pe fereastră. „Iisuse, mă simt îmbătrânit! La douăzeci şi trei de ani sunt bătrân”. Mai târziu adoarme.

Dimineața, sudoarea usturătoare îi învolburează ochii şi aburii țâşnesc din maşina de spălat vesela. Înainte de a băga înăuntru paharele, le şterge de pe margini roşul de buze.

„Cred că am s-o pornesc din nou la drum. Nu e bine să mucezeşti într-un loc”. Dar de data asta a început să-şi piardă speranța.

Băncile din parc sunt într-adevăr prea scurte ca să doarmă în largul său. Dacă picioarele îi spânzură, marginea băncii îi taie încheietura dinapoi a genunchilor, dacă şi le îndoaie, se trezeşte cu o crampă în coapse. Un om, numai piele şi os, nu poate să doarmă pe o parte. Scândura îi zdreleşte osul bazinului şi i se înțepenesc umerii. Trebuie să se lungească pe spate, cu genunchii în sus, cu mâinile sub ceafă. Când se ridică, degetele îi rămân amorțite câteva minute.

O lovitură, care i se repercutează în tot craniul, îl trezeşte din somn. Se

ridică, zvâcnind, în capul oaselor; zăreşte un agent de poliție învârtindu-şi amenințător bastonul ca să-l izbească iar, de data asta peste tălpile pantofilor.

„Bine, bine, o iau din loc, nu vă supărați”.

„Ar trebui să ştii că e interzis”.

La patru de dimineață, în lumina tulbure, a zorilor, camioanele lăptarilor înaintează încet pe străzile tăcute. Urmăreşte cu privirea un cal care rumegă în traista lui cu ovăz, apoi se îndreaptă spre calea ferată. În aşteptarea dimineții, intră într-un birt din fața gării, înfulecă o gogoaşă şi dă peste cap o cană de cafea. Priveşte îndelung podelele murdare, tejgheaua de marmură albă, acoperită cu inele de cafea şi cu rondele de celuloid care acoperă prăjiturile. La un moment dat adoarme, cu fruntea sprijinită pe tejghea.

„Ei, e cam prea mult de când trag la jug. Nu e bine să mucezeşti într-un loc, dar nici să bați într-una drumurile. Ajunge să te-apuci să cauți ceva, ca să pierzi tot ce ai căutat”.

S-ar spune, la început, că e perioada lui de prosperitate relativă, apoi că o ia în jos ca o coadă de cometă, dar până la urmă nu e niciuna, nici alta. Red găseşte lucru de noapte ca şofer de camioane pe ruta Boston-New York, şi păstrează slujba doi ani. Şoseaua sapă o brazdă în creierul său. De la Boston la Providence, de acolo la Groton şi la New London, apoi la New Haven, la Stamford şi în sfârşit la piețele de mărfuri din Bronx; în noaptea următoare face drumul întors. Are o cameră pe strada 48 Vest, lângă Tenth Avenue, şi dacă ar vrea, ar putea să-şi pună bani deoparte.

Dar urăşte camionul. Este ca o mină de cărbuni în aer liber, îi cutremură spinarea în mii şi milioane de zguduituri, rinichii se resimt şi dimineața stomacul îi e prea întors pe dos ca să mai poată înghiți ceva. Poate că a schimbat prea multe bănci prin parcuri, poate că a plouat prea des prin locurile unde şi-a petrecut nopțile sub cerul liber, dar camionul i-a devenit de nesuferit. Pe ultimele sute de mile conduce cu dinții strânşi. Frecventează barurile de pe Ninth şi Tenth Avenue, bea zdravăn, şi uneori îşi iroseşte timpul liber în cinematografele de pe strada 42, unde se proiectează filme vechi.

Într-o noapte, într-un bar, cumpără cu zece dolari livretul de marinar al unui bețiv gata să cadă sub masă şi îşi părăseşte slujba. Dar o săptămână de aşteptare la ghişeele de plasare de pe South Street îi seacă răbdarea şi se pune pe chiolhanuri. În câteva zile îşi cheltuieşte toate economiile şi vinde livretul de marinar pe cinci dolari, iar cu banii încasați petrece o după-amiază înghițind whisky după whisky.

Peste noapte se trezeşte într-o alee dosnică, având o crustă de sânge pe obraz. Când se strâmbă, simte crusta crăpând şi deschizându-se. Un agent de poliție îl adună de pe străzi şi îl trimite la Bellevue, un spital pentru alcoolicii unde e reținut două zile. După ce iese, trăieşte din cerşit vreo două săptămâni.

Dar toate se sfârşesc cu bine. Găseşte în cele din urmă de lucru ca spălător de vase într-un restaurant de lux, pe strada 60 Est, se împrieteneşte cu o chelneriță şi se mută împreună cu ea în două camere mobilate, în strada 27 Vest. Femeia are un băiat de opt ani, care îl iubeşte pe Red; şi tustrei se înțeleg bine câțiva ani.

Red îşi schimbă slujba, devine funcționar într-un azil de noapte de pe Bowery. E mai puțin obositor decât să spele farfurii şi e plătit cu cinci dolari mai mult, adică douăzeci şi trei pe săptămână. Ultimii doi ani dinaintea războiului stă agățat de slujba asta, îndurând zăpuşeala lichidă, puturoasă, a verilor pe Bowery, iernile înghețate şi umede, când pereții asudă şi se acoperă cu pete cenuşii. Iar în nopțile lungi nu se gândeşte la nimic; ascultă, posomorât hurducăiala periodică a vagoanelor metroului aerian de pe Threeth Avenue, aşteptând dimineața, când va putea să se întoarcă acasă, lângă Loïs.

De mai multe ori pe noapte face rondul în sala principală, unde patruzeci-cincizeci de oameni dorm agitat, pe paturi de fier, ascultă tusea lor care nu mai încetează, adulmecă amestecul aprig şi respingător de formol, de sudoare şi de alcool trezit. Dezinfectantul îmbâcseşte şi culoarele şi lavabourile şi latrinele, în care se află mai întotdeauna câte un bețivan ce se ține visător de faianța pisoarului şi se screme să verse. Red închide uşa şi se duce în sala de odihnă, unde câțiva bătrâni joacă cărți în jurul unei mese

rotunde, pusă pe o duşumea înnegrită de jeg şi de mucuri. Ascultă molfăiala frazelor lor neisprăvite.

„Maggie Kennedy era o femeie arătoasă. Odată mi-a spus, eh, ce mi-a spus oare?”

„I-am spus lui Tommy Muldoon să nu mă bage la pârnaie şi când am terminat, m-a lăsat să plec, zău aşa. Le e frică de mine de când i-am zdrobit falca lui Ricchio, ştiţi, era secretar la comisariatul de poliţie, e cam mult de atunci, da, staţi puţin să-mi amintesc data, cu un singur pumn i-am zdrobit falca, într-o noapte de revelion, acum opt ani, era în 1924, nu, staţi o clipă, în 1933”.

Îi repede. „Hei, beţivanilor, mai încet, ce dracu’, avem vizitatori cu plată în încăperea de alături. Altfel vă dau pe uşă afară”.

Rămân un moment tăcuţi, apoi unul din ei mormăie cu glas scăzut. „Nu eşti chiar atât de şmecher, tinere, şi dacă nu-ţi ţii fleanca, mă sileşti să te pocnesc”.

„Să ieşim în stradă şi să lămurim lucrurile”.

Unul din bătrâni se ridică, se duce la Red şi şopteşte: „Ai face mai bine să-l laşi în pace, fiindcă o să te zvârle în jos pe scări, celălalt paznic de noapte a păţit-o rău – i-a spart ţeasta”.

Red râde. „Bine, bine. Îmi pare rău că te-am supărat, tătucule. Data viitoare am să-mi văd de treabă”.

„Mai bine, băiete, fiindcă aşa, noi doi n-o să avem încurcături”.

Se aude un jukebox care scârţâie într-un bar, de cealaltă parte a străzii.

Red se întoarce la masa lui şi dă drumul, la radio, în surdină. ***(Frunza ruginită cade veştejită.)*** Un om se trezeşte brusc din somn ţipând, Red merge în sală şi îl potoleşte, îl bate uşor pe umăr şi îl duce înapoi în culcuşul său.

Dimineaţa, vagabonzii se îmbracă la iuţeală şi la şapte sala mare e pustie. Se zoresc de-a lungul străzilor, înfruntând frigul dimineţii, cu şepcile înfundate peste urechi, cu gâtul înfofolit în gulerul răpănos al vestonului. Ca şi cum le-ar fi ruşine, nu se uită unul la altul şi, asemeni unor automate, cei mai mulţi se aşază la coadă, pe Canal Street, în uşa unei cantine pentru săraci, unde li se va da o cană de cafea; Red se plimbă pe străzi înainte de a

lua autobuzul spre strada 27 Vest. Noaptea lungă e întotdeauna deprimantă.

Îşi priveşte picioarele care înaintează. „Tui mama mă-sii de treabă!”

Dar acolo, în apartamentul lor mobilat, Loïs îi pregăteşte miculdejun, şi Jackie, băiețelul, aleargă în întâmpinarea lui şi îi arată un nou manual de şcoală. Red se simte obosit şi fericit.

„Da, e frumos, băiețaş”, spune el bătându-l pe umăr.

După ce Jackie pleacă la şcoală, Loïs se aşază şi ia micul dejun odată cu Red. De când lucrează la azilul de noapte, nu se văd decât dimineața. La ora unsprezece Loïs pleacă la restaurantul ei.

„Omleta e bine prăjită, dragă?” întreabă ea.

„Da, e grozavă”.

Afară, în dimineața răcoroasă, camioanele vâjâie pe Tenth Avenue. Zarva asta are o savoare matinală. „Doamne, e tare bună!” spune el cu glas tare.

„Îți place, Red?”

„Da”.

Loïs gustă din paharul ei. „Ascultă, Red, am vorbit ieri cu un avocat pentru divorțul meu cu Mike”.

„Da”

„Pot să-l obțin pentru vreo sută de dolari, sau poate ceva mai mult, dar e bine ce fac? Vreau să spun la ce bun, dacă nu-mi serveşte la nimic, sau poate mai bine nu?”

„Nu ştiu, puicuțo”, îi spune el.

„Red, nu-ți cer să te însori, ştii doar că nu te plictisesc cu asta, dar trebuie să mă gândesc la viitor”.

Nu-i rămâne decât să hotărască. I se dă de ales. Dar nu se lasă, aşa, de la început: „Nu ştiu, Loïs, ăsta e adevărul adevărat. Te iubesc mult, eşti o fată de treabă şi ai foarte multă dreptate, dar trebuie să mai mă gândesc. Nu sunt făcut să stau pe loc, nu ştiu, e ceva de neînțeles, e ca şi cum cineva mi-ar spune că țara e mare şi că trebuie umblată”.

„Să fii cinstit, Red. Să-mi spui dacă e da sau ba”.

Dar războiul izbucneşte mai înainte ca el să fi luat vreo hotărâre. În noaptea aceea toți bețivanii din azil sunt foarte agitați.

„În războiul trecut eram sergent; mă duc să le cer să mă mobilizeze”.

„Sigur or să te facă maior”.

„Ascultă-mă ce-ți spun, Red, au nevoie de mine. Or să aibă nevoie de noi toți”.

Cineva face cinste cu o sticlă de whisky, şi în chip spontan, Red trimite pe unul din ei cu o hârtie de zece dolari să mai cumpere whisky.

Loïs ar putea să folosească aceşti zece dolari, şi-apoi, îi cunoaşte el cântecul. Dacă se însoară cu ea, n-o să mai fie mobilizat, dar încă nu este bătrân şi nici nu se simte prea obosit. Când eşti pe front, ştii cel puțin că ai de umblat.

„THERE'S A LONG LONG TRAIL AWINDING”, cântă unul din vagabonzi.

„O să facem mare curățenie în țara asta. Se aude că la Washington negrii îşi fac de cap: am citit prin ziare că e acolo un negru care le spune albilor ce să facă”.

„Războiul o să pună rânduială în toate”.

„Eh, la dracu', intervine Red. Tot ăi mari or să tragă şi foloasele. Dar e plin de însuflețire. Adio, Loïs, fără verighete care să te încurce”.

Şi Jackie. O biată piedică. Dar dacă te opreşte din drum, te-ai dus pe copcă.

Bea un pahar.

„E băutura mea, muge Red. Ce vrei să spui – bea un pahar!” (Râsete.)

Red îşi petrece ultima permisie, dinaintea îmbarcării, hoinărind prin împrejurimile oraşului San Francisco. Se cațără în vârful lui Telegraph Hill şi îl înfioară vântul de toamnă care suflă pe culme. Urmăreşte din ochi un vas-cisternă care se îndreaptă spre Golden Gate; apoi îşi mută privirea dincolo de Oakland, spre depărtările răsăritului. (După Chicago, ținutul este neted cam vreo mie de mile; cuprinde şi Illinois şi Iowa şi jumătate din Nebraska. În tren, dacă deschizi o revistă, o citeşti o după-amiază întreagă, şi când te uiți pe fereastra trenului, ai aceeaşi privelişte ca la plecare. Apoi câmpia începe să unduiască uşor, şi după vreo sută de mile apar dealurile; încă vreo mie de mile, şi te trezeşti călătorind prin munți. În drum, laşi în urmă înălțimile abrupte care se îngrămădesc în Montana.) Poate ar trebui să le scriu câteva rânduri. Sau lui Loïs.

Eh, nu trebuie să te uiți în urmă.

Doi aspiranți şi două fete în haine de blană râd şi se sărută în celălalt capăt al terasei pavate de pe Telegraph Hill. „Ar trebui să cobor”.

Se plimbă prin Chinatown şi nimereşte în cele din urmă într-o sală cu spectacol „burlesc”. E într-o marți după-amiază şi sala pare pustie. Fetele dansează fără chef, artiştii îşi bâlbâie textul. După ultima despuială se face lumină şi negustorii ambulanți încep să circule, vânzând ciocolată „Nestle” şi ilustrate. Red rămâne pe locul său şi trage un somn. Ce porcărie de bacantă!

Nu-i arde de spectacol. În timpul filmului ce urmează se gândeşte la vaporul care în curând va trebui să ridice ancora. Continui să hoinăreşti şi nu ştii niciodată ce te aşteaptă la capătul drumului. Când eşti copil, nimeni nu e în stare să te învețe ceva ca lumea, şi când nu mai eşti copil, ți se pare că le-ai văzut pe toate. Trebuie să te mulțumeşti să-i dai înainte, fără să priveşti înapoi.

După terminarea filmului, spectacolul „burlesc” începe din nou. Red zăboveşte puțin, să asculte muzica, apoi pleacă. Crâmpeie de jazz se târăsc sub soarele greoi al sfârşitului după-amiezii.

MERGEM SĂ NE RĂFUIM CU NEMERNICII DE JAPONEZI.

Pe dracu’.

8

Locotenentul (sg) Dove îşi acoperi cu nisip picioarele goale.

— Oh! Doamne, e o cruzime! exclamă el.

— Ce este o cruzime? întrebă Hearn.

Dove îşi mişcă prin nisip degetele de la picioare.

— Că suntem aici. Doamne, ce căldură! Acum un an mă aflam la Washington şi să nu credeți că huzuream. Oh, afurisita asta de climă!

— Am fost şi eu la Washington acum un an şi jumătate, zise Conn cu glasul său de bețiv.

Urmă o tăcere. Hearn suspină şi se lungi încet pe plajă, lăsând capul pe nisip, întinzând mâinile şi expunându-şi pieptul la soare. Razele erau atât de fierbinți, încât păreau palpabile. Hearn le simțea cum îi străbăteau pleoapele, formând cercuri negre şi roşii, pline de mişcare. Jungla împrăştia din timp în timp un suflu umed, sulfuros, ce răbufnea asemenea unui curent fierbinte pe uşa unui cuptor.

Hearn se ridică iarăşi în capul oaselor, îşi încrucişă brațele pe genunchii păroşi şi îşi plimbă privirea pe plajă. Câțiva ofițeri înotau; alții jucau bridge pe o pătură, la umbra unui cocotier înclinat asupra plajei. Dinspre o mică limbă de nisip, situată cam la vreo sută de metri de ei, se auzea zgomotul sec şi firav al unei carabine: maiorul Dalleson arunca în aer pietricele, în care trăgea apoi cu arma. Marea, de un albastru aproape transparent dimineața, căpătase acum o tentă intens violetă; pe întinsul apelor, fărâme de soare scăpărau ca nişte reflexe de lumină pe un caldarâm plouat. Cam la o milă, spre dreapta, o ambarcație se îndrepta alene spre coastă, după ce ridicase o încărcătură de provizii de pe bordul unui cargou ancorat în larg.

Duminica pe plajă. Era oarecum de necrezut. Dacă ai fi adăugat câteva umbrele în dungi, un contingent mijlociu de femei şi copii, locul acesta nu s-ar fi deosebit de plajele foarte exclusive, la care mergea uneori cu familia sa, vara, pentru băi de mare. Ar fi trebuit, cel mult, să înlocuiască ambarcațiunea de aterizare cu o barcă cu pânze şi Dalleson, în loc să tragă asupra pietricelelor, ar fi trebuit să pescuiască cu undița. Dar asemănarea era reală.

Cu totul de necrezut. Poate că decența îi făcuse să aleagă capătul extrem al peninsulei, la douăzeci şi cinci de mile de bazele lor, unde, în aceeaşi duminică dimineață, trupele din prima linie patrulau în fața liniei Toyaku. „Duceți-vă, copii, Dumnezeu să vă binecuvânteze”, le spusese de fapt generalul. Desigur, oamenii care făceau de pază de-a lungul drumului şi trupele de corvoadă ale marinei, care aveau bivuacul pe plajă şi patrulau pe lângă liziera junglei, foarte aproape de cei care se scăldau, îi vor urî văzându-i cum se zbenguiesc şi, după spusele lui Cummings, se vor teme şi mai mult de ei.

Hearn îşi spunea că n-ar fi trebuit să vină. Dar la bivuacul statuluimajor dimineața ar fi fost ucigătoare, mai ales că cea mai mare parte din ofițeri lipseau. Generalul ar fi vrut să-i vorbească, aşa că era important să se țină deoparte. De altfel trebuia să admită că aici era bine. De mult nu mai simțise căldura soarelui destinzându-i trupul, topindu-i şi resorbindu-i încordarea.

„Neliniştea e starea naturală a omului secolului XX”, spusese generalul.

Omul secolului XX făcea şi băi de soare. Cu o impecabilă corectitudine. Strivi între degete o turtă de nisip şi o fărâmiță.

— Oh, trebuie să vă istorisesc ceva, tocmai vorbea Dove. Ne-a invitat odată Fischler, la „Wardman Park Hotel”; locotenentul comandor Fischler e un vechi prieten al fratelui meu, încă de pe vremea când studiau la universitatea Cornell, un tip grozav, care cunoaşte o sumedenie de persoane foarte importante, numai astfel a putut să aibă camera sa la „Wardman Park”. În toiul petrecerii s-a apucat să toarne stropi de whisky în părul fiecăruia. „E bun pentru mătreață”, repeta el. Oh, a fost minunat. Pufni în râs la amintirea acestei întâmplări.

— Mda? zise Conn. Mda?

Hearn se uită la Dove. Locotenentul Dove făcea parte din U.S. Naval Reserve. Absolvent al universității Cornell, membru al selectului club Deke – Delta Kappa Epsilon – era un desăvârşit nătărău. Măsura şase picioare şi doi şi cântărea cam o sută şaizeci de livre; părul său lins, de un blond cenuşiu, era tuns scurt; fața-i era plăcută, dar lipsită de expresie. Semăna mai curând cu un membru al clubului Harvard, crema cremelor, cooptat în echipa de canotaj a Universității.

Conn îşi pipăi bulbul roşiatic care îi servea drept nas.

— Adevărat, vorbi el cu glas răguşit, am petrecut bine la Washington. Generalul de brigadă Caldwell şi generalul-maior Simmons – îi cunoaşteți? – sunt vechi prieteni de-ai mei. Mai era şi băiatul acela din marină, contraamiralul Tannache, m-am împrietenit şi cu el. Un om foarte bine şi un bun ofițer.

Îşi privea pântecele, ale cărui linii curbe se proiectau cu linipezime sub şortul său, ca şi cum în abdomenul lui s-ar fi aflat o minge de fotbal.

— Am petrecut grozav. Caldwell e dracul gol când e vorba de femei. Am tras împreună cu el nişte chefuri, să te înroşeşti până în vârful cozii.

— Da, şi noi am făcut de-astea, îl întrerupse Dove cu înflăcărare. Nu puteam s-o aduc pe Jane la Washington; cunoşteam atâtea fete că dacă aş fi întâlnit pe vreuna, când mă aflam cu Jane, ar fi ieşit lată rău. Jane e o fată nemaipomenită, o soție minunată, dar e prea bisericoasă şi s-ar fi simțit jignită.

Locotenentul (sg) Dove. Detaşat la divizie în calitate de interpret, aproape în acelaşi timp cu Hearn, avusese grijă să-i anunțe pe fiecare, cu o uluitoare, cu o nemaiîntâlnită naivitate că rangul său echivala cu cel al unui căpitan din armata terestră, iar responsabilitățile sale le depăşeau pe cele ale unui maior sau ale unui locotenent-colonel. Explicațiile avuseseră loc la Motome, în popota ofițerilor, şi aceştia îi arătaseră simpatia corespunzătoare. Conn nu-i adresase niciun cuvânt timp de o săptămână. Dar, după cum spune cântecul, în ciuda piedicilor în calea adevăratei iubiri, Conn şi Dove sfârşiră prin a fi încântați unul de celălalt. Hearn îşi aminti ce-i spusese Dove, puțin timp după sosirea sa în Divizie: „Realmente, Hearn, dumneata poți să mă înțelegi, pentru că eşti, ca şi mine, un om cult; din păcate ofițerii din armata terestră sunt cam grosolani. Marina este mai circumspectă”. Se pare că Dove făcuse un sublim efort acceptându-l pe Conn.

Cu timpul, se acceptaseră cu toții reciproc; bineînțeles, cu întreg cortegiul de bârfeli pe care le implica această acceptare. Nişte Dekes până în măduva oaselor. Chiar şi Hearn făcuse pace cu Conn. Desigur, se urau reciproc, dar era mai comod să se prefacă a fi uitat acest lucru. La o săptămână după cearta lor, îl întâlnise pe Conn într-un cort şi Conn, dregându-şi glasul,

rostise cu convingere:

— S-ar crede că astăzi o să fie mai răcoare.

— Da, răspunse Hearn.

— Sunt încântat că s-a mai răcorit, fiindcă azi am o mulțime de treburi, adăugase Conn; după aceea hotărâseră a se saluta cu câte-o înclinare a capului.

Şi, în dimineața aceasta, pe când Hearn pălăvrăgea cu Dove, Conn venise spre ei.

— Da, domnule, repeta Conn, am petrecut pe cinste. Vorbeai despre şmecheria cu whiskyul şi cu mătreața, cum îl chema, Fischler? Are ceva comun cu comandorul Fişchler?

— Nu cred.

— Comandorul e un bun prieten de-al meu. Îmi amintesc că o dată Caldwell a adus o femeie şi să mă ia naiba dacă vă mint, i-a pompat damei whisky-ul printr-un anumit loc…

— Doamne, trebuie să-i fi provocat arsuri grozave! exclamă Dove.

— Aş! Era specialitatea ei. Lui, Caldwell aproape că i-a plesnit fierea de atâta râs. Îi plăcea să petreacă lui Caldwell!

Dove era vădit scandalizat.

— Nu pot să spun că am văzut ceva asemănător. Doamne, nu e oare dezgustător să ne lăfăim aici la soare, în vreme ce preotul îşi ține probabil slujba duminicală?

— Adevărat, n-ar trebui să vorbim astfel duminica, încuviință Conn, dar suntem bărbați, ce dracu’.

Îşi aprinse o țigară şi aruncă chibritul în nisip. Carabina lui Dalleson se auzi din nou laolaltă cu un zgomot de voci ce venea dinspre apă; câțiva ofițeri se zbenguiau în valurile puțin adânci.

— Am studiat chestiunea, spune Conn. Un chef ca lumea n-are nevoie decât de două ingrediente, băutură pe săturate şi câteva târfe binevoitoare. Gata de orice, consimțind orice şi pricepute în toate.

Hearn se uita pieziş de-a lungul plajei. Puteai, fără îndoială să reduci formula la patru soiuri de petreceri. Cele menționate în jurnale, la rubrica mondenă, la care luau parte senatorii şi cei mai de seamă membri ai

Camerei Reprezentanților, industriaşi, granguri din armată, demnitari străini; şi tatăl său luase odată parte la o astfel de petrecere – şi se simțise desigur foarte prost. De altfel, se simțeau prost cu toții. Înflorirea culturii capitaliste şi industriale, cu formele sale sociale, cu puterea sa, cu conversațiile sale sofisticate despre timpul probabil, nu mai incinta pe nimeni. Cum este şi firesc, toți se urau între ei, fiindcă cei care veneau pentru afaceri, găseau că atmosfera nu era prielnică pentru aşa ceva, iar cei care participau din snobism, disprețuiau pe deținătorii puterii, care erau lipsiți de talentul de a întreține o conversație.

Veneau la rând petrecerile din marile hoteluri, cu ofițeri superiori şi granguri mai mici din armată, Legiunea Americană – Anexă Washington, patroni din mica industrie cu uzine frumuşele din Indiana şi dame de lux. O plictiseală dezarmantă domnea la aceste reuniuni, până ce se îmbătau cu toții, şi atunci se distrau nebuneşte şi se înapoiau acasă, la birourile lor din Washington şi Indiana, încărcați cu poveşti noi de alcov şi cu şalele odihnite. Uneori, dacă puneai mâna pe vreun deputat nu prea semeț şi reuşeai să-l dai pe brazdă, îți rezolvai afacerile, încheind tratativele cu îmbrățişări stângace şi emoționate, care-ți dădeau certitudinea că ai întâlnit pe cel mai cumsecade om din lume. După aceea, o damă de lux îți striga în ureche: „Lasă, pui-şorule, să ne mai gândim şi la noi”. Deşi tatăl său nu-i pomenise nimic despre astfel de reuniuni, era de la sine înțeles că le frecventase.

Mai erau şi petrecerile organizate de propriii săi prieteni, beții lungi şi liniştite, sub semnul unei plictiseli esențiale. Toți intelectualii americani, proveniți de pe băncile colegiilor, cei care nu erau prea nevrozați, cu glasurile lor limpezi şi logice, cu bunele lor maniere, cu amabilitatea lor, cu tactul şi cu mohorâta, lucida şi sărmana lor inteligență. Acum, aveau cu toții posturi în serviciile guvernamentale, purtau epoleți, ori îndeplineau funcții secrete şi vorbeau de cutare băiat de familie, dispărut în cursul unei misiuni de spionaj, analizau situația politică, uneori plini de nădejde, alteori cu tristețe, adoptând o atitudine detaşată, apatică şi intrinsec superioară. Aveau spirit, îşi colportau ştiri confidențiale sigure, deşi erau întotdeauna de a doua mână, fiecare cu disperarea sa uscată şi zbârcită, cu sufletul său rațional amenințat de secătuire, cu contemplarea dezamăgită a poftelor şi a

desfrâului pe veci neînțelese de trupurile lor. Îngerii lui William Blake, cenuşii şi limpezi, planând deasupra balegilor de cal.

Şi petrecerile lui Dove – aceleaşi, fireşte, la San Francisco şi la Chicago şi la Los Angeles şi la New York. Legiunea Americană – Anexa Washington, Ramura Cadetă. Dar cu ceva în plus. Acordați-le încrederea. Cu iluminarea lor adecvată, cu paharele adecvate, petrecerile acestea erau uneori triste şi magice, festonate de ecourile tuturor trenurilor care îi aduseseră acolo, de anticiparea întoarcerii în gările, mari şi găunoase, care aveau să-i trimită mai departe. Şi întotdeauna toți erau tineri, piloți de război şi aspiranți, şi fete frumoase în haine de blană şi întotdeauna una sau două dactilografe de minister, gata oricând să facă dragoste, fiindcă din cine ştie ce pricină tainică poți să te bizui pe femeile din clasele inferioare, care sunt permanent dispuse să se împerecheze cu tine ca iepurii de casă. Cu toții ştiau că aveau să moară în curând, şi pentru asta păstrau o atitudine britanică, sentimentală şi discretă, cu desăvârşire neroadă. O ştiau din cărțile pe care nu le citiseră niciodată, din filmele pe care n-ar fi trebuit să le vadă; o cunoaştere hrănită cu lacrimile mamelor lor şi cu certitudinea îngrozitoare, de necrezut, că destui dintre ei aveau să moară în mod efectiv peste mări. Dar obârşiile acestei cunoaşteri erau falsificate; în realitate nu izbuteau niciodată să asocieze romanul morții lor apropiate, cu banala operație de a pilota un avion, de a ateriza şi de a vegeta în taberele goale şi stătute din preajma aerodromurilor armatei. Descoperiseră totuşi că acesta era un talisman, că aveau să moară în curând, şi ei îi preamăreau atât de mult magia, încât sfârşeai prin a-i crede, oricât de puțin i-ai fi frecventat. Şi ei făceau fel de fel de lucruri magice, cum ar fi să-şi toarne whisky în păr, unii altora, să dea foc saltelelor, sau să şterpelească pălăria vreunui comerciant respectabil. Dintre toate petrecerile, acestea erau poate cele mai grozave, dar Hearn se simțea prea vârstnic pentru ele.

— ... să mă ia dracu' dacă n-am descoperit că avea păr până şi deasupra buricului, zise Conn, sfârşind istorisirea.

Dove râse.

— Dacă Jane ar şti tot ce-am făcut!

Conversația lor începuse să-l revolte. „Devin fățarnic”, îşi zise el. Era

dezgustat, fără să fi avut într-adevăr de ce. Îşi întinse alene membrele şi se lăsă cu încetineală pe nisip, simțind cum i se întind muşchii abdomenului. O clipă, fu ispitit să-i înşface şi pe Conn şi pe Dove şi să-i ciocnească pe amândoi cap în cap. Foarte bine, era voinic, întâlnea tot mai des ispite de soiul acesta în ultima vreme: la popota ofițerilor, îi trecuse prin minte să-l lovească pe general, şi acum se întâmpla la fel. Inconvenientul de a fi înalt şi zdravăn. Înălță capul, măsură masa trupului său, ciupi ruloul de grăsime care îi încingea pântecele. Sub părul ce-i acoperea torsul, carnea era albă. Încă cinci, cel mult zece ani, şi va trebui să plătească ori de câte ori va avea nevoie de femei. Când trupul unui om masiv începe să-şi piardă forma, ruina definitivă vine fără întârziere.

Ridică din umeri. Ei bine, va semăna cu Conn, ce naiba. O să cumpere destule femei şi o să vorbească despre asta, ceea ce e mult mai lesne decât să te descotoroseşti de cele care spun că au găsit la tine ceva ce nu posezi, sau ce nu ții să le dai.

De ce nu se opreau? Hearn se rostogoli pe burtă şi simți cum soarele îi încălzeşte corpul, până în măduva oaselor. Începea să dorească prezența unei femei, şi dacă nu se hotăra să facă o plimbare de vreo două sute de mile până la insula cea mai apropiată, unde se zicea că s-ar afla femei băştinaşe, trebuia să-şi pună pofta în cui.

— Ei, se adresă el fără veste lui Conn şi lui Dove, dacă nu sunteți în stare să aduceți aici un bordel, n-ar fi mai bine să nu mai vorbim despre femei, pentru moment?

— Începe să te furnice? întrebă Conn, zâmbind.

— E o cruzime, zise Hearn, imitându-l pe Dove. Îşi aprinse o țigară, apoi îşi scutură pachetul spre a-l goli de nisip.

Dove îl privi o clipă şi trecu la alt subiect.

— Ia spune, Hearn, tatăl dumitale nu se numeşte William?

— Ba da.

— Aveam un William, Hearn, un Deke, cam cu douăzeci şi cinci de ani în urmă. S-ar putea să fie chiar el?

Hearn clătină din cap.

— La naiba, nu, tatăl meu nu ştie nici măcar să scrie sau să citească. Nu

ştie decât să semneze cecuri.

Râseră.

— Stați puțin, zise Conn. Bill Hearn, Bill Hearn, ce Dumnezeu, îl cunosc, are nişte uzine în Middlewest, în Indiana, Illinois, Minnesota?

— Întocmai.

— Sigur, zise Conn. Bill Hearn. Dacă stau să mă gândesc îi semeni. L-am întâlnit când am ieşit din armată, în '37, spre a pregăti terenul la Bursă pentru vreo două întreprinderi. Ne înțelegeam bine.

Era posibil. Îl vedea pe taică-său, dându-şi pe spate, cu o mişcare a capului, părul negru şi des, iar cu mâna lui cărnoasă şi jilavă trăgând o palmă peste spinarea lui Conn. „Ei, dar cum vine asta! putea să-l audă tunând. Ori puneți cărțile pe masă şi discutăm despre afaceri, ori veți fi nevoit să admiteți fără înconjur că sunteți lipsit de seriozitate". Apoi clipea şmecher, fermecându-şi interlocutorul. „Atunci, putem cădea la învoială, ăsta e doar şi scopul nostru, ce dracu'". Totuşi, Conn nu se potrivea, nu cadra în acest decor.

— I-am văzut fotografia în ziare acum o lună, spunea Conn. Primesc regulat vreo zece ziare. Am observat că s-a cam îngrăşat.

— Presupun că îşi păstrează linia, zise Hearn.

De vreo trei ani încoace tatăl era cam suferind şi greutatea sa scăzuse aproape la normal pentru un om de înălțimea lui. Conn nu-l cunoştea pe taică-său. Sigur că nu. În '37 Conn nu era nici măcar sergent-major. Nu pleci din armată să organizezi companii comerciale, când eşti un simplu sergent. Îşi dădu deodată seama că lăudărosul ăsta nu se destrăbălase împreună cu generalii Caldwell şi Simmons la Washington. Or, poate că băuse cândva un pahar cu ei, sau mai curând, fusese, înainte de război, sub ordinele lor, în calitate de subofițer. Dar toată chestia asta vădea o grandomanie puțin grețoasă. Conn, marele om de Bursă. Chiar în momentul acela, ochii săi apoşi cu pleoapele căzute, pântecele său, nasul său lucios şi bulbucat îl priveau cu o expresie de sinceritate. Sigur, îl cunoştea pe Bill Hearn. Supus la cazne, ar muri jurând că-l cunoştea, crezând că-l cunoştea.

— Când ai să-l revezi pe Bill Hearn, să-i spui că m-ai întâlnit, sau dacă vrei, scrie-i despre mine.

Ce se petrecuse în capul lui Conn în aceşti douăzeci de ani de armată? Şi în special în ultimii cinci ani, de când constatase că – poate rămâne ofițer?

Bum! răsună carabina lui Dalleson.

— Am să-i spun. De ce nu-i faceți o vizită? Ar fi fericit să vă vadă.

— S-ar putea să-i fac o vizită. Mi-ar face plăcere să-l revăd, orice s-ar zice. Mai rar astăzi oameni atât de sociabili ca tatăl dumitale.

— Desigur.

Se stăpâni cu greu să nu adauge: „Poate că te-ar angaja portar, să iei la goană pe nepoftiți".

Hearn se ridică.

— Intru în apă, îi înştiința el.

Străbătu în fugă plaja, despică valul cu precizie, făcu un plonjon şi în acelaşi timp simți cum veselia, dezgustul, oboseala piereau la contactul delicios al apei reci cu trupul său fierbinte. Ieşi la suprafață, zvârli euforic stropi de spumă, apoi începu să înoate. Pe plajă, ofițerii se prăjeau la soare, jucau bridge, vorbeau. Doi dintre ei aruncau o minge de colo-colo. Văzută din apă, jungla părea aproape încântătoare. Artileria bubuia slab dincolo de zare. Hearn se cufundă din nou, apoi reveni încet la suprafață. Generalul spusese odată, savurându-şi epigrama: „Corupția este cimentul care împiedică armata să se disloce". Conn? Cummings nu fabricase epigrama la adresa lui Conn şi totuşi Conn era un produs al acestei corupții.

Fie, şi aceasta era tot atât de adevărat şi în ceea ce îl privea pe el, Hearn. Ce era oare corupția, dacă nu capacitatea de a cunoaşte virtutea şi posibilitatea de a renunța la ea? Era limpede. Şi ce rol avea oare generalul în toate acestea? Era o întrebare mai dificilă, o întrebare ce nu putea fi rezolvată la repezeală. În orice caz, se va feri de general. Cummings îl lăsase în pace; îşi făgădui să se poarte în consecință. Atinse cu piciorul un banc de nisip, se redresă şi îşi scutură capul spre a-şi degaja urechile. Ce bine se simțea când înota, grozav de bine. Curat. Îşi vârî capul sub apă, reveni la suprafață, într-un bras puternic, şi începu să înoate paralel cu țărmul. Conn continua probabil să trăncănească, să elaboreze mitul care făcea din el o personalitate.

— Wakara, ce înseamnă ***umăreru?*** întrebă Dove.

Locotenentul Wakara îşi întinse picioarele slăbănoage şi îşi mişcă gânditor degetele.

— Hm, cred că înseamnă a se naşte.

Privirile lui Dove rătăciră de-a lungul plajei, apoi zăboviră o clipă asupra lui Hearn, care se zbenguia în apă.

— O, desigur, ***umăreru*** – a se naşte. ***Umashi masu, umasho.*** Acestea sunt formele de bază ale verbului, nu-i aşa? După câte îmi amintesc.

Se întoarse spre Conn.

— Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără Wakara. Ai nevoie de un japonez ca să te descurci în blestemata asta de limbă.

Trase o palmă peste spinarea lui Wakara, adăugând:

— Ei, nu-i aşa, Tom?

Wakara încuviință, dând încet din cap. Era mic de statură, subțire, cu chip liniştit, sensibil, cu ochii oarecum şterşi, cu mustața fină şi precis conturată.

— Bunul meu prieten Wakara, rosti Dove.

Wakara continua să-şi privească picioarele. Cu o săptămână în urmă, îl surprinsese pe Dove spunând unui ofițer:

— Se face prea mare caz de traducătorii noştri japonezi. Eu fac toată treaba în unitatea noastră, E adevărat că sunt însărcinat cu serviciul acesta, dar Wakara nu mă ajută cu nimic. Întotdeauna trebuie să-i corectez traducerile.

Dove îşi masa trunchiul osos cu un prosop.

— Când transpiri în soare, ai o senzație minunată, mormăi el întorcându-se spre Wakara. Ar fi trebuit să cunosc cuvântul acesta, ştii, e vorba de jurnalul pe care l-au găsit asupra maiorului japonez, un document fascinant, ți-ai aruncat ochii asupra lui?

— Încă nu.

— Oh, e minunat. Nu conține informații militare, dar tipul era un lunatec. Japonezii sunt bizari, Wakara.

— Nişte imbecili, rosti Wakara scurt.

Conn se amestecă în discuție.

— Trebuie să spun că sunt de acord cu dumneata, Wakara. În ’33 am fost în Japonia. Sunt nişte analfabeți. E cu neputință să-i înveți ceva.

— Nu ştiam că ați fost în Japonia, domnule colonel, zise Dove. Vorbiți japoneza?

— Nu mi-am dat niciodată osteneala s-o învăț. Nu-mi plăcea poporul şi nu voiam să mă amestec cu ei. Ştiam că o să intrăm mai târziu în război cu ei.

— Fără glumă, spuse Dove.

Făcu o turtă de nisip cu căuşul mâinii.

— Trebuie să fi fost o prețioasă experiență pentru dumneavoastră. Wakara, când erai în Japonia, ştiai că japonezii se pregăteau, de război?

— Nu, eram prea tânăr, aproape un copil. Îşi aprinse o țigară. Nici nu mă gândeam la aşa ceva.

— Fiindcă e vorba de poporul dumitale, îi răspunse Conn.

Bum! răsună carabina lui Dalleson.

— Probabil, zise Wakara.

Suflă încet fumul țigării. Zări un soldat care patrula la cotitura plajei şi îşi înclină capul spre genunchi, ca să nu fie observat. Săvârşise o greşeală venind aici. Soldaților americani nu le place să protejeze un japonez.

Conn bătu gânditor darabana pe propriul său pântece.

— Tare e cald, am să intru în apă.

— Şi eu, spuse Dove.

Se ridică, îşi scutură nisipul de pe brațe şi după un răstimp întrebă:

— Vii şi dumneata, Wakara?

— Nu, mulțumesc; poate ceva mai târziu.

Îi urmări cu privirea. „Ciudat individ Dove ăsta, mai curând tipic”, îşi zise el. Dove îl văzuse umblând pe plajă şi se simțise obligat să-l cheme, să-i pună întrebarea aceea neroadă în legătură cu ***umăreru,*** după care nu mai ştiuse ce să mai zică. Pe Wakara îl cam obosise să tot fie tratat ca un obiect de curiozitate.

Se lungi pe nisip, oarecum uşurat, fiindcă rămăsese din nou singur. Contemplă îndelung jungla care era atât de deasă încât după vreo treizeci sau patruzeci de metri devenea de nepătruns. Se întreba dacă ar fi în stare să redea pe pânză efectul de lumină – poate pe un fond negru-verzui, dar ar

fi fost o tehnică îndoielnică. Nu mai pusese de doi ani mâna pe o pensulă şi n-ar mai fi fost desigur capabil să realizeze ceva satisfăcător. Oftă. Ar fi fost poate mai bine dacă şi-ar fi urmat familia într-un lagăr american pentru japonezi. Acolo, cel puțin, ar fi putut continua să picteze.

Căldura soarelui pe spinare, scânteierea nisipului, îl făcură să-şi dea seama cât era de deprimat. Ce spusese Dove despre jurnalul lui Ishimara? „Un document fascinant". Oare lectura acestui jurnal îl impresionase într-adevăr pe Dove? Ridică din umeri. Îi era tot atât de imposibil să-i înțeleagă pe americani, pe cât îi era lui Dove să-i înțeleagă pe japonezi. Purgatoriu. Şi totuşi, pe vremuri, când studiase la universitatea din Berkeley, picturile sale fuseseră remarcate, şi numeroşi studenți americani se purtaseră prieteneşte cu el. Dar, fireşte, războiul năruise totul.

Ishimara S., maior de infanterie din armata japoneză. Aşa îşi semnase jurnalul, punându-se la adăpostul anonimatului.

„Ți-ai aruncat ochii asupra lui?" îl întrebase Dove.

Wakara zâmbi, contemplând nisipul. Propria sa traducere se afla în buzunarul uniformei lui. Bietul Ishimara, oricine ar fi fost, americanii îi jefuiseră cadavrul şi câțiva subofițeri aduseseră jurnalul. Nu, îşi zise Wakara, el însuşi era prea americanizat pentru a înțelege cu adevărat toate gândurile care trecuseră prin capul lui Ishimara. Oare un american ar fi ținut un jurnal, ar fi luat note cu o oră înaintea atacului? Sărmanul de el, prost, prost ca toți japonezii. Despături traducerea şi reciti un pasaj.

Asfințitul soarelui era roşu în seara aceea; înroşit de sângele soldaților noştri morți astăzi. Mâine, propriul meu sânge se va amesteca cu al lor.

Nu pot să dorm, mă podidesc lacrimile.

M-am gândit cu durere la copilăria mea, mi-am amintit de băieți, colegii mei de şcoală, şi de jocurile noastre. Îmi fuge gândul la anul pe care l-am petrecut cu bunicii mei în Choshi.

Cuget, m-am născut şi mor. M-am născut, trăiesc şi trebuie să mor, iată la ce stau acum şi cuget.

Nu cred în Împărat, Maiestatea-Sa Prea Sublimă, trebuie s-o

mărturisesc.

Am să mor. M-am născut, am murit.

Mă întreb: – PENTRU CE? M-am născut, trebuie să mor. PENTRU CE? PENTRU CE?

Care este noima acestor lucruri?

Wakara ridică din nou din umeri. Un gânditor, un poet; mulți japonezi se asemuiau cu acesta. Totuşi, nu era nimic poetic în felul lor de a muri, mureau într-o stare de dezlănțuire extatică, de frenezie colectivă. NAZE, NAZE DESU KA? Ishimara, cu un scris mare şi tremurător, notase: PENTRU CE? PENTRU CE ESTE AŞA? Apoi, în noaptea atacului japonez, fusese ucis pe marginea râului. Căzuse, desigur strigând; o unitate în masa anonimă cuprinsă de exaltare. Cine putea oare să înțeleagă pe deplin aceasta? se întreba Wakara.

La vârsta de doisprezece ani, când se afla acolo, Japonia îi păruse cea mai frumoasă şi mai minunată țară din lume. Totul era atât de mic; o țară făcută pe măsura unui băiat de doisprezece ani. Wakara cunoştea prefectura Choshi, unde Ishimara petrecuse un an cu bunicii săi. Pe peninsula Choshi, într-un perimetru de două mile, puteai să vezi de toate. Erau şi faleze lungi, înalte de mai multe sute de picioare, care cădeau în Pacific; erau şi boschete în miniatură, fasonate ca nişte smaralde şi tot atât de perfecte; erau şi sătulețe de pescari, durate din lemn cenuşiu şi din stânci; erau şi orezării şi contraforturi melancolice; erau şi ulicioarele strâmte şi înăbuşitoare ale oraşului Choshi mirosind a mațe de peşti şi a materii fecale omeneşti, şi docurile şi cheiurile lor mânjite de sânge şi atât de ticsite. Nimic nu se irosea. De o mie de ani, tot pământul era lucrat şi cizelat.

Îşi înfipse țigareta în nisip şi îşi scărpină mustața fină. Acolo, totul era aşa. Oriunde ai fi mers, Japonia era deopotrivă de frumoasă, de o frumusețe ireală şi desăvârşită, asemeni unui peisaj în miniatură dintr-o expoziție. De o mie de ani, sau poate mai de mult, japonezii trăiau ca nişte paznici jerpeliți care veghează giuvaeruri de preț. Scormoneau pământul, îşi iroseau toată viața pentru el şi nu se alegeau cu nimic. Chiar atunci, la doisprezece ani, ştiuse că chipul unei femei japoneze se deosebeşte de al unei femei

americane. Şi astăzi, încerca, retrospectiv, un simţământ de melancolie vag şi oarecum detaşat, faţă de femeile japoneze, care se pare că renunţaseră, încă de pe atunci, chiar să se şi gândească la nişte bucurii pe care nu le vor cunoaşte niciodată.

Totul era gol îndărătul acestei frumuseţi, iar viaţa lor nu însemna decât trudă şi abnegaţie. Un popor abstract care elaborase o artă abstractă, care gândea şi vorbea în abstracţiuni, care imaginase un ceremonial complex pentru a nu spune nimic şi care, mai mult decât oricare alt popor, trăia cu frica în suflet faţă de superiori.

Şi, cu o săptămână în urmă, un batalion alcătuit din oameni de-aceştia trişti şi gânditori se năpustise la moarte, scoţând ţipete năprasnice. „Oh! se gândea Wakara, înţeleg pentru ce americanii care au fost în Japonia urăsc şi mai vârtos pe japonezi". Aveau chipuri atât de gânditoare, atât de încântătoare, înainte de război; americanii i-au alintat ca pe nişte căţeluşi de lux, şi acum iată-i furioşi, fiindcă alintaţii de ieri îi muşcă. Conversaţiile, portiţele de scăpare prea politicoase, râsetele stingherite cu care îi întâmpinau japonezii, au căpătat o semnificaţie neaşteptată şi primejdioasă odată cu izbucnirea războiului. Toţi, până la ultimul, conspiraseră împotriva Americii. Ce prostie! Dintre milioanele de ţărani care urmau să fie ucişi, poate că numai zece aveau o vagă idee pentru ce erau omorâţi. În armata americană, disproporţia era şi mai mare.

„Dar vor fi ucişi, fiindcă japonezii sunt nişte imbecili. De o mie de ani, sunt nişte imbecili".

Îşi aprinse altă ţigară şi cernu puţin nisip printre degete.

Bum! făcu iarăşi carabina lui Dalleson.

Ei bine, nu stătea în putinţa lui să facă ceva. Americanii vor ocupa Japonia, şi după douăzeci, sau treizeci de ani, ţara va deveni, fără îndoială, iar ceea ce fusese înainte de ocupaţie; poporul va continua să trăiască în rutina sa abstractă, înmulţindu-se pentru o nouă jertfă isterică. Două milioane, trei milioane de oameni ucişi; totul era prevăzut în versiunea orientală a legii malthusiene. El însuşi o simţea şi-o înţelegea mai bine decât americanii.

Ishimara era un prost. Nu înţelesese nimic din problema demografică;

văzuse lucrurile cu ochii săi de miop, observase apusul soarelui într-o stare de spaimă atavică. Soarele roşu şi propriul său sânge, iată ce ştia Ishimara. Era jertfa de împăcare a japonezilor. În străfundul sufletului lor, în străfundul jurnalelor lor intime, puteau să-şi îngăduie să fie filosofi, nişte filosofi dezamăgiți, care nu ştiau la ce se înhămaseră. Scuipă în nisip, acoperi scuipatul cu o mişcare furişă şi nervoasă a mâinii, apoi se întoarse pe jumătate şi privi marea.

Erau nişte imbecili.

Şi el era singur, un înțelept fără piele zbârcită.

Mareea în plină creştere inundă limba de pământ unde maiorul Dalleson trăgea la țintă. Se dădu cu un pas înapoi, când primul val clipoci în jurul gleznelor sale, apoi se aplecă, să mai ia o pietricică. De aproape o oră trăgea asupra pietricelelor şi începea să se simtă obosit. Pieptul său lat şi pântecele i se înroşiseră de soare, sudoarea îi smălțuia părul de pe piept, iar cureaua şortului – singurul său veşmânt – era complet udă. Mormăi ceva, examină pietricelele din mână, alese una, o fixă între degetul mare şi cel arătător. Se plecă înainte ca un bivol, cu capul aproape paralel cu nisipul, cu țeava carabinei ațintită vertical asupra degetului mare de la picior. Se aplecă şi mai tare, până ce capul îi ajunse aproape de genunchi, apoi, îndreptându-se brusc de mijloc, aruncă pietricica în aer cu mâna stângă şi cu dreapta duse arma la umăr. O fracțiune de secundă prinse pietricica în înălțătorul carabinei, apoi apăsă pe trăgaci şi pietricica se făcu fărâme.

— Grozav! exclamă el cu satisfacție. Îşi şterse cu brațul său puternic năduşeala de pe ochi, şi linse cristalele de sare din colțurile gurii. Era a patra pietricică pe care o atingea la rând.

Alese încă una, se puse în mişcare, o aruncă, dar de data asta nu o nimeri. „Nu face nimic, în orice caz am lovit trei din cinci”, îşi zise el. Lucrurile mergeau bine; nu-şi pierduse agerimea. Ar trebui să scrie despre aceasta societății sale de tir, de la Allentown.

Tragerea la țintă asupra pietricelelor avea partea sa bună. Când se va întoarce acasă, se va apuca din nou de tir. Dacă doar cu o carabină nimerea trei din cinci, atunci ar trebui să-l lege la ochi ca să nu nimerească porumbeii de pământ cu o puşcă. Urechile îi vâjiau puțin, dar destul de

agreabil, din cauza zgomotului detunăturilor.

Conn şi Dove se zbenguiau în apă, la vreo sută de metri mai încolo; le făcu semn cu mâna. Un alt val îi udă gleznele. Decât să scrie, mai bine ar trimite o fotografie societății de tir.

Se răsuci pe călcâie, şi îşi îndreptă privirile spre ofițerii care jucau bridge.

— Hei, Leach, unde dracu' eşti? mugi el.

Un bărbat înalt, zvelt, cu obrazul supt şi cu ochelari înrămați în argint, se ridică de pe nisip.

— Aici sunt, domnule maior. Ce doriți?

— Ți-ai luat aparatul de fotografiat?

Leach făcu un vag semn din cap.

— Ei bine, vrei să-l aduci încoace? strigă Dalleson. Căpitanul Leach era asistentul său la biroul operații şi instrucție.

Dalleson îi zâmbi şi Leach veni spre el. Leach era un tip cumsecade, agreabil, dornic să placă, şi îşi făcea bine treaba.

— Ce spui, Leach, aş vrea să mă fotografiezi în timp ce trag asupra unei pietricele.

— Are să fie puțin cam greu, domnule maior. E un aparat mic şi cam învechit; funcționarea maximă a obturatorului nu este decât de a douăzeci şi cincea parte dintr-o secundă.

Dalleson încruntă din sprâncene.

— Eh, o să fie destul de bine.

— Adică, domnule maior, ca să fiu cinstit – un accent din Sud îi înmuia glasul – aş vrea din toată inima să vă fac acest serviciu, dar nu mai am decât trei clişee şi e foarte greu să găsesc film.

— Ți-l plătesc, se oferi Dalleson.

— Nu, nu mă gândeam la asta, dar să vedeți...

— Hai, hai, îl întrerupse Dalleson. Nu-ți cer decât o fotografie. La ce dracu' îți servesc clişeele astea? Să-i fotografiezi pe golanii ăia de colo?

— Se face, domnule maior.

Obrazul lui Dalleson se lumină de un zâmbet.

— Foarte bine. Iată, Leach, vreau să stai ceva mai departe, pe fâşia aceea de nisip, şi să mă iei cu jungla în spate pentru ca prietenii mei să ştie unde

sunt şi de asemenea să-mi fotografiezi pietricica în momentul în care se face țăndări în aer.

Chipul lui Leach se lungi.

— Domnule comandant, nu puteți să aveți toate astea pe o singură fotografie. Ar fi nevoie de un unghi de luat vederi de nouăzeci de grade, iar lentila aparatului meu nu are decât un câmp de treizeci şi cinci de grade.

— Ia mai slăbeşte-mă cu afurisitele astea de cifre şi de amănunte tehnice. Cred că nu e mare lucru să faci o prăpădită de fotografie.

— Aş putea să vă iau din spate, în prim plan, şi să înclin aparatul în aşa fel încât să includ pietricica în imagine, dar să ştiți, domnule maior, păcat de peliculă, pietricica nici n-o să se vadă. E prea mică.

— Leach, nu e chiar atât de complicat. Ştiu şi eu să fotografiez. E de ajuns să apeşi pe un buton. Hai, gata cu vorbăria.

Vădit nenorocit, Leach se lăsă pe vine înapoia lui Dalleson, țopăind în cerc, ca să găsească unghiul potrivit.

— Vreți să aruncați o pietricică de încercare, domnule maior? întrebă el.

Dalleson se execută.

— Haide, termină odată cu încercările astea, bombăni el.

— Bine, sunt gata imediat, domnule maior.

Dalleson se aplecă, se îndreptă apoi de şale, şi trase în momentul în care pietricica atingea vârful parabolei. Nu o nimeri. Se întoarse către Leach.

— Mai încercăm o dată.

— Foarte bine, zise Leach în silă.

De data aceasta Dalleson nimeri; dar Leach reacționă prea târziu, şi apăsă butonul obturatorului după ce țăndările pietricelei apucaseră să se risipească.

— Ce dracu' faci! urlă Dalleson.

— Am căutat să iasă cât mai bine, domnule maior.

— Bine, să nu dăm greş data viitoare.

Zvârli pietricelele pe care le avea în mână şi începu să caute un proiectil mai mare.

— Nu mai am decât un singur clişeu, domnule maior.

— Ce dracu', o să reuşim de data asta!

Îşi şterse iarăşi sudoarea de pe ochi, se lăsă în jos, şi îşi privi genunchii. Inima îi bătea puţin mai repede.

— Apasă pe buton de îndată ce auzi împuşcătura, mormăi el.

— Da, domnule maior.

Pietricica ajunse sus şi Dalleson duse puşca la umăr. Trecu printr-un moment de panică, ținta nu era în linie dreaptă cu înălțătorul, apoi pietricica începu să coboare şi se situă în cătarea carabinei. A justă instinctiv, simți zguduitura liniştitoare a chiulasei şi şocul uşor după ce apăsă pe trăgaci.

— De data asta s-a făcut, domnule maior.

Țăndările pietricelei formară cercuri pe apă.

— Fir-ar să fie de treabă! exclamă Dalleson cu voioşie. Apreciez gestul tău, Leach.

— N-aveți pentru ce, domnule maior.

— Lasă-mă să-ți plătesc clişeele.

— Cum se poate...

— Insist, zise Dalleson.

Scoase încărcătorul din carabină şi trase în aer glontele rămas pe țeavă.

— Să zicem douăzeci şi cinci de cenți pentru cele trei fotografii. Sper că vor fi reuşite.

Îl bătu pe umăr.

— Hai, băiete. Să facem o partidă de înot, amândoi. O merităm pe deplin, ce naiba.

Totul era ***perfect.***

9

După întoarcerea de pe front, oamenii din grupa Recunoaştere fură trimişi înapoi la lucrările drumului. Companiile din linia întâi îşi avansară poziţiile în mai multe rânduri şi oamenii din spatele frontului afirmau că ele ar fi ajuns în preajma liniei Toyaku. Nu aveau decât o idee foarte vagă despre desfăşurarea operaţiilor; zilele se succedau fără incidente şi, treptat, oamenii încetară să mai deosebească evenimentele petrecute cu câteva zile înainte. Făceau de gardă noaptea, se trezeau cu o jumătate de oră înaintea zorilor, îmbucau ceva, îşi clăteau gamelele, se rădeau şi se îmbarcau în camioanele care îi duceau prin junglă spre porţiunea de drum la care lucrau. Reveneau la prânz, se înapoiau pe şantier după-masă, trudeau până în amurg, făceau iarăşi drumul întors pentru supă, se scăldau uneori în pârâiaşul de la marginea bivuacului şi se culcau odată cu căderea nopţii. Se deprinseră cu garda de noapte, fiecare o oră şi jumătate, şi sfârşiră prin a uita gustul unui somn de opt ore neîntrerupte. Sosise anotimpul ploios şi erau uzi leoarcă zi şi noapte. Cu timpul, nu-i mai stingheri de loc ploaia. Li se părea foarte firesc să poarte veşmintele ude, şi nimeni nu-şi mai amintea cum te simţi într-o uniformă uscată.

Cam la o săptămână după întoarcerea lor, primiră scrisori de acasă; de multă vreme nu li se mai întâmplase aşa ceva; pentru o noapte, cursul monoton al existenţei lor se mai alină puţin. Li se distribui bere în aceeaşi seară, lucru foarte rar. Fiecare îşi goli la iuţeală cele trei sticle de bere, apoi rămaseră cu toţii aşezaţi roată, fără să-şi vorbească prea mult. Neîndestulătoare spre a-i îmbăta, berea îi făcu morocănoşi şi gânditori; le deschidea zăgazurile amintirilor, le răscolea tristeţea, le stârnea pofte pentru lucruri pe care nu ştiau să le numească.

În seara sosirii corespondenţei, Red îşi bău berea în tovărăşia lui Wilson şi a lui Gallagher, şi nu se înapoie în cortul său decât după căderea nopţii. Nu primise scrisori şi, deşi nu era surprins, căci de mai bine de un an nu mai scrisese nimănui, rămase puţin dezamăgit. Nu-i scrisese niciodată lui Loïs, aşa că nu primise niciodată vreo veste de la ea; ea nici nu-i cunoştea adresa.

Cu toate acestea, când sosea uneori corespondența, Red avea o licărire de speranță, pe cât de trecătoare, pe atât de irațională. Afacerea cu Loïs era sfârşită de-a binelea şi totuşi...

Proasta sa dispoziție crescuse încă de pe când se afla în cortul prietenilor săi. Răsfoind cele cincisprezece scrisori trimise de nevastă-sa, Gallagher era preocupat să răspundă la unele din întrebările acesteia, în vreme ce Wilson se plângea de soția lui.

— Blestemată femeie, am făcut dragoste cu ea de n-o să mă uite toată viața şi acum mă pisează într-una că nu-i trimit o parte din soldă.

— Ai să sfârşeşti la puşcărie, zise Red în zeflemea.

Când intră în cortul său, se simțea foarte deprimat. Trase un picior într-o sticlă goală şi se târî în colțişorul său. Întinse pătura mototolită şi începu să înjure.

— Aşa e în afurisita asta de armată, vorbi el adresându-se lui Wyman. Auzi, trei sticle de bere. Să turbezi, nu alta.

Wyman se răsuci în aşternutul său.

— N-am băut decât o bere, zise el încet. Nu vrei să le iei pe celelalte două, Red?

— Nu, mulțumesc, băiețaş.

Şovăia. O prietenie tacită se născuse între ei încă de când stăteau împreună în acelaşi cort, dar în ultima vreme Wyman căuta să se apropie şi mai mult de el. „Legi prietenie cu câte unul şi pe urmă te trezeşti că moare”, gândi Red. Mai mult decât oricând, Wyman i-l amintea pe Hennessey.

— Ai face mai bine să-ți bei berea, băiețaş, zise el, O să treacă ceva vreme până or să ne mai dea bere.

— Nu, nu prea îmi place berea.

Red deschise o sticlă şi i-o întinse lui Wyman.

— Haide, juma-juma.

Dacă ar fi băut singur cele două sticle, s-ar fi amețit bine şi ar fi adormit fără nicio greutate. Din noaptea aceea, când mărşăluiseră spre front, rinichii îl dureau într-una şi îl țineau treaz; în timpul insomniilor sale reconstituia momentul în care se aşteptase să fie înjunghiat de soldatul japonez. Oricum, două sticle de bere ar fi fost o favoare prea mare: i-ar fi rămas foarte obligat

lui Wyman. Era mai bine să nu datoreze nimănui nimic.

Băură în tăcere câteva minute.

— Ai primit multe scrisori, băiețaş? întrebă Red.

— Un pachet întreg de la maică-mea.

Wyman îşi aprinse o țigară şi rămase cu privirea în gol.

— Şi de la prietena ta, cum o cheamă?

— Nu ştiu, n-am primit nimic de la ea.

Red făcu o schimă la adăpostul întunericului. Trebuia să-şi fi dat seama, după purtarea lui Wyman. Îşi dăruia berea, stătea de unul singur în cort – Red ar fi trebuit să-şi închipuie că ceva nu e în regulă şi să fi evitat discuția.

— Ei, ce dracu', o să-ți scrie, rosti el neîndemânatec.

Wyman îşi pipăi pătura.

— Nu înțeleg nimic, Red. N-am mai primit nicio ştire de la ea de când am plecat. În America, îmi scria în fiecare zi.

Red îşi clăti gura cu o duşcă de bere.

— Ah, armata asta încurcă scrisorile.

— M-am gândit şi la asta, dar nu cred. Când eram la partea sedentară, nu-mi făceam griji; dar aici ne-a sosit de două ori corespondența şi de fiecare dată am primit câte un maldăr de scrisori de la mama şi nimic de la ea.

Red îşi pipăi nasul şi suspină.

— Am să-ți spun adevărul, Red. Acum mi-e frică să primesc o scrisoare de la ea. O să scrie probabil „Dragul meu, am întâlnit un bărbat, sunt sigură că ai să mă înțelegi...”

— Las' că femei sunt destule, băiețaş. Cu cât te deprinzi mai devreme, cu atât mai bine.

În glasul lui Wyman se desluşea o umbră de grijă şi durere.

— Ea nu e ca toate celelalte, Red. E într-adevăr o fată de treabă. Oh! Doamne, nu ştiu, avea ceva cu totul deosebit.

Red murmură ceva. Emoția lui Wyman îl stânjenea şi se simțea obligat să-l asculte. Bău puțină bere şi fața i se strâmbă într-un zâmbet. „Plătesc berea pe care o beau”, îşi zise el. Deodată şi-l închipui pe Wyman frământat de gânduri negre toată seara şi acest gând îl înduioşă.

— E destul de greu să stai țintuit aici şi să-ți faci sânge rău, zise el.

Cel puțin își manifesta simpatia. În general, necazurile altora îl plictiseau. „Fiecare își are rația lui de oale sparte, și acum e rândul lui Wyman”, gândi Red.

— Cum ai cunoscut-o? întrebă el.

— E sora mai mică a lui Larry Nesbitt, îți amintești, ți-am vorbit de el, un prieten de-al meu.

— Da. Red își amintea vag.

— Ei bine, o vedeam adesea acasă, la Larry, era un copil și nu-i dădeam nicio atenție. Pe urmă, într-o zi, cam cu vreo două luni înainte de a mă chema în armată, m-am dus la Larry și nu l-am găsit acasă; abia atunci am început s-o remarc pe soră-sa. Știi, ca să zic așa, crescuse dintr-odată. Atunci i-am propus să facem o plimbare și ne-am dus în parc, și am stat pe o bancă, și am vorbit, și...

Tăcu.

— Puteam să-i vorbesc despre o sumedenie de lucruri și, nu știu de ce, cum stăteam acolo pe bancă, i-am spus că aș vrea să scriu despre sport, și ea a spus că ar vrea să deseneze rochii și m-am pornit pe râs până ce am înțeles că vorbea serios, și am vorbit îndelung despre ceea ce voiam să devenim fiecare.

Își dădu berea peste cap.

— Trecu o mulțime de oameni și am inventat un joc, trebuie să le ghicim vârsta și ocupația și ea încerca să ghicească dacă erau sau nu fericiți. Apoi am început să discutăm despre prieteni și am vorbit mult de tot.

Red zâmbi.

— Atunci, ai întrebat-o: „Ce crezi despre mine?”

Wyman îl privi cu mirare.

— De unde știi?

— Ei, am ghicit și eu.

Își amintea parcul, de la capătul străzii principale, din orașul companiei miniere. Pentru o clipă, revăzu chipul lui Agnes și auzi sunetul propriului său glas: „Știi, nu prea cred în Dumnezeu”. Zâmbi gânditor. Păstra, din seara aceea, o impresie de frumusețe pe care n-o mai resimțise niciodată cu aceeași intensitate:

— Când s-a întâmplat asta? îl mai întrebă el pe Wyman. Vara?

— Da, cam la începutul verii.

Red zâmbi din nou. „Toţi mucoşii ăştia de copii trec prin asta şi cred că e ceva deosebit”, îşi zise el. Şi-l închipuia pe Wyman, un adolescent sfios, fără îndoială, îl vedea vorbind în parc, spunându-i fetei lucruri pe care n-ar fi ştiut să le spună altcuiva. Şi, fireşte, fata era deopotrivă cu el.

— Ştiu ce vrei să spui, băieţaş, rosti el.

— Mi-a spus că mă iubeşte, zise Wyman cu ton de sfidare, ca şi cum s-ar fi aşteptat să-l vadă pe Red izbucnind în râs. După noaptea aceea, a intervenit între noi ceva foarte serios.

— Maică-ta ce părere avea?

— Oh, nu se prea împăca cu gândul acesta, dar nu-mi făceam griji. Ştiam că mă pot bizui pe ea.

— Uneori lucrurile se complică, spuse Red. Nu se ştie ce întorsătură pot lua.

Wyman clătină din cap.

— Ascultă, Red, poate să pară o neghiobie, dar Claire mă făcea să simt că aş putea să devin cineva. După ce ne despărţeam şi mergeam de unul singur pe străzi, ştiam, ştiam că aveam să devin într-o zi un om de seamă. Eram sigur.

Tăcu o clipă, absorbit de vorbele sale.

Red se întreba ce ar fi trebuit să răspundă.

— Să ştii, băieţaş, o sumedenie de oameni simt acelaşi lucru.

— Oh, cu noi era ***altceva,*** Red. Era ***într-adevăr*** ceva deosebit.

Red tresări.

— Nu ştiu. Murmură el. O grămadă de oameni simt aşa, şi pe urmă se ivesc tot felul de piedici, se poticnesc ori se înăcresc şi unul şi celălalt.

— Noi nu ne-am fi poticnit, Red. Ţi-am mai spus-o, mă iubea.

Căzu pe gânduri şi obrazul i se contractă. Se înveli în pătură.

— Nu se poate să mă fi minţit, Red, nu e genul ei. Nu e o fată care să facă aşa ceva. Tăcu, apoi lăsă să-i scape pe neaşteptate: Doar nu crezi că m-a minţit, ia spune?

— Nu, nu te-a minţit, zise Red. Simţi o strângere de inimă. Nu, nu te-a

mințit, dar oamenii se mai schimbă.

— Ea nu, zise Wyman. Între noi a fost ceva deosebit.

În glas i se desluşea un accent de frustrare, datorit neputinței de a-şi tălmăci în cuvinte simțămintele.

Red se gândi la mama pe care Wyman ar fi trebuit s-o întrețină, dacă s-ar fi însurat, şi avu o imagine rapidă şi concisă – certuri, necazuri băneşti, muncă istovitoare, ce le-ar fi sugrumat tinerețea până ar fi ajuns să semene cu oamenii care treceau pe lângă ei prin parc – toate acestea Red le văzu limpede. Poate că Wyman o va pierde pe fată, poate se va căpătui cu alta, dar asta n-avea nicio importanță, fiindcă peste treizeci de ani vor semăna între ele ca două picături de apă şi fiindcă n-o să fie niciodată ceva de capul lui Wyman. Avu viziunea existenței care-l aştepta pe Wyman, şi aceasta îl revoltă. Ar fi trebuit să-i poată spune ceva mai reconfortant decât simplul fapt că, la urma urmei, totul nu avea nicio însemnătate. Dar nu găsi nimic şi se cuibări în păturile sale. Îl durea spinarea.

— Ah, încearcă mai bine să te culci, zise el.

— Da, da, murmură Wyman.

Ca într-o recidivă de febră, Red fu doborât sub povara familiară a vârstei, a melancoliei şi a înțelepciunii.

Nici Croft şi nici Martinez nu primiseră corespondență; ei nu primeau niciodată.

Lui Ridges îi sosi o scrisoare de la tatăl său; scrisă cu trudă pe o foaie de hârtie de ambalaj, pe care creionul lăsase urme adânci. Îl rugă pe Goldstein să i-o citească.

„Dragă fiule, şi mie şi nouă la toți ne lipseşti, am strâns recolta şi am pusu ceva banii de-o parte, de ajuns pentru mâncare, Slavă Domnului. Şi mă crescutu cu o jumătate picior şi ceilalți frați şi surorile tale socupă de el. Mama e sănătoasă. Bătrânu' Henry a pierdută cele trei pogoane, io ruşine da cunpania nu vrea să ştie nemic. Noii prețuim bani pe cărei trimitiții, eştii un fiu bun, cutoți spuneam aşa. Tatăl tău care te iubeşte”.

— E o scrisoare tare frumoasă, spuse Ridges după ce Goldstein isprăvi de citit. O aduce bine din condei, bătrânul.

— E o scrisoare foarte frumoasă, zise Goldstein. Reciti ultimele rânduri ale unei scrisori trimise de nevastă-sa. „Ieri, Danny a întrebat unde eşti. Îi repet într-una că tăticu e la război; copilul nu te-a uitat de loc. Oh, Joey, e atât de drăgălaş. Aş vrea să fii aici să-l vezi crescând, te-ai minuna şi tu. Ieri a spus: «Când o să isprăvească tăticu să facă bum-bum?» Nu ştiam dacă trebuie să râd sau să plâng. Manny Strauss a făgăduit să-i facă nişte fotografii”...

Goldstein bău o înghițitură de bere şi se simți năpădit de o cumplită nostalgie.

A doua zi de dimineață, Wilson îl rugă pe Gallagher să-i recitească o scrisoare de la nevastă-sa. Râse în mai multe rânduri, mânzeşte, în vreme ce Gallagher citea.

„Io n-am să suport asta io am fost o nevastă bună pentru tine şi tu şti asta, ți-am dat întotdeauna tot bani care iai vrut şi am dreptu acu la osută douăzecii de dolari fiecare lună eu am vorbit cu Wes Hopekinds la cantelarie la oraş şi iei zice că tu trebe să-m dai bani pe care ții dă armata şi că nu poț face nimic contra. Dacă nu faci aşa Woodrow io am să scriu la armată am adresa fi nea Wes mi-a dat-o şi mi-a zis cum să fac. M-am săturat să fiu o nevastă bună pentru tine fi nea tu nu vrei să înțelegi...”

— Ei bine, ce părere ai despre putoarea asta bătrână? zise Wilson.

Era furios şi chibzuia cum să-i răspundă.

— Să-mi scrii diseară o scrisoare. Am să-i spun că n-o să-i meargă cu şmecheriile astea.

Compuse cu glas tare câteva fraze destinate nevestei sale. „Ai face mai bine să te potoleşti şi să nu mă mai ocărăşti, să te porți ca o femeie de treabă, că de nu, să mă ia dracu’ dacă mă mai întorc la tine”. Tăie „să mă ia dracu’”, căci avea o prejudecată ascunsă împotriva folosirii înjurăturilor în scrisori. „O mulțime de femei ar fi mulțumite să fiu bărbatul lor, ştii prea bine. Nu pot să înghit o femeie care încearcă tot timpul să-mi ciupească ultima para din pungă. Dacă am poftă să cheltuiesc, mă priveşte. Nu mai vreau să aud vorbindu-se de solda mea”. Se simțea amărât şi în dreptul său, iar faptul de a compune îi procura o plăcere care i se urcă la cap. Avea mintea plină de tot felul de lucruri la adresa nevestei sale şi simțea un fel de

euforie ori de câte ori concepea câte o frază muşcătoare.

Se aşeză pe marginea gropii, la intrarea cortului, şi aruncă o privire piezişă spre soare.

— Uite, de pildă, pe fata cealaltă, vorbi el lui Gallagher. E dintr-o bucată. Am primit o scrisoare de la ea data trecută. Mi-a citit-o Red, îmi scrie că mă aşteaptă să mă întorc în Kansas să ne căsătorim şi apoi să mergem în Sud. Asta zic şi eu femeie. Îmi făcea de mâncare, îmi cârpea hainele, iar sâmbăta îmi scrobea cămăşile pentru trecerea în revistă a trupei; cât despre felul cum făcea dragoste, demult n-am mai întâlnit una ca ea.

Gallagher scuipă cu dezgust şi invidie.

— Mare porc mai eşti. Dacă o iubeşti atât de mult, de ce nu-i spui că eşti însurat, ca să se descurce şi ea cum o putea?

Wilson se uită la Gallagher ca şi cum acesta ar fi fost nerod.

— Da de ce să-i spun? Nu pot şti cum o să mă simt când am să mă liberez. Poate că o să am poftă să mă duc în Kansas şi să mă înham la căruța ei. Nu poți şti. Ar fi păcat dacă i-aş spune şi apoi ea să nu mă mai aştepte când m-oi libera şi-oi avea chef de ea. Clătină din cap şi pufni în râs. Cu cât îi spui mai puțin unei femei, cu atât e mai bine.

Gallagher se înfurie.

— Faceți pe grozavii, ticăloşilor! Sunteți o turmă de animale.

— Heeei.

O flacără interioară îl consuma pe Gallagher. Un tip ca Wilson lua viața în uşor şi-şi bătea joc de ceilalți. Privi înspre junglă, virtuos, plin de invidie.

Se potoli după un timp şi începu să-şi examineze corespondența. N-avuse timp, în ajun, decât să citească scrisorile nevestei, scrisori relativ vechi, cea mai recentă datând de o lună, şi nu contenea să-şi repete, cu surprindere, că la ora aceea era probabil tată. Data pe care nevastă-sa o menționase în legătură cu naşterea copilului, trecuse de câteva zile, dar lui nu-i venea să creadă. Avea impresia că lucrurile despre care i se scria se întâmplau tocmai în ziua când primea el scrisoarea; dacă ea scria că plănuieşte să viziteze a doua zi o prietenă, o vedea pe Mary făcându-şi vizita chiar în ziua următoare primirii scrisorii sale. Degeaba îşi spunea că nu este aşa, ea nu trăia pentru el decât în momentul precis în care îi citea scrisorile.

Acum îşi deschidea restul corespondenței. Parcurse la repezeală o scrisoare de la maică-sa, îi citi lui Wilson câteva pasaje amuzante dintr-o scrisoare trimisă de Wiley Lydon, apoi deschise un plic lung şi gros care conținea un ziar, gen „ştiri pe scurt”, din opt pagini sărăcăcios tipărite.

— Am lucrat pentru asta, îi explică el lui Wilson.

— Nu ştiam că ai fost reporter.

— Aş, făceam politică. Fițuica e tipărită la sediul partidului, înainte de alegerile preliminare. Verifică data. Ziarul era din iunie. E al dracului de vechi, adăugă el.

Citi cu invidie numele şefilor de resort; unui prieten de-al său, lăsat la vatră, i se încredințase serviciul de publicitate şi Gallagher ştia ce însemna aceasta. La ultimele alegeri preliminare, înainte de mobilizarea sa, bătuse pe la toate uşile în circumscripția sa, solicitând contribuții pentru ziar. Cel care aducea cea mai frumuşică sumă era numit şef de publicitate şi de obicei căpăta o funcție la şcoala comunală din cartier. Pierduse atunci ocazia, aducând doar cu vreo câteva sute de dolari mai puțin decât cel dinaintea sa, dar i se spusese că va câştiga fără îndoială în anul următor.

— Aşa e norocul meu spart în fund, să fiu soldat, rosti el înciudat, începu să citească fițuica. Un titlu îi atrase atenția:

„BIGOTUL ANDREWS
ÎN CIRCUMSCRIPȚIA A IX-A
SĂ-L DĂM AFARĂ.

Iarăşi şmecherul acela de Andrew TALMEŞ-BALMEŞ în Acțiune întocmai ca data trecută, când s-a prezentat la alegerile legislative cu lozinca: A N D R E W S împotriva COMUNISMULUI, vă amintiți? Dar ce a făcut împotriva COMUNISMULUI? N-I-M-I-C, după câte ştim noi. Unul din oamenii săi, de la, cartierul său general, era vicepreşedinte al C.I.O., iar altul era director al Ligii antinaziste din N.Y., aduceți-vă aminte, liga aceea care nu-l iubea pe părintele Coughlin şi care voia să-l boicoteze pe catolicul Franco.

Ei bine, Jimmy Andrews, Bătrân Măscărici, să ştiți că a înțărcat bălaia, NU MAI ESTE CE A FOST. Aşa că n-o porni pe picior greşit, nu înşela

Publicul sau pe Veterani, muşcă-ţi limba înainte de a vorbi. Ajută-i pe veterani.

— Nu trage chiulul. Te-am luat la ochi, Jimmy Andrews, şi alegătorii din circumscripţia a IX-a nu au nevoie de un bigot. Deci, fii atent cu CINE UMBLI. Nu e loc în partid pentru oameni de teapa dumitale. Noi vom veghea.

AFARA CU BIGOŢII.
AFARĂ CU COMUNIŞTII.
AFARĂ CU ANDREWS".

În vreme ce citea, Gallagher simţea o mânie surdă. Soiul ăsta de indivizi trebuiau supravegheaţi, nemernicii de comunişti. Îşi aminti că odată, pe când conducea un camion, Federaţia Americană a Muncii încercase să-l înroleze. Semnalase faptul la sediul partidului, după care organizatorul acela nu mai călcase niciodată pe acolo. Era ceva ciudat în toate acestea. Observase prezenţa, în rândurile partidului, a unora care simpatizau cu Roşii, tipi ca Big Joe Durmey, sau Jim Andrews ăsta – şi bigoţii n-aveau ce căuta în partid. De indivizi de teapa asta se poticnea el întotdeauna, de aceea nu izbutise niciodată în viaţă. Se gândi la Whitey Lydon şi din nou fu cuprins de invidie. Toţi i-o luau înainte, în vreme ce el mucegăia aici. Nu era nimeni în care să se poată încrede. Oamenii sunt lupi între ei.

Împături ziarul şi îl vârî în buzunar. Croft tocmai îi chema. Ieşiră din corturi şi se îndreptară spre camionul care avea să-i ducă la porţiunea de drum pe care o lucrau. Soarele nu-şi arătase faţa decât de un ceas şi dimineaţa îşi păstra încă toată prospeţimea ei tinerească. Lui Gallagher îi veniră în minte acele dimineţi răcoroase de vară, când pleca la lucru şi caldarâmul era încă rece şi curat, fiindcă noaptea abia trecuse. Uitase de ziar, şi în timp ce se căţăra în camion, îngâna un cântec.

La biroul de poştă – un cort piramidal cu două mese de campanie – subofiţerul de administraţie tria scrisorile ai cărei destinatari nu fuseseră găsiţi. Un pachet de douăzeci de scrisori, adresate lui Hennessey, legat cu un capăt de sfoară, zăbovea de ore întregi pe colţul unei mese. Subofiţerul de

administrație, care îl observă în cele din urmă, era contrariat: el, care pretindea a cunoaşte pe dinafară numele tuturor oamenilor din regiment, nu ştia de unde să-l ia pe Hennessey.

— Hennessey ăsta n-o fi schimbat din companie? întrebă el pe ajutorul său.

— Nu ştiu, numele îmi este familiar. Ajutorul chibzui puțin, apoi adăugă: Ia stai, îmi amintesc, Hennessey a fost omorât în ziua debarcării.

Era mulțumit că-şi adusese aminte, în vreme ce subofițerul uitase.

— Aşa e, rosti subofițerul cu grabă, chiar pe plajă. Am vorbit despre asta cu Brown.

Se uită la plicurile legate cu sfoară, oftă şi le aplică o ştampilă „Destinatar căzut în luptă”. Vru să pună pachetul într-un sac de la picioarele lui, când privirea îi fu atrasă de adresa expeditorului. Parcurse plicurile şi descoperi că purtau toate aceeaşi adresă.

— Hei, ia uită-te încoace, spuse el asistentului.

„Mama şi tata, 12 Riverdale Avenue, Tacuchet, Indiana”, citi ajutorul. O clipă, văzu aievea un cuplu încărunțit, cu obrajii trandafirii, Mama şi Tata reproduşi în mii de exemplare pe afişele care laudă limonadele şi gargarele şi pastele de dinți.

— Of, ce trist, exclamă el.

— Sigur că e trist. Asta te face să cugeți, spuse ajutorul.

După masa de prânz, Gallagher şedea în cortul său, când îl strigă Croft.

— Ce este? întrebă Gallagher.

— Preotul vrea să te vadă, îl înştiință Croft.

— Pentru ce?

— Nu ştiu, zise Croft, ridicând din umeri. Du-te şi vezi. Până te întorci, noi o să plecăm, aşa că ai să rămâi de gardă în bivuac toată după-amiaza.

Gallagher străbătu bivuacul şi se opri în fața cortului preotului. Inima îi bătea repede şi se străduia să-şi stăpânească emoția. Înaintea debarcării la Anopopei îl întrebase pe preot dacă nu are nevoie de un asistent, şi preotul îi făgăduise că se va gândi la acest, lucru. Pentru Gallagher ar fi însemnat să fie scutit de serviciu şi de corvezi, eventualitate care i-ar fi împlinit cele mai

trandafirii visări.

— Bună-seara, părinte, zise el. Mi s-a spus că vreți să mă vedeți.

Glasul îi era politicos şi nesigur, iar efortul pe care-l făcea ca să-şi supravegheze limbajul îi storcea şiroaie de sudoare.

— Stai jos, Gallagher.

Părintele Leary era un bărbat între două vârste, zvelt, înalt, cu părul deschis la culoare şi cu glas mângâietor.

— Despre ce e vorba, părinte?

— Fumează, fiule, are să te liniştească.

Îi dădu o țigară şi un foc.

— Primeşti multe scrisori de acasă, Gallagher?

— Nevastă-mea îmi scrie aproape în fiecare zi, părinte. Aşteaptă un copil de pe o zi pe alta.

— Da, replică părintele Leary.

Tăcu, îşi atinse buza cu degetul, apoi se aşeză brusc pe scaun. Puse mâna pe genunchiul lui Gallagher.

— Fiule, am o veste proastă pentru dumneata.

Pe Gallagher îl scutură un fior.

— Ce s-a întâmplat, părinte?

— Vezi, fiule, o mulțime de lucruri sunt greu de înțeles. Dar trebuie să le acceptăm cu umilință, să credem că au temeiuri drepte, şi că Domnul înțelege şi face tot ce este mai bine, chiar şi atunci când nouă ni se pare de neînțeles.

Gallagher nu se simțea în apele lui, dar cele ce urmară îi sporiră neliniştea până la frenezie. Îl năpădeau tot felul de gânduri nebuneşti.

— Nu cumva m-a lăsat nevasta? se bâlbâi el.

Se ruşină pe dată de întrebarea sa.

— Nu, fiule. A murit cineva.

— Mama?

Părintele Leary clătină din cap.

— Nu, nu părinții dumitale.

Gallagher se gândi că poate copilul său murise la naştere. Încercă o vie senzație de uşurare. „Nu e chiar atât de groaznic”, îşi zise el. O clipă se

întrebă din nou, prosteşte, dacă părintele Leary nu l-o fi chemat ca să-i ofere un loc de asistent

— Nu, fiule. Mă tem că e vorba de soția dumitale.

Cuvintele alunecară peste Gallagher fără să-l atingă. Continua, să şadă, fără să reacționeze, fără să se gândească la nimic. O gâză se strecură bâzâind printre foile uşii cortului şi el o urmări cu privirea.

— Cu-cuum? întrebă el.

— Soția dumitale a murit din facere, Gallagher, zise părintele Leary, privind în depărtări. Dar copilul a fost salvat.

— Mary era cam plăpândă, spuse Gallagher.

Expresia „a murit” căpătă cu încetul o semnificație care îi îngădui să o vadă pe Mary înfiorându-se şi zvârcolindu-se ca soldatul japonez ucis în poieniță. Începu să tremure. „Moartă”, rosti el. Cuvântul părea totuşi lipsit de noimă. Era năucit; gândurile se vârâseră într-o tainiță adâncă a minții şi vorbele preotului lunecau fără să-i atingă suprafața amorțită a creierului. Câteva secunde, avu impresia că i se vorbeşte despre o persoană care nu-l interesa. Ciudat, singurul lucru care îl preocupa era să pară vioi, ca să facă impresie asupra preotului.

— Ohhhhh, rosti el în cele din urmă.

— N-am primit decât nişte veşti destul de sumare, fiule, dar îți voi comunica amănunte de îndată ce le voi afla. E greu să fii atât de departe de casă şi să nu-i poți îmbrățişa pe cei dragi pentru ultima oară.

— Da, e greu, părinte, răspunse Gallagher maşinal.

Aşa după cum în zori începi să desluşeşti încetul cu încetul lucrurile din jurul tău, tot astfel şi semnificația celor abia auzite prindea să capete contururi precise în mintea sa. Începea să realizeze că se întâmplase o nenorocire şi îşi spuse – sper că Mary nu se va necăji din pricina veştilor. Îşi dădu deodată seama că Mary nu avea să se mai necăjească vreodată şi, în fața acestei situații, făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să dea înapoi. Privea cu un aer îndobitocit scaunul pe care şedea preotul. Senzația că se află în biserică îl făcu să se uite pe furiş la mâinile sale şi să se străduiască a-şi compune o expresie serioasă.

— Viața continuă. Nu este lipsit de semnificație faptul că a fost salvat

copilul. Dacă doreşti, am să mă interesez cine va avea grijă de copil. Poate că am putea obţine să pleci în permisie.

Lui Gallagher îi reveni curajul. Îşi va vedea soţia. Dar Mary murise. De data asta nu se mai dădu înapoi în faţa realităţii. Şedea fără să se clintească şi se gândea ce frumoasă era lumina dimineaţa, când el se căţăra în camion, şi în mod vag, îşi dădu seama că dorea întoarcerea acelei clipe.

— Fiule, trebuie să ai curaj.

— Da, părinte.

Se ridică de jos. Nu-şi mai simţea talpa picioarelor şi când îşi trecu mâna peste gură i se păru că e umflată şi de nerecunoscut la pipăit. Fu cuprins pentru o clipă de panică, apoi se gândi la şarpele din peşteră. „Pun rămăşag că doctorul era un jidan puturos”, îşi zise el. Deşi o uită pe dată, reflecţia aceasta îi procura o senzaţie oarecum plăcută, de austeritate.

— Bine, vă mulţumesc, părinte, spuse el.

— Întoarce-te în cortul dumitale şi culcă-te, fiule, îl povăţui părintele Leary.

— Da, părinte.

Gallagher străbătu din nou bivuacul. Oamenii erau plecaţi la corvezi şi bivuacul, aproape pustiu, îi inspiră un simţământ de securitate şi totodată de izolare. Ajuns la cortul său, se târî în groapă şi se lungi pe pătură. Nu simţea decât un fel de sfârşeală. Îl durea capul şi se întrebă alene dacă nu e cazul să ia un comprimat de atebrină din raniţă. „Poate că am malarie”, îşi zise el. Îşi aminti chipul lui Mary în primele zile după căsnicie, când îl servea la masă. Încheieturile mâinilor ei erau foarte firave, şi el îi revăzu aievea perişorii aurii de pe braţ.

— Pun rămăşag că doctorul era un jidan puturos, vorbi cu glas tare.

Sunetul vocii sale îl făcu să tresară şi se rostogoli pe spate. O mânie surdă îl cuprindea, pe măsură ce se gândea, şi o dată sau de două ori murmură: „Jidanul a omorât-o”. Aceasta îi făcu bine. Avu o agreabilă senzaţie de autocompătimire şi se lăsă în voia ei câteva minute. Cămaşa îi era udă, şi fiindcă îi plăcea să-şi simtă fălcile contractându-se, din când în când scrâşnea din dinţi.

Se simţi deodată jilav, şi începu să realizeze că nevastă-sa era într-adevăr

moartă. Durerea şi nostalgia îi dilatară pieptul şi începu să plângă. După un minut, deveni conştient de zgomotul hohotelor sale şi tăcu, puțin înspăimântat, atât de bizar îi păru plânsul său. Ai fi zis că un strat izolator îi înăbuşea senzațiile şi că el se degaja pentru câteva momente, între două crize de durere.

Începu să se gândească la soldații morți în poieniță şi o văzu pe Mary în postura fiecărui cadavru. Prinse iar să tremure. Îl năpădi un intens simțământ de groază şi de greață şi de frică. Îşi încleştă mâinile pe pătură, mormăind fără să-şi dea seama. „Nu m-am spovedit de multă vreme”. Simți cu acuitate în nări mirosul propriilor sale veşminte. „Put, trebuie să fac o baie, îşi zise el. Gândul acesta începu să-l frământe şi îi veni în minte să coboare la pârâu să se scalde. Ieşi din cort, dar fiindcă se simțea prea slăbit ca să poată străbate suta de metri care îl separa de pârâu, se opri în fața cortului lui Red şi îşi umplu casca militară cu apă dintr-un bidon. Puse casca pe jos, o răsturnă şi apa i se împrăştie pe picioare. Îşi lepădă cămaşa, umplu din nou casca şi îşi turnă apă pe ceafă. Frigul şi contactul neplăcut al lichidului îl făcu să se înfioare. Îşi trase maşinal cămaşa pe el, se înapoie împleticindu-se în cort, se culcă, şi nu se mai gândi la nimic, vreo jumătate de oră. Căldura soarelui era apăsătoare sub pânza cauciucată. Îl cuprinse somnolența şi în cele din urmă adormi, în somn, tresărea din când în când.

MAŞINA TIMPULUI

GALLAGHER

REVOLUȚIONARUL CARE A LUAT-O DE-A-NDĂRATELE

Un bărbat de statură mijlocie, cu un trup uscat şi noduros, care dădea impresia a fi strâmb şi respingător. Fața sa mică şi urâtă era însemnată de urmele unei acnee care îi făcea pielea zgrunțuroasă, şi cu pete de un roşu purpuriu. Poate că această culoare, sau poate chiar forma nasului său irlandez, foarte lung şi arțăgos de strâmb, îl făcea

să pară întotdeauna înfuriat. Nu avea decât douăzeci şi patru de ani.

La sud de Boston, şi la Dorchester şi la Roxbury, casele cenuşii de lemn îşi expun de-a lungul mai multor mile urâțenia şi mizeria şi ruina. Tramvaiele zdrăngănesc într-un pustiu de pietre şi de uscături; cărămida e veche şi se fărâmițează între degete dacă o freci zdravăn. Toate culorile se confundă în cenuşiul predominant; şi chipurile oamenilor sunt cenuşii. Aici nu există nici evrei, nici italieni, nici irlandezi, – trăsăturile lor s-au contopit într-un mortar anonim, care le-a făcut omogene şi prăfuite. Aceasta se regăseşte şi în vorbirea lor. Toți vorbesc aceeaşi limbă, aspră şi tristă. „Dacă aş avea o maşină, aş îngriji-o, n-aş gara-o oriunde”.

Oraşul a fost fundat de burghezi şi e guvernat de burghezi; aici totul merge ca pe roate, totul este desăvârşit la Boston dacă citeşti ziarele – absolut identice – totul este excelent în politică fiindcă partidele politice nu se deosebesc între ele. La Boston toată lumea aparține claselor mijlocii, prin toată lumea înțelegându-se şi vaga-bonzii care moțăie şi varsă în metroul ce-i duce spre Maverick Square în East Boston, sâmbătă noaptea pe la ora două. Vor fi protestat ei, odinioară, împotriva amestecării lor în mortarul comun, dar acum totul s-a uitat.

O rutină dezgustătoare şi o stare de spirit mohorâtă, arțăgoasă, se ascund sub învelişul arătos al ziarelor ***Boston Herald*** şi ***Post,*** şi ***Traveler*** şi ***Daily Record*** şi ***Boston American;*** îşi pun pecetea pe fruntea bețivanilor care porcăiesc metroul – bețivani mai numeroşi decât în oricare alt oraş, se etalează în Scollay Square, unde desfrâul este întotdeauna sordid şi unde Sodoma se împerechează în gunoaie. Năpădesc traficul urban, care este rău şi furios şi frenetic, şi se citesc pe fruntea copilandrilor cotonogiți în ulicioare şi pe inscripțiile şi simbolurile care mânjesc sinagogile şi cimitirele – „Jidani Puturoşi” şi crucea şi svastica. „Suntem dezolați de tot ce auzim”, spun guvernatorii Curley, Saltonstall, Tobin.

Puştii împărțiți în bande se bat cu pietre şi cu ciomege şi cu măciuci; iarna, bulgării de zăpadă sunt umpluți cu pietre. Desigur, fără răutate, doar sfântul-instinct-de-rivalitate care iese la iveală.

„Ei, Gallagher, banda lui Lefty Finkelstein ne caută râcă”.

„Hai să le dăm la moacă, nemernicii. (Frica e un lucru pe care clanul nu-l cunoaşte; ea e înghesuită în fundul stomacului.) De mult i-am luat la ochi”.

„Du-te după Packy, după Al şi după Fingers, o să le arătăm noi jidanilor”.

„La ce orră o luăm din loc?”

„De ce drracu vrrei să ştii? Ți-e frrică?”

„Cui i-e frrică? Mă duc să-mi iau ciomagul”.

(În drum, trec pe lângă o sinagogă: „Ți-e frică?” El scuipăîntracolo.) „Ei, Whitey, scuip ca să ne poarte noroc”.

„Hei, Gallagher, strigă băieții... Fii cu băgare de seamă când bătrânul tău e afumat”.

Acasă, maică-sa se înfioară de zgomote şi calcă în vârful picioarelor. Tatăl său şade în sufragerie, mototoleşte, apoi netezeşte cu labele sale mari fața de masă galbenă, imitație de dantelă, care acoperă masa.

„Fir-ar al dracului să fie, un bărbat trebuie să... Ticăloşi! Hei, PEG!”

„Ce e, Will?”

Tatăl lui îşi freacă nasul şi bărbia. „Opreşte-te dracului odată, nu te mai foi de colo până colo!”

„Da, Will?”

„Asta e tot. Şterge-o”.

Dacă bărbatul tău este un nemernic, ca Will Gallagher, lasă-l în pace când e amețit. Dar bagă de seamă ca labele lui mari să nu te izbească peste gură.

Şade greoi în fața mesei, izbeşte cu pumnul în fața de masă. Se holbează pe pereți. (O poză brună care a fost verde înfățişează nişte păstorițe într-o vale împădurită. A făcut parte cândva dintr-un calendar.) „FIR-AR A DRACULUI DE CASĂ!”

Izbeşte cu pumnul în masă, făcând să danseze tripticul de pe un scrin.

„Will, bei prea mult”.

„GURA! Ține-ți gura ta neroadă”. Se ridică anevoie, merge clătinându-se spre perete. Geamul care apără păstorițele se face țăndări, când azvârle poza pe jos. Se întinde pe canapeaua jerpelită, cenuşiebrună, se uită la carpeta cenuşie şi roasă, care îşi arată urzeala. „Frânge-ți şalele, LA CE BUN?”

Nevastă-sa încearcă să ia sticla de pe masă. „LAS-O ACOLO!”

„Will, poate găseşti şi altceva”.

„Sigur… sigur. Să te aud văicărindu-te că am nevoie şi de una şi de alta. Băcani, măcelari. Şi eu îmi frâng oasele pe camionul ăla nenorocit. ALTCEVA. Sunt prins, prins într-o capcană. LASĂ STICLA AIA ÎN PACE!”

Se scoală, merge împleticindu-se până la nevastă-sa şi o pocneşte. Ea se lasă să alunece jos şi rămâne nemişcată, gemând cu o voce surdă şi pasivă. (O femeie înaltă, căruntă şi foarte ofilită.)

„ISPRĂVEŞTE ODATĂ CU BLESTEMATA ASTA DE VĂICĂREALĂ!” O priveşte în tăcere, îşi freacă din nou nasul, se urneşte greoi spre uşă. „Scoală-te de acolo, Roy”. Se împleticeşte pe prag, suspină, apoi se avântă în noapte.

Gallagher se uită la maică-sa. Se simte înăuntrul lui gol, gata să izbucnească în plâns. Hai, mamă. O ajută să se ridice. Ea începe să plângă zgomotos şi el o sprijină cu stângăcie.

„Ține-ți gura când bătrânul e cherchelit”, se gândeşte el.

Mai târziu, în odaia lui, citeşte o carte împrumutată de la bibliotecă. ***Regele Arthur şi Cavalerii Mesei Rotunde.*** Visează la femei… în rochii de culoarea levănțicii, pe gustul lui.

„Eu n-am să fiu ca bătrânul”. (El îşi va apăra nevasta cu vârful spadei sale.)

Limpede şi glorios episod al adolescenței.

Profesorii săi de la şcoala comunală nu-şi amintesc niciodată de el – un şcolar încruntat, morocănos, lipsit de entuziasm. Cu un an înainte de a-şi lua certificatul de studii, spre sfârşitul crizei economice, părăseşte şcoala şi se angajează liftier. În anul acela taică-său rămâne fără lucru şi maică-sa munceşte cu ziua în Brooklin şi la Newton, case de stuc, pardoseală spaniolă, stil colonial. După cină, se suie în pat, în vreme ce în barul din colț bătrânul lui tată aşteaptă pe amatorul care îi va oferi fie o discuție, fie un pahar.

Roy începe să frecventeze sediul Partidului Democrat din circumscripția sa. În cămăruțele din fund se joacă poker, zaruri, se pun la cale tot felul de învârteli. Copilandrii se vâră în sala mare din față şi se pierd în fumul țigărilor de foi, morfolite de partizanii politici în costume de serj.

Dame de onoare.

Se țin discursuri pentru recrutare de noi membri. Steve Macnamara își croiește drum tot mai sus în partid:

„Sigurr, băieți, uitați-vă, uitați-vă în jurul vostru. Oamenii se spetesc muncind. Credeți că așa ceva e pentru voi? Singura trreabă care merrge, este politica, numai politica îți deschide drumul, îi veți consacra un an sau doi, le veți dovedi că sunteți băieți de nădejde și v-ați căpătuit, arre orrganizația grrijă. Pe vremuri, când eram puști, ca voi, le-am dovedit că sunt plin de bunăvoință, și acum m-am ajuns, aici e o circumscripție bună, nu e greu să capeți voturi”.

„Sigurr, încuviințează Gallagher, sigurr”.

„Ascultă, Roy, te observ de o bucată de vreme, tu ești omul de care avem nevoie, mi-am dat seama că ești un băiat de viitor, numai că trebuie să arăți ștabilor că știi să te descurci. Trebuie să le-o dovedești. Știi că alegerile preliminare pentru candidații parrtidului au loc peste o lună, o să fie multă alergătură, va trebui să distribui manifeste, să te amesteci prin mulțime și să faci puțină atmosferă când unul din candidații noștri ține un discurs, o să ți se spună când”.

„Sigurr, sunt de acord”.

„Sigurr, aici sunt bani de câștigat, n-ai decât să merrgi cu noi, o să ai trreabă destulă, și o grămadă de bănet, într-o zi ai să fii un tip cu grreutate, mi-am dat seama de îndată, și eu îmi dau seama, fiindcă studiez natura omenească, trrebuie să intrri și tu în combinație, să prinzi gust de politică”.

„Am să-mi petrec toate serile aici”.

„Brravo, câți ani ai? În curând optsprezece, când o să ai douăzeci ai să câștigi de zece orri mai mulți bani ca acum”...

În drum spre casă întâlnește o fată pe care o cunoaște din vedere și se oprește ca să stea puțin de vorbă.

„Mi-e lehamite de slujba mea, am găsit ceva mai bun”, exclamă el.

„Ce anume?”

„Ceva mare. (Dintr-odată, e sfios.) Mare, ceva mare”.

„Prea faci pe misteriosul, Roy, isprăvește cu glumele”. (Ea pufnește în râs.)

„Sigur. (Nu găsește, nimic de spus mai acătării.) Sigur, îmi fac loc, cunosc lume”.

„Ciudat mai eşti”.

„Sigur. (O priveşte, aprinde o ţigară cu o nepăsare prefăcută şi se făleşte conştient.) Sigur. (O priveşte iar, se simte cuprins de panică.) O să ne mai vedem noi”.

La douăzeci de ani lucrează într-un antrepozit. („Roy, ai făcut o treabă bună, i-a spus Steve Macnamara, n-ai să zici că nu-i aşa, şi ştabii te preţuiesc, îţi faci drum în viaţă”. Gallagher se străduieşte să spună „Sigurr, dar Whitey primeşte leafă şi eu fac tot atâta treabă ca şi el”... „Nu, ascultă, Roy, ascultă-mă, nu trebuie să te audă cineva vorbind astfel, Doamne Dumnezeule, o să se crreadă că eşti un înăcrit, ai început să-ţi faci un nume, vrrei să strrici totul?”)

Într-o noapte se duce la Cambridge, unde are întâlnire cu o fată, dar aceasta îi trage chiulul. Îşi sfârşeşte seara rătăcind pe străzi şi de-a lungul malurilor râului Charles. „Blestemată piţipoancă, n-am să mă las tras pe sfoară, toate aleargă după tipi cu parale; „n-am baftă de loc, toţi mă dau peste cap cu cărţi măsluite, nu pot să mă descotorosesc de afurisitul ăsta de ghinion. Îmi crapă pipota spetindu-mă cu munca în partid, şi cu ce mă aleg?”

Se aşază pe o bancă şi priveşte apa lâncedă a râului. Luminile cetăţii universitare Harvard se răsfrâng în undele întunecate. „Să-ţi crape pipota, să tragi la jug, să tragi, să tragi, şi nici dracu' să nu te ia în seamă; dacă aveam parale m-ar fi aşteptat, gata pregătită; pun rămăşag că a întins-o cu unul cu bani. Astea trag numai la bani; trag, trag, trag, de-ai zice că nu mai există altceva în viaţă. O porcărie”.

Trec doi studenţi de la Harvard şi el încremeneşte, cuprins de o panică bruscă. „Mă întreb dacă am dreptul să stau aici! Doamne, nu trebuia să mă aşez pe banca asta!”

„Pur şi simplu mi-am ţinut răsuflarea, arabescul acela al Markovei era lucrul cel mai superb şi îngrozitor pe care l-am văzut vreodată, era, oh, simplu şi subtil şi formidabil, ÎNGROZITOR, cu desăvârşire îngrozitor”.

„Doamne, ce mâncărime de limbă au şi ăştia, ia te uită la ei, vorbesc de parcă ar fi nişte femei”. Se întoarce şi contemplă clădirile luminate ale

Universității Harvard. „Ar trebui rasă de pe suprafața pământului seminția asta de derbedei”. Urmăreşte cu privirea automobilele care gonesc de-a lungul lui Memorial Drive. „Dați-i, dați-i mai repede, accelerați mai repede, şi mai repede, până o să vă dați peste cap. Universitatea asta, cuibul ăsta blestemat de stânga ar trebui aruncat în aer. Ție îți plesneşte fierea muncind, iar farfaralele astea se poartă ca femeile, huzuresc, of, prost mai sunt întocmite lucrurile, i-aş ucide dacă aş putea pe nemernicii ăştia, ar trebui să se găsească cineva să le trântească o bombă”.

Rămâne pe bancă mai bine de o oră, se potoleşte în cele din urmă. Apele râului se scurg alene, fremătând şi scânteind ca un joc de lumini pe o rochie de lamé. În fața lui, dormitoarele şcolii comerciale se reflectă în apă; automobilele par mici şi însuflețite din cauza depărtării. În noaptea de primăvară simte pământul încolțind, simte dulceața domoală a aerului. Stelele smălțuiesc catifeaua caldă, intimă, a cerului.

Doamne, ce frumos e. O gamă de dorințe, pierdute şi niciodată rostite. Asta îți dă ghes să cugeți. Suspină. Cu adevărat frumos, îți dă ghes să cugeți. Femeii i-ar fi putut împărtăşi toate acestea. „Am să fiu cineva”.

Teamă. „O noapte ca asta te face să înțelegi că există Dumnezeu, atei nenorociți! Doamne, ce frumos, ce frumos, începi să crezi că toate se vor îndrepta”.

Şi stă mai departe acolo, absorbit în noapte. „Eu nu sunt ca ceilalți, în mine e ceva deosebit. Oftează iar. Doamne, ce să fac... ce să fac... Bâjbâie în căutarea ideii ca şi cum s-ar strădui să prindă un peşte cu mâna. Doamne, ce să fac...”

„Roy, eşti unul de ai noştri, nu-i nevoie să ți-o repet, în curând o să-ți încredințăm ceva măreț, şi ca să-ți arate că eşti bine văzut, ştabii au hotărrât să lucrrezi un timp cu o echipă care nu face tocmai parrte din parrtid (Macnamara schițează un gest de depreciere), dar fără să pomenesc nume, sunt câțiva ştabi cărrora le place felul de a acționa al acestei echipe împotrriva complotului interrnațional, acela pe care jidanii bogați l-au pus la cale ca să ne aducă comunismul”.

Gallagher primeşte zece dolari pe săptămână, deşi nu lucrează decât noaptea, instalat în mansarda unei clădiri cu două etaje, localul posedă o

masă şi teancuri de manifeste şi periodice legate cu sfoară. Pe perete atârnă un steag mare, cu o cruce şi inițialele C ŞI U împletite.

„Creştinii Uniți, iată numele echipei noastre, Gallagher, CREŞTINII... UNIȚI, prricepi, o să le dăm peste cap complotul, țara asta are nevoie de puțin sânge, ți-e frrică de sânge? întreabă tipul burduhănos aşezat îndărătul mesei. Ochii săi sunt de un brun-deschis, ca sticla mată. Trrebuie să ne mobilizăm, să fim gata, Interrnaționala Ovreiască încearrcă să ne împingă în rrăzboi, mai înainte însă trrebuie să-i dăm peste cap; vezi cum pun mâna pe locurrile bune, dacă ne lăsăm pe tânjeală, ne ia dracu', ei sunt tarri, dar şi noi avem prrietenii noştrri".

Gallagher vinde periodice în colțul străzilor: (CITIȚI MARELE COMPLOT STRĂIN! CUMPĂRAȚI ZIARELE PĂRINTELUI KILIAN! AFLAȚI ADEVĂRUL!), participă la întruniri secrete, se antrenează la tir, o oră pe săptămână, într-un club sportiv.

„Ceea ce vrreau să ştiu, este când o să-i dăm drrumul, vrreau să trecem la acțiune".

„Rrăbdare, Gallagher, e nevoie de timp; când o să fim gata, ieşim la lumina zilei; o să îndrreptăm lucrurile în țarra asta, n-ai decât să merrrgi cu noi până la capăt, şi ai să vezi".

„Sigurr. (Uneori, noaptea, somnul nu vine; visări greoaie şi lascive, şoc rapid în inimă.) Jurr, simt că înnebunesc dacă... dacă nu-i dăm drrumul".

Dar.

În sfârşit prietena care-i trebuie, hormonii care nu i se mai oțetesc.

„Ştii, îi spune Gallagher Maryei, eşti o fată grozavă, mă... mă simt zăpăcit când vorbesc cu tine".

„Ce noapte frumoasă, Roy". (Caută din ochi, dincolo de plajă, luminile portului Boston, care scânteiază ca nişte constelații într-un cer înnourat, amenințător. Ia un pumn de nisip, îl lasă să se scurgă pe pantofii fetei, părul ei pare de aur în lumina focului de câmp. Fața ei prelungă, pistruiată şi tristă, pare plăcută, aproape drăguță.)

„Vrei să frig un cârnăcior?"

„Nu, să rămânem aici şi să stăm de vorbă, Roy".

În jurul lor, perechile cu care au venit fug de lângă foc şi chicotesc prin locurile întunecoase ale plajei. Prefăcându-se înspăimântată, o fată scoate un țipăt care îl face să tresară: stingherit, se gândeşte că aude clipocitul dragostei.

„Ah, ce noapte frumoasă!" repetă el. Se întreabă dacă ar putea face dragoste cu ea şi dintr-odată devine sfios. (Ea nu e una d-alea, cinstită, e credincioasă.) Se simte vinovat că o doreşte. „Sunt o mulțime de lucruri despre care aş vrea să-ți vorbesc".

„Desigur, Roy".

„Ei bine, sunt două luni de când ieşim împreună, ce părere ai despre mine? Întrebarea, prea directă, îl face să roşească, mai ales că în mintea lui este legată de speranța unei posesiuni fizice. (Chicotelile de pe plajă devin mai puternice.) Vreau să spun, îți plac?"

„După câte îmi dau seama, eşti tare drăguț, Roy, eşti binecrescut, şi nu eşti grosolan ca ceilalți băieți".

„Oh, sigur. E dezamăgit, oarecum umilit, şi în acelaşi timp puțin mândru de el. Eu am anumite idei".

„Ştiu, întotdeauna ai aerul că te gândeşti la ceva. Ah, Roy, nu ştiu niciodată ce se petrece în capul tău şi tare aş vrea să ştiu, pentru că îmi închipui că eşti altfel decât ceilalți băieți".

„Cum aşa?"

„Ei bine, tu eşti sfios, adică nu sfios, drăguț".

„Ar trebui să mă auzi când vorbesc cu băieții". (Râd amândoi.)

„Oh, cred că rămâi acelaşi chiar când eşti cu ei, nu te schimbi. (Mâna ei se aşază din întâmplare pe genunchiul lui Gallagher şi deodată şi-o retrage stingherită.) Mi-ar plăcea să mergi mai des la biserică".

„Merg regulat".

„Da, dar e ceva care te frământă, mă întreb ce-o fi, eşti foarte misterios".

„Da?" E încântat.

„Roy, pari întotdeauna supărat şi asta mă necăjeşte. Tata a vorbit de tine, a spus că eşti înscris la ***Creştinii Uniți,*** nu mă pricep la politică, dar cunosc pe unul de acolo, pe Jackie Evans, era un băiat rău".

„Ei, e un tip cumsecade; ştii, îmi cam fac griji din pricina clubului, m-au

pus la încercare, dar nu e mare lucru”.

„N-aş vrea să dai de vreun necaz”.

„De ce?”

(Ea îl scrutează cu o privire liniştită şi pasivă. De data asta pune mâna pe braţul său.) Ştii bine de ce, Roy”.

Un nod i se urcă în gât şi o dorinţă arzătoare îi apasă pieptul. Se înfioară auzind din nou râsul fetelor. „E grozav aici, la City Point, spune el. (Visarea apăsătoare şi lascivă, noaptea, când aspiră la ceva nedesluşit.) Ştii Mary, dacă între noi ar merge lucrurile aşa – renunţarea de sine îi umflă glasul – n-aş mai hoinări atâta cu ei, fiindcă aş vrea să te văd mai des”.

„Ai vrea cu adevărat?”

El ascultă zgomotul valurilor care se sparg pe plajă. „Te iubesc, Mary”, spune el deodată, încordat, cuprins de fiori, uşor tulburat de o fugară nesiguranţă.

„Cred că şi eu te iubesc, Roy”.

Da. În clipa următoare o sărută încet, apoi cu lăcomie, dar un colţ al minţii sale s-a închis şi rămâne rece. „Oh! Te iubesc, draga mea”, vorbeşte el cu glas schimbat, străduindu-se să-şi cauterizeze îndoiala. Priveşte în depărtare.

„Ce frumos e la City Point”, zice ea.

Noaptea nu pot vedea gunoaiele care acoperă plaja, iarba-de-mare şi aşchiile de lemn care plutesc pe valuri, mici obiecte care se leagănă alene pe crestele înspumate şi rămân apoi pe nisip, ca nişte mărunte şi respingătoare fiinţe marine.

„Sigur, e foarte frumos”, spune el încet.

„Hei, ia spune, Roy, cum te simţi de când eşti tânăr căsătorit, cum îţi merge viaţa de familie?”

„Eh, merge. (Dârdâie în zorii care se ridică trist în acel septembrie, deasupra unui caldarâm cenuşiu şi a caselor de lemn prăpădite.) Doamne, ce frig e, de s-ar deschide odată blestematele astea de birouri de votare”.

„Sunt mulţumit că eşti cu mine, astăzi, Roy; află că la parrtid toţi spun că eşti un băiat bun, dar că ai început să vii cam rrar”.

„Aah, i-am dat naibii pe ăia de la ***Creştinii Uniţi,*** bâlbâie el, şi mă

gândeam că poate ştabii n-arr fi prrea încântați să mă vadă”.

„Bine, arr fi trrebuit să le-o spui, dar, să ştii de la mine, parrtidul are de gând să lase baltă echipa C.U. Pentru o bucată de vrreme, cică s-au făcut prresiuni de sus, mi s-a spus că trebuiau s-o lichideze în statul Massachussetts. E mai folositor să rrămâi cu parrtidul, nu te păcăleşti, pun rrămăşag că dacă nu ai fi lucrat cu C. U. Ai fi astăzi agent electoral, sperr că nu ne porți pică, Roy”.

„Nu. (Încearcă un surd resentiment. Acum s-o iau de la început.) Pun rrămăşag că jidanii bogați din parrtid au dat peste cap pe C.U”.

„S-ar putea”.

„Nevastă-mea a vrut să plec de la ei”.

„Ce mai face nevastă-ta?”

„Bine. (Se gândeşte că în momentul acesta ea doarme, îi aude sforăitul, aspru, viguros şi uimitor de bărbătesc.)

„E bine însurrat? Acum cum te descurci?”

„Mda, bine. Conduc un camion, ca şi bătrânul meu”. (Mary a cumpărat o față de masă, imitație de dantelă.)

„Auzi, M’Gillis candidează pentru Roşii, M’Gillis, o oaie rrâioasă de irrlandez, un tip care îşi reneagă rreligia, cu toate astea ştabii ăi marri nu-şi fac sânge rrău din prricina lui pentru alegerrile prrreliminarrre, da e o bandă de sindicalişti în cirrcumscripția asta şi Mac spune că trrebuie să câştigăm şi aici, ca să le tăiem crraca de sub picioare”.

„I-ați adus pe cei carre votează de două orri?” întrebă Gallagher.

„Sigurr, mi-a venit însă o idee grozavă”. (Scoate dintr-un sac de hârtie mai multe sticle cu sos de roşii şi le toarnă pe trotuar.)

„Ce faci?”

„Oh, cu asta le venim de hac. Prricepi? Tu rămâi aici, împarrți manifestele pentru Haney, şi dacă faci un pic de rreclamă, merrgem la sigurr”.

„Foarte bună idee. (De ce nu i-o fi dat şi lui prin gând?) E ideea ta?”

„A mea, numai a mea, când i-am spus-o lui Mac, a fost entuziasmat, l-a chemat pe Nolan, care e serrgentul celor doi copoi de la secția asta de votare, aşa că n-or să ne sâcâie”.

Gallagher stă lângă băltoaca din sos de roşii şi când primii alegători

sosesc şi se aşază la coadă în fața biroului de vot, începe să vorbească: PRIVIȚI, UITAȚI-VĂ CE SE ÎNTÂMPLĂ. SÂNGE, ASTA E. SÂNGE, ASTA SE ÎNTÂMPLĂ AMERICANILOR CINSTIȚI CÂND ÎNCEARCĂ SĂ VOTEZE ÎMPOTRIVA UNUI ROŞU. SUNT SNOPIȚI ÎN BĂTAIE DE CĂTRE STRĂINII AFLAȚI ÎN SPATELE LUI M'GILLIS. ASTA E ISPRAVA LUI M'GILLIS, SÂNGE, SÂNGE OMENESC.

În timpul unei acalmii, cercetează sosul de roşii. I se pare prea roşu şi presară puțină țărână deasupra. (Munceşti, munceşti din răsputeri, pe urmă un deştept care-ştie-tot vine cu o idee şi toată lumea îl ridică în slăvi, blestemații ăştia de Roşii îmi tot pun bețe în roate.)

IATĂ, PRIVIȚI CE SE ÎNTÂMPLĂ! strigă el, când nişte alegători se apropie.

„Unde te duci, Roy?" întreabă Mary. În glasul ei se desluşeşte un accent jalnic, certăreț; el se întoarce în prag şi clatină din cap. „Ies, asta e tot". Ea taie în două un cartof fiert, îşi bagă în gură o bucată bună. Pe buze i-au rămas lipite câteva cocoloaşe şi asta îl scoate din sărite pe Gallagher. „Tu nu mănânci altceva decât cartofi?" întreabă el.

„Roy, avem carne".

„Da, ştiu". Mai multe întrebări îi frământă mintea. Ar vrea s-o întrebe de ce nu mănâncă niciodată în tovărăşia lui, când el se înapoiază seara acasă, ci mai întâi îi serveşte lui; ar vrea să-i spună că nu-i place să fie întrebat unde merge.

„Sper că nu te duci la o reuniune a ***Creştinilor Uniți?"*** întreabă ea.

„Ce-ți pasă?" (De ce nu-ți pui niciodată o rochie peste combinezonul ăsta?)

„Roy, o să ai neplăceri acolo, nu-mi plac oamenii ăia, o să fii rău văzut la club; acum, când ne aflăm în război, partidul nu mai are nicio legătură cu ei".

„Nu e nimic rău cu ***C.U.*** Lasă-mă în pace, fir-ar a dracului de treabă!"

„Nu înjura, Roy".

El trânteşte uşa şi se cufundă în noapte. Ninge puțin şi când traversează pe la răspântii, bocancii răscolesc zloata. Strănută în mai multe rânduri. „Un bărbat trebuie să iasă din când în când... să se mai relaxeze. Lupți pentru un ideal în organizație, şi o femeie vrea să te împiedice. Într-o zi, o să

ajung departe”.

Din cauza caloriferelor aerul este cald şi metalic în sala în care se ține mitingul, şi veşmintele ude ale asistenței degajă un miros înțepător. Piciorul său striveşte un chiştoc.

„Foarte bine, prieteni, suntem în război – spune oratorul – trebuie să luptăm pentru țară, dar asta nu înseamnă că o să-l uităm pe duşmanul din interior. Izbeşte cu pumnul în masa acoperită cu un steag pe care e brodată o cruce. Trebuie să ne descotorosim de elementele străine care conspiră pentru a pune mâna pe țară”. Vreo sută de bărbați aşezați pe scaune pliante izbucnesc în strigăte de bravo. „Trebuie să ne strângem rândurile, altfel femeile noastre vor fi batjocorite şi Ciocanul Roşu al Evreilor Roşii din Rusia Fascistă va SFĂRÂMA PORȚILE CĂMINELOR VOASTRE”.

„Bine vorbeşte”, spune cineva de lângă Gallagher.

„Sigur, Wat are dreptate”. Pe Gallagher îl potopeşte o senzație voluptuoasă de mânie.

„Cine vă alungă de la lucru, cine se învârteşte pe lângă nevestele şi fiicele şi chiar mamele voastre, fiindcă nu se dă înapoi de la nimic, cine vrea să vă stăpânească fiindcă nu sunteți nici Roşii, nici Evrei şi fiindcă nu vreți să vă plecați în fața unui comunist netrebnic care nu cinsteşte numele Domnului şi căruia nimic nu-i stă în cale?”

„La moarte!” urlă Gallagher. Tremură de ațâțare.

„Asta e, prieteni, vom veni cu tăvălugul, după război vom avea cu adevărat organizația noastră, am aici telegrame de la con-ce-tățeni de-ai noştri, patrioți şi prieteni, care sunt cu trup şi suflet alături de noi. Avem cu toții aceleaşi idealuri, prieteni, şi aceia dintre noi care vor fi luați la armată trebuie să învețe a se servi de armele lor în aşa fel, încât după… după… Ați priceput, prieteni. N-or să ne vină de hac, puterea noastră sporeşte necontenit”.

După miting Gallagher intră într-un bar. Are gâtlejul uscat şi simte o apăsare neplăcută în piept. Pe măsură ce bea, furia îi scade, se simte din ce în ce măi amărât şi mai întunecat.

„În ultimul minut te trag pe sfoară” îi spune el vecinului său. Au plecat împreună de la miting.

„E un complot”.

„Asta e; o porcărie de complot blestemat, dar nu mă las, într-o zi o să ajung departe”.

În drum spre casă, alunecă într-o băltoacă, îşi udă cracul pantalonului până sus la coapsă. „Du-te dracului! zbiară el, înjurând caldarâmul. Un complot puturos împotriva oamenilor cumsecade, ei, dar mie n-o să-mi veniți voi de hac!”

Intră clătinându-se în apartamentul său, îşi leapădă pardesiul. Nasul îi e congestionat. Strănută scrâşnind şi înjură.

Mary se trezeşte pe scaunul ei şi îl priveşte. „Eşti ud leoarcă”.

„Ei şi? Sunt... sunt... Fir-ar să fie, ce-ți pasă?”

„Roy, ori de câte ori vii acasă, eşti în halul ăsta”.

„Toată ziua cauți să-mi pui bețe în roate, nu te interesează decât blestemații ăia de bani pe care îi aduc, ei bine, da, O SĂ-ȚI DAU TOȚI BANII PE CARE-I VREI!”

„Roy, nu-mi vorbi aşa!” Buzele îi tremură.

„Haide, plângi, hai, dă-i drumul, te cunosc eu”.

„Mă duc să mă culc”.

„Vino încoace”.

„Roy, nu-ți fac reproşuri, nu ştiu ce e cu tine, nu te mai înțeleg, ce vrei de la mine?”

„Lasă-mă în pace”.

„Oh, Roy, eşti ud, scoate-ți pantalonii, dragul meu, de ce bei, îți face întotdeauna rău, m-am rugat pentru tine, ți-o jur”.

„Oh, lasă-mă în pace! Se aşază pe un scaun şi se uită la cuvertura, imitație de dantelă care acoperă masa. Aaah, nu mai ştiu nici eu, nu mai ştiu nimic”.

„Cu ce te alegi în viață?”

„Muncă şi iar muncă”.

(Va apăra pe domnița în rochie de culoarea levănțicii cu vârful spadei sale.)

Adoarme pe scaun şi a doua zi se trezeşte răcit tun.

10

Apatia lui Gallagher continuă. În primele zile după moartea lui Mary munci cu furie la drum, săpând şanţuri de drenaj, doborând copac după copac pentru porţiunile de drum care trebuiau consolidate cu trunchiuri de lemn aşezate de-a curmezişul. Se folosea rareori de pauzele care li se acordau din oră în oră; seara, după ce-şi mânca ciorba, departe de ceilalţi, se strecura între pături, îşi îndoia genunchii sub bărbie şi se cufunda într-un somn greu. Wilson, care-l auzea dârdâind în tăria nopţii, îi arunca pătura sa pe umeri şi ţâţâia din buze, compătimindu-l pentru nenorocirea sa. Gallagher nu-şi arăta durerea, devenise doar mai descărnat, iar pleoapele şi ochii îi erau umflaţi ca şi cum ar fi petrecut sau ar fi jucat poker patruzeci şi opt de ore în şir.

Oamenii îşi dădură osteneala să ia parte la durerea sa; în definitiv, evenimentul adusese o oarecare diversiune în scurgerea monotonă a zilelor la munca drumului. La început, îi arătaseră o compătimire discretă: prezenţa lui îi stingherea şi când îl vedeau pe aproape, vorbeau în şoaptă. În curând, însă, se plictisiră şi începură să se simtă de-a dreptul prost când Gallagher se aşeza lângă ei, fiindcă se inhibau şi vorbele li se stingeau pe buze; totodată încercau un simţământ ascuţit de jenă. Red era puţin ruşinat de reacţia sa. Într-o noapte, pe când era de gardă, chibzui îndelung şi ajunse la concluzia că nu-l putea ajuta oricât ar fi vrut. „E trist pentru el, dar nu pot să schimb nimic”, îşi zise el ridicând din umeri, şi lăsând privirea să i se piardă în noapte. „La dracu’, Gallagher e cel care suferă, nu eu”.

Corespondenţa sosea aproape zilnic şi atunci se petrecea ceva groaznic: Gallagher continuă să primească scrisori de la nevastă-sa. Prima îi fu înmânată câteva zile după ce părintele Leary îl înştiinţase despre moartea lui Mary – o scrisoare expediată cu o lună înainte. Wilson ridicase în noaptea aceea corespondenţa plutonului şi se întreba dacă trebuie sau nu să-i dea lui Gallagher scrisoarea.

— Să nu-i facă rău, se adresă el lui Croft.

Croft ridică din umeri.

— Nu poţi să ştii. Poate că o aşteaptă.

Era curios să vadă ce avea să se întâmple.

Glasul lui Wilson era firesc în clipa când îi înmână scrisoarea lui Gallagher.

— O scrisoare pentru tine, băiete.

Se simți stânjenit şi întoarse capul.

Obrazul lui Gallagher se făcu alb.

— Nu e pentru mine, zise el uitându-se la scrisoare. E o greşeală.

— E pentru tine, băiete.

Puse mâna pe umărul lui Gallagher, dar acesta i-o îndepărtă.

— Vrei s-o arunc? întrebă Wilson.

Gallagher identifică data de pe plic. Îl străbătu un fior.

— Nu, dă-mi-o, se bâlbâi el.

Făcu câțiva paşi şi deschise plicul. Nu desluşea cuvintele; îi păreau neciteţe. Începu să tremure. „Sfântă Fecioară, Iisuse", îşi zise el. Izbuti să-şi concentreze privirea asupra câtorva rânduri şi încetul cu încetul semnificația lor i se infiltră în minte. „Îmi fac griji pentru tine, te înfurii din orice, mă rog în fiecare noapte să nu păţeşti nimic. Te iubesc nespus când mă gândesc la copil, uneori însă nu pot să cred că se va întâmpla atât de curând. Doctorul a spus că nu mai sunt până atunci decât trei săptămâni". Gallagher îndoi scrisoarea şi începu să umble în cerc, orbeşte. O pată purpurie, de pe falcă, se contractă nervos.

— Oh! Doamne Sfinte! vorbi el cu glas tare.

Prinse din nou să tremure.

Gallagher nu putea să accepte moartea lui Mary. În nopțile când făcea de gardă se pomenea gândindu-se la întoarcerea sa acasă, şi îşi închipuia cum avea să fie când Mary îi va ieşi în întâmpinare. O deznădejde surdă îl copleşea atunci şi îşi repeta maşinal: „E moartă, e moartă", fără să creadă însă pe de-a-ntregul. Se năucise de-a binelea.

Scrisorile soseau însă, fără încetare şi Gallagher începu să capete treptat convingerea că Mary e în viață. Dacă cineva l-ar fi întrebat despre nevastă-sa, ar fi spus: „E moartă", şi totuşi continua să se gândească la ea la fel ca şi în trecut. Când Mary scria că aşteaptă să nască cam peste zece zile după ce el îi va citi acele rânduri, când îi spunea că o vizitase pe maică-sa în ajun,

Gallagher îşi zicea că acestea se întâmplaseră ieri, la ora când oamenii îşi mâncau ciorba. Obişnuința de a participa, luni întregi, la existența nevestei, doar prin intermediul scrisorilor ei, i se înrădăcinase prea puternic pentru a o mai putea smulge. Începea să se simtă fericit; aştepta plin de speranță sosirea scrisorilor, se gândea la ele noaptea, înainte de a adormi.

Totuşi, după câteva zile îşi dădu seama cu groază că data naşterii se apropia şi că în cele din urmă va primi ultima scrisoare, după care Mary va fi moartă. De la ea nu-i va mai rămâne nimic. Niciodată nu va mai primi veşti de la ea. Gallagher oscila între panică şi nesiguranță; avea momente când credea pur şi simplu că Mary e încă în viață. Întrevederea cu preotul făcea parte dintr-un vis urât. Uneori, după ce se scurgeau mai multe zile fără să fi primit scrisori, ea îi apărea parcă la o mare depărtare şi atunci înțelegea că nu avea s-o mai revadă niciodată. Totuşi, în cea mai mare parte a timpului scrisorile îi creau o emoție superstițioasă; se gândea că nu e moartă, dar că avea să moară dacă el nu va găsi vreun mijloc s-o salveze. Preotul îl întrebase în mai multe rânduri dacă nu vrea să plece în permisie, dar Gallagher nu fusese capabil să ia în considerație acest lucru: dacă ar fi plecat, ar fi însemnat să admită ceva ce nu voia să creadă.

Contrar freneziei cu care lucrase în primele zile, începu să părăsească şantierul şi să facă lungi plimbări de unul singur de-a lungul drumului. Fusese de câteva ori prevenit de primejdia ambuscadelor japoneze, dar nu era în stare să se preocupe de aşa ceva. Într-o zi se înapoie la bivuac pe jos, după ce parcursese o distanță de şapte mile. Oamenii socoteau că îşi pierduse mințile; uneori, noaptea, vorbeau despre asta şi Croft le spunea: „Omul ăsta a luat-o razna”. Se simțeau dezarmați, nu ştiau ce să-i mai spună. Red propuse să nu i se mai dea corespondența, dar ceilalți se temură să se amestece. Încercau emoția şi groaza pe care ar fi resimțit-o în prezența unui eveniment inevitabil. Gallagher nu-i mai stingherea; îl studiau cu o curiozitate morbidă, de parcă ar fi observat un bolnav care nu mai are decât puțin de trăit.

Subofițerul cu poşta, căruia i se raportă faptul, se duse la preot, care vorbi cu Gallagher. Dar când părintele Leary îi sugeră că ar fi mai potrivit dacă nu ar mai citi scrisorile de la nevastă, Gallagher îşi pledă cauza,

mormăind printre dinți: „Dacă-i opriți scrisorile, o să moară”. Deşi preotului îi scăpa înțelesul acestor cuvinte, ghici intensitatea sentimentelor lui Gallagher. Tulburat, se întrebă dacă nu era mai bine să recomande trimiterea lui într-un spital, dar avea o prejudecată împotriva azilelor de alienați mintali: îl îngrozeau. Demersul pe care îl întreprinse în mod confidențial în vederea obținerii unei permisii pentru Gallagher se dovedi zadarnic; fu informat de către Comandamentul Bazei că Crucea Roşie anchetase cazul şi că părinții lui Mary luaseră copilul în îngrijirea lor. În cele din urmă se mărgini şi el să-l observe pe Gallagher.

Şi Gallagher rătăcea de colo până colo, absorbit de lucruri despre care nu vorbea; uneori îl surprindeau zâmbind unei cunoaşteri tainice, numai de el ştiută. Ochii i se înroşiseră, iar pleoapele arătau jupuite şi parcă mânioase. Îl încolțeau tot mai des coşmaruri şi într-o noapte Wilson se deşteptă auzindu-l cum geme: „Doamne, te rog, n-o lăsa să moară, am să mă fac om de treabă, jur că am să mă fac om de treabă”. Înfiorându-se de groază, Wilson acoperi cu mâna gura lui Gallagher.

— Ai un vis rău, băiete dragă, şopti el.

— Da, bine. Gallagher tăcu.

Wilson hotărî să-i istorisească totul lui Croft. A doua zi de dimineață, însă, Gallagher fu calm şi solemn, şi lucră fără întrerupere pe şantierul drumului. Wilson îşi ținu gura ferecată.

O zi sau două mai târziu, plutonul fu trimis pe plajă, în corvoadă de descărcare. Gallagher primise în ajun ultima scrisoare de la nevastă-sa şi se străduia să-şi găsească destul curaj spre a o citi. Era preocupat şi distrat; nu acordă nicio atenție la ceea ce se vorbea în camion, şi curând după sosirea lor pe plajă părăsi şantierul. Descărcau nişte lăzi cu provizii de pe un vas de debarcare şi apăsarea poverii pe umeri îl scosese din sărite. Dădu drumul lăzii pe care o purta, bombănind: „Du-te dracului” şi o porni la drum.

— Unde te duci? îl strigă Croft din urmă.

— Nu ştiu, o să mă înapoiez.

Vorbi fără să se întoarcă, şi, ca şi cum ar fi vrut să scape de alte întrebări, o luă la fugă pe nisip. După vreo sută de metri simți deodată că a obosit şi îşi încetini pasul. Ajuns la o cotitură a plajei, aruncă o privire lipsită de

interes spre oameni. Mai multe vase de debarcare, cu motorul în funcțiune se legănau la țărm şi două coloane de oameni se duceau şi veneau între ambarcații şi depozitul de provizii. O pâclă se împrăştiase pe mare, ascunzând vederii cele câteva cargouri ancorate în larg. O luă după cotitură şi zări mai multe corturi orânduite pe plajă. Foile de la intrare erau ridicate şi printre ele desluşi, întinşi pe cuşete, nişte oameni care îşi vorbeau. „Compania 5279 Camionaj", citi el maşinal pe tabele. Oftă, în vreme ce continua să meargă. „Netrebnicii ăştia de camionagii sunt plini de baftă", îşi zise el fără prea multă amărăciune.

Trecu pe lângă limba de nisip unde fusese ucis Hennessey. Năpădit de milă, se opri, ca să prefire puțin nisip printre degete. „Bietul băiat, atât de tânăr, nici n-a apucat să cunoască porcăria asta de viață", se gândi el. Îşi aminti deodată că atunci când deplasaseră trupul lui Hennessey, spre a-l feri de valuri, casca i se rostogolise pe nisip cu un zgomot mat, de cenuşă. „Crăpăm cu toții, numai cu asta ne alegem". Gândul îi fugi la scrisoarea din buzunarul cămăşii şi începu să tremure. Aruncase o privire asupra ştampilei poştei şi ştia că aceasta era ultima scrisoare pe care i-o scrisese Mary. „Poate că a mai scris vreuna", se gândi el, scurmând nisipul cu vârful bocancului. Se aşeză, se uită în jur cu aerul bănuitor al unui animal, care se pregăteşte să-şi târască prada în vizuină şi rupse plicul. Fâşâitul hârtiei îi scrijeli nervii; devenise conştient de caracterul definitiv al gesturilor sale. Deodată, îşi dădu seama că mila pentru Hennessey nu-şi avea rostul. „Mi-e de-ajuns propriile mele supărări", bombăni el. În mâinile sale, filele scrisorii păreau lipsite de consistență.

Reciti de două ori ultimul paragraf: „Roy, dragul meu, e ultima scrisoare pe care ți-o scriu în aceste două, trei zile. Durerile au început chiar acum şi Jamie s-a dus să-l caute pe doctorul Newcome. Mie groaznic de frică fi nea el a spus că o să fie destul de greu, dar nu te frământa, totul o să meargă bine, ştiu asta. Aş fi vrut să fi aici cu mine, ai grijă de tine fi nea mie frică să rămân singură. Te iubesc mult, dragul meu".

Gallagher împături scrisoarea şi o puse din nou în buzunar. Fruntea îi ardea şi în cap simțea o durere surdă. Câteva minute nu se gândi la nimic şi în cele din urmă scuipă cu amărăciune. „Ah, scârbele astea de femei,

dragostea, atâta ştiu, te iubesc, dragul meu, nu vor altceva decât să-şi păstreze bărbatul”. Începu iar să tremure. Pentru prima dată, după atâtea luni, îşi amintea de frustrările şi plictiselile vieții sale conjugale: „Atâta vor femeile, să nu le scape bărbatul, fiindcă ştiu că mai târziu or să se facă nişte pocitanii, lua-le-ar dracu’ să le ia”. Se gândea cât de palidă era Mary ori de câte ori se trezea din somn, cum i se umfla obrazul stâng când dormea. Incidente neplăcute, fapte mărunte ale existenței lor, fermentau anevoie în creierul său, ca o zeamă groasă gata să dea în clocot. Acasă, Mary obişnuia să poarte un fileu de păr foarte strâns pe tâmple şi se deprinsese să umble într-un combinezon cu tivul destrămat. Dar lucrul cel mai îngrozitor, pe care nu şi-l mărturisise niciodată, era că putea să audă, prin peretele subțire al sălii de baie, zgomotele pe care le făcea Mary. Cei trei ani de căsnicie o veştejiseră. „Nu se îngrijea de loc”, se gândi el cu ciudă. În clipa aceasta îi ura amintirea, ura suferința căşunată în ultimele săptămâni. „Numai dragostea le interesează, nici nu-şi dau măcar osteneala să-şi păstreze silueta”. Scuipă din nou. „N-au nici... maniere”, îşi zise el. Ar fi vrut să spună „modestie”. Se gândi la mama ei, o femeie grasă şi prost îmbrăcată, şi îl cuprinse o furie nearticulată împotriva multor lucruri – împotriva soacrei sale atât de imense, a locuinței sărăcăcioase unde trăise din lipsă de bani, a ghinioanelor sale repetate, a nevestei, care şi după moarte îl făcuse să sufere atât de crunt. „N-am avut niciodată niciun fel de baftă, fir-ar să fie de viață. Se gândi la Hennessey şi expresia gurii i se înăspri. „Ți-au zburat creierii, pentru ce... pentru ce?” îşi aprinse o țigară şi aruncă chibritul urmărindu-l cu privirea până ce căzu în nisip. „Să te bați pentru nişte jidani puturoşi”. Se gândi la Goldstein. „Nişte nemernici, nu-s în stare să care o scârbă de tun, nu ți-ar bea un pahar pe veresie”. Se ridică împleticindu-se şi o porni iar. Ura şi o durere surdă îl izbeau în cap cu lovituri de ciocan.

O algă uriaşă fusese adusă de valuri pe plajă şi Gallagher se apropie de țărm spre a se uita mai bine la ea. Alga, lungă de vreo cincizeci de picioare, de un brun-închis, moale, elastică, lucioasă ca un şarpe, îi strecură un fior de groază. Îşi aminti de stârvurile din peşteră. „Ce bandă de ticăloşi beți am mai fost şi noi”, zise el. Era plin de remuşcări sau, mai corect, fiindcă avea sentimentul că făcuse ceva rău, îşi hrănea remuşcările. Alga îl înspăimântă

atât de tare, încât îşi reluă hoinăreala.

După ce merse câteva sute de metri, se aşeză pe coama unei dune care domina marea. Se apropia furtuna şi deodată i se făcu frig. Un nor întins pe vreo treizeci de mile, cu forma prelungă şi oarecum turtită a unui peşte, acoperise o parte din cer. Se stârni un vânticel care începu să ridice nisipul în fâşii orizontale, de-a lungul plajei. Gallagher continua să şadă, aşteptând ploaia care nu venea. Se bucura de starea lui sufletească proastă, de goliciunea deprimantă a peisajului, de valurile înspumate ce se zdrobeau de țărm. Fără să-şi dea seama, începu să deseneze o femeie pe nisip. O femeie cu sâni mari, mijloc subțire, coapse pline şi largi. Îşi examină cu seriozitate desenul, amintindu-şi că lui Mary îi era ruşine de sânişorii ei. O dată, ea îi spusese:

— Aş fi vrut să fie mari.

— Pentru ce?

— Ştiu că îți place mai mult când sunt mari.

— Nu, minți el, aşa cum sunt e tocmai bine.

Îl năpădi un val de tandrețe. Mary era foarte mititică şi se gândi că uneori i se părea doar o fetiță, şi ce mult îl distra seriozitatea ei. Râse încet şi deodată căzură toate barierele ridicate de închipuirea sa, astfel încât înțelese fără tăgadă că era moartă şi că nu avea s-o mai vadă niciodată. Conştiința acestui fapt îi străbătu ființa, asemeni unui torent de apă eliberat prin deschiderea unor stăvilare. Se pomeni plângând în hohote, apoi pierdu conştiința zgomotoaselor icniri căre-i exprimau neliniştea. Nu mai simțea decât o adâncă durere, care îl calma, dizolvându-i chisturile amărăciunii, ale resentimentelor şi ale fricii, lăsându-l golit parcă de substanțe. Plângea pe nisip, reconstituind clipele cele mai dulci şi mai plăcute din viața lor comună; îşi amintea ritmul excitant şi fluid al trupurilor lor în căldura dragostei, înțelegea uluit semnificația zâmbetului ei când îi întindea traista cu merinde dimineața, înainte de a pleca la lucru; îşi amintea trista, duioasa îmbrățişare care îi unise în ultima noapte a permisiei sale, din preziua îmbarcării. Se plimbaseră sub clar de lună prin portul oraşului Boston; îşi aducea aminte, cu inima zvâcnind, cum se aşezaseră tăcuți la pupa unei nave, ținându-se de mână cu o duioasă şi atentă linişte, spre a urmări zbuciumul dârei de

apă sub bătaia elicei. „Era o fată bună”, îşi zise el. Îşi spunea, fără să formuleze coerent, că nimeni nu-l înțelesese mai deplin şi încerca tainică uşurare la gândul că, deşi îl înțelesese, îl iubise totuşi. Aceasta îi redeschise rana, adâncindu-i simțământul pierderii. Zăcea pe nisip şi plângea amarnic, uitând unde se află, simțind în tot trupul numai povara dureroasă a nenorocirii sale. Din când în când se gândea la ultima scrisoare a lui Mary, ceea ce îi provoca un nou spasm de durere. Plânse aproape o oră.

În cele din urmă amorți istovit; se simțea curat şi parcă mai potolit. Pentru prima oară îşi aminti că avea un copil; se întrebă ce sex are şi cum o fi arătând. O clipă, încercă o bucurie gingaşă, gândindu-se – „dacă e băiat, am să-l antrenez de mic, să ajungă un jucător profesionist de base-ball, ca să câştige parale frumoase”. Gândurile i se destrămau, lăsând un gol şi o pace adâncă în mintea lui. Se uită posomorât la jungla din spatele său, întrebându-se cât timp i-ar trebui ca să se întoarcă. Pe plajă, vântul continua să sufle şi emoțiile sale se făceau tot mai vagi şi mai fluide. Căzu din nou pradă tristeții şi gândurile îi alergară la lucruri reci şi singuratice, ca şi vântul iarna pe o plajă.

„E o ruşine că o astfel de nenorocire i s-a întâmplat tocmai lui Gallagher”, îşi zicea Roth. Oamenii se opriseră din lucru pentru o oră, ca să-şi mănânce rațiile K, iar Roth plecase să se plimbe de-a lungul plajei. Îşi amintea expresia lui Gallagher, când se întorsese din hoinăreala lui. Ochii îi erau foarte roşii; se vedea cât de colo că plânsese. „Şi totuşi, ia lucrurile destul de bine, se gândi Roth suspinând. E un băiat ignorant, fără educație, cu sentimente rudimentare”. Clătină din cap şi continuă să-şi târşâie picioarele prin nisip. Aerul său absorbit, bărbia sprijinită în piept, îi scoteau în evidență spinarea cocârjată.

Norul gros, de ploaie, care întunecase cerul în cursul dimineții, se risipise, şi razele soarelui cădeau fierbinți pe cascheta sa de un verde decolorat. Se opri şi îşi şterse sudoarea de pe frunte. Climatul acesta tropical e înşelător, se gândi el, foarte nesănătos, şi plin de miasme. Îl dureau brațele şi picioarele după ce cărase atâtea lăzi şi suspină iarăşi. „Sunt prea bătrân pentru asemenea corvoadă. Treaba asta e potrivită pentru Wilson, pentru

Ridge, sau chiar pentru Goldstein; dar nu şi pentru mine”. Un zâmbet strâmb îi apăru pe buze. „L-am judecat greşit pe Goldstein, îşi zise el, e foarte bine construit pentru greutatea lui, e voinic, dar de la o vreme s-a schimbat, nu ştiu ce e cu el. E în permanenţă posomorât, îl frământă ceva de când s-a întors cu prima grupă de pe linia frontului. Presupun că luptele l-au făcut să se schimbe. Şi era un băiat atât de vesel când l-am cunoscut, un adevărat copil nevinovat, gata să lege prietenie cu toată lumea. Să nu te încrezi în primele impresii. De pildă, Brown, e prea sigur de el şi se ia după prima impresie; de aceea nici nu mă are la stomac. Cică într-o noapte am stat prea mult de gardă. Dacă aş fi încercat să trag chiulul, ar fi avut dreptate; dar dat fiind faptele, cred că pur şi simplu nu mă are la stomac”.

Îşi frecă nasul şi suspină. „Aş putea fi prieten cu ei, dar ce avem noi de împărţit? Ei nu mă înţeleg şi nici eu nu-i înţeleg. Ca să le fii prieten, trebuie să ai un fel de încredere în tine, de care eu sunt lipsit. Dacă n-ar fi fost criza aceea economică pe vremea când am isprăvit colegiul... Dar ce rost are să mă mai înşel pe mine însumi, nu sunt un tip agresiv, aşa că orice aş fi făcut, n-aş fi avut succes în viaţă. Zadarnic mă amăgesc. Aici, în armată, tot ce ştiu ei, e că nu pot face aceeaşi muncă fizică, aşa că mă privesc de sus. Habar n-au ce se petrece în capul meu şi de altfel nici nu le pasă. Gândurile alese, intelectul – ce înseamnă asta pentru ei? Dacă voiam, puteam fi prietenul lor, sunt făcut pentru prietenie. Am experienţă, aş fi putut să le spun o mulţime de lucruri, dar cine mi-ar da ascultare? Plescăi din limbă în semn de frustrare. „Aşa s-a întâmplat întotdeauna cu mine. Dacă aş fi găsit o activitate corespunzătoare aptitudinilor mele, aş fi ajuns departe”.

Trecu pe lângă limba de nisip şi se apropie curios de alga adusă de valuri pe plajă. „Ar trebui să mă pricep puţin, căci algele uriaşe au făcut obiectul studiilor mele la colegiu, dar am uitat totul”. La gândul acesta, fu cuprins de amărăciune. „La ce-ţi foloseşte toată învăţătura asta, dacă nu eşti în stare să-ţi mai aminteşti nimic?” Se uită la algă şi o apucă de un capăt. „Parcă ar fi un şarpe. Un organism atât de simplu. O ancoră la coadă, cu care se fixează de stânci, o gură la celălalt capăt, şi o legătură între ele. Ce poate fi mai simplu? Un organism primitiv, o algă brună, iată ce e; dacă m-aş concentra mai mult, totul mi-ar reveni în minte, Macrocystis, sau cam aşa

ceva, e numele pe care-l poartă, popular i se mai spune Şiretul Dracului, sau poate o fi altceva? Maccocystis pyrifera, acum îmi amintesc, ni s-a ținut şi o prelegere cu subiectul acesta. Poate că ar trebui să mă ocup iar de botanică, nu sunt decât doisprezece ani de atunci, aş fi putut să-mi reîmprospătez memoria; cred că se găsesc posturi bune în această ramură de activitate. E un subiect fascinant".

Dădu drumul algei. „E o plantă ciudată, aş vrea să-mi amintesc mai multe despre ea. Toate plantele acestea marine merită să fie studiate – plancton, alge verzi, alge brune, alge roşii, sunt surprins ce bună memorie am. Am să-i scriu Dorei să-mi găsească conspectele de botanică; poate că am să mă apuc iarăşi de lucru".

Făcu drumul întors, cercetând algele şi frânturile de lemn risipite de-a lungul plajei. „Numai lucruri moarte, se gândi. Tot ce trăieşte trebuie să şi moară. Eu am şi început să simt că îmbătrânesc. Am treizeci şi patru de ani, probabil că am depăşit jumătate din viață, şi ce-am realizat până acum? Există un cuvânt idiş în legătură cu aceasta, şi Goldstein trebuie să-l ştie. Nu-mi pare totuşi rău că n-am învățat niciodată idiş, e mai bine că părinții mei sunt în pas cu vremurile noi".

„Ah, şi cum mă mai dor umerii! De ce nu ne-or lăsa în pace măcar o zi?" Zări, în depărtare, pe oamenii din plutonul său şi i se strânse inima. „Oh, au reluat lucrul. Or să mă ia cu toții peste picior, şi ce-aş putea să le spun, că studiam o algă? Nu m-ar înțelege. De ce nu mi-a trecut prin cap că ar fi trebuit să mă grăbesc?"

Anevoie, cu teamă, Roth începu să alerge.

— De unde eşti... din Sicilia? îl întrebă Polack pe Minetta.

Osteniți, îşi târau picioarele prin nisip. Bombănind, Minetta azvârli o cutie goală de conserve peste o grămadă de alte cutii goale.

— Nu, din Veneția, zise el. Bunicul meu era un mare grangure, un aristocrat din împrejurimile Veneției.

Se înapoiară, îndreptându-se spre ambarcație.

— Cum de ştii atâtea lucruri despre Italia? întrebă Minetta pe Polack.

— Ei, cum să nu ştiu? zise Polack. Am trăit în mijlocul unor macaronari.

Ştiu mai multe despre ei, decât tine.

— Nu, îți închipui numai, zise Minetta. Eu nu prea vorbesc despre asta cu oricine, ştii cum sunt oamenii, au impresia că le torni gogoşi, dar poți să mă crezi, e adevărul adevărat, ai cuvântul meu. Acolo, în Italia, ai mei erau din lumea mare, din rândurile nobilimii. Cât a trăit, taică-meu n-a ştiut ce înseamnă munca. Nu făcea altceva decât să meargă la vânătoare. Aveam un adevărat domeniu.

— Zău?

— Crezi că glumesc? Uită-te la mine, nu am mutră de italian, am părul castaniu şi pielea albă. Ar trebui să-i vezi pe ceilalți din familie; toți sunt blonzi. Eu am rămas oaia râioasă. După asta se recunosc aristocrații, au tenul alb. Oraşul din care ne tragem poartă numele unui strămoş, ducele de Minetta.

Polack se aşeză pe nisip.

— De ce să ne spetim? Hai să ne mai odihnim un pic.

— Ascultă-mă, continuă Minetta cu convingere, ştiu că nu mă crezi, dar dacă ai să vii vreodată la New York, să treci să mă vezi. Am să-ți arăt decorații păstrate în familie. Tata ni le arăta adesea. Zău, avea o cutie plină. Ah, mă dor şalele.

Croft trecu pe lângă ei, aruncându-le peste umăr:

— Hei, răcanilor, mai lăsați trândăveala.

Polack oftă şi se ridică în picioare.

— Zău aşa, nu e nicio scofală cu meseria asta. Ce-i pasă lui Croft dacă mai lenevim şi noi câte puțin?

— Tipul ăsta nu se gândeşte decât la galoanele lui.

— Toți sunt la fel, răspunse Polack. Pronunța „zânt" în loc de „sunt". Minetta încuviință din cap.

— Aşteaptă numai să dau peste unul din ăştia după război.

— Ce-ai să faci? Ai să-l cinsteşti cu un păhărel pe Croft?

— Crezi că mi-e frică de el? se îmbățoşă Minetta. Am făcut parte dintr-o echipă de box, Mănuşile de Aur, aşa că nu mă prea sperii.

Zâmbetul lui Polack îl scotea din sărite.

— Singurul pe care l-ai putea cafti ar fi Roth, spuse Polack.

— Ia mai du-te dracului, îmi pierd vremea stând de vorbă cu tine.

— Sunt prea ignorant.

Încărcară fiecare în spinare câte o ladă luată de pe bordul ambarcației şi o porniră la drum spre depozitul de provizii.

— Doamne, nu mai pot să îndur, explodă Minetta furios. Nu mai am nicio ambiție.

— Ei nu mai spune!

— Ți-oi fi închipuind că sunt un nătărău? întrebă Minetta. Ar fi trebuit să mă vezi în viața civilă. Ştiam să mă îmbrac, îmi plăcea viața, în tot ce făceam eram întotdeauna în frunte. Aş fi ajuns subofițer dacă m-aş fi agitat puțin pentru galoane, sau dacă aş fi un lingău ca Stanley, dar nu merită osteneala. Trebuie să te respecți pe tine însuți.

— Ei şi ce te frământi atâta? întrebă Polack. Uite, eu câştigam o sută cincizeci de dolari pe săptămână şi aveam rabla mea proprie. Eram în combinație cu Lefty Rizzo – era o combinație, nu glumă. Nu era curvă pe lume pe care să n-o pot avea, modele, actrițe, fetele cele mai nostime. Şi nu lucram decât douăzeci de ore pe săptămână, ba nu, douăzeci şi cinci, aproape patru ore, pe zi, de la cinci la nouă, şase zile pe săptămână, plasam bilete la loterie. Ei, şi m-ai auzit cumva bombănind şi fugind de corvezi? Aşa ne e scris, asta e. Nu ne rămâne decât să stăm cu burta la pământ şi să luăm lucrurile cât mai uşor.

„Polack are cam douăzeci şi unu de ani”, socoti Minetta. Se întreba dacă Polack îl mințise când îi vorbise de câştigurile sale. Îl stingherea faptul că nu ştia niciodată ce se petrece în mintea lui Polack, în timp ce acesta părea să-i citească întotdeauna gândurile. Neştiind ce să mai răspundă, trecu la atac:

— Să stăm cu burta la pământ? Dar ce, tu te afli în armată pentru că ai vrut?

— De unde ştii că n-aş fi putut să scap?

— Ştiu, îl zeflemisi Minetta, fiindcă nu cred să fie om cu scaun la cap care să stea în armată, când ar putea face altminteri.

Îşi descărcă povara peste o grămadă de lăzi, apoi reluă drumul spre ambarcație.

— Când eşti militar ai mâinile şi picioarele legate. Orice ți s-ar întâmpla,

nu poți să faci nimic. Uită-te la Gallagher. Vai de capul lui. I-a murit nevasta, dar el nu poate să se clintească de aici.

Polack se strâmbă.

— Vrei să ştii de ce e Gallagher atât de nenorocit?

— Știu

— Nu, nu ştii. Aveam un văr a cărui nevastă a murit într-un accident. Iisuse Cristoase, să-l fi văzut pe văru-meu! Şi de ce, mă rog? Pentru o muiere. Am încercat să-i vorbesc, i-am spus: „Ascultă, de ce dracu' te tot miorlăi? Muieri sunt pe toate cărările. În şase luni ai să fii lecuit şi nici n-ai să-ți mai aminteşti mutra nevestei tale". El s-a uitat la mine şi a început iar să se vaiete: „Of, of, of!" Eu am dat să-i explic încă o dată cum stau lucrurile. Atunci ce crezi că mi-a spus văru-meu?

— Ei, ce ți-a spus?

— Mi-a spus: „Şase luni? Să le ia dracu'! Ce-am să mă fac la noapte?"

Minetta râse fără să vrea.

— Să te cred?

Polack ridică din umeri şi încărcă o ladă în spinare.

— Ce-mi pasă dacă mă crezi sau nu? Eu ți-am spus, asta e tot.

Porni din nou la drum.

— Hei! Cât e ceasul?

— Două.

Polack suspină.

— Încă două ore de tras.

Înainta anevoie prin nisip.

— Stai să-ți povestesc despre tipesa aia care a scris o carte, zise el.

La ora trei după-amiază plutonul făcu o pauză – ultima din ziua aceea. Stanley se lungi pe nisip, alături de Brown, şi îi oferi o țigară.

— Hai, mai ia una, parcă nu te țin tot eu cu țigările!

Brown se întinse mormăind.

— Încep să îmbătrânesc. Ştii, în căldura asta tropicală nu poți arăta ce eşti în stare să faci.

— De ce nu mărturiseşti c-ai avea poftă să tragi chiulul?

De când fusese numit caporal, atitudinea lui Stanley se schimbase față de Brown. Nu mai era tot timpul de acord cu Brown şi adeseori îl lua în zeflemea.

— Încă o săptămână şi ai să fii aidoma lui Roth.

— Du-te naibii.

— Haide, te tachinez, sergentule.

Stanley nu-şi dădea seama de propria sa schimbare. De îndată ce fusese încadrat în acest pluton se străduise să fie cu ochii în patru; nu deschisese niciodată gura fără să fi chibzuit înainte la cele ce avea să spună, îşi alesese cu grijă prieteniile, comportarea fusese în funcție de simpatiile şi antipatiile lui Brown. Pe nesimțite, fără s-o fi făcut de altfel cu intenție, influențase atitudinea lui Brown față de acei oameni din secție despre care acesta nu avea încă o părere formată. Pe de altă parte, găsea că e firesc să simpatizeze pe cei cu care Brown era în termeni buni. Dar nu-şi formulase niciodată lucrurile acestea cu limpezime. Deşi îşi dorise de multă vreme să fie înaintat caporal, nu-şi mărturisise niciodată aceasta. Dăduse – mai degrabă – ascultare aluziilor şi neliniştilor născute din raporturile sale cu Brown.

Brown observase acestea şi râdea pe sub mustață, dar sfârşise totuşi prin a-l recomanda pentru avansare. Deşi nu-şi dădea seama, Brown ajunsese să depindă de Stanley: îi încălzea sufletul admirația, respectul, interesul nemărginit pe care acesta îl manifesta cu orice prilej. Obişnuia să-şi spună: „Stanley mă perie, dar îşi bate joc de mine”; totuşi, când Croft îi vorbi despre un nou caporal, nu se gândise decât la Stanley. Făcuse tot felul de obiecții în legătură cu ceilalți; uitase că disprețul față de oamenii pe care el şi Croft îi treceau în revistă în vederea avansării, îi fusese inspirat de Stanley. Spre surprinderea sa, se pomenise lăudându-l pe Stanley.

Mai târziu, când Stanley se deprinsese a da ordine, schimbarea deveni şi mai evidentă. Glasul său dobândise mai multă autoritate, începuse să se poarte urât cu cei care-i displăceau şi devenise mai familiar în raporturile sale cu Brown. Fără să-şi fi formulat cu limpezime această concluzie, înțelesese că Brown nu-i mai putea fi de folos; urma să rămână caporal, până ce unul dintre sergenți avea să fie rănit sau ucis. La început continuase să-şi manifeste deferența față de Brown şi să-l aprobe în toate

chestiunile. Cu timpul devenise mai conştient de ipocrizia sa şi începuse să nu se mai simtă în largul său în nou-i rol. Spiritul său critic accepta tot mai greu prostiile lui Brown. Nu trecu mult şi începu să-şi exprime propriile sale păreri. Apoi prinse să-şi dea aere.

Stanley expiră fără grabă fumul ţigării şi repetă:

— Mda, ai să fii aidoma lui Roth.

Brown nu răspunse şi Stanley scuipă.

— Să-ţi spun ceva în legătură cu Roth, adăugă el. Glasul îi devenise sentenţios, ca al lui Brown. Nu e băiat rău, dar n-are măduvă în oase. E tipul omului care nu realizează niciodată nimic, fiindcă nu e în stare să-şi ia o răspundere.

— Greşeşti, măi băiete, răspunde Brown. Nu sunt mulţi acei care şi-ar risca pe gratis pielea.

— Aş, nu vreau să spun asta, replică Stanley. Ia-l de pildă în viaţa lui civilă. Şi el a vrut să ajungă cineva, aşa ca dumneata sau ca mine, dar nu l-au ţinut balamalele. E prea prudent. Trebuie să ştii să te descurci, dacă ai de gând să pui mâna pe ceva mai de soi.

— Tu pe ce-ai pus mâna?

— Eu am riscat şi am câştigat.

Brown râse.

— Sigur, ai regulat pe vreuna în lipsa bărbatului.

Stanley scuipă iar – o deprindere contractată de la Croft.

— Să-ţi spun ceva. Curând după ce m-am însurat cu Ruthie, am avut ocazia să cumpărăm nişte mobilă de la un tip care pleca din oraş, o ocazie grozavă, dar tipul voia bani-gheaţă. Nu aveam banii trebuincioşi şi bătrânul nu putea să-mi dea nimic în momentul acela. Pentru vreo trei sute de dolari, mi se oferea o mobilă de salon care, nouă, ar fi costat peste o mie de dolari. Ştii, aşa ceva face impresie când ai musafiri. Crezi că am stat cu braţele încrucişate spunând că e păcat şi – cu atât mai rău? Află că nu. Am luat bani de la garajul unde lucram.

— Cum adică – ai luat bani?

— Oh, n-a fost prea complicat, trebuie numai să te descurci. Eram facturierul garajului şi se încasau cam o mie de dolari zilnic pentru reparaţii.

Era un garaj mare. Am luat banii din casa de bani şi nu am contabilizat intrările a trei maşini care totalizau cele trei sute de dolari. A doua zi, pentru a astupa gaura, am operat intrările din ajun şi nu am înregistrat câteva intrări din ziua aceea.

— Cât timp ai dus-o aşa? întrebă Brown.

— Două săptămâni încheiate. Ce spui de asta? Erau zile când încasările erau slabe şi tremuram ca varga, căci cu cele trei sute de dolari lipsă nu prea mai rămânea mare lucru în casă. Desigur, păstram facturile din ajun, ca şi cum n-ar fi fost încă plătite; dar erau uneori atât de puține maşini la reparat, încât aş fi pățit-o rău dacă cineva şi-ar fi băgat nasul în registre în ziua aceea.

— Bine, şi cum ai scos-o la capăt?

Ține-te bine, să nu cazi: am făcut un împrumut de trei sute de dolari garantat de mobila pe care o cumpărasem, şi când am avut banii, i-am pus la loc. Cât despre împrumut, l-am plătit în rate lunare. Iată cum am făcut rost de mobilă pe o nimica toată. Şi nu-ți închipui cum bat la ochi. N-aş fi avut niciodată asemenea mobilă de salon, dacă nu aş fi riscat.

— Ai întors-o bine, admise Brown.

Era impresionat; nu-l cunoscuse pe Stanley sub aspectul acesta.

— Trebuie să ai nervi pentru aşa ceva, zău aşa zise Stanley.

Îşi amintea câte nopți albe petrecuse în cursul celor două săptămâni. Îl chinuiseră tot felul de temeri. În orele posomorâte din preajma zorilor, manipulațiile sale băneşti îi apăreau confuze, de neînțeles; recapitula alterările înscrise în registrele sale contabile şi de fiecare dată avea impresia că descoperă noi erori; era convins că maşinația va fi descoperită. Încerca să se concentreze, se surprindea repetând necontenit aceeaşi adunare – „opt şi cu treizeci şi cinci face... face... opt şi cu treizeci şi cinci face trei şi rețin unu...” Avea tulburări de digestie şi abia dacă putu să se mai hrănească. Erau nopți când stătea în pat, asudând, pradă neliniştii, deznădejdii. Se mira că nimeni nu bagă de seamă nimic.

Viața lui sexuală avusese de suferit. Nu avea decât optsprezece ani când se însurase, cu câteva săptămâni înainte de afacerea cu mobila; lipsa de experiență îl făcea să nu corespundă, să fie incapabil de a se controla.

Elanurile sale erau scurte şi nervoase; i se întâmpla să plângă în brațele nevestei în urma înfrângerilor repetate. Se însurase atât de tânăr fiindcă era îndrăgostit, dar şi fiindcă avea încredere în el însuşi şi fremăta de nerăbdare. I se spusese întotdeauna că arată mai matur decât vârsta lui, şi pentru că socotea că trebuie să-şi încerce norocul, îşi asumase răspunderea de îndată ce se crezuse în stare s-o facă. Aceasta îl şi determinase să cumpere mobila. Dar agitația pricinuită de această afacere, ca şi rigorile vieții sale casnice îi depăşiseră posibilitățile fizice. Frământările acestea pe două fronturi nu făceau decât să-i sporească neliniştea.

După ce pusese banii la loc, virilitatea îi sporise iarăşi, deşi, sub acest raport, nu avusese niciodată prea multă încredere în forțele sale. Adeseori încerca un regret nemărturisit când evoca îmbrățişările pasionate pe care i le dăruia viitoarea lui nevastă înainte de căsătorie. Dar din toate acestea nu exterioriza aproape nimic; nu împărtăşise niciodată soției modul în care cumpărase mobila, iar în dragoste se prefăcuse atât de pătimaş, încât sfârşise prin a crede şi el. De la garaj, trecuse funcționar în biroul unui expert contabil. Studiase contabilitatea la un curs seral. Învățase alte modalități de a face bani şi îşi concepuse copilul în mod voit. Avusese apoi alte necazuri băneşti şi alte nopți albe. Nemişcat, năclăit de sudoare, încerca să desluşească tavanul prin întunericul din încăpere. Dar odată cu dimineața îi revenea încrederea în sine şi ajungea la concluzia că merita să înfrunte riscurile.

— Trebuie să ai nervi pentru aşa ceva, repetă el.

Deşi neplăcute, amintirile acestea îl umpleau de mândrie.

— Dacă vrei să ajungi cineva, zise el, nu trebuie să te dai înapoi de la nimic.

— Sigur, e bine să ştii pe cine să perii, îi aminti Brown.

— Asta face parte din sistem, spuse Stanley cu răceală.

Brown mai avea câteva arme pe care le putea folosi împotriva lui.

Stanley se uită la oamenii întinşi pe plajă, gândindu-se cu ce monedă să-i plătească lui Brown. Îl zări pe Croft mergând cu paşi mari şi scrutând jungla.

— Ce meştereşte Croft? întrebă el, urmărindu-l din ochi.

— Pesemne că a văzut ceva, zise Brown, pe punctul de a se ridica în

picioare. În jurul lor, oamenii din pluton începeau să se mişte ca nişte vite care întorc capul în direcția unui sunet sau a unui miros neobişnuit.

— Hei, ia te uită, Croft caută ceva! mârâi Stanley.

— Se petrece ceva, mormăi Brown.

În clipa aceea Croft trase o rafală spre junglă şi se aruncă la pământ. Oamenii tresăriră la zgomotul împuşcăturilor, neaşteptat de sonore, şi se lungiră pe nisip. O puşcă japoneză răspunse cu foc. Cu toții începură să tragă fără niciun discernământ spre desişul junglei. Stanley se pomeni asudând atât de groaznic încât nu putu să potrivească înălțătorul puştii. Stătea acolo, cu simțurile răsculate, cu trupul contractându-se inconştient la trecerea gloanțelor, care zumzăiau ca nişte albine. Se gândi cu surprindere – cineva ar putea fi rănit. Îi veni pe dată în minte, o glumă în legătură cu aceasta şi începu să râdă încet. Cineva, dindărătul lui, scoase un țipăt şi împuşcăturile încetară. Urmă o tăcere îndelungată, neliniştită, şi Stanley remarcă aerul cald care tremura deasupra nisipului.

În cele din urmă Croft se ridică cu precauție şi se avântă spre junglă. Ajuns la liziera desişului, făcu semn celor din preajmă, să se apropie. Stanley stătea cu ochii plecați spre nisip, trăgând nădejde că Croft nu îl va zări. Urmă o pauză, o aşteptare de câteva minute, apoi Croft, Wilson şi Martinez ieşiră din desiş şi se înapoiară spre plajă.

— La doi le-am venit de hac. Nu cred să mai fi fost şi alții, căci şi-ar fi aruncat ranițele şi ar fi luat-o la sănătoasa.

Scuipă în nisip.

— Cine a fost rănit?

— Minetta, zise Goldstein.

Stătea îngenuncheat lângă Minetta şi-i apăsa piciorul rănit cu o faşă de prim ajutor.

— Lasă-mă să văd, porunci Croft.

Sfâşie pantalonii lui Minetta şi se uită la rană.

— O simplă zgârietură, zise el.

— Dacă ți se întâmpla dumitale, nu spuneai aşa, gemu Minetta.

Fața lui Croft se schimonosi într-un zâmbet.

— N-ai să mori din asta, băiete.

Privi la oamenii care făceau cerc în jurul lui.

— Fir-ar să fie de treabă, exclamă el, să ne risipim. Poate mai sunt şi alţi japonezi care ne dau târcoale.

Oamenii vorbeau, se bâlbâiau pe întrecute. Încercau o senzaţie nervoasă de uşurare. Croft îşi consultă ceasul.

— Nu mai avem decât patruzeci de minute până la sosirea camionului. Risipiţi-vă pe plajă şi deschideţi bine ochii. Astăzi am isprăvit cu descărcatul.

Se întoarse spre pilotul uneia din ambarcaţii.

— Voi faceţi de gardă la noapte, la depozit?

— Da.

— Cu japonezii ăştia prin preajmă, mă tem că n-o să prea aveţi parte de somn.

Aprinse o ţigară şi se apropie de Minetta.

— Nu te clinteşti de aici, băiete, până la sosirea camionului. Apasă-ţi pansamentul pe picior şi n-ai să păţeşti nimic.

Stanley şi Brown se culcară pe burtă. Schimbau păreri scrutând jungla. Stanley se simţea vlăguit. Se străduia să nu arate panica ce-l stăpânea, dar nu înceta să-şi repete cât de prosteşte se crezuse în siguranţă, în vreme ce japonezii le dădeau târcoale. „Nu poţi şti niciodată ce poate să-ţi cadă pe cap”, îşi zise el. Îl năpădise o groază nespusă pe care abia reuşi să o înfrângă. Nervii săi nu mai erau buni de nimic. Simţi nevoia să spună ceva absurd şi rosti primul lucru care-i trecu prin minte:

— Mă întreb ce-o fi zicând Gallagher.

— Ce vrei să spui?

— Ei bine, noi le facem de petrecanie la japonezi, îi vedem murind lângă noi şi el se gândeşte la nevastă-sa.

— Eh, exclamă Brown, cred că nu face nicio legătură.

Stanley se uită la Gallagher, care vorbea potolit cu Wilson.

— Parcă s-a mai liniştit, zise el.

Brown ridică din umeri.

— Îmi pare rău pentru el, dar, la urma urmei, poate că are noroc.

— Cum adică?

— Oamenii nu ştiu ce noroc dă peste ei când scapă de o femeie. N-o

cunosc pe nevasta lui Gallagher, dar când îl văd atât de pricăjit, mă gândesc că nu era în stare s-o satisfacă. La naiba, femeile te încornorează chiar dacă le dai şi cerul şi pământul, aşa că nu m-ar mira prea tare ca ea să-şi fi făcut de cap, mai ales în primele luni, când datorită plodului din pântece nu avea ce risca.

— Nu-ți stă gândul decât la d-astea, mormăi Stanley. În momentul acesta îl ura pe Brown. Dispreţul pe care acesta îl arăta faţă de femei îi stârnea gelozia, îi răscolea temerile, pe care de obicei reuşea să şi le înăbuşe. O clipă, avu aproape convingerea că şi nevastă-sa îl încornora; deşi respinse acest gând, se simţi tulburat şi nervos.

— Am să-ţi spun ce gândesc eu despre ceea ce s-a întâmplat adineaori, zise Brown. Stai liniştit de vorbă şi ***bum!*** ceva o ia din loc. Nu ştii niciodată ce poate să-ţi cadă în cap. Crezi că Minetta nu dârdâie de frică în clipa asta? Învaţă ce e frica. Dacă vrei să ştii, abia după ce am să mă văd în America am să scap de spaima că dintr-o clipă într-alta poate să mi se întâmple ceva. E de ajuns un flecuşteţ – şi s-a isprăvit cu tine.

Pe Stanley îl năpădise o nelinişte inexprimabilă. Înţelegea în mod nedesluşit că aceasta se datora în parte groazei sale de moarte, o groază pe care o încerca acut pentru prima oară; mai ştia că neliniştea sa era legată şi de gândurile lui dinaintea schimbului de împuşcături. Această groază îşi găsea rădăcini în gelozia sa, în indiferenţa lui faţă de actul sexual, în lungile şi freneticele insomnii de acasă. Ceva neînţeles îl făcu deodată să nu se mai gândească la Gallagher şi la moartea neaşteptată a nevestei lui; toate îi păreau prea penibile. „Te fereşti cât poţi, îşi zise el, dar eşti lovit pe la spate. Nu-ţi dai seama că ţi se întinde o cursă”. Îl frământa o tulburare adâncă. Îşi plimbă privirea în jur, trase cu urechea la canonada de artilerie din depărtare, asaltat de o nelinişte crescândă şi aproape dureroasă. Era scăldat în propria lui transpiraţie şi îi venea să plângă. Acţiunea conjugată a căldurii, a reverberaţiei nisipului, a încordării nervoase provocată de acţiunea militară de mai înainte, îl vlăgui cu totul. Se simţea lipsit de puteri şi copleşit de groază. Nu mai înţelegea nimic. Experienţa sa de luptă se rezuma la câteva patrulări lipsite de importanţă. Cu toate acestea, perspectiva unor viitoare patrulări îl umplea de scârbă şi de spaimă. Se întreba cum va putea să-şi

conducă oamenii la luptă, când lui însuşi îi era atât de frică; ştia totuşi că va trebui să mai obțină un galon şi încă unul, şi că se va strădui să urce treptele ierarhice. Însă în acel moment ceva nu era în ordine, ceva îl dezorienta.

— Afurisita asta de căldură te dă gata, bolborosi el întorcându-se spre Brown. Îl strivea o senzație vagă, înăbuşitoare, de groază.

— Îți închipui că ştii foarte bine un anumit lucru, şi când colo nu, cunoşti nimic, zise Brown. Ca şi şmecheria ta cu garajul. Ai avut noroc, asta e. Crezi că eu aveam habar de japonezii ăştia strecurați în preajma noastră? Zău, Stanley, aşa s-a întâmplat şi cu şmecheria ta cu garajul. Cum dracu' să prevezi când are să-ți cadă pacostea pe cap? La fel şi în afacerile mele, cu vânzările. Sunt tot soiul de mijloace, de şiretlicuri ca să câştigi parale din gros, dar nu eşti niciodată sigur de nimic.

— De! exclamă Stanley.

Abia îl asculta. Încerca o revoltă surdă împotriva a tot ce îl făcea să fie îngrijorat, ori invidios, a tot ceea ce îl împingea să alerge necontenit după afaceri dubioase. Nu ştia care era pricina, dar fără să şi-o formuleze prea explicit, îşi spunea că va mai petrece multe nopți albe frământându-şi creierii, transpirat şi neliniştit.

11

Campania se împotmolise. După înaintările realizate în săptămâna următoare atacului japonezilor de-a lungul râului, Cummings se opri pentru câteva zile spre a-şi consolida liniile şi a-şi completa rețeaua de drumuri. Această haltă, care potrivit socotelilor lui trebuia să fie vremelnică şi să preceadă un atac frontal împotriva liniei Toyaku, se dovedi nefastă. Deşi tactica lui Cummings era ca totdeauna perfect concepută, coordonarea diverselor sale servicii bine pusă la punct, rezultatul fu aproape nul. Frontul, care ar fi trebuit să se fortifice între timp, se comportă ca un animal istovit; aproape că adormi, lăsându-se furat de un fel de hibernare. O letargie adâncă cuprinse trupele din linia frontului.

În cursul celor două săptămâni care urmară acestei halte, după o serie de patrulări intensive şi de puternice atacuri locale, Cummings înaintă cu patru sute de metri în unele sectoare şi captură un total de trei avanposturi japoneze. Câteva companii angajau bătălii de patrule, schimbau focuri de armă sterile, apoi se retrăgeau pe pozițiile lor. În puținele împrejurări când li se întâmplă să cucerească o porțiune de teren mai importantă, o abandonară la primul contraatac mai serios. Pierderile sporite în rândurile celor mai viteji dintre ofițerii din linia întâi, dovedeau îndeajuns spiritul refractar al trupelor. Cummings ştia cum s-ar desfăşura o acțiune militară în aceste condiții. S-ar dezlănțui un atac împotriva unui punct puternic apărat, unii oameni ar tărăgăni să intre în acțiune, coordonarea ar lăsa de dorit, şi totul ar sfârşi cu un pumn de viteji, şi câțiva ofițeri şi subofițeri, care s-ar angaja în luptă cu forțe superioare – în vreme ce trupele de sprijin s-ar volatiliza.

Cummings se deplasă de mai multe ori pe front şi îşi dădu seama că oamenii îşi pregătiseră culcuşul. Îşi îmbunătățiseră bivuacurile, săpaseră şanțuri de drenaj, îşi instalaseră acoperişuri deasupra tranşeelor de gardă, şi în unele companii văzu drumuri aşternute cu scânduri. Dacă oamenii s-ar fi aşteptat să plece din locurile acestea, desigur că n-ar fi făcut asemenea amenajări. Aceasta însemna siguranță şi permanență, ceea ce la rândul său se traducea printr-o foarte primejdioasă schimbare în atitudinea lor. Odată

ce oamenii se opreau şi rămâneau îndeajuns pe un loc, astfel încât acesta să capete în ochii lor un caracter familiar, era mult mai greu să-i porneşti iar la luptă.

„Sunt ca nişte câini în cuşca lor, îşi zise Cummings; ar lătra cu arţag la orice ordin ce li s-ar da”.

Fiecare zi care se scurgea fără vreo schimbare fundamentală în linia frontului, ameninţa să le sporească apatia, dar Cummings ştia că pentru moment nu putea face nimic. După o pregătire intensă, dezlănţuise un atac de mare anvergură: focuri încrucişate de artilerie, sprijinul câtorva bombardiere care nu-i fusese acordat decât după ce îşi pledase îndelung cauza, aruncase în luptă tancuri, trupe de rezervă, iar la sfârşitul zilei constatară că nu realizaseră nimic. Trupele se imobilizaseră în faţa celei mai neînsemnate rezistenţe şi într-un singur sector abia izbutiseră să înainteze abia cu un sfert de milă. După ce făcu bilanţul pierderilor şi consolidă puţinele poziţii câştigate, constată că linia Toyaku rămăsese intactă, invulnerabilă. Era umilitor.

De fapt, rezultatul era dezastruos. Dispoziţiile care soseau de la comandamentul corpului de armată vădeau o nerăbdare crescândă. Ca într-un blocaj de circulaţie, presiunea aceasta avea să se transmită în curând până la Washington; Cummings îşi putea imagina cu uşurinţă discuţiile care se vor desfăşura în unele birouri ale Pentagonului. „Ei bine, ce se petrece acolo, la Anopopei, ce-i ţine în loc? Divizia lui Cummings? Ei bine, Cummings să fie înlăturat, să fie înlocuit cu altcineva”.

Ştia prea bine că nimic nu era mai primejdios decât să-şi lase trupele să trândăvească o săptămână încheiată; dar îşi asumase acest risc când aşteptase să se termine construcţia drumului şi iată că această aşteptare acţionase ca un bumerang. Şocul îi ştirbi încrederea în sine. Tot ce se întâmpla i se părea de necrezut; încercă stupefacţia şi spaima şoferului care descoperă că maşina lui o ia razna, pornind şi oprindu-se de capul ei. Auzise despre aceasta, istoria militară era plină de asemenea poveşti fantastice, dar nu-şi închipuise niciodată că aşa ceva i se putea întâmpla lui. Era într-adevăr de necrezut. Cinci săptămâni încheiate divizia funcţionase ca şi când ar fi fost o parte integrantă a propriului său trup; şi deodată, fără cauze

aparente, sau poate ca urmare a unor cauze ininteligibile pentru el, îşi pierduse controlul asupra acestei părţi componente. Oricât se străduia să-şi remodeleze unităţile, oamenii se încovoiau ca o masă refractară, ca o zdreanţă prea moale, prea umedă ca să păstreze o formă oarecare. Noaptea stătea lungit pe patul său de campanie, în aşteptarea unui somn care nu venea. Îl chinuia propria sa neputinţă; ardea, se consuma în focul sterp al mâniei. Într-o noapte i se întâmplă să zacă mai multe ore de-a rândul ca un epileptic ce iese din leşin, cu mâinile încleştându-se fără încetare, cu ochii aţintiţi asupra contururilor nedesluşite ale scheletului de lemn ce susţinea acoperişul cortului. Puterea, intensitatea impulsurilor inexprimabile, frustrate, care îl munceau, păreau să-i alerge prin membre, lovind cu furie smintită în hotarele trupului său. Voia să ţină totul, absolut totul sub controlul său, şi în realitate nu era în stare nici să conducă şase mii de oameni. S-ar fi putut crede că unul singur dintre aceştia ar fi fost capabil să se pună de-a curmezişul eforturilor sale.

Dezlănţuise atacul, pusese trupele să patruleze neîncetat, făcuse tentative furioase spre a-şi restabili autoritatea, dar în străfundurile fiinţei sale începea să-i fie frică, deşi refuza să-şi mărturisească acest lucru. Un nou atac, a cărui pregătire o încredinţase comandantului Dalleson şi Statului său major, fu amânat în mai multe rânduri. De fiecare dată se invocaseră motive mărunte, superficiale – nave de tip Liberty cu un stoc important de provizii erau aşteptate dintr-o zi într-alta, sau socoteau mai înţelept să cucerească mai întâi cine ştie ce porţiune neînsemnată de teren, care să nu constituie mai târziu o piedică serioasă în calea atacului. În fond, Cummings se temea că o nouă înfrângere i-ar fi fatală. Se angajase prea mult în prima sa ofensivă, iar dacă s-ar prăbuşi şi aceasta, s-ar scurge săptămâni şi poate chiar luni de zile până când ar putea declanşa un al treilea mare atac. Până atunci însă i s-ar fi retras comanda.

Mintea îi devenise primejdios de leneşă şi de la o vreme suferea de o diaree dureroasă. În strădania sa de a curma răul, supuse popota ofiţerilor unor aspre inspecţii; dar, cu toate măsurile minuţioase de curăţenie, diareea continuă. Îi era nespus de greu să-şi ascundă supărările, cu tot cortegiul lor de faţete neînsemnate la prima vedere, dar totuşi foarte tulburătoare. Zilele

calde şi umede se perindau unele după altele, ofiţerii se ciondăneau, se lăsau târâţi în certuri meschine, blestemau canicula şi ploile necontenite. Nimic nu părea să se clintească în spaţiile apăsătoare ale junglei şi în această atmosferă stătută, clocită, nimeni nu se aştepta ca să se mai clintească ceva vreodată.

Inevitabil, pe nesimţite, divizia se împotmolea, amorţea fără ca generalul să poată îndrepta lucrurile.

Hearn suferi direct de pe urma acestei situaţii. Lipsit de tulburătorul şi fascinantul său schimb de păreri cu generalul, îşi văzu funcţiile reduse în curând la o penibilă şi umilitoare rutină. În relaţiile lor intervenise o schimbare, lentă, care îl trecuse într-o poziţie vădit subalternă. Generalul nu-i mai făcea confidenţe, nu-i mai ţinea acele necontenite predici; serviciul lui Hearn, privit până atunci cu indulgenţă şi plăcere, de amândouă părţile, ajunse nesuferit, obositor. Compania se împotmolea pe zi ce trecea, Cummings devenea tot mai sever. În ceea ce priveşte disciplina ofiţerilor săi de stat-major, iar Hearn trăgea ponoasele. Cummings îşi luase deprinderea să-şi inspecteze în fiecare dimineaţă cortul şi aproape că nu pierdea prilejul să critice felul cum Hearn supraveghea îndeletnicirile ordonanţei. Se rezuma la o dojană uşoară, rostită cu un glas încărcat de semnificaţii şi însoţită de priviri piezişe, care până la urmă ajunseră nu numai plictisitoare dar şi enervante.

Apoi mai erau şi alte sarcini, prosteşti, fără noimă, şi care căpătară cu timpul un caracter exasperant. Într-o zi, cam la două săptămâni după ultima lor conversaţie din jurul mesei de şah, generalul îl fixă câteva clipe cu privirea sa absentă, apoi rosti:

— Hearn, mi-ar plăcea să am flori proaspete în fiecare dimineaţă în cort.

— Flori proaspete, domnule general?

Generalul schiţă obişnuitul său zâmbet batjocoritor.

— Desigur, nu ducem doar lipsă de flori în junglă. Să presupunem că i-ai spune lui Clellan să culeagă flori în fiecare dimineaţă. Doamne locotenente, este un lucru atât de simplu.

Obligaţie foarte simplă, dar care spori tensiunea dintre ordonanţă şi locotenent; şi Hearn detesta acest lucru. Începu să fie mai atent la felul cum

Clellan se îngrijea de cortul generalului; în acest chip relațiile sale cu ordonanța căpătară treptat aspectul unui duel militar. Spre surprinderea sa, constată că generalul îl făcea tot mai vulnerabil: întreținerea cortului începea să constituie o preocupare. În fiecare dimineață intra dezgustat în cortul generalului şi-şi îndrepta umerii în gând, spre a continua conflictul său surd cu Clellan.

De altfel acesta îl începuse. Clellan era originar din Sud. Înalt şi zvelt, de o îndrăzneală şi de o obrăznicie sfruntată, era atât de convins de propria sa infailibilitate, încât de la început fusese refractar oricăror sugestii ale lui Hearn. Acesta, uşor înveselit de grija de proprietar cu care Clellan îşi îndeplinea sarcinile, se prefăcuse mai întâi a nu-l băga în seamă; cu timpul îşi dădu seama că sfârşise prin a ațâța fără voie conflictul cu ordonanța.

Într-o dimineață aproape că se luară la ceartă. Hearn sosi în cort tocmai în momentul în care Clellan îşi isprăvea treaba; în timp ce controla curățenia, ordonanța stătea lângă cuşeta generalului, lăsând brațele să-i bălăbănească de-a lungul corpului. Hearn pipăi aşternutul, era frumos rânduit, pătura suplimentară îndoită cu grijă la picioarele patului, perna, cu colțurile băgate înăuntru, bine potrivită la capul patului.

— Bună treabă, cuşeta asta, zise el.

— Credeți, domnule locotenent? rosti Clellan fără să se clintească.

Hearn se întoarse pe jumătate şi cercetă foile de la intrarea cortului. Erau corect legate şi când trase de una din sfori nodul rezistă. Ieşi afară, dădu ocol cortului, cercetă țăruşii. Aveau toți aceeaşi înclinare şi aliniere, şi cum în ajun plouase din belşug, era limpede că Clellan îi întărise. Se înapoie în interiorul cortului, inspectă podeaua – curățată şi spălată...

— Îmi murdăriți podeaua, domnule locotenent, zise Clellan, uitându-se mohorât la picioarele lui Hearn.

Hearn se uită la urmele de noroi lăsate de bocancii săi pe podea.

— Îmi pare rău, Clellan, zise el.

— E o muncă a naibii de grea, domnule locotenent.

Hearn se înfurie.

— Clellan, nu se poate spune că te speteşti muncind.

— Nu ştiu dacă vreunul din noi munceşte mai mult.

„Ei, drăcia dracului! Aşa-mi trebuie!” reflectă Hearn. Se alesese cu un răspuns bine meritat. Se întoarse din nou, examină planşa cu hărți acoperită cu o husă bine întinsă, creioanele albastre şi roşii, ascuțite şi orânduite în compartimentele respective. Deschise unul din cuferele generalului ca să vadă dacă rufăria era bine strânsă şi se aşeză înaintea biroului spre a inspecta interiorul sertarelor. Trase cu degetele sub marginea mesei, în căutarea unui fir de praf. Se strâmbă dezgustat şi după ce ieşi afară, inspectă şi şanțurile de scurgere din jurul cortului. Clellan înlăturase nămolul din ajun şi fundul şanțului era curat. Hearn se înapoie în cort.

— Clellan, zise el.

— Da?

— Totul e în ordine astăzi, în afară de flori. Trebuie să le schimbi.

— Ce să vă spun, domnule locotenent, vorbi Clellan fără înconjur, nu am impresia că domnul general ține prea mult la florile astea.

Hearn clătină din cap.

— Totuşi, schimbă-le.

Clellan nu se clinti.

— Ieri, domnul general mi-a spus aşa: „Clellan, cine dracu’ a avut ideea cu florile astea?” I-am spus că nu ştiu, dar că s-ar putea să fiți dumneavoastră.

— A spus asta domnul general?

Mai întâi înveselit, Hearn fu cuprins de mânie. Nemernicul! Aprinse o țigară şi expiră încet fumul.

— Cred, totuşi, că e mai bine să schimbi florile, Clellan. Mie trebuie să mi se comunice nemulțumirile.

— Domnule locotenent, îl văd pe domnul general poate de zece ori pe zi, şi dacă ar fi socotit că nu-mi fac bine treaba, mi-ar fi spus-o.

— Eu nu inventez, Clellan.

Clellan îşi țuguie buzele şi se înroşi. Se vedea cât de colo că se simte jignit.

— Domnule locotenent, trebuie să țineți seama că domnul general este şi el un om, nici mai bun şi nici mai rău decât dumneavoastră sau decât mine, şi nu avem de ce să ne temem de dânsul.

Hearn îşi zise că îi era de ajuns. Să fie afurisit dacă avea de gând să se

lungească la vorbă cu Clellan. Făcu un pas spre ieşire.

— Schimbă florile, Clellan, spuse el cu răceală din prag.

Dezgustător şi mai ales umilitor. În timp ce se îndrepta spre popotă pentru a-şi lua gustarea de dimineață, privirile îi rătăciră asupra terenului necultivat al bivuacului. Lucrurile astea puteau să mai dureze un an sau doi, un mic şi scârbos exercițiu zilnic de îndeplinit pe nemâncate. Clellan ar fi cât se poate de încântat. Fiecare ripostă pe care ar da-o ofițerului, l-ar face să-şi ia şi mai mult nasul la purtare şi orice bobârnac primit din partea acestuia i-ar alimenta ura sa de asuprit. „Te bucuri de unele avantaje când eşti un simplu soldat”, gândi Hearn, izbind cu piciorul într-o pietricică.

„Uită-te la bieții ofițeri!” Zâmbi pentru sine şi făcu un semn cu mâna lui Mantelli, care se apropie de asemenea de cortul popotei.

Mantelli îi tăie drumul şi îl bătu uşor pe umăr.

— Fereşte-te de bătrân astăzi.

— De ce, ce s-a întâmplat?

— Am primit noaptea trecută o săpuneală de la corpul de armată. I-au spus lui Cummings să-şi puie curul la bătaie. Iisuse! O să-mi ordone să pornesc la atac laolaltă cu toată compania Statului Major.

Îşi scoase trabucul dintre buze şi îl flutură ca pe o sabie.

— Voi ăştia de aici nu ştiți decât să faceți coadă la bucătăria de campanie.

— Aşa e. Am o funcție de conțopist, de scribălău: Pentagon, Hollandia, State şi de (gen); port ochelari, tuşesc… trag cu urechea.

Hearn îl înghionti în joacă.

— Doriți o convorbire cu generalul?

— Da, da, fă-mi rost de un loc tihnit în cluburile de pe front.

Intrară împreună în cortul popotei.

După micul-dejun, Hearn se prezentă în fața generalului. Aşezat la birou, Cummings studia un raport al corpului de ingineri al armatei aerului.

— Aerodromul nu va fi gata mai înainte de două luni. Trebuie să stau la rând după toți acei care se bucură de tot felul de priorități.

— E neplăcut, domnule general.

— Desigur, toți aşteaptă să câştig blestemata asta de campanie fără sprijinul aviației.

Strânse pumnii, maşinal, ca şi cum ar fi ignorat identitatea celui ce se afla în fața lui.

— Divizia mea e singura unitate în acțiune care nu se bucură de niciun sprijin aerian.

Îşi şterse gura cu grijă şi se uită la Hearn.

— După câte văd, mi s-a dereticat bine cortul azi de dimineață.

— Mulțumesc, domnule general.

Era contrariat de faptul că îl încântase atât de mult complimentul.

Cummings luă o pereche de ochelari din sertarul mesei, şterse lentilele cu încetineală, şi-i potrivi pe nas. Foarte rar îl vedea Hearn punându-şi ochelarii, care îl îmbătrâneau într-o oarecare măsură. După o clipă îi scoase şi îi ținu în mână.

— Dumneavoastră, ofițerii inferiori, aveți destul whisky?

— Da, cred că da.

— Hm… mormăi Cummings împreunându-şi mâinile.

„Ce vrea să spună?" se întrebă Hearn.

— Pentru ce mă întrebați, zise el.

Dar generalul nu răspunse.

— În dimineața asta mă duc la batalionul doi. Vrei să-i spui lui Richman să fie gata cu jeppul în vreo zece minute?

— Vă însoțesc, domnule general?

— Nuuu. Du-te la Horton. Vreau să faci un drum până la plajă şi să aduci câteva provizii suplimentare pentru popota ofițerilor.

— Da, domnule general.

Puțin surprins, Hearn plecă la parcul de automobile pentru a transmite ordinul, lui Richman, şoferul generalului, apoi se prezentă la maiorul Horton; acesta îi înmână o listă de provizii pe care să le achiziționeze de pe bordul unei nave Liberty, ancorată în larg.

După ce rechiziționă o camionetă şi strânse trei oameni de corvoadă, porni spre plajă. Dimineața era înăbuşitor de caldă. Acoperit de pâclă, soarele îşi revărsa fierbințeala, pe care jungla o refracta încingând aerul umed. Ecoul greoi, înăbuşit, al unei canonade ajungea uneori până în drum, amintind bubuitul îndepărtat al unei furtuni într-o noapte de vară. Când atinseră

extremitatea peninsulei, Hearn era lac de sudoare.

După câteva minute de aşteptare, putu să rechiziţioneze o ambarcaţie cu care ţâşni spre cargourile ancorate în zare. Văzută din largul apelor opace şi stătătoare – cam de la o milă sau două – insula Anopopei dispărea aproape în ceaţă, iar soarele, de un galben murdar, sfredelea o spărtură în bolta neclintită a norilor. Chiar şi pe mare domnea o căldură insuportabilă.

Cu motorul oprit, barca se lipi de peretele navei. Hearn apucă scara de frânghie şi se căţără pe bord. Rezemaţi de parapet, maimulţi marinari se uitau la el – de sus – şi expresia absentă, critică, şi puţin semeaţă, aşternută pe chipurile lor, îl irită. Aruncă o privire printre traversele scării, văzu barca sa aliniindu-se sub braţul macaralei în partea de dinainte a navei. Deşi căţăratul pe bord nu-i ceru un efort prea mare, năduşeala îl potopi iarăşi.

— Cine răspunde de magazie? întrebă el pe unul din marinarii rezemaţi de parapet.

Marinarul îi aruncă o privire şi, fără să deschidă gura ridică arătătorul spre un tambuchi. Hearn împinse uşa grea a tambuchiului şi o luă pe scară în jos. Îl întâmpină un suflu de căldură, înăbuşitoare; uitase cât de insuportabilă putea fi atmosfera în cala unui vas.

Desigur, totul puţea. Hearn avea impresia că e o insectă care se târăşte prin măruntaiele unui cal. „Ce porcărie!” bombăni el cu dezgust. Ca de obicei, vasul mirosea a bucătărie – un amestec de grăsime râncedă şi de ceva tot atât de greţos ca şi uleiul ars de pe fundul unei tigăi. Cu un gest maşinal, atinse cu degetul peretele despărţitor: pereţii navei transpirau, acoperindu-se cu o pojghiţă de ulei şi de apă.

Înaintă prevăzător de-a lungul culoarului, strâmt şi zgârcit luminat, pardosit cu plăci de fier pe care erau aruncate ici, colo efecte soldăţeşti neglijent acoperite cu prelate. Alunecă într-o băltoacă de ulei şi abia scăpă să nu cadă. „Fir-ar a dracului de hrubă împuţită!” înjură el. Spumega, pradă unei furii disproporţionate – fără cauză aparentă. Cu un gest plin de brutalitate, îşi şterse cu mâneca fruntea. „Ce naiba m-a apucat?”

„Dumneavoastră, ofiţerii inferiori, aveţi destul whisky?” întrebase generalul. La cuvintele acestea, ceva tresărise înăuntrul lui Hearn, răscolindu-i nervii. Ce-a vrut să spună, Cummings?

Îşi reluă înaintarea de-a lungul culoarului. Oficiul, răspunzător de magazii, se afla la capătul culoarului, într-o cabină de dimensiune mijlocie. Aici stăteau claie peste grămadă lădițe cu rații pentru trupă, scândurele sfărâmate, rămăşițe de la nişte cutii sparte, grămezi de hârtii care ieşeau dintr-un coş, o masă mare, şubredă, proțăpită într-un colț.

— Dumneata eşti Kerrigan? întrebă Hearn pe un ofițer aşezat la masă.

— Întocmai, fiule. Ce pot face pentru dumneata?

Kerrigan avea un obraz prelung, boțit, şi o gură ştirbă.

Hearn îl privi o clipă. Simțea că îl cuprinde iarăşi mânia.

— Mai slăbeşte-mă cu „fiule".

Era surprins de propria sa furie.

— Cum doreşti, domnule locotenent.

Hearn făcu un efort ca să se controleze.

— Sunt cu o ambarcație. Iată un bon cu proviziile de care am nevoie. Mi-ar plăcea să plec de aici cât mai repede. Timpul e tot atât de prețios şi pentru dumneata şi pentru mine.

Kerrigan parcurse lista.

— Pentru popota ofițerilor, nu-i aşa, domnule locotenent?

Citi cu glas tare, subliniind articolele.

— Cinci lăzi de whisky, o cutie de carton cu ulei de salată, una cu maioneză – pronunța maioneză cu un accent amuzat – două lădițe cu pui conservat, o cutie de condimente, o duzină de sticle cu sos Worcestershire, o duzină de sticle cu sos piperat, o ladă cu sos de roşii...

Ridică ochii.

— E o listă modestă. Sunteți cumpătați în gusturi. Presupun că mâine veți trimite o barcă după două borcane de muştar. Oftă. Să vedem ce putem găsi! Da, da, să vedem ce putem găsi.

Trase o linie cu creionul peste cea mai mare parte din articole.

— Pot să vă dau whiskyul. Pentru rest – nu suntem băcănie.

— Dacă te-ai uita mai îndeaproape, ai vedea că bonul este semnat de Horton în numele generalului.

Kerrigan îşi aprinse o țigară.

— Când generalul va comanda pe vasul acesta, am să mă dau peste cap

pentru el.

Se uită la Hearn cu veselie.

— Unul din oamenii lui Horton, un căpitan sau ceva în genul acesta, a încărcat ieri proviziile pentru statul-major al diviziei. Să ştii că noi nu suntem furnizorii exclusivi ai popotei ofiţerilor. N-aveţi decât să luaţi toate proviziile cuvenite întregului efectiv şi să le împărţiţi acolo, pe plajă.

Hearn îşi stăpâni enervarea.

— E vorba despre o cumpărare. Am asupra mea bani din fondurile popotei, ca să plătesc factura.

— Iar eu nu sunt obligat să vă vând. Şi nici nu am de gând să vă îndatorez. Noi facem parte din marina comercială. Dacă vreţi conserve de porc, pot să vă dau, şi încă pe gratis. Dar pentru aceste mici delicatese ţi-aş sugera să aştepţi sosirea unui vas de război. Nu e treaba mea să vă vând maioneză.

Mâzgăli ceva pe bon.

— Dacă te duci cu asta la cala numărul doi, vei primi whiskyul. Dacă nu aş fi obligat să ţi-l dau, nu ţi l-aş fi dat nici p-ăsta.

— Ei bine, mulţumesc, Kerrigan.

— La dispoziţia dumitale, domnule locotenent, la dispoziţia dumitale.

Hearn porni înapoi pe culuar. Ochii îi scăpărau. Tangajul vasului, pe creasta unui val, îl făcu să se împleticească şi să se izbească de perete; străduindu-se să amortizeze şocul, se lovi la mână. Se opri, ştergându-şi din nou sudoarea de pe frunte şi din jurul gurii.

Nici nu concepea să se înapoieze pe uscat fără provizii. Amintirea chipului surâzător al lui Kerrigan îi spori mânia. Încercă să zâmbească. Trebuia totuşi să se disciplineze. La urma urmei, Kerrigan avea un stil al lui, era un personaj amuzant. Mai erau şi alte mijloace ca să-şi procure proviziile. Şi avea să şi le procure. Nici nu putea fi vorba să se prezinte în faţa generalului şi să-i explice de ce dăduse greş.

Ajuns la cala numărul doi, coborî pe o scară care ducea la camera frigorifică şi prezentă bonul omului de serviciu.

— Numai trei lăzi de whisky?

Hearn îşi frecă bărbia. Un coş de tropice îi apăruse pe bărbie şi îl ustura.

— Şi dacă am încărca tot ce e trecut pe listă, băiete? rosti el brusc.

— Nu pot. Kerrigan le-a tăiat.

— Ai de la mine zece lire dacă îmi dai toată marfa.

Marinarul era mic de statură. Îl munceau îndoielile.

— Risc să mă prindă. Dacă mă vede Kerrigan încărcând marfa?

— E ocupat. Nu iese din cabina sa.

— Nu pot să risc, domnule locotenent. S-ar vedea la inventar.

Hearn se scărpină în cap. Îl străbătu un val de căldură.

— Haide să intrăm în frigider, să ne mai răcorim puțin.

Deschiseră una din uşile enorme ale camerei frigorifice, intrară înăuntru şi rămaseră să vorbească, stând în picioare, printre grămezile de curcani, de şunci, de lăzi cu Coca-Cola. Hearn rupse o bucățică de piept dintr-un curcan şi începu să mănânce în vreme ce vorbea.

— Ştii foarte bine că nu te poate prinde la inventar, improviză el. Am lucrat şi eu în branşa asta, băiete. N-au cum să ție socoteala proviziilor.

— Nu ştiu, domnule locotenent.

— Vrei să spui că Kerrigan nu a venit niciodată pe aici ca să mai ciupească şi pentru el câte-o bucățică?

— Ce să zic, îmi cereți cam mult.

— Şi dacă aş ridica la douăsprezece lire?

Marinarul chibzui.

— Să zicem cincisprezece?

Hearn îl avea acum în mână.

— Douăsprezece lire. Niciun cent mai mult, declară el categoric. Nu mă tocmesc.

— Bine, facem târgul.

— Bravo.

Mai rupse o bucățică de curcan şi o înfulecă pofticios.

— Pregăteşte marfa. Am să spun oamenilor mei să vină după ea.

— Foarte bine, domnule locotenent, dar să-i dăm zor, nu?

Hearn se sui pe punte, se aplecă peste parapet şi strigă la cei trei oameni din ambarcație să se urce pe bord. După ce escaladară scara de frânghie, îi duse în cală şi fiecare din ei încărcă în spinare câte o ladă. După trei

drumuri, whiskyul, puii conservați şi diversele condimente ajunseră pe punte, iar câteva minute mai târziu plasa macaralei le depuse în barcă. Hearn plăti marinarului cele douăsprezece lire.

— Haideți, băieți, s-o pornim! porunci el.

Acum, după ce terminase treaba, se temea că Kerrigan va apare pe punte şi va descoperi târgul. Coborâră la iuțeală în barcă şi Hearn aruncă o prelată peste provizii.

Erau pe punctul de a porni, când îl zări pe Kerrigan aplecându-se peste parapet.

— Dacă se poate, domnule locotenent, zbieră el, aş vrea să arunc o privire asupra încărcăturii!

Hearn zâmbi.

— Dă drumul la motor! comandă el omului de la timonă.

Înălță capul, uitându-se la Kerrigan cu nişte ochi inexpresivi.

— Prea târziu amice! strigă el.

Dar motorul tuşi, scuipă, apoi se stinse. Când văzu asta, Kerrigan încalecă parapetul şi începu să coboare de-a lungul flancului navei.

— Porneşte motorul odată! strigă Hearn furios.

Fulgeră cu privirea pe omul de la timonă.

— Dă-i drumul!

Motorul scuipă iarăşi, tuşi o clipă, apoi începu să funcționeze. La pupă, bătăile elicei învârtejeau cu putere apa. Kerrigan ajunsese la jumătatea drumului pe scara de frânghie.

— Ia-o din loc! strigă Hearn.

Barca se puse în mişcare încet, lăsându-l pe Kerrigan agățat ca un caraghios la jumătatea scării. Rezemați în coate de parapet, câțiva marinari începură să râdă când îl văzură că se urcă înapoi.

— Pe curând, Kerrigan! strigă Hearn. Era foarte vesel.

— La naiba, băiete, se adresă el omului de la timonă, al dracului de greu a pornit şi motorul ăsta; era să dăm de bocluc.

Ambarcația înfrunta cu regularitate valurile, tăindu-le de-a curmezişul.

— Îmi pare rău că s-a întâmplat aşa, domnule locotenent, rosti omul de la timonă.

— Bine, bine, nu face nimic.

Se simțea destins, foarte destins, în comparație cu starea de încordare din timpul încărcării proviziilor. Notă cu surprindere cât de umede îi erau veşmintele. Valurile se spărgeau de rampa dinainte a ambarcației şi Hearn se aşeză sub ploaia de stropi. Deasupra lui soarele străpungea norii care se vălătuceau ca nişte foi de hârtie sub acțiunea unor flăcări. Îşi tamponă din nou fruntea. Gulerul cămăşii îi făcea impresia unei funii îmbibate de apă şi petrecută în jurul gâtului.

„Bun, douăsprezece lire nu e rău de loc, gândi el surâzând. Kerrigan ar fi cerut cel puțin cincisprezece, dacă nu chiar douăzeci". Acest Kerrigan se purtase ca un măgar, şi generalul nu era mai prejos. Cummings spera că o să aducă numai whiskyul. Fără îndoială. În ajun, Horton, vorbind despre un oarecare comisar de bord, spusese textual: „Ticălosul ăsta refuză să ne dea cel mai mic ajutor". Şi acel comisar de bord era Kerrigan...

Generalul îl trimise după aceste delicatese pentru popotă, deşi aceasta intra în atribuțiile unuia din ofițerii secției lui Horton. Dar desigur că ghicise motivele generalului, căci altfel de ce s-ar fi înfuriat de necuviințele lui Kerrigan şi şi-ar fi dat osteneala să-l mituiască pe marinar? Deci, generalul îl influența cu ceva. Se aşeză pe prelata care acoperea proviziile, îşi scoase cămaşa ştergându-se cu ea pe piept şi pe umeri, apoi, cu cămaşa în mână, îşi aprinse o țigară.

După debarcare, puse să i se transporte provizile pe camionetă şi se înapoie la bivuac împreună cu oamenii săi. Ajunse înainte de ora douăsprezece şi se duse la cortul generalului spre a-şi da raportul, savurând mintal dezamăgirea pe care-o va încerca acesta. Dar generalul lipsea. Hearn se aşeză pe o ladă de campanie şi examină cu antipatie cortul. Nimic nu era schimbat din loc de azi dimineață, de când Clellan curățise şi dereticase, şi în lumina soarelui ce-şi filtra razele printre foile deschise ale cortului, totul apărea în linii drepte, inospitaliere, fără cea mai mică urmă de prezență omenească. Podeaua era imaculată, masa curată, cuşeta frumos învelită. Hearn suspină, cuprins de o vagă nelinişte. Din noaptea ***aceea.***

Generalul strângea şurubul. Îi încredința misiuni uşoare, care implicau

însă umiliri de un caracter special. Îşi dădu seama că într-un fel, Cummings îl cunoştea mai bine decât se cunoştea el însuşi. Executa porunci pe care nu le-ar fi îndeplinit decât o secătură, dar ori de câte ori accepta să se plaseze în această postură, constata că situația aceasta îi părea din ce în ce mai tolerabilă. Destul de original. Afacerea asta cu Kerrigan căpăta şi alt aspect. Dacă priveai lucrurile la rece, totul se reducea la mituirea unui om, la scoaterea prin fraudă a proviziilor, şi la o trecere prin toate răcorile, până ce totul se sfârşise. Din alt punct de vedere, acesta era genul de învârteală în care taică-său s-ar fi simțit în largul lui. „Orice om îşi are prețul său; sunt o mulțime de feluri în care poți jupui un iepure”. Oh, existau destule platitudini cu care să poată acoperi unele situații penibile, dar generalul nu se sfia să-i arate că nu era nici măcar superior acestor platitudini. Totul nu era decât o altă variantă dintr-o sută a afacerii cu clubul ofițerilor.

„Uiți, Robert, că există ceea ce se cheamă dispense papale”. Perfect, acum nu mai putea fi vorba de nicio dispensă. El, Hearn, nu era decât un locotenent secund, prins între ciocan şi nicovală, tot atât de puțin capabil ca orişicare ofițer din divizie de a-şi păstra o linie de conduită cu oarecare demnitate şi rezervă. Dacă aceasta avea să mai continue mult, reacțiile sale riscau să devină automate, inspirate de teamă, într-un fel sau în altul, nu aveai nimic de câştigat stând sub papucul generalului. Chiar şi în noaptea când jucaseră şah, el şi nu Cummings fusese acela care se enervase; lungit pe cuşeta sa, se zvârcolise în nămolul şi rănile amintirilor sale.

„Dumneavoastră, ofițerii inferiori, primiți destul whisky?” Ce naiba a vrut să spună cu asta? Ascultând de un impuls, deschise cufărul cu băuturi al generalului şi examină sticlele destupate. Ştia că Cummings bea în fiecare seară un deget sau două de Scotch şi că, dintr-o ciudată zgârcenie, însemna cu creionul nivelul sticlei înainte de a o pune la loc. Hearn, care observase amuzat acest lucru, socoti că această trăsătură nu era lipsită de interes printre celelalte contradicții din firea generalului.

Astăzi, nivelul sticlei de Scotch era cu cel puțin două degete şi jumătate sub linia din ajun. Cummings observase acest lucru de dimineață şi îl dojenise fiindcă ar fi băut pe furiş. „Dumneavoastră, ofițerii inferiori, primiți destul whisky?” Dar era absurd: Cumnings îşi cunoştea destul de bine

oamenii.

Poate că Clellan era făptaşul. N-ar fi fost exclus. Era totuşi puţin probabil ca Clellan să-şi compromită o sinecură ca aceea de a fi ordonanţa generalului, pentru o înghiţitură de whisky. Mai mult, Clellan era destul de şmecher ca să facă semn pe sticlă dacă ar fi avut chef să tragă o duşcă.

Deodată, Hearn avu imaginea lui Cummings stând în cortul său, înainte de culcare, şi examinând cu atenţie eticheta sticlei de whisky; îl vedea luând un creion, reflectând o secundă, apoi punând sticla la loc fără să o fi însemnat. Ce expresie avusese chipul său în clipa aceea?

Nu era de loc nostim. Mai ales după clubul ofiţerilor, după flori şi după Kerrigan. Până la acest mărunt episod Hearn putuse considera bufoneriile generalului ca pe nişte produse ale năzărelilor sale intense şi sucite; era ca o glumă între prieteni. Dar acum, descoperea ceva pervers. Şi puţin înfricoşător. În ciuda preocupărilor sale, în ciuda poverii grijilor, Cummings găsise timp să urzească maşinaţii, să se descarce de o părticică din marea frustrare care îl chinuia.

Din momentul acela Hearn înţelese că, de fapt, relaţiile lor fuseseră întotdeauna astfel. El fusese animalul favorit, căţeluşul stăpânului, răsfăţat şi dezmierdat, ghiftuit cu bunătăţi – până când avuse îndrăzneala de a muşca mâna care îl mângâia. Şi de atunci Cummings era chinuit de sadismul deosebit pe care mulţi oameni îl simt numai faţă de un animal. Servise generalului ca diversiune, şi acum suferea, ros de o mânie adâncă şi mută, care izvora în parte din conştiinţa de a fi consimţit să joace un rol de câine, de a fi avut chiar vise de câine, ascunse cu grijă, visele de a-şi egala într-o zi stăpânul. Cummings înţelesese probabil aceasta şi se amuzase.

Îşi aminti o întâmplare pe care Cummings i-o istorisise în legătură cu un funcţionar de la Departamentul de Război, care fusese dat afară, după ce i se vârâse – fără ştirea lui – în sertarele biroului literatură comunistă.

— Mă mir că au izbutit, replicase Hearn. După cum spuneţi, toată lumea ştia că omul acesta nu era de loc primejdios.

— Lucrurile acestea izbutesc întotdeauna, Robert. N-ai nici cea mai mică idee cât de eficace este Marea Minciună. Omul dumitale mijlociu nu îndrăzneşte niciodată să creadă că cei de la putere au toate impulsurile

murdare deopotrivă cu el, dar cu diferența că ei se pricep mai bine să şi le satisfacă. Mai mult, nimeni nu poate să jure că e nevinovat. Suntem cu toți vinovați, ăsta-i adevărul. Omul în chestiune sfârşise prin a se întreba dacă, la urma urmei, nu făcuse parte din partid. De ce crezi că Hitler a fost în stare să rămână nepedepsit atâta vreme? Diplomații, cu mentalitatea lor primitivă, nu puteau pur şi simplu să creadă că el nu folosea vechiul joc machiat însă altfel. A fost nevoie de observatori ca dumneata şi ca mine spre a vedea că Hitler era interpretul omului secolului XX.

Fără îndoială, Cummings ar fi fost în stare să umple acele sertare cu literatură comunistă, dacă ar fi socotit necesar. Tot aşa precum meşterise eticheta sticlei sale de whisky. Dar Hearn nu avea de gând să se lase manevrat ca o piesă pe tabla de şah a generalului. Fără îndoială, îi servise ca diversiune lui Cummings.

Îşi plimbă privirea prin cort. Ar fi plăcut să-l aştepte, pentru a-l anunța că proviziile fuseseră aduse potrivit ordinelor; dar ar fi fost o plăcere firavă şi Cummings ar fi înțeles cum stau lucrurile. „Cred că ți-ai dat ceva osteneală, nu-i aşa, Robert?” ar fi spus el. Aprinse o țigară şi se îndreptă spre coşul de hârtii spre a-şi arunca chibritul.

Avu o reacție instinctivă – ***nu arunca chibrituri pe podeaua generalului.*** Rămase nemişcat. Era o limită peste care nu va îngădui generalului să treacă.

Podeaua era curată. Când priveai lucrurile în mod obiectiv, fără aureola prefăcătoriilor militare, totul devenea absurd, pervers, revoltător.

Lăsă chibritul să cadă lângă lada de campanie, apoi, cu inima bătându-i prosteşte, zvârli țigarea drept în mijlocul podelii imaculate, o strivi brutal cu tocul, şi rămase acolo, privind-o cu uluială dar şi cu o trufie înfrigurată.

Cummings trebuia să vadă asta. Să vadă.

Către miezul zilei aerul din cort se făcu înăbuşitor. Maiorul Binner îşi şterse sticlele ochelarilor prinşi într-o ramă de oțel, tuşi cu tristețe şi înlătură un strop de sudoare din colțul tâmplei sale netede.

— E o chestiune serioasă, sergent, zise el domol.

— Da, domnule comandant, ştiu.

Maiorul Binner se uită o clipă la general, bătu darabana în masă, apoi îşi mută privirile asupra soldatului care stătea înaintea lui în poziție de drepți. La câțiva paşi, lângă unul din stâlpii de susținere a cortului, Cummings se învârtea de colo până colo.

— Dacă ne dai fapte, sergent Lanning, îți vei uşura situația în fața Curții Marțiale, zise Binner.

— Domnule maior, nu ştiu ce să vă spun, protestă Lanning. Lanning era un ins mic de stat, spătos, cu păr blond şi cu ochii de un albastru palid.

— Sunt de ajuns faptele, rosti Binner cu glasul său trist şi tărăgănat.

— Ei bine, am plecat în patrulare şi fiindcă fusesem prin aceleaşi locuri cu două zile înainte mi-am zis că nu avea nicio noimă să mai mergem încă o dată tot pe acolo.

— Se cuvenea ca dumneata să judeci aceasta?

— Nu, domnule maior, nu se cuvenea, dar oamenii mei erau nemulțumiți; aşa că după ce am făcut jumătate din drum, am spus patrulei să se aşeze într-o poieniță, şi după o oră de aşteptare ne-am înapoiat şi am întocmit raportul.

— Şi raportul era în întregime fals, intonă Binner. Ai spus că ați fost în patrulare până într-un anumit loc... până într-un loc aflat cam la o milă depărtare de punctul în care vă opriserăți.

În mânia sa, Cummings încerca un dispreț blajin pentru felul în care Binner îşi trunchiase fraza.

— Da, domnule maior, e adevărat, zise sergentul Lanning.

— Şi ideea ți-a venit, ca să zic aşa, spontan?

Cummings se reținu să întrerupă interogatoriul spre a-l activa.

— Nu înțeleg? domnule maior.

— De câte ori ați mai făcut figura cu patrulările? întrebă Binner cu tristețe.

— Asta a fost prima oară, domnule maior.

— Care sergenți din compania sau din batalionul dumitale au mai prezentat rapoarte false?

— Niciunul, domnule maior. N-am auzit niciodată vorbindu-se de aşa ceva.

În culmea furiei, generalul se apropie de el pe neaşteptate.

— Lanning, vrei să te înapoiezi în America, sau vrei să putrezeşti aici, într-

un lagăr de prizonieri?

— Domnule general, bâigui Lanning, sunt de trei ani în unitatea asta şi...

— Nu importă nici dacă ai fi fost douăzeci de ani. Ce sergenți au mai prezentat rapoarte de patrulare false?

— Nu ştiu pe niciunul, domnule general!

— Ai o logodnică?

— Sunt însurat, domnule general.

— Vrei să-ți mai revezi soția?

Lanning se înroşi.

— M-a părăsit acum un an, domnule general, are un amant.

Generalul se întoarse, făcând să-i scârțâie cizmele.

— Domnule maior, mâine omul acesta să compară înaintea Curții Marțiale.

Se opri în prag.

— Lanning, te previn, ai face mai bine să spui adevărul. Vreau numele tuturor gradaților din compania dumitale care au prezentat rapoarte false.

— Nu ştiu pe niciunul, domnule general.

Cummings ieşi din cort şi străbătu cu paşi mari bivuacul. Furia sa neputincioasă îi tăia picioarele. Ce neobrăzat acest Lanning! „Nu ştiu pe niciunul, domnule general”. Pe întreaga linie a frontului se aflau numai gradați de teapa lui. Ar fi pus rămăşag că trei sferturi din rapoartele lor erau false; şi ofițerii de pe linia frontului îşi falsificau probabil rapoartele. Partea proastă era că nu avea ce să le facă. Dacă îl traducea pe Lanning în fața Curții Marțiale, sentința avea să fie revizuită, şi în tot Pacificul de Sud avea să se afle că generalul Cummings nu se putea bizui pe oamenii săi. Chiar dacă Lanning i-ar fi spus cine erau ceilalți gradați, el n-ar fi putut să ia măsurile care s-ar fi impus. Înlocuitorii lor ar fi fost probabil şi mai răi. Dar să fie afurisit dacă avea de gând să trimită pe Lanning nepedepsit înapoi la unitatea sa. Îl va face să fiarbă în zeama lui. Se putea aştepta sfârşitul campaniei (dacă avea să se sfârşească vreodată), înainte de a-l trimite în judecată; între timp aveau să-l supună la nesfârşite interogatorii, aveau să-l anunțe de nenumărate ori că într-o zi sau două i se va deschide procesul. Cummings mergea cu paşi mari, împins de furia care se hrănea singură. Dacă Lanning va rezista la tratamentul acesta, existau şi alte mijloace ca să-

l frângă. Şi chiar de-ar fi să-şi vâre oamenii cu nasul în noroi, avea să-i învețe că pentru ei, cel mai mic rău putea consta în câştigarea campaniei. Țineau la bivuacurile lor, nu-i aşa? Ei bine, existau metode ca să-i învețe minte. De a doua zi putea să ordone o mişcare generală, într-un sens sau într-altul, alinieri de câteva sute de metri – cu noi tranşei de săpat, cu noi împrejmuiri din sârmă ghimpată de construit, cu noi instalări de corturi. Şi dacă reîncepeau să-şi pardosească drumurile cu scânduri, să-şi perfecționeze latrinele, va dispune şi alte mişcări. Era geniul american pentru ameliorarea bunurilor imobiliare: clădiți-vă case, îngrăşați-vă în ele şi muriți în ele.

Disciplina trebuia strânsă la scara întregii divizii. Dacă unii trăgeau chiulul la patrulări, erau şi alții care simulau boli în spital. Îşi făgădui să trimită o notă la spital, pentru a se lichida cazurile îndoielnice. Erau desigur prea mulți care trăiau în puf, care îl înfruntau şi îi încălcau autoritatea. Oh, ar fi fost mai fericiți sub un alt general, sub un măcelar care să le risipească fără rost viețile. Perfect, dacă nu se înviorau mai repede, aveau să aibă în curând de-a face cu un măcelar. Nu ducea lipsă de mijloace de constrângere militară.

Intră în cortul lui spumegând de furie, se aşeză la masa lui de lucru, luă un creion şi începu să mâzgălească tot felul de figuri geometrice. Aruncă creionul şi se uită cu febrilă ură la planşeta cu hărți de lângă patul său de campanie. Ajunsese să-l obsedeze.

Dar în cort era ceva în neregulă; ceva se schimbase de când dereticase Clellan. Se răsuci pe călcâie, examinând locul cu o senzație de nelinişte nemăsurată.

— Doamne! Cuvântul îi scăpă de pe buze, jumătate mormăit, jumătate într-un fel de exclamație înăbuşită. O durere ascuțită amestecată cu teamă îi străpunse pieptul. Drept în mijlocul podelei zăceau un chibrit şi un muc de țigară strivit, urme de scrum negru, de hârtie mânjită şi de tutun castaniu.

Pe masa de lucru se afla un bilet pentru el, pe care nu-l observă decât acum.

„Domnule general.

V-am aşteptat în zadar. Am adus proviziile după cum ați dat dispoziție.

Hearn”.

Deci Hearn îi murdărise podeaua. Desigur. Pradă unui dezgust intens, ridică chibritul şi mucul, le zvârli în coşul de hârtii, apoi împrăştie cu piciorul o urmă de scrum rămasă pe podea. Fără să vrea, deşi nu putea suferi mirosul de ţigară stinsă, începu să-şi adulmece degetele.

Ceva reacţionă în adâncul măruntaielor sale şi o crampă de diaree îl acoperi de sudoare. Ridică din furcă telefonul de campanie şi răsuci manivela.

— Căutaţi-l pe Hearn şi trimiteţi-l la cortul meu, murmură el. Apoi îşi frecă zdravăn obrazul stâng, care-i amorţise parcă.

„Să-mi facă una ca asta!” Furia prinse deodată să crească; o mânie turbată, necontrolabilă, îi înăspri gura, îi acceleră bătăile inimii şi îi înţepă vârful degetelor. Aproape că n-o mai putea suporta. Deschise frigiderul şi îşi turnă un pahar de apă, pe care-l goli în câteva înghiţituri scurte şi înfrigurate. O clipă, simţi undeva, departe, înapoia furiei sale, un amestec ciudat de scârbă şi de frică, şi încă ceva, o excitaţie scurtă şi tulbure, Un fel de supunere de moment – ca şi cum ar fi fost o fată care se dezbracă în văzul unei mulţimi de străini. Dar furia învinse, năpădindu-i întreaga fiinţă, coagulând conductele emoţiilor sale, lăsându-l pradă unei stări intolerante. Dacă în momentul acela ar fi ţinut un animal în mână, l-ar fi sugrumat.

Şi o frică de alt gen, vădită, manifestă, se grefa pe această mânie: ceea ce făcuse Hearn echivala cu un atentat împotriva persoanei sale. Cummings văzu în el simbolul veleităţilor de independenţă ale trupelor sale, a rezistenţei lor faţă de voinţa sa. Teama, respectul pe care-l inspira acum soldaţilor, nu mai erau decât admiterea pur formală a puterii pe care o avea de a-i pedepsi – şi aceasta nu era de ajuns. Celălalt soi de teamă, teama iraţională, în care se concretiza imensitatea puterii sale, lipsea, şi a te împotrivi puterii sale constituia în mod efectiv o formă de sacrilegiu. Mucul de ţigară de pe podea căpăta semnificaţia unei ameninţări, a unui refuz îndreptat împotriva persoanei sale, ca şi greşeala lui Lanning, ca şi un atac japonez asupra liniilor sale; şi acestora trebuia să le dea o ripostă nemiloasă. Îngăduinţa lui încuraja, sporea rezistenţa oamenilor. Această rezistenţă trebuia zdrobită.

— M-ați chemat, domnule general?

Hearn pătrunse în cort.

Cummings se întoarse încet şi îl privi.

— Da, stai jos, vreau să-ți vorbesc.

Glasul său era egal şi rece. Cu Hearn de față, mânia sa devenea incisivă, controlabilă, un instrument de acțiune. Cu mână sigură, îşi aprinse tacticos o țigară şi suflă fără grabă fumul.

— De mult n-am mai stat de vorbă, Robert.

— Da, domnule general, de mult.

Din noaptea partidei de şah. Şi amândoi ştiau lucrul acesta. Cummings se uita la Hearn cu dezgust. Hearn era încarnarea singurei erori, singurei indulgențe pe care şi-o îngăduise vreodată, şi de atunci prezența sa îi devenise intolerabilă. „Nevastă-mea este o târfă”. Se crispă amintindu-şi, revoltat de slăbiciunea aceea trecătoare de atunci.

Acum Hearn se afla înaintea lui, tolănit pe scaunul de campanie, cu trupul său mătăhălos mai puțin destins decât părea, cu buzele strânse, cu privirea rece în căutarea privirii sale. Fusese o vreme când crezuse că va găsi la Hearn o inteligență pe măsura inteligenței sale, o aptitudine pentru exercițiul puterii, această poftă deosebită care dădea un sens vieții; dar se înşelase. Hearn personifica vidul; un vid învestmântat în reacții şi supărări superficiale. Nu încăpea nicio îndoială că strivise impulsiv țigara.

— Am să-ți țin o predică, Robert.

Până în clipa aceea Cummings nu avusese nici cea mai mică idee despre modul cum avea să procedeze. Se bizuise pe instincte. Şi tocmai acesta era felul în care trebuia procedat: să încadreze totul într-un sos intelectual, în aşa fel încât Hearn să fie prins şi să nu observe apropierea epilogului.

Hearn îşi aprinse o țigară.

— Da, domnule general?

Ținea în mână chibritul pe care amândoi îl priveau. Se aşternu o pauză, în întregime perceptibilă, mai înainte ca Hearn să stingă chibritul scuturându-l şi să-l arunce în scrumieră.

— Eşti deosebit de îngrijit, zise Cummings acru.

Hearn ridică ochii, îi căută pe ai generalului şi îşi cântări cu prudență

răspunsul.

— Educație primită în familie, replică el scurt.

— Vezi, mi se pare totuşi că sunt unele lucruri pe care le-ai fi putut învăța de la tatăl dumitale.

— Nu ştiam că îl cunoaşteți, zise Hearn domol.

— Cunosc acest tip de om.

Se încordă; acum cealaltă întrebare, pentru care Hearn nu era pregătit.

— Te-ai întrebat vreodată, Robert, pentru ce suntem în război?

— Vreți un răspuns serios, domnule general?

— Da.

Hearn îşi frământă coapsa cu mâinile sale mari.

— Nu ştiu, nu sunt sigur. Presupun că, în ciuda tuturor contradicțiilor, dreptatea – obiectiv vorbind – se află de partea noastră. Adică în Europa. Aici, însă după părerea mea, suntem victimele unui joc de zaruri imperialist. Cine va despuia Asia? Noi sau japonezii? Îmi închipui că metodele noastre ar fi mai puțin drastice decât ale lor.

— Asta e contribuția dumitale?

— Nu am pretenția să prevăd mersul istoriei. Voi fi poate în stare să vă dau răspunsul peste o sută de ani.

Înălță din umeri.

— Mă mir că doriți să-mi cunoaşteți părerea, domnule general.

Ochii lui căpătară iarăşi o expresie lenevoasă, de o indiferență studiată. Hearn avea ținută, era un lucru de netăgăduit.

— Cred, Robert, că ai putea să dai un răspuns mai bun.

— Fie, aş putea. În război există un fel de osmoză, numiți-o cum vreți, care face ca învingătorii să îmbrace întotdeauna... eh, echipamentul învinsului. S-ar putea ca după victorie să devenim fascişti, şi atunci răspunsul e o adevărată problemă. Trase un fum de țigară. Nu mă avânt în speculații de lungă respirație. În lipsa unor idei mai limpezi, presupun doar că este o proastă afacere să sorteşti morții milioane de ființe, pentru că un farsor oarecare pretinde să-şi realizeze unele puncte din program.

— Deci nu-ți pasă cu adevărat, Robert.

— Pesemne că nu. Dar atâta timp cât n-aveți să-mi sugerați altă idee în

locul acesteia, am să țin la a mea.

Cummings îi zâmbi. Mânia i se transformase într-o hotărâre rece şi eficace. Hearn bâjbâia la întâmplare, se vedea lesne. Ori de câte ori se întâmpla să-şi caute ideile, nu se simțea la largul său, vădit preocupat să evite o cât de neînsemnată concluzie.

Hearn păru o clipă absorbit.

— Ne îndreptăm spre o organizare tot mai strânsă, şi în America nu văd cum stânga ar putea să câştige bătălia. Uneori mă gândesc că Gandhi are dreptate.

Cummings râse zgomotos.

— Cu greu ai fi putut alege un personaj mai puțin realist. Rezistență pasivă, vezi dumneata. Ai fi perfect în rolul acesta. Dumneata şi Clellan şi Gandhi.

Hearn se îndreptă puțin în scaun. Soarele amiezii, iarăşi agresiv, acum după ce norii se risipiseră, scânteia crunt deasupra bivuacului, scoțând în evidență umbrele de sub faldurile cortului. La o distanță de vreo sută de metri, Cummings putea să vadă, printre frunzişul rar, un şir de două sute cincizeci de oameni care se bălăbăneau în aşteptarea mesei.

— Mi se pare, zise Hearn, că mai curând Clellan este genul dumneavoastră. Şi pentru că veni vorba, ați putea să-i spuneți că ideea cu florile este a dumneavoastră.

Cummings râse iar. Până acum mersese strună. Deschise larg ochii, conştient de efectul pe care avea să-l aibă privirea sa ştearsă, lipsită de expresie, apoi se pocni cu falsă veselie peste genunchi.

— Capeți destul whisky, Robert?

Desigur, din pricina aceasta strivise Hearn țigara pe podea.

Hearn nu răspunse, dar fălcile îi tresăriră într-un tremur uşor.

Cummings se aşeză mai comod pe scaun, gustând din plin situația.

— Ne îndepărtăm de subiect. Mă gândeam să-ți explic războiul.

— Dacă vreți…

Tăioasă, uşor dezagreabilă, vocea lui Hearn trăda o oarecare iritare.

— Îmi place să-l numesc proces de energie istorică. Unele țări posedă o putere latentă, resurse latente; sunt pline de o energie potențială, ca să zic

aşa. Şi unele mari concepte pot să o declanşeze, să o exprime. Când energia cinetică a unei ţări îşi găseşte expresia în organizarea sa, în coordonarea eforturilor sale, îi aplicaţi epitetul de – fascism.

Îşi deplasă încet scaunul.

— Istoriceşte, scopul acestui război este să traducă energia potenţială a Americii în energie cinetică. Conceptul fascist, cu mult mai solid decât conceptul comunist – dacă îl priveşti mai îndeaproape – fiindcă este puternic ancorat în firea reală a omului, s-a manifestat pur şi simplu într-o ţară care nu era pregătită, o ţară care nu posedă destulă putere potenţială intrinsecă spre a se dezvolta în toată plenitudinea. Având în vedere frustrările fundamentale datorate mijloacelor fizice limitate, excesele erau inevitabile în Germania. Dar visul, conceptul erau destul de sănătoase.

Îşi tamponă gura.

— După cum ai spus şi dumneata, destul de bine, Robert, este vorba de un proces de osmoză. America va absorbi acest vis; actualmente este pe cale de a-l absorbi. Când ai creat o forţă, armament şi armate, nu te mai poţi dispensa de ele. Golul dinlăuntrul nostru, al naţiunii noastre, se umple de energii eliberate, şi pot să afirm că am părăsit apele dosnice ale istoriei.

— Luăm locul destinului, nu-i aşa? zise Hearn.

— Întocmai. Curentele, odată dezlănţuite, nu se resorb atât de repede. Să te dai la o parte, înseamnă să întorci spatele vieţii. Te rog să mă crezi, am studiat această problemă. În cursul veacului trecut, ansamblul procesului istoric tindea spre o consolidare tot mai mare a puterii. Putere fizică pentru secolul acesta, o extindere a universului nostru, şi o putere politică, o organizare politică pentru a impune această forţă. În America, cei de la putere devin conştienţi, pentru prima oară în istoria noastră, de adevăratele lor ţeluri. Ţinem inte. După război, politica noastră externă va înceta să mai fie făţarnică. Vom spune lucrurilor pe nume. Nu ne vom mai acoperi ochii cu mâna stângă, în vreme ce înarmăm pe cea dreaptă cu gheare imperialiste.

Hearn ridică din umeri.

— Credeţi că lucrurile se vor schimba atât de uşor? Fără opoziţie?

— Cu mai puţină opoziţie decât crezi. Singura axiomă pe care ţi-ai însuşit-o la colegiu, afirmă că fiecare om este bolnav şi corupt. Şi e destul de

adevărat. Numai inocenții sunt sănătoşi, şi oamenii inocenți fac parte dintr-o rasă care se stinge. Dă-mi voie să-ți spun că aproape întreaga omenire este moartă şi nu aşteaptă decât să fie dezgropată.

— Şi rarii privilegiați?

— Care este, după dumneata, aspirația cea mai profundă a omului?

Hearn surâse, iscodind privirea lui Cummings.

— Poate că o pereche straşnică de fese.

Răspunsul încrâncenă pielea lui Cummings, stârnindu-i furnicături în carne. Antrenat în focul discuției, preocupat în mod exclusiv de dezvoltarea tezei sale, îl uitase pentru moment pe Hearn, iar obscenitatea acestuia declanşă în el minuscule vârtejuri de nelinişte, zgândărindu-i mânia.

Deocamdată îl ignoră pe Hearn.

— Mă îndoiesc.

Încă o dată Hearn ridică din umeri. Tăcerea sa era neplăcut de grăitoare.

În felul de a fi al lui Hearn era ceva de care nu te puteai apropia, ceva de nepătruns; acest ceva îl întărâtase, îl enervase întotdeauna pe Cummings. Omul ar trebui să se vadă cufundat într-un puț adânc din care să nu afle scăpare. Generalul voia să provoace o umbră de emoție în sufletul lui Hearn – dorea acum aceasta cu o încordare ce-i încleşta fălcile. O femeie ar fi aspirat să-i ațâțe dragostea, dar el, Cummings, nu voia decât să-l vadă speriat, copleşit de ruşine, fie şi pentru o clipă.

Continuă să vorbească, cu glas potolit, neutru.

— Omul mijlociu se simte întotdeauna față de alți oameni în stare de superioritate sau de inferioritate. Femeile n-au niciun rol. Ele nu sunt decât un indice, o măsură printre alte măsuri, spre a servi la cântărirea superiorității.

— Sigur ați descoperit această teorie, domnule general? Este o analiză impresionantă.

Sarcasmul lui Hearn îl enervă din nou.

— Sunt convins, Robert, că îi cunoşti alfabetul, dar nu ai ştiut să-i aprofundezi înțelesul. Învățătura dumitale se opreşte aici; apoi teântorci la punctul de plecare, luând-o de la început. Adevărul care se desprinde e că omul a avut, de la primii săi paşi, o singură şi mare viziune, tulburată la

început de exigențele şi cruzimile luptei sale împotriva forțelor naturii, şi mai târziu, când a început să cucerească natura, de luptele şi constrângerile economice. Aşa că viziunea aceasta s-a împotmolit, a deviat de la drumul ei. Intrăm însă într-o epocă în care tehnica şi cunoştințele noastre ne vor ajuta să o realizăm.

Suflă uşor fumul țigării.

— Greşeala cea mai răspândită a fost de a considera omul ceva între brută şi înger. De fapt, omul oscilează între brută şi Dumnezeu.

— Aspirația cea mai profundă a omului este atotputernicia?

— Da. E de la sine înțeles că aspirația aceasta nu-şi găseşte expresie în religie, în dragoste, în spiritualitate. Toate astea nu sunt decât nişte dumicaturi cu care ne îndopăm când opreliştile existenței ne îndepărtează de la marele nostru vis: acela de a-l realiza pe Dumnezeu. Când intrăm, în viață dând din mâini şi din picioare, suntem Dumnezei; universul este la hotarul simțurilor noastre. Şi când începem să îmbătrânim, când descoperim că nu suntem universul, suferim cea mai grea lovitură din cursul întregii noastre existențe.

Hearn îşi pipăi gulerul cămăşii.

— În concluzie, aspirația dumneavoastră cea mai profundă este omnipotența.

— Ca şi a dumitale, fie că admiți sau nu.

Ironia îndulci puțin glasul tăios al lui Hearn.

— Care sunt preceptele morale pe care trebuie să le trag din toate acestea?

Încordarea lui Cummings suferi o schimbare. Încercase o profundă satisfacție expunându-şi ideile, o plăcere independentă de preocupările care motivaseră dezbaterea aceasta cu Hearn.

— M-am străduit să te fac a înțelege, Robert, că singura morală a viitorului este o morală a puterii şi că acel care nu ştie să se adapteze este un om pierdut. Şi încă ceva despre putere: nu se poate exercita decât de sus în jos. În cazul că se manifestă un început de rezistență pe treptele intermediare, zdrobeşti aceste veleități, sporind apăsarea de sus în jos.

Hearn îşi privi mâinile.

— Nu am ajuns încă în sânul acestui viitor.

— Poți să consideri armata ca o avanpremieră a viitorului, Robert.

Hearn îşi consultă ceasul.

— E timpul să mergem la masă.

Afară, strălucirea soarelui albise aproape pământul.

— Vei merge la masă, după ce îți voi da eu drumul.

— Da, domnule general.

Râcâi podeaua cu talpa bocancului, încet, cu o privire potolită şi puțin nesigură.

— Dumneata ai zvârlit un muc de țigară pe podeaua mea, nu-i aşa?

Hearn zâmbi.

— Mi-am închipuit că aceasta avea să fie concluzia discursului dumneavoastră.

— Ai găsit că gestul dumitale era foarte simplu, nu? Nu-ți plăceau unele atitudini ale mele şi te-ai lăsat târât de un acces copilăresc de proastă dispoziție? Dar acest lucru îmi displace şi ca atare nu-l tolerez.

Flutură uşor mâna care ținea o țigară pe jumătate consumată.

— Dacă aş arunca-o, ai ridica-o de pe jos?

— Cred că v-aş spune să vă duceți dracului.

— Mă întreb dacă ai face-o. Cred că în ultima vreme te-am tratat cu prea multă indulgență. Nu-ți vine să crezi că-ți vorbesc foarte serios, nu-i aşa? Să presupunem că dacă nu ridici acest muc, te traduc în fața Curții Marțiale, cu perspectiva de a te lăsa să petreci cinci ani după gratii.

— Mă întreb dacă aveți puterea.

— O am. S-ar putea să-mi pricinuiască unele neplăceri: hotărârea Curții Marțiale ar putea fi reformată, s-ar isca eventual un ***oarecare*** tărăboi după încheierea războiului, şi aceasta ar putea să-mi dăuneze personal, dar hotărârea mea va rămâne în picioare. Va trebui să rămână. Chiar dacă ar fi să scapi până la urmă, tot vei fi făcut între timp un an sau doi de închisoare.

— Nu credeți că sunteți prea aspru?

— Sunt foarte aspru. Aşa trebuie. Acesta e vechiul mit al intervenției divine. Ai hulit, şi te-a lovit trăsnetul. Şi asta era cam aspru. Dacă pedeapsa ar trebui să fie proporțională cu fărădelegea, puterea ar degenera. Numai o putere imensă şi disproporționată e susceptibilă de a crea un climat de

teroare şi de supunere adecvată. Dat fiind acestea, cum ai de gând să reacționezi?

Hearn îşi frământa din nou coapsa.

— Treaba asta nu-mi place. Este o presupunere necinstită. Rezolvați conflictul dintre noi prin...

— Îți aminteşti cele ce ți-am spus în legătură cu omul înarmat cu un pistol.

— Da.

— Nu e nimic accidental în faptul că dețin această putere; şi nici în faptul că dumneata te afli în situația de față. Dacă ai fi fost mai puțin inconştient, nu ai fi zvârlit mucul. În adevăr, nu ai fi făcut-o, dacă aş fi fost un general de tipul convențional, zgomotos şi fanfaron. Nu crezi că îți vorbesc serios, asta e.

— Poate că nu cred.

Cummings aruncă țigara la picioarele lui Hearn

— Perfect, Robert, zise el domol. Să presupunem că ai să ridici mucul acesta.

Urmă o pauză îndelungată. Inima lui Cummings se zbătea dureros.

— Sper, Robert, că ai să ridici mucul acesta. Pentru binele dumitale.

Se uită iarăşi în ochii lui Hearn.

Cu încetul, locotenentul înțelese că Cummings nu glumea. Putea citi aceasta pe chipul generalului, care oglindea un joc de emoții subtile şi contradictorii.

— Dacă vreți să vă distrați, zise Hearn.

După cât îşi putea aminti Cummings, pentru prima oară glasul locotenentului îşi pierduse din siguranță. După o clipă, Hearn se aplecă, luă mucul şi îl puse în scrumieră. Cummings se sili să-i înfrunte privirea încărcată de ură. Se simțea nespus de uşurat.

— Dacă vrei, poți să te retragi.

— Domnule general, aş dori să fiu transferat în altă divizie.

Îşi aprinse altă țigară, cu o mână nesigură.

— Şi dacă nu aş fi de acord?

Cummings era calm, aproape senin. Se lăsă pe spătarul scaunului şi cu talpa ciocăni uşor podeaua.

— Sincer vorbind, nu țin în mod deosebit să rămâi în continuare aghiotantul meu. Încă nu eşti în stare să apreciezi lecția pe care ți-am dat-o. Cred că am să te trimit la ocnă. Să presupunem că te vei prezenta după-amiază la secția lui Dalleson şi că vei lucra un timp sub ordinul său.

— Da, domnule general.

Chipul lui Hearn redevenise neutru. Se îndreptă spre ieşirea cortului; apoi se opri.

— Domnule general?

— Da?

Acum, când totul se terminase, dorea ca Hearn să plece. Victoria sa începea să-şi piardă tăişul. Uşoare păreri de rău şi unele rezerve delicate îi creau o stare de saturație.

— Exceptând procedeul de a chema unul câte unul pe cei şase mii de oameni din divizie, spre a vă ridica mucurile, cum o să faceți ca să-i impresionați?

Tocmai asta întuneca plăcerea generalului. Îşi dădea acum seama că mai era şi problema cealaltă, mult mai importantă.

— O voi scoate la capăt, domnule locotenent. Cred că ai face mai bine să te ocupi de propriile dumitale afaceri.

După plecarea lui Hearn, Cummings îşi privi mâinile. „În cazul că se vor manifesta veleități de rezistență pe treptele intermediare, va fi de ajuns să-şi sporească apăsarea de sus în jos, spre a le nimici”. Rețeta rămăsese fără efect asupra trupelor. Era capabil să-l sfarme pe Hearn, putea să înfrângă pe oricare om luat individual, dar era altceva să zdrobească o rezistență colectivă. Răsuflă adânc. Se simțea puțin ostenit. Trebuia să existe un mijloc, şi va şti să-l găsească. Într-o vreme şi Hearn îi rezistase.

Bucuria succesului, înăbuşită până acum, răbufni, stimulându-l, uşurând într-o oarecare măsură loviturile şi eşecurile din ultima săptămână.

Hearn se înapoie în cortul său fără a fi prânzit. Aproape o oră rămase întins pe cuşetă, cu obrazul îngropat în pături, arzând de ruşine, de dezgust şi de furie neputincioasă. O umilință cumplită îl chinuia, îl batjocorea. Din momentul în care îl chemase generalul, ştiuse că îl vor potopi necazurile, dar

intrase acolo, având certitudinea că nu se va încovoia.

Totuşi, îi fusese frică de Cummings; îi fusese într-adevăr frică din clipa când păşise în cort. Toată ființa îl îndemnase să nu ridice mucul de țigară – cu toate acestea se supusese; se supusese de parcă s-ar fi aflat într-o stare de amorțire a voinței sale.

„Singurul lucru care contează este să ai stil”, spusese el odată, regula asta de viață – în lipsa alteia, îi servise ca îndreptar, în condiții aproape satisfăcătoare până în prezent. Esențialul era să nu îngăduie niciodată, nimănui, în nicio situație chiar capitală de a-i viola integritatea. Şi iată că situația de față era capitală. Avea impresia că un chist uriaş, purulent, se spărsese înăuntrul lui, infectându-i sângele, circulând prin toate vasele şi arterele trupului său cu o impetuozitate năprasnică, violentă. Dacă nu reacționa, înseamnă că era mort. Pentru prima oară în viață se îndoi de mijloacele sale. Era de neconceput; trebuia să facă ceva, dar habar nu avea cum să înceapă. Atmosfera era de nesuportat sub cortul supraîncălzit şi fără aer, dar el stătea nemişcat, cu bărbia înfiptă în aşternut, cu ochii închişi ca şi cum ar fi contemplat suma experiențelor sale, suma lucrurilor învățate şi uitate în cursul vieții, şi care, eliberate în sfârşit, se dezlănțuiau în sinea lui cu vehemența ucigătoare a tot ceea ce fusese prea îndelung refulat.

— „N-aş fi crezut niciodată că voi ajunge să mă târăsc în fața lui”. Această cumplită lovitură morală era de necrezut.

MAŞINA TIMPULUI

ROBERT HEARN

MATRICEA STEARPĂ

Un bărbat înalt, cu o chică de păr negru, cu glas tăios, şi o față masivă, imobilă. Deasupra nasului cârn, turtit, uşor încovoiat, privirea ochilor căprui este rece, imperturbabilă. Gura mare, subțire, fără expresie, iese în afară, dominând masa solidă a bărbiei. Nu-i plac

decât foarte puţini oameni, şi majoritatea celor care au de-a face cu el îşi dau stingheriţi seama de aceasta, după câteva minute.

În centru, biciuindu-ţi simţurile, se află marele oraş.

De la mii de mile, pământul şi drumurile duc într-acolo. Munţii s-au resorbit în coline, colinele în câmpii, câmpiile se desfăşoară şi se regrupează în largi şi maiestuoase circonvoluţiuni. Nimeni nu a înţeles vreodată cu adevărat vastul tablou al Americii, cu vârfurile lui, cu adaosurile sale, cu marele oraş şi cu drumurile de fier care duc într-acolo.

Legăturile.

Şi toată frenezia intrigilor, fumul de ţigară, fumul de cocs, mirosul de dezinfectant şi duhoarea din metroul aerian, pasiunea înfricoşată pentru agitaţie şi neastâmpărul continuu, asemenea unui furnicar pus brusc în mişcare, vasta, grăbita, neostoita sete de afaceri, de chiverniseală a mii de oameni a căror realitate se mărgineşte la o stradă, la o cafenea, unde numai prezentul are vreo noimă. Despre Istorie se vorbeşte cu o ridicare din umeri: superlativele sale nu corespund cu ale noastre.

Imensul ***ego*** al locuitorilor oraşului.

Cum concepeţi propria voastră moarte, propria voastră nimicnicie în mijlocul acestei imensităţi creată de mâna omului, a acestor bolţi de marmură, a acoperişurilor de cărămidă şi a furnalelor înalte care duc spre piaţă? Îţi închipui mereu că lumea se va sfârşi odată cu moartea ta. Ea continuă, mai intensă, mai violentă, mai frământată ca niciodată.

Şi în acel humus, în jurul ciupercii, răsar periferiile.

„De când am adăugat ultima aripă, avem douăzeci şi două de încăperi. Dumnezeu ştie ce o să facem cu ele”, strigă Bill Hearn. Dar încearcă să-i spui ceva Inei; îşi închipuie că îi sunt necesare, şi acum le avem pe cap.

„Ei lasă, Bill”, zice Ina. (O femeie drăguţă care pare mai tânără şi mai drăguţă decât mama unui băiat la doisprezece ani. Totuşi, nu e frumoasă. Are gura fină şi aseptică, dinţii uşor scoşi în afară, lipsa de farmec a femeilor din Middlewest.)

„Ei bine, nu-mi place să fac pe grozavul, spune Bill Hearn. Nu sunt vanitos şi nu mi-e ruşine să spun că m-am născut într-o fermă dărăpănată.

După câte socotesc eu, ne-ar ajunge un hol sau livingroom, vreo două dormitoare, o bucătărie şi poate o încăpere la parter pentru petreceri, şi cu asta basta, nu sunteţi de acord cu mine, doamnă Judd?”

(Doamna Judd este mai grăsuţă, mai delicată, şi pare mai visătoare.) „Sunt de aceeaşi părere, domnule Hearn. Domnul Judd şi cu mine suntem foarte mulţumiţi de căminul nostru din Alden Park Manor; un apartament e atât de uşor de întreţinut”.

„Frumos oraş, Germantown. Trebuie să le întoarcem vizita soţilor Judd, Ina”.

„Sunt oricând gata să vă arăt împrejurimile, spune doamna Judd. Se aşterne tăcerea, oamenii mănâncă sârguincios, nu se aude clinchetul tacâmurilor. Avem privelişti minunate”, comentează doamna Judd.

„E singurul loc unde poţi scăpa de căldura din Chicago, spune Ina. Suntem atât de înapoiaţi faţă de cei din New York, gândiţi-vă, nu avem nici măcar grădini suspendate pe acoperişurile hotelurilor. E atât de cald pentru luna mai. Nu mai am răbdare, abia aştept să plecăm la Charlevoix”. Pronunţă: Choliveoil.

„Michigan, ăsta da, e un stat plin de verdeaţă”, grăieşte Bill Hearn. Se face iarăşi linişte şi doamna Judd se întoarce spre Robert Hearn şi-i spune: „Eşti un băiat mare pentru cei doisprezece ani ai tăi, credeam că eşti mai vârstnic,”

„Nu, doamnă, nu am decât doisprezece ani”. Lasă capul în jos stingherit, în vreme ce feciorul îi prezintă friptura de raţă.

„Nu-i daţi atenţie lui Bobby, e sfios de felul lui, nu-mi seamănă” tună tatăl său. Îşi trage firele rare de păr negru peste chelie. Nasul său roşu şi mic ca un bumb e plasat între obrajii rotunzi, bucălaţi, umeziţi de sudoare.

„Când am fost la Hollywood, spune doamna Hearn, am dat o raită prin studiourile Paramount, călăuziţi de un asistent de regie, evreu, foarte amabil. Ne-a povestit o sumedenie de lucruri despre vedetele de cinema”.

„E adevărat că Mona Vaginus e o cocotă?” întreabă doamna Judd.

(Se uită furiş la Bobby şi şopteşte) „Oh, o cocotă îngrozitoare, nici nu ştiţi ce se vorbeşte de ea! Acum, nu mai are niciun viitor, căci se fac numai filme din astea, vorbitoare”.

„Nu e momentul să discutăm despre afaceri, domnule Judd de la Budd (Hearn râde), pun rămăşag că vi se spune asta într-una, Judd de la Budd, dar adevărul e că sunteți om de afaceri ca să faceți afaceri şi ori cât v-ar părea de curios, şi eu sunt în aceeaşi postură, aşa că acum ori niciodată e cazul să ne înțelegem asupra prețului, dar să vedem cum o scoatem la capăt cu maşina lui Thompson, care e pe punctul de a ieşi pe piață şi dacă se amestecă reformatorii trebuie să le ținem piept, altfel o să fim obligați să turnăm parfum în w.c.-urile de la uzină şi alte şmecherii din astea pentru alde polonezii, care nu ştiu să deosebească o cârpă de o cămaşă, aşa că trebuie să fiu cu luare aminte înainte de a încheia vreun angajament financiar. Prevăd un crah, fiindcă suntem în plină supraproducție, şi prețurile dumneavoastră, de la Budd, nu-mi uşurează situația”.

„Domnul Judd şi eu mine sperăm să plecăm la Paris”. Li se servesc fursecuri şi înghețată care se topeşte.

„Ce ziceți, vreți să vă duc mâine să vedeți cursele de automobile de la Indianapolis?” întreabă Will Hearn.

„Bietul Robert, pică de somn”, spune Ina împungându-l cu cotul.

„Doamne, ce cald e”, exclamă doamna Judd.

Ina se scoală în capul oaselor şi aprinde lampa. „Bill, cum de ți-a venit să-i întrebi pe soții Judd unde se află Mount Holyoke? Dacă nu ştii ceva, nu mai pune atâtea întrebări”.

„Ei şi ce dacă fata lor se duce acolo? Afurisiții ăştia de Judd nu mă intimidează, şi dacă vrei să ştii, Ina, oamenii ăştia de lume nu-mi fac nicio impresie, fiindcă adevărul adevărat e că numai banii contează, iar noi nu avem fată ca să ne doară capul; cât despre Robert, se înfundă atât de mult în cititul cărților încât nu-l prea văd amestecându-se printre fandosiții, din înalta societate, mai ales că pe tine nu te mai găseşte niciodată omul pe acasă şi băiatul a ajuns să aibă o bucătăreasă negresă care să-i țină loc de mamă”.

„Bill, aş vrea să nu-mi vorbeşti aşa”.

„Ascultă, Ina, nu poți învăța un cal bătrân să umble în buiestru. Eu mă ocup de afacerile mele, tu de obligațiile tale sociale, şi fiecare din noi ar

trebui să se declare mulţumit, Socotesc însă că ai putea acorda puţin timp şi lui Robert; copilul ăsta creşte, e sănătos, dar arată ca un peşte rece, fără viaţă".

„Vara asta pleacă în colonie, iar la toamnă îl înscriem la Country Day!"

„Adevărul e că ar trebui să mai avem un copil, sau chiar o droaie de copii".

„Să nu mai vorbim despre asta, Bill". Ina se strecoară sub cuvertură.

„Nu, în niciun caz nu mă gândesc să-l am de la tine, ţi-o jur, Ina".

„Bill!"

„Acum, copii, spuse supraveghetorul, dacă sunteţi băieţi buni, ne veţi da concursul, iar dacă sunteţi şi sinceri şi cinstiţi, vă veţi îndeplini fiecare sarcinile ce vă revin. Cine nu şi-a făcut patul azi de dimineaţă?"

Niciun răspuns. „Tu, Hearn, nu-i aşa?"

„Da".

Supraveghetorul oftează. „Băieţi, am să dau o mustrare întregului cort, din pricina lui Robert".

„Ei bine, nu văd de ce trebuie să fac patul dimineaţa când seara trebuie să-l desfac". Băieţii chicotesc.

„Ce e cu tine, Hearn, eşti murdar; cum ai fost crescut dacă nu-ţi faci patul? Şi pentru ce n-ai ieşit din rând ca un bărbat, să spui că tu eşti vinovatul?"

„Ah, lăsaţi-mă în pace".

„Încă o mustrare, spune supraveghetorul. Băieţi, aveţi grijă ca Robert să se poarte bine".

În aceeaşi după-amiază, în cursul unui meci de box, i se iartă cele două mustrări. Cu braţele obosite de greutatea mănuşilor, agitându-şi disperat pumnii, se târăşte neîndemânatic în jurul adversarului său.

Tatăl său a venit să-l vadă în ziua aceea. „Pocneşte-l, Robert, în cap, în burtă, haide, pocneşte-l!"

Celălalt băiat îl izbeşte peste faţă şi Robert se opreşte o clipă, lasă braţele în jos, apoi îşi tamponează nasul batjocorit. O altă lovitură îi face să-i ţiuie urechile. ***„Nu abandona, Bobby!"*** strigă tatăl său. Un punch neizbutit i se învârteşte în jurul capului, braţul celuilalt îi atinge obrazul. E pe punctul de a izbucni în plâns.

„În burtă, Robert!"

Îşi roteşte brațele, înfierbântat. Celălalt băiat primeşte o lovitură, cade surprins, apoi se ridică în picioare cu încetineală. Robert continuă să-şi rotească brațele, îl loveşte şi puştiul cade din nou la pământ; arbitrul opreşte lupta. „Bobby Hearn învingător prin knockout tehnic!” strigă el, decernând patru puncte echipei albastre. Copiii strigă bravo, şi Bill Hearn îl strânge în brațele sale de urs, când escaladează frânghiile ringului amenajat pe iarbă. „Oh, l-ai învins, Bobby, ți-am spus eu să-i tragi la burtă, aşa trebuie să lupți, băiatule, la naiba, trebuie să te învăț, să te vâri fără frică în adversar”.

El se desface din îmbrățişarea paternă. „Lasă-mă în pace, tată, lasă-mă!” şi începe să alerge prin iarbă, spre cortul său, străduindu-se să nu izbucnească în plâns.

Verile petrecute la Charlevoix, casa în plină efervescență, plasată într-o suburbie a Chicagoului, lumea peluzelor vaste şi verzi, a plajelor liniştite, a terenurilor de crochet şi de tenis, constituie numeroasele şi intimele amănunte ale bogăției, lucrurile pe care le ia drept fireşti – pe care le va înțelege şi le va singulariza mai târziu. Mai sunt şi cei şase ani petrecuți la Fieldmont Country Day, cu alți băieți şi cu alte mustrări, cu predicile ocazionale, cu morala împrumutată de la cele mai exclusive şcoli pregătitoare din Est.

Să nu minți. Să nu tragi chiulul.
Să nu huleşti. Să nu te duci la femei.
Şi să mergi la biserică.

Are necontenit în arierplan vocea sonoră, palma cărnoasă a lui Bill Hearn, îmbinate – aproape de necrezut – cu lecții de dans sâmbăta dimineața şi cu aspirațiile avide, stăruitoare ale Inei Hearn. „Bobby, de ce n-o iei pe Elizabeth Perkins la Junior Dance?”

„În adâncul pântecului care mă ocroteşte.
Verde ca iarba dintre case”...

Dar ideea aceasta va veni mai târziu.

În săptămâna următoare obţinerii diplomei de la Fieldmont Country Day, se încinge un chef cu câţiva colegi de promoţie, într-o cabană din pădure, aparţinând tatălui unuia dintre ei, o cabană cu două etaje, cu bar.

E noapte, stau roată într-unul din dormitoarele de la etaj şi îşi trec sticla de la unul la altul, după ce beau cu măsură.

„Dacă ar şti bătrânul".

„Să-l ia naiba pe bătrânul tău!" Toţi sunt neplăcut izbiţi de această ieşire, dar Carsons, cel care a vorbit de tatăl său, se sinucide în 1930. Dumnezeu să-l ierte pe Carsons.

„Adio Fieldmont, dragul nostru FED, multă vreme ne-ai adăpostit".

„Adevărat".

„Decanul nu era rău, dar nu l-am putut niciodată înţelege, şi îţi aminteşti ce nevastă drăguţă avea".

„În sănătatea nevestei sale. Am auzit că l-a părăsit anul trecut şi nu s-a întors decât după o lună încheiată".

„Oh, nu zău". Sticla face al doilea, apoi al treilea ocol.

„Am dus-o destul de bine acolo, totuşi sunt fericit că am scăpat. Grozav mi-ar plăcea să merg cu voi la Yale".

Într-un colţ, căpitanul echipei de fotbal din sezonul precedent, împuiază urechile lui Hearn. „Tare aş vrea să mă mai întorc la toamnă, ce echipă aş mai închega cu juniorii ăştia; să-ţi aduci aminte de vorbele mele, peste patru ani Haskell va fi desemnat de către toţi reporterii sportivi din America drept cel mai bun jucător din categoria sa, şi fiindcă veni vorba, Bob, aş vrea să-ţi dau o povaţă, te urmăresc doar de atâta vreme, nu-ţi dai destulă osteneală; puteai să fii primul din echipă, fiindcă eşti înalt şi înzestrat de la natură, dar nu vrei, şi e ruşinos; ar trebui să te ocupi cu mai multă sârguinţă".

„Du-te şi bagă-ţi capul într-o găleată cu apă de la gheaţă".

„Hearn e beat!" urlă căpitanul.

„Ia uitaţi-vă la Hearn, ce mutră de înmormântare are. Pun rămăşag că s-a ciondănit cu Adelaida".

„E grozav de isteaţă, dar îşi cam face de cap cu toţi băieţii, sunt sigur că

înainte de a pleca la Princeton, Lantry turba din pricina ei”.

„Ei, fraților, nu vă mai necăjiți. Am o soră, e cuminte, nu-şi face de cap, dar dacă şi-ar face, puțin mi-ar păsa. Asta e teoria mea”.

„Vorbeşti aşa, fiindcă nu-şi face de cap, vreau să spun că dacă şi-ar face, oh, băutura asta m-a amețit. Cine s-a mai îmbătat?”

„Iupiii!” Hearn stă în picioare, în mijlocul încăperii, cu capul dat pe spate, şi gâfâie cu sticla la gură. „Sunt un golan, haideți, puneți cu toții cărțile pe masă”.

„Ia uită-te, s-a pilit”.

„Haideți, provocați-mă să sar pe fereastră, veți vedea dacă am trac. Asudat, roşu de mânie, îi respinge, deschide fereastra, chicoteşte. Am să sar”.

„Opriți-l”.

„Iupiiiiii!” Şi iată-l sărind în noapte. Se aude un zgomot înfundat, o aterizare brutală în mărăciniş şi, îngroziți, se reped cu toții la fereastră. Ce faci, Hearn, vorbeşte, cum îți e, unde eşti, Hearn?”

„Fieldmont, Fieldmont über alles!” urlă Hearn, întins în întuneric, râzând, prea beat ca să se fi lovit.

„Ciudat tip mai e şi Hearn ăsta, spun ei. Îți aminteşti cum s-a afumat anul trecut?”

Ultima vară, înainte de înscrierea la colegiu, se deapănă într-un şirag de zile aurite: plaja scânteietoare, magia luminilor electrice în serile de vară, orchestra de dans de la clubul nautic, UN BILET DE AVION PENTRU MELEAGURI ROMANTICE, atingerea şi mirosul fetelor, miros de roşu de buze, miros de pudră de orez şi mirosul plăcut, excitant, al banchetelor de piele din automobilele decapotabile. Cerul e presărat cu aceleaşi stele, acelaşi clar de lună aureşte copacii negri. Farurile proiectează un tunel de argint prin frunzişul care se împreunează deasupra drumului.

Are o prietenă, o achiziție straşnică, cea mai frumoasă fată din colonia de vilegiaturişti, domnişoara Sally Tendecker din Lake Shore Drive, cu inevitabilele ei aluzii la sărbătorile Crăciunului, la blănuri, la parfumuri, la balurile colegiilor organizate în saloanele cu nurne răsunătoare ale marilor hoteluri.

„Bob, conduci mai repede decât toți cunoscuții mei, într-o zi ai s-o pățești”.

„Eh”. Nu ştie încă să vorbească cu femeile şi deocamdată e ocupat cu un viraj. Buickul său face un ocol pe stânga, rezistă şi luptă împotriva forței care o deviază spre dreapta, apoi iese din viraj şi se redresează. A fost o secundă de panică, urmată de o uşurare, exaltantă; acum maşina zboară drept înainte pe şosea.

„Dă-mi voie să-ți spun că eşti un sălbatec, Bob Hearn”.

„Nu şti”.

„Ce se petrece în capul tău, Bob?”

Gareză maşina dincolo de marginea şoselei, se întoarce spre prietena sa şi o potopeşte deodată cu vorbe. „Nu ştiu, Sally, mă gândesc uneori... dar nu-i adevărat, mă frământ, fierb în zeama mea, şi nu vreau să fac nimic, mă duc la Harvard doar fiindcă taică-meu nu ştiu ce are de împărțit cu Yale, nu ştiu, mă preocupă unele lucruri, apoi altele, nu izbutesc să pun degetul pe rană, şi nu-mi place să fiu împins din spate, zău, nu ştiu ce să zic”.

Ea râde. „Oh, eşti cam trăsnit, Bob, de aceea toate fetele sunt nebune după tine”.

„Mă iubeşti?”

„Ei, ia ascultați vorbă. Sigur, sigur că te iubesc, Bobby”. Şade lângă el pe bancheta de piele; are un parfum prea tare, prea copt pentru o fată de şaptesprezece ani. Şi el ghiceşte adevărul îndărătul glumei, se apropie de ea s-o sărute, cu inima bătând. Dar, ca pe un fundal, a şi văzut conturându-se sărbătorile şi sfârşiturile de săptămână ocupate de întâlniri, şi identificarea cu acest orăşel de vilegiaturişti şi peluzele verzi din cartierele mărginaşe şi conversațiile cu prietenii tatălui său, şi căsătoria cu mare pompă.

„Ştii, nu pot să fac planuri de viitor, dacă intru la medicină o să am de tras opt ani, chiar zece ani, e cam mult”.

„Bob Hearn, eşti un încrezut. Crezi că mă sinchisesc de asta? Eşti prea încrezut, asta e”.

„Acum, fiule, acum, odată cu plecarea ta la colegiu, sunt unele lucruri pe care aş vrea să le discut cu tine; nu prea am avut prilejul să stăm de vorbă, dar ce naiba, îmi place să cred că suntem buni prieteni, iar acum, odată cu

plecarea ta la colegiu, să ții minte că tepoți bizui oricând pe mine. Or să te preocupe femeile, ce dracu', n-ai fi băiatul meu dacă nu ai avea aventuri, bineînțeles nu de când sunt însurat – o minciună sfruntată pe care amândoi se prefac a o ignora – dar dacă dai de vreun bucluc, te poți bizui pe mine, ce dracu', taică-meu obişnuia să-mi spună, dacă ai vreo neplăcere cu vreuna din fetele din fabrică, încunoştințează-mă – stânjenitoarea ambiguitate a acestui bunic când fermier, când proprietar de fabrică – aşa că e valabil şi pentru tine, Bob; şi ia aminte, e mai uşor, mai firesc să te descotoroseşti de o femeie plătindu-i o sumă de bani, decât să te laşi prins în cursa căsătoriei; aşa că anunță-mă foarte simplu, o scrisoare cu mențiunea «personal» e de ajuns".

„De acord".

„Cât despre dorința de a te face doctor, ei bine, merge, avem o mulțime de prieteni pe-aici, putem cumpăra clientela vreunui medic bătrân, pe punctul de a se retrage din activitate, şi să te instalăm într-un cabinet frumos".

„Vreau să mă ocup de cercetări".

„Cercetări. Ascultă, Bobby, nu există nici măcar unul printre cunoscuții noştri care să nu poată cumpăra sau vinde cercetători cu duiumul; asta e o idee nebunească, pe care nu ştiu cine ți-a vârât-o în cap; de altfel ai să-ți schimbi părerea, ți-o spun de pe acum. Felul cum vedem lucrurile, mama ta şi cu mine, este că ai să te ocupi până la urmă de afaceri, acolo este adevăratul tău loc".

„Nu".

„Bine, n-am să stau acum să discut cu tine, eşti un nătărău, şi oricum, ai să-ți schimbi gândurile".

În decursul primelor săptămâni la colegiu bâjbâie, rătăceşte uluit printre studenți. Aici, fiecare ştie mai multe decât el şi tuturor le opune o rezistență instinctivă – rămăşițe îndoielnice ale humusului de la picioarele ciupercii – fiecare vorbeşte aici cu dezinvoltură despre lucruri la care el nu se gândise decât în intimitatea camerei sale, în convorbiri cu el însuşi.

Colegul său de cameră, produs al unui alt oraş din Middlewest, al unei alte şcoli gen Country Day, sporovăieşte despre toți şi despre toate. „Ştii, când Ralph Chestley vine pe aici, nu că e un tip subțire, ar trebui să-i faci

cunoştinţă. Confreria Delfilor e grozavă, nici nu putem spera la ceva mai bun, dar noi am fost până acum dezavantajaţi, dacă aş fi ştiut atunci ceea ce ştiu azi, aş fi făcut cursul pregătitor la Exeter sau la Andover, deşi mi s-a spus că nu e cine ştie ce, dar dacă frecventăm pe cine trebuie, o să reuşim să fim primiţi în Confreria Crainicilor, nu e prea greu, nici la Hasty Pudding, daradevărata şmecherie e să intri la Final Club, deşi am auzit că în ultima vreme au început să fie mai democratici”.

„Nu m-am gândit la astea”.

„Ei bine, ar trebui, ar trebui să te preocupe mai mult”.

Prima afirmare a voinţei sale. „La dracu’ cu toate astea!”

„Uite ce e, Hearn, ne înţelegem prea bine amândoi, ca să-mi strici tocmai tu socotelile, vreau să spun că un coleg de cameră poate să-ţi strice socotelile, aşa că nu te întrece cu firea, înţelegi ce vreau să spun”.

În primul său an la colegiu, Hearn are puţine ocazii de a se întrece cu firea. Lucrurile nu prea merg pe roate. Se dă la fund, îşi vede rar colegul de cameră, îşi petrece aproape toate după-amiezile la laborator şi noapte de noapte studiază. Îşi fixează un orar în care totul e prevăzut, până şi sfertul de oră în care-şi îngăduie să citească „comicsurile” din ziarul de duminică, şi filmul la care se duce sâmbătă seara. Îşi petrece după-amiezi întregi copiind schimbările de pe termometrul cufundat în eprubetă, marcând variaţiile hidrometrului. Există un anumit nerv în capul broaştelor pe care-l disecă şi îl redisecă. La a patra încercare, scalpelul său râcâie cu succes carnea uscată a broaştei, până ce nervul eliberat, în sfârşit, sclipeşte ca un fir subţirel de salivă. Dar, până şi în culmea triumfului, se simte deprimat. „Am realmente poftă să fac asta?”

La cursuri, moţăie fără să vrea. Glasul profesorului cu ochelari înrămaţi cu oţel şi faţă osoasă, îi zumzăie în urechi, ochii i se închid.

„Domnilor, vreau să supun atenţiei dumneavoastră fenomenul algelor. Nereocystis lütkeana, macrocystis pyrifera, pelagopyhycus porra, scrie el la tablă. Ele constituie o formă foarte deosebită a vieţii, marine. Luaţi în consideraţie aceasta: n-au rădăcini, n-au frunze, nu primesc lumină de la soare. Algele uriaşe formează adevărate jungle de vegetaţie submarină; acolo trăiesc nemişcate, luându-şi hrana chiar din mediul ambiant al oceanului”.

„Burghezul speciei vegetale”, murmură studentul de alături; şi Hearn se însufleţeşte, se deşteaptă tresărind, îi vibrează o coardă familiară. Parcă ar fi rostit el fraza aceasta.

„Numai după furtună, spune profesorul, algele sunt aruncate pe ţărm; în starea lor normală, trebuie să ni le închipuim trăind în încâlceala densă a junglei marine, nemişcate, absorbite în propria lor nutriţie. În timp ce alte plante acvatice au emigrat pe uscat, algele au rămas în mediul lor primitiv. Coloratura lor brună, care constituie un avantaj în tuciuria junglă submarină, i-ar fi fatală în lumina intensă a uscatului. Profesorul arată un mănunchi de frunze uscate, asemănătoare cu o frânghie groasă. Faceţi-o să circule, domnilor”.

Un student ridică mâna. „Domnule, la ce foloseşte cu deosebire?”

„Oh, este folosită în multe împrejurări. Serveşte în special ca îngrăşăminte. Din alge se extrage potasa”.

Dar momente ca acestea se ivesc prea rar. Hearn se simte gol, însetat de cunoştinţe – un vas care trebuie umplut.

Încetul cu încetul se adaptează, se împrieteneşte cu unii colegi, începe să iasă. În primăvara primului an de colegiu se duce, din curiozitate, la un miting al Clubului Dramatic al Universităţii Harvard. Preşedintele e ambiţios şi discuţiile în jurul planului de lucru sunt foarte minuţioase.

„Dacă stai şi te gândeşti, e de-a dreptul absurd. E ridicol să ne apucăm de cacofoniile astea muzicale, plictisitoare. Trebuie să ne lărgim activitatea”.

„Cunosc o fată, la Radcliffe, care a studiat pe Stanislavsky, spune unul cu afectată nepăsare. Am putea s-o luăm la noi dacă am avea un program ca lumea şi să facem repetiţiile cu o oarecare metodă”.

„Oh, grozav, să jucăm pe Cehov”.

Un adolescent subţirel, cu ochelari cu ramă de baga, se ridică în picioare şi cere cuvântul. „Dacă e vorba să facem o treabă, sunt de părere să montăm ***Ascensiunea lui F-6.*** Tocmai a început să facă vâlvă, şi nici n-a fost montată încă. E ridicol că nu ne-am gândit mai de mult ce succes monstru am avea”.

„Ted, nu sunt de acord cu tine în ceea ce priveşte Auden şi Isherwood”,

răspunse cineva.

Un student bondoc, cu păr negru, cu voce groasă, plină de importanță, ia cuvântul. „Cred că ar trebui să montăm piese de Odets, e singurul autor dramatic american care scrie ceva serios; cel puțin Odets își înfige rădăcinile în frustrările şi aspirațiile poporului”.

„Zexe! strigă cineva. O’Neill şi Eliot sunt singurii”.

„Nu poți să-l bagi pe Eliot în aceeaşi oală cu O’Neill”. (Râsete.)

Discută o oră încheiată, şi Hearn ascultă numele citate. Unele îi sunt familiare, Ibsen, Shaw, Galsworthy, dar n-a auzit niciodată de Strindberg, Hauptamann, Marlowe, Lope de Vega, Webster, Pirandello. Numele continuă să fie citate şi el își repetă cu deznădejde că trebuie să citească mai mult.

Demarează spre sfârşitul primăverii primului său an de colegiu, redescoperă volumul lui Housman, care îl hrănise în şcoala pregătitoare şi îi adaugă poeți ca Rilke, Blake şi Stephen Spender. Odată cu vacanța de vară, şi-a ales limba engleză ca subiect principal al studiilor sale. În multe după-amieze renunță la plajă, la Sally Tendecker şi la înlocuitoarele ei, şi îşi petrece nopțile scriind nuvele.

Acestea sunt destul de mediocre, dar grație lor devine, pentru un timp, un punct de atracție, şi dobândeşte mari succese. După întoarcerea la Harvard, e ales, cu prilejul competițiilor de toamnă, redactorşef al uneia din revistele literare ale colegiului, priveşte beat de încântare proiectoarele în cursul ceremoniei de inițiere, şi se achită de sarcina sa fără să se facă ridicol.

Schimbarea se face mai întâi cu încetul, apoi tot mai repede. Citeşte de toate, îşi petrece mare parte din timp la bibliotecă, ascultă orchestra simfonică de vineri seara, absoarbe mirosul plăcut şi sugestiv de mobilă veche, de litografii vechi şi parfumul de malț al halbelor de bere goale din încăperile vechi care adăpostesc birourile revistei. Primăvara, hoinăreşte pe străzile înmugurite din Cambridge, se plimbă de-a lungul râului Charles, sau tăifăsuieşte îndelung în fața casei sale după căderea nopții; îl atrage toată magia libertății.

În mai multe rânduri se înhăitează cu încă doi sau trei prieteni şi trage câte un chef prin cârciumile din Scollay Square.

Sunt acțiuni premeditate, fiecare îşi îmbracă cele mai vechi haine şi apoi dă câte o raită prin mai toate barurile şi tavernele deocheate.

Sunt exerciții preliminare descoperirii cabaretelor de pe Third Avenue din New York, cu podeaua presărată cu rumeguş de lemn.

Vărsăturile de pe podea îi încântă. Fac parte din confrerii studențeşti şi dansează cu stele de cinema. Dar starea de spirit se schimbă. Când se îmbată, îi cuprinde tristețea plăcută a nopților primăvăratice, au presentimentul tuturor speranțelor şi tuturor nostalgiilor care îi feresc de uricioasa uzură a timpului. Buna dispoziție e generală.

„Dumnezeule, uită-te la oamenii ăştia, spune Hearn. Duc o viață de animale”.

„Ce vrei, răspunde prietenul său, toți sunt subprodusul unei societăți de acumulare, rebutul, supurația oraşului mondial al lui Spengler”.

„Jansen, bați câmpii, ce ştii tu despre acumulare, despre lucrurile astea aş putea să-ți vorbesc cât vrei; e cu totul altfel de cum spui tu; bați câmpii, asta e”.

„Ca şi tine, de altfel. Batem câmpii cu toții. Suntem nişte paraziți. Nişte flori de seră. Nu ne rămâne decât să ne ridicăm cu toții şi să ne încadrăm în marea mişcare”.

„Ce te-a apucat, întreabă Hearn, îmi ții discursuri politice?”

„Nu fac politică, asta nu e decât balegă, totul e balegă”. Face o mişcare largă cu brațul.

Hearn stă cu bărbia în palme. „Ştii, după ce se va fi spus totul, mă voi face o zână, nu, o mică ursitoare, stâlp straşnic şi drept al comunității, mă voi lăfăi pe peluze verzi. Bisexuat. Niciun moment de plictiseală, bărbat sau femeie e tot una, chiar şi pentru tine. Excitant”.

Jansen îşi lasă capul pe spate. „Fă-te marinar”.

„Nu, mulțumesc. N-am nevoie de împerecherile voastre mecanizate. Nenorocirea e că americanii nu ştiu să facă dragoste; în viața noastră nu există artă; în fiecare intelectual de-al nostru dormitează un Babbit. Oh, îmi place fraza asta, e tare bună, vrei să o pui la conservare Jansen?”

„Suntem cu toții bolnavi de nervi”.

„Desigur”.

Pentru un scurt timp toate acestea le satisfac orgoliul. Sunt înțelepți, conştienți şi îngrețoşați şi lumea din afară e coruptă şi ei sunt singurii care o ştiu. ***Weltschmerzen,*** nostalgii de culoarea mahonului, şi ***Weltanschauungen*** sunt singurele monede care au curs.

„Dar asta nu reuşeşte întotdeauna. Sunt şi eu un şarlatan", spune Hearn; uneori starea lui sufletească depăşeşte dezinvoltura, melancolia prea lesnicioasă, prea plăcutul dezgust de sine. Uneori, se pare că ar fi ceva de făcut.

Chibzuieşte peste vară şi se ia la ceartă cu tatăl său.

„Ascultă-mă, Robert, nu ştiu cine ți-a băgat în cap balivernele astea despre sindicate, dar dacă îți închipui că ele sunt altceva decât nişte adunături de gangsteri, dacă crezi că lucrătorii mei nu s-ar simți mai bine bizuindu-se pe mine, Dumnezeu mi-e martor că i-am ajutat de multe ori să se descurce, chiar şi cu gratificațiile de Crăciun, aşa că vezi-ți de treabă, habar, n-ai ce vorbeşti".

„Regret, dar niciodată n-ai înțeles ce înseamnă paternalismul".

„Poate că nu, fiindcă nu-mi plac vorbele mari, dar cred că e uşor să muşti mâna care te hrăneşte".

„Ei bine, n-o să mai fie nevoie să te ocupi de asta".

„Stai, aşteaptă o clipă".

După altă serie de rugăminți şi certuri, se întoarce la colegiu înainte de sfârşitul vacanței, îşi găseşte de lucru ca spălător de vase, şi îşi păstrează slujba după începerea cursurilor. Câteva tentative de împăcare; pentru prima oară în trei ani Ina vine să-l vadă la Boston şi între ei se încheie un armistițiu chinuit, în care fiecare parte îşi păstrează rezervele sale raționale. Scrie din când în când părinților, dar nu le acceptă banii. Un an de trudă – plasează subscripții pentru operele colegiului, încheie contracte pentru spălat şi călcat haine cu studenții din primii ani, îndeplineşte tot felul de treburi răzlețe sâmbăta şi duminica, şi serveşte la masă la cantina colegiului, în loc să spele farfuriile. Nu-i place nimic în mod deosebit, dar descoperă mereu discipline noi, surse noi de forță. Nici nu se mai gândeşte să ceară bani tatălui său.

Tot în cursul acestui an are senzația că îmbătrâneşte, că i se înăspreşte

caracterul, şi îşi pune întrebări la care nu găseşte răspuns. Poate că are ceva din încăpăţânarea tatălui său. Lucrurile cele mai apropiate, cele care predomină, sunt imposibil de rezolvat. A trăit în vid timp de optsprezece ani, hrănindu-se până la saturaţie cu nostalgiile proprii oricărui adolescent; a absorbit lumea colegiului, o lume nouă, zdrobitoare, în care a petrecut doi ani, asimilând, ieşind din crisalidă, crescându-i antene. Şi înăuntrul său a avut loc o transformare dar n-a înţeles-o prea bine niciodată. O ceartă întâmplătoare cu tatăl său s-a transformat într-o adevărată răzvrătire, în aparenţă lipsită de proporţii, dar de fapt ea reprezintă suma unui tot, chiar a lucrurilor pe care le-a uitat.

Vechii prieteni se află tot acolo, îi apreciază în continuare, dar farmecul lor a scăzut. În jurul muncii sale zilnice – servitul la masă, meditaţiile, lucrul din biblioteci – s-a născut o anumită nerăbdare. Vorbe şi iar vorbe, când trebuie să faci faţă altor realităţi, să te supui, din necesitate, unui orar. Petrece puţin timp la redacţia revistei, turbează de mânie la unele cursuri.

Numărul şapte are o adâncă semnificaţie pentru Thomas Mann. Hans Castorp petrece şapte ani pe munte, şi dacă vă amintiţi, accentul este pus pe primele şapte zile. Numele celor mai multe din personajele principale este format din şapte litere. Castorp, Clavdia, Joachim; şi aceasta se aplică şi la Settembrini[2], rădăcina latină a numelui fiind şapte.

Cercetarea notiţelor, consimţământul pios. „Domnule, întreabă Hearn, ce importanţă au toate astea? Ca să fiu sincer, găsesc că romanul este răsuflat şi plicticos, iar afacerea asta cu numărul şapte este un exemplu perfect al didacticismului german, care dintr-o toană deduce tot soiul de năzdrăvănii critice. E poate virtuozitate în toată treaba asta, dar mă lasă indiferent”.

Vorbele sale stârnesc o oarecare agitaţie în sala de cursuri, urmată de o discuţie politicoasă pe care profesorul o rezumă plin de amabilitate, înainte de a continua, dar Hearn vede în aceasta dovada semnificativă a nerăbdării sale. Anul trecut nu ar fi spus-o.

Un timp, cunoaşte o lună de miere politică. Citeşte câte ceva: din Marx şi Lenin, aderă la „John Reed Society”, şi angajează discuţii pline de tenacitate

---

[2] Personaje din romanul Muntele vrăjit de Thomas Mann.

cu membrii acesteia.

„Nu înțeleg cum poți să vorbeşti aşa despre sindicalişti, au făcut treabă bună în Spania, şi dacă nu a existat o cooperare mai strânsă…”

„Hearn, apreciezi greşit elementele în joc. Între noi şi anarhosindicalişti se ridică bariera unui trecut de antagonism politic profund şi, istoriceşte vorbind, nicio epocă nu a fost mai prielnică pentru a zăpăci masele cu utopii irealizabile şi prost coordonate. Dacă ți-ai da osteneala să studiezi revoluția, ți-ai da seama că anarhiştii au datdovadă de senzualitate şi destrăbălare politică în timpul perioadelor de tulburări şi agitație, şi că şefii lor terorişti au tendința de a impune o disciplină feudală. De ce nu studiezi cariera lui Batko Makhno în 1919? Îți dai oare seama că însuşi Kropotkin a fost atât de scârbit de excesele anarhiştilor, încât a stat departe în timpul revoluției?”

„Trebuie deci să pierdem războiul din Spania?”

„Dar dacă războiul ar fi câştigat de elemente care, deşi ar lupta alături de noi, ar refuza să meargă alături de Rusia? Cât crezi că ar putea rezista presiunilor fasciste din Europa de azi?”

„Nu pot prevedea chiar atâta. Ochii săi dau ocol dormitorului; cei şapte membri ai lui John Reed Society sunt lungiți pe pat, pe podea, pe cele două scaune uzate. Mi se pare că alergați după soluții parțiale, mai uşoare, şi că lăsați pentru mai târziu rezolvarea integrală a problemei”.

„Asta e morală burgheză, Hearn, destul de inofensivă în sânul claselor mijlocii din pricina inerției lor, dar moraliştii burghezi ştiu să se servească de aceeaşi morală, în alte scopuri”.

Mai târziu, după reuniune, la McBride, bea o bere împreună cu preşedintele cu chip de bufniță tristă. „Hearn, am acceptat cu plăcere să fii membru, admit asta, şi eu am bâjbâit cândva, şi înțeleg rămăşițele aspirațiilor tale burgheze, faci parte dintr-o clasă pe care o invidiez în măsura în care nu sunt în întregime educat, dar am să-ți cer să demisionezi, fiindcă nu ai atins un grad de dezvoltare în care te-am putea învăța ceva”.

„Sunt, va să zică, un intelectual burghez, Al”.

„Asta e adevărul, Robert. Ai reacționat împotriva minciunilor sistemului social, dar e o răzvrătire nebuloasă. Tu cauți perfecțiunea, eşti un idealist burghez, şi prin urmare nu ne putem bizui pe tine”.

„Aceasta neîncredere în intelectualul burghez nu e cumva răsuflată?”

„Nu, Robert. Ea se întemeiază pe învățătura lui Marx, a cărei justețe a fost demonstrată de experiența ultimilor o sută de ani. Dacă te întorci spre partid din motive spirituale sau intelectuale, îi întorci spatele când climatul psihologic s-a schimbat, climatul care determină la început acele motive. Bun comunist e numai acela care intră în partid împins de nedreptățile economice care îl umilesc în fiecare zi a vieții sale. Pe tine, considerentele economice nu te privesc; nu ştii ce înseamnă frica de sărăcie, de aceea eşti lipsit de o înțelegere adecvată”.

„Cred că am să vă părăsesc, Al. Totuşi, rămânem prieteni, nu?”

„Desigur”. Îşi strâng mâna oarecum stingheriți şi se despart. „Am bâjbâit şi eu cândva şi înțeleg rămăşițele aspirațiilor tale burgheze”. „Ce bătaie de câmpii”, gândeşte Hearn. Este amuzat, puțin disprețuitor. Trece prin fața unei prăvălii, îşi cercetează imaginea în vitrină – păr negru, nas coroiat şi turtit. „Semăn mai mult cu un evreu, decât cu vlăstarul unei familii din Middlewest. Dacă aş fi fost blond, Al s-ar fi gândit de două ori”.

Dar mai sunt şi alte elemente. „Cauți perfecțiunea”. Poate – sau eventual altceva, mai greu de definit.

În ultimul an de universitate se apucă de fotbal cu o satisfacție surprinzătoare şi furioasă. E un meci pe care nu-l va uita niciodată. Unul din jucătorii echipei adverse, având mingea, străbate linia de apărare, dar este contraatacat şi imobilizat pentru o clipă; tocmai atunci intervine Hearn, îl placheazā cu toată puterea; jucătorul e scos de pe teren cu genunchiul dislocat, în vreme ce Hearn bâiguie ținându-se după el:

„Ei, Ronnie, cum te simți?”

„Foarte bine. M-ai placat zdravăn, Hearn”.

„Sunt dezolat”. Dar în realitate nu este. A încercat o clipă o enormă satisfacție, ştiindu-l pe celălalt neputincios în aşteptarea loviturii; o satisfacție în care nu s-a amestecat plăcerea cinică de a fi contribuit la victoria echipei sale.

Se face cunoscut şi în alte sfere de activitate. Îşi câştigă o faimă urâtă seducând o fată din înalta societate bostoniană. Reia legăturile cu câțiva din

foştii săi prieteni, care fac parte din Confreria Crainicilor, şi după patru ani primeşte o tardivă invitație pentru o serată dansantă la Brattle Hall.

Băieții aliniați lângă perete stau de vorbă, apoi îl bat pe umăr pe câte un dansator răpindu-i partenera, pe care o cunosc sau pe care prietenii lor o cunosc. Hearn se plictiseşte, fumează o țigară sau două, apoi înşfacă o micuță blondă, care dansează cu un băiat blond, înalt.

Şi conversația se înfiripă:

„Şi zi, te numeşti Betty Carreton, la ce şcoală înveți?”

„Oh, la domnişoara Lucy”.

„Văd. Apoi cruzimea, la care nu poate renunța. Oare domnişoara Lucy te învață cum să te fereşti până în ziua nunții?”

„Cum, ce spui?”

Din ce în ce mai des această inexplicabilă proastă dispoziție. Undeva, în țesutul cavernos şi, desigur, putrezit, care constituie creierul colectiv al lui Al, al lui Jansen, al redactorilor revistei, al criticilor literari ai colegiului, al esteților de salon, al oamenilor care frecventează interioarele moderne de pe străzile lăturalnice şi liniştite din Cambridge, undeva mocneşte pasiunea nemărturisită de a-ți afişa plictisul şi de a face pe superiorul în timpul unei serate dansante de la Brattle Hall – sau dacă nu, de a merge în Spania.

Într-o noapte se studiază. Poate să se arate indiferent, în mod autentic, față de snobii de la Brattle Hall; are experiența peluzelor verzi, a şcolilor de dans, a escapadelor nocturne în automobile decapotabile pe şoseaua de la Cholive; toate acestea l-au imunizat. Salonarzii n-au decât să se simtă atraşi şi torturați de surplusul de bogății, de barierele sociale.

Cât despre Spania, ştie că nu se gândeşte serios. Războiul e pe sfârşite, şi nu-l împinge nimic care ar putea să-i satisfacă nevoia adâncă de înțelegere, sau de milă. Îşi are cursurile sale, examenele sale, este în termeni buni, dar reci cu părinții săi – şi aceştia îl plictisesc.

„Ce ai de gând, Bob, vrei să-ți dau vreo mână de ajutor?” întreabă Bill Hearn.

„Nu. Plec la New York, tatăl lui Ellison mi-a făgăduit o slujbă”.

„New York e un oraş foarte mare, Bob”, spune Bill Hearn.

Da, patru ani destul de ciudați. Înăuntrul lui se simte din ce în ce mai

uscat. ***Plecați, lăsați-mă în pace. Cu toții.*** Numai că a învățat să n-o mai spună cu glas tare.

Pentru teza sa: „Studiu asupra impulsului cosmic la HermanMelville”, primeşte ***magna cum laude.***

Totul i se pare uşor în următorii doi ani, în care se complace, amuzat, conştiincios, în rolul Tânărului la New York. La început este lector, apoi redactor la Ellison şi Compania, filiala New York, anexă a, Harvardului, cum spune el. Are o cameră cu bucătărie pe strada 60 Est. „Oh, sunt doar un literat care îşi face ucenicia”, repetă el.

„Nici nu ştiți cât am robit la cartea asta, spune autoarea de romane istorice. Eram atât de preocupată de mobilurile Iuliei, o târfă atât de evazivă, dar cred că am obținut efectul voit, însă personajul care mă nelinişteşte este Randall Clandeborn”.

„Da, domnişoară Helledell; încă două, Chelner. Îşi aprinde țigara şi se răsuceşte alene pe scaunul său de piele. Ce spuneați, domnişoară Helledell?”

„Credeți că Randall e reuşit?”

„Randall Clandeborn, hmm. (Ia să văd care-o fi acela?) Ah, da, e destul de reuşit, cred însă că ar trebui caracterizat ceva mai precis. O să mai discutăm după ce ne înapoiem la birou. (După aperitiv va avea migrenă.) Sincer vorbind, domnişoară Helledell, nu-mi fac niciun fel de grijă în legătură cu personajele dumneavoastră, ştiu că stau în picioare”.

„Credeți cu adevărat, domnule Hearn? Părerea dumneavoastră contează atât de mult pentru mine”.

„Oh, da, e o lucrare foarte izbutită”.

„Dar pe George Andrew Johannesson, cum îl găsiți?”

„Ei bine, ca să vă spun adevărul, domnişoară Helledell, aş prefera să discutăm cu manuscrisul în mână. Îmi amintesc perfect personajele, dar sunt nenorocit de îndată ce e vorba de nume. E un cusur pentru care vă rog să mă iertați”.

Şi, mereu, jocul mintal, care constă în a smulge, una câte una, penele de la pălăria scriitoarei.

Sau tânărul romancier serios, e departe de a fi bun, hotărăşte el.

„Ei bine, domnule Godfrey, cred că romanul dumneavoastră e al naibii de bun şi e o mare ruşine că exigenţele casei noastre de editură sunt acelea pe care le ştiţi; e adevărat că nici sezonul nu e tocmai prielnic, poate în ’36; dacă ar fi fost publicat în anii 20 ar fi ajuns un clasic; lui George, de pildă, i-a plăcut enorm”.

„Da, înţeleg, deşi cred că aţi fi putut face o încercare; toate porcăriile astea pe care le publicaţi aduc parale, nu zic ba, dar o carte serioasă e singura scuză pe care o poate invoca un editor spre a-şi justifica raţiunea de a fi”.

„Desigur, e o mare ruşine. Îşi soarbe băutura cu un aer funebru. Să ştiţi, dacă proiectaţi să mai scrieţi ceva, vom fi peste măsură de interesaţi”.

Sfârşit de săptămână, vara:

„Ar trebui să vorbeşti cu Carnes, are un humor savuros. Nu vreau să spun că e bizar sau ceva asemănător, are caracter, asta se vede de la distanţă, dar ca grădinar e neîntrecut. Chiar şi oamenii din împrejurimi îl socotesc cu totul deosebit, cu accentul acela din Lancashire atât de aparte – dacă ar ploua cu supă, aş fi a-fară cu o lingură în mână”, spune gazda punându-şi paharul jos.

Şi, de pe terasă, bârfelile ajung până la el. „Nu găsesc cuvinte să vă spun ce stricată e; femeia asta e ***de necrezut.*** Când a plecat în călătorie şi-a ales un partener pe sprânceană, ca să zic aşa, şi când tipul a început să-i facă ochi dulci sărmanei Judy, ei bine, Beroma a dat o recepţie unde a invitat pe ***toată lumea,*** în afară de micuţa Judy şi de ***corpus delicţi”.***

La birou, într-o după-amiază: „Soseşte astăzi, Hearn, suntem cu toţii poftiţi. Ellison şi-a manifestat dorinţa să nu lipsim”.

„Oh, Doamne!”

„Agaţă-l după ce a băut câteva păhărele. Să-l auzi cum spune lucrurile cele mai uluitoare. Şi stai de vorbă cu nevastă-sa, cea nouă, e fantastică”.

Într-un bar, cu un contemporan de la Harvard:

„Hearn, n-ai idee ce înseamnă să lucrezi la ***Space.*** Ce om! E hidos, e fascist. Scriitorii pe care-i foloseşte, talentul lor, totul se fărâmiţează, se tem să lase lucrurile baltă de dragul celor două sute de dolari pe care-i încasează săptămânal, şi pentru că nu ştiu cum să se descurce singuri. Mi se întoarce stomacul pe dos, ori de câte ori îi văd dând la iveală lăturile astea. Îşi

aprinde o țigară. Tu ce rol ai în întreprinderea asta de gangsteri?”

„Mă distrez”.

„Desigur, nu încerci să scrii pentru cauza asta murdară”.

„Nu, nu sunt scriitor, nu am mâncărime la creier”.

„Iisuse, sunt un milion de tipi care au. Numai oameni fără valoare”.

„Ştii pe vreunul de valoare?”

„Te îmbeți, mai faci şi altele, iar dimineața trebuie să te trezeşti, ca s-o iei de la început”.

„Sigur”.

Şi femeile:

„Hearn, rosteşte ea cu glasul ei adânc, alterat de emoție, eşti o coajă, o blestemată de coajă. Undeva, pe drum, ai învățat să dai din şale în mod acceptabil şi crezi că asta e tot. Eşti în stadiul anal, nu-i aşa, nu poți suporta să te atingă cineva. Mă faci să turbez de furie, cu aerele tale de a te afla la un milion de mile, nimic nu te atinge. Nimic nu merită să te atingă”.

„Oh, spune fata domol, cu glasul ei copilăros şi gâfâit, eşti tare bun, e atâta bunătate în dumneata, dar nu ai dreptate, fiindcă adevărata milă e vătămătoare; când eram în spital m-am îndrăgostit câteva minute de doctorul meu, apoi nu m-am mai sinchisit de el, şi când mi s-a aplicat tratamentul de şoc, am continuat să gândesc că într-adevăr contactul este vătămător, şi că doar libertatea e totul, de aceea nu mă vrei, fiindcă eşti liber şi bun”.

Vocea ei e subțire, bine modulată. „Oh, dragul meu, ce puteam face, era de-a dreptul absurd, toți începătorii ăştia neghiobi îmi fac pur şi simplu greață, toți sunt convinşi, bineînțeles, că ştiu să facă mai bine decât mine, şi Dumnezeule, ar fi trebuit să vezi câteva din interpretările lor. Era firesc să se încurce până la urmă lucrurile, n-ai să crezi, dar m-am stricat cu Eddie, aş fi putut să capăt rolul de ingenuă în «Sing at breakfast»; dar nu ştiu de ce umblu cu tine, îmi pierd vremea”.

Sunt totuşi şi excepții. Femei deosebite, nopți deosebite, când îmbrățişează o femeie a cărei carne o pătrunde până la contopirea finală,

extatică. Idile amoroase care durează uneori luni de zile când e vorba de aceeaşi femeie, de aceeaşi aventură, de aceeaşi mândră şi tainică ştiinţă a jocului reciproc, împreunări admirabile, emoţionante şi variate, lascive sau impetuoase, uşoare şi mângâioase, şi uneori blânde şi pure ca nişte amanţi tineri.

Numai că aceasta nu durează niciodată.

„Nu pot să spun de ce, mărturiseşte el într-o seară unui prieten. De câte ori am o aventură, ştiu cum se va sfârşi. În orişice, sfârşitul se află pentru mine chiar în începutul său. E cuprins în propria sa mişcare”.

„Ar trebui, poate, să consulţi pe psihanalistul meu...”

„Dă-i dracului pe psihanalişti. Asta nu e cură, e o umilinţă, un ***deus ex machina.*** Descopăr ce nu e în regulă şi – bang – iată-mă fericit, în drum spre Chicago, turnând copii cu duzina şi terorizând zece mii de persoane într-una din uzinele pe care taică-meu va binevoi să mi-o încredinţeze. Dacă te vindeci, vor fi de prisos toate greutăţile prin care ai trecut şi tot ceea ce ai învăţat”.

„Şi dacă nu te duci, starea ţi se va înrăutăţi”.

„Dar nu mă simt bolnav. Mă simt doar secătuit... superior, puţin îmi pasă, aştept şi las lucrurile să vină de la sine”.

Poate. Nu cunoaşte răspunsul, şi nici măcar nu se sinchiseşte. Luni de zile, nu percepe decât reacţiile superficiale, ale plăcerilor şi ale plictisului.

La izbucnirea războiului în Europa, decide să se înroleze în Canadian Air Force, dar nu vede destul de bine noaptea. Descoperă că nu mai poate suporta să rămână la New York, şi se gândeşte să plece din oraş. Uneori, noaptea, rătăceşte prin Brooklin sau prin Bronx, cu autobuzul sau cu metroul aerian, coboară la capăt, explorează străzi liniştite. Tot mai des, face plimbări nocturne prin cartierele periferice, savurează melancolia lor deosebită, observă câte o bătrână aşezată pe scara ei de piatră, cu privirea mohorâtă reflectând şaizeci sau şaptezeci de ani de case ca astea, de străzi ca astea, ascultă tristul şi searbădul ecou al glasurilor de copii care se rostogolesc pe asfaltul inflexibil.

Plimbările acestea sfârşesc prin a-i stârni din nou dorinţa de a intra în acţiune şi, mulţumită unui prieten, devine organizator sindical într-un oraş

din nordul statului New York. Petrece o lună într-o şcoală de organizatori, apoi o iarnă întreagă ca lucrător de fabrică, înrolând muncitorii. Şi iarăşi, eşecul. După ce majoritatea muncitorilor sunt organizaţi şi sindicatul e recunoscut de patronat, conducătorii hotărăsc să nu se facă grevă.

„Hearn, nu înţelegi, nu ne putem îngădui să riscăm o înfrângere, tu eşti un diletant în problemele de muncă, şi ceea ce ţi se pare simplu, nu e de loc aşa”.

„Atunci, la ce bun să organizăm sindicate, dacă nu facem, grevă? Ne mulţumim să încasăm numai cotizaţiile muncitorilor?”

„Ascultă, eu cunosc mai bine cum stau lucrurile pe aici. Dacă facem grevă, or să ne anuleze acordurile, or să ne dea pe toţi afară şi or să angajeze pe toţi spărgătorii de grevă. Nu uita că ăsta e un oraş industrial”.

„Şi noi îi vom târî de-a dreptul în faţa Biroului Naţional al Muncii”.

„Desigur, şi după opt luni vom obţine o hotărâre favorabilă, dar ce dracu’ vrei să facă oamenii între timp?”

„Atunci pentru ce am organizat sindicatul ăsta, pentru ce am sâcâit oamenii? Pentru motive de politică înaltă?”

„Nu eşti destul de informat ca să poţi judeca. Fără noi C.I.O. Ar ajunge până la anul în mâna lui Starkley, ar deveni cu desăvârşire roşie. Trebuie să ne asigurăm mai întâi un suport politic; vorbeşti ca un copil, ai vrea ca totul să meargă uns, un fel de hocus-pocus, şi toate să se aranjeze; nu e chiar aşa, trebuie să le asigurăm un suport politic băieţilor ăstora”.

S-a sfârşit şi cu editura asta, şi cu toate celelalte – îşi dă seama. Un diletant, care se învârteşte fără rost în jurul gurilor de canal. Totul e împuţit, totul e numai falsitate, totul se strică de îndată ce-l atingi. N-a fost numai o experienţă. Mai era şi altceva, ceva nedeterminat, tendinţa sa spre ce oare?

Dintr-o toană, se întoarce la Chicago, spre a petrece câteva săptămâni cu părinţii săi.

„Vezi, Bob, nu are rost să te mai amăgeşti, ai lucrat pentru alţii şi iată rezultatul; mai bine ai merge alături de mine, cu contractele astea de material de război pentru Europa şi cu armata pe care o punem pe picioare; aş putea să te folosesc, afacerile mele s-au dezvoltat într-atât încât nici nu cunosc toate afurisitele astea de fabrici pe care le controlez, şi or să se

dezvolte din ce în ce mai mult. Acum nu mai e ca pe vremea când eram copil, acum trebuie să ții totul în mână, altfel îți scapă de sub control; am o senzație ciudată când mă gândesc la importanța pe care o iau afacerile mele, şi pot să-ți spun că au temelii solide. Tu eşti fiul meu şi îmi semeni, singurul motiv pentru care ai şters-o de aici e că nu ai găsit ceva destul de mare, în care să-ți înfigi dinții".

„Se poate. Şi el se întreabă, îmboldit de dorințe ascunse. Aş vrea să mai chibzuiesc".

„Toate sunt atât de neînsemnate, de ce n-ai lucra în mare?"

O întâlneşte pe Sally Tendecker Randolph la o petrecere, îi vorbeşte deoparte.

„Oh, desigur, Bob, acum am căminul meu. Doi copii şi Don (un coleg de la şcoala pregătitoare), care se îngraşă, nici nu l-ai mai recunoaşte. Când mă uit la tine, îmi amintesc de o mulțime de lucruri".

După preliminariile obişnuite, au o mică idilă, şi cam două luni se învârteşte în preajma grupului ei. (Apoi cele câteva săptămâni se prelungesc.)

Ciudate angajamente. Aproape toți sunt căsătoriți, au un copil sau doi şi guvernantă; copii, care pot fi văzuți uneori înainte de culcare. Mai în fiecare noapte se dă câte o petrecere care migrează din casă în casă, de-a lungul lui Lake Shore Drive, şi bărbați şi neveste talmeşbalmeş, şi mai totdeauna beți. Un desfrâu oarecum supărător, haotic, în care participanții mai mult se dezmiardă decât se încornorează.

Şi cam o dată pe săptămână asişti la câte o ceartă straşnică în public, sau la sublime efuziuni de bețivan, care pun nervii lui Hearn la grea încercare.

„Uite ce e, dragul meu, îi spune Don Randolph, tu şi cu Sally erați foarte buni prieteni, poate că prietenia voastră, continuă, să fiu al naibii dacă ştiu (privirea beată şi acuzatoare), dar adevărul e că Sally şi cu mine ne iubim, o mare pasiune, eu mă cam destrăbălez şi sunt un câine, am o damă la birou, şi mai am şi pe nevasta lui Alec Johnson; la Beverly, erai şi tu acolo, ne-ai văzut întorcându-ne cu maşina, m-am oprit la ea, oh, Doamne, ce minunat a fost; da, sunt un câine, n-am pic de fibră morală şi eu... sunt... eu sunt... (începe să plângă) nişte copii minunați, Sally se poartă cu ei ca o mamă vitregă". Se ridică, traversează împleticit ringul de dans, spre a o despărți pe

Sally de partenerul ei.

„Opreşte-te, nu mai bea”.

„Du-te, dragul meu Don”.

„Ia uitaţi-vă la soţii Randolph, iar s-au luat la harţă”, pufneşte cineva în râs. Toate acestea se învârtesc în capul lui Hearn, care îşi dă seama că e beat.

„Îţi aduci aminte, Bob, spune Sally, tu ştii cât sunt de capabilă, ce talent am. Nimic nu mă lasă rece, dar Don este imposibil, ar vrea să mă ţină în rut, şi Doamne, cât e de desfrânat, aş putea să-ţi spun despre el nişte lucruri… şi e morocănos, odată am stat o lună şi jumătate fără să ne atingem, şi nici în afaceri nu se pricepe prea bine, mi-a spus mie taică-meu; în afară de copii, de care sunt legată, n-am nimic altceva, vreau să zic nimic consistent de care să mă agăţ; eh, dacă aş fi bărbat; trebuie să mă duc la dentist cu Dorothy, şi sunt obsedată de cancer, nici nu-ţi poţi închipui ce chin e pentru o femeie, nu izbutesc să fac faţă la toate, am avut odată o istorie cu un locotenent deaviaţie, tânăr şi atât de drăguţ, de dulce, oh, şi atât de naiv, nici nu-ţi închipui ce bătrână mă simt; te invidiez, Bob; dacă aş fi bărbat…”

El ştie că nici acestea nu-l vor reţine. Lake Shore şi reuniunile şi distracţiile îl plictisesc, rigiditatea birourilor, strădania de a evita-o pe maică-sa, cu manevrele ei de peţitoare, transformarea ***avânturilor*** sale în vagoane cu mărfuri şi în luări de contact, contribuţiile electorale pentru deputaţii şi senatorii care se arată înţelegători, vagoanele Pullman, terenurile de tenis, pasiunea pentru golf, casele particulare, şi mirosul de alcool şi de covoare din apartamente. Toate acestea comportă satisfacţii primitive, dar pe parcurs a mai învăţat multe alte lucruri.

Iarăşi la New York, copiind emisiuni pentru o staţie de radio, dar ştie că e o slujbă de umplutură. Fără vreo necesitate profundă, mai mult maşinal, consacră mult timp unei lucrări: „Colet pentru Marea Britanie”, urmăreşte înaintarea spre Moscova după titlurile ziarelor, se gândeşte fără prea multă seriozitate să intre în Partid. Noaptea, când aerul de toamnă târzie se strecoară prin fereastră, i se întâmplă să zvârle jos cuverturile şi să rămână despuiat pe pat, ascultând posomorât zgomotele portului, care plutesc prin

ceață. Cu o lună înainte de Pearl Harbour se înrolează în armată.

Doi ani mai târziu, pe bordul vasului care transportă trupe, trece pe sub Golden Gate Bridge în direcția Pacificului. Într-un amurg rece de iarnă, Hearn stă în picioare, pe punte, şi contemplă San Francisco topindu-se în depărtare, asemenea unor buturugi ce se sting într-un cămin. Curând, nu mai vede decât o fâşie de pământ întunecată şi pustie, care desparte apa de noaptea năvalnică. Valurile reci stropesc carcasa navei.

O nouă fază. În timpul fazei trecute căutase şi iar căutase, şi se izbise cu fruntea de zidul propriei sale împliniri.

Se adăposteşte sub un tambuchi, îşi aprinde o țigară. Îşi spune: „Urmăresc ceva”, dar are impresia că dă acestei probleme o însemnătate pe care în realitate nu o are. Nu descoperi niciodată ceea ce te împinge să activezi, şi cu timpul nici nu-i mai dai importanță.

Undeva, în America, se află acum oraşe, şi gunoaie aşternute pe trepte de piatră, şi semnale electrice care cer ascultare.

(Toată frenezia intrigilor, fumul de țigară, fumul de cocs, pasiunea pentru agitație şi neastâmpărul continuu, ca al unui furnicar pus brusc în mişcare. Cum concepeți propria voastră moarte printre bolțile demarmură, acoperişurile de cărămidă şi furnalele înalte care duc spre piață?)

Acum totul dispare, apa spală aproape în întregime țărmul, lunga, vasta noapte a Pacificului se oploşeşte pe cer. Şi Hearn simte un dor față de pământul care se pierde în zare.

Nu e nici dragoste, nici ură, ci o emoție la care nu s-a aşteptat de loc.

O forță, care te copleşeşte necontenit, care te invită.

Suspină, şi se sprijină iarăşi de balustradă. Şi toți tinerii din generația sa s-au izbit cu fruntea de pragul de sus, până ce s-au istovit; dar pragurile rămân totuşi în picioare.

O clică de deposedați... în asprul şi bântuitul de calamități sân al Americii.

12

După ce a fost rănit, Minetta a fost evacuat la spitalul divizionar de triaj. Acesta era foarte modest. Opt corturi de campanie conţinând fiecare câte douăsprezece paturi, ocupau un teren defrişat în preajma ţărmului. Corturile erau aliniate în două rânduri de câte patru şi fiecare avea în jur câte un zid din saci cu nisip, înalt de patru picioare. Acesta era spitalul propriu-zis, cu excepţia câtorva corturi aşezate la capătul terenului, care adăposteau bucătăria şi cuartirul medicului şi al personalului său.

La spital domnea întotdeauna o linişte desăvârşită. Spre jumătatea după-amiezii atmosfera se îngreuna, şi sub corturile supraîncălzite aerul devenea irespirabil. Cei mai mulţi dintre bolnavi aţipeau; în somnul lor agitat, scoteau gemete ori murmurau incoherent. Nu aveau cu ce să-şi omoare timpul. Unii convalescenţi puteau să joace cărţi, să citească o revistă sau chiar să facă un duş în mijlocul poienii; un butoi de benzină, umplut cu apă, fusese fixat pe o platformă făcută din trunchiuri de cocotieri, în chip de duş. Mai erau şi cele trei mese zilnice, precum şi vizita de dimineaţa a medicului.

La început, lui Minetta îi plăcuse aici. Rana nu era gravă, abia ceva mai mult decât o zgârietură: mai precis o despicătură lungă de câteva degete la coapsă; glontele ieşise de la sine şi Minetta nu pierduse mult sânge. O oră după ce-a fost rănit, fusese în stare să umble, şchiopătând uşor. La spital căpătase un pat, pături, şi i se dăduse posibilitatea să stea culcat confortabil şi să citească reviste. Un medic îl examinase în grabă, îi făcuse un pansament cu sulfamidă şi îl lăsase în pace până în dimineaţa următoare. Se simţea slăbit dar mulţumit. Suferea puţin de pe urma comoţiei, de ajuns ca să cadă într-un fel de amorţeală şi să nu se mai gândească la surpriza şi la durerea încercate când îl lovise glontele. Pentru prima oară după şase săptămâni, putea dormi fără să fie trezit pentru gardă, iar patul era moale şi somptuos în comparaţie cu culcuşul aşternut direct pe pământ. Se trezi din somn, înviorat şi vesel. Juca şah în cort, împreună cu unul din bolnavi, până la vizita medicului. Nu erau decât puţini oameni spitalizaţi, şi îşi amintea vag şi cu plăcere că le vorbise în ajun; în întuneric. „E tare frumos aici”, îşi zicea el. Nădăjduia că-l vor reţine vreo lună, sau că-l vor evacua pe

altă insulă. Începuse să creadă că rana sa e foarte serioasă.

Dar după ce aruncă o privire asupra piciorului său şi îi puse pansamentul la loc, medicul spuse:

— Mâine ai să poți pleca.

La auzul acestei veşti, Minetta avu un şoc.

— Credeți, domnule căpitan? izbuti el să rostească zelos. Se răsuci pe cuşetă, prefăcându-se a avea o oarecare greutate în mişcări, apoi adăugă: Da, mi-ar plăcea să mă întorc printre camarazii mei.

— Stai liniştit, zise medicul, vom vedea până mâine de dimineață.

Mâzgăli ceva în carnetul său şi trecu la patul următor.

„Ticălosul, îşi zise Minetta, abia pot umbla". Şi pentru a-i dovedi parcă aceasta, piciorul începu să-l doară puțin; se gândi cu amărăciune: „Puțin le pasă dacă plesneşti, nu ştiu decât să te trimită înapoi, ca să te pocnească alt glonte. Nici copci nu pun". Se încruntă, apoi picoti toată după-amiaza.

Spre seară începu să plouă şi Minetta se simți la adăpost sub cort. „Doamne, cât sunt de mulțumit că nu trebuie să fac de gardă la noapte", îşi zise el. Trase cu urechea la ropotul ploii pe învelişul cortului şi se gândi cu milă condescendentă la oamenii din pluton care, după ce vor fi scoşi dintre păturile lor umede, se vor aşeza tremurând în groapa plină de noroi a mitralierei, în vreme ce ploaia le va muia uniformele. „Ce bine e de mine", îşi repetă.

Vorbele medicului îi revenîră însă în minte. Mâine va ploua iarăşi. În fiecare zi plouă. Se va înapoia la lucru, pe şosea sau pe plajă, va face de gardă noaptea, va merge în patrulare – riscând moartea în locul rănii. Îşi aminti cu surprindere tot ce i se întâmplase pe plajă. Părea imposibil ca un obiect atât de mic ca un glonte să-l poată răni. Zgomotul împuşcăturilor, emoțiile resimțite, reveneau ca un ecou şi îl făceau să se înfioare. Îi părea tot atât de ireal ca şi propriul său chip, când i se întâmpla să se privească îndelung în oglindă. Îşi trase pătura peste umeri. „N-or să mă trimită înapoi chiar de mâine", se linişti el de unul singur.

Dimineața, înainte de vizita medicului, îşi scoase pansamentul şi îşi cercetă rana. Era aproape vindecată. Buzele tăieturii, unite printr-o carne nouă şi trandafirie, se închiseseră. Îi vor da sigur drumul. Îşi roti ochii prin

cort. Ceilalți bolnavi erau ocupați sau dormeau. Cu o mişcare bruscă, îşi deschise rana. Începu să sângereze. Cu mâna tremurândă, puse la loc bandajul; resimți un amestec de vinovăție şi de triumf. Din când în când, la adăpostul păturii, îşi freca plaga spre a activa sângerarea. Era nervos şi nerăbdător în aşteptarea vizitei medicului. Coapsa sa era caldă şi vâscoasă sub bandaj. Se întoarse spre vecinul său.

— Îmi sângerează piciorul, spuse el. Rănile astea sunt tare năzdrăvane.

— Mda.

Tăcu în timp ce medicul îl examina.

— Văd că rana dumitale s-a deschis.

— Da, domnule doctor.

Medicul aruncă o privire asupra bandajului.

— N-ai atins pansamentul, nu-i aşa? întrebă el.

— Cred că nu, domnule doctor. A început să sângereze de la sine.

„M-a luat la ochi", se gândi el. Dar merge bine, pot să mă înapoiez la plutonul meu, nu? pledă el.

— Mai bine să mai aşteptăm o zi, prietene. N-ar fi trebuit să se deschidă aşa.

Îi puse pansamentul la loc.

— De data asta să nu-l mai atingi, zise el.

Minetta avu o zi agitată, se străduia să născocească un mijloc pentru a mai fi reținut în spital. Gândul de a se înapoia la pluton îl demoraliza. În minte îi apărea o succesiune de lupte veşnice şi de nesfârşite zile de muncă pe şosea. Nu am niciun prieten în pluton. Nu te poți încrede în Polack. Se gândi la Brown şi la Stanley, pe care-i ura, la Croft, de care se temea. „Ce adunătură blestemată", îşi zise el. Şi războiul, care se prelungea la infinit. După insula asta, o să vină alta, şi apoi alta... „Ah, nu trebuie să te aştepți la nimic bun din toată porcăria asta". Dormi puțin şi se trezi şi mai amărât. „Nu mai pot, îşi zise el. N-am noroc, altfel aş fi fost rănit ca lumea şi la ora asta m-aş afla într-un avion în drum spre America". Aceasta îl indispuse şi mai mult. Într-un rând, se lăudase față de Polack că dacă ar intra în spital, n-ar mai reveni în pluton. „Să intru numai, că pe urmă mă descurc eu", spusese el.

Trebuia să existe un mijloc. Idei fantastice, pe care le respingea îndată, îi treceau prin minte. Chibzui să-şi înfigă o baionetă în rană, ori să se lase să cadă din camionul care avea să-l ducă înapoi la companie. Se frământa şi se răsucea pe cuşetă, cuprins de milă faţă de sine însuşi; iritat de gemetele slabe ale unui soldat. „Dacă băiatul ăsta nu tace, o s-o iau razna", gândi el.

Ideea îl fulgeră fără să o fi formulat, şi, de teamă să n-o uite, se ridică în capul oaselor. „Oh, asta e, asta e", îşi zise el excitat. Dificultatea acţiunii îl înfricoşa. „O să am oare curajul s-o întreprind?" se întrebă el. Zăcea fără mişcare, încercând să-şi amintească tot ce auzise despre soldaţii care-şi pierduseră minţile. „Iisuse, Secţia opt", îşi zise el. Îşi aminti că pe când se afla la plutonul de instrucţie, un soldat izbucnise în hohote de plâns la un exerciţiu de tir. L-au dus la spital şi câteva săptămâni mai târziu Minetta a auzit că fusese eliberat. „Oh, Doamne!" O clipă se simţi fericit, ca şi cum s-ar fi văzut demobilizat. „Sunt tot atât de şmecher ca oricare dintre băieţi, aşa că o să mă descurc eu. Şoc nervos, iată povestea. Şoc nervos. Sunt rănit, nu? Ar trebui să libereze pe răniţi, dar ei nu ştiu altceva decât să te cârpească şi să te trimită înapoi în linia întâia. Carne de tun, de asta au nevoie". Socotea că mânia lui era îndreptăţită.

Gândurile sale făcură un ocol şi i se făcu iar frică. „Dac-aş putea vorbi măcar cu Polack, el ar şti cum să se învârtească". Îşi privi mâinile. „N-am nevoie de Polack. Mă descurc şi singur, până să mă înveţe el, eu am şi ieşit de aici". Îşi îngropă fruntea în mâini „Or să mă ţină aici vreo câteva zile, pe urmă or să mă trimită într-un spital de nebuni. Acolo, am să-i imit întocmai pe smintiţii adevăraţi". Pe neaşteptate îl copleşi din nou deprimarea. „Doftorul ăsta m-a luat la ochi, n-o să fie prea uşor să-l duc". Se apropie şontâcăind de o masă şi luă o revistă. „Dacă scap cu bine, îşi zise el, am să-i scriu lui Polack". „Cine e nebun acum?" Pufni în râs, închipuindu-şi mutra lui Polack la citirea scrisorii. „E doar o chestiune de îndrăzneală", îşi aminti el.

Se culcă iar, îşi acoperi obrazul cu revista, şi rămase nemişcat mai bine de o jumătate de oră. Soarele supraîncălzise cortul, învăluindu-l parcă într-o baie de aburi; Minetta se simţea slăbit şi amărât. Se îndârji tot mai mult şi deodată, fără să se gândească, se ridică, ţipând:

— Mama voastră!

— Hai, nu te mai necăji, zise bolnavul din patul alăturat.

Minetta îi zvârli revista în cap.

— Afară e un japonez, da, un japonez, acolo, acolo! zbieră el.

Se uită în jur cu sălbăticie.

— O puşcă, daţi-mi o puşcă!

Tremurând de enervare, înşfăcă puşca sa şi ţinti intrarea cortului.

— Uite-l pe japonez, uite-l! urlă el, apăsând pe trăgaci.

Încremeni la zgomotul împuşcăturii, puţin dezorientat de propria sa îndrăzneală. Îl străfulgeră ideea că ar fi fost mai potrivit să se fi făcut actor. Stătea nemişcat, aşteptând să fie înhăţat de soldaţi, dar nimeni nu se clinti din loc. Se uitau la el cu neîncredere, împietriţi de mirare şi de teamă.

— Aruncaţi-vă armele, japonezii atacă! zise Minetta, zvârlindu-şi puşca pe pământ.

O izbi cu piciorul, alergă la patul său, îl ridică şi îl lăsă în jos cu violenţă, apoi se prăvăli pe pământul bătătorit şi începu să urle. Un soldat se năpusti asupra lui, spre a-l imobiliza. Se zbătu câteva clipe, apoi se potoli. Auzea chemări, zgomot de paşi precipitaţi. „Pun rămăşag că am nimerit-o”, îşi zise el, în timp ce urla curgându-i bale din gură. „Am făcut treabă bună”. Revedea imaginea unui nebun dintr-un film, în care actorul făcea spume la gură.

Cineva îl ridică fără menajamente de jos şi îl aşeză pe pat. Era medicul care-i pansase rana.

— Cum îl cheamă? întrebă el.

— Minetta, răspunse cineva.

— Hai, făcu medicul, ajunge, Minetta. Nu se prinde.

— Du-te dracului, n-ai să-i faci de petrecanie japonezului! urlă Minetta.

Medicul îl scutură.

— Minetta, ***vorbeşti cu un ofiţer al armatei americane.*** Dacă nu răspunzi politicos, te trimit în faţa Curţii Marţiale.

O secundă, un fior de groază îl străpunse pe Minetta. „Am intrat până la fund”, îşi zise el. Cuvintele acestea îi amintiră de o glumă obscenă şi deodată izbucni într-un râs isteric. Ecoul propriei sale veselii îl încurajă şi începu să

râdă cu sălbăticie. „Nu pot să-mi facă nimic, dacă ştiu cum să mă port”, gândi el. Se opri deodată din râs.

— Du-te dracului, japonez ticălos, zise el.

În tăcerea care se lăsă, auzi un soldat:

— E țicnit, zău aşa, apoi o altă voce, care răspunse:

— Ai văzut cum a ochit cu puşca? Iisuse, am crezut că o să ne ucidă pe toți.

Medicul părea gânditor.

— Joci teatru, Minetta, te-am luat de mult la ochi, zise el pe neaşteptate.

— Eşti un japonez, spuse Minetta. Făcu să-i vină puțină salivă pe buza inferioară, apoi pufni scurt. „L-am dus”, îşi zise el.

— Dă-i un sedativ, se adresă medicul infirmierului, şi evacuează-l la numărul şapte.

Minetta privea în jos cu ochii tulburi. Auzise că numărul şapte era rezervat pentru cazurile grave. Începu să scuipe pe jos.

— Japonezule! strigă Minetta după medic. Se crispă când infirmierul puse mâna pe el, se destinse, apoi începu iar să râdă prosteşte. Nu făcu nicio mişcare când i se administră injecția. „Am să rezist”, îşi zise el.

— Hai, băiete, urmează-mă, spuse infirmierul.

Minetta se sculă şi-l urmă prin luminiş. Se întrebă ce trebuia să facă. Ajunse din urmă pe infirmier şi-i şopti:

— Eşti o scârbă de japonez, dar nu spun la nimeni dacă îmi dai cinci dolari.

— Hai, mergi înainte, băiete, spuse infirmierul, plictisit.

Minetta îl urmă, târându-şi picioarele. Când ajunseră la cortul numărul şapte, se înțepeni şi începu din nou să urle.

— Nu intru! înăuntru e o scârbă de japonez care o să mă ucidă! Nu intru!

Infirmierul îi făcu o figură de lupte libere şi îl împinse sub cort.

— Lasă-mă! Lasă-mă! Lasă-mă! urlă Minetta.

Ajunseră lângă un pat şi infirmierul îi spuse să se culce. Se aşeză, şi începu să-şi desfacă şireturile de la bocanci. „Aş face bine să mă potolesc pentru moment”, îşi zise el. Sedativul începea să lucreze. Se întinse pe spate, închise ochii. Când îşi aminti ce-a făcut, simți o vagă senzație de frământare

în coşul pieptului. Înghiți în sec de mai multe ori. Fierbea de mândrie şi de încântare. „Nu trebuie s-o scrântesc tocmai acum. Într-o zi, două, or să mă evacueze”.

Adormi aproape imediat şi nu se trezi decât a doua zi de dimineață, îi trebuiră câteva minute ca să-şi amintească evenimentele din ajun, şi din nou îl încolți frica. Se întrebă dacă nu ar fi cazul să renunțe şi să-şi reia atitudinea normală, dar când se gândi că va trebui să se înapoieze la secție... „Nu, Doamne, nu! Am să rezist”. Se aşeză în capul oaselor şi cercetă cu privirile cortul. Se mai aflau acolo trei oameni, dintre care, doi aveau capul înfăşurat în pansamente; al treilea zăcea pe spate, neclintit, fixând acoperişul cu ochi lipsiți de expresie. „E bun pentru Secția opt”, îşi zise Minetta cu un fior în care se amesteca şi un dram de veselie datorită ironiei situației. Dar, după o clipă, îi reveni spaima. Pesemne că aşa se poartă un nebun, nu se mişcă şi nu spune nimic. „Poate că ieri m-am zbătut prea mult”. Se hotărî să se comporte ca celălalt. „E mai uşor şi pentru coardele vocale”, îşi zise el.

Medicul sosi la ora nouă şi Minetta rămase în continuare nemişcat pe spate, bâiguind cuvinte fără şir. Medicul îi aruncă o privire, îi refăcu pansamentul fără să scoată o vorbă, apoi trecu la patul următor. Minetta încercă un amestec de uşurare şi contrarietate. „Puțin le pasă dacă plesneşti”, îşi zise el. Închise ochii şi începu să chibzuiască. Dimineața se scurse în linişte; Minetta era bine dispus şi plin de încredere în sine; când îi reveni în minte vizita medicului, interpretă indiferența acestuia drept un semn bun. „Să ştii că ăştia s-au lăsat păgubaşi, în curând or să mă evacueze pe altă insulă.”

Începu să viseze la întoarcerea acasă. Se gândea la decorațiile pe care avea să le poarte, se vedea mergând pe străzile cartierului său şi vorbind cu oamenii care-i ieşeau în cale. „Cum a fost? Greu?” aveau să-l întrebe aceştia. „Nu, nu, n-a fost prea rău”, avea să răspundă el. „Ei, nu ne duci pe noi, trebuie să fi fost al dracului de greu”. Avea să dea din cap. „Nu pot să mă plâng, am huzurit”. Zâmbi în sinea lui. Lumea îşi va spune: „Bun băiat Steve Minetta, trebuie să recunoaştem. Gândiți-vă la tot ce a suferit, şi uitați-vă cât e de modest”.

„Asta e problema, hotărî el, în primul rând trebuie să fiu trimis acasă”. Se şi vedea ținând-o într-un chef. Ce senzație avea să stârnească. Fetele aleargă după bărbați, în timp ce el o să se lase rugat. Rosie avea să-i cadă la picioare. Şi n-o să se prea spetească muncind: „Trebuie să fii un nătărău ca să te speteşti cu tot felul de treburi grele. Munca nu a adus nimănui niciun profit”.

După câteva ore de imobilitate, mintea începu să-i fie bântuită de viziuni erotice. Soarele încinsese din nou peste măsură cortul şi el se perpelea într-un amestec plăcut de căldură şi sudoare. Se lăsa dus cu gândul la îndelungi scene de seducție pe care le ticluia cu de-amănuntul, amintindu-şi cu fiori de voluptate fâşia pietroasă de carne care unduia deasupra mijlocului feței. „Rosie e o fată tare drăguță, îşi spunea el, am să mă însor cu ea”. Îşi amintea parfumul ei, linia scânteietoare a genelor sale. „Şi le unge cu vaselină, îşi spuse el, dar nu e rău ca o fată să cunoască toate şmecheriile astea”. Se gândi la femeile pe care le avusese de când îl luaseră în armată şi începu să facă socoteala. „Paisprezece, nu e rău pentru un băiat de vârsta mea, nu-s mulți care să mă întreacă”. Reveni la viziunile sale erotice, dar acestea începură să nu-i mai facă plăcere. „E atât de uşor să le suceşti capul, le torni câteva minciuni şi le spui că le iubeşti. Nişte neghioabe”. Gândul îi fugi iar la Rosie şi deodată îl cuprinse furia. „Mă duce cu vorba; îmi scrie că n-o să danseze cu nimeni până la înapoierea mea, dar pun mâna în foc că mă înşală... O cunosc eu, îi place prea mult să danseze. Dacă minte în chestiunea asta, de ce nu m-ar minți şi în altele?” Îl apucă gelozia, şi spre a da frâu liber frustrării sale, urlă pe neaşteptate: „Puneți mâna pe japonez!” Era atât de uşor. Urlă din nou.

Infirmierul se ridică de pe scaun şi se apropie de patul lui Minetta; îi făcu o injecție în braț.

— Credeam că te-ai potolit, băiete, zise el.

— Japonezul! strigă Minetta.

— Da, da, da, făcu infirmierul, întorcându-se la scaunul său.

Curând după aceea Minetta adormi şi nu se trezi decât în dimineața următoare.

Se simțea drogat. Îl durea capul, membrele îi erau amorțite. Medicul trecu pe lângă el fără să-l privească şi Minetta fu cuprins de furie. „Păcătoşii ăştia

de ofițeri își închipuie că armata e făcută ca să huzurească ei”. Era profund vexat. „Nu sunt cu nimic mai prejos decât alții; de ce aş primi ordine de la nişte ticăloşi oarecare?” Se răsucea în pat, plin de neastâmpăr. „E un complot”. Îl chinuia o amărăciune nedesluşită împotriva tuturor. „Lumea întreagă e o înşelătorie; dacă nu te numeri printre cei aleşi, n-ai parte în viață decât de lucruri proaste şi murdare. Toți sunt împotriva ta”. Îşi aduseaminte cum râsese Croft de rana sa. „Nici nu se sinchiseşte de noi, i-ar fi totuna dacă ne-ar vedea pe toți morți”. Recapitula durerea, comoția şi zăpăceala resimțite în momentul în care-l lovise glontele. La început fusese într-adevăr înspăimântat. „Nu mă mai întorc acolo. Mai bine să mă împuşte”. Îşi țuguie buzele. „Nu eşti niciodată sigur că ai să apuci ziua de mâine. Asta nu e viață. „Toată după-amiaza îl munciră gândurile negre. În două zile trecuse de la veselie la plictiseală şi de la plictiseală la mânie; apoi se simțise oarecum deznădăjduit. „Sunt făcut dintr-o bună plămadă, îşi zicea el, din plămada din care se fac subofițerii, numai că nu mi se oferă prilejul. Dar nu vreau să mai am de-a face cu Croft. Croft te măsoară din ochi şi te judecă de la prima vedere”. Aruncă pătura zvârlind din picioare. „De ce mi-aş da atâta osteneală, de ce mi-aş rupe oasele? Sunt potrivit pentru treaba asta, dar nu merită. Sunt dobitoci dacă-şi închipuie că o să mă zbat pe gratis”. Se gândi că pe vremuri, la instrucție, era primul din pluton. „Niciun soldat nu mă întrecea, îşi zise el, dar cu timpul îți pierzi ambiția. Am devenit o haimana. Ştiu prea multe, ăsta e ghinionul meu. Nu merită să te oboseşti, fiindcă oricum ai întoarce-o, în armată nu ajungi nimic de capul tău”. Era foarte întristat şi cugeta cu un fel de plăcere dezamăgită la viața sa ruinată. „Cunosc refrenul, sunt prea şmecher ca să-mi risipesc timpul. O dată eliberat, n-am să ştiu ce să fac. N-am să fiu în stare să muncesc, n-am să fiu bun de nimic. Ştiu doar să alerg ca un câine după coadă”. Se culcă pe burtă. „Ce dracu’ îți oferă şi viața asta?” Suspină. „Cum spune Polack, singurul lucru e să-ți găseşti o combinație”. Încercă o plăcere răzbunătoare la gândul acesta şi se văzu la închisoare, în postura unui ucigaş, în vreme ce lacrimi de milă îi umpleau ochii. Se răsuci din nou, cu nervozitate. „Trebuie să scap de aici. Cât au să mă mai țină fără să se uite sau să se ocupe de mine? Trebuie să mă scoată de aici de urgență, ori înnebunesc de-a binelea”.

Stupiditatea armatei îl amuza. „Or să piardă bunătate de soldat după felul cum se poartă cu mine; nu-mi dau nicio îngrijire”.

Adormi, şi se trezi în toiul nopţii, într-o hărmălaie de glasuri: infirmierii aduceau nişte răniţi în cort. Ici-colo apărea conturul roşiatic al unei mâini, al cărei schelet se desena prin transparenţă în fasciculul de raze al unei lanterne, şi o dată sau de două ori o rază slabă de lumină aşternu o umbră stranie pe chipul unui bolnav. „Ce se întâmplă?” se întrebă el. Gemetele unuia din bolnavi îi încreţiră pielea de groază. Medicul intră şi schimbă câteva cuvinte cu un infirmier.

— Supraveghează drena acestui toracic, şi fă-i o injecţie hypodermică, doză dublă, dacă se agită prea mult

— Da, domnule maior.

„Numai atâta ştiu, gândi Minetta, injecţii şi iar injecţii. În felul ăsta aş putea şi eu să fiu măcelar de oameni”. Urmărea scena, cu ochii închişi pe jumătate, ascultând cu atenţie conversaţia celor doi răniţi cu capetele bandajate. Îi auzea vorbind pentru prima oară.

— Hei, infirmier, întrebă unul din ei, ce se întâmplă?

Infirmierul se apropie de ei şi le vorbi scurt.

— Se pare că azi au fost o sumedenie de recunoaşteri şi băieţii ăştia au sosit chiar acum de la Batalionul A.

— Nu ştii cumva dacă a luat parte şi compania E?

— Întreabă-l pe general, zise infirmierul.

— Sunt mulţumit că nu am fost şi eu pe acolo, mormăi unul din răniţi.

— Tare îţi mai ţâţâie fundul, zise infirmierul.

Minetta se răsuci în pat. „Ce deşteptare”, gândi el. La unul din capetele cortului cineva plângea, cu hohote adânci şi puternice, care păreau să se slobozească sugrumate din piept. Minetta închise ochii. „Ce temniţă”, gândi el cu scârbă. Contrarietatea sa ascundea o spaimă grozavă. Îşi dădu deodată seama că jungla gâfâia la doi paşi de cort şi se simţi îngrozit ca un copil care se trezeşte în întuneric. „Iisuse”, bolborosi el. Fiindcă în două zile şi jumătate singurul său efort constase în a-se apleca după oala de noapte şi a mânca ceea ce i se aducea la pat, inactivitatea aceasta aproape totală îl adusese într-o stare de agitaţie extremă. „Nu mai pot îndura”, îşi zicea el. Plânsul

rănitului se transformase în țipete atât de înfiorătoare, încât, scrâşnind din dinți, Minetta îşi trase pătura peste urechi. „Piiii – IIUUUUUUUUU, Piiiiiiii – IIUUUUUUUUUUUURR”, gemea rănitul, imitând zgomotul unui mortier.

— Doamne, scapă-mă, ***trebuie să mă scapi!*** urlă el.

Se aşternu o lungă şi adâncă tăcere în cortul întunecat, apoi cineva mormăi:

— Alt nebun.

— De ce dracu’ ne-au băgat în secția asta de nebuni?

Minetta se cutremură. „Smintitul ăsta e în stare să mă ucidă în timpul somnului”. Simți o pulsație în coapsă, deşi era aproape vindecat. „Trebuie să rămân treaz”. Se învârtea pe cuşetă, agitat, şi trăgea cu urechea la viața animală din junglă. În depărtare se auziră o serie de împuşcături şi Minetta începu din nou să tremure. „Până mâine dimineață îmi pierd mințile”, cugetă el începând să chicotească nervos. Simțea un gol în stomac, ca şi cum i-ar fi fost foame. „De ce m-oi fi vârât în treaba asta?” se întrebă el.

Unul din noii răniți aduşi se porni să geamă, apoi să tuşească hârâit. „Pe băiatul ăsta îl paşte moartea”, cugetă Minetta. I se păru, o clipă, că moartea era aproape tangibilă. Se temea să respire, ca şi cum aerul ar fi fost spurcat. Avea impresia că toate se mişcau în jurul lui, pe întuneric. „Ce noapte!” îşi zise el. Inima îi bătea nebuneşte. „Oh! Iisuse, fă să ies mai repede de aici”.

Stomacul i se crispa făcându-l să tresară. Icni o dată sau de două ori, fără să scoată nimic din el. „Nu pot să dorm, asta e sigur”. Gelozia începu iar să-l chinuiască. Şi-o închipui pe Rosie făcând dragoste cu un bărbat; începuse prin a se duce singură să danseze la Roseland, apoi, din vorbă în vorbă, ajunsese la inevitabil – şi umerii şi dosul coapselor lui se acoperiră cu o sudoare rece. Începea să se îngrijoreze şi din pricina familiei. „Câteva luni or să rămână fără veşti de la mine. Cum dracu’ să fac să le trimit o scrisoare? Or să creadă că am murit”. Simți o strângere de inimă, gândindu-se la maică-sa. „Dumnezeule, ce se mai amăra când răceam. Aşa sunt întotdeauna mamele italience şi cele evreice”. Se strădui să-şi înăbuşe neliniştea căşunată de imaginea maică-sii şi se gândi din nou la Rosie. „Dacă nu are veşti de la mine, o s-o ia razna”. Îl cuprinse amărăciunea. „Ducă-se la dracu’, am avut dame cu care m-am distrat mai bine decât cu ea.

Nu duc lipsă de aşa ceva". Îşi aminti strălucirea excitantă a ochilor ei şi încercă o plăcută senzație de nelinişte şi milă. Îi era dor de ea.

Rănitul cu nervii zdruncinați scoase un țipăt şi Minetta se ridică în capul oaselor, tremurând tot. „Trebuie să dorm puțin, nu mai pot continua aşa".

— Uite japonezul, îl văd, îl văd, am să-l omor! urlă el.

Se sculă şi începu să alerge prin cort. Pământul bătătorit era rece şi umed sub piciorul lui gol. Tremura cu adevărat.

Infirmierul se ridică de pe scaun, suspinând.

— Oh, Doamne, ce orăcăială!

Luă o seringă de pe masă şi se apropie de Minetta.

— Culcă-te, băiete.

— Du-te dracului!

Se lăsă condus până la patul său şi îşi ținu răsuflarea când acul seringii îi înțepă carnea.

— Oh, ce viață! mormăi el.

Omul rănit la piept tuşea din nou hârâit, dar lui Minetta i se părea că zgomotul vine de la o mare depărtare. Se destinse, simțindu-se bine şi la căldură. „Straşnic lucru şi marfa asta, îşi zise el, gândindu-se la calmant. Am să devin morfinoman... eh, dacă scap de aici"... Adormi.

Dimineața, când se trezi, observă că unul din răniți murise. Îi trăseseră pătura peste cap; ridicătura țeapănă a picioarelor îi strecură un fior înghețat de-a lungul şirei spinării. Se uită la cadavru, apoi întoarse ochii. Tăcerea învăluia mortul. „Un mort arată cu totul altfel" cugetă el. Îl cuprinse o vie curiozitate; se întreba ce înfățişare putea să aibă chipul ascuns sub pătură. Dacă ar fi fost singur în cort, s-ar fi apropiat de trupul neînsuflețit şi ar fi dat la o parte pătura. „E tipul cu pieptul găurit", îşi zise el. Simți iarăşi că-l năpădeşte frica. „Cum vor să mai stai aici, când un biet nenorocit şi-a dat duhul lângă tine?" Un val de groază îl potopi iarăşi; îi veni greață. Calmantul îi căşunase o violentă migrenă, îl durea stomacul şi şalele. „Oh, de-aş ieşi odată de aici".

Doi infirmieri îşi făcură apariția în cort, aşezară mortul pe o targă şi îl scoaseră afară. Răniții nu scoaseră o vorbă, în schimb Minetta nu-şi lua ochii de la patul gol. „Nu mai pot îndura încă o noapte aici". Din stomac îi

veni în gură un lichid acru, pe care-l înghiți maşinal. „Oh, fir-ar să fie!”

Când i se aduse gustarea de dimineață, nu fu în stare să se atingă de ea. Rămase întins pe pat, visând cu ochii deschişi; ştia că nu va mai putea suporta încă o zi în spital. Voia să se înapoieze la plutonul lui. „Oriunde, numai să ies de aici”.

Medicul sosi şi Minetta îl observă liniştit cum îi scoate pansamentul. Tăietura, în întregime vindecată, lăsa să se vadă o linie de carne rozalie, pe care medicul o badijonă cu un antiseptic roşu. Nu-i mai făcu alt pansament. Inima lui Minetta bătea darabana. I se părea că are capul găunos şi instabil.

Sunetul glasului său îl surprinse.

— Ei, domnule doctor, când plec de aici?

— Ce e? Ce e?

— Nu ştiu, m-am trezit de dimineață. Unde sunt?

Zâmbi cu un aer nătâng.

— Îmi amintesc că eram în alt cort, cu piciorul bolnav, şi acum mă aflu aici. Ce s-a întâmplat?

Medicul îl privi liniştit. Minetta se strădui să-i înfrunte privirea; dar, în ciuda eforturilor sale, termină prin a zâmbi sfios.

— Cum te cheamă? întrebă medicul.

— Minetta.

Îşi dădu numărul matricol.

— Pot să plec astăzi, domnule doctor?

— Da.

Minetta încercă un amestec de uşurare şi dezamăgire. O clipă, îi păru rău că nu tăcuse.

— Oh, Minetta, vreau să-ți vorbesc, după ce ai să te îmbraci.

Îi întoarse spatele, apoi adăugă peste umăr:

— Nu încerca s-o ştergi. E un ordin. Vreau să-ți vorbesc.

— Da, domnule maior.

Ridică din umeri. „Ce i-o fi venit?” se întrebă el. Era încântat, fiindcă îşi condusese atât de bine barca. „E de ajuns să gândeşti la iuțeală şi te descurci în orice împrejurare”. Îşi îmbrăcă hainele, făcute ghemotoc la capul patului, şi se încălță. Soarele nu începuse încă să dogorească şi Minetta se

simțea foarte voios. „Nu era de mine, gândi el; nu sunt făcut să stau lungit pe spate, cât e ziua de lungă”. Se uită la patul soldatului care murise şi ridică din umeri spre a-şi înfrânge un fior de nelinişte. „Ai baftă dacă scapi de aici”. Îşi aminti deodată de misiunile de cercetare din ajun şi asta îl demoraliză. „Sper să nu bage şi plutonul în foc”. Se întreba dacă nu săvârşise o greşeală.

După ce se îmbrăcă, i se făcu foame şi o luă la picior spre cortul care adăpostea popota spitalului; se dădu bine pe lângă bucătar.

— Ia spune, vrei să mă laşi să plec cu burta goală în linia-ntâia? întrebă el.

— Bine, bine, ia ceva şi mănâncă.

Minetta hăpăi cu lăcomie resturile unei omlete lipicioase preparată din praf de ouă şi bău puțină cafea caldă rămasă în fundul unui ceainic de patruzeci de litri. Lichidul mirosea puternic a clor şi Minetta strâmbă din nas. „Parcă aş bea tinctură de iod”, gândi el.

Se apropie de bucătar şi îl bătu uşor pe spinare.

— Mulțumesc, camarade. Bine-ar fi dacă s-ar găti aşa şi în unitatea mea.

— Nu mai spune.

Minetta îl căută pe sergentul însărcinat cu magazia spitalului, care-i înapoie puşca şi casca, apoi intră în cortul medicului.

— Doreați să-mi vorbiți, domnule doctor? întrebă el.

— Da.

Minetta se aşeză pe un scaun pliant.

— Ridică-te în picioare! porunci medicul, privindu-l cu răceală.

— Da, domnule doctor.

Minetta, armata n-are nevoie de oameni ca dumneata. Farsa care ne-ai jucat-o nu a fost prea reuşită.

— Nu ştiu ce vreți să spuneți, domnule maior.

O umbră de ironie i se desluşea în glas.

— Destul! zise medicul tăios. Te-aş fi trimis în fața Curții Marțiale, dacă treaba asta nu ar fi durat prea mult şi dacă nu ar fi fost tocmai ce căutai dumneata.

Minetta tăcu. Simțea că i se înroşeşte obrazul; stătea nemişcat şi plin de furie. Dacă ar fi putut, l-ar fi ucis pe doctor.

— ***Răspunde!***

— Da, DOMNULE DOCTOR!

— Mai încearcă o dată, şi o să am personal grijă să te alegi cu zece ani. Voi cere printr-o notă la P C-ul dumitale să fii pus la corvezi o săptămână întreagă.

Minetta se strădui să adopte un aer dispreţuitor. Înghiţi în sec, apoi vorbi:

— Ce aveţi cu mine, domnule doctor?

— Ţine-ţi gura!

Minetta îi aruncă o privire furibundă.

— Altceva mai aveţi să-mi spuneţi, domnule doctor? întrebă el.

— Ieşi afară. Să nu te prind că-ţi mai calcă piciorul pe aici; poate doar să vii cu burta găurită.

Minetta se îndepărtă cu paşi mari. Tremura de mânie. „Nemernicii ăştia de ofiţeri, boscorodea el. Toţi sunt o apă şi-un pământ". Se împiedică de o rădăcină şi, plin de furie, izbi cu piciorul în pământ. „După război am să pun eu mâna pe el. I-arăt eu ticălosului ăstuia". Ajunse la drumul care trecea pe lângă spital; în aşteptarea unui camion dinspre plajă, scuipă de vreo două ori. „Imbecilul ăsta nu era, cred, în stare să-şi câştige existenţa înainte de război. Un doctoraş oarecare". Îl păli deodată ruşinea. „Sunt furios la culme", îşi zise el.

După câteva minute apăru un camion, care se opri scrâşnind. Minetta se caţără la spate, se aşeză pe o încărcătură de muniţii pentru arme mici, prinse iar să spumege de furie. „Eşti rănit şi te tratează ca pe un câine. Puţin le pasă. Am cerut chiar eu să fiu trimis la unitate şi el mă tratează ca pe un criminal. Lua-i-ar dracu' de scârbe!" Îşi împinse casca pe ceafă. „Blestemat să fiu dacă am s-o iau de la început. M-au scos din pepeni. Dacă vor să mă trateze aşa, foarte bine!" Gândul acesta îl mai uşură. „Atunci foarte bine", repetă el.

Scrută jungla deasă care aluneca parcă de-o parte şi de alta a camionului. „Foarte bine". Îşi aprinse o ţigară. ***„Foarte bine".***

Red îl văzu pe Minetta la masa de prânz după ce plutonul se înapoie de la drumul în lucru. Stătu la coadă până i se dădu raţia, apoi se aşeză lângă Minetta şi îşi puse gamela pe pământ. Mormăind, se rezemă cu spatele de

un copac.

— Te-ai întors? rosti el, făcând un semn din cap.

— Da, azi de dimineață.

— Te-au ținut destul de mult pentru o zgârietură, zise Red.

— Da.

Minetta tăcu o clipă, apoi adăugă:

— Ştii cum e; greu să intri, greu să ieşi.

Înghiți o bucată de cârnat vienez.

— Acolo am huzurit.

Ajutându-se cu lingura, Red amestecă piureul de cartofi deshidratați şi fasolea verde conservată. Lingura era unicul său tacâm; cuțitul şi furculița le aruncase cu câteva luni în urmă.

— Te-au tratat bine?

Îi era necaz de propria lui curiozitate.

— Grozav de bine, replică Minetta.

Dădu pe gât o duşcă de cafea.

— M-am luat la harță cu un doftor, o scârbă. Mi-am pierdut cumpătul şi i-am spus să se ducă dracului, iar el m-a blagoslovit cu o săptămână de corvoadă; încolo totul a mers strună.

— Mda, zise Red.

Continuară să mănânce în tăcere. Red se simțea prost. De câteva săptămâni boala sa de rinichi se agravase şi în dimineața aceea, pe şosea se opintise atât de tare ridicând o cazma, încât se simțise vlăguit. O durere crâncenă îl săgetase în clipa când ridicase unealta în sus. Cu fălcile încleştate şi degetele tremurânde, fusese nevoit să lase lucrul, şi de atunci simțea în spinare o durere surdă, care nu-l lăsase toată dimineața. Când sosiseră camioanele, abia putuse să se urce într-unul din ele. „Ai început să îmbătrâneşti”, cârâise Wyman. „Mda”. Zdruncinăturile camionului îi sporiseră suferința, însă el păstrase tăcerea. Artileria trăgea fără încetare şi oamenii vorbeau de un atac iminent. „Or să ne trimită din nou în foc, gândise el; ar trebui să mă duc la doctor”. O clipă, se văzu zăcând în spital, dar respinse acest gând cu scârbă. „N-am dat niciodată bir cu fugiții şi n-o să încep tocmai acum”. Continua totuşi să privească neliniştit peste umăr.

„N-am să plesnesc chiar în săptămâna asta”, îşi spusese el.

— Va să zică, te tratează destul de bine, nu? întrebă el din nou pe Minetta.

Minetta puse cafeaua jos şi se uită la Red cu atenție.

— Da, destul de bine.

Red îşi aprinse o țigară, apoi se ridică anevoie în picioare. În timp ce îşi curăța gamela într-un bidon cu apă caldă, se tot întreba dacă nu e cazul să meargă la doctor. Pentru o pricină nedesluşită, demersul acesta îi părea ruşinos.

În cele din urmă se dădu înfrânt şi se duse la cortul lui Wilson.

— Ascultă, prietene, aş vrea să merg la doctor. Vii cu mine?

— Nu ştiu. N-am auzit ca un doctor să te facă vreodată bine.

— Credeam că şi tu eşti bolnav.

— Sunt, Red, am mațele ciuruite. Nici nu pot să mă piş de arsuri.

— Ai nevoie de nişte momițe de maimuță.

Wilson pufni în râs.

— Sigur că am, e ceva în neregulă cu mine.

— Atunci haidem, ce dracu’, sugeră Red.

— Ascultă-mă pe mine, Red, dacă nu pot să vadă cu ochii ce ai, zic că n-ai nimic. Ticăloşii ăştia nu ştiu decât să-ți dea curățenie sau aspirină. Afară de asta, nu-mi place să trag chiulul. Fac uneori pe nebunul, dar nimeni n-ar putea spune că nu-mi văd de treabă.

Red îşi aprinse o țigară: deodată închise ochii şi îşi înăbuşi o strâmbătură provocată de un junghi neaşteptat. După ce i se mai potoli durerea, bolborosi:

— Hai, vino, scăpăm de o zi.

Wilson oftă.

— Bine, dar am să mă simt al dracului de prost.

Intrară în cortul infirmeriei; un soldat le înscrise numele într-un registru, apoi traversară bivuacul în direcția cortului-spital al regimentului. Mai mulți oameni aşteptau în picioare să fie examinați; alții şedeau pe două paturi, în celălalt capăt al cortului, şi îşi badijonau cu un antiseptic roşu picioarele acoperite de fungus. Un medicinist examina pacienții.

— Al dracului de încet se merge la coada asta, se plânse Wilson.

— La toate cozile se merge încet, zise Red. Ăştia reduc totul la un sistem. Treci la coadă, treci la coadă. Crede-mă, nu merită să te mai osteneşti, când ştii că trebuie să-ți iroseşti atâta timp pe la cozi.

— Te pomeneşti că după înapoierea noastră în America o să trebuiască să facem coadă şi la femei.

Continuară să vorbească vrute şi nevrute, în vreme ce înaintau cu încetul. Când Red ajunse în dreptul medicinistului, nu mai ştiu ce să-i spună. Îşi aminti de vagabonzii bătrâni, cu membrele lor deformate de reumatisme, de artrită şi de sifilis. Aveau ochii lipsiți de expresie şi sufereau de beție cronică. Odată, îl agățaseră, încercând să-i stoarcă bani – ca să-şi cumpere „pilule".

Acum îi venise şi lui rândul să cerşească o pilulă; o, clipă, rămase fără glas. Medicinistul îl privea plictisit.

— Spinarea, mormăi în cele din urmă Red cu stângăcie.

— Bine, scoate-ți cămaşa, nu pot să văd prin veşminte, se răsti medicinistul.

Răspunsul acestuia îl trezi din amorțeală.

— Chiar dacă o scot, tot n-o să vedeți nimic, se înfurie el. Rinichii mă dor.

Medicinistul oftă.

— Mai bine ați născoci altceva. Du-te dincolo, să te vadă doctorul.

Fără să răspundă, Red se aşeză la o coadă mai lungă decât cea dinainte. Se înroşise de mânie. „N-am să mă las batjocorit", îşi zise el.

După o clipă i se alătură şi Wilson.

— Habar n-au de nimic. Te trimit de la unul la altul.

Tocmai îi venise rândul lui Red să fie examinat, când un ofițer intră în cort, salutând pe doctor.

— Poftim aici, îl strigă doctorul.

Vorbiră câteva minute sub ochii lui Red.

— Am contractat un guturai, explică ofițerul. Din pricina climatului ăsta infernal. Ai putea să-mi dai ceva ca să scap de el, dar nu afurisita dumitale de aspirină?

Doctorul râse.

— Am tocmai ce-ți trebuie, Ed. Am primit ceva cu ultimul transport de medicamente. Nici gând să ajungă pentru toți, dar dumneata eşti binevenit.

Red se întoarse spre Wilson şi rosti în zeflemea:

— Dacă noi am veni aici pentru un guturai, ne-ar trimite la plimbare.

Vorbise destul de tare ca să fie auzit de ofițeri şi doctorul îl măsură cu o privire înghețată, pe care Red o înfruntă fără clintire.

După plecarea ofițerului, doctorul se întoarse spre Red.

— Ce-i cu dumneata?

— Nefrită.

— Lasă-mă pe mine să pun diagnosticul, dacă nu ți-e cu supărare.

— Ştiu ce am. Mi-a spus un doctor, în America.

— Toți păreți să ştiți ce vă doare.

Îl întrebă ce simptome are, ascultă distrat răspunsurile.

— Bun, ai nefrită; ce vrei să-ți fac eu?

— Dumneavoastră trebuie să ştiți.

Doctorul se uită cu o expresie de dezgust spre partea de sus a stâlpului care susținea cortul.

— Cred că ți-ar conveni să mergi la spital.

— Nu vreau decât să mă fac bine.

Fraza doctorului îl stânjenise. Oare pentru asta venise el aici?

— Am primit un raport din partea spitalului prin care mi se cere să fiu cu ochii în patru după chiulangii. Cum pot să ştiu că nu te prefaci?

— Puteți să faceți unele analize, nu-i aşa?

— Da, dacă n-am fi în război.

Scoase pe sub masă un pachet de tablete calmante şi îl întinse lui Red.

— Înghite-le cu apă multă şi dacă cumva te prefaci, n-ai decât să le arunci.

Red păli.

— Următorul, zise doctorul.

Red făcu stânga împrejur şi părăsi cu paşi mari cortul.

— E pentru ultima oară că mai am de-a face cu îmbuibații ăştia de doftori.

Tremura de furie. „Dacă te prefaci”... Revedea locurile unde dormise în plină iarnă, băncile din parcuri, gangurile înghețate. „Lua-i-ar dracu’ să-i ia!”

Îşi aminti de un soldat, din America, care murise fiindcă nu fusese internat în spital. Deşi avea febră, îl siliseră să ia parte la exerciții trei zile în şir, fiindcă în spital nu erau primiți cei cu o temperatură mai mică de treizeci

şi nouă de grade. A patra zi, câteva ore după internare, omul murea de o pneumonie galopantă.

„La ăştia totul e cu schepsis, cugetă el. Te freacă până îți iese untul, ca să le faci treaba cumsecade. Desigur, din când în când mai crapă câte unul, dar puțin le pasă ăstora de la armată. Şarlatanii ăştia primesc ordine de sus să te trateze ca pe un câine. O dreaptă şi amară satisfacție izvora parcă din această constatare. S-ar zice că nu suntem oameni”.

Dar în acelaşi timp îşi dădu seama că frica îi hrănea mânia. „Acum cinci ani i-aş fi trântit o înjurătură”. Referirile la ceea ce ar fi făcut înainte vreme, erau ca nişte glume vechi şi răsuflate. „Chiar dacă ai juca giurgiuna, tot te-ar lua dracu’. Iar dacă le-ai face pe toate după gândul tău, n-ai fi în stare s-o scoți la capăt nicio lună, îşi zise el. Viața asta nu are nicio valoare, dacă te laşi călcat în picioare. Nu există cale de mijloc”.

Glasul lui Wilson îl luă prin surprindere.

— Haide, Red, să mergem.

— Da.

Porniră la drum. Wilson tăcea. Fruntea sa lată şi înaltă se brăzdase adânc.

— Red, îmi pare rău că am venit până aici.

— Mda.

— Ar trebui să mă op-pereze.

— Te trimit la spital?

Wilson clătină din cap.

— Aş, doftorul spune că pot aştepta până după război. Nu e nicio grabă.

— Dar ce ai?

— Habar n-am, zise Wilson. Doctorul ăsta zice că toate măruntaiele mele sunt ferfeniță. Aparatul excretor. Fluieră încet câteva clipe, apoi adăugă: Taică-meu a murit dintr-o operație, aşa că o treabă ca asta nu mă încântă de loc.

— Eh, zise Red, nu e prea grav, altfel te-ar fi operat pe loc.

— Nu mai pricep nimic, Red. Ştii, m-am îmbolnăvit de sculament de cinci ori şi m-am vindecat de fiecare dată. Un prieten mi-a explicat cum devine cazul, e o doctorie care se cheamă pirdon sau pridion sau cam aşa ceva, luam câte-o pilulă şi mă punea pe picioare într-o clipită, dar doftorul ăsta

spune că nu mi-a ajutat la nimic.

— Habar n-are.

— Oh, desigur, e un puturos, dar adevărul adevărat e că am măruntaiele ferfeniță. Nu pot să mă piş ca lumea, mă doare spinarea, şi uneori am crampe.

Pocni din degete cu dispreț.

— Tare-s rău întocmite lucrurile, Red. Ia de pildă dragostea, e atât de bine şi de călduț, te simți ca peştele în apă, şi când ți-e lumea mai dragă, bagi de seamă că eşti putred pe dinăuntru. Nu mai pricep nimic; părerea mea e că doftorul ăsta se înşală. Nu se poate să-ți fie atât de rău după ce te-ai iubit cu o femeie.

— Ba se poate, zise Red.

— Bine, atunci lumea asta e tare prost întocmită. N-are nicio noimă să te îmbolnăvească ceva atât de plăcut ca dragostea. Oftă. Red, îți jur că-mi pierd mințile!

Se înapoiară în corturile lor.

MAŞINA TIMPULUI

WOODROW WILSON.

NEÎNVINSUL

Era un om înalt, de vreo treizeci de ani, cu o chică brunăaurie şi cu o față sănătoasă şi rumenă, brăzdată de trăsături regulate. Purta, în chip bizar, ochelari rotunzi înrămați cu argint, care îi dădeau la prima vedere un aer studios, sau cel puțin o înfățişare ordonată. „Deşi am avut de-a face cu atâtea fete, n-am s-o uit niciodată pe putoarea aia mică”, zicea el, ştergându-şi cu dosul palmei fruntea înaltă, sculptată, şi trecând-o prin chica aurie.

Puternic ancorate în minte – clişee asemănătoare unor leneşe decadențe,

moarte şi boală, monotonie şi violenţă. Strada principală şi-a arborat, în scârbă parcă, un aer de belşug ţipător. Zăpuşeală, furnicar de lume, prăvălii mici şi împuţite. Languroase, înfierbântate, boite, fete cu picioare lungi şi slăbănoage se zgâiesc la afişele multicolore de la intrarea cinematografelor, îşi zgândăresc coşurile din bărbie, îşi îngustează ochii decoloraţi şi plini de neobrăzare, când soarele se oglindeşte orbitor în asfaltul murdar, scoţând în evidenţă hârtiile mototolite şi mânjite de praful atâtor tălpi care le-au călcat fără încetare.

La vreo sută de metri depărtare, acolo unde frunzişul copacilor se împreunează deasupra lor, străzile dosnice sunt verzi şi fermecătoare. Casele sunt vechi şi plăcute ochiului; treci peste un pod şi priveşti în jos, la un pârâiaş şerpuit, care ocoleşte domol lespezile rotunjite; se aude glasul plantelor care cresc şi susurul frunzelor în lasciva briză de mai. Ceva mai încolo se află nelipsita vilă, cu obloane sparte, coloane coşcovite şi zidurile de un cenuşiu negricios, asemeni unui dinte căruia i s-a scos nervul. Cu contururile ei întunecate şi funerare, vila alterează farmecul străzilor.

Peluza din mijlocul grădinii primăriei este pustie şi în picioare, pe soclul său, statuia generalului Jackson priveşte cu ochi de cunoscător piramida de ghiulele prinse în ciment şi străvechiul tun a cărui chiulasă a dispărut. Înapoia sa, cartierul negru se desfăşoară de-a lungul unor drumuri nisipoase, până la câmpurile cu ferme.

Acolo, în ghetoul negru, colibele şi bordeiele se încovoaie pe stâlpii lor de susţinere, lemnul se usucă, se sfarmă şi moare, şobolanii şi libărcile mişună prin scândurile uscate. Totul se vestejeşte în arşiţă.

La margine de tot, unde începe câmpul, albii săraci trăiesc în colibe asemănătoare, nădăjduind să se mute într-o zi în cealaltă parte a oraşului, unde vânzătorii de încălţăminte şi casierii de bancă şi contramaiştrii de fabrică locuiesc în căsuţe cubice, înşirate de-a lungul străzilor aliniate cu sfoară şi unde copacii nu sunt atât de bătrâni încât să acopere cerul.

Deasupra planează, mohorâtă, leneşa briză de mai, înăbuşitoare odată cu apropierea verii.

Unii oameni nu sunt sensibili decât la căldură. Woodrow Wilson, în vârstă

aproape de şaisprezece ani, stă întins pe un trunchi de copac, la marginea drumului nisipos şi dormitează în soare. Îi e cald la şale şi o lene delicioasă i se scurge prin membre. „Peste o oră am să mă duc la Sally Ann”. Mirosuri călduțe, imagini ale unor sfârcuri de sân şi al unui pubis, patimi îi gâdilă nasul. „Ah! tare aş vrea să se lase seara”. Un băiat riscă să se topească în soare când se gândeşte cât e de plăcut să facă dragoste. Suspină, îşi mişcă alene picioarele.

„Pun rămăşag că tata trage la aghioase”.

Îndărătul lui, sub porticul aşezat strâmb pe nişte stâlpi, taică-său doarme într-un pat-covată ros de rugină, cu un maiou-plasă, leoarcă de sudoare, răsucit în jurul pieptului.

„Nimeni nu e în stare să bea cât tata. Chicoti. Numai eu, într-un an, doi, am să pot. Fir-ar să fie, nimic nu e mai grozav, decât să stai întins la soare”.

Doi băiețaşi negri trec prin fața lui, ducând de căpăstru un catâr. El se ridică.

„Hei, tuciuriilor, cum o cheamă pe catârca voastră?”

Băieții se uită-la el cu teamă şi unul din ei îşi freacă picioarele în praf. „Josephine”, bâiguie el.

„Bine, băiete”. Râde în sinea lui. „Doamne, ce mulțumit sunt că azi n-am de lucru. Cască. Sper că Sally Ann n-o să descopere că n-am încă nouăsprezece ani. Mă iubeşte ea şi aşa. E o muieruşcă straşnică”.

O negresă, de vreo optsprezece ani, trece pe drum, stârnind un nor subțire de praf cu picioarele ei goale. Nu poartă sutien pe sub bluză, şi sânii, în mişcarea lor legănată, par foarte plini şi foarte catifelați. Obrazul îi e rotund şi senzual.

El o priveşte şi îşi mişcă din nou picioarele. Fir-ar să fie. Şoldurile ei puternice se leagănă încet şi el o urmăreşte din ochi cu plăcere.

„Într-o zi am să pun mâna şi pe una din astea”.

Oftează încă odată, apoi cască. Efectul soarelui asupra şalelor sale a devenit aproape nesuferit de plăcut. Nu e nevoie de mare lucru ca să te simți fericit.

Închide ochii. Ce bine e când te mai distrezi.

În atelierul de biciclete e întuneric, iar mesele de lucru sunt pătate cu ulei. Dă ocol bicicletei, şi cercetează frânele de mână. Până în ziua aceea nu văzuse decât frâne fixate la osiile din spate, şi asta îl descumpăneşte. Poate că ar trebui să-l întreb pe Wiley cum se potrivesc flecuşteţele astea. Se întoarce spre patronul său, apoi se opreşte. Ia să încerc să mă descurc singur, hotărăşte el.

Se aşază pe vine, în lumina nesigură a amurgului, măsoară încordarea frânelor de-a lungul cablului, împinge tălpigea în janta metalică. După ce o cercetează, descoperă că o piuliţă înşurubată prost a slăbit cablul şi o strânge. Frânele încep să funcţioneze.

„Deştept tipul care a născocit asta”, îşi zice el. E pe cale de a pune la o parte bicicleta, când se hotărăşte s-o demonteze. Am să învăţ toate şmecheriile frânelor.

O oră mai târziu, după ce a demontat şi remontat bicicleta, zâmbeşte mulţumit. Nimic nu întrece o maşinărie. Încearcă o satisfacţie profundă înşirând în minte cablurile şi pârghiile şi bucşele care alcătuiesc o frână de mână.

E simplă toată maşinăria asta, trebuie numai să te pricepi. Fluieră încet, încântat de el însuşi. Pun rămăşag că într-un an, doi, am să pot pune la punct orice mărunţiş din ăsta.

Dar după doi ani îl găsim lucrând la un hotel. Atelierul de biciclete închizându-se din pricina crizei, se angajează băiat de serviciu, plătit din bacşişuri, într-un hotel cu cincizeci de camere situat la capătul străzii principale. Câştigă ceva parale, şi are, ori de câte ori pofteşte, cu ce să-şi plătească femeile şi băutura. Când e în tură de noapte, îşi găseşte aproape întotdeauna câte o fetişcană prin hotel cu care să petreacă două-trei ore.

Un prieten de-al său are un Ford vechi, şi la sfârşit de săptămână, când e liber, pleacă împreună cu el la plimbare pe drumurile nisipoase, cu un bidon plin cu alcool de porumb zăngănind între ei, pe covoraşul de cauciuc, şi sprijinit de maneta schimbătorului de viteză. Uneori iau cu ei şi fete, şi în unele duminici li se întâmplă să se trezească în câte-o cameră necunoscută, fără să ştie cum au ajuns acolo.

Într-o duminică se pomeneşte însurat. (Se răsuceşte somnoros în pat,

încolăcindu-şi brațele în jurul pântecului rotund care se odihneşte lângă el. Şi-a tras cearşaful peste cap şi se uită la pielea călduță şi la triunghiul de păr negru. Îşi pune degetul pe buricul femeii.) Haide, scularea. Încearcă să-şi amintească numele ei.

„Bună dimineața, Woodrow”. Fața ei este greoaie şi puternică şi ea cască întorcându-se spre el. „Bună dimineața, bărbățelule”.

Bărbățel? El îşi clătină capul şi treptat evenimentele din ajun îi revin în minte. „Sunteți siguri, voi doi, că vreți să vă căsătoriți?” le-a spus judecătorul de pace. Izbucneşte în râs: Fir-ar să fie! Încearcă să-şi amintească unde a întâlnit-o.

„Unde e Slim?”

„E cu Clara în odaia de alături”.

„S-a însurat şi Slim?” „Da, s-a însurat”. Wilson râde iarăşi. Scene de dragoste încep să defileze în memoria sa şi sângele i se aprinde. O mângâie cu blândețe. „Puicuțo, îmi amintesc că eşti grozav de bună”.

„Tu eşti un bărbat frumos, Woodrow”, spune ea cu glasul schimbat.

Mda. Chibzuieşte o clipă. (Tot trebuia să mă însor într-o zi sau alta. Mă mut de la tata şi ne instalăm în căsuța aceea de pe Tolliver Street, pe care am s-o închiriez.)

O priveşte din nou, îi cântăreşte farmecele. (Ştiam ce făceam chiar când eram beat.) Pufneşte în râs. „Căsătoriți, la dracu’, haide dragă să ne sărutăm”.

A doua zi după naşterea primului lor copil, la spital, are o convorbire cu nevastă-sa.

„Alice, scumpo, aş vrea să-mi dai ceva bani”.

„Ce să faci cu ei, Woodrow, ştii bine pentru ce îi păstrez; o să se întâmple acelaşi lucru ca şi data trecută, Woodrow, nu ne putem lipsi de banii ăştia, trebuie să plătim spitalul”.

El încuviințează dând din cap. „Alice, un bărbat simte nevoia să se îmbete din când în când, trudesc atât de greu la garaj, încât am şi eu poftă să mă distrez puțin, ți-o spun sincer”.

Ea îl priveşte lung, bănuitoare. „Nu cumva să te duci la femei!”

„Mi-e silă să te aud vorbind aşa, Alice, e foarte urât din partea ta că n-ai încredere în propriul tău bărbat; mă simt, cum s-ar zice, jignit”.

Ea îi completează un cec de zece dolari, mâzgălindu-şi anevoie numele. Woodrow ştie că e mândră de carnetul ei de cecuri. „Scrii grozav de bine”, spune el.

„Vii şi mâine dimineață, iubitule?”

„Sigur”.

După ce-şi încasează cecul, se opreşte la cârciumă pentru un pahar. „Zău aşa, femeia e cel mai afurisit animal pe care l-a făcut Dumnezeu, rosteşte el. Cum te însori cu ea, cum se schimbă. Te însori cu o fată mare şi se face curvă, te însori cu o curvă şi toată ziua găteşte, şi coase şi strânge picioarele pentru toată lumea în afară de tine, şi să-mi plesnească ochii dacă, după un timp, când s-o mai sătura, n-o s-o vezi strângându-şi picioarele şi pentru tine. (Râsete.) Să vă spun ceva, câteva zile am să fiu un om liber”.

Hoinăreşte pe şosea şi face auto-stop pe terenurile necultivate. Mai târziu, îşi propteşte damigeana cu alcool de porumb pe umăr şi îşi târâie picioarele de-a lungul unei poteci mărginită de pini pipernicIți. Ajuns în fața unei case de fermă, împinge uşa cu piciorul. „Clara, scumpa mea”.

„Woodrow, tu aici?”

„Da, am venit să te văd. Slim ar trebui să ştie că nu se pleacă pe o săptămână cu treabă sau fără”.

„Credeam că e prieten cu tine”.

„Sigur că da, dar nevastă-sa e mai drăguță”. (Râd amândoi.) Vino lângă mine, mititico, să tragem o duşcă. Îşi lepădă cămaşa şi o trage pe Clara pe genunchi. În casă e foarte cald şi Woodrow se lipeşte de femeie.

„N-ar trebui să bei atâta, Woodrow, să nu te înmoi”.

„Nu mă înmoi eu aşa, cu una, cu două. Mă pricep la d-astea”. Îşi duce damigeana la buze şi trage o duşcă; un fir de lichid i se prelinge pe după ureche, şi se pierde în părul auriu de pe piept.

„Woodrow, eşti un nemernic, nimic nu e mai josnic decât un bărbat care-şi minte nevasta şi cheltuieşte toți banii casei în vreme ce ea e internată în spital cu copilul”. (Vocea ei dulce e plângăreață.)

„Nici nu-ți răspund, Alice. Ai trăncănit destul, sunt un soț destul de bun, n-ar trebui să-mi vorbeşti aşa, am vrut doar să mă distrez puțin, ai face bine să nu-mi mai cauți râcă”.

„Woodrow, sunt o nevastă bună, ți-am fost credincioasă din ziua în care ne-am căsătorit, acum avem un copil, trebuie să devii un om aşezat, gândeşte-te ce a fost pe sufletul meu când am descoperit că ai scris un alt cec în numele meu şi ai luat toți banii pe care-i strânsesem”.

„Îmi spuneam că ai să fii mulțumită că m-am distrat şi eu puțin, dar voi femeile nu lăsați omul să răsufle”

„Cred că ai luat şi o boală de la femeia aia ordinară”.

„Haide, nu mai căuta cearta cu lumânarea, am făcut rost de nişte pyridin sau dracu' ştie cum îi mai spune; mă vindec eu repede, m-am vindecat şi în alte rânduri”.

„Poți să şi mori din asta”.

„Vorbeşti prostii. (Simte un fior de frică, pe care îl înăbuşă în grabă.) Numai oamenii sperioşi se îmbolnăvesc. Dacă petreci puțin, te păstrezi în formă. (Oftează şi o bate uşor pe braț.) Hai, scumpo, lasă poveştile astea, ştii cât de mult te iubesc; mă port, slavă Domnului, foarte drăguț cu tine”.

Oftează din nou. (Dacă omul ar face după cum îl taie capul, n-ar ajunge niciodată la ananghie. Eu trebuie să mint, să fac pe prostul, şi să cârmesc la stânga, chiar dacă aş avea poftă să o iau la dreapta.)

Merge pe strada principală, însoțit de fiica sa cea mai mare, în vârstă de şase ani. „La ce te uiți, May?”

„Mă uit şi eu aşa, tăticule”.

„Bine, drăguțo”.

O vede cum mănâncă din ochi o păpuşă din raftul unei prăvălii. La picioarele păpuşii, o etichetă cu prețul: 4,59. „Ei, vrei păpuşa?”

„Da, tăticule”

E preferata lui. Woodrow oftează. „Drăguțo, ai să-l sărăceşti pe tăticu'”. Pipăie în buzunar o bancnotă de cinci dolari; asta-i tot ce i-a mai rămas până la sfârşitul săptămânii şi e abia miercuri. „Bine, haidem înăuntru, drăguțo”.

„Tăticule, mămica o să se supere pe tine dacă mi-o cumperi?”

„Nuu, drăguțo, tăticu o să aranjeze asta cu mămica”. Râde în sinea lui. (Ce şmecheroaică mică.) O bate cu dragoste peste funduleţul ei. (Într-o zi o să facă fericit pe cine ştie ce băiat.) „Haidem, May”.

În drum spre casă, se gândeşte la scena pe care o să i-o facă Alice din pricina păpuşii. (Ei, puțin îmi pasă. Să înceapă numai cu gura, că am să mă înfurii în aşa hal, încât o să tacă chitic. Femeile nu sunt de înțeles până nu le bagi frica în oase.) „Hai să mergem, May”.

Păşeşte pe stradă, cu fiica lui, salutând şi strigându-şi prietenii. (N-a izbutit niciodată să înţeleagă de ce se naşte un copil după ce, faci dragoste; fiecare treabă are rostul ei. E al naibii de complicat când începi să te gândeşti cum şi de ce, sau când ajungi să te întrebi cam ce-ai să faci după aceea. La dracu', n-ai decât să laşi lucrurile să meargă de la sine, şi tot ai să te descurci până la urmă.)

Copilița începe să-şi târască picioarele şi Woodrow o ia în brațe. „Vino, drăguțo, tu porți păpuşa, eu te port pe tine şi aşa toate merg pe cinste”.

(Dacă vrei să ți se pară viața frumoasă, nu trebuie să-ți faci sânge rău pentru nimica toată.) Fericit şi mulțumit, îşi continuă drumul spre casă. Când Alice începe să se văicărească din cauza prețului păpuşii, el se înfurie, apoi îşi toarnă de băut.

13

După transferarea lui Hearn în secția din Dalleson, Cummings avu o săptămână foarte încărcată. Asaltul final împotriva Liniei Toyaku, pe care Cummings îl amâna de aproape o lună, devenise virtualmente o necesitate. Caracterul mesajelor primite de la corpul de armată excludea orice amânare, iar Cummings avea şi el informatori la eşaloanele superioare: ştia că trebuie să obțină un succes în următoarele zece-cincisprezece zile. Statul său major elaborase în cele mai mici amănunte şi în mai multe variante planul atacului, care trebuia să aibă loc peste trei zile.

Totuşi generalul era nemulțumit. Forțele de care putea dispune erau, ce-i drept, destul de puternice pentru a face față la câteva mii de oameni, dar era vorba de un atac frontal şi nu avea temeiuri să creadă că acesta avea să reuşească mai mult decât atacul anterior, care dăduse greş. Oamenii vor înainta, dar la prima rezistență serioasă se vor împotmoli. Nicio constrângere nu-i va face să se mişte.

Câteva săptămâni în sir Cummings se gândise la alt plan, dar acesta ar fi necesitat sprijinul unor forțe navale, lucru întotdeauna greu de obținut. Tatonase cu băgare de seamă terenul în această direcție, dar primise câteva răspunsuri contradictorii care îl lăsaseră în plină îndoială; aşa că pe cel de-al doilea plan, îl vârâse pe o linie moartă; şi asta numai din cauză că simțea nevoia să realizeze ceva tangibil, efectiv. Totuşi se simțea atras de acest al doilea plan şi într-o dimineață, la o conferință cu ofițerii săi de stat-major, se hotărî să elaboreze o serie de dispoziții care cuprindeau sprijinul naval.

Planul acesta era simplu, dar temeinic. Capătul flancului drept al Liniei Toyaku era ancorat în marginea apei, cam la o milă sau două înapoia punctului în care peninsula se lega de corpul insulei. La şase mile depărtare se afla un golfuleț denumit Botoi Bay. Noul plan al generalului consta în a debarca o mie de oameni la Botoi şi a-i pune să străbată insula pe o diagonală, spre a lua pe la spate centrul Liniei Toyaku. În acelaşi timp atacul său frontal, deşi redus ca forță, ar înainta spre a face joncțiunea cu trupele de invazie. Invazia putea izbuti, dacă izbutea şi debarcarea.

Tocmai aici însă dăinuia nesiguranța. Materialul plutitor de care dispunea

generalul, pentru transferarea proviziilor de la vasele comerciale, era îndestulător spre a-i îngădui să-şi transporte la nevoie trupele de invazie într-un singur val; dar Botoi Bay era aproape în întregime în afara tirului artileriei sale şi recunoaşterea aeriană dezvăluia că cincizeci, sau poate chiar o sută de soldaţi japonezi erau retranşaţi în cazemate pe această bucată de teren. Era îndoielnic ca artileria, sau chiar un bombardament în picaj să-i poată urni din loc. Ar fi fost necesar un distrugător, sau preferabil două, care să deschidă focul din larg, de la cel puţin o mie de metri. Dacă ar debarca un batalion fără sprijin naval, ar da naştere unui măcel sângeros şi nimicitor.

De-a lungul unei coaste de optzeci de mile, plaja de la Botoi Bay era singurul loc unde ar fi putut debarca trupe. Dincolo de Botoi se desfăşura una dintre cele mai dese păduri tropicale de pe insula Anopopei; virtualmente, jungla cobora până în apele oceanului iar falezele din apropierea liniei frontului erau prea abrupte spre a putea fi escaladate de nişte trupe de invazie. Nu exista alternativă. Ca să cadă în spatele Liniei Toyaku, avea nevoie de sprijinul marinei.

În această invazie de flanc generalul era sedus de ceea ce numea el „precizia sa psihologică”. Oamenii debarcaţi la Botoi s-ar trezi în spatele inamicului, fără posibilitate de retragere; singura soluţie pentru a-şi asigura supravieţuirea ar fi să înainteze, spre a stabili contactul cu propriile lor trupe. Ar fi siliţi să înainteze. Şi, ca urmare firească, trupele care ar ataca din faţă ar acţiona cu mai mult entuziasm. Experienţa îl învăţase pe Cummings că oamenii luptă mai bine dacă li se pare că misiunea lor e mai uşoară decât cea încredinţată altor unităţi operative. Ar fi mulţumiţi că nu fac parte din trupele de invazie şi chiar mai important decât asta, ar fi siguri că vor întâmpina o rezistenţă mai slabă, mai puţin hotărâtă din partea inamicului, preocupat în special să-şi apere spatele ameninţat de forţele debarcate.

După ce desăvârşi planul bătăliei pentru asaltul frontal şi nu-i mai rămase decât să aştepte câteva zile, în care proviziile aveau să fie aduse pe front, Cummings îşi convocă ofiţerii de stat-major în conferinţă specială, le comunică noul său plan şi le porunci să întocmească ordinele de operaţii, în

funcție de atacul principal. În acelaşi timp, ceru pe cale ierarhică să i se pună la dispoziție trei distrugătoare. Apoi îşi puse statul-major la treabă.

După un prânz rapid, maiorul Dalleson se înapoie în cortul său, care adăpostea biroul G. 3, şi începu să lucreze la planul debarcării pe plaja de la Botoi. Se aşeză îndărătul mesei, îşi desfăcu gulerul cămăşii, îşi ascuți încet şi absorbit câteva creioane, apoi, lăsându-şi buza inferioară să-i atârne, grea şi umedă, alese gânditor o foaie de hârtie şi scrise în capul paginii cu litere mari: „Operația Coda". Oftă plin de mulțumire şi îşi aprinse un trabuc, înveselit o clipă de cuvântul coda, care nu-i spunea nimic. „Vrea să spună pe semne cod", murmură el, uitând apoi de aceasta. Cu laborioasă încetineală se strădui să se concentreze asupra lucrului său. Era o problemă care i se potrivea de minune.

Unui om cu imaginație mai bogată nu i-ar fi plăcut această sarcină, căci consta în primul rând în întocmirea unor lungi liste de oameni şi de materiale şi în stabilirea unor orare. I s-ar fi cerut aceeaşi răbdare ca pentru compunerea jocurilor de cuvinte încrucişate. Dar lui Dalleson îi plăcea treaba asta, cu atât mai mult cu cât în lucrări de alt gen se simțea mai puțin sigur de el. Actuala lui sarcină putea fi dusă la îndeplinire dacă urma instrucțiunile, prevăzute în manualele pentru uzul ofițerilor de stat-major, iar Dalleson încerca satisfacția persoanelor care, neavând ureche muzicală, se pomenesc identificând o melodie.

Începu prin a calcula numărul de camioane necesare pentru transportul de invazie din primele linii până la plaja de îmbarcare. Cum, în momentul acela, atacul frontal avea probabil să fie angajat, era cu neputință a se stabili dinainte ce trupe urmau să fie afectate pentru invazie. Aceasta avea să depindă şi de situația din acel moment, dar în orice caz putea fi desemnat unul din cele patru batalioane de puşcaşi; aşadar, Dalleson analiză în parte cele patru ipoteze, alocând un număr deosebit de camioane pentru fiecare caz. Numărul de camioane pentru atacul pe uscat putea fi determinat de „Biroul G-4". Ridică încet capul şi îşi plimbă privirile asupra oamenilor şi ofițerilor care lucrau în cortul său.

— Hei, Hearn! strigă el.

— Da?

— Du asta lui Hobart şi spune-i să vadă de unde putem scoate camioanele astea.

Hearn clătină din cap, luă foaia pe care i-o întindea Dalleson şi părăsi cortul, fluierând încet. Dalleson îl însoţi cu o privire intrigată şi oarecum bătăioasă. Hearn îl cam irita. Nu ştia de ce, dar în prezenţa lui nu se simţea tocmai în largul său, îşi pierdea siguranţa în sine. Avea în general senzaţia că Hearn râde de el, deşi nimic nu-i confirmase încă această impresie. Fusese puţin surprins când generalul îl transferase pe Hearn, dar cum asta nu era treaba lui, îl însărcinase pe noul venit cu controlul şi verificarea cartografilor, apoi îl uitase aproape cu desăvârşire. Hearn se achitase destul de conştiincios şi în linişte de obligaţiile sale, astfel că Dalleson, care lucra în prezenţa unei duzini de oameni înghesuiţi în cort, nu-i acordase decât foarte puţină atenţie. Cel puţin la început. În ultimavreme însă, i se păru că Hearn a creat un nou climat. Când rutina devenea deosebit de plictisitoare sau lipsită de noimă, se auzea în cort un fel de chicotit acru şi într-un rând Dalleson îl surprinsese pe Hearn spunând: „Aş pune rămăşag că mai toţi colaboratorii căpcăunului au să ajungă la spital. El n-are casă, n-are masă, aşa că, ce vreţi. Urmase un hohot general de râs, care se stinsese brusc când oamenii băgaseră de seamă că fuseseră auziţi şi de atunci Dalleson rămăsese încredinţat că Hearn vorbise despre el.

Dalleson îşi şterse fruntea, se aplecă peste masă şi începu să lucreze la orarul de îmbarcare şi de debarcare al batalionului de invazie. Pe măsură ce înainta în lucru, îşi morfolea mulţumit trabucul, întrerupându-se din când în când, pentru a-şi scormoni cu degetul gros dinţii în care rămăseseră resturi de tutun. Uneori ridica, din obişnuinţă, capul şi se uita prin cort spre a verifica dacă hărţile erau la locul lor şi oamenii la mesele de lucru. Când suna telefonul, se oprea, aşteptând ca vreunul să răspundă, şi clătinând din cap în semn de dezaprobare, dacă zăbovea răspunsul. Masa lui era aşezată în dreptul intrării cortului şi dacă avea poftă, putea să îmbrăţişeze întreg bivuacul dintr-o privire. Se stârnise un vânticel, înviorând uşor iarba strivită de sub picioarele sale, răcorindu-i faţa lată, roşcovană.

Maiorul provenea dintr-o familie sărmană, cu numeroşi copii; se socotea fericit fiindcă putuse termina liceul. Până să-l ia în armată, în 1933,

pierduse – datorită ghinionului – o serie de ocazii prielnice. Capacitatea sa de a depune la nevoie eforturi susținute şi lealitatea sa neabătută trecuseră oarecum neobservate din pricina timidității şi stângăciei lui din tinerețe. Dar, în armată, se dovedise un soldat perfect. Subofițer, îşi îndeplinea conştiincios obligațiile, fără să neglijeze niciun amănunt, aşa că avansările ulterioare nu se făcuseră mult aşteptate. Dacă n-ar fi început războiul, Dalleson ar fi rămas probabil sergent-major până la retragerea din armată.

Afluența de recruți făcuse din el ofițer, astfel încât Dalleson urcase repede scara ierarhiei militare, de la sublocotenent la locotenent, apoi la căpitan. Instruirea companiei sale fusese exemplară; era disciplinată, făcea figură bună la trecerile în revistă, marşurile îi erau precise. Pe deasupra, se spunea că oamenii săi erau mândri de unitatea lor. Dalleson nu pierdea niciodată prilejul de a stărui asupra acestui lucru, dar cuvântările pe care le ținea în fața companiei adunate în curtea cazărmii stârniseră hazul. „Sunteți cei mai grozavi soldați ai celei mai grozave companii din cel mai grozav batalion al celui mai grozav regiment”... şi aşa mai departe; dar cu toate batjocurile, soldații îşi dădeau seama de sinceritatea sa. Avea un fel al lui de a folosi şabloanele. Era deci foarte firesc să fie avansat la rangul de maior.

Însă odată cu gradul de maior începură şi sâcâielile. Constată că nu mai are decât rareori contact direct cu oamenii din trupă, că păstrează legături aproape numai cu ofițeri, iar asta îl descumpăni puțin. Adevărul e că nu se simțea la largul său în tovărăşia ofițerilor; când era căpitan, se socotea pe trei sferturi om de trupă şi tânjea după timpul când soldații îi prețuiseră înjurăturile. Acum, fiind maior, trebuia să-şi supravegheze purtarea şi nu prea ştia întotdeauna ce atitudine să adopte. În taină, fără să-şi mărturisească, începuse să se simtă stingherit în noul său post. Era oarecum copleşit de rangul înalt al celor cu care avea să colaboreze; îl deprima uneori până şi răspunderea muncii sale.

Această jenă sporise după ce fusese trecut în fruntea biroului G.3. – G-3 al unei divizii are în sarcina sa operațiile şi controlul statului-major al comandantului diviziei. Pentru a fi în mod efectiv la înălțimea misiunii sale, Dalleson trebuia să aibă o minte sclipitoare şi metodică, rapidă şi în acelaşi timp capabilă de o muncă extrem de minuțioasă. În altă divizie Dalleson nu

şi-ar fi păstrat probabil postul, dar generalul Cummings se interesa mai îndeaproape decât alți comandanți de divizie de elaborarea ordinelor de operații; aproape că nu existau planuri care să nu fi fost concepute de el, şi nici acțiuni militare, oricât de neînsemnate, pe care să nu le fi aprobat personal. În această situație, munca de haşurare şi de întărire a umbrelor din schițele generalului nu cerea talentele unui desăvârşit G-3. Dalleson izbutise să supraviețuiască, fiindcă nu se călăuzea după pilda înaintaşului său, un locotenent-colonel, născut parcă anume pentru treaba asta, dar care fusese transferat deoarece găsise de cuviință să ia asupra lui unele funcțiuni pe care generalul dorea să le păstreze pentru sine.

Maiorul îşi îndeplinea anevoie sarcinile, sau mai bine zis se opintea din răsputeri, căci ceea ce nu izbutea să realizeze datorită inteligenței sale, aducea la îndeplinire spetindu-se cât era ziua de mare. Cu timpul izbuti să stăpânească atât mecanismul rutinei zilnice, tehnica întocmirii ordinelor de operații cât şi completarea formularelor; cu toate acestea, nu reuşea încă să se simtă la largul său. Îl înciuda încetineala cu care judeca, timpul excesiv de lung ce-i trebuia spre a lua o hotărâre, când nu avea în fața ochilor o hârtie după care să se călăuzească şi când zorul era mare. Nopți asemenea celei petrecute cu generalul în timpul atacului japonez îl frământau ori de câte ori găsea timp să cugete. Ştia că nu ar fi niciodată în stare să dispună de trupe cu uşurința şi iuțeala cu care generalul o făcuse la telefonul de campanie, şi se întreba cum s-ar fi descurcat dacă generalul ar fi lăsat lucrurile în seama lui. Aştepta cu teamă clipa în care avea să sefacă apel la facultățile strălucite, indispensabile unui ofițer cu atribuțiunile sale, dar care lui îi lipseau cu desăvârşire. Ar fi preferat orice alt post în locul celui de la G-3.

Cu toate acestea, maiorului nu-i trecuse niciodată prin minte să-şi ceară mutarea; nimic nu l-ar fi scârbit mai tare. Fusese întotdeauna loial față de şefii pe care îi socotea buni ofițeri, iar generalul Cummings îl impresionase mai mult decât toți ceilalți cu care avusese de-a face. Maiorul Dalleson nici n-ar fi conceput să-l părăsească pe general, dacă nu i s-ar fi ordonat anume; în cazul că japonezii ar fi ocupat bivuacul, s-ar fi lăsat ucis apărându-l pe general în cortul său. Era singura atitudine romantică pe care trupul şi

mintea lui, ambele atât de greoaie, o imaginaseră vreodată. De altfel ambiția îi venea în ajutor. Era, fireşte, o ambiție foarte modestă, maiorul nu spera să devină general, aşa după cum niciun negustor bogat din Evul mediu n-ar fi visat să ajungă rege. Maiorul voia să fie avansat locotenent-colonel înainte de încheierea războiului, sau poate chiar colonel; poziția sa de G-3 îl îndrituia la aceasta. Raționamentul său era simplu; avea intenția să rămână în armată după război şi socotea că având gradul locotenent-colonel, nu putea fi retrogradat, după demobilizare, mai jos de căpitan. Stelele de căpitan îi plăceau cel mai mult după epoleții de sergent-major şi aprecia cu o undă de dezamăgire că nu ar fi fost tocmai indicat pentru el să redevină subofițer. Astfel încât continua, cu destulă tristețe, să se lupte cu atribuțiile sale de şef al operațiilor.

După ce isprăvi de întocmit tabelele-orare, se apucă în silă să redacteze ordinele de marş necesare deplasării unui batalion de pe linia frontului – pe plajă. Procedura în sine nu era complicată; dar neştiind care batalion avea să fie deplasat, trebuia să întocmească patru ordine de marş şi să stabilească mişcările subsidiare ale trupelor chemate să astupe golurile în fiecare caz în parte. Această activitate îi consumă o mare parte a după-amiezii, căci, deşi încredințase parte din atribuțiuni lui Leach şi celui de-al doilea adjunct al său, era necesar să le verifice lucrările lor, iar maiorul era foarte meticulos şi foarte lent.

Isprăvi în cele din urmă să mâzgălească proiectul unui ordin de marş pentru batalionul de invazie, după debarcarea acestuia la Botoi. Nu exista însă un precedent pe care să-l poată urma; generalul schițase fazele atacului, dar fusese oarecum confuz. Dalleson ştia din experiență că trebuia să supună un proiect oarecare generalului, pe care avea să-l rupă în bucăți, înainte de a-i explica desfăşurarea marşului în amănunt. Nădăjduia să evite această situație, dar îşi dădea seama că avea puține şanse de reuşită; în vreme ce zăpuşeala din cort făcea să-i curgă sudoarea şiroaie, schiță un traseu de marş şi de luptă de-a lungul uneia din pistele principale, apoi calculă timpul necesar fiecărei etape în parte. Şi în propria sa minte dăinuia un teren virgin, aşa că de nenumărate ori se întrerupse spre a-şi şterge fruntea şi a încerca fără succes să-şi ascundă neliniştea crescândă.

Murmurul continuu al glasurilor, forfota neîncetată a oamenilor de la o masă la alta, fredonatul desenatorilor înclinaţi deasupra lucrului, îl iritau peste măsură. Ridică de câteva ori capul, se uită cu un aer sinistru la unul care vorbea, apoi se cufundă din nou în lucrarea sa, mormăind destul de tare spre a se face auzit.

Telefonul suna des şi Dalleson, fără să-şi dea seama, începu să tragă cu urechea la convorbiri. Într-un rând, timp de câteva minute, Hearn sporovăi la telefon cu un ofiţer şi în cele din urmă Dalleson zvârli creionul, strigând:

— Fir-ar să fie, mai ţineţi-vă gura, să ne putem vedea de lucru!

Se adresa în mod vizibil lui Hearn, care murmură ceva în receptor şi închise telefonul după ce aruncă o privire gânditoare lui Dalleson.

— Ai dat hârtiile lui Hobart? îl întrebă el pe Hearn.

— Da.

— Ce dracu' ai făcut de atunci?

Hearn zâmbi şi îşi aprinse o ţigară.

— Nimic deosebit, domnule maior.

Dinspre oamenii din trupă folosiţi în cort răbufniră râsete înăbuşite.

Dalleson se ridică, surprins de furia care îl năpădise.

— Te rog să-ţi păstrezi obrăzniciile, Hearn.

Aceasta înrăutăţea lucrurile, căci nu se cuvenea să dojenească un ofiţer în prezenţa soldaţilor.

— Du-te şi ajută-l pe Leach.

Hearn rămase nemişcat câteva secunde, clătină din cap, se îndreptă agale spre masa lui Leach, apoi se aşeză lângă acesta. Dalleson îşi reluă anevoie lucrul. În cursul ultimelor săptămâni, de când divizia bătea pasul pe loc, Dalleson îşi manifesta preocupările chinuindu-şi oamenii. Îşi făcea adesea sânge rău din pricina subalternilor săi moleşiţi de căldură, din pricina lucrului care tărăgăna. Se ţinea de capul oamenilor săi, îi punea să bată a doua oară la maşină hârtii care aveau câte-o greşeală de dactilografie, sau numai cu câte-o ştersătură, şi-i muştruluia metodic pe ofiţerii inferiori, pretinzându-le să muncească tot mai mult. Era de fapt o superstiţie. Dalleson credea că dacă izbuteşte să-şi facă echipa să meargă pe roate, restul diviziei are să-i urmeze exemplul. O parte din indispoziţia căşunată de

Hearn izvora din convingerea că acesta nu se sinchisea de munca sa. „Un singur om poate strica o unitate întreagă”, era una din axiomele lui Dalleson, şi Hearn constituia o ameninţare. Nu-şi amintea să-i mai fi replicat vreodată un subaltern că nu face nimic. „Când lucrurile au ajuns aici...” Se agită toată după-amiaza, redactă nesigur ordinul de marş, astfel încât, cu o oră înainte de masa de seară, socoti că adunase destul material privitor la planul de luptă, pentru a-l supune generalului.

Se duse în cortul lui Cummings, îi înmână hârtiile şi aşteptă stingherit comentariile. Cummings examină hârtiile cu grijă, ridicând din când în când privirea pentru a face câte o observaţie.

— Văd că ai întocmit patru ordine diferite de repliere şi patru locuri de adunare.

— Da, domnule, general.

— Nu cred că e necesar, maiorule. Ne vom hotărî pentru un singur punct de adunare, în spatele batalionului doi, şi oricare ar fi unitatea desemnată pentru invazie, aceasta se va îndrepta într-acolo. Nu va fi în niciun caz nevoie de un marş pe o distanţă mai mare de cinci mile, fie că e vorba de un batalion, fie de altul.

— Am înţeles, domnule general.

Se agita, mâzgălind ceva într-un blocnotes.

— Cred că ar fi preferabil să pui o sută opt minute în loc de o sută patru, pentru deplasarea pe mare.

— Am înţeles, domnule general.

Şi aşa mai departe. Cummings ridica obiecţiile şi Dalleson continua să le consemneze în blocnotes. Cummings îl urmărea cu dispreţ. „Mintea lui Dalleson e ca un tablou de distribuţie, îşi zicea el. Dacă fişa ta corespunde uneia din prizele sistemului său mintal, poate să-ţi dea, răspunsul necesar, altfel e pierdut”.

Cummings suspină şi îşi aprinse o ţigară.

— Trebuie să coordonăm mai temeinic munca statului-major în această problemă. Vrei să-i spui lui Hobart şi lui Conn să vină împreună cu dumneata mâine dimineaţă, la prima oră?

— Da, domnule general, gâlgâi Dalleson.

Generalul se scărpină la buza de sus. Aceasta ar fi fost treaba lui Hearn, dacă ar mai fi fost aghiotantul său. După transferarea lui Hearn, Cummings nu-şi luase alt ofiţer de ordonanţă. Expiră fumul de ţigare.

— Ia spune, maiorule, eşti mulţumit de Hearn? Căscă nepăsător, deşi aştepta cu încordare răspunsul. Lipsa prezenţei lui Hearn îi crea unele impulsuri, unele păreri de rău. „Câte ciocniri de susceptibilităţi şi în afacerea asta cu Hearn", gândi el. Nu putea fi vorba de rechemarea lui Hearn. Acest lucru era exclus.

Dalleson îşi pipăi fruntea masivă.

— Oarecum, domnule general. Are gura cam mare, dar mă simt capabil să-i pun lacăt.

Cummings era oarecum dezamăgit. În puţinele rânduri când se uitase la Hearn, la popota ofiţerilor, chipul acestuia îi apăruse tot atât de impenetrabil ca de obicei. Probabil că nu avea să dezvăluie niciodată ceea ce gândea şi totuşi... Efectul pedepsei dispăruse, generalul fusese deja copleşit de evenimentele mărunte ale rutinei zilnice. Simţea nevoia să... să sporească umilinţele la care îl supusese pe Hearn. Amintirea ultimei lor convorbiri nu-l mai satisfăcea ca înainte. Îl lăsase pe Hearn să scape prea uşor.

— Aş vrea să-l transfer din nou, zise el cu glas potolit. Ce părere ai?

Dalleson era tulburat. Nu avea nimic de spus împotriva plecării lui Hearn, ar fi fost chiar mulţumit, dar era nedumerit de atitudinea generalului. Cummings nu-i vorbise niciodată despre Hearn şi Dalleson presupunea că Hearn se număra şi acum printre favoriţii generalului. Nu înţelegea motivele ascunse îndărătul întrebării lui Cummings.

— Nu am vreo preferinţă, domnule general, fie într-un sens fie într-altul, zise el în sfârşit.

— Ei bine, atunci merită să chibzuim. Nu cred că Hearn e un bun ofiţer de stat-major.

Dacă Hearn îi era indiferent lui Dalleson, nu avea niciun rost să i-l lase.

— E tot atât de bun ca mulţi alţii, răspunse Dalleson prudent.

— Ce-ai zice de o unitate de luptă? spuse Cummings cu nepăsare. Unde am putea să-l afectăm?

Tulburarea lui Dalleson crescu. Era neobişnuit ca un general să se

preocupe de afectarea unui locotenent.

— Ei bine, domnule general, Compania Baker din 458 duce lipsă de un ofițer, căci rapoartele de patrulare ale uneia din secțiile lor sunt întotdeauna semnate de un sergent, apoi compania F are nevoie de doi ofițeri; cred că şi compania Charley din 459 are nevoie de un ofițer.

Nimic din toate acestea nu-i surâdea lui Cummings în mod deosebit.

— Altceva?

— Mai e şi plutonul Informații şi Recunoaştere, din compania detaşată pe lângă comandamentul Diviziei, dar de fapt aceştia n-au nevoie de ofițer.

— Pentru ce?

— Sergentul acestui pluton e unul din cei mai buni oameni din 458, domnule general. Voiam chiar să vă vorbesc despre el, cred că ar trebui înaintat ofițer înainte de sfârşitul campaniei. Numele lui e Croft. Un bun soldat.

Cummings îşi dădea seama ceea ce înțelegea Dalleson prin bun soldat. „Omul acesta e fără îndoială un analfabet, gândi el, cu un oarecare simț practic şi o absență totală de nervi". Îşi pipăi din nou gura. Dacă îl transfera pe Hearn la plutonul Informații şi Recunoaştere, putea să-l supravegheze în continuare.

— Bine, mă voi gândi, nu e nicio grabă, îi spuse lui Dalleson.

După plecarea lui Dalleson, Cummings se lăsă pe un scaun şi rămase un timp nemişcat, chibzuind.

Mereu ***chestia*** aceea cu Hearn... Complexul de impulsuri foarte contradictorii, care atinsese punctul culminant în incidentul cu mucul de țigară, nu se domolise de-a binelea. Şi mai avea de făcut față problemei sprijinului naval.

Pe neaşteptate, Cummings fu cuprins de o nouă criză de depresiune.

Noaptea. De câteva ore Hearn făcea de serviciu în cortul lui G-3. Laturile cortului erau lăsate, intrarea dublă închisă şi colțurile acoperite, pentru a se asigura camuflajul. Şi, ca de obicei, era neplăcut de umed. Hearn şi soldatul care făcea de serviciu împreună cu el, moțăiau pe scaune, cu cămăşile desfăcute, cu sudoarea şiruindu-le pe fețe, ferindu-şi ochii de lumina

felinarelor Coleman. Timpul era prielnic visării, căci în afară de înregistrarea rapoartelor telefonice, sosite de pe front din oră în oră, nu aveau nimic de făcut, iar mesele goale, planşele de desen, hărțile care îi înconjurau creau o stare de spirit nimerită pentru toropeală şi reculegere. Din când în când puteau să audă împuşcăturile care răsunau în noapte, asemenea unor bubuituri surde de tunet.

Hearn se întinse şi se uită la ceas.

— La ce oră te schimbi, Stacey? întrebă el.

— La două de dimineață, domnule locotenent.

Hearn avea să fie schimbat la ora trei. Oftă, se întinse iarăşi şi se aşeză mai la largul său pe scaun... Parcurse la repezeală revista desfăcută pe genunchi, apoi, plictisit, o aruncă pe o masă. După o clipă scoase o scrisoare din buzunarul cămăşii şi o reciti pe îndelete. Era de la un coleg de universitate.

Aici la Washington poți să-ți dai seama de dedesubturile lucrurilor. Reacționarii se tem. În ciuda încercărilor lor de a-şi lua dorințele drept realități, ştiu că acesta a devenit un război al poporului şi că în aer se simt vârtejurile premergătoare ale revoluției mondiale. Poporul se mişcă, iar pentru a-l stăvili, reacționarii scot la iveală învechitul lor utilaj de represiune. După război se va ridica un val de reacțiune, dar va da greş, şi voința fundamentală a poporului de a asigura libertatea populară va reuşi să se afirme. Habar n-ai cât de tare se tem reacționarii. Au dezlănțuit acum ultima lor bătălie.

Scrisoarea continua pe acelaşi ton. Hearn o citi în întregime, apoi ridică din umeri. Bailey fusese întotdeauna un optimist, un foarte optimist marxist.

Numai că toate astea erau baliverne. Da, după război se va ridica un val de reacțiune, dar acesta nu va fi de loc inspirat de frică. Ce spunea Cummings? Energia Americii a devenit cinetică şi ireversibilă. Cummings nu se temea, în orice caz nu în sensul acesta. Calmul şi nezdruncinata sa încredere în sine erau de-a dreptul îngrozitoare. Forțele de dreapta erau gata de luptă, dar de data asta fără a fi cuprins de nelinişte, fără a pleca o ureche

temătoare la paşii inevitabili ai istoriei. De data asta ei erau optimiştii, de data asta ei luaseră ofensiva. Era ceea ce Cummings nu spusese niciodată, dar reieşea tacit din toate argumentele sale. Istoria se află în mâna forțelor dreptei, iar după război acțiunile lor politice aveau să câştige în intensitate. Un mare efort, o mare ofensivă, şi istoria acestui secol era a lor, poate şi aceea a secolului următor. Liga Oamenilor Omnipotenți.

Desigur, toate acestea nu erau atât de simple pe cât păreau, nimic nu a fost vreodată simplu, dar în America existau oameni puternici, gata să pornească la luptă; unii dintre ei erau poate conştienți de visul lor deosebit. Şi uneltele lor erau pregătite – oameni deopotrivă cu tatăl său, care acționau din instinct, neştiind – şi fără a încerca măcar să ştie – încotro mergeau. Totul se reducea probabil la vreo zece-douăzeci de oameni, care nici măcar nu comunicau între ei şi nu se aflau la acelaşi nivel în ceea ce priveşte posibilitățile de cunoaştere.

Dar exista un element mult mai important. Puteai să-i ucizi pe aceşti douăzeci de oameni, că alți douăzeci le-ar lua locul, şi apoi alții, şi încă alții. Din toate aceste formidabile încleştări, din toate contracurentele istoriei se desprindea prototipul omului secolului XX. Ființa ***deosebită*** care va cârmui acest secol, care va veghea ca „rolul firesc... să fie neliniştea, teama". Tehnica a depăşit psihicul. „Majoritatea oamenilor trebuie să se supună maşinii, şi la început nimeni nu acceptă cu dragă inimă acest lucru". Iar în zonele mărginaşe, în golurile lăsate, se aflau acele ciudate vârtejuri care zămisleau visul.

Hearn privi înciudat scrisoarea. „Omul trebuie să nimicească pe Dumnezeu pentru a ajunge la el, pentru a-l egala". Iarăşi Cummings. Sau poate nu erau vorbele lui Cummings? Uneori demarcația dintre raționamentele lui şi cele ale generalului apărea oarecum confuză. Poate că generalul a spus-o. Într-adevăr, era ideea lui Cummings. Îndoi scrisoarea şi o puse deoparte.

Unde îl mânau toate astea? Da, unde? Într-o vreme, întreaga lui ființă era solicitată, mai mult decât solicitată... de tot ce era capabil Cummings să facă. Asta era. Eliberat din capcanele mediului său natural, dezbărat de atitudinile absurde, amăgitoare pe care le absorbise, era în mod

fundamental la fel cu Cummings. La fel cu Cummings, poate doar fără acel impuls care-l făcea pe general să spună: „Nevastă-mea e o stricată”. Dar, chiar şi aşa, putea fi atât de sigur? Da, Cummings avea dreptate: erau plămădiţi amândoi din acelaşi aluat, aşa se explica intimitatea lor de la început, atracţia reciprocă pe care o resimţiseră unul faţă de altul, apoi ura de mai târziu.

Ura aceasta era tot atât de vie şi acum, cel puţin în ceea ce îl privea pe el. Ori de câte ori îl zărea pe Cummings, chiar şi pentru o clipă, aceeaşi teamă şi aceeaşi ură îi încleştau fiinţa, îl tortura aceeaşi evocare penibilă a clipei în care se aplecase spre a ridica mucul de ţigară. Era mai mult decât umilitor, era revelator. Nu-şi dăduse niciodată seama de întinderea vanităţii sale, nici de ura pe care putea să o acumuleze când era jignit. Desigur, nu mai urâse pe nimeni ca pe Cummings. Petrecuse o săptămână la G-3, sub comanda lui Dalleson, într-o stare de semiveghe; îşi asimilase rutina, lucrase maşinal, se lăsase încetul cu încetul măcinat de o frustrare aproape insuportabilă. Apoi începuse să-şi vină în fire; în după-amiaza aceea îl luase peste picior pe Dalleson, ceea ce semnala ceva nou, ceva nu prea plăcut. Dacă rămânea aici, avea să se macine într-o serie de răzvrătiri neînsemnate, avea să-şi sporească umilirea. Trebuia să plece de aici, să fie transferat, dar Cummings, n-ar fi consimţit. Şi furia, stăpânită de o săptămână întreagă, îl năpădea din nou. Măcar de-ar putea merge la Cummings, spre a-i cere comanda unui pluton de pe linia frontului, dar demersul ar fi zadarnic. Cummings i-ar acorda orice în afară de asta.

Telefonul sună şi Hearn ridică receptorul. La celălalt capăt al firului răsună un glas repezit: „Aici Paragon Red, raport negativ de la ora 00 30 la 01 30”.

— Bun. Puse receptorul în furcă şi se uită la mesajul pe care-l mâzgălise pe un blocnotes. Era un raport din cele mai obişnuite, pe care fiecare batalion îl comunica telefonic din oră în oră. În cursul unei nopţi obişnuite se primeau în medie cincizeci de rapoarte asemănătoare. Tocmai luase creionul să noteze mesajul în Jurnal, când Dalleson pătrunse în cort. Stacey, care moţăia cu nasul într-o revistă, sări în picioare. Dalleson îşi trecuse la repezeală pieptenul prin păr şi faţa sa greoaie era buhăită de somn. Se uită

cercetător în jur, clipind din ochi în lumina lămpii.

— Totul e în ordine? întrebă el.

— Da, zise Hearn.

Îşi dădu dintr-odată seama că grijile companiei tulburaseră somnul lui Dalleson şi aceasta îl înveseli.

— Am auzit sunând telefonul, spuse Dalleson.

— A fost Paragon Red, raport negativ, atâta tot.

— L-ai consemnat?

— Încă nu, domnule maior.

— Ei bine, ce aştepţi? căscă Dalleson.

Hearn, care consemnase puţine rapoarte până atunci, prinse dintr-o privire forma în care acestea erau trecute în registru, apoi copie mesajul primit.

Dalleson se apropie şi examină registrul, pipăind în acelaşi timp unul din colţurile metalice ale copertei.

— Data viitoare să-l lucrezi mai curat.

Hearn înjură în sinea lui. N-avea de gând să se lase muştruluit ca un copil de către Dalleson.

— Am să-mi dau toată silinţa, domnule maior, murmură el sarcastic.

Dalleson puse degetul arătător sub însemnare.

— Despre ce oră e vorba în raportul ăsta? întrebă el pe neaşteptate.

— Zero zero treizeci până la zero unu treizeci.

— Atunci, de ce naiba n-ai scris aşa? Fir-ar să fie de treabă, ai pus douăzeci şi trei treizeci până la zero zero treizeci. Nu ştii să citeşti? Nu ştii nici ora care e?

Hearn recopiase pur şi simplu raportul precedent.

— Îmi pare rău, mormăi el, furios de a se fi înşelat.

— Ce ai să faci acum cu raportul ăsta?

— Dracu' ştie. Nu sunt deprins cu munca asta.

— Ei bine, să-ţi spun eu ce să faci, zise Dalleson umflându-se în pene. Dacă ţi-ai curăţa pânzele de păianjen de pe creier, ai afla că acesta e un raport de luptă; după ce îl treci în registru şi îl însemnezi pe hartă, îl bagi într-un dosar pentru raportul meu periodic, de unde îl scoţi după ce termin

cu el, adică mâine, apoi îl clasezi în dosarul Istoric după ce ai pus pe un soldat, să scoată o copie pentru dosarul „Înregistrări”. Nu e ceva complicat pentru om cu studii universitare ca dumneata, nu-i aşa, Hearn?

Hearn ridică din umeri.

— Întrucât raportul nu conține nimic, ce nevoie este de toate operațiile astea? Zâmbi, mulțumit că-i putea plăti cu aceeaşi monedă. Mi se pare că nu are nicio noimă.

Dalleson simți cum îl cuprinde furia. Îl învălui pe Hearn într-o privire amenințătoare, obrajii i se făcură pământii, fălcile se contractară, subțiindu-şi buzele. Un strop de sudoare i se prelinse pe sub ochi, brăzdându-i obrazul.

— Ți se pare că nu are nicio noimă? repetă el. Ți se pare că nu are nicio noimă?

Se întoarse spre Stacey, asemenea unui aruncător de greutăți care țopăie pe un picior, spre a-şi lua avântul.

— Locotenentul Hearn găseşte că nu are nicio noimă.

Stacey îşi înăbuşi un chicot stingherit, în vreme ce Dalleson se pregătea să-l doboare pe Hearn sub povara unui mânios sarcasm.

— Ei bine, locotenente, există poate o sumedenie de lucruri fără noimă, poate că nu are nicio noimă pentru mine să fiu soldat, rânjea el, poate că nu e firesc pentru dumneata să fii ofițer, poate că toate astea n-au nicio noimă, continuă el, repetând fraza lui Hearn. Poate că mi-ar sta mai bine să fiu orice, numai soldat nu, poate că, locotenente, mi-ar sta mai bine să fiu un... un... Tăcu, căutând un cuvânt destul de tare, apoi strângând pumnii cu putere, strigă: Poate că aş socoti mai natural să fiu ***poet!***

Paloarea lui Hearn sporea pe măsură ce Dalleson îşi continua tirada. O clipă, mânia maiorului îl amuțise; era aiurit, amețit, de tăria cu care acționase Dalleson. Ieşit din armată, Dalleson ar deveni un trepăduş nevolnic. Hearn îşi înghiți saliva, strângând colțul mesei.

— Nu vă enervați, domnule maior.

— Ce spui?

Dar sosirea lui Cummings îi întrerupse.

— Te căutam, maiorule; mi-am spus că trebuie să fii aici.

Glasul său era ciudat, foarte limpede şi precis, dar cu totul incolor.

Dalleson se dădu înapoi cu un pas şi instinctiv se îndreptă de spinare, ca şi cum ar fi vrut să ia poziție de drepți.

— Da, domnule general?

Hearn era iritat de uşurarea pe care o simțea datorită întreruperii.

Cummings îşi mângâie încet, bărbia.

— Am primit un mesaj din partea unui prieten de la Marele Cartier General. Vorbea pe un ton distrat, ca şi cum lucrurile acestea nu l-ar fi privit. Chiar acum, de la biroul de telegrame.

Explicația nu-şi avea rostul; era ciudat să-l auzi pe Cummings repetându-se. Hearn îşi dădea seama că generalul era tulburat. Drept şi țeapăn, istovit şi cu trupul acoperit de sudoare, era conştient în carnea sa de prezența generalului. Îi era neplăcut să se afle în preajma lui Cummings.

Generalul zâmbi şi îşi aprinse o țigară.

— Ce mai faci, Stacey? îl întrebă pe soldat.

— Foarte bine, vă mulțumesc, domnule general.

Era un truc de-al lui Cummings. Îşi amintea întotdeauna numele soldaților cărora li se adresase o dată sau de două ori.

— Ştii, maiorule, zise el cu glasul său impersonal, mă tem că munca dumitale cu operația Coda să nu fie zadarnică.

— Nu primim sprijin naval, domnule general?

— Aşa mă tem. Prietenul meu spune că nu prea sunt şanse. Ridică din umeri. Vom lansa operația Plunger, după cum s-a prevăzut. Nu va suferi decât o singură modificare. Cred că va fi necesar să punem mai întâi mână pe avanpostul din fața companiei I. Redactează de îndată un ordin pentru Taylor; mâine-dimineață va trece la acțiune.

— Da, domnule general.

— Ia să ne uităm. Se întoarse spre Hearn. Locotenente, dă-mi te rog harta aceea.

— Domnule general, tresări Hearn.

— Am spus dă-mi harta, zise Cummings întorcându-se spre Dalleson.

— Aceasta?

— Mai vezi alta pe acolo? rosti sec Cummings.

Harta era fixată pe o planşetă de desen şi acoperită cu o foaie de celuloid

prinsă în pioneze. Fără a fi grea, planşeta era mânuită anevoie din pricina dimensiunilor ei şi Hearn, neputând vedea podeaua, trebuia să se deplaseze cu băgare de seamă.

Deodată îşi dădu seama că trambalarea asta era inutilă. Cummings ar fi putut foarte uşor să facă cei câțiva paşi care îl mai despărțeau de hartă; de altfel, o ştia pe dinafară.

— Grăbeşte-te. Lătră Cummings.

În momentul în care Hearn ajunse în dreptul lui Cummings, totul îi apăru îngroşat ca printr-o lupă. Văzu în amănunt fiecare trăsătură a lui Cummings, roşeața epidermei asudate, datorită căldurii din cort, ochii săi mari şi lipsiți de expresie, ce-l priveau cu o indiferență disprețuitoare.

Cummings întinse brațul.

— Ei bine, dă-mi-o odată, n-o mai ține.

Mâinile sale aşteptau să primească harta.

Hearn dădu drumul planşetei prea devreme, poate că o aruncă dinadins. Puțin îi păsa de altfel, căci în sinea lui voia să facă în aşa fel, încât să-i scape din mâini lui Cummings. Şi izbuti. Planşeta îl lovi bufnind pe general peste încheietura mâinii şi se prăbuşi jos.

În cădere, îi zdreli glezna.

Planşeta se izbi de pământ, harta şi foaia de celuloid se desfăcură. Hearn îl privi pe Cummings cu un amestec de spaimă şi triumf, îşi auzi propriul glas, rece şi uşor ironic:

— Îmi pare rău, domnule general.

Durerea ascuțită părea cu atât mai greu de suportat, cu cât Cummings făcuse un mare efort spre a se stăpâni. Spre groaza sa, acesta simți că ochii i se umezesc de lacrimi; încercă disperat să şi le oprească, strângându-şi pleoapele.

— Fir-ar să fie! răcni el. DE CE NU EŞTI ATENT? Nimeni nu-l auzise vreodată strigând şi Stacey se cutremură.

Strigătul îl uşură şi pe general, care putu rezista ispitei de a-şi freca piciorul. Durerea se topea într-o pulsație surdă. Cummings ajunsese totuşi la marginea puterilor: îl apucă şi o crampă de diaree. Pentru a o combate, se aplecă înainte, pe scaun:

— Vrei să pui la loc celuloidul, Hearn?

— Da, domnule general.

Târându-se în patru labe, Dalleson şi Ştacey se agitau în jurul părtilor din hartă care, se rupseseră în cădere. Hearn aruncă o privire lipsită de expresie lui Cummings şi se-aplecă să ridice celuloidul.

— Vă doare, domnule general?

Glasul său avea un accent de îngrijorare oarecum formală.

— Mulțumesc, nu mai am nimic.

Sub cort, căldura devenise şi mai apăsătoare. Cummings avu o uşoară senzație de leşin.

— Domnule maior, după ce aranjați harta, ai grijă să se facă modificările despre care ți-am vorbit, zise el.

— Da, domnule general, răspunse Dalleson stând mai departe în genunchi.

Cummings părăsi cortul, sprijinindu-se în trecere de unul din stâlpii de susținere. Aerul nopții era aproape rece în contact cu veşmintele sale umede. Privi în jur, îşi masă uşor piciorul, apoi traversă şchiopătând bivuacul.

Înainte de a pleca din propriul său cort, stinsese felinarul Coleman, aşa că acum se întinse pe pat în întuneric, uitându-se la conturele nedesluşite ale cortului. Ochii săi reflectau o licărire, ca la pisică, iar cel care ar fi intrat întâmplător după el, i-ar fi zărit mai înainte de orice. Glezna îi zvâcnea cu putere şi stomacul îi era puțin deranjat. Căderea planşetei pe picioare, răscolise toate tulburările care se acumulaseră în el în cursul ultimelor două luni de muncă şi concentrare intensă. Carnea îi fremăta de parcă ar fi avut râie şi sudoarea îi scălda trupul. Cunoştea acest fenomen căruia îi spunea „a trosni din încheieturi”; aşa ceva i se mai întâmplase odată la Motome şi de alte câteva ori în trecut. Era o constrângere pe care i-o impunea trupul său, obligându-l la o acceptare pasivă; aproape la o supunere. Cummings o lăsă să-şi urmeze cursul, îngăduind spiritului s-o urme-ze timp de o oră sau două; de obicei îşi revenea după noaptea de somn; la deşteptare se simțea înviorat şi puternic...

De data asta luă un somnifer uşor şi după vreo oră adormi. Când se trezi, era încă întuneric, dar el se simțea agitat şi mintea îi lucra foarte activ. Piciorul îl mai durea. După ce îl masă câteva clipe în întuneric, aprinse

lampa de la căpătâi şi examină cu atenție contuzia.

Nu era un accident. Hearn lăsase înadins să cadă planşeta, sau, în cel mai bun caz, era numai în parte un accident. Cummings era sigur de asta. Inima începu să-i bată cu putere, întărindu-i convingerea. Poate că chiar el, Cummings, dorise acest lucru; cerându-i lui Hearn să-i aducă planşeta, îi arătase că era conştient de prezența lui, dovedise o oarecare vigilență față de acesta. Clătină din cap. Nu avea rost să mai taie firul în patru: înțelegea de minune totul, şi cel mai potrivit lucru era să nu se mai gândească la asta. Deşi nu se trezise decât de câteva minute, mintea îi era îngrijorător de lucidă, dar cu o urmă de nelinişte inexprimabilă.

Avea să-l transfere pe Hearn. Ar fi fost primejdios să-l păstreze mai departe în preajma sa. S-ar isca alte incidente, alte răzvrătiri, care ar impune poate trimiterea acestuia în fața Curții Marțiale, şi asemenea complicații sunt întotdeauna neplăcute. N-ar fi şovăit să meargă mai departe în afacerea cu mucul de țigară, sau chiar acum, după acest incident, dar consecințele i-ar fi putut crea unele neplăceri. Hotărârea sa nu ar fi fost anulată sus, dar în orice caz l-ar fi pus într-o situație dificilă.

Hearn trebuia să plece. Cummings încerca un amestec de triumf şi frustrare. Putea să-l detaşeze pe Hearn oriunde ar fi vrut, dar n-avea să izbutească a frânge în el orice urmă de răzvrătire. Aici era buba. Lumina vie a lămpii îl făcu să-şi ferească ochii; micşoră flacăra, apoi îşi pipăi coapsa, dându-şi seama cu neplăcere că acesta era un gest obişnuit al lui Hearn.

Unde să-l trimită? De fapt, nu avea nicio însemnătate; plutonul de recunoaştere pomenit de Dalleson ar fi destul de potrivit. Astfel l-ar păstra comandamentul diviziei şi ar fi la curent cu tot ce i s-ar întâmpla lui Hearn. Oricum, în dimineața următoare avea să se ocupe şi de asta. Când va discuta cu Dalleson în legătură cu avanpostul Companiei I, va manevra în aşa fel încât să pară că hotărârea va veni de la Dalleson. Era cea mai bună soluție, cea mai puțin străvezie.

Se culcă iarăşi cu mâinile cruce sub cap şi cu privirile îndreptate spre muchia de sus a cortului; ca şi cum şi-ar fi bătut joc de-el, harta insulei Anopopei îi apăru suprapusă peste foile de pânză; se răsuci plin de neastâmpăr, încercând aceeaşi mânie şi frustrarea pe care le resimțise şi la

primirea mesajului ce-i aducea la cunoştinţăcă sprijinul naval avea să-i fie probabil refuzat. Sperase prea mult; şi acum nu mai izbutea să renunţe la ideea de a cotropi Botoi Bay. Putea elabora şi altă manevră, dar gândul său revenea necontenit la cleştele în care vor cădea japonezii, când vor avea de făcut faţă unui atac frontal şi unui atac din spate. Se întrebă dacă n-ar fi cazul să-şi încerce noroc-ul chiar şi fără sprijin naval, dar o nouă expediţie cu bărcile de cauciuc ar echivala cu un măcel. Această soluţie ar fi fost realizabilă numai dacă plaja Botoi n-ar fi avut mijloace de apărare.

Îi miji o idee. Dacă ar putea mai întâi să radă apărarea de pe plajă şi abia după aceea să trimită ambarcaţiile de asalt... Poate că un detaşament alcătuit din câţiva oameni ar reuşi să ocupe plaja la adăpostul întunericului, îngăduind grosului forţelor să debarce dimineaţa. Era însă prea riscant. O invazie nocturnă – dar el nu poseda trupe specializate pentru o astfel de misiune.

O mare forţă de şoc, iată ce ar putea înlocui unităţile navale. Dar cum să procedeze? Era cu neputinţă să lanseze o companie de-a dreptul de pe propriile sale baze în vederea străpungerii liniilor inamice. Ar putea eventual debarca trupe la vreo douăzeci de mile înapoia liniilor japoneze, cu misiunea de a înainta de-a lungul coastei. Dar în acea zonă jungla era prea deasă. Oamenii ar fi nevoiţi să se înfunde mai adânc pe uscat, şi pe alocuri, mai ales dincolo de Botoi, pădurea era de nepătruns. Dacă ar putea...

Un gând îi încolţi, abia rostit, de care se crampona cu un fel de stângăcie; era conştient doar de existenţa acestui gând. Coborî din pat şi porni cu picioarele goale pe podeaua din scânduri perforate, ca, să examineze nişte fotografii aeriene încuiate în biroul său. O companie ar fi oare în stare să facă asta?

Era posibil. Putea trimite o companie în ambarcaţii de asalt, încredinţându-i misiunea de a ocoli insula şi de a debarca pe ţărmul sudic, încă neexplorat, despărţit de Toyaku şi de trupele sale prin lanţul munţilor Watamai. Ar avea astfel posibilitatea să pătrundă în centrul insulei, să străbată trecătoarea muntelui Anaka şi să coboare înapoia poziţiilor japoneze, spre a ataca pe la spate Botoi Bay, pe care l-ar ţine până la sosirea întăririlor. O reuşită era plauzibilă, căci linia de apărare a japonezilor era

îndreptată spre mare; şi ca la cea mai mare parte a pozițiilor japoneze, unghiul de tragere era greu manevrabil.

Îşi freca bărbia. Ce bătaie de cap să cronometreze asta. Dar ce concepție. Neobişnuitul, îndrăzneala, îi dădeau un mare imbold. Însă nu asta îl preocupa. Ca de obicei în asemenea împrejurări, de îndată ce concepea planuri noi, gândirea sa devenea practică şi directă. Calcula la iuțeală distanțele. Erau douăzeci şi cinci de mile întrecoasta nordică a insulei şi versantul japonez al trecătorii, şi de acolo şapte mile până la Botoi Bay. Fără incidente neprevăzute, o companie putea parcurge distanța în trei zile, poate chiar în două, dacă şi-ar da osteneala. Începu să studieze hărțile aeriene. Terenul era formidabil, desigur, dar se putea totuşi trece de cealaltă parte a insulei... De-a lungul țărmului se desfăşura o fâşie de junglă deasă, largă doar de câteva mile, apoi se deschidea un spațiu oarecum liber, alcătuit din coline cu iarbă kunaï, până la poalele munților şi la defileu. Se putea face. Problema consta în a găsi un drum prin junglă care să cadă în spatele japonezilor, după trecerea prin defileu. Dacă trimitea o companie, aşa la întâmplare, aceasta ar cădea cu siguranță într-o ambuscadă.

Se aşeză pe scaun şi începu să chibzuiască. Mai întâi ar trebui să trimită câțiva oameni în recunoaştere. Ar fi prea costisitor, prea riscant să imobilizeze o companie o săptămână încheiată, dacă lucrurile s-ar dovedi imposibile. O patrulă de câțiva oameni, o grupă sau două, asta era ideea cea mai bună. Ar croi o potecă, ar cerceta drumurile din spatele pozițiilor japoneze şi la încheierea misiunii s-ar întoarce la țărm, unde i-ar aştepta ambarcațiunile. Dacă ar sosi cu bine la punctul de plecare, el ar fi gata să trimită o companie, punându-şi astfel planul în aplicare. Câteva clipe fixă cu privirile lampa. Prima misiune de recunoaştere ar dura cinci, cel mult şase zile, şi după înapoierea oamenilor ar putea expedia o companie care să ajungă la Botoi în trei zile. Din motive de securitate, trebuia să prevadă vreo zece zile cu totul, sau mai bine-zis unsprezece, căci patrula nu va fi gata de plecare decât în seara următoare. El însuşi declanşa atacul peste două zile, iar după alte nouă zile va dispune invazia la Botoi Bay. Cu oarecare noroc, ar izbuti poate să străpungă liniile japoneze, dar nu era probabil ca un atac frontal să recolteze un astfel de succes. Oricum, cronometrajul ar fi mai mult

decât necesar. Aprinse o țigară. Ideea îi surâdea.

Pe cine putea trimite în această primă patrulare? Se gândinumaidecât la plutonul de Recunoaştere, apoi încercă să recapituleze tot ce ştia această unitate. Oamenii, aceştia se mai folosiseră de bărcile de cauciuc, dar de-atunci rămăseseră foarte puțini şi în prezent erau relativ inactivi. În noaptea atacului japonez de la râu se comportaseră bine, chiar foarte bine. Mai era şi comandantul acela de pluton, Croft, de care pomenise Dalleson. Şi cum acest pluton număra puțini oameni, îl putea trimite în totalitatea sa. Dacă ar fi trebuit să împartă în două un pluton mai mare, oamenii care ar fi plecat ar fi crâcnit împotriva ghinionului de a fi fost aleşi.

Simți un oarecare şoc la gândul că Hearn avea să fie detaşat la plutonul Recunoaştere chiar de a doua zi dimineața. Ideea de a încredința această misiune unui ofițer nefamiliarizat cu plutonul său nu era tocmai fericită, dar nu putea să lase soarta unei astfel de patrulări în mâinile unui sergent. Iar Hearn era inteligent şi avea o condiție fizică potrivită pentru o expediție de anvergura acesteia. În momentul acela Cummings îl analiza pe Hearn la rece, ca şi cum ar fi făcut bilanțul calităților şi cusururilor unui cal. Hearn era omul potrivit pentru a conduce expediția; avea probabil stofă de comandant.

Apoi urmară îndoielile. Planul acesta nou comporta multe riscuri, prea multe chiar, spre a fi adoptat. Câteva clipe, cântări posibilitatea de a renunța. Dar numărul oamenilor folosiți era destul de neînsemnat. Doisprezece sau cincisprezece oameni. N-ar fi fost o pierdere deosebită, dacă lucrurile luau o întorsătură proastă pentru ei. De altfel, posibilitatea de a obține sprijinul naval nu era iremediabil pierdută. După declanşarea atacului, ar putea eventual să facă un drum până la Cartierul General, spre a încerca totuşi să capete distrugătoarele acelea.

Se sui în pat şi se culcă. Fiindcă era în pijama, cortul îi păru dintr-odată rece; se înfioră, pradă unei exaltări surde. Ar fi cazul să încerce. Cu Hearn.

Şi dacă va izbuti. O clipă, visă cu ochii deschişi la laurii pe care i-ar aduce o astfel de victorie. Stinse lampa şi rămase nemişcat pe pat, cu ochii deschişi în întuneric. Undeva, departe, trăgea artileria.

Ştia că nu va ațipi până în zori. La un moment dat simți o zvâcnitură în picior şi izbucni în râs, aproape speriat la zgomotul propriei sale voci în

bezna din cort. Nimic nu era întâmplător. Procesul acesta de gândire se maturizase, urmând căile subterane ale gândirii sale, pentru a da roade la momentul potrivit. Parte din comportările sale față de Hearn își căpătau abia acum înțelesul. „Găsești un sens la orice, numai să cauți, gândi el. Totuși, privesc cu toată seriozitatea această misiune”.

Era oare adevărat? Totul părea în același timp și strălucitor și impracticabil, iar confuzia, complexitatea propriei sale atitudini îl ațâțau, îl tulburau, aducându-l iarăși în pragul unui hohot de râs.

Dar în loc să râdă, căscă. Patrularea aceasta era de bun augur, în ultima vreme îi cam lipsiseră ideile și acum avea certitudinea că alte idei îl vor asalta în săptămâna următoare. Va lepăda cămașa de forță care îi îngrădise până acum mișcările... așa cum îl lepădase și pe Hearn. În ultimă analiză, totul se reducea la o serie de necesități și la reacțiile sale proprii pentru a le face față.

MAȘINA TIMPULUI

GENERALUL CUMMINGS

ENUNȚARE SPECIFIC AMERICANĂ

La prima vedere, înfățișarea sa nu se deosebea de cea a altor ofițeri generali. Destul de înalt, voinic, cu un chip mai curând frumos, bronzat, cu părul ușor încărunțit; dar erau și deosebiri. Când zâmbea, semăna cu o mulțime de senatori și oameni de afaceri americani, aspri, rumeni, satisfăcuți de ei înșiși. Nu emana însă prea multă vreme acele efluvii de om cumsecade. În general chipul său era oarecum lipsit de expresie, oglindea un vid... poate o aparență de vid. Hearn avea întotdeauna impresia că chipul zâmbitor al lui Cummings era împietrit.

Orașul există de demult în această parte din Middlewest; în preajma lui

1910 împlinise şaptezeci de ani de la înfiinţare, dar nu a devenit un oraş în adevărata accepţiune a cuvântului decât în ultima vreme. „Nu de mult, se spune, îmi amintesc că aici în oraş nu erau decât biroul de poştă şi clădirea şcolii, vechea biserică presbiteriană şi Main Hotel. Bătrânul Ike Cummings avea pe atunci magazinul general; câtva timp am avut şi un bărbier, dar până la urmă s-a mutat pe alte meleaguri. Urmează o clipire apreciativă: Mai era în oraş, şi o curvă, cunoscută în toată regiunea”.

Desigur, când Cyrus Cummings (botezat astfel după cel mai mare din fraţii McCormick) pleca la New York, în călătoriile sale de afaceri, pentru bancă, nu-şi irosea timpul de pomană.

„Credeţi-mă, spuneau oamenii, fabrica asta trebuia neapărat mutată aici, Cu Cummings nu l-a ajutat de pomană pe McKinley prin nouăzeci şi şase; nu e el pe degeaba negustor yankeu. Banca nu era prea mare pe atunci, dar după ce a anunţat că socoteşte achitate toate datoriile fermierilor, cu o săptămână înainte de alegeri, ţinutul întreg a devenit fieful lui McKinley. Cu e mai şmecher chiar decât bătrânul Ike, şi nu uitaţi, când Ike avea prăvălia, nimeni n-a putut să-l tragă pe sfoară”. Ghemuit pe o ladă de biscuiţi, bătrânul scuipă în colţul batistei sale colorate care miroase greu. „Sigur – un rânjet – nu spun că oamenii îl iubesc prea mult pe Cu, dar oraşul… (alt rânjet) vreau să zic, oraşul industrial îi datorează multă recunoştinţă”.

Oraşul, aşezat în mijlocul vastei câmpii americane, este mărginit de câteva coline joase, mărunte accidente de teren pe obrazul neted al Middlewestului; poţi vedea şi pomi de-a lungul şinelor de cale ferată, în partea în care terasamentul îi apără de vânt. Străzile sunt largi, străjuite de ulmi şi stejari înfloritori vara, cu jocuri de umbre, care îndulcesc conturul aspru şi posomorât al caselor în stilul Queen Anne, înzorzonate cu lucarne şi acoperişuri ferestruite. În Central Street, unde prăvăliile s-au înmulţit, n-au mai rămas decât foarte puţine imobile cu faţade false, şi fiindcă tot mai mulţi fermieri vin la oraş sâmbătă după-amiaza, au început să se paveze străzile, spre a feri caii de împotmolire în noroi.

Deşi Cu Cummings este cel mai bogat om din oraş, casa lui nu se deosebeşte mult de celelalte. Familia Cummings a clădit-o cu treizeci de ani în urmă; pe atunci clădirea se înălţa singură la marginea oraşului; când se

topeau zăpezile sau în timpul ploilor de toamnă, trebuia să te înfunzi în noroi până la glezne, ca să ajungi până acolo. Acum, însă, oraşul a învăluit-o şi Cu Cummings nu mai poate face mare lucru ca să amelioreze situaţia casei sale.

Cele mai urâte schimbări aduse casei se datoresc soţiei lui. Oamenii care îi cunosc spun că e vina acesteia – o cucoană manierată şi cultă din Răsărit. Cu e un om aspru, dar îi lipseşte fantezia; noua lor uşă de la intrare, cu toate gemuleţele ei bizotate, e făcută după moda franceză. Numele ei e pomenit la întrunirile de la biserică; Newvelle sau cam aşa ceva. Din pricina ei, Cu a trecut la biserica episcopală şi a contribuit la construirea bisericii episcopale.

Ciudată familie, îţi va spune lumea, cu copii şi mai ciudaţi.

În salonaşul cu portrete aninate pe pereţi, cu peisaje întunecate, în rame festonate cu aur, cu draperii închise la culoare, cu cămin, cu mobilele de culoarea atunci, e strânsă familia.

„Omul acela, Debs, ne supără iar”, spune Cu Cummings. (un chip cu trăsături ascuţite, o ţeastă aproape cheală, ochelari cu rame de argint).

„Cum aşa, dragul meu? Femeia îşi continuă lucrul de mână, brodând încă un punct, auriu pe fesa amoraşului, în mijlocul feţei de masă. (O femeie drăguţă, cu rochie lungă şi piept impozant, la modă.) Ei bine, de ce te supără?”

„Aaah”, fornăie Cu, manifestându-şi aversiunea sa categorică faţă de întrebările femeilor.

„Spânzură-i, rosteşte Ike Cummings cu glas subţire, tremurat, de bătrân. În timpul războiului (războiul civil) le puneam funia de gât, apoi hopa pe cal, poc peste crupa animalului, şi îi vedeai bâţâind din picioare”.

Cu mototoleşte ziarul. „Nu e nevoie să-i spânzurăm. Îşi priveşte mâinile şi râde aspru. Edward s-a culcat?”

Ea înalţă capul, răspunde în grabă, cu nervozitate, cred că da, adică aşa a spus. Edward şi cu Matthew au spus că se duc la culcare. (Matthew Arnold Cummings este prâslea.)

„Mă duc să văd”.

În camera băieților Matthew doarme. Edward, în vârstă de şapte ani, şade într-un colț şi coase nişte bucățele de stofă.

Tatăl se apropie, umbra sa se proiectează pe chipul băiețaşului. „Ce faci, puiule?”

Privirea copilului e împietrită. „Cos. Mama a spus că pot să cos”.

„Dă-mi-le. Bucățelele de stofă, ața, iau drumul coşului de hârtii. Vino încoace, Lizabeth”

Copilul asistă la cearta stârnită din pricina lui, şuşoteli răguşite şi pătimaşe – pentru că fratele său doarme. „Nu vreau să se poarte ca o toantă de femeie, nu-i mai da să citească toate cărțile astea, toate palavrele astea de... papă-lapte”. (... şi mănuşile de base-ball le lasă să se acopere cu praf în pod).

„Dar nu i-am... nu i-am spus să facă aşa ceva”.

„Nu i-ai spus să coasă?”

„Cyrus, te rog, lasă-l în pace”. Palma înroşeşte obrazul copilului de la ureche la gură. Băiatul stă pe podea, iar lacrimile i se preling în poală.

„Să te porți ca un bărbat de acum înainte, ai înțeles?”

Dar, după ce rămâne singur, multe gânduri îi frământă mintea. Mama i-a dat ața de cusut, ea i-a spus să nu facă zgomot.

La biserică predica e pe sfârşite. Suntem cu toții fiii Domnului, instrumente ale milei Sale, trimişi pe pământ spre a fi instrumentele bunătății Sale, pentru a semăna grăunțele frăției şi milosteniei.

„Frumoasă predică”, spune mama.

„Hm, da”.

„E adevărat ce-a spus?” întreabă Edward.

„Sigur, spune Cyrus, dar trebuie să înțelegi tâlcul lucrurilor. Viața e grea, nimeni nu-ți dă de pomană. Trebuie să te descurci singur. Ai toată lumea împotriva ta, să ştii asta de la mine”.

„Atunci, tată, nu-i adevărat ce ne-a spus”.

„N-am zis asta. Şi el are dreptate şi eu am dreptate, numai că în religie e într-un fel, iar în afaceri o treabă mai puțin importantă e altfel. E totuşi creştineşte”.

Mama îl mângâie pe umăr. „A fost o predică minunată, Edward”.

„Mai toți mă urăsc în oraşul ăsta, spune Cyrus. Şi pe tine te urăsc, Edward, e bine s-o afli mai devreme, nimic nu urăsc oamenii mai mult decât pe cei care au reuşit în viață şi fără îndoială că ai să reuşeşti şi tu; dacă nu te iubesc, pot în orice caz să-ți lingă cizmele".

Mama şi fiul împachetează vopselele şi şevaletul şi pornesc la drum în după-amiaza răcoroasă de primăvară; se întorc acasă din excursia lor prin împrejurimile oraşului, unde au schițat şi pictat firavele coline risipite pe câmpie.

„Te-ai distrat bine, dragul meu Eddie?" Când e singură cu băiatul, glasul ei capătă alt accent, altă căldură.

„Mult de tot, mamă".

„Când eram mică, visam să am un băiat cu care să plec la plimbare şi să pictez, aşa cum am făcut noi acum. Hai să te învăț un cântec vesel".

„Cum e Boston-ul?" întreabă el.

„Oh, un oraş mare, murdar şi tare rece; trebuie să umbli întotdeauna îmbrăcat din cap până în picioare".

„Ca tata?"

Ea râde şovăielnic. „Da, ca tata. Dar să nu-i spui ce-am făcut în după-amiaza asta"...

„E rău ce-am făcut?"

„Nu, dar acum să ne întoarcem acasă; şi să nu sufli o vorbă, e taina noastră".

Brusc, o urăşte; rămâne tăcut şi posac pe drumul de întoarcere. Seara îi spune totul tatălui, apoi asistă cu un fel de groază şi încântare la cearta care urmează.

„Ți-am spus că strici copilul, îl resfeți, cultivi tot ce e mai rău în el, n-ai putut niciodată să-ți ierți că ai plecat din Boston, ți se pare că aici nu e o atmosferă destul de distinsă pentru tine".

„Cyrus, te rog".

„Fir-ar afurisit să fie, am să-l trimit într-o şcoală de pregătire militară, e destul de mare ca să se mai descurce singur, pentru un băiat de nouă ani e timpul să se poarte ca un bărbat".

Ike Cummings încuviințează din cap. Şcoala militară e foarte potrivită

pentru el, îi place să asculte istorisiri de război.

Alegerea este determinată în parte de convorbirea purtată de Cyrus cu medicul oraşului. Barba sa măreaţă, clipirea aspră şi înţeleaptă a ochilor gustă din plin situaţia aceasta. Ei bine, domnule Cummings, nu văd ce s-ar putea face deocamdată, nu-l pot ajuta cu nimic, dacă n-ar fi atât de mic, te-aş fi sfătuit să-l duci la Sally, să-i dea mai multă sevă.

Cuvintele de rămas-bun convenţional când ai zece ani, trenul, despărţirea de drumurile pline de noroi de la marginea oraşului, de căsuţele jalnice de la mahala, de banca părintească şi de mirosul rufelor care se zvântă la soare.

„Să ne vedem cu bine, fiule, şi să te porţi frumos, mă auzi?”

A acceptat hotărârea părintească fără cârtire, dar s-a înfiorat uşor la atingerea mâinii de umărul său.

„La revedere, mamă”. Ea plânge şi el simte o umbră de dispreţ, aproape o umbră de milă.

La revedere, apoi pleacă, se cufundă şi se pierde în rutina monacală a şcolii, lustruindu-şi nasturii şi făcându-şi patul.

În fiinţa lui se petrec schimbări. N-a fost niciodată intim cu alţi băieţi, dar acum e mai degrabă rece, decât sfios. Acordă mai puţină importanţă acuarelelor sale, sau unor cărţi ca ***Micul Lord Fauntleroy*** şi ***Ivarihoe,*** şi ***Oliver Twist;*** nu le mai duce lipsă. În decursul anilor, obţine cele mai bune note din clasă, devine atlet la juniori şi al treilea în echipa de tenis. Ca şi tatăl său, dacă nu este iubit, în schimb se face respectat.

Şi înfrângerile, desigur: stă lângă patul său, în timpul inspecţiei de sâmbătă dimineaţa, ţeapăn ca un par, pocnind din călcâie la trecerea colonelului-comandant. Urmează cortegiul ofiţerilor instructori, în timp ce el aşteaptă, neclintit, sosirea colonelului-cadet, un tânăr înalt, cu părul negru.

„Cummings”, spune, colonelul-cadet.

„Da, domnule colonel”.

„Găurile centironului dumitale sunt coclite”.

„Da, domnule colonel”. Îl urmăreşte cu privirea şi pentru că a fost remarcat, oscilează între nelinişte şi o aţâţare tulbure. O reacţie inconştientă; nu ia parte la jocurile atât de speciale care se practică printre interni,

evidențiindu-se chiar prin abținerea sa.

Nouă ani cu acest regim de viață, barăci de sihaştri, dormitoare comune, teama de gradați, teama de inspecții, marşuri istovitoare, vacanțe neroade. Vara, timp de şase săptămâni, îşi vizitează părinții, îi găseşte ciudați, se uită de sus la fratele său. Doamna Cyrus Cummings îl plictiseşte cu nostalgiile ei.

„Îți aminteşti, Eddie, când ne duceam să pictăm pe colină?”

„Da, mamă”.

Absolveşte şcoala, în calitate de colonel-cadet.

Uniforma sa stârneşte senzație în oraş. Lumea ştia că va merge la şcoala militară de la West Point şi mamele îl arată fetelor de măritat, față de care e politicos şi indiferent. Are o ținută frumoasă, nu e prea înalt, dar e bine făcut, iar chipul îi e luminat de o privire limpede şi inteligentă.

Cyrus îi vorbeşte. „Ei bine, fiule, eşti pregătit pentru West Point?”

„Da, domnule, cred că da”.

„Hm. Eşti mulțumit că ai fost într-o şcoală militară pregătitoare?”

„Am căutat s-o scot la capăt cât mai bine, domnule”.

Cyrus încuviințează West Point îi place. De mult luase hotărârea ca micul Matthew Arnold să ducă mai departe Banca, şi ca fiul ce stălalt, atât de ciudat şi de bățos în uniforma sa, să stea mai departe de casă. „Am avut o idee bună să te trimit acolo”, spune el.

Dar... în capul lui se face un gol şi o mare nelinişte îi înfioară şira spinării. Palmele îi sunt jilave, aşa cum i se întâmplă ori de câte ori vorbeşte cu tatăl său. „Dar desigur, domnule, (Simțind în mod nedesluşit că asta doreşte Cyrus să audă.) Da, domnule. Îmi voi da toată silința la West Point, domnule”.

„Desigur, eşti doar fiul tatălui tău”. (Râde din toată inima, un râs afacere-straşnică-cordial-incheiată, apoi îl bate amical cu palma peste spinare.)

Iarăşi... Da domnule. Şi, reacție fundamentală, se închide în el.

Într-o zi de vară, în cursul anului doi la West Point, o cunoaşte pe fata cu care se va căsători. Având vacanțe prea scurte, nu s-a mai dus acasă în aceşti doi ani, dar absența alor săi nu l-a durut de loc. Foloseşte prima vacanță mai lungă pentru a vizita rudele mamei sale la Boston.

Oraşul Boston îl încântă; după felul de a vorbi pe şleau, aspru, cu care e deprins, manierele rudelor sale sunt o revelaţie. Mai întâi e foarte politicos, foarte reticent, conştient că nu va putea vorbi în voie decât dacă va cunoaşte greşelile pe care nu trebuie să le săvârşească. Dar e emoţionat. Se plimba pe străzile de pe Beacon Hill, urcând viguros trotuarele înguste care duc la State House şi contemplă uluit jocul de lumini de pe râul Charles, care curge la o jumătate de milă sub el. Ciocanele de aramă, ciocanele de aramă neagră îi stârnesc curiozitatea; măsoară porţile strâmte, duce mâna la caschetă când trece prin faţa cucoanelor bătrâne, îmbrăcate în negru, care zâmbesc cu plăcere, puţin nesigur, uniformei sale de cadet.

Eh, aici îmi place şi mie.

„Îmi place foarte mult oraşul Boston”, îi spune el câteva săptămâni mai târziu verişoarei sale, Margaret. Au devenit confidenţi.

„Adevărat? rosteşte ea. E cam plictisitor pe aici. Tata spune că sunt tot mai puţine locuri unde să poţi merge”. (Faţa ei este prelungă, gingaşă, rece. Nasul, cam lung, are vârful ridicat.)

„Oh, irlandezii ăştia, bineînţeles”, se bosumflă el; dar e conştient de banalitatea răspunsului său, ceea ce îl nemulţumeşte.

„Unchiul Andrew se plânge într-una că ni s-a luat din mână conducerea. L-am auzit spunând aseară că păţim la fel ca în Franţa, el a fost prin Franţa, singurele cariere care ne-au mai rămas sunt administraţia (Departamentul de Stat) sau armata, şi nici pe acestea nu prea putem conta. (Conştientă că a spus ceva nelalocul lui, adaugă la repezeală) Ţine foarte mult la tine”.

„Mă bucur”.

„Ştii, e ciudat, spune Margaret, doar cu câţiva ani în urmă unchiul Andrew era foarte intolerant în chestiunea asta. Să-ţi împărtăşesc un secret. (Râde, îl ia de braţ) întotdeauna a preferat marina. Spune că cei din marină au ţinută mai frumoasă”.

„Oh!” (O clipă, se simte pierdut. Toată politeţea lor, felul lor de a-l accepta ca rudă, îi apar de la capătul unui ochian. Încearcă să răstălmăcească cele auzite, să analizeze atitudinea lor din alt unghi)

„Asta nu înseamnă nimic, spune Margaret, suntem cu toţii nişte impostori. E îngrozitor acest lucru, dar noi socotim bun numai ceea ce face parte din

familie. Am fost grozav de zdruncinată când mi-am dat pentru prima oară seama de asta”.

„Atunci, eu sunt în perfectă regulă”, răspunde el pe un ton glumeț.

„Oh! nu, nu eşti de loc în regulă! (Ea râde şi îl imită, uşor şovăielnic.) Tu nu eşti decât vărul nostru de-al doilea, un văr din Vest. Asta nu ajunge! (Chipul ei prelung pare o clipă vesel.) Zău aşa, până acum n-am cunoscut decât marina. Tom Hopkinson şi Thatcher Lloyd, cred că i-ai întâlnit la Dennis, ei bine, sunt amândoi în marină şi unchiul Andrew îi cunoaşte tot atât de bine ca şi pe tații lor. Dar te iubeşte şi pe tine. Cred că a cam plăcut-o pe maică-ta”.

„Ei bine, atunci asta aranjează lucrurile”. (Ei râd iar, se aşază pe o bancă şi aruncă pietricele în apa râului.)

„Eşti tare hazlie, Margaret”.

„Oh, şi eu sunt o impostoare. Dacă m-ai cunoaşte, ai zice că sunt cumplit de prefăcută”.

„Pun rămăşag că nu eşti”.

„Oh! am plâns; am plâns foarte mult când Minot şi cu mine am pierdut la concursul de canotaj de acum doi ani. A fost o neghiobie. Tata voia să câştigăm, şi eram îngrozită de ceea ce avea să spună. Nu e nimic de făcut, întotdeauna se găseşte o pricină care contribuie ca una sau alta să nu fie cum trebuie. (O clipă, glasul îi trădează o oarecare amărăciune.) Tu nu eşti ca alții, eşti serios, eşti plin de importanță. (Glasul ei pare iarăşi să cânte.) Tata mi-a spus că eşti al doilea din clasă. Nu e cuviincios să te înfigi aşa în primele locuri”.

„E oare mai respectabil să fii al treilea?”

„Nu vorbesc de tine. Tu vei ajunge general”.

„Nu cred”. (în timpul săptămânilor petrecute la Boston vocea lui a dobândit tonul potrivit, e mai înaltă şi mai domoală. Nu mai exprimă iritarea: plăcerea de a se simți la Boston este poate cauza. Toată lumea e atât de perfectă aici.)

„Mă iei peste picior”, spune el. (O expresie îngrozitoare din Middlewest, îşi dă seama prea târziu, şi asta îl descumpăneşte pentru moment.)

„Oh, nu, sunt convinsă că ai să ajungi om mare”.

„Te iubesc mult, Margaret”.

„S-ar şi cuveni, după toate laudele pe care ţi le-am adus. (Ea râde iar şi continuă cu naivitate:) Mi-ar plăcea să mă iubeşti”.

La sfârşitul verii, când trebuie să plece, ea îl îmbrăţişează şi îi şopteşte la ureche: „Aş fi vrut să fim logodiţi, ca să mă poţi săruta”.

„Şi eu”. Dar e pentru prima oară că o priveşte ca pe o femeie şi e oarecum descumpănit, oarecum speriat. În tren, amintirea ei a şi început să piardă din neliniştitoarea-i individualitate; redevine amabila personificare a familiei sale şi a oraşului Boston. Încearcă o neobişnuită, o înviorătoare identificare cu colegii săi de clasă când le vorbeşte de fata lui. Important e să ai o simpatie, hotărăşte el.

Învaţă necontenit, înţelegând că mintea lui funcţionează pe mai multe registre deodată. Sunt lucruri pe care le socoteşte adevărate în sine, situaţii obiective care trebuie limpezite; este ceea ce numeşte el „stratul adânc”, un strat suspendat în nori şi al cărui punct de sprijin îl interesează foarte puţin; este – şi aceasta îi pare foarte important – registrul după care trebuie să facă şi să spună unele lucruri, pentru efectul pe care îl exercită asupra acelora cu care trăieşte şi lucrează.

Acest ultim punct îi devine limpede în cursul unei experienţe mai curând dramatice la ora de Tactică şi Istorie Militară. (Încăperea curată, vopsită în maro, tabla, băncile în care cadeţii stau ca pe pătrăţelele unei table de şah, după o străveche simetrie, în veci neschimbată.)

„Domnule căpitan (a primit îngăduinţa de a vorbi), este oare drept să se afirme că Lee era un general mai bun decât Grant? Ştiu că principiile lor tactice nu se pot compara, dar Grant era un adevărat strateg. La ce e bună tactica, domnule căpitan, dacă... ansamblul mecanismului care cuprinde oamenii şi materialele, nu este conceput corect, fiindcă, la urma urmei, tactica nu reprezintă decât o parte din acest ansamblu? Din acest punct de vedere, nu era oare Grant mai mare fiindcă se străduia să ţină seama de factorii intangibili? Nu era prea iscusit în ceea ce priveşte execuţia unui anumit număr din program, în schimb concepea spectacolul în ansamblul

său". (Clasa râde cu hohote.)

A săvârşit o greşeală întreită. Şi-a contrazis profesorul, s-a răzvrătit şi s-a arătat prea poznaş.

„Cummings, data viitoare să încerci a-ți expune argumentele cu mai multă concizie".

„Da, domnule căpitan".

„Cred că te înşeli. Vă veți convinge cu toții că experiența este mult mai prețioasă decât teoria. Este cu neputință să prevezi totul cu strategia dumitale, lucrurile au propriul lor mod de a se echilibra, cum a fost în cazul bătăliei de la Richmond, cum este cazul acum, în războiul tranşeelor din Europa. Tactica rămâne mai departe elementul hotărâtor". (Scrie aceasta pe tablă.)

„Şi, Cummings"...

„Domnule căpitan?"

„... Cum ai să fii foarte norocos dacă ți se va da prilejul să comanzi un batalion peste douăzeci de ani, ai face mai bine să te ocupi de problemele strategice ale unui pluton, decât (un râs în surdină răspunde acestei batjocuri) de cele ale unei armate". (Când citeşte consimțământul din ochii instructorului, clasa dă frâu liber veseliei, care face să se înroşească obrajii lui Cummings.)

Aude vorbindu-se despre aceasta săptămâni de-a, rândul. „Hei, Cummings, câte ore îți trebuie ca să iei cu asalt Richmondul?"

„Ei, se zvoneşte că or să te trimită expert pe lângă francezi. Dacă s-ar aplica în mod corect concepțiile tale, linia Hindenburg ar fi străpunsă într-un timp record".

De pe urma acestui incident trage mai multe învățăminte; înainte de toate înțelege că nu e iubit, că nu va fi niciodată şi că nu-şi poate îngădui greşeli care să-l arunce în ghearele haitei. Va trebui să aibă răbdare. Se simte însă jignit, şi îi scrie lui Margaret despre aceasta, în disprețul său pentru colegi, găseşte un fel de recompensă: există un întreg sistem de norme despre care ei nu ştiu nimic.

După terminarea studiilor, publicația studențească ***The Howitzer*** reproduce brevetul lui sub titlul „Strategul"; şi spre a-i auri pilula cu un

strat de sentimentalism dulceag, care miroase a almanah, adăugat cu oarecare ambiguitate: „Omul bun le face pe toate bine”.

O scurtă permisie o petrece împreună cu Margaret, se anunță logodna lor, pleacă grabnic cu un transport spre Europa, care se află în plin război.

E încartiruit în aripa unui castel, la serviciul de strategie al Marelui Cartier; i s-a atribuit o cameră văruită, ocupată odinioară de o cameristă, lucru pe care el nu-l ştie. Războiul l-a surprins plăcut, sustrăgându-l de la rutina ucigătoare a formularelor, de la corvezile care constau în coordonarea mişcărilor de trupe. Zgomotul canonadei îi dă ghes la lucru, pământul pârjolit de afară subliniază valoarea calculelor sale.

Într-o noapte, războiul îi apare ca un întreg, neted ca tăişul unei săbii – o noapte în care totul se echilibrează în mintea lui.

Îl însoțeşte pe colonel într-o inspecție pe front; împreună cu ei mai sunt doi ofițeri şi un şofer. Ai zice că e o masă la iarbă verde cu sandvişuri şi termosuri pline cu cafea caldă. Au luat cu ei şi ceva conserve, dar e puțin probabil să le folosească. Merg cu maşina pe drumuri lăturalnice, care duc în primele linii, săltând încetişor peste gropi, ocolind găurile de obuze, împotmolindu-se uneori prin noroi. Străbat astfel cam într-o oră o câmpie întinsă şi pustie, sub un cer mohorât, luminat doar de focul artileriei, cu pâlpâiri crude, aducătoare de nenorociri, asemeni fulgerelor de căldură într-o seară înăbuşitoare de vară. Mai au o milă de parcurs până la tranşee, când le apare în față coama unui deal, care le acoperă zarea; se opresc şi o iau apoi la picior printr-un şanț de comunicație, pe care ploaia de dimineață l-a înecat până la genunchi. Şanțul urmează o linie frântă şi se adânceşte pe măsură ce înaintează. După fiecare sută de metri Cummings se suie pe parapet şi scrutează cu băgare de seamă întunecarea din Țara Nimănui.

Se opresc într-un adăpost blindat şi urmăresc cu respect convorbirea dintre colonel şi comandantul de regiment căruia i s-a încredințat acest sector. Şi el a venit pentru a asista la atac. Cu o oră înaintea înserării, artileria declanşează un baraj rulant, care se apropie treptat de tranşeele inamice, apoi dezlănțuie un bombardament cu tir direct care durează cincisprezece minute. Artileria germană răspunde şi, din timp în timp, câte un obuz pierdut se rătăceşte în preajma postului lor de observație.

Mortierele de tranşee au intrat în acţiune şi zgomotul creşte în volum, îneacă totul, silindu-i să strige spre a se face auziţi.

„Gata, au pornit!” răcneşte cineva.

Cummings îşi potriveşte binoclul şi se uită printr-o deschizătură a peretelui de beton. Mânjiţi de noroi, oamenii seamănă în lumina asfinţitului cu nişte umbre argintii pe fondul palid al unei câmpii de argint. Plouă din nou şi soldaţii şovăie între pasul de voie şi pasul alergător, cad cu faţa în jos, tălăzuiesc, când înainte, când înapoi, se târăsc pe burtă în noroiul plumburiu spre liniile germane, de unde se trage fără întrerupere, de unde lumina şi zgomotul ţâşnesc cu o furie atât de cumplită încât simţurile sale anihilate nu mai percep decât un singur fundal pentru înaintarea infanteriei de-a lungul câmpiei.

Oamenii se deplasează acum încet, aplecaţi înainte, ca şi cum s-ar lupta cu o vijelie. Cummings e fascinat de inerţia acestor lucruri, de letargia cu care soldaţii înaintează şi se prăvălesc. Atacul pare inform, oamenii lipsiţi de voinţă; îi vede împrăştiindu-se în toate direcţiile, asemeni frunzelor uscate pe un lac zbuciumat, şi în ciuda piedicilor, progresează. În ultima analiză, furnicile o iau în aceeaşi direcţie.

Urmăreşte prin binoclu un soldat care aleargă înainte, care se trânteşte primul în noroi, se ridică şi îşi reia cursa. E ca şi cum ai observa mulţimea de la o fereastră aflată foarte sus, sau cum ai despărţi un căţel de fraţii lui care scheaună şi schelălăie în prăvălia unui negustor de animale. E oarecum bizar, ireal, să-ţi dai seama că masa este alcătuită din indivizi.

Soldatul cade, se zbate în noroi şi Cummings mută binoclul asupra altui obiectiv.

„Au ajuns la tranşeele germane”, strigă cineva.

Se uită cu grabă, zăreşte câţiva oameni care se avântă peste parapet, cu baioneta înainte, ca nişte săritori cu prăjina în clipa când ating bara. Par atât de tacticoşi, cei care-i urmează sunt atât de puţin numeroşi, încât Cummings e uluit. Cât pe-aci să spună: unde sunt ceilalţi, când comandantul de regiment scoate un strigăt: L-au luat, viteji băieţi, l-au luat. Ţine receptorul în mână şi răcneşte câteva ordine în grabă.

Obuzele germane încep să cadă peste poziţiile abia cucerite şi coloanele de

oameni înaintează încet prin întunericul şi liniştea pogorâte asupra câmpului de luptă, ocolesc morții, coboară în tranşeele germane. Întunericul e aproape desăvârşit, iar la răsărit, unde arde o casă, cerul a căpătat o strălucire roşiatică. Nu se mai vede prin binoclu şi Cummings îl pune deoparte şi rămâne să contemple câmpia cu o uimire tăcută. Totul a căpătat un aspect rudimentar, neobişnuit, aşa cum îți închipui suprafața lunii. Apa luceşte în cratere, cu lungi alunecări de umbre, care însoțesc căderea unui om.

„Ce părere ai?” întreabă colonelul, împingându-l cu cotul.

„Oh! a fost”... Dar nu găseşte cuvinte să se exprime. Totul a fost atât de măreț, de strivitor. Bătăliile descrise îndelung şi sec în manuale, reînvie şi se rânduiesc în mintea lui, dar se gândeşte numai la omul care a dat ordinul de atac – un om care îl încântă şi îl uimeşte. Ce... curaj. Ce răspundere. (Fiindcă nu are la îndemână un cuvânt mai bogat, foloseşte expresia asta militară.)

Deasupra tuturor oamenilor acestora s-a aflat cineva care să-i comande, care să le schimbe eventual pentru totdeauna urzeala vieții. Priveşte câmpul întunecat; e tulburat de cea mai măreață viziune pe care a avut-o vreodată.

Aşa ceva ar putea face şi el.

Să comanzi toate astea. Îl înăbuşă intensitatea emoției, a furiei, a exaltării, a enormității poftei care l-a copleşit.

Se întoarce de pe front cu gradul de căpitan (temporar) apoi este definitivat cu gradul de locotenent (permanent). Căsătoria cu Margaret, în ciuda subtilei opoziții a părinților ei, scurta lor lună de miere, stabilirea în oraşul în care e cantonat, relațiile lor mondene, plăcute şi insipide, seratele dansante de sâmbătă seara la clubul ofițerilor.

Câtva timp viața lor sexuală e fantastică.

Trebuie s-o supună, s-o absoarbă, s-o rupă în bucăți, să o sfâşie.

Caracterul raporturilor lor le scapă la început, din pricina lipsei lor de experiență, a noutății şi ciudățeniei lucrurilor. Dar nu trece mult şi se lasă în voia sentimentelor. Şi o jumătate de an, aproape un an, fac dragoste cu o exaltare intensă, puternică, turbată, care îl lasă istovit şi gâfâind de frustrare pe pieptul soției sale.

„Mă iubeşti, eşti a mea, iubeşte-mă”.

„Da da”.

„Am să te fac bucăți, am să te mănânc, oh! ai să fii a mea, ai să fii a mea, târfă ce eşti”.

Vulgarități surprinzătoare, cuvinte care îl înspăimântă când le rosteşte.

Margaret se simte exaltată o vreme, aprinsă, crede că a întâlnit o pasiune care o face, să strălucească, să înflorească; dar acestea durează numai câtăva vreme. După un an lucrurile îi apar în toată goliciunea lor – el se izolează, se luptă cu el însuşi deasupra trupului ei – şi ceva în sufletul ei se vestejeşte. Autoritatea împotriva căreia s-a răzvrătit, familia şi străzile din Boston şi istoria care le înăbuşe, le-a părăsit pe toate, ca să cadă pradă unei autorități mai îngrozitoare, mai neînduplecate.

Desigur, toate acestea nu se spun, altfel viața ar deveni deneîn durat, dar căsătoria lor se resimte, începe să arate ca o camaraderie ipocrită, goală de orice conținut şi raporturile lor sexuale se răresc din ce în ce. El se depărtează de ea, îşi linge rănile şi se ghemuieşte într-un cerc ale cărui margini nu le mai poate sparge. Viața socială începe să ocupe un loc tot mai important în existența lor.

Ea se ocupă de casă, de gingaşa balanță a obligațiilor sociale. De fiecare dată le trebuie două ore ca să întocmească lista invitaților pentru recepțiile lor lunare.

Odată îşi pierd o săptămână întreagă întrebându-se dacă îl pot invita pe general, discutând complicatele argumente pentru şi contra. Ajung la concluzia că e de prost gust şi că ar putea să le dăuneze, chiar dacă generalul ar veni, dar câteva zile mai târziu căpitanul Cummings reconsideră chestiunea, se trezeşte în zori şi înțelege că trebuie să rişte.

Îşi alcătuiesc cu multă grijă planul, aleg un sfârşit de săptămână când generalul nu are obligații şi când se pare că nimic neaşteptat nu-l va acapara în ultimul moment. Mulțumită ordonanței generalului, Margaret află care sunt mâncărurile lui preferate; în cursul unei serate dansante sporovăieşte cu soția generalului mai bine de douăzeci de minute şi descoperă că generalul are o cunoştință comună cu a tatălui ei.

Trimit invitațiile şi generalul acceptă. Săptămâna din preajma

evenimentului îi umple de enervare; tensiunea din timpul recepției crește. Generalul sosește în cele din urmă, se așază la masa cu bufet rece, ciugulește cu poftă din curcanul afumat, din crevetii comandați de Margaret tocmai de la Boston.

În cele din urmă, recepția se soldează cu un mare succes; bine dispus după cel de-al optulea scotch, încântat de mobilele tapisate împodobite cu ciucuri (se așteptase la o mobilă din lemn de arțar), de picanteria sosurilor și a băuturilor, generalul îi adresează lui Cummings un zâmbet încețoșat. Luându-și rămas bun, îl bate pe umăr și o ciupește pe Margaret de obraz. Tensiunea se topește, ofițerii inferiori și soțiile lor încep să cânte. Dar toată lumea e prea istovită și serata se sfârșește curând.

În noaptea aceea, când se felicită unul pe altul, Cummings e mulțumit.

Dar Margaret îi strică tot cheful; are darul să strice toate lucrurile. „Știi, Edward, mă întreb ce rost au toate astea, doar nu poți sări peste grade și boșorogul ăsta (s-a deprins să înjure ușor) o să fie oale și ulcioare când vei avea nevoie să te împingă din spate pentru steaua ta de general”.

„Trebuie să-ți faci reputație din timp”, spune el cu grăbire. A acceptat toate moravurile acestea, se străduiește să li se supună și nu-i place să fie puse la îndoială.

„Oh! ce vag. Am sentimentul că am făcut o prostie invitându-l. Ar fi fost mult mai vesel fără el”.

„Vesel? (Vorba aceasta l-a atins în străfundul ființei, îl face să se cutremure de furie.) ***Există lucruri mai importante decât veselia***”. Se simte ca și cum s-ar fi închis o ușă în urma lui.

„Ești pe punctul de a deveni pisălog”.

„Ajunge! strigă el. Mânia lui o face să dea înapoi. Dar între ei s-a rupt din nou ceva, abia formulat. Nu știu ce te-a apucat”, bombănește el.

Alte mișcări, alte direcții îl solicită; un timp ia parte la chefurile de la clubul ofițerilor, joacă poker, are câteva aventuri amoroase. Dar acestea nu sunt decât o reeditare a raporturilor sale cu Margaret și îi procură doar umilință, așa că el se strânge ca într-o găoace, și în următorii doi ani se ocupă de conducerea companiilor sale.

Dă dovadă de talent. Analizează problemele sub toate aspectele, cugetă, noaptea, la cel mai nimerit fel de a se purta cu oamenii săi; ziua, îşi petrece mai tot timpul în mijlocul companiei sale, supraveghind corvezile, făcând inspecţii peste inspecţii. Companiile comandate pe rând de Cummings se disting prin ţinuta lor. Dormitoarele soldaţilor săi strălucesc de curăţenie.

Sâmbătă dimineaţa fiecare pluton furnizează câte o grupă pentru smulsul buruienilor din jurul barăcilor.

Încearcă mai multe mărci de prafuri pentru curăţat metalul, alege pe cea mai bună şi pune să se afişeze un ordin prin care impune oamenilor săi să nu se servească decât de produsul respectiv.

Oricâtă osteneală şi-ar da oamenii lui să întreţină latrinele, Cummings le găseşte numai cusururi la inspecţiile zilnice. Într-o dimineaţă se lasă în patru labe, ridică placa de drenaj şi pedepseşte plutonul fiindcă ţeava de scurgere este plină de grăsime.

Vâră un ac prin crăpăturile treptelor, ca să descopere vreun fir de praf.

Întrecerile sportive care au loc în fiecare vară sunt câştigate întotdeauna de oamenii săi. Antrenamentul lor începe de la începutul lunii februarie.

Duşumeaua popotei este curăţată cu apă fierbinte după fiecare masă.

El se află tot timpul lângă soldaţii săi. Într-o sâmbătă, zi de mare inspecţie, pe când se aşteaptă vizita unui general, îşi instruieşte sergentul-major ca oamenii să-şi ungă tălpile bocancilor de schimb, care vor fi expuşi la picioarele patului.

În timpul unei treceri în revistă, demontează o puşcă, pentru a verifica gradul de curăţenie al resortului care acţionează trăgaciul.

În companie circulă pe seama lui o glumă, cum că ar avea de gând să ordone oamenilor lui să se descalţe la intrarea în cazarmă.

Ofiţerii superiori sunt de acord că într-adevăr căpitanul Cummings este cel mai bun ofiţer inferior din garnizoană.

Cu prilejul unei vizite în sânul familiei, la Boston, Margaret este asaltată cu întrebări.

„Tot nu ai de gând să faci copii?”

„Nu, nu cred, răspunde ea râzând. Mă tem să am copii. Edward i-ar pune să-şi frece căruciorul”.

„Nu ți se pare că şapte ani e cam mult?"

„Oh! cred că da. Adică, la drept vorbind, nu ştiu nici eu prea bine".

„Nu e bine să aştepți atât de mult".

Margaret oftează. „Bărbații sunt foarte ciudați. Nu corespund niciodată cu ideea pe care ți-ai făcut-o despre ei la început".

Mătuşa strânge disprețuitor buzele. „Întotdeauna am avut sentimentul, Margaret, că ar fi fost mai înțelept să te fi căsătorit cu cineva din lumea noastră".

„Asta e o prejudecată grozav de învechită. Edward va fi un mare general. Nu e nevoie decât de un război şi mă voi simți ca împărăteasa Josephine".

(Priviri tăioase.) „Superficialitatea asta nu te prea prinde, Margaret. Am sperat că după atâția ani de căsătorie ai să devii mai... feminină. Nu e recomandabil să te măriți cu un om despre care nu ştii nimic, şi am bănuit întotdeauna că l-ai luat pe Edward tocmai pentru acest motiv. (Pauză semnificativă.) Ruth, nevasta lui Thatcher aşteaptă al treilea copil".

(Margaret e cuprinsă de mânie.) „Mă întreb dacă am să fiu tot atât de obscenă ca dumneata, după ce am să îmbătrânesc".

„Mă tem că ai să fii întotdeauna o ***impertinentă",*** draga mea.

La seratele dansante de sâmbătă seara Margaret se îmbată din ce în ce mai des. Uneori purtarea ei e aproape necuviincioasă.

„Eşti singur, căpitane?" remarca soția unui ofițer.

„Da. Mă tem că sunt de modă veche. Războiul şi... (Soțul ei a intrat în armată după 1918.) Adeseori regret că n-am învățat să dansez bine". (Felul său de a fi, care îl va deosebi de ceilalți ofițeri de carieră, începe să se precizeze de pe acum.)

„Soția dumitale dansează".

„Da". (La celălalt capăt al clubului ofițerilor, Margaret se află în mijlocul unui cerc de bărbați. Râde ascuțit, mâna ei se odihneşte pe brațul unui sublocotenent.) Cummings o priveşte cu scârbă şi silă.

Din dicționarul Webster: ***ură,*** aversiune puternică, detestare; a dori răul cuiva.

Ura, care străbate ca un fir cea mai mare parte din căsnicii, începe să precumpănească la soții Cummings.

Răceala acestei uri Fără certuri. Fără invective.

Acum, e plin de silință, setos să se instruiască. În locuințele succesive pe care le ocupă în funcție de numirile sale, se închide într-o încăpere şi petrece cinci sau şase nopți pe săptămână citind. Educația sa a fost oarecum neglijată; cu paşi de uriaş, asimilează tot ce a pierdut până atunci. Mai întâi filosofia, apoi ştiințele politice, sociologia, psihologia, istoria, şi chiar arta şi literatura. Absoarbe totul grație memoriei sale fantastice, absoarbe şi preschimbă de îndată cunoştințele în altceva, care să satisfacă tendințele dominante ale spiritului său.

Aceasta se manifestă în mică măsură cu prilejul puținelor discuții intelectuale angajate cu ofițerii. „Găsesc că Freud te stimulează”, spune el. Îşi exprimă părerea că omul este o creatură fără valoare şi singura problemă constă în a şti cum să-l stăpâneşti mai bine.

În 1931 se simte foarte apropiat de ideile lui Spengler. Ține câteva scurte şi prudente prelegeri în fața oamenilor din compania sa.

„Măi băieți, nu e nevoie să vă spun cât de rău merg lucrurile. Unii dintre voi au intrat în armată tocmai pentru acest motiv. Țin să vă atrag atenția că putem fi chemați să jucăm un rol însemnat. Dacă citiți ziarele, ştiți că pretutindeni în lume se face tot mai necesară intervenția armatei. Pot surveni schimbări mari, şi datoria voastră va fi atunci să ascultați de ordinele guvernului, aşa cum vă vor parveni prin intermediul meu”.

Concepțiile sale, nu îndeajuns de limpezi, încep în sfârşit să se contureze. În 1934 maiorul Cummings se interesează şi mai mult de politica externă.

„Susțin că Hitler nu e un foc de paie, argumentează el. În mintea lui încolțeşte o idee şi trebuie să recunoaştem că are simț politic. Jonglează cu poporul german în chip desăvârşit, în ochii lor afacerea asta cu Linia Siegfried e de o importanță capitală”.

În 1935 Cummings este remarcat datorită introducerii unor inovații la Şcoala de Infanterie de la Fortul Benning.

În 1936 este socotit drept cel mai strălucit ofițer superior al anului, la War College din Washington.

Scânteiază în societatea washingtoniană, leagă prietenie cu câțiva senatori, frecventează saloanele cele mai selecte din Capitală. La un moment dat e pe

cale de a deveni Consilierul Militar al societății înalte din Washington.

Dar se descurcă întotdeauna, îşi ascunde nedumeririle, le îngroapă sub concentrarea cu care lucrează. În 1937, în timpul unui concediu de treizeci de zile, îl vizitează pe cumnatul său, care îşi petrece vacanța de vară în Statul Maine. Relațiile lor au devenit foarte prieteneşti în timpul şederii lui Cummings la Washington.

Într-o după-amiază, pe bordul unei bărci cu pânze:

„Ştii, Edward, întotdeauna am fost în dezacord cu familia. Fără să ai vreo vină, te-au ținut la distanță. Socotesc că atitudinea lor retrogradă e oarecum supărătoare; desigur, o înțelegi”.

„Cred că o înțeleg, Minot”. (Există cealaltă rețea de emoții şi de ambiții în care se trezeşte prins din când în când. Inexprimabila perfecțiune a Bostonului, care l-a ademenit odinioară, îl tulbură şi îl satisface totodată şi astăzi. Îşi dă seama că s-a servit de Boston pentru a-şi face treburile la Washington, în mod conştient, cinic, dar continuă să se supună atracției sale derutante.) Vorbirea lui i se pare înflorată. „Margaret s-a purtat foarte bine în împrejurările astea”.

„Admirabilă femeie, soră-mea”.

„Da”.

„E o ruşine că nu te-a cunoscut mai bine în toți anii ăştia. Ai fi fost foarte potrivit la Afacerile Externe. Ți-am urmărit evoluția, Edward. La nevoie, dai dovadă de tot atâta pricepere, tact, şi capacitate de a sesiza prompt esențialul unei situații ca oricare din cei pe care îi cunosc. Ce păcat că acum e prea târziu”.

„Îmi spun uneori că puteam fi folositor, încuviințează Cummings. Să ştii, însă, într-un an sau doi voi fi locotenent-colonel, iar după aceea scap de avansarea la vechime. Poate nu e prea politic să fac pe grozavul, dar la anul ar trebui să am cinci galoane”.

„Hm. Vorbeşti franțuzeşte?”

„Destul de bine. Am învățat în Franța, în nouă sute şaptesprezece, şi de atunci m-am perfecționat,”

Cumnatul îşi mângâie bărbia. „Ştii, Edward, cred că e o lege a guvernării,

dar la Departamentul de Stat se înfrunta totdeauna mai multe puncte de vedere. Mă întreb dacă nu te-am putea trimite pentru o chestiune măruntă în Franța, în calitatea dumitale de ofițer, bineînțeles. Nimic oficial”.

„În legătură cu ce, Minot?”

„Oh, ceva cam nebulos. Conversații ici-colo. Anumite elemente din Departamentul de Stat se străduiesc să schimbe politica noastră spaniolă. Nu cred să reuşească, ar fi ceva dezastruos şi ar echivala cu cedarea Gibraltarului în mâinile ruşilor. Ceea ce mă preocupă este Franța. Atâta timp cât francezii vor căuta să împace şi capra şi varza, nu cred că ar fi în interesul nostru să intervenim”.

„Şi mie mi-ar reveni sarcina să-i conving a persevera în neutralitate?”

„Oh, nu ceva atât de grandios. Am obținut unele asigurări şi câteva contracte financiare, susceptibile a exercita presiuni asupra cui trebuie. Nu trebuie să uităm că în Franța totul e de vânzare, că nimeni nu are mâinile curate”.

„Mă întreb dacă aş obține permisia necesară”.

„O să trimitem o misiune militară în Franța şi în Italia. Pot să aranjez asta cu Departamentul de Război. Am să-ți explic afacerea în amănunt, n-are să-ți fie greu să te familiarizezi cu ea”.

„Mă interesează foarte mult, spuse Cummings. Problemele de remitere”... Tace, fără să sfârşească fraza.

Apa clipoceşte, despicată de prova ambarcației şi se închide înapoia cârmei, încet, domol, ca un pisoi care îşi linge lăbuțele. De jur împrejur soarele se împrăştie deasupra golfului, făcând parcă să sune uşor apele.

„Ar fi bine să ne întoarcem”, spune cumnatul.

Țărmul împădurit este de un verde-măsliniu, gen golf preistoric.

„Am o senzație pe care nu izbutesc niciodată s-o înfrâng, îi spune lui Cummings. Aştept dintr-o clipă în alta să văd Piei Roşii apărând din pădure. O regiune pură, Statul Maine”.

Biroul e mai mic decât s-a aşteptat, mai respingător, oarecum mai slinos. Harta Franței e ruptă în colțuri şi mâzgălită cu creionul.

„Scuzați-mă că vă primesc în încăperea asta, rosteşte bărbatul. (Are un

accent imperceptibil, poate o anumită rigiditate în vorbire,) Când ați sugerat natura convorbirii noastre, mi-am spus că ar fi desigur mai potrivit să ne întâlnim aici, nu pentru că întrevederea noastră ar avea ceva clandestin, ci fiindcă v-ați fi făcut remarcat în biroul meu de la Bursă. Suntem înconjurați de spioni”.

„Înțeleg. Mi-a fost greu să vă întâlnesc. Grupul de care ştiți şi dumneavoastră l-a amenințat pe domnul de Vernay, cred însă că dânsul stă prea deoparte spre a putea judeca lucrurile cum trebuie”.

„Susțineți că ar exista credite?”

„Mai multe decât ar fi necesare. Stărui încă asupra faptului că nimic nu este oficial. E vorba despre o înțelegere tacită”...

„Tacită? Tacită?”

„O înțelegere cu Leeway Chemical în vederea plasării de fonduri în acele întreprinderi franceze pe oare dânsul le va găsi de cuviință. Fără bacşişuri. (Se întreabă dacă argoul său e corect.) O afacere perfect legală, ale cărei profituri sunt, cred, destul de echilibrate pentru ca firma Frații Sallevoisseux să obțină beneficii şi să fie chiar în măsură de a proceda la orice ***ajustare*** ar dori”.

„On’s arrangera”

„Evident, ar trebui să cunosc unele amănunte în legătură cu mijloacele pe care le veți folosi”.

„Ah! domnule maior Cummings, pot să vă garantez voturile a douăzeci şi cinci de membri ai Camerei Deputaților”.

„Cred că ar fi preferabil să ne dispensăm de vot. Sunt şi alte căi”.

„Nu sunt autorizat să dezvălui căile mele de acces”.

(Miezul situației.) „Domnule Sallevoisseux, un om cu... inteligența dumneavoastră nu poate să nu-şi dea seama că anvergura afacerii pe care Leeway Chemical v-o supune, cere lucruri mai concrete din partea dumneavoastră. Hotărârea de a înființa o filială în Franța a fost luată încă de acum câtiva ani; rămâne de văzut cine va obține concesiunea. Sunt împuternicit – în funcție de garanțiile financiare din partea dumneavoastră – să negociez cu firma Frații Sallevoisseux. Dacă nu puteți să-mi furnizați asigurări mai categorice, voi fi din nenorocire silit a lua în considerare alte

posibilități, pe care le am actualmente în studiu”.

„Aş fi dezolat, domnule maior Cummings”.

„Aş fi şi eu dezolat”.

Sallevoisseux se frământă pe scaun, se uită prin fereastra înaltă şi strâmtă la strada pietruită. Sonoritatea stridentelor claxoane franțuzeşti îl enervează pe Cummings.

„Trebuie urmată o anumită filieră. De pildă – vă voi prezenta asigurările, documentele, mai târziu persoanele interesate – de pildă am prieteni la Cagularzi, care pot influența unele firme – nu pe Chemical – grație unor servicii aduse în trecut. Aceste firme ar putea la rândul lor să controleze, dacă e necesar, hotărârea unui bloc de şaptezeci şi cinci de deputați. (Ridică mâna.) Ştiu că ați prefera să nu se ajungă la vot, dar nimeni nu v-ar putea garanta aceasta. Sunt în măsură să înlătur orice element de nesiguranță, în ceea ce priveşte votul. O parte din aceşti deputați sunt capabili să influențeze pe membrii cabinetului”.

Face o pauză. „Politica e complexă”.

„Îmi dau seama”.

„La Afacerile Externe se află câțiva radicali-socialişti pe care i-aş putea influența. Unul din serviciile noastre ne-a adus la cunoştință că o serie de informații care îi privesc sunt negociabile. Se vor arăta oameni de înțeles. În posesia mea se află ***dosarele confidențiale*** ale mai multor ziarişti şi ale câtorva personaje din Banca Franței. Un bloc de socialişti este controlat de către un lider sindicalist cu care am anumite înțelegeri. Aceste filiere, indirecte, se adună, creează răspândirea dorită. Înțelegeți, desigur, că nu acționez de unul singur, că în următoarele optsprezece luni nu va avea loc nicio schimbare politică importantă; după aceea, istoria îşi va spune cuvântul, căci nimeni pe lume n-o poate abate de pe făgaşul ei la nesfârşit”.

Discută câteva ore în şir, elaborează primele termene ale unui acord.

Luându-şi rămas bun, Cummings zâmbeşte. „La urma urmei, lucrăm pentru binele Franței şi al Americii”.

Zâmbeşte şi Sallevoisseux. „Se înțelege de la sine, domnule maior Cummings. O enunțare specific americănească, nu-i aşa?”

„Îmi veți arăta dosarele aflate în posesia dumneavoastră. Vă convine ziua

de mâine?”

„D’accord”.

O lună mai târziu, după ce şi-a adus la îndeplinire misiunea, Cummings pleacă la Roma. Acolo îl aşteaptă o telegramă de la cumnatul său.

Măsurile preliminare satisfăcătoare. Excelent lucrat. Felicitări.

Are o convorbire cu un colonel italian care face parte din misiune.

„Aş vrea să vă arăt, Signor Maggiore, cum am acționat pentru a combate dizenteria în strălucitoarea noastră campanie africană. Am pus la punct o serie de măsuri sanitare în proporție de şaptezeci şi trei la sută mai eficace, împotriva cumplitei, primejdioasei propagări a acestei boli”.

Căldura e înăbuşitoare. În ciuda tiradelor colonelului italian, suferă de diaree şi are un guturai straşnic. E tare nenorocit în săptămâna pe care şi-o petrece în pat, cumplit de obosit. Primeşte o scrisoare de la cumnatul său.

„Socot că e ruşinos să-ți tulbur bucuria legitimă, pe care trebuie s-o resimți după reuşita, de la Paris, dar sunt nevoit să-ți scriu. După cum ştii, Margaret s-a instalat la mine, la Washington, de vreo cincisprezece zile, şi judecând lucrurile cu toată indulgența posibilă, comportarea ei este foarte bizară. În atitudinea ei se citeşte un fel de neglijență nepotrivită unei persoane de vârsta ei; uneori, trebuie să-ți mărturisesc, nu-mi vine să cred că e sora mea. Dacă nu ai fi dumneata, i-aş spune să plece din casa mea. Regret că îți stric ceea ce pe drept cuvânt consideri o vacanță, dar cred că n-ar fi rău să te înapoiezi în țară. Nu uita să-l vezi pe Monsignor Truffenio şi să-i transmiți omagiile mele”.

De data asta ura lui este lipsită de patimă. „Sper să n-o facă prea lată”, îşi spune el înjurând. În noaptea aceea visează urât şi se trezeşte înfierbântat. Pentru prima oară după mulți ani se gândeşte la tatăl său, îşi aminteşte de moartea lui survenită cu câțiva ani în urmă, şi se simte cuprins de o veche nelinişte. E trecut de miezul nopții; ascultând de un bizar impuls, se îmbracă, umblă haihui pe străzi, nimereşte într-un bar unde se îmbată.

Un bărbat mărunțel îl bate pe spinare. „Signor Maggiore, veniți la mine, acasă?”

Cummings se împleticeşte, dorind ceva ce nu poate fi definit. Pe o străduță lăturalnică, mărunțelul, împreună cu un acolit, tabără asupra lui,

îl buzunăresc şi îl lasă întins pe caldarâm. Îşi vine în fire după revărsatul zorilor, în duhoarea înțepătoare pe care primele raze ale soarelui o stârnesc pe străduțele Romei înțesate de gunoaie. Izbuteşte să ajungă la hotel fără a fi remarcat, se schimbă, face o baie, se culcă şi doarme douăzeci şi patru de ore în şir. Are senzația că se dezmembrează.

„Trebuie să vă mărturisesc, Eminență, că sunt un vechi admirator al Bisericii. Măreția voastră sălăşluieşte în imensitatea concepțiilor voastre".

Cardinalul lasă capul în jos. „Sunt mulțumit că te-am primit în audiență, fiule. Ai lucrat pentru o cauză dreaptă. Mi s-a vorbit despre activitatea dumitale de la Paris, îndreptată împotriva Uneltirilor lui Anticrist".

„Am muncit pentru binele țării mele". (Cuvintele acestea, luate în contextul lor, nu-l stânjenesc de loc.)

„Există activități mai nobile".

„Ştiu, Eminență... Uneori simt o mare îndoială".

„Eşti poate pe cale de a lua o hotărâre importantă".

„Mă bate uneori gândul. Am admirat întotdeauna Biserica".

Străbate curtea cea mare a Vaticanului şi contemplă îndelung domul bisericii Sfântul Petru. Ceremonia la care a asistat l-a emoționat, scăldându-i ființa în muzică.

Poate ar fi bine să mă convertesc.

Dar pe nava cu care se înapoiază în Statele Unite se gândeşte la altceva; citind ziarele pe care le-a luat cu el pe bord, află cu potolită satisfacție că Leeway Chemical a început negocieri cu firma Frații Sallevoisseux.

„Doamne, sunt mulțumit că scap de macaronarii ăştia", îi spune un ofițer care a făcut parte din misiune.

„Da".

„Italia este o țară frumoasă, dar înapoiată, oricât ar spune ei că acest Mussolini al lor le-a făcut mult bine. După părerea mea, e foarte puțin. Toate țările catolice sunt înapoiate".

„Fără îndoială".

În capul lui, totul se ordonează şi se limpezeşte. Neplăcerea întâmpinată pe străduța aceea din Roma îi semnalează primejdia; pe viitor va trebui să fie

mai prudent. Nu e îngăduit să i se mai întâmple vreodată aşa ceva. O apropiere faţă de Biserica catolică – îi apare acum cu claritate – ar fi o măsură extrem de deplasată în momentul acesta critic. ***În curând voi fi colonel. Nu pot să risc totul, convertindu-mă.***

Suspină. „Am învăţat o mulţime de lucruri”.

„Da, şi eu”.

Priveşte apa, ridică ochii, îmbrăţişează orizontul. Locotenent-colonel... colonel... general de brigadă... general-maior... locotenent general... general?

Un război care ar izbucni nu peste prea multă vreme, ar fi binevenit.

Dar după război. Politicienii ar deveni şi mai puternici. După război...

Nu trebuie încă să adopte o anumită atitudine politică. Sunt prea multe cotituri. Dar, în America, drumul care duce la putere se va numi întotdeauna anticomunism.

„Trebuie să fiu cu ochii în patru”, hotărăşte el.

CORUL:

CE ÎNSEAMNĂ O RANĂ PE CINSTE?

Latrinele, dimineaţa devreme. Şase găuri sub cerul liber, scobite printre mărăcini, la un capăt al bivuacului. Lângă fiecare se află câte un băţ prevăzut cu un rulou de hârtie acoperită cu o cutie de tablă.

Gallagher – De ce nu mă nimereşte odată un glonte, într-una din dimineţile astea afurisite?

Wilson – Porcăria e că nu ştii niciodată dacă are să te nimerească unde trebuie.

Stanley – Eh, dacă mi-aş fi putut alege eu locul, de multă vreme ar fi scăpat Armata de mine.

Gallagher – Aaah, nu există locşor unde să te rănească fără să te doară.

Stanley – Uneori mă gândesc că aş fi foarte mulţumit dacă aş rămâne fără un picior.

Wilson – Altă păcătoşenie, când ai o labă lipsă. Dacă te găseşte bărbatul călare pe nevastă-sa, cum faci s-o iei la fugă? (Râsete.)

Martinez – Poţi să pierzi braţ.

Stanley – Iisuse, e şi mai rău. Aşa ceva nu m-ar încânta de loc. Cum dracu' să-ţi mai câştigi pâinea dacă rămâi ciung, când uneori nici cu două braţe nu ţi-o poţi câştiga?

Gallagher – Aaah, cel puţin împuţitul ăsta de guvern ţi-ar da o pensie.

Wilson – Ce te faci dacă-ţi vine pofta să ţi-o iei la labă?

Gallagher (cu scârbă) – Pfff.

Martinez – Rănit, bun. Ucis, rău. Numai rănit, bun. La dracu' noroc spart în fund.

Stanley – Da, aşa se zice. (Pauză.) Pentru Ridges o rană pe cinste ar fi să-şi piardă capul. (Râsete.)

Gallagher – Cât despre alde Roth sau Goldstein, poţi să le tragi o salvă şi în boaşe, că nici habar n-ar avea.

Stanley – Oh, Iisuse, nu mai vorbiţi de-astea. Simt că mă trec răcorile.

Gallagher – Spurcaţii ăştia din armată le-au socotit pe toate, dinainte, nu poţi nici măcar să te alegi cu o rană bună ca să scapi şi tu mai ieftin.

Stanley – Eu sunt gata să rămân olog, oricând veţi voi. Iscălesc şi o chitanţă, de îndată.

Martinez – Şi eu la fel. Nu prea groaznic. Toglio, cotul ferfeniţă, a plecat.

Wilson – Ce baftă, fir-ar să fie de treabă. Zău aşa, băieţi, am şi uitat cum mai arată miorlăitul ăla de Toglio; nu pot să uit că a scăpat de bucluc doar cu un cot rupt.

(Îi dau înainte cu vorba.)

Partea a treia

PLANTĂ ŞI FANTOMĂ

„Până şi cel mai înțelept dintre voi nu este decât o disonanță, un hibrid de plantă, de fantomă. V-am poruncit însă eu să fiți fantome sau plante?”

NIETZSCHE

1

Recunoaşterea porni în patrulare a doua zi după-amiază. Oamenii se îmbarcară cam la câteva ore înainte de căderea nopţii; scurt timp după aceea ambarcaţia lor ocoli peninsula şi se îndreptă spre capătul vestic al insulei Anopopei. Hula era puternică. Deşi naviga cam la o milă de ţărm, ambarcaţia se repezea în jos apoi se ridica pe culmile valurilor, în vreme ce jerbe de apă se revărsau pe punte, ori inundau rampa de la provă. Era una din acele ambarcaţii folosite pentru debarcarea trupelor în ziua invaziei, dar insuficient echipată pentru a ocoli jumătate din insulă. Îngrămădiţi pe paturi, şi înveliţi cu pânzele lor impermeabile, oamenii se pregăteau pentru o călătorie câinească.

Locotenentul Hearn stătea lângă pilotul de la bară şi se uita la soldaţii de pe puntea de dedesubt. Era puţin ostenit; o oră după ce Dalleson îi comunicase noua lui misiune, primise tot materialul şi se aşternuse pe lucru. Începuse să studieze instrucţiunile de patrulare şi restul zilei şi-l petrecuse verificând echipamentul oamenilor, întocmind listele de raţii şi familiarizându-se cu hărţile şi cu ordinele lui Dalleson. Reacţionase mecanic, eficace, amânând pe mai târziu surpriza şi plăcerea de a nu mai face parte din statul-major al lui Cummings.

Îşi aprinse o ţigară şi se uită iarăşi în jos, la oamenii înghesuiţi în chesonul dreptunghiular. Toţi treisprezece se îmbulzeau într-un spaţiu de zece yarzi lungime şi doi şi jumătate lăţime, cu tot echipamentul, raniţele, armele, muniţiile, lăzile şi paturile de campanie, întinse pe puntea ambarcaţiei. Mai devreme încercase zadarnic să obţină o ambarcaţie cu cuşete suprapuse, instalate de-a lungul pereţilor. Paturile ocupau acum întreg spaţiul disponibil. Oamenii se chirceau, se ghemuiau pe ele, străduindu-se să-şi ferească picioarele de apa care clipocea pe punte. Deşi se adăposteau sub pânze impermeabile, se schimonoseau ori de câte ori ploaia de stropi năpădea puntea.

Hearn le examina pe rând chipurile. Se străduise să le înveţe imediat numele; nu ştia însă nimic despre ei şi esenţialul era să-şi formeze o idee rapidă despre personalitatea fiecăruia. Schimbase câteva cuvinte cu unii din

ei, glumise, dar procedeul acesta, pentru care nu avea aptitudini, nu-i prea plăcea. Putea să afle mai multe observându-i. Partea proastă era că observația cerea timp, iar ei trebuiau să debarce pe plajă şi să intre în acțiune a doua zi de dimineață. Atunci, tot ce ştia în legătură cu ei putea să capete o importanță deosebită.

Pe când le scruta chipurile, Hearn se simți cuprins de o vagă nelinişte. Era o anumită senzație, aproape perceptibilă, de vinovăție, de ruşine poate, care îl năpădea ori de câte ori se plimba prin cartierele mărginaşe şi mizere ale oraşului şi surprindea ostilitatea celor care îl urmăreau cu privirea. Bineînțeles, când vreunul din soldați se uita la el, îi era greu să nu-şi întoarcă privirea. Cei mai mulți aveau chipul aspru, privirea goală, şi ceva rece şi absent în expresie. Luați în grup, păreau să reprezinte o anumită rigiditate întunecată, care excludea orice excese, fie ele de natură fizică sau emoțională. Obrajii lor palizi erau de un cenuşiu murdar, iar brațele şi picioarele le fuseseră năpădite de ulcere tropicale. Se răseseră cu toții înainte de a porni la drum, şi totuşi arătau ca nişte momâi, în straiele lor ponosite.

Hearn se uită la Croft, care îmbrăcase o uniformă de campanie curată. Chircit pe patul său, îşi ascuțea cuțitul de tranşee pe o mică tocilă scoasă din buzunar. Pe Croft îl cunoştea cel mai bine, sau mai precis îşi petrecuse cu el cea mai mare parte a dimineții, discutând despre patrulare; de fapt, însă, nu-l cunoştea de loc. Croft ascultase, clătinase din cap, scuipase din când în când într-o parte, răspunzând la nevoie monosilabic, cu o voce joasă, lipsită de intonație. Evident, Croft era aspru, capabil, şi îşi conducea bine plutonul; Hearn era aproape sigur că prezența sa îl jignea pe Croft. Raporturile dintre ei puteau lua o întorsătură neplăcută, fiindcă Croft ştia mai multe decât Hearn şi, plutonul avea să-şi dea în curând seama de aceasta. Se uita aproape fascinat la Croft, care-şi tot meşterea cuțitul. Posomorât, sergentul îşi apleca obrazul descărnat şi rece asupra mâinilor care frecau lama de piatră. Era ceva împietrit în el, ceva înghețat în conturul strâmt al gurii şi în concentrarea privirii. „Croft e un tip de o asprime fără pereche”, îşi zise Hearn.

Ambarcația se roti, luând pieptiş un talaz. Hearn se prinse zdravăn de o

bară când ambarcaţia se avântă în susul valului.

Mai era şi sergentul Brown, pe care-l cunoştea întrucâtva, cu aerul său de adolescent, cu nasul cârn, cu pistruii şi cu părul său de un castaniu deschis. Soldatul American Tip, agreabil, compozit, imaginat de agenţii de publicitate, în cadrul unor şedinţe ţinute în fum de ţigară şi cu mari dureri de cap. Brown semăna cu toţi soldaţii care zâmbesc din înaltul afişelor; era poate ceva mai scund, mai plinuţ şi mai amar decât s-ar fi cuvenit. „Brown are un cap cam ciudat”, cugetă Hearn. Brown era acoperit de buboaie, privirea îi era vagă şi pierdută parcă în depărtări, pielea îi era zbârcită. Avea o înfăţişare uimitor de bătrânicioasă.

De altfel, toţi veteranii păreau bătrâni. Îi distingeai lesne. Gallagher, care avusese probabil întotdeauna aerul acesta bătrânicios, făcea parte din pluton de o bună bucată de vreme. Şi Martinez, care părea mai plăpând, mai sensibil decât toţi ceilalţi. De dimineaţă, când vorbise cu el, Hearn desluşise nervozitatea de pe chipul său cu trăsături fine şi din felul cum clipea. Dădea impresia că e pe punctul de a leşina, şi cu toate acestea, era probabil un bun soldat. Ca să capete gradul de sergent, un mexican trebuia să fie un bun soldat.

Mai era şi Wilson şi tipul acela căruia îi spuneau Red. Hearn îşi mută privirile asupra lui Valsen. Acesta avea obrajii scofâlciţi, iar pielea înroşită şi aspră scotea în evidenţă albastrul ochilor. Râsul său răguşit era tăios şi batjocoritor, de parcă toate l-ar fi scârbit, de altfel după cum se şi aşteptase. Era probabil singurul om cu care ar fi meritat să stea de vorbă; din păcate, se vedea cât de colo că era inabordabil.

Luaţi împreună, se asemănau oarecum, păreau mai aspri şi mai meschini decât luaţi în parte. Pe punte, în îngrămădeala de paturi, numai chipurile lor păreau să trăiască. Uniformele de campanie erau vechi, de un verde palid, decolorat, şi flancurile ambarcaţiei se acoperiseră de rugină. Oamenii erau lipsiţi de culoare, le lipsea mişcarea, numai chipurile lor erau mobile. Hearn îşi zvârli ţigara.

Cam la o jumătate de milă spre stânga se profila insula. Plaja era îngustă în acel loc şi cocotierii se înălţau parcă din apă; dincolo de liziera lor se desfăşura tufărişul de nepătruns, o învălmăşeală de rădăcini, de liane, de

frunziş şi de copaci. Mai departe, se zăreau nişte coline înfipte cu nădejde în pământ, cu crestele acoperite de vegetație. Contururile lor erau urâte, frânte şi strâmbe, iar stâncile alcătuiau pete golaşe, asemănătoare cu cocoaşa bizonilor vara, când năpârlesc. Hearn simțea apăsarea şi duşmănia acestui ținut. Dacă terenul unde aveau să acosteze era asemenea cu acesta, atunci aveau să-şi taie anevoie drum prin hățişuri. Dintr-odată ideea acestei patrulări îi păru oarecum fantastică.

O clipă, zgomotul regulat al motoarelor îi stăpâni iarăşi auzul. Faptul că generalul îi încredințase această misiune, făcu să-i pară suspectă; privea cu neîncredere motivele care îl împinseseră pe Cummings să o inițieze. Părea de neconceput ca generalul să fi săvârşit greşeala de a-l muta aşa, la întâmplare; ştia desigur că aceasta era pe placul lui Hearn.

Ar fi posibil oare ca hotărârea de a-l muta să fi venit de la Dalleson? Hearn se îndoia. Era lesne de închipuit scena în care Cummings îi sugerase ideea lui Dalleson. Şi se putea prea bine ca misiunea aceasta de cercetare să fi fost concepută numai ca un corolar al ideii generalului de a-l afecta la plutonul Recunoaştere.

Toate acestea păreau puțin neverosimile. Ştia câtă ură putea acumula Cummings, dar nu-i venea să creadă că ar fi fost capabil să rişte timp de o săptămână existența unui pluton, numai pentru a-şi satisface o mică răzbunare. Existau alte mijloace, mai puțin costisitoare; pe de altă parte era un militar prea experimentat pentru a-şi permite să facă un lucru fără rost. În sinea lui considera absolut necesară această misiune pentru desăvârşirea manevrelor sale tactice. Pe Hearn îl preocupa mai mult faptul că generalul nu era poate conştient de propriile sale motive.

Un marş de treizeci sau patruzeci de mile printr-o junglă neexplorată, străbaterea unui defileu, recunoaşterea pozițiilor inamicului şi apoi înapoierea pe coastă, păreau aproape irealizabile; cu cât chibzuia mai profund, cu atât îşi dădea seama de dificultățile acțiunii. Desigur, era lipsit de experiență, misiunea putea să se dovedească până la urmă mai uşoară decât îşi închipuise, dar reuşita rămânea totuşi îndoielnică.

Faptul că i se încredințase plutonul îi dădea o uşoară satisfacție umbrită de dificultatea misiunii. Oricare ar fi fost motivele lui Cummings, nu exista

altă misiune pe care Hearn s-o fi preferat acesteia. Prevedea o serie de neplăceri, de primejdii, de dezamăgiri inevitabile, dar, cel puțin, era o acțiune pozitivă. De câteva luni încoace i se întâmpla pentru prima oară să dorească unele lucruri, să le dorească simplu, cinstit. Dacă va şti cum să se descurce, dacă evenimentele vor lua o întorsătură dorită, va izbuti să stabilească un fel de contact cu oamenii săi. Căci plutonul era bun.

Încerca o oarecare surpriză. Felul lui de a judeca era prea naiv, prea idealist, şi asta nu-i semăna de loc. Era de ajuns să privească lucrurile sub alt unghi, pentru ca să-i apară în tot ridicolul lor. Un pluton bun... Ca să facă ce? Bun, pentru că se arăta zelos într-o instituție pe care o dispreţuia, o instituție a cărei anatomie îi fusese expusă de către Cummings. Sau pentru că era plutonul său, copilul său? Concept al proprietății particulare, pentru care descoperea o înțelegere bruscă. Paternalism! „Adevărul e, gândi el zâmbind, că nu sunt gata pentru noua ordine a lui Cummings, unde totul e pus în circulație şi nu mai există posesiune proprie".

Oricum, îşi dădea seama că mai devreme sau mai târziu avea să-i devină de înțeles natura propriilor sale motive. Că era mai bine aşa, o ştia din intuiție. Îi îndrăgise repede, aproape instinctiv, pe cei mai mulți oameni din pluton, şi constata plin de uimire că voia să le câştige simpatia. Le făcuse chiar avansuri, lăsând să se înțeleagă că avea să le fie prieten, folosind şiretlicuri împrumutate inconştient de la tatăl său, sau de la unii ofițeri. Se pricepea să manifeste acea camaraderie care-şi atinge mai întotdeauna ținta, când ai de-a face cu americani; tehnica implica o oarecare promiscuitate, de altfel nu prea primejdioasă dacă ştiai să ții situația în mână; în asemenea cazuri reuşeai, chiar dacă erai în realitate un fățarnic. Dar Hearn era convins de sinceritatea sa.

În fond, care era scopul său? Să facă dovada că generalul nu avea dreptate? O clipă îşi puse această întrebare, apoi încetă să-i mai acorde atenție. Ducă-se dracului introspecția. N-avea rost să-şi pună capul la contribuție înainte de a se documenta mai temeinic; afară de aceasta, se afla de prea puțin timp la comandă plutonului şi nu voia să ia hotărâri pripite.

Chiar dedesubtul lui, Red şi Wilson sporovăiau, înghesuiți pe paturile lor alăturate. Împins de un imbold neaşteptat, Hearn coborî scara care ducea pe

punte.

Făcu un semn din cap către Wilson.

— Cum merge? întrebă el.

Cu o oră mai înainte, în hohotele de râs ale camarazilor săi, Wilson se agățase de parapetul lateral al vasului şi se chircise peste margine.

— Eh, destul de bine, domnule locotenent, suspină Wilson. Trag nădejde să-mi treacă până mâine.

Valsen pufni pe nări.

— Ți-ar trebui un clondir de calmant ca să-ți treacă.

Wilson clătină din cap. O expresie îngândurată îi întunecă deodată chipul său îndeobşte vesel, o expresie puțin potrivită cu trăsăturile sale blajine.

— Sper că blestematul ăla de doftor s-a înşelat şi că n-o să am nevoie de op-perație.

— E ceva în neregulă? întrebă Hearn.

— Aha, am măruntaiele prăpădite, domnule locotenent. Sunt plin de puroi înăuntru, şi doftorul a zis că o să-mi taie burta. Wilson clătină iar din cap. Nu pricep nimic, oftă el. Am avut de mai multe ori sculament, dar a fost o jucărie să scap de el.

Ambarcația făcu mai multe salturi, provocate de o serie de valuri; Wilson, fulgerat de un junghi, îşi muşcă buzele.

Red aprinse o țigară.

— Pentru numele lui Dumnezeu, dacă te iei după tot ce spun netoții ăştia de doftori…

Se îndreptă de spinare pentru o clipă şi scuipă peste parapet, urmărind cu privirea flegma aspirată pe loc de spuma stârnită de mersul vasului.

— Ăştia nu ştiu decât să-ți dea hapuri şi să te bată cu palma pe spinare; când e vorba de doftori militari, se mulțumesc să te îndoape doar cu hapurile.

Hearn râse.

— Vorbeşti din experiență, Valsen?

Red nu răspunse şi, după o clipă, Wilson oftă iarăşi.

— Fir-ar să fie, măcar să nu fi plecat astăzi. Nu mă sperie treaba pe care trebuie s-o facem, nu-mi pasă dacă mi se dă o corvoadă sau alta, n-are

importanță, dar nu-mi place că sunt bolnav.

— Drace, o să-ți treacă, spuse Hearn cu nepăsare.

— Nădăjduiesc şi-au, domnule locotenent, zise Wilson, mişcând capul. Nu sunt un chiulangiu, toți ştiu că îmi place mai bine să fac treabă decât să trândăvesc şi să mor de plictiseală, dar de la o vreme nu mai sunt în stare de nimic din pricina durerilor, nu mai pot munci ca înainte.

Scutură un deget spre Hearn, care-i privi părul blond-roşcat de la încheietura mâinii, lucind în soare.

— De vreo săptămână încoace am lăsat-o mai moale cu lucrul şi Croft mă ocărăşte mereu. Te simți prost când un camarad cu care ai stat doi ani împreună în acelaşi pluton îşi închipuie că tragi chiulul.

— Nu-ți mai face sânge rău, Wilson, fornăi Red. Am să vorbesc cu nătărăul ăsta de mecanic să fie mai cu băgare de seamă la valuri.

Pilotul făcea parte dintr-o companie de geniu.

— Am să-i spun să meargă mai domol.

În glasul său batjocoritor se desluşea o nuanță de dezgust.

Hearn îşi dădu seama că de la începutul conversației Valsen nu i se adresase niciodată direct. Şi pentru ce îi spunea Wilson toate acestea? Ca un fel de alibi? Nu-i venea să creadă. Vocea lui Wilson îi păruse oarecum abstractă, ca şi cum ar fi vrut să-şi explice lui însuşi ceva. Wilson îl ignora şi Valsen părea să nu-l poată suferi.

„Ei bine, să-i ia dracu'!" Nu avea să li se bage pe gât. Se întinse, căscă uşor.

— Nu vă pierdeți cu firea, băieți.

— Mda, domnule locotenent, mormăi Wilson.

Red nu scoase o vorbă. Iritat, morocănos, însoți cu privirea-i rece pe Hearn, care urca scara.

Croft sfârşise de ascuțit cuțitul său de tranşeu şi, în vreme ce Hearn şi Wilson continuau să stea de vorbă, îşi croi drum spre adăpostul rampei din față. Servindu-se de acest prilej, Stanley îl ajunse din urmă. Era un loc destul de confortabil pentru a sta puțin la taifas; desigur, puntea era inundată, dar etrava îi ferea de vânt. Stropii de apă care udau puntea se

scurgeau spre pupa fără să lase băltoace în urmă.

Stanley începu să vorbească pe nepregătite.

— E o ruşine să ne arunce ofițerul ăsta în spinare. Nimeni nu poate conduce plutonul mai bine ca tine, şi decât să ne fi trimis pe ageamiul ăsta, mai bine ți-ar fi dat ție comanda.

Croft ridică din umeri. Transferarea lui Hearn îl duruse mai mult decât îşi mărturisea singur. Comanda plutonul de atâta vreme, încât îi era puțin cam greu să se deprindă cu gândul că de-acum înainte se va afla sub ordinele unui superior. Prezența lui Hearn îl silea să-şi amintească în fiece clipă că, deşi mai putea da ordine, comanda unității nu-i mai aparținea.

Hearn era duşmanul său. Fără a fi formulat anume aceasta, ideea îşi găsea expresia în tot ceea ce făcea Croft. În mod automat, îl socotea vinovat de schimbările intervenite şi îi purta instinctiv pică. Sentimentele lui erau de altfel foarte confuze. Prins de prea multă vreme în angrenajul supunerii militare, nu putea să-şi mărturisească duşmănia. A nesocoti un ordin, a nu te supune, era ceva imoral în ochii lui Croft. În plus, nu putea face nimic. „Ține-ți gura dacă nu poți face nimic”, era una din rarele sale maxime.

Vorbele lui Stanley îl unseră pe inimă, dar nu răspunse.

— Cunosc îndeajuns firea omenească, declară Stanley, şi ți-o spun fără înconjur că prefer să comanzi tu patrula asta, decât un locotenent pe care ni l-au trimis plocon.

Croft scuipă. „Stanley are limbă cam lungă, îşi zise el. Evident, e un linguşitor, dar dacă în afară de asta băiatul îşi vede de treabă, n-am de ce să mă supăr”.

— Poate, admise el.

— Bun, acum gândeşte-te la misiunea asta: o să fie a naibii de grea. Avem nevoie de cineva care să se pricească.

— Tu ce părere ai despre treaba asta? întrebă Croft încet.

Sări într-o parte, ca să evite o ploaie de stropi.

Stanley ştie că i-ar face plăcere lui Croft dacă i-ar spune că acceptă misiunea fără crâcnire. Trebuie să răspundă însă cu prudență. Dacă s-ar arăta entuziast, spre deosebire de ceilalți, care nu manifestau niciun zel, Croft nu s-ar mai încrede în el. Îşi pipăi mustața, oare rămăsese subțiratică

şi rară, în ciuda îngrijirilor lui.

— Ştiu eu, ce să spun? Patrularea trebuie să fie efectuată şi atunci de ce să n-o facem noi. Ca să fiu cinstit, Sam, se încumetă el, poate că e nerozie, dar nu-mi pare rău că am luat-o din loc. Te oboseşti să tot stai degeaba, ai chef să faci ceva.

Croft îşi mângâie bărbia.

— Asta e părerea ta?

— Ei bine, n-o s-o spun la toți, dar asta e părerea mea.

— Hm, hm.

Cu bună ştiință, Stanley zgândărise una din pasiunile esențiale ale lui Croft. După o lună de corvezi şi patrulări monotone, nervii îi erau încordați în aşteptarea acțiunii. Orice patrulare vrednică de acest nume l-ar fi încântat. Dar aceasta... până şi concepția ei îl impresiona. Deşi nu se arăta, era plin de nerăbdare; timpul se scurgea prea încet pe ambarcație, Toată după-amiaza îşi frământase mintea, gândindu-se la pistele pe care aveau să le urmeze, trecând mintal în revistă terenul. Nu exista decât o singură hartă aeriană a acestei regiuni dosnice, dar el o cunoştea pe dinafară.

Şi încă o dată, îl înfioră o tresărire neplăcută, când îşi aminti că plutonul şi patrularea nu se mai aflau sub comanda sa.

— Da, aşa e, zise el, şi află de la mine că generalul Cummings e cineva, dacă a putut calcula toate astea.

Stanley încuviință dând din cap.

— Băieții bodogănesc într-una şi spun că s-ar fi descurcat mai bine decât el, dar nici pentru el nu-i o treabă prea uşoară.

— Te cred, zise Croft.

Privi în depărtare, apoi îl împinse pe Stanley cu cotul.

— Ia uită-te, spuse el.

Cu o umbră de gelozie, îl observase pe Wilson, care vorbea cu Hearn.

Fără să-şi dea seama, Stanley imită accentul lui Croft.

— Crezi că şmecherul ăsta de Wilson îl linguşeşte?

Croft râse molcom şi rece.

— Dracu' ştie, de la o vreme cam trage chiulul.

— Mă întreb dacă e într-adevăr bolnav, rosti Stanley cu îndoială.

Croft clătină din cap.

— Nu poți să ai încredere în Wilson, decât atâta vreme cât îl ai în fața ochilor.

— Aşa l-am categorisit şi eu.

Stanley se simțea în formă. Dacă Brown repeta necontenit că nimeni nu se putea înțelege cu Croft, era fiindcă nu ştia cum să-l ia. Croft era omul regulamentelor. Era de ajuns, să te apropii de el cu dibăcie. Bun lucru să te împrieteneşti cu sergentul.

Cu toate acestea Stanley nu se putuse dezbăra de o anumită încordare, în tot timpul convorbirii sale cu Croft. În primele săptămâni după sosirea sa în pluton, încercase aceeaşi stare de tensiune în raporturile sale cu Brown; acum Croft îl ținea sub presiune, Stanley nu-i spunea niciodată ceva fără să aibă un gând ascuns. Acționa automat. Nu-şi spunea niciodată în mod conştient – e o bună idee să te arăți a fi de acord cu Croft. Când vorbea, credea ceea ce spunea; mintea îi lucra mai iute şi mai eficace decât limba, astfel încât i se întâmpla să se mire uneori de propriile sale cuvinte.

— Da, ciudat tip şi Wilson ăsta, zise el cu glas înăbuşit.

— Hm, hm.

Stanley se simți oarecum deprimat. Era, poate, cam târziu să caute prietenia lui Croft. Ce putea să mai aştepte de la acesta, acum, când un ofițer comanda plutonul? Unul dintre motivele pentru care îl ura pe Hearn, era că acesta îi răpea posibilitatea de a lua locul lui Croft, dacă s-ar fi ivit cazul. Nici nu-i trecuse prin minte vreodată că Martinez sau Brown ar fi putut căpăta comanda plutonului. De fapt, ambiția lui era vagă tocmai fiindcă nu se oprea în acel punct. Stanley nu urmărea o țintă unică; visurile lui erau întotdeauna vagi.

În timp ce Vorbeau, Croft şi Stanley îşi descopereau realmente puncte comune, care-i apropiau. Croft simțea o uşoară afecțiune față de Stanley. „Stanley nu e un băiat rău”, îşi zise el.

Sub picioarele lor, puntea vibra în bătaia valurilor, soarele aproape asfințise şi cerul se acoperea cu nori. Vremea începea să se răcească şi trebuia să te fereşti de vânt ca să-ți poți aprinde țigara.

Gallagher îşi croise un drum spre provă. Stătea tăcut, aproape de Croft şi

de Stanley; trupul său subțire şi noduros era scuturat de fiori. Ascultau clipocitul apei care se izbea de flancurile ambarcației.

— Acum ți-e cald şi după un minut ți-e frig, bombăni el.

Stanley îi zâmbi. Socotea necesar să se comporte cu oarecare tact, fiindcă Gallagher devenise supărăcios de când îşi pierduse nevasta. În fond, îl dispreţuia pe Gallagher, care îl plictisea şi îl stânjenea totodată.

— Cum te mai simți, băiete dragă? întrebă el.

— Bine, răspunse posomorât Gallagher.

Cenuşiul cerului îl făcea lugubru. De la moartea lui Mary devenise nespus de sensibil la schimbările de timp şi i se întâmpla adesea să lâncezească într-o dulce melancolie, care-l aducea în pragul plânsului. Voința şi, ceea ce era mai ciudat, amărăciunea lui îşi pierduseră tăria; purta mai departe masca sa furioasă, exploda uneori într-o revărsare de sudalme, însă Red, Wilson şi încă vreo doi nu se mai lăsau înşelați.

— Hm, bine, bombăni el iarăşi.

Simpatia pe care i-o arăta Stanley îi irita, căci îi simțea fățărnicia; de câtva timp devenise mai perceptiv.

Se întrebă pentru ce venise lângă ei şi fu ispitit să se înapoieze la patul său, dar aici era mai cald. Dedesubtul său puntea vibra, se clătina.

— Cât dracu' o să mai stăm aşa, îngrămădiți ca nişte sardele? mârâi el.

După o pauză, Croft şi Stanley începură iarăşi să vorbească despre patrulare; Gallagher îi asculta înciudat.

— Vreți să vă spun eu cum o să fie afurisita asta de patrulare? se pomeni el zicând. Mare noroc dacă o să scăpăm cu capetele pe umeri, fir-ar să fie de treabă!

Îl încolțiră remuşcările şi frica. „Nu trebuie să mai înjur", îşi zise el. De când primise ultima scrisoare de la nevastă-sa, se străduia să fie mai bun. Sudalmele sale erau nelegiuite, credea el, şi se temea să nu atragă asupra capului său alte pedepse.

La spaima pe care i-o stârneau camarazii săi vorbind despre patrulare se adăuga remuşcarea de a se fi pornit pe înjurături. Se văzu din nou, în închipuirea sa, zăcând fără viață pe o câmpie, şi un spasm nervos îl străbătu dureros de-a lungul spinării. Soldatul japonez ucis de mâna lui Croft îi

apăru prăvălit în poiana înverzită.

Stanley nu-l băgă în seamă.

— Ce ai de gând să faci dacă nu putem trece prin defileu?

Era important să ştie toate lucrurile astea dacă ar fi să ia vreodată comanda plutonului. Nu se ştia ce accidente puteau interveni. Se silea să nu se gândească la cei care ar putea să moară, aşa că accidentele la care se referea le plasa în abstract, într-un fel de gol necuprins.

— Am să-ți dau o povață, zise Croft. Cuvintele sunau ciudat în gura lui; nu dădea aproape niciodată povețe. În armată, dacă nu poți face ceva într-un anumit fel, atunci fă-l dracului în alt fel.

— Cum ai, proceda atunci? Ai trece peste culmea muntelui?

— Locotenentul comandă – nu eu.

— Hm, exclamă Stanley, strâmbându-se.

Se simțea foarte tânăr alături de Croft, şi nu încerca să ascundă acest lucru. Fără să caute tâlcuri, presupunea că lui Croft nu i-ar fi plăcut să-l vadă prea înfumurat.

— Dar dacă plutonul ar fi sub comanda, mea, aşa aş face, adăugă Croft.

Gallagher nu-i asculta decât pe jumătate. Convorbirea lor îl izbea neplăcut; superstițios, îndopat cu tabu-uri, îşi spunea că e primejdios să vorbeşti despre lupte. În descurajarea sa, patrularea îi apărea ca o viziune întunecată, plină de oboseală, de primejdii şi de nenorociri. Sfârşi prin a se înduioşa de propria sa soartă şi ochii i se umplură de lacrimi. Spre a şi le înăbuşi, se întoarse furios spre Stanley:

— Crezi că o să ai o vedere frumoasă din vârful muntelui? Mare minune dacă ai să scapi teafăr!

Se stăpâni la timp să nu înjure.

De data asta nu-l mai putură ignora. O secundă, Stanley îşi aminti cât fusese de neaşteptat, de ridicul chiar, felul în care Minetta căzuse rănit, şi aceasta făcu să-i reînvie emoția încercată atunci. Încrederea în sine era serios zdruncinată.

— Vorbeşti cam mult, se adresă el lui Gallagher.

— Dacă nu-ți place, ştii ce-ai de făcut.

Stanley făcu un pas spre Gallagher, dar se opri. Gallagher era mai bicisnic decât el, aşa că n-ar culege nicio glorie dacă l-ar bate. Mai mult, Stanley simțea nedesluşit că ar fi fost ca şi cum ar fi căutat râcă unui invalid.

— Ia ascultă, Gallagher, aş putea să te fac praf, zise el.

Nu-şi dădea seama că repeta însăşi cuvintele pe care i le adresase Red în dimineața debarcării pe insulă.

— Aşaaa, exclamă Gallagher, fără să facă însă nicio mişcare. Se temea de Stanley.

Croft îi urmărea cu indiferență. Şi pe el îl enervase izbucnirea lui Gallagher. Nu uitase atacul japonez de pe râu şi i se întâmplase şi lui să viseze că un talaz uriaş se ridica să-l înghită, fără ca el să poată schița un gest de apărare. Deşi nu făcuse nicio apropiere între atacul nocturn şi vis, simțea însă intuitiv că acesta din urmă corespundea unei slăbiciuni lăuntrice nemărturisite. Izbucnirea lui Gallagher îl tulburase, şi o frântură de secundă se gândi foarte conştient, la propria sa moarte. „Mare neghiobie să-ți vâri aşa ceva în dovleac”, îşi zise el. Nu izbuti să alunge însă gândurile negre. În ochii lui Croft moartea era infailibilă. Ori de câte ori cădea în luptă câte un om din pluton sau din companie, Croft resimțea o sinistră şi paşnică satisfacție, ca şi cum orice moarte era inevitabil de dreaptă. Ceea ce îl sâcâia în clipa aceasta, era gândul că putea fi şi el târât în angrenaj. Pe Croft nu-l molipsise acel amestec deosebit de pesimism şi fatalism de care sufereau Red şi Brown. Croft nu credea că prelungirea şederii în mijlocul focului, al primejdiilor, micşora şansele de a scăpa cu viață. Croft socotea că un om era sortit să fie ucis sau să scape, şi el se considerase întotdeauna scutit de la sine de aşa ceva. Dar acum nu mai era atât de sigur. Presimțiri rele îi dădeau târcoale.

După ce dispăru pericolul unei încăierări între Stanley şi Gallagher,

oamenii rămaseră tăcuţi, la adăpostul rampei; simţeau puterea mohorâtă a oceanului prin placa subţire de metal a punţii. Şi Red venise lângă ei, şi acum stăteau cu toţii neclintiţi, încovoiaţi sub ploaia de stropi, care-i făcea din când în când să se înfioare. Stanley şi Croft reluară discuţia în legătură cu patrularea; Red îi asculta, animat de un resentiment surd. Îl durea spinarea şi asta îl enerva. Îl enerva şi tangajul ambarcaţiei şi îmbulzeala datorită paturilor prea apropiate şi lipsa de spaţiu, şi tonul glasului lui Stanley.

— Ştii, îi mărturisea Stanley lui Croft, n-aş putea să spun că sunt încântat fiindcă fac parte din patrulă, socotesc însă că o să fie o experienţă interesantă. Nu sunt decât un biet gradat, dar îmi dau seama că avem o datorie pe care, fără experienţă, n-am putea s-o ducem la bun sfârşit.

Red suflă pe nări dispreţuitor: cuvintele lui Stanley vădeau o modestie prea pronunţată pentru gustul său.

— Nu ai altceva de făcut decât să deschizi ochii, zise Croft. Majoritatea băieţilor din pluton merg ca o turmă de oi, ţinând capul în pământ.

Red suspină. Ambiţia lui Stanley îl scârbea, dar dispreţul său izvora dintr-un simţământ de nelinişte pe care îl înţelegea într-o oarecare măsură. Îl rodea invidia. Şi această contradicţie îl demoraliza. „Eh, gândi el, ce rost are să-mi fac sânge rău?” Stanley n-avea decât să urce în grad, în fiecare lună; avansările nu-l fac pe om fericit. Noroc ai numai dacă scapi cu maţele negăurite de vreun glonte. Simţi cum i se încrânceneazǎ pielea pe spinare şi, fără să vrea, îşi întoarse privirile spre peretele neted de metal al rampei de la provă. Din ziua în care aşteptase, doborât şi fără apărare, să fie ucis de soldatul japonez, îl cuprindeau accese periodice de nelinişte. Adeseori, noaptea, se trezea brusc, se foia în aşternut şi începea să dârdâie.

„De ce naiba să mă complic alergând după galoane? se întreba el. Ori de câte ori ar muri câte un om din plutonul meu, m-aş gândi numai la el. Nu-mi place să primesc ordine de la nimeni şi nu-mi place nici să dau ordine”. Se uita la Hearn, care stătea în picioare, la pupa vasului, şi o mânie surdă îi umflă pieptul. „Blestemaţii ăştia de ofiţeri, se zburli el. O adunătură de studenţi, care îşi închipuie că la război se merge ca la un meci de fotbal. Dobitocul ăsta e încântat fiindcă e trimis să se lupte”. Îl răscolea o ură

clocotitoare, pătimaşă față de oricine i-ar pune viața în primejdie. „Ce-i pasă generalului dacă ni se face de petrecanie? Pentru el n-ar fi decât o experiență neizbutită. Iar noi, nişte cobai”.

Stanley îl amuza, îi stârnea ironia. Emoțiile prin care trecea, se preschimbară în vorbe.

— Hei, Stanley, crezi că or să te decoreze cu Steaua de Argint?

Stanley îl privi cu îndârjire.

— Du-te dracului, Red.

— Nu te pripi, camarade, îi zise Red, Izbucni în râs şi se întoarse spre Gallagher. Să ştii că o să-i dea medalia Găoazei purpurii.

— Ia ascultă, Red, rosti Stanley, încercând să strecoare un ton de amenințare în glas. Ştia că Croft îl observă.

— Ei, nechează Red.

Nici el n-avea chef de harță. Spinarea nu-l mai durea, dar se simțea slăbit şi letargic. Îşi dădu brusc seama că atât el cât şi Stanley se schimbaseră în lunile din urmă, de când sosiseră la Anopopei; Stanley se mai împlinise, părea mai arătos, mai sigur de sine. Era încă în creştere. Red era conştient de slăbiciunea obosită a propriului său trup. Tocmai acest motiv, la care se adăugau îndoielile sale, îi dădură tăria să meargă înainte.

Lui Gallagher i se făcu iarăşi frică; nu voia să fie târât în cine ştie ce istorie. În ultimele săptămâni se închisese în el; devenise pasiv, accesele sale de furie ocazionale îl lăsau fără resort. Şi, totuşi, nu voia să bată în retragere: Red era unul din prietenii lui cei mai buni.

— Red nu are nevoie să-mi țină isonul, mormăi el.

— Fiindcă vă aflați pe front de mai multă vreme decât mine, vă închipuiți că sunteți dați dracului?

— Poate, zise Gallagher.

Stanley ştia că trebuie să-i spună câteva lui Red dacă vrea să crească în ochii lui Croft, dar nu se simțea în stare. Zeflemelile lui Red îi sfâşiaseră siguranța şi încrederea în sine şi pe neaşteptate se văzu silit să recunoască faptul că era îngrozit la gândul unei bătăi. Aspiră adânc.

— Acum nu e momentul, aşteaptă numai să ne întoarcem.

— Să-mi scrii.

Contururile gurii lui Stanley se înăspriră, dar nu găsi niciun răspuns. Se uită la Croft, al cărui chip era impasibil.

— Atâta aş vrea: să vă am pe amândoi în grupa mea, le spuse el lui Red şi lui Gallagher.

Aceştia îi râseră în nas.

Croft era contrariat. Oscilase între dorința de a asista la o încăierare şi teama efectului demoralizant pe care ar fi avut-o neîndoios asupra moralului oamenilor. Acum nu simțea decât dispreț pentru Stanley; un gradat trebuia să ştie cum să-şi pună oamenii la punct, fără a se compromite. Scuipă peste rampă.

— Ce v-a venit? Vedeți roşu? zise el cu răceală.

Vorbăria fără rost îl enerva.

Tăcură iarăşi cu toții. Încordarea care-i încrâncenase se muiase ca o foaie de hârtie îmbibată cu apă. Cu excepția lui Croft, toți se simțeau uşurați. Dar imaginea misiunii îi învăluia ca un giulgiu întunecat. Fiecare se retrăgea într-o tăcere plină de temeri. Noaptea cobora peste ei ca o prevestire rea.

Muntele Anaka apăru în zare, ridicându-se deasupra insulei. Rece şi îndepărtat, se arcuia deasupra junglei înconjurătoare, înălțându-se greoi până în nori. Licărirea cafenie a asfințitului îi dădea aspectul unui uriaş elefant cenuşiu, ridicat pe labele dinainte, cu partea dinapoi pierdută în încâlceala verde a vizuinei sale. Muntele părea înțelept, puternic şi înspăimântător în dimensiunile sale. Gallagher îl contempla, absorbit de frumusețea pe care nu putea să o exprime. Ideea, imaginea pe care şi le făurise întotdeauna despre ceva mai pur, mai limpede, mai frumos decât viața trudnică pe care o trăia, începu să vibreze înăuntrul lui, să răsune cu putere crescândă. O clipă, i se păru că ar putea traduce în cuvinte ceea ce simțea, o clipă care se topi cu repeziciune, lăsându-l parcă într-un nimb de încântare, de bucurie tulburătoare. Îşi umezi buzele şi începu să-şi jelească din nou nevasta.

Croft era mişcat până în fundul sufletului. Muntele îl atrăgea, îl copleşea, îl înflăcăra cu măreția sa. Niciodată nu-l văzuse cu atâta limpezime; împotmolite în junglă, falezele lanțului muntos Watamai ascunseseră privirii culmea muntelui. Îl privea acum cu nesaț, cercetându-i muchiile, resimțind

o dorință instinctivă să se cațere pe munte, să ajungă în vârf, să ştie că toată masa aceea grandioasă se afla sub picioarele sale. Era nespus de emoționat; ca după moartea lui Hennessey, sau după ce-l ucisese pe prizonierul japonez, încerca un respect amestecat cu teamă, cu dorințe năvalnice, cu un extaz ciudat. Uitase de oamenii din preajma sa şi contempla piscul, cu un simțământ învecinat cu ura.

— Cumplit de bătrân mai e şi muntele ăsta, zise el în cele din urmă.

Red nu simțea decât tristețe şi o vagă sfârşeală. Fraza lui Croft îl tulbură pe nesimțite. Examină muntele fără emoție, aproape cu indiferență. Dar când îşi întoarse privirea, îl năpădi frica, aceeaşi frică pe care o încercaseră cu toții într-un moment sau altul al zilei. Ca oricare din camarazii săi, şi el se întreba dacă această patrulare nu avea să fie ultima.

Goldstein şi Martinez vorbeau despre America. Din întâmplare, cuşetele lor erau lipite una de alta, aşa că îşi petrecură mai toată după-amiaza la adăpostul pelerinelor lor impermeabile. Goldstein se simțea într-o stare de spirit destul de bună. Raporturile sale cu Martinez nu fuseseră niciodată prea cordiale, dar sporovăiau de câteva ore şi confidențele începuseră să capete un caracter intim. Goldstein era fericit ori de câte ori găsea pe cineva care să se poarte cu el prietenos; firea sa ingenuă îl făcea să se simtă plin de încredere. Era însă nenorocit, fiindcă prieteniile legate cu camarazii săi din pluton nu păreau să fie trainice. Cei cu care întreținea, întâmplător, discuții lungi şi prieteneşti, a doua zi îl jigneau sau nu-l mai băgau în seamă, fără să priceapă pentru ce. În ochii săi, ori erau prieteni, ori nu erau; schimbările de atitudine sau lipsa de sinceritate scăpau înțelegerii sale. Era nefericit, fiindcă se socotea mereu trădat.

Totuşi, nu-şi pierdea niciodată curajul cu desăvârşire. De fapt era un om activ, pozitiv. Dacă-l răneai sufleteşte, dacă vreunul din prieteni nu se dovedea vrednic de încredere, Goldstein îşi rumega necazul, se tămăduia, apoi o lua de la început cu mai multă râvnă. Deoarece îndurase o mulțime de grosolănii de la sosirea sa în pluton, devenise mai viclean, mai prudent în ceea ce spunea şi făcea. Dar era mult prea afectuos ca să poată opune rezistență; orice manifestare de prietenie îl găsea gata să-şi uite

nemulțumirile şi să răspundă cu căldură şi simplitate. Acum, îşi îndrepta toată simpatia către Martinez. Dacă i s-ar fi cerut părerea, ar fi spus: Martinez e un băiat minunat; puțin cam greoi, dar tare cumsecade; e sergent, dar se poartă democratic.

— În America, spunea Martinez, întotdeauna multe ocazii bune.

— Oh, nu ducem lipsă de aşa ceva, încuviință Goldstein cu ton doctoral. Am câteva idei pentru înjghebarea unei afaceri, am chibzuit îndelung, fiindcă dacă vrei să mergi înainte, trebuie să-ți faci singur drum. E bun salariul care-ți vine regulat şi care-ți dă o senzație de securitate, însă cu prefer să fiu propriul meu patron.

Martinez încuviință.

— Mulți bani în afacerea ta?

— Uneori.

Martinez rămase gânditor. Bani! Palmele i se umeziră. Îi veni în minte un oarecare Isidro Juaninez, proprietar de bordel, căre-l fascinase pe vremuri. Se înfioră când şi-l aminti pe Isidro, vânturând teancuri groase de dolari.

— După război, poate las armată.

— Ar trebui negreşit s-o faci, zise Goldstein. Eşti un băiat inteligent şi vrednic de încredere.

Martinez suspină.

— Totuşi...

Nu ştie cum să-şi exprime gândurile. Întotdeauna îl stingherea faptul că trebuie să sublinieze că e mexican. Îşi închipuia că ar fi fost o necuviință din partea lui dacă l-ar fi făcut pe interlocutor să creadă că îl socotea răspunzător de o stare de lucruri care voia ca slujbele bune să nu fie la îndemâna unui american de origine mexicană. Ceva mai mult, nutrea întotdeauna speranța nesăbuită că ar putea fi luat drept spaniol get-beget.

— Dar nu am carte, zise el.

Goldstein clătină din cap compătimitor.

— Într-adevăr, e o piedică. Am vrut întotdeauna să isprăvesc liceul, şi simt că astă îmi lipseşte. Dar în afaceri e de ajuns să ai un cap bine înfipt pe umeri. Cred cu toată seriozitatea în necesitatea cinstei şi sincerității în afaceri. Toți oamenii cu adevărat mari au reuşit numai datorită corectitudinii

şi bunei-cuviinţe.

Martinez clătina afirmativ din cap. Ar fi vrut să ştie cât de mare e încăperea în care se țin banii, când eşti foarte bogat. Prin minte i se perindau costume luxoase, pantofi lustruiţi, cravate pictate de mână, blonde zvelte, graţioase şi fermecător de plăpânde.

— Un om bogat face tot ce place la el, zise Martinez admirativ.

— Ei bine, dacă aş fi bogat, mi-ar plăcea să fiu milos. Şi... ceea ce vreau, e să trăiesc după pofta inimii, să am o casă frumoasă, viitorul asigurat... Cunoşti New York-ul?

— Nu.

— Este acolo o suburbie în care aş vrea să locuiesc, spuse Goldstein, dând din cap a încuviinţare. Un loc într-adevăr frumos locuit de oameni simpatici, instruiţi, rafinaţi. N-aş vrea ca fiul meu să crească în aceleaşi condiţii ca mine.

Martinez admise şi acest lucru, Nu avusese niciodată convingeri sau ambiţii bine definite şi se simţea umilit ori de câte ori vorbea unor oameni cu planuri limpezi şi hotărâte.

— America ţară bună, zise el cu convingere.

Îl năpădi o vâlvătaie scurtă, dar virtuoasă, de patriotism, ce lumină imaginea pe jumătate ştearsă a unei clase în care copiii cântau ***My Country, Tis of Thee.*** Pentru prima oară de atâţia ani se văzu iar cu ochii minţii îmbrăcat aviator, şi dorinţe nedesluşite îi năpădiră sufletul.

— Eu învăţat bine citeşti la şcoală, spuse el. Învăţătoarea gândea eu inteligent.

— Sunt sigur de asta, zise Goldstein încrezător.

Marea se mai potolise şi ploaia de stropi cădea asupra lor din ce în ce mai rar.

Martinez aruncă o privire circulară şi ascultă o clipă murmurul conversaţiilor.

— Lungă călătorie, zise el.

Gallagher se înapoiase la cuşeta sa, alăturată de a lui Martinez, şi se culcă fără să scoată o vorbă. Goldstein se simţea prost în prezenţa lui; nu-i vorbise de mai bine de-o lună.

— E de mirare că nimeni nu are rău de mare, spuse el în cele din urmă. Ambarcaţiile astea nu-s bune de nimic.

— Roth, Wyman, sunt bolnavi, grăi Martinez.

Goldstein ridică din umeri cu mândrie.

— Mie, marea nu-mi face nimic. Sunt învăţat cu navigaţia. Un prieten de-al meu avea o bărcuţă cu pânze la Long Island şi vara ne plimbam adesea împreună. Îmi plăcea foarte mult.

În minte îi răsăriră golful Sound şi dunele palide, înconjurătoare.

— Era tare frumos acolo. Ştii, America e neîntrecută în frumuseţea peisajelor.

— Ce tot îndrugi, umflatule, se înfurie Gallagher fără veste.

„Ăsta e felul lui de a vorbi, îşi zise Goldstein, nu are gânduri rele”.

— Te-ai plimbat vreodată cu barca, Gallagher? întrebă el cu blândeţe.

Gallagher se ridică într-un cot.

— Eh, uneori îmi luam nevasta şi mă plimbam cu barca pe râul Charles, mai sus de West Roxbury.

Îşi dădu seama abia după ce vorbise şi chipul i se tulbură, luând expresia încremenită a unei măşti.

— Oh, îmi pare rău, şopti Goldstein.

— Nu e nimic.

Îi era dezagreabil să primească dovezi de simpatie din partea unui evreu.

— Nu te mai gândi la asta, adăugă el, oarecum fără sens. Îl cuprinse iarăşi tandreţea, simţea că se dizolvă într-o baie de tristeţe şi de milă pentru el însuşi. Ia spune, zise el pe neaşteptate, mi se pare că ai un copil, nu-i aşa?

Goldstein dădu din cap.

— Da, da, răspunse el cu grăbire. Băiatul meu are acum trei ani. Stai, am să-ţi arăt fotografia lui.

Se răsuci anevoie pe o parte şi scoase un portofel din tocul revolverului.

— Fotografia nu e prea reuşită, se scuză el; e într-adevăr un copil neînchipuit de frumos. Acasă avem un portret mare, făcut de un fotograf de meserie, şi sincer vorbind, e ceva nemaipomenit. Un portret cu care ai putea câştiga un premiu.

Gallagher se uita la fotografie.

— Da, da, drăguț copil, zău aşa.

Era puțin surprins şi stânjenit de vorbele de laudă care-i scăpaseră fără să vrea. Îşi aruncă din nou privirile asupra fotografiei; acum o văzu, de fapt, pentru prima oară, şi oftă. De la moartea lui Mary nu scrisese decât o singură dată acasă, cerând o fotografie a copilului său. Acest portret pe care-l aştepta cu o nerăbdare crescândă, devenise un element important al existenței sale. Visa îndelung cu ochii deschişi, ore în şir, întrebându-se cum arăta copilul său. Deşi nu i se spusese încă nimic despre asta, presupunea că e băiat.

— E într-adevăr un copil drăguț, zise cu glas aspru.

Îşi plimbă degetul pe marginea cuşetei şi, înfrângându-şi stânjeneala, îl întrebă:

— Ei, cum e când ai un copil?

Goldstein şovăi un moment, vrând parcă să-i dea un răspuns definitiv.

— Oo, ai o sumedenie de… bucurii.

Fusese cât pe-aci să spună „o sumedenie de angarale”.

— Dar şi o sumedenie de necazuri. Începi să ai multe griji şi, desigur, greutăți materiale.

— Da, răspunse Gallagher, clătinând din cap în semn de încuviințare.

Goldstein continua să vorbească. Trebuia să facă un efort, căci pe Gallagher îl ura cel mai mult din tot plutonul. Căldura şi bunăvoința pe care o resimțea în momentul acesta pentru Gallagher îl tulburau. Goldstein era întotdeauna conştient de propria sa persoană când i se întâmpla să vorbească de la evreu la creştin; orice acțiune, orice cuvânt îi erau atunci dictate de dorința de a crea o cât mai bună impresie. Deşi era sensibil la dovezile de simpatie, o parte din satisfacția să se datora gândului că oamenii îşi manifestau cordialitatea față de un evreu. Aşa că se străduia să spună numai lucruri pe placul lui Gallagher.

Dar faptul de a vorbi despre familia sa îl cufunda automat într-o stare de tristețe şi singurătate. Imagini nedesluşite, care oglindeau încântările vieții conjugale, i se perindau prin minte. Îşi aminti de noaptea când, împreună cu nevastă-sa, ascultase pe întuneric, stăpânindu-şi râsul, sforăitul ciudat, impresionant al pruncului lor.

— Viața merită să fie trăită numai dacă ai copii, zise el cu convingere.

Martinez îşi dădu deodată seama că e şi el tată. Pentru prima oară după atâția ani, îşi aminti că şi Rosalita fusese însărcinată. Ridică din umeri. Câți ani trecuseră de atunci? Şapte? Opt? Le pierduse socoteala. „Fir-ar să fie de treabă", îşi zise el. După ce-şi luase tălpăşița, nu se mai gândise la Rosalita decât ca la o sursă de neplăceri.

Îl umplea de mândrie faptul că dăduse viață unui copil. „Fir-ar să fie, eu suntem om dintr-o bucată", îşi zise el. Îi venea să râdă. „Martinez toarnă plod şi pe urmă o şterge". Încerca o bucurie răutăcioasă, ca un copil care chinuieşte un câine. „Şi ea ce-o să facă? O să-l lepede? Fir-ar să fie!" Vanitatea sa creştea, ca un pântece care se balonează. Se gândea cu încântare naivă la bărbăția sa, la atracția pe care o exercita asupra femeilor. Faptul de a avea un copil nelegitim îl înălța în propriii săi ochi; rolul său devenea mai deosebit, de o măreție impunătoare.

Simți pentru Goldstein o afecțiune indulgentă, aproape condescendentă. Până mai ieri, Goldstein îl cam înfricoşa, prezența lui, îl stingherea. Într-o zi avuseseră o discuție şi Goldstein nu fusese de acord cu el. Ori de câte ori se întâmpla una ca asta, Martinez reacționa în mod inevitabil ca un şcolar speriat, de dojana profesorului. Niciodată nu se simțise la largul său în rolul de sergent. Dar acum se scălda parcă în afecțiunea lui Goldstein. Ajunse la concluzia că Goldstein nu-l disprețuise. „Goldstein e cumsecade", îşi zise el.

Începuse să fie conştient de vibrațiile ambarcației, de înaintarea ei lentă şi smucită printre valuri. Se întunecase. Martinez căscă şi se făcu ghem sub pânza impermeabilă. Îi era foame şi se întreba alene dacă să mănânce ceva sau să rămână nemişcat. Se gândi la patrulare şi un fior neaşteptat de frică îl făcu să tresară. „Să nu mă mai gândesc la asta, să nu mă mai gândesc la astă", repetă el pentru sine.

Îşi dădu deodată seama că Gallagher şi Goldstein încetaseră să mai stea de vorbă. Ridică bărbia şi văzu că mai toată lumea stătea în picioare pe cuşete sau se înghesuia la tribord.

— La ce se uită? întrebă Gallagher.

— La asfințitul soarelui, cred, răspunse Goldstein.

— La asfințit?

Martinez ridică ochii spre văzduh. Cerul, aproape întunecat, era acoperit de nori urâți, plumburii, prevestitori de ploaie.

— Unde asfințit? întrebă el. Se ridică în capul oaselor, își înțepeni picioarele în stâlpil laterali și se uită spre apus.

Soarele în asfințit desfășura o risipă de culori sclipitoare, cum nu se poate vedea decât la tropice. În afară de o fâșie îngustă, pierdută în zare, cerul era acoperit în întregime de nori negri de ploaie. Soarele dispăruse, dar razele sale se concentrau într-o linie colorată, acolo unde cerul și apa se împreunau. Asfințitul descria un arc în formă de radă, un port straniu, de vis, scăldat într-un spectru compus din stacojiu, galben-auriu și verde-deschis. Un șirag de nori mărunți, asemănători unor cârnăciori, se înșirau într-o linie punctată, purpurie. Curând, oamenii avură impresia că zăresc o insulă fabuloasă, plăsmuită de închipuirea lor. Fiecare detaliu scânteia, părea neînchipuit de viu. Era o plajă cu nisip lucios și auriu, și pe acest țărm imaginar un pâlc de arbori proiecta în amurg o magnifică și strălucitoare lumină albastră ca levănțica. Plaja aceasta era deosebită de tot ce cunoscuseră până atunci; observai cea mai neînsemnată denivelare a stâncilor, cea mai ușoară încrețitură a dunelor pe un țărm golaș și încremenit, dar aici totul fremăta de viață și de căldură. Uscatul se înălța deasupra frunzișului purpuriu în ondulații violete, stacojii, însăilându-se în umbra care stăruia asupra radei. Luminată de soarele în asfințit, apa împrumutase albastrul deschis și profund al Cerului într-o noapte de vară.

Insulă senzuală, pământ izvorât din Biblie, cu vinuri rubinii, cu nisip auriu și cu arbori indigo. Oamenii nu se mai săturau să privească. Insula se desfășura în fața lor ca un paradis conceput pentru vreun monarh oriental, și ei se simțeau atrași de aceasta cu o intensă și teribilă nostalgie. Frumusețea la care aspiraseră, extazul spre care năzuiseră vreodată, se întâlneau în această viziune. O viziune care îi făcu să uite, pentru câteva minute, îndelungata scurgere a zilelor, mohorâtele, amuțitele luni petrecute în junglă, fără nădejdi și fără glorie. Oricare din ei, dacă ar fi fost singur ar fi întins brațele în întâmpinarea miracolului.

Aceasta nu putea dura. Treptat, inevitabil, plaja se topea în noaptea înconjurătoare. Nisipul de aur se întuneca, transformându-se într-un verde-

cenuşiu care bătea în negru, Insula se scufunda în apă şi curând mareea nopţii spălă tonurile trandafirii şi albastre aşternute pe coline. După un timp nu mai rămase decât cenuşiul întunecat al oceanului, cerul de păcură şi clocotul talazurilor alburii despicate de ambarcaţie. Particule fosforescente se învolburau în spumă. Oceanul de cerneală oglindea noaptea rece, distila groaza şi moartea. Oamenii o contemplau absorbiţi, copleşiţi de o spaimă mută. Se înapoiară la cuşetele lor, se instalară pentru noapte şi rămaseră o vreme fără să poată adormi, zgribuliţi sub păturile lor.

Începu să plouă. Vasul înainta, opintindu-se în beznă, la vreo sută de metri de coastă. Fiecare simţea apăsându-l pe umeri neliniştitoarea anticipare a patrulării. Apa clipocea lugubru, izbindu-se de flancurile ambarcaţiei.

2

A doua zi de dimineața, devreme, plutonul debarcă pe țărmul nordic al insulei Anopopei. Ploaia încetase şi aerul era proaspăt şi răcoros în soarele matinal. Oamenii se tolăniră câteva minute pe nisip, urmărind cu privirea vasul care se îndepărta de țărm şi o pornea pe drumul întoarcerii. În cinci minute nava parcurse mai bine de o jumătate de milă, dar distanța le părea încă atât de mică, încât socoteau că ar putea ajunge până la ea înotând prin apele tropicale scânteietoare şi limpezi. Urmăreau ambarcația cu o privire încărcată de regrete; invidiau pe pilotul care la căderea nopții va avea parte de o mâncare caldă în siguranța bivuacului. „Aşa meserie aş vrea şi eu”, gândea Minetta.

Dimineața avea încă prospețimea unei monede abia pusă în circulație. Faptul că se aflau pe un țărm neexplorat nu-i impresiona prea mult pe oameni. Jungla, dinapoia lor, le părea foarte familiară; plaja pustie, izolată, acoperită cu scoici mărunte, delicate, ce aveau să scânteieze mai târziu în soare, semăna cu multe alte plaje pe care debarcaseră în trecut. Stăteau întinşi pe nisip, fumau şi râdeau în aşteptarea plecării, foarte mulțumiți că puteau să-şi zvânte hainele la soare.

Hearn era cam neliniştit. Peste câteva minute aveau să pornească într-un marş de peste patruzeci de mile prin tot felul de locuri necunoscute; ultimele zece mile aveau să le străbată în imediata apropiere a pozițiilor japoneze. Se întoarse spre Croft şi arătă cu degetul o zonă pe harta aeriană desfăşurată pe nisip.

— Mi se pare, sergent, că ar fi cel mai bine să urmăm cursul acestui râu, zise el indicând un râu care ieşea din junglă şi se revărsa pe plajă, la câteva sute de metri depărtare. Îi urmăm pe cât posibil albia, apoi ne croim o cărare până ce vom răzbate în zona acoperită cu iarbă kunaï.

— Asta-i şi părerea mea, zise Croft. Hearn avea dreptate şi asta îl cam enerva. Îşi frecă bărbia. O să ne ia mai mult timp decât credeți, domnule locotenent.

— Se poate.

Croft îl făcea să nu se simtă la largul său. Evident, sergentul avea

experiență, dar nu scotea o vorbă dacă nu-i dădeai ghes. Sudist afurisit. Era deopotrivă cu Clellan. Hearn bătu uşor cu degetele în hartă. Nisipul începuse să se încălzească sub tălpi.

— Nu avem de străbătut decât două mile de junglă.

Croft clătină cu încăpățânare din cap.

— Nu te poți bizui pe hărțile aeriene. Râulețul ăsta ar putea să ne scoată acolo unde vrem noi, dar eu n-aş avea încredere. Scuipă în nisip. N-avem decât să pornim, şi să vedem ce-o să se întâmple.

— Asta e, spuse Hearn cu hotărâre. Haidem.

Croft se uită la oameni.

— Haideți, băieți, la drum.

Oamenii îşi luară la spinare efectele şi armele; se răsuciră sub raniță, pentru a-şi potrivi povara şi a slăbi muşcătura curelelor pe umeri. După două minute, se încolonară şi porniră târându-şi picioarele prin nisip. Când ajunseră la râu, Hearn le ordonă să se oprească.

— Spune-le pe scurt ce vrem să facem, se adresă el lui Croft.

Croft ridică din umeri şi începu să le vorbească:

— O luăm pe râu în sus şi mergem cât om putea de departe, dar să ştiți că o să asudăm din greu. Aşa că cine are chef să facă pe nebunu, să-şi ia tălpăşița de pe acum.

Îşi potrivi ranița cu o mişcare din umăr.

— Nu credem că sunt japonezi pe aici, dar asta nu înseamnă că trebuie să mergeți cu capul între urechi, ca o turmă de oi. Să fim cu ochii în patru.

Îi scrută pe rând, încercând o nebănuită plăcere când oamenii îşi întorceau privirile. Făcu o pauză, umezindu-şi buzele şi chibzuind dacă ar mai fi ceva de adăugat.

— Vreți să le mai spuneți ceva, domnule locotenent?

Hearn îşi plimbă degetul pe sub cureaua carabinei, încercând-o.

— Da, numai câteva cuvinte. Îşi miji ochii, jenat de lumina soarelui. Oameni buni, rosti el cu ton egal, nu cunosc pe niciunul din voi şi nici voi nu mă cunoaşteți. Poate că nici nu doriți să mă cunoaşteți.

Câțiva pufniră sfios în râs, iar el le zâmbi pe neaşteptate.

— Orice ar fi, v-am căzut pe cap şi nu aveți încotro, vom fi alături şi la

bine şi la rău. În ceea ce mă priveşte; cred că o să ne înțelegem. Voi încerca să fiu drept cu toată lumea; mă veți urî poate, când vă voi ordona să mergeți înainte, chiar dacă veți pica de oboseală. În regulă, dar să nu uitați că şi eu am să fiu tot atât de istovit ca oricare din voi şi am să mă urăsc pe mine însumi.

Oamenii râseră; în acea clipă, Hearn încercă siguranța oratorului care a reuşit să-şi cucerească auditoriul. Aceasta îi procură o satisfacție surprinzător de puternică.

„Uite unde şi-a găsit chemarea feciorul lui Bill Hearn”, gândi el.

— Bun, să mergem.

Croft trecu în capul coloanei. Discursul lui Hearn îl enervase. Acesta vorbise vrute şi nevrute; un comandant de pluton nu se joacă de-a camaradul cu oamenii săi. Hearn avea să-i strice cu trăncănelile astea. Croft era plin de dispreț față de gradații care se străduiau să câştige simpatia ostaşilor; după el, acesta era un procedeu femeiesc şi în asemenea cazuri lucrurile mai degrabă se stricau. „Afurisitul ăsta de pluton o să se ducă de râpă”, îşi zise el.

Râul părea mai adânc spre mijloc, dar de-a lungul malurilor şerpuia câte o fâşie de apă, lată de vreo cincisprezece metri, în care apa săltă pe pietricele. Cei paisprezece oameni înaintau în şir indian. În curând pădurea îi întâmpină cu bolțile ei verzi. După ce trecură de primul cot al râului, apăru în fața lor jungla, asemenea unui tunel cu pereți de frunziş şi cu pardoseală clisoasă. Razele soarelui pătrundeau printr-un vast filtru de frunze şi ferigi, de curmei, şi liane, absorbind culorile junglei, contopindu-le într-un verde sclipitor, catifelat. Lumina jucăuşă se schimba ca şi cum s-ar fi refractat prin dantelăria ogivelor unei catedrale. Jungla îi împresura, întunecoasă şi fremătătoare; îi înăbuşea cu zgomotele şi miresmele, cu emanația mucezelii sale. Mirosurile pătrunzătoare de fermenți, de putrefacție, de cangrenă, duhoarea înțepătoare a plantelor ce răsar şi cresc, le exacerbau simțurile, îi umpleau de oroare şi dezgust.

— Rău mai pute, bombăni Red.

Trăiseră atâta vreme în junglă, încât îi uitaseră emanațiile; dar în cursul nopții petrecute pe mare nările li se purificaseră, deveniseră iarăşi sensibile

la intensa, lipicioasa apăsare a aerului.

— Miroase a negresă, îi înştiinţă Wilson.

Brown pufni cu nervozitate.

— Când dracu' ai avut de-a face şi cu negrese?

Totuşi remarca lui Wilson îl tulburase; duhoarea excesului de fertilitate şi de putreziciune îi trezea reminiscenţe nedesluşite.

Râul îşi săpa albia în junglă. Nimeni nu-şi mai amintea cum li se înfăţişase acest curs de apă în soare. Erau asurziţi de foşnetul viu, frenetic al insectelor şi animalelor, de ţârâitul furios al ţânţarilor, de flecăreala răguşită a maimuţelor şi a papagalilor. Asudau îngrozitor; deşi nu străbătuseră decât câteva sute de metri, umezeala grea a aerului nu-i lăsa parcă să respire; de sub curelele raniţelor apăreau pe uniforme pete negre de sudoare.

La ora aceasta matinală jungla emana un fel de pâclă care le ajungea până la mijloc; se deschidea în faţa lor, se închidea în urma lor, lenevos, ca un melc care se vâră în cochilia sa. Pe cei din capul coloanei fiecare pas îi costa un enorm efort de voinţă. Se înfiorau de scârbă şi se opreau mereu ca să răsufle. De pretutindeni cădeau picături; pe marginea râului creşteau desişuri de bambuşi, cu frunzişul lor subţire, dantelat, pierdut într-o învălmăşeală de vegetaţie. Plante parazite se căţărau de-a lungul copacilor, se dezvoltau în coroanele lor; rădăcinile pâlcurilor de arbuşti se afundau în mâlul râului ori se încastrau printre pietricelele pe care călcau oamenii. Apa se scurgea cu un clipocit uşor, acoperit grabnic de ţipetele păsărilor şi de bâzâitul insectelor.

Încet, stăruitor, apa se îmbiba în pielea unsă a bocancilor, li se urca de-a lungul pulpelor şi le ajungea până la genunchi când li se întâmpla să străbată vreun vad. Raniţele se îngreunaseră; braţele li se anchilozau, spinarea îi durea. Cei mai mulţi dintre ei cărau câte treizeci de livre de alimente şi material de dormit, iar împreună cu cele două bidoane de apă, cu cele zece încărcătoare de cartuşe, cu cele două sau trei grenade, cu puştile şi cu cuţitele lor, fiecare ajungea să poarte în spate, aproape şaizeci de livre de echipament, cam cât cântărea un geamantan foarte greu, Mai toţi obosiră foarte repede, şi după o jumătate de milă cei mai slabi începură să se simtă

la capătul puterilor. Desimea junglei, văzduhul încărcat cu miasme, zgomotele lichide, hărţuiala insectelor îşi pierduseră intensitatea de la început. Nu mai erau prea conştienţi de lumea sinistră care-i înconjura; nenumăratele, nedesluşitele spaime care îi împresuraseră la intrarea în tunelul săpat în vegetaţia junglei se măcinau, dispăreau treptat, acoperite de efortul monoton şi anevoios al mersului. În ciuda îndemnurilor de la început ale lui Croft, oamenii înaintau cu capul plecat, cu privirea pironită în jos.

Cursul de apă se îngustă şi fâşiile puţin adânci care şerpuiau de-a lungul malurilor puteau fi acum cuprinse dintr-un singur pas. Terenul începea să urce; râul forma, din loc în loc mici cascade, presărate cu spărturi de stâncă. Pe mal, nisipul de râu luă locul pietrişului, apoi mâlul urmă nisipului. Coloana mergea cât mai aproape de apă şi puţin câte puţin frunzişul începu să-i biciuiască, acoperindu-le vederea. Acum înaintau foarte încet.

Poposiră la o cotitură şi examinară terenul care li se înfăţişa privirii. În acest loc, vegetaţia creştea chiar din apă şi Croft, după ce chibzui puţin, înaintă spre mijlocul râului. Rămase nemişcat la vreo cinci metri de mal. Apa, care-i ajungea până la brâu, se învolbura năprasnic în jurul lui.

— Trebuie să ne agăţăm bine de taluzul malului, domnule locotenent, zise el.

Ţinându-se cu mâinile de vegetaţie, începu să înainteze, luptându-se cu curentul râului; apa îi ajungea până la coapse. Oamenii îl urmară încordaţi, înşirându-se prin apă, de-a lungul malului. Parcurseră astfel câteva sute de metri, agăţându-se de tufişuri, opintindu-se, împotrivindu-se curentului. Picioarele, li se afundau în mâlul de pe fun-dul râului; erau atenţi să nu-şi piardă puştile, care le alunecau necontenit de pe umeri. Cămăşile, năclăite de transpiraţie, erau tot atât de ude ca şi pantalonii. Dar nu numai oboseala şi atmosfera verzuie îi făcea să transpire: asudau şi de grijă. Curentul avea o forţă, o dârzenie de-a dreptul însufleţite. Un fel de frenezie pusese stăpânire pe ei, aceeaşi frenezie pe care ar fi manifestat-o vederea unui animal sălbatic ce le-ar fi mârâit la picioare. Mâinile le sângerau în contact cu spinii şi cu frunzişul tăios, iar raniţa li se îngreuna tot mai mult.

Înaintară astfel până ce râul se lărgi din nou şi se făcu mai puţin adânc. Forţa curentului descrescu şi astfel putură să progreseze mai lesne prin apa

care le ajungea la genunchi. După câteva cotituri, dădură de o stâncă netedă şi lată, ocolită de apele râului. Hearn ordonă un popas.

Oamenii se lăsară să cadă, încremenind fără glas câteva minute. Hearn era preocupat; inima i se zbătea de oboseală şi mâinile îi tremurau uşor. Zăcea culcat pe spate, uitându-se pe deasupra pieptului, la stomacul care se ridica şi se lăsa în ritmul respirației rapide. „Nu sunt în formă", îşi zise el. Şi era adevărat. Următoarele zile, dar mai ales prima zi, aveau să fie greu de îndurat; în ultima vreme nu mai făcuse niciun exercițiu. Dar avea să-şi revină. Îşi cunoştea puterile.

Începea să se şi deprindă cu încordarea continuă. Cel mai mare efort trebuia să-l depună conducătorul coloanei. I se întâmplase de multe ori să se oprească, să se crispeze la auzul unui zgomot neaşteptat, să tresară la vederea vreunei insecte care le tăia drumul – de pildă păianjenii aceia enormi, cu trupul de mărimea unei nuci, cu picioarele lungi şi întinse ca degetele unei mâini desfăcute. Toate acestea îi storceau de puteri; observase că şi Martinez şi Brown sufereau în egală măsură. Îi încolțea o frică resimțită ori de câte ori trebuiau să străbată un teren neexplorat; fiecare pas prin junglă însemna o suferință în plus.

Croft nu părea prea stingherit. Ce om şi Croft ăsta, gândea Hearn. Dacă el, Hearn, nu va fi atent, Croft avea să-şi asume comanda efectivă a plutonului. Din nefericire Croft ştia mai multe decât el, aşa că era de prisos să-l contrazică: n-ar fi putut mărşălui cu toții până acum, dacă nu s-ar fi folosit de experiența de pădurar a lui Croft.

Hearn se ridică în capul oaselor şi se uită în jur. Oamenii stăteau culcați în linişte pe stâncă. Câțiva sporovăiau între ei. Unii făceau comentarii cu voce joasă, sau zvârleau cu pietricele în râu; Valsen rupea absorbit frunzele unei ramuri care se legăna deasupra stâncii. Hearn îşi consultă ceasul. Se scurseseră cinci minute de când au făcuthaltă; încă zece minute nu puteau să strice. Era bine să le mai dea câteva clipe de răgaz. Se întinse, îşi clăti gura cu apă din bidon, apoi schimbă câteva vorbe cu Minetta şi cu Goldstein.

După ce-şi mai veni în fire, Brown intră în vorbă cu Martinez.

Brown era deprimat; ulcerațiile de pe picioare îl usturau şi îl mâncau; era

încredințat că durerile vor spori pe măsură ce se va prelungi misiunea de patrulare. Lenevos, dar fără speranță, se gândea ce bine ar fi dacă ar putea să zăbovească tolănit la soare, cu picioarele dezgolite, lăsând căldura să-i usuce plăgile.

— Afurisită patrulare, oftă el.

Martinez încuviință.

— Cinci zile mult timp.

Brown scoborî glasul.

— Ce părere ai despre noul locotenent?

— Bună, zise Martinez ridicând din umeri. Băiat cumsecade.

Trebuia să răspundă cu prudență. Se ştia că era prieten cu Croft şi nu voia să-şi manifeste ostilitatea sa față de Hearn.

— Poate prea prietenos, sugeră el. Comandantul de pluton trebuie să fie mai aspru.

— S-ar putea ca tipul ăsta să fie un mare ticălos, spuse Brown.

De fapt, nu-şi făcuse nicio părere despre ofițer. Nu ținea la Croft în mod deosebit, avea impresia că acesta îl disprețuia. Dar în privința lui Croft, ştia măcar la ce să se aştepte. Față de noul locotenent trebuia să dea dovadă de prudență, să se poarte cât mai bine; chiar aşa, risca să-i displacă.

— Totuşi, pare un băiat cumsecade, adăugă el încet.

De fapt, altceva îl preocupa. Îşi aprinse o țigară şi suflă fumul cu băgare de seamă; plămânii se mai resimțeau încă de pe urma marşului. Țigara avea un gust neplăcut, dar Brown continuă să fumeze.

— Ştii, Mâncătorule-de-Japonezi, rosti el fără să vrea, îți jur că uneori, ca acum de pildă, când suntem în patrulare, aş vrea să fiu un simplu ostaş. Oamenii cred că huzurim; cei noi, mai ales, îşi închipuie că un sergent taie frunze la câini.

Îşi pipăi ulcerația de pe bărbie.

— Pe toți dracii, habar n-au ce răspundere atârnă pe umerii noştri. Iată de pildă pe Stanley; n-a văzut o bătălie în viața lui, şi cu toate astea se înfige, îşi face loc cu coatele. Ştii, Mâncătorule-de-Japonezi, am fost grozav de mândru când m-au făcut sergent; dar dacă ar fi s-o iau de la început, mă îndoiesc că aş mai primi.

Martinez ridică din umeri, oarecum înveselit.

— E greu, opină el.

— Să fiu al naibii dacă n-ai dreptate. E greu.

Brown smulse o frunză de pe ramura care cobora până aproape de stâncă şi începu s-o mestece gânditor.

— Ştii, există o limită peste care nu mai poţi trece, altfel nervii ţi se duc dracului. Am să-ţi spun ceva, pot să-ţi vorbesc, fiindcă eşti în materie. Dacă ar fi s-o iei de la început, ai primi să fii sergent?

— Cine ştie?!

Dar Martinez nu se îndoia – ar fi acceptat. Revăzu aievea cele trei galoane care îi împodobeau uniforma de un gri-măsliniu şi se simţi năpădit de un val de mândrie, amestecat însă cu un simţământ de jenă.

— Ştii ce mă necăjeşte, Mâncătorule-de-japonezi? Faptul că nervii mei au luat-o razna. Uneori mă tem că am să cad lat şi n-am să mai fiu bun de nimic. Înţelegi ce vreau să spun?

Gândul acesta îl chinuia de câtva timp; acum, Brown se simţi uşurat, fiindcă vorbise despre aceasta, ca şi cum ar fi găsit o scuză pentru cazul când s-ar prăbuşi efectiv. Zvârli în râu o pietricică şi urmări din ochi rotocoalele de pe oglinda apei.

Martinez încerca un dispreţ mocnit faţă de Brown. Era încântat văzând că lui Brown îi e frică. „Şi Mâncătorul-de-japonezi are frică, îşi zise el, dar Mâncătorul-de-japonezi… nu se da bătut".

— Partea proastă, zise Brown, nu e că te duci pe copcă; în fond, după aceea nu mai ai habar de nimic. Dar dacă vreun om din grupa ta e lovit de un glonte din vina ta? Doamne, cum să nu te frământe gândurile? Îţi aminteşti de patrularea aceea de la Motome, când a fost ucis MacPherson? Nu puteam face nimic, dar îţi dai seama cât m-a costat să plec şi să-l las în urma mea? Nervos, aruncă ţigara. Nu e o fericire să fii sergent. Când am intrat în armată voiam să avansez în grad, dar uneori mă întreb la ce dracu' îmi serveşte asta. Chibzui o clipă, apoi suspină. Fiindcă ştiu cum sunt oamenii, n-aş fi fost poate mulţumit să rămân un simplu soldat. E ceva să fii sergent. Această afirmaţie îi făcea întotdeauna plăcere. Asta înseamnă că eşti ceva, mai deosebit. Află că îmi cunosc răspunderile. N-am să mă

dezumflu tocmai eu. Oricât de grele ar fi încercările prin care aş trece, n-o să dau înapoi, fiindcă pentru asta sunt plătit. Îl năpădeau sentimentalismele. Dacă te-au numit sergent, înseamnă că au încredere în tine, şi n-o să-i las tocmai eu în pană, nu sunt unul din ăia. Socot că nimic nu e mai murdar pe lume.

— Trebuie să te ții bine, recunoscu Martinez.

— Aşa e. Ce fel de om aş fi dacă aş lua toți banii ăştia de la guvern, ca s-o şterg când s-ar încinge lucrurile? Nuu, Mâncătorule-dejaponezi, vin dintr-un ținut în care n-aş mai îndrăzni să-mi arăt fața dacă n-aş avea cu ce să mă mândresc. În ceea ce mă priveşte, fiind de fel din Kansas, mărturisesc că-mi place mai mult decât Texasul, dar, la naiba, am venit amândoi din cele mai de frunte state ale țării. Nu ți-e ruşine să spui că eşti din Texas, Martinez.

— Da.

Numele acesta încălzea inima lui Martinez, îi plăcea să se considere texan, dar nu îndrăznise niciodată să se împăuneze cu acest titlu. Undeva, în străfundul ființei sale se cuibărise o teamă – amintirea tuturor acelor bărbați albi, înalți, cu vorbire molcomă şi privire rece. Se temea de ceea ce ar fi citit în ochii lor dacă ar fi spus „Martinez e texan”. Plăcerea i se destrămă şi nu se mai simți la largul său. „Eu sergent mai bun decât Brown”, se încuraja el. Dar asta nu-i procură o uşurare. Brown avea un fel de încredere în sine, care îi lipsea cu desăvârşire lui Martinez; când vorbea cu oameni de calibrul acesta, dădea întotdeauna înapoi. Martinez avea răutatea ascunsă, disprețul şi neliniştile servitorului care se ştie superior stăpânului.

— Straşnic ținut, încuviință el.

Era prost dispus şi îi trecuse pofta de a sporovăi cu Brown. Aşteptă câteva minute, bombăni ceva, apoi se duse după Croft.

Brown se întoarse pe partea cealaltă şi se uită în jur. În timpul conversației, Polack stătuse întins ceva mai încolo, pe stâncă; era cu ochii închişi. Brown îl împunse uşor cu cotul.

— Dormi, Polack?

— Ce?

Polack se ridică în capul oaselor căscând.

— Da, cred că am adormit.

De fapt fusese, treaz de-a binelea şi urmărise întreaga conversație, încerca o subtilă satisfacție să tragă cu urechea, deşi nu se aştepta să se aleagă întotdeauna cu vreun folos imediat; găsea însă că procedeul e foarte amuzant. „În felul ăsta poți să ai pe cineva la mână”, îi mărturisise el într-o zi lui Minetta. Căscă iar.

— Eh, zise el, am tras un pui de somn. O luăm din loc?

— Da, în curând, răspunse Brown.

Băgase de seamă că Martinez îl dispreţuieşte şi faptul acesta îl descumpănise; avea nevoie să-şi recâştige propriul său echilibru. Se lungi alături de Polack şi îi oferi o țigară.

— Nu, îmi cruț plămânii, zise Polack. Mai avem de bătut o cale bună.

— Asta cam aşa e, încuviință Brown. Ştii, am făcut tot ce mi-a stat în puteri ca să-mi scutesc grupa de a merge prea des în patrulare, dar poate că n-a fost o idee prea bună. Nici tu nu eşti în formă.

Era convins că nu exagerează. În momentul acela credea ce spune şi se felicita că-şi ocrotise atât de bine grupa.

— Ai făcut foarte bine că ne-ai ținut deoparte; te-am prețuit cu toții pentru asta, zise Polack, gândind însă „ce dobitoc!'” Brown îl distra. „Există indivizi din ăştia, îşi spuse el, care se gudură ca să capete o slujbuşoară, şi când o au, se dau „peste cap să afle dacă cei din jur îi socotesc oameni de treabă”.

Îşi cuprinse bărbia lungă şi ascuțită în mână şi-şi dădu pe spate un smoc de păr spălăcit şi bățos.

— Într-adevăr, vorbi el. Crezi poate că băieții din grupă nu țin seamă de tot ce ai făcut pentru ei; află că te iubim cu toții.

Deşi avea îndoieli în ceea ce priveşte sinceritatea lui Polack, Brown se simți măgulit.

— Am să fiu sincer cu tine, zise el. Ai venit în pluton de vreo două luni, şi de-atunci te-am urmărit cu atenție. Nu eşti de loc prost, Polack, şi ştii să-ți ții gura.

— Ştiu să mă port, răspunse Polack ridicând din umeri.

— Uite, de pildă, slujba mea. Trebuie să fac tot ce-mi stă în puteri ca să fiți fericiți. Poate că nu ştiți, dar aşa scrie, negru pe alb, în manualul meu de sergent. Şi îmi închipui că dacă mă îngrijesc de oamenii mei, şi ei or să se

îngrijească de mine.

— Sigur, toți ținem cu tine.

După cum vedea lucrurile Polack, numai un neghiob ar fi spus şefului altceva decât ceea ce voia acesta să i se spună.

Brown îşi căuta cuvintele.

— Un sergent are de-o mie de ori posibilitatea să fie un ticălos, dar eu prefer să mă port cu oamenii aşa cum se cuvine.

„Ce naiba o fi vrând de la mine?” se întrebă Polack în sinea lui.

— Aşa şi trebuie, spuse el.

— Da, dar mulți subofițeri nu ştiu asta. Răspunderea îi dă gata. Nu ştii câtă bătaie de cap ai. Nu mă dau la o parte, dar adevărul e că trebuie să trudeşti din greu dacă vrei să mergi înainte. Drumul pe scurtături nu există.

— Ihmm, zise Polack scărpinându-se.

— Ia-l pe Stanley. E foarte şmecher, dar până la urmă o s-o scrântească. S-a învârtit foarte bine în garajul unde a lucrat.

Îi povesti şi lui ceea ce aflase despre Stanley.

— E şmecher nevoie mare. Apoi rosti în încheiere: Dar în felul ăsta poți să dai de bucluc. Trebuie să te ții tare şi să iei lucrurile aşa cum sunt.

— Desigur, zise Polack.

Se gândea că-l subestimase pe Stanley. Era bine că mai aflase câte ceva despre el. Stanley era mai isteț decât Brown. „Doamne, îşi zise el, dacă Brown ar dirija o stație de benzină şi-ar închipui că e mareom de afaceri. Stanley, în schimb, era plin de idei. Dacă după ce dai o lovitură ştii să taci, ieşi întotdeauna basma curată”.

— Haideți, băieți, spuse locotenentul.

Polack se ridică strâmbându-se. „Dacă locotenentul ăsta ar avea în cap altceva decât tărâțe, gândi el, ne-ar ordona să ne înapoiem pe plajă şi să aşteptăm întoarcerea bărcii cu motor”. Dar se mărgini să spună:

— Bravo, am nevoie de puțină mişcare.

Brown râse.

Câteva sute de metri urmară cursul râului, care curgea, nu prea adânc, pe un teren puțin accidentat. Brown şi Polack păşeau alături, sporovăind în linişte.

— Când eram copil, eram plin de idei, spunea Brown. Apoi, căsătoria, copiii şi toate celelalte; odată cu vârsta înțelegi mai bine lucrurile, îți dai seama că nu poți avea încredere în femei.

„Brown e tipul omului care se lasă dus de nas de muieri, gândi Polack. E de-ajuns să-i spună «da, ai dreptate, scumpule» ca el să le şi creadă”.

— Află, continuă Brown, că vârsta te învață multe. Nu poți avea încredere în nimeni şi în nimic.

Simțea o plăcere amară să se audă vorbind.

— Numai banii contează. Să vezi ce viață duc grangurii. Mi-amintesc ce trai pe ei, ce huzur prin hoteluri. Cu ce dame au de-a face şi aşa mai departe.

— Ehe, şi încă cum! admise Polack.

Îşi amintea de o petrecere organizată de patronul său, Lefty Rizzo. Închise o clipă ochii şi îl străbătu o undă pătimaşă. Blonda aceea, grozavă mai era!

— Dacă scap din armată, zise Brown, mă apuc de ceva bănos. M-am săturat de sărăcie.

— Banii n-au pereche în lume.

Târându-şi picioarele prin apă, Brown trase cu coada ochiului spre Polack. „Polack ăsta nu e un băiat prost, gândi el. Un ins, slăbănog şi fără pic de învățătură. Aş pune rămăşag că n-o să ajungă nimic de capul lui”.

— Ce-ai vrea să faci după război, Polack?

Polack desluşi tonul condescendent al întrebării.

— Am să mă descurc într-un fel, răspunse el scurt.

Îşi aminti deodată de familia sa şi făcu o schimă. „Ce polonez neghiob a mai fost şi taică-meu. Un sărăntoc, toată viața. Oh, asta te înăspreşte, îşi zise el. Oamenii limbuți, ca Brown, nu sunt buni de nimic. Dacă vrei să faci parale, trebuie să-ți ții gura. La Chicago poți face parale. Ăsta – oraş, nu glumă. Femei, zarvă, afaceri cu toptanul”.

— N-au decât să se ducă dracului cu porcăria lor de junglă, zise el.

Apa, care se făcea tot mai adâncă, îi gâdila pulpele. Dacă n-ar fi fost mobilizat, la ora asta ar fi lucrat la Kabriskie.

— O-o-o-i, exclamă el.

Brown era descurajat. Nu ştia de ce, dar aerul greu şi rezistența curentului îl istoviseră. Îl cuprinse o frică nesăbuită.

— Iisuse, urăsc afurisita asta de raniță, spuse el.

Râul îşi urma cursul în amonte, într-o succesiune de mici cascade. La cotituri, unde curentul clocotea cu furia unui torent, oamenii abia reuşeau a se împotrivi curentului. Apa înghețată le tăia răsuflarea. Se târau cât mai aproape de maluri, agățându-se de vegetația care creştea peste apă.

— Înainte, nu vă lăsați, striga Croft.

Malul înalt de cel puțin cinci picioare, le îngreuna mersul. Cu privirea înfiptă în solul junglei, înaintau de-a lungul taluzului de humă umedă, apucau câte o rădăcină, se opinteau înainte, războindu-se cu apa. Merseră astfel vreo zece minute, cu uniformele mânjite de noroi, cu mâinile şi cu fața zebrate de zgârieturi.

Fundul râului deveni iarăşi egal; înaintau acum în şir indian, la câțiva paşi de mai, călcând cu încetineală prin mâl. Stăpâniți de unica realitate a propriilor lor suspine, percepeau doar cu intermitențe zgomotele lichide ale junglei, țipetele păsărilor şi ale fiarelor, suflul râului. Erau cu desăvârşire istoviți. Cei mai puțin rezistenți pierduseră controlul conştient al membrelor; se împiedicau sub asaltul curentului, băteau pasul pe loc, timp îndelungat, îndoindu-şi genunchii sub povara ranițelor.

Ajunseră la un alt torent, prea stâncos, prea repede pentru a putea fi traversat. Hearn şi Croft dezbătură câteva minute situația – după care Croft, însoțit de Brown, escaladă povârnişul malului, îşi despică un drum prin desiş cu ajutorul câtorva lovituri de machete, apoi tăie mai multe liane groase, pe care le înnodă cap la cap cu nişte noduri mari, pătrate.

— Le duc pe celălalt mal, domnule locotenent, îl vesti el, înfăşurându-se peste mijloc cu un capăt al lianei.

Hearn clătină din cap. Croft condusese patrula până atunci, dar acesta era un lucru pe care putea să-l facă el însuşi.

— Mă ocup eu de asta, sergent.

Croft ridică din umeri.

Hearn se încinse cu liana peste curea şi înaintă în apă. Trebuia să păşească împotriva curentului şi să fixeze liana pe celălalt mal, ca un fel de frânghie de salvare pentru oamenii din pluton. Lăsase ranița, efectele şi

carabina sa lui Croft, dar chiar şi aşa, traversarea se dovedi deosebit de anevoioasă. Bâjbâia, se poticnea din piatră în piatră, aluneca în genunchi. La un moment dat dispăru sub apă, se lovi la umăr de o stâncă, apoi reveni la suprafață cu răsuflarea tăiată, gata să leşine de durere. Îi trebuiră aproape trei minute ca să străbată cincizeci de metri; ajunse la mal sleit de puteri. Rămase câteva clipe nemişcat, gâfâind, scuipând apa care-i intrase în gură, apoi se ridică în picioare şi răsuci liana în jurul unui copac, în vreme ce Brown lega celălalt capăt de rădăcina țeapănă a unei tufe.

Purtând cu sine echipamentul şi carabina lui Hearn aşezate deasupra poverii sale, Croft traversă primul. Încet, unul câte unul, oamenii străbătură râul, ținându-se de liană. Unii îşi agățară ranița cu curele de liană, trăgând-o apoi cu o mâna, şi făcându-şi vânt cu cealaltă, izbind cu picioarele vârtejurile apei, zbătându-se neliniştiți, spre a evita să fie sfârtecați de stânci. Apa nu le-ar fi ajuns decât până la pulpe dacă ar fi putut înainta în picioare, dar când ajunseră pe celălalt mal, toți erau uzi din cap până în picioare. Se adunară într-un golfuleț din susul torentului şi se aşezară pe vine în apă, gâfâind vlăguiți.

— Iisuse! rostea câte unul din când în când.

Forța torentului fusese groaznică. În timp ce înaintau agățați de liană, fiecare din ei se aşteptase, în taină, să piară.

După un repaus de zece minute îşi continuară marşul. Câtva timp nu mai dădură peste torente repezi, dar râul curgea de-a lungul unui lanț de recife, şi la fiecare zece sau cincisprezece metri trebuiau să escaladeze câte o stâncă ce le ajungea până la brâu, să înainteze pipăind cu piciorul piatra înecată sub apă, apoi să se cațere pe obstacolul următor. Puştile le erau ude, iar grenadele, prinse de mâner în centiron, alunecau într-una în apă. Din timp în timp, oamenii scăpau câte o înjurătură.

Râul se îngusta. Pe alocuri, nu avea mai mult de cinci metri de la un mal la altul, iar în acele locuri jungla era atât de Deasă, încât le zgâria fața. Înaintară astfel cam un sfert de milă, încovoindu-se sub vegetația luxuriantă şi târându-se pe recife. Cei mai mulți erau atât de istoviți încât abia mai puteau ridica piciorul. Se culcau pe stânca pe care trebuiau să o escaladeze, se cățărau în mâini, trăgându-şi picioarele, cu mişcările unui somon care se

opinteşte împotriva curentului în timpul depunerii icrelor. Afluenți veneau să se împreuneze cu râul; la fiecare sută de metri câte un pârâiaş sau câte o şuviță de apă se scurgea din junglă şi atunci Croft se oprea, examina o clipă terenul, apoi pornea din nou la drum. După ce străbătuse singur torentul, Hearn acceptase cu dragă inimă să-l lase pe Croft să meargă, o vreme, în fruntea plutonului. Nu izbutise încă să-şi recapete suflul, aşa că urma anevoie pe cei ce înaintau.

La un moment dat râul se despărți în două şi Croft se opri din nou pentru a cerceta locul. În jungla aceasta care intercepta soarele, numai el şi cu Martinez ştiau în ce direcție se îndrepta coloana. Croft observase că cei mai mulți copaci se înclinau spre nord-vest; controlase cu ajutorul unei busole şi socotise că erau strâmbi datorită efectelor unui uragan care-i încovoiase desigur pe când erau încă tineri. Călăuzindu-se după aceştia, putu să determine direcția marşului de-a lungul cursului de apă. Cum străbătuseră mai bine de trei mile şi cum orientarea generală a râului era îndreptată spre coline, presupunea că ajunseseră oarecum la liziera junglei. Dar nimic nu le îngăduia să aprecieze ce braț al bifurcării trebuia urmat; probabil că şi unul şi celălalt şerpuiau mile întregi prin inima junglei, paralel cu colinele. Vorbi despre aceasta cu Martinez, care hotărî să se cațere într-un copac înalt de pe marginea râului.

Se sui, agățându-se de lianele înfăşurate pe trunchi, sprijinindu-se cu piciorul de umflăturile scoarței. Ajuns la cea mai înaltă bifurcare, se târî cu băgare de seamă spre capătul unei ramuri groase, se îndreptă de mijloc şi cercetă terenul. Dedesubt, jungla se întindea ca un covor de catifea cu părul scurt şi verde. Nu vedea râul, dar la mai puțin de o jumătate de milă în fața lui jungla se sfârşea dintr-odată, lăsând loc unui şir de coline gălbui şi golaşe care se înălțau spre pereții îndepărtați ai muntelui Anaka. Martinez îşi consultă busola, spre a-şi da seama de direcție. Era încântat că i se încredințase o treabă în care îşi putea arăta priceperea.

Coborî şi raportă constatările sale lui Croft şi locotenentului.

— Noi urmăm acesta, zise el, indicând un afluent. Poate două trei sute de metri, apoi croim drum. Nu e râu la colină, acolo.

Îşi ațintea degetul spre terenul descoperit pe care-l zărise de sus.

— Bine, Mâncătorule-de-japonezi, zise Croft.

Era mulțumit. Informația corespundea calculelor sale.

Plutonul se puse iar în mişcare. Afluentul ales de Martinez era foarte îngust şi jungla se închidea deasupra aproape cu desăvârşire. După vreo sută de metri fură siliți să se târască în patru labe prin apă, cu capul plecat, spre a se feri de o ploaie de resturi vegetale. Curând după aceea râul se strâmtă, încât putea fi sărit cu un pas, spre a se destrăma în cele din urmă într-o rețea de şuvițe subțiri ce se prelingeau pe suprafața stâncilor. Parcurseră cam un sfert de milă, apoi Croft hotărî să deschidă o cărare prin junglă. De altfel, râul o cotea spre ocean, aşa că nu mai avea rost să-i mai urmeze cursul.

— Mă duc să împart plutonul pentru deschiderea unei piste, se adresă el lui Hearn. Dumneavoastră şi cu mine n-o să punem mâna, căci şi aşa o să avem destule de făcut.

Hearn gâfâia încă. Habar n-avea ce obligații îi reveneau într-o astfel de situație, şi era mult prea istovit ca să se mai preocupe de aşa ceva.

— Cum zici dumneata, sergentule.

Curând după aceea îl încolțiră îndoielile. Prezența lui Croft îl îmbia să-i lase toate inițiativele.

Croft aruncă o privire asupra busolei, spre a-şi fixa direcția spre care avea să se îndrepte, ochi un copac, dintr-un desiş aflat cam la vreo cincizeci de metri depărtare, îl alese ca punct de reper, apoi adună plutonul în jurul lui şi îl împărți în trei echipe de câte patru oameni.

— Vom croi un drum, le zise el. Începeți dintr-un punct situat cam la zece metri spre stânga copacului de colo. Fiecare echipă va lucra cinci minute şi se va odihni zece minute. Nu avem motive să ne pierdem aici toată ziua, aşa că vă poftesc să nu trageți chiulul. Aveți zece minute la dispoziție înainte de a începe lucrul. Tu, Brown, pleci înainte cu oamenii tăi.

Trebuiau să deschidă un drum prin desişul care se desfăşura pe un sfert de milă, să se strecoare printre lianele, tufişurile şi pâlcurile de bambus, să ocolească arborii, să taie mărăcinişul cel mai încâlcit şi mai stufos. O muncă înceată şi anevoioasă. Doi oameni trudeau unul lângă altul, despicând cu machetele lor baza frunzişului, strivind cu picioarele ceea ce cădea jos, pe

măsură ce înaintau. Progresau cam cu doi metri pe minut, lucrând mai repede când mărăcinişul se rărea, încetinind apoi în fața desişurilor de bambus care trebuiau retezate centimetru cu centimetru. Le trebuiseră trei ore ca să meargă în susul apei şi la amiază, după ce retezaseră şi dăduseră la o parte mărăcinişul şi frunzele irosind încă vreo două ore, nu câştigaseră decât vreo două sute de yarzi. Dar de rest nu le mai păsa; fiecare om nu lucra decât două sau trei minute din cincisprezece, astfel încât abia dacă mai aveau timpul să-şi vină în fire. Cei cărora le venea rândul să facă pauză, se întindeau pe potecă, odihnindu-se şi glumind. Îi înviora gândul că urcaseră până aici; ştiau, în mod instinctiv, că escaladarea colinelor nu va constitui o problemă. După ce se opintiseră prin mâlul şi curenții râului, după ce fuseseră aproape siguri că nu vor mai ajunge la destinație, erau mândri şi mulțumiți că rezistaseră şi pentru prima oară câțiva din ei încercară un oarecare optimism în ceea ce privea rezultatul patrulării.

Totuşi, Roth şi Minetta erau într-o stare de plâns. Minetta nu se refăcuse după săptămâna petrecută la spital, iar Roth nu fusese niciodată prea voinic. Lungul marş în susul râului îi dăduse gata; erau atât de istoviți, încât munca pentru deschiderea cărării era mai cumplită pentru ei decât o tortură; pauzele dese nu reuşeau să le refacă forțele. După treizeci de secunde, în care timp dădea trei sau patru lovituri de machete, Roth nu mai era în stare să-şi ridice brațul. În mâna lui, machetele atârna mai greu ca un topor. Îl ridica anevoie cu amândouă mâinile, îl lăsă să cadă fără vlagă pe o cracă sau pe o liană; ici colo cuțitul îi scăpa dintre degetele jilave şi se rostogolea cu zgomot pe pământ.

Degetele lui Minetta erau acoperite cu băşici şi mânerul machetelui îi rodea pielea, făcând să pătrundă sudoarea în rănile de pe mână. Se repezea în desiş, cu furie, dar şi cu neîndemânare, apoi exasperat de rezistența încăpățânată pe care o întâmpina, se oprea cu răsuflarea tăiată, suspinând şi împroşcând de sudalme încâlceala cărnoasă şi lipicioasă de verdeață. El şi cu Roth lucrau cot la cot, înghesuiți în curmătura îngustă a potecii. Erau atât de vlăguiți încât se loveau unul de altul, şi atunci Minetta înjura cu furie. Se urau reciproc, cu aceeaşi intensitate cu care urau jungla, patrula, ori pe Croft. Minetta rumega gânduri negre, din pricina lui Croft, care nu

lucra; toată amărăciunea lui îşi găsea izvorul în asta.

— Blestematului ăstuia de Croft îi e uşor să ne spună ce să facem, în vreme ce el stă de pomană, bombănea el. Dacă aş fi fost sergentul plutonului, m-aş fi purtat altfel cu oamenii. Aş fi tras din greu, cot la cot cu ei.

Aşteptându-şi rândul, Ridges şi Goldstein stăteau cu câțiva paşi înapoia coechipierilor lor. Cei patru bărbați făceau parte din aceeaşi echipă şi în mod teoretic trebuiau să-şi împartă în două cele cinci minute hărăzite lor, dar după o oră Goldstein şi Ridges îşi prelungiră timpul de muncă la trei, apoi la patru minute. Când îi vedea pe Minetta şi pe Roth cum îşi vânturau fără vlagă machetele, Ridges izbucnea plin de indignare.

— Fir-ar să fie, exclamă el indignat, pe voi ăştia de la oraş nu v-a învățat nimeni să mânuiți un biet cuțit ca ăsta?

Furioşi, aproape fără răsuflare, cei doi nu răspundeau şi muțenia lor nu făcea decât să sporească supărarea lui Ridges. Fie că era vorba de el însuşi, sau de altcineva, deosebea cu uşurință ce e drept de ceea ce-i nedrept şi i se părea cu totul abuziv ca el şi Goldstein să muncească mai mult decât coechipierii lor.

— Am făcut aceeaşi treabă ca şi voi, protestă el. Am urcat în susul aceluiaşi râu, ca şi voi, şi nu văd de ce Goldstein şi cu mine trebuie să lucrăm şi partea voastră.

— Gura! strigă Minetta.

Croft se apropiase pe la spate.

— E ceva în neregulă pe aici? întrebă el.

— Nu e nimic, zise Ridges după o clipă de tăcere. Râsul îi sună ca un nechezat. La dracu', pălăvrăgim şi noi.

Deşi era nemulțumit de Minetta şi de Roth, nu concepea să se plângă lui Croft. Făceau parte cu toții din aceeaşi echipă şi i se părea josnic să se plângă de un om cu care lucra.

— Nu e nimic, repetă el.

— Minetta, rosti Croft cu dispreț, tu şi cu Roth sunteți cei mai scârboşi, mai nefolositori şi mai împuțiți indivizi cu care am avut vreodată de-a face. Nu ştiți decât să stați cu palma în cur.

Glasul lui rece, perfect articulat, îi biciui ca o nuia.

Uneori, când era hărțuit peste măsură, Minetta era în stare să dea dovadă de un curaj surprinzător. Zvârli machetele la pământ şi se întoarse spre Croft.

— Nu te văd de loc spetindu-te la treaba asta. E al naibii de uşor… Pierduse şirul ideii pe care ar fi vrut să o exprime şi repetă: Nu te văd de loc spetindu-te la treabă.

„Newyorkez şmecher”, gândi Croft. Îi zvârli o căutătură furibundă.

— Când o să mai trecem vreun râu, ai să cari şi ranița locotenentului. Şi-atunci n-ai să te mai speteşti nici tu cu munca.

Furios pentru că îi răspunsese, o clipă îşi întoarse fața de la el. Se exclusese de la corvoadă, socotind necesar să-şi păstreze, în calitatea sa de sergent, o mică rezervă de vigoare. Îl surprinsese felul în care se descurcase Hearn la traversarea torentului; urmărindu-l de-a lungul lianei, apreciase efortul depus de locotenent. Aceasta îl îngrijorase şi îl tulburase totodată. Păstra încă frâiele plutonului, dar Hearn, după ce va dobândi o oarecare experiență, îşi va asuma fără doar şi poate comanda efectivă a patrulării.

Croft nu-şi mărturisea toate aceste gânduri. Simțul său de disciplină militară îl avertiza că resentimentul față de Hearn era primejdios şi că motivele care determinau multe din faptele şi gesturile sale nu ar suporta o cercetare la lumina zilei. I se întâmpla rareori să pătrundă pricinile care îl mânau, dar în momentul acesta îşi dădea seama că era incapabil de a le pătrunde, şi aceasta îi spori mânia. Se apropie de Minetta şi îl fulgeră cu privirea.

— Dumnezeii tăi, multă vreme ai să mai tragi chiulul?

Minetta se temu să răspundă. Un timp cuteză să înfrunte privirea lui Croft. Apoi îşi plecă ochii.

— Hai, dă-i drumul, se adresă lui Roth.

Apucară machetele şi începură iarăşi să reteze mărăcinişul. Croft îi urmări cu privirea câteva secunde, apoi le întoarse spatele şi o porni pe cărarea proaspăt deschisă spre pluton.

Roth îşi dădu seama că incidentul fusese provocat din vina lui. Încă o dată avu simțământul coroziv al ghinionului care-l urmărea cu înverşunare. „Nu sunt bun de nimic”, îşi zicea el. Izbi puternic cu machetele, dar şocul făcu

să-i scape cuțitul din mână.

— Ohh, făcu el.

Lipsit de vlagă, se aplecă să ridice cuțitul.

— Ai putea să te şi opreşti, îi spuse Ridges.

Înşfăcă un machete şi se aşternu pe lucru lângă Goldstein. Pe măsură ce ciopârțea mărăcinii cu o mişcare firească, măsurată, trupul său mare şi bondoc îşi pierdea stângăcia, căpăta o grație suplă, viguroasă. Văzut din spate, semăna cu un animal care îşi scobeşte vizuina. În forța sa desluşeai o trufie sinceră. În timp ce muşchii săi puternici se încordau şi se relaxau, iar sudoarea i se prelingea pe spinare, Ridges se cufunda în muncă, în mirosurile propriului său trup, gustând o fericire perfectă.

Nici Goldstein nu avea de crâcnit împotriva lucrului său; şi lui îi plăcea mişcarea sigură a membrelor sale, dar satisfacția sa era mai puțin curată decât a lui Ridges, căci o întuneca prejudecata ce-o avea. Împotriva muncii manuale. „E singurul fel de muncă de care am avut vreodată parte", îşi spunea el cu tristețe. Vânduse ziare, lucrase într-un depozit de mărfuri, învățase sudura şi deplângea faptul că n-avusese niciodată o ocupație în care să nu-şi murdărească mâinile – prejudecată adânc înrădăcinată, alimentată cu amintiri şi maxime din copilărie. Oscila între răbufniri de căldură şi de dispreț, când vedea cât de bine lucra alături de Ridges. „E foarte potrivit pentru Ridges, îşi zicea el, căci e țăran, mie însă mi-ar fi plăcut altceva". Îl îndurera propria-i soartă. „Dacă aş fi învățat carte, aş fi putut face ceva mai bun în viață".

Îl rodea încă amărăciunea când veni să-i schimbe echipa următoare. Se îndreptă târşâindu-şi picioarele pe cărare, spre locul unde îşi lăsase ranița şi puşca, apoi îl năpădi iarăşi melancolia. „Ah, şi câte lucruri aş fi putut face!" Fără nicio pricină aparentă, simțea în piept un val de tristețe nemângâiată. Simțea o milă adâncă pentru propria lui ființă, o milă care creştea, care căpăta proporții atât de mari încât putea cuprinde întreaga lume. „Of! e tare greu, e tare greu" gândea el. N-ar fi putut spune de ce făcuse această constatare; era însă un adevăr care părea să-l fi pătruns până în măduva oaselor.

Starea aceasta de spirit nu-l surprindea; se deprinsese cu ea şi se simțea

bine astfel. I se întâmpla să fie vesel zile întregi, să-i placă toți oamenii, să accepte cu mulțumire orice i s-ar fi dat de lucru, apoi deodată, aproape inexplicabil, fiindcă pricinile acestei schimbări îl interesau prea puțin, cădea într-o melancolie alimentată şi întreținută de propriile-i porniri.

În momentul acela se cufunda într-o mare descurajare. Oh! ce sens aveau toate acestea? De ce ne naştem, de ce muncim? Ne naştem, apoi murim – şi asta e tot? Clătină din cap. Uite, de pildă, familia Levin. Aveau un fecior cu un viitor strălucit, Universitatea Columbia îi dăduse o bursă; dar băiatul murise într-un accident de automobil. De ce? Ah, de ce? Părinții săi trudiseră din greu ca să-l trimită la şcoală. Îi cunoştea destul de vag pe soții Levin, dar numai la gândul acesta îl podideau lacrimile. De ce trebuie să fie astfel? Alte amărăciuni îl cotropeau în valuri, mai mari sau mai mărunte, îşi aminti că într-o vreme, când părinții săi erau foarte săraci, maică-sa pierduse o pereche de mănuşi la care ținea mult. „Of! suspină el iarăşi. Grea e viața!” Gândurile lui erau departe de pluton, de patrularea care abia începuse. „Chiar şi Croft, cu ce se va alege? Vii pe lume, pe urmă te duci”.

Faptul că era conştient de aceasta îl făcea să se simtă mai presus de ceilalți. Clătină iarăşi din cap.

Minetta şedea lângă el.

— Ce e cu tine? îl întrebă el țâfnos.

Nu putea avea niciun fel de simpatie pentru coechipierul lui Ridges.

— Oh, nu ştiu, oftă Goldstein. Cuget şi eu…

— Da, zise Minetta, dând din cap.

Se uita la culoarul pe care-l croiseră prin junglă. Oamenii se odihneau fie lungiți la pământ, fie şezând pe ranițele lor, de-a lungul potecii care forma o linie relativ dreaptă cam de vreo sută de metri, înainte de a ocoli un copac. Sunetul sec şi surd al machetelor se auzea venind dinapoia sa. Zgomotul acesta îl deprima; îşi schimbă poziția şi simți umezeala pământului pe fese.

— Asta e tot ce poți face la militărie, să stai şi să cugeți.

Goldstein ridică din umeri.

— Uneori nici asta nu e prea grozav. Cred că m-aş simți mai bine dacă aş cugeta mai puțin.

— Da, şi eu la fel.

Minetta îşi dădea seama că Goldstein uitase cât de prost lucrase el şi cu Roth, şi aceasta i-l făcu simpatic. „Nu e ca ceilalți care îți poartă pică", îşi zise el. Deodată, îşi aminti de incidentul său cu Croft. Furia care îl stăpânise până atunci se topise, şi acum nu mai vedea decât consecințele posibile ale ieşirii sale.

— Scârba asta de Croft! exclamă el.

Spre a-şi amăgi neliniştea, încerca să se ațâțe din nou.

— Croft! rosti Goldstein cu dezgust. Aruncă o privire bănuitoare în jur. Mi-am zis că lucrurile or să meargă altfel cu noul locotenent. Mi-a făcut impresia unui om de treabă.

Îşi dădu brusc seama că nutrise mari speranțe când aflase că Croft nu va mai comanda plutonul.

— Crezi că ăştia sunt mai breji? zise Minetta. N-am avut niciodată încredere în ofițeri. Toți lucrează mână în mână cu alde Croft.

— Ar fi trebuit totuşi să ia comanda, opină Goldstein. Pentru Croft nu suntem decât nişte gunoaie.

— Ne caută râcă, spuse Minetta. Sughiță semeț, dar cu o mândrie cam nesigură. Nu mi-e frică de el, i-am spus ce gândesc despre el, ai văzut şi tu.

— Şi eu ar fi trebuit să fac la fel, zise Goldstein. Era tulburat. De ce nu era şi el în stare să spună oamenilor ceea ce gândeşte despre ei? Din păcate, iau lucrurile prea uşor, zise el cu glas tare.

— Asta cam aşa e. Să nu te laşi călcat în picioare de astfel de indivizi. Dă-i dracului. La spital, am dat peste un doftor care a încercat să mă ia de sus. L-am trimis la plimbare.

Începea să creadă în propriile sale scorneli.

— Foarte bine ai făcut.

— Cred şi eu, zise Minetta, foarte mulțumit.

Oboseala se resorbea în brațe şi o stare de toropeală plăcută îi năpădea trupul. „Goldstein e într-adevăr cineva, e un gânditor", îşi spunea el.

— Ştii, îmi cam făceam de cap, cu chefurile, cu femeile. Acasă, când se organiza câte o petrecere, eu eram tartorul. Ei, să nu crezi însă că nu puteam fi şi altfel: de pildă când ieşeam cu Rosie, vorbeam numai despre lucruri serioase. Ehei, ce de mai discutam! Aşa sunt eu de fapt, rosti el ferm,

am o înclinare grozavă pentru filosofie.

Pentru prima oară gândea despre sine în astfel de termeni şi clasificarea îi plăcea.

— Când o să ne înapoiem pe la casele noastre, adăugă el, cei mai mulți dintre noi n-or s-o ducă mai bine ca înainte; tu şi cu mine suntem însă altfel plămădiți, nu-i aşa?

Pasiunea pentru discuție îl smulse pe Goldstein din melancolie.

— Ştii, m-am întrebat adesea: la ce bun?

Pe măsură ce vorbea, liniile ce-i brăzdau fața de la nas la colțurile gurii se adânceau, deveneau mai gânditoare şi mai triste.

— Ştii, am fi poate mai fericiți dacă nu am gândi atât. Poate că e mai bine să trăieşti şi să laşi şi pe alții să trăiască.

— Şi eu mi-am pus asemenea întrebări, zise Minetta.

Îl tulbura cursul echivoc, nesigur, al gândurilor sale. Simțea că e în preajma descoperirii unor lucruri foarte adânci.

— Uneori mă întreb, ce noimă au toate astea? La spital era un flăcău care a murit peste noapte. Mă gândesc uneori la el.

— Oh, e îngrozitor, zise Goldstein. Să mori aşa, fără să ai pe cineva lângă tine.

Scoase un fel de cotcodăcit de simpatie şi, surprinzător de brusc, ochii i se umplură de lacrimi.

Minetta îl privi năuc.

— Iisuse, ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu, sunt atât de trist. Flăcăul avea probabil nevastă, părinți.

Minetta clătină din cap.

— Ce ciudați sunteți voi, evreii. Vă e milă de voi înşivă şi de alți oameni; nu sunteți la fel ca toată lumea.

Roth, care se odihnea ceva mai încolo fără să scoată o vorbă, se ridică într-un cot.

— Aş vrea să se facă abstracție de mine, zise el.

Generalizarea lui Minetta îl stingherea, de parcă l-ar fi înjurat un bețiv.

— Ce vrei să spui? lătră Minetta.

Roth îl scotea din sărite îi amintea că peste câteva minute trebuia să se

aştearnă din nou la lucru şi perspectiva aceasta îi trezi teama nemărturisită de a se vedea în centrul atenției lui Croft.

— Te-a întrebat cineva? adăugă el.

— Socot că afirmația ta e lipsită de temei.

Grosolănia lui Minetta îi întărea neîncrederea în oameni. „Un puşti de douăzeci de ani care îşi închipuie că le ştie pe toate”, îşi zise el.

Dădu din cap şi vorbi cu glasul său lent, emfatic:

— E o chestiune serioasă. O astfel de afirmație...

Flutura mâna încet, în semn de dispreț.

Minetta fusese foarte încântat de vorbele sale şi intervenția lui Roth nu făcu decât să-i sporească ciuda împotriva acestuia.

— Cine crezi tu că are dreptate, Goldstein? Eu sau cioclul ăsta?

Fără să vrea, Goldstein izbucni în râs. Îl compătimea pe Roth, când nu-l avea în fața ochilor, dar Roth era întotdeauna atât de greoi, de solemn în tot ceea ce spunea. Căscai de plictiseală aşteptând să isprăvească o frază. Şi în afară de asta, analiza lui Minetta nu-i displăcuse lui Goldstein.

— Nu ştiu, Cred însă că ceea ce ai spus tu nu era lipsit de temei.

Roth zâmbi acru. „Sunt obişnuit”, îşi zise el. Toți erau întotdeauna împotriva lui. Adineauri, în timpul lucrului, îl fusese necaz pe Goldstein fiindcă se arăta atât de zelos; acesta săvârşea un fel de trădare. Faptul că Goldstein era acum de acord cu Minetta nu-l surprindea.

— Cu totul lipsit de temei, repetă el.

— Altceva nu mai ştii să spui? rânji Minetta. Cu totul lipsit de temei!... îl maimuțări el.

— Prea bine, luați de pildă cazul meu, zise Roth, prefăcându-se a nu băga în seamă zeflemeaua. Sunt evreu, dar nu şi habotnic. Probabil că ştiu mai puțin despre evrei decât tine, Minetta. De unde ştii tu ce simt eu acum? N-am constatat până acum că toți evreii ar fi identici. Eu mă socotesc american.

Goldstein ridică din umeri.

— Ți-e ruşine fiindcă eşti evreu? întrebă el încet.

Roth răsuflă plictisit.

— Nu-mi plac întrebările de acest fel.

Faptul că îşi susţinea cauza în faţa celor două chipuri reci şi lipsite de expresie, îi accelera bătăile inimii. O nelinişte puternică, iraţională, îi asuda palmele.

— Ăsta-i singurul răspuns care ţi-a venit în minte? rosti el cu o voce de cap.

„Ooof, cobaii şi evreii sunt la fel, îşi spuse Minetta. Se aprind din orice fleac".

Se simţea deasupra discuţiei.

— Ascultă, Roth, zise Goldstein. De ce crezi tu că Croft şi Brown nu te pot suferi? Nu pentru că eşti tu, ci din pricina religiei tale, din pricina unui lucru cu care pretinzi că nu ai nimic comun.

Dar nu era prea sigur de argumentul său. Roth îl stânjenea. Îl necăjea faptul că Roth era evreu, din cauza proastei impresii pe care o făcea asupra creştinilor.

Roth simţi că i se strânge inima. Ştia că Croft şi Brown nu-l puteau suferi, dar îl durea totuşi când i se spunea acest lucru.

— N-aş crede, protestă el. Asta nu are nimic comun cu religia.

Era descumpănit. Argumentul potrivit căruia religia ar fi fost pricina antipatiei lor, l-ar fi reconfortat; îi veneau însă în minte alte probleme izvorâte din această constatare, alte prevestiri de înfrângere. Simţea nevoia să-şi ascundă capul între braţe, să-şi strângă genunchii sub bărbie, să fugă de nedreptatea strigătoare care i se făcea, de zgomotul neîncetat al machetelor, de murmurul conversaţiilor, de groaznica sforţare şi încordare de fiece clipă. Jungla îi păru deodată primitoare, asemenea unui refugiu împotriva tuturor grijilor de mai târziu. Năzuia să se piardă în junglă, să fugă cât mai departe de camarazii săi.

— Nu ştiu, zise el.

I se părea important să pună capăt discuţiei.

Păstrară tăcerea, fiecare întins lângă sacul său, fiecare scufundat din nou în gânduri intime. Oboseala tulbura visarea lui Minetta şi îl făcea să se simtă trist. Se gândea la Italia, pe care o vizitase împreună cu părinţii săi când era mic. Nu reţinuse mare lucru din călătoria aceea; revedea în gând meleagurile pe care se născuse tatăl său, şi destul de şters, oraşul Napoli; restul însă

părea cufundat în ceaţă.

În satul tatălui său casele, agăţate pe povârnişul unei coline, formau o reţea fină de străduţe şi pieţe colbuite. La poalele colinei, un pârâiaş de munte biciuia pietrele, rostogolindu-se vijelios la vale. Dimineaţa, femeile duceau rufele murdare în coşuri şi le spălau pe stâncile netede de pe maluri, frământându-le, izbindu-le şi frecându-le cu gesturile grave, ancestrale, ale ţărancelor la lucru. După-amiaza, băieţii veneau să ia apă, apoi, cu picioruşele pârlite de soare şi încordate sub povară, urcau colina cu pas domol.

Amănuntele acestea, aproape singurele pe care şi le amintea, îl mişcau şi acum. Nu se gândea prea des la ele, uitase până şi bruma de italienească pe care o ştiuse cândva, dar când era cuprins de nostalgie, i se întâmpla să-şi amintească strălucirea soarelui pe zidurile străduţelor, sau mirosul înţepător de bălegar, pe câmp.

Pentru prima oară, după luni de zile, evocă războiul din Italia; se întrebă dacă bombardamentele nu-i nimiciseră satul. Îi era cu neputinţă să conceapă aşa ceva; căsuţele din piatră şi ipsos păreau să dăinuiască în veci. Totuşi... O mâhnire adâncă îl cuprinse. Nu se gândise decât rareori să se înapoieze în satul acela, însă acum, în mod excepţional, dorea asta mai presus de orice. „Iisuse, totul se duce de râpă”, îşi spunea el. Şi se întrista. Câteva secunde, îi trecu prin minte un vârtej de imagini – oraşe distruse, trupuri întinse în drum, bubuit necontenit de artilerie la orizont; până şi plutonul lui se afla undeva pe o insulă pierdută într-un ocean necunoscut. Dintr-un capăt în celălalt al lumii, se întindea prăpădul şi mormanele de ruine. Viziunea era prea cutremurătoare; mintea lui schimbă macazul, se izbi o clipă de piatra pe care şedea, apoi se cufundă iar în frământările şi oboseala propriului său trup. „Oh, totul e atât de mare încât simţi că te pierzi. Întotdeauna se găsesc ticăloşi care să tragă sforile peste capul tău”. Dar, fără să vrea, revedea satul în ruine, zidurile dărâmate, fără viaţă, stând în sus ca braţele întinse ale unor soldaţi morţi. Îl năpădi o mare tulburare; îl potopea un simţământ de vină, ca şi cum şi-ar fi dorit moartea părinţilor săi; se strădui să alunge viziunea. Gândul acestor distrugeri îl înnebunea. Îi păru cu neputinţă ca femeile să nu mai spele rufe pe pietrele pârâiaşului. Clătină

din cap. „Of, of, scârba asta de Mussolini”. Dar era descumpănit; tatăl său îi spunea necontenit că Mussolini făcuse din Italia o țară prosperă, lucru care nu-l pusese niciodată la îndoială. Îşi amintea discuțiile dintre unchii şi tatăl său. Pe naiba, erau cu toții atât de săraci, încât aveau nevoie de cineva ca să mai învioreze treburile, îşi zise el deodată. Se gândea la un văr al tatălui său, om cu vază la Roma, care participase la marşul lui Mussolini, din 1922. „Toți tinerii, toți patrioții au luptat alături de Mussolini în ’22”, îi spunea taică-său, şi Minetta visase să meargă împreună cu ei, să fie şi el erou.

Totul era atât de încâlcit. Pricepea anevoie ceea ce nu vedea cu ochii. Se prinsese parcă în rețeaua deasă, palpabilă a junglei. „Of, of, blestematul ăsta de Mussolini”, repetă el, căutând parcă să se uşureze.

În apropierea lui, Goldstein îşi făcea de lucru.

— Hai, ne-a venit iar rândul.

Minetta se ridică, clătinându-se.

— De ce dracu’ nu ne dau un răgaz mai mare? De-abia ne-am aşezat.

Aruncă o privire furioasă lui Ridges, care-şi croia drum de-a lungul potecii ciopârțite. Nu mai rămăsese nimic din visarea de adineauri, în afară de ura şi de oboseala pe care acestea o stârniseră.

— Dă-i zor, Minetta, strigă Ridges. Avem treabă.

Fără să aştepte răspunsul, se repezi înainte spre a lua locul celor care isprăveau. Era enervat şi perplex totodată. Îşi irosise pauza întrebându-se dacă trebuie să-şi curețe puşca, ca să ajungă la concluzia că nu ar putea s-o facă aşa cum se cuvine în cele zece minute. Asta îl contraria. Plină de apă şi de nămol, puşca avea să se ruginească dacă nu se va ocupa de ea cât mai repede. „Ei drăcie, îşi zise Ridges, n-ai niciodată vreme să faci o treabă cum trebuie, când te sâcâie să faci altceva în loc”. Neghiobia militarilor îi stârnea ciuda şi în acelaşi timp îi crea o stare de vinovăție. Lipsa de grijă față de un obiect de valoare îi tulbura simțul său de onestitate. „Guvernul mi-a dat puşcoiul ăsta fiind convins că am să-mi fac datoria, şi eu nici nu mă gândesc la aşa ceva”. Puşca valora desigur vreo sută de dolari, o sumă enormă pentru el. „Trebuie s-o curăț, dar ce sunt eu de vină dacă nu mi se dă răgazul?” Era mai mult decât putea el să rezolve. Suspină, îşi luă machetele şi se apucă de lucru. După câteva clipe i se alătură şi Goldstein.

Plutonul ajunse la liziera junglei după cinci ore de muncă prin desişuri. Pădurea era mărginită de alt pârâiaş, dincolo de care coline gălbui, acoperite cu iarbă kunaï şi ici colo de câte un pâlc de arbuşti, se întindeau ondulându-se spre nord. Lumina revărsată din arcul incandescent al cerului şi resfrântă cu o strălucire de necrezut de colinele golaşe, era orbitoare. Deprinşi cu penumbra junglei, oamenii clipeau, nesiguri, oarecum zăpăciţi de vastele perspective care se deschideau în faţa lor. Totul era atât de pustiu, de apăsător.

Toate întinderile acestea!

MAŞINA TIMPULUI

JOEY GOLDSTEIN

GOLFUL BROOKLIN

Un bărbat robust, de vreo douăzeci şi şapte de ani, cu păr blond, lins, cu ochi albaştri şi priviri dornice să cuprindă totul. Are nasul ascuţit: două linii adânci şi triste unesc nasul în colţurile gurii. Fără cutele acestea, ar părea foarte tânăr. Vorbeşte repezit, cu ton de sinceritate şi uşor gâfâit, ca şi cum s-ar teme că nu-i va fi îngăduit să-şi termine fraza.

Cofetăria e murdară şi mică, ca mai toate prăvăliile din strada asta pavată cu piatră. Când burniţează, suprafeţele cuburilor de piatră lucesc şi din gurile de canal se ridică un abur nedesluşit. Ceaţa nocturnă învăluie vagabonzii, bandele de copilandri care hoinăresc scoţând ţipete răguşite în întuneric, prostituatele, amanţii care se împreunează în camerele cu tapete de hârtie pătată de igrasie. Vara, faţadele caselor supurează, iar iarna apa se prelinge pe ziduri; deasupra acestei părţi a oraşului pluteşte un miros cronic, compus din putreziciuni alimentare, din hălci de balegă vârâte printre

pietrele cubice, din gudron, din fum, din sudoarea înțepătoare caracteristică orăşenilor, din mirosul degajat de sobele cu cărbuni, de sobele cu gaze din apartamentele sărăcăcioase – miros unic, fără identitate.

Ziua, vânzătorii ambulanți se ațin pe marginea trotuarului şi te îmbie cu fructe şi zarzavaturi. Femei între două vârste, îmbrăcate în pardesie negre, fără formă, pipăie marfa cu un deget isteț şi pizmaş, sondând-o până la măduvă. Femeile ocolesc prudent băltoacele care stagnează în rigole şi privesc pofticios capetele de peşte pe care negustorul le aruncă în stradă. Sângele dă la început un fel de lustru pietrelor, dar în curând se decolorează, devine rozaliu, apoi se pierde în apa din canale. Doar mirosul de peşte mai stăruie, împreună cu cel de balegă şi de gudron, la care se adaugă aromele bogate, puternice ale şuncilor afumate din vitrinele măcelăriilor.

Cofetăria se află la capătul străzii – o prăvălioară cu pete de grăsime pe marginea ferestrei, pe care se întinde un strat de rugină în loc de vopsea. Fereastra cu ghilotină răspunde în stradă, şi serveşte drept tejghea pentru trecători, dar e atât de crăpată, încât praful se aşterne peste dulciuri. Înăuntru se află o tejghea îngustă de marmură, de-a lungul unui spațiu lat de vreo jumătate de yard, unde clienții bat pasul pe un capăt de linoleum tocit, care vara devine atât de lipicios încât se prinde pe tălpile pantofilor. Pe tejghea se află două borcane de sticlă cu capac metalic şi un fel de polonic îndoit pentru măsurarea esenței de cireşe şi a esenței de portocale. (Cocacola nu a ajuns încă la modă.) Între două recipiente, pe un fund de lemn, se vede un cub de halva de culoarea rumeguşului. Muştele îi dau târcoale şi nu se îndepărtează decât dacă le goneşti.

E cu neputință să ții curat. Doamna Goldstein, mama lui Joey, e foarte harnică; dimineața şi seara mătură prăvălia, spală tejgheaua, scutură de praf bomboanele, freacă podelele cu o perie, dar jegul, prea vechi, s-a încrustat adânc în crăpăturile care brăzdează prăvălia, casa din față, strada dinapoi, strecurându-se în porii şi în celulele tuturor celor însuflețite şi neînsuflețite. Nu e cu putință să ții prăvălia curată şi în fiecare săptămână e şi mai murdară, şi mai infectată de caria străzii.

Bătrânul Moshe Sefardnick şade pe un taburet pliant, în fundul prăvăliei.

Nu are niciodată nimic de făcut, fiindcă e într-adevăr prea vârstnic pentru muncă, prea descumpănit. Bătrânul n-a fost niciodată în stare să înțeleagă America. Totul este aici prea vast, prea iute, orânduiala de veacuri a castelor se destramă. Oamenii nu ştiu ce-i odihna. Vecinii săi se îmbogățesc, pleacă din East Side în Brooklyn, în Bronx, în partea de sus a West Side-ului; alții, care n-au noroc în afaceri, se mută, mai în josul străzii, în alte maghernițe, sau emigrează în interiorul țării. Şi el a fost cândva negustor ambulant; înaintea primului război mondial, odată cu venirea primăverii o pornea pe drumurile din New Jersey, vânzând foarfeci, ață şi ace prin târguri. Dar niciodată nu a înțeles America, iar acum, când a depăşit de mult vârsta de şaizeci de ani, se simte îmbătrânit înainte de vreme, un biet moşneag zvârlit în fundul unei prăvălioare cu dulciuri unde stă şi deapănă reminiscențe talmudice. (Dacă un vierme roade creierul unui om, pune-i o frunză pe ureche, şi viermele o să se aşeze pe frunză.)

Joey, nepotul său, în vârstă de şapte ani, se înapoiază de la şcoală plângând. Are o vânătaie în obraz. „Mamă, m-au bătut, m-au bătut rău, şi m-au făcut harhăr”.

„Cine, cine a spus una ca asta?”

„Copiii italieni, o bandă întreagă, ei m-au lovit”.

Zgomotele pătrund în mintea moşneagului, tulburându-i cursul gândurilor. Italienii. Clatină din cap. Un popor ciudat. În timpul inchiziției îi lăsau pe evrei să intre în Genova, dar la Neapole... la Neapole...

Ridică din umeri, se uita la mama care spală sângele şi lipeşte un plasture pe rană. „Oh, mein Joey”.

Bătrânul râde în barbă, râsul suav, rafinat, al pesimistului care se consolează, fiindcă lucrurile merg prost. Nu, America aceasta nu e atât de deosebită. Bătrânul vede chipul unor goy care se apleacă asupra victimelor.

„Joey”, strigă el cu glas spart.

„Da, zaydee?”

„Goyimii, cum te-au strigat?”

„Harhăr”.

Bunicul ridică iarăşi din umeri. Alt nume. O frântură de secundă e cuprins de o străveche mânie. Cercetează trăsăturile băiețelului, părul său

blond-deschis. În America până şi jidanii au înfăţişarea de goymi. Păr blond. Bătrânul iese din apatia lui, vorbeşte idiş. „Te-au lovit fiindcă eşti evreu. Ştii ce este un evreu?”

„Da”.

Bunicul simte un val de căldură pentru nepoţelul său. E atât de frumos. Atât de drăgălaş. El e un moşneag, în curând o să moară, iar copilul e prea tânăr ca să-l înţeleagă. Ar putea să-i transmită atâta înţelepciune.

E greu de ştiut ce înseamnă un evreu. Evreul nu reprezintă o rasă, nu mai reprezintă nici măcar o religie; poate că nu va fi niciodată o naţiune. Bătrânul îşi dă vag seama că a pierdut atenţia copilului, dar continuă să viseze cu glas tare.

„Atunci, ce înseamnă? Yehudah Halevy a zis că Israelul este inima tuturor naţiunilor. Ceea ce atacă trupul, atacă şi inima. Iar inima este conştiinţa care suferă pentru păcatele naţiunilor. Ridică iarăşi din umeri, nemaiştiind dacă îşi exprimă cu glas tare gândurile, sau dacă, pur şi simplu, îşi mişcă buzele. Este o problemă foarte interesantă, dar eu cred că evreul este evreu pentru că suferă. Toţi jidanii suferă”.

„De ce?”

„Ca să fie demni de venirea lui Mesia?” Dar de fapt bătrânul nu mai ştie prea bine. Asta ne face mai buni dar şi mai răi decât goymii, gândeşte el.

Dar întrebările copiilor nu trebuie să rămână niciodată fără răspuns. Bătrânul se scutură, se concentrează, spune fără convingere – ca să putem dăinui. În timp ce vorbeşte, îi revine o clipă toată luciditatea. „Suntem un popor hărţuit şi hăituit de asupritori. Trebuie să călătorim fără încetare din dezastru în dezastru; şi asta ne face mai puternici şi mai slabi decât alţii; de aceea, noi îi iubim şi urâm pe jidani, mai mult decât pe ceilalţi oameni. Am suferit atât, încât ştim ce înseamnă să înduri. O să îndurăm cât va fi lumea”.

Băieţelul nu pricepe mai nimic, dar a prins cu auzul unele cuvinte care i se gravează în minte şi pe care într-o zi, poate, le va scoate la lumină. Se uită la bunicul său, vede vinele care îi brăzdează mâinile, şi în ochii stinşi de om bătrân zăreşte mânia şi licărul febril al inteligenţei. Să suferi. E singurul cuvânt pe care-l absoarbe Joey Goldstein. A uitat ruşinea şi frica de bătaie. Îşi pipăie plasturele de pe tâmplă, întrebându-se dacă poate ieşi afară, la

joacă.

Săracii sunt călători neobosiţi. Ei au întotdeauna afaceri noi, slujbe noi, meleaguri noi unde să trăiască, speranţe noi care se dovedesc apoi deşarte.

Prăvălia de dulciuri din East Side dă faliment, pe urmă altă prăvălie dă faliment, apoi alta. Mutări de colo colo: în Bronx, înapoi în Manhattan, de acolo în Brooklin. Bunicul a murit, iar mama, rămasă singură cu Joey, se instalează în cele din urmă la Brownsville – aceeaşi prăvălie cu aceeaşi fereastră schiloadă răspunzând în stradă şi acelaşi strat de praf aşternut pe bomboane.

Când e de opt, de nouă şi de zece ani, Joey deschide prăvălia la ora cinci dimineaţa, vinde ziare şi ţigări oamenilor care merg la lucru, se duce la şcoală la ora şapte şi jumătate, se înapoiază la prăvălie şi stă acolo până se face vremea de culcare. Nici maică-sa nu se clinteşte de lângă negoţul ei, cât e ziua de mare.

Anii se scurg încet pierzându-se în neantul muncii, al singurătăţii. Joey este un băiat ciudat, prea matur pentru vârsta lui, îi spune lumea maică-sii. E dornic să placă, să fie un vânzător bun, în înţelesul cinstit al cuvântului, totuşi nu pare să aibă stofă de mare negustor, de mare afacerist. Este absorbit de munca lui şi între el şi maică-sa se stabileşte o legătură strânsă, caracteristică celor care trudesc împreună ani de zile.

E ambiţios. Când merge la şcoala secundară se complace în visuri imposibile; se vede la colegiu, apoi inginer, savant. În puţinele momente de libertate citeşte cărţi tehnice, visează la ziua când va putea să părăsească prăvălia. Dar când soseşte ziua aceea, îşi găseşte de lucru într-un depozit ca magazioner; maică-sa a luat un puşti ca s-o ajute în prăvălie.

Apoi iarăşi singurătatea. Nu vorbeşte aceeaşi limbă ca tovarăşii săi de muncă, nici ca băieţii din cartier. Vorbirea lui nu are intonaţia răguşită, aspră, compătimitoare a graiului din Brooklyn; vorbirea lui seamănă cu a maică-sii, uşor protocolară, cu un accent imperceptibil, în care desluşeşti o predilecţie pentru cuvintele solemne. Iar seara, când i se întâmplă să se aşeze pe trepte alături de băieţii cu care a crescut, pe care i-a văzut ani de-a rândul jucându-se cu mingea pe stradă, diferenţa dintre el şi ei e şi mai

vădită.

„Ia uite ce mai țâțoance are aia”, spune Murray.

„O nebunie”, zice Benny.

Aşezat pe o treaptă în mijlocul cetei de adolescenți. Joey zâmbeşte stingherit şi se uită la un copac care-şi leagănă frunzele, foşnind cu o bunăstare burgheză.

„Taică-său e bogat”, spune Riesel.

„Ia-o de nevastă”.

Două trepte mai jos, alți adolescenți-discută despre pariurile de la base-ball. „Ce spui, băiete? Vrei să pariezi? Ştii ziua aia când aş fi câştigat şaisprezece dolari dacă Brooklyn lua jocul? Pariasem că Jack Wilson va nimeri două din cinci şi că Brooklyn va învinge, dar el a nimerit trei din patru; până la urmă au mâncat bătaie cu şapte la doi în meciul cu Clubs şi eu am pierdut. Mai are rost să tot îndrugi acolo despre pariuri?”

Lui Goldstein i-au amorțit muşchii feței, încordați într-un zâmbet nerod.

Murray îl împinge cu cotul. „Cum se face că n-ai fost cu noi, să-i vezi jucând pe Uriaşi?”

„Oh, nu ştiu, nu prea mă interesează base-ballul”.

Înserarea se lasă peste Brooklyn. Altă fată trece mlădiindu-se, şi Riesel clownul se ia după ea, maimuțărind-o. Phiiii, fluieră el, şi tocurile fetei ciocănesc trotuarul cu zgomotul cochet al bătăilor de aripi din anotimpul dragostei, când femela îşi ia zborul doar pentru o noapte. „Ce tampoane are!”

„Nu faci parte din grupul Panterelor, nu-i aşa Joey?” întreabă fata de lângă el.

„Nu, dar îi cunosc pe toți, sunt băieți cumsecade”, răspunde el. Anul acesta a împlinit nouăsprezece ani, a isprăvit şcoala şi şi-a lăsat o mustăcioară blondă care n-o să țină prea mult.

„Am auzit că Larry se căsătoreşte”.

„Şi Evelyn”, spune Joey.

„Da, cu un avocat”.

În mijlocul subsolului s-a făcut loc pentru dans şi perechile s-au îmbulzit pe ringul astfel format. Se dansează într-un stil ostentativ, cu spinarea

arcuită, şi mişcări îndrăznețe, din umeri. În lumina astrală a cântecului ***Star Dust.***

„Dansezi, Joey?”

„Nu”. Iritare trecătoare împotriva celorlalți. Au timp să danseze, să devină avocați, să-şi subțieze gusturile. Dar i-a trecut repede, nu e în firea lui să se supere; se simte din nou stingherit.

„Scuză-mă, Lucile, se adresează gazdei, trebuie să plec, mă scol devreme mâine dimineață, transmite mamei tale cele de cuviință.

Se înapoiază acasă la ora zece şi jumătate, când ceilalți se distrează, se aşază alături de maică-sa la măsuța acoperită cu o placă de porțelan alb, crăpat, şi soarbe ceaiul fierbinte dintr-un pahar. Se vede că e deprimat.

„Ce e cu tine, Joey?”

„Nimic”. Dar ştie că maică-sa a înțeles totul şi asta îl doare.

„Mâine am mult de lucru”, continuă el.

„Ar trebui să te prețuiască mai mult la fabrica ta de încălțăminte, față de osteneala pe care ți-o dai”.

Ia de jos cutia de carton, o sprijină de genunchi, apoi o repede în sus, aruncând-o deasupra unei grămezi înaltă de mai bine de doi yarzi. Lângă el, proaspătul angajat se luptă stângaci cu povara sa.

„Hai, să-ți arăt cum trebuie să faci, spune Joey. Trebuie învinsă inerția, trebuie să imprimi cutiei o forță vie, în aşa fel încât să fie dusă de propriul ei elan. E foarte important să ştii cum să ridici lucrurile astea, altfel te procopseşti cu o hernie a dracului şi cu tot soiul de dureri de şale. Am studiat chestiunea. Muşchii săi puternici abia se contractează în timp ce ridică altă cutie. Ai să prinzi şpilul, spune el voios. Sunt câteva şmecherii cu care trebuie să te deprinzi în treaba asta”.

Singurătate, Tristețea de a răsfoi cataloagele anuale ale Institutului de Tehnologie din Massachusetts, ale Şcolii de Ingineri din Sheffield, ale Universității din New York şi aşa mai departe.

Dar în cele din urmă cunoaşte o fată cu care să stea de vorbă, o fetişcană drăguță, cu glas blând şi sfios, cu o fermecătoare aluniță în bărbie, de care e

foarte stingherită. Cu un an sau doi mai tânără decât el, proaspăt ieşită din şcoală, vrea să devină actriță sau poetă. Ea îl învață să asculte simfoniile lui Ceaikovski (A cincea e preferata ei), citeşte „Look Homeward, Angel” de Thomas Wolfe, şi e vânzătoare într-un magazin de articole pentru femei.

„Oh, nu am o slujbă proastă, spune ea, dar... fetele din raionul meu sunt foarte simple, nu au nimic deosebit în ele, demn de a fi pomenit într-o scrisoare de pildă. Mi-ar plăcea să fac altceva”.

„Oh, şi eu tare mult aş vrea”, spune el.

„Ar trebui, Joey, eşti un om mai fin decât ceilalți, de altfel, noi doi suntem singurele persoane care gândim”. (Râd cu o neaşteptată şi magică intimitate.)

De acum înainte, aşezați pe pernele umplute cu păr ale sofalei maro din apartamentul fetei, se avântă în lungi conversații. Discută despre incompatibilitatea dintre căsătorie şi carieră, în mod academic, abstract, căci bineînțeles persoanele lor nu sunt în cauză. Ei se mărginesc să cugete, să observe viața. Prinşi în acea pânză atrăgătoare, țesută din introspecții alambicate în care sunt învăluiți tinerii îndrăgostiți, sau mai bine-zis tinerii care se dezmiardă, progresează de-a lungul celui mai vechi drum din lume, dar şi celui mai înşelător, convinşi că s-au angajat pe un drum unic, numai al lor. Când se socotesc în sfârşit logodiți, înțelesul subtil şi în acelaşi timp nedesluşit al mărturiei de credință le scapă. Sunt înduioşați şi încălziți de confidențele lor reciproce, de lungile conversații purtate în şoaptă pe sofaua familială, ori în restaurantele populare, sau în murmurul catifelat al cinematografelor unde stau mână în mână, la adăpostul întunericului. Uită ceea ce i-a împins la dragoste; numai efectele ei îi pasionează. Şi, desigur, subiectul conversațiilor lor se modifică. Se întâmplă ca unele fete sfioase şi sensibile să sfârşească prin a deveni poete, sau, înăcrite şi scârbite de viață, să înceapă a bea prin cârciumi, dar evreicele tinere şi drăguțe, sfioase şi sensibile, sfârşesc în general prin a se mărita, după care au copii, se îngraşă un kilogram pe an şi sunt preocupate mai curând de transformarea unei pălării vechi sau de un nou model de cratiță, decât de semnificația existenței. După logodnă, Natalie începe să discute despre viitorul lor.

„Oh, dragul meu, nu vreau să te cicălesc, dar nu ne putem căsători numai cu ceea ce câştigi tu. La urma urmei, n-ai vrea să locuiesc într-o locuință

fără încălzire centrală. Unei femei îi place să-şi aranjeze un interior drăguț, asta e ceva nespus de important, Joey”.

„Înțeleg ce vrei să spui, dragă Natalie, răspunde el, dar banii nu se fac aşa cum ai bate din palme, se vorbeşte de o acalmie în afaceri şi nu se ştie niciodată, s-ar putea să trecem printr-o nouă criză economică”.

„Joey, nu sunt deprinsă să te aud vorbind astfel; ceea ce îmi place la tine e că eşti atât de puternic şi de optimist”.

„Nu, tu mă faci să fiu puternic şi optimist. Câtva timp tac amândoi. De fapt, da, am o idee, mă gândesc să învăț sudura electrică, este un domeniu nou, dar nu chiar atât de nou încât să nu se fi impus. Evident, sunt convins că viitorul aparține materialelor plastice şi televiziunii, dar e ceva pe care nu se poate conta încă şi de altfel nu am cunoştințele necesare”.

„Mi se pare foarte rezonabil, Joey. Ea analizează problema. Nu e cea mai nobilă dintre profesiuni, dar în doi sau trei ani vei avea poate propriul tău atelier”.

„Un atelier”.

„Un atelier, un atelier, n-are de ce să-ți fie ruşine. Ai să fii... un om de afaceri”.

Chibzuiesc împreună şi hotărăsc că el va trebui să urmeze nişte cursuri serale timp de un an, spre a învăța meseria. Aceasta îl indispune. „N-am să te mai pot vedea atât de des, n-are să-mi mai rămână pentru tine decât vreo două seri pe săptămână, mă întreb dacă nu fac o prostie”.

„Oh, Joey, nu mă înțelegi; când am luat o hotărâre, e bine luată, pot să aştept, nu trebuie să-ți faci griji din pricina mea”. Are un râs blând şi cald...

Pentru el începe un an greu. Lucrează patruzeci şi patru de ore la antrepozit, mănâncă pe fugă, se străduieşte să fie atent la cursuri şi la atelier. Se întoarce acasă la miezul nopții, se smulge din pat în dimineața următoare. Marți şi joi, după orele de curs, se întâlneşte cu Natalie şi stă cu ea până la două sau trei noaptea – spre marea neplăcere a părinților fetei şi spre scandalizarea propriei lui mame.

Ea îl ceartă.

„Joey, nu am nimic împotriva ei, e probabil o fată foarte drăguță, dar tu nu eşti în situația de a te însura, din considerație pentru ea nu vreau să te

însori. Crezi că i-ar conveni să trăiască aşa, ca o sărăntoacă?”

„Nu înțelegi, mamă, că o subestimezi? Ea ştie ce ne aşteaptă, nu mergem la nimereală”.

„Sunteți încă nişte copii”.

„Bine, mamă, am împlinit douăzeci şi unu de ani, nu am fost un fiu rău, nu-i aşa, am muncit din greu, am şi eu dreptul la puțină plăcere, la puțină fericire”.

„Joey, vorbeşti de parcă eu aş spune altfel. Sigur că ai fost un fiu bun. Îți doresc să ai toate bucuriile din lume, dar îți distrugi sănătatea, te culci prea târziu, îți iei răspunderi prea mari. Oh! (ochii i se umplu de lacrimi), nu-ți doresc decât fericirea, de ce nu vrei să înțelegi asta? Când are să vină ziua să te însori, am să fiu cea mai fericită; sper numai să găseşti o nevastă demnă de tine”.

„Nu sunt demn de Natalie”.

„Prostii! Nimic nu e prea bun pentru tine”.

„Mamă, trebuie să accepți situația aşa cum este. ***Am să mă însor”***

Ea ridică din umeri. „Nu, ai încă o jumătate de an înainte, apoi trebuie să-ți găseşti de lucru, cu sudura asta. Aş vrea să priveşti mai înțelept lucrurile, şi când are să vină momentul, o să vedem noi”.

„Hotărârea mea e luată. Amânările nu-şi au rostul. Îți jur, mamă, mă faci foarte nefericit”.

Ea tace, şi câteva minute continuă să mănânce fără să scoată o vorbă; amândoi sunt tulburați, amândoi caută noi argumente pe care nu îndrăznesc să le formuleze, de teamă să n-o ia de la capăt. În cele din urmă mama suspină, apoi se uită la fiul ei.

„Joey, să nu-i repeți Nataliei ce ți-am spus, ştii prea bine că n-am nimic împotriva ei”. Pe jumătate convinsă, începe, cu prudență, să cântărească riscurile.

Termină şcoala de sudori, găseşte o slujbă cu douăzeci şi cinci de dolari pe săptămână şi se căsătoresc. Cadourile de nuntă însumează aproape patru sute de dolari, din care îşi cumpără un dormitor, un divan şi două scaune pentru salon. Îşi decorează apartamentul cu câteva cromolitografii, o scenă de păşunat în asfințit, o reproducere proastă a Porții Albastre, şi-un

Maxfield Parrish decupat dintr-un afiş publicitar. Natalie aşasă pe una din măsuţele de noapte fotografiile de la nuntă, unite ca paginile de gardă ale unei cărţi, şi plasate într-o ramă dublă. Mama lui Joey le dă câteva mărunţişuri pentru gospodărie, şi o colecţie de ceşcuţe şi farfurioare împodobite cu îngeraşi goi şi durdulii. Se instalează în micul lor apartament compus din două camere şi bucătărie şi sunt foarte fericiţi, foarte îndrăgostiţi unul de altul. Înainte de sfârşitul primului an de căsnicie salariul său se urcă la treizeci şi cinci de dolari pe săptămână şi ei se integrează în orbita echilibrată, ordonată în care se mişcă rudele şi prietenii lor. Joey devine un pasionat jucător de bridge. Puţin numeroase şi repede uitate, neînţelegerile matrimoniale sunt îngropate sub agreabila şi monotona avalanşă a banalităţilor traiului zilnic.

O dată sau de două ori se ivesc frecuşuri între ei. Toţi îl consideră pe Joev foarte viril şi faptul că ea nu răspunde întotdeauna avansurilor lui, îl umple de amărăciune şi de gânduri urâte. Asta nu înseamnă că raporturile lor îl dezamăgesc întotdeauna, sau că îl preocupă peste măsură. Totuşi, îl contrariază. Nu pricepe neprevăzuta răceala a Nataliei; dezmierdările ei, în timpul logodnei, erau atât de pătimaşe.

Naşterea copilului aduce cu sine alte griji. Salariul său e acum de patruzeci de dolari pe săptămână, iar sâmbătă după-masă şi duminica lucrează ca tejghetar în prăvălia cu îngheţată şi răcoritoare din colţul străzii. E obosit, adesea preocupat. Natalie a născut cu operaţie cezariană şi fac datorii ca să-l plătească pe medicul chirurg. Cicatricea ei îl supără: fără să vrea se uită cu dezgust la ea şi Natalie observă. Ea nu se gândeşte decât la copil şi petrece săptămână după săptămână fără să se urnească din casă. În timpul lungilor seri de iarnă, o doreşte foarte des, se abţine însă şi somnul său se resimte, într-o noapte, împreunarea lor se termină cu o ceartă.

Câteva minute gândul lui evadează aiurea, îi vine în minte alt copil. Pe primul l-au avut după ce au discutat, după ce au căzut de acord că voiau un copil, dar nu-şi pot permite să mai aibă unul.

Cearta îi demoralizează şi îi răcoreşte.

Înjură, pentru prima oară. „La dracu' toate astea". O lasă, se apropie de fereastră, priveşte pergamentul decolorat al storului. Tremură; poate şi de

frig.

Natalie se apropie de el, i se cuibăreşte la piept ca să-l încălzească. Dezmierdarea, mai mult o tentativă nesigură, îl supără. O simte lângă el maternă.

„Pleacă, n-am nevoie de... mamă!” explodează neîndemânatic, plin de îndoială şi îngrozit de constatarea teribilă care i-a scăpat.

Buzele ei schițează un zâmbet decolorat, apoi se încrețesc într-o strâmbătură. Acum plânge pe pat ca o copiliță. După doi ani şi jumătate de căsnicie Joey descoperă dintr-odată că Natalie e foarte aproape de isterie, de teroare şi poate de scârbă când zâmbeşte astfel. Descoperirea aceasta îl împietreşte.

După un moment se prăbuşeşte lângă ea, îi aşază capul pe o pernă, îi mângâie fruntea şi obrajii, ca să-i potolească plânsul.

Dimineața, incidentul apare într-o lumină mai puțin urâtă şi până la sfârşitul săptămânii e aproape uitat. Totuşi, pentru el, plăcerile trupeşti ale căsniciei s-au sfârşit, sau aproape s-au sfârşit; pe de altă parte, Natalie trebuie să se prefacă a fi mulțumită, spre a nu-l jigni. Căsnicia lor se tasează, întocmai ca o fundație ce-şi caută o deplină stabilitate. Această qvasi-înfrângere nu este pentru ei nici prea gravă, nici într-adevăr primejdioasă. Găsesc compensații în copilul lor, în reînnoirea mobilei, în discuțiile referitoare la o asigurare pe viață; ajung chiar să subscrie o poliță. Se ivesc probleme în legătură cu munca sa, cu încetineala avansării, cu firea colegilor săi de atelier. Cu unii din ei joacă uneori popice. Natalie începe să frecventeze cercul de femei de pe lângă templul din cartierul lor şi izbuteşte să convingă pe membrele cercului să organizeze un curs de dans. Rabinul, un om tânăr, e iubit de toți fiindcă are idei moderne. Miercurea seara, soții Goldstein au pe cineva care să stea cu copilul lor, iar ei se duc să asculte conferința săptămânală a rabinului despre cărțile de succes.

Se dezvoltă, câştigă în greutate, dau bani organizațiilor de ajutorare a refugiaților. Sunt sinceri, prietenoşi, fericiți, şi mai toată lumea îi iubeşte. Fiul lor creşte, începe să vorbească, procurându-le numai bucurii. Sunt mulțumiți de toate. Tabieturile vieții conjugale clipocesc în jurul lor ca o baie

călduță. Nu încearcă niciodată bucurii mari, dar rareori sunt deprimați şi nu li se întâmplă nimic care să-i supere peste măsură.

Începe războiul şi lui Joey i se dublează salariul, datorită avansărilor şi orelor suplimentare. De două ori e lăsat la vatră de comisia de revizie, dar în 1943, când încep să fie mobilizați şi capii de familie, nu caută să fie scutit sub pretext că lucrează în industria de război. Atmosfera de familie de-acasă, jena de a se plimba pe stradă în haine civile, îi dau un sentiment de culpabilitate. Mai mult decât atât, are convingeri, citeşte din când în când P.M.-ul, deşi – spune el – asta îl afectează prea mult. Discută îndelung cu Natalie şi, în ciuda opoziției patronului său, e mobilizat.

În dimineața în care se prezintă la biroul militar pentru înrolare, intră în vorbă cu un mustăcios voinic, tată de familie ca şi el.

„Oh, nu i-am spus nevestei să rămână acasă, zice Joey. S-ar fi necăjit prea tare”.

„Am avut atâta bătaie de cap, se plânge celălalt, până am pus toate la punct, e o bătaie de joc ce mi-au dat pe prăvălie”.

În câteva minute, îşi descoperă cunoştințe comune. „Oh, da, spune noul prieten, Manny Silver, drăguț băiat, ne-am înțeles foarte bine la pensiunea Grossinger, în concediu, acum doi ani; are însă un cerc de cunoştințe nu prea pe gustul meu. Are o nevastă nostimă, care ar fi bine dacă şi-ar mai supraveghea silueta; îmi amintesc că după ce s-au luat erau nedespărțiți; bineînțeles, trebuie să mai scoți capul în lume, nu e bine pentru oamenii căsătoriți să stea tot timpul împreună”.

Rămas-bun tuturor.

De multe ori s-a simțit singur, i s-a părut că în jurul lui e pustiu, totuşi îşi găseşte puncte de sprijin. Toți oamenii pe care-i înțelege cu uşurință îi sunt prieteni; până şi în armată, în lumea searbădă şi străină a cazărmilor şi a bivuacurilor, Goldstein bâjbâia în căutarea unor noi relații, unui nou refugiu. Şi, în nenorocirea sa, vechile deprinderi se scorojesc ca pielea, iarna; se simte gol şi stingher. Se întreabă, îşi sondează toate celulele creierului, îşi regăseşte moştenirea închistată de demult, o moştenire estompată de monotona balansare a leagănului său, făurit după chipul şi asemănarea străzilor din Brooklyn:

(Suntem un popor hărțuit, hăituit de asupritorii noştri... trebuie să călătorim din dezastru în dezastru... suflete nedorite într-o țară străină.)

Ne-am născut ca să suferim. Şi, deşi tânjeşte din străfundul inimii după căminul lui, picioarele i se înfig cu tărie în pământ, pulpele i se încordează.

Goldstein îşi întoarce fața în bătaia vântului.

3

După ce traversă râul printr-un vad, plutonul se adună pe celălalt mal. Înapoia lor, jungla nu lăsa să se vadă nici urmă din cărarea pe care o deschiseseră. În ultimii douăzeci de metri, când colinele prinseseră a se desluşi, se mulţumiseră să taie cât mai puţin desişul, pentru a se strecura târându-se spre marginea junglei. Dacă vreo patrulă japoneză ar fi trecut pe acolo, ar fi fost puţin probabil să descopere cărarea.

— E ora trei, băieţi, spuse Hearn. Mai avem destul de mers. Vreau să străbatem cel puţin zece mile înainte de a se înnopta.

Plutonul începu să murmure.

— Ce e, şmecherilor, mârâiţi?

— Aveţi milă de noi, domnule locotenent, strigă Minetta.

— Drumul pe care nu l-am face astăzi, ar trebui să-l facem mâine, spuse Hearn. Se simţea uşor iritat. Ai să le spui ceva, sergent?

— Da, domnule locotenent, zise Croft.

Pipăindu-şi gulerul ud al cămăşii, îşi plimbă privirea asupra oamenilor.

— Vreau ca fiecare să-şi amintească unde se află cărarea. Puteţi s-o reperaţi după cele trei stânci de colo, sau după copacul acela bătrân şi îndoit. Dacă, dintr-o pricină oarecare, vreunul din voi se pierde, trebuie să-şi amintească de colinele astea. Astfel, când o să se îndrepte spre sud şi o să ajungă la râu, o să ştie dacă o ia la dreapta sau la stânga. Făcu o pauză, în vreme ce îşi ajustă o grenadă la centiron. De acum înainte o să înaintăm pe un teren descoperit, aşa că trebuie păstrată disciplina patrulării. Nu trăncăniţi, nu faceţi vreo boacănă şi căscaţi bine ochii. Când va fi să treceţi peste vreo culme, să mergeţi repede şi aplecaţi. Dacă o să umblaţi ca o turmă de oi, o să cădeţi sigur în vreo ambuscadă... Îşi frecă bărbia. Nu ştiu dacă o să avem de străbătut două sau zece mile, aşa ceva nu se poate şti dinainte, dar nu-mi pasă de distanţă fiindcă un lucru e sigur, în ciuda greutăţilor, ne vom îndeplini misiunea...

Îi răspunse un mârâit înăbuşit şi lui Hearn i se sui sângele în obraz. Croft îl contrazisese făţiş.

— Foarte bine, băieţi, să pornim, zise el scurt.

Se urniră anevoie, înşiruindu-se într-o coloană lungă, dezordonată. Soarele tropical îi pripea, răsfrângându-se orbitor în fiecare fir de iarbă. Zăpuşeala îi făcea să asude din belşug; uniformele, îmbibate la început cu apă de mare, nu se mai putuseră usca de douăzeci şi patru de ore încoace şi acum li se lipeau jilave de piele. Sudoarea li se prelingea usturător în ochi, soarele le încinsese caschetele de campanie, iarba kunaï le biciuia obrajii, colinele nesfârşite le storcea ultimul strop de energie. Cu inima bătând, cu răsuflarea tăiată, cu obrajii în flăcări, urcau extenuați povârnişurile. O pace intensă domnea peste coline, o linişte atât de adâncă încât părea de-a dreptul sinistră. În junglă, oamenii nici nu se gândiseră la japonezi: încâlceala junglei, cruzimea râului le absorbiseră în întregime atenția. O ambuscadă era ultimul lucru la care s-ar fi gândit.

Dar, în liniştea adâncă a colinelor golaşe, constrângerea şi teama se adăugau oboselii. Când se aflau în vale, aveau impresia că dealurile îi copleşeau, iar când treceau peste vreo creastă, li se părea că pot fi zăriți de la o depărtare de câteva mile. Ținutul era frumos; colinele, cu pante uşoare, se desfăşurau în curbe domoale de un galben-canar, dar oamenii nu le apreciau splendoarea. Izolați în spațiu, aduceau cu o procesiune de insecte ce străbătea o plajă fără sfârşit.

Merseră cam o milă, traversând firul unei văi netede, sub un soare dogoritor. Iarba kunaï atingea înălțimi fantastice; în câmpie firele erau late de-un deget şi lungi de peste doi metri. Orbecăiau câte o sută de metri prin iarba care le trecea peste cap. Îi încolțise o spaimă de o altă natură, care îi îmboldea să meargă tot mai repede, până la extenuare. Aveau senzația că bâjbâiau printr-o pădure moale, care nu le opunea nicio rezistență. Această pădure unduia, se încovoia, foşnea sub tălpile lor, era pufoasă şi dezgustător de fluidă. Nu vedeau decât la doi sau trei metri înaintea lor, se temeau să nu piardă din ochi pe cel din față, se călcau pe picioare, iar iarba le biciuia fără milă fața. Ici-colo stârneau câte un nor de țânțari care începeau să le bâzâie amețitor în urechi, exasperându-i cu zeci de înțepături. Iarba colcăia de păianjeni şi când oamenii se încurcau în pânzele lor, țâşneau ca din arc, animați de un fel de frenezie. Polenuri de tot felul şi tăişuri de iarbă le iritau pielea.

Martinez deschidea drumul, înaintând ca o săgeată. Mai tot timpul iarba înaltă îi împiedica vederea, dar el se orienta după soare, fără să-şi întrerupă o clipă mersul. În mai puţin de douăzeci de minute străbătură valea, iar după un scurt popas porniră din nou peste coline. Acum iarba era binevenită, căci se agăţau de ea cu amândouă mâinile ca să se ajute la urcuş ori ca să-şi frâneze coborârile. Soarele continua să dogorească.

Frica lor iniţială de a fi reperaţi de duşman fusese neutralizată de efortul fizic al marşului; apoi începu să-i obsedeze o spaimă nouă, mult mai subtilă. Ţinutul era atât de vast, tăcerea lui atât de profundă, încât fără voie oamenii deveneau conştienţi de măreţia sa nepătrunsă, de mohorâta, de somnolenta sa rezistenţă. Îşi aminteau un zvon despre băştinaşii care populaseră cândva această parte a insulei, dar fuseseră seceraţi de o epidemie de tifos cu câteva zeci de ani în urmă, iar ultimii supravieţuitori emigraseră pe altă insulă. Nu discutaseră niciodată despre aceşti băştinaşi decât regretându-le lipsa mâinii de lucru, dar în nesfârşitul zumzet al tăcerii, al soarelui şi al colinelor, gândul acesta îi împingea mereu înainte într-un fel de spasmuri nervoase. Martinez îi conducea într-un ritm infernal, ca şi când ar fi fost urmăriţi. Pe el îl înspăimânta mai mult decât pe ceilalţi amintirea oamenilor care trăiseră şi, muriseră pe insulă. I se părea că săvârşesc un sacrilegiu umblând prin aceste locuri, tulburându-le liniştea.

Senzaţiile lui Croft erau de altă natură. Gândul că trecuseră mulţi, foarte mulţi ani de când nimeni nu mai călcase pe glia aceasta străină, îl aţâţa la culme. De când se ştia, se simţise strâns legat de pământ; fiecare stâncă, fiecare colină din jurul ranchului tatălui său îi erau cunoscute pe o rază de mai multe mile, iar ţinutul acesta, virgin şi neexplorat exercita asupra lui o puternică atracţie. Priveliştile noi care apăreau pe versantul colinelor îi sporeau satisfacţia. Aici îi aparţinea tot pământul acesta pe care putea să-l patruleze cu pluto-nul lui.

Când îşi aminti de Hearn, clătină din cap, Croft era asemenea unui cal plin de foc, neînvăţat cu zăbala, şi pe care o smucitură de dârlogi întâmplătoare îl face să-şi aducă aminte că nu mai e liber. Se întoarse şi îi spuse lui Red, care mergea după el:

— Spune celor din urmă să-i dea bătaie.

Cuvintele lui trecură din om în om de-a lungul coloanei şi fiecare se zori mai tare. Pe măsură ce se îndepărtau de junglă şi fiecare colină rămasă în urmă constituia o viitoare piedică pe drumul de întoarcere, înaintau cu o nervozitate şi o teamă crescândă. Merseră timp de trei ore, îngăduindu-şi rareori halte, biciuiţi de tăcere, mânaţi de un fel de acord tacit. Pe înserat, când se opriră pentru popasul de noapte, cei mai rezistenţi atinseseră limita puterilor iar cei mai slabi erau pe punctul de a cădea în nesimţire... Roth se aruncă la pământ şi rămase nemişcat o jumătate de oră; doar braţele şi picioarele îi erau agitate uneori de un tremur nestăpânit. Ghemuit la pământ, Wyman icnea, încercând zadarnic să vomeze. Numai teama de a nu fi lăsaţi în drum le dăduse puteri şi unuia şi celuilalt să continue aumbla în ultimele două ore; nervii le insuflaseră o falsă energie şi acum, după ce se opriseră, se simţeau atât de vlăguiţi, încât nu mai erau în stare să mişte un deget spre a-şi desface raniţa, ori spre a-şi întinde o pătură pentru noapte.

Nimeni nu scotea o vorbă. Adunaţi în cerc pentru a înfrunta căderea nopţii, cei care mai păstraseră o rămăşiţă de energie înghiţiră ceva la repezeală, băură puţină apă şi îşi pregătiră un culcuş. Poposiseră într-o adâncitură din apropierea crestei unei coline şi, înainte de a se întuneca de tot, Hearn şi Croft plecară într-o scurtă recunoaştere în jurul bivuacului, spre a determina locul cel mai potrivit pentru a plasa o santinelă. De pe culmea colinei, aflată la vreo treizeci de metri deasupra bivuacului, putură îmbrăţişa cu privirea terenul pe care aveau să-l străbată a doua zi. Pentru prima oară de când pătrunseseră în junglă, muntele Anaka putea fi văzut iarăşi în întregime. Le păru foarte aproape, deşi vârful se afla la o distanţă de peste douăzeci de mile. Dincolo de valea ce li se desfăşura la picioare, galbenul colinelor se altera, căpăta tonuri din ce în ce mai închise, până ce se stabiliza la un brun întunecat şi la un cenuşiu caracteristic stâncilor. Înserarea întuneca trecătoarea pe care aveau s-o străbată la apus de muntele Anaka. Treptat şi muntele începu să-şi piardă contururile. La început se învălui într-un fel de albastrulevănţică, apoi întreaga sa masă se dizolvă, împrumutând transparenţa asfinţitului. Nu se mai desluşea decât conturul crestelor. Câţiva nori subţiri, fără formă, planau deasupra vârfului.

Croft îşi potrivi binoclul. Muntele îi apăru asemenea unui ţărm stâncos,

iar cerul întunecat căpătase aspectul unui ocean cu valuri înspumate care se spărgeau de stânci. Deasupra crestelor masivului mişcarea norilor evoca jerbele cețoase ale stropilor mărunți de apă. Văzut prin binoclu, spectacolul la care asista Croft devenea din ce în ce mai fascinant. Glacială şi tăcută, lupta muntelui, a norilor şi a cerului era mai pură şi mai intensă decât lupta oricărui ocean cu oricare țărm la care Croft asistase vreodată. Stâncile se adunau în amurg, se pregăteau să facă față furiei apelor. Încăierarea aceea între giganți părea să se desfăşoare departe, foarte departe, şi la gândul că aveau să ajungă acolo în noaptea următoare, Croft tresărea plin de încordare. Se simți din nou înălțat pe aripile unui extaz primitiv. Fără să ştie de ce, muntele îl chinuia şi îl atrăgea totodată, ca şi cum i-ar fi putut da un răspuns la căutările lui de totdeauna. Totul era atât de pur, de auster.

Deodată, îşi aminti cu mânie şi cu un sentiment de frustrare că nu aveau să escaladeze muntele. Dacă ziua următoare se va desfăşura fără complicații, vor străbate trecătoarea la căderea nopții, astfel încât nu vor avea niciodată norocul să încerce ascensiunea vârfului. Mohorât, trecu lui Hearn binoclul.

Hearn era foarte obosit. Ținuse piept, fără incidente, marşului, se simțea capabil chiar să meargă mai departe, dar corpul său avea nevoie de odihnă. Era posomorât, iar muntele văzut prin binoclu i inspira un respect amestecat cu teamă. Era prea mare, prea strivitor. Ceața care se învolbura în jurul crestelor îi strecura fiori. I se părea că asistă la asaltul furios al oceanului împotriva stâncilor țărmului şi fără să vrea îşi încorda auzul ca şi cum ar fi vrut să capteze ecoul acestei lupte titanice.

De departe, de dincolo de orizont, le ajungea la urechi murmurul unor valuri izbite de stânci, sau poate rostogolul înăbuşit al unui tunet.

— Ascultă, spuse el, atingând brațul lui Croft.

Culcați pe burtă pe creasta colinei, ascultau cu reculegere şi atenție. Din nou Hearn percepu un ecou slab de tunet, care ajungea la ei pe aripile înserării.

— Artileria, domnule locotenent. Se aude de peste munte. Cred că se pregăteşte un atac.

— Ai dreptate.

Tăcură şi Hearn întinse lui Croft binoclul.

— Vrei să te mai uiţi o dată? întrebă el.

— Dacă doriţi, spuse Croft potrivindu-şi binoclul la ochi.

Hearn îl privi cu atenţie. Chipul lui Croft avea o expresie stranie. N-ar fi putut s-o definească, totuşi aceasta îi strecură un fior de-a lungul şirei spinării. Faţa sergentului se spiritualizase, buzele subţiri se întredeschiseseră, nările îi palpitau. O frântură de secundă, Hearn avu impresia că pătrunde cu privirile în străfundurile fiinţei lui Croft, că se apleacă asupra unui abis. Întoarse capul şi se uită la mâinile lui. Nu avea încredere în Croft. Îl învălui o pace adâncă, datorită banalităţii acestei constatări. Aruncă o ultimă privire asupra norilor şi a muntelui. De astă dată se simţi şi mai tulburat. Stâncile se înălţau foarte sus, iar cerul întunecat cobora peste ele în valuri de ceaţă învolburată. Era un ţărm de care s-ar zdrobi până şi cele mai uriaşe corăbii, s-ar face ţăndări şi s-ar scufunda în câteva minute.

Croft îi întinse binoclul şi Hearn îl puse la loc în cutia de piele.

— Să mergem, trebuie să hotărâm cine face de gardă, înainte de a cădea noaptea, zise Hearn.

Se lăsară să alunece de-a lungul pantei, spre adâncitura în care zăceau oamenii.

CORUL:

PERMISIILE

Noaptea, în adâncitură, culcaţi unul lângă altul.

Brown: Ascultaţi-mă pe mine, înainte de plecare mi-a ajuns la ureche un zvon. Cică lista cu permisiile soseşte săptămâna viitoare; se aude că de data asta compania noastră o să desemneze zece oameni.

Red (rânjind): Vorbeşti ca şi cum n-ai şti că astea-s pentru ordonanţe.

Minetta: Treabă e asta? Aici ne chinuim o mână de oameni, iar acolo ţin de pomană o duzină de ordonanţe pentru nişte ticăloşi de ofiţeri.

Polack: Ai primi să fii ordonanță?

Minetta: Sigur că n-aş primi, mă respect prea mult.

Brown: Nu glumesc, Red, poate că intrăm şi noi doi în seria asta de permisionari.

Red: Câți din compania noastră au fost luna trecută?

Martinez: Unul. Iar în luna dinainte, doi.

Red: Aha, un om pe companie. Suntem cel puțin o sută de inşi cu optsprezece luni de campanie. Ascultă Brown, poți să te bucuri, nu mai ai de aşteptat decât vreo sută de luni.

Minetta: Aah, ce aiureală!

Brown: Ce te bagi în vorbă, Minetta? Eşti atât de nou în unitate, încât nici n-ai avut timpul să te înnegrească soarele.

Minetta: Dacă voi, ăştia vechi nu o luați din loc, înseamnă că nici mie n-o să-mi vină rândul după ce voi face cele optsprezece luni. Oh, Doamne, parcă ne-am ispăşi la închisoare.

Brown (gânditor): Ehe, tocmai când îți vine şi ție rândul să pleci în permisie, îți cade pacostea pe cap. Vă amintiți de Shaughnessy, de la Pionieri? îi venise rândul, avea şi foaia de drum asupra lui, când l-au trimis într-o patrulare a naibii de periculoasă – din care nici nu s-a mai întors.

Red: Sigur, de-aia l-au şi trimis în patrulare. Ascultă-mă pe mine, camarade, nu scapă nimeni teafăr din armată.

Polack: Ştiți ceva? Dacă aş avea optsprezece luni de front, m-aş aranja eu să obțin o permisie. M-aş da bine pe lângă Mantelli sau pe lângă vreun puturos de sergent borțos, pe urmă când aş câştiga ceva parale la poker i-aş strecura douăzeci sau treizeci de livre, cu aerul de a spune „poftim de o țigară, o țigară pentru permisie, pricepi?” Sunt destule mijloace să te aranjezi.

Brown: Pe dracu’, Red, poate că are dreptate Polack; îți aduci aminte de Sanders? A plecat în permisie, numai fiindcă un an întreg l-a pupat în cur pe Mantelli.

Red: Crede-mă, Brown, nu e afacere să te pui bine cu Mantelli, dacă începi să-l pupi în cur, e în stare să-i placă atât de mult încât să nu te mai lase niciodată să pleci.

Minetta: Ce tocmeală o mai fi şi asta? Afurisita asta de armată îți ia cu o mână ce-ți dă cu cealaltă? Nu ştie cum să te mai amărască.

Polack: Brown, începi să vezi lucrurile din ce în ce mai limpede.

Brown (suspinând): Of, îți vine greață, nu alta! (Se răsuceşte sub pătură.) Noapte bună.

Red (culcat pe spate, priveşte stelele atât de paşnice): Permisiile astea nu sunt făcute ca să fii trimis acasă, ci ca să nu fii trimis.

Minetta: Mda, noapte bună.

(În cor:) Noapte bună... noapte bună.

(Oamenii dorm înconjurați de coline şi de şoaptele tăcute ale nopții.)

4

Plutonul petrecu o noapte neliniştită. Oamenii erau prea obosiți ca să doarmă cumsecade; nu făceau decât să dârdâie sub păturile lor. Cel căruia îi venea rândul să facă de gardă, se urca împleticindu-se pe culmea colinei şi scormonea cu privirea iarba din vale. Razele lunii scăldau colinele într-o lumină rece, argintie, lugubră. Oamenii care dormeau ghemuiți în adâncitură, păreau îndepărtați, ireali. Santinela se simțea singură, înspăimântător de singură, ca şi când ar fi cercetat cu privirile văile şi craterele lunii. Nimic nu se clintea şi totuşi nu exista linişte. Adia un vânticel trist şi gânditor; iarba foşnea, legănându-se înainte şi înapoi, în valuri sclipitoare. Noaptea era învăluită într-o tăcere adâncă, apăsătoare.

În zori, oamenii îşi strânseră păturile, îşi potriviră lucrurile în ranițe şi îmbucară ceva din rația K., mestecând încet şi fără poftă nişte conserve de ouă cu şuncă şi câțiva biscuiți dreptunghiulari de graham. Muşchii le erau amorțiți iar sudoarea din ajun le îmbiba şi acum veşmintele. Cei mai vârstnici tânjeau după soare; părea că din trupurile lor se scursese toată căldura. Red suferea de rinichi, Roth avea dureri reumatice în umărul drept, iar pe Wilson îl apucă diareea îndată ce termină cu mâncarea. Toți erau mohorâți, lipsiți parcă de voință, şi nu se gândeau de loc la marşul care-i aştepta.

În picioare pe culme, Croft şi Hearn discutau despre etapa următoare. La ora aceea matinală deasupra văii plutea încă o ceață uşoară, care ascundea vederii muntele şi trecătoarea. Cei doi bărbați priveau spre nord, cercetând cu de-amănuntul lanțul Watamai. Asemeni unui banc de nori ridicându-se din negură, masivul se desfăşura cât vedeai cu ochii, se înălța în povârnişuri repezi către vârful muntelui Anaka, apoi cobora brusc, spre a deschide drum trecătorii, înainte de a porni iarăşi să urce.

— Mai mult ca sigur japonezii supraveghează trecătoarea, opină Croft.

Hearn ridică din umeri.

— Au ei destule pe cap şi fără asta. Trecătoarea se află destul de departe în spatele liniilor lor.

Ceața se risipea treptat; Croft îşi concentră privirea prin binoclu.

— N-aş spune aşa, domnule locotenent. Trecătoarea e atât de îngustă încât un singur pluton poate s-o apere cu succes la infinit. Scuipă. Sigur, trebuie să aflăm cum stau lucrurile.

Soarele începea să scoată în evidență contururile colinelor, în vreme ce umbrele se subțiau prin râpe şi prin văi.

— Nici nu ne rămâne altceva de făcut, mormăi Hearn. Simțea antipatia crescândă dintre el şi Croft. Dacă ne ajută norocul, vom poposi diseară în spatele liniilor japoneze, iar mâine vom putea încerca o recunoaştere a spatelui liniilor japoneze.

Croft se îndoia. Instinctul, experiența îi spuneau că străbaterea trecătorii era primejdioasă, că riscurile erau prea mari față de rezultatele minime pe care le-ar fi putut obține; dar nu exista alternativă. Ar fi fost preferabil să treacă la escaladarea muntelui Anaka, dar Hearn nici n-ar concepe asemenea soluție. Scuipă iar.

— Cred că nu avem de ales, zise el.

Se simțea însă tulburat. Cu cât privea mai atent muntele...

— Haidem, la drum, zise Hearn.

Coborâră la oamenii care-i aşteptau în adâncitură; aceştia îşi săltară ranițele în spinare şi-o porniră. Hearn, Brown şi Croft treceau pe rând în capul coloanei, în vreme ce Martinez făcea pe cercetaşul, mergând înaintea lor cu treizeci sau patruzeci de metri. Iarba era umedă de rouă şi oamenii alunecau adesea când coborau şi se opinteau gâfâind la urcuşuri. Hearn se simțea în formă. Corpul său reacționase împotriva oboselii din ajun şi câştigase în forță ceea ce pierduse în arderi. Se trezise din somn cu muşchii țepeni şi cu dureri în umăr, dar se simțea înviorat şi bine dispus. În această dimineață se simțea stăpân pe picioare şi îşi dădea seama că avea o rezervă sporită de rezistență. Pe când străbăteau prima creastă îşi strânse ranița pe umeri şi îşi întoarse pentru o clipă fața spre soare. Iarba mirosea frumos, avea aroma dulce şi proaspătă a zorilor.

— Haideți, băieți, încă puțin, zise el voios, privindu-i cum trec unul câte unul. Plecase din capul coloanei şi acum trecea de la un om la altul, încetinind sau mărind pasul după cum mergeau aceştia.

— Cum te simți astăzi, Wyman, ceva mai bine decât ieri?

Wyman clătină afirmativ din cap.

— Da, domnule locotenent. Îmi pare rău că ieri m-am dat în stambă.

— La dracu', suntem cu toții frânți de oboseală, poate că azi o să fie mai bine.

Îl bătu uşor pe umăr şi încetini mersul ca să fie ajuns din urmă de Ridges.

— Întins ținut, nu-i aşa băiete?

— Da, domnule locotenent, berechet, zise Ridges zâmbind.

Merse câteva clipe în pas cu Wilson. Glumi.

— Ei, camarade, tot mai îngraşi pământul?

— Din păcate, mi-am pierdut robinetul, nu mai e chip să țin nimic în mine.

Hearn îl înghionti în joacă.

— La viitorul popas trebuie să-ți meşterim un dop.

Totul era simplu, totul mergea strună. N-ar fi putut să spună de ce angaja conversații scurte cu oamenii, acest lucru îi făcea însă mare plăcere. Lăsase deoparte toate preocupările şi nu-şi mai făcea griji nici în ceea ce privea soarta patrulei. Ziua avea să se scurgă pesemne fără complicații şi în seara următoare vor termina probabil şi vor face drumul întors. În câteva zile se vor vedea cu toții în bivuac iar patrularea aceasta va trece în domeniul amintirilor.

Se gândi la Cummings şi avu o tresărire de ură. Deodată îşi dori ca patrularea să nu se mai sfârşească niciodată. Buna sa dispoziție se topise pentru o clipă. Oricare ar fi fost succesul expediției, Cummings avea să fie singurul beneficiar.

Să-l ia dracu'. Nu trebuia să mai taie firul în patru dacă voia să-şi păstreze seninătatea. Toată şmecheria constă în a lăsa să meargă lucrurile de la sine.

— Bine, băieți, dați-i drumul, zise el potolit, când îi văzu cum iau pieptiş o pantă. Aşa, dintr-o suflare.

Mai erau şi alte probleme. De pildă, Croft. Mai mult ca oricând trebuia să fie atent, să prindă lucrurile din zbor, să învețe în câteva zile ceea ce Croft obținuse după luni şi ani de muncă. Comanda sa se afla pentru moment într-un echilibru destul de precar. Într-un sens, Croft ar fi putut să-l dea oricând peste cap. Noaptea trecută, acolo sus, pe creastă… Croft avea o

înrâurire nefastă asupra plutonului, o înrâurire înspăimântător de puternică.

Vorbi mai departe cu oamenii, mergând cot la cot cu ei; dar soarele ardea tot mai tare, iar oboseala şi nervozitatea fiecăruia creştea treptat. Şi conversaţia lui era mai puţin spontană.

— Cum îţi merge, Polack?

— Potrivit, răspunse Polack în doi peri.

Întâmpină rezistenţă din partea lor. Erau prudenţi, poate neîncrezători. Fiindcă era ofiţer, se arătau din instinct circumspecţi. Ceva mai mult, Croft era cu ei de atâta vreme, stăpânea atât de bine plutonul, încât oamenii refuzau să creadă că sergentul lor nu mai deţinea în realitate comanda. Se temeau să-l accepte pe Hearn, le era frică de Croft, care îşi va aminti totul după ce va relua comanda. Hearn trebuia să-i facă a înţelege că se află cu ei cu titlu permanent. Dar aceasta cerea timp. Măcar să fi petrecut o săptămână cu ei în bivuac, să-i fi condus în vreo patrulare mai puţin importantă înaintea acesteia. Hearn ridică din umeri, îşi şterse fruntea de năduşeală. Soarele ardea din ce în ce mai tare.

În drumul lor întâlneau mereu alte coline. Toată dimineaţa plutonul înaintă prin iarba înaltă, urcând fără grabă, târându-şi picioarele prin văi, opintindu-se să escaladeze noi pante. Oboseala creştea, răsuflarea se făcea gâfâită, soarele şi efortul le încingeau feţele. Nu se mai auzea o vorbă de-a lungul coloanei care înainta anevoie.

Cerul se acoperi de nori şi începu să plouă. Efectul fu mai întâi plăcut, căci aerul se mai răcori şi o briză uşoară înfioră iarba, dar în curând pământul se înmuie şi bocancii începură să se înfunde în noroi. Încetul cu încetul oamenii se udară până la piele. Cu capul plecat, cu ţeava puştii aţintită în jos spre a o feri de ploaie, oamenii din coloană aduceau cu un şir de flori veştede. Hainele le spânzurau pe corp.

Terenul se schimbă, deveni mai stâncos. Povârnişurile colinelor erau mai abrupte şi pe alocuri acoperite de hăţişuri şi buruieni cu frunze late, care le ajungeau până la mijloc. Pentru prima oară de la ieşirea lor din junglă dădură peste un pâlc de copaci. Ploaia încetă şi soarele începu să pripească din nou drept în creştet. La amiază poposiră lângă nişte copaci, îşi desfăcură raniţele şi mâncară ceva. Wilson mestecă plin de dezgust câţiva biscuiţi şi

hăpăi o bucăţică de brânză.

— Am auzit că îţi drege stomacul, se adresă el lui Red.

— Fir-ar să fie, o fi şi asta bună la ceva.

Wilson râse, dar era îngrijorat. Toată dimineaţa suferise de diaree, iar spinarea şi vintrele îl dureau. Nu izbutea să priceapă de ce organismul său nu mai răspundea aşa cum trebuie la comenzi. Întotdeauna se fălise că nu se lasă mai prejos decât alţii, şi iată că acum se târa în coada coloanei şi se agăţa de iarba kunaï chiar şi la urcuşurile cele mai neînsemnate. Crampele îl făceau să se strâmbe de durere, sudoarea curgea şiroaie şi raniţa îi strivea umărul ca un bloc de ciment.

— Îţi jur, Red, suspină el, măruntaiele mi s-au făcut ferfeniţă. La înapoiere trebuie să mă op-pereze. Altfel nu mai sunt bun de nimic.

— Mda.

— Zău aşa, Red, ţin în loc întregul pluton.

Red izbucni în râs.

— Crezi că ne grăbim?

— Nu, dar cum să nu-mi fac sânge rău? Dacă dăm peste cine ştie ce când ajungem la trecătoare? Of, nu mai ştiu cum e când te ţine gaura curului.

Red râse.

— Hai, nu te mai amărî degeaba, băiete.

Nu voia să se lase antrenat de necazurile lui Wilson. „Nu pot să-l ajut cu nimic”, îşi spunea el. Continuară să mănânce fără grabă.

Câteva minute mai târziu Hearn dădu ordinul de plecare şi oamenii îşi reluară drumul sub razele arzătoare ale soarelui. Deşi ploaia încetase, pământul era încă îmbibat de apă şi de pe coline se înălţau aburi. Încovoiaţi, oamenii urcau un şir de creste care părea să nu se mai termine. Distanţându-se pe vreo sută de metri, se poticneau prin iarbă, absorbiţi de suferinţele şi rănile lor. Picioarele le luaseră foc, coapsele le tremurau de sfârşeală. De jur împrejur colinele scânteiau în căldura amiezii şi o tăcere nemărginită se lăsa grea peste întreaga fire. Nu se auzea decât bâzâitul insectelor, aproape plăcut prin persistenţa sa. Pentru Croft şi pentru Ridges, şi chiar pentru Wilson, atmosfera aceasta evoca imagini de ţarină, de fermă în zilele de arşiţă, imagini paşnice şi prietenoase, a căror linişte nu era

tulburată decât de plăpândul zbor al unui fluture în înaltul cerului. Alene, ca şi cum ar fi călătorit pe un drum de ţară, se lăsară în voia amintirilor, văzând parcă aievea unduirea rodnică a gliei, adulmecând mirosul ierbii încolţite după o ploaie zdravănă, abureala veşnică a pământului arat şi răsuflarea cailor năduşiţi.

Soarele orbitor şi căldura învăluiau lumea.

Merseră cam o oră, căţărându-se necontenit, apoi poposiră lângă un pârâu ca să-şi umple bidoanele cu apă. Se odihniră cincisprezece minute şi porniră iarăşi la drum. Îmbrăcămintea li se udase de nenumărate ori, şi de pe urma stropilor săraţi ai oceanului, şi de apa râului, şi de transpiraţie, şi de bruma de peste noapte, şi de câte ori li se usca, se acoperea de noi pete. Sarea le vărgase cămăşile iar la subsuori şi sub centiroane stofa începuse să putrezească. Pielea le era roasă, acoperită cu băşici şi arsă de soare: unii dintre ei şchiopătau şi abia-şi mai puteau pune, pe pământ tălpile sângerânde. Dar toate aceste suferinţe erau neînsemnate, aproape de neobservat, faţă de greutatea strivitoare a marşului, de fierbinţeala lăuntrică provocată de arşiţa soarelui. Oboseala îi zdrobise, se strecurase în cele mai ascunse unghere ale trupului lor, picurându-le plumb în muşchi. Gustaseră atât de des din fierea surmenajului, se spetiseră luând cu asalt atâtea coline, încât îi copleşi în cele din urmă anestezia istovelii. Lipsiţi de raţiune, amorţiţi, idiotizaţi, clătinându-se pe picioare, mergeau înainte fără să se mai întrebe încotro. Până şi povara strivitoare a raniţelor devenise parte integrantă din ei – un bloc de piatră încrustat în spinare.

Tufişurile, mărăcinişul creşteau tot mai înalte, ajungându-le până la piept. Scaieţi se prindeau de puşti şi se agăţau de haine. Oamenii se zbăteau, plonjau prin hăţişuri, rămâneau nemişcaţi când spinii îi imobilizau, ieşeau din încâlceală, porneau iar înainte. Nimic nu mai exista pentru ei în afară de pământul pe care călcau; nu ridicau aproape niciodată capul spre creasta colinei pe care o escaladau.

La începutul după-amiezii făcură un popas mai îndelungat la umbra câtorva stânci. Timpul se scurgea într-o pace letargică, în ţârâitul lăcustelor şi în zborul lânced al insectelor. Jalnic de istoviţi, oamenii aţipeau. Nici Hearn nu mai avea chef să se urnească din loc, dar halta se prelungea prea

mult. Se ridică încet în picioare şi îşi săltă raniţa în spinare.

— Haideţi, sculărea, băieţi, strigă el. Nimeni nu-i răspunse şi el simţi o uşoară ciudă. Pe Croft l-ar fi ascultat fără să crâcnească. La drum, băieţi. Nu putem să stăm în cur cât e ziua de lungă. Glasul său sună dur, impersonal, şi soldaţii se foiră prin iarbă, cu încetineală, în silă. Le auzi bodogănelile şi îşi dădu brusc seama de rezistenţa lor ursuză şi arţăgoasă.

Nervii îi erau mai încordaţi decât îşi închipuise.

— Isprăviţi cu bombănelile şi s-o pornim, se pomeni el şuierând.

Înţelese deodată că-l enervau peste măsură.

— Mama lui de ticălos, mormăi unul din ei.

Hearn se simţi scandalizat şi jignit, dar se stăpâni. La urma urmei reacţia lor era destul de explicabilă. Trebuiau să-şi descarce şi ei focul asupra celui care personifica în ochii lor oboseala marşului şi, orice ar fi făcut, mai devreme sau mai târziu avea să-şi atragă ura lor. Atitudinea sa avea să sfârşească prin a-i descumpăni şi a-i enerva. Ei ascultau de Croft fiindcă Croft satisfăcea nevoia lor de ură, o încuraja, o domina, şi le plătea cu aceiaşi monedă, silindui să-i execute ordinele. Această constatare îl deprimă.

— Mai avem încă destul drum de întins, spuse Hearn mai calm.

Continuară anevoie marşul. Muntele Anaka se apropia din ce în ce. Ori de câte ori ajungeau pe câte-o creastă, le apărea în faţa ochilor zidul vertical al falezelor care mărgineau trecătoarea; puteau atunci să desluşească până şi contururile copacilor din pădurea care învăluia povârnişurile stâncoase. Nu numai peisajul, dar şi aerul se schimbase. Era mai răcoare şi aerul rarefiat le înţepa uşor plămânii.

În jurul orei trei ajunseră în preajma trecătorii. Croft escaladă creasta ultimei coline, se chinci înapoia unui arbust, apoi cercetă terenul. Dedesubtul lui se desfăşura o vale cam de un sfert de milă, asemeni unei insuliţe de iarbă înaltă, mărginită în faţă de lanţul munţilor şi de coline în dreapta şi în stânga. Dincolo de vale, trecătoarea despica şerpuind lanţul muntos, gâtlej de piatră prins între doi pereţi de stâncă perpendiculari. Ascuns sub un aşternut de verdeaţă, fundul defileului ar fi putut să tăinuiască orice număr de oameni.

Îşi concentră atenţia asupra unor colnice care se îngrămădeau la intrarea

trecătorii şi scormoni cu privirea jungla de la poalele lor. Faptul de a fi parcurs tot drumul acesta îi procura o satisfacţie liniştitoare. „Am făcut o bună bucată de drum”, îşi spunea el. Un bubuit surd de artilerie îi ajunse la urechi, amortizat de marea tăcere oploşită asupra colinelor, ecoul sporadic, al unei bătălii ce se desfăşura peste munţi.

Martinez se apropie de el.

— Ascultă, Mâncătorule-de-Japonezi, şopti Hearn, să ne ţinem de marginea colinelor care înconjoară valea asta. Dacă o străbatem de-a dreptul, oricine s-ar afla la intrarea trecătorii ne-ar vedea de îndată.

Martinez încuviinţă din cap, parcurse îndoit de şale vârful colinei şi o luă spre dreapta, ca să înconjoare valea. Croft făcu semn cu mâna către ceilalţi oameni din pluton, să-l urmeze în josul colinei.

Înaintau acum foarte încet, furişându-se prin iarbă. Martinez străbătea cam treizeci de metri, se oprea câteva clipe, apoi o lua iarăşi din loc. Ceva din prudenţa sa se transmise şi oamenilor care îl urmau. Fără să fi rostit vreun cuvânt, toţi deveniră mai precauţi. Fiecare îşi lepădă oboseala, îşi smulse din amorţeală simţurile, îşi impuse din nou stăpânirea pe propriile picioare. Călcau cu atenţie, ridicau piciorul la fiecare pas şi îl puneau jos cu fermitate, străduindu-se a evita orice zgomot. Erau atât de sensibili la tăcerea care stăruia asupra văii, încât tresăreau la cel mai uşor foşnet şi se opreau ori de câte ori auzeau bâzâitul unei insecte. Încordarea lor sporea Aşteptau ceva, un eveniment; li se uscase gura şi inima le bătea nebuneşte în coşul pieptului.

Poziţia de pe care Croft studiase terenul nu se afla la depărtare mai mare de câteva sute de metri de începutul trecătorii, dar drumul folosit de Martinez făcea un ocol de aproape o milă. Le trebui mult timp ca să străbată bucla, poate o jumătate de oră, şi în acest timp vigilenţa lor scăzu. Cei din coada coloanei trebuiau să aştepte uneori câteva minute, apoi să-i dea zor ca să ajungă din urmă restul plutonului. Era istovitor, iar aceste încercări începură să aibă un efect iritant. Oboseala îi asaltă din nou, le cuprinse şalele şi tendoanele dureroase ale genunchilor. Aproape lăsaţi pe vine, cu umerii zdrobiţi de greutatea raniţei, aşteptau semnalul spre a relua marşul. Sudoarea li se scurgea în ochi, făcându-i să lăcrămeze. Încordarea lăsă

treptat locul arțagului. Unii prinseră iar să bombăne, iar în timpul unui popas mai prelungit Wilson ieşi din rând ca să se uşureze. Coloana se pusese în mişcare în vreme ce el era încă ocupat şi de-a lungul întregului şir se iscă o oarecare încurcătură. Cei din coadă trimiseră vorbă celor din cap să se oprească, şi câteva minute se auzi un du-te-vino de şuşoteli. Când Wilson fu gata, continuară înaintarea, dar disciplina se destrămase. Deşi nimeni nu vorbea cu glas tare, şuşotelile, datorite slăbirii vigilenței, se contopeau într-un murmur care putea fi uşor detectat. Din când în când Croft le făcea semn să tacă, dar fără prea mare efect.

După ce ajunseră la falezele de la poalele muntelui Anaka, o cotiră la stânga, sărind din stâncă în stâncă spre intrarea trecătoarei. Curând se pomeniră la capătul defileului, în fața unui spațiu deschis, lung de vreo sută de metri, o prelungire a văii, care ducea la prima şea a trecătorii. Nu exista nicio posibilitate de a-l ocoli. Hearn şi Croft se chinciră îndărătul unei stânci în formă de meterez şi discutară tactica pe care aveau s-o adopte.

— Trebuie să ne împărțim în două grupe, domnule locotenent; în timp ce una străbate valea, cealaltă execută acoperirea.

— Da, aşa cred şi eu, încuviință Hearn. Ciudat. Îi părea neobişnuit de plăcut să stea la adăpostul unei stânci şi să se lase pătruns de căldură şi de soare. Trase adânc aerul în plămâni. Aşa o să facem, zise el. După ce prima grupă va ajunge în trecătoare, se va pune şi cealaltă în mişcare.

— Da, spuse Croft. Îşi frecă bărbia, examinând chipul lui Hearn. Iau eu prima grupă, nu-i aşa, domnule locotenent?

„Nu!” îşi zise Hearn. Era momentul să apuce taurul de coarne.

— Am s-o iau eu, sergent. Dumneata ai să mă acoperi.

— Daa... bine, domnule locotenent. Făcu o pauză. Luați grupa lui Martinez. Cei mai mulți soldați cu vechime fac parte din grupa lui.

Hearn dădu din cap afirmativ. Avu impresia că desluşeşte o urmă de surprindere şi dezamăgire în expresia lui Croft, şi aceasta îi făcu plăcere. Dar imediat după aceea îi fu necaz de reacția sa. Toate acestea erau copilării.

Îi făcu semn lui Martinez, ridicând un deget, spre a-i arăta că vrea să ia comanda primei grupe. După câteva minute, Martinez se prezentă cu oamenii săi. Hearn se simți uşor încordat şi, când vorbi, glasul său şoptit

avu o intonație răgușită.

— Vom înainta prin pajiştea asta; grupa a doua ne va acoperi. Nu e nevoie să adaug că trebuie să deschideți bine ochii.

Îşi duse mâna la gât; avea senzația că uitase ceva.

— Păstrați între oameni o distanță de cel puțin cinci metri.

Câțiva clătinară din cap în semn de înțelegere.

Hearn se ridică, sări peste stânca în formă de meterez şi o porni la drum, prin pajiştea descoperită, spre desişul de la intrarea în trecătoare. Înapoia lui, pe stânga şi pe dreapta, auzea paşii oamenilor săi. Maşinal, îşi strânse carabina lângă corp, cu amândouă mâinile. Lungă cam de o sută de metri şi lată de treizeci, pajiştea era mărginită pe o parte de faleze, iar pe cealaltă de valea cu iarbă înaltă. Terenul cobora în pantă domoală şi era presărat cu spărturi de rocă. Soarele ardea cumplit, reflectându-se orbitor în pietre şi în țevile puştilor. Tăcerea era atât de intensă, încât părea scăldată în valuri somnolente.

Hearn simțea impactul fiecărui pas în zgârieturile de pe picioare, dar tot ceea ce era în legătură cu trupul său se situa foarte departe de propria-i ființă. Ştia vag că mâinile cu care strângea arma îi erau jilave. Tensiunea i se localizase în piept. Încordat la culme, reacționa instantaneu la orice zgomot neobişnuit, la atingerea piciorului de o piatră, la contactul piciorului cu solul. Înghiți în sec şi aruncă o privire furişă înapoi. Simțurile îi erau excepțional de treze şi în fundul sufletului fremăta de bucurie şi de o ațâțare stăpânită.

La intrarea în trecătoare, nişte frunze părură a se mişca. Hearn se opri brusc şi cercetă cu privirea cei cincizeci de metri pe care-i mai avea de străbătut. Fiindcă nu observă nimic suspect, făcu semn către oamenii săi şi porni din nou înainte.

PII-IUUUUU!

Împuşcătura ricoşă pe o stâncă şi se pierdu cântând în depărtare. Din desişul de la intrarea în trecătoare răsună deodată înfricoşător o salvă de împuşcături şi oamenii de pe pajişte se prăvăliră la pământ ca spicele de grâu sub o rafală de ploaie. Hearn se lăsă să cadă în spatele unei stânci; aruncă o privire peste umăr şi îi văzu pe ceilalți oameni târându-se spre a se

pune la adăpost, răsucindu-se, înjurând şi strigându-se unii pe alții. Focurile de armă continuau într-un ritm susținut, înfiorător, crescând în intensitate şi făcând un zgomot de pădure care arde. Gloanțele zburau cu bâzâit de insectă, ricoşau pe pietre şi despicau aerul cu trosnetul unui metal care pocneşte. PII-IUUUUU! PII-IUUUUUUU! TII-UUUUUNG! Ghemuiți îndărătul stâncilor, neputincioşi, dârdâind, se temeau să ridice capul. După un moment, dinapoia lor Croft şi grupa sa începură să tragă în direcția desişului de la celălalt capăt al pajiştei. Steiurile întorceau ecoul în vale, unde se învolbura, în dezordine, o undă călărind pe alta, ca nişte valuri de lungime inegală pe suprafața unei ape. O avalanşă de sunete se abătu asupra oamenilor, aproape asurzitoare.

Hearn era culcat la adăpostul unei stânci; membrele îi erau agitate de un tremur nervos; sudoarea îi intra în ochi. Câteva clipe, care-i părură nespus de lungi, rămase amorțit, lipsit de voință; urmărea doar cu privirea masa zebrată cu vinişoare a granitului care îi împiedica vederea. Avea impresia că totul se desfăcea înăuntrul lui. Îl apucase o poftă nebună să-şi acopere capul, să aştepte pasiv sfârşitul bătăliei. Cu surprindere prostească, simți, că îi iese printre buze un fel de gâlgâit. Îl năpădi o scârbă necuprinsă față de frica sa dezgustătoare, nedemnă de un bărbat, o greață în care se cufunda întreaga-i ființă. Nu-i venea să creadă. Nu luase niciodată parte la vreo luptă, dar să se poarte chiar în halul acesta…

PII-IUUUUUUU! Aşchii şi pulbere de stâncă îi căzură pe ceafă, gâdilându-l. Împuşcăturile erau duşmănoase, răzbunătoare. Păreauândreptate asupra lui, şi fiecare glonte care trecea îl făcea să tresară fără voie. Toată umezeala din trup evadase la suprafața pielii. Era lac de sudoarea care i se scurgea, fără întrerupere, de pe bărbie, din vârful nasului, de la linia sprâncenelor în ochi. Hărțuiala nu dura decât de cincisprezece sau douăzeci de secunde, dar fu destul ca transpirația să-l ude din cap până în picioare. O fâşie de oțel i se încolăcea violent în jurul pieptului, frânându-i respirația. Inima îi bătea ca un pumn într-un perete. Vreo zece secunde, scârbit peste măsură la gândul că s-ar putea murdări, îşi strânse din răsputeri sfincterul. „NU! NU!” Gloanțele treceau în goană, cu un şuierat delicat, inefabil.

Trebuia să-şi scoată oamenii din capcana asta! Dar îşi ferea capul cu

brațele şi tresărea ori de câte ori un glonte ricoşa pe piatră. Îi auzea pe oameni zbierând în spatele său, aruncându-şi cuvinte fără şir. De ce atâta frică? Trebuia să se scuture de ea. Ce i se întâmpla? Era de necrezut. O clipă se revăzu în gând, înspăimântat şi copleşit de ruşine, culegând de pe jos mucul de țigară al lui Cummings. Avea impresia că aude desluşit toate zgomotele, respirația răguşită a oamenilor, strigătele japonezilor, care se chemau unii pe alții îndărătul desişului, până şi foşnetul ierbii şi țârâitul lăcustelor din vale. Înapoia sa, grupa lui Croft continua să tragă. O rafală de gloanțe ricoşă pe stânca după care se adăpostea Hearn şi el făcu un salt, lipindu-se de peretele de piatră. Din nou sfărâmăturile şi praful îi atinseră în treacăt ceafa.

Pentru ce oare Croft nu intra în acțiune? Deodată îşi dădu seama că se aşteptase ca Croft să-şi asume comanda, nădăjduise ca glasul tăios al lui Croft să-l scoată din încurcătură. Fu cuprins de o furie violentă. Strecură carabina pe latura stâncii şi apăsă pe trăgaci.

Dar puşca nu luă foc; uitase să mânuiască siguranța. Greşeala asta datorată zăpăcelii îl mânia la culme. Fără să-şi dea prea bine seama de ce face, se ridică în picioare, mânui siguranța şi începu să tragă.

— ÎNAPOI, ÎNAPOI! urlă el. HAIDEȚI, SCULAȚI-VĂ!... ÎNAPOI!

Se auzea, uluit parcă, strigând de unul singur ca prin somn, cu glas ascuțit şi furios. HAIDEȚI, SCULAȚI-VĂ ŞI ALERGAȚI! În jurrul său şuierau gloanțele, dar acum, când se afla în picioare, îi păreau neînsemnate. ÎNTOARCEȚI-VĂ LA CEALALTĂ GRUPĂ! urlă el, alergând din stâncă în stâncă, auzindu-se zbierând cu o voce care nu-i mai aparținea. Se întoarse şi trase din nou, cât de iute, răspunse trăgaciul la apăsarea degetului său, apoi aşteptă năuc, nemişcat. SCULAȚI-VĂ ŞI FOC! ARDEȚI-LE O SALVĂ!

Câțiva oameni se ridicară şi traseră. Cuprins parcă de spaimă, desişul amuți câteva clipe.

— HAIDEȚI, FUGIȚI!

Oamenii săriră în picioare, îi aruncară o privire mută şi o luară la goană înapoi, spre stâncile de unde abia plecaseră. După câțiva paşi, făcură stânga-împrejur, traseră câteva focuri, alergară iar vreo douăzeci de metri, se opriră din nou ca să tragă; se retrăgeau în dezordine, suspinând ca nişte

animale intrate în panică. Japonezii din desiş începuseră iar să tragă, dar fugarii nu-i mai luau în seamă. Cuprinşi de frenezie, nu ştiau decât un singur lucru – să găsească adăpost îndărătul stâncilor.

Umil câte unul, gâfâind, palpitând, puțind a transpirație, escaladară stâncile şi se prăbuşiră la pământ. Hearn sosi printre ultimii. Se rostogoli pe pământ, apoi se ridică în genunchi. Brown, Stanley, Roth, Minetta şi Polack continuau să tragă. Croft îl ajută să se ridice în capul oaselor. Toți se ghemuiau la adăpostul meterezului de piatră.

— S-au întors cu toții? şopti Hearn într-un suflu.

Croft aruncă o privire rapidă în jur.

— Îmi pare că sunt cu toții. Scuipă. Hei, domnule locotenent, trebuie s-o ştergem de aici, altfel în curând or să ne încercuiască.

— Toată lumea e prezentă? strigă Red.

Avea o zgârietură lungă pe obrazul năclăit de praf şi de sudoarea care se prelingea ca lacrimile pe o mască murdară. Cuprinşi de enervare, oamenii se târau în patru labe îndărătul meterezului, strângându-se furios.

— ***Cine dracu' lipseşte?*** urlă Gallagher.

— Toată lumea e prezentă, răspunse cineva.

La celălalt capăt al pajiştei desişul se cufundase în linişte. Doar câte un glonte izolat trecea vâjâind pe deasupra lor.

— S-o luăm din loc.

Croft se uită peste meterez, scotoci cu privirea pajiştea, dar nu văzu nimic. Îşi lăsă la iuțeală capul în jos, spre a se feri de o ploaie de gloanțe.

— Vreți să plecăm, domnule locotenent?

Pentru moment, Hearn nu fu în stare să se concentreze. Fierbea încă după emoțiile prin care trecuse. Nu-i venea să creadă că se aflau iarăşi cu toții în siguranță, deşi numai pentru un oarecare timp. Nu izbutea să se stăpânească. Ca şi cum ar fi trebuit să-şi conducă oamenii mai departe, pe altă sută de metri, şi iarăşi pe altă sută, să răcnească ordine şi să ragă de furie. Se frecă pe cap. Îi era cu neputință să-şi adune gândurile răvăşite. Spumega.

— Bun, să mergem, îi scăpă printre buze.

Îl năpădise o emoție mai plăcută decât toate cele încercate până atunci.

Plutonul ieşi de după meterez, ținându-se cât mai aproape de falezele muntelui Anaka. Înaintau rapid, aproape alergând, cei din coadă călcând aproape pe urmele celor din față. Trecură peste un deluşor care îi lăsă descoperiți câteva secunde, dar între timp ajunseseră la câteva sute de metri de trecătoare. Gloanțe răzlețe, trase la întâmplare, nu reuşiră să-i atingă, în vreme ce se retrăgeau în fugă, unul câte unul, peste culmea dealului. Merseră mai mult în pas alergător vreo douăzeci de minute, îndepărtându-se spre răsărit, paralel cu baza muntelui. Nu făcură haltă decât după ce între ei şi intrarea în trecătoare se aşternu mai bine de o milă şi o sumedenie de coline domoale. Urmând pilda lui Croft, Hearn alese o scobitură lângă vârful unui deluşor, în jurul căreia puse patru oameni de gardă. Ceilalți se prăbuşiră la pământ, suflând din greu.

Se aflau în scobitură de vreo zece minute, când băgară de seamă că Wilson lipsea.

5

În timpul ambuscadei, Wilson se adăposti după o stâncă rostogolită peste pajiştea acoperită cu iarbă kunaï. Istovit, aproape în nesimţire, rămase acolo, aşteptând să treacă furtuna. Când Hearn comandă retragerea, Wilson se ridică, începu să alerge, apoi se opri după câţiva paşi ca să tragă.

Glontele îl lovi în stomac cu puterea unui pumn aplicat în plexul solar. Îl făcu să se răsucească, să schiţeze câţiva paşi împleticiţi, apoi îl zvârli în iarba înaltă. Zăcu acolo, la început oarecum uluit; apoi îl cuprinse un acces de mânie. „Care-o fi câinele care m-a nimerit?” mormăi el. Îşi frecă pântecele, gata să se scoale şi să ceară socoteală celui care-l lovise, dar mâna i se mânji de sânge. Scutură din cap, trăgând cu urechea la împuşcături, la strigătele grupei rămase împreună cu Croft de cealaltă parte a meterezului – la cel mult treizeci de metri. „Toată lumea e prezentă?” auzi el pe cineva strigând.

— Da, da, sunt aici, mormăi el printre dinţi.

Crezu că vorbise cu glas tare, dar nu scosese decât o şoaptă. Se rostogoli pe burtă, cuprins deodată de frică. „Fir-ar să fie, japonezii ăştia m-au izbit zdravăn”. Clătină iarăşi din cap. Când căzuse în iarbă, îşi pierduse ochelarii. Din locul unde se afla acum nu zărea decât o frântură de pajişte, şi golul acela îi făcu plăcere. „Fir-ar să fie, am ameţeli, ăsta-i adevărul adevărat”. Se relaxă puţin; mintea lui, prinsă într-un vârtej lent, se pierdea în negură. Dinspre plutonul care părăsea meterezul de piatră ajungeau la el zgomote nedesluşite, dar Wilson abia le mai dădea atenţie. Pretutindeni domnea liniştea şi pacea; numai în stomac simţea o pulsaţie surdă.

Deodată îşi dădu seama că schimbul de focuri încetase. „Trebuie să mă urnesc de aici, să mă ascund în ierburi, ca să nu mă găsească japonezii”. Încercă să se ridice, dar era prea slăbit. Încet, gemând din cauza efortului, se târî câţiva metri prin iarba deasă, apoi se destinse iar, mulţumit că pierduse pajiştea din câmpul său vizual. O ameţeală uşoară şi o stare de bună dispoziţie îi învăluiau fiinţa. „Mă simt ca şi cum aş fi beat”. Clătină din cap a mirare. Se văzu într-un bar; uşor turmentat, îşi petrecuse mâna pe după şoldurile unei femei aşezate lângă el. Era pe punctul de a o însoţi la ea acasă şi o undă de patimă îl străbătu la gândul acesta. „Straşnic, puicuţo”,

se pomeni el rostind, în vreme ce privea rădăcina unui fir de iarbă kunaï, plasat la nivelul nasului.

„Am să mor”, îşi zise el. Fu năpădit de un val îngheţat de frică şi gemu. Îşi închipui glontele intrându-i în trup, sfârtecându-i carnea şi i se făcu greaţă. Din gură i se scurse puţină fiere. „Otrava asta din mine nu mă lasă în pace, o să mă omoare”. Dar se scufunda din nou într-o dulce legănare de slăbiciune şi somnolenţă. Nu se mai temea de moarte. „Glontele ăsta o să-mi cureţe maţele. Puroiul o să iasă afară şi am să mă înzdrăvenesc”. Gândul acesta îl învioră. „Tata spunea că bunicul lui avea o negresă bătrână care îi lua sânge ori de câte ori avea fierbinţeală. Şi mie mi se întâmplă acum la fel”. Se uită în jos cu ochii înceţoşaţi. Vederea sângelui care-i îmbiba pepţii cămăşii îl tulbură. Acoperi pata cu mâna şi schiţă un zâmbet.

Ochii îi erau la două degete de pământ. Timpul plana nemişcat asupra lui. Simţea în spinare dogoarea soarelui. Încetul cu încetul pierea, se dezintegra în foiala ritmică a insectelor din jur şi peticul de pământ pe care-l îmbrăţişa cu privirea se amplifica treptat, astfel încât fiecare grăunte îi apărea în plenitudinea şi perfecţiunea sa. Pământul nu mai era cafeniu; înfăţişa un mozaic de cristale individualizate, roşii, albe, galbene, negre. Pierduse simţul dimensiunilor. I se părea că vede câmpuri şi poduri de sus, dintr-un avion, şi iarba, de nerecunoscut la câteva degete de pământ, devenea nebuloasă şi mişcătoare ca o pânză de aburi. Rădăcinile erau uimitor de albe şi acoperite cu un înveliş gros, solzos, punctat cu brun, asemeni scoarţei unui mesteacăn. Tot ce-i apărea în faţa ochilor căpăta proporţii de pădure, dar o pădure de un alt soi, cum nu mai văzuse vreodată, şi mai ales foarte ciudată.

Sub nas îi mişunau furnici, se întorceau ca să-l privească, apoi îşi continuau drumul. Aveau dimensiunile unor vaci văzute din înaltul unei coline. Le urmărea din ochi până ce dispăreau din câmpul său vizual.

„Fir-ar să fie, drăgălaşe gângănii”, gândi el slab. Capul i se sprijini de braţ, pădurea se întunecă, imaginea se învălmăşi şi Wilson leşină.

Îşi reveni în simţiri după vreo zece minute. Rămase nemişcat, oscilând între veghe şi somn. Simţurile îşi pierduseră parcă legătura între ele; fixa pământul cu priviri lipsite de expresie, ori închidea ochii, încetând să mai respire, astfel încât numai auzul îi rămânea treaz; uneori capul i se

rostogolea pe pământ, nasul îi fremăta aspirând efluviile suave ale țărânei, mirosul înțepător al rădăcinilor, emanațiile aspre ale mucegaiului.

Dar ceva nu era în regulă. Înălță capul, trase cu urechea, prinse zvon de glasuri înăbuşite dinspre pajişte. Să tot fi fost la vreo zece metri depărtare. Îşi dădu silința să privească printre firele înalte de iarbă, dar nu izbuti să vadă limpede. Îşi zise că poate era cineva din pluton; îşi umflă pieptul gata să strige – şi înțepeni.

Erau japonezi sau i se păru cel puțin că aude nişte sunete guturale, stranii, ascuțite, gâfâite. „Dacă mă dibuiesc japonezii...” Îl năpădi o senzație de groază, care-i tăie respirația. Îi veni în minte tot ce auzise povestindu-se despre atrocitățile japonezilor. „Nemernicii ăştia or să-mi reteze boaşele”. Simțea cum răsuflă pe nas, interminabil, simțea cum i se mişcă perişorii din nări. Japonezii se învârteau pe aproape şi vorbele lor se desprindeau una câte una, izbindu-i auzul.

— Doko?

— Tabun koko.

Călcau iarba în picioare, deplasându-se în cerc. Îi auzea apropiindu-se. Începu să repete prosteşte pentru sine – „Doko koko cola, doko koko, cola”. Îşi îngropă obrazul în pământ, turtindu-şi nasul de sol. Fiecare muşchi al feței i se contracta spre a-l sili să nu scoată un sunet. „Trebuie să-mi iau puşca”. Dar o lăsase la vreo doi metri în urmă, când înotase prin iarbă. Dacă s-ar fi clintit din loc ca să şi-o ia, ar fi fost reperat.

Încercă să ia o hotărâre, dar din pricina slăbiciunii îl podidiră lacrimile. Era mai mult decât putea îndura. Îşi lipi fața mai tare de pământ şi încercă să-şi țină răsuflarea. Japonezii râdeau.

Wilson îşi aminti de cadavrele pe care le tulburase în peşteră şi începu să se apere în tăcere, ca şi, cum japonezii l-ar fi capturat. „Drace, scotoceam şi eu pe acolo după o mică amintire, mă înțelegeți şi voi, nu era nimic rău în asta. N-aveți decât să faceți şi voi la fel, cu camarazii mei, puțin îmi pasă, un om dacă a murit, mort rămâne, asta nu-i mai face niciun rău”. Japonezii scormoneau prin iarbă la vreo cinci metri de el. Îi fulgeră prin minte să se repeadă spre puşca lui, dar nu-şi mai amintea pe unde o lăsase. Iarba se ridicase după trecerea sa, fără să mai lase vreo urmă. „Oh, fir-ar să fie!” Se

încordă, îşi vârî nasul în pământ. Rana pulsa iarăşi; sub pleoape se stârneau rotocoale albastre, aurii, roşii, care i se înşurubau în creier. „De-aş scăpa de-aici”.

Japonezii se aşezaseră şi stăteau de vorbă. Unul din ei se lungi şi foşnetul ierbii îi ajunse lui Wilson desluşit la urechi. Încercă să înghită, dar avea un nod în gât: se temea să nu vomite şi stătea cu gura căscată, în vreme ce saliva i se prelingea de pe buze. Adulmeca duhoarea trupului său, muşcătura ascuțită a fricii sale, mirosul sângelui său asemeni laptelui stricat. O clipă se revăzu în odaia în care se născuse fiica sa May. Mirosul de prunc îi gâdilă nările, miros de lapte şi de pudră de talc şi de pipi amestecat cu propriul său miros. Se temea ca mirosul acesta să nu ajungă la nările japonezilor.

— Yuki masu, zise unul din ei.

Îi auzi ridicându-se, râzând, apoi îndepărtându-se. Urechile îi țiuiau şi capul îi zvâcnea. Strânse pumnii, îşi afundă din nou obrazul în pământ, străduindu-se să-şi înăbuşe hohotele de plâns. Nu-şi amintea ca trupul lui să mai fi fost vreodată atât de slăbit, atât de golit de puteri. Până şi gura îi tremura. „Nemernic”. Simți că leşină, încercă să se trezească, dar nu izbuti.

Nu-şi reveni decât după o jumătate de oră. Îşi veni în fire încet, plutind la limita inconştienței, cu mintea tulbure. Rămase câtva timp nemişcat; pe mâna proptită sub pântece se prelingeau picături de sânge. „Unde dracu’ or fi băieții?” se întrebă el. Pentru prima oară înțelese că era absolut singur. „Au şters-o cu toții şi m-au lăsat în plata Domnului”. Îşi aminti de japonezii care sporovăiseră la câțiva paşi de el, dar nu-i mai auzea. Ca un ecou, frica îl cuprinse din nou; îşi ținu încă o dată respirația timp de câteva minute; nu-i venea să creadă că japonezii plecaseră.

Se întrebă unde erau oamenii din plutonul lui; era plin de amărăciune la gândul că îl părăsiseră. „Am fost prieten cu mai toți băieții ăştia, şi iată-i, au plecat şi m-au lăsat singur. Frumos s-au mai purtat cu aproapele lor. De-aş fi fost unul din ei, nu mi-aş fi părăsit niciodată camaradul”. Suspină şi clătină din cap. Nedreptatea care i se făcea îi părea îndepărtată, puțin abstractă.

Scuipă în iarbă. Mirosul era neplăcut; întoarse capul, apoi se deplasă

câțiva metri, târându-se. Amărăciunea crescu deodată, usturătoare. „Am făcut atâtea pentru ei, dar n-au ştiut să mă prețuiască. Atunci m-am deşelat umblând după băutură şi deşteptul ăla de Red credea că l-am tras pe sfoară”. Suspină. „Ce apucături mai sunt şi astea, să n-ai încredere în prieteni? auzi, să-i treacă prin minte că l-am tras pe sfoară”. Clătină din cap. „Şi pe urmă, când am descărcat arma în tufişul acela mărunțel şi a venit Croft şi m-a zgâlțâit. Un tip scârbos, dacă nu mă lua pe nepusă masă i-aş fi spart capul. N-are nimic, în orice caz e murdar din partea lui să se poarte aşa fiindcă am făcut puțin pe nebunu”. Gândurile îi fugeau de la unul la altul şi găsea o virtuoasă satisfacție în faptul de a fi fost atât de des prost înțeles. „Îi ofer lui Goldstein de băut, sau voiam să-i ofer, dar îi era atât de frică încât nici nu voia să audă. Apoi Gallagher, care îmi spune că sunt un lăudăros afurisit, un nespălat. Nu trebuia să-mi vorbească aşa, am fost atât de cumsecade cu el când i-a murit nevasta, dar niciunul nu ştie să prețuiască asta, nu se gândesc decât să-şi scape pielea, iar pe prieteni poate să-i ia dracu’”. Se simțea foarte slăbit. „Croft n-ar fi trebuit să mă bruftuiască atâta, sunt bolnav, măruntaiele mele sunt făcute praf”. Suspină în iarba care se învălmăşea în fața ochilor lui. „Să se care aşa, să mă lase singur, să nu se sinchisească de ce mi se întâmplă”. Se gândea la drumul parcurs de când debarcaseră, întrebându-se dacă ar putea să-l refacă, târându-se. Se târî vreun metru, apoi încremeni, istovit. Încerca să-şi dea seama de gravitatea rănii, dar gândurile îi rătăceau fără țintă, în singurătate şi neant. Efortul depus îl prăvăli într-un fel de stupoare. Auzi un geamăt, apoi altul, şi observă cu surprindere că el era acela care se văita. „Fir-ar să fie!”

Soarele îi încingea spinarea, strecurându-i în trup o căldură binefăcătoare. Se simțea cufundându-se încetul cu încetul în pământ; căldura uşoară a gliei se răspândea în ființa sa, mângâindu-l. Iarba, rădăcinile, pământul miroseau a soare şi gândul îl zbură învolburându-se spre imagini înfățişând ogoare arate şi cai aburind, ori spre după-amiaza aceea în care, aşezat pe o piatră la marginea drumului, urmărise din ochi o negresă cu sâni obraznici sub tricoul de bumbac. Încercă să-şi amintească numele fetei la care se ducea în acea seară, şi chicoti. „Mă întreb dacă ştie că n-am decât

şaisprezece ani”. Rana îi răspândea în pântece un fel de greață călduță, asemănătoare cu gâlgâitul patimii; plutea acum între cer şi pământ, între drumul străjuit, de casa natală şi pajiştea cu iarbă kunaï pe care stătea culcat. În cap i se învârteau imagini vag lascive. Nebuloasă şi mişcătoare, iarba era atât de înaltă, încât aducea cu o pădure; nu izbutea să se lămurească dacă se afla sau nu în junglă, deşi simțul său olfactiv amplifica exalările prezente, le contopea cu amintirea duhorilor grase ale junglei. „Fir-ar să fie, ce n-aş da să miroasă a femeie”.

Sângele i se scurgea tot mai repede printre degete; transpira, se gândea la lucruri lichide, se pierdea într-un hățiş de trupuri înlănțuite în dragoste, evoca intens gustul pântecelor, al şoldurilor, al buzelor femeieşti. Soarele era foarte luminos, foarte bun. „Când nu faci dragoste în mod regulat, te ia dracu’. Pun rămăşag că din pricina asta mi-am nenorocit măruntaiele şi m-am căptuşit cu porcăria asta de puroi”. Gândul acesta îi tulbură visarea. „N-am nevoie de op-perația lor, or să mă omoare. Când am să mă întorc, am să le spun că n-am nevoie de marfa lor proastă, am să le spun că am dat afară tot puroiul odată cu sângele şi că nu mai am nimic la mațe”. Zâmbi din nou, uşurel. „Fir-ar să fie, când o să se închidă păcătoasa asta de rană, o să am două burice, unul sub altul. Mă întreb ce-o să spună Alice când o să le vadă”.

Soarele se ascunse după un nor. I se făcu frig şi începu să dârdâie. Ideile i se limpeziră o clipă şi odată cu ele îl cuprinse din nou frica. „Nu se poate să mă lase singur aici, trebuie să vină după mine”. Iarba se legăna în bătaia brizei, scotea un foşnet lugubru şi îi sugera gânduri pe care nu voia să le înfrunte. „Trebuie să mă țin bine”. Se ridică, izbuti să se pună pe picioare, zări colinele şi falezele de la poalele muntelui Anaka, apoi, cu trupul acoperit de o sudoare rece, se prăvăli cu fața înainte. „Sunt bărbat, îşi zise el, nu mi-e îngăduit, să cad ca o cârpă. Nu m-am lăsat niciodată doborât şi n-o să fac acum începutul. Un bărbat care tremură de frică nu face nici două parale”.

Dar membrele îi erau reci şi dârdâia într-una. Ieşit din nori, soarele nu-l mai încălzea. Auzi din nou un geamăt şi se răsuci muşcat de o durere neaşteptată. „Eu am făcut zgomotul ăsta”. Durerea începea iar să-l chinuie, ciocănindu-i măruntaiele. „Fir-ar al dracului să fie”, strigă el deodată. Îl năpădi o furie nebună împotriva durerilor şi se pomeni scuipând sânge în

degetele pe care le dusese la gură. Părea să fie sângele altcuiva şi se miră că era călduţ. „Trebuie să-mi ţin firea”, mormăi el şi îşi pierdu cunoştinţa.

Totul mersese prost. Intrarea în trecătoare era închisă şi în momentul acela japonezii erau desigur pe punctul de a trimite un mesaj la postul lor de comandă. Oricum, patrula, fusese descoperită. La vestea că Wilson fusese lăsat în urmă, Croft aproape că mugise de furie. Şedea pe o piatră, cu buzele albe de mânie, cu privirile aprinse, şi lovea cu pumnul drept palma mâinii stângi.

— Netrebnicul ăla blestemat, mormăia el.

Mai întâi simţi îndemnul să-l lase pe Wilson în voia sorţii. Dar trebuia să plece în căutarea lui; aşa prevedea regulamentul şi nu-i era îngăduit să-l calce. Se şi întreba ce putea să i se fi întâmplat şi pe cine să ia cu el pentru ca să pornească după Wilson.

Vorbi cu Hearn.

— Am nevoie doar de câţiva oameni, domnule locotenent. N-are rost să fim prea mulţi, cu cât suntem mai puţini cu atât e riscul mai mic.

Hearn încuviinţă clătinând din cap. Trupul său mătăhălos îşi pierduse parcă vigoarea şi privirea sa rece era gânditoare. Ar fi trebuit să meargă el personal: era o greşeală să lase iniţiativa lui Croft, dar ştia că experienţa acestuia îl desemna pentru misiune. De altfel, se temea de propriile, sale reacţii. Şi pe el îl înfuriase dispariţia lui Wilson şi, ca şi la Croft, primul său impuls fusese să-l socotească pierdut.

Tot felul de dorinţe se înfruntau în el, echivoce, contradictorii, mai curând străine de temperamentul său. Trebuia să reflecteze la aceasta.

— Foarte bine, ia pe cine vrei.

Aprinse o ţigară, îşi privi jambierele şi îi dădu drumul lui Croft.

Oamenii se învârteau de colo colo în adâncitură, agitaţi; ambuscada neaşteptată din care abia scăpaseră şi descoperirea pierderii lui Wilson îi adusese pe marginea isteriei, îşi aruncau vorbe răstite.

Brown şi Red se certau.

— Ticăloşilor, răcnea Red, nu vă aflaţi în bătaia focului, stăteaţi la largul vostru îndărătul blestematei ăleia de stânci. Nu puteaţi scoate capetele alea

seci să vedeți dacă nu a fost cineva atins?

— Ce tot îndrugi, Red? Dacă nu v-am fi acoperit de acolo, ați fi crăpat cu toții.

— Ah, lua-v-ar dracu' de căcăcioşi, ați stat ascunşi după stâncă.

— Ia mai du-te dracului, Red.

Red se lovi cu palma peste frunte.

— Doamne Iisuse Cristoase, dintre noi toți, să cadă tocmai Wilson. Gallagher se învârtea de colo până colo, pocnindu-se la rândul său cu palma peste, frunte.

— Cum dracu' l-am pierdut? întrebă el. Unde-o fi?

— Stai jos, Gallagher, strigă Stanley.

— Gura.

— Închideți-o cu toții, lătră Croft. Fire-ați ale dracului de curci plouate. Se ridică de jos. Am nevoie de câțiva oameni, să-l căutăm pe Wilson. Cine vrea să meargă?

Red spuse că merge, iar Gallagher făcu semn că vine şi el. Ceilalți păstrară câteva minute de tăcere.

— Pe naiba, aş merge şi eu, îi înştiință Ridges.

— Mai am nevoie de unul.

— Merg eu, zise Brown.

— Nu iau gradați. Locotenentul are nevoie de gradați.

Îi scrută pe rând.

„N-ar trebui să mă expun, îşi spuse Goldstein. Ce s-ar face Natalie dacă mi s-ar întâmpla ceva?"

Dar fiindcă nimeni nu se oferea, încercă un simțământ de vinovăție.

— Merg şi eu, zise el brusc.

— Bun. Lăsăm aici ranițele, ca să ne putem mişca repede la nevoie, îşi luară puştile şi ieşiră din văgăună, pornind spre pajiştea unde fuseseră atacați. Mergeau în tăcere, în şir indian, cam la zece metri depărtare unul de altul. Soarele cobora spre asfințit, izbindu-i drept în ochi. Acum le părea rău că se înhămaseră la corvoada asta.

Străbătură, cu pas iute, drumul pe care se retrăseseră; se camuflau numai când aveau de trecut câte o creastă. Terenul era presărat cu pâlcuri

de copaci şi de tufişuri, dar nu le examinau decât superficial. Croft era convins că Wilson fusese rănit în timpul ambuscadei şi că nu se putuse urni de pe câmp.

În mai puțin de o jumătate de oră ajunseră la meterez. Se apropiară tiptil, îndoiți de spinare. Locul părea pustiu şi cu desăvârşire tăcut. Croft se cățăra târâş pe meterezul de piatră, ridică încet capul şi îşi plimbă privirile peste pajişte. Nu văzu nimic, iar în desişul din celălalt capăt nu se vedea nicio mişcare.

— Fir-ar a dracului de burtă blestemată!

La auzul glasului, oamenii îngheţară. Cineva, la numai zece sau douăzeci de metri, gemea.

— Dumnezeii ei, ohhhhh...

Croft scormoni iarba cu privirea.

— Ohhhh, mama ei...

Glasul se stinge într-o bolboroseală de înjurături.

Croft se lăsă să alunece de pe stâncă şi reveni la oamenii săi care îl aşteptau plini de nervozitate şi cu puşca în mână.

— Cred că e Wilson. Haidem.

O luă la stânga, se cățără din nou pe marginea lată şi netedă a meterezului şi sări în iarbă. După câteva secunde îl găsi pe Wilson. Îl întoarse cu băgare de seamă.

— E rănit şi încă cum, zise el.

Îl privea cu un fel de milă, în care se amesteca o uşoară scârbă. „Dacă un om e rănit, e numai din vina lui”, gândi el.

Îngenuncheară în jurul lui Wilson, având grija să se camufleze în iarbă. Wilson îşi pierduse din nou cunoştința.

— Cum facem, să-l luăm cu noi? întrebă Goldstein într-un suflu.

— Mă priveşte, mormăi Croft cu glasul său rece.

Altceva îl preocupa pentru moment. Wilson gemuse în gura mare, aşa că japonezii, dacă s-ar mai fi aflat încă la intrarea trecătorii, l-ar fi auzit cu siguranță. Cum nu era nicio îndoială că ar fi venit să-l omoare, era evident că şi ei se retrăseseră. Împuşcăturile lor, prea sporadice, prea anemice, indicau că forțele lor nu depăşeau o grupă. Era desigur un avanpost care

avea ordinul de a se replia la prima alertă.

În consecință, intrarea trecătorii nu mai era păzită. Se întreba dacă nu ar fi cazul să-l lase pe Wilson şi să facă o recunoaştere împreună cu oamenii săi. Dar asta n-ar fi servit la mare lucru; înăuntrul trecătorii se aflau desigur destui japonezi, aşa că tot n-ar fi reuşit s-o străbată. Singura şansă de a-şi îndeplini misiunea era să escaladeze muntele. Se uita la muntele Anaka şi încă o dată priveliştea piscului îi strecură un delicat fior anticipativ.

Trebuia să se ocupe de Wilson. Asta îl umplea de turbare. Şi avea să mai facă față şi la altceva. La începutul ambuscadei se pomenise câteva secunde paralizat. Nu era vorba de frică; pur şi simplu fusese incapabil de a se mişca. Când îşi amintea asta, se simțea puțin contrariat, aproape sâcâit, ca şi cum ar fi pierdut un prilej unic. Spre a face ce?... Era perplex, dar era vorba de o contrarietate asemănătoare cu acea rezultată acum din neputința de a face o recunoaştere în trecătoare. Înainte de a fi tras, simțise un gol, şi... Totuşi, voise ceva. „Am încurcat-o”, îşi zise el cu amărăciune, fără a fi prea sigur de ceea ce înțelegea prin aceasta.

Şi acum Wilson. „Ca să facă lucrurile cum trebuie, ar fi nevoie de şase oameni care să-l ducă înapoi pe plajă”. Îi venea să înjure.

— Bun, să-l târâm prin iarbă până la meterez, după aceea o să-l ducem pe sus.

Îl înşfăcă pe Wilson de cămaşă şi începu să tragă de el, ajutat de Red şi de Gallagher. După un minut ajunseră la stâncă, îl ridicară pe Wilson peste marginea stâncii şi Croft începu să meşterească o brancardă. Îşi scoase cămaşa, îi încheie nasturii, îşi strecură puşca într-o mânecă, pe cea a lui Wilson în cealaltă. Magaziile făceau o umflătură în dreptul taliei şi paturile ieşeau din manşete. Legă cu centironul său pe Wilson de încheieturile mâinilor şi îl înveli în pătura pe care o scosese din sacul acestuia.

Terminată, brancarda măsura trei picioare în lungime – lungimea cămăşii. Aşezară rănitul, îi strecurară mâinile legate pe după gâtul lui Ridges, care, făcând pe brancardierul din spate, înşfăcă paturile puştilor. Red şi Goldstein luară fiecare câte o țeavă pe sub coastele lui Wilson, iar Gallagher, în față, îl apucă de glezne. Croft închidea grupul în chip de păzitor...

— Să plecăm de aici, bombăni Gallagher. Locul ăsta e bântuit de stafii.

Cu inima cât un purice, trăgeau cu urechea la tăcerea înconjurătoare şi se uitau la falezele ce cădeau perpendicular.

Wilson sângera. Faţa îi era palidă, aproape albă. Nu le venea să creadă că era Wilson. Putea tot atât de bine să fie alt rănit care îşi pierduse cunoştinţa.

Pe Red îl năpădise o tristeţe nedesluşită. Ţinea mult la Wilson şi Wilson fusese plin de draci, dar nu încerca o emoţie prea mare. Era prea obosit şi voia să plece din locul acesta.

— Ar trebui să-i punem o blestemată de compresă.

— Da.

Lăsară rănitul pe pământ. Red deschise trusa sa de prim ajutor, scoase o cutie plată de carton care conţinea bandajele, rupse cartonul cu degetele sale amorţite, aplică partea aseptică a bandajului pe rană şi îl legă uşor.

— Să-i dau şi nişte tablete pentru rană?

— Nu la o rană în burtă, zise Croft.

— Crezi că o să scape? întrebă Ridges cu voce stinsă.

Croft ridică din umeri.

— E voinic ca un taur.

— Nu poţi să-l ucizi pe bietul Wilson, şuşoti Red.

Gallagher se uita într-o parte.

— Haideţi să mergem!

Porniră, înaintând încet şi prevăzător printre coline. Era o muncă istovitoare. Se opreau des, fiecare brancardier făcând pe rând de gardă.

Wilson îşi venea cu încetul în simţiri; bolborosea incoerent. La un moment dat păru să se trezească, dar nu recunoscu pe nimeni.

— Doko koko cola, mormăia el, râzând uşor.

Se opriră, îi şterseră sângele de pe gură, apoi porniră din nou. Le trebui mai bine de o oră ca să se întoarcă lângă ceilalţi oameni din pluton; ajunseră sleiţi de puteri. Îl lăsară pe Wilson jos, desfăcură brancarda şi se prăvăliră la pământ. Ceilalţi îi înconjurau nervoşi, puneau întrebări, bucuroşi că Wilson fusese găsit; erau însă prea obosiţi ca să vorbească mult. Croft începu să înjure.

— Dumnezeii voştri de puturoşi, ajunge cât aţi stat cu degetele în fund.

Oamenii îl priveau aiuriţi.

— Minetta şi Polack şi Wyman şi... Roth, duceți-vă la copacii de colo şi tăiați două prăjini de câte doi yarzi lungime şi patru degete diametru şi aduceți-mi două traverse de câte jumătate yard fiecare.

— Ce să facem cu ele? întrebă Minetta.

— Ce dracu' crezi că facem cu ele? O brancardă. Haideți, dați-i bătaie.

Bombănind, îşi luară cuțitele, ieşiră din adâncitură şi o porniră în şir indian spre pâlcul de copaci. Două minute mai târziu îi auziră cioplind un copac.

Croft scuipă dezgustat...

— Băieții ăştia te scot din sărite.

Îi răspunse un chicotit nervos. Inconştient, nemişcat, Wilson zăcea în mijlocul adânciturii. Fără să vrea, nu-l pierdeau din ochi.

Hearn se apropie de Croft şi, după ce vorbiră un moment, îi chemară pe Brown, pe Stanley şi pe Martinez. Să tot fi fost patru după-amiază; era încă foarte cald. Temându-se de o insolație, Croft trase puştile din cămaşa sa, o scutură energic, apoi o îmbrăcă. Urmele de sânge cu care era mânjită îl făcură să strâmbe din nas.

— Domnul locotenent socoteşte că toți gradații trebuie să ia în discuție situația, zise el pe un ton tăios, ca şi cum ar fi vrut să sublinieze că el nu avea niciun amestec. Îl vom transporta pe Wilson pe coastă şi cred că va trebui să alegem pe oamenii de care ne putem lipsi.

— Câți oameni trimiteți, domnule locotenent? întrebă Brown.

Hearn nu se gândise încă la asta. Într-adevăr, câți? Ridică din umeri, încercând să-şi amintească numărul prescris în regulament pentru o astfel de împrejurare. Cred că şase ar ajunge.

Croft clătină din cap, cu hotărâre.

— Nu ne putem lipsi de şase oameni, domnule locotenent. Trebuie să lăsăm numai patru.

Brown fluieră uşor.

— Afurisită treabă pentru patru oameni.

— Da, patru oameni nu bine, zise Martinez sarcastic.

Ştia că nu avea să facă parte dintre hamali şi asta îl supăra. Nervii îi erau încă încordați de pe urma ambuscadei. Ştia că Brown avea să manevreze

spre a fi trimis cu Wilson, iar el avea să meargă înainte cu plutonul.

Hearn interveni.

— Ai dreptate, sergent, nu putem da decât patru brancardieri.

Vocea îi era egală, energică, ca şi cum ar fi fost deprins de multă vreme să-l comande.

— Nu se ştie dacă nu va fi atins şi altcineva, şi atunci vom avea nevoie de alţi brancardieri.

Nu era un lucru care trebuia spus. Chipurile se întunecară, buzele se strânseră.

— Fir-ar să fie, izbucni Brown, în campania asta am avut până acum numai baftă. În afară de Hennessey şi de Toglio... De ce dracu' trebuia să fie tocmai Wilson?

Martinez îşi frecă vârful degetelor şi rămase cu ochii în pământ.

— Aşa fost scris, zise el, strivind un ţânţar pe gât.

— La urma urmei o să-l transportăm într-un fel, zise Brown. Veţi trimite şi un gradat, nu-i aşa, domnule locotenent?

Hearn nu ştia cum trebuie procedat, dar nu putea să-şi afişeze ignoranţa.

— Cred că unul din voi ar putea să-l însoţească.

Brown dorea să fie ales. Deşi izbutise să nu se trădeze, se descompusese literalmente de frică acolo sus, îndărătul meterezului de piatră.

— Socot că e rândul lui Martinez să se întoarcă, zise el totuşi, nu fără oarecare şiretenie. Ştia că Croft voia să-l păstreze pe Martinez. Pe de altă parte, încerca să fie echitabil.

— Am nevoie de Mâncătorul-de-Japonezi, zise Croft sec. Cred că tu ai să mergi, Brown.

Hearn încuviinţă din cap.

— Cum veţi hotărî dumneavoastră, zise Brown, îşi frecă mâna de părul său brun, tăiat scurt, şi-şi zgândări un buboi tropical de pe bărbie. Se simţea oarecum vinovat. Pe cine iau cu mine?

Croft reflectă.

— Ce spuneţi de Ridges şi de Goldstein, domnule locotenent?

— Dumneata îi cunoşti mai bine decât mine.

— Eh, nu e mare scofală de capul lor, dar sunt voinici şi dacă-i îmboldeşti

din spate, Brown, n-or să mâriie prea mult. Au mers bine când l-am adus pe Wilson încoace.

Se uită la ei, gândindu-se la încăierarea care era să izbucnească pe bordul navei între Stanley, Red şi Gallagher; dar fiindcă Stanley se cam dezumflase, acum nu i-ar mai fi fost de mare folos. „Totuşi e un şmecher, îşi zise el, poate chiar mai şmecher decât Brown”.

— Altcineva? întrebă Brown.

— Cred că ți-ar trebui unul mai cu experiență pe lângă ageamiii ăştia doi. Ce-ai zice de Stanley?

— Bun.

Stanley nu prea ştia ce vrea. Era bine să o pornească înapoi spre coastă, să scape de patrulare; totuşi avea impresia că e păcălit. Dacă rămânea cu plutonul, putea să-şi facă mână bună pe lângă Croft şi pe lângă locotenent. Se săturase de lupte, mai ales de felul ambuscadei aceleia, totuşi... E din vina lui Brown, îşi zise el.

— Dacă crezi că trebuie să plec, Sam, am să plec, dar simt că ar trebui să rămân cu plutonul.

— Nu, ai să pleci cu Brown.

Orice răspuns l-ar fi nemulțumit pe Stanley. Era ca şi cum ar fi dat cu banul şi ar fi dorit după aceea ca moneda să fi căzut pe cealaltă parte. Nu zise nimic.

Hearn se scărpină la subțiori. „Afurisită încurcătură!” Rupse între dinți un fir de iarbă şi îl scuipă potolit. Când îl aduseseră pe Wilson fusese... ei da, fusese contrariat. Fusese prima reacție, cea mai cinstită. Dacă nu l-ar fi găsit, totul ar fi fost mai simplu, pe când aşa, dintr-odată, se pomenea cu prea puțini oameni. Era o senzație ciudată pentru un comandant de pluton. Trebuia să rezolve unele lucruri; patrularea aceasta căpătă pentru el o semnificație exagerată. Totul se dăduse acum peste cap iar el nu ştia prea bine cum aveau să se mai descurce. Trebuia să-şi adune gândurile, să chibzuiască temeinic.

— Unde dracu’ sunt băieții cu prăjinile pentru brancardă? întrebă Croft iritat.

Pentru prima oară era deprimat, aproape înfricoşat. Sfârşiseră de vorbit şi

rămăseseră pironiți acolo, stingheriți şi unii şi ceilalți. Ceva mai încolo, Wilson mormăia în delirul său şi dârdâia sub pătură. Fața îi era foarte albă, buzele pline şi roşii se subțiaseră la colțuri, luând o culoare trandafiriu plumburie. Croft scuipă. Wilson era dintre oamenii vechi şi asta îl durea, îl frământa mai mult decât dacă ar fi pierdut pe vreunul din cei noi. Puțini mai rămăseseră dintre cei vechi – Brown cu nervii distruşi, Martinez, Red care era bolnav, Gallagher care nu prea mai era bun la ceva. Ceilalți pieriseră când bărcile de cauciuc căzuseră în ambuscadă, sau fuseseră răniți ori ucişi în perioada şederii la Motome. Iar acum Wilson. Croft se întreba dacă nu îi venise şi lui rândul. Nu izbutea să izgonească din minte amintirea acelei nopți când, ghemuit în groapa sa, aşteptase tremurând ca japonezii să treacă râul. Simțurile îi erau parcă în flăcări. Îşi amintea cu un soi de mânie lascivă, îngroşată, cum îl ucisese pe prizonierul japonez. „Să pun numai mâna pe un japonez”. Patrularea aceasta îl contraria, îl scotea din sărite, şi furia se extindea la tot ce-l înconjura. Se uită la muntele Anaka, de parcă ar fi măsurat un vrăjmaş. Acum ura şi muntele, ca şi cum acesta i-ar fi adus un afront personal.

La vreo sută de metri înaintea lui, îi zări pe oamenii de corvoadă înapoindu-se, cu prăjinile proaspăt tăiate legănându-se pe umeri. „Mama lor de puturoşi”. Abia se abținu să nu se răstească la ei.

Brown îi urmărea din ochi, posac. Peste o jumătate de oră avea să pornească la drum cu brancardierii săi. Se vor opinti din răsputeri o milă sau chiar mai mult, apoi vor poposi pentru noapte, cu rănitul care avea să le țină tovărăşie în sălbăticia aceea. „Şi dacă japonezii trimit patrule?” Vedea lucrurile în negru. Nu exista niciun mijloc de a ieşi de aici. S-ar fi zis că se organizase un complot împotriva lor, a tuturor. Erau trădați, asta era tot. Nu ştia cine îi trădase, dar gândul acesta, care îi alimenta amărăciunea, îi căşuna totuşi o plăcere nelămurită.

În timp ce tăiau prăjinile, printre copaci, Roth găsi o pasăre. Era o ființă mititică, mai mică decât o vrabie, cu penele de un brun-închis şi cu o aripă ruptă; țopăia şi ciripea jalnic, de parcă s-ar fi aflat la capătul puterilor.

— Oh, ia te uită, zise Roth.

— Ce? întrebă Minetta.

— Pasărea asta, răspunse Roth. Lepădă machetele şi se apropie cu băgare de seamă, făcând un fel de plescăit cu limba. Pasărea scoase un piuit slab şi îşi lăsă capul într-o parte ca o fată sfioasă.

— Ah, uite, e rănită, zise el. Întinse mâna şi, cum pasărea nu se mai mişca, o apucă.

— Ei, ce se întâmplă cu tine? vorbi el încet, susurând uşor, de parcă ar fi vorbit cu un prunc sau cu un câine. Pasărea înțepeni în mâna sa, încercă să bată din aripi, apoi se ghemui, în timp ce ochişorii ei examinau cu nelinişte degetele care o întemnițau.

— Hei, s-o văd şi eu, spuse Polack.

— Las-o în pace, îi e frică, zise Roth cu glas plângăreț. Se întoarse spre a ocroti pasărea; o ridică la câțiva centimetri de obraz şi îşi țuguie buzele spre ea, făcând un zgomot ca şi când ar fi sărutat. Ce-i cu tine, puişorule?

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu, bombăni Minetta. Haideți să plecăm.

Isprăviseră cu tăiatul prăjinilor; el şi cu Polack purtau câte una, în vreme ce Wyman strânsese traversele şi cuțitele. Se îndreptară spre râpă; Roth îi urma cu pasărea în mână.

— De ce dracu' ați zăbovit atât? lătră Croft.

— Am lucrat cât am putut de iute, domnule sergent, zise Wyman umil.

Croft pufni disprețuitor.

— Bun, haideți să meşterim brancarda.

După ce întinse cu grijă pătura lui Wilson pe foaia de cort, aşeză prăjinile de-a lungul ei cam la un yard şi jumătate una de alta, apoi oamenii începură să le înfăşoare cât putură de strâns. Când prăjinile fură apropiate cam la patru palme, puseră traversele, câte una la fiecare capăt, cam la o palmă de marginea păturii, Croft le fixă cu cureaua sa şi cu cea a lui Wilson. Apoi ridică brancarda şi o lăsă să cadă, spre a-i încerca rezistența. Rezista, însă el nu era mulțumit.

— Dați-mi curelele voastre de la pantaloni, le zise el.

Mai meşteri câteva minute şi, după ce sfârşi, brancarda arăta ca un dreptunghi alcătuit din două prăjini, din traverse şi din pătură împreună cu foaia de cort – acestea formând o litieră. Dedesubt, curelele se încrucişau în

diagonală, ca nişte frânghii, ca să susțină prăjinile.

— Cred că o să țină, mormăi el.

Încruntă din sprâncene când zări pe mai toți oamenii adunați roată în jurul lui Roth.

Roth nu avea ochi decât pentru pasărea sa. Ori de câte ori aceasta căsca cioculețul şi încerca să ciugulească degetele care o întemnițau, lui Roth i se strângea inima. O făptură atât de lipsită de apărare. Tot trupul îi vibra, se zbătea, şi cu toate acestea eforturile ei nu exercitau nicio presiune asupra mâinii lui Roth; un trup călduț care degaja un gingaş miros de mosc, aidoma mirosului pudrei de obraz. Fără să vrea, Roth îl ducea la nas ca să-l adulmece, ca să atingă cu buzele penele moi. Ochii păsării erau atât de strălucitori, atât de vioi. Roth o îndrăgise din clipa în care o găsise. Era aşa de drăgălaşă. Toată afecțiunea sa frustrată, acumulată luni de-a rândul, părea să se reverse acum asupra acestei păsărele. O dezmierda, îi aspira parfumul, îi examina aripa ruptă, plin de tandrețe față de ea. Încerca exact aceeaşi bucurie ca pe vremuri, când fiul lui se juca, trăgându-l de părul de pe piept. Şi în acelaşi timp, oarecum inconştient, se bucura de interesul manifestat de oameni pentru ceva găsit de el. Se afla şi el o dată în centrul atenției.

I-ar fi fost imposibil să aleagă un moment mai prielnic pentru a stârni ostilitatea lui Croft.

Confecționarea brancardei îl făcuse pe Croft să năduşească din belşug şi o dată terminată treaba, toate greutățile patrulării îl năpădiră din nou. Furia îl pârjolea ca o vâlvătaie.

Toate mergeau anapoda, Roth îşi găsise să se joace cu o pasăre, iar jumătate din pluton căsca gura cu încântare.

Mânia lui era prea violentă spre a-i mai îngădui să cugete. Traversă râpa şi se opri în fața grupului care îl înconjura pe Roth.

— Ce tot învârtiți pe-acolo? întrebă el cu glas scăzut, încordat.

Îl priviră cu toții, dintr-odată circumspecți.

— Nimic, mormăi unul din ei.

— Roth!

— Da, domnule sergent.

Glasul său tremura.

— Dă-mi pasărea.

Roth i-o întinse şi Croft o ţinu o clipă fără a face vreun gest. Simţea inima păsării bătând ca un puls în palma sa. Ochişorii ei se rostogoleau frenetic şi mânia lui Croft se concentră în vârful degetelor. Cel mai simplu ar fi s-o sfarme în mână; nu era mai mare decât o pietricică – dar avea viaţă. Impulsuri stranii îi hărţuiau nervii şi muşchii, ca o apă care îşi croieşte anevoie drum prin fisura unui masiv stâncos. Oscila între milă şi un impuls compact şi lasciv care i se urcase în gâtlej. Nu ştia dacă trebuie să mângâie penele moi ale vieţuitoarei sau s-o strivească între degete; şi impulsurile acestea care îl frământau, nelămurite, puternice, scăpărau în mintea sa ca o carte de joc aşezată pe o muchie, în echilibru nestabil.

— Mi-o dai înapoi, domnule sergent? se rugă Roth.

Sunetul vocii sale, înfrântă parcă, transmise un spasm în degetele lui Croft. Cu mintea uşor amorţită, auzi piuitul sugrumat al păsării, apoi simţi zdrobirea neaşteptată a oaselor ei. Pasărea se zbătu neputincioasă în palma lui, şi aceasta îi stârni furia, o furie amestecată cu greaţă. Se pomeni azvârlind pasărea la celălalt capăt al râpei, la mai bine de treizeci de metri. Aerul ţâşni cu putere din pieptul lui; fără să-şi dea seama, uitase să mai respire. Reacţia făcu să-i tremure genunchii.

Un minut, cât o veşnicie, se scurse fără ca nimeni să sufle o vorbă.

Apoi asupra lui se abătu furtuna. Ridges se ridică furios şi înaintă spre el. Mânia îi îngroşa glasul.

— Ce-ai făcut... de ce-ai făcut asta bietei păsări? Mă, să ştii... Mânia îl făcea să se bâlbâie.

Tulburat, de-a dreptul îngrozit, Goldstein arunca lui Croft priviri pline de indignare.

— Cum ai putut face aşa ceva? Ce rău ţi-a căşunat pasărea asta?

De ce ai făcut-o? E ca şi cum... ca şi cum... Căuta un echivalent la cea mai mârşavă crimă... E ca şi cum ai omorî, un prunc.

Fără să-şi dea seama, Croft se dăduse înapoi cu un pas. Forţa reacţiei lor îl prinsese nepregătit.

— Înapoi, Ridges, şuieră el printre dinţi. Vibraţia propriului său glas în

piept îi reaprinse mânia. Ține-ți-vă gura, strigă el. E un ordin!

Şovăitori, nesiguri, autorii răscoalei tăcură. Deprins cu supunerea, Ridges nu ştia ce înseamnă răzvrătirea. Dar aşa ceva... Doar teama sa în fața autorității îl reținuse să nu se arunce asupra lui Croft.

Goldstein întrevăzu. Curtea Marțială, ruşinea, copilul său în mizerie. Şi el dădu înapoi.

— Ohhh! exclamă el prosteşte, gâtuit de emoție.

Red reacționă mai încet, mai deliberat. Ostilitatea dintre el şi Croft trebuia să se declare, mai devreme sau mai târziu; ştia asta, după cum ştia... fără să-şi mărturisească însă – că îi era frică de Croft. Nu avea nimic de spus despre toate acestea, simțea numai că îl năpădise mânia şi înțelegea că momentul era prielnic.

— Ce e cu tine, Croft, ai ajuns să dai ordine ca să-ți păzeşti pielea? zbieră el.

— Destul, Red!

Privirile lor se înfruntau.

— Ai mers cam departe de data asta.

Croft o ştia. Dar dacă nu duci un lucru la capăt, eşti un om de nimic, îşi zise el.

— Ce te vâri, Red?

Pentru Red Valsen gestul acesta era plin de însemnătate. „Dacă nu-i punem zăbală, e în stare să ne calce în picioare", îşi spuse el. Mânia şi teama sa erau alimentate de un fel de necesitate.

— Mă vâr, zise el.

Continuară să se măsoare din priviri preț de câteva secunde – secunde împărțite în mai multe fracțiuni, dintre care fiecare era sediul unui calcul, a unei hotărâri luate şi abandonate în vederea primei lovituri. Apoi Hearn îi întrerupse, dându-i la o parte cu asprime.

— Haideți, terminați odată, v-ați smintit cu toții? Nu se scursese mai mult de cinci secunde de când Croft ucisese pasărea şi Hearn trecuse dintr-un capăt al râpei în celălalt. Ce s-a întâmplat?

Se întoarseră încet, în silă.

— Nimic, domnule locotenent, zise Red. „Să mă ia dracu' dacă aştept

vreun sprijin de la afurisitul ăsta de locotenent gândi el. Era mulțumit de sine şi uşurat în acelaşi timp, însă pe de altă parte se simțea frustrat, fiindcă răfuiala sa cu Croft fusese amânată.

— Cine a început? întrebă Hearn.

— Nu avea niciun temei să omoare biata păsărică, spuse Ridges. A venit, a luat-o de la Roth şi a omorât-o.

— Adevărat?

Croft nu ştia cum să răspundă. Glasul lui Hearn îl scotea din sărite. Scuipă într-o parte.

Hearn şovăi, uitându-se lung la Croft. Apoi zâmbi, vag conştient de desfătarea pe care i-o procura această scenă.

— Bun, ajunge, zise el. Dacă vreți să vă dondăniți, nu vă dondăniți cu gradații.

Privirea lor se umplu de amărăciune. O frântură de secundă, Hearn putu să înțeleagă impulsul care-l făcuse pe Croft să ucidă pasărea. Se întoarse spre el, sfredelindu-i privirea impasibilă.

— De data asta nu ai avut dreptate, sergent. E cazul să ceri scuze lui Roth.

Cineva pufni în râs.

Croft se uită neîncrezător la ofițer şi în mai multe rânduri trase adânc aer în piept.

— Hai, sergent, cere scuze.

Dacă Croft ar fi avut o puşcă în mână, l-ar fi ucis pe Hearn, chiar în clipa aceea. Ar fi fost un gest reflex. Dar a delibera, apoi a nu se supune, era ceva ce aparținea altei categorii. Ştia că trebuia să se supună. Dacă nu o făcea, plutonul avea să se destrame. Doi ani încheiați îl modelase, doi ani neîntrerupți disciplina nu slăbise niciodată şi acum o singură încălcare a disciplinei ar fi fost de-ajuns ca să-i anuleze toată opera. Ar fi însemnat să lovească în singurul cod moral pe care-l cunoştea. Fără să ridice ochii asupra lui Hearn, înaintă spre Roth şi îl privi. Un tic nervos îi agită colțurile gurii.

— Îmi pare rău, bâigui el, ca şi cum cuvintele acestea, a căror întrebuințare n-o cunoştea, ar fi atârnat greu ca plumbul pe limba sa. Avea impresia că în carnea sa colcăiau viermii.

— Bun, asta pune capăt incidentului, zise Hearn.

Îşi dădea seama că îl provocase pe Croft şi asta îl amuza. Numai că... şi Cummings resimţise probabil acelaşi lucru când, ascultând de ordinul acestuia, el, Hearn, ridicase de jos mucul de ţigară. Deodată, îl cuprinse scârba faţă de sine însuşi.

— Adunarea, în afară de oamenii de gardă, strigă el.

Oamenii se apropiară; târându-şi picioarele.

— Am decis ca sergentul Brown, caporalul Stanley, Goldstein şi Ridges să-l transporte pe Wilson înapoi pe coastă. Ai de făcut vreo schimbare, sergent?

Croft se uită la Red Valsen. Nu se simţea în stare să reflecteze; se lupta cu propriile sale idei ca şi cum s-ar fi bătut cu pernele. Ar fi fost mai înţelept să se descotorosească de Valsen de pe acum, dar cevaâl împiedica. Printr-o simplă coincidenţă, alţi doi oameni care îl înfruntaseră plecau cu rănitul. Dacă l-ar desemna şi pe Red, oamenii şi-ar închipui că îi este frică. Această presupunere era atât de nouă pentru el, atât de contrară mentalităţii şi convingerilor sale, încât rămase dezorientat. Tot ce ştia era că cineva trebuie să plătească pentru umilirea sa.

— Nuu, nicio schimbare, bâigui el din nou.

Era surprins de greutatea cu care se exprima.

— Bun, atunci voi ăştia, luaţi-o din loc, zise Hearn. Cât despre noi... Se întrerupse. De fapt ce aveau să facă? O să rămânem peste noapte aici. Fiecare să se odihnească. Mâine găsim un mijloc de a străbate trecătoarea.

— Domnule locotenent, zise Brown, aţi putea să-mi daţi încă o echipă de patru oameni pentru, să zicem, prima oră şi jumătate de marş? O să meargă mai iute şi mâine, când o să pornim din nou la drum, n-o să-i mai avem pe japonezi în spinare.

Hearn reflectă.

— De acord, dar să-i am înapoi înainte de a se înnopta. Se uită împrejur şi numi la întâmplare pe Polack, pe Minetta, pe Gallagher şi pe Wyman. Cei rămaşi vor face de gardă până la înapoierea lor.

Îl trase pe Brown deoparte.

— Cunoşti drumul până la cărarea din junglă?

Brown dădu afirmativ din cap.

— Bun. Odată ajunşi pe plajă, aşteptaţi înapoierea noastră. Asta o să vă ia două zile, poate ceva mai mult. Noi o să fim înapoi în trei, cel mult în patru zile. Dacă ambarcaţia soseşte mai înainte şi Wilson mai este… încă în viaţă, plecaţi de îndată şi le spuneţi să trimită altă ambarcaţie după noi.

— Foarte bine, domnule locotenent.

Brown îşi adună brancardierii, le ordonă să-l aşeze pe Wilson pe targă şi porniră la drum.

În râpă rămaseră doar cinci oameni: locotenentul Hearn, Croft, Red, Roth şi Martinez. Se aşezară pe movila de deasupra râpei, scormonind cu privirea văile şi crestele. Îi vedeau pe brancardieri înaintând peste coline, înspre sud, cele două echipe înlocuindu-se una pe alta la interval de câteva minute. După o jumătate de oră ieşiră din câmpul lor vizual şi nu le mai rămase în faţa ochilor decât colinele, falezele mute şi cerul după-amiezii, peste care începea să se aştearnă strălucirea aurie a asfinţitului. Spre apus, cam la o milă depărtare, japonezii păzeau trecătoarea, şi în faţă, foarte sus, aproape invizibil, se înălţa vârful muntelui Anaka. Erau cu toţii posomorâţi şi fiecare se închise în gândurile sale.

După căderea nopţii Brown, Stanley, Ridges şi Goldstein rămaseră singuri cu Wilson. Cu o oră mai devreme, echipa auxiliară făcuse drumul întors; Brown, după ce mai înaintase vreo jumătate de milă, hotărî să facă haltă pentru noapte. Se instalară într-un pâlc de copaci, situat tocmai sub punctul de împreunare a doua coline şi, întinzându-şi păturile în jurul lui Wilson, începură să sporovăiască înăbuşit. Se lăsase întunericul şi printre copaci nu se mai vedea nimic. Toropiţi de o oboseală plăcută, se înfăşurau cu plăcere în păturile lor.

Vântul răcoros al nopţii făcea să foşnească frunzişul copacilor; oamenii se gândeau la ploaie, ori visau cu ochii deschişi la nopţile de vară când contemplau din pragul porţii norii îngrămădindu-se pe cer, mulţumiţi că se aflau acasă. Îi năpădeau lungi şiruri de amintiri, vagi şi triste – zile de vară, muzică de dans duminică seara, atmosferă calmă, miros de frunze. Aceasta le crea o senzaţie de bună stare, de linişte. Se gândeau la lucruri uitate de luni de zile, la plăcerea de a conduce un automobil pe un drum de ţară, la cilindrii aurii de lumină pe care farurile le înfigeau în frunziş, la duioşia şi

căldura dragostei într-o noapte fără vânt. Şi se acopereau şi mai vârtos în păturile lor.

Wilson îşi venea treptat în simțiri. Plutea între un acces de durere şi altul, gemând şi bolborosind vorbe fără şir. Burta îl chinuia îngrozitor şi făcea eforturi slabe spre a-şi aduce genunchii la piept. Se simțea ca şi cum cineva i-ar fi legat gleznele şi se zbătu atât de tare, încât se trezi deplin din starea sa de inconştiență. Fața îi era scăldată în sudoare.

— Lasă-le, lasă-le, ticălos blestemat, lasă-mi picioarele în pace.

Înjură cu glas atât de puternic, încât îi trezi şi pe ceilalți din visare. Brown se aplecă asupra lui şi îi umezi buzele cu un colț al batistei sale îmbibate de apă.

— Linişteşte-te, Wilson, zise el încet. Trebuie să stai cuminte, dragul meu, altfel îi atragi pe japonezi.

— Lasă-le, dumnezeii lor! mugi Wilson.

Țipetele îl istoviră şi capul îi căzu iarăşi pe targă. Îşi dădea nelămurit seama că sângera, dar după o clipă nu mai ştiu dacă înota în sânge, sau dacă îşi udase pantalonii. „Am făcut pipi”, mormăi el, aşteptându-se să-l plesnească o palmă. „Woodrow, Woodrow, eşti un purcel”, rostea o voce de femeie.

Pufni, ferindu-se de palmă.

— Au, mamă, n-am vrut să fac! zbieră el, rugându-se, frământându-se pe targă, ca şi cum ar fi vrut să se ferească de bătaie.

— Wilson, nu mai face gălăgie, zise Brown frecându-i uşor tâmplele. Linişteşte-te, băiete, o să avem grijă de tine.

— Da... da...

Un firicel de sânge i se prelinse pe buze şi Wilson rămase nemişcat; simțea cum i se usucă cheagul de sânge pe bărbie.

— Plouă? întrebă el.

— Nu. Ascultă, băiete, dacă mai faci gură, vin japonezii.

— Ohh – ohh.

Cuvintele lui Brown îl scoaseră din amorțeală şi îl umplură de teamă. Din nou se prăvăli în iarba kunaï unde japonezii erau pe punctul de a-l descoperi, şi începu să scâncească inconştient, ca şi cum plânsul ar fi fost o secreție a

nervilor. „Trebuie, să mă țin tare”. Simțea cum sângele i se scurge picătură cu picătură din rană, cum își caută șanțuri de scurgere în scobitura vintrelor şi cum face o băltoacă între coapse. „Am să mor”. O ştia, ca şi cum ar fi avut un ochi în pântece ce i-ar fi permis să-şi formeze o imagine a cărnii sale chinuite, sucite şi răsucite, din care sângele continua să picure.

— Arăți ca o pisicuță, se auzi el murmurând; în realitate răcnise.

— Wilson, ține-ți gura.

Spaima se topi, lăsând locul unei vagi nelinişti care se potolea încetul cu încetul la atingerea lui Brown.

— E un singur, lucru pe care nu-l pot pricepe, zise el, şoptit de data asta. Doi sub plapumă şi se trezesc trei, doi sub plapumă şi se trezesc trei. Repeta într-una, asemeni dangătului unui clopot. „Ce dracu' face unul cu celălalt? Te drăgosteşti şi te pomeneşti cu un plod pe brațe”. Se strâmbă, mai mult de durere, apoi se nărui în amintirea sensuală şi fetidă a unei femei care îl îmbrățișa. Imaginea se tulbură curând, transformându-se într-o serie de cercuri concentrice, care i se înşurubau în cap, într-un delir eterat. „Trebuie să mă țin tare, când ai o gaură în burtă, nu trebuie să adormi în timpul op-perației. Tata a adormit şi s-a trezit mort”. Mintea i se învolbură, îşi regăsi echilibrul şi deodată se văzu în mod obiectiv – un om în pragul morții. Se zbătu împotriva acestui gând, îngrozit, refuzând să creadă, asemeni unui om care se priveşte într-o oglindă şi nu poate admite că chipul reflectat îi aparține.

Umblând razna dintr-o cavernă neexplorată într-alta, crezu deodată că o aude pe fetița lui spunând: „Tăticu a adormit şi s-a trezit mort”.

— Nu, strigă el. De unde ştii asta, May?

— Ai o fetiță drăguță, zise Brown. O cheamă May, nu-i aşa?

Glasul lui Brown îl smulse pe Wilson din aiurerile sale.

— Tu cine eşti?

— Brown. Cum arată May?

— E o dezmățată mică şi afurisită, zise Wilson. Cea mai şmecheră gânganie din lume. Îşi dădu vag seama că zâmbeşte. Dacă vrea, poate să mă întoarcă pe dos, şi o ştie. O diavoliță mică.

Tăcu, încolțit iar de dureri. Absorbit în chinurile care-i frământau trupul,

gâfâia ca o femeie în durerile facerii.

— Ohhh, scânci el gros.

— Mai ai şi alţi copii? întrebă Brown cu grabă. Freca uşor fruntea lui Wilson, încet şi drăgăstos, ca şi cum ar fi mângâiat un copil.

Dar Wilson nu-l auzi. Se lupta cu răul care-l muncea, aproape isteric, ca unul care se zbate în întuneric şi se rostogoleşte cu agresorul său de-a lungul unei scări fără sfârşit. Se împotrivea, gemea de durere, ajunsese în pragul leşinului. Mintea părea să i se învârtejească îndărătul pleoapelor lăsate.

Brown continua să-l frece pe frunte. În bezna care domnea, chipul lui Wilson părea să fie doar o prelungire a degetelor sale. Brown îşi înghiţi saliva. Îl frământa un bizar amestec de emoţii. Gemetele lui Wilson, ţipetele sale de durere îl nelinişteau, căci le ameninţau securitatea, vădeau sensul singurătăţii lor în vasta succesiune de coline din jurul pâlcului de copaci. Orice zgomot neaşteptat îl făcea să tresară fără voie. Dar era mai mult decât o simplă spaimă; orice fior, orice zvâcnire de durere care cutremura trupul lui Wilson trecea în degetele sale, în braţele sale, repercutându-se adânc în inima şi în mintea sa încordată peste măsură. Fără să-şi dea seama, se crispa ori de câte ori se crispa şi Wilson. Era ca şi cum creierul său ar fi eliminat toată otrava experienţei, ar fi dizolvat bătăturile, sărurile caustice, şancrul memoriei. Aceasta îl făcea în acelaşi timp mai vulnerabil, mai puţin amar. Întunericul nemăsurat al nopţii, nesiguranţa adăpostului lor, suferinţele rănitului se contopeau, reuşind să-l despoaie, să-l izoleze, pentru a-l expune ca un nerv sensibil la cea mai uşoară schimbare de direcţie a vântului ce ar bate dinspre colinele învăluite în beznă spre pâlcul lor de copaci.

— Linişteşte-te, băiatule, şuşoti el.

O întreagă lume pierdută, pasiuni, ambiţii din copilărie, speranţe mucegăite şi ruginite clipoceau înăuntrul lui. I se stârnise o veche dorinţă, redeşteptată de sporovăielile lui Wilson despre fetiţă; era poate pentru prima oară, de când se căsătorise, că regreta lipsa unor copii; dragostea, duioşia resimţite faţă de Wilson nu aveau nimic comun cu condescendenţa amuzată cu care îl trata de obicei. În acest moment, Wilson îi apărea oarecum ireal;

concretiza în ochii săi trupul, carnea propriilor sale aspirații. Era copilul său şi, în acelaşi timp, un conglomerat al nenorocirii şi dezamăgirilor sale. Câteva minute, Wilson căpătă în ochii săi un rol mai vital decât orice pe lume.

Dar asta nu putea să dureze la infinit. Era ca şi cum, trezindu-se în toiul nopții, s-ar fi pomenit fără vlagă în centrul unei intense energii eliberată în somnul său. Trezirea din visare, trecerea spre starea de veghe, îl lăsau fără apărare, împleticindu-se încă prin hăți-şurile visării, izolat de orice experiență, de banalitățile uşor de recunoscut şi totuşi tocite ale existenței sale. Despuiat, pierdut în mijlocul nopții, era receptaculul nu numai al propriei lui istorii, trecute şi prezente, ci şi numitorul comun a tot ceea ce, fie om sau animal, rătăcea, orbeşte în pădurea primordială. Era în acest moment omul care ar fi putut să fie – la bine sau la rău.

Dar, în mod inevitabil ieşea afară din ape, se agăța de fuioarele familiare ale culcuşului său, de ochiurile palide ale ferestrei sale, adulmeca mirosurile familiare ale propriului său trup, astfel încât, treptat, neliniştea, focul său lăuntric, scădeau în proporții, până ajungeau la dimensiunile lor fireşti, ca în cele din urmă să se risipească. Grijile zilei următoare începură să-l năpădească.

Astfel Brown se gândise la nevastă-sa, mai întâi cu nostalgie, cu un simțământ de dragoste îndelung înăbuşit; o vedea cuibărită parcă la pieptul său, mângâindu-i gâtul cu sânii ei plini. Dar picul de familiaritate, goliciunea senzațiilor sale îl părăseau. Îi auzea pe Goldstein şi pe Ridges vorbind, simțea umezeala frunții lui Wilson, şi în cele din urmă se pomeni aruncat în vârtejul necazurilor şi problemelor ridicate de misiunea sa. Ca un câine ahtiat după os, se cramponase de imaginea nevestei, până ce amărăciunea îşi făcu din nou drum şi i-o alungă din minte. Destrăbălată aceea care îşi făcea de cap cu toți ce purtau nădragi.

Începu să cugete mâhnit la dificultatea transportului lui Wilson. Oboseala acumulată în cele două zile de patrulare nu se resorbise încă în corpul lui şi drumul peste coline avea să fie istovitor, acum când echipa auxiliară îi lăsase singuri. Îşi închipuia cu limpezime ziua următoare. Deoarece nu erau decât patru oameni, aceştia vor purta brancarda fără întrerupere, şi obosiți

crunt după primul sfert de oră de mers, se vor opri din loc în loc, la interval de numai câteva minute, spre a-şi recăpăta suflul. Wilson cântărea cam două sute de livre şi împreună cu echipamentul lor fixat de brancardă, greutatea totală depăşea cu mult trei sute de livre. Şaptezeci şi cinci de livre de căciulă. Clătină din cap. Ştia din experienţă cum îl zdrobea oboseala, cum îi dizolva voinţa, cum îi tulbura mintea. I se încredinţase această misiune şi era de datoria lui să-l ducă pe Wilson la liman, dar nu se simţea de loc sigur de el.

Toate acestea – simpatia sa pentru Wilson, purificarea resimţită, apoi din nou amărăciunea aceea care nu-i dădea pace – toate acestea îi stârniră un val de onestitate faţă de el însuşi. Ştia că teama de a merge mai departe cu plutonul îl făcuse să dorească această corvoadă şi că trebuia să izbutească. „Un gradat care nu ştie să ascundă că moare de frică, nu face două parale”, îşi zicea. Dar era ceva mai mult decât atât. Cu puţin noroc, va trece poate cu bine lunile sau chiar anii viitori. La urma urmei nu se aflau angajaţi în luptă decât scurte perioade de timp şi s-ar putea ca să nu se ivească nimic rău pe parcurs: frica sa n-ar fi observată şi nimepi nu ar avea de suferit. Numai de şi-ar îndeplini cum trebuie misiunea, atunci totul ar merge strună. „După campania de la Motome m-am prezentat mult mai bine decât Martinez la antrenamente şi exerciţii”, gândi el.

Îşi dădea seama în parte că se temea să nu aibă un şoc nervos, să nu mai fie bun de nimic, nici măcar în garnizoană. „Trebuie să mă ţin bine, altfel îmi pierd minţile”. I i se întâmpla uneori să dorească acest lucru. I se părea că viaţa ar deveni mai puţin complicată dacă n-ar avea nici griji, nici răspundere. Se răzvrătea împotriva unei sarcini care consta în supravegherea corvezilor şi în îmboldirea oamenilor la lucru. Ori de câte ori vreun ofiţer sau Croft analiza randamentul grupei sale, stătea ca pe cărbuni aprinşi.

Dar se ştia incapabil de a renunţa la gradul său. „M-au ales pe mine dintre alţi zece, îşi zicea el, fiindcă o merit”. Acesta era de altfel zidul său de apărare împotriva tuturor, împotriva îndoielilor asupra lui însuşi, împotriva infidelităţilor soţiei sale. Îi era cu neputinţă să lepede această pavăză. Şi, totuşi, se frământa fără încetare. Îl obseda adesea un simţământ

nemărturisit de culpabilitate. Merita să fie degradat dacă nu era la înălțime. „Trebuie să-l duc pe Wilson”, îşi făgăduia el. Ceva din mila dinainte îi reveni. „Îl am aici, nu e în stare de nimic, depinde de mine, şi ăştia cred că sunt capabil să duc treaba asta la bun sfârşit”. Totul era atât de limpede, încât îl îngrozea. Freca uşor fruntea lui Wilson, stând cu privirile pierdute în întuneric.

Se întoarse spre Goldstein şi Stanley, care îşi continuau discuția.

— Mai încet, îl tulburați iar.

— Da, consimți Stanley încet, fără să-l supere mustrarea. El şi Goldstein vorbeau despre copiii lor cu căldură, prieteneşte, apropiați unul de altul sub învelişul nopții.

— Ştii, spunea Stanley, suntem într-adevăr lipsiți de cea mai frumoasă parte a copilăriei lor. Ei cresc acolo, încep să înțeleagă lucrurile, iar noi suntem aici.

— E greu, admise Goldstein. Când am plecat, Davy abia gungurea câteva vorbe şi acum nevastă-mea îmi scrie că poartă conversații la telefon ca un adult. Nu-mi vine să cred.

Stanley plescăi din limbă.

— Sigur. Ți-o repet, suntem lipsiți de partea cea mai frumoasă. După ce se măresc, nu mai e acelaşi lucru. Îmi amintesc de mine, începusem să cresc şi îmi închipuiam că ştiu mai multe decât taicămeu. Ce nerod eram.

O spunea cu modestie, aproape sincer. Descoperise că lumea îl iubea când făcea astfel de destăinuiri.

— Toți suntem la fel, recunoscu Goldstein. Cred că este o trăsătură a tinereței. Odată cu vârsta vezi lucrurile mult mai limpede.

Stanley tăcu un timp.

— Ştii, nu-mi pasă ce se spune, dar nimic nu e mai straşnic decât viața de familie. Trupul îi era țeapăn şi se răsuci cu băgare de seamă sub pătură. Nu există nimic mai bun decât căsnicia.

Goldstein încuviință în beznă.

— E cu totul altfel decât ne închipuim la început, dar fără Natalie aş fi un suflet pierdut. Căsnicia te întăreşte, te face să devii conştient de răspunderea ce-ți revine.

— Deh, oftă Stanley.

Lovi uşor solul cu latul palmei.

— Dar asta nu mai e căsnicie, ele acolo, şi noi aici, peste ocean.

— Oh, desigur că nu.

Răspunsul acesta nu fu tocmai pe placul lui Stanley. Chibzui o clipă, căutând să alcătuiască o frază.

— Ți se întâmplă vreodată să fii... ei bine, să fii gelos?

Vorbise foarte încet, spre a nu fi auzit de Brown.

— Gelos? Nu, nu pot spune că sunt gelos, răspunse Goldstein pe un ton categoric. Păru a pricepe ceea ce îl tulbura pe Stanley şi, în mod automat, se strădui să-l domolească. Ascultă, zise el, n-am avut niciodată plăcerea s-o întâlnesc pe soția ta, dar n-ai dreptate să te frământi din pricina ei. Cei care vorbesc de rău femeile, nu le cunosc. Prea şi-au făcut de cap, în dreapta şi în stânga... Îl străfulgeră o idee. Ascultă, dacă ai fi atent, ai băga de seamă că geloşi sunt tocmai cei care umblă cu tot soiul de femei, mai ales cu femei uşoare. N-au încredere în ei înşişi.

— Cred că aşa e. Dar explicația nu-l mulțumea. Nu ştiu, poate şi fiindcă suntem pironiți aici, în Pacific, fără să avem ceva de făcut.

— Desigur. Ascultă, n-ai niciun motiv să-ți faci sânge rău. Nevasta te iubeşte, nu-i aşa? Ei bine, nu trebuie să te mai gândeşti decât la asta. O femeie decentă, care-şi iubeşte bărbatul, nu face nimic ce nu s-ar cuveni.

— La urma urmei are un copil, admise Stanley. O mamă nu se destrăbălează. Nevastă-sa i se părea foarte abstractă în momentul acela. O vedea în postura unei „ea”, a unei „x”. Vorbele lui Goldstein îl uşuraseră totuşi. E tânără, dar asta n-a împiedicat-o să fie o soție bună şi serioasă. A fost... nostim cum şi-a asumat răspunderile de femeie măritată. Îşi înăbuşi un chicotit; era hotărât să-şi potolească neliniştea care-l frământa. Ştii, am avut o grămadă de neplăceri în noaptea nunții. Bineînțeles, le-am învins mai târziu, dar în prima noapte lucrurile n-au mers de loc bine.

— Oh, toți pățesc la fel.

— Sigur. Ia spune, tipii ăştia care-şi dau ifose, unul ca Wilson de pildă... Glasul îi scăzu în intensitate... N-o să-mi spui că n-au avut şi ei frecuşuri d-astea.

— Absolut. E întotdeauna greu până ajungi să te potriveşti cu cineva.

Îi era drag Goldstein. Noaptea, foşnetul frunzelor din copaci îl frământa subtil, dând frâu liber incertitudinilor sale.

— Ia spune, ce părere ai despre mine?

Era încă destul de tânăr ca să facă din întrebarea asta sâmburele oricărei conversații intime.

— Oh! zise Goldstein.

Răspundea întotdeauna la acest fel de întrebări spunând ceea ce dorea interlocutorul său să audă. Asta nu însemna că era necinstit cu tot dinadinsul; chiar când cel care îl întreba nu-i era prieten, reacționa întotdeauna cu căldură.

— Hm, aş spune că eşti un băiat inteligent, bine înfipt pe picioarele tale. Şi mai curând ambițios, ceea ce e foarte bine. Probabil vei izbuti în viață.

Până atunci – şi tocmai din această pricină – nu-l prea simpatizase pe Stanley, de altfel fără să şi-o mărturisească. Dar avea respectul formal al reuşitei şi odată ce Stanley îşi expusese slăbiciunile, Goldstein era gata să-i recunoască tot felul de virtuți.

— Pentru vârsta ta eşti destul de matur, foarte matur, adăugă el.

— De fapt, am încercat întotdeauna să fac mai mult decât mi se cerea. Îşi atinse uşor nasul lung, se scărpină pe mustața crescută alandala în ultimele două zile. La şcoală am fost şef de clasă, zise el pe un ton uşor disprețuitor. Nu era ceva să plesneşti de mândrie, dar m-a învățat cum să mă port cu oamenii.

— Trebuie să fi fost o experiență prețioasă, zise Goldstein gânditor.

— Ştii, se destăinui Stanley, unii băieți din pluton mă invidiază fiindcă am fost avansat caporal, deşi sunt mai nou în unitate decât ei. Îşi închipuie că am linguşit, dar să fiu al dracului dacă e adevărat. N-am făcut decât să casc ochii şi să fac ceea ce mi s-a spus; dacă vrei să ştii, e o treabă mai anevoioasă decât se crede. Băieții ăştia veniți în pluton de mai multă vreme îşi închipuie că li se datorează totul, şi atunci trag chiulul la corvezi şi îți pun bețe în roate. Glasul îi suna răguşit. Ştiu că e o treabă anevoioasă, nu zic că n-am făcut şi greşeli, dar învăț şi mă străduiesc cât pot. Iau munca în serios. Poate să mi se ceară mai mult?

— Nu, nu ți se poate cere mai mult, încuviință Goldstein.

— Ştii, Goldstein, te observ de multă vreme, eşti un băiat corect. Am văzut cât suflet pui când ai de făcut corvezi: niciun gradat n-ar putea să-ți ceară mai mult. Să ştii că eşti prețuit pentru asta.

Se simțea superior lui Goldstein, într-un mod nedefinit de altfel, vocea lui caldă, amabilă, trăda o uşoară condescendență. Comportarea tipică a unui gradat față de o cătană de rând. Uitase că ceva mai înainte aşteptase cu nelinişte ca Goldstein să-şi exprime simpatia față de el.

Mulțumirea lui Goldstein se întunecă. „Aşa merg lucrurile în armată, îşi zise el. Părerea unui ageamiu e de cea mai mare însemnătate”.

Wilson scâncea din nou. Tăcură, şi cum se răsuciseră sub pături, se sprijiniră în cot, ca să-l asculte. Cu un oftat, Brown se ridică în capul oaselor şi încercă să-l liniştească.

— Ce e cu tine, băiatule, ce e? întrebă el cu blândețe, ca şi cum ar fi mângâiat un cățelandru.

— Ohhh! Burta asta nenorocită mă omoară.

Brown îi şterse sudoarea de pe față.

— Cine îți vorbeşte, Wilson?

— Eşti tu, Brown, nu?

— Da.

Se siinți uşurat. Wilson era mai bine. Pentru prima oară îl recunoscuse.

— Cum te simți, Wilson?

— Binişor, dar nu prea văd.

— E întunerec.

Wilson prinse a chicoti uşor.

— Am crezut că am orbit din pricina găurii din burtă.

Îşi muşcă buzele crăpate, scoțând un sunet care, în bezna aceea, aducea cu opintelile intense ale unei femei în durerile facerii. Ce porcărie! Păru să se rostogolească pe brancardă. Unde dracu’ mă aflu?

— Te ducem înapoi pe plajă, Stanley, Goldstein, Ridges şi cu mine.

Wilson mistui ştirea încet.

— Nu mai sunt în patrulare, nu-i aşa?

— Da. Nici noi, dragul meu.

Wilson chicoti iar.

— Cred că Croft a zbierat ca din gură de şarpe. Scârbele alea, or să mă op-perreze şi or să-mi scoată tot puroiul ăsta, nu-i aşa, Brown?

— Da, or să te dreagă.

— După aia o să am două burice, unul sub celălalt. Fir-ar să fie, grozavă atracție am să fiu pentru putori! Încercă să râdă şi începu să tuşească uşor. De-acum înainte n-ar mai putea să mă întreacă decât unul care ar avea două daraveli.

— Al naibii mai eşti!

Wilson se înfioră.

— Am gust de sânge în gură. O fi bine asta?

— Nu poate să-ți facă rău, minți Brown. Iese prin două părți.

— Zău dacă nu e o porcărie, să fiu de atâta vreme în pluton şi să mă procopsesc cu un glonte într-un rahat de încăierare ca asta. Tăcu, apoi adăugă gânditor. Aş vrea ca porcăria asta de gaură din burtă să nu mă mai doară.

— Totul o să meargă bine, ai să vezi.

— Ştiij erau nişte japonezi pe câmp, la doi metri de mine. Trăncăneau, îşi stâlceau limba zicând doky cola sau cam aşa ceva. Mă căutau pe mine.

Prinse să tremure.

„Iar a luat-o razna”, gândi Brown.

— Ți-e frig, băiatule?

Ca un răspuns la întrebarea lui Brown, o tresărire zgâlțâi trupul lui Wilson. Tot vorbind, fierbințeala îi trecuse încetul cu încetul, şi acum, înfrigurat şi ud, dârdâia de frig.

— Mai vrei o pătură? întrebă Brown.

— Da, poți să-mi mai dai una?

Brown făcu un pas spre oamenii săi.

— Vreunul din voi are cumva două pături? întrebă el.

Nimeni nu răspunse de îndată.

— Nu am decât una singură, dar mă pot acoperi cu foaia de cort, zise Goldstein.

Ridges dormea liniştit.

— Şi eu am să mă descurc cu foaia, spuse Stanley.

— Băgați-vă împreună sub o pătură şi o foaie, şi dați-mi celelalte.

Se înapoie la Wilson, îl acoperi cu propria sa pătură, cu cea căpătată, şi cu o foaie de cort.

— E mai bine aşa, băiete? întrebă el.

Wilson tremura mai puțin.

— Mi-e bine, murmură el.

— Sigur.

Păstrară tăcere câteva clipe, apoi Wilson începu iar să vorbească.

— Să ştiți, băieți, n-am să uit ce faceți pentru mine.

Îl năpădi un val de recunoştință şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Sunteți nişte băieți grozav de buni. Asta înseamnă să ai prieteni adevărați; nu m-ați lăsat în voia sorții. Îți jur, Brown, ne-am mai ciondănit noi din când în când, dar după ce am să mă văd iar pe picioare, am să fac orice pentru tine. Am ştiut întotdeauna că eşti un prieten adevărat.

— Ei, lasă.

— Nu, vreau, vreau... Era atât de nerăbdător, încât începu să se bâlbâie. Vreau să ştiți cât de mult vă prețuiesc şi că am să vă fiu întotdeauna prieten: O să ştiți că există pe lumea asta un om, pe nume Wilson, care n-o să spună niciodată ceva rău pe seama voastră.

— Mai bine odihneşte-te, băiatule, zise Brown.

Glasul lui Wilson se făcea tot mai puternic.

— Am să dorm, dar să nu crezi că n-am să mă mai gândesc la asta.

Vorbea iar fără şir.

După câteva minute tăcu. Brown scrută întunericul şi încă o dată îşi repetă făgăduiala dinainte. „Trebuie să-l scot la liman”. Era, înainte de toate, un îndemn către tot ce avea mai bun şi mai puternic în el.

MAŞINA TIMPULUI

WILLIAM BROWN

ASTĂZI NU AVEM PLĂCINTĂ CU MERE

De statură mijlocie, puțin cam durduliu, cu față de adolescent, nas cârn, pistrui şi păr castaniu-roşcat. Dar în jurul ochilor apăruseră riduri, iar buboaiele tropicale îi spuzeau bărbia. Privit cu atenție, arăta douăzeci şi opt de ani bătuți.

Vecinii îl iubesc pe Willie Brown, e un băiat atât de cinstit şi are chipul plăcut al omului obişnuit pe care-l poți vedea în prăvălii, în pozele de pe mesele din bănci, din birouri, de la un capăt la altul al țării.

„Drăguț băiat aveți”, spun ei tatălui, pe nume James Brown.

„Bun băiat, dar ar trebui să-mi vedeți fata, e o frumusețe”.

Willie Brown e foarte popular. Mamele prietenilor săi îl răsfață, învățătorii îl preferă dintr-o mie.

Dar el îl ia peste picior. „Ah, cioara asta bătrână, spune el despre învățătoarea lui, n-aş da pe ea niciun scuipat. (Scuipă pe gazonul prăfuit din curtea şcolii.) Nu ştiu de ce dracu' nu mă lasă în pace”.

Şi e de familie bună. Viță veche. Tatăl e salariat la calea ferată, la Tulsa; deşi a început în ateliere, lucrează acum în birou. Au casă proprie într-o suburbie, cu un petec de teren. Pe Jim Brown te poți bizui; trebăluieşte mereu pe lângă casă spre a-i aduce îmbunătățiri, repară instalația de apă sau reface pragul unei uşi înțepenite.

Nu e genul omului care să facă datorii.

„Ella şi cu mine facem tot posibilul să nu depăşim bugetul, spune el cu severitate. Dacă băgăm de seamă că am cheltuit prea mult, tăiem whiskyul. (Cu ton de scuză.) Socotesc whiskyul ca pe un articol de lux, ca să zic aşa, mai ales acum, când calci legea cumpărându-l şi când nu eşti niciodată sigur că nu ai să orbeşti bându-l”.

E la curent cu evenimentele. Citeşte ***Saturday Evening Post*** şi ***Collier's*** şi e abonat la ***Reader's Digest*** încă din '920. Când eşti în vizită, te întreține cu o conversație plăcută; singurul lucru necinstit pe care-l săvârşeşte este că repetă ceea ce a citit prin articole, uitând să mai citeze sursele.

„Ştiți că treizeci de milioane de persoane fumau țigarete în 1928?” spune

el, de pildă.

The Literary Digest îl ține la curent cu politica. „Am votat pe Herbert Hoover la ultimele alegeri, admite el cu haz, deşi am ținut întotdeauna cu Partidul Democrat. Data viitoare cred că am să votez cu democrații. După părerea mea, dacă un partid stă la putere o vreme, la alegerile următoare trebuie ales celălalt partid.

Doamna Brown dă din cap în semn de încuviințare. „Îi îngădui lui Jim să-mi călăuzească paşii în chestiunile de politică”. Nu se referă şi la chestiunile gospodăreşti, dar în privința aceasta e lesne de ghicit. Oameni cumsecade, familie bună, bineînțeles bisericoasă. Singura părere mai violentă exprimată de doamna Brown, priveşte Noua Mofală. „Nu ştiu ce să mai zic, oamenii nu se mai tem de Cel de Sus. Femeile beau prin baruri şi fac Dumnezeu ştie ce, nu e frumos, nu e o purtare creştinească”.

Domnul Brown încuviințează cu indulgență. Are unele rezerve, dar la urma urmei femeile sunt mai religioase decât bărbații, ar spune el în cadrul unei conversații confidențiale.

Natural, sunt foarte mândri de copiii lor şi îți povestesc înveseliți cum îl învață Patty pe William să danseze, mai ales acum, după ce el a trecut în cursul superior.

„Cu criza asta nu ştiam dacă mai e cazul să-i trimetem la universitate, dar de la un timp încoace lucrurile par să se mai fi limpezit. Domnul Brown, adăugă ea, a dorit întotdeauna, să-i trimeată la universitate, mai ales că el nu a avut parte de asta”.

Fratele şi sora sunt buni prieteni. În salonul cu canapea din lemn de arțar, străjuită de un vas (care a fost un ghiveci cu flori până ce planta exotică s-a uscat) şi de aparatul de radio, fata se lasă condusă de fratele ei.

„Vezi, Willie, e uşor. Nu trebuie să-ți fie frică să mă ții strâns”.

„Cui îi e frică să te țină strâns?”

„Nu trebuie să fii un necioplit, spune ea din înălțimea superiorității de soră mai mare. În curând vei începe să mergi la întâlniri”.

„Ce vorbeşti!? exclamă el cu dezgust. Îi simte sânii obraznici lipiți de pieptul lui. Este aproape tot atât de înalt ca şi ea. Cine o să meargă la întâlniri?”

„Tu”.

Îşi târăsc picioarele pe pardoseala roşie. „Hei, Patty, când vine Tom Elkins pe la tine, lasă-mă să stau de vorbă cu el. Vreau să ştiu dacă într-un an, doi, am să fiu destul de înalt ca să intru în echipa de fotbal”.

„Tom Elkins, tâmpitul ăla”.

(E un sacrilegiu.) O priveşte cu aversiune. „Ce ai cu Tom Elkins?”

„Bine, bine, Willie, ai să faci parte din echipă”

Nu va fi niciodată destul de înalt ca să facă parte din echipa de fotbal; ajunge însă şeful suporterilor din şcoală şi izbuteşte să-l convingă pe taică-său să-i cumpere o maşină de ocazie.

„Înțelegi, tăticule, am neapărată nevoie de o rablă. Am curse de făcut. Ca şi vinerea trecută, când a trebuit să-i strâng pe băieți la antrenament pentru meciul cu Wadsworth. Mi-am pierdut toată după-amiaza cu alergăturile”.

„Eşti sigur, băiete, că nu facem o cheltuială inutilă?”

„Am neapărată nevoie, tăticule. Am să lucrez vara ca să-ți înapoiez banii”.

„Nu e vorba de asta, deşi socot că ar trebui s-o faci, ca să nu-ți pierzi busola. Am să vorbesc cu maică-ta”.

Obține victoria şi zâmbeşte. În sinea lui, undeva îndărătul sincerității care a caracterizat discuția cu tatăl lui, se ascunde amintirea altor discuții. (Adolescenții care flecăresc în vestiar în vreme ce se îmbracă după ora de educație fizică, discuțiile lor adânci din pivnițele transformate în cluburi.)

Folclor: dacă vrei să cucereşti o fată, trebuie să ai o rablă.

Se distrează grozav în ultimul an de şcoală. Face parte din S.G. (Student Govemment) şi conduce Serile de Dans. Merge la întâlniri, sâmbătă seara, la cinematograful Crown, mai dă câte o raită pe la localurile din afara oraşului; vinerea seara este invitat la petrecerile organizate de fete şi în cursul acelui

an nu lipseşte aproape niciodată.

E în continuare şef de suporteri. Stă chincit, făcând genunchi la pantalonii de flanelă albă; poartă şi un tricou alb care-l apără prea puţin de vântul rece de toamnă. În faţa lui, o mie de adolescenţi urlă, fetele, în fustele lor de tartan verde, sar şi se învârtesc în loc, arătându-şi genunchii înroşiţi de frig.

„Ura pentru echipa din Cardley!” strigă el, alergând încolo şi încoace cu megafonul. Se aşterne un moment de tăcere, de respectuoasă acalmie când întinde braţul, îl agită deasupra capului, apoi îl lasă în jos.

CARDLEY HIGH… CARDLEY HIGH.

HAIIIIIIIII SCORE, HAIIIIIII SCHOOOOOL.

YAAAAAAAAY TE-AM!

Şi tineretul urlă, privindu-l pe Willie cum sare în sus, rotindu-şi braţele, cum cade în picioare bătând din palme, cu faţa întoarsă spre terenul de joc, într-o atitudine de cucernicie, de rugăciune intensă. Totul este al său. O mie de adolescenţi aşteaptă semnalul său.

Un moment glorios, care va fi scos în relief mai târziu.

În răstimpul dintre sezonul de basket-ball şi de base-ball îşi demontează maşina, instalează o surdină la eşapament (s-a săturat de pârâiturile ei), unge cutia de viteze şi vopseşte caroseria în verdedeschis.

Are discuţii importante cu tatăl său.

„Trebuie să ne gândim serios la ceea ce ai să faci, Willie”.

„Tăticule, aş putea spune că hotărârea mea e luată. Am să fiu inginer”. (Nu e o surpriză. Au vorbit adeseori despre asta, dar acum cad amândoi de acord, în mod tacit, că e ceva serios.)

„Ei bine, sunt mulţumit de ceea ce aud, Willie. Nu pretind că n-am încercat niciodată să te influenţez, dar mi-ar fi greu să-ţi propun ceva mai bun”.

„Îmi place într-adevăr mecanica”.

„Am observat, fiule. (Pauză.) Te interesează aviaţia, nu-i aşa?”

„Cred că asta o să fie specialitatea mea”.

„Da, fiule, socotesc că e o alegere bună. E de viitor. Îl loveşte uşor cu palma pe umăr. Aş vrea totuşi să-ţi atrag atenţia, Willie. Am băgat de seamă

că eşti puțin cam înfumurat, nu cine ştie ce, deşi acasă te porți cum trebuie; totuşi nu e o politică sănătoasă. E bine să ştii că eşti mai capabil decât vecinul tău, dar e o greşeală să i-o arăți”.

„Nu m-am gândit niciodată la aşa ceva. Clatină din cap. Ascultă, tăticule, nu e nimic serios. De acum înainte am să fiu cu băgare de seamă. (O intuiție.) Am învățat într-adevăr ceva de la tine”.

Tatăl râde pe sub mustață, încântat. „Sigur, Willie, bătrânul tău e încă în stare să te mai învețe câte ceva”.

„Eşti un om pe cinste, tăticule”. Între ei domneşte o atmosferă plină de căldură. Se simte matur, egalul tatălui său, gata să stea de vorbă ca între prieteni.

În timpul verii lucrează la cinematograful Crown ca plasator. E o muncă plăcută. Cunoşti cel puțin jumătate din public; în vreme ce îndrumează spectatorii spre locurile lor, schimbă câteva cuvinte cu fiecare. (Bună idee să te împrieteneşti cu toată lumea; nu se ştie niciodată când o să ai nevoie de vreunul din ei.)

Într-adevăr, singurele momente plictisitoare se ivesc după-amiaza, când sala e aproape goală. Mai găseşte câte o fată cu care să poată flecări, dar de când a rupt cu drăguța lui, o colegă, fetele nu-l mai interesează. Nu vreau să mă leg la gard, glumeşte el.

Într-o zi, totuşi, o cunoaşte pe Beverly. (Fata zveltă din şirul de scaune din stânga, ochi negri, păr negru, gură roşie şi ademenitoare.) „Cum ți-a plăcut filmul, Gloria?” o întreabă el pe cealaltă fată.

„Mi-a părut un film foarte trist”.

„Dar e teribil. Hello”. (Către Beverly.)

„Hello, Willie”.

El zâmbeşte şters. „Mă cunoşti?”

„Oh, eram cu un an în urma ta, la şcoală. Îmi amintesc că erai şeful suporterilor”.

Prezentări, replici scânteietoare. Willie se umflă în pene de plăcere. „Aşadar mă cunoşti?”

„Toată lumea te cunoaşte, Willie”.

„Da, nu-i aşa că e formidabil?" Râd amândoi.

Înainte de plecare, şi-au dat întâlnire.

Nopţile fierbinţi de vară, lâncezeala copacilor, dospeala pământului. Se duc cu maşina în parcul de pe culmea unei coline, pe şoseaua naţională, în afara oraşului. În maşină se dau de-a rostogolul, se răsucesc, se lovesc în genunchi şi în spate de schimbătorul de viteză, de volan, de clanţele portierelor.

„Pisicuţo, nu-ţi fac nimic dacă nu vrei tu; hai lasă-te".

„Nu, nu vreau, mai bine nu".

„Doamne, te iubesc, Beverly".

„Şi eu Willie". (Radioul maşinii transmite o melodie „Când plouă, când plouă... cu parale din cer". Părul ei împrăştie un miros pur de rădăcini şi sânul ei lângă gura lui Willie are un parfum gingaş. O simte crispându-se în braţele sale, suspinând şi palpitând.)

„Oh, micuţo".

„Nu pot, Willie, te iubesc atât de mult, te rog, nu pot".

„Aş vrea să fim căsătoriţi".

„Oh, şi eu. (Morfolindu-i părul cu gura.) Ohhh".

Analizele: „Ia spune, Willie, ai pus-o cu picioarele în sus?"

„Am ajuns la penultima etapă, o pun eu, nicio grijă. Oh, ce mai fetişcană".

„Ce făcea?"

„Gemea, Doamne Iisuse, o am în sânge".

„Ei, la ce bun, dacă nu se lasă".

Folclor: „Dacă nu vrea, e frigidă; dacă vrea, e târfă".

„O fac eu să vrea, ai, să vezi. Nu uita că e fecioară". (În sinea lui simte o remuşcare ascunsă – te iubesc, Beverly.)

Discuţii serioase: „Ştii, te-am visat ieri, Willie".

„Şi eu. Ştii, filmul acela pe care l-am văzut deunăzi, ***Căpitanul Blood,*** ei bine, Olivia de Havilland seamănă cu tine". (Identificarea cu scena din caverna întunecoasă. Dragostea sa este perfectă ca şi a lor.)

„Eşti atât de bun. (Inefabila atracţie faţă de fata care se joacă de-a mama.

Curba roşie a buzelor ei.) Dacă n-ai fi fost atât de bun, nu te-aş fi... lăsat să ajungi atât de departe. Nu ai o părere proastă despre mine?”

„Nu. (Glumind.) Aş avea una mai bună dacă... ştii tu ce”.

„Ooo, mama ştie mai bine. (Tăcere, capul lui Beverly e rezemat de umărul său.) Mi se pare atât de caraghios când mă gândesc la noi”.

„Şi mie”.

„Crezi că toți sunt ca noi? Mă întreb dacă Madge se pricepe să dezmierde ca mine, îmi râde în nas când vreau s-o descos. (Vorbeşte de pe acum în ea femeia practică.) E ceva necurat la mijloc. (Din nou fecioara.) Nu ți se par ciudate toate astea?”

„Da, toate astea sunt foarte... ciudate”. (Vorbeşte pe un ton plin de profuziune.)

„Mă simt mult mai matură de când te cunosc, Willie”.

„Ştiu ce vrei să spui. Mă simt straşnic când stau de vorbă cu tine. (Are atâtea calități; e plăcută la pipăit, gura îi e atât de ademenitoare, dansează bine, arată grozav în costumul de baie, şi în plus e inteligentă. Poate discuta cu ea. Nicio fată nu e atât de înzestrată. Stima pe care i-o inspiră îl face pe Willie să strălucească.) Oh! Beverly”.

La Universitatea de Stat e primit într-o confrerie bună, dar e vag dezamăgit, fiindcă ritualurile de inițiere sunt interzise. (Se şi vede aievea, cu trecerea timpului, prezidând ceremoniile.) Dar merge şi aşa. Învață să fumeze pipă, se inițiază în compensațiile vieții de colegiu. „Frate Brown, prea stimat recipiendar al Confreriei Tău Tău Epsilon, vom prezida ritualul circumciziunii. În limbaj vulgar, îți vei pierde fecioria”.

Bordelul frecventat de studenți este scump. William e destul de beat, ca să iasă basma curată fără prea multă tevatură. Mai târziu, în curtea şcolii, cântă. „O dată trăieşte omul... Uiiiii-hooooooo. O dată ți se întâmplă aşa ceva, părinte Perkins”.

Tăcere.

„Eşti un mare şmecher". (O temă nouă.)

Nu-i trece prin cap să-şi irosească timpul de pomană, e plin de bune intenții, dar proiectele, trigonometria, fizica etc. etc., sunt mai puțin simpatice decât îşi închipuise. Încearcă să studieze, dar are ceva mai bun de făcut. După ce ai mucegăit o după-amiază întreagă în laborator, îți vine poftă să mai iei puțin aer.

Fascinația de a te pili cu bere într-o tavernă, discuțiile îndelungate, profunde. „Am o prietenă, Bert, să ştii, e unică. Şi frumoasă, uită-te la fotografia ei. E o adevărată neruşinare să mă destrăbălez aşa, s-o înşel şi să-i trimit scrisori pline de amor".

„Ei drăcie, crezi că ea îşi vede de treabă?"

„Nu vorbi aşa, că mă supăr. Ea e tot ce poate fi mai pur".

„Bine, bine, să zicem că văd eu greşit. În orice caz, ceea ce nu ştie, n-o să-i facă niciun rău".

Willie chibzuieşte puțin, apoi începe să râdă. „Ca să-ți spun drept, ăsta e şi punctul meu de vedere".

„Hai să bem o bere".

„Aş vrea să vă spun, băieți, (uşor afumat) ce o să însemne pentru noi, peste câțiva ani, aiurelile astea afurisite. Învățăm toate pe de rost, asta e. Nu mă simt de loc bine la colegiu, fir-ar să fie, vorbesc pe şleau, băieți, n-am să-l uit pe niciunul dintre voi, să mă ia dracu' dacă mint, ăsta e cel mai lesbian adevăr".

„Ce tot îndrugi acolo, Brown?"

„Habar n-am. (Râsete.) Ducă-se dracului examenul de fizică de mâine. Sângele îmi clocoteşte în vine".

„Amen".

În iunie, după ce a fost trântit la examene, nu-i vine prea uşor să se înfățişeze înaintea tatălui său, dar se înapoiază acasă cu anumite hotărâri.

„Ascultă, tată, ştiu că te-am dezamăgit teribil, e o mare ruşine după toate sacrificiile pe care le-ai făcut pentru mine, dar socot că nu sunt plămădit

pentru soiul ăsta de muncă. Nu am intenția să mă scuz spunând că nu aş fi destul de inteligent, fiindcă nu mă consider mai prejos de oricare altul de vârsta mea, dar fac parte din rândul acelor oameni care simt nevoia să se apuce de ceva solid. Cred că sunt făcut pentru comerț sau cam aşa ceva. Îmi place să mă înconjur de multă lume”.

(Un oftat prelung.) „Poate, poate. N-are rost să plângem pe ruinele Atenei, asta mi-e deviza. Am să vorbesc cu prietenii mei”.

Willie găseşte de lucru la o companie de maşini agricole şi capătă un salariu de cincizeci de dolari pe săptămână; înainte chiar de sfârşitul primului an. O prezintă pe Beverly părinților săi, o duce şi la Patty – care e măritată.

„Crezi că i-am plăcut?” întreabă Beverly.

„Sigur că i-ai plăcut”.

Se căsătoresc peste vară şi se instalează într-o casă cu şase încăperi. Salariul lui a crescut la şaptezeci şi cinci de dolari pe săptămână, dar fac întotdeauna mici datorii; băutura, ieşirile în oraş îi costă între, douăzeci şi douăzeci şi cinci de dolari pe săptămână.

Totuşi, lucrurile nu merg rău. Noaptea lor de nuntă e o cumplită dezamăgire, dar el îşi revine iute şi după un interval rezonabil raporturile lor amoroase devin bogate şi variate. Au un catalog secret:

Să facă dragoste pe treptele scării.

Obscenitățile lui Beverly când e în călduri.

Experiențe cu travestiuri.

(Nu-i spune pe nume, fiindcă l-a învățat într-un loc care nu trebuie menționat în fața soției. Nici ea nu-i spune pe nume, fiindcă se presupune că nu-l ştie.)

Şi, bineînțeles, tot ceea ce pare să nu aibă legătură cu dragostea. Să mănânce unul în fața celuilalt, până ce li se face lehamite.

Să se audă unul pe celălalt repetând aceleaşi lucruri unor persoane diferite.

Obiceiul lui de a-şi scobi nasul cu degetul.

Obiceiul ei de a-şi potrivi ciorapii în stradă.

Zgomotul pe care-l face el scuipând în batistă.

Mutra posacă pe care o face ea după o seară fără distracții.

Există şi plăceri nevinovate: să discute despre oamenii pe care îi întâlnesc.

Să-şi bârfească prietenii.

Să danseze împreună. (Doar pentru că amândoi dansează bine, ceva obişnuit de altfel.)

Să-i povestească lui Beverly despre necazurile şi afacerile sale.

Există şi lucruri neutre: să se plimbe cu automobilul lor.

Clubul ei: jocurile de bridge şi mah-jongg.

Cluburile lui: Rotary, Asociația Foştilor Elevi ai Şcolii Superioare, Asociația tinerilor membri ai Camerei de Comerț.

Să meargă la biserică.

Radioul.

Cinematograful.

Uneori, când e plictisit, are prostul obicei să petreacă o seară cu prietenii de pe vremea burlăciei.

Folclorul burlacului: „Singurul motiv pentru care nu-mi place căsnicia este că oamenii sunt prea puțin interesanți spre a-i sili să-şi petreacă toată viața împreună”.

Brown: „Nu ştii ce spui. Stă acasă şi te aşteaptă, totul e curat şi sigur, nu dârdâi la gândul că te-ai putea căptuşi cu un sifilis. Femeile trebuie încercate...”

Folclor (anecdote porcoase): „Pe naiba, cele nouăzeci şi opt de figuri”.

În toiul nopții: „Hai, du-te, lasă-mă în pace, Willie, era vorba să nu ne atingem unul de altul câteva zile”.

„Cine a spus asta?”

„Tu. Ai spus că ne obişnuim prea mult”.

„Uită ce-am spus”.

„Ohhh. (Exasperare şi supunere.) Eşti stricat până în măduva oaselor. Nu-ți arde decât să faci într-una dragoste”. (Amalgam, unic în căsnicie, de duioşie şi iritare.)

Există şi zguduiri exterioare vieţii sale particulare. Sora sa Patty divorţează, şi aude lumea clevetind; nu sunt decât vagi insinuări, dar pe el îl preocupă. Aduce vorba faţă de Patty, cât mai subtil, îşi închipuie el, dar ea se înfurie.

„Ce vrei să spui, Willie? Că divorţul s-ar fi putut pronunţa în favoarea lui Brad şi nu a mea?”

„Nu vreau să spun nimic. Te întreb doar”.

„Ascultă, Willie drăguţule, nu te mai uita aşa la mine. Sunt ce sunt, asta e tot, ai înţeles?”

Zguduirea îl pătrunde, se îngroapă adânc în el şi explodează sporadic luni în şir. Sunt momente când, ziua în amiaza mare, se opreşte din redactarea unui raport şi se pomeneşte uitându-se îndelung la creion. ***„Nu eşti chiar atât de necioplit”,*** spune Patty, zveltă, picantă, feciorelnică, sora mai mare – jumătate mamă.

Biciul memoriei. Nu mai înţeleg nimic. Cum de s-a schimbat aşa, de ce o femeie nu poate rămâne cinstită?

„Tu n-ai să fii niciodată aşa, nu, Beverly?” spune el în noaptea aceea.

„Vai, scumpul meu, cum poate să-ţi treacă prin minte aşa ceva!?”

Câteva clipe, se simt foarte apropiaţi unul de altul şi relele se lasă la fund. „Într-adevăr, Bev, mă zbat necontenit spre a face faţă la toate; aş vrea să-mi pot veni în fire, cred că mă înţelegi. Propria mea soră – e o lovitură, ce să spun”.

În baruri, în compartimentele pentru fumători, în vestiarul clubului de golf, se vorbeşte despre Patty Brown.

„Îţi jur, Bev, dacă te-ar bate vreodată gândul să faci aşa ceva, te-aş omorî, Dumnezeu mi-e martor şi judecător, te-aş omorî”.

„Iubitule, poţi avea încredere în mine”, spune ea, cu inima bătând în faţa neaşteptatei şi pătimaşei izbucniri a soţului ei.

„Simt că am început să îmbătrânesc, Bev”.

La a optsprezecea gaură Willie măsoară din ochi peluza de sosire şi se pregăteşte pentru o lovitură. O lovitură de la o distanţă de cinci picioare; ar trebui să-i izbutească; dintr-odată îşi dă seama că nu va nimeri ţinta. Mâinile sale apucă stângaci mânerul crosei şi mingea parcurge numai patru

picioare.

„Iar n-ai nimerit, fiule”, spune domnul Cranborn.

„Nu sunt în formă. Am putea merge la vestiar”. În mâini îi mai stăruie o senzație de stângăcie. Calcă agale amândoi. „Vino la Louisville, fiule, are să-mi facă mare plăcere să te duc la clubul meu”, spune domnul Cranborn.

„Aş putea să vă iau în serios, domnule”.

Sub duş, domnul Cranborn cântă ***când purtai o lalea şi eu purtam un...***

„Ce facem în seara asta, fiule?”

„Ieşim în oraş, domnule Cranborn. Nu vă fie teamă, vă conduc numai în locuri bune”

„Am auzit vorbindu-se o sumedenie de lucruri despre oraşul ăsta”.

„Da, domnule, cea mai mare parte din ce se spune e adevărat”. (Chicotitul impudic de la duşul alăturat.)

În localul de noapte discută despre afaceri. Ori de câte ori se reazemă de spătarul scaunului, frunzele de palmier îl gâdilă pe gât; de aceea stă aplecat înainte, respirând fumul trabucului domnului Cranborn. „Ei bine, domnule, trebuie să admiteți că avem dreptul la un mic profit, vreau să spun că la urma urmei asta face să se învârtească roata afacerilor: doar n-ați vrea să muncim degeaba; nici dumneavoastră nu v-ar plăcea să lucrați de pomană. Atunci nu s-ar mai numi afaceri, nu-i aşa?” A golit şi al cincilea pahar, iar fălcile îi amorțesc, cleioase. Țigarea atârnă caraghios pe buzele lui. (Trebuie să beau mai puțin.)

„De acord, fiule, de acord, dar mai e o problemă: să vinzi mai ieftin decât vecinul de peste drum, astea sunt afacerile, concurența. Dumneata te zbați pentru profitul dumitale, eu mă zbat după al meu şi astfel treaba merge înainte”.

„Da, domnule, înțeleg ce vreți să spuneți. O clipă, are senzația că totul se învârteşte în jurul său; ar avea chef să iasă afară, în stradă, să respire puțin aer curat. Să examinăm lucrurile din acest punct de vedere”.

„Cine e blonda asta care cântă, Brown? O cunoşti?”

(N-o cunoaşte.) „Da, domnule, dar ca să fim cinstiți, nu cred că ați vrea s-o cunoaşteți. S-a întins cu prea mulți şi zău, nu mint, a umblat şi pe la doctori. Dar cunosc un loc, domnule, discret, respectabil”.

Fata de la vestiar poate să-l audă telefonând. Se sprijină de perete, de teamă să nu-i cadă capul înainte, peste telefon. Sună ocupat şi, o clipă, îi vine să plângă.

„Hello, Eloise?” spune el. Glasul femeii hârâie la celălalt capăt al firului.

E mai nostim să tragi un chef cu colegii de serviciu;

„Ascultă-mă ce-ți spun, n-am văzut în viața mea ceva asemănător, să ia o monedă de o jumătate de dolar aşa; a luat-o pur şi simplu de pe marginea mesei. Dacă n-aş fi fost de față, aş fi zis că aşa ceva se vede numai la Paris, sau într-un bordel negru”.

„Ei, câte mai sunt şi pe lumea asta!”

„Da, ce vă spuneam şi eu, nu ştii ce le mai trece oamenilor prin cap”.

„Ce crezi tu că-i trece patronului tău prin cap?”

„Ei, în seara asta să lăsăm chestiunile de serviciu, ne-am înțeles, cred. Haide, încă un rând”.

Îşi golesc paharele şi mai cer un rând.

„Am să vă spun ceva, prieteni, zice Brown, lumea îşi închipuie că reprezentanții de comerț huzuresc şi nu fac nimic, dar adevărul adevărat e că tragem şi noi din greu, ca oricare. N-am dreptate?”

„Nimeni nu munceşte mai greu decât noi”.

„Întocmai. Bun, când eram la universitate, înainte de a mă fi trântit la examene, şi vreau să ştiți că m-au trântit la examene, fiindcă socotesc că numai nătărăii sunt îngâmfați, şi pe urmă mie nu-mi place să fac pe grozavul. Sunt simplu ca o cizmă veche şi o spun oamenilor în față”.

„Brown, eşti un băiat de treabă”.

„Bun, îmi pare bine că-mi spui asta, Jennings, fiindcă ştiu că o şi gândeşti şi asta face mult. Te speteşti muncind, vrei să ai prieteni adevărați, oameni care să aibă încredere în tine şi să te iubească; dacă nu găseşti astfel de oameni, la ce bun să te mai speteşti?”

„Chiar aşa”.

„Sunt destul de norocos, pot s-o declar în fața oricui, dar am şi eu necazurile mele – cine n-are? – dar nu ne-am adunat aici astă-seară ca să ne tânguim, nu-i aşa? Să ştiți, băieți, am o nevastă frumoasă, ăsta-i adevărul”.

Unul din bandă se porneşte pe râs. „Brown, şi eu am o nevastă frumoasă, însă îți jur, după doi ani de căsnicie, nevasta poate să semene cu un câine râios, că puțin îți mai pasă”.

„Nu sunt întru totul de acord, Freeman, dar în spusele tale e un sâmbure de adevăr”. Simte cum i se scurg cuvintele din gură şi se pierd în hărmălaia conversațiilor şi al paharelor ciocnite.

„Haideți la Eloise”.

Şi inevitabila întoarcere acasă.

„Freeman, ai spus ceva adineauri, care m-a zdruncinat, ca să zic aşa, dar să ştii că nevastă-mea e frumoasă; nu-s multe ca ea. Cred că e o neruşinare din partea noastră să ne facem mendrele în dreapta şi în stânga, la nimereală, apoi ne întoarcem acasă şi ne iubim nevestele, e o mare porcărie. Când mă gândesc la ea, şi pe urmă la ce-am făcut, mi-e grozav de ruşine”.

„Mare porcărie”

„Întocmai. Ar trebui să avem un pic de bun-simț în noi; adevărul e că umblăm în dreapta şi în stânga, bem pe rupte şi...”

„Ne facem, dracului, de cap”.

„Ne facem, dracului, de cap, repetă Brown. Întocmai ce voiam să spun, Jennings, mi-ai luat-o înainte”. Se împleticeşte şi se aşază pe caldarâm.

„Mare porcărie”.

Se trezeşte în patul său, cu Beverly, care-l dezbracă. „Ştiu ce ai să spui, pisicuțo mormăie el printre dinți, dar am şi eu necazuri; toată ziua tragi din greu, te străduieşti să faci față cheltuielilor casei, încerci să produci cât mai mult, fiindcă pentru asta eşti plătit, şi timpul trece, şi viața este grea, după cum spune pastorul”.

Iar dimineața îşi masează capul, care îl doare, examinând un deviz; se întreabă ce-o fi făcut Beverly în noaptea trecută.

(Clipitul malițios, ridicola expresie de nelinişte a celor care s-au destrăbălat în noaptea trecută. La ora zece Freeman vine după el la toaletă.)

„Oh, ce amețit sunt”.

„Abia mă țin pe picioare, spune Brown. De ce naiba facem treburi d-astea? Probabil, ca să mai ieşim din rutina asta”.

„Da, ***oh! Fir-ar să fie!”***

6

În aceeaşi noapte, de cealaltă parte a lanţului muntos, Cummings inspecta poziţiile. Atacul progresa favorabil de o zi şi jumătate şi companiile din linia frontului înaintaseră între un sfert şi o jumătate de milă. Divizia se pusese din nou în mişcare, obţinând succese mai mari decât se aşteptase el; îndelungata lună de inactivitate şi stagnare părea să fi luat sfârşit. Compania F stabilise contactul cu Linia Toyaku şi, după ultimul raport primit de Cummings, un pluton întărit al Companiei E capturase în cursul după amiezii un bivuac japonez, aflat în flancul Companiei F. În zilele următoare, ofensiva va oscila sub contraatacurile inamicului, dar dacă trupele sale vor rezista – şi el avea să vegheze la aceasta – Linia Toyaku ar putea fi străpunsă după vreo cincisprezece zile.

În fond, înaintarea asta îl surprindea oarecum. Îşi pregătise ofensiva mai bine de o lună, strânsese hrană şi muniţii, revizuise planurile de luptă zi de zi, în acele săptămâni care urmaseră infructuosului atac japonez de pe râu; făcuse tot ce stătea în puterea unui comandant, şi cu toate acestea nu încetase să vadă situaţia în negru. Bivuacurile din linia întâia, cu tranşeele lor confortabile şi drumurile lor aşternute cu scânduri perforate îl deprimaseră de nenumărate ori. Imagine definitivă a unor oameni care se aşază pentru o odihnă veşnică – implacabilă.

Acum îşi dădea seama că nu avusese dreptate. Învăţămintele trase după fiecare campanie se deosebeau între ele, dar el asimilase o axiomă obscură – obscură, deşi fundamentală. Oamenii care zac şi trândăvesc sfârşesc prin a se agita, prin a se plictisi, astfel încât cenuşia scurgere a zilelor le injectează o nouă doză de curaj. „E o greşeală să schimbi o companie care nu înaintează, îşi spunea el. Lasă-i să se afunde în noroi vreme mai îndelungată, şi va trece la atac din proprie iniţiativă”. Cu totul întâmplător, ordinul de luptă fusese dat într-un moment când oamenii se săturaseră să mucezească, şi în sinea lui îşi dădea seama că avusese o mână fericită. Se înşelase însă total în ce priveşte moralul lor.

„Dacă aş fi avut comandanţi de companie mai perceptivi, toată afacerea ar fi fost mai simplă, mai articulată, dar e prea mult să-i ceri unui căpitan să

aibă sensibilitate – pe lângă toate ce i se cer. Nu, nu e vina mea, ar fi trebuit să văd şi fără ei”. Poate tocmai din această pricină, primele succese ale ofensivei sale nu-i făcuseră prea mare bucurie. Era mulțumit, desigur, fiindcă aceasta îl eliberase de o grea povară. Presiunea exercitată asupra lui de corpul de armată slăbise, iar teama de a i se lua comanda diviziei în plină campanie, teama care îl stăpânise, avea să dispară dacă înaintarea trupelor sale va continua favorabil. Totuşi, nu făcuse decât să înlocuiască o contrarietate cu alta. Îl obseda o bănuială, foarte vagă, abia formulată, că nu ar fi avut niciun amestec în succesul atacului, după cum omul care apasă pe butonul unui ascensor nu are niciun amestec în funcționarea acestuia. Satisfacția lui era astfel întinată, şi în taină încerca o subtilă mânie. În orice caz, erau şanse ca ofensiva să se împotmolească mai devreme sau mai târziu; pe de altă parte era de aşteptat ca în cursul vizitei pe care o va face a doua zi la corpul de armată, succesul acesta preliminar să-i dejoace eforturile în vederea obținerii sprijinului naval pentru operațiunea Botoi Bay. De fapt, trebuia să susțină că această campanie nu poate fi câştigată decât printr-o debarcare pe coastă, şi în sprijinul acestei teorii să-şi asume neplăcuta misiune de a subestima, de a defăima înaintarea propriilor sale trupe.

Dar lucrurile se schimbaseră. Reynolds îi trimisese un memoriu confidențial din care reieşea că cercurile de sus nu erau întru totul refractare la ideea operațiunei Botoi şi, odată câştigat acest avantaj, Cummings va şti să manevreze mai departe cu iscusință. La urma urmei, aceste favoruri nu erau imposibil de obținut.

Între timp – şi el ştia acest lucru – muşca din propria sa momeală. Cât era ziua de lungă stătea în cortul biroului de operații şi citea rapoartele sosite de pe front, într-o stare de uşoară enervare. Avea impresia că se află în pielea unui politician care, în seara alegerilor, urmăreşte înveninat voturile câştigate de candidatul propriului său partid – fiindcă în ajun încercase să desemneze pe altul. Toată această treabă blestemată era, în ceea ce îl privea, stupidă, lipsită de sens, mai ales dacă se ținea seama de faptul că orice ofițeraş ar fi putut s-o prevadă; era umilitor să admită că tocmai corpul de armată avusese dreptate.

Totuşi, corpul de armată nu avea dreptate. Aveau să iasă încurcături şi ei

refuzau să le admită. Se gândi o clipă la patrula trimisă în recunoaştere de cealaltă parte a muntelui, apoi ridică din umeri. Dacă izbuteau, dacă se înapoiau cu informații cât de cât valoroase, dacă puteau într-adevăr trimite o companie pe drumul deschis de patrulă, invadând astfel Botoi Bay, potrivit concepției sale, atunci acțiunea ar fi pe cât de perfectă, pe atât de impresionantă. Erau însă prea puțini sorți de izbândă. Până la înapoierea, patrulei lui Hearn, era mai înțelept să nu țină seama de aceasta în calculele sale.

În ciuda rezervelor, se dărui în întregime ocupațiunilor sale; urmări cu toată atenția înaintarea trupelor, se concentră asupra fiecărui raport venit de pe front. Era o muncă exigentă, istovitoare şi pe înserate se simți obosit şi dornic de o diversiune. Când divizia sa intra în foc, socotea ca un fel de stimulent inspecția zilnică a frontului. Dar fiindcă se înnoptase şi nu-i mai era cu putință să inspecteze pozițiile infanteriei, hotărî să viziteze unitățile de artilerie.

Telefonă să i se trimită şoferul împreună cu jeepul şi la ora opt seara porni la drum. Luna era aproape plină. Stătea pe bancheta din față a jeepului şi se destindea urmărind din ochi jocul farurilor prin frunzişul junglei. Se aflau îndeajuns de departe de primele linii pentru a nu se preocupa de camuflaj şi generalul fuma alene, primind în față suflul plăcut al brizei. Era istovit şi în acelaşi timp încordat; făgaşurile drumului, duduitul motorului, zdruncinăturile banchetei tapisate, parfumul țigaretei, îl mângâiau, îi potoleau nervii, asemenea clipocitului călduț al unei băi. Se simțea din ce în ce mai bine dispus şi avea senzația agreabilă că e gol pe dinăuntru.

După o călătorie de cincisprezece minute ajunseră la o baterie de 105 situată dincolo de şosea. Ascultând de un impuls, porunci şoferului să se îndrepte într-acolo; jeepul săltă peste o conductă subterană alcătuită din butoaie de benzină goale, acoperite cu pământ. Roțile se târâră prin nămolul din parcul de automobile şi se opriră pe o bucată de teren destul de uscată. Ostaşul de gardă telefonase deja căpitanului, care se grăbi să-l întâmpine pe general.

— Domnule general?

Cummings făcu un semn din cap.

— M-am gândit să dau o raită pe aici. Cum merg treburile la baterie?

— Foarte bine, domnule general.

— Serviciul de aprovizionare trebuia să vă aducă două sute de obuze acum vreo oră. Le-ați primit?

— Da, domnule general, spuse căpitanul.

Tăcu o clipă.

— Nimic nu scapă atenției dumneavoastră, nu-i aşa, domnule general?

Lui Cummings îi plăcu remarca.

— Le-ai spus oamenilor dumitale cât de satisfăcător a fost tirul batalionului în cursul după-amiezii?

— Le-am spus câteva cuvinte, domnule general.

— În asemenea cazuri trebuie să fii darnic în aprecieri. Când oamenii se achită cum trebuie de îndatoririle lor, e bine să li se spună. Să aibă simțământul că aportul lor la reuşita acțiunii nu a rămas fără ecou.

— Da, domnule general.

Generalul se îndepărtă de jeep, însoțit de căpitan.

— Am ordonat să trageți câte o rafală de hărțuire din cincisprezece în cincisprezece minute. Procedați întocmai?

— Da, domnule general, începând de noaptea trecută.

— Cum faci ca să-i schimbi pe tunari?

Căpitanul schiță un zâmbet superior.

— Am împărțit servanții în două, domnule general; fiecare jumătate de grupă, rămâne la tunul ei o oră, şi trage de patru ori. În felul acesta oamenii mei nu sunt lipsiți decât de o oră de somn.

— E un aranjament foarte bun, încuviință generalul.

Străbătură o porțiune de teren defrişată, unde se aflau popota bateriei şi cortul postului de comandă. Corturile păreau de argint în bătaia lunii şi acoperişurile lor se înălțau abrupt, dându-le înfățişarea unor catedrale în miniatură. O apucară pe o cărare lungă de vreo cincizeci de picioare, croită chiar în desişul junglei. De cealaltă parte, patru obuziere erau aşezate în baterie; distanța dintre piesele plasate în cele două flancuri nu era mai mare de cincizeci de yarzi. Gurile țevilor erau îndreptate, pe deasupra junglei, spre pozițiile japoneze. Razele de lună filtrate printre ramuri aruncau asupra

chiulaselor şi afetelor pete de lumină şi umbre de frunze. Dincoace de tunuri, cinci corturi de grupă, împrăştiate prin desişuri, aproape se contopeau cu umbrele adânci ale junglei. Bateria cuprindea efectiv parcul de automobile, popota, depozitul de muniţii, obuzierele. Generalul inspectă totul cu privirea, zări câţiva tunari lungiţi între roţile unui 105 şi încercă o vagă nostalgie. O clipă îl năpădi tristeţea, regretul trecător de a nu putea fi niciodată un simplu tunar care să nu aibă altă grijă decât să-şi umple burta şi altă îndatorire decât să sape în neştire platforme pentru amplasarea pieselor. Era invadat de o bizară şi neobişnuită stare de spirit, un fel cu totul nou de autocompătimire şi de blândă indulgenţă.

Dintr-un cort al grupei se auzeau din când în când râsete şi strigăte răguşite.

Cummings fusese întotdeauna un singuratic, îşi alesese singur această comportare, şi acum nu avea de gând să şi-o renege. De altfel nici nu voia aşa ceva. Lucrurile cele mai bune, lucrurile care merită osteneala se realizează, în ultimă analiză, de unul singur. Clipe ca aceasta, îndoielile trecătoare, sunt ispite care îţi dau târcoale când îţi slăbeşte autocontrolul. Se uită la măreaţa şi sumbra masă a muntelui Anaka, desprinzându-se în noapte – o masă mai vastă decât cerul de deasupra ei. Aceasta era axa insulei, cheia sa de boltă.

„Există o afinitate între noi”, îşi zise el. Dacă voia să privească aceasta printr-o prismă mistică, ajungea la concluzia că el şi cu muntele se înţelegeau de minune. Amândoi erau pleşuvi şi singuratici, amândoi comandau înălţimile. Poate că în noaptea aceasta Hearn reuşise să străbată defileul şi acum se strecura pe sub umbra muntelui Anaka. Avu o tresărire de furie şi speranţă, fără să ştie de altfel dacă dorea sau nu ca Hearn să izbutească. Încă nu hotărâse ce rol avea să-i rezerve lui Hearn; problema s-ar fi rezolvat de la sine dacă acesta nu s-ar mai fi înapoiat. Propria sa şovăială îl tulbura.

Căpitanul îi trezi din visare.

— Deschidem focul peste un minut, domnule general. Doriţi să asistaţi?

— Da, spuse Cummings.

Îl însoţi pe căpitan spre o piesă de artilerie înconjurată de servanţii săi.

Oamenii tocmai isprăviseră să regleze aparatele de ochire şi unul din ei încărca obuzul zvelt şi lung în chiulasă. Când îl văzură pe general apropiindu-se, încremeniră într-o atitudine nefirească, ținând mâinile la spate, şi întrebându-se dacă trebuiau să ia poziție de drepți.

— Repaus, zise Cummings.

— Totul e în ordine, Di Vecchio? întrebă unul din servanți.

— Da.

Generalul aruncă o privire asupra lui Di Vecchio, un individ spătos şi îndesat, cu mânecile cămăşii suflecate şi cu un smoc de păr negru în creştetul capului. „Drojdia oraşelor", gândi Cummings cu un amestec de condescendență şi dispreț.

Unul din soldați izbucni într-un râs stingherit, forțat. Toți erau conştienți de prezența sa, teribil de conştienți, îşi spunea Cummings, erau asemenea unor copilandri surprinşi la intrarea unui debit de tutun, de către o femeie care-i stinghereşte cu întrebările ei. „Dacă aş fi trecut fără să mă opresc, ar fi bombănit, poate că m-ar fi luat chiar în zeflemea". Încercă o plăcere ascuțită, aproape dureroasă.

— Căpitane, eu am să trag de data asta.

Toți servanții se uitară la el. Unul din tunari începu să fredoneze o melodie.

— Vă supără dacă trag eu de data asta? întrebă generalul cu amabilitate.

— Cum? exclamă Di Vecchio. Nu, sigur că nu, domnule general.

Cummings trecu în locul servantului Nr. 1, alături de afet, lângă mecanismul de înălțare şi apucă ferm cordița de tragere, un cordon lung de un picior, terminat printr-o bilă.

— Câte secunde, căpitane?

— Foc peste cinci secunde, domnule general, spuse căpitanul, privindu-şi nervos ceasul.

Bila cordiţei era plăcută la pipăit. Generalul privea mecanismul complicat al chiulasei învăluite în întuneric şi mintea sa oscila încet între nelinişte şi aţâţare. Maşinal, trupul său luase o poziţie destinsă şi încrezătoare; ori de câte ori i se întâmpla să facă un lucru cu care nu era obişnuit, împrumuta instinctiv o atitudine detaşată. Totuşi, masa tunului îl tulbura; nu se mai atinsese de o piesă de artilerie de pe vremea când învăţa la West Point şi acum nu se gândea nici la detunătură, nici la reculul piesei, ci la acel episod din timpul primului război mondial, când stătuse două ore sub un baraj de artilerie. Trecuse atunci prin cea mai puternică spaimă din viaţa lui şi ecoul acelei emoţii îi ricoşă în acest moment în minte. În secunda dinaintea tragerii îi defilă prin minte o succesiune de imagini – bubuitul înfundat al tunului, zborul prelung al obuzului împlântat în cerul nocturn, şuieratul căderii, spaima absolută şi primară a japonezilor, când proiectilul va ateriza la celălalt capăt al traiectoriei sale. Un extaz straniu îi agită membrele o frântură de secundă, apoi se resorbi înainte chiar de a-şi fi dat seama.

Generalul trase de cordiţă.

Suflul exploziei îl asurzi o clipă, lăsându-l ameţit şi inert. Simţi mai curând decât văzu o enormă limbă de foc care ţâşni din gura tunului, apoi percepu, oarecum năucit, vârtejul detunăturii care sfâşia compartimentarea solidă a junglei. Pneurile, afetul, vibrau încă sub efectul reculului.

Toate acestea nu duraseră decât o frântură de secundă. Suflul care-i ciufuli părul, care-l făcu să-şi închidă ochii, se resorbise înainte de a-l fi putut înregistra. Simţurile îi reveneau treptat prin fumul exploziei şi generalul se agăţa de ele, asemenea unui om care aleargă după o pălărie luată de vânt. Aspiră adânc, zâmbi şi spuse cu voce egală: „Nu mi-ar plăcea să mă aflu la ei", şi numai după ce rosti cuvintele redescoperi prezenţa tunarilor şi a căpitanului. Vorbise astfel fiindcă o parte din mintea sa ţinea întotdeauna seama de situaţia obiectivă. Se îndepărtă cu paşi măsuraţi, urmat îndeaproape de căpitan.

— Artileria e mai impresionantă noaptea, murmură el.

Echilibrul său lăuntric se zdruncinase puţin. S-ar fi ferit să facă o astfel

de mărturisire unui străin, dar se mai afla încă sub şocul detunăturii.

— Ştiu ce vreți să spuneți, domnule general. Bombardamentele de noapte mă impresionează întotdeauna.

Deci totul merge bine. Cummings îşi dădu seama că fusese pe punctul de a face o greşeală.

— Bateria dumitale pare să funcționeze perfect, căpitane.

— Vă mulțumesc, domnule general.

Dar Cummings nu-l asculta. Reconstituia în minte traiectoria obuzului. Cât timp va dura? O jumătate de minut? Auzul său stătea la pândă în aşteptarea exploziei.

— Nu mă pot opri să nu mă gândesc, domnule general. Dincolo trebuie să fie infernul pe pământ.

Cummings asculta ecoul înăbuşit al exploziei, răbufnind la câteva mile depărtare în plină junglă. Îşi imagina, strălucitorul, nimicitorul buchet de flăcări, ruptura urlătoare a metalului care şuiera prin văzduh. „Mă întreb dacă o fi omorât pe cineva?” gândea el. Senzația de uşurare care se răspândea în trupul lui îl făcu să înțeleagă cu câtă încordare aşteptase căderea obuzului. Se simțea în acelaşi timp potolit şi extenuat. „Războaiele, sau mai curând ***războiul*** este un lucru straniu”, reflectă el oarecum fără sens. Dar ştia ce înțelegea prin aceasta. Totul era plictiseală şi rutină, şicane şi regulamente; totuşi dedesubt bătea o inimă care te târa în ritmul ei, făcându-te să te arunci nebuneşte. Aspirațiile secrete ale omului, jertfele aduse pe colinele sfințite, vârtejul dorințelor şi al poftelor în timpul nopții şi în somn, nu erau toate integrate în bubuitul şuierător al obuzului, în focul şi tunetul izvorâte din mâna omului? Nu formula toate acestea într-un mod coerent, dar urmele lăsate, echivalențele lor emoționale, imaginile şi senzațiile ascuțeau puternic facultățile sale de percepere. Se simțea purificat până în vârful degetelor, ca într-o baie de acizi, şi întreaga sa ființă stătea gata să priceapă toată înțelepciunea care se ascundea acolo. Se lăsa târât cu plăcere în complexitatea speculațiilor sale. Trupele din junglă erau dispuse după concepția sa iar el însuşi exista pe mai multe nivele în acelaşi timp; doar o parte din ființa sa trăsese, cu tunul. Rostogolul complex de sunete, imagini şi mirosuri, multiplicat de toate tunurile diviziei, era cuprins în

câteva celule din capul său, într-un neînsemnat ascunziş al creierului. Totul – toată violența, toată coordonarea lucrurilor luase naştere în mintea lui. În momentul acesta, în noaptea aceasta, încerca un simțământ de putere atât de cuprinzător, încât depăşea limitele fericirii. Era totuşi calm şi sobru.

Mai târziu, în jeepul său, pe drumul de întoarcere, se arătă foarte bine dispus. Era încă încordat, dar sentimentele care-l frământau îi încărcau creierul cu o intensă activitate lipsită de agitație. Totuşi, gândurile sale rătăceau la întâmplare, se amuza, ca un copil lăsat singur într-o prăvălie de jucării – un copil lăsat liber să se atingă de toate, după bunul lui plac. Cummings era conştient de jocul acesta. Orice nouă activitate fizică avea darul de a-l stimula, de a-i stârni senzațiile.

După ce ajunse în cort, aruncă o privire rapidă asupra radiogramelor care se adunaseră în intervalul absenței sale. Nu era dispus să le cerceteze în acest moment, să le mistuie amănunțit, să asimileze esențialul. Ieşi din cort pentru scurt timp, aspirând din nou aerul nopții. Bivuacul era tăcut, aproape spectral, iar luna ilumina zdrențele de ceață, învăluind vegetația într-o plasă foarte fină de argint. Starea sa de spirit îl făcea să vadă totul sub un aspect ireal. „Cât de straniu pare pământul noaptea”, gândi el şi suspină.

Întors în cortul său şovăi o clipă, apoi deschise un mic clasor aşezat pe marginea mesei şi scoase dinăuntru un carnet negru şi gros ca un registru. Era jurnalul său în care, de ani de zile, îşi aşternea gândurile intime. Fusese o vreme când se destăinuia lui Margaret, dar când se îndepărtaseră unul de altul, importanța jurnalului crescuse în ochii săi şi, cu trecerea anilor, înnegrise, pecetluise şi pusese sub cheie un număr destul de mare de carnete.

Totuşi, consemnarea gândurilor în jurnal era întotdeauna însoțită de un simțământ de clandestinitate, ca şi cum ar fi fost un adolescent cu conştiința tulbure, care se încuie la toaletă. De altfel, deşi pe un plan mai ridicat, atitudinea sa amintea în multe privințe pe cea a adolescentului de mai sus; aproape fără să-şi dea seama, îşi pregătea scuze în cazul în care ar fi fost surprins. „Aşteaptă te rog un moment, domnule maior (sau colonel, sau locotenent), am de terminat câteva însemnări pentru un memoriu”.

Deschise jurnalul la o pagină albă, ţinu creionul în aer şi chibzui câteva clipe. Tot felul de idei şi impresii îl năpădiseră pe drumul de întoarcere şi acum le aştepta, ştiind că se vor reproduce în creierul lui. Îşi aminti iarăşi de cordiţa de tragere a tunului, de contactul ovoid al bilei în mâna sa. Ca un animal ţinut în curea, gândi el.

Imaginea deschise drumul unui circuit de idei. Notă data în susul paginii, învârti creionul între degete şi începu să scrie.

„Nu e cu totul lipsit de sens a considera că armele sunt superioare maşinilor, că au poate o personalitate, o însuşire umană. Ideea mi-a venit astă-seară, la baterie. Seamănă grozav cu un proces generativ, doar scopurile sunt atât de deosebite”.

Reprezentarea în imagini îi era puţin cam străină şi, în vreme ce nota simbolurile sexuale cu un fel de repulsie, se gândea la Di Vecchio.

„Tunul este ca o matcă de albine, fecundată de un trântor. Obuzulfalus, care călătoreşte într-un vagin de oţel strălucitor, se ridică spre cer, apoi aprinde pământul. Pământul-mamă cum ar spune poetul, presupun.

Vocabularul artileristului implică de altfel, această semnificaţie, prin însăşi vulgaritatea lui. Poate că aceasta măguleşte inconştienta satisfacţie pe care o încercăm slujind Moartea – Mama noastră. Pune tunul în poziţie, învârte rozeta lunetei, ridică ţeava. Îmi amintesc de unitatea aceea de pe câmpul de instrucţie pe care am inspectat-o, amuzamentul stârnit de această terminologie, şi de ofiţerul instructor care spunea: „Dacă nu sunteţi în stare să introduceţi proiectilul în gaura asta mare, mă întreb ce o să vă faceţi la bătrâneţe”. O noţiune care merită poate osteneala de a fi analizată. Există oare lucrări psihanalitice în legătură cu aceasta?

Dar mai sunt şi alte arme. Capcanele acelea pentru nătărăi, de care se servesc germanii în Europa, sau chiar propria noastră experienţă de pe colina 318 din Motome. Lucruri mărunte, primejdioase ca o invazie de viermi, lucruri mărunte şi negre care-i rod pe oameni şi îi umplu de greaţă şi de groază, până ce ochii obosiţi de atâta efort încep să lăcrimeze – anticipaţia unei explozii, sau teama de nişte gândaci negri care ar putea să te înţepe dacă ar coborî de pe perete.

Tancul şi camionul nu amintesc oare greoaiele şi masivele animale din junglă, cerbi şi rinoceri, iar mitraliera nu evocă lătratul bârfitor care seceră vieți cu nemiluita? Sau puşca, armă personală atât de liniştită, nu exprimă o prelungire a forței noastre? Nu e posibil de stabilit un raport care să le fie comun?

Şi, ca o corelație, în luptă oamenii sunt mai apropiați de maşină, decât de semenii lor. O teză plauzibilă, acceptabilă. Luptă înseamnă coordonarea a mii de oameni-maşini, înzestrați cu simț de orientare, care se avântă peste un câmp, care asudă ca un radiator la soare, care se înfioară şi se înțepenesc ca o piesă de metal sub ploaie. Noi nu mai suntem rupți de maşină; detectez aceasta în propria mea gândire. Nu mai adunăm oameni cu cai. O maşină face cât atâția oameni; Marina şi-a dat seama chiar mai subtil de acest lucru, decât noi. Națiunile ale căror şefi aspiră să egaleze pe Dumnezeu, fac apoteoza maşinii. Mă întreb dacă aceasta e valabil pentru mine”.

Se propti în scaun şi îşi aprinse o țigară. Lampa Coleman începu să bâzâie şi când generalul se ridică spre a o potrivi, îşi aminti de expresia lui Hearn când, aşezat în acest cort, îşi ceruse transferul. Înălță din umeri, se aşeză iar pe scaun şi se uită îndelung la masă. Transcrisă pe hârtie, gândirea sa părea lipsită de adâncime, de concizie, şi faptul acesta îi stârni o vagă nemulțumire. Ar fi putut să se oprească din scris, dar amintirea locotenentului Hearn îl tulburase, dezvăluind parcă o uşă secretă a minții sale. Alungă cu hotărâre imaginea lui Hearn, trase o linie sub ultima sa frază şi se aşternu din nou pe scris.

„Reflectam adineauri la o curbă fascinantă ale cărei semnificații sunt mai curând diferite. Parabola asimetrică, care arată ca aceasta –

sau aceasta

sau aceasta – sau aceasta —

Re**3**: reprezentarea lui Spengler pentru orice cultură (copilărie, creştere, maturitate, bătrânețe, sau îmbobocire, înflorire, vestejire, putrezire.) Dar curba de mai sus este forma lineară a oricărei culturi. O epocă pare întotdeauna să atingă zenitul într-un punct situat dincolo de mijlocul orbitei sale în timp. Căderea este întotdeauna mai rapidă decât ascensiunea. Aceasta e, desigur, curba tragediei; socotesc drept un principiu estetic sănătos faptul că dezvoltarea unui personaj se elaborează mai încet decât decăderea sa.

Pe de altă parte, forma aceasta este curba profilată a şoldului bărbătesc sau a sânului de femeie".

Cummings se întrerupse; simțea o furnicătură nervoasă de-a lungul şirei

---

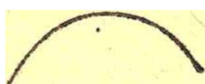
[3] În speță (din lat. ***res***).

spinării. Comparaţia îl tulbură şi două sau trei fraze pe care le notă de îndată nu avură înţeles pentru el.

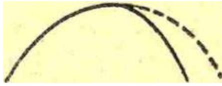
„... a şoldului bărbătesc sau a sânului de femeie, curba fundamentală a dragostei, presupun. Este curba tuturor putinţelor omului (abstracţie făcând de gradul său de cultură sau de semnele decadenţei sale), şi aceasta pare a fi curba excitaţiei şi a descărcării sexuale, care constituie, la urma urmei, nucleul fizic al vieţii.

Ce este curba aceasta? ***Este parcursul fundamental al oricărui proiectil,*** minge, piatră, săgeată (săgeata dorinţei a lui Nietzsche) sau obuz de artilerie. Este curba proiectilului ucigător, ca şi o abstracţie a impulsului în viaţă-dragoste; ea demonstrează forma existenţei, iar viaţa şi moartea nu sunt decât puncte diferite plasate pe cursul aceleiaşi traiectorii. Viaţa reprezintă ceea ce vedem şi simţim când zburăm odată cu obuzul: acesta este prezentul, îl vedem, îl simţim, îl presimţim. Moartea reprezintă obuzul luat în totalitatea sa, inclusiv sfârşitul său inexorabil, punctul spre care este împins de legi fizice inevitabile începând din clipa impulsului său primar, când a fost catapultat în văzduh.

Mergând mai departe, există două forţe care constrâng proiectilul să-şi urmeze parcursul. Fără ele, săgeata ar urca de-a pururi după aceeaşi singură linie dreaptă↗. Aceste forţe sunt gravitatea şi rezistenţa vântului iar efectul lor este proporţional cu pătratul timpului; ele cresc neîncetat, se hrănesc oarecum din ele înşile. Proiectilul vrea să meargă astfel gravitatea îl trage în jos ↓ şi rezistenţa vântului îl împinge înapoi ←. Aceste forţe parazitare sporesc odată cu trecerea timpului, grăbind declinul, micşorând bătaia, raza de acţiune. Dacă ar fi în joc numai gravitatea, parcursul ar fi simetric

rezistenţa vântului produce curba tragică.

În sensul mai larg al curbei, gravitatea ar ocupa locul morții (ceea ce se ridică trebuie să cadă), iar rezistența vântului ar fi rezistența mediului... inerția masei, sau a maselor, care toceşte viziunea, încetineşte mişcarea de ascensiune a unei culturi, îi grăbeşte ruina”.

Generalul se opri şi se uită cu ochii lipsiți de expresie la jurnalul său. Un fragment din ultima sa însemnare i se învârtea în minte cu o regularitate obositoare. „Inerția masei sau a maselor, inerția masei sau a...” Se simți deodată scârbit.

„Mă joc cu vorbele”. Tot ceea ce scrisese până acum îi părea lipsit de sens, o expresie a deşertăciunii umane. Îl cuprinse un dezgust profund pentru proza sa şi încet, cu o apăsare a creionului, trase câte o linie peste fiecare din frazele sale. Mina se rupse în mijlocul paginii şi generalul zvârli creionul şi ieşi din cort; respira ceva mai repede.

Totul fusese prea plat, prea simplu. În lume domnea o anumită ordine, dar el n-o putea reduce la forma unei simple curbe. Erau lucruri care îi scăpau.

Privirile sale rătăceau prin bivuacul tăcut, vedea stelele de pe cerul Pacificului, auzea foşnetul cocotierilor. Simțurile lui se dilatau din nou, făcându-l să piardă noțiunea limitelor trupului său. O ambiție fără margini prinse să-i frământe iarăşi ființa, iar dacă deprinderile sale ar fi fost mai puțin înrădăcinate, şi-ar fi înălțat brațele spre cer. Din anii adolescenței, nu mai încercase o sete atât de violentă de a cunoaşte. Totul era la îndemâna lui, depindea numai de el să ştie a-l prinde. Să muleze... să muleze curba.

Undeva departe bubui un tun, sfâşiind mirajul nopții.

Cummings îi ascultă ecoul, apoi se înfioră.

7

Asfințitul arunca tonuri roşii şi aurii pe falezele muntelui Anaka, reflectate apoi peste colinele şi pajiştile de la poale. În bivuac, ceea ce mai rămăsese din pluton se pregătea să înnopteze. Cei patru oameni din echipa auxiliară se înapoiaseră şi acum îşi întindeau păturile pe jos. Gallagher făcea de santinelă pe deluşorul care domina râpa; ceilalți mâncau câte ceva la repezeală sau se aşezau pe vine în iarbă spre a se uşura.

Wyman se spăla pe dinți cu mare grijă, turnând picături de apă din bidon pe periuța de dinți şi frecându-şi gingiile cu hărnicie.

— Hei, Wyman, strigă Polack, de ce nu dai drumul şi la radio?

— Aah, mi-e silă să tot ascult la radio, zise Minetta.

Wyman se înroşi.

— Aflați, bă, că în ceea ce mă priveşte mai sunt încă civilizat, rosti el cu țâfnă. Mă spăl pe dinți, fiindcă aşa îmi place.

— Nu îngăduie să i se spună nimic, nici chiar de către cei mai buni prieteni, îl luă Minetta peste picior.

— Aaah, duceți-vă dracului, mi-e greață de voi.

Croft se mişcă sub pătură, apoi se ridică într-un cot.

— Țineți-vă fleanca, bă. Vreți să asmuțiți o haită întreagă de japonezi, ce dracu'?

Ce puteau să-i răspundă?

— Bine, bombăni unul.

Roth îi auzise. Lăsat pe vine în iarbă, se uită cu teamă peste umăr. Înapoia lui nu se afla decât vasta şi întunecata îngrămădire de coline. Trebuia să se zorească. Scotoci după hârtia igienică, dar îl apucară din nou crampele şi gemu ținându-se de coapse.

— Doamne, auzi el pe cineva scoțând un oftat, cine se sloboade în halul ăsta, un elefant?

La amețeala lui Roth, la slăbiciunea sa, venea acum să se adauge stânjeneala. Apucă hârtia igienică, termină ce avea de făcut şi îşi trase pantalonii. Era atât de slăbit. Se culcă pe foaia sa de cort şi se acoperi cu pătura. „Tocmai acum să mă picnească şi chestia asta?” îşi zise el. În

primele două zile intestinele fuseseră straşnic încuiate şi balonate. Atunci fusese totuşi mai bine ca acum. „E reacția nervoasă după figura cu pasărea, gândi el. Diareea poate fi stârnită şi de nervi, nu numai de hrană”. Confirmându-i concluzia, stomacul i se contractă, făcându-l să treacă prin câteva clipe de nelinişte. „Am să fiu obligat să mă scol în toiul nopții”, îşi spuse el. Dar asta nu era cu putință. Dacă se va apuca să umble prin întuneric, santinela ar putea să tragă asupra lui. Va trebui să se uşureze lângă pătură. Lacrimi de frustrare şi contrarietate îi umplură ochii. Totul era atât de nedrept. Îl cuprinse indignarea împotriva armatei, care nu luase în considerare astfel de situații. Ohhh. Îşi ținu respirația şi îşi strânse sfincterul, în vreme ce sudoarea i se scurgea în ochi. Avu certitudinea că se murdăreşte şi o clipă îl cuprinse panica. „Să-ți strângi zdravăn gaura curului”, spun golanii din pluton. Ce ştiu ei? E singurul lor mod de a judeca lumea, îşi zise el.

„Când nevoile îți dau ghes, atunci trebuie să-ți strângi...” Ei bine, în după-amiaza asta o strânsese fără să se gândească.

Dar când îi reveni în minte hărțuiala de la intrarea în trecătoare, i se trezi iar neliniştea. Se ghemuise înapoia meterezului şi nu se mişcase nici când Croft urlase la oameni să tragă. Spera că sergentul fusese prea absorbit de acțiune ca să-l fi observat, Altfel i-ar purta sâmbetele.

Şi Wilson... Roth îşi lipi obrazul de țesătura umedă a foii de cort. Nu se gândise la Wilson până în clipa aceasta – chiar şi atunci când oamenii îl aduseseră în râpă şi îi înjghebaseră brancarda, el, Roth, se jucase cu pasărea, îl observase pe Wilson, dar refuzase să-l privească; abia acum îi apărea cu limpezime în fața ochilor. Îi vedea aievea obrazul alb, sângele care-i mânjea uniforma. Groaznic. Încercă un şoc şi o vagă greață, când îşi aminti cât era de roşu sângele. „Credeam că e mai închis la culoare... arterial... venos...? Oh! ce importanță mai are?”

Wilson fusese întotdeauna plin de viață; nu era un băiat rău. Se arăta foarte prietenos. Nu era cu putință. Un singur moment, apoi... Rănit atât de grav; când îl aduseseră ai fi zis că era mort. „E greu de conceput, gândea el, cutremurându-se fără să se poată stăpâni. Dacă glontele m-ar fi lovit pe mine?” Vedea parcă sângele scurgându-se, sclipind, dintr-o gaură mare

deschisă din trupul său. Oooh, rana era ca o gură, groaznică la înfăţişare. Ca un adaus la amărăciunea şi nenorocirea sa, stomacul începu să-i fiarbă. Culcat pe burtă, sughiţă încet.

Oh, era îngrozitor, trebuia să înceteze a se mai gândi.

Se uită la omul culcat lângă el. Întunericul era atât de adânc, încât abia îi mai desluşea trăsăturile.

— Red? şuşoti el.

— Da?

Se abţinu să spună „Nu dormi?”. În loc de asta, se ridică într-un cot.

— Ai chef să stăm de vorbă? întrebă el...

— Mi-e egal. Tot nu pot dormi.

— Eşti surmenat. Am umblat prea repede.

Red scuipă.

— Dacă ai poftă să te plângi, adresează-te lui Croft.

— Nu, cred că nu m-ai înţeles. Tăcu o clipă, apoi, incapabil de a se mai abţine, spuse: E cumplit ce i s-a întâmplat lui Wilson.

Red tresări. De când se învelise în pătură, nu încetase o clipă să se gândească la Wilson.

— Aaah, un şmecher bătrân ca Wilson nu moare cu una cu două.

— Crezi? zise Roth uşurat. Îi curgea atâta sânge.

— Ce dracu' voiai să-i curgă – lapte?

Roth îl scotea din fire; oricine l-ar fi scos din fire în noaptea asta. Wilson era dintre oamenii vechi din pluton. „De ce tocmai el?” gândea Red. Îl năpădeau iar vechile nelinişti, neliniştile primare. Ţinea la Wilson; Wilson era poate cel mai bun prieten al său din întreg plutonul, dar asta nu avea nicio însemnătate; nu-şi îngăduia să se ataşeze prea mult de cineva, ca să nu sufere în caz că l-ar pierde. Wilson sosise în pluton odată cu el. L-ar fi durut mai puţin dacă ar fi fost vorba de unul din cei noi – după cum s-ar fi sinchisit şi mai puţin dacă ar fi fost ucis un om din alt pluton. Asta nu l-ar fi privit pe el, nu i-ar fi tulburat simţământul de siguranţă. Odată ce Wilson se va duce, îi va veni şi lui rândul.

— Ascultă, se adresă el lui Roth, mai devreme sau mai târziu trebuia să-l atingă şi pe el un glonte. Nu putea să scape.

— Dar a fost atât de neaşteptat.

— Când o să-ți vină rândul, am să-ți trimit o telegramă, îl luă Red peste picior.

— N-ar trebui să vorbeşti aşa, nici în glumă.

— Aaah! exclamă Red, tresărind fără să vrea.

Luna se înălța pe cer, scăldând în argint stâncile colțuroase ale falezelor. Culcat pe spate, vedea povârnişurile abrupte repezindu-se spre culme. Totul părea ciudat în acest moment; îi venea chiar să creadă că vorbele sale puteau să-i poarte ghinion lui Roth.

— Nu te mai gândi la asta, zise el cu glas ceva mai îndulcit.

— Oh! nu face nimic, nu e nicio supărare. Înțeleg ce te frământă şi eu, nu pot să nu mă gândesc. E de necrezut. Un om e bine, sănătos şi deodată... Nu-mi vine să cred.

— N-ai vrea să vorbeşti despre altceva?

— Iartă-mă, zise Roth.

Năuceala, groaza, încercate până în clipa aceea, nu se lăsau domolite. Era atât de uşor să fii ucis; nu izbutea să-şi înfrângă această mirare. Se întoarse pe spate, ca să-şi degajeze stomacul, apoi aspiră adânc.

— Oh, m-am paradit de tot.

— Cine nu e paradit?

— Cum face Croft de se ține aşa bine?

— Fiindcă îi place, bestiei.

Roth se făcu mic gândindu-se la Croft. Îi veni în minte episodul cu pasărea.

— Crezi că Croft o să-mi poarte pică? bâigui el.

— Din pricina păsării? Nu ştiu, Roth. Ar fi bine să nu-ți mai pierzi vremea încercând să-l înțelegi.

— Voiam să-ți spun, Red, că...

Tăcu. Oboseala, slăbiciunea datorită diareii, durerile şi suferințele, groaza pe care i-o inspira starea lui Wilson, îl năpădiră brusc. Faptul că mai mulți camarazi – ca şi cel culcat lângă el – îi săriseră în ajutor când Croft omorâse pasărea, îl umplu de milă față de el însuşi, de recunoştință şi căldură.

— Îți sunt foarte recunoscător pentru ce ai făcut astăzi în chestia cu

pasărea, zise el cu glas spart.

— Oh, n-ai pentru ce.

— Voiam... voiam să-ți spun cât m-am simțit de mişcat.

Spre marea sa dezolare, se pomeni că începe să plângă.

— Doamne Dumnezeule, zise Red.

Lacrimile lui Roth îl emoționară pentru o clipă şi fu chiar pe punctul de a întinde brațul spre a-l bate uşor pe umăr. Dar îşi înăbuşi gestul, Roth era asemenea câinilor vagabonzi şi costelivi care scurmă prin gunoaie şi hoinăresc prin curțile din dos ale birturilor ieftine, la ora când se aruncă lăturile. Dacă le zvârli o coajă de pâine sau îi mângâi pe cap, te urmăresc zile întregi, cu ochi umezi de recunoştință.

Voia să-şi arate simpatia față de Roth, dar, dacă ar face-o, Roth nu l-ar mai slăbi o clipă, l-ar copleşi cu destăinuiri, i-ar oferi sufletul său pe tavă. Roth s-ar lega de primul venit care i-ar arăta prietenie. Red nu putea să-şi asume riscul; Roth era sortit să fie lovit în curând de un glonte.

Mai mult decât atât, refuza prietenia acestuia. Era ceva neplăcut, nesincer în emoția pe care şi-o etala Roth. Red se ferea întotdeauna de emoțiile altora.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ajunge, se răsti el. Puțin îmi pasă de tine şi de pasărea ta.

Roth încremeni ca şi cum ar fi fost pălmuit. În timp ce plângea, se aşteptase o clipă la mângâierea caldă a unei mâini materne. Acum, se isprăvise; totul se isprăvise. Era singur. Încercă o amară satisfacție, ca şi cum bobârnacul acesta i-ar fi dovedit că atinsese în sfârşit ultima treaptă a umilinței. Disperarea sa îşi găsise în fine temelii de neclintit. Zâmbetul dezamăgit care-i apăru pe buze, îi scăpă lui Red.

— Să uităm ce-am spus, Red, zise Roth, întorcându-se cu spatele şi privind printre lacrimi povârnişurile reci ale muntelui. Îl ardea în gâtlej când înghițea. „Acum cel puțin nu mai îmi doresc nimic”, îşi zise el. Până şi copilul său avea să crească şi să-i joace feste, iar nevastă-sa avea să se facă din ce în ce mai acră. Nimeni nu-l prețuia la justa sa valoare.

Red se uita lung la spinarea lui Roth; se mai simțea ispitit să întindă brațul, să-l atingă. Umerii strâmți ai lui Roth, trupul său țeapăn păreau să-l dojenească; îl tulburau, îi pricinuiau un sentiment de culpabilitate. „De ce

naiba i-am sărit în ajutor când cu afurisita aia de pasăre? se întrebă el. Acum m-am stricat cu Croft”. Suspină obosit. „Trebuia să se întâmple, mai devreme sau mai târziu. În orice caz, nu mi-e frică de el”, îşi spuse Red.

Era adevărat că nu se temea de Croft? îşi puse această întrebare, dar se feri să-şi dea răspuns. Era ostenit, încercările lui Roth de a se apropia de el îl mişcaseră, fără să-şi dea seama. Cum i se întâmpla adesea când era sleit de puteri, mintea îi era limpede şi nestingherită. Avea impresia că totul e pe înțelesul său. Dar, în momentele acelea, era vorba de o cunoaştere plină de dezamăgire, împovărată de oboseala existenței. Se gândi la Wilson, şi chipul lui îi apăru cu limpezime în minte, aşa cum îl văzuse în ambarcațiunea de asalt, în ziua invaziei. „Haide, țap bătrân, apa e rece şi bună”, îi strigase Wilson.

„Du-te dracului...” sau cam aşa ceva îi răspunsese el, dar ce importanță mai avea? Wilson se afla acum la câteva mile depărtare, poate că era mort, şi la ce bun toate astea?

„Ah, toată lumea pierde la jocul ăsta”. O spusese aproape cu glas tare. Era adevărat. Şi el ştia asta, cu toții o ştiau, de la primul până la ultimul. Suspină iar. O ştiau şi totuşi se înduioşau, nu reuşeau să se învețe cu gândul.

„Chiar dacă scăpăm, o să fim nişte prăpădiți. Ce mare scofală o să facem după demobilizare? Acelaşi lucru. Nimic nu se împlineşte vreodată după voia omului”. Totuşi, nu erau cu adevărat înrăiți, credeau că până la urmă totul avea să fie perfect, alegeau grăunțele de aur din nisip şi se uitau la ele, şi numai la ele – printr-o lupă. Şi el proceda la fel, deşi nu avea ce spera, în afară de o succesiune de orăşele, de camere mobilate şi de nopți irosite în ascultarea unor oameni care nu ştiu decât să trăncănească prin cârciumi. Ce putea să aibă în afară de o târfă şi de nişte ieftini fiori de plăcere?

„Poate că ar trebui să mă însor, gândi el, strâmbându-se batjocoritor. Dar la ce bun?” Norocul i-a surâs şi el l-a respins; putea s-o aibă pe Loïs, şi el s-a dat în lături. „Cei ce gândesc ca mine le e frică să admită că îmbătrânesc. Asta e, pur şi simplu. Porneşti în viață înzestrat cu ceva, la îndemâna de altfel a fiecăruia, dar pe drum acest ceva se preschimbă în rahat”. O văzu aievea pe Loïs, sculându-se în miez de noapte ca să vadă dacă nu s-a

dezvelit Jackie; când se înapoia în pat, se lipea tremurând de el spre a se încălzi. La această amintire, i se tăie suflarea, dar se stăpâni. N-avea nimic de dat femeilor, nu avea nimic de dat nimănui. Ce putea să le spună? Că totul nu e decât gunoi? Până şi un animal rănit se ascunde ca să moară singur.

Ca un fel de confirmare, rinichii începură să-l doară.

Îşi închipuia, totuşi, că va veni o vreme când anii aceştia de război îi vor părea deosebiți, când amintirea camarazilor săi de arme îl va face să râdă cu poftă, când se va gândi cu plăcere la aspectul ciudat al junglei şi al colinelor în revărsat de zori. Poate că va regreta într-o zi încordarea pe care o încerca vânând un om. Era stupid. Dar ura acest lucru. Îl ura mai mult decât orice pe lume. Cu toate acestea ştia că până la urmă totul avea să se domolească. Şi lupa şi grăunțele de nisip.

Se strâmbă. Întotdeauna eşti prins în capcană. Şi el a fost prins; deşi ştia ce-l aşteaptă, o pățise şi el. Dăduse crezare ziarelor. Ziarele sunt făcute pentru alde Toglio, care are încredere în ele; ca din întâmplare, Toglio s-a ales cu o rană superficială, o rană care în condițiile actuale valorează un milion de dolari. Întors acasă, va face propagandă pentru cumpărarea de bonuri emise pentru apărarea națională şi va crede fiecare cuvânt, „Trebuie oare ca soldații noştri să moară în zadar?” Îşi aminti o discuție cu Toglio în jurul unei tăieturi dintr-un ziar, un editorial primit de unul din soldați de la maică-sa. „Soldații noştri au murit oare în zadar?”

Fornăi. Cine nu cunoştea răspunsul? Desigur că au murit în zadar, orice trupete ştie asta. Războiul e o mare porcărie pentru cei care trebuie să lupte în prima linie.

— Red, eşti prea cinic, îi spuse Toglio.

— Da, a purta război ca să faci ordine, e aproape ca şi cum ai merge la bordel ca să scapi de sifilis.

Se uită la lună. Poate că avea totuşi vreun rost. Nu ştia; nu exista mijloc ca să afle şi niciunul din ei nu avea să afle vreodată ceva. „Ah, la ce bun să-ți bați capul cu astea, ne-am dus pe copcă, dar cui îi pasă?!”

„Oricum, tot n-am să trăiesc îndeajuns ca să aflu”, îşi zise el.

Nici Hearn nu putea să doarmă. Era extrem de agitat şi simţea o bizară, o febrilă oboseală în picioare. Aproape o oră se suci şi se răsuci sub pătură, privind muntele, luna de deasupra, colinele, pământul de la nivelul ochilor săi. De când cu ambuscada, îl încolţise un simţământ nedesluşit, vecin cu neliniştea care îl istovea. Aproape că suferea stând nemişcat. Se ridică, traversă râpa, omul de gardă de pe înălţime îşi potrivi puşca. Hearn fluieră încet.

— Cine e, Minetta? Aici e locotenentul Hearn.

Se căţără pe povârniş şi se aşeză lângă Minetta. În faţa lor, iarba din vale tălăzuia ca o mare argintie în bătaia lunii; colinele păreau împietrite.

— Ce s-a întâmplat, domnule locotenent?

— Nimic, îmi dezmorţesc picioarele.

Vorbeau în şoaptă.

— Doamne, ce viaţă de câine, să faci de gardă după ambuscada de azi.

— Da, zise Hearn frecându-şi uşor picioarele şi încercând să se liniştească.

— Ce facem mâine, domnule locotenent?

Da, ce aveau să facă? Asta trebuia el să rezolve.

— Ai vreo idee, Minetta?

— Socot că ar trebui să facem calea întoarsă, domnule locotenent. Trecătoarea asta afurisită e închisă, nu-i aşa?

Deşi înăbuşită, vocea lui Minetta exprima o adâncă scandalizare, ca şi cum ar fi chibzuit îndelung asupra acestei chestiuni.

Hearn ridică din umeri.

— Nu ştiu, poate că o să ne întoarcem.

Rămase câteva minute lângă Minetta, apoi coborî iar în râpă şi se strecură sub pătură. Era atât de simplu. Minetta i-o spusese pe şleau, în fond, de ce nu ar face drumul întors, de vreme ce trecătoarea e închisă?

Desigur, de ce nu?

Răspunsul era şi mai simplu. Nu voia să facă drumul întors şi să pună astfel capăt patrulării. Fiindcă... fiindcă... Motivele sale păreau să fie, de data asta, foarte mărunte. Îşi încrucişă mâinile sub cap şi contemplă cerul.

Patrula n-avea mai mulţi sorţi de durată decât un bulgăre de zăpadă în iad. Chiar dacă japonezii părăsiseră trecătoarea, ştiau de prezenţa lor, de

misiunea lor. Dacă ar izbuti vreodată să se strecoare în spatele japonezilor, le-ar fi aproape imposibil să treacă neobservați. Privită îndeaproape, misiunea nu avea sorți de izbândă. De astă dată Cummings se înşelase pe toată linia.

Şi nu voia să se întoarcă înapoi, fiindcă asta însemna să se înfățişeze înaintea lui Cummings cu mâinile goale şi cu scuze pregătite. O reeditare a afacerii cu proviziile de pe vasul Liberty. Kerrigan şi Croft. Asta explica atitudinea sa din primele două zile ale patrulei. Dorea o legătură cât mai strânsă cu plutonul – dar se făcea ridicol. Nu voise să le câştige simpatia decât în speranța că le-ar spori în acest chip sorții de reuşită. Adevărul e că dacă avea să se ducă pe copcă, puțin îi mai păsa de oameni. Dincolo de oboseală, de eforturi, de războiala cu Croft, motivul său real era de a lua înapoi de la Cummings ceea ce acesta îi smulsese.

Era oare o răzbunare? Poate ceva şi mai josnic. Căci, în fond, nu era vorba de revanşă, ci de o justificare. Voia ca generalul să-i dea din nou dreptate. Se întoarse pe burtă.

Cezarism!

Era neînchipuit de josnic! Şi lucrul acesta îl bucura. După ambuscadă, după excitația unică – sau extazul unic? – de a-şi fi adus oamenii într-un loc sigur, retrăise în închipuire clipele acelea, iarăşi şi iarăşi, dorind ca ele să nu fi luat niciodată sfârşit. Iar în lăuntrul său, făcând abstracție de Cummings, sălăşluia dorința de a-şi conduce plutonul. Dorința aceasta crescuse, se aprinsese deodată, spre a deveni poate cea mai exaltantă experiență din viața sa. Îl înțelegea pe Croft, care examina muntele prin binoclu şi omora păsările. Dacă s-ar interoga, ar vedea că ajunsese un al doilea Croft.

Asta era. Toată viața îi plăcuseră situațiile care îi îngăduiseră să conducă oamenii, dar întotdeauna, ca şi cum ar fi ghicit întinderea impulsurilor sale, se retrăsese din joc, abandonând lucrurile de îndată ce începeau să dea roade; pe femei, de pildă, le părăsea, fiindcă în sinea lui simțea nevoia a le stăpâni, nu a se uni cu ele.

Cummings îi spusese odată: „Ştii, Robert, în realitate există două feluri de liberali şi de radicali. Cei care se tem de lume şi vor s-o schimbe în folosul lor – liberalismul de tip evreiesc; pe de altă parte, tinerii care nu-şi pricep

propriile dorințe: şi ei vor să refacă lumea, dar nu admit că vor s-o refacă după propria lor imagine”.

Prinsese permanența acestui lucru, în parte conştient, dar de cele mai multe ori inconştient. Cunoştea muzica aceasta.

Nu era un panglicar, ci un Faust.

Fie, dar ce-i rămânea de făcut? Ştiind aceasta, nu avea dreptul să continue patrularea; obiectiv vorbind, se juca în momentul acesta cu viața celor opt oameni de sub comanda lui şi nu merita să-şi ia atâta răspundere. Dacă-i mai rămânea o fărâmă de cinste, a doua zi de dimineață trebuia s-o pornească înapoi.

O strâmbătură interioară. ***Trebuia, dar nu avea de gând s-o facă.***

Şocul, dezgustul față de el însuşi, resimțit cu acest prilej, fură surprinzătoare, aproape plăcute în intensitatea lor. Era îngrozit cât de transparente îi erau simțămintele.

Trebuia să se înapoieze.

Dădu iar pătura la o parte şi se îndreptă spre locul unde se culcase Croft. Îngenunche, gata să-l zgâlțâie, când Croft se întoarse.

— Ce s-a întâmplat, domnule locotenent?

— Eşti treaz?

— Da.

— Am hotărât să plecăm înapoi mâine dimineață.

Odată ce-i spusese lui Croft, nu mai putea retracta.

Luna făcea să iasă în evidență profilul lui Croft. Poate numai muşchiul fălcilor fremăta. Croft tăcu câteva secunde, apoi repetă:

— Să plecăm înapoi?

Îşi scosese picioarele de sub pătură.

— Da.

— Nu credeți că ar trebui să mai explorăm puțin terenul?

Încerca să câştige timp. Moțăia când Hearn se apropiase de el şi vestea îl amețise ca o lovitură de măciucă în moalele capului. Simți un gol în piept.

— La ce bun să explorăm terenul? întrebă Hearn.

Croft clătină din cap. În minte îi încolți o idee, dar nu izbuti s-o prindă. Spiritul, muşchii săi erau încordați, în căutarea unui sprijin, a unui avantaj.

Dacă în clipa aceasta Hearn l-ar fi lovit, ar fi început să tremure.

— N-ar trebui să abandonăm imediat, domnule locotenent.

Glasul îi era răguşit. Treptat, pe măsură ce îşi dădea seama de situaţie, ura sa împotriva lui Hearn se trezea iarăşi. Încercase un simţământ asemănător de frustrare şi când Hearn îi poruncise să ceară scuze lui Roth, şi când, după ce-l găsiseră pe Wilson rănit, observase că intrarea în trecătoare nu e păzită.

Îl fulgeră o idee. Se pomeni vorbind cu oarecare surprindere.

— Domnule locotenent, după ambuscadă japonezii au şters-o.

— De unde ştii?

Croft îi istorisi episodul cu Wilson.

— Acum am putea trece.

Hearn clătină din cap.

— Mă îndoiesc.

— Nici măcar nu vreţi să încercaţi?

Străduindu-se să înţeleagă motivele lui Hearn, îşi dădu vag seama că Hearn nu acţiona din teamă. Aceasta îl speria, căci dacă era adevărat, Hearn nu avea să-şi schimbe prea lesne hotărârea.

— După toate câte s-au întâmplat astăzi, nu-mi pot obliga oamenii să înainteze prin trecătoare.

— Atunci de ce nu trimiteţi pe cineva în recunoaştere? Pe naiba, e lucrul cel mai neînsemnat pe care-l putem face…

Hearn clătină iar din cap.

— Sau să escaladăm muntele.

Hearn se scărpină în bărbie.

— Nu vom reuşi, zise el în cele din urmă, oamenii nu sunt în stare.

Croft îşi jucă ultima carte.

— Domnule locotenent, dacă reuşeşte patrularea, grăbim poate sfârşitul campaniei.

Factorul final al ecuaţiei. Totul devenea prea complicat. Căci era un sâmbure de adevăr în aceasta, gândi Hearn. Succesul patrulei ar fi putut constitui una din acele mărunte contribuţii la desfăşurarea războiului, unul din acele puncte intangibile de care vorbise odinioară cu generalul. „Cum

faceți ca să apreciați dacă e mai bine ca războiul să se isprăvească mai repede şi atâția oameni să se întoarcă acasă, sau ca toți să rămână aici şi să se ducă pe copcă?”

Concret vorbind, oamenii diviziei ar fi într-o situație cu atât mai bună cu cât campania s-ar sfârşi mai repede. Acelaşi interes pentru buna stare a oamenilor din pluton îl determinase să renunțe la misiunea de patrulare. Dar lucrurile erau prea complexe pentru a fi rezolvate pe nepusă masă. Un singur punct se impunea pentru moment – să-i răspundă lui Croft, chincit lângă el cu o înfățişare inflexibilă, de parcă ar fi fost o piesă de metal.

— De acord, chiar la noapte vom trimite un om în recunoaştere. Dacă zăreşte ceva cât de cât suspect, facem cale întoarsă.

Era oare rațional? Poate, în realitate, nu făcea decât să se înşele pe sine, să caute o scuză pentru continuarea patrulării.

— Vreți să mergeți dumneavoastră, domnule locotenent? întrebă Croft cu o umbră de zeflemea în glas.

Nu trebuia să plece. Dacă ar fi fost ucis, i-ar fi făcut jocul lui Croft.

— Socot că nu trebuie să merg, zise el cu răceală.

Croft raționa în acelaşi chip, Dacă ar merge personal şi ar fi ucis, plutonul ar fi nevoit să se înapoieze.

— Cred că Martinez ar fi omul cel mai potrivit.

Hearn încuviință din cap.

— Foarte bine, trimite-l pe el. Mâine de dimineață vom vedea ce hotărâre vom lua. Şi spune-i să mă trezească la înapoiere.

Îşi consultă ceasul.

— E rândul meu să fac de gardă. Spune-i să vină să mă vadă înainte de a porni, ca să ştiu că el dă târcoale.

Croft îşi roti privirea prin râpă, ca să descopere pătura lui Martinez. Aruncă o privire lui Hearn, apoi se apropie de Martinez spre a-l trezi. Locotenentul se cățăra pe dâmb ca să treacă în locul omului de gardă.

Croft încredința lui Martinet obiectul misiunii sale, apoi, cu voce scăzută, adăugă:

— Dacă dai de ceva japonezi, încearcă să-i ocoleşti şi să mergi mai departe.

— Da, înțeles, zise Martinez, legându-şi şireturile la bocanci.

— Nu lua cu tine decât cuțitul de tranşeu.

— Bun. Eu înapoi în trei ore poate. Anunță garda.

Croft îl apucă de umăr. Martinez dârdâia uşor.

— E-n regulă, băiete?

— Da, în regulă.

— Bun, acum ascultă, zise Croft. La întoarcere, nu vorbeşti cu nimeni înainte de a da ochii cu mine. Dacă locotenentul e treaz, îi spui că nu s-a întâmplat nimic, ai înțeles?

Simțea în gură o uscăciune; îl frământa o nelinişte adâncă, izvorâtă din sentimentul de a nu se supune unui ordin. Şi, în plus, mai era şi ceva, încă neexprimat. Respiră anevoie.

Martinez dădu din cap, închizând şi deschizând pumnii ca să-şi dezmorțească degetele.

— Eu plecăm acum, zise el îndreptându-se de mijloc.

— Eşti un băiat bun, Mâncătorule-de-Japonezi.

Era ceva straniu în felul lor de a şuşoti în beznă. În preajma lor, oamenii întinşi păreau morți.

Martinez îşi înfăşură puşca în pătură, spre a o feri de umezeală apoi o culcă peste raniță.

— În regulă, Sam.

Glasul abia îi tremura.

— În regulă, Mâncătorule-de-Japonezi.

Croft îl văzu vorbind câteva secunde cu Hearn, apoi luând-o prin iarba kunaï spre stânga, paralel cu falezele muntelui. Îşi frecă gânditor brațul, se înapoie la pătura sa şi se culcă, ştiind că nu avea să doarmă până la întoarcerea lui Martinez.

Din nou, totul revenise la situația dinainte. Lua o hotărâre, apoi o retracta, astfel încât datele problemei nu erau cu nimic schimbate. Hearn dădu din umeri. Dacă Martinez revenea cu ştirea că japonezii nu mai ocupă trecătoarea, aveau să plece mai departe, imediat după revărsatul zorilor. Se scărpină uşor la subsuoară, privind valea şi colinele – golaşe şi lugubre.

Vântul suspina prin văi, aluneca peste iarba kunaï, şuiera deasupra crestei dâmburilor, stârnind un murmur uşor, asemenea valurilor ce se sparg în depărtare.

Era o greşeală şi folosise un ciudat şiretlic faţă de el însuşi. Fusese mai mult decât o cedare faţă de Croft, se supusese din nou propriilor sale tendinţe, complicând într-atât lucrurile, încât niciodată nu avea să poată deosebi realul de ceea ce nu era decât un simplu proces de gândire. Şmecherii peste şmecherii, înşelătorii, şi el îngăduise asta, ştiusecă are să meargă înainte dacă Martinez se va înapoia cu un raport din care să reiasă absenţa japonezilor.

Când aveau să se întoarcă la bivuac, dacă aveau să se mai întoarcă vreodată, putea să renunţa la tresele sale de ofiţer. Aşa trebuia să procedeze. Ar fi fost cinstit şi conform felului său de a fi. Se frecă din nou la subsuoară. În fond, nu avea niciun chef să renunţe la tresele sale de ofiţer şi, evident, aversiunea aceasta făcea parte dintr-un întreg ansamblu de factori. Transpirai în şcolile pregătitoare de ofiţeri, luai în zeflemea tresele, îţi băteai joc de ele, dar cu timpul îşi dobândeau existenţa lor proprie şi îţi influenţau mai toate atitudinile. Mai târziu, încercarea de a te lepăda de ele ar fi echivalat cu amputarea unui braţ.

Ştia care ar fi consecinţele. Ar deveni un trupete cu vechime, şi în orice unitate ar nimeri, mai devreme sau mai târziu ceilalţi oameni ar descoperi că a fost ofiţer şi l-ar urî, i-ar purta pică tocmai fiindcă a demisionat, fiindcă ar vedea în asta o nesocotire a propriilor lor ambiţii, conştiente sau nu. Aşa că dacă s-ar hotărî, ar face-o în cunoştinţă de cauză lucrurile, în cele din urmă, nu ar fi nici mai curate, nici, desigur, mai plăcute. Ar fi mizerabile şi jalnice şi singura descoperire pe care poate ar face-o, ar fi că, după pilda tuturor, ar ajunge şi el să se teamă.

Dar iată. Fugise de sentimentul fricii, de vulnerabilitate, de convingerea că, fiind om, nu era ferit de umilinţe. „Mai bine să fii hăituit decât să hăituieşti" – vorbele acestea căpătau în ochii săi o semnificaţie, o valoare deosebită.

Se gândi cu ironie la comentariul probabil al lui Cummings. „Frumos sentiment, Robert, una din cele mai frumoase minciuni din zilele noastre, tot atât de tare ca şi minciuna cu bogatul care nu se va urca niciodată la ceruri".

Şi râzând, ar adăuga: „Ştii, Robert, ***numai*** bogaţii se urcă la ceruri".

Ei bine, să-l ia dracu' pe Cummings. Îl dăduse de multe ori dracului, fie din ciudă, fie în silă, ori poate din disperare, dar Cummings nu avea răspuns la toate. Dacă îi împărtăşeai părerea că omul e o corcitură împuţită, atunci într-adevăr, tot ce spunea se potrivea de minune. Pe dată, logica sa devenea inexorabilă.

Dar istoria îi impunea o dezminţire. Fie, toate visurile măreţe aveau limite, se dovedeau a fi meschine, corupte, iar lucrurile bune s-au realizat adesea plecând de la o cauză nedreaptă; dar nu toate erau nedrepte, s-au repurtat şi victorii acolo unde oamenii s-ar fi aşteptat la înfrângeri. Logic ar fi fost ca omenirea să fie doborâtă de fascism – şi totuşi n-a fost încă.

Din vale se ridicară zgomote nedesluşite şi Hearn apucă puşca. După un moment, tăcerea se aşternu din nou peste iarba înecată în întuneric; fără nicio pricină, Hearn se simţi mâhnit şi descurajat.

Firavă speranţă; toate constrângerile, toate maşinile storceau pe oameni din ce în ce mai mult; cu fiecare armă nouă, şansele omului se împuţinau. Principii morale contra bombelor. Chiar şi tehnica revoluţiilor s-a schimbat – armată contra armată.

Dacă omenirea ar cădea în ghearele fascismului, dacă Cummings şi-ar avea secolul prevăzut de el, nu i-ar mai rămâne aproape nimic de făcut. Ar învinge terorismul, un terorism net, fără sentimentalisme lăcrămoase, fără mitraliere, grenade sau bombe, nimic din mocirla obişnuită, fără măceluri la nimereală. Mai curând cuţitul şi funia, câţiva oameni bine antrenaţi şi o listă de cincizeci de nemernici de suprimat şi apoi încă cincizeci.

Un plan de acţiune concentrată, prieteni. Se strâmbă acru. Vor fi întotdeauna alţi cincizeci după ultimii cincizeci, asta era buba. Nu mergea. Era o îndeletnicire bună doar să-ţi ocupe puţin timpul, să-ţi aducă oarecare mulţumire. În noaptea asta îl suprimăm pe generalissimul Cummings.

Ei, drăcia dracului.

Nu găsea niciun răspuns, dar poate că unele epoci ale istoriei sunt refractare la orice răspuns. Încrede-te în gafe, în încurcături. Încrucişează-ţi braţele şi aşteaptă ca fascismul să nimicească totul.

Numai că asta nu era de-ajuns. Era nevoie de altceva. Oricare ar fi fost

motivele, trebuiau să continue a rezista. Trebuiau făcute anumite lucruri – de pildă, să renunțe la trese.

Hearn şi Quijote. Liberali burghezi.

Totuşi, la înapoiere avea să înfăptuiască lucrul ăsta mărunt. Examinate cu luare aminte, motivele sale erau poate murdare, josnice, dar era şi mai josnic să-i conduci pe oameni din motive vădit infame. Demisionând, ar însemna să lase plutonul pe seama lui Croft, dar perseverând, risca să devină el însuşi un al doilea Croft.

Când lucrurile vor începe să meargă realmente rău, poate că cei din mişcările de stânga vor lăsa la o parte neînțelegerile dintre ei.

Sezon mort pentru anarhişti.

Martinez parcurse câteva sute de metri prin iarba înaltă, ațінându-se cât mai aproape de falezele înecate în beznă. Înainta îndoindu-şi brațele şi ciupindu-se de ceafă, ca să-şi alunge ultimele urme de somn. Îi răspunsese lui Croft pe jumătate adormit şi tot ce-i spusese acesta nu avusese pentru el nicio semnificație. Înțelesese instrucțiunile privitoare la misiunea sa, pricepuse vag că Croft îi recomandase să facă ceva şi, gata din instinct să asculte, nu se gândise să pătrundă sensul cuvintelor. Nu i se păruse deosebit de primejdios sau, ciudat să exploreze, noaptea, un teren pe care nu-l văzuse niciodată.

Acum, când se trezise de-a binelea, lucrurile îi apăreau mai limpezi. „Nebunie curată”, îşi zise el, dar alungă îndată gândul acesta. De vreme ce Croft îi spusese că e nevoie să plece, de bună seamă că aşa trebuia să facă. Cu nervii struniți, cu simțurile în alertă, înainta cu mişcări tăcute, fără efort, călcând mai întâi cu călcâiul, apoi cu vârful piciorului, încet, cu trupul şerpuind prin iarbă, spre a-i elimina pe cât posibil foşnetul. Pe o rază de douăzeci de metri, niciun om nu i-ar fi bănuit apropierea. Totuşi, mersul său nu era lent; piciorul său experimentat părea să pipăie terenul, evita pietrele şi ramurile, păşea cu siguranță şi fără zgomot. Se comporta mai degrabă ca un animal decât ca un om.

Îi era frică, efectiv frică, dar fără panică, şi aceasta îi permitea să fie deplin conştient de tot ceea ce putea să vadă sau să simtă. Pe vapor şi în şalupa

care-l debarcase pe insula Anopopei, şi de nenumărate ori de atunci, se văzuse în pragul isteriei, aproape că nu mai era bun de nimic. Frica sa de acum nu avea însă nimic comun cu stările sufleteşti de atunci. Poate că ar fi înnebunit dacă ar mai fi continuat bombardamentul, spaima sa fiind mai vie atunci când nu putea riposta; acum însă era singur şi pe cale de a îndeplini o însărcinare pentru care se ştia mai potrivit decât oricare altul, iar unei astfel de situații putea să-i facă față. Recapitularea liniştitoare a altor misiuni de recunoaştere, duse la bun, sfârşit de un an încoace, îl umplea de curaj.

„Martinez cel mai capabil om din pluton”, îşi zise el cu mândrie. Aşa îi spusese odată Croft, şi vorbele astea i se gravaseră în minte.

În douăzeci de minute ajunse în preajma stâncii unde stătuseră pitiți. Se chinci între copaci şi examină meterezul câteva minute, înainte de a-şi relua înaintarea. Ajuns la meterez, se opri ca să scruteze pajiştea şi desişul din care trăseseră japonezii. Pajiştea era argintată de lună şi intrarea în trecătoare, de un verde-negru de nepătruns, părea mult mai profundă decât umbrele translucide din jur. Îndărătul lui şi spre dreapta, masa uriaşă a muntelui sclipea straniu în întuneric, ca un monument enorm, iluminat de proiectoare.

Aproape cinci minute scrută pajiştea şi desişul din capătul ei; nu se gândea la nimic; era numai ochi şi urechi. Încordarea privirii, greutatea ce-i apăsa pieptul, îl făceau să resimtă o plăcere desăvârşită, asemănătoare primelor efecte ale beției, care-ți creează o stare de euforie. Fără să-şi dea seama, îşi ținea răsuflarea.

Nimic nu se clintea. Nu prinse alte zgomote în afară de susurul ierbii. Încet, aproape pe îndelete, se lăsă să alunece peste meterez şi se chinci în iarbă, căutând cu luare-aminte un loc întunecat unde să se poată ascunde. Dar nu exista niciun mijloc de a ajunge la desiş fără să treacă prin bătaia lunii. Chibzui o clipă, sări în picioare, rămase înfipt, la vedere, în fața desişului, o secundă îngrozitoare, apoi se aruncă la pământ. Nimeni nu trase. Dacă japonezii ar mai fi ocupat desişul, ar fi fost normal ca apariția lui să-i surprindă atât de mult, încât să tragă.

Se ridică încet, străbătu în salturi repezi jumătate din pajişte, apoi se

aruncă în dosul unei stânci. Nicio reacție, nicio împușcătură. Străbătu încă vreo treizeci de metri şi se adăposti îndărătul altei stânci. Până la desiş mai avea de străbătut vreo cincisprezece metri, îşi ascultă propria respirație, privi umbra ovală pe care luna o desena la poalele stâncii sale. Simțurile îi spuneau că în desiş nu se afla nimeni, dar era primejdios să le dea crezare. Se îndreptă de mijloc, rămase o secundă în picioare, apoi se lăsă din nou la pământ. „Dacă n-au tras până acum...” În împrejurarea de față era fatalist. Era exclus să străbată o pajişte descoperită, luminată de lună, fără să fie reperat.

Străbătu târându-se distanța care-l mai despărțea de desiş. Când ajunse printre copaci, făcu iarăşi un popas, lipindu-se de un trunchi. Nimic nu se mişca. Când ochii i se deprinseră cu întunericul, se strecură de la un copac la altul, desfăcând cu mâinile desişul din calea sa. După vreo cincisprezece metri ajunse la o potecă şi se opri; se uită în stânga şi în dreapta, apoi o luă de-a lungul ei până la marginea desişului, spre o poieniță, unde îngenunche ca să recunoască terenul. O mitralieră fusese amplasată aici cu câteva zile mai înainte – deducea asta din faptul că găurile lăsate de trepied nu erau mai umede decât solul înconjurător. Mitraliera fusese îndreptată spre meterezul de piatră; dacă ar mai fi fost acolo, japonezii n-ar fi pierdut prilejul să o folosească în ambuscada din după-amiaza trecută.

Încet, cu băgare de seamă, cercetă împrejurimile desişului. Japonezii nu mai erau aici, iar după cantitatea de cutii de conserve şi după dimensiunea şanțului în care-şi făceau nevoite, estimă că efectivul lor era egal cu al unui pluton. Or, cei care-i întâmpinaseră cu focuri de puşcă fuseseră mai puțin numeroşi, lucru care nu avea decât o singură explicație: grosul plutonului se retrăsese în ajun sau chiar mai înainte, lăsând o ariergardă – care la rândul ei părăsise locurile curând după ambuscadă.

De ce?

Ca un răspuns, auzi zgomotul înăbuşit al unei canonade. Artileria fusese activă toată ziua. „Japonezii întors ajute oprit atac”, gândi el. Era plauzibil, totuşi Martinez rămase perplex. Undeva, mai departe, în trecătoare, n-ar fi fost imposibil să se mai afle ceva japonezi. Se înfioră, ținând în mână un carton putrezit care conținuse desigur o rație alimentară. Avu o vagă şi

înspăimântătoare viziune: soldați care înaintau în beznă, bâjbâind şi împiedicându-se. Îl pândea primejdia de a se arunca în gura lupului. Îşi scutură capul, ca un animal surprins de o senzație neaşteptată. Tăcerea şi întunericul din tufiş îl apăsau, măcinându-i curajul. Trebuia să se pună din nou în mişcare.

Îşi şterse fruntea; constată cu mirare că transpirația îi udase cămaşa şi că îi înghețase spinarea. Încordarea îi slăbi o clipă, îngăduindu-şi să-şi dea seama de oboseala, de şocul nervos pe care-l încercase când fusese trezit numai după două ore de somn. Tendoanele când i se contractau, când începeau să-i tremure. Oftă. Nicio clipă nu se gândi să se întoarcă înapoi.

Porni cu băgare de seamă pe poteca ce străbătea pâlcul de copaci, ducând spre trecătoare. Cărarea şerpuia pe o distanță de câteva sute de metri, printr-o pădurice care nu crescuse îndeajuns de deasă spre a se transforma în junglă. La un moment dat atinse în treacăt cu fața o frunză lungă şi netedă şi o sumedenie de insecte cuprinse de panică începură să-i alerge pe obraz. Le izgoni cu un bobârnac; îşi simți degetele jilave de scârbă şi de nelinişte. O insectă se agăță de un deget, apoi prinse a se urca de-a lungul brațului. O scutură, stând nemişcat şi tremurând în beznă. Câteva secunde, totul atârnă în cumpănă; voința de a merge mai departe părea să se anihileze, ca urmare a groazei stârnite de insecte, a certitudinii aproape concrete că în trecătoare se aflau japonezi, şi mai ales, sub povara crescândă a acestui teren straniu care trebuia explorat în timpul nopții. Trase adânc aerul în piept, o dată şi încă o dată, înălțându-se în vârful picioarelor, pe urmă reveni pe călcâie. O boare abia simțită mişcă uşor frunzele, răcorindu-i obrazul. Sudoarea i se prelingea pe față în şiroaie, ca un potop de lacrimi.

„Trebuie merg”. Şi-o spuse maşinal, eliberând în el noi surse de voință care înfrânseră rezistența-i lăuntrică. Făcu un pas, apoi încă unul şi şovăiala i se destrămă. Urmă cărarea fără formă croită de japonezi prin pădurice şi după câteva minute ieşi într-un luminiş. Se afla în trecătoare.

Falezele muntelui Anaka coteau spre dreapta, iarăşi paralele cu drumul său. De cealaltă parte, spre stânga sa, nişte coline cu pante repezi, aproape abrupte, se contopeau pe neaşteptate cu lanțul Watamai. Trecătoarea avea o lărgime de aproape două sute de metri – un bulevard uşor înclinat, străjuit

de zgârie-nori. Accidente de teren denivelau drumul; blocuri uriaşe, haotice, de piatră, grohotiş, ici, colo tufe de verdeață țâşnind din crăpăturile stâncilor, ca buruienile din plesniturile cimentului. Razele lunii scoseseră la iveală vârful invizibil până atunci al muntelui Anaka şi acum se prăvăleau în adâncurile trecătorii, pe care o împestrițau cu un sumbru joc de umbre. Totul era atât de golaş, de rece. Martinez se simțea la o mie de mile de înăbuşitoarea şi catifelata noapte din junglă. Părăsi adăpostul pe care i-l oferea desişul, înaintă câteva sute de picioare, apoi îngenunche la umbra unei stânci uriaşe. În spatele lui, aproape de linia orizontului, zări Crucea Sudului şi, instinctiv, îşi însemnă în minte direcția. Trecătoarea se deschidea drept spre nord.

Încet, aproape în silă, îşi reluă drumul prin defileu, călcând cu băgare de seamă prin grohotişul ce acoperea pământul. După câteva sute de metri defileul coti la stânga, apoi din nou la dreapta, îngustându-se simțitor. Pe alocuri, umbra muntelui îneca aproape în întregime trecătoarea. Martinez înainta cu pas inegal, făcea salturi îndrăznețe pe distanțe lungi, apoi rămânea neclintit, plin de teamă; irosea minute de-a rândul, îndemnându-se să-şi reia înaintarea. Orice insectă, orice vietate care-i apărea în drum, îl făcea să tresară de spaimă. Era un fel de joc al amăgirilor; îşi spunea că nu va depăşi următoarea cotitură a trecătorii, dar când ajungea teafăr acolo, îşi propunea alt obiectiv şi pleca mai departe. Străbătu astfel, în mai puțin de o oră, mai bine de o milă. Drumul urca necontenit; începu să se întrebe ce lungime are trecătoarea. În ciuda experienței sale, se lăsa legănat de iluzia că fiecare creastă dinaintea lui era ultima, şi că dincolo de celălalt versant avea să dea de junglă, de spatele frontului japonezilor, de mare.

Pe măsură ce timpul se scurgea fără incidente, pe măsură ce străbătea defileul, devenea mai încrezător, mai plin de nerăbdare. Îşi rări opririle; distanțele pe care le parcurgea între două halte erau tot mai mari. La un moment dat, trecătoarea se acoperi cu iarbă înaltă kunaï şi cam un sfert de milă el înotă prin ea convins că nu putea fi reperat.

Până aici, terenul nu ar fi îngăduit japonezilor să stabilească un avanpost şi precauțiunile lui Martinez, atenția sa susținută, se datorau mai curând spaimei, tăcerii ireductibile ce plana asupra muntelui, decât prezenței

teoretice a inamicului. Dar configurația trecătorii se modifica. Vegetația devenea tot mai deasă, acoperea părți din ce în ce mai mari de teren, ici, colo era îndeajuns de stufoasă spre a camufla un mic bivuac. Martinez o examina în grabă, aținându-se pe lângă tufişurile din partea umbrită, înaintând câțiva paşi, apoi aşteptând minute îndelungate pentru a se asigura că nu-i ajungeau la ureche zgomote care să trădeze existența unor oameni dormind. Când îşi dădea seama că nimic nu se clintea, în afară de frunze, de păsări şi de vietăți, îşi părăsea adăpostul şi îşi relua drumul, călcând cu paşi mari.

La o altă cotitură, defileul se îngustă şi mai mult; doar vreo cincizeci de metri mai despărțeau falezele şi pe alocuri petice de junglă blocau trecerea. Avea nevoie de timp spre a străbate fiecare din aceste petice, iar efortul de a-şi croi un drum prin desişuri, fără a face zgomot, era istovitor. Încercă o senzație de eliberare când dădu de o porțiune a defileului ceva mai deschisă.

O altă cotitură îi descoperi vederii o vale îngustă, mărginită de faleze şi acoperită de o pădurice, care bloca întreaga trecătoare. La lumina zilei, priveliştea ar fi fost magnifică. Era cel mai nimerit amplasament pentru un avanpost şi avu certitudinea – imediată şi instinctivă – că japonezii se retrăseseră aici. Simți cu acest prilej un fel de zvâcnituri în picioare şi o accelerare a bătăilor inimii. Tupilându-se în dosul unei stânci, examină, încruntat şi plin de încordare, porțiunea luminată de lună. Încet, fără să-şi dea timp de gândire, dădu ocol stâncii şi, cu fața în jos, începu să se târască în patru labe spre o fâşie de umbră intensă care se prelingea până în locul în care faleza din dreapta se împreună cu baza defileului. Observa cu fascinație linia sfârtecată ce delimita umbra de lumină şi se simțea irezistibil atras de lumină. Aceasta părea că trăieşte, părea înzestrată cu o existență tot atât de intensă ca şi a lui; nu pierdea din ochi sclipirea hipnotică a lunii; pieptul i se umfla să se spargă. Păduricea era din ce în ce mai aproape; mai avea de parcurs douăzeci de metri, apoi numai zece. Martinez făcu un popas la marginea păduricii, căută să repereze amplasamentul unei mitraliere sau al unei gropi individuale. Bezna nu-i îngădui să vadă decât masa neagră a copacilor.

Se strecură iarăşi într-un tufiş şi stătu la pândă, în aşteptarea vreunui zgomot. Cum însă nu auzi nimic, înaintă cu băgare de seamă, dând cu

mâinile la o parte mărăcinişul; apoi mai făcu un pas şi încă unul. Piciorul său călcă pe o porțiune de pământ umblat, pe care o exploră cu spaimă. Îngenunche, pipăi solul, recunoscu atingerea frunzelor unui tufiş de-a lungul corpului său. Terenul era bătătorit iar mărăcinişul dat la o parte.

Se afla pe o potecă proaspăt bătătorită.

Ca o încununare a deducției sale, un om tuşi în somn – nu părea să se afle mai departe de cinci metri. Martinez se încordă, sărind aproape în aer, ca şi cum s-ar fi atins de un obiect de metal încins la roşu. Muşchii obrazului i se contractară. În momentul acela ar fi fost incapabil să scoată un sunet.

Maşinal, făcu câțiva paşi înapoi şi auzi pe un ins răsucindu-se sub pătură. Nu cuteza să se mişte, de teamă să nu atingă vreo ramură şi să-i trezească. Un minut, care-i păru necuprins de lung, rămase ca paralizat. Îi era cu neputință să bată în retragere. N-ar fi putut să explice acest lucru; îi era frică, desigur, să se întoarcă din drum, dar groaza lui sporea la gândul că trebuia să-şi continue înaintarea. Totuşi, nu putea face cale întoarsă. O parte din spiritul său anticipa cu o iuțeală de necrezut scena în care se vedea spunându-i lui Croft: „Mâncătorul-de-Japonezi afurisit, nu bun”.

Dar ceva se împotrivea înaintării sale. Nu putea să perceapă limpede ce anume, mintea părea să i se învârtejească într-o baie de ulei; trebuia totuşi să existe o pricină. Şi Martinez nu izbutea să priceapă. În silă, cuprins de o isterie surdă care-i încrâncena ființa, de parcă ar fi trebuit să calce cu talpa goală într-o grămadă de larve buhăite, întinse un picior, apoi pe celălalt – fiecare pas îl costa eforturi neînchipuit de chinuitoare. Într-un minut nu parcurse mai mult de zece paşi. Sudoarea îi frigea ochii. Avea impresia că simte fiecare picătură care țâşnea din pori şi se împreună cu şiroaiele de sudoare pornite repezit de-a lungul cutelor obrazului şi trupului său.

Un lucru îl intuia cu limpezime. Japonezii nu vor fi croit decât cel mult două poteci. Una se situa la câțiva paşi de liziera pădurii, în fața văii, şi era perpendiculară pe trecătoare; cealaltă, forma cu prima un T şi străbătea pădurea dintr-o parte în alta. El se afla pe una din ramurile T-ului, şi trebuia s-o urmeze până la punctul ei de intersecție. Nici vorbă s-o apuce de-a dreptul prin desiş; cel mai mic zgomot l-ar fi trădat şi în orice moment

risca să se împiedice de un obstacol neprevăzut.

Începu din nou să se târască în patru labe. Secundele se scurgeau ca nişte unităţi individuale – i se părea că percepe tic-tac-ul unui orologiu. Cel mai neînsemnat suspin al oamenilor scufundaţi în somn îl aducea în pragul hohotelor de plâns. Erau cu toţii în jurul lui! Corpul lui părea să se fi divizat în mai multe părţi; fiinţa lui exista şi în mâinile şi genunchii care-l dureau, şi în gâtlejul dureros şi contractat, şi în insuportabila activitate a creierului. Era foarte aproape de starea de insensibilitate a celui care, după ce a fost bătut până la pierderea cunoştinţei, nu se mai gândeşte să se mai ridice. De foarte departe, îi ajungea la ureche murmurul nocturn al junglei.

Se opri la cotitura potecii, privi în jur – şi scăpă aproape un ţipăt. Cam la un metru înaintea lui, un om şedea jos, lângă o mitralieră.

Martinez îşi trase capul înapoi. Lipit de pământ aşteptă ca santinela să-şi întoarcă mitraliera spre el şi să-l ciuruie cu gloanţe. Dar nu se petrecu nimic. Privi din nou în jur şi înţelese că japonezul, întors pe trei sferturi spre el, nu-l zărise. În spatele mitralierei se afla tulpina T-ului. Era imposibil să treacă pe lângă santinelă fără a fi reperat.

Ştia de pe acum ce se împotrivise înaintării sale. Bineînţeles. Cum de nu se gândise că aveau să posteze o santinelă de-a lungul potecii? ***El juicio.*** Totuşi, alte temeri oscilau în jurul fricii sale; asemenea ucigaşului ce îşi aminteşte amănunte şi împrejurări evidente pe care nu le luase în seamă când săvârşise crima, Martinez simţea o ameninţare surdă dilatându-i spaima. Ce altceva, ***por Dios,*** ce altceva? îl cerceta din ochi pe mitralior, cu o absorbită fascinaţie. Dacă ar fi vrut, ar fi putut să-l atingă cu mâna. Soldatul era foarte tânăr, aproape un adolescent, cu trăsături inexpresive, ochi închişi pe jumătate şi gură subţire. Părea să doarmă în lumina lunii care filtra la liziera pădurii.

Martinez avea impresia că se află într-o lume ireală. Ce-l reţinea să-l atingă pe acest băiat, să-l salute? Erau oameni. Întreaga structură a războiului se clătină în mintea lui, ameninţa să se prefacă în pulbere, apoi se reconstitui, sub înrâurirea unui nou val de groază. Dacă-l atingea, era un om mort. Dar aceasta părea de neconceput.

Nu putea să plece înapoi. Îi era imposibil să se întoarcă, fără a face un

zgomot cât de mic, fără a-l alarma pe mitralior. Şi îi era imposibil să-l ocolească; poteca şerpuia chiar pe lângă amplasamentul mitralierei. Trebuia să-l omoare pe băiat. Deşi simțurile lui Martinez erau supraîncordate, gândul acesta le făcu să se răscoale. Stătea nemişcat, scuturat de fiori, conştient dintr-odată de extrema lui oboseală şi slăbiciune. Membrele sale păreau lipsite de putere, de capacitatea de mişcare. Era redus la situația de a devora din ochi, prin perdeaua de vegetație, chipul soldatului luminat de lună.

Trebuia să se grăbească. În orice moment, mitraliorul putea să se ridice spre a merge să-l trezească pe soldatul ce avea să-l schimbe – şi l-ar fi descoperit. Trebuia să-l omoare de îndată.

Şi iarăşi ceva părea să nu corespundă cu previziunile sale. Simțea că dacă ar fi în stare să clatine măcar din cap sau să-şi îndoaie membrele, lucrul acela i-ar deveni limpede. Dar era ca paralizat. Atinse cuțitul de tranşeu, îl scoase încet din teacă. Mânerul îi păru incomod în mână, străin; deşi se servise în nenumărate rânduri de cuțitul său, fie ca să desfacă o cutie de conserve, fie ca să taie o seamă de lucruri, în momentul acesta nu ştia cum să-l țină. O rază de lună se reflectă pe lamă şi el o acoperi cu brațul; holbat de groază, nu-l scăpa din ochi pe omul de la mitralieră. I se părea că-l cunoaşte de demult, gesturile sale, lente şi leneşe, urmau un drum familiar în mintea lui Martinez – un zâmbet îi strâmbă gura când japonezul începu să se scobească în nas, un zâmbet de care nu-şi dădu seama decât când muşchii feței îl durură.

„Tu omori la el", îşi comandă el. Dar nu se clintea; continua să rămână culcat pe burtă, cu cuțitul ascuns sub braț, solul umed al potecii aspirându-i căldura trupului. Se simțea pe rând înfrigurat şi apoi încins. Din nou totul deveni ireal – ca lucrurile îngrozitoare pe care le vedea uneori în coşmaruri. Totul părea ireal şi el se gândi, cuprins de o nouă înfiorare, să facă drumul întors. Încet – îi trebui mai bine de un minut – se înălță în patru labe, trase un picior sub el, şi legănându-se ca un bănuț de metal căzut pe muchie, se întrebă dacă e mai bine să atace sau să bată în retragere. Apoi îşi dădu seama că avea în mână un cuțit.

„Nu vă încredeți într-un mexican blestemat, înarmat cu un cuțit".

Fraza – crâmpei dintr-o conversație surprinsă între doi texani şi gravată încă demult în subconştientul său – îi răsună în creier, aducându-i parcă o ofensă personală.

„Fir-ar să fie, e o minciună”, gândi el. Dar gândul acțiunii pe care trebuia s-o înfăptuiască îl stăpâni iar. Înghiți în sec. Niciodată nu se simțise atât de amorțit. Cuțitul îi inspira un fel de amărăciune amețitoare, de spaimă paralizantă, iar lumina lunii sporea această senzație de tortură. Căută din ochi o pietricică, găsi una, şi înainte chiar de a se fi hotărât, o zvârli peste mitralieră.

Japonezul se uită în direcția din care venea zgomotul, întorcându-se cu spatele spre Martinez. Tăcut, acesta făcu un pas înainte, se opri, apoi îşi repezi brațul liber pe după gâtul japonezului. În cea mai deplină linişte şi aproape fără grabă, potrivi vârful cuțitului între gâtul omului şi umăr şi împinse din răsputeri.

Japonezul se zbătu în brațul său ca un animal îndărătnic înşfăcat de stăpân; Martinez încercă numai o vagă iritație. De ce atâta împotrivire? Cuțitul nu intra destul de adânc. Trase de mâner, scoase lama, apoi o înfipse din nou. Soldatul se zvârcoli o secundă, apoi se prăbuşi.

Odată cu aceasta păru să se fi scurs şi toată forța lui Martinez. Cu un aer nerod, se uită la trupul prăvălit, se aplecă spre a-şi lua cuțitul, încercă să-l smulgă din rană, dar degetele îi tremurau prea tare. Simți sângele gâlgâind în palmă; tresări şi îşi şterse mâna de pantaloni. I-o fi auzit cineva? Urechile sale prinseră din nou zgomotele luptei ca şi cum, după ce ar fi zărit lumina unei explozii îndepărtate, ar fi perceput în sfârşit şi bubuitura.

Se mişca oare ceva? Nu auzi nimic, şi aceasta îi dădu să înțeleagă că nu făcuse decât foarte puțin zgomot.

Apoi veni reacția. Santinela moartă îl dezgusta; îi inspira un amestec de uşurare şi scârbă asemănător senzației pe care o încerci față de o libarcă pe care o vânezi şi apoi o striveşti. Era întocmai cu ceea ce simțea el acum; şi intensitatea senzației era cam aceeaşi. Îl înfiora sângele care i se usca pe mâini, dar l-ar fi înfiorat deopotrivă şi libarca făcută fărâme. Singurul lucru important era să-şi continue drumul şi, aproape alergând, se avântă de-a lungul ramurii verticale a potecii.

Ajunse iar la o porțiune descoperită a defileului, parcurse vreo câteva sute de metri, apoi ocoli mai multe tufărişuri. Îşi pierduse puterea de concentrare, simțul său ascuțit de observație se tocise şi acum înainta la întâmplare. Deşi mai puțin abrupt, defileul urca mereu. Trecătoarea părea nesfârşită şi, deşi ştia că nu străbătuse decât câteva mile, distanța parcursă îi păru mult mai mare.

Ajunse în alt luminiş, mărginit spre stânga de o pădurice, şi încă o dată îngenunche în întuneric, căscând ochii. Deodată, se cutremură. Abia acum înțelegea greşeala pe care o săvârşise ucigând santinela. Omul care urma să-l schimbe, avea poate să doarmă toată noaptea, dar tot atât de probabil ar fi fost să se trezească. El, Martinez, nu adormea adânc decât după ce ieşea din gardă. Iar după ce vor descoperi omul ucis, nu vor mai închide ochii toată noaptea. Va cădea sigur în mâinile lor.

Îi venea să plângă. Cu cât zăbovea, cu atât sporeau primejdiile. Apoi, dacă săvârşise o astfel de greşeală, câte alte greşeli n-o mai fi săvârşit? Ajunse iarăşi pe pragul unei crize de isterie. Ar fi trebuit să facă stânga-mprejur şi cu toate astea... Era sergent, sergent american.

Dacă nu l-ar fi împins înainte loialitatea sa, s-ar fi prăbuşit de luni de zile. Îşi şterse obrazul şi porni iarăşi la drum. Îi fulgeră ideea năstruşnică de a continua să meargă înainte până ce va fi străbătut trecătoarea, va fi atins spatele frontului japonezilor şi va fi cercetat apărarea Botoi Bay. O întreagă gamă de imagini îi galopă prin minte: Martinez decorat, Martinez în poziție de drepți în fața generalului, fotografia lui Martinez în ziarul mexican din San Antonio. Dar viziunea se topi sub povara propriei sale absurdități; n-avea hrană, nici apă, îi lipsea până şi cuțitul.

În momentul acela văzu, spre stânga lui, fâşiile de raze ale lunii, argintind o tufă izolată, care se proiecta pe fundalul unui desiş. Se lăsă într-un genunchi ca să examineze terenul, când percepu sonoritatea fină a unui scuipat împroşcat pe jos. Däduse peste alt bivuac japonez.

Ar fi putut să-l ocolească. Aici, de-a lungul falezei, umbra era foarte adâncă; înaintând cu băgare de seamă, ar fi trecut neobservat. Dar de data asta îşi simți picioarele moi, voința prea flască. Nu mai era în stare să facă față unei situații asemănătoare episodului cu mitraliorul.

Trebuia totuşi să meargă înainte. Îşi frecă nasul, ca un copil pus în fața unei piedici de netrecut. Oboseala ultimelor două zile, încordarea nervoasă din noaptea aceasta îl copleşiră brusc. „Fir-ar a dracului de treabă până unde vrea Croft să mergi eu?” gândi el cu ciudă. Se întoarse înapoi, se strecură prin umbra tufişului din care abia ieşise apoi începu să coboare defileul. Calculă timpul scurs de când îl înjunghease pe mitralior şi neliniştea îi spori. Avea o posibilitate de scăpare dacă japonezii descopereau mortul şi trimeteau patrule spre a face investigații; totuşi nu părea probabil ca aceştia să treacă la acțiune înainte de revărsatul zorilor; dar până la urmă tot vor pune mâna pe el. Nu făcu niciun efort spre a se camufla de-a lungul drumu-lui pe care trecuse cu bine la dus. Să meargă repede era de-acum singurul lucru care avea însemnătate.

Ajunse în dosul pădurii străbătută de poteca în formă de T şi se opri spre a trage cu urechea. Nu percepu niciun zgomot şi, nerăbdător, o luă pe cărare în sus. Mortul zăcea netulburat; era încă rezemat de mitralieră. Martinez îi aruncă o privire şi vru să-l ocolească în vârful picioarelor, când îi observă ceasulbrățară de la încheietura mâinii. Rămase nemişcat câteva secunde, fascinat de ceas; întrebându-se dacă era cazul să-l ia. Se şi întorsese cu spatele la cadavru când schimbându-şi gândul făcu un pas înapoi şi îngenunche. Pipăi catarama cureluşei de la ceas, înfiorat brusc de scârbă şi spaimă, dădu drumul brațului inert. Mâna japonezului mai era caldă. Gândul de a zăbovi în pădurea aceasta îi deveni deodată insuportabil.

În loc să cotească la stânga şi să urmeze poteca ce şerpuia pe sub liziera pădurii, evită mitraliera şi o luă prin poiană, cățărându-se din stâncă în stâncă, până ce se văzu la adăpostul falezei. Aruncă o ultimă privire spre pădure şi începu să coboare.

În timp ce-şi continua drumul, îl sâcâia un dublu simțământ de decepție şi frustrare. Făcuse cale întoarsă mai devreme decât ar fi trebuit şi asta îl supăra. Se întreba cum să-şi potrivească, raportul pentru a-l satisface pe Croft. Dar mai direct, mai adânc era regretul de a nu fi luat ceasulbrățară. Ar fi fost atât de uşor. Acum, când lăsase pădurea în urmă, îi era necaz că s-a temut să mai zăbovească. Se gândea la tot ceea ce ar fi fost cazul să facă. În afară de ceas, ar fi putut să-şi recupereze cuțitul (uitase de el când se

pomenise în fața cadavrului), ba ceva mai mult, ar fi putut înfunda mitraliera, turnând nisip în chiulasă. Se gândi înveselit la mutra pe care ar fi făcut-o japonezii şi deodată evocă înfiorat groaza pe care o vor resimți japonezii când vor da de cadavru.

Zâmbi. „Fir-ar să fie, băiat bun Martinez". Nădăjduia că şi Croft îi va face un compliment asemănător.

În mai puțin de o oră ajunse înapoi la pluton şi dădu raportul lui Croft. Singurul lucru pe care-l născoci fu că nu exista niciun mijloc de a ocoli cel de-al doilea bivuac.

Croft încuviință din cap.

— A trebuit să-l omori pe japonezul ăla?

— Da.

— Ar fi fost mai bine să nu-l fi omorât. Asta o să-i asmuță pe toți japonezii, de la ultimul soldat până la comandantul de unitate. Chibzui o clipă, apoi adăugă gânditor: Nu ştiu ce să spun, nu poți prevedea ce urmări o să aibă.

Martinez suspină.

— Fir-ar să fie, nu gândit la asta.

Era prea obosit ca să încerce vreo părere de rău, dar în vreme ce se strecura sub pătură se întreba ce alte greşeli o mai fi săvârşit; poate că le va descoperi în zilele următoare.

— Fir-ar să fie, tare obosit, zise el spre a trezi simpatia lui Croft.

— Da, a fost destul de greu, zise Croft.

Puse mâna pe umărul lui Martinez, şi îl apăsă, cu putere.

— Nu sufli o vorbă locotenentului. Ai străbătut trecătoarea fără să întâlneşti nimic în cale, înțeles?

— Da, cum spus tu, rosti Martinez uluit.

— Aşa, eşti un băiat bun, Mâncătorule-de-Japonezi.

Martinez zâmbi molatec. Câteva minute mai târziu adormi.

8

A doua zi de dimineață Hearn se deșteptă odihnit şi bine dispus. Se răsuci sub pătură şi se uită la soarele care se ridica deasupra colinelor ce păreau să se înalțe din nori întocmai ca nişte stânci din apă. Pretutindeni pâcla dimineții se destrăma prin râpe şi văi; Hearn avu impresia că poate vedea departe, foarte departe, până la limitele de răsărit ale insulei, de care îl despărțeau peste o sută de mile.

În jurul lui, ceilalți se trezeau din somn; Croft îşi strângea pătura, în vreme ce vreo doi se înapoiau de la o vizită în iarbă. Hearn se aşeză şi îşi mişcă degetele înăuntrul bocancilor, întrebându-se alene dacă trebuia să-şi schimbe ciorapii. Avea o pereche, de rezervă, murdară şi ea; ridică din umeri şi hotărî că nu merita să-şi bată capul cu aşa ceva. Începu să-şi încheie jambierele.

Red bombănea lângă el.

— Când dracu' o să facă armata asta jambiere mai ca lumea?

Se chinuia cu un şiret care se scurtase peste noapte.

— Am auzit că în curând o să primim nişte bocanci înalți, montanți, ca cizmele de paraşutist. Atunci terminăm cu jambierele.

Red îşi frecă bărbia. Nu se răsese de când începuse patrularea şi barba îi era de un blond murdar.

— Nici n-o să-i vedem cum arată, zise el. Afurisiții ăia de magazineri o să-i rețină pe toți.

— Ei bine... zâmbi Hearn.

Un golan. Red era totuşi singurul din pluton cu care merita să stai de vorbă – înțeleptul. Numai că nu te lăsa să te apropii de el.

— Spune, Valsen... zise el, ascultând de un impuls.

— Da?

— Ducem lipsă de caporal; de doi, de vreme ce şi Stanley a plecat cu Wilson. N-ai vrea să îndeplineşti funcția de caporal cât mai durează patrularea? Iar când ne vom înapoia, vom încerca să-ți păstrăm gradul.

Era o alegere bună. Red era simpatizat de oameni şi putea să-i conducă.

Dar se simți puțin stingherit de aerul inexpresiv care se aşternu pe chipul lui Red.

— E un ordin, domnule locotenent?

Glasul îi era surd, uşor răguşit.

Ei, dar ce naiba îl apuca?

— Nu, sigur că nu.

Red se scărpină alene pe braț. Fu cuprins deodată de o furie atât de nemăsurată, încât aproape că se sperie.

— Nu-mi trebuie hatâruri, mormăi el.

— Nici nu-ți ofer.

Cât îl ura pe locotenentul ăsta, cu zâmbetul său fals, gata oricând să facă pe camaradul. De ce nu-l lăsa în pace?

O clipă, se simți ispitit să primească. Îşi dădu seama după zvâcnetele repezi ale inimii. Dacă accepta ceva în genul acesta, toată apărarea lui s-ar duce de-a dura. „Te prind în cursă, ajungi să-ți faci sânge rău ca să îndrepți lucrurile, apoi începi să cauți râcă oamenilor şi să-i lingi în fund pe ofițeri. Să lucrezi cu Croft".

— Căutați vreun lingău, dom'le locotenent.

Pe Hearn îl năpădi brusc furia.

— Foarte bine, s-o lăsăm baltă, bombăni el.

Îl urau, era firesc să-l urască, şi el trebuia să accepte situația aceasta pe toată durata patrulării. Se uită la Red şi simți cum i se topeşte mânia la vederea trupului descărnat al acestuia, a chipului supt şi obosit, a epidermei înroşite, stricate.

Croft trecu pe lângă ei.

— Nu uitați să vă umpleți bidoanele, băieți! porunci el oamenilor.

Câțiva se îndreptară spre pârâiaşul care curgea de cealaltă parte a dâmbului.

Hearn îşi roti privirea şi îl zări pe Martinez, care se întindea somnoros sub pătură. Îl uitase cu desăvârşire; nici nu ştia ce informații adusese.

— Croft, strigă el.

— Da, domnule locotenent! răspunse Croft.

Tocmai îşi deschidea o cutie de conserve. Zvârli ambalajul de carton şi se apropie de Hearn.

— De ce nu m-ai trezit când s-a întors Martinez?

— Tot nu se putea face nimic înainte de a se lumina de ziuă, zise Croft cu glas tărăgănat.

— Bine, bine, pe viitor să mă laşi pe mine să hotărăsc.

Înfruntă privirea lui Croft şi se uită în ochii lui albaştri, de nepătruns.

— Ce-a văzut Martinez?

Croft sfâşie învelişul de hârtie cerată care proteja rația. Simți nişte înțepături nervoase de-a lungul spinării.

— Până unde a ajuns el, trecătoarea era pustie. E de părere că japonezii care ne-au hărțuit ieri erau singurii care ocupau defileul şi că după aceea au şters-o, lăsându-l vraişte.

Voise să întârzie cât mai mult discuția cu Hearn; nutrise chiar speranța irațională că nu mai trebuie să-i dea nicio explicație. Furnicături nervoase îi înțepau din nou carnea. Îi venise o idee, ascunsă prudent sub învelişul cuvintelor. Vorbea cu ochii plecați şi, când sfârşi, se întoarse spre omul care făcea de gardă deasupra lor, pe dâmb.

— Deschide odată ochii, Wyman, îi vorbi el încet. Fir-ar să fie, ai dormit destul.

„E ceva necurat la mijloc", chibzui Hearn.

— Îmi pare ciudat că au şi părăsit trecătoarea, zise el.

— Da, zise Croft. Deschisese cutia de ouă cu şuncă şi îşi ducea cu lingura hrana la gură. Cam aşa e, adăugă el. Se uită din nou în jos. Poate că ar trebui să o luăm peste munte, domnule locotenent.

Hearn ridică ochii spre muntele Anaka. Da, în dimineața aceasta piscul nu era lipsit de o oarecare atracție. Ar fi putut încerca. Clătină însă din cap cu dârzenie.

— Imposibil.

Ar fi fost o nebunie, cu atât mai mult cu cât nu ştiau dacă versantul celălalt era practicabil.

Croft îl privea impasibil. De la începutul patrulării, chipul supt al lui Croft se subțiase şi mai mult, iar liniile bărbiei sale pătrate se accentuaseră. Avea un aer obosit. Deşi îşi luase cu el maşina de ras, în dimineața aceasta neglijase să se bărbierească, iar trăsăturile îi păreau mai adânci ca de obicei.

— Nu e imposibil, domnule locotenent. De ieri dimineață cercetez muntele

fără încetare. La vreo cinci mile de trecătoare, spre răsărit, e o deschizătură în faleză. Dacă plecăm chiar acum, escaladăm blestemăția aia într-o singură zi.

Expresia lui Croft când privise muntele prin binoclu fusese oarecum bizară. Hearn clătină iar din cap.

— Vom încerca să trecem prin defileu.

Fără îndoială că el şi Croft ar fi fost singurii care nu s-ar fi dat înapoi să urce muntele.

Croft resimți un curios amestec de satisfacție şi nelinişte. Zarurile erau aruncate.

— Foarte bine, spuse el; îşi simțea buzele amorțite. Se ridică în picioare şi făcu semn oamenilor să se strângă în jurul lui.

— O să trecem prin defileu, zise el.

Un murmur îmbufnat se ridică din rândurile oamenilor.

— Bun, ajunge. O luăm prin trecătoare; poate că astăzi o să fiți cu ochii în patru.

Martinez se uită la el şi Croft îi răspunse ridicând fără rost din umeri.

— De ce dracu' trebuie să ne luăm la harță cu afurisiții ăştia de japonezi? întrebă Gallagher.

— Mai lasă bombăneala, Gallagher. Croft nu-i scăpa pe oameni din ochi. În cinci minute plecăm, aşa că ați face bine să vă puneți curul în mişcare.

Hearn ridică mâna.

— Stați, vreau să vă spun ceva. Noaptea trecută l-am trimis pe Martinez în recunoaştere şi a găsit trecătoarea pustie. S-ar putea să nu întâlnim pe nimeni. Oamenii îl priveau neîncrezători. Dacă dăm de ceva, de vreo unitate, sau peste urme de japonezi, aveți cuvântul meu că facem pe loc stânga-mprejur şi ne înapoiem pe coastă. E-n regulă?

— Da, răspunseră câteva glasuri.

— Bun, atunci să ne pregătim.

Peste câteva minute porniră la drum. Hearn îşi închise ranița şi o prinse pe umeri. Uşurată de şapte rații, ranița aproape că nu-l mai apăsa. Soarele prindea să încălzească firea, creându-i o stare de bună dispoziție. Se simțea în formă; o nouă dimineață începea, dându-i şi lui curaj. Demoralizarea din

ajun, hotărârile luate atunci păreau să nu mai aibă nicio importanță. Gusta din plin clipa de față şi asta îl bucura îndeosebi.

Cum era şi firesc, luă conducerea coloanei şi, urmat de oamenii săi, se îndreptă spre intrarea trecătorii.

O jumătate de oră mai târziu locotenentul Hearn căzu ucis de un glonte de mitralieră, care îi străbătu pieptul.

Ajuns la meterezul de piatră care străjuia intrarea în trecătoare, se ridicase neglijent şi, când era pe punctul de a face semn celorlalți să-l urmeze, o mitralieră japoneză deschisese focul. Căzuse pe spate, printre oamenii strânşi înapoia adăpostului.

Şocul fu năprasnic. Zece sau douăzeci de secunde nimeni nu se clinti. Vârâți unul în altul, la adăpostul stâncii, îşi fereau cu brațul capul, în vreme ce gloanțele japoneze şuierau deasupra lor.

Reacționând primul, Croft potrivi puşca într-o crăpătură a stâncii şi trase cu repeziciune în direcția desişului, ascultând fără să vrea clănțănitul mecanismului. În apropierea lui, Red şi Polack îşi veniseră primii în fire şi începuseră la rândul lor să tragă. Croft încercă o adâncă uşurare; în momentul acesta corpul său atârna mai puțin decât un fulg.

— Haideți băieți, trageți! urlă el.

Mintea îi lucra cu repeziciune. Pesemne că nu se aflau decât puțini oameni în desişul din față, poate nicio grupă, altfel ar fi aşteptat înainte de a trage. Voiau să le oprească înaintarea.

Bun, totul era în regulă. Nu aveau să zăbovească în locul ăsta. Aruncă o privire fugară asupra locotenentului. Hearn era culcat pe spate. Sângele țâşnea din rană, mânjindu-i fața şi trupul. Croft încercă din nou o senzație de uşurare. Se isprăvise cu confuzia, cu şovăielile care îl frânau când avea de gând să dea un ordin.

Hărțuiala se mai prelungi câteva minute, apoi puştile şi mitraliera din desiş tăcură brusc. Croft se chinci în dosul meterezului. Cu un fel de frenezie, oamenii începură să se târască prin iarbă încercând să se depărteze de meterez.

— Stați! strigă Croft. Să ne retragem în ordine. Gallagher! Roth! Rămâneți

cu mine şi sprijiniți-mă la tras. Ceilalți, ocoliți dâmbul de colo. Martinez, ia-i cu tine – zise el arătând cu degetul un deluşor – şi când ajungi acolo, deschizi focul asupra desişului; vă urmăm şi noi de îndată.

Se îndreptă de mijloc pentru o clipă, trase o rafală, apoi se lipi de stâncă, în vreme ce mitraliera japoneză răspundea ca un ecou.

— Bun, porniți!

Oamenii o luară din loc, târindu-se, şi câteva minute mai târziu Croft îi auzi deschizând focul.

— Să mergem, şuşoti el către Gallagher şi Roth.

Părăsiră adăpostul, târându-se pe burtă vreo cincizeci de paşi, apoi începură să alerge, încovoiați. Roth îşi aruncase ochii asupra lui Hearn, când trecuse pe lângă el târâş, şi simțise că se înăbuşă. „Oh!” gemu el; i se tăiaseră picioarele şi abia mai putea trage aer în piept, dar continuă să se târască, apoi începu să alerge. „Groaznic”, bolborosi el.

Croft ajunse lângă oamenii de după dâmb.

— Bun, acum să-i dăm bătaie. Drept înainte, de-a lungul falezelor, şi cât mai repede.

Trecu în capul coloanei şi oamenii îl urmară cu mare grabă. Parcurseră câteva sute de yarzi în pas alergător apoi, în pas de voie şi iarăşi în pas alergător. Într-o oră străbătură cinci mile peste coline şi prin iarba kunaï, fără să se oprească ori să încetinească marşul în aşteptarea codaşilor.

Roth şi ceilalți oameni îl uitară repede pe locotenent. Uluiala pricinuită de cea de-a doua ambuscadă fu anihilată de greutățile retragerii. Nu erau sensibili decât la hârâiala plămânilor lor, la tremurul picioarelor care abia îi mai puteau duce. Când Croft le ordonă în cele din urmă să se oprească, se lăsară să cadă la pământ fără a se preocupa măcar dacă japonezii le veneau pe urme. Dacă ar fi fost atacați în momentul acela, n-ar fi mişcat probabil un deget.

Singur Croft stătea în picioare. Inima îi palpita, dar vorbea rar, rostind cuvintele răspicat.

— Să răsuflăm puțin. Îi privea disprețuitor, înregistrând năuceala cu care îl ascultau. Fiindcă sunteți cu toții dezumflați, am să fac eu de gardă.

Cei mai mulți din ei abia îl auziră, iar cei care îşi încordară atenția nu

pricepură mare lucru. Zăceau acolo, cu desăvârşire pasivi.

Treptat, începură să-şi revină; suflul căpătă din nou ritmul său normal, oamenii puteau să se țină iarăşi pe picioare. Dar ambuscada şi marşul îi istoviseră. Sus pe cer, soarele începea să pripească neplăcut; culcați pe burtă, înăbuşiți de arşiță, simțeau cum li se prelinge sudoarea de pe obraz pe brațe. Minetta se opintea să dea afară cheagurile uscate şi acre din rația sa de dimineață.

Pe măsură ce-şi recuperau forțele, moartea locotenentului îşi pierdea efectul asupra lor. Se întâmplase prea brusc, prea rupt de ei, spre a-i impresiona deosebit de puternic, iar acum, după dispariția lui, aproape că nu le venea să creadă că Hearn făcuse vreodată parte din plutonul lor. Wyman se târî până aproape de Red şi se culcă lângă el; smulgea de ici-colo câte-un fir de iarbă pe care-l mozolea între dinți, apoi îl scuipa gânditor.

— A naibii treabă, zise el în cele din urmă. Ce bine era când stăteau culcați, ştiind că în mai puțin de o oră urmau să facă drumul întors spre plajă. O fărâmă din groaza încercată în timpul ambuscadei porni să-l asalteze iarăşi.

— Da, bombăni Red. Şi acum locotenentul.

Vedea aievea expresia de nemulțumire a lui Hearn când îi respinsese oferta de a fi înaintat în grad. Mintea lui parcă patina pe o gheață subțire; încerca un simțământ nedesluşit de apăsare, ca şi cum s-ar fi străduit să îndepărteze ceva ce nu îndrăznea să înfrunte – ceva care avea să iasă la suprafață.

— Locotenentul era un băiat bun, spuse Wyman pe neaşteptate.

Propriile sale cuvinte îl emoționară adânc. Asociase în gând imaginea pe care o păstra de pe urma puținelor sale contacte cu Hearn, cu ultima imagine a trupului însângerat.

— Un băiat bun, repetă el şovăind, ca şi cum ar fi vrut să înlăture groaza pe care i-o provoca această evocare.

— Mama lor de ofițeri! înjură Red.

Mânia făcea să-i zvâcnească nervos membrele vlăguite.

— Oh, nu ştiu cum să spun, există pe lumea asta tot soiul de oameni... protestă Wyman cu blândețe. Încerca să asocieze glasul lui Hearn cu

culoarea sângelui său.

— Nici nu mi-aş da osteneala să scuip în gura celui mai bun dintre ei, zise Minetta cu furie. Îl tulbura o vagă superstiție – nu trebuie să vorbeşti, de rău pe seama morților – dar o înăbuşi cu un aer plin de sfidare. Nu mi-e frică să spun ce gândesc. Sunt cu toții nişte nemernici. Sub streaşina frunții sale înalte, ochii arătau mari şi întărâtați. Dacă a trebuit să crape ca să ne putem în sfârşit întoarce înapoi, nu-mi pare rău. A fost şi el trimis de alții cărora puțin le păsa împotriva cui aveam să luptăm!

— Aaah! îşi aprinse o țigară şi începu să fumeze cu băgare de seamă, căci fumul îi făcea rău la stomac.

— Cine spune că ne întoarcem? întrebă Polack.

— Locotenentul a spus asta, făcu Wyman.

— Da, locotenentul, fornăi Red, întorcându-se pe burtă.

Polack se scobi în nas.

— Punem rămăşag că n-o să ne întoarcem?

Era ceva necurat în toată povestea asta. Croft ăsta era un individ suspect. Un bandit. De oameni de felul lui aveau nevoie la Chicago, un ticălos nemaipomenit.

— Ei! exclamă Wyman vag. Se gândi o clipă la fata care încetase să-i mai, scrie. Acum puțin îi păsa dacă mai trăieşte sau nu. Ce importanță mai avea? începu să contemple muntele, nădăjduind că aveau totuşi să se înapoieze. A spus Croft ceva despre asta?

Ca şi cum i-ar fi răspuns, Croft îşi părăsi postul de gardă şi se îndreptă cu paşi rari spre ei:

— Haideți, băieți, la drum.

— Ne întoarcem, domnule sergent? întrebă Wyman.

— Gura, Wyman. Vom încerca să traversăm muntele.

Îi răspunse un cor de mârâieli surde, înciudate.

— Nu vă convine, hai? Aveți ceva de zis?

— De ce dracu' nu ne întoarcem, Croft? întrebă Red.

— Fiindcă nu de asta ne-au trimis aici.

Îl cuprinse o furie nestăvilită. Nu le va îngădui să se pună de-a curmezişul planurilor sale. O clipă, fu ispitit să ridice puşca şi să-l trăsnească în frunte

pe Red. Îşi încleştă fălcile.

— Haideți la drum, sau vreți să vă pomeniți încă odată cu japonezii peste voi?

Gallagher îi aruncă o privire iritată.

— Locotenentul a spus că ne întoarcem.

— Eu comand acum.

Nu-i pierdea din ochi; îi strunea cu privirea. Oamenii se sculară unul câte unul, îşi luară mohorâți ranițele. Erau amorțiți şi oarecum pasivi.

— Qhhh, ducă-se dracului, mormăi unul din ei.

Gura lui Croft se schimonosi într-un zâmbet.

— Sunteți o adunătură de muieri fricoase, zise el, şfichiuindu-i cu biciul glasului său.

Se ridicaseră cu toții în picioare, gata de drum.

— Înainte, rosti Croft potolit.

Se puseră alene în mişcare sub razele soarelui de amiază. După câteva sute de metri oboseala îi cotropi iarăşi; continuară să se târască într-o stare vecină cu toropeala. De fapt, nu crezuseră niciodată că patrularea avea să ia sfârşit. Croft îi mâna spre răsărit, pe un drum paralel cu falezele. După douăzeci de minute ajunseră la prima spărtură deschisă în povârnişurile abrupte ale muntelui. O văgăună adâncă de câteva sute de picioare, cu pereții de argilă roşie, ce refractau orbitor căldura soarelui, se înălța până la primul prag al muntelui. Fără o vorbă, Croft se îndreptă spre văgăună şi, urmat de oamenii săi, începu să escaladeze muntele. Nu mai erau decât opt la număr.

— Ştii, se adresă Polack lui Wyman, Croft e un idealist, asta e, lua-l-ar dracu'.

Cuvântul sforăitor pe care-l rostise îi plăcu; în curând, însă, absorbit de escaladarea pereților fierbinți ai văgăunei, lăsă gândul să-i fugă în altă parte. Era ceva necurat în toată chestia asta. Îşi făgădui să-l tragă de limbă pe Martinez.

Wyman îl vedea iar pe locotenent. Un proces mintal, care-l frământa de când cu ambuscada, se limpezea treptat. Aproape fără să se gândească – se temea ca de foc de batjocura lui Polack – murmură:

— Ia spune, Polack, crezi că există Dumnezeu?

Polack zâmbi, apoi îşi strecură mâinile pe sub curelele raniței, spre a le slăbi strânsoarea.

— Dacă există, e desigur un mare ticălos.

— Oh, nu vorbi aşa!

Cu prețul unor mari eforturi, oamenii continuau să se cațere de-a lungul pereților văgăunei.

MAŞINA TIMPULUI

POLACK CZIENWICZ

DĂ-MI O PÂRGHIE ŞI RIDIC LUMEA

Gura lubrică şi mobilă, cu trei dinți lipsă în stânga, sus... Să tot fi avut douăzeci şi unu de ani, dar privirea îi era vicleană, obscenă, şi când râdea pielea i se zbârcea ca la un om de cincizeci de ani. Polack avea nasul încovoiat şistrâmb; bărbia, lungă şi ascuțită, pornea pieziş de sub gingiile înclinate spre fundul gurii; Minetta îl asemuia cu o caricatură a unchiului Sam. Totuşi, nu se simțea la largul său în prezența acestuia; nutrea o tainică frică față de tot ce ştia Polack.

Broasca de la uşa de jos e stricată, cum e şi firesc, iar cutiile de scrisori au fost de mult prădate; acum balamalele lor – sau mai bine zis ce a mai rămas din ele – sunt ruginite. Culoarul miroase a pisoar; pardoseala jegoasă de la intrare a absorbit felurite duhori, de lături, de varză, de usturoi, de grăsimi depozitate în instalația de scurgere care nu mai funcționează. Dacă sui scara trebuie să te ații pe lângă perete, căci balustrada ruptă se clatină ca şi carcasa unei nave care putrezeşte pe nisip. Prin unghere, acolo unde pereții se îmbină cu pardoseala, poți urmări alergătura şoarecilor prin praf şi mărşăluiala pură şi hieratică a libărcilor plecate la plimbare.

Puțul de aerisire, care leagă între ele sălile de baie de la toate etajele, se

umple cu murdării şi cu gunoaie menajere. Când se înfundă până la etajul al doilea, portarul îi dă foc.

Crematoriu improvizat.

Imobilul seamănă în toate privințele cu altele din cartier, pe o rază de o milă.

Casimir (Polack) Cziewicz, nouă ani, se trezeşte dimineața, se scarpină în cap, se ridică în capul oaselor pe plapuma roasă, întinsă pe jos, şi se uită la soba fără foc din mijlocul camerei. Alți trei copii dorm tot aici şi Polack se culcă la loc şi se preface că doarme. În curând, sora sa, Mary, se va trezi, va începe să umble încoace şi încolo şi să se îmbrace, iar el abia aşteaptă s-o vadă.

Afară, vântul izbeşte în geamuri, se strecoară printre crăpăturile ferestrelor şi zburdă în voie de-a lungul duşumelei.

„Iisuse, ce frig e”, îi şopteşte Polack fratelui său, culcat alături.

„Ea s-a sculat?” (Fratele are unsprezece ani.)

Curând. Duce un deget la buze.

Mary se scoală înfiorată de frig, scotoceşte distrată în jurul sobei, apoi îşi îmbracă pe cap combinezonul de bumbac, în timp ce cămaşa de noapte îi alunecă pe şolduri. Cei doi băiețaşi zăresc o porțiune de carne goală şi pufnesc uşor în plapumă.

„Ce te uiți, Steve?” strigă ea.

„Oh, te-am văzut, te-am văzut”.

„N-ai văzut nimic”.

„Ba da, am văzut”.

Casimir întinde mâna ca să-l oprească pe Steve. Prea târziu. Casimir îşi scutură capul cu profund dezgust, dezgustul unui om în toată firea. „De ce ai făcut asta? Ai stricat totul”.

„Ei, tacă-ți gura”.

„Eşti un nătărău, Steve”.

Steve vrea să-l pocnească, dar Casimir se fereşte, galopează prin odaie, ocolindu-şi fratele. „Opreşte-te, Steve!” strigă Mary.

„Destul, destul!” strigă Polack.

Îmbrăcat doar cu pantalonii, tatăl, un om voinic şi greoi, soseşte din

camera alăturată. „Copii, astâmpărați-vă odată!” strigă el în limba poloneză. Zărindu-l pe Steve, îi trage o palmă. „Nu mai spiona fata”.

„Casimir a început”.

„Nu-i adevărat, nu-i adevărat”.

„Nu te mai lega de Casimir”. Îi mai trage o palmă lui Steve. Mâinile sale au miros de sânge, de la abator.

„Ți-arăt eu”, şuşoteşte Steve.

Buuum. Dar Casimir râde în sinea lui. Ştie că Steve o să uite, şi chiar dacă nu uită, va găsi el un mijloc să scape. Nu e greu să scapi cu fața curată.

În clasă toată lumea țipă.

„Cine a pus gumă de mestecat pe bănci, cine?”

Domnişoarei Marsden îi vine să plângă. „Linişte, copii, linişte vă rog. John, şi tu, Louis, curățați băncile”.

„De ce tocmai noi, domnişoară? N-am pus noi gumele”.

„Îi ajut eu, domnişoară”, spune Casimir.

„Foarte bine, Casimir, eşti un băiat bun”.

Fetițele fornăie, curioase şi indignate în acelaşi timp. „Casimir a făcut, şuşotesc ele, Casimir a făcut”.

În sfârşit, domnişoara Marsden le aude. „Tu ai făcut?”

„De ce aş fi făcut eu, domnişoară?”

„Vino încoace, Casimir”.

El se apropie, se sprijină de brațul învățătoarei când aceasta îl apucă pe după umeri. Se uită în clasă şi face cu ochiul, când lasă capul pe umărul învățătoarei. (Pufneşte în râs.)

„Ei bine, Casimir, nu e frumos să faci aşa ceva”.

„Ce anume, domnişoară?”

„Tu ai pus gumă pe bănci? Spune-mi adevărul, n-o să te pedepsesc”.

„Nu, domnişoară”.

„Pe banca lui Casimir nu e gumă, domnişoară Marsden”, spune Alice Rafferty.

„De ce nu e şi pe banca ta, Casimir?” îl întreabă învățătoarea.

„Nu ştiu, domnişoară, poate că cel care a făcut-o se teme de mine”.

„Cine a făcut, Casimir?”

„Oh, nu ştiu domnişoară. Vreți să ajut la curățatul băncilor?”

„Casimir, ar trebui să fii mai cuminte”.

„Da, domnişoară Marsden”. Se întoarce în banca sa şi, sub pretextul că-i ajută pe ceilalți băieți, se agață de fete.

Vara copiii rămân afară până noaptea târziu, se joacă de-a v-ați ascunselea pe maidane, se stropesc cu apă de la gurile de incendiu care au fost lăsate deschise pentru ei. Vara găseşti întotdeauna lucruri interesante. O casă arde, sau poți să te sui pe acoperiş şi să-i priveşti pe băieții mai mari giugiulindu-se cu fetele. Dacă e destul de cald, te poți strecura într-un cinematograf, fiindcă uşile folosite pentru ieşire sunt deschise pentru ventilație.

Uneori copiii sunt băftoşi.

„Hei, Polack, în spatele casei lui Salvatore e un bețivan care le soileşte”.

„Are ceva biştari?”

„Cum dracu' să ştiu!?” bombăne celălalt puşti.

„Ei, hai să vedem”.

Străbat un gang în vârful picioarelor, ies într-un maidan din spatele imobilelor. Bețivanul sforăie.

„Pun-te pe treabă, Polack”.

„Cum adică... pun-te? Nu dăm amândoi lovitura?”

„O dai tu”.

Polack se târăşte lângă bețiv, pipăie încet trupul în căutarea portofelului. Bețivul se opreşte din sforăit, îl înşfacă pe Polack de încheietura mâinii.

„Lasă-mă, lasă-mă, lua-te-ar”... Polack zvârle din picioare; mâna sa liberă găseşte o piatră, o apucă şi îl loveşte pe bețiv în cap. Mâna care l-a înşfăcat îl strânge şi mai tare; atunci el loveşte iarăşi.

„Unde e, unde e, hai, dă-i zor”.

Polack scotoceşte la întâmplare prin buzunarele omului, găseşte ceva mărunțiş. „Hai s-o ştergem”.

Cei doi băiețaşi se furişează prin gang, apoi împart prada la lumina unui

felinar.

„Şaizeci de cenți pentru mine, douăzeci şi cinci pentru tine”.

„Ce spui? Eu l-am găsit”.

„Ce spui? Eu am riscat, spune Polack. Crezi că asta nu înseamnă nimic?”

„Aaaah”.

„Du-te dracului!” Pleacă fluierând, dar începe să râdă cu poftă când îşi aminteşte cum l-a izbit pe bețivan. A doua zi, de dimineață, omul nu mai e acolo şi Polack se simte uşurat.

„Ah, bețivanii sunt zdraveni, nu glumă”, repetă el ceea ce a auzit de la cei mari.

Are zece ani când taică-său moare şi maică-sa îl trimite la lucru, la abator. Dar după o lună, un inspector şcolar îi dă de urmă şi Polack este încredințat unui orfelinat.

Noile lecții pe care trebuie să le învețe nu sunt de fapt chiar atât de noi. Mai important decât orice este să nu te prindă; te doare prea mult când te prind eu şugubina.

„Întinde mâna, Casimir”.

„De ce, măicuță? Ce-am făcut?”

„Mâna!” Rigla se abate cu o forță surprinzătoare peste palmă şi el sare în sus. „Dumnezeii”...

„Fiindcă ai înjurat, Casimir, vei fi iarăşi pedepsit”. Încă o dată, brațul înveşmântat în negru ridică rigla şi îl loveşte în palmă.

Copiii chicotesc în vreme ce el se aşază în bancă. În ciuda lacrimilor, izbuteşte să schițeze, un zâmbet îndoielnic. „Nu e nimic, şopteşte el”, dar degetele i se umflă şi toată dimineața îşi oblojeşte mâna.

Dar cel mai mult trebuie să se ferească de Pfeiffer, instructorul de gimnastică. În sala de mese trebuie să păstreze cu toții tăcerea timp de trei minute, până ce se spun rugăciunile. Pfeiffer dă târcoale prin spatele lor, pândind o şoaptă.

Polack se uită furiş în stânga şi în dreapta. Nimeni în jur.

„Ia spune, ce dracu’ halim în seara asta?”

Bang! Vede scântei din cauza loviturii. Durerea se răspândeşte în valuri prin toată țeasta.

„Ei bine, Polack, când spun linişte, vreau să fie linişte".

Polack se uită năuc în farfurie, aşteptând să-i treacă durerea. Abia se stăpâneşte să nu-şi frece țeasta.

Mai târziu: „Doamne, Pfeiffer ăsta are ochi în ceafă".

Mai sunt şi combinațiile. Lefty Rizzo, din cei mari, paisprezece ani, e şeful lor când Pfeiffer, maicile sau călugării nu sunt pe aproape. Trebuie să fii prieten cu el, altfel dai de bucluc.

„Pot să fac ceva pentru tine, Lefty? (Polack are zece ani.)

Lefty vorbeşte cu locotenenții săi. „Vezi-ți de treabă, Polack".

„Ah, de ce? Ce-am făcut?"

„Vezi-ți de treabă".

Polack trece prin dormitor, scrutează cele cincizeci de paturi, cuferele întredeschise.

Într-unul din ele se află un măr, patru centime şi un mic crucifix. Înhață crucea şi se întoarce agale spre patul lui Lefty.

„Hei, Lefty, am ceva pentru tine".

„Ce vrei să fac cu asta?"

„Poți să i-o dăruieşti maicii Catherine".

Lefty chibzuieşte. „Da... da... De unde ai luat-o?"

„Am şterpelit-o din cufărul lui Callahan. Dar n-o să scoată o vorbă, e deajuns să-i spui să-şi țină gura".

„Aş fi putut s-o şterpelesc de unul singur".

„Te-am scutit de osteneală".

Lefty izbucneşte în râs şi Polack e adoptat.

Totuşi, are şi obligații. Lui Lefty îi place să fumeze, şi după stingere poate să fumeze o jumătate de pachet fără să fie prins. Din două în două nopți, corvoada pentru țigările lui Lefty se pune în mişcare.

Seara, patru puşti se strecoară sub zidul orfelinatului şi doi dintre ei se cațără pe culme. Se lasă să cadă în stradă, o pornesc spre cartierul

comercial şi încep să se învârtească prin preajma unei tutungerii unde se vând şi ziare.

Polack intră în prăvălie şi se îndreaptă spre tejgheaua cu ţigări.

„Ce vrei, puştiule?” întreabă negustorul.

„Vreau... Alunecă o privire spre uşă. Dom'le, uitaţi-vă la băiatul acela care fură ziare!” Complicele său o ia la sănătoasa, urmărit de negustor. Polack înşfacă mai multe pachete de ţigări, dă cu tifla nevestei negustorului care ţipă ca din gură de şarpe şi o tuleşte în direcţia opusă.

Zece minute mai târziu băieţii se regăsesc în afara zidului orfelinatului. Unul îl împinge pe celălalt sus, pe zid, apoi cel rămas e apucat la rândul său de mâini şi tras în sus. Se furişează prin coridoarele pustii, îi înmânează lui Lefty ţigările şi se urcă în pat, la mai puţin de o jumătate de oră după ce au plecat în expediţie.

„Eh, un fleac”, şopteşte Polack vecinului său de pat.

Odată Lefty e prins fumând. Încălcările de disciplină deosebit de grave cer pedepse exemplare. Maica Agnes aliniază băieţii, unul după altul, în vreme ce Lefty e pus călare pe o bancă, cu fesele în sus. Toţi trebuie să defileze prin faţa vinovatului şi fiecare e obligat să-l pocnească, în trecere, cu palma peste posterior.

Numai că le e frică şi fiecare se mulţumeşte a-i da o uşoară pălmuţă. Maica Agnes e furioasă. „Trebuie să-l loviţi cu putere, strigă ea. Am să pedepsesc pe neascultători”

Cel căruia i-a venit rândul îi trage lui Lefty o lovitură slabă de tot şi maica Agnes îl pedepseşte pe refractar cu o lovitură de riglă la palmă. Rând pe rând copiii abia ating fundul lui Lefty şi întind mâna deschisă spre a-şi primi pedeapsa.

Maica Agnes e foarte tulburată. Rochia ei foşneşte ameninţător. „Loviţi-l!” strigă ea din nou.

Dar nimeni nu-i dă ascultare. Copiii defilează, îşi primesc lovitura de riglă şi se adună în cerc spre a asista la spectacolul oferit de Lefty, care râde ironic. După ce au defilat cu toţii, maica Agnes tace şi e limpede că şovăie; se întreabă dacă e cazul să reia operaţia. Dar capitulează şi le spune glacial să

treacă în sala de studii.

Pentru Polack lecția a fost grozavă. Admirația lui pentru Lefty nu mai cunoaşte margini. Nu se pricepe s-o exprime, dar scutură din cap.

„Ştii, Lefty e un băiat pe cinste”.

Doi ani mai târziu maică-sa îl aduce acasă.

Una din surorile mai mari s-a măritat şi doi dintre frați lucrează. Când părăseşte orfelinatul, primeşte o strângere de mână prietenească din partea lui Lefty.

„Eşti de-ai noştri, micuțule. La anu’, când ies de aici, te caut”.

Din nou în stradă, unde îl aşteaptă sporturi potrivite vârstei sale. Să călătorească gratis, cocoțat pe tampoanele tramvaielor, e o nimica toată, ciordeala din prăvălii e o sursă de venit. Adevăratul sport e să se agațe în spatele unui autocamion care goneşte cu toată viteza în afara oraşului şi-l plimbă zece-cincisprezece mile. Maică-sa îi găseşte de lucru într-o măcelărie; tot ce are de făcut, e să livreze carnea la domiciliul clienților; rămâne-acolo vreo doi ani.

Munca asta nu e întotdeauna lipsită de interes.

Când împlineşte treisprezece ani, una din cliente, căreia îi livrează un pachet cu carne, îl seduce.

„Oh, bună ziua, spune ea, deschizându-i uşa, eşti fiul doamnei... doamnei...”

„Fiul doamnei Czienwics, doamnă”.

„Da, o cunosc pe mama dumitale”.

„Unde pun carnea, doamnă?”

„Acolo”. El pune jos pachetul, se uită la femeie. „Cred că asta e tot”.

„Stai jos, trebuie să fii obosit”.

„Țț, am o grămadă de comenzi de livrat”.

„Stai jos”.

El o priveşte. „Da, bun, am să stau puțin”.

Odată treaba terminată, se simte ca şi cum i s-ar fi desăvârşit educația. Ştie de multă vreme că nu trebuie să ai încredere în oameni; cu femeile nu

avusese însă de a face. Acum e sigur că şi pe femei te poţi bizui tot atât de puţin ca şi pe nisipurile mişcătoare ale afacerilor încheiate pe încredere.

„Pleacă... Ei bine, la revedere. Spune-mi Gertrude”, Ea chicoteşte.

Nu s-a gândit la ea ca la o fiinţă care poartă un nume. Pentru Polack ea rămâne – chiar şi în această situaţie – o oarecare, o uşă unde a predat carne.

„La revedere, Gertie. Ne mai vedem noi”.

Abia după câteva ore descoperă cu limpezime avantajele, frumuseţile, amintirile copleşitoare ale actului consumat între ei – act pe care îl cunoaşte după nume de atâta vreme. O vede iarăşi a doua zi; în cursul acelei veri o vizitează foarte des.

Anii trec, Polack creşte, e foarte isteţ pentru vârsta lui, dar rămâne acelaşi. Schimbă ocupaţie după ocupaţie, măcelar, parlagiu, şofer pe o maşină particulară în North Side; în curând epuizează toate posibilităţile pe care i le oferă slujbele acestea ale căror limite le cunoaşte dinainte.

În 1941 la optsprezece ani, îl revede pe Lefty Rizzo la un meci de fotbal. Se aşază unul lângă altul. Lefty s-a îngrăşat, arată ea un om căruia îi merg toate în plin. Poartă o mustaţă care îl îmbătrâneşte cu opt ani şi pare de treizeci de ani.

„Ei, Polack, cum te descurci?”

„Încerc să mă procopsesc”.

Lefty râde. „Glumeţ, ca întotdeauna, măi Polack. De ce n-ai încercat să dai de mine? Poate ţi-aş fi găsit ceva”.

„Drept să spun, nu m-am gândit”. (Adevărul e altul. Polack se conduce după un cod nescris. Când unui prieten îi merge bine, nu-i cere nimic, lasă-l pe el să-ţi facă o prppunere.)

„Ei bine, aş putea să-ţi dau de lucru”.

„Hei, Novikov, rus puturos, mult mai ai de gând să tragi peste poartă!” strigă Polack unuia dintre jucători. Îşi priponeşte picioarele pe banca din faţă. „Ce-ai spus?”

„Aş putea să-ţi dau de lucru”.

Polack se strâmbă, ţuguie buzele. „Poate facem o treabă”, spune el cu nepăsare.

Îşi cumpără un automobil în rate, plăteşte acontul din economiile realizate în primele două luni. După masa de seară dă o raită prin cofetării şi frizerii ca să strângă biletele şi mizele loteriei clandestine. După ce îşi încheie turneul, predă lui Lefty banii şi biletele, apoi se retrage în apartamentul său, prost mobilat. Încasează o sută de dolari, pe săptămână, pentru treaba asta.

Într-o noapte se întâmplă ceva.

„Hei, Al, ce mai faci? Se sprijină cu coatele de tejghea, îşi alege două ţigări de foi de bună calitate. (Mută ţigara de foi dintr-un colţ al gurii în celălalt.) Ce mai e nou?”

Al, un bărbat între două vârste, împinge spre el un săculeţ cu mărunţiş. „Hei, Polack, e un tip care vrea să i se achite banii. Numărul său a ieşit câştigător”.

Polack ridică din umeri. „De ce nu-i spui acestui domn norocos că mâine Fred o să fie aici cu paralele?”

„I-am spus, dar nu vrea să mă creadă. Uite-l”. (Un individ slăbănog, amărât, cu nasul roşu şi ascuţit).

„Ce s-a întâmplat, prietene?” întreabă Polack.

„Ştiţi, nu fac gălăgie, dom’le, nu vreau să iasă cu cafteală, dar numărul meu a ieşit şi am pretenţia să mi se dea banii”.

„Încetişor, prietene, lasă-ne să răsuflăm puţin. Face semn cu ochiul către patronul prăvăliei. Prea îţi sare muştarul”.

„Ascultă, dom’le, nu vreau decât banii mei. A ieşit numărul 572, nu-i aşa? Uitaţi-vă la biletul meu”. (Doi puştani care au venit după zaharicale le urmăresc cu mult interes discuţia; Polack îl aplică pe individ de braţ.)

„Să intrăm aici şi să stăm puţin de vorbă. (Împinge uşa după el.) Bun, ai câştigat, mâine o să ţi se plătească. Avem un om care strânge banii şi altul care plăteşte câştigătorilor. Suntem o afacere serioasă, n-avem de-a face numai cu biletul dumitale”.

„Cine-mi garantează că o să mi se plătească mâine?”

„Cât ai mizat?”

„Trei cenţi”.

„Ai câştigat douăzeci şi unu de dolari, nu-i aşa? Crezi că din cauza asta o

să dăm faliment? Râde. Ai să-ți primeşti banii, nene”. (Celălalt îi pune mâna pe braț.)

„Aş vrea astă-seară, dom’le, mor de sete”.

Polack oftează. „Na, ține, nenişorule, un dolar. Mâine, când o să-ți plătească Fred, spune-i să-ți oprească un dolar”.

Individul ia dolarul, îl priveşte cu îndoială. „Vrei să scapi de mine, dom’le”.

„Da, nenişorule, da”. (Îi dă mâna la o parte, iese din prăvălie, se urcă în maşină). În timp ce conduce, clatină din cap. Un dispreț profund fermentează înăuntrul lui.

Pleavă, oameni de nimic. Un biet nenorocit care câştigă douăzeci şi unu de dolari şi care crede că o să ne ascundem pe sub mese ca să nu-l plătim. „Doamne, vai de capul lui, nenorocitul, chirăie atâta pentru douăzeci şi unu de dolari”.

„Bună ziua, mamma, ce mai faci, ce mai face drăguța lui Casimir?”

Maică-sa aruncă o privire bănuitoare prin uşa întredeschisă şi, după ce l-a recunoscut, îl lasă să intre.

„Nu te-am mai văzut de o lună, fiule”, spune ea în poloneză.

„Două săptămâni, o lună, e vreo deosebire? Sunt întotdeauna prin apropiere, nu-i aşa? Ți-am adus bomboane. (Când observă privirea şovăitoare a maică-sii, încruntă sprâncenele.) Nu ți-ai pus la punct încă dinții?”

Ea ridică din umeri. „Am făcut unele cumpărături”.

„Pentru numele lui Dumnezeu, mă, când ai să ți-i faci odată?”

„Am cumpărat materiale de rochii”.

„Iar pentru Mary, nu?”

„O fată nemăritată trebuie să se îmbrace”.

„Oh! (Mary tocmai intră pe uşă şi îl salută cu răceală.) Ce mai faci, nevolnico?”

„Casimir, gura!”

El îşi ciupeşte bretelele. „De ce dracu’ nu te măriți, s-o mai laşi pe mă în pace?”

„Fiindcă toți bărbații sunt ca tine, cu ochii după muieri”.

„Vrea să se călugărească”, spune maică-sa.

„Ei, drace, călugăriță. O cântăreşte din ochi. ***Călugăriță!”***

„Steve crede că ar fi bine”.

El îi cercetează cu nepărtinire fața îngustă, tenul smead, cearcănele gălbui. „Da, poate că ar fi bine”. Din nou, simte un dispreț amestecat cu o undă de compătimire. „Ştii, mamma, sunt un tip norocos”.

„Eşti un escroc, zice Mary”.

„Taci, spune mama. Bravo, fiule, e bine dacă ai noroc”.

„Ah”. (Îi e ciudă pe el. E idiot să spui că ai noroc).

„Du-te, călugăreşte-te... Ce mai face Steve?”

„Munceşte din greu. Mickey, ăl mai mic din copiii lui, a fost bolnav”.

„Am să trec să-l văd zilele astea”.

„Ar fi bine să fiți mai apropiați unii de alții, copii”. (Doi au murit, ceilalți sunt căsătoriți, în afară de Mary şi de Casimir.)

Da. Polack a plătit chiria apartamentului; el i-a oferit maică-sii şervețelele de dantelă, fotoliul cel nou, sfeşnicele de pe birou. Dar totul miroase a mizerie. „Ah, e dezgustător”.

„Ce anume, Casimir?”

„Nimic, mamma. Acum trebuie s-o iau din loc”.

„Abia ai venit”.

„Ştiu. Poftim, ține ceva bani. Şi aranjează-ți dinții, pentru numele lui Dumnezeu!”

„La revedere, Casimir”. (A vorbit Maria.)

„Da, la revedere, mititico. O priveşte din nou. Călugăriță, hai? Bun. Noroc, mititico”.

„Mulțumesc, Casimir”.

„Uite, ține câțiva bănuți şi pentru tine. Hai, ia-i”. Îi strecoară banii în mână, se furişează pe uşă şi coboară scara în fugă. Câțiva copii încearcă să-i smulgă alămurile strălucitoare de la maşină şi el îi ia la goană. Nu-i mai rămân decât treizeci de dolari. Nu prea mult ca să o ducă trei zile, şi în ultima vreme cam pierde la partidele de poker de la Lefty.

Ridică din umeri. La cărți e firesc să câştigi şi să pierzi.

O dă jos pe micuța brunetă de pe genunchii săi şi se îndreaptă agale spre Lefty şi spre şmecherul din banda lui Kabriskie. Orchestra, alcătuită din patru muzicanți, aranjată pentru serată, cântă încet; ici, colo băutura a început să se prelingă pe mese.

„Ai nevoie de mine, Lefty?”

„Faceți cunoştință. Wally Boletti”. Se salută, sporovăiesc puțin.

„E un băiat fain”, spune Lefty.

„A'ntâia”.

Kabriskie are nevoie de cineva care să îmboldească la „lucru” pe fetele din partea sudică a sectorului său.

„De asta are nevoie, hm?”

„Da”.

Chibzuieşte un minut. (Din asta ies parale, nu glumă, mai mult decât la loterie, şi grozav avea nevoie, dar...) „E o chestie cam primejdioasă”, mârâie el. (O schimbare neînsemnată în politica locală, o maşinație din partea altui sector, şi el ar trage toate ponoasele.)

„Ce vârstă ai, Polack?”

„Douăzeci şi patru de ani”, minte el.

„Al naibii de tânăr”, spune Wally.

„Vreau să mai chibzuiesc puțin”, spune Polack. Pentru prima oară în viață nu se simte în stare să ia o hotărâre.

„Nicio grabă, nu ştiu însă dacă săptămâna viitoare locul o să mai fie liber”.

„Ei bine, atunci cu atât mai rău pentru mine”.

Numai că a doua zi, în vreme ce el mai şovăie încă, primeşte ordinul de mobilizare. Înjură furios. Pe Madison Street locuieşte un tip care poate să-ți facă rost de o scutire; îi telefonează.

Dar în drum spre acesta, Polack se răzgândeşte.

„Ah, la dracu', norocul e schimbător”. Face stânga-mprejur şi se întoarce acasă. În mintea lui îşi face loc o adâncă uimire.

„Asta e ceva”, mormăie el.

Dar nu e aşa, Polack n-a auzit niciodată vorbindu-se de acel ***deus ex machina;*** formula asta e cu totul nouă pentru el.

„Pui la cale o afacere, o examinezi pe toate fețele, şi când ți-e lumea mai dragă, îți cade ceva pe cap, de-ți răstoarnă toate planurile. Zâmbeşte. Dar mă descurc eu din toate”.

Uimirea sa scade. „Chiar dacă ți se încurcă socotelile, poți să ieşi basmă curată. Însă cu o condiție, să caşti bine ochii”.

BIIIIIP. Apasă pe claxon şi trece în trombă pe lângă un autocamion.

9

Câteva ore mai târziu, spre amiază, la o depărtare de mai multe mile, brancardierii se luptau cu povara lor. Îl căraseră pe Wilson toată dimineața, prin arşița metalică a soarelui tropical; forța, voința, li se scurgeau din corp odată cu transpirația. Înaintau, abrutizați, sudoarea îi orbea, limba li se lipea de cerul gurii uscate, picioarele abia îi mai țineau. Căldura se revărsa de pretutindeni, sclipea deasupra ierbii, se învolbura în jurul lor, căpătând consistența potolită a apei sau a uleiului. Aveau impresia că fâşii de catifea fierbinte le înfăşura capul, că respirau un aer supraîncălzit – un amestec combustibil care amenința să le explodeze în plămâni. Se târau pas cu pas, cu capul bâțâind pe umeri, şi scoțând nişte sunete nearticulate, care le zgâriau gâtlejul. După câteva ore de mers în felul acesta, li se părea că umblă printr-o pădure de flăcări.

Îl cărau pe Wilson ca şi cum s-ar fi luptat cu o stâncă, opintindu-se din greu cincizeci, o sută sau chiar două sute de yarzi, mişcându-se grăbit şi încordat, ca nişte hamali care mută un pian; din când în când lăsau targa jos şi rămâneau în picioare nemişcați, trăgând anevoie în piept puținul aer respirabil rămas sub bolta de plumb topit a cerului. Țintuiți, înlănțuiți parcă de brancardă, şi înfricoşați de ispită unui popas prelungit, îşi reveneau după un minut şi o porneau iarăşi, străbătând o nouă şi scurtă etapă, prin ierburile verzi, ori peste colinele gălbui care se desfăşurau la infinit. La urcuşuri se poticneau, încremeneau fără să dea drumul poverii, incapabili să-şi mai mişte picioarele, apoi se încordau, înaintau câțiva paşi, şi se opreau iarăşi, schimbând priviri năuce.

La coborâşuri, efortul de a se frâna, de a nu se lăsa târâți la vale într-o fugă dezordonată, făcea să le tremure coapsele, în vreme ce cârceii parcă le înnodau muşchii pulpelor, dându-le ghes să se arunce în iarbă şi să rămână ca morți, tot restul zilei.

Wilson îşi recăpătase cunoştința şi suferea cumplit. Orice zdruncinătură îi smulgea gemete, şi zvârcolelile sale neîncetate dezechilibrau brancarda, silindu-i să se poticnească. Resimțeau usturător înjurăturile cu care îi împroşca din când în când. Țipetele şi urletele lui şerpuiau prin valurile de

arşiță copleşitoare, îmboldindu-i să parcurgă iarăşi câțiva yarzi.

— Fire-ați ai dracului să fiți, credeți că nu văd? Ce dracu', nu puteți fi mai cu băgare de seamă? Uitați că sunt rănit, mă scuturați de-mi răscoliți tot puroiul din mațe; anume-o faci, Stanley, ca să mă doară. E cel mai urât lucru să te porți aşa cu un camarad...

Glasul i se ascuțea, devenea tot mai arțăgos. Ici colo, un hop mai brusc îi smulgea un urlet.

— Dumnezeii ei de viață, lăsați-mă singur. Durerea, căldura, îi înnebuneau; scâncea ca un copil. Eu nu v-aş fi făcut ce-mi faceți voi mie.

Zăcea întins pe spate, cu gura căscată, cu răsuflarea țâşnind din cavitatea uscată a gâtlejului, ca aburul ce iese vibrând prin ciocul unui ceainic.

— Au, încet, fir-ar să fie, încet!

— Facem şi noi ce putem, bombănea printre dinți Brown.

— Să nu vă scrântiți degetele. N-o să uit asta. Dumnezeii mamii ei de treabă!

Şi iarăşi se trudeau vreo sută de yarzi, puneau jos brancarda, şi se uitau prosteşte unii la alții.

Rana lui Wilson palpita dureros. Muşchii abdominali îl dureau; lupta-i neîncetată împotriva suferinței îl istovea, iar febra îi storcea toată umezeala din trup.

În arşița soarelui membrele i se făcuseră grele ca plumbul, iar gâtlejul şi pieptul congestionat i se uscaseră cu desăvârşire. Resimțea dureros orice zdruncinătură a brancardei. Se simțea sleit, de parcă s-ar fi războit câteva ore de-a rândul cu un adversar mult mai vânjos decât el. Adeseori ajungea în pragul pierderii cunoştinței, dar era de-ajuns o mişcare bruscă a brancardei spre a-l readuce cu violență în fire. Atunci îl podideau lacrimile. Cu dinții încleştați, se încorda în aşteptarea următoarei zdruncinături, care îi stârnea junghiuri ascuțite în rană şi îi râcâia nervii surescitați. I se părea că brancardierii îl fac să sufere cu tot dinadinsul şi îi ura cumplit, tot aşa cum ai urî de pildă o mobilă de care te-ai lovi la picior.

— Brown, eşti un ticălos.

— Gura, Wilson! se răstea Brown.

Brown înainta clătinându-se; degetele i se desprindeau încetul cu încetul

de pe mânerul brancardei. Când simțea că e gata să scape brancarda, comanda:

— Lăsați-i jos. Îngenunchea apoi lângă Wilson, își masa uşor mâna, şi încerca să-şi recapete suflul. Linişteşte-te, Wilson, facem tot ce putem, gâfâia el.

— Brown, eşti un ticălos, mă zdruncini înadins.

Lui Brown îi venea să plângă sau să-l ia la palme. Băşicile de pe picioare i se spărseseră, sângerau înăuntrul bocancilor şi îl chinuiau la popasuri, când începeau să se facă serios simțite.

Nu şi-ar mai fi continuat drumul, dar sub privirea oamenilor se trezea mormăind:

— Hai, înainte, băieți!

Înaintară astfel timp de mai multe ore, târându-se prin potopul de raze fierbinți ale soarelui de amiază. Voința, hotărârea lor se dezagregau lent, iremediabil. Se luptau cu arşița orbitoare, uniți în silă de aceeaşi istovire, de aceeaşi furie. Ori de câte ori vreunul din ei se poticnea, ceilalți îl urau pentru povara sporită care le frângea brațele, în timp ce gemetele lui Wilson îi smulgeau din apatie, făcându-i să tresară parcă sub o lovitură de bici. Treptat, se afundau într-o deznădejde fără margini. Din când în când, un val de greață le încețoşa vederea. Pământul li se întuneca înaintea ochilor şi un gust amar de fiere le umplea gura. Mergeau înainte, năuci, abrutizați, suferind mai mult decât Wilson. Oricare din ei şi-ar fi schimbat bucuros locul cu al rănitului.

La ora unu Brown ordonă un popas. Picioarele îi erau țepene ca lemnul şi îi venea să leşine. Îl lăsară pe Wilson la soare şi se aruncară la pământ în jurul lui, rămânând cu fața în jos, hăpăind aerul cu gurile larg deschise. Colinele sclipeau în căldura după-amiezii, reflectându-şi strălucirea dintr-un versant de colină într-altul. Aerul părea să fi încremenit. Din când în când Wilson aiura, bolborosind vorbe fără şir, dar nu-i mai dădeau atenție. Popasul nu-i mai destindea; toate durerile înăbuşite urcau la suprafață, luându-i cu asalt. Năpădiți de grețuri, de spasme periodice, erau cuprinşi de fiori, de parcă li s-ar fi scurs din corp toată căldura; lâncezeau aproape leşinați, uitând de scurgerea apăsătoare, flască, a timpului.

Cam după vreo oră Brown se sculă în capul oaselor, înghiţi câteva tablete de sare comprimată şi goli aproape jumătate din conţinutul bidonului său de apă. Sarea îi gâlgâi neplăcut în stomac, dar se simţi ceva mai uşurat. Când se ridică spre a se apropia de Wilson, picioarele sale îi părură străine, ca ale unui convalescent care părăseşte aşternutul după o boală lungă.

— Cum te mai simţi, băiete? întrebă el.

Wilson înălţă ochii. Cu un gest nesigur, îşi duse degetele la cap şi dădu la o parte batista udă de pe frunte.

— Brown, mai bine m-aţi lăsa dracului, se văită el slab.

În ultima oră, oscilaţiile dintre veghe şi delir îl sleiseră; acum zăcea vlăguit pe brancardă. Wilson îşi zicea că nu are niciun rost să continue drumul. Era mulţumit să rămână pe loc. Nu se gândea la consecinţe. Ştia doar atât, că nu mai vrea să fie cărat, că nu se mai simte în stare să îndure ucigătoarele zdruncinături ale brancardei.

Pentru Brown, ispita era mare; atât de mare, încât nu cuteza să creadă că Wilson vorbise cu adevărat.

— Ce tot spui, măi frate?

— Lăsaţi-mă, băieţi, lăsaţi-mă singur.

Lacrimi de slăbiciune îi umplură ochii. Clătină din cap vag, ca şi când toate acestea n-ar fi avut nicio legătură cu el. Întârziaţi din pricina mea, plecaţi, lăsaţi-mă.

Din nou totul i se încâlcea în cap; i se părea că se aflau în patrulare şi că îi ţinea în loc cu boala lui.

— Cu văicărelile tale ne dezumfli pe toţi, zise Brown.

Stanley se apropie de Brown.

— Ce vrea? Să-l lăsăm?

— Da.

— Crezi că s-ar putea?

Brown reuşi să se înfurie.

— Dumnezeii tăi, Stanley, ce dracu' ţi-a venit?

Dar şi pentru el tentaţia rămânea încă mare. O nemărginită oboseală îi năpădise trupul; nu mai avea chef să continue.

— Haideţi, să mergem, zbieră el. Îl zări pe Ridges adormit pe jos şi îl apucă

turbarea. Hai, Ridges, nu încetezi odată să tragi la aghioase?

Ridges se deşteptă încet, fără grabă.

— M-am odihnit puțin, asta e tot, se plânse el cu blândețe. A fost de altfel vorba să ne odihnim... Se ridică, îşi strânse centironul şi se apropie de brancardă. Bun, sunt gata.

Se puseră din nou în mişcare, dar popasul care abia se terminase le făcuse măi mult rău. Îndemnurile lăuntrice, încordarea care în lipsă de ceva mai bun îi mânase până acum, dispăruseră. După câteva sute de yarzi se simțiră tot atât de obosiți ca şi înainte de haltă; zăpuşeala îi amețea, le sporea slăbiciunea. Wilson, gemea aproape fără încetare.

Vaietele sale îi înnebuneau. Se simțeau neputincioşi şi neîndemânatici. Suferințele rănitului păreau să se infiltreze în brațele lor prin mânerele brancardei şi se crispau cuprinşi de un simțământ de vinovăție ori de câte ori Wilson horcăia. În prima jumătate de milă, cât timp mai avură ceva suflu, se ciondăniră într-una. Orişice ar fi făcut, se enervau unii împotriva altora şi se luau mereu la harță.

— La dracu', Goldstein, nu poți să fii mai atent? zbiera Stanley după o zguduire neaşteptată.

— De ce nu eşti tu mai atent?!

— Decât să vă certați, mai bine ați face o treabă mai bună, bombănea Ridges.

— Ah, gura! striga Stanley.

Şi Brown intervenea.

— Stanley, vorbeşti mai mult decât trebuie. Pune şi tu umărul la treabă!

Continuau să se opintească, furioşi unii pe alții. Wilson începu iar să bolborosească şi ei îl ascultau îndobitociți.

— De ce nu mă lăsați? Un om care nu se mai poate stăpâni şi se scapă pe el, nu mai e bun de nimic. Nu fac decât să vă țin pe loc. Lăsați-mă, asta e tot ce vă cer. O să mă descurc şi fără voi, nu vă faceți sânge rău pentru mine. Lăsați-mă. ***Lăsați-mă odată, vă spun.***

Vorbele lui le împungeau parcă umerii, le coborau în vârful degetelor şi îi făceau să-şi descleşteze degetele de pe mânerele brancardei.

— Ce dracu' tot îndrugi? gâfâia Brown.

Fiecare din ei se războia cu propriul său demon.

Goldstein se împiedică şi Wilson începu să ţipe.

— Goldstein, eşti un ticălos, ai făcut înadins, te-am văzut, eşti un nevolnic. Saltul brancardei îi aminti că mânerul din partea dreaptă din faţă era ţinut de Goldstein şi rostirea numelui acestuia îi trezi o seamă de amintiri. „Goldstein ăsta nu e bun de nimic, nu e în stare nici să tragă o duşcă de băutură”. Chicoti slab şi câteva picături de sânge opac se ridicară din adâncurile secătuite ale pieptului său. „Fir-ar să fie, bătrânul Croft n-a ştiut niciodată că l-am şmecherit cu un bidon”.

Cu ochii în pământ, Goldstein mergea în neştire, clătinând din cap cu mânie. „Nu uită niciodată, goimii, nu uită niciodată”, îşi repeta el. Se simţea singur, împotriva tuturor. Înţelegea oare Wilson ce făceau oamenii pentru el?

Ceva mai potolit, Wilşon asculta gâfâielile lor repezite. Îşi dădeau atâta osteneală pentru el. Acest gând îi lumină deodată mintea, apoi se pierdu, lăsându-i doar emoţia acelei revelaţii.

— Măi băieţi, ştiu ce mult faceţi pentru mine, dar nu e nevoie să vă mai obosiţi. Lăsaţi-mă, asta e tot ce vă pot spune.

Nu primi însă niciun răspuns şi asta îl supără grozav.

— Lua-v-ar dracu’, lăsaţi-mă odată!

Scâncea, ca un copil cuprins de fierbinţeală.

Lui Goldstein îi venea să dea drumul brancardei. „Spune că ar trebui să-l lăsăm”, gândi el. Dar îndată după aceasta, cuvintele lui Wilson îl tulburară adânc. Căldura şi oboseala îl împiedicau să chibzuiască la rece, şi gândurile îi ţâşneau smucit, ca nişte reacţii musculare. „Nu putem să-l lăsăm, îşi zise el, o face din generozitate”, apoi nu se mai putu gândi decât la durerile sporite din braţe şi suferinţa care îi înnoda fiecare muşchi al trupului.

Wilson îşi frecă limba de marginea uscată a dinţilor.

— Oh, băieţi, mi-e sete, scânci el.

Se zvârcoli pe targă, înălţând capul spre cerul scânteietor, de plumb topit; simţea în gâtlej făgăduinţa unei fericiri nemărginite. Într-o clipă urmau să-i dea apă, iar focul care-i chinuia limba şi cerul gurii avea să se potolească.

— Haideţi, daţi-mi să beau, mormăi el. Daţi-mi puţină apă.

Abia îl mai ascultau. În tot cursul zilei nu încetase să le ceară apă; nici nu

mai dădeau atenție bolboroselilor sale. Lăsă capul să-i cadă iar, rostogolindu-şi limba încărcată prin cavitatea aridă a gurii. Puțină apă, behăi el. Aştepta cu răbdare, luptând împotriva amețelii care părea să-l învârtească pe targă. Doamne, fir-ar să fie, dați-mi puțină apă!

— Linişteşte-te, Wilson, mormăi Brown.

— Apă, fire-ați ai dracului să fiți!

Stanley se opri, clătinându-se pe picioare. Oamenii puseră jos brancarda.

— Dă-i puțină apă, pentru numele lui Dumnezeu! strigă el.

— Nu se dă apă unui om rănit la burtă, se împotrivi Goldstein.

— Ce ştii tu!?

— Nu se poate să-i dăm apă, zise Goldstein. L-ar ucide.

— Nu mai e apă, şopti Brown.

— Ah, mă umpleți de scârbă! mugi Stanley.

— Puțină apă nu i-ar face rău lui Wilson, mormăi Ridges. Simțea o undă de surprindere şi de dispreț. „La fel se moare şi cu apă şi fără apă”. Se întrebă de ce făceau atâta gălăgie pentru o nimica toată.

— Brown, zise Stanley, întotdeauna te-am socotit căcăcios. Nu vrei să-i dai un pic de apă unui rănit. Se împleticea în lumina arzătoare a soarelui. Ai şi tu un camarad, ca Wilson, şi nu ai curaj să-i dai o picătură de apă, fiindcă aşa a spus un doctor oarecare.

Cuvintele sale ascundeau o groază pe care refuza s-o recunoască, în ciuda epuizării, ştia că se face vinovat de rea-credință şi că este primejdios să-i dea lui Wilson de băut. Se sustrase însă de la această răspundere, manifestând o indignare virtuoasă.

— Uite ce pățeşti când încerci să uşurezi suferințele unui camarad! spuse el. Ei, drăcia dracului, ții cu tot dinadinsul să-l chinuieşti, Brown? îl îmboldea un fel de agitație, de grabă. Dă-i să bea, ce te costă?

— Ar fi o crimă, zise Goldstein.

— Ține-ți gura, jidan puturos, îl repezi Stanley furios.

— Îți interzic să-mi vorbeşti pe tonul ăsta, vorbi Goldstein ascuțit.

Tremura de mânie, fiindcă dincolo de indignarea sa răsărea amintirea strivitoare a atitudinii atât de prietenoase, adoptată de Stanley în ajun. „Nu poți avea încredere în nimeni”, gândea el cu un fel de plăcere amară. Cel

puțin, de data asta căpătase o anumită certitudine.

— Ajunge, interveni Brown. Haideți, la drum.

Fără să le mai dea răgaz, apucă unul din mânerele brancardei şi le făcu semn şi celorlalți să treacă la posturile lor. Se urniră iar, împleticindu-se, în strălucirea orbitoare a soarelui.

— Dă-mi apă, se tângui Wilson.

Stanley încremeni din nou.

— Să-i dăm apă, să înceteze odată chinul ăsta.

— Gura, Stanley! se răsti Brown, făcându-i semn cu mâna rămasă liberă. Ia-o din loc şi taci.

Stanley îi aruncă o privire ucigătoare. În ciuda sfârşelii, nutrea față de Brown o ură necuprinsă.

Gândurile lui Wilson prinseră iarăşi să se învârtească în jurul suferințelor sale. Apoi se pierdea, uitând şi de el, şi de zdruncinăturile brancardei. Senzațiile trecute prin filtrul delirului se scurgeau de-a lungul trupului. Simțea zvâcnetele rănii şi vedea cu ochii minții burghiul care îi sfredelea stomacul, se oprea, apoi pornea din nou. „Ahhhhrr". Se auzi gemând, fără să-şi simtă glasul ieşind din gâtlej. Îi era cumplit de cald. Câteva minute avu impresia că pluteşte pe aripile unei brancarde; explora cu limba rădăcina dinților în căutarea vreunei urme de umezeală. Era convins că picioarele îi luaseră foc şi le îndoia, le freca între ele, vrând parcă să înăbuşe flacăra care le mistuia. „Stinge-le, stinge-le", mormăia el din când în când.

Simți o nouă zvâcnire, familiară, grabnică. Un junghi îl împunse în vintre şi sudoarea de pe frunte se comprimă în picături. Wilson se împotrivi nevoii, luptând ca un copil care se teme de pedeapsă, apoi cedă impulsului mațelor şi se lăsă în voia plăcerii de a se deşerta. Se afla din nou în fața gardului dărăpănat care împrejmuia casa părintească şi soarele meridional îl distila în şale o sensualitate molatecă. „Hei, negrişorule, cum se numeşte catârul tău?" mormăi el printre dinți, mulțumit şi uşurat, chicotind fără vlagă. Mâna sa apucă marginea brancardei şi, întorcând capul, urmări din ochi pe tânăra negresă. Femeia de lângă el îi mângâia pântecele. „Woodrow, întotdeauna scuipi înainte de a te pişa?"

— Asta poartă noroc, bolborosi el cu glas tare, încercând să-şi golească

bâşica. Dar alt junghi, ascuţit, sfâşietor, îi străpunse şalele. Îşi aminti, sau cel puţin carnea îşi aminti, de greutatea cu care urina, şi muşchii i se înnodară. Viziunea dispăru, lăsându-l conştient, tulburat şi perplex – pentru prima oară conştient de halul de murdărie în care se bălăcea. Îşi închipui starea de putrefacţie a măruntaielor sale şi îl năpădi o mare amărăciune, „De ce dracu' mi s-a întâmplat tocmai mie una ca asta? Ce legătură are cu dragostea?" Înălţă capul, murmurând:

— Brown, crezi că rana asta o să mă scape de puroiul din burtă?

Dar nimeni nu-i răspunse şi Wilson căzu iarăşi pe spate, chibzuind la boala sa. Îl obseda un lanţ de amintiri neplăcute şi brusc redeveni sensibil la hurducăturile brancardei, la suferinţa de a rămâne culcat pe spate ore de-a rândul. Încercă să se întoarcă pe-o parte, dar renunţă, fiindcă era prea dureros. S-ar fi zis că cineva îl apăsa pe burtă.

— Plecaţi! strigă el.

Apoi îşi aminti de greutatea care îl strivea. Acum câteva săptămâni, când japonezii încercaseră să treacă râul şi el îi aşteptase cu mâinile pe mitralieră, resimţise aceeaşi apăsare în piept şi în stomac.

„Noi – venim – căutăm – voi". Cu vorbele astea îl provocaseră pe Croft şi pe el. Acoperindu-şi faţa cu mâinile, începu să tremure.

— Trebuie să-i oprim, băieţi, uite-i că vin, gemu el, agăţându-se strâns de targă. Banzaiiiiiiai aaiiiiiai! urlă el, sunetele gâlgâindu-i în gâtlej. ***Haide. Recunoaşterea, sus, sus, aici!***

Brancardierii se opriră, punând jos targa:

— Ce tot trăncăneşte? întrebă Brown.

— Nu-i văd, nu-i văd. Unde dracu' sunt rachetele? mugea Wilson. Strângea cu mâna stângă mânerul mitralierei, ţinând arătătorul pe trăgaci. Cine e la cealaltă mitralieră? Nu pot să-mi amintesc.

Ridges dădu din cap.

— Vorbeşte despre atacul japonez de pe râu.

Ceva din panica lui Wilson se comunică şi celorlalţi. Goldstein şi Ridges, care fuseseră de faţă la atac, se uitară stingheriţi la Wilson. Avură impresia că întinderile vaste şi golaşe ale colinelor căpătaseră deodată o înfăţişare sinistră.

— Sper că n-o să dăm peste japonezi, rosti Goldstein.

— Nicio grijă, zise Brown.

Îşi şterse năduşeala care-i cădea în ochi şi scrută slăbit depărtările.

— Nu e nici ţipenie prin apropiere, gâfâi el.

Îl cuprinse o senzaţie de neputinţă, de disperare. Dacă ar cădea într-o ambuscadă... Îi veni iar să plângă. I se cerea prea mult, şi el se simţea atât de slăbit. Un vârtej de greaţă îi dilată stomacul şi râgâi în gol, uşurat oarecum de sudoarea rece care-i îmbrobona trupul. Nu putea lăsa totul baltă.

— Trebuie să plecăm la drum, băieţi, se pomeni el vorbind.

Wilson abia putea să mai vadă pe sub batista care i se lăsase pe ochi. Ţesătura de bumbac, de culoare măslinie, fura din soare nuanţe galbene combinate cu pete negre care păreau să-i pătrundă în creier. Avea senzaţia că se înăbuşea din lipsă de aer. Din nou mâinile lui începură să bâjbâie în jurul capului.

— Fâr-ar afurisit să fie, strigă el zbătându-se, să-i urnim din loc pe japonezii ăştia dacă Vrem să ne alegem cu câte-o amintire frumoasă. Începu să se zbată din nou pe brancardă. Cine mi-a pus sacul ăsta în cap? Red, ai făcut o glumă proastă unui prieten. Nu văd nimic în porcăria asta de peşteră, ia-l pe japonez de pe capul meu!

Batista îi alunecă pe nas şi Wilson clipi în lumina soarelui, apoi închise pleoapele.

— Fiţi atenţi la şarpele ăla! urlă el, crispându-se din tot trupul. Red, nimereşte-l, ţinteşte bine, ţinteşte bine.

Mormăi ceva neînţeles, apoi trupul i se destinse.

— Să ştiţi, un tip mort seamănă cu o spată de berbec împuţită.

Brown îi aşeză batista la loc şi Wilson începu să se zvârcolească.

— Nu pot să respir. Fir-ar să fie, trag în noi, tu ştii să înoţi, Taylor. Dumnezeii mamii lor, lasă-mă să trec după barcă!

Brown se înfioră. Wilson vorbea despre invazia de la Motome. Brown se vedea din nou înăbuşindu-se cu apa sărată, retrăia groaza finală, amestecată cu renunţarea, izvorâtă din acceptarea morţii. Sfârşeala care-l stăpânea îl făcu să aibă impresia, o frântură de secundă, că înghiţea cantităţi mari de apă, încercând aceeaşi surprindere vagă de a constata că

nu se poate opri să nu bea cu nesaţ: apa îi aluneca pe gât cu o mişcare şi o voinţă proprii ei.

„Iată unde se află pricina”, gândi el cu amărăciune. Memoria dădea frâu liber panicii şi slăbiciunilor. Învăţase că huruitul vijelios al războiului îl lăsa dezarmat; nu reuşea să se elibereze de aceste amintiri. În ciuda sfârşelii sale îşi repeta cu îndărătnicie că trebuia să-l scoată pe Wilson la liman, deşi nu-i mai venea nici lui să creadă.

Brancardierii îşi continuară drumul toată după-amiaza. Pe la ora două începu, să plouă şi terenul deveni noroios. La început, ploaia le păru o binefacere; le domolea carnea care îi frigea, îşi mişcau degetele de la picioare în glodul care se infiltra în bocanci. Umezeala veşmintelor era agreabilă. Câteva minute le plăcu răceala lor. Dar pe măsură ce ploaia se înteţea, solul devenea tot mai moale, iar uniformele începeau să se lipească neplăcut de piele. Alunecau în noroi, iar bocancii îngreunaţi se înfundau la tot pasul în clisă. Erau prea istoviţi, prea năuciţi pentru a băga de seamă de la început diferenţa, dar după o jumătate de oră mersul li se încetini nespus. Picioarele îşi pierduseră toată puterea; li se întâmpla să rămână pironiţi într-un loc câteva minute în şir, deoarece nu mai erau în stare să-şi coordoneze mişcarea coapselor şi a picioarelor. La urcuşuri, abia dacă mai făceau câte un pas sau doi, apoi se opreau, privindu-se prosteşte, gâfâind, împotmolindu-se în noroi. După fiecare cincizeci de yarzi se odihneau puţin, apoi se târau mai departe.

Soarele apăru din nou, învăpăind iarba kunaï şi uscând pământul, a cărui umezeală se evaporă sub forma unor inerţi nori de ceaţă. Oamenii gâfâiau, trăgeau în piept câte o gură de aer greoi şi jilav, scrâşneau, sughiţau în vreme ce povara îi trăgea treptat, iremediabil, în jos. Când plecau ta, drum, îl purtau pe Wilson la nivelul mijlocului lor, dar după treizeci sau patruzeci de yarzi greutatea lui îi încovoia într-atât, încât targa aproape că ştergea pământul. Iarba îi împiedica, li se agăţa de picioare, le stăvilea mişcările, le biciuia obrazul. Înaintau din greu, cu disperare şi cu furie, şi când aceste imbolduri începeau să se epuizeze, se opreau vlăguiţi.

În jurul orei trei făcură un nou popas, ceva mai lung, sub un copac stingher! O jumătate de oră nimeni nu scoase un cuvânt, dar în ciuda

toropelii în care căzuseră, erau răscoliți de cele mai puternice emoții. Culcat pe burtă, Brown își privea mâinile crunt bășicate, mânjite de sângele coagulat scurs din numeroase rosături şi tăieturi redeschise. Deodată, îşi dădu seama că totul se sfârşise; evident, mai putea să se ridice, eventual să se mai târască o milă-două, măcinat de o intolerabilă agonie, dar ajunsese la capătul puterilor. Organismul lui nu mai funcționa normal; vărsa fără încetare de când se opriseră şi vederea i se împăienjenise. Din minut în minut îl copleşea un fel de leşin, întunecându-i vederea şi scăldându-i spinarea într-o transpirație înghețată. Extremitățile membrelor îi erau agitate, iar mâinile îi tremurau în aşa hal, încât nu era în stare să-şi aprindă o țigară. Îşi ura propria slăbiciune, îi ura pe Goldstein şi pe Ridges fiindcă rezistau mai bine decât el şi îl disprețuia pe Stanley, despre care credea că e mai istovit decât el însuşi. Amărăciunea se transforma într-un fel de milă față de propria sa nenorocire – şi era furios pe Croft, fiindcă nu-i dăduse decât trei oameni. Croft ştia desigur că misiunea lor era irealizabilă.

Stanley tuşea cleios în mâinile lipite de obraz. Uitându-se. La el cu coada ochiului, Brown găsi o nouă țintă pentru resentimentul său. Stanley îl trădase. Contribuise ca Stanley să capete galoane de caporal, şi acesta se întorsese împotriva sa. Dacă i s-ar fi dat alt om în locul lui Stanley, ar fi scos-o mai bine la capăt.

— Ce e, Stanley? rosti fără voie. Vrei să te laşi păgubaş?

— Du-te dracului, Brown, zise Stanley furios.

Brown acceptase corvoada aceasta ca să scape de patrulare şi îl trăsese şi pe Stanley după el. Dar dificultățile întâmpinate de ei erau mai grele decât cele mai aspre situații pe care le-ar fi avut de înfruntat plutonul. Continuând patrularea, s-ar fi evidențiat şi poate că şi Croft l-ar fi remarcat.

— Te crezi grozav de isteț, nu-i aşa? i se adresă iar lui Brown. Ştiu eu de ce te-ai încărcat cu afurisita asta de brancardă.

— De ce? întrebă Brown cu o surdă anticipație a celor ce aveau să vină.

— Pentru că ți-era al dracului de frică să nu rămâi cu patrula. Un sergent care se coboară să care brancarde, Doamne-Dumnezeule!

Brown îl ascultă aproape cu satisfacție. Era lucrul cel mai îngrozitor pe care şi-l putuse închipui, clipa pe care o aşteptase cu teamă de atâta vreme şi iată că acum nu i se mai părea chiar atât de teribilă.

— Stanley, eşti tot atât de fricos ca şi mine, suntem amândoi în aceeaşi oală. Căută să-i arunce în obraz ceva ce să-l rănească. Îți faci prea mult sânge rău din pricina nevestei tale, Stanley.

— Ah, ține-ți gura...

Dar lovitura îşi atinsese ținta. În starea sa de slăbiciune, Stanley era convins de trădarea soției sale, şi într-un interval de câteva secunde mintea lui născoci un crud montaj al infidelităților ei. Se pomeni prins într-o rețea de incertitudini şi simți că-l podideşte plânsul. Era nedrept să fii părăsit de toți.

Brown se sprijini cu mâinile de pământ şi se ridică anevoie.

— Haideți, la drum.

Capul i se învârtea, iar mâinile aveau moliciunea spongioasă a celui care, deşteptându-se din somn, nu şi-a regăsit încă puterea de a apuca lucrurile.

Şi ceilalți oameni se sculară cu încetineală extremă; îşi strânseră centiroanele, îngenuncheară lângă brancardă, apoi îşi reluară drumul. După vreo sută de yarzi, Stanley îşi dădu seama că nu mai poate să continue. Nu-l simpatizase niciodată pe Wilson, fiindcă Wilson era mai bătăios decât el, dar în clipa asta nu se mai gândea de loc la rănit. Ştia, pur şi simplu, că avea să abandoneze; era mai mult decât putea îndura – şi pe urmă, la ce bun?

Puseră brancarda jos pentru o scurtă haltă şi Stanley, după ce se îndepărtă puțin clătinându-se pe picioare, se lăsă să cadă la pământ. Închise înadins ochii, prefăcându-se că a leşinat. Ceilalți făcură cerc în jurul lui, privindu-l fără blândețe.

— Drace, n-avem decât să-l punem peste Wilson, zise Ridges, apoi îi pun şi pe ceilalți deasupra; până la urmă am să vă duc în cârcă pe toți.

Pufni cu dezgust. Stanley îşi bătuse adesea joc de el, aşa că în clipa asta se simți oarecum răzbunat. Îndată, însă, îi fu ruşine. „Trufia e premergătoare prăbuşirii”, îşi zise el cu sobrietate. Asculta cu un

amuzament detaşat horcăielile lui Stanley; îi aminteau de un catâr care, într-o zi de vară, se prăbuşise după arat, şi resimțea în acest moment acelaşi amestec de amuzament şi milă.

— Ce dracu' facem? gâfâi Brown.

Wilson deschise pe neaşteptate ochii. Părea cu desăvârşire conştient. Chipul său, lat şi buhăit, părea îngrozitor de vlăguit şi de supt.

— N-aveți decât să mă lăsați, zise el slab. S-a isprăvit cu Wilson.

Brown şi Goldstein fură ispitiți să-i dea ascultare.

— Nu te putem lăsa, glăsui Brown.

— Opriți-vă, băieți, şi să le ia dracu' pe toate.

— Nu ştiu, zise Brown.

Goldstein clătină repezit din cap.

— Trebuie să te ducem pe plajă, spuse el.

Ar fi fost incapabil să explice pentru ce îşi aminti brusc momentul în care tunul alunecase de-a-ndărătelea, prăvălindu-se în albia râului

Brown se uită încă o dată la Stanley.

— Nu putem să-l lăsăm aici şi să plecăm mai departe.

Ridges era scârbit.

— Când începi o treabă, trebuie s-o sfârşeşti. N-o să mucezim aici de dragul unui codaş.

Goldstein văzu deodată soluția.

— Brown, de ce n-ai rămâne tu cu Stanley?

Goldstein era foarte obosit, într-o stare vecină cu prostrația, dar îi era cu neputință să abandoneze. Brown părea aproape tot atât de bolnav ca şi Stanley. Era singura soluție, şi totuşi îi era ciudă că o sugerase. „În orice ocazie trebuie să mă arăt mai bun decât ceilalți”, gândi el.

— O să ştiți să găsiți drumul? întrebă Brown.

Trebuia să fie cinstit acum, să facă față tuturor obiecțiunilor. Trebuia să-şi păstreze o ultimă fărâmă de demnitate chiar şi în culmea înfrângerii sale.

— Cunosc drumul, mârâi Ridges.

— Bine, am să rămân, zise Brown. Trebuie să aibă cineva grijă şi de Sanley. Îl scutură, dar Stanley continua să geamă. Azi nu mai e bun de nimic.

— Ascultă, zise Goldstein, după ce Stanley are să mai prindă ceva puteri, ne ajungeţi din urmă ca să ne daţi o mână de ajutor. De acord?

— Bun, de acord.

Amândoi ştiau că aşa ceva nu se va întâmpla.

— La drum, zise Ridges.

El şi cu Goldstein apucară brancarda, fiecare de câte un cap, o ridicară anevoie şi se îndepărtară clătinându-se. După vreo şaizeci de paşi, o puseră iarăşi jos ca să-şi lepede echipamentul, cu excepţia unei raniţe şi a unei puşti de fiecare om.

— Le aduci tu, Brown? întrebă Goldstein.

Brown dădu din cap afirmativ.

Se înhămară iar la povara lor, înaintând cu jalnică încetineală. Chiar şi aşa, fără echipament, targa cântărea mai bine de două sute de livre. Le trebui aproape o oră ca să parcurgă o jumătate de milă de-a lungul unei creste.

Când îi pierdu din vedere, Brown îşi scoase bocancii şi începu să-şi maseze picioarele acoperite de băşici şi rosături. Le mai rămânea de străbătut vreo zece mile. Brown suspină, frământându-şi uşor degetul mare. „Ar trebui să renunț la galoane”, cugetă el.

Dar ştia că nu avea să facă una ca asta. „Am să-i dau înainte, am să-i dau înainte, până ce or să mă degradeze”. Se uită la Stanley, care zăcea la pământ. „Oh, mult ne mai asemănăm. În curând o să-l potopească şi pe el aceleaşi griji ca şi pe mine”.

10

Croft poseda o cunoaştere instinctivă a terenului; simţea instinctiv forţele şi torsiunile care-l răscoliseră, vânturile şi apele care-l roseseră. De multă vreme oamenii nu-l mai întrebau nimic în legătură cu drumul pe care-l alegea; îl ştiau tot atât de infailibil ca şi înlănţuirea zilei după noapte, tot atât de inevitabil ca şi oboseala după un marş îndelungat. De fapt, nici nu se mai gândeau la asta.

Croft însuşi nu cunoştea motivul. Ar fi fost incapabil să explice ce anume îl îndemna s-o ia la stânga sau la dreapta când escalada o faleză, de vreme ce amândouă drumurile duceau tot acolo. Ştia doar că drumul pe care nu-l alesese sfârşea într-o fundătură. Brâna din stânga putea să se îngusteze şi să dispară, iar cea din dreapta să se piardă pe o culme ascuţită sau pe un platou de piatră. Un geolog cu ani de studii şi cu experienţa terenului, ar fi făcut alegerea cu acelaşi rezultat fericit, dar cu mai puţină rapiditate. Ar fi făcut o pauză, ar fi folosit jargonul său, ar fi cântărit factorii, ar fi estimat intangibilele, ar fi comparat curbele de dezvoltare şi de eroziune, de expansiune şi contracţie, apoi geologul ar fi şovăit. Căci erau prea multe elemente în joc.

Croft simţea natura solului şi a rocilor, o cunoştea tot atât de bine cum îşi cunoştea flexiunea muşchilor, ştia cum într-o era răscolită, de furtuni scoarţa terestră se frământase spre a căpăta forma prezentă. Niciodată sentimentul acesta de zămislire-prin-cataclism nu îi părăsea când explora un teren; aproape că ştia ce înfăţişare avea să ia celălalt versant al unei coline. Această cunoaştere îl făcea să presimtă intuitiv apropierea apei, oricât de străin i-ar fi fost ţinutul prin care călătorea.

Era o însuşire înnăscută, sau poate că se dezvoltase de-a lungul anilor petrecuţi mânând turmele sau conducând patrulele, în nenumăratele împrejurări când e important să ştii pe ce cale să apuci. Orice s-ar fi întâmplat, îşi călăuzea oamenii fără să şovăie, escaladând faleză după faleză, strecurându-se din defileu în defileu, oprindu-se în silă pentru a îngădui celorlalţi să-l ajungă din urmă şi să-şi mai tragă sufletul. Orice oprire îl

enerva. În ciuda oboselii, era agitat, nerăbdător, mânat înainte de o încordare necontenită. Ținea muntele în dinți tot atât de dârz ca un câine care a dibuit vânatul. Era mereu zorit să urce sus, tot mai sus, să privească dincolo de o creastă. Masa însăşi a muntelui avea darul să-l înflăcăreze.

Urcase în fruntea plutonului o viroagă argiloasă, săpată în faleză, iar după un scurt popas, o luase spre dreapta, pentru a escalada un povârniş repede, acoperit cu iarba kunaï, care se sfârşea la picioarele unui perete stâncos, înalt de vreo treizeci de picioare. Se înapoie atunci spre stânga şi descoperi o serie de lespezi pe care se puteau cățăra. Deasupra, o masă nedesluşită de stânci se prelungea într-un fel de brână cu muchii ascuțite, care şerpuia în zigzag până la jumătatea muntelui. Urmat de oamenii săi, Croft se angajă pe acest drum, făcându-şi loc prin iarba înaltă şi întrerupându-şi înaintarea numai în locurile în care brâna se îngusta primejdios.

Presărată cu bolovani, brâna se cățăra de-a lungul unei faleze aproape verticale. Pe alocuri, iarba kunaï făcea mersul foarte nesigur. Fără să vadă mai jos de genunchi, oamenii înaintau încet, apucând iarba cu amândouă mâinile; puşca şi-o prinseseră de-a curmezişul, peste raniță. Continuară astfel să urce o jumătate de ceas, apoi făcură un popas. Era mai bine de ora unu când Croft îi pusese să escaladeze prima viroagă şi soarele se afla încă sus, totuşi erau foarte obosiți. Popasul le păru o binecuvântare şi se întinseră în şir de-a lungul brânei înguste.

Wyman, care de vreo douăzeci de minute încoace gâfâia ca o locomotivă, zăcea nemişcat pe spate, nădăjduind că picioarele îl vor duce mai departe.

— Cum te simți? îl întrebă Roth.

— Sunt dărâmat, zise Wyman, clătinând din cap. Aveau să continue astfel toată ziua şi el ştia, datorită experienței dobândite în cursul acestei patrulări, că nu va mai fi în stare să reziste.

— Am să reduc din greutatea echipamentului, îi spuse el lui Roth.

Dar toate obiectele dinăuntru erau esențiale. Se întrebă dacă era mai bine să arunce alimentele sau pătura. Fiecare om luase cu sine douăzeci şi unu de rații „K” şi numai şapte fuseseră consumate până la ora actuală. Dar dacă urmau să treacă peste munte şi apoi să patruleze în spatele liniilor japoneze, aveau să mai bată drumurile cel puțin o săptămână. Riscul era

prea mare. Îşi scoase pătura din raniță şi o zvârli la câțiva yarzi.

— A cui e pătura aia? întrebă Croft apropiindu-se.

— A mea, domnule sergent, încuviință Wyman.

— Ridic-o şi bag-o la loc în raniță.

— Nu mai am nevoie de ea, zise Wyman încet.

Croft îl fulgeră cu privirea. Acum, când Hearn nu mai era, disciplina cădea din nou în sarcina lui – şi el nu admitea discuții. Odată cu Hearn, se manifestase în cadrul unității o oarecare delăsare ce trebuia cauterizată. În afară de asta, orice pierdere constituia pentru el o jignire personală.

— Ți-am spus s-o ridici.

Wyman se sculă suspinând şi îşi strânse pătura. În vreme ce o chitea, Croft se îmblânzi puțin. Era mulțumit de promptitudinea cu care îl ascultase Wyman.

— O să ai nevoie de pătură. Când o să-ți înghețe curul la noapte, ai să fii al dracului de bucuros că o să ai cu ce te înveli.

— Da, replică Wyman fără entuziasm. Se gândea la greutatea păturii.

— Cum te simți, Roth? întrebă Croft.

— Foarte bine, domnule sergent.

— Nu vreau să te laşi pe tânjeală, înțeles?

— Nu, zise Roth. În sinea lui era furios. În vreme ce-l urmărea din ochi pe Croft, care se învârtea printre oameni, împărțind ici, colo, câte un cuvânt, smulgea întărâtat smocuri de iarbă. Nu te lasă nici să-ți vii în fire, îi şopti el lui Wyman.

— Oh, Doamne, dacă locotenentul... Wyman se simți brusc deprimat. Înțelegea acum limpede că atâta vreme cât Hearn ar fi fost în viață, ar fi avut şi ei şansa să scape cu bine. Ce ghinion afurisit.

Roth încuviință din cap.

„Croft ăsta i-ar fi putut lăsa nenorocitului răgazul să-şi tragă sufletul, dar e ca un lup”.

— Dacă aş comanda plutonul, zise el cu vocea sa lentă şi pompoasă, aş fi lăsat oamenii să mai respire, m-aş fi purtat mai frumos, aş fi făcut apel la tot ce e mai bun în noi.

— Da, aşa şi eu, zise Wyman cu înțelegere;

— Nu ştiu ce să mai spun, zise Roth suspinând.

Pe vremuri, se aflase într-o situație asemănătoare. Prima sa slujbă, după doi ani de şomaj, în plină criză economică, o căpătase la un administrator de imobile. Roth făcea încasările. Nu-i plăcea de loc slujba asta, fiindcă era expus la insultele locatarilor. Într-o zi, vizita tocmai un apartament ocupat de doi bătrâni care nu-şi plătiseră chiria de câteva luni. Povestea lor era tristă, dar asemănătoare cu mai toate poveştile de pe atunci – îşi pierduseră economiile în urma falimentului unei bănci. Fusese ispitit să le acorde un răgaz de o lună, dar nu îndrăznea să se înapoieze cu mâinile goale la birou. Nu încasase nimic în ziua aceea. Şi, pentru a-şi ascunde simpatia față de ei, se purtase aspru şi îi amenințase cu evacuarea. Bătrânii îi cerşiseră milostenie, iar Roth, gândindu-se la groaza lor de a se vedea aruncațipe drumuri, se complăcuse în acest rol. „Nu mă priveşte de unde faceți rost de bani, le spusese el la sfârşit. Faceți rost de ei, asta e tot ce mă interesează”.

Acum, în vreme ce recapitula acest episod, simțea un fel de nelinişte, ca şi cum intransigența lui de atunci i-ar fi compromis propria soartă. „Ei, reflectă el, am început să mă las stăpânit de superstiții. N-are nicio legătură una cu alta”. Se întrebă dacă Croft încerca aceleaşi simțăminte când se purta cu atâta cruzime, dar presupunerea îi păru ridicolă. „E ceva care aparține trecutului, nu trebuie să mă mai gândesc la asta”, îşi zise el. Totuşi, era adânc tulburat.

Wyman îşi amintea de un meci de fodbal jucat pe un maidan; Echipa din cartierul său se războia cu echipa dintr-un alt cartier. El era pe post de înaintaş – în repriza a doua a meciului, picioarele începuseră să nu-l mai țină şi îi era încă vie în minte umilința resimțită față de nişte adversari care îl depăşeau fără: niciun efort, în vreme ce el abia se mai târa. Ar fi abandonat, dar n-avea cine să-l înlocuiască. Adversarii câştigară jocul cu un avans mare de puncte, dar în echipa lui se afla un băiat care nu se dădea niciodată bătut. Se vâra acolo unde era lupta mai îndârjită, urlând încurajări la adresa coechipierilor, înfuriindu-se tot mai vârtos, pe măsură ce echipa adversă îşi sporea avantajul.

„Nu am fost plămădit din acelaşi aluat, îşi zise Wyman. Nu am fost plămădit din aluatul din care se fac eroii”. Ideea aceasta îl surprinse pe

neaşteptate, cu o forță care l-ar fi năucit acum câteva luni. Acum, însă, nu simțea decât tristețe. Nu va înțelege niciodată pe oamenii de talia lui Croft şi tot ce-şi dorea, era să nu li se întretaie drumurile. „Ce anume îi împinge înainte? se întrebă el. Ce caută neîncetat?”

— Ah, cât urăsc blestematul ăsta de munte! îi spuse el lui Roth.

— Dar eu, zise Roth suspinând iar.

Muntele acesta era atât de vast, de înalt. Deşi Roth zăcea pe spate, nu-i zărea piscul. Se înălța deasupra lui, faleză după faleză, şi acolo, sus de tot, părea să fie făcut în întregime din stânci. Ura şi jungla; ori de câte ori se cățărase pe el o gânganie, sau o pasăre piuise fără veste prin desişuri, îl trecuseră fiori de groază. Întunericul nu-i îngăduise să deslușească nimic şi pretutindeni pluteau mirosuri înăbuşitoare care îi tăiau răsuflarea. Era o lipsă înspăimântătoare de aer şi totuşi, în clipa asta, dorea să se afle în inima junglei. Acolo te simțeai mai în siguranță decât în fața acestor faleze sterpe, a acestor bolți golaşe de piatră şi de cer. Vor continua să urce, să urce, pradă tuturor primejdiilor. Şi jungla colcăia de amenințări, dar acestea nu-i păruseră deopotrivă de iminente; într-un fel, se deprinsese cu ele. Pe când aici – un pas greşit însemna moartea. E preferabil să trăieşti într-o pivniță, decât să umbli pe sârmă. Începu să smulgă din nou, cu furie, smocuri de iarbă. De ce oare Croft nu făcea calea întoarsă? Unde spera să ajungă?

Martinez avea dureri în tot corpul. Se resimțea după expediția nocturnă şi acum, odată cu zorile, escalada muntele, târându-se anevoie, plin de îngrijorare, cu picioarele agitate de un tremur neîncetat, cu trupul scăldat în sudoare. Mintea sa era învăluită proteguitor în uitare. Legătura dintre misiunea sa de recunoaştere şi moartea lui Hearn se estompa, la suprafață cel puțin, îndărătul unei perdele binefăcătoare de ceață. Totuşi, de când căzuseră într-a doua ambuscadă, îl încolțise o teamă nelămurită, ca şi când ar fi fost urmărit de un coşmar; aştepta să fie pedepsit pentru o crimă de care nu-şi mai amintea, deşi se ştia vinovat.

În vreme ce se lupta cu urcuşul, se gândea mohorât la soldatul japonez pe care-l ucisese. În lumina crudă a soarelui matinal chipul acestuia i se

înfăţişa mult mai limpede decât în cursul nopţii care abia trecuse; memoria reconstituia cele mai mărunte gesturi ale japonezului. Simţea sângele care i se prelingea pe degete, mânjindu-le. Examinându-şi mâinile, descoperi cu oroare un firicel de sânge coagulat între falange. Mârâi cu scârba şi neliniştea exagerată a celui care striveşte o insectă. Ahrr. Şi, fără tranziţie, îi reveni în minte japonezul care se scobea în nas.

El era vinovatul.

Vinovat de ce? Erau acum pe munte şi dacă nu l-ar fi… dacă nu l-ar fi… „Dacă nu ucis japonez, noi aflat înapoi pe plajă”, îşi zise el. Dar nici asta nu avea nicio noimă şi neliniştea, teama nelămurită continuau să-i furnice spinarea. Renunţă la efortul de a mai gândi; înainta ostenit, dezgustat, în mijlocul plutonului, nemaiaflând imbold în oboseala marşului. Cu cât se simţea mai stors de puteri, cu atât mai aprig i se încordau nervii. Membrele îi erau lăcaşul unei jalnice şi înfrigurate sensibilităţi.

În timpul popasului, se dădu pe lângă Polack şi Gallagher. Voia să le spună ceva, deşi nu ştia încă ce anume.

Polack îi zâmbi.

— Ce mai spui, cercetaşule?

— Oh, nimic, zise Martinez cu glas scăzut. Nu ştia ce să răspundă când i se punea întrebarea „Ce mai spui?” şi asta îl făcea întotdeauna să nu se simtă în apele lui.

— Ar trebui să ţi se dea o zi de repaus, opină Polack.

— Da.

Se dovedise a fi un prost cercetaş în ajun; toate le făcuse pe dos. Numai de nu l-ar fi ucis pe japonez – aici se afla cheia tuturor greşelilor sale. N-ar fi putut să le precizeze, dar era convins că săvârşise destule.

— N-ai văzut nimic, nu-i aşa? întrebă Gallagher.

Martinez ridică din umeri; deodată observă că Polack se uită la sângele coagulat de pe mâna lui. Putea să fie o simplă murdărie, dar, fără să vrea, se auzi spunând:

— Japonezi în trecătoare, eu omorât unul.

Se simţi uşurat.

— Ce? exclamă Polack. Ce tot îndrugi acolo? Locotenentul ne-a spus că

trecătoarea e pustie.

Martinez ridică iar din umeri.

— Nătărău blestemat. Eu vorbit cu Croft, spus că trecătoare e pustiu, după ce eu venit înapoi, spus la el că văzut japonezi. Croft spus la ofițer. Martinez soldat bun, ştie ce vezi, dar locotenent nu vrut asculte. Nătărău încăpățânat blestemat.

Gallagher scuipă.

— Ai făcut de petrecanie unui japonez şi locotenentul nu te-a crezut?

Martinez clătină afirmativ din cap; acum credea cu tot dinadinsul că acesta era adevărul.

— Am auzit pe ei vorbit, nătărău blestemat, eu nimic nu spus, Croft spus lui.

Întreaga desfăşurare a evenimentelor era confuză în mintea sa. Nu ar fi putut să afirme sub prestare de jurământ, dar avea impresia că îşi amintea de o discuție mai aprinsă între Croft şi Hearn. Hearn stăruia să străbată trecătoarea şi Croft se împotrivea.

— Croft spus mie ține gura când el vorbeşte lui Hearn, el ştie că Hearn nătărău blestemat.

Gallagher clătină din cap cu neîncredere.

— Al dracului de încăpățânat şi locotenentul ăsta. Ei bine, trecătoare a vrut, trecătoare a avut.

— Da, a avut, zise Polack. Toate astea erau cam încurcate. Să ți se spună că sunt japonezi în trecătoare şi tu să conchizi, aşa, tamnesam, că nu e picior de japonez. E cam idioată toată treaba asta.

Polack nu ştia ce să spună. Încerca o frustrare sâcâitoare, ca şi cum ar fi atins ceva cu degetul, ceva uşor de identificat. Îl cuprinse o mânie greu de justificat.

— Aşa va să zică, a trebuit să-i faci de petrecanie unui japonez, spuse Gallagher cu o invidie ascunsă.

Martinez încuviință din cap. Asasinase un om şi dacă va fi să moară şi el acum, dacă va fi să cadă aici, pe munte, va pieri cu un păcat de moarte pe conştiință.

— Da, eu omorât japonez, confirmă el, nu fără o umbră de reconfortantă

mândrie. Strecurat în spate la el, şi crââh... Imită sunetul unei rupturi, apoi pocni din degete: „Şi adio japonez”...

Polack râse.

— Trebuie să ai curaj, nu glumă. Nu se poate spune că-ți lipseşte, Mâncătorule-de-japonezi.

Martinez clătină din cap, acceptând cu modestie lauda. Oscilă între veselie şi demoralizare la amintirea dinților de aur pe care-i făcuse să sară din falca leşului izbită cu bocancul, şi dintr-odată fu cuprins de un acces de nelinişte şi deznădejde. Nici păcatul acesta nu-l mărturisise. Prima sa reacție fu plină de amărăciune. I se păru nedrept să fie lipsit în momentul acesta de un preot care să se roage pentru mântuirea sufletului său. O clipă, se gândi să se îndepărteze pe furiş de pluton, să pornească peste coline spre plajă, să se înapoieze în bivuac spre a se spovedi. Dar îşi dădu imediat seama că era ceva imposibil.

Înțelese acum de ce se apropiase de Polack şi de Gallagher. Erau catolici amândoi, puteau să-l înțeleagă. Era atât de copleşit de amărăciune, încât nu se îndoia că Polack şi Gallagher îi împărtăşeau simțămintele.

— Ştiți, zise el, noi răniți, apoi murim şi nu preot.

Vorbele lui Martinez îl plesniră pe Gallagher ca un şervet ud.

— Da, da, adevărat, bolborosi el, încolțit brusc de un vârtej de temeri şi anticipări neplăcute. În mintea să se contură imaginea răniților şi a morților din pluton, apoi se văzu, la rândul său, zăcând la pământ şi pierzând sânge. Muntele îşi înălța deasupra lor pereții şerpuitori şi pe Gallagher îl năpădi groaza. Se întrebă dacă Mary se împărtăşise, şi încredințat îndată de contrariul, îl potopi ciuda. Păcatele ei aveau să cadă asupra lui. Dar, cuprins de remuşcări că nutrea gânduri urâte față de cei care nu mai erau, îşi schimbă şirul ideilor. În clipa asta nu se mai gândea la Mary ca la soția sa moartă.

Apatia, stoicismul în care se învăluise până atunci ca într-o carapace, spre a se proteja în cursul patrulării, se dizolvau cu repeziciune. Îl ura pe Martinez pentru că îşi mărturisise fapta. El nu avusese niciodată curajul să-şi mărturisească frica pe care i-o inspira patrularea.

— Fir-ar a dracului de armată, zise el furios; se simți iarăşi vinovat,

fiindcă blestemase.

— Şi pentru atâta lucru îți frămânți bojocii? întrebă Polack.

— Nu preot, zise Martinez cu patimă.

Polack îi pusese întrebarea cu atâta siguranță, încât Martinez îşi zise că va găsi neîndoios un răspuns care să-l scape de urgia cerului.

— Crezi că nu e important? întrebă Gallagher.

— Vreți să auziți părerea mea? făcu Polack. Nu trebuie să vă faceți sânge rău pentru toate prostiile. E o şmecherie bisericească.

Ieşirea lui îi înspăimântă. Instinctiv, Gallagher aruncă o privire furişă peste umăr, spre munte. Şi el şi Martinez regretau că se află alături de Polack.

— Ce dracu' eşti, un nenorocit de ateu?

De data asta vorbele urâte nu contau. Îşi spuse că italienii şi polonezii sunt cu adevărat catolici răi.

— Tu crezi în porcăria asta? rosti Polack. M-am frecat cu de-alde astea, cunosc cântecul. O şmechereală afurisită, ca să stoarcă biştarii oamenilor.

Martinez se străduia să nu-l mai audă.

Polack îşi hrănea propria mânie. O veche ostilitate îndelung înăbuşită se trezea în el, grefată pe o atitudine de bravadă – căci în realitate îi era şi lui frică. Avea impresia că îl batjocorea pe Lefty Rizzo.

— Voi, mexicanii, şi voi, irlandezii, trageți foloase de pe urma şmecherelilor ăstora. Polonezii nu trag însă niciun folos. Ai văzut vreodată un cardinal polonez în America? Nuu. Ştiu ce spun, am o soră călugăriță.

Se gândi la ea o frântură de secundă, sâcâit din nou de o senzație pe care nu izbutea s-o înțeleagă. Se uită la Martinez. Ce naiba îl apucase?

— Blestemat să fiu dacă am să mă las vreodată îmbrobodit, zise el, fără a şti prea bine ce vrea să spună sau la ce se referea. Tremura de mânie. Când ştii ce parşivenie e, ai fi un dobitoc să te laşi dus de nas, adăugă el furios.

— Nu ştii ce spui, mormăi Gallagher.

— Haideți, strângeți-vă echipamentul.

Apăruse din nou Croft.

Polack tresări, îşi roti privirea, apoi scutură din cap când Croft trecu pe lângă ei.

— Da, da, cățărați-vă pe munte, haideți! rosti el în zeflemea.

Mâinile îi tremurau de furie.

Discuția se opri aici, dar rămaseră tustrei tulburați.

Restul dimineții îl petrecură cățărându-se pe faleza care părea să nu mai aibă sfârşit. Se aburcară pe cornişele stâncoase, pe pantele înguste acoperite cu iarbă kunaï şi atât de abrupte, încât trebuiau să se urce ca pe o scară, ținându-se de rădăcinile buruienilor. Străbătură o pădure care încăleca creasta şi cobora în jos, sub ei. Urcară mereu mai sus, până ce picioarele începură să le tremure şi ranițele să le atârne cât o sută de livre fiecare. Când atingeau câte o coamă de stâncă, aveau certitudinea că piscul muntelui era foarte aproape; când colo, tot ceea ce li se înfățişa privirii era o nouă jumătate de milă de brâne întortocheate, care duceau la altă coamă. Croft îi prevenise de mai multe ori în cursul dimineții:

— Să vă intre bine în scăfârlie că muntele ăsta blestemat nu e o colină oarecare şi că n-o să-l dați gata cât ai zice peşte.

Îl ascultaseră, dar nu le venea să creadă. Era prea chinuitor să continue urcuşul fără speranța încurajatoare că necazurile lor aveau să se sfârşească în curând.

La amiază, când ajunseră la capătul falezei, suferiră o adevărată comoție. Peretele de stâncă se repezea în jos, căscând o prăpastie de câteva sute de picioare, care se termina într-o vale de piatră situată în centrul masivului muntos: dincolo de aceasta, muntele Anaka se înălța în toată măreția sa, cât îl puteai cuprinde cu privirea, amfiteatru peste amfiteatru de junglă şi de stânci, rânduite vertiginos într-o etajare de mii şi mii de picioare. Nici nu i se zărea vârful pierdut într-un pâlc de nori.

— Iisuse, trebuie să escaladăm ***asta?*** gâfâi unul din oameni.

Croft îi privi stingherit. După toate aparențele, fraza rostită exprima sentimentul general. Şi el era obosit, obosit ca niciodată, şi ştia că va trebui să-i tragă după el pas cu pas.

— Îmbucăm ceva, apoi plecăm mai departe. S-a înțeles, da?

Îi răspunse un murmur deprimat. Se aşeză pe o piatră şi privi în direcția din care veniseră. Văzu, la câteva mile, colinele gălbui unde avusese loc ambuscada şi pe unde Brown împreună cu oamenii săi treceau pesemne în

acest moment. Ceva mai departe se zărea liziera junglei care mărginea insula, iar şi mai departe marea pe care veniseră. Totul era pustiu, sălbatic, lipsit de viaţă. În clipa asta, războiul care se desfăşura dincolo de munte, părea ireal.

Masivul Anaka, aflat înapoia sa, se făcea resimţit mai vârtos decât o prezenţă omenească. Se întoarse să se uite calm la piscul mândru, încercând iarăşi acel fior nedesluşit pe care vederea lui i-l stârnea întotdeauna. Aveau să-l ia cu asalt – îşi jură el.

Totuşi, rezistenţa oamenilor îl stânjenea. Ştia că niciunul nu-l iubea – ceea ce îl lăsa de altfel foarte rece – dar acum ura lor era atât de aprigă, încât începuse să-l apese.

Şi trebuiau să-l escaladeze. Dacă dădeau greş, toate maşinaţiile lui faţă de Hearn căpătau o semnificaţie urâtă; însemna că luase atitudine împotriva armatei, că nesocotise un ordin. Croft era tulburat. Trebuia deci – cum se spune – să ducă virtualmente plutonul în spinare şi asta avea să fie foarte greu. Scuipă şi desfăcu o cutie cu raţii. O făcu ordonat, cu meticulozitatea lui caracteristică.

În aceeaşi după-amiază, dar ceva mai târziu, Ridges şi Goldstein se chinuiau cu Wilson. Înaintau cu o încetineală exasperantă, parcurgând zece sau cel mult cincisprezece yarzi, apoi se opreau. O furnică ar fi mers în linie dreaptă poate tot atât de repede. Nu se gândeau nici să abandoneze, nici să continue, nu luau în seamă trăncăneala lui Wilson; nimic nu mai exista pentru ei în afară de arşiţa cumplită şi de efortul, sau mai bine zis de îndemnul mut de a persevera. Nu îşi vorbeau, erau extenuaţi dincolo de marginile graiului, nu făceau decât să se târască asemeni unor orbi care străbat o stradă necunoscută şi înspăimântătoare. Oboseala îi năucise, le tocise într-atât simţurile, încât erau reduşi la cel mai de jos numitor comun al existenţei lor. Transportul brancardei era singura realitate pe care o cunoşteau.

Şi astfel, înaintau ore în şir, gata să leşine în orice moment, păstrând totuşi o ultimă scânteie de limpezime, mirându-se că puteau să-şi chinuie într-atât trupul, fără să-i vatăme funcţiunile vitale.

Căzut iarăşi pradă unui acces de febră, Wilson plutea la voia întâmplării

printr-o pâclă groasă. Zdruncinăturile greoaie şi monotone ale brancardei începuseră să-i placă. Rarele cuvinte pe care le percepea, gâfâielile răguşite ale lui Ridges şi ale lui Goldstein, sunetul propriei sale voci – toate aceste senzații pătrundeau în creierul său prin tot atâtea conducte separate, asemenea unor uşi deschise. Simțurile îi erau ascuțite la maximum, zguduirile brancardei îi comunicau fiecare spasm al muşchilor brancardierilor săi, iar durerea pricinuită de rană i se părea, dimpotrivă, mai potolită, ca şi cum ar fi provenit din exterior. Totuşi, ceva îl părăsise; îi pierise orice voință. Cu desăvârşire pasiv, îndobitocit de oboseală, avea nevoie de câteva minute înainte de a rosti o vorbă sau de a duce mâna la frunte spre a izgoni o gânganie. Şi când se hotăra, degetele-i nemişcate zăboveau îndelung pe obraz. Se simțea aproape fericit.

I se întâmpla să aiureze la nesfârşit despre tot ce-i trecea prin minte, bolborosind cu glasul slab şi hârâit, sau țipând fără control. Brancardierii îl ascultau fără să-l înțeleagă şi de altfel nici nu se străduiau să înțeleagă sensul vorbelor sale.

— Când eram la Rilay, în Kansas, aveam o femeie cu care trăiam ca şi cum aş fi fost bărbatul ei. Nu dormeam niciodată la cazarmă, spuneam că nevastă-mea locuieşte în oraş. Ea îmi gătea, îmi cârpea uniforma şi îmi scrobea cămăşile o frumusețe; făcea orice pentru mine.

Zâmbi visător.

— Aşteptați o clipă, am o fotografie de-a ei, să vă arăt.

Mâna sa bâjbâi în dreptul buzunarului, apoi uită de aceasta.

— Credea că nu sunt însurat şi eu am lăsat-o să creadă; îmi ziceam că după război am să mă întorc poate la ea, fiindcă n-avea rost să pierd o femeie cu care mă înțelegeam atât de bine. I-am spus că sunt licențiat şi m-a crezut. Neroadele astea de muieri înghit orice năzdrăvănie, dacă te pricepi să le torni la gogoşi.

Suspină, tuşi slab, şi o dâră de sânge i se prelinse în colțul gurii, răscolindu-i frica. Cu toată sfârşeala, nu voia să se lase bătut.

— Afurisiții ăia de doftori or să mă cârpească.

Clătină din cap. Glontele îi străpunsese carnea cu o forță de necrezut, sângera cu intermitențe de o zi şi jumătate, era scuturat şi zdruncinat pe

brancardă, rana îi provoca dureri cumplite, dar nici nu-i trecea prin minte să se dea bătut. Mai avea atâtea lucruri de făcut.

— N-aş zice că e recomandabil să faci dragoste cu o negresă, dar din când în când mi se făcea poftă. Era o fetişcană neagră care trecea aproape zilnic prin fața casei tatălui meu, parcă o văd şi acum legănându-şi şoldurile.

Se ridică într-un cot şi se uită stăruitor la Ridges.

— N-ai făcut dragoste niciodată cu o fetişcană neagră? întrebă el.

Ridges se opri şi lăsă jos brancarda. Odată fusese şi el atent la cuvintele lui Wilson.

— Mai pune lacăt blestemățiilor ăstora, zise el. Gâfâia din greu, cu privirea pironită asupra lui Wilson, ca şi cum s-ar fi străduit să-l vadă mai limpede. Ptiu! bolborosi el. Deşi era sleit de puteri, îl izbeau neplăcut vorbele lui Wilson. Ar trebui să-ți dai seama că astea nu sunt lucruri cu care să te făleşti, sughiță el.

— Ridges, eşti un căcăcios, zise Wilson.

Ridges scutură din cap ca un taur. În viața lui erau o mulțime de lucruri neîngăduite. A face dragoste cu o negresă era în ochii lui nu numai un lux dar şi un păcat; era una din acele fapte monstruoase care te ucid când le atingi.

— Gura, Wilson.

Dar Wilson era iarăşi departe. Căldura trupului său, sfârşeala plăcută din membre îl înşelau. I se părea că se află în clipa satisfacerii sexuale şi o voluptate lascivă îi umplu pieptul. Închise ochii şi văzu aievea un clar de lună pe marginea râului din vecinătatea oraşului natal. Râse în sinea lui, fără vlagă, şi înghiți în sec. Îi furnică o crispare în obraji şi constată cu surprindere că plângea încet.

Deodată îşi simți gura sa, limba care i se bălăbănea în gâtlej.

— Dați-mi puțină apă, hai, numai puțină!

Nu primi niciun răspuns şi repetă cu nerăbdare:

— Doar o picătură, hai, ce aşteptați?

Nu-i răspunseră şi el se înfurie.

— Dumnezeii mamii voastre, dați-mi o picătură de apă.

— Tacă-ți fleanca! spuse Ridges răguşit.

— Oameni buni, cereți-mi orice, numai dați-mi o gură de apă.

Ridges lăsă targa jos. Văicărelile lui Wilson îi zgâriau auzul; era singurul lucru care mai putea să-l smulgă din apatie.

— Sunteți nişte nemernici! exclamă Wilson.

— Nu ai voie să bei, rosti Ridges. Refuzul acesta îi era cu atât mai penibil cu cât nu vedea niciun rău în a-i da apă. În acelaşi timp îi purta şi o oarecare pică. „Şi noi ne lipsim de apă şi nu mai facem atâta caz”, îşi spuse el. Wilson, n-ai voie să bei, repetă Ridges cu un ton care nu admitea replică. Wilson căzu din nou în reverie.

Ridicară targa, făcură câțiva paşi clătinându-se, apoi se opriră din nou. Soarele cobora spre asfințit şi aerul se răcorise, dar ei abia băgau de seamă. Trebuiau să-l poarte pe Wilson la nesfârşire; nu aveau să mai scape niciodată de el. Nu le era prea lămurit acest lucru, care țâşnea la suprafață, ridicându-se din străfundul oboselii lor. Ştiau numai că trebuiau să meargă mai departe – şi ei mergeau mai departe. În cursul întregii după-amieze şi până la căderea nopții, Ridges şi Goldstein îşi continuaseră drumul porțiune cu porțiune. Când poposiră ca să înnopteze, îl înveliră pe Wilson într-una din păturile lor, apoi se ghemuiră, lipiți unul de altul, într-un somn de moarte. Cinci mile îi despărțeau de locul unde-i lăsaseră pe Brown şi pe Stanley. Jungla nu mai era atât de departe. Deşi nu spuseseră nimic, o zăriseră din înaltul ultimei coline străbătute. Mâine aveau poate să doarmă pe plajă, în aşteptarea ambarcației care avea să-i ducă înapoi la bivuac.

11

Maiorul Dalleson era în mare încurcătură. Trecuseră trei zile de când patrula părăsise bivuacul. De dimineață, generalul plecase la Marele Cartier în vederea obținerii unui distrugător pentru invadarea lui Botoi Bay. În lipsa acestuia, forțele armate de pe insulă rămaseră sub comanda efectivă a lui Dalleson. Din punct de vedere pur tehnic, colonelul Newton, comandantul Regimentului 460 şi locotenent-colonelul Conn erau superiorii săi, dar în absența generalului, povara operațiilor revenea lui Dalleson, care se trezi în fața unei probleme spinoase.

Atacul, declanşat cu cinci zile înainte, se împotmolise în ajun. Prevăzuseră această eventualitate, deoarece înaintarea depăşise planul de operații şi ofițerii se aşteptau la o creştere a rezistenței japoneze. În consecință, generalul îi spusese să bată pasul pe loc. „Lucrurile se vor linişti, Dalleson. Presupun că vom întâmpina unul sau două contraatacuri, dar fără importanță. Mențineți presiunea pe întreg ansamblul frontului, asta e tot. Dacă izbutesc să-i conving să-mi dea un distrugător sau două, într-o săptămână lichidăm campania".

Instrucțiuni foarte simple, dar lucrurile luau altă întorsătură. O oră după ce avionul generalului îşi luase zborul, Dalleson primise un raport derutant. O grupă din Compania E făcuse o recunoaştere pe vreo mie de yarzi dincolo de pozițiile lor cele mai avansate şi descoperise un bivuac japonez părăsit. Dacă datele semnalate în raport erau exacte, bivuacul acesta trebuia să se găsească în spatele Liniei Toyaku.

La început, Dalleson refuzase să dea crezare raportului. Îşi amintea de sergentul Lanning şi de rapoartele sale false; avea motive temeinice să presupună că o mulțime de şefi de grupă şi comandanți de pluton nu-şi îndeplineau misiunile. Totuşi, aceasta părea puțin probabil. Dacă un om plăsmuieşte un raport, e mai verosimil să pretindă că a făcut stânga împrejur după ce s-a ciocnit de rezistența inamicului.

Maiorul se scărpină în vârful nasului. Era unsprezece dimineața, soarele pripea de câteva ore cortul serviciului operații, astfel încât atmosfera devenise irespirabilă, mai ales că se mai adăuga şi mirosul neplăcut de

pânză de cort încinsă. Năduşeala i se prelingea în broboane pe faţă şi partea din bivuac pe care o zărea prin foile ridicate ale cortului sclipea în căldură. Îi era sete şi se întreba dacă era cazul să trimită un soldat la popota ofiţerilor după bere rece din frigider. Dar ar fi trebuit să-şi dea prea multă osteneală. Azi era una din acele zile când ar fi preferat să nu facă nimic şi să stea la masa de lucru, în aşteptarea rapoartelor. La câţiva paşi de el, doi ofiţeri se sfătuiau cum să-şi procure un jeep, pentru a petrece o după-amiază plimbându-se, făcând plajă şi înotând. Maiorul râgâi. Ca de obicei, zilele deosebit de călduroase îi stricau stomacul. Îşi făcea vânt cu încetineală, uşor iritat.

— Circulă zvonul, spunea unul din locotenenţi cu nepăsare afectată, că ne vor trimite nişte fete de la Crucea Roşie, după încheierea campaniei. Bineînţeles, nu se poate pune încă niciun temei pe el.

— Ar trebui să amenajăm o parte din plajă, să construim nişte cabine. La urma urmei, am putea termina într-o ambianţă foarte agreabilă.

— Apoi ne vor pune iarăşi pe drumuri, zise celălalt, aprinzându-şi o ţigară. Misiunile cele mai grele şi neplăcute revin întotdeauna infanteriei. Doamne, tare aş mai vrea să se isprăvească o dată campania asta.

— La ce bun? Atunci va trebui să-i scriem istoria. Şi asta e partea cea mai neplăcută.

Dalleson suspină. Conversaţia lor despre sfârşitul campaniei îl deprima. Se întreba ce atitudine să ia faţă de raportul acela? Simţi nişte crampe uşoare în intestine. N-ar fi fost dezagreabil să aştepte liniştit clipa în care va trebui să facă o vizită la latrină; ah, numai de l-ar lăsa în pace. O baterie deschise focul undeva, în depărtare, rostogolind un ecou lugubru prin aerul fierbinte al dimineţii. Maiorul apucă receptorul telefonului de campanie de pe birou şi răsuci manivela”.

— Dă-mi ***Potential Red Easy,*** mârâi el la adresa operatorului.

Ceru pe comandantul Companiei E:

— Windmill, aici Lanyard, vorbi el, servindu-se de cod.

— Ce e, Lanyard?

— Mi-ai trimis de dimineaţă un raport de patrulă. Numărul 318, ştii despre ce e vorba?

— Da.

— Nu e o minciună sfruntată, toată povestea aia afurisită? Dă-i drumul, Windmill. Dacă unul din oamenii dumitale a născocit-o şi îl acoperi, pun să te bată la cur.

— Nu, raportul se bazează pe fapte reale. Am verificat chiar, eu, am vorbit cu comandantul de grupă. Jură că nu ne-a înşelat.

— Bun, am să iau măsuri conforme cu – bâjbâi căutând cuvântul pe care-l auzise atât de des rostit – presupunerea că raportul este corect. Şi să vă ferească Dumnezeu să fi căzut în greşeală.

Maiorul îşi şterse sudoarea de pe faţă. De ce dracu' lipsea generalul tocmai astăzi? îi era ciudă pe Cummings, fiindcă nu prevăzuse această situaţie. Trebuia să ia pe loc o serie de măsuri, dar neştiind ce să facă, luă hotărârea să se ducă la latrină.

În vreme ce şedea chincit pe scânduri şi simţea arsura soarelui pe pântecele dezgolit, maiorul se căznea să chibzuiască. Alte lucruri îi furau însă gândurile. Duhoarea latrinelor era extrem de puternică în căldura dimineţii şi Dalleson îşi zise că n-ar fi rău să desemneze câţiva soldaţi care să sape o nouă latrină pentru ofiţeri. Sudoarea îi curgea şiroaie pe faţa stacojie, expusă la soare. „Am să pun să-i facă un acoperiş", îşi zise el, uitându-se mohorât la îngrăditura de bambus.

Lua-o-ar dracu' de treabă. Nu-i rămânea decât să trimită o patrulă spre a ocupa bivuacul părăsit; altceva ce putea să facă? Dacă operaţia avea să se desfăşoare fără piedici, va avea destul timp să-şi bată capul cu faza următoare. O briză uşoară îi mângâie tâmplele şi se gândi cu melancolie la plajă, la apa răcoroasă a oceanului, la palmierii ale căror siluete se profilau pe coastă. Undeva, în junglă, la câteva mile depărtare, japonezii puneau ceva la cale. „Poate că şi şeful lor de la operaţii cloceşte pe hârdău în momentul acesta", gândi el cu un zâmbet.

Era totuşi ceva necurat, la mijloc. În ultima vreme cadavrele japonezilor păreau mai descărnate ca de obicei. Se presupunea că un blocaj naval tăiase insulele acestea de bazele lor de aprovizionare, dar desigur că nu te puteai bizui pe marină spre a şti adevărul în această chestiune. Maiorul era ostenit. De ce îi revenea tocmai lui sarcina de a lua hotărâri. Pierdu noţiunea

timpului ascultând bâzâitul frenetic al muştelor sub găurile latrinei. Câteva îi atinseră şoldurile goale şi Dalleson mârâi de scârbă. Fir-ar să fie, avea neapărat nevoie de o latrină nouă.

Se ridică, se descurcă de bine de rău cu hârtia igienică udată de ploaia de peste noapte. Avea nevoie de un ambalaj mai potrivit decât o cutie de conserve. Se căznea să se gândească la alt mijloc de păstrare a hârtiei. Ce zi scârboasă.

Trecu pe la popota ofiţerilor ca să bea o bere rece.

— Ce mai faceţi, domnule maior? întrebă unul din bucătari.

— Binişor.

Îşi frecă bărbia. Ceva îl sâcâia.

— Oh, da, ia spune, O'Brien, iar am diaree. Speli bine oalele?

— Asta ar trebui s-o ştiţi dumneavoastră, domnule maior.

Dalleson mormăi ceva, îşi roti privirea prin cort, se uită sub mesele de lemn străjuite de bănci. Farfuriile din metal cenuşiu erau rânduite de pe acum pentru masa de prânz.

— N-ar trebui să pui masa atât de devreme, zise el. Atrage muştele.

— Cum porunciţi, domnule maior.

— Bun, ai grijă.

Aşteptă ca O'Brien să înceapă a strânge farfuriile, apoi străbătu bivuacul, îndreptându-se spre cortul serviciului operaţii. Zări câţiva soldaţi întinşi la umbra corturilor lor şi această privelişte îl irită. Se întreba din ce pluton făceau parte, când îşi aminti iarăşi de raport. Odată ajuns la cortul serviciului operaţii, ridică receptorul şi ordonă lui Windmill să trimită un pluton complet echipat spre a intra în stăpânirea bivuacului japonez.

— Spune-le să desfăşoare de îndată o linie telefonică. Vreau un raport într-o jumătate de oră.

— Nu vor ajunge acolo atât de repede.

— Bun. Înştiinţează-mă de îndată ce ocupă bivuacul.

Timpul trecea anevoie în cortul încins. Maiorul era într-o dispoziţie sufletească infernală; nutrea o tainică speranţă că plutonul avea să facă stânga împrejur. Şi dacă nu va întâmpina nicio rezistenţă? chemă pe comandantul batalionului de rezervă din Regimentul 460 şi îi spuse să ţină

în stare de alarmă o companie care va primi un ordin de marş în mai puţin de o oră.

— Va trebui să iau oamenii din efectivele repartizate la construirea şoselei.

— Bine, bine, mormăi maiorul.

Înjură pe înfundate. Dacă nu ieşea nimic din toată chestia asta, irosea munca pe o jumătate de zi a unei companii afectate la construcţia căilor de comunicaţii. Dar nu exista alternativă; dacă plutonul izbutea să ocupe centrul Liniei Toyaku, trebuia să exploateze succesul. Maiorul era obsedat de axiomele tactice.

Patruzeci şi cinci de minute mai târziu Windmill îl informă la telefon că, după o înaintare lipsită de incidente, plutonul ocupase poziţia japoneză. Scobindu-se în nas cu arătătorul, Dalleson încercă să străpungă cu privirile frunzişul junglei, înfierbântat de dogoarea soarelui matinal.

— Bun, să intre în acţiune şi restul companiei, cu excepţia unei grupe şi a bucătăriei de campanie. Aveţi destule raţii alimentare, nu?

— Da. Dar ce fac cu acoperirea spatelui şi a flancurilor? Am să mă găsesc cu o mie de yarzi înaintea lui Charley şi Fox.

— Am să mă ocup şi de asta. Luaţi-o din loc; într-o oră să fiţi acolo cu tot materialul.

Puse receptorul în furcă şi mârâi. Acum trebuia să ordone o deplasare înainte a tuturor unităţilor. Altfel compania de rezervă din 460, destinată să întărească flancurile şi spatele pungii, ar rămâne descoperită. De ce au şters-o japonezii? Să fie o capcană?

Îşi aminti că în ajun dezlănţuise un violent baraj de artilerie asupra poziţiilor japoneze actualmente evacuate. N-ar fi fost exclus ca ofiţerul care comanda compania japoneză să fi părăsit pe proprie răspundere poziţiile sale fără a mai fi aşteptat ordine. Dalleson auzise vorbindu-se despre unele cazuri asemănătoare, dar acum totul îi părea cam neverosimil.

Dacă aceasta era totuşi realitatea, trebuia să lărgească spărtura, mai înainte, ca Toyaku să poată lua măsuri de apărare. Era plănuit ca trupele să se bucure de o zi de repaus; dacă însă oamenii săi realizau pătrunderea, se va vedea nevoit să declanşeze un nou atac frontal; şi va trebui să acţioneze rapid în cazul în care rezultatele ar începe să se facă simţite înainte de

căderea nopții. Cu alte cuvinte, trebuia să țină sub stare de alarmă întreg batalionul de rezervă şi, în lipsa unui număr îndestulător de camioane care să-i transporte pe toți oamenii deodată, să organizeze deplasarea trupelor pe eşaloane. Îşi vântură distrat pânza udă a cămăşii care i se lipea la subțiori. Neîndoios că pentru construcția şoselei ziua era definitiv pierdută; era silit să înceteze lucrul, fiindcă trebuia să mobilizeze întreg materialul său rulant spre a trimite pe front mai multe provizii şi muniții decât se prevăzuseră inițial. Transportul avea să fie anevoios. Îl cuprinse ura față de şeful de grupă care stârnise toată zarva asta prin acțiunea sa de recunoaştere din dimineața aceea.

Îl chemă pe Hobart la telefon pentru a-i porunci să întocmească orarele de transport, apoi se duse la Conn şi îi expuse evenimentele.

— La naiba, îți pui singur ştreangul la gât, opină Conn.

— Ce dracu' vreți să fac? Dumneavoastră sunteți Contrainformațiile. De ce-i pustiu bivuacul acela?

Conn ridică din umeri.

— Blestemații ăştia de japonezi îți întind o cursă.

Deprimat de moarte, Dalleson se înapoie în cortul său. I se întindea o cursă şi totuşi trebuia să se avânte cât mai iute. Mormăi din nou. Serviciile lui Hobart se ocupau cu întocmirea unui orar de transport pentru aprovizionarea companiilor pe noile lor poziții; serviciile lui Conn treceau în revistă vechi rapoarte de contraspionaj. Era ceva necurat la mijloc. Ei bine, trebuia să bâjbâie la întâmplare, să folosească grosul artileriei în spărtura efectuată şi să spere că celelalte sectoare ale frontului aveau să reziste cu ceea ce li se lăsa.

Devreme ce batalionul de rezervă fusese pus în stare de alarmă, ordonă plecarea primului eşalon. Se apropia ora prânzului şi probabil că avea să se lipsească de masă. Berea rece îi căşunase crampe la stomac. Se gândi cu dezgust la brânza conservată din rațiile alimentare. Trebuia totuşi să se mulțumească numai cu asta.

— Nu avem vreun calmant în cort? mugi el.

— Nu, domnule maior.

Trimise pe unul din curieri la infirmerie. Căldura îl amorțea.

Sună telefonul. Windmill îl înştiinţă că îşi deplasase compania pe noile poziţii. Câteva minute mai târziu, comandantul primei companii din batalionul de rezervă telefona că se retranşa pe flancurile pungii.

Acum trebuia să trimită înainte întregul batalion. Îl durea capul. Ce aveau să facă, odată ajunşi în linia frontului? Până astăzi avusese întotdeauna un precedent, după care se călăuzise, dar de data asta era ceva cu totul nou. Depozitul principal de aprovizionare al japonezilor se afla la aproximativ o milă şi jumătate de noile poziţii ale Companiei E şi chibzui că n-ar fi rău să încerce a-l captura. Sau să-l învăluie prin flanc. Dar nu reuşea să-şi reprezinte situaţia pe teren. Breşa era o breşă doar pe hartă. Inspectase frontul, ştia cum arată un bivuac, dar nu înţelesese niciodată cu precizie cum se desfăşoară de fapt operaţiile. Între companii existau spaţii goale. Frontul nu era o linie solidă, neîntreruptă – ci un şirag de puncte separate unele de altele. În momentul acesta se aflau oameni dincolo de punctele japoneze şi numărul lor avea să crească treptat, dar ce anume aveau să facă? Cum se proceda oare în cazul învăluirii prin flanc? îi fulgeră prin minte imaginea unei coloane de oameni, înaintând posomorâţi de-a lungul unei poteci prin junglă, şi blestemând arşiţa, dar nu izbuti să lege viziunea aceasta de cotele determinate pe hartă.

O gânganie se târa alene pe masă şi el o izgoni cu un bobârnac. Nu ştia ce dracu' să mai facă. După căderea nopţii, va fi martorul unei harababuri îngrozitoare. Nimeni nu avea să mai ştie cu cine se învecinează, iar instalarea noilor linii telefonice nu se va mai termina niciodată. Poate că staţia de radio nu va mai funcţiona din pricina perturbărilor atmosferice sau a vreunei afurisite de coline. Toate se defectau când aveai mai mare nevoie de ele. Până în prezent se descurcase de bine, de rău, dar acum trebuia să-l cheme pe Mooney, ofiţerul de la transmisiuni, de care aveau însă atâta nevoie cei de la transporturi. Biroul de Contrainformaţii avea să vegheze împreună cu el toată noaptea. Oh, ce talmeş-balmeş. Ce dandana pe capul lui – şi asta tocmai azi. Dacă lucrurile se vor isprăvi prost, îi vor reproşa toată viaţa.

Îi venea să râdă. Încerca veselia neroadă, involuntară a celui care după ce aruncă o piatră din înaltul povârnişului unei coline bagă de seamă că a

declanşat o avalanşă. De ce lipsea generalul tocmai azi?

La toate acestea se adăuga zumzetul activității din jurul lui. În cortul serviciului operații toată lumea lucra; oamenii forfoteau prin bivuac, absorbiți desigur de însărcinările lor. Din depărtare îi ajungeau la urechi trepidațiile unui convoi de camioane care tulburase văzduhul dogoritor. Şi el, Dalleson, pusese toate acestea în mişcare. Nu-i venea să creadă.

Brânza pe care o molfăia în gură era uscată. Turba de mânie când mai vedea ici-colo câte un om moțăind în cortul său, dar nu avea vreme să se ocupe şi de asta. Toate erau pe punctul de a-i scăpa din mână.

Avea impresia că brațele îi sunt încărcate cu o grămadă de colete şi că cele din vârf începeau să pornească la vale. Până când trebuie să mai facă pe jonglerul?

Şi artileria. Şi ea trebuia coordonată. Gemu. Maşina se dezagrega, în fiecare clipă angrenaje, resoarte şi buloane țâşneau din toate părțile. Nici nu se gândise la artilerie.

Dalleson îşi luă capul în mâini şi încercă să reflecteze, dar nu-i venea nicio idee. Sosi un mesaj, informându-l că elementele avansate ale batalionului de rezervă stabiliseră contactul cu Compania E, instalată pe noile sale poziții. După ce va sosi acolo şi restul batalionului, ce avea să mai facă? Depozitul japonez de aprovizionare se afla în nişte subterane săpate la poalele unei coline. Putea trimite acolo batalionul – şi pe urmă? Mai avea nevoie şi de alte întăriri.

Ar fi şovăit desigur dacă ar fi avut răgazul să chibzuiască, dar singurul lucru la care se putea gândi era deplasarea de trupe. Ordonă companiei Charley să ajungă din urmă batalionul de rezervă, şi companiei Baker să ocupe terenul evacuat în stânga de compania Charley. Aceasta simplifica lucrurile. Două companii aveau să ocupe pozițiile deținute în mod normal de trei companii şi astfel totul intra în ordine. Nu era cazul să-şi facă griji pentru ele. Şi unitățile din flancul drept vor fi în măsură să atace frontal. Astfel întreg ansamblul se va deplasa înainte; cât priveşte artileria, n-avea decât să se descurce singură. Va mai disloca încă un batalion de rezervă pentru depozitul de aprovizionare şi după aceea totul va depinde de legături şi de noroc.

Chemă la telefon Div Arty.

— În cursul după-amiezii ridicați în aer avioanele dumneavoastră de legătură. Amândouă avioanele.

— Unul l-am pierdut deunăzi, amintiți-vă, iar celălalt e în pană.

— De ce nu mi-ați spus? urlă Dalleson.

— V-am spus. Ieri.

Maiorul înjură.

— Bun, atunci trimiteți observatori înaintați pentru companiile Able, Baker, Charley şi Dog din 460, şi Charley din 458.

— Şi ce facem cu comunicațiile?

— Descurcați-vă singuri. Şi aşa am destulă bătaie de cap.

Transpirația îl gâdila pe spinare. Era ora unu şi pânzele înclinate ale cortului frigeau în arşiță.

După-amiaza se scurse cu încetineală. Era aproape trei când batalionul de rezervă şi compania Charley îşi îndepliniră misiunea; Dalleson ajunsese însă la capătul puterilor. Aproape o mie de oameni erau concentrați în vârful pungii şi el habar n-avea încotro să-i dirijeze. O clipă îi trecu prin minte să-i abată spre stânga, în direcția mării. Astfel ar tăia în două linia de apărare japoneză dar îşi aminti la timp că dislocase o companie din flancul stâng. Dacă exercita o presiune asupra japonezilor din acel sector, risca să-şi expună pozițiile avansate. Îi veni să se dea cu capul de masă. Ce greşeală era să facă!

Putea să-i trimită spre dreapta lor, în direcția muntelui, dar odată străpunsă apărarea japoneză, i-ar fi greu să mai asigure aprovizionarea cu hrană, armament şi muniții a trupelor celor mai avansate, din cauza depărtării lor de bazele de plecare. Era cuprins de aceeaşi panică dementă ca şi Martinez în timpul recunoaşterii sale singuratice. Uitase atâtea lucruri, toate de o evidentă importanță.

Telefonul sună din nou.

— Aici Rock and Rye. (Comandantul primului batalion, din Regimentul 460.) Suntem gata să pornim peste cincisprezece minute. Care e misiunea noastră? Trebuie să le vorbesc oamenilor.

Aceeaşi întrebare i se punea într-una, de o oră, şi de fiecare dată zbierase:

„Misiunea e simplă, să profitați de ocazie. Mai vreți ceva, fir-ar să fie?” Dar acum, trebuia să răspundă.

— Înaintați în direcția depozitului japonez de aprovizionare; ne comunicați prin radio.

Îi dădu coordonatele.

— Abia după ce veți fi gata de atac, anunțați-mă prin radio, ca să vă sprijinim cu artilerie. Dacă stația voastră de radio nu funcționează, intervenim exact peste o oră, după care veți trece la acțiune. Veți distruge depozitul, cât mai repede. După asta am să vă comunic ce mai aveți de făcut.

Puse receptorul în furcă şi îşi consultă ceasul. Sub cort, dogoarea atârna grea ca nişte draperii. Afară, cerul se întuneca de ploaie, iar frunzişul căsca alene într-o uşoară adiere. Frontul era tăcut. În asemenea după-amieze, la o jumătate de oră înainte de furtună, se percepea în general cel mai neînsemnat zgomot, dar de astă dată tăcerea era desăvârşită. Artileria aştepta, calculând elementele de tragere pentru obiectivele desemnate; nu se auzea nici măcar ropotul unei mitraliere sau vreo detunătură de puşcă. Doar pământul se zguduia uneori sub şenilele vreunui tanc care împroşca bulgări de pământ. Neavând ce face cu tancurile, deoarece terenul nu era practicabil înăuntrul breşei, Dalleson le trimise să acopere pozițiile mai slabe din flancul stâng.

Maiorul îşi aminti brusc că uitase să asigure trupelor sale de asalt un sprijin antitanc, şi gemu cu glas tare. Nu mai era vreme să trimită tunuri antitanc care să sprijine atacul asupra depozitului, dar poate că nu era prea târziu să le folosească în cazul unui eventual contraatac japonez. Alertă plutonul antitanc din batalionul doi, ordonându-i să se îndrepte spre spărtură. Nu cumva mai uitase atâtea lucruri care aveau să-i vină mai târziu în minte?

Şi, bineînțeles, aştepta înjurând tot mai cumplit, pe măsură ce nelinişteа lui creştea. Era încredințat că totul avea să se termine prost, asemeni unui băiețel care după ce a răsturnat o cutie cu vopsea, speră în mod nedesluşit s-o scoată la capăt într-un fel sau în altul. Cel mai mult îl frământa în momentul acela gândul la calculul timpului pe care avea să-l irosească spre a repune toate în ordine, după încheierea atacului. Operațiile acestea aveau

să-i răpească cel puțin o zi – deci – în total două zile pierdute pentru construcția şoselei. Îi vâjâia capul. Deodată, spre surprinderea lui, îşi dădu seamă că montase un atac în toată regula.

Zece minute înainte de a se scurge ora fixată, tăcerea stației de radio fu întreruptă. Neobservate de inamic, trupele de asalt ajunseseră la două sute de metri de depozitul de aprovizionare. Artileria deschise focul şi continuă să tragă o jumătate de oră, după care trupele se puseseră în mişcare şi capturaseră depozitul de aprovizionare în douăzeci de minute.

Dalleson reconstitui treptat evenimentele. Mult mai târziu se constată că două treimi din aprovizionarea japoneză fusese capturată în după-amiază aceea; dar Dalleson nici nu se gândise la aşa ceva în acea primă seară. Ştirea cea mai importantă era că generalul Toyaku şi jumătate din statul său major fuseseră ucişi în cursul aceleiaşi ofensive. Cartierul său general, luat cu asalt, se afla la câteva sute de yarzi înapoia depozitului.

Veştile erau prea abundente ca Dalleson să le poată asimila pe loc. Ordonă trupelor să facă haltă de noapte şi între timp trimise în prima linie pe toți oamenii disponibili. Cartierul General şi diferitele servicii rămaseră fără oameni – nu făcură excepție decât bucătarii. În dimineața următoare dispunea de o mie cinci sute de soldați, care trecuseră de liniile japoneze; după-amiază trupele din flanc intrară la rândul lor în acțiune.

Cummings se înapoie în aceeaşi zi de la Marele Cartier General. După ce îşi susținuse cu dârzenie cauza, demonstrând că îi era cu neputință să termine rapid campania fără să invadeze Botoi Bay, i se acordase un distrugător. Nava, care se pusese în mişcare îndată după plecarea lui Cummings, trebuia să sosească a doua zi de dimineață. Era exclus să o decomandeze.

Ceva mai mult, îşi puse statul-major la treabă şi toată noaptea şi-o petrecu abătând trupele din junglă în direcția peninsulei. Dimineața îmbarcă două companii de puşcaşi pentru invadarea lui Botoi Bay. Punctuală la întâlnire, nava de război bombardă plaja, apoi se apropie de coastă spre a da un sprijin direct trupelor.

Câțiva trăgători japonezi întâmpinară primul val cu împuşcături răzlețe, apoi o luară la fugă. După o jumătate de oră trupele de invazie stabiliră

contactul cu unitățile care manevrau în spatele frontului japonez dat peste cap. În aceeaşi seară campania se încheie, cu excepția operațiilor de curățire.

În raportul oficial transmis Marelui Cartier General al Armatei, invadarea lui Botoi Bay era prezentată drept cauză principală a străpungerii Liniei Toyaku. Invazia fusese sprijinită, glăsuia raportul, de puternice atacuri locale, care făcuseră unele spărturi în liniile japoneze.

Dalleson n-a înțeles niciodată prea bine ce se întâmplase. Cu timpul, sfârşi prin a crede că invazia hotărâse lichidarea campaniei. Unica sa dorință era de a i se acorda gradul de căpitan activ.

În învălmăşeală, toată lumea uitase de plutonul Recunoaştere.

12

În aceeaşi după-amiază în care Dalleson îşi pregătea atacul, plutonul continua să escaladeze muntele Anaka. Către jumătatea povârnişului căldura se făcu atât de înspăimântătoare încât abia se mai târau. Ori de câte ori străbăteau o râpă sau o adâncitură, aerul părea să se refracte în contact cu stâncile încinse, astfel încât oamenii simțeau că îi dor muşchii obrajilor, tot ferindu-şi ochii de lumină. O durere neînsemnată, care ar fi trebuit să se piardă în crampele din coapse, în zvâcniturile surde din spinare, căpătau proporțiile unor suferințe îngrozitoare, poate cele mai cumplite din întregul lor marş. Lumina orbitoare înfigea cuțite în globul ochilor, stârnea în creierul lor un dans zănatec în care se perindau nişte amețitoare cercuri roşii. Pierduseră noțiunea distanțelor: tot ce se afla îndărătul lor era confuz şi chinurile proprii fiecărui soi de teren nu mai aveau nicio noimă. Nu se mai preocupau să ştie dacă următoarea sută de yarzi era acoperită de stânci golaşe, de desişuri sau de pădure; şi unele şi altele ofereau dezavantaje greu de suportat. Se împleticeau ca un şir de bețivi, cu capul lăsat în jos şi cu brațele spânzurând de-a lungul trupului. Echipamentul atârna ca plumbul, şi tot felul de zgârieturi fermentau pe proeminențele osoase. Curelele raniței le făcuseră băşici pe umeri, izbiturile cartuşierelor le învinețiseră şoldurile, puşca le pătrundea în coaste şi în coapse. Pe cămăşi apăreau lungi dâre albicioase acolo unde se uscase sudoarea.

Înaintau în dezordine, din stâncă în stâncă, năuci, gâfâind, plângând de oboseală. Împotriva voinței sale, Croft se văzu nevoit să ordone halte la scurte intervale; timpul pe care-l foloseau înaintând era acum egal cu cel pe care-l iroseau stând culcați pe spate, gâfâind cu brațele şi cu picioarele întinse. Ca şi brancardierii, uitaseră de tot şi de toate; nu mai raționau ca indivizi, ca ființe de sine stătătoare. Erau nişte receptacole de suferință. Uitaseră de patrulare, de război, de propriul lor trecut, uitau până şi terenul pe care abia îl străbătuseră. Socoteau pe cei din jur cel mult ca pe nişte vagi şi sâcâitoare obstacole de care se poticneau. Cerul incandescent, orbitor, şi stâncile înfierbântate păreau mai reale. Rămăşițele de luciditate se zbăteau înăuntrul lor asemenea unui rozător pierdut într-un labirint de galerii;

gândul lorse concentra fără noimă când pe un membru suprasolicitat, când pe pulsația zvâcnită a unei zdrelituri, spre a se contopi în cele din urmă cu efortul chinuitor de a trage o gură de aer.

Numai doi factori reuşeau să se mai singularizeze în acest haos. Se temeau de Croft – o teamă care creştea odată cu oboseala; îi pândeau glasul, smulgând câțiva paşi suplimentari ori de câte ori acesta îi luă la zor. Simțeau o nelinişte abrutizantă, o groază surdă, insondabilă.

Totodată simțeau însă nevoia să abandoneze; îşi doreau aceasta mai mult decât orice pe lume. Fiecare pas înainte, fiecare crampă muşchiulară, fiecare junghi în piept, dădeau imbold acestei dorințe. Înaintau, mânați de o mută şi arzătoare ură împotriva omului care îi conducea.

Croft era aproape tot atât de istovit ca şi ei; se bucura de halte laolaltă cu ceilalți, consimțea pe jumătate ca fiecare oprire să acopere dublul timpului prevăzut la început. Uitase de vârful muntelui, voia şi el să abandoneze şi ori de câte ori se sfârşea câte o haltă, se lupta cu el, cu ispita unui repaus prelungit – apoi relua marşul. Mergea înainte fiindcă undeva, în adâncurile minții lui, ceva îi poruncea să urce, să urce într-una. Hotărârea pe care o luase în vale, stăruia să se facă simțită, strângându-i parcă creierul într-un cerc de fier. I-ar fi fost poate mai uşor să se sinucidă decât să se întoarcă din drum.

Toată după-amiaza continuară să înainteze, când de-a lungul unor pante line, când cramponându-se din stâncă în stâncă de îndată ce muntele devenea mai abrupt. Urcau de pe un prag pe altul poticnindu-se dureros de muchiile tăiate în curmeziş, alunecau prin lacurile unde se depozitaseră cu timpul fâşii din argilă umedă. Muntele continua să se înalțe deasupra lor, luând proporții de necuprins. Întrezăreau pantele următoare prin ceața strădaniilor lor, mergeau unii după alții de-a lungul unor serpentine nesfârşite, trudindu-se cu un fel de recunoştință, dacă din întâmplare terenul devenea pentru un moment mai neted.

Minetta, Wyman şi Roth erau cei mai nenorociți. Se târau de câteva ore în coada coloanei, cu prețul unor mari eforturi; între ei trei se stabilise un fel de solidaritate. Minetta şi Wyman erau amărâți din pricina lui Roth. Îl compătimeau, fiindcă era mai istovit decât ei. Iar Roth, care ştia că încetase

a mai fi un obiect de dispreț, că starea lor de prostrație era aproape tot atât de accentuată ca şi a lui, se întorcea acum spre ei cu încredere.

Drumul acesta îl costa pe Roth cele mai mari eforturi din viața lui. De când se afla în pluton – şi trecuseră de atunci destule luni – înghițise, cu mâhmre sporită, tot felul de insulte şi grosolănii. În loc de a le întâmpina cu indiferență, ori de a se înarma cu un scut proteguitor, se arăta din ce în ce mai vulnerabil. Patrularea aceasta îl adusese într-un asemenea hal de tensiune nervoasă, încât gândul că ar putea fi mustrat sau pedepsit îi era insuportabil; mergea înainte cu certitudinea că dacă ar zăbovi mai mult, mânia şi batjocura oamenilor s-ar abate iarăşi asupra lui.

Cu toate acestea simțea că are să se prăbuşească. Se apropia clipa când picioarele nu-i vor mai da ascultare. Până şi în timpul haltelor, membrele sale erau pe punctul de a nu-l mai ține. Spre sfârşitul după-amiezii simți că îl cuprinde un leşin; pământul începu să-i fugă de sub picioare. Totul se petrecu lent, eşalonat într-o serie de alunecări, de poticniri, de căderi, la capătul cărora sfârşea prin a se nărui. Începu prin a cădea, după fiecare douăzeci sau treizeci de metri; oamenii din pluton, fericiți că mai puteau să respire puțin, aşteptau cu nemărturisită recunoştință să se ridice anevoie şi să-şi continue mersul şovăitor. Dar căderile se repetau la intervale din ce în ce mai scurte. Înainta aproape inconştient, în vreme ce picioarele i se încurcau la fiecare pas greşit. După o jumătate de oră nu mai fu în stare să se mai ridice fără a fi ajutat, şi atunci se clătina ca un copilaş. Începu apoi să cadă tot ca un copil mic; picioarele i se muiau şi el se lăsa cu şezutul pe glezne, oarecum uluit că nu mai poate merge.

Încetul cu încetul oamenii începură să-şi piardă răbdarea. Croft nu le îngăduia să se aşeze ca să-l aştepte pe Roth şi asta îi exaspera, începură să pândească clipa când Roth avea să cadă, iar această repetare inevitabilă le tocea nervii. Ura împotriva lui Croft se revărsa asupra lui Roth.

Ascensiunea devenea, tot mai primejdioasă. De vreo zece minute Croft îi conducea de-a lungul unei brâne de piatră, săpată în peretele vertical al muntelui; pe alocuri brâna se strâmta până la un metru; spre dreapta se căsca o prăpastie de mai multe sute de picioare şi, fără voia lor, li se întâmpla uneori să se pomenească umblând chiar pe marginea hăului. Asta

le sporea spaima, iar opririle lui Roth îi umpleau de nerăbdare. Abia aşteptau să treacă de brână.

Către mijlocul ascensiunii Roth căzu iar; încercă să se ridice, dar cum nimeni nu-i mai sări în ajutor, se întinse cât era de lung. Pardoseala de stâncă a pragului era fierbinte, dar Roth se simțea bine. Ploaia de după-amiază care tocmai începuse îi pătrundea parcă în carne şi răcorea totodată stânca. Nu avea de gând să se mai ridice. Undeva, în amorțeala sa, luase ființă altă frământare. La ce bun să mai continue?

Cineva îl trase de umăr, dar el se scutură.

— Nu pot să mai merg, gâfâi zbătându-se, nu pot să mai merg, nu pot.

Izbea în piatră cu pumnii vlăguiți.

Gallagher încercă să-l ridice.

— Scoală-te, puturosule! striga el.

Eforturile lui de a-l pune pe picioare făceau să-l doară tot corpul.

— Nu pot. Luați-o înainte!

Se pomeni plângând cu hohote. Îşi dădea vag seama că mai toți oamenii făceau cerc în jurul lui, dar îi era totuna. Încerca o satisfacție amară la gândul că ceilalți îl vedeau în halul acesta, o exaltare în care se îmbinau ruşinea şi oboseala.

După asta, nimic nu putea să se mai întâmple. N-aveau decât să-l vadă cum plânge, n-aveau decât să afle încă o dată că era cel mai prăpădit om din pluton. Era singurul mijloc de a ieşi în evidență. După un anonimat atât de îndelung, până şi ridicolul acesta cumplit era aproape de preferat.

Gallagher îl smuci din nou de umăr.

— Pleacă, nu pot să mă ridic! zbieră Roth.

Gallagher îl scutura, încercând un amestec de scârbă şi milă. Dar îi era mai ales frică. Din toate fibrele ființei sale aspira să se culce lângă Roth. Ori de câte ori trăgea în piept puțin aer, simțea o sfârşeală, o greață care-l strangulau şi îi stârneau plânsul. Ştia că dacă Roth nu va mai găsi puterea să se ridice, avea şi el să se prăbuşească, la rândul său.

— Scoală-te, Roth.

— Nu pot.

Gallagher îl apucă de subsuori şi încercă să-l ridice. Greutatea inertă a

acestui corp îl făcea să turbeze. Îl lăsă să cadă şi îl pocni în ceafă.

— Scoală-te, jidan puturos!

Lovitura, insulta, îl zdruncină pe Roth ca o descărcare electrică. Găsi putere să se ridice şi să plece mai departe împleticindu-se. Nimeni nu-l înjurase vreodată atât de grav până atunci şi aceasta îi deschise noi perspective de încercări dureroase şi de înfrângeri. Nu era de ajuns că-l judecau pentru propriile sale greşeli, pentru propriile sale lipsuri; trebuiau acum să-i arunce în spinare greşelile unei religii în care nu credea, ale unei rase care nu exista. „Hitlerism, teorii rasiste”, mormăi el. În vreme ce se poticnea de-a lungul brânei, se străduia să resoarbă şocul. De ce i-au spus aşa? De ce nu voiau să înţeleagă că el nu are nicio vină?

Şi îl mai frământa ceva. Faţada şi artificiile menite să-i proteguiască viaţa se roseseră treptat în atmosfera caustică a plutonului; oboseala îi şubrezise temeliile, iar lovitura lui Gallagher făcuse să se năruie ceea ce mai rămăsese din edificiu. Se simţea lipsit de apărare. Era frustrat, revoltat împotriva neputinţei sale de a le vorbi, de a le explica. „E ridicol, gândea Roth, răscolindu-şi mintea, nu e vorba de o rasă, de o naţiune. Dacă respingi propria-ţi religie, ce mai eşti?” Acesta era reazemul pe care-l pierduse şi, în ciuda istovirii, înţelese deodată un lucru pe care Goldstein îl ştiuse întotdeauna. Tuturor acţiunilor sale li se va da de acum înainte o amploare nedorită. Nu numai că nu-l vor iubi niciodată, dar vor căuta să înnegrească şi mai mult cerneala de pe eticheta pe care i-o aninaseră de grumaz.

Ei bine, n-au decât. O mânie salvatoare, o magnifică mânie îi venea în ajutor. Pentru prima oară în viaţă era într-adevăr furios; mânia îi stimula trupul şi merse o sută de yarzi, apoi altă sută de yarzi, şi încă una. Îl durea capul acolo unde îl lovise Gallagher, se clătina pe picioare, dar dacă ei n-ar fi mers, s-ar fi năpustit poate asupra lor şi s-ar fi bătut până la ultima suflare. Oamenii aceştia ar nesocoti tot ce ar face el, nimic nu le-ar fi pe plac. Fierbea, dar de data asta era plin de compătimire faţă de sine. Îşi dădea seama. Ajunsese bătaia de joc a celorlalţi, pentru că simţeau nevoia să-şi bată joc de cineva. Evreul era un fel de minge de antrenament de care nu se puteau lipsi.

Roth era atât de mărunt, de plăpând. Mânia sa era patetică, dar acum

refuza să se mai lase înduioşat. Dacă ar fi fost mai tare, ar fi realizat ceva în viaţă. Dar şi aşa, în vreme ce se târa în coada coloanei, găsea ceva nou care să-l însufleţească, ceva impresionant. În momentul acela, oamenii care mergeau înaintea lui nu-l mai înfricoşau. Cu picioarele moi, cu capul legănându-se pe umeri, îşi înfrâna starea de istovire şi, uitându-şi parcă trupul, se târa în singurătatea unei mânii care îi regenera fiinţa.

Croft era preocupat. Nu intervenise în incidentul stârnit de slăbiciunea lui Roth. Pentru prima oară nu ştia ce să facă. Efortul neîncetat pe care-l depunea de atâtea luni, conducând plutonul, tensiunea celor trei zile petrecute alături de Hearn, îşi făceau efectul. Era ostenit. Cea mai neînsemnată contrarietate îi răscolea nervii; proasta dispoziţie a oamenilor, oboseala lor, repulsia lor de a continua drumul, îl vlăguiseră. Hotărârea pe care o luase după recunoaşterea lui Martinez îl storsese de puteri. Când se prăbuşise Roth, fusese ispitit să se întoarcă până la el, dar se oprise la jumătate de drum. Se simţise prea ostenit ca să mai intervină. Dacă Gallagher nu i-ar fi luat-o înainte, ar fi intervenit, fără îndoială, dar atunci nu se supărase, fiindcă fusese nevoit să aştepte. Îşi exagera slăbiciunile şi micile greşeli. Îşi amintea dezgustat toropeala din noaptea atacului de pe râu, când îl strigaseră japonezii; se gândea necontenit la numeroasele emoţii care îl făcuseră să-şi piardă cumpătul, înainte de a acţiona. Pentru prima oară se afla în cumpănă. Muntele continua să-şi bată joc de el, să-l atragă, dar la chemarea lui Croft reacţiona mecanic, târându-şi picioarele de plumb. Ştia că se înşelase asupra puterii de rezistenţă a oamenilor şi asupra propriei sale energii. Nu-i mai despărţea decât o oră sau două de lăsatul serii şi până atunci era imposibil să ajungă în vârful muntelui. Brâna pe care înaintau se îngusta mereu. La vreo sută de paşi deasupra lui se zărea creasta dantelată a falezei, aproape cu neputinţă de escaladat. Brâna urca spre creastă, o depăşea, spre a ieşi desigur în vârful muntelui. Până sus să tot fie vreo mie de paşi. Croft voia să vadă vârful, înainte de a face halta de noapte.

Dar brâna devenea primejdioasă. Norii se îngrămădeau deasupra ca nişte baloane umflate şi plutonul înainta printr-un fel de ceaţă. Ploaia, mai rece aicea sus, îi îngheţa; lunecau tot mai des pe stânca udă. După câteva

minute ploaia le ascunse vederii creasta falezei; oamenii continuară să înainteze palmă cu palmă de-a lungul brânei, lipindu-şi obrazul de peretele stâncii.

În locul acela brâna nu era mai lată de un picior. Oamenii mergeau foarte încet, agăţându-se de tufele de iarbă crescute în crăpăturile verticale ale peretelui. Fiecare pas îi îngrozea, dar pe măsură ce înaintau de-a lungul brânei, ideea de a face cale întoarsă îi înspăimânta şi mai tare. Nădăjduiau că brâna se va mai lărgi, fiindcă n-ar fi conceput să mai meargă pe drumul pe care abia îl lăsaseră în urmă. Primejdia îi smulsese pentru moment din apatie şi acum înaintau sprinten, înşiraţi pe vreo patruzeci de yarzi. Uneori li se întâmpla să arunce o privire în jos, dar spectacolul le făcea părul măciucă. Chiar şi prin ceaţă puteau vedea o prăpastie de peste o mie de picioare, care îi ameţea, tăindu-le suflarea. Se lipeau atunci şi mai vârtos de peretele cioplit dintr-o rocă cenuşie, moale, lipicioasă, care părea să emane un miros de piele de focă. Senzaţia aceasta scârboasă de carne îi umplea de panică şi îi făcea să zorească pasul.

Brâna se îngusta mereu; acum, abia dacă mai avea două palme de-a latul. Croft se străduia să străbată cu privirile prin ceaţă; încerca să vadă dacă brâna avea să se lărgească. Pentru prima oară ascensiunea lor începea să ceară o oarecare dibăcie. Până aici avuseseră de-a face cu un povârniş relativ abrupt; de acum înainte, reflecta Croft, ar fi fost de dorit o frânghie şi pioleţi de munte. Continua să înainteze, cu braţele şi picioarele depărtate, lipindu-se de stâncă şi căutând pe pipăite fisuri de care să se cramponeze.

Ajunse la un gol lat de vreo patru picioare, care întrerupea brâna. Nimic nu lega între ele buzele spărturii, nici arbuşti, nici rădăcini de care s-ar fi putut agăţa. Platforma dispărea, apoi continua de partea cealaltă a golului, care cădea pe verticală pierzându-se în adâncuri. Traversarea golului nu ar fi necesitat decât un simplu salt, un pas ceva mai lung pe un teren nivelat; în cazul de faţă trebuia să sări lateral, luându-ţi avânt de pe piciorul stâng şi aterizând pe cel drept, apoi să-ţi recâştigi echilibrul clătinându-te pe marginea prăpastiei.

Croft îşi lepădă raniţa, o trecu lui Martinez, care venea în urma lui, şovăi o secundă, cu piciorul drept suspendat deasupra vidului, apoi sări lateral şi

ateriză pe cealaltă margine, clătinându-se un moment înainte de a-şi reveni.

— Iisuse, cine naiba o să poată sări peste aşa ceva? auzi el murmurând pe unul din oameni.

— Nu vă mişcați, zise Croft. Mă duc să văd dacă brâna se lărgeşte.

Parcurse vreo cincizeci de paşi de-a lungul brânei şi constată că se lărgea. Se simți foarte uşurat, căci altfel se şi vedea făcând cale întoarsă pentru a găsi alt drum. Şi fără a mai avea certitudinea că poate să insufle curaj oamenilor săi.

Se plecă puțin asupra golului şi îşi luă ranița de la Martinez. Distanța era relativ mică, astfel că mâinile lor se puteau atinge. Luă apoi ranița lui Martinez şi se trase înapoi câțiva paşi.

— Haideți, băieți, înainte, îi strigă el. Aerul e mai sănătos pe partea asta.

Se auzi un chicotit nervos.

— Hei, Croft, răsună glasul lui Red, parşiva asta de brână e mai lată dincolo?

— Da, şi încă cum.

Îi fu ciudă că răspunsese. Trebuia să-i fi spus să-şi țină gura.

Din coada coloanei, Roth asculta îngrozit. Dacă va fi să sară, va da poate greş: involuntar, trupul i se crispă de nelinişte. Era încă plin de mânie, dar mânia se prefăcuse într-o hotărâre potolită. Se simțea foarte obosit.

Pe măsură ce-i vedea trecându-şi ranițele şi sărind, frica îi sporea. Niciodată nu fusese bun pentru astfel de treburi şi o panică veche se trezi în el, ca odinioară la şcoală, în ora de gimnastică; când îşi aştepta rândul la bara fixă.

Şi de data asta rândul i se apropia inevitabil. Minetta, care se afla înaintea lui, şovăi pe marginea golului, apoi sări.

— Iisuse, ce acrobație! zise el, râzând fără vlagă.

Roth îşi drese glasul.

— Faceți loc, sosesc, spuse încet.

Îşi trecu ranița pe partea cealaltă.

Minetta îi vorbea ca şi cum s-ar fi adresat unui animal.

— Nu te necăji, frățioare. E o nimica toată. N-ai decât să păşeşti cu băgare de seamă şi ai ajuns.

— Bine, zise Roth cu ciudă.

Dar când se apropie de margine şi privi înaintea lui, picioarele i se înmuiară. Cealaltă margine i se părea foarte departe. Faleza se deschidea la picioarele sale într-un vid înfricoşător.

— Vin, mormăi el din nou, fără să se clintească din loc.

În clipa când trebui să sară, îl părăsi curajul.

„Am să număr până la trei”, îşi zise.

„Unu”.

„Doi”.

„Trei”.

Dar nu se putea mişca. Secundele critice se prelungiră, apoi dispărură. Trupul îl trădase. Voia să sară, dar trupul se împotrivea.

Glasul lui Gallagher îi ajunse la ureche de pe cealaltă parte a golului.

— Minetta, apropie-te de margine şi înhață-l pe puturosul ăla.

Roth îl văzu pe Gallagher strecurându-se printre picioarele lui Minetta. Îl vedea târându-se spre el, întinzându-şi brațul, aruncându-i o privire amenințătoare.

— Haide, tot ce ai de făcut e să-mi apuci mâna. Nu se poate să dai greş.

Aveau un aer ciudat. Cu fața şi cu brațele proiectate înainte, Gallagher se tupila între picioarele lui Minetta. Roth se uită la ei cu mare dispreț. Îl înțelegea acum pe acest Gallagher. Un fanfaron, un fanfaron speriat. Avea să le spună câteva. Dacă va refuza să sară, Croft va fi silit să se întoarcă din drum. Patrularea ar lua sfârşit. Şi, în clipa aceea Roth se cunoscu pe sine însuşi; îşi dădu deodată seama că era capabil să se împotrivească lui Croft.

Dar plutonul nu l-ar înțelege. Ar râde de el, şi-ar scuza propria lor slăbiciune, împroşcându-l cu batjocuri. Îşi simți inima cuprinsă de amărăciune.

— Sosesc, strigă pe neaşteptate.

Asta aşteptau şi ei.

Roth îşi simți piciorul stâng împingându-l înainte, dar trupul, prea slăbit pentru a-şi lua avântul necesar, execută o săritură neîndemânatică. O frântură de secundă zări chipul mirat al lui Gallagher, alunecă pe lângă mâna lui, zgârie stânca, apoi nimic.

În cădere, Roth se auzi urlând de mânie şi se minună că putea face un zgomot atât de mare. În surpriza, în năuceala sa, un gând îi străbătu mintea, înainte de a se sfărâma de stâncile din fundul prăpastiei. Voia să trăiască. Un omuleț rostogolindu-se prin spațiu.

În dimineața următoare, devreme, Goldstein şi Ridges porniră din nou la drum cu brancarda. Dimineața era răcoroasă şi acum mergeau în sfârşit pe un teren neted, dar deosebirea nu li se păru prea mare. După o oră îi învălui iar amorțeala din ajun. Iarăşi trebuiau să se opintească doi sau trei paşi, să pună jos brancarda, apoi iar să se opintească. În jurul lor, contraforturile colinelor se înălțau domol spre munții din nord. Ținutul se desfăşura ca un vast şi liniştit peisaj de un galben şters, asemenea unor dune de nisip care se pierd în zare. Nimic nu tulbura liniştea. Mergeau înainte, gâfâind, bombănind, încovoiați sub povară. Cerul căpătase culoarea albastră, palidă, a dimineților, şi foarte departe, spre sud, dincolo de junglă, un şirag de nori pufoşi se târau unii după alții.

În dimineața asta toropeala lor luase o nouă formă. Fierbințeala lui Wilson sporise şi rănitul gemea într-una, cerând de băut. Invocările şi rugămințile, strigătele şi sudalmele sale îi scoteau din fire. Dintre toate simțurile, numai auzul lor părea să fie treaz, dar numai în parte; nu percepeau bâzâitul insectelor sau sonoritatea aspră, şuierată, a propriei lor răsuflări, dar erau sensibili la glasul lui Wilson; ori de câte ori gemea cerând apă, li se încrâncena pielea, le slăbea puterea de rezistență.

— Băieți, trebuie să-mi dați puțină apă.

Bale rozalii i se uscaseră în colțurile gurii, iar ochii îi jucau în cap plini de o bizară nelinişte. Din când în când se zbătea pe targă, dar fără vlagă. Părea mai pipernicit; pielea i se lipise de oase. Uneori rămânea cu ochii ațintiți spre cer; atunci clipea des şi adulmeca încetişor mirosurile care pluteau în jurul lui. Fără să-şi dea seama, se adulmeca pe sine. Se scurseseră patruzeci de ore de când căzuse rănit; se scăpase pe el de mai multe ori, sângerase, asudase, absorbise până şi duhorile jilave ale pământului pe care poposiseră în noaptea trecută, îşi mişcă buzele, schimonosindu-se uşor de scârbă.

— Ah, ce tare puțiți.

Îl auzeau, fără să se lase impresionați, cum trăgea anevoie aer în piept. Aşa după cum se deprinseseră să trăiască în junglă şi să poarte mai tot timpul îmbrăcăminte jilavă, tot aşa uitaseră senzația plăcută de a îmbrăca un veşmânt uscat şi de a respira în voie. Nici nu se mai gândeau la asta; nu se mai gândeau desigur nici la sfârşitul călătoriei lor. Aceasta se identifica acum cu însăşi existența lor.

De dimineață, Goldstein se deşteptase destul de devreme ca să meşterească un dispozitiv născocit de el. Înaintarea le era încetinită mai ales din pricina amorțirii degetelor. După câteva clipe de mers, mâinile lor începeau să dea încet drumul la povară. Goldstein tăie curelele raniței sale, le legă cap la cap şi după ce le fixă de mânerele brancardei, îşi trecu chinga în jurul umerilor. Când degetele îi amorțeau, trecea asupra chingii greutatea brancardei, aşteptând ca mâinile să mai prindă puteri. Ridges îi urmă curând pilda, aşa că îşi continuară drumul înhămați, în vreme ce brancarda se legănase încet.

— Apă, fir-ar a dracului să fie...

— Nu e apă, gâfâi Goldstein.

— Jidan puturos, zise Wilson începând iar să tuşească. Îl dureau picioarele. Aerul care-i învăluia obrazul amintea aerul dintr-o bucătărie supraîncălzită şi cu ferestrele închise. Îi ura pe brancardieri; era ca un copil chinuit.

— Goldstein îşi vâră tot timpul nasul unde nu trebuie, zise el.

Un zâmbet slab pluti pe buzele lui Goldstein. Wilson se purta urât cu el – şi deodată îl invidie. Wilson vorbise întotdeauna fără să gândească ce spune.

— N-am de unde să-ți dau apă, se bâlbâi el, anticipând cu un fel de voluptate insultele lui Wilson. Era asemenea unui animal atât de familiarizat cu loviturile de bici, încât acestea îl stimulau.

— Vreau apă! zbieră Wilson.

Goldstein nu-şi mai amintea de ce nu trebuia să bea Wilson. Ştia doar că e interzis şi se necăjea fiindcă nu-şi mai amintea motivul. Apoi îl cuprinse panica. Suferințele lui Wilson îl afectaseră în chip ciudat; încetul cu încetul, pe măsură ce oboseala sa creştea, chinurile rănitului se transmiteau în propriul său trup. Când Wilson țipa, Goldstein simțea un junghi; dacă

brancarda era zdruncinată pe neaşteptate, simțea un gol în stomac de parcă s-ar fi prăbuşit cu un ascensor; ori de câte ori Wilson cerea apă, îi era şi lui Goldstein sete. S-ar fi simțit vinovat să bea din bidonul său, şi decât să-l ațâțe pe Wilson, prefera să se lipsească de apă ore întregi. În ciuda delirului, acesta ar fi observat desigur dacă vreunul din brancardieri, s-ar fi atins de bidonul propriu. Wilson era pentru ei o povară de care nu puteau scăpa. Goldstein avea sentimentul că îl vor purta aşa până la sfârşitul timpurilor; numai asta îl preocupa. Propriul său trup, brancarda şi spinarea lui Ridges constituiau limitele lumii sale. Nu vedea colinele, nu se întreba cât drum mai aveau de făcut. Uneori îi fugea gândul, cu un fel de neîncredere, la nevasta şi la copilul său. Erau atât de departe. Dacă, în această clipă, i s-ar fi anunțat moartea lor, ar fi ridicat din umeri. Wilson era mai real. Wilson era singura realitate.

— Oameni buni, vă dau tot ce vă pofteşte inima.

Glasul i se schimbase, devenise strident. Vorbea necontenit, cu un debit monoton, îngânând cu voce aproape de nerecunoscut.

— N-aveți decât să-mi spuneți, vă dau orice; dacă vreți bani, vă dau o sută de lire, numai lăsați-mă jos şi dați-mi şi voi să beau. Să beau, asta-i tot ce vă cer.

Se opriră pentru o haltă mai îndelungată; Goldstein se întinse pe burtă şi rămase nemişcat câteva minute. Ridges îl privi îndobitocit, apoi se uită la Wilson.

— Ce vrei? Apă?

— Da, dă-mi puțină apă.

Ridges suspină. Trupul său îndesat şi puternic părea să se fi chircit în cursul ultimelor două zile. Gura sa mare, cu bărbie grea, atârna căscată. Spinarea i se cocârjase, brațele i se lungiseră, capul i se lăsasepe piept. Părul său moale, de culoarea nisipului, cădea jalnic pe fruntea-i bombată şi straiele sale jilave se destrămau. Arăta ca un om uriaş şi flegmatic aşezat în picioare pe un buştean.

— Pe naiba, nu ştiu de ce n-ai voie să bei apă.

— Dacă îmi dai, fac orice pentru tine.

Ridges se scărpină pe ceafă. Nu era deprins să ia hotărâri. Toată viața

ascultase de ordinele altora. Încerca o nelinişte ciudată.

— Trebuie să-l întreb pe Goldstein, mormăi el.

— Goldstein e un dobitoc...

— Nu ştiu, chicoti Ridges.

Râsul părea să vină din străfundurile îndepărtate ale ființei sale. Nu ştia de ce râde. Poate că era încurcat. El şi Goldstein erau prea obosiți ca să-şi vorbească; deşi numai el cunoştea drumul de întoarcere, admisese ca un fapt de la sine înțeles că Goldstein era şeful echipei. Dar cum Ridges nu condusese niciodată vreo acțiune, era şi firesc să-i lase lui Goldstein inițiativa.

Dar în momentul de față Goldstein se afla la vreo zece yarzi de ei, culcat cu fața în jos, şi aproape inconştient. Ridges clătină din cap, spunându-şi că se simte prea obosit ca să chibzuiască. Era totuşi absurd să refuzi o înghițitură de apă aproapelui tău. „O gură de apă nu poate face rău nimănui”, îşi zise el.

Dar Goldstein ştia carte. Ridges şovăia să încalce vreo lege cuprinsă în vastul şi misteriosul univers al cărților şi al ziarelor. „Taica obişnuia să spună ceva despre bolnavii care cer de băut”, gândi el. Dar nu putu să-şi amintească ce anume.

— Cum te simți, frățioare? întrebă el cu glas nesigur.

— Dă-mi apă. Ard.

Ridges clătină iarăşi din cap. Wilson trăise în păcat şi acum ardea în flăcările iadului. Îl cuprinse groaza. „Dacă odinioară un om murea încărcat de păcate, pedeapsa sa era negreşit cumplită. Dar Domnul nostru Iisus Cristos s-a jertfit pentru sărmanii păcătoşi, îşi zise el. Săvârşeşti de asemenea un păcat, dacă nu arăți păcătoşilor îndurare”.

— Cred că am să-ți dau un pic de apă, zise el cu un oftat.

Luă un bidon, şi aruncă o privire spre Goldstein. Nu voia să fie mustrat de acesta.

— Uite, goleşte-l.

Wilson bău cu înfrigurare. Apa îi țâşnea din gură, se scurgea pe bărbie, uda gulerul cămăşii.

— Oh!

Wilson bea cu lăcomie cu nesaț, cu o senzație de voluptate în piept.

— Eşti un băiat bun, bolborosi el. Se înecă şi începu să tuşească cu violență; cu un gest nervos, aproape pe furiş, îşi şterse sângele de pe bărbie.

Ridges se uită la o picătură de sânge ce aluneca pe obrazul jilav al lui Wilson, care trecu prin degradeuri succesive de la un roşu la un rozaliu palid.

— Crezi că am să scap? întrebă Wilson.

— Sigur, zise Ridges înfiorându-se. Îşi amintea predica unui preot care vorbea despre chinurile veşnice ale păcătoşilor aruncați pradă flăcărilor iadului. „Nu există scăpare pentru cei căzuți în păcat", spusese acesta. Ridges ştia că îl mințise pe rănit, totuşi repetă: Sigur că ai să te faci bine, Wilson.

— Aşa cred şi eu.

Goldstein îşi sprijini palmele de pământ şi se ridică încet, deşi şi-ar fi dorit cu disperare să rămână culcat.

— Trebuie să plecăm, rosti el cu tristețe.

Se înhămară la brancardă şi porniră iar la drum, târându-şi picioarele.

— Sunteți nişte băieți tare buni, v-ați purtat cu mine foarte frumos. Nimeni nu poate să fie ca voi.

Lauda îi făcu să se simtă ruşinați. În momentul acesta, când se luptau cu primele efecte dureroase ale efortului reluat, îl urau.

— Bine, bine, zise Goldstein.

— Nu, aşa e, nu se mai găsesc oameni cu inimă ca voi, în tot blestematul ăsta de pluton.

Tăcu şi brancardierii se cufundară în amorțeala. Mersului. Wilson delira câteva clipe, apoi îşi reveni. Rana începu să-l doară şi îi înjură, văitându-se de durere.

Ridges se simți mai tulburat decât Goldstein. Nu se gândise de loc la chinurile marşului; socotea marşul acesta ca pe ceva de la sine înțeles, poate mai crâncen decât orice altă muncă; dar se deprinsese, de la cea mai fragedă vârstă, că munca e sortită zi de zi omului şi că e zadarnic să-ți doreşti altceva.

Era obositor, era jalnic, dar n-avea încotro. I se încredințase o însărcinare,

şi trebuia s-o îndeplinească; totuşi, pentru prima oară o ura cu toată sinceritatea. Poate toate acestea se datorau eforturilor istovitoare; efectul cumulativ al ostenelii dizolvase şi remodelase structura spiritului său. În orice caz, îi era silă de corvoada aceasta şi, pe deasupra, înțelese deodată că a urât întotdeauna munca dezgustătoare de la fermă şi lupta monotonă, veşnică, împotriva unui sol arid şi ingrat.

Revelația era prea tulburătoare; trebuia să bată în retragere. Şi nu îi fu greu să dea înapoi. Nu prea era deprins să chibzuiască problemele care îl frământau şi, în plus, mintea îi era prea tocită, prea stoarsă. Ideea aceea explodase, îi zdruncinase o mulțime de tabuuri, dar fumul se împrăştiase repede şi nu lăsase în urmă decât o impresie vagă şi tulburătoare de naufragiu, de schimbare. Câteva minute mai târziu nu-i mai stărui decât stânjeneala; ştia că îi trecuseră prin minte gânduri nelegiuite, dar nu ştia ce anume. Era din nou înhămat la povara sa.

Dar mai era şi altceva. Nu uitase că îi dăduse apă lui Wilson şi îşi amintea că Wilson îi spusese: „Ard”. Cărau un om care nu se mai număra printre vii şi asta însemna desigur ceva. Nu se simțea în largul lui la gândul că riscă să se molipsească de la Wilson, dar altceva îl tulbura cu adevărat. Tainice sunt căile Providenței! Poate că aveau altă semnificație; erau luminați prin pilde sau poate că plăteau pentru propriile lor păcate. Nu stărui asupra acestor gânduri şi totuşi se simți cuprins de groază, la care se adăuga un fel de exaltare provocată de o oboseală fără margini. Trebuiau să-l ducă pe plajă. Ca şi în cazul lui Brown, toate complicațiile şi toate motivările se contopeau în acest mandat imperativ. Lăsă capul în jos, continuând să meargă înainte.

— Ați face mai bine să mă lăsați aici. Ochii lui Wilson se umplură de lacrimi. Nu are niciun rost să muriți şi voi pentru mine.

Îl năpădise o fierbințeală care stârnea în trupul lui un puternic şi greoi extaz. Era mistuit de dorința de a exprima ceva.

— Lăsați-mă, trebuie să mă lăsați. Plecați, băieți.

Strânse pumnii. Voia să le facă un dar şi neputința sa îl zdrobea. Erau băieți atât de buni.

— Lăsați-mă, scânci el, cu glasul unui copil ce plânge după un lucru pe care nu-l va obține niciodată.

Goldstein asculta, ispitit de aceeaşi inevitabilă înlănţuire de raţionamente care îl doborâseră pe Stanley. Se întreba cum să-i sugereze ideea lui Ridges, dar păstră tăcerea.

— Taci, Wilson, murmură Ridges. Nu te lăsăm.

Aşadar Goldstein nu putea să abandoneze. Nu avea să se hotărască cel dintâi; se temea că Ridges îl va lua în spinare pe Wilson şi va continua drumul de unul singur. Ce bine ar fi dacă i-ar veni să leşine. Dar aşa ceva n-ar fi dus la niciun rezultat. Dezertarea lui Brown şi a lui Stanley îl înfuriase peste măsură. „Au abandonat, de ce n-aş abandona şi eu?” se întreba el, deşi ştia că n-ar fi fost în stare s-o facă.

— Lăsaţi-mă, plecaţi, băieţi.

— Te ducem pe plajă, bolborosi Ridges:

Şi el se juca cu ispita de a-l părăsi pe Wilson, dar o respinse cu o tresărire de oroare. A lăsa să moară un creştin ar fi o crimă, un păcat înspăimântător. Se gândea la pata neagră care i-ar mânji sufletul. Încă din copilărie îşi închipuia sufletul ca pe un obiect alb, cu înfăţişarea şi volumul unei mingi de rugby şi aşezat undeva pe lângă stomac. Ori de câte ori săvârşea vreun păcat, sufletul alb se acoperea cu o pată neagră, de neşters, a cărei întindere depindea de mărimea greşelii. După moarte, dacă, mai bine de jumătate din mingea albă s-a înnegrit, te duci în iad. Ridges era sigur că părăsindu-l pe Wilson, ar săvârşi un păcat ce i-ar acoperi cel puţin un sfert din suflet.

Şi Goldstein îşi amintea de cuvintele bunicului său. „Yehuda Halevy scria că Israel este sufletul neamurilor”. Înainta anevoie, cărând targa prin puterea obişnuinţei, fără să mai simtă suferinţele ce-i răscoleau trupul. Se închisese în el; orb să fi fost şi nu ar fi izbutit să se concentreze mai aprig. Îl urma pe Ridges fără să privească încotro merge. „Israel este inima tuturor naţiunilor”. Conştiinţa, nervii se învolburau haotic; toate emoţiile lumii se filtrau prin el. Mai mult decât atât; era inima care sângera ori de câte ori trupul cădea pradă bolii.

Iar în momentul acesta inima lui Goldstein părea să se identifice cu Wilson. Goldstein nu-şi spusese aceasta, nici nu se gândise la aşa ceva, dar ideea căpăta formă în sinea lui, dincolo de vorbe. Suferise prea mult în ultimele două zile; trăise primele greţuri ale oboselii, accesele de stupoare

consecutive, exaltarea din preajma febrei. Şi durerea avea tot atâtea trepte ca şi plăcerea. O dată ce voința îi interzicea să se prăbuşească, se cufundase tot mai adânc în sfârşeala şi agonia sa, fără să fi atins însă fundul. Dar, în situația în care se afla, proporțiile îşi pierduseră sensul. Vederea îi funcționa îndeajuns spre a-i îngădui să-şi dea maşinal seama unde pune piciorul; percepea şi adulmeca faptele mărunte, izolate; i se întâmpla chiar să-şi dea seama cât de tare îl doare tot trupul; dar acestea erau desprinse de ființa lui, erau asemenea unui obiect pe care l-ar fi ținut în mână. Mintea îi era totodată tocită şi întărâtată, golită de substanță şi toropită.

„Sufletul tuturor neamurilor". Cuvintele acestea – după două zile şi după cincisprezece mile parcurse clătinându-se pe picioare, sub razele soarelui tropical, după o veşnicie petrecută cărând trupul lui Wilson printr-un ținut străin şi pustiu – cuvintele acestea începeau să capete un înțeles pentru el. Cu simțurile rătăcite, cu mintea cuprinsă de amețeală, se împleticea de-a lungul unui coridor populat eu simboluri Wilson era un obiect de care nu se putea lepăda. Îl lega de el o nelinişte pe care n-o pricepea. Dacă l-ar părăsi, dacă nu l-ar duce pe plajă, i s-ar înfățişa ceva de neînchipuit, ceva oribil. Inima... Dacă inima înceta să mai bată... Urmarea gândurilor se pierdu în mocirla efortului. Îl cărau, îl tot cărau şi el nu mai murea. Stomacul îi era ferfeniță, sângerase şi se scăpase pe el, se zbătuse între suişurile şi coborâşurile unei febre grele ca plumbul topit, suferise chinurile unei brancarde grosolan înjghebate şi zdruncinate cu brutalitate, şi cu toate acestea nu murise. Îl purtau înainte, mereu înainte. Toate acestea aveau o semnificație adâncă şi Goldstein se străduia s-o caute în vreme ce mintea îi funcționa tot atât de absurd ca şi picioarele unui om care aleargă după un tren ce nu mai poate fi prins.

— Mie îmi place să muncesc, nu sunt un chiulangiu puturos, mormăia Wilson. Dacă ai o treabă de făcut, fă-o dracului ca lumea, asta zic.

Răsufla hârâit prin gura căscată.

— Brown, Stanley. Mă cac pe Brown şi pe Stanley!

Pufni slab.

— Când era mică, gângania aia de May se scăpa într-una în pantaloni.

Wilson aiura, plutind într-o pâclă de amintiri legate de copilăria fiicei lui.

„Drăcuşor mic şi şmecher. La doi ani, îşi făcea nevoite după uşă, sau în dulap. Fir-ar să fie, vezi, nu călca în el, ai să te murdăreşti!”

Scăpă un hohot de râs, asemenea răsuflării hârâite a unui astmatic. O clipă, îi reveni limpede în minte amestecul de exasperare şi veselie pe care le încerca descoperind murdăria fetiței.

— Fir-ar să fie, Alice o să se înfurie rău.

Alice se supărase când el venise s-o vadă la spital, se supărase şi când aflase că bărbatul ei e bolnav.

— Am spus întotdeauna că nimeni nu moare dintr-un fleac. Ce dracu’ poate să-ți facă acolo, un fleac! Eu am pățit-o de cinci ori şi uite că am scăpat.

Se încorda, țipând ca şi cum s-ar fi certat cu cineva.

— Dați-mi o dată pyrdinui ăla, sau cum naiba îi spuneți!

Se răsuci, izbutind aproape să se ridice într-un cot.

— Dacă porcăria asta de rană se deschide, n-o să mai fie nevoie poate de operație, fiindcă o să se scurgă tot puroiul.

Sughiță şi privi cu ochii încețoşați sângele care i se prelingea din gură pe foaia de cort de pe targă. Deşi era atât de departe de toate acestea, îl străbătu un fior.

— Ce zici, Ridges, se scurge?

Ei nu-i auziră întrebarea şi Wilson continuă să se uite la sângele care îi picura din gură. Apoi căzu iar pe spate, deprimat.

— Am să mor.

Avu o tresărire de spaimă, de rezistența. Descoperi gustul sângelui în gură şi începu să tremure.

— Dumnezeii ei de viață, nu vreau să mor, nu vreau să mor! plânse el, înecându-se cu sughițurile şi cheagurile de sânge care îi astupau gâtlejul. Zgomotul pe care-l făcea îl îngrozi; i se năzări că se află întins în iarba înaltă, cu japonezii sporovăind la doi paşi de el, iar sângele pe care-l pierdea era absorbit de pământul încins de arşiță.

— Au să-mi vină de hac, au să-mi vină de hac! urlă el deodată. Pentru numele lui Dumnezeu, băieți, nu mă lăsați să mor!

De data aceasta Ridges îl auzi, se opri greoi, puse targa jos, îşi desfăcu

harnaşamentul. Cu gesturile lente şi măsurate ale unui bețiv care se căzneşte să deschidă o uşă, se apropie de Wilson şi îngenunche lângă el.

— Au să-mi vină de hac, gemea Wilson, cu obrazul schimonosit, vărsând inconştient lacrimi care se prelingeau de-a lungul tâmplelor şi se pierdeau în părul încâlcit.

Pipăindu-şi cu degetele amorțite perii țepoşi din barbă, Ridges se apleacă deasupra rănitului.

— Wilson, grăi el cu glas răguşit, uşor poruncitor.

— Da?

— Wilson, mai ai vreme să te îndrepți.

— Ce?...

Ridges se hotărâse. Poate că nu era prea târziu. Poate că Wilson nu era încă osândit flăcărilor iadului.

— Trebuie să-ți întorci fața către Domnul nostru Iisus Cristos.

— Eh...

Ridges îl zgâlțâi uşor.

— Mai ai vreme să te îndrepți, zise el lugubru şi solemn.

Goldstein îl privea inexpresiv, oarecum iritat.

— Ai să te urci în Împărăția Cerurilor.

Vocea îi era atât de profundă, încât abia se mai auzea. Cuvintele fremătară surd în capul lui Wilson; asemeni unui contrabas.

— Eh-ehh, mormăi el.

— Te pocăieşti? Ceri iertare?

— Da? întrebă Wilson. Trase o gură de aer. Cine vorbea, cine îl sâcâia? Dacă se învoia, aveau să-l lase în pace. Da, mormăi el din nou.

Ochii lui Ridges se umplură de lacrimi. Se simțea exaltat. „Maica mi-a prevestit despre păcătosul care s-a pocăit pe patul de moarte”, gândi el. Nu uitase niciodată povestea spusă de maică-sa, dar nu-şi închipuise că odată şi odată avea să săvârşească şi el un lucru atât de minunat.

— Ieşiți de-acolo, lua-v-ar dracu’ de japonezi.

Ridges tresări. Să fi şi uitat Wilson de pocăința sa? Nu-i venea să creadă. Dacă Wilson se pocăise doar pentru a cădea iar în păcat, pedeapsa lui va fi mult mai înspăimântătoare. Nimeni n-ar cuteza aşa ceva.

— Aminteşte-ţi ce ai spus, rosti el aproape cu sălbăticie. ***Trebuie să-ţi păzeşti gura.***

Temându-se să nu audă mai multe, se ridică, ocoli brancarda, potrivi pătura pe picioarele lui Wilson, apoi se înhămă din nou la povară. Cum şi Goldstein era gata, porniră iarăşi la drum.

După o oră de mers ajunseră la liziera junglei. Lăsându-l pe Goldstein lângă targă, Ridges exploră terenul spre dreapta, căutând cărarea croită cu patru zile mai înainte. O descoperi la câteva sute de yarzi şi simţi o vagă satisfacţie pentru precizia sa. De fapt, se lăsase călăuzit de instinct. Bivuacurile permanente, drumurile prin junglă, fâşiile de plajă îl încurcau întotdeauna: prea semănau unele cu altele; dar în zonele de, coline se orienta uşor, cu un instinct sigur.

Se înapoie lângă Goldstein, îşi reluară drumul şi ajunseră în câteva minute la potecă. Vegetaţia se dezvoltase peste măsură de când trecuseră pe acolo şi ploaia desfundase cărarea. Picioarele lor grele ca plumbul nu găseau reazem în noroiul vâscos: se împleticeau şi alunecau într-una. Dacă n-ar fi fost atât de istoviţi, şi-ar fi dat seama de diferenţă; ar fi observat cu plăcere că scăpaseră de arşiţa soarelui şi în schimb i-ar fi exasperat rolul înşelător şi rezistenţa mărăcinilor şi a lianelor. Dar nici nu le băgau în seamă. Ştiau doar că nu era alt mijloc de a purta brancarda decât opintindu-se din greu, iar caracteristica deosebită a piedicilor le devenise cu totul indiferentă.

Totuşi încetineala cu care înaintau spori. Pe cărarea croită pentru un singur om, targa se împotmoli de mai multe ori. O dată sau de două ori le fu cu neputinţă să treacă, aşa că Ridges trebui să-l ia pe Wilson în cârcă şi să se zbată cu povara până ce poteca se lărgi din nou, în vreme ce Goldstein îl urma cu brancarda.

Făcură un popas mai lung în locul unde cărarea cobora spre albia râului. Oprirea lor nu se datora unei hotărâri deliberate; crezuseră că nu aveau să-şi îngăduie decât câteva momente de răgaz, dar minutele se scurseră unele după altele, şi în curând depăşiră jumătatea de oră. Spre sfârşit, nemaiputând îndura durerile, Wilson începu să se zvârcolească pe targă. Se apropiară de el târâş, încercând să-l potolească, dar Wilson părea preocupat de ceva şi îşi agita înfrigurat braţele.

— Linişteşte-te, zise Goldstein.

— Or să mă omoare, gemu Wilson.

— Nimeni n-o să se atingă de tine, rosti Ridges.

Se căzni să-i imobilizeze brațele, dar Wilson se zbătu şi mai aprig. Sudoarea îi scălda fruntea.

— Oh! ascultă-mă! scâncea el.

Făcu un efort ca să alunece de pe targă, dar îl ținură cu forța. Picioarele i se contractau nervos, se ridica pe jumătate, mormăia, apoi cădea iar pe spate.

— Baauuuum, făcea el, imitând zgomotul unui mortier şi ferindu-şi capul cu brațele. Oh, uite-i că vin, uite-i, scânci el din nou. Fir-ar să fie, ce dracu' caut aici?

Amintirea bătăliei îi sperie pe toți. Rămaseră tăcuți alături de Wilson, evitând a se uita unul la altul. Pentru prima oară de când pătrunseseră din nou în junglă, îi simțiră prezența malefică.

— Linişteşte-te, Wilson, zise Ridges. Îi asmuți pe japonezi.

— Am să mor, bolborosi Wilson.

Se ridică, încercă să se aşeze în capul oaselor, apoi căzu iar: când se uită din nou la ei, expresia ochilor săi era limpede şi foarte îndepărtată.

— Mi-e rău, băieți, mi-e foarte rău, zise el după o clipă. Se căzni să expectoreze, dar nu reuşi decât să-şi mânjească bărbia. Nu mai simt nici gaura din burtă. Degetele îi bâjbâiau după pansamentul murdar şi coagulat care îi tampona rana. Plin de puroi, suspină el, trecându-şi limba peste buzele uscate. Mi-e sete.

— Nu pot să-ți dau apă, spuse Goldstein.

— Da, ştiu că nu poți. Chicoti. Parc-ai fi o femeiuşcă, Goldstein. Dacă n-ai fi atât de căcăcios, ai fi un băiat destul de bun.

Goldstein nu răspunse. Era prea istovit ca să mai prindă sensul cuvintelor.

— Ce vrei, Wilson? întrebă Ridges.

— Apă.

— Ți-am dat.

Wilson tuşi şi un firicel de sânge țâşni din colțul zgrunțuros şi lipicios al gurii.

— Îmi curge sânge şi prin fund, bombăni el. Aaah, căraţi-vă o dată!

Tăcu câteva minute; buzele i se mişcară în gol.

— Nu m-am putut hotărî niciodată dacă să mă întorc la Alice sau la cealaltă.

Avea impresia că înăuntrul său se săvârşea un proces cu totul nou. S-ar fi zis că rana i se desprinsese de trup şi dacă ar fi pus mâna în gaură, n-ar mai fi dat de nimic. „Oh!” gemu el. Îi privi cu ochii tulburi, apoi câteva clipe îi văzu din nou limpede. Chipul lui Goldstein era atât de supt, încât pomeţii obrajilor îi ieşeau în afară, iar nasul se ascuţea într-un cioc de vultur. Irisul îi era de un albastru strălucitor, nepotrivit cu marginile înroşite ale pleoapelor, iar barba blondă şi zburlită ce-i acoperea ulcerele tropicale de pe bărbie părea roşcată, brună şi murdară.

Iar Ridges aducea cu o vită doborâtă de oboseală. Trăsăturile sale greoaie se buhăiseră, gura îi rămânea deschisă, buza de jos îi atârna grea. Răsuflarea avea un ritm regulat şi gâfâit.

Wilson voia să le spună ceva. „Ce băieţi buni, gândea el. N-aveau nicio obligaţie să mă poarte atât de departe”.

— Vă sunt foarte îndatorat pentru tot ce-aţi făcut, bolborosi el. Dar nu era de ajuns. Trebuia să le dea ceva. Ascultaţi, băieţi, voiam să înjghebez un alambic pe undeva, prin pădure, nenorocirea e că nu stăm nicăieri prea mult locului. Dar o să mă ocup negreşit de el.

O ultimă licărire de entuziasm pâlpâi înăuntrul fiinţei lui. Credea cu tot dinadinsul ceea ce spunea.

— Dacă ai pus pe roate un alambic, poţi să câştigi o grămadă de biştari. Doar să învârteşti robinetul şi bei cât îţi pofteşte inima.

Pierdu şirul, dar, cu o sforţare, îşi reveni.

— Dar am să fabric unul, după ce o să ne înapoiem şi o să vă dau fiecăruia câte un bidon plin cu rachiu, un bidon pe gratis.

Chipurile lor supte rămaseră fără expresie şi el scutură din cap. Nu le oferise de bună seamă îndeajuns pentru osteneala lor.

— Ştiţi, am să vă dau de băut oricât veţi vrea, oricând, n-are importanţă. N-aveţi decât să-mi cereţi şi vă dau.

Credea cu strănicie în tot ceea ce spunea; regreta doar că nu construise

până acum alambicul.

— Oricât veți vrea.

Pântecele i se scofâlci din nou, avu un spasm şi îşi pierdu cunoştința, scoțând un ultim geamăt de surprindere, în clipa când dădu ochii peste cap. Limba îi țâşni din gură, un ultim horcăit îi ieşi din gâtlej şi se rostogoli afară din targă.

Îl puseră la loc. Goldstein îl apucă pe Wilson de încheietura mâinii ca să-i ia pulsul, dar nu avu destulă putere ca să-i susțină brațul. Îşi plimbă arătătorul pe pielea lui Wilson. Buricele degetelor erau prea amorțite şi nu putu să simtă nimic. Îl privi cu luare-aminte.

— Cred că e mort.

— Da, mormăi Ridges. Suspină, gândindu-se vag să rostească o rugăciune.

— Tocmai... vorbea, zise Goldstein, năuc. Făcu un pas înapoi şi o frântură de secundă simți cum i se învârteşte capul.

— Am putea să plecăm, bolborosi Ridges.

Se ridică greoi, îşi potrivi pe umăr curelele brancardei. Goldstein şovăi o clipă, apoi îl imită. Intrară clătinându-se în apa puțin adâncă a râului şi începură să înainteze în josul apei.

Nu le trecea prin minte că e oarecum straniu să poarte astfel un mort. Se deprinseseră cu povara pe care o lăsau şi o ridicau la fiecare haltă; singurul lucru pe care îl înțelegeau, era că trebuiau să-l ducă mai departe. Şi-apoi, nu le venea să creadă că murise. Ştiau asta, dar nu se puteau deprinde cu gândul. Nu s-ar fi mirat să-l audă strigând după apă.

Chibzuiră chiar ce aveau să mai facă. Ridges spuse:

— Când ajungem, îl îngropăm în pământ sfințit, fiindcă s-a pocăit.

— Ehh-eh.

Le scăpa însă înțelesul propriilor lor cuvinte. Goldstein refuza să admită că Wilson murise; alunga acest gând din minte, fără a se concentra la ceva anume, mulțumindu-se să înainteze anevoie prin apă: cu picioarele alunecând într-una pe bolovanii netezi, lustruiți de pe fundul râului. Era ceva ce nu putea concepe şi nici înfrunta.

Şi Ridges era năucit. Nu era convins că Wilson ceruse iertare; totul era atât de încâlcit în mintea lui, iar acum se agăța de gândul că dacă izbutea

să-l ducă pe Wilson în tabără, ca să fie înmormântat creştineşte, pocăința sa avea să fie valabilă. În plus, amândoi se simțeau frustrați de a-l fi purtat atât de departe şi de a se fi pomenit în cele din urmă cu un cadavru pe brațe. Voiau să-şi ducă odiseea la bun sfârşit.

Foarte încet, mai încet ca niciodată, se târau prin apă cu targa care se legăna între ei. Copacii şi vegetația formau o boltă deasupra ripului, care şerpuia de-a lungul unui tunel deschis prin junglă. Cu capul plecat, mergeau cu picioarele țepene, de parcă s-ar fi temut că s-ar prăvăli dacă ar fi îndoit genunchii. Când se opreau, se lăsau să cadă în apă, prăbuşindu-se alături de targa scufundată pe jumătate.

Erau aproape inconştienți. Picioarele lor atingeau cu băgare de seamă fundul apei, făcând să scrâşnească pietrişul. Apa răcoroasă le biciuia călcâiele, dar n-o simțeau. Coborau la vale, clătinându-se, împleticindu-se în penumbra care domnea în junglă. În preajma lor vietățile flecăreau, maimuțele urlau şi se scărpinau pe şolduri, păsările se chemau una pe alta; dar la trecerea lor se aşternea tăcerea. Se opinteau şi răsuflau din greu, ca doi orbi al căror trup se exprimă cu o mută elocvență. În urma lor, vietățile îşi trimiteau semnale de alarmă de-a lungul labirintului congestionat al junglei apoi amuțeau. S-ar fi zis că înainta un convoi funerar.

Coborau pe lângă cascade, trecând de pe o stâncă înaltă până la brâu pe alta; Ridges se lăsa primul în apa înspumată, în vreme ce Goldstein împingea încet brancarda peste marginea de piatră, apoi se lăsa şi el în jos. Se zbăteau în apa mai adâncă, căznindu-se să țină targa la suprafața vârtejurilor clocotitoare care le biciuia trupul. Şchiopătau, se împiedicau, cădeau adeseori, punând în primejdie trupul lui Wilson, care risca să fie luat de curent. Trebuiau să se oprească la fiece pas, iar gemetele lor se contopeau cu zgomotele junglei, pierzându-se apoi în tumultul râului.

Erau ca înlănțuiți de targă şi de cadavru. Când cădeau, se repezeau mai întâi după trupul lui Wilson şi nu îşi veneau în fire decât dupăce-l pescuiau din râu; înghițeau apă cu duiumul. Erau mânați de o forță mai imperioasă decât orice instinct. Nu se mai gândeau la ce aveau de făcut cu el o dată ajunşi la capătul călătoriei, nu-şi aminteau nici măcar că era mort. Povara rămăsese aceeaşi. Mort, Wilson era tot atât de viu pentru ei ca niciodată.

Şi totuşi îl pierdură. Ajunseseră în locul unde Hearn întinsese deasupra apelor repezi liana în diagonală. Dar aceasta nu mai era acolo, fusese smulsă de ape şi curentul se zbătea cu furie printre stânci; brancardierii rămaseră fără niciun reazem. Abia târziu îşi dădură seama de primejdie. Se avântară în apă, făcură câţiva paşi şi vârtejul le tăie picioarele. Degetele amorţite, slăbite, scăpară targa, care îi trase după ea. Prinşi în hamuri, fură doborâţi de năvala curentului, izbiţi de pietre, înăbuşiţi de apa pe care-o înghiţeau fără voie. Făcură câteva eforturi ca să se desprindă, încercând cu disperare să-şi recâştige echilibrul, dar violenţa torentului le zădărnici toate tentativele. Pe jumătate înecaţi, se lăsară duşi de apă.

Targa se frânse de o stâncă şi le ajunse la urechi pârâitul pânzei sfâşiate, un zgomot izolat în vârtejul panicii pe care o resimţeau înghiţind apă. Se zbătură iar şi brancarda se despică în două, liberându-i de hamuri. Gâfâind, aproape în nesimţire, fură împinşi de curent în afara zonei primejdioase a torentului şi ieşiră împleticindu-se pe mal.

Erau ***singuri.***

Treptat, se deprinseră cu faptul acesta, care la început îi năucise cu desăvârşire. Nu le venea să-şi creadă ochilor. Cu o clipă înainte îl cărau pe Wilson şi iată că Wilson dispăruse. Rămăseseră cu mâinile goale.

— S-a dus... bâigui Ridges.

Porniră după el de-a lungul malului; se clătinau, făceau câţiva paşi, cădeau şi iar se ridicau. Ajunşi la o cotitură a râului, privirea lor cuprinse o întindere de câteva sute de yarzi şi foarte departe zăriră trupul lui Wilson dispărând după un cot.

— Haide să-l prindem, zise Ridges fără vlagă.

Făcu un pas şi căzu cu faţa în apă. Se ridică extrem de încet şi îşi reluără drumul.

Ajunseră la altă cotitură şi se opriră. De acolo, râul se pierdea într-o mlaştină. O panglică subţire de apă curgea în mijlocul terenului mocirlos. Wilson se împotmolise acolo, pierdut sub vegetaţia care năpădea mlaştina. Spre a-l găsi, le-ar fi trebuit zile întregi de căutare, presupunând că nu s-ar fi dus la fund.

— Oh, zise Goldstein, l-am pierdut.

— Da, bolborosi Ridges.

Făcu un pas şi căzu iar în apă. Se simţea atât de bine aşa, cu apa clipocindu-i pe lângă obraz, încât nu-i mai venea să plece.

— Hai, vino, zise Goldstein.

Ridges izbucni în plâns. Făcu un efort ca să se ridice în capul oaselor şi cu capul sprijinit pe braţele încrucişate, continuă să plângă. Apa i se învolbura în jurul şoldurilor şi picioarelor. Goldstein stătea clătinându-se lângă el.

— Dumnezeii mă-sii, sughiţă Ridges.

Nu mai suduise din copilărie şi acum cuvintele îi ieşeau unul câte unul din gâtlej, lăsând în urmă un gol în care se învolburau furia şi amărăciunea. Wilson nu va mai avea parte să fie înmormântat, dar faptul acesta îşi pierduse orice importanţă. Ceea ce conta era că purtaseră povara aceea asemenea distanţe, în spaţiu şi în timp, că până la urmă s-o piardă. Toată viaţa trudise din greu, fără să se bucure de vreo răsplată; bunicul, tatăl său, el însuşi se luptaseră cu recolte slabe şi cu o sărăcie fără margini. Care fusese rodul muncii lor? „Cu ce se alege omul după atâta muncă sub soare?" Îşi aminti de acest pasaj din Biblie – un pasaj pe care-l urâse întotdeauna. Simţea cum creştea în el o adâncă, o infinită amărăciune. Nu era drept. Singura dată când avuseseră o recoltă mai bună, aceasta fusese distrusă de o furtună cumplită. Căile Domnului. Îl năpădi o ură năprasnică. Ce fel de Dumnezeu e ăsta, de vreme ce până la urmă nu şovăie să te pungăşească?

Prea făcea glume proaste.

Plângea potopit de amărăciune şi de nostalgie, şi de disperare, şi de dezamăgire, şi de acea convingere strivitoare că toate erau fără însemnătate.

Lipit de el, Goldstein i se cramponase de umăr, spre a se împotrivi tăriei curentului. Din când în când mişca din buze, ori se scărpina pe obraz. „Israel este sufletul neamurilor".

Da, poţi ucide sufletul, trupul va continua totuşi să trăiască. Suferinţele îndurate de veacuri de către evrei nu slujiseră la nimic. Nicio jertfă nu era răsplătită, nicio învăţătură nu era însuşită. Totul mergea la rebut, totul era numai o înşiruire de statistici îngropate sub dărâmăturile istoriei. Toate ghetourile, sufletele schilodite, masacrele şi pogromurile, camerele de gazare şi crematoriile umane – toate acestea nu mai impresionau pe nimeni, totul

era zadarnic. Veneau toate, unele după altele, şi când în sfârşit se umplea paharul, fiecare se spăla pe mâini. Asta era tot. Lacrimile nu-l mai uşurau; stătea alături de Ridges încercând senzația paralizantă a celui care descoperă moartea unei ființe dragi. În el sălăşluia acum un gol, un gol în care îşi făcea loc o vagă mânie, un resentiment profund şi mai ales o deznădejde fără margini.

— Haidem, mormăi el.

Ridges se ridică în cele din urmă şi amândoi porniră prin albia râului, împleticindu-se în apa care le ajungea până la glezne. Albia râului se lărgea; pardosită mai întâi cu pietriş, apoi plină de mâl, devenea treptat nisipoasă. După o ultimă cotitură văzură lumina cerului şi oceanul.

Câteva minute mai târziu ajunseră, clătinându-se, pe plajă. În ciuda sfârşelii, continuară să se târască încă vreo sută de yarzi. Le era scârbă să facă haltă prea aproape de râu.

Mânați parcă de o înțelegere tacită, se aruncară pe nisip; nemişcați, cu obrazul culcat pe brațe, lăsau soarele să-i pătrundă. Era cam pe la jumătatea după-amiezii. Nu aveau altceva de făcut decât să aştepte întoarcerea plutonului şi a ambarcației. Îşi pierduseră puştile, ranițele, rațiile, dar nu se sinchiseau. Erau prea extenuați; mai târziu vor găsi poate în junglă ceva de mâncare.

Rămaseră astfel până seara, prea slăbiți ca să facă vreo mişcare; simțeau o plăcere nedesluşită să se odihnească la soare. Nu-şi vorbiră. Erau acum înciudați împotriva lor înşile; simțeau unul față de celălalt ura acidă a celor care au împărțit o înfrângere umilitoare. Se scurgea astfel ceas după ceas; moțăiau; se trezeau, adormeau din nou şi iar se deşteptau, chinuiți de greața provocată îndeobşte de o somnolență prelungită la soare.

Goldstein se ridică în cele din urmă în capul oaselor şi bâjbâi după bidonul cu apă. Încet de tot, ca şi cum abia atunci ar fi învățat să se servească de mâini, deşurubă dopul şi duse bidonul la buze. Nu-şi dăduse seama cât e de însetat. Gustul apei îi păru extatic. Înghițea rar, lăsând bidonul jos după fiecare înghițitură. Îl golise pe jumătate, când băgă de seamă că Ridges se uita la el. Era limpede că Ridges nu avea apă.

Ar fi fost foarte simplu ca Ridges să se ducă până la râu spre a-şi umple bidonul, dar Goldstein ştia ce însemna aceasta. Era atât de slăbit. Până şi gândul de a se ridica, de a străbate o sută de yarzi, îi căşuna o suferință pe care nu se simțea în stare s-o înfrunte. Şi Ridges încerca desigur aceleaşi senzații.

Goldstein încercă o uşoară enervare. De ce nu fusese Ridges destul de prevăzător încât să-şi economisească apa? Îndărătnic, îşi duse din nou

bidonul la buze. Dar apa căpătase deodată un gust sălciu şi băgă de seamă cât era de caldă. Se căzni să mai tragă o duşcă.

Apoi, năpădit de ruşine, trecu bidonul lui Ridges.

— Vrei să bei?

— Da, zise Ridges.

Ridges bău cu nesaț. După ce goli aproape tot bidonul, se uită la Goldstein.

— Nu, termină-l tu.

— Mâine trebuie să cotrobăim prin junglă după mâncare, spuse Ridges.

— Ştiu.

Ridges schiță un zâmbet.

— O să ne descurcăm noi.

13

Săritura greşită a lui Roth îi nimicise. Îngrămădiţi claie peste grămadă pe cornişă, cutremuraţi, îngroziţi, avură nevoie de zece minute ca să-şi vină în fire. Erau stăpâniţi de o spaimă nemărginită. Lipiţi de peretele stâncos, cu degetele înfipte în fisurile stâncii, îşi simţeau picioarele tăiate. Croft încercă în mai multe rânduri să-i înviorezе, dar comenzile sale nu făcură decât să-i paralizeze, să-i împietrească şi mai vârtos; erau asemenea unor câini care se târăsc înspăimântaţi lângă cizma stăpânului. Wyman plângea din cauza epuizării nervoase, un plâns ascuţit, continuu, care se contopea cu glasul celorlalţi; un mormăit, un vaiet sau o sudalmă se desprindeau câteodată din corul de jeluiri, fără ca oamenii care le scăpaseră să-şi dea seama de manifestările lor.

Până la urmă îşi recâştigară îndeajuns cumpătul spre a relua înaintarea într-un ritm exasperant de lent; se opreau îndelung în faţa celor mai neînsemnate piedici, încleştându-se cu turbare de perete ori de câte ori se îngusta brâna. După o jumătate de oră Croft îi scoase din impas. Brâna se lărgi, apoi încălecă faleza, dominând apoi altă prăpastie cu pereţii foarte abrupţi. Croft coborî cu ei până în fundul văii, apoi începu să escaladeze alt versant; de data asta oamenii nu-l mai urmară, unul câte unul se lăsară să cadă jos, pironindu-l cu o privire lipsită de expresie.

Era aproape întuneric şi pricepu că nu-i mai poate urni; erau prea istoviţi, prea înspăimântaţi; în asemenea condiţii, alt accident n-ar fi fost exclus. Ordonă o haltă, acceptând astfel un fapt împlinit şi se aşeză printre ei.

În dimineaţa următoare aveau de escaladat versantul, câteva viroage de străbătut, după care îi aştepta ascensiunea piscului propriu-zis. Puteau s-o facă în două sau trei ore, dacă... dacă izbutea să-i scoată din amorţire. În momentul acela se îndoia serios de propria lui putere de convingere.

Oamenii dormiră prost. Le fu cu neputinţă să-şi înjghebe un culcuş ca lumea pe terenul denivelat şi, bineînţeles, erau peste măsură de istoviţi şi încordaţi. Cei mai mulţi avură somnul tulburat de coşmaruri. Ceva mai mult, Croft le impusese câte o oră de gardă; unii se treziră prea devreme, îşi

aşteptară cu nelinişte rândul şi după aceea se chinuiră îndelung până să adoarmă din nou. Croft era conştient de aceasta; ştia că oamenii aveau nevoie de ora asta de somn de care îi lipsea şi mai ştia că prezenţa japonezilor pe aceste meleaguri era foarte puţin probabilă, dar i se păru esenţial să nu încalce rutina. Moartea lui Roth îi zdruncinase momentan autoritatea, şi era vital să şi-o impună din nou.

Lui Gallagher îi veni rândul să facă ultimul schimb de gardă. Cu jumătate de oră înainte de ivirea zorilor se lăsase un frig năprasnic. Gallagher se trezi năucit şi dârdâind sub pătura lui. Îşi veni cu greu în fire. În jur, siluetele munţilor adânceau nemărginirea nopţii. Înfiorat, moţăind, aşteptă cu pasivitate dimineaţa şi căldura soarelui. Căzuse într-o apatie totală; moartea lui Roth nu mai era decât o abstracţie îndepărtată. Plutea într-o stare de stupoare, mintea îi era înceţoşată, aproape inertă, visa cu ochii deschişi lucruri plăcute dintr-un trecut îndepărtat, ca şi cum în străfundurile fiinţei sale ar fi trebuit să întreţină o scânteie care să-l ocrotească împotriva frigului nopţii, a înălţimilor copleşitoare, a oboselii sporite, a ameninţărilor morţii.

Zorile se iviră cu încetineală pe munte. La ora cinci piscul se desluşi limpede pe cerul tot mai luminos, dar cam o jumătate de oră, vizibilitatea rămase staţionară. De fapt, nu distingea nimic, dar înăuntrul lui creştea o anticipare liniştită. În curând soarele se va înălţa deasupra meterezelor muntelui şi razele lui se vor revărsa şi asupra văii lor. Contemplă cerul şi descoperi nişte dâre rozalii, care împurpurau norii subţiri şi lunguleţi de deasupra piscurilor.

Totul se limpezea în jurul lui, în tonuri uşoare, căci soarele rămânea încă ascuns, iar lumina, de un trandafiriu deschis, părea să se ridice din pământ. Deosebea deja pe cei care dormeau lângă el, şi simţi o oarecare superioritate. Păreau supţi şi mohorâţi în lumina zorilor, păreau să fi uitat că în curând se va face ziuă. Iar când îi va trezi, se vor scutura de somn, bombănind.

Spre apus, noaptea nu se topise încă şi Gallagher îşi aminti de un tren cu trupe care străbătea întinsele câmpii din Nebraska. Era în asfinţit şi noaptea ajunse din urmă trenul, îl întrecu, apoi îşi desfăşură bezna peste munţii stâncoşi, în drumul ei spre Pacific. Se întristă gândindu-se la frumuseţea

spectacolului. Îl cuprinse o nostalgie năprasnică, o dorință pătimaşă de a revedea America, de a adulmeca mirosul de caldarâm jilav, într-o dimineață de vară, la Boston.

Soarele mijea după creasta de răsărit a munților, cerul părea vast, proaspăt şi plin de veselie. I se năzări că se află împreună cu Maria într-un cort, în creierii munților, şi că se trezeşte din somn simțind pe obraz mângâierea sânilor ei catifelați. „Trezeşte-te, somnorosule, a răsărit soarele", o auzi el spunând. Mormăi lenevos, se lipi mai strâns de ea, apoi deschise ochii în silă, spre a-i face plăcere. Soarele încorona creasta muntelui, şi deşi lumina lui nu coborâse încă asupra văii, n-ai fi zis că peisajul părea ireal. Dimineața sosise.

Iată cum întâmpinaseră Maria şi cu el zorile. Muntele se scutura de pâcla nopții şi roua scânteia feeric. O frântură de secundă crestele din jur căpătară o înfățişare tandră, aproape feminină. Oamenii înghesuiți în preajma lui păreau pătrunşi de umezeală şi de frig – mogâldețe învăluite în întuneric, deasupra cărora se ridica pâcla. Numai el era treaz, pe o rază de mai multe mile, şi toată tinerețea dimineții era a lui.

Bubuituri de artilerie, țâşnite parcă din vâlvătaia zorilor, se auziră de dincolo de munte, tulburându-i visarea.

Maria murise.

Îşi înghiți saliva, întrebându-se cu mută deznădejde cât timp o să se mai amăgească. Nu mai avea ce să anticipeze, descoperise doar cât e de obosit. Membrele îl dureau şi se părea că somnul nu-l ajutase cu nimic. Şi înfățişarea zorilor părea să se fi schimbat; acum dârdâia sub pătura rece, umezită de roua nopții.

Mai rămânea copilul său, băiețelul acela pe care nu-l cunoscuse niciodată, dar nici gândul acesta nu-l înviora. Era convins că nu va mai apuca să-l vadă – o evidență care aproape nu-l mai îndurera, o certitudine austeră a minții. Prea mulți oameni fuseseră ucişi. „Îmi vine şi mie rândul". Îşi închipui cu o fascinație morbidă atelierul unde se fabrica şi se împacheta glontele destinat lui.

„Măcar de-aş avea o fotografie a puştiului". Ochii i se umeziră. Cerea atât de puțin. Barem de-ar scăpa cu bine din patrularea asta şi ar trăi până la

sosirea unei scrisori cu o fotografie a puştiului.

Avu din nou jalnica certitudine că se amăgeşte. Înfiorat de nelinişte, aruncă o privire plină de teamă spre muntele care-l împresura.

„L-am ucis pe Roth”.

Se ştia vinovat. Îşi amintea simţământul trecător de putere şi dispreţ, precum şi plăcerea vie, intensă pe care le încercase când zbierase la Roth să sară. Se frământa stingherit, amintindu-şi expresia de agonie amară aşternută pe chipul lui Roth în clipa când călcase în gol. Îl vedea cum cade şi iar cade, şi imaginea asta îi scrijelea şira spinării ca un scrâşnet de cretă pe o tablă neagră. Păcătuise şi avea să fie pedepsit, Nesocotise primul avertisment, pierderea Mariei.

Piscul părea atât de sus. Contururile domoale din zori dispăruseră; Anaka se înălţa în faţa lui, muncel după muncel, faleză după faleză. Piscul era încercuit de un zid aproape vertical, imposibil de escaladat. Fremăta iar. Nu mai văzuse niciodată un ţinut atât de golaş, de lugubru. Până şi povârnişurile acoperite de junglă şi de hăţişuri care se îngrămădeau unele peste altele deasupra capului lor aveau o înfăţişare cumplită. Nici nu era de conceput să-l urce în acea zi; încă de acum îl durea în piept; dacă şi-ar fi potrivit raniţa în spinare şi ar fi început să se caţere, i s-ar fi tăiat respiraţia după câteva minute. Nu mai avea rost să continue; trebuiau oare să moară cu toţii?

„Ce dracu’ nu se mai potoleşte şi Croft ăsta?” se întrebă el.

I-ar fi fost uşor să-l cureţe. Croft avea să umble în capul coloanei, aşa că nu i-ar rămâne decât să ridice puşca, să-l ţintească şi s-ar isprăvi cu patrularea. Ar putea să facă drumul întors. Îşi frecă încet coapsa, stânjenit de forţa cu care îl ademenea gândul acesta. Fir-ar să fie de soartă!

Nu era un lucru la care să cugeţi. Spaima şi superstiţiile îl năpădiră iar; ori de câte ori îl asaltau astfel de gânduri, îşi pregătea propria pedeapsă. Şi totuşi... numai Croft era vinovat de moartea lui Roth. El, Gallagher, nu putea fi învinuit de nimic.

Un zgomot înapoia sa îl făcu să tresară. Era Martinez, care îşi freca nervos capul.

— La dracu’, nu dormit! rosti el încetişor.

— Te cred.

Martinez se aşeză alături de el.

— Visuri urâte. Îşi aprinse mohorât o ţigară. Cum dormi... eeh... cum auzi pe Roth ţipând.

— Da, asta te cam sâcâie, bombăni Gallagher.

Se străduia să reducă lucrurile la proporţii mai familiare.

— Nu mi-a plăcut niciodată prea mult băiatul ăsta, dar nu i-am dorit un astfel de sfârşit. N-am dorit răul nimănui.

— Nimănui, repetă Martinez.

Îşi masă fruntea uşor, ca şi cum ar fi avut migrenă. Gallagher era surprins că Martinez arată atât de prost. Faţa lui îngustă se scofâlcise şi ochii căpătaseră o strălucire lipsită de expresie. Era nebărbierit de mai multe zile şi dârele negre de jeg încrustate în pielea obrazului îl făceau să pară mult mai vârstnic.

— Mare porcărie, mormăi Gallagher.

— Da, zise Martinez.

Suflă încet fumul de ţigară şi amândoi urmăriră cu privirea rotocoalele care se înălţau în văzduhul dimineţii.

— Frig, adăugă el.

— Mi-a fost al dracului de neplăcut să fac de gardă, vorbi Gallagher răguşit.

Martinez încuviinţă iarăşi. După ce făcuse de gardă, la miezul nopţii, nu mai putuse să adoarmă. Pătura se umezise iar restul nopţii şi-l petrecuse dârdâind şi zvârcolindu-se plin de nervi. Nici zorile nu izbutiseră să-l potolească. Încordarea care-l ţinuse treaz stăruia să-l macine, şi Martinez era obsedat de aceeaşi groază difuză ca şi peste noapte. Îl apăsa greu, ca o febră. Îi trebuise mai bine de o oră ca să se elibereze de imaginea soldatului japonez pe care-l ucisese. Amintirea foarte vie a expresiei aşternute pe chipul acestuia, reproducea amorţeala care-l cuprinsese pe Martinez când se strecurase în hăţişuri, înarmat cu un cuţit. Teaca goală i se bălăbănea pe şold şi el începu să tremure uşor, oarecum ruşinat. O atinse cu un gest convulsiv.

— Pe ce dracu’ nu zvârli teaca aia? întrebă Gallagher.

— Da, zise Martinez cu grăbire.

Se simțea stingherit, umil. Degetele îi tremurau când desfăcu teaca din curelele prinse de centiron. O azvârli departe şi se crispă la auzul zgomotului făcut de aceasta când atinse solul. Amândoi tresăriră şi Martinez fu copleşit de un val neaşteptat de nelinişte.

Gallagher îşi aminti de casca lui Hearn rostogolindu-se pe nisip.

— Bat câmpii, murmură el.

Martinez duse maşinal mâna la teacă, îşi dădu seama că nu o mai are; simți că îi îngheață sângele în vine când şi-l aminti pe Croft spunându-i să nu raporteze nimic despre cele ce văzuse în cursul recunoaşterii. Hearn înaintase în trecătoare crezând că... Martinez clătină din cap, zdrobit de groază. Nu era el de vină că se aflau aici pe munte.

Deodată porii trupului i se deschiseră şi îl trecură toate sudorile. Începu să dârdâie în răcoarea dimineții, luptându-se cu acelaşi soi de nelinişte care îl încercase pe nava de transport, înainte de a debarca în insula Anopopei. Fără să vrea, îşi îndreptă privirile spre mozaicul de stânci şi de junglă, spre pereții stâncoşi care îi dominau şi, închizând ochii, văzu botul ambarcației lăsându-se în jos. Trupul îi înțepeni în aşteptarea unei rafale de mitralieră. Nu se petrecu nimic şi deschise ochii, chinuit de un simțământ ascuțit de frustrare. Ceva trebuia să se întâmple.

„Măcar de-aş apuca să văd fotografia puştiului meu”, gândea Gallagher.

— O să ne lăsăm oasele pe aici, pe munte, asta e sigur, mârâi el.

Martinez dădu din cap afirmativ.

Gallagher întinse mâna şi îi atinse cotul.

— De ce nu ne întoarcem din drum? întrebă el.

— Nu ştiu.

— Să fiu al dracului, ce facem noi e curată sinucidere. Ce, suntem capre? îşi frecă bărbia țepoasă. Zău, o să ne lăsăm oasele pe coclaurile astea.

Martinez îşi mişcă degetele în cizme, cu o satisfacție mohorâtă.

— Tu nu vrei crăpat aici?

— Nu.

Pipăi în buzunar punga de tutun în care ținea dinții de aur furați din gura japonezului ucis. Poate că ar fi trebuit să-i arunce. Dar erau atât de frumoşi,

atât de scumpi. Şovăi, apoi îi lasă acolo. Trebuia să-şi înfrângă convingerea că jertfa ar fi necesară.

— Fir-ar să fie, o să ne ia dracu' pe toți.

Martinez vibra la unison, ca şi cum glasul lui Gallagher ar fi pus în mişcare o cutie de rezonanță. Se uitau unul la altul, legați de o nelinişte comună, Martinez dorind vag să poată domoli spaima lui Gallagher.

— De ce nu-i spui lui Croft să renunțe?

Martinez fremătă. Ştia! Numai el putea să-i ceară lui Croft să se întoarcă. Dar gândul acesta îi era atât de străin, încât îl îndepărtă cu teamă. Poate, doar, să-l întrebe. Îşi închipui, cu naivitate, că îl va putea influența. Într-un răstimp care nu dură mai mult decât şovăiala dinaintea uciderii sentinelei japoneze, îşi dădu seama că nu era decât un om – şi toată povestea îi păru de necrezut. Patrularea îi apărea de-a dreptul ridicolă. Dacă s-ar hotărî să-i spună o vorbă lui Croft, poate că şi Croft şi-ar da seama cât de nesăbuită e toată afacerea.

— O.K! rosti.

Se ridică în picioare, uitându-se la oamenii înfăşurați în pături. Unii se şi treziseră.

— Noi deşteptăm pe el, spuse Martinez.

Se apropiară de Croft şi Gallagher îl zgâlțâi.

— Hai, sus.

Era oarecum surprins că îl găsise dormind.

Croft mârâi ceva, apoi dintr-o smucitură se ridică în capul oaselor. Lăsă să-i scape de pe buze un zgomot bizar, aproape un geamăt, şi se întoarse îndată să privească muntele. Avusese un coşmar care îl bântuia adesea: se făcea că stătea culcat în fundul unei văgăuni, aşteptând prăvălirea unei stânci, rostogolirea unui val uriaş, fără să se poată urni. De când cu atacul japonez de pe râu era urmărit de asemenea coşmaruri.

Scuipă.

— Da, rosti el.

Muntele se află neclintit, în acelaşi loc. Nu se rostogolise nicio avalanşă. Încercă o surpriză, atât de real îi păruse visul.

Îşi scoase maşinal picioarele de sub pătură şi îşi trase cizmele. Cei doi îl

priveau calm. Apucă puşca, pe care o ținuse lângă el, sub pătură, şi o cercetă dacă nu s-a umezit.

— De ce dracu' nu m-ați deşteptat mai devreme?

Gallagher se uită la Martinez.

— Noi întoarcem astăzi, nu? întrebă Martinez.

— Ce?

— Noi întoarcem, bâigui Martinez.

Croft îşi aprinse o țigară, simțind arsura fumului în stomacul gol.

— Ce tot trăncăneşti acolo, Mâncătorule-de-japonezi?

— Nu mai bine întoarcem?

Croft simți un şoc. Îl amenința Martinez? Era uluit. Dintre toți oamenii din pluton, Martinez era singurul de a cărui supunere nu s-ar fi îndoit niciodată. Îl privea cu o furie liniştită, abținându-se de a-i sări în gât. Singurul prieten din pluton îl amenința. Scuipă. Nu puteai să te încrezi în nimeni, în afară de tine însuți.

Muntele nu-i păruse niciodată atât de înalt, de lugubru. Poate că o parte din ființa lui aspira să facă stânga-mprejur, dar respinse ispita. Dacă s-ar înapoia, moartea lui Hearn nu ar mai avea justificare. Spinarea i se încrâncenă sub înțepătura unor ace. Piscul muntelui continua să-l ademenească.

Trebuia să procedeze cu băgare de seamă. De vreme ce Martinez luase această atitudine, situația era primejdioasă. Dacă oamenii lui ar descoperi vreodată…

— Fir-ar să fie, Mâncătorule-de-japonezi, te pui împotriva mea? întrebă el cu blândețe.

— Nu.

— Ei bine, atunci ce sunt prostiile astea? Tu eşti sergent, nu te laşi târât în toate porcăriile.

Martinez căzu în cursă. Lealitatea sa era pusă la îndoială. Agățat parcă de buzele lui Croft, aştepta cu teamă cuvintele: un sergent mexican!

— Credeam că suntem prieteni, Mâncătorule-de-japonezi.

— Suntem.

— Credeam că eşti un neînfricat. M-am înşelat?

— Nu.

Lealitatea, prietenia, curajul său erau puse la încercare. Şi când se uită în ochii albaştri, îngheţaţi, ai lui Croft, simţi aceeaşi timiditate, aceeaşi umilinţă, acelaşi sentiment de inferioritate care-l asaltau ori de câte ori se adresa unui... unui protestant de rasă albă. Dar mai era ceva. Primejdia nelămurită care plana necontenit asupra lui părea să se materializeze, îl ameninţa iminent. Ce aveau să-i facă, la ce cazne aveau să-l supună? îl înăbuşea frica.

— Bun, Mâncător-de-japonezi rămâne cu tine.

— Sigur.

Glasul convingător şi oarecum linguşitor al lui Croft îl apăsa greu pe Martinez.

— Cum adică, rămâi cu el? întrebă Gallagher. Ia ascultă, Croft, de ce dracu' nu vrei să te întorci? Nu-ţi ajunge purcoiul ăla de medalii şi decoraţii?

— Ţine-ţi fleanca, Gallagher.

Lui Martinez îi venea s-o şteargă pe nesimţite.

— Aşa. Gallagher oscila între teamă şi hotărâre. Află că nu mi-e frică de tine, Croft. Ştii al dracului de bine ce părere am despre persoana ta.

Mai toţi oamenii se deşteptară şi se uitau la ei.

— Gura, Gallagher

— Ar fi mai sănătos pentru tine să nu te întorci niciodată cu spatele spre noi, zise Gallagher.

Se îndepărtă, cutremurat de reacţia provocată de propria cutezanţă. Se aştepta ca dintr-un moment într-altul Croft să se repeadă asupra lui şi să-l atace pe la spate. De-a lungul şirei spinării pielea i se înfiorase, anticipând lovitura.

Dar Croft nu se clinti. Îl rănise necredinţa lui Martinez. Rezistenţa oamenilor nu fusese niciodată mai puternică decât acum. Trebuia să învingă muntele şi ei îl frânau. Acumularea atâtor greutăţi îl lăsă pentru o clipă golit de substanţă şi cu voinţa aproape anihilată.

— Bine, pornim la drum peste o jumătate de oră, aşa că daţi-i zor.

Îi răspunse un cor de bombăneli şi proteste înăbuşite, dar el preferă să nu-i identifice pe nemulţumiţi. Îşi încordase ultimele resorturi ale voinţei.

Era istovit şi atât de murdar, încât simțea mâncărimi pe tot trupul.

Ce aveau să facă după ce vor fi escaladat muntele? Nu mai erau decât şapte, iar Minetta şi Wyman nu mai puteau fi de niciun folos. Se uită pe furiş la Polack şi la Red, care îşi mestecau cu încăpățânare mâncarea, fără să-l slăbească din ochi. Dar reflecțiile acestea mai puteau să aştepte. Se va preocupa de ele după ce va fi trecut dincolo de munte. Aceasta era singura problemă importantă.

Red îl urmări cu privirea câteva minute, notându-şi fiecare gest al lui Croft cu o ură surdă. Niciun om nu-i stârnise vreodată o ură, un dezgust atât de puternic. Ciugulea din conservele de ouă cu şuncă şi avea senzația că fiecare îmbucătură îi rămâne în gât. Zeama era groasă şi fără gust; în vreme ce mesteca, şovăia între tendința de a înghiți şi pofta de a scuipa. Pasta îngroşată îi zăbovea la infinit în gură. Azvârli în cele din urmă cutia şi rămase tăcut, uitându-se în jos. Stomacul îi zvâcnea dureros.

Îi mai rămâneau opt rații: trei de brânză, două de ouă cu şuncă şi trei de vacă şi de porc. Ştia că nu are să le mănânce pe toate; îi atârnau greu în raniță. „Eh-pe dracu'". Luă cele opt cutii cu rații, despărți cu cuțitul partea care conținea dulciurile, țigările şi biscuiții. Era cât pe-aci să zvârle restul, când se gândi că poate ar folosi cuiva. Vru să-şi întrebe camarazii, dar când se văzu în închipuire trecând de la un om la altul, cu brațele încărcate de cutii, şi înghițind glumele lor proaste, renunță. „Of, ducă-se dracului, la urma urmei ce-mi pasă de ei", îşi zise Red, aruncând proviziile într-un tufiş. Un timp rămase nemişcat, clocotind de furie, apoi, după ce se mai linişti, începu să-şi facă ranița. „O să fie mai uşoară", îşi spuse el, înfuriindu-se iarăşi. „Lua-o-ar dracu' de armată, lua-o-ar dracu' de armată blestemată. Infecția asta de mâncare nu e bună nici pentru porci". Răsufla repezit. „Să ucizi şi să fii ucis pentru mâncarea asta puturoasă". O seamă de imagini îi treceau prin minte ca un abur, fabricile în care se terciuiesc, se strivesc, se fierb alimentele pentru conserve, zgomotul mat ai glontelui care sfârtecă mădularele, țipătul lui Roth.

„Uf, lua-i-ar dracu' pe toți. Dacă nu ştiu să-şi hrănească oamenii, să se ducă la dracu'". Tremura atât de tare, încât simți nevoia să se aşeze pe pământ.

Trebuia să privească adevărul în faţă. Se lăsase dus de nas. Întotdeauna îşi închipuise că dacă aveau să-l calce prea mult pe bătătură, avea să reacţioneze la timpul potrivit. Şi când colo…

În ajun discutase cu Polack. Amândoi aduseseră vorba, pe ocolite, despre Hearn, dar se lăsaseră păgubaşi. Ştia ce are de făcut, şi dacă dădea înapoi, însemna că e un fricos. Martinez voia să se întoarcă. Şi de vreme ce încercase să schimbe gândul lui Croft, înseamnă că ştia ceva.

Soarele strălucea puternic pe versantul lor; umbrele purpurii întunecate ale munţilor se degradau, căpătând tonuri de levănţică şi de albastru. Privi spre pisc. Le trebuia o dimineaţă întreagă ca să-l urce – şi după aceea? Aveau să cadă în mijlocul japonezilor, care să-i măcelărească într-o clipită. Nu vor fi în stare să facă drumul întors străbătând încă o dată muntele. Ascultând de un impuls, se apropie de Martinez, care tocmai îşi lega raniţa.

Red şovăi o clipă. Aproape toţi erau gata, şi dacă întârzia, Croft avea negreşit să-l ocărască. Nu-şi strânsese nici pătura.

„Oh, lua-l-ar moartea”, gândi el, ruşinat şi furios totodată.

Păstră un moment de tăcere, nefiind prea sigur de cele ce avea să spună.

— Ce mai faci, Mâncătorule-de-japonezi?

— Bine.

— Era să te strici cu Croft, nu-i aşa?

— Nu, nu fost nimic, zise Martinez, evitând privirea lui Red.

Red îşi aprinse o ţigară, scârbit că trebuia să folosească; tot felul de ocolişuri.

— Mâncătorule-de-japonezi, eşti un fricos şi jumătate. Ai vrea să dai bir cu fugiţii, dar n-ai destul curaj.

Martinez nu răspunse.

— Ascultă, Mâncătorule-de-japonezi, suntem de o bucată de vreme pe front şi ştim cum merg lucrurile. Crezi că e aşa de uşor să urcăm povârnişul ăsta? Iar o să-l ia dracu’ pe vreunul din noi pe brânele astea, poate pe tine, sau poate pe mine.

— Lasă-mă în pace, bolborosi Martinez.

— Trebuie să priveşti lucrurile în faţă, Mâncătorule-de-japonezi. Chiar dacă trecem dincolo, or să aibă ăia grijă să ne zboare câte un picior, sau câte

un braț. Cred că n-ai poftă să te pomeneşti cu vreun glonte?

Îi era ruşine de toate tertipurile acestea. Se putea proceda şi altfel.

— Vrei să ajungi în cârji.

Martinez clătină din cap.

Argumentele veneau de la sine.

— Ai ucis pe japonezul ăla, nu-i aşa? Nu te-ai gândit că-ți vine şi ție rândul?

Era un argument care atârna greu în ochii lui Martinez.

— Nu ştiu, Red.

— L-ai ucis pe japonez, dar ai vorbit despre asta cu cineva?

— Da.

— Hearn a aflat acest lucru, nu-i aşa, şi a mers totuşi înainte, deşi ştia că sunt japonezi în trecătoare?

— Da, zise Martinez. Începu să tremure. Eu spus lui, eu încercat spui, ăsta mare nătărău.

— Nu, zău.

— Chiar aşa.

Red nu mai ştia ce să creadă. Tăcu, apoi atacă pieziş.

— Ştii sabia aia bătută în pietre pe care am luat-o la Motome? Dacă vrei, ți-o dau ție.

— Oh!

Valoarea săbiei se reflectă în ochii lui Martinez.

— Pe gratis?

— Pe gratis.

— Haideți, la drum, băieți, strigă Croft fără veste.

Red să răsuci pe călcâie. Inima îi bătea tare. Îşi frecă uşor mâinile de coapse.

— Nu mai mergem, Croft.

Croft veni spre el cu paşi mari.

— Tu ai hotărât asta, Red?

— Dacă te scarmănă undeva, n-ai decât să te duci singur. Mâncătorul-de-japonezi o să ne ducă înapoi.

Croft se uită la Martinez.

— Ți-ai schimbat din nou gândul? întrebă el cu blândețe. Eşti o muiere fricoasă, sau ce dracu' eşti?

Martinez clătină încet din cap.

— Nu ştiu, nu ştiu.

Fața i se schimonosi, apoi întoarse capul.

— Red, strânge-ți boarfele şi slăbeşte-mă cu bombăneala.

Săvârşise o greşeală vorbind cu Martinez. Red îşi dădea acum limpede seama. Şi-ar fi pierdut mai puțin vremea discutând cu un copil. Încercase să evite o ciocnire directă, dar nu se putea. Era nevoit să-l înfrunte pe Croft.

— Ar trebui să mă împingi din spate ca să urc povârnişul ăsta.

Un murmur se auzi printre oameni.

— Să ne întoarcem! strigă Polack, sprijinit de glasul lui Minetta şi al lui Gallagher.

Croft se uită pe rând la toți, îşi apucă puşca şi o încărcă fără grabă.

— Red, strânge-ți boarfele.

— Da, ca să tragi în mine când n-am arma asupra mea.

— Red, strânge-ți boarfele şi ține-ți gura.

— Nu sunt singur. Ai să ne împuşti pe toți?

Croft se întoarse spre ceilalți.

— Cine e de partea lui Red?

Nimeni nu se clinti. Red aştepta, nădăjduind că vreunul din ei va înşfăca o puşcă. Croft se afla cu spatele spre el. Momentul era prielnic. Putea să-i sară în spinare, să-l trântească la pământ cu un pumn, iar ceilalți să-l dea gata. Dacă unul s-ar mişca, toți ar sări în ajutorul lui.

Dar nu se întâmplă nimic. Continua să-şi dea ghies să sară asupra lui Croft, dar picioarele refuzau să-l asculte.

Croft se întoarse cu fața spre el.

— Red, strânge-ți boarfele.

— Du-te dracului.

— Am să te omor, în câteva secunde.

Stătea la şase paşi de Red, cu puşca la înălțimea şoldului. Țeava armei se mişca încet spre a se aşeza în poziție de tragere. Red se pomeni pândind expresia de pe chipul lui Croft.

Deodată, ştiu cu precizie ce i se întâmplase lui Hearn şi îl năpădi un val de slăbiciune. Croft avea să tragă. Ştia asta. Stătea ţeapăn şi nu slăbea cu privirea ochii lui Croft.

— Împuşti un om aşa, într-o doară, nu?

— Da.

Nu-i servea cu nimic să lungească vorba. Croft voia să-l ucidă. O frântură de secundă se văzu culcat pe burtă, aşteptând ca baioneta japoneză să i se înfigă în spinare. Simţea sângele bătându-i în cap. În vreme ce aştepta, voinţa i se dizolva încet.

— Ei bine, Red?

Gura ţevii descria minuscule mişcări circulare, ca şi cum Croft şi-ar fi ales ţinta. Red privea arătătorul lui Croft, pus pe trăgaci, şi deodată îi văzu cum începe să-şi accentueze presiunea.

— În regulă, Croft, ai câştigat, zise el cu glas lipsit de vlagă. Se străduia din răsputeri să-şi stăpânească tremurul.

Încordarea care îl stăpânise slăbea treptat. Avea impresia că circulaţia sângelui se încetinise, se oprise, apoi îşi reluase cursul, exasperând sensibilitatea fiecărui nerv în parte. Cu capul plecat, se îndreptă spre raniţa sa, strânse pătura, legă curelele, apoi se îndreptă de spinare.

Era înfrânt. Nu mai exista altă ieşire. Ruşinea îi era sporită de un simţământ de vină. Era mulţumit că totul se sfârşise, mulţumit că îndelungatul său conflict cu Croft luase sfârşit şi că putea de acum înainte să se supună ordinelor, fără a se simţi obligat să reziste. Era un surplus de umilire – o umilire zdrobitoare. Se putea oare ca asta să fie totul, să fie scadenţa a tot ce săvârşise în viaţă? Trebuia oare să depună întotdeauna armele?

Se încolonă şi se târî greoi în mijlocul şirului. Nu se uita la nimeni şi nimeni nu se uita la el. Toţi se simţeau jalnic de stingheriţi. Fiecare se căznea să uite că fusese ispitit să-l ucidă, pe Croft şi că nu avusese curajul.

În timp ce mergea, Polack nu contenea să înjure cu glas scăzut şi monoton, plin de dispreţ împotriva lui însuşi. „Laş netrebnic”, se înjură el, înfricoşat şi tulburat totodată. Lăsase să treacă momentul prielnic, avusese puşca în mână şi nu se servise de ea. Un laş… un laş, asta era!

Iar Croft îşi recâştigase încrederea în sine. În dimineața aceea aveau să escaladeze piscul muntelui. Totul şi toți se uniseră împotriva lui, încercând să-l împiedice, dar acum nu se mai punea nimic de-a curmezişul, nici cea mai măruntă piedică.

Oamenii se cățărară pe povârniş, trecură pe altă faleză, apoi coborâră pe o pantă acoperită de grohotiş într-o vale mai îngustă. Croft îi mâna printr-o mică trecătoare spre o nouă pantă şi timp de o oră se cățărară din stâncă în stâncă; parcurgeau uneori sute de yarzi, târându-se anevoie în patru labe de-a lungul unei brâne ce atârna deasupra unei văgăune adânci. Pe la ora zece soarele începu să dogorească şi oamenii se simțiră iarăşi vlăguiți. Croft îi ducea foarte încet, făcând dese popasuri.

Străbătură un lanț de vârfuri şi o apucară pe o pantă domoală. În fața lor se desfăşura un enorm amfiteatru, mărginit în semicerc de coaste abrupte, acoperite cu vegetație. Din sânul acesteia se ridica aproape la verticală un perete de cinci sute de picioare – înălțimea unui zgârie-nori cu cel puțin patruzeci de etaje – iar deasupra se înălța piscul muntelui. Croft îşi însemnase de mult în minte acest amfiteatru; de la o depărtare de câteva mile apărea ca o salbă petrecută pe după gâtul muntelui.

Nu aveau cum să-l ocolească; de fiecare parte a amfiteatrului, muntele se prăvălea în câte o prăpastie de peste o mie de picioare. Trebuiau să meargă drept înainte şi să urce prin junglă. Croft ordonă un popas la poalele falezei, dar locul era atât de însorit, încât odihna nu le tihni. După cinci minute se puseră din nou în mişcare.

Perdelele de vegetație nu erau de nepătruns, aşa cum dădeau impresia de departe. Şerpuind în zigzag, se ridicau pe o scară cu trepte de stâncă, informe. Se vedeau acolo pâlcuri de bambuşi, hățişuri, liane, şi câțiva arbori ale căror rădăcini ieşeau orizontal din munte şi ale căror trunchiuri formau un L, avântându-se spre cer; înaintarea oamenilor era stânjenită şi de noroiul rezultat din scurgerea apei de ploaie, de frunzele căzute, de crengi şi de mărăcini.

Terasele amfiteatrului erau asemenea unor trepte, dar foarte incomode. Fiecare om căra în spate greutatea unei valize şi trebuia să suie echivalentul

unei scări ce leagă patruzeci de etaje. Mai mult decât atât, treptele nu erau de înălțime egală. Uneori trebuiau să se cațere agățându-se de colțurile unor stânci, ce le ajungeau până la brâu, alteori trebuiau să se târască în patru labe pe pantele presărate cu grohotiş şi spărturi de stâncă; fiecare treaptă se deosebea de cealaltă şi ca înălțime şi ca formă. Bineînțeles, vegetația năpădise treptele, aşa că adesea trebuiau să-şi croiască drum tăind lianele.

Croft îşi făcuse socoteala că într-o oră aveau să suie zidul amfiteatrului, dar după o oră constată că nu ajunseseră decât la jumătatea urcuşului. Şirul de oameni se zvârcolea în urma lui ca o omidă rănită. Nu înaintau simultan. Câțiva se cățărau pe o stâncă, apoi îi aşteptau şi pe ceilalți să-i ajungă din urmă. Mersul lor amintea nişte valuri; Croft deschidea drumul, urmat la câțiva yarzi de restul plutonului, care avansa în zvâcniri spasmodice, transmise prin şocuri de la un om la altul. Când Croft sau Martinez retezau hățişurile de bambus cu lovituri de machete, restul coloanei făcea haltă. Ici-colo terasele se înălțau în salturi, formând trepte de noroi înalte de şapte până la zece picioare, pe care oamenii se cățărau agățându-se de rădăcini.

Încă o dată atinseră paroxismul oboselii, dar aceasta li se întâmplase atât de des în ultimele zile, încât faptul le păru oarecum familiar, aproape suportabil. Nu se mai mirau când amorțeala le îngreuna în aşa hal picioarele încât trebuiau să le târască după ei asemenea jucăriilor trase de copii cu o sfoară. Oamenii nu mai păşeau de pe o stâncă pe alta. Aruncau puşca pe pragul de sus, se agățau, de muchia treptei şi se cățărau proptindu-se în mâini şi trăgându-şi picioarele. Nu mai puteau păşi nici peste stâncile mai mici. Îşi ridicau picioarele cu ajutorul mâinilor şi le puneau pe treapta imediat superioară, clătinându-se ca nişte moşnegi care se dau jos din pat.

Cam la fiecare minut, câte unul din oameni se oprea şi se ghemuia cu genunchii la gură, plângând de oboseală; hohotele şi sughițurile lor se asemuiau cu nişte vaiete pline de durere. Îşi comunicau unii altora amețeala, îşi ascultau cu atenție morbidă şuierul gâfâielilor şi icnirile de greață. Le venea să verse. Cădeau aproape fără încetare. Stâncile, lunecoase din cauza noroiului şi a vegetației, țepii ascuțiți din hățişurile de bambus, lianele în care li se prindeau picioarele, totul se contopea într-o uriaşă sursă de

chinuri. Oamenii bolboroseau, blestemau, cădeau pe burtă, se rostogoleau şi alunecau de pe o stâncă pe alta.

Nu vedeau nici la zece paşi înaintea lor şi sfârşiră prin a uita de Croft. Fiindcă ura lor față de Croft era neputincioasă, începură să urască muntele, să-l urască mai năprasnic decât urâseră vreodată o ființă omenească. Treptele căpătară viață, se personificară; păreau să-i sfideze, să-i amăgească, să-i înfrunte la fiece pas. Şi iarăşi uitară de japonezi, uitară de patrulă, uitară aproape şi de propria lor existență. Încetarea urcuşului era unicul extaz spre care năzuiau.

Până şi Croft era extenuat. Îşi luase sarcina să-i conducă pe oameni, să lărgească pista ori de câte ori vegetația devenea prea deasă; se istovea căznindu-se să-i tragă după el. Nu simțea numai povara propriului său trup, ci şi povara colectivă a coloanei, şi asta atât de efectiv, încât părea să se fi înhămat la ei. Iar oamenii îl trăgeau înapoi, i se cramponau, de umeri, de călcâie. Iar la epuizarea fizică se adăuga simțământul ascuțit că ajunseseră cu toții la capătul rezistenței.

Încă un element intră în joc. Cu cât se apropia de pisc, teama, neliniştea sa creşteau. Orice ocol în timpul urcuşului îi impunea un imens efort de voință. O groază din ce, în ce mai cumplită, îi încleşta ființa pe măsură ce se adâncea în inima acestui ținut. Vastele întinderi de pământ, eforturile îndârjite depuse pentru a cuceri flancul îndărătnic al muntelui, îi ştirbiseră voința. Pentru prima oară în viață tresărea de teamă, când îi biciuia obrazul câte o insectă, când o frunză îl atingea pe gât. Mergea înainte, cheltuindu-şi ultimele resurse de energie şi, la popasuri, se lăsa să cadă, vlăguit de puteri.

Dar, de fiecare dată scurtul răgaz îi regenera hotărârea, şi mai suia câțiva yarzi. Uitase şi el aproape totul. Misiunea patrulei, până şi muntele nu-l mai interesau. Continua să urce, după îndârjite lupte lăuntrice; s-ar fi zis că voia să determine care din polii ființei sale are să învingă.

În sfârşit, presimți apropierea piscului. Ca şi când ar fi ajuns la capătul unui tunel, zări o rază de soare sclipind prin vegetația deasă a junglei. Aceasta îl stimulă şi îl istovi totodată. Fiecare pas care îl apropia de pisc îl înspăimânta. Se simțea pe punctul de a abandona înainte de a-şi atinge ținta.

Dar nu avu prilejul. Se împiedică de o piatră şi în cădere văzu un cuib de forma unei mingi de rugby de culoare brună, pe care, târât de oboseală, îl lovi cu violență. Îşi dădu îndată seama ce ascundea cuibul acela, dar era prea târziu. O larmă se iscă înăuntru şi o viespe enormă, de mărimea unei monede de cincizeci de cenți țâşni afară, apoi alta şi iarăşi alta. Țintuit locului, le privea cum se învârtesc în jurul capului său. Erau frumoase, cu trupurile lor mari, galbene, şi cu aripioare iridescente. Avea să-şi amintească mai târziu despre asta, ca de ceva cu totul independent de ceea ce avea să urmeze.

Asemeni unor rachete strălucitoare, viespile dădură buzna, ca turbate, de-a lungul coloanei. Croft se plesni cu palma peste ureche, dar viespea îl şi înțepase. Durerea îl înnebuni; înțepătura din ureche îl ustura, ca o degerătură şi se răspândea apoi în trup cu violența unui şoc. Altă viespe îl înțepă, apoi alta; durerea îl făcu să urle şi să se zvârcolească frenetic.

Pentru oameni atacul acesta punea vârf nenorocirilor. Rămaseră pironiți cinci secunde încheiate, agitându-şi brațele, în vreme ce fiecare muşcătură le înjunghea trupul, scoțând la iveală noi energii de desperare. Erau în delir. Proptit fără vlagă de o stâncă, bătând aerul cu furie, Wyman începu să zbiere ca un copil.

— Nu mai pot, ***nu mai pot!***

Două viespi îl înțepară aproape simultan. Wyman aruncă puşca şi scoase un răcnet de groază, care avu asupra oamenilor efectul unui foc de armă. Începu să coboare în fugă, iar ceilalți îl urmară unul după altul.

Croft le strigă să se oprească, dar ei nu-i mai dădură nicio atenție, înjură pentru ultima oară, se zvârcoli neputincios împotriva asaltului insectelor, apoi se avântă după oamenii săi. Stimulat de o ultimă tresărire de ambiție se gândi să-i regrupeze la poalele amfiteatrului.

Viespile îi hăituiră plutonul în tot timpul coborâşului; oamenii, împinşi de o ultimă şi frenetică energie, alergau cu surprinzătoare sprinteneală, sărind din stâncă în stâncă, aruncându-se orbeşte prin hățişuri. Nu mai simțeau decât sălbaticele înțepături ale viespilor şi ciocnirile înfiorător de dureroase cu stâncile întâlnite în drum. În fuga lor, lepădau tot ceea ce le putea încetini cursa. Îşi azvârliră ar-mele, iar unii îşi desfăcură din fugă ranițele.

Aveau vaga senzație că dacă se eliberau de grosul bagajelor, continuarea patrulării devenea imposibilă.

Polack, ultimul om dinaintea lui Croft, ajunse în amfiteatru pe urmele întregului pluton. Se uită apoi la fugarii care, scăpați în sfârşit de urmărirea viespilor, se opreau în neorânduială. Aruncă o privire peste umăr asupra lui Croft şi se repezi în mijlocul oamenilor răcnind.

— CE DRACU' AŞTEPTAȚI? DIHANIILE ASTEA VIN DUPĂ NOI!

Fără să se mai oprească, îi depăşi alergând şi urlând, iar oamenii îl urmară cuprinşi de o nouă panică. Se împrăştiară pe terasele amfiteatrului şi, târâți de acelaşi elan frenetic, coborâră în goană până în vale, la poalele falezei următoare. În cele cincisprezece minute de goană iscată de panică se pomeniră dincolo de locul unde poposiseră peste noapte.

După ce Croft îi ajunse în sfârşit din urmă şi îi adună la un loc, constată că nu mai aveau asupra lor decât trei puşti şi cinci ranițe, însemna că totul se sfârşise. Ştia că nu mai erau în stare să reia urcuşul. Şi el se simțea prea slăbit. Acceptă lucrul acesta cu pasivitate; era prea istovit ca să mai încerce dureri sau păreri de rău. Cu voce calmă şi ostenită, le spuse să se odihnească, înainte de a porni înapoi, spre țărm.

Întoarcerea se desfăşură în linişte. Erau jalnic de obosiți, dar cel puțin coborau. Trecură fără incidente peste crăpătura în care Roth îşi găsise moartea şi după ce depăşiră în cursul după-amiezii ultimele creste, ajunseră în regiunea dealurilor îngălbenite.

Bubuitul artileriei, care le ajungea la ureche de dincolo de lanțul munților, îi însoți tot drumul. Peste noapte poposiră la vreo zece mile de junglă, iar a doua zi ieşiră pe țărm unde dădură de brancardieri. Brown şi Stanley nu ajunseseră decât cu câteva ore înaintea lor.

Goldstein îi povesti lui Croft cum îl pierduseră pe Wilson. Spre marea sa surprindere, Croft nu făcu niciun comentariu. Altceva îl preocupa. În străfundul sufletului, era uşurat de eşecul său. În după-amiaza aceea, în timp ce oamenii aşteptau pe plajă sosirea ambarcației care trebuia să-i ducă a doua zi înapoi la bivuac, în după-amiaza aceea Croft încercă, potolit, inadmisibila certitudine că găsise în sfârşit o margine lăcomiei sale.

14

Ambarcaţia veni să-i ia în dimineaţa următoare şi oamenii se îmbarcară pentru călătoria de înapoiere. De data aceasta vasul era prevăzut, cu optsprezece priciuri, aliniate de-a lungul pereţilor despărţitori; oamenii îşi lepădară echipamentul, apoi se aruncară pe priciuri şi adormiră. Ţepeni, cu dureri în încheieturi, nu făcuseră decât să doarmă de la ieşirea lor din junglă, în după-amiaza trecută. Unii nu avuseseră timp să mănânce de dimineaţă, dar nimănui nu-i mai ardea de aşa ceva. Greutăţile patrulării îi sleiseră de puteri. Moţăiau ore de-a rândul şi când se trezeau, rămâneau întinşi pe priciurile lor şi contemplau cerul care-şi deschidea cupola deasupra ambarcaţiei. Vasul se cufunda, se ridica iarăşi, jerbe de stropi se repezeau pe deasupra pereţilor laterali şi a rampei de la provă, acoperindu-i cu o ploaie fină. Dar oamenii abia dacă băgau de seamă. Zgomotul motorului era plăcut, liniştitor. Realitatea patrulării începea să se estompeze, lăsând locul unui conglomerat difuz de amintiri deformate.

După-amiază, cei mai mulţi dintre ei se treziră de-a binelea. Erau încă grozav de osteniţi, dar nu mai puteau dormi. Încheieturile şi membrele îi dureau prea tare ca să mai aibă chef a se mişca prin spaţiile strâmte rezervate trupei; căzuseră totuşi pradă unei agitaţii bizare. Patrularea se sfârşise – şi cu toate acestea aveau atât de puţine lucruri în perspectivă. Lunile şi anii care aveau să vină, căpătau o prezenţă materială. Nimic însă nu avea să se schimbe; mizeria, plictiseala, groaza care te năuceşte… Multe se vor mai întâmpla; timpul se va scurge fără să aducă însă nici speranţe, nici expectative. Nu aveau să afle nimic în afară de profunda şi sumbra descurajare care întuneca totul.

Minetta petrecu după-amiaza trândăvind pe priciul său; cu ochii închişi, se lăsa în voia unei foarte simple şi foarte plăcute reverii. Visa că îşi rupsese un picior. Într-una din zile, în timp ce-şi va curăţa puşca, va ţinti drept în gleznă şi va apăsa pe trăgaci. Oasele piciorului se vor face ţăndări şi fie că-l vor amputa, fie că nu, îl vor trimite în orice caz acasă.

Minetta se străduia să cântărească sorţii pentru şi contra. Nu va mai putea să alerge, dar cine naiba o să aibă chef de alergat? Cât priveşte dansul,

cu membrele astea ortopedice atât de perfecționate, s-ar descurca chiar şi cu un picior de lemn. Oh, da, o să meargă, o să meargă grozav.

O clipă rămase dezorientat. Trebuia să aleagă: care picior? Să fie oare vreo diferență? Era stângaci, şi ar fi fost poate mai potrivit să-şi facă praf piciorul drept, sau era acelaşi lucru? se gândi să ceară părerea lui Polack, dar se răzgândi îndată. Astfel de isprăvi trebuie puse la cale de unul singur. Peste vreo cincisprezece zile, când nu va avea altceva de făcut, se va ocupa şi de acest amănunt. Va sta un timp în spital, trei luni, şase luni, iar după aceea... Îşi aprinse o țigară, urmărind cu privirea norii care se îmbucau unii pe alții; simțea o vagă mâhnire la gândul că va trebui să rămână fără un picior şi aceasta nu din vina sa.

Red îşi zgândărea o plagă de pe mână, examinându-şi părinteşte proeminențele şi crăpăturile încheieturilor. Nu avea de ce să se mai amăgească. Rinichii lui se făcuseră terci şi în curând nu-l vor mai duce nici picioarele; tot trupul se resimțea de pe urma patrulării. Era stors, fără putință de recuperare. Ei bine, le venise rândul şi celor vechi să muşte pământul, MacPherson la Motome, iar acum Wilson; poate că aşa era drept. Avea însă oricând şanse de a se pomeni găurit de un glonte şi de a scăpa astfel cu o rană providențială. La urma urmelor, care ar fi diferența? O dată ce ți-a intrat frica în oase... Tuşi, întins pe spate; o flegmă i se urcă în gâtlej, înecându-l. Îi trebui un efort de voință spre a se ridica într-un cot şi a expectora pe pardoseala vasului.

— Hei, tu de colo, strigă unul din timonierii care stăteau în picioare pe puntea de la pupă, vasul ăsta nu e cocină de porci. N-avem poftă să-l curățăm după voi.

— Hei, mai ține-ți gura, strigă Polack.

— Isprăviți, odată cu scuipatul, zise Croft de pe priciul său.

Nu-i răspunse nimeni. Red încuviință în sinea lui. Aşteptase cu oarecare nelinişte o mustrare directă din partea lui Croft şi se simți uşurat că acesta nu-l desemnă pe nume.

Şi la azil, vagabonzii se gudură plini de umilință când sunt treji, în vreme ce la beție suduiesc pe toată lumea.

„Te ții colțos atât cât te ajută cureaua, însă după un timp nu mai ai

puterea să continui. Te bați împotriva tuturor, dar până la urmă te vezi cu nasul în țărână; sfârşeşti prin a fi asemenea unui şurub mic şi neînsemnat care se cutremură şi scârțâie când maşina merge prea repede”.

Simțea nevoia să se bizuie pe cineva, căuta un sprijin, dar nu se pricepea cum s-o facă. În adâncul ființei lui, încolțea embrionul unei idei pe care nu era în stare s-o exprime. „Dacă am da cu toții dovadă de solidaritate...”

„Aah, pe dracu’. Tot ce ştiu oamenii ăştia, e să se sfâşie unii pe alții”. Nu găsea ecou la chemările sale; toți îşi pierduseră şi ultimul rest de mândrie. Dacă ar mai fi avut-o pe Loïs. Jonglă o clipă cu ideea de a-i scrie, de a relua viața în comun, apoi renunță. „Cel mai bun lucru pe care-l pot face, este să-mi continui singur drumul, ca un bărbat”. Şi pe urmă se gândi că ea ar putea să-i întoarcă spatele. Tuşi iar şi expectoră în mână, păstrând scuipatul câteva secunde, înainte de a se şterge pe furiş pe pânza priciului. „Să încerce timonierul să curețe asta”. Fața i se schimonosi într-un zâmbet oarecum jenat de satisfacția pe care o încerca.

Era meschin. Asta îi mai lipsea.

Şi Goldstein stătea întins; cu brațele sub cap, visa cu ochii deschişi la nevastă şi la copil. Amărăciunea şi frustrarea încercate cu prilejul pierderii lui Wilson i se înfipseseră în creier, se închistaseră vremelnic sub uluirea care urmaşe acestei pierderi. Dormise o zi şi jumătate şi călătoria cu brancarda rămăsese parcă undeva departe. Simțea chiar o oarecare simpatie față de Brown şi de Stanley fiindcă aceştia se arătau stânjeniți în prezența sa şi păreau că se tem să nu-l plictisească. Şi el avea un prieten. Se înțelege bine cu Ridges. Ziua pe care o petrecuse cu acesta pe plajă, în aşteptarea camarazilor din pluton, nu fusese neplăcută. După îmbarcare, aleseseră maşinal priciuri alăturate.

Avu şi momentele sale de revoltă. Prietenul său era un goi – un țăran, deci el însuşi un paria. Aşa îi era hărăzit lui, să aibă prietenii de teapa lui Ridges. Dar se simți ruşinat de gândurile acestea, aproape tot atât de ruşinat ca şi de gândurile caustice care îi treceau prin minte în legătură cu nevastă-sa. Sfârşi prin a se îndoi de sine-însuşi. Avea un prieten analfabet, ei şi? Ridges era băiat de treabă. Personifica răbdarea. Sarea pământului, îşi spuse Goldstein.

Vasul naviga la o milă de coastă. Spre sfârşitul după-amiezii oamenii începură să se trezească parcă la viață, să privească peste parapet. Insula aluneca domol, verde, impenetrabilă, coborând până la nivelul apei jungla-i opacă. Trecură pe lângă o mică peninsulă pe care o remarcaseră la dus şi câțiva oameni începură să facă socoteala cât le mai rămăsese până să ajungă la tabără. Polack se urcă lângă timonier, să se odihnească la umbră, sub apărătoarea de pânză. Soarele aluneca deasupra apei, răsfrângându-şi strălucirea în valuri, iar în atmosferă plutea un parfum gingaş de vegetație şi de ocean.

— E tare plăcut aici, se adresă Polack timonierului.

Omul bombăni ceva. Era supărat fiindcă soldații scuipaseră pe punte.

— Ei, ce te-a apucat? întrebă Polack.

— Tu eşti şmecherul care a făcut pe deşteptul mai adineauri?

— Of, exclamă Polack, ridicând din umeri, doar n-ai să-mi porți pică pentru asta. Dacă ai şti ce am mai tras, suntem cu nervii ferfeniță.

— Da, cred că ați trecut prin multe.

— Sigur, rosti Polack căscând. Ai să vezi, mâine iar or să ne trimită în patrulare, până o plesni fierea în noi.

— Poate că o să trebuiască să mai dați puțin cu mătura.

— Ce vorbă e asta, să dăm cu mătura?

Timonierul îi aruncă o privire.

— Doamne, am uitat că ați fost în patrulare aproape şase zile. Ei, campania e ca şi terminată. I-am venit de hac lui Toyaku. Până într-o săptămână n-or să mai rămână zece japonezi teferi în toată insula.

— Ce... cum?

— Da. Ai noştri au pus mina pe depozitele lor de aprovizionare. Îi lichidăm pe capete. Ieri am văzut cu ochii mei Linia Toyaku. Aveau mitraliere în amplasamente din beton armat. Şi aruncătoare de flăcări. Tot circul.

Polack înjură.

— Va să zică s-a terminat toată povestea?

— Oarecum.

— Şi noi ne-am rupt oasele de pomană?

Timonierul rânji.

— Strategie înaltă.

Polack coborî pe punte spre a le aduce oamenilor marea veste. Aceştia o primiră cu cumpătare. Râseră acru şi se culcară iar pe cuşetele lor. Abia după un timp îşi dădură seama că încheierea campaniei avea să atragă după ea încetarea luptelor pentru câteva luni. Dezorientați, iritați, n-ar fi putut să spună dacă vestea îi mulțumea sau nu. Ultima lor patrulare contribuise poate cu ceva. Nedumerirea lor, care se adăuga oboselii profunde, le crea o stare de veselie vecină cu isteria.

— Ia ascultați, piui Wyman, înainte de plecare am auzit spunându-se că divizia noastră are să fie trimisă în Australia, ca să înlocuiască unitățile de

poliție militară de acolo.

— Tiii, poliție militară! Râdeau cu hohote. Wyman, or să ne trimită acasă.

— Plutonul de recunoaştere o să devină garda personală a generalului.

— Mac Arthur o să ne pună să-i construim o casă în insula Hollandia.

— O să facem pe femeiuştile la Crucea Roşie, strigă Polack.

— Or să treacă divizia la partea sedentară până la încetarea războiului.

În mintea lor totul era vraişte. Ambarcația, cufundată până atunci în tăcere, se cutremura de râsetele lor. Glasurile sparte, răguşite, vesele şi în acelaşi timp mânioase, se transmiteau departe, peste ape. Fiecare cuvânt iscă noi spasme de veselie. Până şi Croft se pomeni prins în vârtej.

— Hei, domnule sergent, îmi pare rău că am să te părăsesc, dar de acum înainte am să mă fac bucătar.

— Haide, lăsați-mă în pace, parcă ați fi nişte muieruşti în călduri, rosti Croft cu o voce tărăgănată.

Asta li se păru mai caraghios ca toate. Se țineau de marginile priciurilor, de atâta râs.

— Hei, domnule sergent, trebuie s-o iau chiar acum din loc? mugi Polack. E cam multă apă pe afară.

Ieşirea lui îi străbătu ca o succesiune confuză de valuri care izbesc o stâncă apoi o pornesc înapoi, interferându-se cu alte valuri, reflectate de alte stânci. Ori de câte ori vreunul din ei deschidea gura, se porneau pe un râs sălbatic, isteric, cu lacrimi. Făceau să se cutremure vasul.

Încetul cu încetul zarva se domoli, țâşni iarăşi de câteva ori ca o flăcăruie de sub cenuşă, şi în sfârşit se stinse. Oamenii tăcură, istoviții frecându-şi ochii scăldați în lacrimi, fericiți fiindcă li se destindeau muşchii obrajilor şi li se potolea durerea căşunată de râs în coaste şi în pântece; în cele din urmă se regăsiră sub întinsa şi desăvârşita descurajare care năpădea totul şi toate.

Polack încercă să-i însuflețească începând să cânte, însă numai câțiva îşi uniră glasurile cu al lui.

Tăvăleşte-mă
Prin iarbă.
Tăvăleşte-mă.

Culcă-mă.
Şi fă-mi într-una, fă-mi.

La trei şi jumătate
O aveam pe genunchi.
Culcă-mă, Tăvăleşte-mă.
Şi fă-mi într-una, fă-mi.
Tăvăleşte-mă prin iarbă...

Vocile lor răsunau slab, purtate de clipocitul blând al mării albastre. Înăbuşite de exploziile motorului.

La patru şi jumătate
O aveam pe podea.
Tăvăteşte-mă.
Culcă-mă.
Fă-mi într-una, fă-mi.

Croft coborî de pe prici, se aplecă peste parapet şi privi posomorât apa. Fiindcă nu cunoştea data victoriei, presupunea în mod greşit că aceasta căzuse tocmai în ziua eşecului său pe munte. Dacă ar fi reuşit în tentativa lor, sfârşitul campaniei ar fi fost pus pe seama lor. Era evident. Avea amara certitudine. Fălcile îi fremătau în vreme ce scuipa în mare.

La cinci şi jumătate
Ne drăgostim...

În picioare, lângă cârmă. Polack şi Red şi Minetta cântau de parcă ar fi sunat din clopot. La fiecare pauză, Polack îşi umfla obrajii, scoţând apoi un ua Ah – uaaah, ca o trompetă căreia i se pune surdină. Încetul cu încetul se lăsară antrenaţi şi ceilalţi.

— Unde e Wilson? strigă unul.

O clipă tăcură cu toţii. Auziseră vestea morţii lui, dar nu înregistraseră semnificaţia. Deodată înţeleseră că Wilson era mort. Lucrul acesta îi tulbură

adânc, fiindcă îi luă iar în stăpânire realitatea războiului şi a morţii; câteva silabe din cuvintele cântecului lor tremurară şovăitor.

— O să-mi lipsească şmecherul ăla, zise Polack.

— Haideţi, să nu mai vorbim despre asta, mormăi Red. Oamenii vin şi se duc şi după un timp nici nu-ţi mai aminteşti de numele lor.

Tăvăleşte-mă prin iarbă...

Vasul descrise o curba şi în depărtare apăru muntele Anaka. Părea uriaş.

— Hei, vă vine să credeţi că ne-am urcat şi noi pe el? întrebă Wyman.

Câţiva se aplecară peste parapet, arătându-şi muntele, discutând şi întrebându-se dacă au escaladat cutare sau cutare faleză. Se simţeau mândri.

— Ce înalt e, ticălosul.

— Am fost grozavi că am urcat atât de sus.

Acesta era sentimentul general. Se şi gândeau cum o să se laude faţă de camarazii lor din alte plutoane.

— Era să ne ia dracul. Fiecare o să aibă ceva de povestit.

— Şi încă cum.

Perspectiva asta îi încânta. Ultimul suport al ironiei.

Cântecul continuă.

La şase şi jumătate
Ea îmi făcea...
Culcă-mă.
Tăvăleşte-mă.
Fă-mi într-una, fă-mi.

Croft privea muntele. Elefantul necucerit rumega întunecat deasupra junglei şi colinelor insignifiante.

Totul era pur şi îndepărtat. Razele soarelui în amurg accentuau verdele catifelat al ierburilor, albastrul cenuşiu al stâncilor şi brunul deschis al pământului, atât de deosebit de jungla fetidă care-l înconjura ca un brâu.

Vechiul său chin îl ardea iarăşi. Un curent de dorințe inexprimabile îi tresălta în piept, zgândărind tensiunea familiară şi inexplicabilă pe care muntele i-o stârnea întotdeauna. Să-l escaladeze.

Dăduse greş şi suferea nespus din pricina asta. Frustrarea clocotea din nou înăuntrul ființei lui. Niciodată nu i se va mai oferi prilejul să reia escaladarea. Se întreba totuşi dacă ar fi avut sorți de izbândă. Neliniştea şi spaima încercate pe stâncile amfiteatrului îl năpădiră iar. Dacă ar fi urcat singur pe munte, oboseala celorlalți oameni nu i-ar fi frânat înaintarea; dar ar fi fost singur – şi îşi dădu deodată seama că fără ei nu ar fi fost în stare de nimic. Colinele golaşe ar fi ros curajul oricărui om.

La şapte şi jumătate
Ea se credea în cer...

Peste câteva ore vor ajunge la bivuac, vor monta corturile în întuneric, vor primi poate o gamelă cu cafea caldă. Iar de mâine – rutina apăsătoare, lipsită de evenimente, îi va copleşi iarăşi. Patrularea le părea acum tot atât de străină, de ireală, ca şi bivuacul spre care se îndreptau. În viața lor militară, orice tranziție era ireală. Îngânau cântecul, doar pentru a face puțin zgomot.

...tăvăleşte-mă
Şi fă-mi într-una, fă-mi.

Croft continua, să contemple muntele. Îl pierduse, şi astfel nu-i mai fusese posibil să-şi explice propriile-i impulsuri...

Poate chiar mult decât atât. Să-şi explice viața.

Totul.

COR MUT:

SAU CE-O SĂ FACEM
DUPĂ CE NE-OM LIBERA.

(Uneori vorbit răspicat, alteori în surdină, după împrejurări.)

Red.

— Am să-mi reiau serviciul. Lua-l-ar dracu'. Ce altceva aş putea să fac?

Brown.

— După ce o să debarcăm la Frisco, o să-mi încasez solda şi o să-i ard cea mai cumplită beţie care s-a văzut vreodată; o să dibui o curvă şi două săptămâni încheiate o să beau şi o să mă drăgostesc; pe urmă am să plec la mine acasă, în Kansas, fără să mă grăbesc, oprindu-mă unde şi când o să am chef să trag o beţie; apoi o să cad fără veste pe capul nevestei; n-o să ştie că sosesc, aşa că o să-i fac cea mai mare surpriză din viaţa ei, or să fie şi martori, ce dracu', şi am s-o dau afară, să ştie toată lumea cum trebuie să te porţi cu o destrăbălată după ce ai mucezit aici atâta vreme, cu moartea deasupra capului, înjurând, făcând în nădragi şi descoperind lucruri despre tine însuţi care ar fi fost mai bine să nu le afli.

Gallagher.

— Tot ce ştiu e că o să am o afurisită de răfuială. Cineva o să plătească pentru toate oalele sparte, o să le crăp capul netrebnicilor de civili.

Goldstein.

— Oh, parcă mă văd sosind la New York. Trenul are să intre în gară, dis-de-dimineaţă, am să iau un taxi de la Grand Central şi am să merg până acasă în Flatbush, apoi am să urc scara şi am să sun, iar Natalie o să se întrebe cine sună, apoi are să vină, şi are să deschidă uşa... Nu ştiu. Este încă atât de departe.

Martinez.

— La San Antonio, poate, văd familia. Plimbare, fete mexicane drăguţe la San Antonio, un teanc de dolari, panglici, mers la biserică, omorât prea mult blestemaţi japonezi. Nu ştiu, dacă să reangajez, blestemata asta armată nu

bună, dar bună totuşi. Leafă bună.

Minetta.

— Ori de câte ori am să văd vreun ticălos de ofițer în uniformă am să-i spun „Nătărăule”, oricâți ar fi, în plin Broadway, şi am să dau de gol porcăria lor de armată.

Croft.

— Vă răciți gura de pomană. Războiul o să mai dureze încă o bucată de vreme.

Partea a patra

PRIVEGHIUL

Operațiile de curățire fură încununate de succes. O săptămână după străpungerea Liniei Toyaku resturile garnizoanei japoneze din insula Anopopei fură fărâmițate într-o sută, apoi într-o mie de mici segmente. Organizarea lor se dezagregă cu desăvârşire; batalioane întregi fură izolate, apoi companii, şi în cele din urmă plutoane şi grupe, de câte cinci, de câte trei sau chiar de câte doi oameni se risipiră prin junglă, încercând să scape de avalanşa patrulelor americane. Spre sfârşitul campaniei, pierderile inamicului crescură fantastic. A cincea zi fură ucişi două sute şaptezeci şi opt de japonezi şi numai doi americani; în ziua a opta, cea mai rodnică zi a campaniei, opt sute douăzeci şi unu de japonezi fură omorâți şi nouă capturați, în vreme ce americanii pierdură trei vieți omeneşti. Concise şi modeste, şi nu chiar cu totul inexacte, comunicatele se succedau cu o monotonă regularitate.

„Generalul Mac Arthur a anunțat astăzi încetarea bătăliei din insula Anopopei. Operațiile de curățire continuă".

„Trupele americane de sub comanda generalului de brigadă Edward Cummings anunță astăzi capturarea a cinci poziții tari inamice şi a unor mari depozite de provizii şi muniții. Operațiile de curățire continuă".

Rapoarte uimitoare continuau să sosească pe biroul lui Cummings. Interogatoriile luate puținilor prizonieri scoaseră la iveală faptul că de o lună şi mai bine trupele japoneze subsistaseră cu jumătăți de rații şi că, spre sfârşit, proviziile lipsiseră cu desăvârşire. Cu cinci săptămâni înainte, artileria distrusese un depozit de alimente japonez, fără ca să se fi aflat acest

lucru. Resursele lor medicale erau sfârşite şi de şase sau şapte săptămâni porțiuni din Linia Toyaku căzuseră în ruină. Se mai descoperi ceva: cu o săptămână înainte de declanşarea ultimei ofensive, japonezii epuizaseră aproape în întregime rezervele lor de muniții.

Cummings scotoci dosarele cu rapoarte mai vechi ale patrulelor şi reciti o mulţime de relatări în legătură cu activitatea inamicului în cursul ultimelor luni. Cercetă iarăşi jalnicele descoperiri ale Biroului de Contrainformaţii. Din toate acestea nu reieşea nimic asupra situaţiei reale a japonezilor. Dedusese din aceste rapoarte singura ipoteză posibilă – şi anume că japonezii erau încă puternici. Lecţia aceasta, cea mai însemnată pe care o trăsese vreodată de pe urma unei campanii, îl neliniştea, aproape că îl înspăimânta. Până în ziua aceea, deşi nu făcuse mare caz de informaţiile conţinute în rapoartele patrulelor, le acordase totuşi oarecare atenţie. Or, totul se dovedise a fi fără valoare.

Nu-şi venise încă în fire după eşecul pricinuit de victoria maiorului Dalleson. Să pleci într-o bună dimineaţă, din primele linii, şi să te întorci a doua zi spre a constata că întreaga campanie este virtualmente sfârşită, aducea puţin cu năuceala unui om care se întoarce acasă şi îşi găseşte casa arsă. Desigur, condusese operaţiile de curăţire cu brio. După ce japonezii primiseră lovitura de graţie, nu li se mai lăsase posibilitatea de a se regrupa, dar acesta era un triumf relativ – salvarea câtorva resturi de mobile. Turba în taină, fiindcă Dalleson avusese neîndemânarea să declanşeze ofensiva; prăbuşirea frontului japonez se datora eforturilor sale, şi s-ar fi cuvenit ca el, Cummings, să aibă plăcerea de a aprinde focosul. Ceea ce îl irita mai mult era faptul că trebuia să-l felicite pe Dalleson, poate chiar să-l avanseze. Ar fi fost prea de tot să-l dojenească tocmai acum.

În curând, o altă frustrare o înlocui pe prima. Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost prezent, dacă ar fi condus el însuşi ofensiva? Care ar fi fost adevărata semnificaţie? Puterea de rezistenţă a japonezilor era atât de tocită, încât orice acţiune concertată, oricât de rudimentară, ar fi fost de ajuns să le dea peste cap frontul. Era cu neputinţă să ajungi la concluzia că oricine ar fi fost în stare să câştige această campanie, care de fapt constase într-un joc de răbdare şi uzură.

Pentru o clipă admise aproape că rolul său fusese foarte modest, dacă nu chiar inexistent, în obţinerea acestui succes, sau de fapt a oricăror succese; victoria din insula Anopopei se datora unui vulgar concurs de împrejurări

fericite, împletite într-o rețea fortuită de factori prea vaşti, prea vagi, pentru ca el să le poată pricepe mecanismul. Generalul îşi îngădui această cugetare, o cultivă, o tălmăci aproape în cuvinte, apoi o înăbuşi. În orice caz, îi pricinui o profundă demoralizare.

Barem să fi conceput patrularea aceea mai de mult, să fi avut timpul de a o fi pregătit mai temeinic. Fusese o treabă prost făcută şi Hearn murise în cursul patrulării.

Ei bine, nu se putea spune că ştirea aceasta îl zguduise. Totuşi, fie şi pentru un scurt timp, Hearn fusese singurul om din divizie capabil să înțeleagă măreția concepțiilor sale, în stare chiar să-l înțeleagă pur şi simplu. Dar Hearn nu era de anvergură. Aruncase o privire, se înfricoşase, şi se retrăsese în patru labe stropind cu noroi.

Ştia pentru ce îl pedepsise, ştia că nu din întâmplare îl detaşase pe Hearn la plutonul Recunoaştere. Sfârşitul său nu-l surprinsese. Cummings simțise la început un vag fior de plăcere.

Doar... o secundă ştirea morții lui Hearn îi făcuse rău. Inima i se strânsese crâncen. Fusese aproape îndurerat, dar în curând ceva mai complex îi înfrânase primul elan. Zile de-a rândul, ori de câte ori i se întâmpla să se gândească la Hearn, încerca un simțământ de durere şi totodată de satisfacție.

La urma urmei, important era să cântăreşti profiturile şi pierderile. Campania durase cu o săptămână mai mult decât i se ceruse, ceea ce nu pleda în favoarea sa. Într-un timp – cu o săptămână sau două mai înainte – socotise că operațiile de cucerire a insulei vor necesita încă o lună peste termenul stabilit. Pe altă parte – şi atât cât ştia Cartierul General al armatei – campania fusese câştigată grație invaziei de la Botoi Bay. Aceasta pleda în mod netăgăduit în favoarea sa. În concluzie, Anopopei nici nu-l deservise, dar nici nu-i împlinise fundamental interesele. Când va veni rândul Filipinelor, va avea prilejul să-şi folosească din plin divizia şi să dețină astfel rezultate mai izbitoare. Dar înainte de asta trebuia să-i frece pe oameni până le-o ieşi untul, să-i supună unei instrucțiuni militare intensive şi unei discipline sporite. Mânia, atât de des resimțită în ultima lună a campaniei, îl cuprindea iarăşi. Întâmpina rezistență din partea oamenilor; aceştia erau refractari oricăror schimbări şi dădeau dovadă de o inerție înnebunitoare. Oricât i-ai fi frecat, nu cedau decât în silă, şi se regrupau de îndată ce slăbea presiunea. Puteai să-i prelucrezi, să-i iei cu binişorul, dar degeaba; erau

momente când Cummings se îndoia să-i mai poată schimba, să-i formeze cu adevărat. Şi acelaşi lucru ameninţa să se repete şi în Filipine. Cu duşmanii pe care-i avea la Cartierul General, nu prea avea şanse să obţină încă o stea înainte de campania din Filipine, şi aceasta i-ar compromite posibilitatea de a obţine comanda unei armate înainte de încheierea războiului.

Timpul trecea şi odată cu el şi ocaziile de a se evidenția, După război, banca istoriei va fi ocupată de aceleaşi gloabe bătrâne, de aceiaşi nătăfleți, incapabili de a se coordona şi acționind după impulsuri contradictorii. Începea să îmbătrânească şi risca să piardă ocazia. Când se va dezlănțui războiul cu Rusia, nu va fi destul de sus, nu va fi destul de aproape de cei de la putere spre a face marele pas. Poate că după isprăvirea războiului, ar fi mai abil să-şi încerce norocul la Afacerile Externe. Cumnatul său nu i-ar căşuna desigur niciun neajuns în direcția aceasta.

Puțini americani, vor înțelege contradicțiile perioadei care va avea să vină. Calea puterii vă fi camuflată în modul cel mai eficace sub mască unui liberalism conservator. Reacționarii şi neutrii vor rata lovitura şi vor căşuna aproape tot atâtea necazuri cât loc vor ocupa. Ridică din umeri. Dacă i s-ar oferi alt prilej, s-ar pricepe să se descurce mai bine. Ce frustrare! Să ştii atâtea lucruri şi să fii legat de mâini şi de picioare.

Pentru a-şi mai domoli nervii, surescitați, se concentră asupra operațiilor de curățire, acordând un interes deosebit amănuntelor:

Ziua a şasea: 347 japonezi – 1 american.

Ziua a noua: 502 japonezi – 4 americani.

Patrulele se infiltrau de-a lungul pistelor din spatele liniilor japoneze. În număr tot mai mare, băteau potecile labirintului, îşi croiau drum chiar şi prin inima junglei, spre a lichida pe supraviețuitorii care s-ar fi putut strecura pe cărările folosite de fiare. Din zori şi până în noapte patrulele răscoleau jungla – îndeplinind aceeaşi misiune.

Era nespus de simplu, aproape o distracție. După luni întregi petrecute făcând de gardă noaptea, patrulând pe piste unde riscai în orice clipă să cazi într-o ambuscadă, operațiile de curățire nu aveau nimic neplăcut. Era aproape excitant. Măcelurile pierdură orice proporție, îi stinghereau mai puțin decât faptul de a găsi furnici în aşternut.

Unele lucruri intraseră acum în rutină. În cursul ultimelor săptămâni ale campaniei, japonezii instalaseră o sumedenie de spitale volante şi, în retragere, uciseseră pe mulți din răniții lor. Americanii sfârşeau treaba zdrobind cu patul puştii țeasta supraviețuitorilor sau ciuruindu-i cu gloanțe

de la câțiva paşi.

Erau şi alte moduri de a se proceda, mai personale. Într-o zi, în zori, o patrulă descoperi patru japonezi adormiți pe o potecă, sub foile lor de cort. Omul din capul coloanei strânse câteva pietricele şi le aruncă în aer. Pietricelele căzură cu un uşor ropot de grindină peste unul din soldați. Acesta se trezi anevoie, se întinse sub foaia de cort, mormăi ceva şi îşi drese glasul, scoțând acea gamă stupidă de sunete nearticulate ale omului care se deşteaptă din somn dimineața. Îşi scoase apoi capul de sub foaia de cort. Americanul aşteptă până ce japonezul îl zări; când îl văzu că e pe punctul să strige, îl ciurui cu o rafală de puşcă mitralieră. Apoi, ținându-se pe mijlocul potecii, făcu o serie de găuri foarte desluşite şi în celelalte foi de cort. Un singur japonez mai era în viață; picioarele lui, ieşite de sub foaie, zvâcniră într-o ultimă tresărire convulsivă a animalului care îşi dă sufletul. Unul dintre soldați înaintă, scotoci cu țeava puştii sub foaie, reperă capul rănitului şi apăsă pe trăgaci.

Existau şi alte variante.

Li se întâmpla să ia prizonieri, dar dacă ziua era pe sfârşite şi dacă patrula se grăbea să se înapoieze înainte de căderea nopții, era preferabil să nu se mai încurce cu prizonierii. O grupă, care făcu trei prizonieri târziu după-amiază, fu mult întârziată de către prinşii săi. Unul dintre prizonieri era atât de bolnav, încât abia mergea, iar altul, un om înalt şi ursuz, căuta un prilej să scape. Testiculele celui de-al treilea erau atât de monstruos umflate şi îl dureau atât de tare încât trebuise să-şi taie pantalonii între picioare – asemenea unuia care îşi despică pantoful spre a face loc degetului chinuit de o bătătură. Înainta jalnic, şchiopătând, ținându-şi în mâini testiculele şi gemând de durere.

Şeful patrulei îşi consultă în cele din urmă ceasul şi oftă. „Trebuie să-i lichidăm”, zise el.

Japonezul ursuz bănui despre ce era vorba, căci se îndepărtă de potecă şi, întors cu spatele, aşteptă. Glontele îl nimeri după ureche.

Alt soldat veni în spatele prizonierului cu testiculele umflate şi îl doborî la pământ cu o singură lovitură. Omul scoase un singur țipăt de durere înainte de a muri. Al treilea era pe jumătate în comă, aşa că habar nu avea ce se

petrecea.

Două săptămâni mai târziu, maiorul Dalleson şedea în noua cabană care adăpostea serviciul operaţii şi depăna cu plăcere gânduri despre trecut, prezent şi viitor. Odată cu sfârşitul campaniei, statul-major al diviziei se mutase la umbra aproape răcoroasă a unui pâlc de copaci, nu departe de mare. În noul amplasament, somnul era foarte agreabil, datorită brizei nocturne.

Instrucția trupei avea să înceapă a doua zi şi tocmai acest aspect al vieții militare plăcea cel mai mult maiorului. Totul era gata. Trupele, instalate în corturi de grupă, îşi stabiliseră bivuacul permanent, drumurile din tabără erau acoperite cu pietriş şi fiecare om îşi fixase o scândurică deasupra cuşetei ca să-şi aşeze acolo echipamentul în ordine. Terenul de instrucție era gata şi maiorul se mândrea cu aceasta, fiindcă supraveghease personal lucrările. Nu era puțin lucru să defrişezi trei sute de metri în plină junglă şi să nivelezi pământul în numai zece zile.

Prima defilare, urmată de inspecție, era prevăzută pentru, a doua zi, şi maiorul îşi savura dinainte plăcerea. Încerca o bucurie simplă, copilăroasă, să vadă trupele defilând în uniforme curate, să cer-ceteze o puşcă luată la întâmplare. Era hotărât să facă în aşa fel încât divizia să capete o înfățişare decentă înainte de a se deplasa în Filipine.

Zilele sale erau foarte încărcate. Trebuia să pună la punct, tot felul de amănunte, iar programul de instrucție prezenta numeroase deficiențe. În lipsa unor condiții potrivite, avea să întâmpine greutăți în organizarea tuturor orelor de instrucție trebuincioase. Bineînțeles, nu trebuiau să lipsească exercițiile de tir, întreținerea, nomenclatura pieselor detaşate şi funcționarea mitralierelor. Va fi nevoie de o oră pentru armele speciale, alta pentru disciplina militară. Şi, evident, îi va obosi cu defilările şi cu inspecțiile. Mai erau totuşi o mulțime de lucruri de făcut. În orice caz, putea oricând să umple golurile cu marşuri.

Instrucția militară era marea lui favorită şi nimeni nu avea să scape de asta. Simpla întocmire a programului pentru fiecare companie constituia o adevărată problemă şi chiar mai mult decât atât. Era ca o dezlegare de cuvinte încrucişate. Maiorul aprinse un trabuc şi se uită pe deasupra pereților subțiri de tablă galvanizată ai cabanei, pe deasupra celor o sută de yarzi de junglă, spre oceanul care clipocea uşor de-a lungul plajei. Aspiră adânc, savurând mirosul înțepător de peşte adus de adierea vântului dinspre apă. Întotdeauna se descurcase cum putuse mai bine, nimeni nu putea să tăgăduiască asta. O satisfacție trandafirie îi tălăzuia în suflet.

În clipa aceea îi veni ideea. Va da un avânt deosebit cartografiei, afişând

acolo o fotografie a lui Betty Grable în costum de baie, în culoare şi mărime naturală, peste care va trasa pătrățelele unui sistem de coordonate. Instructorul va indica diferitele părți ale anatomiei actriței şi va spune: „Dați-mi coordonatele”.

Ei drăcie, ce mai idee! Încântat, maiorul râse pe sub mustață. Trupeții de la cartografie vor fi în sfârşit mult mai atenți.

Dar de unde avea să-şi procure o fotografie în mărime naturală? Maiorul scutură scrumul trabucului. Ar putea să-i ceară ofițerului cu intendența să i-o procure, dar să fie afurisit dacă o să se facă caraghios semnând un ordin în acest sens. Poate părintele Davis, un om tare cumsecade – dar nu, era mai bine să nu se adreseze acestuia.

Dalleson se scărpină în cap. Putea să scrie la Serviciile Speciale din Marele Cartier. Probabil că n-or s-o aibă pe Betty Grable, dar oricare vedetă despuiată ar fi potrivită pentru scopul propus de el.

Asta era. Va scrie la Corpul de armată. Şi între timp, va trimite o scrisoare la Ministerul de Război, Secția „Instrucție Militară”. Acolo se caută inovații de felul acesta. Aproape că şi vedea toate unitățile armatei servindu-se de ideea sa. Strânse ațâțat pumnii.

— Ei bravo!

Redactor: CONSTANTIN OLARIU

Tehnoredactor: DECEBAL ENESCU

Dat la cules 08.05.1968. Bun de tipar 10.09.1968. Apărut 1968. Tiraj 30.140. Hârtie sul tipar înalt tip B de 63 g/m2. Format 600X900/16. Coli ed. 45,43. Coli tipar 41. A nr. 676. C.Z. Pentru biblioteci mari şi mici 82—31 = 59.

Tiparul executat sub comanda nr. 80.367 la Combinatul

Poligrafic „Casa Scânteii", Piața Scânteii nr. 1, Bucureşti – Republica Socialistă România

Lei 22